CRONICARII GRECI

CARII AU SCRIS DESPRE ROMÂNI

IN

EPOCA FANARIOTA

TEXTUL GRECESC ȘI TRADUCEREA ROMÂNEASCA

LUCRARE FĂCUTĂ

DE

CONSTANTIN ERBICEANU

PROFESOR.

BUCUREȘTI

Tipografia Cărților Bisericești

1888.

www.dacoromanica.ro

Domniei Sale

Domnului

Dimitrie A. Sturdza

www.dacoromanica.ro

Prea Stimate Domnule Sturdza,

De la Scólele Grecești din Iași și București, numite și Academii Domnești, ni s'aŭ conservat prin Bibliotecele țereĭ câte-va manuscripte până acum necunoscute de istoricii noștri și care cuprind un material însemnat pentru Istoria națională. In scólele nóstre din Seculul al XVII, XVIII și parte din al XIX, știm că se preda tóta învĕțătura în limbĭ streine și cu preferință în limba grécă; de aceĭa și aceste manuscripte sunt scrise tóte în grecește. Am crecut că fac un serviciŭ Istorieĭ nóstre traducênd aceste scrieri în limba patrieĭ și publicându-le împreună cu textele originale spre a se conserva. Acéstă modestă lucrare literară cuprindênd evenimente și date ce sunt strîns legate de sórta trecută a Națiuneĭ nóstre, mĕ simt dator a mărturisi în public că-'și are începutul eĭ în îndemnul ne'ntrerumpt de care am fost încurajat și stimulat de D-vóstră.

Ca semn dar de profundă recunoștință ce vĕ datoresc pentru sprijinul moral ce în tot-déuna mĭ-ați aratat în întreprinderile mele literare, Vĕ rog respectuos să-'mĭ învoiți a-mĭ manifesta și eŭ în chip vĕdut sentimentele meĭe de recunoștință și mulțămire sufletéscă, primind a Vĕ dedica acest resultat al ostenelilor mele.

D-Vóstră sunteți între ceĭ dintâĭ bărbați aĭ țereĭ, care ne'ncetat cercetați, neobosit lucrați și în tot timpul îndemnați pre alții și prin cuvênt și prin faptă la culegerea și gruparea tuturor datelor și faptelor privitóre la Istoria neamuluĭ nostru Românesc. Cuĭ dar ar fi fost maĭ drept să-ĭ dedic acéstă lucrare de nu D-Vóstre care continuu îndemnați pe ómeniĭ cărturarĭ, ca Matca albinele, de a culege și a aduna mĭerea dulce românéscă de pe câmpiĭ îndepărtate, din care în urmă să se formeze fagurul complect, Istoria Națională, ce singură are forța de a edifica mintea și a nutri inima la tótă suflarea Românéscă, spre a pronunța cu fală și mândrie numele dulce de ROMANIA.

Rĕmân cu cel maĭ adênc devotament

Al D-Vóstră serv

Const. Erbiceanu

www.dacoromanica.ro

Către Cititorĭ.

Ocupându-mĕ de maĭ mult timp cu studiarea în special a manuscriptelor greceștĭ, de diferit cuprins, ce ni-aŭ rĕmas din epoca Domnitorilor Fanarioțĭ, de la școlele din Bucureștĭ și Iașĭ, numite și Academiĭ Domnești, între multele manuscripte am dat și peste câte-va scrierĭ istorice, compuse de profesoriĭ acestor scóle și de alțĭ învĕțațĭ aĭ timpuluĭ. Numĕrul manuscriptelor ce ni s'aŭ conservat în diferite Bibliotecĭ din Bucureștĭ și Iașĭ atinge cifra de 2,000 și din care marea majoritate a fost manuale de școlă*). Dintre manuscriptele de conținut istoric național, câte le am găsit și care sunt scrise în țară, dar necunoscute publiculuĭ român, am crecĭut că fac un serviciŭ istorieĭ țăreĭ nóstre românești traducêndu-le și publicându-le atât în original, cât și în limba țăreĭ, pentru că ele tóte sunt scrise numaĭ în grecește. Probabil vor fi fost maĭ multe manuscripte de felul acesta, descriind evenimentele timpuluĭ, dar pe deoparte împrejurările nestatornice prin care aŭ trecut în secolul al XVIII și parte din al XIX țările Românilor, ĭar pe de-alta îndiferența, ca să nu dic disprețul ce aveam noĭ Româniĭ pentru ceĭ ce aŭ avut sórta de a ne guverna în acele timpurĭ de cumpănă și pline de nenorocirĭ, tóte aceste cause și multe altele aŭ contribuit în deajuns spre a se neglija cercetările literare, ce ni-aŭ rĕmas din secoliĭ al XVII, XVIII și parte din al XIX, numaĭ pentru că eraŭ produsul aceleĭ epoce vitrige și nu eraŭ scrise în limba țĕreĭ. Grupând decĭ cu timpul un numĕr de manuscripte istorice greceștĭ, unele autografe de ale însĕșĭ autorilor, altele revĕdute de autorĭ și consultându-mĕ și cu fratele meŭ *George Erbicénu*, m'am hotărit a le traduce în românește și a le publica, spre a se conserva și în original. Mult am fost ajutat în acéstă lucrare dificilă, migăĭósă și anevoĭósă de cătră fratele meŭ, traducênd și el însușĭ atât scrierea Profesoruluĭ Theodor asupra vieței luĭ Petru Mavroghene, cât și Cronicul Doctoruluĭ P. Depasta asupra evenimentelor din Domniile variate ale luĭ Constantin Mavrocordat.

Rog pe cetitor a nu uĭta și acea, că cercetările mele asupra manuscriptelor școleĭ greceștĭ sunt cele întâiŭ, și dar lucrând pe un teren literar necunoscut, pot fi acestea, ca pri-

---

*) Manuscripte greceștĭ în Biblioteca Mitropolieĭ Moldoveĭ cunosc 65. In Biblioteca Seminarĭuluĭ Veniamin 50. In Biblioteca Universităței de Iași 120. In Catedrala Episcopieĭ de Roman 10. In Biblioteca Monast. Neamțul 10. In Bibliot. mea 20. In Biblioteca Academieĭ de Bucureștĭ peste 30. In Biblioteca Seminarĭuluĭ din Bucureștĭ 200. Pe acestea le-am studiat, analisat și am publicat cuprinsul lor în Revista Theologică, editată în Iașĭ în anĭĭ 1885 și 1886, în special în volumul al III și al IV, unde sunt dărĭ de samă amănunțite asupra tuturor acestor manuscripte, și a altor cărțĭ. Știŭ că maĭ există manuscripte încă până la 100 în Biblioteca Seminariuluĭ din Bucureștĭ, până la 250 în Museul Național din Bucureștĭ, în Academia Română din Bucureștĭ, și prin Bibliotecele particulare, cu deosebire a Înalt Preasânțituluĭ Mitropolit al Moldavieĭ, și prin Monastirĭ fórte multe etc. etc. și care trebuesc studiate. Am convingerea că numaĭ prin studiarea acestor manuscripte greceștĭ vom putea avea date sigure și positive despre învĕțămêntul cărțeĭ la Românĭ, pe timpul predominăreĭ în scóle a limbeĭ greceștĭ în Principate.

Pe lângă aceste manuscripte maĭ cunosc și un numĕr însemnat de cărțĭ didactice ce nĭ-aŭ remas din scólele grecești, așa în Biblioteca Mitropolieĭ Moldavieĭ peste 100. In Biblioteca Seminaruluĭ Veniamin din Iașĭ fórte multe, de aseminea în Biblioteca Seminaruluĭ Central din Bucureștĭ și prin Monastirĭ etc.

Tot în Revista Theolog. în volumele III și IV am maĭ publicat și un numĕr însemnat de documente, maĭ cu samă privitóre la scólele greceștĭ și la Mitropolia din Iașĭ. In Istoria Mitropolieĭ Moldavieĭ și Sucevei, publicată ĭarăși de mine în 1888 am dat la lumină până la 600 de documente, unele de cuprins istoric scolastic. In fine de la 1887 și până în present am publicat în Revista St. Sinod „Biserica Ortodoxă" ĭarăși multe documente de conținut variat istoric, prefețe de pe cărțile greceștĭ ce cuprindeaŭ material, care ne'nteresĕză, cum și scrierĭ originale de ale Românilor.

www.dacoromanica.ro

mă încercare, necomplecte, dar totuș sper că mi se va recunóște meritul măcar că am deschis învĕțaților noștri în viitor un câmp literar întins, și din care se pot culege de către mințele neprevenite și îndependente ale cultivatorilor istorieĭ, fórte multe fapte și date privitóre la Istoria nóstră Națională. Se pot întregi prin ele multe lacune istorice și se pot în fine aduna din ele cele maĭ bogate fapte și date positive asupra istorieĭ învĕțămêntuluĭ la Românĭ pe timpul predominăreĭ limbeĭ grecești asupra nóstră. Posed deja un material destul de însemnat privitor la învĕțămêntul cărțeĭ la Românĭ din epoca disă fanariotă, dar am conștiință că încă-mĭ lipsesc multe date și persóne spre a se putea complecta cronologia istorieĭ învĕțământuluĭ la noĭ *).

Pentru acum sunt satisfăcut sufletește că am putut da la lumină cel puțin pe acești scriitorĭ ale căror lucrărĭ literare zăcéŭ aruncate și deconsiderate și care s'ar fi pierdut de sigur, de și cuprind în ele numaĭ material pentru Istoria nóstră Națională. Valórea scrierilor, în ceea ce privește sinceritatea și adevĕrătatea evenimentelor și datelor ce se istorisesc, spiritul critic și imparțial de care trebue să fie condus un istoric în expunerea faptelor, lipsa de adulațiune orĭ lingușire ce trebue se caracterisese pe istoric când expune evenimentele prin scris spre ale transmite generațiilor viitóre ca fapte veridice, tóte aceste calităț, cu care ar trebui să fie învestit orĭ ce istoric, mi se pare că lipsesc în mare parte acestor scriitorĭ, din causă că sórta învĕțaților era strîns legată de durata nestabilă a Domnitorilor Fanarioți, pe cariĭ adese 'ĭ divinisaŭ în scrierile lor, spre a le atrage favorurile. Pentru favoriți toți protectoriĭ lor eraŭ eroĭ. Cu tóte acestea defecte ale timpuluĭ învĕțațiĭ aceia ni-aŭ lăsat mult material valoros, maĭ ales C. Daponte și Naum Protosinghelul în scrierile lor. Toți aŭtoriĭ acestor manuscripte nĭ-aŭ remis date și fapte istorice scrise în limba greacă vorbitóre, afară de Doctorul P. Depasta care a scris în limba greacă veche : pentru aceĭa ĭ-am numit Cronicarĭ grecĭ din epoca fanariotă. Numaĭ Protosinghelul Naum face escepțiune, care de și a scris în grecește, cum vom vedea, este însă român de origină.

Cunosc mulțĭ bărbațĭ învĕțațĭ grecĭ ce s'aŭ ocupat și aŭ scris despre persónele ce aŭ jucat rolurĭ marĭ politice în țĕrile nóstre, în curgere de doĭ seculĭ și jumĕtate și pe cariĭ, după părerea mea, scriitoriĭ istorieĭ nóstre sunt datorĭ să-ĭ consulte spre a extrage din eĭ tot materialul istoric, de orĭ-ce cuprins ar fi, pentru că numaĭ cu chipul acesta ne vom reintregi și forma exact Istoria nóstră Națională din acele timpurĭ.

Scrierile acestor barbațĭ fiind imprimate mĕ mărginesc ale enumera numaĭ, și încă numaĭ pe acele ce le cunosc.

1). Prefețele la tóte scrierile Patriarhuluĭ de Ierusalim Dosotheiŭ, imprimate înIașĭ și Bucureștĭ. Așa: La Simeon Thessalonicul, Tomul pacificăreĭ, Tomul iubireĭ, Tomul bucurieĭ, Manualul în care combate nebunia Calvinilor, Istoria despre ceĭ ce aŭ fost patriarhĭ în Ierusalim. In acéstă ultimă operă a luĭ istorică, în 12 cărțĭ, să găsește fórte mult material pentru istoria Românilor. (Cartea este imprimată în Bucureștĭ pe timpul Domnitoruluĭ Ioan Stefan Cantacuzin la 1715) [1]).

---

*) Printre manuscripte pe copertele și în interiorul lor am găsit note și însemnărĭ de mare valóre, privitóre la mersul înstrucțieĭ scólelor Academice. Am adunat cu timpul și un mare numĕr de probe, scrierĭ de exercițiĭ scolare din acele timpurĭ, ca de limba latină în paralel cu cea română, francesă și italiană, apoĭ probe de exercițiĭ matematice, istorice, de științĭ și epistolografie· Maĭ tóte acestea scrise de Românĭ, de unde conchid că s'aŭ folosit mult Româniĭ de la scólele grecești.

[1]) Συμέων Θεσσαλονίκης, κατὰ αἱρέσεων μετὰ διαφόρων ἄλλων. 1683, folio în Iași. Τόμος Ἀγάπης, κατὰ Λατίνων, 1699, folio în Iași. La fine se cetește: Ἐτυπώσαμεν τὸν παρόντα τόμον ἐν Γιασίῳ τῆς Μολδοβλαχίας, Χαλκοτυπίᾳ καὶ ἀναλώμασι τοῦ ἁγίου Τάφου διὰ Δυονυσίου μοναχοῦ, ὄντος διορθωτοῦ τοῦ λογιωτάτου διδασκάλου Ἱερεμία Κακαβέλα. „Am imprimat volumul present în Iașul Moldavieĭ în halcotipia și cu cheltuéla st. Mormînt prin Dionisie monahul, fiind corector prea învĕțatul profesor Ieremia Cacavela". Τόμος χαρᾶς, ἐν ᾧ περιέχονται αἱ ἐπιστολαὶ Φωτίου τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως etc. etc. τυπωθεὶς ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Ῥημνίκου. Ἡγεμονέυοντος τοῦ εὐσεβεστάτου, ἐκλαμπροτάτου καὶ Ὑψηλοτάτου, Αὐθέντου καὶ Ἡγεμόνος πάσης Οὐγροβλαχίας Κυρίου, Κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Βασσαράμπα Βοϊβόδα. Διὰ ἐξόδου καὶ ἐπιμελείας τοῦ μακαριω-

www.dacoromanica.ro

II). Doroteĭu al Monemvasieĭ, carte istorică, împrimată cu cheltueala luĭ Zotu Ţigara, ginerile luĭ Duca Vodă şi la finele eĭ istoricul Sinoduluĭ din Florenţa et. [2]).

III). Atanasie Comnen Ipsilant, scrierĭ bisericeştĭ şi politice în XII cărţĭ, cartea a VIII, IX şi a X cuprind faptele întâmplate după luarea Constantinopoluluĭ, de la 1453—1789 (în Constantinopol 1870 [3]). Acéstă carte este indispensabilă pentru orĭ ce istoric Român, ce s'ar încerca să scrie conştiincĭos Istoria Românilor din acéstă epocă, pentru că cuprinde tótă numaĭ material pentru Românĭ şi este scrisă de un om politic şi care a învĕţat carte în Iaşĭ la Scóla din Monastirea Barnovschi pe la 1724—1727, şi a fost Protospătar în Valahia între anĭ 1764—1765 [4]).

IV). C. Satha, Biblioteca Evuluĭ Mediŭ, în 6 volume, şi Filologia Neoelenică [5]).

V). Papadopol Bretu, Filologia Neoelenică, 2 volume, [6]).

VI). Grecia Nouă saŭ Theatru Ellenic de G. I. Zavira editat în 1872 la Athena de Gh. P. Cremu [7]).

VII) Asupra epoceĭ Fanarioţilor pe lângă cunoscutul autor Zalloni, să se consulte Domnul Elefterie Thoma—Fanarioţiĭ, să se consulte şi D. Epaminonda Stamatiade, Biografia marilor interpreţĭ, Athena 1865; apoĭ despre Panaghiot Nicusiu pe C. Paparigopol, idem I. M. Ghedeon, despre Mihail Critobul întâiul fanariot, G. Antonopul despre Nicolaĭ Mavrogheni. In fine: Resumatul sinoptic a bravurilor eroice a prea înălţatuluĭ şi prea piosuluĭ, şi învingĕtoruluĭ Dom-

---

τάτου καὶ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης Κυρίου Δοσιθέου, παρὰ τοῦ Θεοφιλεστάτου καὶ λογιωτάτου Ἐπισκόπου Ῥημνίκου Ἀνθίμου τοῦ ἐξ Ἰβηρίας, ἐν ἔτει ᾳψε κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον. „Tomul ĭubireĭ în care se cuprinde epistolele Preasf. Patriarh al Constantinopoluluĭ Fotie etc. etc. imprimat în Episcopia Rîmniculuĭ. Pe timpul Domnieĭ prea piosuluĭ, prea strĕlucituluĭ şi prea Inălţatuluĭ Domn şi Egemon a tótă Ungro-vlahia, Domnul Domn Ioan Constantin Basarab Voevod. Prin cheltuĭala şi îngrijirea prea fericituluĭ şi prea sânţituluĭ Patriarh al Ierusalimuluĭ şi a tótă Palestina, Domnul Dosoteiŭ, de ĭubitorul de Dumneḑeŭ şi prea învaţatul Episcop al Rîmniculuĭ Domnul Anthim din Ivir. In anul 1705 în luna luĭ Septemvrie". folio. La începutul acesteĭ cărţĭ sunt imprimate cincĭ Epigrame de cătră Studenţiĭ Academieĭ din Bucureştĭ, prin care laudă virtuţile Domnitoruluĭ Constantin Basarab şi ĭubirea ce o are pentru înfiinţarea Scólelor în Valahĭa. Ἐγχειρίδειον Ἔλεγχον τὴν καλβινικὴν φρενοβλάβειαν. Acéstă carte este în 4°, tipărită împreună cu învĕţătura dogmatică a luĭ Sevastos Chimenitul, profesor adus de Constantin Brancovanu din Constantinopol. Imprimată în Snagov la 1690. Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων. Acéstă carte este de cea maĭ mare valóre istorică, pentru că drept apreciând'o este o istorie Universală, basată în expunerea evenimentelor pe autoriĭ Bisantinĭ în special.... ἐτυπώθη ἐν ἔτει τῆς ἀρχιερατείας αὐτοῦ ὀγδόῳ ἐπὶ τοῦ τέλους τῆς Ἡγεμονίας τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμπροτάτου Κυρίου Ἰωάννου Στεφάνου Βοεβόδα Καντακουζινοῦ, ἐν Βουκουρεστίῳ τῷ τῆς Οὐγγροβλαχίας αὐθεντικῷ θρόνῳ. Ἐπιμελείᾳ καὶ διορθώσει Μητροφάνους ταπεινοῦ ἱερομονάχου καὶ Γρηγορᾶ τοῦ ἐκ Δωώδνης, ἐπιστατοῦντος τῇ τυπογραφίᾳ Στοΐκα ἱερέως τοῦ Ἰακοβίτζη, ἐν ἔτει 1715, κατὰ μῆνα Ὀκτόβριον. „S'a imprimat în anul Arhierieĭ sale (Hrisant) al optulea, la finele Domnieĭ prea piosuluĭ şi prea strĕlucituluĭ Domn Ioan Stefan Cantacuzin în scaunul Domnesc din Bucureştiĭ Ungrovlahieĭ, prin îngrijirea şi corecţiunea smerituluĭ monah Mitrofan şi Grigara din Dodona, conducênd tipografia Stoĭca Iacoviţă preot, în anul 1715 în luna luĭ Octomvrie.

[2]) Δωρόθεος Μονεμβασίας, Βιβλίον ἱστορικὸν, δαπάνῃ Ζώτου Τσιγαρᾶ, 4°, imprimată în Veneţia de maĭ multe orĭ şi dedicată Domnitoruluĭ Ungrovlahieĭ Duca.

[3]) Ἀθανασίου Κομνινοῦ Ὑψηλάντου, Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν τῶν εἰς δωδεκα, Βιβλίον 8, 9 şi 10. Ἤτοι: Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν (1453—1789).

[4]) Veḑĭ Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν pag. 137. şi pag. 788.

[5]) Κ. Σάθα Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, 6 volume, 4° şi Νεοελληνικὴ φιλολογία. Athena 1868.

[6]) Παπαδοπούλου Βρετοῦ, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, 2 volume, 4°. (Ἀθῆναι 1854).

[7]) Νέα Ἑλλὰς ἢ Ἑλληνικὸν Θέατρον ὑπὸ Γεωργίου Ἰωάννου Ζαβίρα, ἐκδοθὲν ὑπὸ Γεωργίου Π. Κρέμου, 4°, Ἀθῆναι 1872.

www.dacoromanica.ro

nitoruluĭ nostru şi Egemon a tótă Ungro-Vlahia Domnul, Domn ḑis: Nicolaĭ Petru Mavrogheni Voevod, compusă de prea nobilul şi prea învĕţatul boer marele Caminar, Domnul Manolache Persianul [8]), împrimată la tipografia de la Cişme în Bucureştĭ [9]).

VIII) Vieţile paralele de Dr. Athanasie N. Ghuda, despre Ipsilanţĭ, Moruzeştĭ, Suţeştĭ, Mavrocordăteştĭ etc. [10]).

IX). M. Paranica, despre relaţiile Patriarhilor Constantinopoluluĭ cu Domnitoriĭ ambelor Principate [11]). De aseminea scrierea: Incercărĭ despre starea Instrucţieĭ la poporul elin de la căderea Constantinopoluluĭ pănă la începutul Secoluluĭ al XIX [12]).

Şi al X) Scrierile D-luĭ Emile Legrand, Ephèmérides Daces ou Chronique de la Guerre de quatre ans (1736—1739) par Constantin Dapontes secretaire du prince Constantin Mavrocordato. Texte grec. Paris 1880.

Dacă dar s'ar consulta aceste scrierĭ ce cuprind material istoric tocmaĭ asupra epoceĭ Fanarioţilor şi s'ar avea în videre şi Cronicariĭ Greceştĭ ce să publică acum pentru prima óră, cred că multe din faptele şi datele nóstre istorice s'ar cunóşte şi lămuri, în epoca acésta a Istorieĭ nóstre Naţionale, atât de obscură şi lipsită de cunoştinţĭ positive.

Acesta dar, ĭubite cetitor, mĭ-a fost scopul publicând în acest volum Cronicariĭ grecĭ, şi anume: Cronicul luĭ Chesarie Daponte, de la 1648—1704, Neculaĭ Chiparissa despre cele întâmplate în Moldova, la 1716 sub Domnia luĭ Ioan Mihail Racoviţă Voevod, Catalogul istoric al ómenilor însemnaţĭ, din Seculul al XVIII, de Chesarie Daponte, Viaţa luĭ Ioan Neculaĭ Petru Mavrogheni de Profesorul Teodor, Despre originea Românilor de Protosinghelul Naum Rîmniceanu şi Cronicul seŭ de la 1768—1810, şi în fine Cronicul luĭ Petru Depasta Pelaponisianul asupra vieţeĭ Domnitoruluĭ Constantin Neculaĭ Mavrocordat,—de a înavuţi Istoria nóstră cu date şi fapte necunoscute. Intru cât am reuşit în întreprinderea mea şi cât folos va culege istoricul din aceştĭ Cronicarĭ rĕmâne a se pronunţa singur după ce 'ĭ va studia.

---

[8]) Ἑλ. Θωμᾶ-οἱ Φαναριῶται. Ἐπαμ. Σταματιάδης. Βιογραφίαι τῶν Μεγάλων Διερμηνέων (Ἀθῆνα 1865). Περὶ τοῦ Παναγιώτου Νικουσίου Κ. Παπαρρηγόπουλος, Μ. Ι Γεδεὼν, Περὶ Μιχαὴλ Κριτοβούλου, πρώτου φαναριώτου. Γ. Ἀντωνόπουλος, Περὶ τοῦ Νικόλαου Μαυρογένους. Συναπτικὴ περίληψις τῶν ἡρωικῶν καταρθωμάτων τοῦ Ὑψηλοτάτου εὐσεβεστάτου τε καὶ τροπαιούχου Αὐθέντου ἡμῶν καὶ Ἡγεμόνος Πάσης Ὑογκροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Ιω. Νικολάου Πέτρου Μαυρογένη Βοεβόδα, συντεθεῖσα παρὰ εὐγενεστάτου καὶ ἐλλογιμωτάτου ἄρχόντος Μεγάλου Καμινάρη, Κυρίου Μανολάκη τοῦ Πρεσίανου, (εἰς τὸ Τζισμὲ ἐν Βουκουρεστίῳ 1789). 8°.

[9]) In acéstă broşură sunt poesiĭ şi scrierĭ de ale luĭ Mateiŭ al Mirilor, ale luĭ Filaret Episcop de Rîmnic, ale luĭ Alexandru Calfoglu, ale luĭ Ioan Zanet, marele Logofĕt, ale luĭ Theodor profesorul din St. Sava, ale luĭ Zisu din Arghirocastru, ale mareluĭ Postelnic Eustaţie, ale luĭ Gheorghe fĭiul mareluĭ Vornic Slatineanu, ale luĭ Scarlat Slatineanu etc.

[10]) Βίοι παράλληλοι, ὑπὸ Ἀθανασίου Ν. Γοῦδα 8°, în VIII volume. Ἀθῆναι 1872.

[11]) Μ. Παρανίκα, περὶ τῶν σχέσεων τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τοὺς Ἡγεμόνας τῶν δύο Ἡγεμονιῶν.

[12]). Σχεδίσμα περὶ τῆς ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἔθνει καταστάεως τῶν γραμμάτων ἀπὸ ἁλώσεως Κωνσταντινουπόλεως (1453) μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης (ιθ) ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ Ματθαίου Κ. Παρανίκα, Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1867. 4°, ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1867.

www.dacoromanica.ro

INTRODUCERE

Ca întroducere în Cronicariĭ greceștĭ, am socotit că nimic n'ar fi maĭ nemerit de cât a descrie viața și activitatea cel puțin a acelor publicațĭ în acéstă scriere, asupra cărora am maĭ multe cunoștințĭ sigure. Apoĭ fiind că până acum fórte puțin cunosc despre un'ĭ din eĭ, mĕ voiŭ mărgini pentru present a publica numaĭ noțiunile sigure ce am asupra Protosinghelului Naum Rîmnicénu, reservându-mĕ a adaugi cu timpul și altele, dacă împregiurările mĕ vor favorisa. Voiŭ trata în special numaĭ despre viața și activitatea Protosinghelului Naum Rîmnicénu, nu numaĭ pentru că-ĭ Român și ne intereséză maĭ de aprópe; dar încă și pentru scrierile luĭ, și pentru că el este unul din ceĭ întâĭ profesorĭ de limba Română la Românĭ în Epoca fanariotă, dăscălind între Românĭ maĭ mult de 50 de anĭ. Fiind-că Naum Protosinghelul n'a învĕțat carte de cât în țară, socot că n'ar fi de prisos a face maĭ întâĭu o expunere a stăreĭ învĕțămêntuluĭ la Românĭ pe timpul epoceĭ fanariotice. începênd cel puțin de la timpul de când întâlnim date sigure în monumentele literare din țară, și până la timpul disparițiuneĭ Domnieĭ fanariotice. Acéstă expunere a învĕțămêntuluĭ, pe lângă alte cunoștințĭ ce ni va procura asupra scólelor greceștĭ, ne va pune în stare de a judeca și maĭ drept și maĭ complect devotamentul Protosinghelului Naum pentru carte, aptitudinea, meritul și în fine locul ce trebue să i-l acordăm bucuroșĭ spre a-l ocupa între ómeniĭ timpuluĭ și despre care fórte puțin cunoșteam până acum.

I.

CÂTE-VA CUVINTE ASUPRA SCÓLELOR GRECEȘTĬ.

PRIVIRI GENERALE

Raportul și influința Grecilor asupra Românilor.

Intre locuitoriĭ vechĭ aĭ acestor localităț Sciț, Thracĭ și Dacĭ etc. și între popórele din Europa Orientală, maĭ ales Grece, aŭ existat raporturĭ variate: religióse, comerciale și culturale, după cum mărturisește cunoscutul istoriografŭ Herodot (Cartea II).

Aceste relațiĭ aŭ sporit încă maĭ mult pe timpul Colonisăreĭ luĭ Traian, pentru că atât coloniștiĭ cât și legiunele Romane, aduse de Marele Traĭan în Dacia, eraŭ luațĭ din diferite localităț și Provinciĭ ale Imperiuluĭ Roman, dar maĭ cu samă dintre popórele Orientale[1]). Chĭar în timpul stabilireĭ coloniștilor în Dacia mulțĭ ómenĭ meseriașĭ aŭ venit din Orient și carĭ stabilindu-se printre Coloniștiĭ Romanĭ aŭ desvoltat în Dacia civilisațiunea cunoscută, făcêndu-o una din Provinciile cele maĭ bogate, cât a fost sub administrația Romană[2]). Contactul

[1]) Consultă: A. D. Xenopol. Ist. Romanilor vol. I, pag. 177 192.

[2]) Consultă Δ.Φιλιππίδης,Ἱστορία της Ρουμανίας pag 383—420. idem A. D. Xenopol opul citat.

www.dacoromanica.ro

dar între Coloniștiĭ luĭ Traian și popórele Orientale din Imperiul Roman a continuat și s'a mărit încă și după acéstă epocă.

Dacă trecem la epoca stramutăreĭ legiunelor Romane de cătră Aurelian, cum și a unuĭ număr însemnat dintre Coloniștĭ peste Dunăre în Misiĭ, atuncĭ, după cât ne spun Istoriografiĭ Bisantinĭ, a maĭ crescut încă aceste raporturĭ și influințĭ variate, pentru că acea parte dintre Coloniștiĭ, ce a trecut cu legiunele Romane Dunărea în Peninsula Balcanică, aŭ trăit mulțĭ secolĭ amestecațĭ între popórele grecisate maĭ întăĭu și apoĭ slavonisate, până la reintórcerea unora dintre eĭ în pământul Patrieĭ (270—1250). Restul dintre Coloniștiĭ Romanĭ remașĭ în Orient și carĭĭ s'aŭ estins cu timpul înmulțindu-se în totŭ Orientul Europeĭ, a dat naștere maĭ têrdiŭ poporuluĭ Cutzovlah saŭ Valah, pentru acea după Honiat confiniile însĕșĭ a Tesalieĭ se numeaŭ și Valahia mare. Τῆς Θετταλίας μεθόρια Μεγάλη Βλαχία καλεῖται [1]).

După adoŭa descălecare orĭ reașezare în mase marĭ a Românilor în pământul Patrieĭ lor, unĭĭ venind de peste munțiĭ Carpațĭ, prin doŭĕ căĭ, alțiĭ venind de peste Dunărea și unindu-se cu populația Românieĭ din munțĭ și de pe pólele munților, după terminarea șuvoĭuluĭ barbarilor, aŭ reocupat ĭarășĭ Dacia Traiană. Relațiile și raporturile între noĭ și popórele grecești din Orientul Europeĭ aŭ devenit de atuncĭ și maĭ strînse și maĭ frecuente cu timpul. Influința cea maĭ mare de a se susținea și nutri tot mereŭ relațiile nóstre cu popórele de origină grécă orĭ grecisate a impus'o și Creștinismul. Noĭ Româniĭ suntem vechĭ creștinĭ [2]). Pe la jumatatea suteĭ atreĭa să găsesc și persecuțiĭ asupra creștinilor din Dacia și martirĭ. Confesiunea nóstră a fost cea Ortodoxă în tot-déuna. După separarea Bisericeĭ luĭ Christos în Biserică papală Occidentală și Biserica Ortodoxă Orientală din timpul Patriarhuluĭ Fotie, noĭ Româniĭ am remas strînșĭ uniță de Orthodoxism. Tóte relațiile nóstre religióse, atât înainte de reocuparea pământuluĭ Patrieĭ, cuprins pe atuncĭ în parte de barbarĭ, cât și după acea, le am avut numaĭ cu Patriarhul de Constantinopol [3]). De aicea a urmat că datinele și obiceĭurile religióse să fie acelĕșĭ cu ale Grecilor, și numaĭ tradițiile populare: jocurĭ, sĕrbătorile naționale romane, obiceĭurile casnice și nuntale, legendele și altele de felul acesta se maĭ pórte tipul românesc și să ne amintéscă originea nóstră Romană. Pentru acest cuvênt sculptura, arhitectura caselor și a templelor, industria și comerțul în mare parte a trebuit să pórte fisionomia grecéscă. Resturile archeologice din Museul nostru Național dovedesc pe deplin aceste ḑise.

Nu puțin a înfluențat asupra sporireĭ raporturilor și căderea Constantinopoluluĭ. Mulțĭ din Grecĭ pentru a scăpa de mórte s'aŭ refugiat și în țĕrile Romanilor, dincóce de Dunărea, prin porturile nóstre, ocupându-se cu comerțul; ĭar alțiĭ s'aŭ stabilit printre cetățeniĭ Românĭ [4]). Apoĭ maĭ știm din istoricĭ că după căderea Constantinopoluluĭ toțĭ ómeniĭ cărturarĭ și capabilĭ printre Grecĭ veneaŭ și prin Principatele Românilor, unĭĭ, ceĭ bisericeștĭ împilațĭ de Turcĭ, după milă, alțiĭ pentru siguranță și în fine pentru sprijinirea Orthodoxieĭ, atacată pe de o parte de Biserica papală prin Iezuițĭ într'un mod înveninat, ĭar pe de alta de Calviniĭ respândițĭ maĭ cu samă printre Româniĭ din Transilvania. [5]) Nu este dar exact istoricește că Noĭ Româniĭ am legat raporturĭ reciproce cu Greciĭ numaĭ din epoca ḑisă fanariotă, pe la începutul secululuĭ al XVIII, pentru că găsim urme sigure cu mult maĭ înainte, chĭar de la colonisare, fiind că

---

[1]) Acésta o afirmă și Ioan Comnen, numit în urmă, ca Mitropolit al Dristreĭ, Ierotheiŭ. Acesta a fost profesor în Academia Domnéscă din Bucureștĭ la 1690, și Doctor Domnitoruluĭ Constantin Brancovanu. De la el ni s'a conservat un manuscript autograf ce să află în Academia Română și în care între alte note extrase din Honiat se găsește și acésta. Consultă și scrierea:

Ἡ θεία καὶ ἱερὰ ἀκολουθία τῶν ὁσίων καὶ Θεοφόρων πατέρων ἡμῶν Βαρνάβα καὶ Σωφρονίου, συντεθεῖσα μὲν παρὰ τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου Κυρίου Νεοφύτου Ἱεροδιακόνου Πελοπονουσίου τοῦ Καυσοκαλυβίτου, 4°, imprimată în 1775 în Lipsca. Și acesta a fost și profesor în Academia din Bucureștĭ.

[2]) Consultă: Istoria Mitropolieĭ Moldavieĭ și Sucevеĭ pag. 1888, 3—38.

[3]) Veḑĭ opera citată: Istoria Mitropolieĭ Moldavieĭ și Sucevеĭ pag. 5—38.

[4]) Veḑĭ Γ. Γ. Παπαδόπουλος, λόγος περὶ τοῦ ἐν Βλάχοις Ἑλληνισμοῦ, ἐν Αθήναις 1859).

[5]) Consultă: Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, ὑπὸ Δοσιθέου Πατριάρχου, ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Ουγγροβλαχίας, folio. 1715.

www.dacoromanica.ro

aceste ţĕrĭ eraŭ cunoscute Grecilor şi înainte de Colonisare [1]). Dacă maĭ considerăm organisaţia democratică a Bisericeĭ nóstre vechĭ, care'ĭ după tipul cele Bisantine, repugnanţa Românilor în tot-déuna de presiunĭ religióse, ce este împrumutată tot de la Grecĭ; în fine legislaţiunea veche a Românilor începênd cu Alexandru cel Bun şi până în timpurile nóstre, cu întroducerea Codiceluĭ nou, care tótă este împrumutată numaĭ din legislaşiunea Bisantină, atuncĭ lucrul devine destul de demonstrat.

Noĭ cunóştem că legile civile imprimate de Vasilie Lupu Vodă sunt traduse de Meletie Sirig [2]) din limba veche grécă în cea vorbitóre şi din acésta în româneşte de logofătul Eustratie şi acomodate numaĭ vechĭuluĭ obiceiŭ al ţĕreĭ. „A tradus (Meletie Sirig) ḑice Patriarhul Dosoteiŭ şi explicarea luĭ Origen la Epistola cătră Romanĭ din latineşte în greceşte şi scrierea luĭ Ioan Cantacuzin Impĕratul Romeilor, cea contra etnicilor şi Institutele luĭIustiniau, şi Prescurtarea de legĭ a Impĕraţilor Leon şi Constantin din limba elină (veche) le-a tradus în limba vorbitóre, prin îndemnul luĭ Vasilie Vodă" [3]).

Ce se maĭ ḑicem despre legislaţiunea canonică a Bisericeĭ, tótă a fost numaĭ grecéscă, egală în totul cu cea a Bisericeĭ Orthodoxă.

Să ştie că Bogdan Dragoş înainte de a se pogorî în Moldova a închinat Monastirea cu patronul S-ţilor Arhangheli la Patriarhatul din Constantinopol [4]). Se ştie că Vlad a făcut bogate daruri în St. Munte, şi din care unele se conservă până astăḑĭ. De asemine Stefan cel Mare, Négoe Vodă, Mateiŭ Vodă Basarab, Mihaiŭ Bravu etc. etc. şi mulţĭ alţĭ boerĭ şi avuţĭ Românĭ. Tóte aceste fapte mărturisesc legătură strînsă de relaţiĭ ce exista prin religiune între Românĭ şi Grecĭ. Maĭ cunóştem că adese Româniĭ orĭ Vlahiĭ eraŭ înrolaţi în armatele Bisantine, că Mircea cel mare şĭ-a trimis pe fiul seŭ de s'a educat la Constantinopol în curtea Impĕratuluĭ Ioan Paleologul (1423). Dacă maĭ amintim că relaţiile între Românĭ şi Grecĭ mergeaŭ aşa de departe în cât se căsătorĭaŭ uşor între dînşiĭ; că Alexandru al IV-lea s'a căsătorit în 1628 cu fiĭca luĭ Scarlat Veglingi din Constantinopol, apoĭ că fiĭul luĭ Alexandru Exaporitul Scarlat a luat în căsătorie pe Elena fiĭca luĭ Constantin Brancovanu în 1698, atuncĭ se probează şi maĭ lămurit că relaţiile între Românĭ şi Grecĭ eraŭ mult înainte de epoca fanariotă. Dacă bine s'a făcut saŭ rĕŭ menţinêndu-se în seculĭ aceste relaţiĭ, rĕmâne a se aprecia deosebit, destul că am constatat acum că lucrul în sine a existat.

Prin urmare aceste relaţiĭ neîntrerupte din seculĭ îndepărtaţĭ între Românĭ şi Grecĭ aŭ avut o mare înriurire asupra neamuluĭ Românilor, asupra vieţeĭ lor casnice, civile şi maĭ ales religióşă; de aceĭa când a venit timpul sub Vasilie Lupu şi Matheiŭ Basarab de a fi înlocuită limba slavonă oficială, maĭ îutâĭu din Stat şi apoĭ şi din Biserică, faptul s'a sĕvêrşit cu cea maĭ mare uşurinţă, fiind de mult preparat teremul prin influinţa grecismuluĭ asupra Românilor.

Dacă privim şi mersul literar între Românĭ, apoĭ nu se póte nega că influinţa limbeĭ greceştĭ asupra formăreĭ limbeĭ nóstre este mult maĭ puternică, maĭ productivă şi chĭar maĭ folositóre de cât înrĕurirea slavonă. Până când în Stat şi în Biserică la Romanĭ s'a scris şi s'a cetit slavoneşte, literatura nóstră era fórte simplă, arhaică şi seracă în expresiunĭ şi în cuvinte. ce ar fi putut imbraca ideile abstracte şi imaginile alegorice. Cu studiarea limbeĭ grece şi scriitoriĭ Românĭ aŭ întrodus cuvinte, expresiunĭ şi frase noĭ în limbă, după exemplul limbeĭ greceştĭ, acomodându-le tipuluĭ şi geniuluĭ limbeĭ nóstre neo-latine. Pravelele luĭ Vasilie Lupu sunt traduse de Eustatie Logofătul din greceşte, Dositheiŭ a compus şi resumat

---

[1]) Consultă: Γ. Γ. Παπαδόπουλος, λόγος περὶ ἐν Βλάχοις Ἑλληνισμοῦ pag. 6—21, idem Ἱστορία τῆς Ρουμανίας ὑπὸ Δημητρίου Φιλιππίδου, ἐν Λειψίᾳ 1816.

[2]) Veḑĭ cartea luĭ Meletie Sirig, edată în Bucureştĭ, la 1690, de Dosotheiu Patriarhul. In prefaţă se istoriseşte acésta de Patriarhul Dosotheiu, arătând activitatea literară a luĭ Meletie Sirig. Cartea este întitulată: Κατὰ τῶν Καλβινικῶν κεφαλαίων καὶ ἐρωτήσεων Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως ἀντίρρησις. folio.

[3]) Iată dovada: „Μετέφρασε δὲ καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Ὠριγένους τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς ἀπὸ τῆς λατινίδος εἰς τὴν Ἑλληνίδα καὶ τοῦ γε Ἰωάννου Καντακουζινοῦ Ρωμαίων αὐτοκράτορος, τὸ κατὰ τοῦ ἐθνικοῦ καὶ τὰ Ἰνστιτοῦτα τοῦ Ιουστινιανοῦ καὶ τὴν νομικὴν ἐπιτομὴν Λέοτος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς γλώττης μετήγεγκεν εἰς πεζὴν φράσιν, προτροπεῖ τοῦ Βασιλείου Βοεβόδα".

[4]) Veḑĭ: Acta Patriarchatus Constantinopolitani. Vol. II. pag. 156.

www.dacoromanica.ro

Prológele sale după textul grecesc. Imprimarea cărţilor bisericeşti s'a făcut după traduceri mai în urmă din greceşte. Tot ceea ce a lucrat Mitropolitul Veniamin a fost după textile greceşti. Apoi chiar Pravila „*Indreptarea legei*“ este tradusă din greceşte, legislaţiunele lui Caragea şi Calimah sunt lucrate după texte greceşti, Antim Ivireanu, Filaret II Mitropolitul Ungrovlahiei, Damaschin şi Chesarie Episcopi de Rîmnic aŭ tradus cărţile bisericeşti după textile ceşti, în fine Cronicarii mai moderni ai Moldovei şi mai ales ai Valahiei din epoca grecéscă aŭ mănuat condeiul după modelul limbei greceşti. Numai câte-va persóne: ca Ureche, Miron Costin, făcêndu-şi instrucţia în Universităţile apusene, mai cu samă în Polonia, fac excepţiune, precum şi Românii toţi din Transilvania, între carii influinţa limbei mume latine era singura ce-i nutrea. Când grecismul, viguros ca limbă şi literatură clasică, a provocat pe slavismul şubred şi nepotrivit geniului limbei Române la luptă, era natural să învingă grecismul şi să-şi stabiléscă preponderanţa şi influinţa sa asupra limbei nóstre; iar slavismul să lese, ca şi armatele învinse de câmpul de luptă, resturi numai de ale influinţei sale de până atunci. Cuvintele slavone existente în vechea nóstră literatură şi în gura poporului primindu-şi împământenirea aŭ remas şi trebue se remână între Români—după cum s'a întêmplat acésta la tóte popórele. Aceste cuvinte ni sunt trebuitóre şi pentru înţelegerea precisă a documentelor, cum şi a topografiei Patriei nóstre. Filologilor noştri le incumbă acum datoria de a arata, care anume cuvinte slavóne trebuesc conservate şi care înlocuite cu elemente omogene limbei nóstre. Victoria pentru influinţă obţinută de elenism faţă de limba slavonă asupra limbei Românilor a durat peste doue secule. Când împrejurările politice i-aŭ permis, atunci şi-a manifestat pe deplin dominaţiunea ei prin fundarea Academiilor Domneşti în Iaşi şi Bucureşti, pe la Episcopii şi prin oraşele cele mai principale din ţară. Fisionomia Ţărei părea în aceste timpuri mai mult de cât o influinţa literară, ci grecisatóre. Nu numai bărbaţii Români, boerii ţărei, vorbeaŭ escelent limba gréca şi se întreceaŭ în expresiuni elenice şi scriere corectă. dar încă şi damele şi fiicele lor se întreceaŭ în a recita bucăţi din Omer şi alţi poeţi.

Influinţa grecismului a fost atât de înaintată în secului trecut, în cât începuse a impune limbei Române chiar şi terminologia cuvintelor greceşti. De atunci ni-aŭ remas în limba nóstră cuvintele: *metahirisi, chivernisi, paraponisi,* et. et. Cu tótă împedicarea,ce pare că a făcut desvoltărei limbei naţionale la început elenismul, după socotinţa unora, este însă un fapt adevărat: că limba naţională şi-a luat un sbor puternic spre formare, creştire şi înflorire numai pe timpul epocei elenismului, prin bărbaţi Români ce studiase în Academiile greceşti din ţară şi carii, din dorul şi iubirea ce avea de Patrie, se dădeaŭ cu zel şi devotament la cultivarea graiului romanesc şi la scrierea românéscă. Din acésta epocă avem Poeţi şi poesii Române, prosă frumósă în limba naţională, în fine o limbă în care se póte exprima ori ce sentiment, ori ce idee şi ori ce alegorie.

In tot casul adevĕrul bazat pe fapte este, că în epoca influinţei Slavismului limba nóstră a fost staţionară şi abea-şi putea menţinea nealterat depositul de limbă naţională, spre a nu fi absorbită de Slavism, pe când în epoca influinţei Elenismului limba naţională a crescut, s'a desvoltat şi cultivat, pentru că avea in Elinism un model de limba artistică şi perfectă, de unde să puteaŭ inspira scriitorii Români [1]).

---

[1]) Influinţa limbei grece vechi asupra formărei limbei vechi româneşti şi a cuvintelor multe ce le avem în limbă şi acum încă, ne denotă destul de puternic contactul secular a Românilor cu Grecii. Aşa: Agonisesc ἀγωνίζομαι, aer, ἀήρ, azimă, ἄζημον, albastru, ἀλάβαστρος, argat ἐργάτης, asil, ἄσυλον, aflu, ἁλφω, baba, βαύβω, busuioc, βασιλικὸς, bute, βούτη, vaet, βαύζω, vlastare, βλαστὸς, vuet, βοητὸς, dar, δῶρον, drum, δρόμος, duşman, δυσμενὴς, zugrăvesc, ζωγραφῶ, iad, ἅΐδις, calup, καλάπους, casc, χασκω, chip, τύπος, cólă, κῶλον, livada, λιβάδων, liman, λιμὴν, mertic, μερτικὸν, meşter, μήστωρ, mĭere, μέλι, amurgul serei, ἀμουργὸς, oŭ ὠὸν, putina, πυτίνη, prisos, περίσσος, próspăt, πρόσφατον, stih, στίχος, stuf, στίφος, strachina, ὀστράκινον, fleac, φλύαξ, flégma, φλέγμα, har, χάρις, cĭocan, τυκάνη etc. etc. S'ar putea socoti numĕrul cuvintelor greceşti vechi întrebuinţate în limba românéscă peste *cinci sute*. In timpurile mai moderne, când Grecii aŭ venit în Principate, lucrul s'a întâmplat din contra. Limba Românilor a avut

www.dacoromanica.ro

Clasa superióră în cultură, și care'ĭ în genere la cârma țĕreĭ, a produs în vechime schimbările marĭ la popóre. Acelașĭ lucru s'a întâmplat și la Noĭ. Renumitul profesor din Athena Paparigopul, ĭată cum se exprimă asupra influinței limbeĭ grecești între Românĭ: „Chĭar cele maĭ însemnate familiĭ din Bucureștĭ indigene ca Brancovineștiĭ, Ghiculeștiĭ, Sturdzeștiĭ, Filipeștiĭ, Bălăneștiĭ, Floreștiĭ, Corneștiĭ, Goleștiĭ, Bălșaștiĭ, Văcăreștiĭ etc. etc. vorbeaŭ și scrieaŭ limba elină ca a lor proprie [1]).

Să venim acum la scólele grecești, la așa numitele Academiĭ Domnești din Principatele Românilor.

Știm că Vasile Lupu Vodă a fundat o Academie în Iașĭ la 1644 în St. Treĭ-Ierarhĭ și în care studiile se predaŭ în grecește, se învața și latinește, slavonește și românește. ....„El (Vasilie Lupu Vodă) aŭ făcut nouă legătură între Patriarhul din Țarigrad și între preoția din Moldova, aŭ primit cărți și cântărĭ grecești, aŭ adus călugărĭ grecești și latinești în Moldova, pre aceștia din Polonia, facut-aŭ scóle grecești în Monastirĭ și după Cazig și una latinéscă și o tipografie cu litere Românești“ [2]). Știm positiv că s'aŭ adus din Polonia profesorĭ și cariĭ predaŭ științele în latinește. De la unul din eĭ nĭ-aŭ remas și un manuscript [3]). Apoĭ la 1679 Șerban Vodă Cantacuzin a înființat altă Academie în Bucureștĭ în Monast. St. Sava și în care studiile se predaŭ ĭarășĭ în grecește; se studia și latinește și slavonește și românește. „Intre cele întâiŭ lucrurĭ Șerban Vodă Cantacuzin a făcut scólă grecéscă, ce s'a conservat și de Domniĭ următorĭ, cariĭ li aŭ hotărit să li dea (profesorilor) și salar anual de la Vistierie [4]).

Aceste Academiĭ aŭ durat în tot secului al XVII și al XVIII și în acest al nostru până la 1821, și a servit de bază la înființarea Universităților nóstre Române din Iașĭ și Bucureștĭ. Fiind-că scopul meŭ este de a descrie în special maĭ numaĭ Academia Domnéscă din Monast. St. Sava din Bucureștĭ, și încă pe acésta numaĭ după monumentele și documentele ce cunosc până la 1821, de aceea mĕ voiŭ restrînge a vorbi numaĭ despre scólele din Valahia, pentru că intențiunea mea este de a arata unde și-a făcut Naum Protosinghelul educația și instrucția sa. Pentru a înțĕlege pe deplin acésta trebue să știm positiv ce fel de scóle eraŭ în Valahia pe acele timpurĭ [5]).

---

atâta putere asupra limbeĭ moderne grece, lipsită de expresiunĭ, în cât s'a impus limbeĭ grecești vorbitóre, și aseminea cuvinte se conservă multe până astădĭ între Grecĭ. Așa: Vornic, βόρνικος, cușmă, γοῦσμα, grădină, γραδίνα, țara, τζάρα, oaina, ὄτζινα, sfat, σφάτο, tabăra, τάμπουρον, moșie, μουσία, sapă, τζάπα, haz χάζι, bucluc. μπουκλοῦκι, interes, ἰντερέσι. etc. etc. Cine voește să cunóscă maĭ în special cuvintele împrumutate în timpurile moderne de Grecĭ de la Românĭ și alte popóre să consulte Lexiconul limbeĭ vorbitóre de Scarlat D. Vizantie, Constantinopol 1874. De aseminea și pe Elladius la pagina 203 în cartea sa: Status praesens Ecclesiae graecae: „Quicquid fortidum putidumque haec Neo-Graeca Lingua secum fert, id totum Graecis debet, qui insulas ac terras colunt, quarum plurimae sub ditione Venetorum habentur; nec minus vero Albanis, Bulgaris atque Wallachis, qui ex conversatione cum aliis Graecis, discunt quidem Graecam linquam, sed cum neque scribere Graece possint, ita illam addiscunt ac loquntur...,“

[1]) Vedĭ Vol. V. pag. 579, Istoria poporuluĭ Grec. Athena.

[2]) Vedĭ Șincaĭ, Cronica Românilor. Vol III, pag. 58.

[3]) Vedĭ: Discurs rostit în Aula Universitățeĭ din Iașĭ etc. 1885.

[4]). „Σχολεῖον ἑλληνικὸν ἐν πρώτοις ἔκαμε ὁ Σερμπὰν Βόδας Καντακουζινὸς, τὸ ὁποῖον ἐφυλάχθη καὶ ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους Αὐθέντας, ὅπου καὶ μισθὸς ἐδιωρίσθη νὰ δίδεται κατ' ἔτος ἀπὸ τὴν Βιστιαρίαν. Vedĭ: Ἱστορία τῆς Βλαχίας ὑπὸ τῶν αὐταδέλφων Τουνουσλῆ, pag. 81. Iar la pag. 285 aceĭașĭ autorĭ se exprimă: Αὐτὸς ὁ Αὐθέντης ἔκαμεν πρώτην φορὰν σχολεῖον Ἑλληνικὸν εἰς Βλαχίαν. Apoĭ Fotino adauge: „Οὗτος κατὰ πρῶτον ἐσύστησεν ἑλληνικὴν σχολὴν ἐν Βουκουρεστίῳ, vedĭ vol. II, pag. 270.

[5]) Cel ce voește se cunóscă și despre cele-lalte scóle grecești din Iașĭ și despre mersul lor până la acéstă epocă citĭască scrierea mea: „Discurs rostit în aula Universitățeĭ din Iașĭ asupra scóleĭ grece și române din timpurile luĭ Vasilie Lupu și Matheiŭ Basarab până la 1821, cu ocasiunea sĕrbăreĭ jubileuluĭ semi-secular al Invĕțămêntuluĭ superior național, 1885.

www.dacoromanica.ro

II

Priviri istorice asupra Scóleĭ Grecești din Bucureștĭ instituită în Monastirea St. Sava de la 1679—1821.

Influința Grecilor asupra Românilor și existența scólelor grecești în țările nóstre este cu mult anterióră epoceĭ venireĭ Domnitorilor fanarioți, cum am vĕḑut.

Instituirea scólelor grecești în Principate precede cu un secol aprópe venirea Domnitorilor din Fanar.

Când Fanarioțiĭ vin în țară găsesc cu mult înainte grecisate Palatele nóstre, scólele nóstre, Bisericile nóstre. Revolta de sub Vasilie Lupu Voevod contra grecilor slujbași și cea de sub Radu al XI contra boerilor greci din administrația țĕreĭ s'a întâmplat cu mult înainte de Domnitoriĭ Fanarioți. „Mulți dintre dînșiĭ (Greci) aŭ fost barbați vrednicĭ de recunoștința națiuneĭ lor și a creștinilor în genere. Dar nu puțini s'aŭ deprins cu obiceĭuri vițiate în scóla tiranieĭ și a sclăvieĭ. De aceea aŭ început prin intrigĭ să se îndese la afacerile Românilor. Venind decĭ mulți din eĭ, răpind și facênd abuzuri, încurcaŭ raporturile șociale ale Românilor, cariĭ, natural, s'aŭ îndignat contra lor. Pe timpul luĭ Radul al XI (1611—1615) Berca a conjurat contra Domnitoruluĭ din causă, că Greciĭ ocupaŭ pe nedreptul funcțiunĭ. Conjurația s'a re'noit sub Alexandru al IV (1616), și în fine Lupu a tăiat pe mulți din eĭ impreună cu servitoriĭ lor, iar Domnul a căḑut de pe tron“ [1]). Sub Fanarioți Greciĭ natural se înmulțesc, ocupă aprópe tóte funcțiunale în Stat, pun mâna pe proprietăți prin succesiunĭ și înrudirĭ, prin arendărĭ de moșiĭ monăstirești, prin luarea în antreprise a vămilor, ocnelor, iraturilor și a tuturor dărilor Statuluĭ, se îmbogățesc, comițênd tot felul de vexațiunĭ asupra fratelui nostru țĕran, ceea ce a provocat, din causa abusurilor fără margine, indignațiunea tuturor Românilor.

Dar scólele grecești a parte considerate ni-aŭ făcut necompărat maĭ mult bine de cât rĕŭ. Să judecăm imparțial și fără prevențiune și vom recunóște că așa este lucrul în sine. De când s'a început influința cărțeĭ grecești între Românĭ, de atuncĭ s'a început a se desvolta și cultiva maĭ puternic limba nóstră Națională și a se desbrăca de slavismiĭ nepropriĭ geniuluĭ limbeĭ. Un grec a trebuit se fi fost de origine Diacouul Coresi, un grecisat Daniil Panoneanu, traducĕtorul Indreptăreĭ Legeĭ, un grec după educație și instrucție Antim Ivireanul, un grec Filaret al II, un grecisat Chesarie Episcopul de Rîmnic etc. ete. Toțĭ aceștia și alțiĭ mulțĭ a tradus cărțĭ, maĭ ales bisericești și nĭ-am înbogățit literatura limbeĭ românești, făcênd a dispărea treptat limba slavonă din Stat și în urmă în serviciile Bisericeĭ Române. Toțĭ Domnitoriĭ din epoca fanariotă uniĭ aŭ edat din noŭ hrisóve prin care confirmaŭ donațiunele scolare și admitea continuarea celor stabilite de predecesoriĭ lor; alțiĭ scoteaŭ hrisóve noĭ prin care se reorganisa și înalța nivelul scólelor și se prevedeaŭ mijlóce pentru sporirea veniturilor acestora. Intr'un act de judecată din 1796, dat pe timpul luĭ Alexandru Calimah Voevod, cu ocasia uneĭ judecățĭ între besmănariĭ locurilor din jurul Mitropolieĭ de Iași se ḑice: ....Un Hrisov din 1766, Octomv. de la fericitul întru pomenire Domn Grigorie Alexandru Ghica Voevod, pentru punerea la cale a Academieĭ de aicea din orașul Eșiĭ. Care arată că s'aŭ zidit din temelie, lângă Mitropolie, prin a D-sale cheltuĭală slobodă, îndestulată și cu tóte cele trebuincĭóse lucrărilor

---

[1]) Γ. Γ, Παπαδόπουλος ḑice: „Πολλοί μὲν τούτων ἐγένοντο ἄνδρες ἄξιοι τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ ἔθνους καὶ τῶν Χριστιανῶν ἐν γένει. Ἀλλ' οὐκ ὀλίγοι ἐν τῇ σχολῇ τῆς τυραννίας καὶ τῆς δουλοσύνης ὀλέθρια ἡρύσαντο μαθήματα. Ὅθεν ἤρχισαν διὰ σκευωριῶν νὰ παραβύωνται εἰς τὰ τῆς Βλαχίας πράγματα· ἐρχόμενοι δὲ καὶ πολλοὶ αὐτῶν ἁρπάζοντες καὶ καταχρώμενοι, περιέπλεκον τὰς τῶν Βλάχων σχέσεις, οἵτινες, ὡς εἰκὸς, κατ' αὐτῶν ἠγανάκτουν. Ὅθεν ἐπὶ Ῥάδου τοῦ ΙΑ (1611—1615) ὁ Βέρκας συνώμοσε κατὰ τοῦ Ἡγεμόνος ἕνεκα τῶν ἀδίκως κατεσχόντων θέσεις ἑλλήνων. Ἡ δὲ συνωμοσία ἀνενεώθη ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Δ (1616) καὶ τέλος ὁ μὲν Λοῦπος ἀπέσφαξε πολλοὺς αὐτῶν μετὰ τῶν δούλων αὐτῶν, ὁ δὲ Ἡγεμών ἐξέπεσε τοῦ θρόνου. (Veḑĭ Περὶ τοῦ ἐν Βλάχοις Ἑλληνισμοῦ, pag. 23, idem Fotino, ediția grécă, vol. II, pag. 151—156).

www.dacoromanica.ro

eĭ şi cu Biserică, întru care se prăznueşte Stratenia Domnuluĭ şi D-ḑeuluĭ nostru Is. Christ. Arătând acum Preasf. Mitropolit că voeşte a dispărţi aceeaşĭ Biserică, să o alăture către Academie, să fie pentru ceĭ ce sĕ învaţă, după hotărîrea Hrisovuluĭ de sus arătat....“ [1]). Sub Mitropolitul Gavriil la 1767 se cumpără un loc în megieşie de Mitropolie cu destinaţie:„ fiind trebuitor scólelor, ce s'aŭ făcut acum, dând şi alţĭ megieşĭ locurile ce aŭ fost prin prejurul nostru [2]). Aşa în anul 1767 Grigorie Ghica Voevod cere de la Patriarhatul din Constantinopol de a i se confirma Hrisovul privitor la scóle de către Sinodul patriarhal, pe care Samuel Patriarhatul îl întăreşte Sinodiceşte. (Originalul în Academia Română, în limba greacă).

Scrisórea întărită publicată în Moldova despre scóla înfiinţată acolo de către Prea Înălţatul Domnitor, Domnul Domn, Ioan Grigorie Ghica Voevod, spre folosul comun al ortodoxilor de acolo.

SAMUEL CU MILA LUI D-ḐEU ARHIEPISCOP CONSTANTINOPOLULUI, ROMEI NOUĂ, ŞI PATRIARH ECUMENIC.

Câte în adevĕr sunt bune şi plăcute luĭ Dumneḑeŭ din lucrurile sĕvĕrşite cu dragoste către el, prin pronia mareĭ nóstre Biserici a luĭ Christos, întroducĕndu-se pentru siguranţă şi continuare în viitor, pe acestea nu numaĭ nu le refuzăm spre a se îndeplini şi confirma prin autoritatea bisericéscă, dar şi pe ceĭ ce's dispuşĭ spre aceste cu cuvenite laude fie-căruĭa şi cu rugĭ spirituale îĭ îndemnăm. Dar în o ast-fel de stare miseră de acum a neamuluĭ, ce alt lucru ar fi de preferat, de cât înfiinţarea şi ocupaţia despre scóle, şi îngrijirea celor ce se cugetă la instrucţie? saŭ cu ce cuvinte de laude anevoindu-ne am recompensa maĭ generos, după vrednicie, pe ceĭ ce-'şĭ ĭaŭ asupra lor o lucrare din cele atât de strĕlucită, atât de gloriósă, atât de bine-făcĕtóre tuturor şi maĭ cu samă plăcută luĭ Dumneḑeŭ? Nu negreşit, şi nicĭ n'am putea ĭubi când-va altceva maĭ mult de cât instrucţia şi nicĭ am putea să-l înfrumuseţăm cu laude după vrednicie, pe cel ce să îngrijeşte atêta de ea, ci maĭ ales recunoscêndu-ĭ instrucţieĭ datoritul merit, fiind cea maĭ inalta din bunurĭ, pe tóte înfrumuseţându-le, pe tóte stĕpânindu-le şi care prestă înaintea luĭ Dumneḑeŭ şi a ângerilor, pre cel ce se ocupă atât de generos despre ea, cât îĭ posibil nouĕ, sĕ-'l încurajăm prin rugăcĭuni, ĭar fapta luĭ de acolo se o sprijinim, şi cu întăritură s'o asigurăm spre a remânea cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ nestrĕmutată şi se créscă cu timpul. O ast fel de îngrijire, mişcat cu zel spre obştéscă folosinţă a neamuluĭ, a pus prea Înălţatul şi prea piosul Domn şi Egemon a tótă Moldovlahia, Domnul Domn Ioan Grigorie Ghica Voevod, fiŭ în Sântul Spirit ĭubit al modestieĭ nóstre, fiind din rădăcină bună, din neam strĕlucit, cu o veche şi prea renumită succesiune, escelând prin funcţiunĭ politice şi demnităţĭ şi cu deosebire maĭ însemnat de cât toţĭ prin virtute şi religiositate, odrăslind ca ramura cea maĭ frumósă; şi nu numaĭ succedând gloria strĕmoşilor în tóte, dar încă ambiţionând să se arate maĭ puternică în el, maĭ mult de cât în orĭ-care altul sĕvĕşirea virtuţeĭ; în cât reuşind deja în tóte se admiră de către toţĭ. Unĭĭ povestesc admirabil ĭubirea luĭ de dreptate, şi între aceştia maĭ ales pioşiĭ seĭ supuşĭ, fiind administraţĭ cu cea maĭ mare dreptate; ĭar alţiĭ laudă cu surprindere înţelepcĭunea acestuĭ barbat; unĭĭ mărturisesc relativ de ceĭ loviţĭ de sórta că este uman şi dispus a ĭerta, ba încă-'ĭ şi cu blândeţă în tóte. Alţiĭ predicând purtarea sa liniştită şi domnéscă către toţĭ, Domnitor şi Părinte, cumpătat la viaţă, îl numesc îngrijitor al vieţeĭ în nevoĭ; realisând minunat până acum asupra celor presenţĭ tóte câte-s spre folosul comun a celor ce trăesc sub strĕlucita sa Domnie. Înfiinţărĭ de spitale, vindecărĭ bolnavilor, celor lipsiţĭ întraripare, deposite de ape prea curate şi fórte abundente prin cişmele, lucrate frumos, faceri şi nivelări de drumurĭ ce duc spre scopul propus nu numaĭ mersul ómenilor celor ce călătoresc, dar şi uşurarea animalelor, celor ce cară cele de trebuinţă

Dovadă că aşa-ĭ acest barbat cu virtutea şi maĭ cu samă cu religiositatea, este şi prea renumita Scólă (Μαϑεῖον) înfiinţată acum în Iaşĭ lângă Metropolie, care, caracterisând puternica sa ĭubire de învĕţătură şi zelul dumneḑeesc pentru folosul neamuluĭ, confirmă lauda după vrednicie a barbatuluĭ. Căcĭ nimic alt nu este maĭ de respectat de cât învĕţătura şi nicĭ maĭ însemnat saŭ maĭ potrivit omuluĭ; căcĭ din cele-l-alte creaturĭ, unele sunt fără minte şi suflet, şi prerogativele unora dintre acele cu mult superióre, ĭar altora întru atâta le lipseşte învĕţătura, cât îşĭ aŭ fiinţa suflarea prea nesigură a valurilor luĭ Evrip şi li foloseşte celor ce li se par că'ĭ obţin între-buinţarea; ĭar învĕţătura însădeşte în noĭ minte, şi ne prepară a ne deosebi prin ea de cele-l-alte fiinţĭ necuvêntătóre; învĕţătura şi patimile le adórme, şi aprinderile corpuluĭ le linişteşte, învĕţătura şi moravurile le reguléză, şi nobleţă adevĕrată ne aduce; învĕţătura şi prudenţă produce şi egalitatea între toţĭ o predică; învĕţătura singură este asilul bogăţieĭ, şi avuţie nedeslipită; învĕţătura este ornămênt al sufletuluĭ, pentru care nu se schimbă nicĭ pentru tótă lumea, după cuvêntul Mântuitoruluĭ nostru; învĕţătura dar este instructorul religiositĕţeĭ şi apărătorul Orthodoxieĭ.

Iubitorĭ a aceştia aŭ fost nu numaĭ ómeniĭ laicĭ învĕţaţĭ, dar şi însuşĭ dumneḑeeştiĭ părinţĭ aĭ Bisericeĭ, şi nicĭ voesc se expun acum laudele învĕţătureĭ, făcute prin scris de fie-care din aceştia; căcĭ nu ni este

---

[1]) Veḑi Revista Theologică, anul al IV.
[2]) Extras din Condica de Hrisóve a st. Mitropoliĭ din Iaşĭ, pag. 50.

www.dacoromanica.ro

acum nouĕ intenţiunea de a inşira una câte una laudele instrucţieĭ, ca fiind cea maĭ superióră dintre bunurile cele recunoscute între ómenĭ, precum şi însuşi gura cea nemincĭunósă a Mântuitorĭuluĭ nostru Christos adese o confirmă. Dar numaĭ pentru ca acum pentru acest lucru bun să lăudăm după cuviinţă îngrijirea sĕvêrşită de acest barbat, fiind că ştim că se îngrijeşte de învĕţătură, dupre cum nĭ-aŭ aratat nouă înscris trimiţêndu-ni copie de pe scrierea hrisovuluĭ întărit de cătră Inălţimea sa. Maĭ îutăĭu prin cheltueli fără cruţare a rîdicat din temelie în Iaşi Scólă, făcênd'o tot odată încăpĕtóre, înzestrând'o cu tóte cele necesare şi de trebuinţă, şi însuşi declarând Biserica şi Scóla din ea liberă, în care se prăznueşte amintirea Intrărei în Biserică a Mântuitornlnĭ nostru Is. Christos. Apoĭ numind şi profesorĭ nu numaĭ în acéstă şcólă, dar şi în cele-lalte scóle, din noŭ hotărîte de el în tótă Provincia (Egemonia) supusă luĭ, numită Ţară în limba loculuĭ. Apoĭ a rânduit salarele profesorilor şi cele pentru nutremênt elevilor lipsiţi să se dea ne'ntrerumpt, din cea ce plătesc, după vechĭul obiceĭu, în tótă Ţara acea, civiliĭ, preoţii şi ierodiaconiĭ. Avênd îngrijire despre acestea a uşurat de aceĭ ce plăteaŭ la Vistieria Domnéscă, ca nicĭ decum de la acest timp să fie încărcaţi cu o supra-dare saŭ pretextare. Deaceĭa a rânduit: ca la 23 a luneĭ luĭ Apriil fie-care din dişiĭ preoţi şi ierodiaconi să plătéscă fără împrotivire câte doĭ leĭ, numiţi noĭ; ĭar la 26 a luneĭ lui Octomvre iarăşi câte doĭ deaseminea, declarăm că acéstă hotărîre să fie neschimbată; dar încă preîngrijindu-se a rânduit şi recompense celor ce vor progresa la învĕţăturĭ, că dacă s'ar arăta cineva, din ceĭ ce se vor înainta în preoţie, probat în cuvênt şi învĕţătură să nu plătéscă dare, luând înscris de la Domnie; ba încă şi din ceĭ maĭ dinainte dacă s'ar arata aplicat la preoţie, apoĭ va dovedi prin învĕţăturĭ că póte prin cuvênt să folosască pe evsevioşi şi aciea de aseminea să nu plătéscă cele cătră Vistieria Domnéscă, ca, uşuraţi de ast-fel de sarcină, să fie maĭ dispuşi spre învĕţătură şi tot-odată maĭ gata ca se folosască pre alţiĭ. Deaseminea rânduind a hotărît profesorilor salare anuale. Profesoruluĭ de ştiinţi 1,500 leĭ, ĭar Profesoruluĭ de gramaticĭ 600, celuĭ al II Profesor 240; ĭar celor de la scólele primare 180. Celuĭ de latineşte 240, ĭar celuĭ de limba ţĕreĭ 120, anual ĭarăşi 1,000 leĭ pentru întreţinerea şi îndestularea cu cele trebuitóre a 20 de elevĭ sermanĭ, apoĭ pentru 1,000 care de lemne 375 leĭ, Bibliothecaruluĭ 120 leĭ, Psaltuluĭ 250 leĭ, Predicatoruluĭ în limba grécă apla 300, ĭar Predicatoruluĭ în limba Moldovenéscă 180, şi tot aseminea Profesorilor scólelor din ţară etc. Pentru care a aşedat Epitropĭ şi supraveghetorĭ şi pe Arhiereul loculuĭ, Preasf. Metropolit al Moldavieĭ etc. şi pe prea nobiliĭ următorii boerĭ locali: pe Hatmanul Ioniţă Cantacuzin şi pe Vistiarul Gheorgachi Costachi, pe Vistiarul Gheorgachi Hrisoscoleŭ, pe Paharnicul Manolachi Bogdan şi pe Vistiarul după vremĭ; ĭar dintre comercianţi pe Başa Costa Avram, pe Costa Papa Filu, pe Constantin Panaghiot, şi pe Sandul Panaghiotachi etc. Voind ca să aĭbă maĭ multă siguranţă cele rônduite de el spre urmare ne'ntrerumptă a acestuĭ lucru bun obştesc, a cerut să se întăréscă şi cu jurăminte bisericeştĭ. Acéstă cerire a Inălţimeĭ sale cu cea maĭ mare bucurie priimind'o scriem prin acesta şi ne pronunţăm sinodiceşte împreună cu Preasf. Mitropoliţi din jurul nostru în sf. Spirit ..... ca amintita scólă ., ... spre păzire neclintită a acestuĭ bun lucru plăcut luĭ Dumneḑeŭ.

1767 în luna luĭ Decemvrie, Indictionul al XV.

Subscrierile:

Samuel cu mila luĭ Dumneḑeŭ Arhiepiscop Constantinopoluluĭ, Romeĭ nouă şi Patriarh ecumenic. Macarie al Cesarieĭ. Meletie al Efesuluĭ. Gherasim al Chiziculuĭ. Nicifor al Nicomidieĭ. Ioanichie al Halcedonuluĭ. Dionisie al Derculuĭ. Teodosie al Tesaloniculuĭ. Gherasim al Critului. Antim al Mitilineĭ. Iosif al Vidineĭ. Anania al Anchialuluĭ. Benedict al Nauplieĭ. Dionisie al Sandorineĭ.

Din acésta întăritură se vede fórte lămurit organisaţia Scólelor Academice din Iaşĭ şi Bucureştĭ, în cât nu maĭ este nevoe de altă înterpetare asupra conţinutuluĭ Hrisovuluĭ.

Să nu uĭtăm că fórte mult a ajutat şi Biserica prin Prelaţiĭ eĭ destinşi din acele timpurĭ desvoltarea şi respândirea gustuluĭ cărţeĭ între Românĭ. Voĭ cita ca esemplu numaĭ pe câţĭ-va: Metropolitul Nicifor institue în Iaşĭ o scólă pentru copiĭ orfanĭ şi seracĭ la 1729. Intr'un Hrisov ce Constantin Necolaĭ Mavrocordat dă în favórea Metropolieĭ de Iaşĭ la 1734 se ḑice: .....Iar al doilea să aĭbă (Mitropolitul) purtare de grijă ca cu acest ajutor să sporească şi să adaugă folosurile sfinteĭ Mitropoliĭ, să o aducă la starea ce se cade; şi încă de vreme ce sînt douĕ scóle aice în oraş în Iaşĭ, una grecéscă şi alta slavonéscă, să fie dator Mitropolitul cel după vreme a avea purtare de grijă şi necontenită cercetare asupra dascalilor, ca să pue nevoinţă asupra ucenicilor să-ĭ înveţe precum se cade şi să-ĭ procopsască, ca ceĭ ce ĭes preoţi dintre dînşiĭ să fie învaţaţi şi pedepsiţi, să pótă ceti orânduéla Bisericeĭ după cum se cuvine; şi pentru ucenicĭ de la amândouĕ scólele, ceĭ cariĭ se vor sili cu învĕţătura şi vor fi seracĭ lipsiţĭ de cele trebuincĭóse, încăşĭ să aĭbă de grijă Mitropolitul a-ĭ ocroti şi aĭ chivernisi de cele ce vor trebui, pe uniĭ cu létă, pe alţiĭ cu îmbrăcăminte, pe alţiĭ cu hrană. pentru ca se nu lasă învĕţătura dintr'acea pricină....." [1]). Iacob I Putnénu Mitropolitul Moldaveĭ de la

[1]) Veḑĭ Revista Theologică, anul al IV, pag. 345 şi 346.

www.dacoromanica.ro

1750—1758 ĭată cum îndémnă prin sfătuirĭ enciclice pe poporenĭ spre a'şĭ trimite copiĭ la scólă să înveţe carte:

Invĕţătură pentru ca sa-şĭ dea fieşte-care om fecĭoriĭ luĭ la carte. (1)

Nu să póte să fie maĭ fericit omul, când pune tot gândul şi purtarea luĭ de grijă, în ce chip şi cu ce mijlocire va putea să vadă copiiĭ luĭ rânduiţĭ spre procopséla învĕţăturiĭ; după cum vedem nu numaĭ în sfânta Scriptură, ci şi la tóte istoriile fericind pre părinţiĭ aceĭa, cariĭ pun silinţa lor cu neadormiţĭ ochĭ pentru învĕţătura copiilor lor. De vreme că învĕţătura cea de Dumnedeŭ însuflată este lumina trupuluĭ, şi cunoştinţa credinţiĭ ceĭ Dumnedeeştĭ, este o înălţare a firiĭ omeneştĭ, este o dogmă a prea Inaltuluĭ şi cereşculuĭ Impĕrat, şi o pază a tuturor poruncilor sfinţii sale. Şi acéstă învĕţătură aŭ făcut pre filosofi de aŭ cunoscut tóte firile, nu numaĭ céle pământeştĭ. ci şi céle cereştĭ. Acéstă învĕţătură este o icónă şi o închipuire Dumnedeéscă, şi o cârmă ce ocârmueşte pre sufletul ce să află întru acest vas pământesc, acéstă învĕţătură, sînt strunele minţiĭ, care strune lovindu-sĕ cu credinţă şi cu frica luĭ Dumnedeŭ slobod vĭersurile bunătăţilor şi ajung îndulcirile lor până la scaunul cel Dumnedeesc. Acéstă învĕţătură dar vĕdêndu-o noĭ că este adormită întru întunerecul lenevireĭ, ni s'aŭ rănit inima de fómetea acésta, ce să află înrădăcinată în sufletele a unora din părinţiĭ, cariĭ îşĭ cresc copiiĭ lor fără învĕţătură. Decĭ fieşte-care om ce este învĕţat, să chĭamă om cuvêntătoriŭ; ĭară cel neînvĕţat este asemenea dobitócelor. Şi de voiţĭ să vĕ fie fecĭoriĭ voştri asemenea dobitócelor, este mare greşală şi orbire: căcĭ că se lipsesc de învĕţătura cu carea fără de aceea cu greŭ este a cunóşte pre Dumnedeŭ, numaĭ atâta îl cunosc, precum îl cunosc şi dobitócele cele nesimţitóre. Şi adevĕrat şi încredinţat lucru este: că învĕţătura este asemenea cu florile cele mirositóre, care cu mirosul învĕţăturiĭ tămăduéste tóte ranele cele trupeştĭ, ĭară cel neînvĕţat este asemenea copaciuluĭ celuĭ uscat, şi precum sórele încălzéste şi créşte tóte céle ce odrăsléste pământul, aşa şi învĕţătura dă pricepere omuluĭ spre tótă cunoştinţa. Şi ĭarăşĭ în ce chip depărtându-se sórele de crugul dileĭ sĕ face întunerec, aşa şi învĕţătura fiind depărtată de ticălosul acela om sĕ află la întunerecul necunoştinţiĭ, şi maĭ în scurt este orb: măcar de i să şi pare că vede, căcĭ că ochiĭ celuĭ neînvĕţat şi nepedepsit sînt orbĭ, şi maĭ mult aĭ sufletuluĭ, că sufletul şi mintea sînt care vĕd, şi când mintea nu pricepe care sînt de trébă, órbă este de tot. Vedeţĭ dară părinţilor cariĭ vĕ lăsaţĭ copiiĭ voştri nepedepsiţĭ, câtă stricăcĭune şi nepricopsélă pricinueşte fecĭorilor voştri lipsa învĕţăturiĭ. Pentru care ĭată dară că vĕ îndemnăm ca să vĕ deşteptaţĭ inimile vóstre la bunătăţile cele sufleteştĭ, cariĭ curg din *sfânta învĕţătură*, şi să vĕ daţĭ copiiĭ fieşte-care părinte la învĕţătură, ca nişte desĕvêrşiţĭ părinţĭ şi purtătorĭ de grije de cele de folosul fecĭorilor voştri. Şi urmând poruncii şi învĕţăturiĭ nóstre, veţĭ avea nădejde a vĕ bucura şi a vĕ veseli de fiiĭ voştri, ca de nişte înţelepţiţĭ de Dumnedeŭ, şi eĭ vor pomeni pre voĭ.

Domnul să vĕ blagoslovéscă pre voĭ, şi blagoslovenia să se adaogă spre voĭ, şi spre fecĭoriĭ voştri.

Iar din Valahia amintim pe Mitropoliţiĭ: Theodosie, Anthim Ivirénul, pe Filaret II etc. cariĭ prin inciclice şi prin mijlóce bănesţĭ ajutaŭ pe ceĭ săracĭ la învĕţătura cărţeĭ. In acéstă stare eraŭ Academiile înainte de 1776, când Ipsilant Voevod dă în favórea scólelor următorul hrisov, din care se vede precis că scólele Academice din Bucureşti şi Iaşi paralisate de restriştea timpurilor, ĭarăşĭ le-a rîdicat la înălţimea ştiinţeĭ acelor timpurĭ. Iată conţinutul hrisovuluĭ tradus din grecește de pe scrierea luĭ Athanasie Ipsilant Comnen, fost Protospatar în Valahia la anul 1765, întitulată: Τὰ Μετὰ τὴν Ἅλωσιν pag. 54;

Nu cunosc nimic care să civilizeze în atâta spre buna vieţuire şi adevĕrata fericire pe ómenĭ, precum instrucţia îngrijită şi însădită în sufletele fragede ale acestora. Căcĭ tóte cele-lalte (ocupaţiunĭ) câte se admiră de ómenĭ, nu ca netrebnice şi neplăcute, orĭ încă şi ca necontribuitóre spre fericirea generală, nu le-ar face când ar fi nepartaşĭ de instrucţie. Chĭar când tóte acestea ar conexista n'ar forma viaţa armonică şi nicĭ ar arăta fericiţĭ pe ceĭ ce le-ar poseda. Decĭ instrucţia care ordinéză şi reguléză şi pe altele, devine un ornământ propriŭ şi sigur ómenilor. şi care persistă şi celor ce trăesc şi celor ce trec din viaţă. Pentru că acésta învaţă pe ceĭ cugetătorĭ cum în adevĕr să vieţuéscă şi se lucreze în conformitate cu mintea, şi'ĭ deprinde a distinge ceea ce este adevĕrat şi folositor prin regule sigure.

In acţiunĭ devine un conductor bun, manuducênd dreptatea, prudenţa şi pe cele-lalte activităţĭ ale ómenilor, perfecţionând şi însăşĭ politica universală. Apoĭ pe ceĭ ce se ocupă de teoriĭ îĭ conduce nu numaĭ spre tóte cele de pe pământ de ale face vĕdute, învĕţându-ĭ de a mĕsura distanţele pământuluĭ, ale munţilor şi mărilor, dar încă-ĭ pune în stare de a fi superiorĭ în cercetările cătră care se dedaŭ, scrutând cele de deasupra nóstră şi ocupându-se cu cele existente în aer, urmărind mişcările corpurilor cereştĭ, apropierile şi distanţele între ele, şi în fine întrarméză prin poesiĭ spre cunoştinţa, după putinţă, şi lauda Creatoruluĭ şi Făcĕtoruluĭ a tóte Dumnedeŭ, şi prin acésta'ĭ face pe ómenĭ fericiţĭ, gratulându'ĭ cu cunoştinţa fiinţelor.

(1) (Vedĭ: Cerésca Flóre, orĭ cărţulie, de Iacob Mitropolitul, Iaşi 1756).

www.dacoromanica.ro

Ea, instrucția, înobilézã și înfrumusețază și pe ómenii Altaruluĭ, și-'ĭ prepară a da cuvênt celor ce cer în cele ale religiuneĭ. Acésta formézã și buni cetățeni pe ceĭ ce se ocupă de interesele comune, usând de cuvênt în tóte și lucrând scopul cel bun întru tóte. Prin urmare acestea și cele maĭ importante dintre cetăți, și care se mândrĭaŭ cu legislațiuni bune în vechime și acum, pe acésta, instrucția, o aŭ între ele ca punct de întrecire, bucurându-se pentru înțelepcĭune maĭ cu samă, de cât pentru celelalte calități orĭ cât de multe.

Decĭ și noĭ aducênd cuvêntul, nu din întâmplare, despre acésta, ca despre un lucru cel maĭ folositor tuturor și între cele întâĭ din bunurile vieței, propunêndu-ne să ne ocupăm în tot modul de cele ce se opun aceștia, și dar cât este cu putință îngrijindu-ne de folosul locuitorilor de sub acésta de Dumnedeŭ dăruită nouă Domnie, între cea di'ntâĭu, cum se dice, lucrare, care să o facem cu mila luĭ Dumnedeŭ în profitul Domnieĭ nóstre, a se așada Musee și Scóle, spre a se respândi prin ele bunurile instrucțieĭ, ca să pótă câștiga cu abundență bine-facerile instrucțieĭ și tinerii din localitate, ce sunt ajutați de o bună natură și ceĭ ce alérgă de pe aĭurea pentru ĭubirea de învățătură.

Fiind că am aflat în București, acéstă reședință a nóstră domnéscă, Scóla de acum neglijată din împrejurările timpurilor, neavênd mijlóce bănești suficiente nicĭ maĭ înainte, ci abea salaria doĭ profesorĭ, pe unul de gramatică, ĭar pe altul de predarea științelor, ni s'a părut că nu este demn de noĭ a trece cu vederea și nicĭ a maĭ întărdia cu cele ce-'sŭ relative la scólă, care sunt atât de misere și înjosite, putênd a aduce un mic folos. Pentru aceĭa am luat asupră-ne o îngrijire nobilă, nu numaĭ de a adăugi, ci încă de a înmulți și a organisa cele privitóre la ea prin chipurĭ convenabile și a o instala ast-fel, în cât ceĭ ce se vor împărtăși din apele eĭ, ne maĭ însetând să nu maĭ caute alt isvor. Pe lângă acésta am hotărît să maĭ reînființăm și alte douĕ scóle inferióre, una în Craĭova, ĭar alta în Buzeŭ, în domnésca nóstră Țară, în care scóle tinerii ceĭ ce vor urma pentru ĭubirea de învățătură, învățându-se cunoștințele gramaticale și poetice să pótă a urma, dacă ar voi, în acéstă scólă din București maĭ superióră și care cuprinde în ea tóte științele. Apoĭ a institui încă în tótă domnésca nóstră Țară, în fie-care orășel profesorĭ de limba Țăreĭ și de slavonă, pentru a se învăța pe copiĭ cartea începetóre, ca se nu fie neștiutorĭ de acésta, când vor fi în vrîstă.

Cele ce am hotărît despre administrarea acesteĭ Scolĭ din București, a celor ce-'ĭ sunt de interes și folositóre, care sunt decise de noĭ deja, aceste se expun în presentul nostru Hrisov spre pază nestrĕmutată a lor.

1). In tot-déuna să existe un numĕr de nouĕ profesorĭ, avênd pentru orĭ-care obiect al științeĭ cunoștințĭ Universitare, doĭ de Gramatice, doĭ de Mathematice, saŭ Aritmetică, Geometrie și Astronomie, pe lângă aceste și de Istorie, unul de Științele fisice, unul de Științele theologice și treĭ pentru limbele: latină, francesă și italiană.

Cel de Științele fisice se predea în limba grécă, urmând luĭ Aristotel și comentatorilor luĭ, ĭar ceĭ de Mathematicĭ, dacă s'ar întâmpla să nu știe de ajuns, cum se cuvine, limba grécă, vor preda saŭ în limba latină saŭ francesă saŭ italiană, în care adică vor ști maĭ bine.

Fie-căruĭa din acești profesori i se orânduește salar anual, după aplicațiunea și meritul persóneĭ, după judecata și decisiunea Domnieĭ Nóstre.

2) Avênd tot acum previdere și despre scolariĭ lipsiți și sermanĭ, ca salvați și aceștia de orĭ-ce altă îngrijire și ocupațiune, din causa celor necesare pentru traĭu, să pótă a se deda neîntrerumpt la studĭul științelor, hotărîm să li se dea nutriment și cele de nevoe pentru îmbrăcăminte, la șapte-decĭ și cincĭ de studenți lipsiți, pe timp de cincĭ clase, adică: câte cincĭ-spre-dece în fie-care clasă, după cum dispunem maĭ jos. Grija și privigherea asupra acestora în tot-deuna să o aĭbă Epitropiĭ din timpurĭ, despre cariĭ vom vorbi la finele presentuluĭ nostru Hrisov. Intendenții orânduiți vor face acestea, gătind din timp cele necesare și preparând aparte cele de trebuință. Să sĕ pună masă dilnic pentru fie-care din profesorĭ împreună cu elevii hotărîți. De douĕ orĭ pe an să dea celor șépte-decĭ și cincĭ elevĭ îmbrăcămintea trebuitóre, egală pentru toți. Despre tóte să sĕ dea socoteli anuale cătră Epitropiĭ numiți. Iar dișiĭ pedagogĭ aĭ scóleĭ fiind aceĭași pe cariĭ îĭ avem numiți și în alte afacerĭ obștești, să-'și primească salarul lor de unde am regulat. Apoĭ pentru fiecare categorie saŭ clasă să fie un observator—efor—adică un pedagog, barbat serios și cu bună purtare, care datoresc se observe asupra tuturor mișcărilor și deprinderilor elevilor, în cât nicĭ unul dintre eĭ să nu fie nedisciplinat saŭ negligent în ale învățătureĭ. In fie-care cameră de ale elevilor (pe care le am clădit spațióse, pentru ca maĭ mulți să locuéscă la un loc) să aĭbă un servitor, care să se îngrijască de camere și de altele, servind la trebuința scolarilor.

3) Eleviĭ ceĭ ce voesc să între și se locuéscă în scólă, să nu aĭbă o etate maĭ mică de șépte anĭ și nicĭ ĭarăși maĭ înaintată, saŭ tîmp la minte și leneș, în cât să slăbéscă aplicațiunea la studiŭ a celor-l-alți; ĭar acești copiĭ să fie de aĭ bunilor patrioți, de aĭ boerilor ce trăesc în lipsă, saŭ urmași de aĭ boerilor ce se numesc mazilițĭ, saŭ și streinĭ săracĭ, dar nicĭ decum de aĭ plugarilor și țăranilor, cărora li este dată agricultura și păstoria și occupațiunea obligătóre pentru lucrarea pământuluĭ și creșterea vitelor. Iar copiĭ comercianților saŭ a breslașilor, dacă uniĭ dintre eĭ aŭ aplicare la ceva, învățând numaĭ gramatica, apoĭ eliberându-se din scólă să sĕ ducă fie-care la meseriile la care ĭ-ar socoti părinții lor, lăsând pe fie-care la aplicațiunea firéscă. Pe lângă eleviĭ sermanĭ cariĭ aŭ a fi nutriți și îmbrăcați din ale scóleĭ, cum am dis, câți alțiĭ dintre eleviĭ celor avuți vor voi să sĕ enumere în numĕrul internilor scóleĭ, în cât să petrécă și să mănânce împreună la masa comună, aceștia datoresc să dea (plătéscă) intendentuluĭ scóleĭ analogia nutrimêntuluĭ lor, după tratamentul ce li se dă.

4). Eleviĭ începetorĭ exercitându-se treĭ anĭ continuu numaĭ la gramatică, apoĭ să facă început și la limba

www.dacoromanica.ro

latină, după care exĕrcitându-se împreună timp de treĭ anĭ în limbile: gréca şi latină, occupându-se cu ceĭ maĭ renumiţĭ scriitorĭ din fie-care, după îndeplinirea celor şase anĭ, în urmă treĭ anĭ să sĕ dedea diminéţa la poetică şi retorică cu exerciţiĭ grece şi latine şi maĭ ales la studiul moraleĭ luĭ Aristotel. După dejun să se predee limba italiană şi francesă. Ast-fel pregătindu-se cu îngrijire în timp de nouĕ anĭ şi devenind cunoscĕtorĭ de ştiinţele literare şi enciclice şi avênd încă şi cunoştinţa altor limbĭ, după cât li aŭ fost cu putinţă, să trécă după aceea la ascultarea ştiinţelor Universitare. Si maĭ întâĭu în timp de treĭ anĭ diminéţa să se înveţe Aritmetica şi Geometria; ĭar după dejunare Elemente de Istorie cu istoria geografieĭ, în orĭ care din limbele amintite. După acésta diminéţa să asculte Filosofia aristotelică, ĭar după dejunare Astronomia. Intărindu-se îndeajuns în fie-care din aceste ştiinţĭ se ĭasă apoĭ din scólă şi să-'şĭ alégă fie-care viéţa ce voeşte saŭ bisericéscă saŭ politică. Cele cincĭ clase despre care am vorbit, orânduindu-se în fie-care din ele cincĭ-spre-ḑece elevĭ săracĭ, sunt acestea: a) A începĕtorilor, în timp de treĭ anĭ, învêrtindu-se numaĭ în învĕţăturile gramaticale. b) A celor maĭ înaintaţĭ, încă în treĭ anĭ, ocupându-se cu gréca şi latina. c) Incă pe timp de treĭ anĭ exercitându-se în greceşte şi latineşte, literatură, poetică şi aplicaţiunĭ retorice, ba încă şi cu limbele francesă şi italiană. d) Cea de aritmetică, geometrie şi istoria cu geografia şi e) In fine cea de ştiinţele fisice şi astronomice.

Pentru ceĭ ce vor voi a intra în cler aşĕḑĕm în Preasf. Metropolie un profesor de sfinţita theologie, probat prin evsevie şi corectitudinea dogmelor, unde trebue să frequenteze şi aceştia şi orĭ câţĭ alţiĭ dintre elevii studiaţi ar dori să se întroducă în acésta (theologie); ĭar altul de musică. Fie-căruĭa din aceştia hotărîm să li se dea salarul de profesorĭ de cătră Preasf. Metropolie în tot-déuna, acceptând cu grăbire acésta şi Preasf. Metropolit al Ungro-Vlahieĭ, al nostru părinte în Christos, pentru că nutreşte zelul de învĕţătură şi doreşte înfrumuseţarea prin învĕţătură şi bună purtare a tagmeĭ sfinţite.

5). Cât despre petrecerea şi purtarea morală a elevilor acestea dispunem: De diminéţa sculându-se din pat cu toţiĭ la o óră regulată să se îmbrace şi să se prepare fie-care, apoĭ să mérgă la sfânta Biserică şi să asculte sfânta liturgie şi întorcêndu-se să studieze aparte până la óra hotărîtă pentru ascultarea lecţiilor, când datoresc să se adune în locul determinat. Apoĭ studiând şi convorbind între eĭ să mérgă la masa comună. După dejunare elevii fie-căreĭ clase cu supraveghetorul, saŭ cu pedagogul lor, întrunindu-se să vorbéscă între eĭ, saŭ să facă ceva cuviincĭos, vre o gimnastică pentru exerciciŭ, în timp de o oră. Apoĭ ĭarăşĭ să studieze fie-care aparte până la timpul ascultăreĭ lecţiilor şi întrunindu-se ĭarăşĭ se asculte pe profesorĭ. In Duminicĭ şi în ḑilele de sĕrbătorĭ, ca se nu fie cu totul neocupaţĭ în ḑilele acestea, să mediteze lecţiile ce le aŭ ascultat şi să se predea lecţiĭ de catihesă de cătră profesorĭ din sfintele dogme ale credinţeĭ nóstre orthodoxă. (In aceste ḑile saŭ şi în timpul sĕptămâneĭ să ĭasă o dată şi de douĕ orĭ cu supraveghetorul lor, câte odată şi cu profesorul, în nnele locurĭ din apropiere, pentru exerciţiĭ corporale). Sara să se adune la masa comună şi se cineze împreună. Iar după prânz, care trebue să fie simplu, după trecerea de o óră, în care sunt obligaţĭ să nu vorbéscă de loc lucrurĭ deşerte, ci cuviincĭóse, să se întrunéscă cu toţiĭ la sfânta Biserică şi rugându-se în comun să se ducă fie-care la camera sa şi să se culce în pat, saŭ să dórmă dacă voeşte, saŭ şi nu. Tóte acestea să fac în ore determinate prin supraveghetor orĭ pedagog. Cel ce voeşte póte să studieze şi în pat, arḑênd în fie-care cameră tótă nóptea o lampă şi douĕ sfeşnice. Asupra tuturor acestora să observe cum am ḑis pedagogul, îngrijându-se de purtarea cuviincĭósă şi regulată şi petrecerea studenţilor după chipul expus. Iar dacă cineva s'ar arata neregulat şi ar perturba disciplina celor-lalţĭ, pe aceştia să-'ĭ înţeleptască, nu însă prin insulte şi bătăĭ, ci cu chipurĭ potrivite, pe care ni le dă pedagogia, începêndu-se de la cele maĭ uşóre cătră cele maĭ grele. Apoĭ întrarea elevilor sermanĭ şi înscrierea lor în scólă saŭ excludera unuĭa din aceştia, pentru o causă bine-cuvêntată, se face prin ştiinţa şi permisiunea înscrisă a Domnieĭ Nóstre.

Acestea despre profesorĭ, elevĭ, întreţinerea lor şi progresul studiilor aşeḑêndu-le aşa; ĭar pentru durabilitatea acestor scolĭ, am socotit că trebue să li asigurăm şi venitурĭ suficiente pentru vecĭnicie. Decĭ privind la sfintele Monastirĭ din tótă acéstă a nóstră Ţară, şi amintindu-ne scopul acelor vrednicĭ de laudă ctitorĭ, că pentru bine-faceri le aŭ înzestrat cu aceste imobile pastrate şi judecând că nu numaĭ ar fi nedrept, ci încă blamabil ca să fie supuse Vistieriei Nóstre domneştĭ, saŭ în genere de a percepe ceva din cele afierosite luĭ Dumneḑeŭ, şi voind a îndrepta acest abus ce s'a introdus deja de câţĭ-va anĭ şi a urma scopuluĭ ctitorilor, ca cele dăruite şi afierosite luĭ Dumneḑeŭ se contribuéscă ĭarăşĭ maĭ ales la lucrurile cele plăcute luĭ Dumneḑeŭ; maĭ întâĭu le am declarat nesupuse dărilor pe tóte sfinţitele Monastirĭ din tótă acéstă domnéscă a nóstră Tară, hotărînd o dare proporţionată economieĭ fie-căria, dupre cum pre larg tratéză hrisovul nostru domnesc, dat asupra lor. Pentru ca să pótă contribui, precum am ḑis, la lucrurĭ plăcute luĭ Dumneḑeŭ şi obştieĭ folositóre, le am supus contribuţiilor pentru scóla instituită aicea, disposând ca fie-care din cele pământene să plătéscă anual o cătime potrivită, după analogia veniturilor eĭ, care sumă să se compună de la tóte aceste locale din 6,000 leĭ. Iar cele alipite altor sfinţite Monastirĭ, ca declarate şi acestea libere de cele ce plătea maĭ înainte la domnésca nóstră Vistierie, avênd a contribui Monastirilor cărora sunt alipite, să dea anual 4,000 leĭ. Pe lângă acestea declarând necontribuabilĭ pe sfinţiţiĭ preoţi, ce să afiă în tótă domnésca nóstră Ţară, carĭi sunt în numĕr de 3,500, după listele presentate nouă de Preasf. Mitropolit, Domnul Grigorie, al nostru respectat în Christos părinte şi de ĭubitorĭi de Dumneḑeŭ Episcopĭ, am hotărît să dea fie-care din eĭ câte treĭ leĭ. Din care jumĕtate la cutia milelor, ĭar jumĕtate la scólă, după cum tratéză maĭ pre larg specialul nostru domnesc hrisov, dat asupra nesupunereĭ la dărĭ a preoţilor. Acestea tóte compunênd suma de 15,250 leĭ, se vor

www.dacoromanica.ro

preda de două ori pe an ḑiseĭ scóle pentru profesorĭ şi pentru nutrimêntul şi îmbrăcămintea elevilor sîrmanĭ şi lipsiţi, cum şi cele-lalte cheltuelĭ necesare; despre tóte acestea se va da socotélă anual şi se va înscrie într'o condică specială şi veniturile şi cheltuelile şi se vor întări cu sigilul nostru Domnesc. De aseminea se vor cataloga într'o condică şi cărţile scóleĭ şi câte altele se vor afierosi de ómeniĭ ĭubitorĭ de Dumneḑeŭ şi pioşi scóleĭ saŭ în banĭ saŭ în lucrurĭ şi se vor administra de Epitropĭ bine şi cu ĭubire de Dumneḑeŭ. Asupra cărţilor să fie un funcţionar credincĭos, adică un bibliotecar decretat, avênd a le ţinea pe acestea în siguranţă şi de care să se foloséscă orĭ-cine din ceĭ din scólă, spre a le permite de a lua în întrebuinţare autografe şi ĭarăşi a le relua.

Acestea aşa hotărîndu-le şi dorind ca să se urmeze neschimbat aşa în vecĭ, numim Eforĭ pe Preasf. Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ şi pre ĭubitoriĭ de Dumneḑeŭ doĭ Episcopĭ a Buzeuluĭ şi a Rîmniculuĭ şi pe prea nobiliĭ noştri boerĭ a strălucitei Domnieĭ aceştia, de la Marele Ban până la Marele Postelnic, cariĭ datoresc a supraveghea la administrarea tuturor celor ale scóleĭ, de cătră Epitropĭ şi îngrijitorĭ, după cum hotărîm în acest al nostru domnesc hrisov, în cât nimic din acestea să nu se neglijeze. De aseminea şi veniturile lor adunându-se în Mitropolie, cu ştiinţa comună a Mitropolituluĭ, a Episcopilor şi a boerilor, să se facă cheltuelile necesare scóleĭ. Asupra tuturor acestora Noĭ avem a privighea şi a ordona cele de trebuinţă, datorind profesoriĭ a ni vesti îndată despre starea scóleĭ, a elevilor şi a învĕţăturilor, şi pe lângă acésta dacă în adevĕr se păzesc şi sunt în activitate neschimbate tóte dispoşiţiile ce am aşĕḑat în ea.

Observând în fie-care an darea de samă şi socotelele ce ni se vor presenta împreună şi cu condica, dacă se vor vedea prisosind saŭ din veniturile hotărîte saŭ din afierosirĭ, cugetându-ne vom decide după trebuinţă saŭ a le bonifica spre trebuinţa ĭarăşi a scóleĭ, saŭ la sporirea elevilor lipsiţi.

Pentru confirmarea şi trăĭnicia continuă a tuturor acestora am edat acest present al nostru domnesc hrisov, în presenţa Preasf. Mitropolit, a ĭubitorilor de Dumneḑeŭ Episcopĭ şi a prea nobililor noştri credincĭoşĭ boerĭ întărindu-l cu propriul nostru sigil. Presentăm ca marturĭ şi pe prea ĭubiţiĭ fiĭ aĭ Domnieĭ Nóstre, Constantin Beĭzade şi Dimitrie şi pe prea onoraţiĭ şi prea nobiliĭ şi credincĭoşiĭ mariĭ boeri aĭ Divanuluĭ nostru domnesc, bine nădĕjduiţi fiind că şi ceĭ ce după noĭ vor primi acest scaun domnesc al Ungro-Vlahieĭ, prea strălucitiĭ Domnĭ, vor conserva nealterate cele cuprinse în acest act, ca unele ce privesc la folosul comun şi numele bun a acesteĭ Evsevióse Domniĭ a Ungro-Vlahieĭ. S'a edat acest present al nostru hrisov domnesc în al doilea an al Domnieĭ Nóstre, în Domnescul nostru scaun în Bucureşti, sub îngrijirea boeruluĭ nostru, Mareluĭ Secretar, în anul mântuireĭ una mie şépte sute şépte-ḑecĭ şi şase, în luna Ianuarie şi s'a scris de cătră al doilea secretar al nostru; care transcriindu-se în condica Divanuluĭ şi a Vistieriei ordonăm să se păzască în siguranţă la sfânta Mitropolie."

Acest hrisov s'a întărit şi de Patriarhul Chir Sofronie împreună cu Sinodul, în luna luĭ Martie acelaşĭ an.

Acest Hrisov, cum vedem cuprinde atât reorganisarea scólelor din Valahia cât şi reforma Academieĭ din Bucureştĭ, înmulţîndu-i-se profesoriĭ, adăugându-i-se studiĭ nouĕ, formându-se un internat de 75 elevĭ sermanĭ din aĭ boerilor şi în fine dându-i-se un regulament interior Scóleĭ şi un altul privitor la partea administrativă. In fine să institue o Epitropie scolară permanentă dintre Episcopĭ şi Boeriĭ divanistĭ sub preşedinţa perpetuă a Metropolituluĭ Ţăreĭ. Exact acelaş lucru să întâmplă şi în Moldova în aceste timpurĭ. Adăugim că Scóla de Theologie pe atuncĭ era în Metropolie şi că toţĭ preoţiĭ plăteaŭ câte un leŭ şi jumĕtate anual pentru Scóle şi tot pe atâta anual la cutia milelor.

Ceea ce este de interes istoric pentru noĭ în desvoltarea şi cultivarea nóstră a Românilor, este faptul sruprinḑĕtor, că de câte orĭ se sĕvârşeşte o lucrare bine făcĕtóre în una din ţările vecine Române, o găsim că are eho, ba adese o întimpinăm în întregimea eĭ şi în ceĭ-altă provincie Română. Aşa se întâmplă şi cu cestiunea scólelor. Am constatat că în Muntenia eraŭ scolĭ districtuale şi secundare, apoĭ Academie; tot aşa şi în Moldova. Am vĕḑut că întreţinerea scolilor era prin contribuţiunĭ puse asupra Monastirilor şi a Preoţilor, tot aşa exact şi în Moldova. Spre a ne convinge pe deplin asupra celor ce afirm, citez aicea următórea relaţie Oficială, pe care Mitropolitul Gavril Calimah o face cătră Feld-Mareşalul G. Romanţov la 1771 Apriil.

„**Pentru scóle**: După luarea cărţeĭ înălţimei tale, prea deplin am înţăles aducerea aminte cea pentru scóle, care şi acésta dovedeşte covârşirea, râvna şi buna voinţă a Marieĭ tale pentru cele ce sunt folositóre Patrieĭ nóstre. Şi de vreme ce voeşte de la noĭ a se încredinţa în ce chip aŭ fost starea şi aşezarea scólelor, ĭată arătăm pe larg Mărieĭ tale: Răposatul Grigorie Ghica Voevod, când aŭ luat întâĭu Domnia Moldoveĭ aŭ aşeḑat scóle într'aceste treĭ limbĭ: elinéscă, slavonéscă şi Moldovenéscă. Şi pentru leafa Dascălilor întâĭu aŭ fost rânduit ca să se dea de la boeriĭ ceĭ cu diregătoriĭ, maĭ pre urmă de la preoţĭ, ertându-le birul ce de la o vreme se obicĭnuise a se lua la Visteria Gospod. Iar după numitul Grigorie Voevod

www.dacoromanica.ro

viind Domn Reposatul Constantin Vodă Mavrocordat aŭ făcut altă aședare, hotărînd : ca preoții să fie scutiți de tot felul de dare, și leafa dascălilor de la scóle să se ĭa din Visteria Domnéscă. După vreme ĭarăși luând al doilea Domnie Grigorie Vodă Ghica, aŭ făcut aseminea cu cea dintăiŭ aședare și hotărîre; adică: Leafa dascălilor să se ĭa de la preoți, hotărând anume, să dea fiește-care preot câte doĭ leĭ într'un an pentru scóle, și maĭ mult să nu fie supărați cu dăjdiile Visterieĭ Gospod. Cum și pentru dascalĭ aŭ rânduit anume: câtă leafă să ĭa fieș-care într'un an, adică 360 leĭ dascalul elinesc cel dintăiu și al doilea dascal 120 de leĭ și dascălul slovenesc 140 de leĭ și cel Moldovenesc 100 de leĭ, și câți banĭ vor maĭ prisosi să se dea pentru chivirnisala ucenicilor celor săracĭ. Urmașiĭ Domnĭ n'aŭ stricat rânduĭala acésta a scólelor, ce se lua de la preoți; însă aŭ însercinat pe partea preotéscă și cu altă dajde, ce se plătea la Visteria Gospod, până la Domnia Mărieĭ sale Grigorie Alexandru Ghica Voevod, și Măria sa aŭ făcut aședare osebită, adică: Preoțiĭ să fie scutiți de dăjdiile Visterieĭ Gospod, dar să dea pentru trebuința scólelor câte 4 leĭ într'un an. Și cu chipul acesta s'aŭ adaus deprisosit leafa dascălilor elinești, și după acéstă aședare s'aŭ urmat și până în anul trecut, și dascăliĭ elinești, pe cât aŭ slujit, aŭ luat plată deplin. adică: dascălul cel mare aŭ luat 4,500 leĭ, pe treĭ anĭ, bez 500 leĭ cheltuiala drumuluĭ, când aŭ venit; și dascălul al doilea 1,200 leĭ, pe treĭ anĭ. Și în anul trecut din întâmplarea vremilor, și din bóla cĭumeĭ, împrăștiindu-se atât dascăliĭ cât și Ucenicĭi, aŭ rĕmas scólele fără de lucrare, neputând a se scóte și banĭ de la preoți, tot pentru aceste pricinĭ. Acum fiind-că din nemărginita milă a luĭ Dumnedeŭ și din ostenelele mărieĭ tale, întru buna norocire a prea puterniceĭ și prea milostiveĭ Mareĭ Dómneĭ Imperăteseĭ, aŭ maĭ contenit neodihnirile și nenorocirile, și noĭ cu tótă râvna și osârdia voim ca ĭarăși să se pue scólele la cea maĭ bună stare de dreptate. Și fiind-că noĭ am scris cătră Episcopul de Roman, Chir Leon, pentru adunarea banilor scólelor, respunsul ce ni aŭ venit la acéstă pricină, pentru cerirea cea dreaptă a preoților, l'am trimis și la Măria ta ca să'l cercetezĭ, și de se va socoti de înțelepcĭunea Mărieĭ tale că este cu cale și pe dreptate, ne rugăm și cerem ca să avem voe de la Măria ta și ajutorul Mărieĭ tale spre maĭ bună întemeere. Iar acum se cade ca să se maĭ scadă leafa dascălilor grecĭ, și să se dea după cum lua și alțĭ dascălĭ înaintea aședăreĭ acesteĭ de pe urmă. Iară de li se va da și ceva maĭ mult de cât acelora, însă cu măsură și pe dreptate, ca să pótă ajunge și celor l-alțĭ analogul adausuluĭ leteĭ și pentru chivirnisala ucenicilor săracĭ i alte cheltueli a scóleĭ, maĭ vârtos nefiind acum ucenicĭ streinĭ ca să învețe la Matematică și filosofie, precum era atuncea 1771. Apriil".

Respuns de la Feld-Mareșal.

Prea sânțite Arhiepiscop, Mitropolit al Iașuluĭ și a tótă Moldavia, al meŭ Arhipăstor.

Eŭ am avut cinstea a lua rĕspuns de la Prea sânția Vóstră pe scrisórea mea, pentru scóle ce s'aŭ făcut aicea, cu cea maĭ largă a mea pliroforie. pentru că am vĕdut semnementurile cele ce se cad păstoruluĭ pentru turma luĭ cea cu bună cucernicie, pentru grija pentru dênsa; am vĕdut și scoposul cel bun, pentru clirosul biericeĭ, împreună și ajutând mijlocireĭ ceĭ trebuincĭóse, pentru luminarea învĕțătureĭ a părțeĭ preoțeștĭ, după cererea ce aŭ arĕtat preoțiĭ, cum că plata pentru ținerea scólelor, și maĭ înainte cu greutate aŭ fost pusă asupra lor; ĭar acum după starea vremilor cu totul li este peste putință a o da, căcĭ și în câtă vreme aŭ dat, copiĭ lor n'aŭ fost împărtășiți de la scóle, nicĭ cu învĕțătură, nicĭ cu alt folos. Așijderea pentru trebuința învĕțătureĭ, altor limbĭ, că se cade a să da lefe dascălilor după bună mĕsură de dreptate, ce li se cade. Eŭ tóte aceste le las întru buna socotință și orînduĭală (a) Prea sânțieĭ vóstre și a celor-alțĭ ce sunt parte bisericéscă, și împreună și a boerilor ce sunt judecătorĭ în Divanul Cnejieĭ Moldoveĭ. Iar cât pentru arătarea scrisoreĭ ce aŭ scris la Prea sânția ta Chir Leon, Episcop Romanuluĭ și pentru socotința cea pentru limba, grecéscă, eŭ neîntrând în cercetare, adecă de aŭ fost trebuincĭósă acea limbă aicea pentru óre-care trebuință a politieĭ, numaĭ acésta o ḑic: cum cea maĭ mare parte a cărților bisericeștĭ se afla scrisĕ în acéstă limbă, ĭar

www.dacoromanica.ro

deosebit de acésta că și în alte cuvinte și învețături, acéstă limbă prin slăviții scriitorĭ descopere meșterșugurile învețăturilor către căduta cunoștință, și acestea sunt la Academiele cele de învețătură. Iar deosebit unde este întemeiat stianul bogosloveĭ cel pentru preoție, este trebuincĭósă acéstă limbă.

Al doilea adaog cererea mea către Prea sânția ta, ca dascălii ce s'aŭ adus aice pentru acéstă scólă să nu fie trecuți cu vederea, care să se asemeneze după tocméla lor cea dintăĭ. Căcĭ ca acésta însuși slujește spre îndemnarea și altor ómenĭ învețațĭ, carĭ pot să ajute cu învețătura lor spre folosul acesteĭ Cnejiĭ. Iar la cele-l-alte sunt cu cinstea cea desăvĕrșit al Prea sânțieĭ tale plecată slugă.

G. Romanțov.

Din Iași 1771 Aprilie 22.

Rĕspunsul Mitropolitului la acéstă adresă:

Luminatule Feld-Mareșal.

Al meŭ întru tot facĕtor de bine.

Bunătatea cea covârșitóre a Inălțimeĭ tale și grabnica plecare la tóte cele folositóre Patrieĭ nóstre și dragostea cea arĕtată către mine, mĕ fac pururea îndrăsneț a înmulți cerirele mele cu rugăminte către Măria ta. Academia ce aŭ fost alcătuită aicea în târgu Eșuluĭ, prin multă ostenélă și cheltuélă, cu dascălĭ și cu ucenicĭ din destuĭ pentru învețătura pământenilor și a streinilor, după ce s'aŭ început acest resboiŭ cu durere, lipsind ucenicii și împrăștiindu-se împreună cu dascălii, de frica năvălireĭ păgânilor și din turburarea și nestatornicia vremilor, neputându-se strânge nicĭ obicĭnuitele venitură a Academieĭ, aŭ rĕmas fără lucrare acest lucru de obște folositoriŭ. Făcêndu-se și casa Academieĭ Divan pentru Adunarea D-lor sale boerilor și a altor dregătorĭ aĭ țăreĭ. Acum fiind-că, din pronia luĭ Dumnedeŭ, prin buna-voință și negrăita milostivire a prea puterniceĭ și prea milostiveĭ D. N. Impĕrătésă și cu grabnica folosință a slăvitelor biruințe ce aŭ săvârșit înalta înțelepcĭune și vitejie a înălțimeĭ tale, Patria nóstră aŭ rĕmas slobodă de tótă îngrozirea și primejdia, petrecênd în liniște desăvârșit; și fiind-că și ucenicii s'aŭ adunat și dascălii s'aŭ aflat, ĭarăși aŭ luat începere Academia. Eŭ cu plecăcĭune mĕ rog înălțimeĭ tale pentru casa Academieĭ, să porunceștĭ ca să se deșarte, să fie precum aŭ fost, pentru lăcuința dascalilor și pentru învețătura ucenicilor. Sunt case boerești deșarte, îndestule pentru trebuința adunăreĭ Divanuluĭ, și póte să se meremetisască una dintr'acele pentru acéstă treabă. Eŭ nu mĕ îndoesc că bunătatea înălțimeĭ tale va adauge între'altele și acéstă facere de bine, *ce este spre folosul obștet*". [1]).

Aceste treĭ documente ni daŭ pe față starea în care eraŭ scólele, ca și tótă societatea țĕreĭ, de câte-orĭ navăleaŭ în secului trecut armatele cotrupitóre și devăstătóre, fie turcești, fie ruseștĭ, fie nemțeștĭ. Toți aceștia în secului trecut aŭ făcut din țările Românilor teatrul lor de resboĭ! Și apoĭ o presimțim cu toțiĭ că tóte pretextele aduse nu sunt de cât pentru a întuneca adevĕrul istoric, acesta: Toți se băteaŭ pentru noĭ, orĭ maĭ explicit de la noĭ, carĭĭ se ne cotrupească, să ne anexese, să ne robească! Faptele petrecute la 1777 cu luarea Bucovineĭ și la 1812 cu răpirea Basarabieĭ, arătă pe față intențiunea resbóelor din țările nóstre în secului trecut, ba și acest present. Se luptaŭ de la pradă, ca și fiarele!..... Dar sugetul meŭ nu'ĭ acesta, să revin la el. De câte orĭ eraŭ resbóe în țările nóstre încetaŭ și scólele, ucenicii fugeaŭ, profesorii se retrăgeaŭ în locurĭ sigure. De acolo vedem că maĭ toți Domnitorii fanarioți sunt nevoiți orĭ a întări din noŭ hrisóvele pentru scóle, orĭ a da altele noue, pentru că în timpurile nestatornice eraŭ aceste scólele paralisate în mersul lor și când se restabilea liniștea în țară trebueaŭ să se reînceapă, și dar era nevoe de noue hrisóve. Probă pipăită este declarațiele din aceste acte. Multe am maĭ suferit Dómne sânte, și de la creștinĭ și de la păgânĭ!

[1]). Aceste relații le am transcris dintr'o Condică ce posed și care'ĭ scrisă contemporn împrejurărilor acestora, prin urmare autentică în totul.

www.dacoromanica.ro

Scólele de cântări bisericești, numite și scóle de Musichie.

In Biserica nóstră Ortodoxă serviciul divin, din tótă vechimea, aŭ fost săvârșit de persóne preparate anume în scolĭ speciale, pentru a corespunde scopuluĭ ce urmărește Biserica prin cântările sale. Nu tot cel ce știe cânta în orĭ ce fel, póte fi admis ca cântăreț în Biserica nóstră Ortodoxă; ci numaĭ acela care s'a instruit într'adins și s'a modulat vocea sa în spiritul cântărilor eclesiastice. Noĭ Ortodoxiĭ am împrumutat cântările în Biserica nóstră Română de la Biserica Gréca — din Constantinopol; acésta se constată prin faptul că până astă-dĭ chiar ele îșĭ păstrézá caracterul lor oriental, și melodia specifică, admisă în Biserică din secuIĭ ca cea maĭ proprie a escita simțul religios și a îndemna la piositate. De aceĭa cântarea vocală și cu modul specific aŭ existat și trebue să existe în Biserica Română Ortodoxă.

La noĭ nu s'aŭ întrodus nicĭ o dată în Biserică orgele, orĭ alte instrumente, ci numaĭ musica vocală. fie după modul unisonic oriental, orĭ după cel multiplu coral.

Chiar corurile de muzică vocală corală, nu trebue să mérgă cu reformele, după spiritul Bisericeĭ nóstre Ortodoxe, până acolo în executarea cântărilor nóstre eclesiastice, în cât să se pérdă caracterile și expresia cântărilor nóstre Ortodoxe vechĭ.

Așa, cânturile de veselie, de mulțămire ca și cele de penitență îșĭ mențin caracterile lor religióse și ast-fel se îmbracă cu vestmântul piosităței. De aceea Biserica de pretutindinea Ortodoxă, aŭ trebuit cu necesitate să'șĭ aibă scóla sa specială, în care să se studieze cu scumpătate tonul și melodia eclesiastică. Aseminea scóle aŭ existat și la noĭ la Românĭ de când suntem creștinĭ, adecă de aprópe 18 secule. Cântarea Bisericeĭ nóstre aŭ trecut și ea prin maĭ multe fase; resturile însĕ ce ni s'aŭ conservat în țară prin bibliotecĭ, din diferite timpurĭ, nu pot fi maĭ vechĭ de 300 de anĭ. Pe atuncĭ știm că eraŭ în descrierea cântărilor maĭ multe note, unele chiar necunoscute astă-dĭ, apoĭ și acele ce aŭ maĭ rĕmas din psaltihia veche li se da și o altă interpretare de cât acelóșĭ note existente astă-zĭ. Sistema psaltichieĭ de astă-dĭ nu duréză la noĭ de cât din timpul Ieromonahuluĭ Macarie și póte ceva maĭ înainte. Ast-fel dar manuscriptele ce le am aflat în bibliotecĭ sunt din epoca anterióră sistemuluĭ actual de psaltichie. Aceste pot servi ca material de o importanță fórte însemnată pentru cel ce s'ar deda a compune istoria musiceĭ în Biserica nóstră Română Ortodoxă.

Pentru putința de a se forma servitorĭ bisericeștĭ: Cântărețĭ, Psalțĭ și bunĭ citețĭ, încă de demult aŭ avut grijă atât Biserica cât și Statul. Mitropoliile, Episcopiile și orașele maĭ însemnate aveaŭ scóle și chiar zidirĭ speciale pentru scóle, în care Protopsalțiĭ dădeaŭ lecțiĭ de musichie elevilor acelor scolĭ. Din aceștia se recrutaŭ Cântărețĭ prin tóte Bisericele nóstre Române. Chĭar prin multe sate din țară unde era un preot orĭ dascal maĭ învĕțat și deschidea scólă românéscă pentru fiiĭ locuitorilor, a preoților și dascalilor, nu lipsa din nicĭ una paradosirea (predarea) cântărilor bisericeștĭ. Cunóștem positiv că Domnitoriĭ. atât din epoca greacă cât și maĭ nainte, prevedeaŭ prin Hrisóvele lor obligațiunea pentru Mitropoliĭ și Episcopiĭ de a întreținea scóle de musichie, regulând și salariĭ profesorilor. Așa s'a întâmplat în timpul luĭ Constantin Mavrocordat, așa în a luĭ Grigorie Ghica decapitatul, așa în timpul luĭ Ipsilant et.

Acest mod de preparare a Cântăreților bisericeștĭ a ființat până maĭ deună-dĭ. Ca dovadă publicăm aicea un act prin care se constată numirea unuĭ profesor la Câmpul-Lung în 1825 și care între altele trebuea a preda și cântările bisericeștĭ.

Adresa pe scrisóre: *Prea cinstitului s-țieĭ sale părintelui Chirio chir Ieromonah Macarie, Epistat scólelor de musichie, cu smerită evlavie și multă plecăciune, la s ta Mitropolie.*

Cu multă plecăciune și fiiască evlavie sĕrut blagoslovitórea mâna Sânțieĭ tale.

Cu prea plecata mea scrisóre înștiințez sfințieĭ tale că îndată ce cu ajutorul milostivuluĭ D-deŭ sosind aicea în oraș, Câmpu-Lung, fără a maĭ pierde o cirtă de ceas măcar, arătându-mĕ înaintea Prea s-țieĭ tale Arhiepiscopul Apamias cu scrisórea s-țieĭ tale, din care luând pliroforie de cele coprinse, m'am și sistisit (așezat) la locul de scólă pentru învățătura copiilor.

Care și Prea s-ția sa avênd firéscă rîvnă de acéstă sistemă cu bucurie m'aŭ priimit, căcĭ asemenea și

www.dacoromanica.ro

cartea către părintele Protopopu al acestuĭ judeţ s'aŭ dat. Atâta numaĭ rĕmâne ca acum încet încet, după neapărata îngrijire, (a) amândorora a se cerceta de a se găsi copiĭ de ceĭ grăitorĭ cu glas bun, apoĭ cu aju torul glasuluĭ lor la învăţătură. Care acésta până maĭ la urmă vĕḑênd că se urméză cu strângerea copiilor la epanghelma (chemarea) acésta, şi eŭ 'mĭ voĭ pădi datoria supunereĭ cu silinţă ce ţnetăgăduit m'am înjugat. Şi cu tótă fiasca plecăcĭune nu lipsiĭŭ a înştiinţa s-ţieĭ tale, ca unul ce sunt al s-ţieĭ tale plecat fiŭ şi slugă. Constantin Ión. 1825 Noembrie 10.

NB. Mĕ rog cinstite părinte, bine-voind urméză trebuinţa ca s-ţia ta să întâlneştĭ pĕ Dumnea-luĭ Medelnicerul Dumitrache. făcêndu-se vorbă ca la vreme când va fi şi vom avea trebuinţă să fiŭ orânduit aicea, de unde să primesc dréptă a me léfă; cu tóte că osebit am scris şi Dumnéluĭ. Dar la acéstă facere de bine şi ajutor, fierbinte mĕ rog şi s-ţie tale, remâind în vecĭ cunoscĕtor la acest ajutor. După treĭ ḑile ale sosireĭ mele aicea am dobândit şi doĭ din ucenicĭ spre învĕţătură, pe care ĭ-am şi pus în carte (?) şi s'aŭ priimit şi şapte copiĭ în şcólă.

Profesorĭ din scólele Academieĭ Domneştĭ maĭ ales, aceleĭ din Bucureştĭ.

1) Sevastos Chimenitul, Director Academieĭ domneştĭ din Bucureştĭ pe timpul Domnitoruluĭ Constantin Brancovanu. Daŭ în notă câte-va însemnărĭ asupra vieţeĭ luĭ [1]).

Iată ce maĭ cunóscem despre activitatea literală a luĭ Sevastos Chimenitul, între Românĭ:

a). Un manuscript autograf în parte a luĭ Savastos Chimenitul.

Ἐγράφη διὰ χειρὸς τοῦ Χρυστοδούλου καὶ αὐταδέλφου Ἀγαπίου. Ἐκεῖθεν δὲ μετεγράφη ἐν τῷ παρόντι διὰ χειρὸς Σεβαστοῦ Τραπεζουντίου τοῦ Κυμινήτου, τοῦ χρηματίσαντος πρώτου διδασκάλου τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Οὐγκροβλαχίας φροντεστηρίου, ἐν αὐτῷ διατρίβοντος καὶ διδάσκοντος ἐπὶ τῆς Ἡγεμονίας τοῦ εὐσεβεστάτου, ἐνδοξοτάτου καὶ μεγαλοπρεπεστάτου αὐθεντὸς καὶ Ἡγεμόνος πάσης Οὐγκροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Κωνσταντίνου Μπασαραβα τοῦ Βραγκοβάνου, 1696, Ὀκτωμ. 11.

---

[1]) Acesta este de origină din Trapezunta şi născut la 1630. Studiele primare şi le-a făcut în patria sa şi în Constantinopol şi le-aŭ perfecţionat în Italia. După ce s'aŭ întors de la studiĭ aŭ fost maĭ întâĭ profesor la scóla naţională din Constantinopol, cunoscută sub numele de Σχολὴ τὸ γένος. Acolo aŭ succedat în profesură pe Alexandru Mavrocordat, supranumit Exaporitul. La 1689 aŭ fost chemat în Bucurestĭ ca profesor la Academia de aicea. Iată cum se exprimă Constantie, în istoricul scóleĭ naţionale din Constantinopol despre causa venireĭ luĭ Sevastos În Bucureştĭ: „Preferând fără îndoĭală un salar maĭ mare din partea galantomieĭ domneştĭ, de cât cel din Constantinopol, ce provenea numaĭ din şase embatice a Bisericeĭ din Marmara şi care era de douĕ sute de leĭ pe an; dar nu s'aŭ folosit mult de darurile domneştĭ eruditul sacerdot şi în ştiinţele laice şi cele sacre, reposând acolo la 1702, în luna luĭ Septemvrie". (Veḑĭ Satha pag. 377, idem A. Παπαδ. Βρετῦ opera citată, idem pag. 212 Γ. Ι Ζαβίρα Νεα Ἑλλὰς ἢ Ἑλληνικον Θεὰτρον, pag. 530).

Cât aŭ funcţionat ca profesor în Bucureştĭ aŭ compus şi tradus maĭ multe opere, aşa: 1) Ἑορτολόγιον —imprimat în Monastirea Snagovu la 1701. In prefata cărţeĭ cetim: Πονηθὲν μὲν παρὰ τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Αὐθεντικῆς Ἀκαδεμιας.... (veḑĭ Α. Παπαδ. vol. I, pag. 49). 2) Δογματικὴ διδασκαλία— Invĕţătură dogmatică—imprimată în Bucureştĭ la 1703, cu cheltuĭala Postelniculuĭ Gheorghie Castriotul (veḑĭ Α. Παπαδ. pag. 50—51 vol. I). 3) Cărţi cu caracter polemic contra latinilor ca: Despre imaculata concepţiune a Născĕtóreĭ; Despre misterul Euharistieĭ; Scholiĭ în Apolonius etc. etc. In fine maĭ multe epigrame. (veḑĭ Satha pag. 378). Să notăm spre ştiinţă că atât la tipografia din Snagovu cât şi la cea din Bucureştĭ directorul lor şi corectorul cărţilor imprimate pe acest timp aŭ fost Antim Iviritul—care în urmă aŭ stat Metropolit în Bucureştĭ—prelat fórte activ şi erudit.

Prin urmare Sevastos Chimenitul, era considerat ca om fórte erudit al timpuluĭ seŭ.

Iată cum descrie Constantin Daponte, în Catalogul seŭ—ómeniĭ însemnaţi aĭ secululuĭ XVIII—activitatea literară şi onorurile de care se bucura Sevastos Trapezundiul, ca profesor al Academieĭ de Bucureştĭ, maĭ ales din partea Domnuluĭ ţăreĭ.

„Sevastos Trapezundiul, filosof, profesor scóleĭ domneştĭ din Bucureştĭ, pe timpul domnieĭ Mareluĭ Brancoveanu. Acesta 'l ĭubea mult, pentru multa sa învĕţătură, şi'l punea se şadă maĭ sus de toţi boerĭĭ, onóre pe care alt Domn la un alt profesor n'aŭ dat şi nicĭ dă. Acesta aŭ maĭ interpretat în limba apla cuvêntul luĭ Sinesie către Impĕratul Arcadie, capitulile luĭ Agapie către Impĕrătul Iustinian, şi discursurile luĭ Isocrat către Dimonic şi Nicoclea, impĕraţi aĭ Ciprului şi li-aŭ pronunţat şi dedicat luĭ Brancovanu. Scrierĭ importante şi demne de imprimat, ca şi a luĭ Ieroteiŭ al Distreĭ (Ión Comnen), pe care le am şi pe acestea; dar cine să le imprime, şi fericit va fi cine le va imprima. In adevĕr va face un sacrificiŭ de aur, ca cărţi în adevĕr de aur şi maĭ de preţ de cât aurul, necesare maĭ ales Domnitorilor. Acesta aŭ compus şi un discurs excelent la Nascerea luĭ Christos, 'l am şi pe acesta; şi altele de felul acesta aŭ compus, demne de notat. Acesta este discipul a luĭ Exaporitul, pe care'l am descris, D-ḑeŭ se-l odihnéscă". (C. Daponte. Catalogul. imprimat. acum pag. 203).

www.dacoromanica.ro

„S'a scris de mâna luĭ Hristodul şi fratele sĕŭ Agapie. De acolo s'a prescris în cartea presentă de mâna luĭ Sevastos Trapezundiul Chimenitul, ce a fost întâiul profesor a scóleĭ din Bucureştiĭ Ungro Vlahieĭ, petrecênd în el şi profesând pe timpul Domnieĭ prea piosuluĭ, prea gloriosuluĭ şi prea încuviinţatuluĭ Domn şi Egemon a tótă Ungro-Vlahia, Domnul Domn Constantin Basarab Brâncovanu. 1696, Octomvrie 11". Manuscriptul original este în Biblioteca Academieĭ Române din Bucureştĭ, aflat de mine în Monastirea Căldăruşaniĭ. Notă este autografă.

b). Manuscript autograf în parte a luĭ Sevastos Chimenitul.

Ἐξήγησις εἰς τὴν σύντομον τοῦ Ἀριστοτέλους, περὶ ἀρετῶν καὶ κακιῶν διδασκαλίαν, εἰς ἁπλῆν φράσιν, συντεθεῖσα μὲν ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Τραπεζουντίου τοῦ Κυμινήτου, ἀφιερωθεῖσα εἰς τὸν ὑψηλότατον, εὐσεβέστατον καὶ Θεοδοξάστου, Αὐθέντην καὶ Ἡγεμόνα πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίῳ Ἰωάννην Κωνσταντίνον Μπασαράμπα Βοεβόδα, ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1698.

Interpretare în studiul sinoptic a luĭ Aristotel, despre virtuţĭ şi viciĭ, în limba apla, lucrată de Sevastos Trapezundiŭ Chimenitul şi afierosită prea înălţatuluĭ. prea piosuluĭ şi prea mărituluĭ de Dumneḑeŭ Domn şi Egemon a tótă Ungro-Valahia, Domnul Ioan Constantin Basarab Voevod, în anul mântuireĭ 1692. Alte scrieri tot în acest manuscript:

Πρὸς τὸν Γαληνότατον .... λόγοι συντεθέντες παρὰ τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιοτάτου ἀρίστου διδασκάλου Κ. Κ. Σεβαστοῦ τοῦ ἐκ Τραπεζοῦντος. Ἐκφανηθέντες δὲ παρὰ οἰκίων τινῶν μαθητῶν.

Către prea luminatul .... cuvinte compuse de prea înţeleptul şi prea învĕţatul, cel maĭ escelent profesor D. D Sevastos din Trapezunda, pronunţate de către uniĭ dintre scolariĭ luĭ iubiţĭ. Iată aceste discursuri:

La Naşterea Domnuluĭ Christos, la Paştĭ, altul tot la Paştĭ. Discurs politic la o recepţiune oficială şi care pórtă înscripţia următóre în greceşte: a luĭ Sevastos: 1697, s'aŭ pronunţat de miue la 29 August, în ḑiŭa tăereĭ capuluĭ st. Ioan.

Altul tot de recepţiune şi adnotat; pronunţat la Iuliŭ 5, 1687, de Şerban fiul mareluĭ Vistier, în ḑiŭa st. Atanasie, în sala domnéscă, după liturgie.

Douĕ engomiĭ tot catră Basarab. De aicea urméză alte materiĭ: Din Stagir—τοῦ Σταγύρου —interpretărĭ justa-liniere. Canonul Botezuluĭ—interpretat tot justa-linier.

Subsemnat la urmă: πόνος Ματθαίου Κρετζουλέσκου, ostenéla luĭ Matheĭ Creţulescu.

Γρηγορίου Θεολόγου γνωμικὰ δίστιχα. A luĭ Grigorie Teologul, sentinţe distihe, tot justa-linier.

Iar subscris greceşte M. Creţulescu—data: ᾰζκε. *luna Octomvrie*, scrise cu litere cirilice.

Acésta probează că Matheiŭ Creţulescu pe când învăţa greceşte ştia scrie bine românește. Maĭ probéză că în adevĕr eleviĭ românĭ învĕţaŭ maĭ întâĭ românește şi greceşte apla şi apoĭ continuaŭ studiele lor maĭ înalte în Academie.

Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου Ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ περὶ τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐπῶν, δι' ὧν παροξύνει λελησμένος ἡμᾶς πρὸς τὸν ἐν Χρ. βίον.

A luĭ Grigorie teologul Episcopul Nazianzuluĭ, despre poesiele către sine de tot felul, prin care vorbind ne îndémnă la viaţa cea în Christos, interpretate justa-linier şi adnotate. Subscris tot M. Creţulescu.

Παρθενίου ἔπη. Poesiile luĭ Partenie, tot justa-linier.

Θρῆνος περὶ τῶν τῆς αὐτοῦ ψυχῆς παθῶν. Plângere despre patemile sufletuluĭ seŭ, justa-linier.

Σχετλιαστικὸν ὑπὲρ τῶν αὐτοῦ παθῶν. Expunere durerósă despre patimile luĭ, idem.

Περὶ τῆς τοῦ βίου ματαιότητος, despre deşertăciunea vieţeĭ, idem.

Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχ. Κωνστ. λόγος εἰς τὴν βραδυτητα. A celuĭ între Sânţĭ părinteluĭ nostru Grigorie Archiepiscopul Constantinopoluluĭ, discurs despre intărḑiere.

Apoĭ a St. Grigorie Teologul.

Λόγος εἰς τὰ Θεοφάνια, discurs la arĕtarea Domnuluĭ, idem.

Altul, εἰς τὰ φῶτα, la Botez, idem, altul: Cum trebue să fie Episcopul.

Tóte aceste sunt interpretate justa-linier şi de însuşĭ Sevastos, primul director cunoscut al scóleĭ din Bucureştĭ [1]).

Aşa ar trebui făcute tóte vieţele acestor profesoriĭ, din care s'ar vedea lămurit ce aŭ lucrat fie care. Pentru acésta însă trebuea şi ştiinţă şi muncă şi timp îndeajuns. Să avem în-

[1]) Aceste manuscripte sunt necunoscute literaţilor greci, veḑi Revista Teologică anul al III pag. 399.

www.dacoromanica.ro

credire, că în viitor ne vor urma alţi cercetători literaţi cu mai multe mijlóce şi materiale şi intelectuale şi carii vor duce la capăt lucrarea litarară începută acum

2) Ioan Comnen, numit în monahism Ierotheiŭ, Mitropolit al Distreĭ. A fost profesor de ştiinţele fisico-matematice în Academia domnéscă din Bucureştĭ, sf. Sava, de la 1680—1700. Era şi protomedic a luĭ Constantin Basarab Brâncovanu. In 1700 se duce în st. munte Athos şi descrie tóte bine-facerile Voevoḑilor şi Boerilor Românĭ din Muntele Athos. Un manuscript probabil original este în Biblioteca Universităţeĭ de Iaşĭ. Maĭ există şi un altul în Biblioteca Seminaruluĭ din Bucureştĭ. După 1710 până la 1719, când móre în Bucureştĭ. a lucrat împreună cu Anthim Ivireanul la editarea diferitelor scrierĭ din greceşte, în tipografiile din ţară. El a compus şi alte cărţĭ [1]). Iar în Academia nóstră din Bucureştĭ se conservă un manuscript original al seŭ: Resumate şi note din studiile ce făcea în scriitoriĭ vechĭ şi st. Părinţĭ, cu deosebire în st. Ión Chrisostom. A fost om fórte pios şi erudit. Iată unele din scrierĭ:

Μεταμόρφωσις τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ νέου γένεσις, ἤτοι βιβλία κατανυκτικά.

Schimbarea omuluĭ vechiŭ şi naşterea celuĭ noŭ, saŭ cărţĭ de reflexiunĭ întristătóre.

Περὶ τῶν τεσσάρων τοῦ ἀνθρώπου ἐσχάτων, μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς λατινίδος εἰς τὴν κοινὴν τῶν Ἑλληνορρωμαίων διαλέκτου, παρὰ Ἰωάννου Κομνηνοῦ τοῦ ἰατροῦ.

Despre cele patru extreme ale omuluĭ, tra luse din limba latină în limba comună a greco-romeilor de Ión Comnen Doctorul.

In josul fileĭ se citeşte: Ἡ βίβλος αὕτη ἁγιερώθη τῇ Μητροπόλει Δρύστρας παρὰ τοῦ μακαρίτου Ἱεροθέου Δρύστρας.

Acéstă carte s'aŭ afierosit Metropolieĭ de Dristra de fericitul Ieroteiŭ al Distreĭ.

3) Gheorghe Maĭota profesor de limba latină în Academie şi instructor fiilor luĭ Constantin Brancovanu pentru greceşte şi latineşte, orator renumit. 1690—1710 [2]).

4) Ioan Efesanul, profesor la Iaşĭ în Academia domnéscă, la 1715 [3]).

5) Panaghiot Sinopevs, elev a luĭ Sevastos Chimenitul, profesor în Bucureştĭ şi corector la editarea în Bucureştĭ a cărţilor bisericeştĭ pe la 1697—1790 [4]).

6) Gheorghie Trapezundiul ḑis şi Ipomeneus. El a fost educat pe socotéla luĭ Constantin Mavrocordat şi trimis în Patavia, unde a studiat Medicina şi filosofia. A fost profesor şi director mult timp Academieĭ din Bucureştĭ, autor însemnat şi a murit în Bucureştĭ 1745 [5]).

7) Gheorghie Theodor Trapezundiul, profesor şi director Academieĭ Domneştĭ, Papadopul Vretos tratând despre acésta se exprimă ast-fel despre Nicolaĭ Mavrocordat: „Acesta (Necolaĭ Mavrocordat) proteja instrucţia, înfiinţând în Bucureştĭ scóla gréc㠠sub direcţiunea luĭ Gheorghe Trapezundĭul“. Acesta a murit la 1739 în Bucureştĭ, căruia Lazăr Scriba ĭ-a făcut următorul epitimviu [6]):

Τὸν μακρὸν ἐλπίσιν ὧδε Γεώργιος ὕπνον ἰαύει
Ἀναστάσιος νεκύων νεύματα πανσθενέος.
Τὸν γ' ἐνὶ Τραπεζοῦντι ἑκὰς Θεόδωρος ἔφυσε.
Μουσῶν δ' εἵλκυσ' ἔρως γαῖαν ἐς Οὐγγροβλάχων,
Ἔνθ' ἐπὶ παιδείῃ κλέος ἤρατο πολλὰ μογήσας,
Τῆς δ' Ἀκαδημίας πλείονα ἦρξε χρόνον.
Τῷ δ' ἔπι δακρυχέων Λάζαρος ἔθηκ' ἐλεγεῖα,
Ὡς μάλ' ἑταῖρος ἐὼν, μνημόσυνον φιλίης.

8) Lazar Scriba, profesor şi Director Academieĭ din Bucureştĭ la 1735, doctor în medicină şi filosofie, a murit la anul 1767. De la Lazar Sriba nĭ-aŭ remas un manuscript în greceşte original, despre Istoria Românilor, lucrat de el pentru scóle, ca carte didactică, compus

---

[1]). Veḑĭ Satha, Νεοελληνικὴ φιλολογία. pag. 398 şi 399. idem, Ζαβίρα pag. 345 şi 346, idem Π. Βρετοῦ pag. 209 vol. I.

[2]) Satha, Νεοελ. φιλολογία pag. 595 şi Νέα Ἑλλὰς Γ. Ι. Ζαβίρα, pag. 231.

[3]) Veḑĭ Π Βρετοῦ, vol. I. pag. 202.

[4]). Satha pag. 457 şi Manuscripte, idem pag. 61 No. 160 din Biblioteca Seminariuluĭ din Bucureştĭ, Revista Teol. anul III pag. 133.

[5]). Veḑĭ Ζαβίρα, pag. 230, idem Satha, pag. 458.

[6]) Π. Βρετοῦ pag. 306 vol. II, idem Satha, pag. 458.

www.dacoromanica.ro

după Cronicarii Românești: Ureche, Miron și Neculaĭ Costin și după Letopisițele vechĭ ale Valahieĭ. Metoda este Sincronică, punênd în paralel Domniĭ Principatelor și adaugênd și Sultaniĭ timpuluĭ, cum și pe Mariĭ Viziriĭ, după capitulare [1]). A fost și secretar de Stat Domnitoruluĭ Ioan Constantin Neculaĭ Voevod. A reposat la 1767 în București [2]).

9) Mitrofan Grigoraș profesor și editor de cărțĭ bisericești în Bucureștĭ, 1705, om erudit și scriitor [3]).

10) Alexandru Turnavitu a fost profesor în Bucureștĭ de filosofie mulțĭ anĭ, a reposat la 1761 și s'a înmormîntat în Monastirea St. Sava. Intre eleviĭ seĭ ceĭ maĭ renumițĭ a fost și celebrul Manasi Iliade [4]).

11) Iliade Manasi, din Melenicul Macedonieĭ, a fost profesor în Academia domnéscă; după ce studiază în Bucureștĭ ș'a perfecționat studiele în Patavia și Bononia și a început a profesa pe la 1759—1785. Alexandru Ipsilant l-a trimis în Italia și Germania spre a studia științele fisico-matematice și în urmă îĭ dă mijlóce ca se cumpere instrumentele necesare pentru experiențe științifice. A fost și medic renumit, dupre Zavira (pag. 422). Iosif Mesiodax se exprimă fórte măgulitor asupra erudițieĭ și capacitățeĭ luĭ Manasi Iliade ca profesor [5]). Era și filolog însemnat. El a lasat maĭ multe scrieriĭ asupra epoceĭ sale și care înteresază mult pe Românĭ [6]).

12) Theodor, protesorul celebru din Academia de Bucureștĭ pe la 1784, pe timpul Domnuluĭ Mihail Suțu. Acesta a scris și viața Domnitoruluĭ Necolaĭ Petru Mavroghene, a căruĭ manuscript aflându-l l-am publicat în acéstă scriere. (veḑĭ Cronicul seŭ la pag. 229).

13) Dimitrie Procopie, secretar de Stat, în Domnia luĭ Neculaĭ Mavrocordat, apoĭ trimis de el în Patavia a studiat medicina și filologia și a fost profesor în Academie și învĕțător luĭ Const. Mavrocordat, fiul luĭ Necolaĭ Mavrocordat, a scris multe opere, om erudit [7]).

14) Necolaĭ Varcosi, profesor în Academie și învĕțător la fiiĭ luĭ Constantin Moruzi Voevod [8]).

15) Maxim Peloponisianul, profesor în Bucureștĭ pe la 1690 [9]).

16) Anastasie, profesor în Academie, a scris între altele și o operă contra Latinilor, 1728 [10]).

17) Iosif Mesiodax [11]). El era din Cerna-Voda, cunoștea limba elină, latină, francesă, italiană și română. Sub Grigorie Ghica Voevod i s'a încredințat Direcția Academieĭ la 1765. Autor însemnat. G. I. Zavira nĭ-a conservat un dialog al seŭ în cartea sa: Grecia Nouă, în care se descrie starea Academieĭ din Iașĭ [12]).

18) Marcu Cipriu, profesor în Academia din Bucureștĭ și predicator însemnat, 1750 [13]).

19) Costanda Ieromonahul, de aseminea profesor în Bucureștĭ, 1790.

20) Alexandru, profesor de filosofie în Bucureștĭ mulțĭ anĭ [14]).

21) Filipid Daniel profesor, a lucrat împreună cu Costanda Ieromonahul pe la 1791 o Geografie în Bucureștĭ pentru scóle [15]).

22) Ioan Avramiu, preot, profesor în Bucureștĭ la 1716. Acesta a scris în grecește, în

---

[1]) Iată titlul cărțeĭ: Ἱστορία συνοπτικὴ ἤ παράλληλος τῶν Ἡγεμόνων τῆς Οὐγγροβλάχίας καὶ Μολδαβίας, πόθεν, τένες καὶ τὶ ἔπραξεν καὶ πόσα ἔτη ἕκαστος αὐτοῦ ἡγεμόνευσεν. 1734, Μηνὶ Ἰανουαρίῳ.

[2]) Veḑĭ Manuscriptul original în Muzeul nostru din Bucureștĭ.

[3]). Veḑĭ: Ζαβίρα, pag. 439—442, idem Satha, pag- 445, idem C. Daponte Catalogul seŭ et.

[4]). Veḑĭ, Satha pag. 486.

[5]) Veḑĭ Γ. Ι. Ζαβίρα pag. 422.

[6]) Satha pag. 513—515, idem. Π. Βρετοῦ. pag- 267. vol. II.

[7]) Satha, pag. 443. Π. Βρετοῦ. pag. 240. vol. I.

[8]) Satha. Μεσαιωνικὴ βιβλιοθήκη vol. III, pag. 277 și 278.

[9]) Γ. Ι. Ζαβίρα, pag. 454. idem Π. Βρετοῦ. pag. 220. vol. I.

[10]) Satha, pag. 599. idem Ζαβιρα, pag. 136.

[11]) Satha, pag. 563 și Π. Βρετοῦ vol. II, pag. 308.

[12]) Veḑĭ Ζαβίρα, pag. 351—353.

[13]) Veḑĭ Σοφ. Οἰκονόμου, περὶ Μάρκου τοῦ Κυπρίου.

[14]) Satha, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, vol. III, pag. 237.

[15]) Veḑĭ Π. Βρετοῦ, pag. 346, vol. II.

www.dacoromanica.ro

limba vorbitóre, din ordinul luĭ Constantin Brancovanu, legislaţiunea unora dintre filosofiĭ vechĭ şi a împrimat'o în Têrgovişte la 1713. [1]).

23) Sava Anastasie, profesor în Bucureştĭ la 1767 [2]).

24) Emanuel Ioan, profesor în Bucureştĭ [3]).

25) Thoma profesor în Bucureştĭ 1756 [4]).

26) Dimitrie Chidone renumit erudit şi profesor în Bucureştĭ.

27) Lambru Dimar, profesor şi autor, director Academieĭ din Bucureştĭ [5]).

28) Chesarie Episcopul de Rîmnic, elev a luĭ Alexandru Turnautu, a fost şi profesor, ştia limbele: gréca, latină, francesă şi rusască [6]).

29) Gheorghie din Arghirocastru, profesor pe la 1780, în Bucureştĭ, autor [7]).

30) Ioanichie Ieromonahul de aseminea [8]).

31) Gheorghie Popa, fiul luĭ Ioan Siastin, profesor în Bucureştĭ [9]).

32) Neofit Cavsocalivitul, din Iudeĭ, profesor mulţi anĭ în Academia de Bucureştĭ, şi director pe la 1788. a scris maĭ multe opere de conţinut eclesiastic, între care şi cartea numită *Praştie*, pe care însă a scris-o în românește. A reposat în Bucureştĭ la 1780 [10]).

33) Filotheiŭ Ieromonahul Peristerianul, fost profesor în Bucureştĭ pe la 1755 [11]).

34) Zalicoglu Gheorghie, profesor în Bucureştĭ la Academie [12]). Apoĭ:

35) Diamand Petala, din Tîrnova.
36) Nicifor monahul.
37) Ghiţă Gheorghiu din Bucureştĭ.
38) Methodie din Ioanina
39) Christofor Emporocomitul, din Ioanina.
40) Sofronie, profesor.
41) Filaret Simxiotul.
42) Gheorghie Ilarion Ieromonah.
43) Fotie Dimitriade, din Distra.
44) Antonie.
45) Stefan Arvamitohoritul.
46) Galan Mihail.
47) Athanasie, profesorul.

Toţĭ aceştia şi mulţĭ alţiĭ, să găsesc numaĭ pe manuscriptele greceştĭ din Biblioteca Seminarĭuluĭ din Bucureştĭ, care Bibliotecă este a scóleĭ greceştĭ din St. Sava şi Mitropolie şi care s'a conservat în Mitropolia Ungro-vlahieĭ. După un studiu maĭ amănunţit s'ar putea urmări chĭar şi lucrările literare ce ni-aŭ rĕmas de la unĭĭ din eĭ [1]).

[1]) Consultă Revista Teologică pag. 330—390 în care se cetesc un numĕr însemnat de nume proprĭĭ de ale profesorilor şi elevilor scóleĭ din St. Sava, ce am găsit cu ocasia analisărĭ manuscriptelor.

48) Gheorghie Hina a murit profesând în Bucureştĭ la 1760. Autor. (Γ. Ι. Ζαβίρα, pag. 135. Θέατρον Ἑλληνικὸν.

49) Amvrosie Pamber, cunoştea perfect limba română, autor a maĭ multor scrierĭ. Profesor în Iaşĭ.

50) Gheorghie Dimitriŭ. 1785, a scris şi o gramatică greacă, pe care a dedicat'o domnitoruluĭ Alexandru Ioan Mavrocordat. (Ζαβίρα opul citat, pag. 238)

51). Ioan Macri, profesor în Iaşĭ, a scris şi un lexicon, tradus din limba franceză (Γ. Ι. Ζαβίρα. pag. 325).

---

[1]) Veḑĭ Ζαβίρα, pag. 329 şi 330.
[2]) Revista Teologică anul al III, pag. 68.
[3]) Satha pag. 561.
[4]) Revista Teologică, pag. 51, vol. III.
[5]) Satha, pag. 612.
[6]) Satha, pag. 611. Γ. Ι. Ζαβίρα ḑice: „A tradus din greceşte în limba valacă cele şase Minee, şi a scris în greceşte: Istoria resbeluluĭ între Rosia şi Pórta Otomană, pe care a parafrasat'o Avramie Pamber, după cum acesta mĭ-a istorisit despre Chesarie". (pag. 389, Νέα Ἑλλὰ).
[7]) Satha, pag. 612.
[8]) Revista Teologică, vol. IV pag. 283.
[9]) Revista Teologică, vol. III.
[10]) Veḑĭ Revista Teologică anul al III pag. 89, idem Satha, pag. 510, de la el în a rĕmas multe manuscripte originale atât în Iaşĭ cât şi în Bucureştĭ.
[11]) Revista Teologică, tom. III, pag. 70.
[12]) Π. Βρετοῦ, vol. II, pag. 266.

www.dacoromanica.ro

52) Iacob Pelerin, Jurisconsult şi Doctor primar Domnitorului Şerban Cantacuzin. A scris şi un tratat despre altuire în limba latină (Γ. Ι. Ζαβίρα. idem pag. 656).

53) Iacob Manas, om fórte instruit, filosof profund, educator fiilor luĭ Alexandru Mavrocordat. (Γ. Ι. Ζαβίρα, idem pag. 376).

54) Stefan Dunga profesor în Iaşĭ vedĭ: Σοφρ. Κ. Οἰκονόμου περὶ Μάρκου τοῦ Κυπρίου pag. 24).

55) Grigorie, profesor la Iaşĭ 1803 a tradus. (Ἀστρονομία Ἀκλάντου Ἑλληνικὴ μετάφρασις.

56) Panaghiot Ioanid 1819 profesor de matematicĭ.

57) Theodor Simeon, profesor în Bucureştĭ 1690 [1]).

58) Stefan Canela profesor în Bucureştĭ 1820, Doctor în medicină şi profesor de matematicĭ.

59) Lambru Fotiade, născut pe la 1750 în Ioanina, a studiat la Cosma Balan şi în Europa, apoĭ a fost chemat, pentru vasta sa reputaţie de om erudit şi pentru verva sa oratorică, la Direcţia Academieĭ Domneştĭ din Bucureştĭ. pe la 1795. „Inainte de el fusese în Academie ca Director renumitul Manasi Iliade Ieromonah, om fórte moral şi religios. De sub Direcţiunea luĭ Lambru Fotiade aŭ eşit din Academia Domnéscă decimĭ de absolvenţĭ, preparaţĭ pe deplin spre a cultiva ideile insurecţieĭ grece în diferite locurĭ din Dacia şi Grecia [2])". A reposat ca Director la 1805 la Bucureştĭ. Lambru Fotiade ştia limbele: grécă, latină, francesă, italiană, germană şi turcă. Portretul seŭ se conservă în Cancelaria st. Mitropolĭ a Ungro-vlahieĭ. Iată ce ne spune despre Lambru Fotiade Dr. Guda: (dau în original acéstă descriere).

„Ὁ περικλεὴς Ἠπειρώτης Λάμπρος ὁ Φωτιάδης ἐγεννήθη περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἐν τῇ πόλει τῶν Ἰωαννίνων ἐκ γονέων Ἰωαννιτῶν, οὐχὶ ἐκ τῶν ἀσήμων. Ἀπομνημονεύεται δὲ ὡς ἐκπαιδευθεὶς συστηματικῶς ἐν τῇ Μπαλανιαίᾳ σχολῇ, σχολαρχοῦντος τοῦ κλεινοῦ Κοσμᾶ τοῦ Μπαλάνου, καὶ τῆς σχολῆς ταύτης ἀπόφοιτος γενόμενος, ἠρρώστησε ἐπί τινα καιρὸν τῶν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ ἀειμνήστου Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως φιλοσοφικῶν μαθημάτων, τὰ ὁποῖα ἐν τῇ Μοσχοπολίᾳ σχολῇ τῶν Ἰωαννίνων παρεδίδοντο ἐπιτυχῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀποφοιτήσεώς του. Τοῦτο δὲ ποιήσας, δυσηρέστησεν ἀρκοῦντως τὸν ῥηθέντα Μπαλάνον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν, δυσμενῶς πως διακειμένους πρὸς τὴν ῥηθεῖσαν ἐκπαιδευτικὴν καὶ ἀντίζηλον ἑστίαν.

„Παιδείᾳ φιλολογικῇ καὶ ἐπιστημονικῇ οὐ τῇ τυχούσῃ κατηρτισμένος ὁ ἐν λόγῳ ἑλλόγιμος Ἰωαννίτης, ἀπεδήμησεν, ἀνὴρ τῇ ἡλικίᾳ γενόμενος, τύχην εἰς προαγωγὴν ἐπιδιώξων. Ἀλλ' ἀγνοεῖται ποῦ τῆς Ἑλλάδος ἢ τῆς Δακίας διέμεινε καὶ ἐν τίνι ἐκπαιδευτηρίῳ τῆς Εὐρώπης προσεκτήσατο ὑψηλοτέραν παιδείαν καὶ εὐρυθμοτέραν· διότι τὸ εὐρὺ τῆς παιδείας του τεκμαίρεται τὸ τοιοῦτον, ἐπιτευχθὲν παρ' αὐτοῦ πρὸ τοῦ 1795, ὅτε παρουσιάσθη σχολάρχης τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ διαπρεπούσης ἡγεμονικῆς σχολῆς, (ἀνιδρυθείσης κατὰ τὸ 1775 παρὰ τοῦ ἀειμνήστου ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου πρὸς ἐπαύξησιν τῆς μετοχετεύσεως τῶν Ἑλληνικῶν φώτων) ἀποστερηθείσης ἤδη τοῦ εὐκλεῶς διευθύνοντος αὐτὴν ἱερομονάχου Μανασσῆ Ἡλιάδου, διαπρέποντος ἐπὶ σοφίᾳ καὶ εὐσεβείᾳ καὶ ἀνταγωνιζομένου πρὸς τὸν περιώνυμον Νέόφυτον τὸν Καυσοκαλυβίτην, τὸν σχολαρχοῦντα ἐν τῇ ἀντιζήλῳ Μαυροκορδατείῳ σχολῇ.

„Τὴν ὡς εἴρηται σχολαρχικὴν ἕδραν καταλαβὼν ἐπαξίως ὁ Φωτιάδης καὶ συνεργάτας καὶ συναγωνιστὰς οὐ τοὺς τυχόντας διηύθυνεν εὐδοκίμως ἐπὶ δεκαετίαν. καθ' ἣν ἑκατοντάδες τελειόφοιτοι, πληρέστατα κατηρτισμένοι, ἐξῆλθον καὶ ἐκαλιέργησαν τοὺς ἀγροὺς τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας ἐν διαφόροις χώραις τῆς Δακίας καὶ Ἑλλάδος, οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἐγκαταστάντες καὶ διαπρέψαντες.

„Μετέστη δ: τῶν γηΐνων οὐχὶ γεγηρακὼς ὁ ἐν λόγῳ σοφὸς σχολάρχης κατὰ τὸ 1805, μνήμην ἀίδιον καταλιπὼν δι' ὃν διῆλθε εὐεργετικὸν βίον, ἐπιδιώκων τὴν ἀφθονωτέραν διάδοσιν τῶν φιλολογικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν γνώσεών του, ὡς εἴ τις ἄλλος τῶν συγχρόνων ὁμοεθνῶν διδασκάλων, ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Κωνσταντίνου τοῦ Βαρδαλλάχου, ἐπαξίως διαδεχθέντος τὴν σχολαρχικὴν ἐκείνην ἕδραν.

„Τὴν πολυμάθειαν, τὸ φιλόπονον, τὸ εὐδίδακτον καὶ τὰς ποικίλας ἀρετὰς τοῦ Φωτιάδου ἐκτίθησιν ἀρκούντως ὁ παρ' αὐτῷ τετραγωνίσας τὰς φιλολογικὰς γνώσεις του Νεόφυτος ὁ Δούκας ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς Τερψιθέας του ἐκδεδομένης ἐν Βιέννῃ τῷ 1804. Ἐπισφραγίζουσι δὲ τὴν τούτου εὔκλειαν οἱ ἄφθονοι ἔπαινοι, οὓς ἀπένειμεν αὐτῷ ὁ σοφὸς μεταρρυθμιστὴς τῆς Ἑλληνικῆς διδασκαλίας Ἀδαμάντιος Κοραῆς

---

[1]). Vedĭ λογος Ἑρμοῦ, pag. 111.

[2]) Vedĭ Dr. A. Guda, Βίοι παράλληλοι, pag. 255 şi 256.

www.dacoromanica.ro

ἐν τοῖς πολυτίμοις αὐτοῦ προλεγομένοις· διότι ἐπὶ τοῖς πλείστοις, ὅσοις ἐκέκτητο, πλεονεκτήματι πρωτοβούλως πως μετῆλθε τὴν ἐκκρίζωσιν τῶν ἀκακθῶν, ὅσαι ἠναντιοῦντο ἐν τῷ σταδίῳ τῆς παραδόσεως τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἕνεκα τοῦ ἀρχαίου μεθοδικοῦ συστήματος, ὅπερ ἦν ἐν χρήσει παρ' ἁπάσαις ταῖς ἐκπαιδευτικαῖς ἑστίαις τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, ἑνὸς ἑκάστου τῶν διδασκάλων τηροῦντος ἀμεταβλήτως πως τὸν τοῦ οἰκείου διδασκάλου τρόπον τῶν παραδόσεων, δι' ὃ καὶ οἱ παρὰ τοῦ Φωτιάδου τελειόφοιτοι διεκρίνοντο μεταξὺ τῶν συγχρόνων τελειοφοίτων πάσης ἄλλης σχολῆς ἐπὶ τῇ καρπιμότητι τῆς μεταδόσεως τοῦ Ἕλληνος λόγου. Τὸ παράδειγμα δὲ τοῦ Φωτιάδου ἀκολουθήσαντες ζηλωτῶς καὶ οἱ σχολαρχεύσαντες ἐν Δακίᾳ, οἷοι ὁ μνησθεὶς Βαρδαλάχος, Βενιαμὴν ὁ Λέσβιος καὶ ἄλλοι τούτων παραπλήσιοι, καὶ ταῖς σοφαῖς ὁδηγίαις καὶ ὑπαγορεύσεσι τοῦ προμνησθέντος Κοραῆ συμμορφούμενοι κατὰ τὸ πλεῖστον ἤγαγον ἐπὶ τὸ κανονικώτερον καὶ εὐκαρπότερον τὴν βελτίωσιν τῶν Ἑλληνικῶν παραδόσεων καὶ ἑρμηνειῶν.

„Ὅτι ὁ ἐν λόγῳ σοφὸς Ἠπειρώτης συνέθεσε σπουδαῖα συγγράμματα καὶ πονήματα φιλολογικὰ καὶ στιχουργικῆς ὕλης, οὐδεμία ἀμφιβολία, ταῦτα δὲ ἀτυχῶς ἀπωλέσθησαν διὰ παντὸς ἴσως, ἐὰν βραδύτερον μὴ ἀνακαλυφθῶσι τινὰ ἀπερριμένα, κείμενα ἐν παραβύστῳ τινὶ γωνίᾳ τοῦ Βουκουρεστίου ἢ ἀλλαχόσε, ὡς περιελθόντα μετὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς ἐν Δακίᾳ διδραματισθείσης Ἑλληνικῆς ἐξεγέρσεως κατὰ τὸ 1821".

60) G. Ghenadie, născut în Doliana Zagoreĭ din Epir, pe la 1792 vine la Bucureștĭ, unde și-a urmat învĕțătura la Lambru și era cel maĭ escelent elev, apoĭ a fost ca mentor trimis în Lipsca cu alțĭ copiĭ bogațĭ de aĭ boerilor Românĭ, unde a studiat și el, și în urmă a venit în Bucureștĭ ca profesor la Academie [1]).

Acésta a avut loc pe la 1814, când era Director Neofit Duca, dar în 1817 se duce în Odesa și stă pănă la 1820, când este chemat de Domnitorul Alexandru Suțu, împreună cu Clonari și alțiĭ de a veni în Bucureștĭ ca profesorĭ, avênd Domnitorul în scop de a rîdica cât maĭ mult nivelul Academieĭ. In tótă epoca fanarioților Principatele Române aŭ fost asilul muselor elenice: „...Devenind Domnitorĭ socoteaŭ de cea maĭ întâiŭ datorie a lor să protejeze în Principate instrucția grecéscă. Și de aicea a resultat că Dacia atuncĭ a devenit asilul Muselor și a învațaților" [2]).

61) Grigorie Costanda, s'a născut la 1753 în Milies din Thessalo-magnesia, a murit la 1844 în Grecia. După mórtea directoruluĭ și profesoruluĭ seŭ din Bucureștĭ, Neofet Cavsocalivitul, l-a succedat în directorat, unde s'a învrednicit de marĭ onorurĭ din partea Domnitoruluĭ Valahieĭ. Dar la 1790 s'a dus la Universitatea din Halle, unde s'a desĕvêrșit în filosofie, matematecĭ și științĭ naturale [3]),

„Costanda a venit la Bucureștĭ în Valahia, unde era ca director scóleĭ de atuncĭ, reputatul între mulțĭ, Neofet Cavsocalivitul. Să nu uĭtăm că Bucureștiul pe timpul acela era focarul Muselor elenice, de la care 'șĭ luaŭ cunoștințele îndestulătóre doritoriĭ de învĕțătura elenică. Aicea cum am vĕdut s'aŭ refugiat în acest scop și Farmacide și tot aicea și Duca" [4]). A fost director Academieĭ în Bucureștĭ.

62) Constantin Vardalah, născut în Cair, la 1775—1830, om studiat, era și dr. în Medicină și a fost profesor de matematicĭ în Academia Domnéscă înainte de a fi director. După mórtea luĭ Lambru Fotiade, 1805, a fost numit director Academieĭ pănă la 1815, când s'a dus în Chio [5]).

---

[1]) Guda vol. II, pag. 315 și 316.

[2]) „...γενόμενοι ἡγεμόνες, πρώτιστον ἑαυτῶν καθῆκον ἐθεώρουν νὰ προστατεύσωσιν ἐν τοῖς Ἡγεμονίαις τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν. Καὶ ἐντεῦθεν προέκυψεν, ὅτι ἡ Δακία τότε κατέστη τὸ ἄσυλον τῶν Μουσῶν καὶ τῶν λογίων". Acéșta o mărturisesc însĭ greciĭ. Consultă Guda vol. II. pag. 311—337.

[3]) Vedĭ Satha. Νεοελλ. Φιλολογία pag. 695—702.

[4]) Ὁ Κωνσταντιᾶς μετέβη εἰς Βουκουρέστιον τῆς Βλαχίας, ὅπου ἐσχολάρχη τότε ὁ ὑπὸ πολλῶν εὐφημούμενος Νεόφυτος ὁ Καυσοκαλοβίτης. Μὴ λησμονήσωμεν ὅτι τὸ Βουκουρέστιον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ἡ ἑστία τῶν Ἑλληνικῶν Μουσῶν, ἀφ' ἧς ἐλάμβανον τὰς προκαταρκτικὰς γνωσεῖς τῶν οἱ ἑλληνικῆς παιδείας ἐφιέμενοι. Ἐν αὐτῷ ὡς εἴδαμεν κατέφυγον πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ ὁ Φαρμακίδης, ἐν αὐτῷ καὶ ὁ Δούκας....

[5]) Vedĭ Dr. A. Guda, Βίοι παρ. vol. II, pag. 256—262. Idem, Cours de la litèrature Grèc moderne par Yacobachi Riso Nerulo, pag. 50.

www.dacoromanica.ro

63) Veniamin din Lesviu, Ieromonah, matematic, escelent. A fost numit Director Academieĭ sub Domnitorul Caragea pe la 1815 și a ținut acest post până spre 1821, când a isbucnit Eteria [1]).

64) Farmacide Theoclet, născut în Larissa la 1784—1862, a fost ca profesor particular în Iași până la 1811 și apoĭ în București [2]). Iată cum se exprimă despre el Dr. Guda.„ La 1806 a venit în Iașiĭ Moldoveĭ unde a petrecut ca până la 4 anĭ, servind câte odată, dar maĭ cu samă profesând în casele boerilor limba elenică".

65) Neofet Duca, născut la 1760—1845, în Zagora din Epir. A studiat în Bucureștĭ la Lambru Fotiade [3]). A profesat aicea în Bucureștĭ între aniĭ 1815—1821.

„Murind Lambru Fotiade ca vrednic succesor al seŭ s'a considerat să fie în Bucureștĭ vechiul seŭ scolar și amic Duca, care cu bună-voință a primit chĭemarea". Avea până la 400 de studenți, fiind în Bucureștĭ a fost inițiat în ale Eterieĭ [4]).

66) Cu începerea anuluĭ 1811, a venit Theoclet Farmachide din Iașĭ în Bucureștĭ, unde excela atuncĭ prin instrucție și abundentă profesură pururea amintitul Vardalah, cu care curênd s'a împrietinit.

Riga Fereŭ făcênd amiciție cu Dimitrie Cantargi în Iașĭ studiază de la acesta și limba arabă; a fost educat în casa luĭ Ipsilant și în urmă secretar Domnitoruluĭ Moldavieĭ. Apoĭ trece în Valahia și este numit prefect la Craĭova în care funcțiune s'a arătat ideile sale pe față. De la el nĭ aŭ remas următorul proverb: Dumneḍeŭ când voește trimite pe unul ca Riga cu o mașină tehnică [5]). Aceștia sunt profesoriĭ și directoriĭ Academiie, din Bucureștĭ cunoscuțĭ până acum.

Profesoriĭ în Bucureștĭ la diferite scolĭ, cariĭ profesaŭ contemporan între aniĭ 1800—1820.

1) Chiriacos Mitzora (Μιτζόρας) profesor. 2) Vasilie Nicolaŭ idem. 3) Panaghiot Trapezundiul idem. 4) Ioan profesorul. 5) Costandie Profesor. 6) Maxim Irodidascal. 7) Ruvim prea învĕțatul. 8) Filimon Ierodidascal. 9) Panaghiote Atheneanul, profesor. 10) Panaghiote Calatuv profesor. 11) Lambru Fotiade. 12) Vardalah, renumitul învĕțat. 13) Costanda filosoful. et. et.

Din acest catalog se póte convinge orĭ cine că în scólele grecești și în Academiĭ nu eraŭ numaĭ câte treĭ patru profesorĭ, ci un corp complect. Acésta are loc maĭ ales de la 1776, după ce Domnitorul Ipsilant a aplicat Hrisovul sĕŭ pentru reorganisarea scólelor.

Familiĭ grecești romanisate saŭ și Române grecisate.

Cum și numele unor studenți aĭ Academieĭ din Bucureștĭ deveniți celebri ca ómenĭ politicĭ și literați.

Agapie, Argentie, Antoniade, Aristia, Anagnostache, Apostolide, Arghiropol, Calierghi, Caludi, Caride, Cleanti, Critopul, Christopol, Caracași, Caruzi, Candianos, Constantinide, Christache, Calogera, Camban, Cantacuzin, Carabela, Carapati, Catargi, Climi, Chiriacopol, Damaschin, Dimitriade, Duca, Economu, Filiti, Fotino, Fodiade, Filipide, Frangopol, Garoflide, Ghenadie, Ghica, Gheorghiade, Ghermani, Hartulari, Hariton, Hristodul, Hriside, Iliade, Ianole, Ioanide, Lascare, Lambru, Macri, Metaxa, Manu, Mavrogheni, Mavrocordat, Mina,

---

[1]) Veḍĭ Π. Βρετοῦ Νεοελλ. Φιλολογία vol. II, pag. 245.

[2]) Θεόκ ητος Φαρμακήδης τῷ 1806 μετέβη εἰς Ἴασιον τῆς Μολδαβίας, ἔνθα διέτριψεν ἐπὶ 4 περίπου ἔτη, ἱερουργῶν μὲν ἐνίοτε, ἀλλὰ κυρίως διδάσκων ἐν οἴκοις Βογιάρων τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. (Γούδα σελ. 206 vol. I).

[3]) Veḍĭ Π. Βρετοῦ, τομ. II, peg. 263.

[4]). Ἀπὸ Θανόντος τοῦ Φωτιάδου, ὡς ἄξιος διάδοχος αὐτοῦ ἐθεωρήθη ἐν Βουκουρεστίῳ ὁ ἀρχαῖος αὐτοῦ μαθητῆς καὶ φίλος Δούκας, ὅστις προθύμως ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν. (Veḍĭ Dr. A. Guda, Βίοι παράλληλοι. vol. I, pag. 262. Consultă și pag. 263.

[5]) Ὁ Θεὸς ὅταν τὸ θέλει, ἕνα σαν τὸ Ῥηγα στέλλει, μένα τεχνητὸ βαρέλλι. (Vol. II, pag. 110—115).

www.dacoromanica.ro

Moruzi, Mazarache, Mavrichi, Mavrodi, Mavru, Moschopol, Nichita, Nicolaide, Notara, Panaghĭot, Paschal, Procopie, Papadopul, Perdicari, Paleologu, Pantazi, Pantazoglu, Paraschevas, Pascu, Plithos, Polihronie, Rizu, Rasu, Ritoride Rodocanachĭ, Sofian, Samacha, Scholaru, Sachelarie, Samurcaș, Suțu, Schina, Solomon, Scufu, Sotir, Triandafil, Țigara, Veniamin, Vilara, Vizantie, Vlasie, Vogoride, Zamfiropol, Zanet, et. et. et. Aceste nume le am întâlnit în manuscripte.

Elevĭ de aĭ scóleĭ, numită Academia Domnéscă din Bucureștĭ, am întâlnit fórte mulțĭ subscrișĭ pe manuscripte, așa că mĕ pot pronunța fără sfială, că în Valahia de pe la 1600 și până la 1821 tótă pătura socială maĭ înaltă și doritóre de a învăța carte scia grecește. Pot afirma că chĭar amploĭațiĭ și slujbașĭ inferiorĭ și în capitală și prin districte vorbeaŭ și scriaŭ grecește, apoĭ mulțĭ dintre Românĭ scrieaŭ în grecește mult maĭ corect de cât mulțĭ din grecĭ, pentru că nu eraŭ influențațĭ în expresiĭ de limba vulgară greacă, plină pe atuncĭ do turcisme și alte cuvinte italiene elinisate et. et [1]).

Iată numaĭ ca exemple câte-va nume de elevĭ:

Dimitrie Darvari, a studiat în Bucureștĭ, de asemenea și frațiĭ luĭ Petru și Nicolaĭ. [2]) Nitzoglu Gheorghie a studiat numaĭ în Bucureștĭ și a fost Profesor în Moscua 1780. Pap Zenobie idem, Schina, acesta a fost în urmă și director scóleĭ înființate în Bucureștĭ de Mitropolitul Ignatie [3]). Tened Mihail, Doctorul Hristian Mihail, ce a compus maĭ multe tragediĭ, ce s'aŭ jucat în grecește în teatru din Bucureștĭ 1816. Antioh Monahul, Neculaĭ Spatarul. Romul Văcărescu, Florea copilul, Panaghiot Sinopeŭ, Văcărescu Ioan, ce a fost decapitat împreună cu Constantin Brâncovanu, Dimitrie Ioan din Iașĭ, Dimitrie Ioil din Adrianopol, Alexandru Hrisoverghi, Ionică Theodor, Voinescu Manolache Catargiu, Vasilie Vasilescu, Costache Conachi, Calimah, Paleologu, Anastasie, Gheorghe Vîrnav, Gheorghiade, Dimitrie, Paraschiv, Papazoglu, Ioan Stoica, Dimitrie Ghica, Constantin Grădișteanu, Alexantru Filipescu, Gheorghie Crețulescu, Costache Crețulescu, Alexandru Comănescu, Ioan Cărlova, Manuel Furcă, Manuel Voicu, Christodor Atanasie poet renumit, Gheorghie Golescu, Zambelic Ioan, Gheorghie Castriotu, Riga Fereŭ, Constantin Paleologu, et. et.

Andreĭ Limie proto-medic Domnitorului Dimitrie Cantemir. Antioh Monahul. Theodosie Dimitrie. Vasilie Vlahul. Leonida Ioan. Dumitru Ioan din Iașĭ.

Antonache Serdarul, a scris în Bucureștĭ: Τρόπαιον Ὀρθοδοξίας.

Antonie Manuel, a fost în Moldova Mare Secretar.

Dimitrie Gramaticul, secretar Domnuluĭ Ioan Neculaĭ Mavrocordat.

Dimitrie Neculaĭ Darvari, între altele a scris și o carte: Manuducere în buna creștere, saŭ manual pentru cetirea tinerilor studioșĭ Romeĭ (grecĭ) și Vlahĭ. Pe acésta scriere de sigur c'a prefăcut'o în poesie Naum Protosinghelul în grecește și apoĭ în românește în poesia Anton Pan.

Pereviu Hristofor, educat în Bucureștĭ la Academie în 1776, devine amic a luĭ Fereŭ și lucră la resculareа grecilor.

Stravrinos, scrie victoriile luĭ Mihaiŭ Brav, este închis la Bistrița și apoĭ ucis împreună cu fiĭ sĕĭ de Stefan Vodă.

Necolaĭ Mavrocordat Domnitorul εἶχε καταρτίσει πλουσίαν βιβλιθηκίνην ἐξ ἐντύπων και χειρογράφων ... ș'a format o bibliotecă de cărțĭ imprimate și manuscripte din Principate.

Dacă maĭ consideram că maĭ tóte familiele avute 'șĭ educaŭ copiĭ în casă plătind profesorĭ aparte, atuncĭ ne putem da sama de ce nu întâlnim între eleviĭ scoleĭ domnești pe toțĭ fiĭ boerilor țăreĭ. Maĭ știm că în Academie nu eraŭ primițĭ eleviĭ, ce aveaŭ mijlóce, ca internĭ, de cât plătind și supunându-se regimuluĭ scólelor, ceea ce era cam înjositor pe atuncĭ pentru boerĭ de a-șĭ crește pe fiĭ lor cu aĭ claseĭ mijlociĭ și cu de aĭ negușitorilor.

In fine orĭ cine voĭa să învețe ceva carte trebuea s'o învețe în grecește, de și era în

---

[1]) Cine voește să cunóscă și nume de ale elevilor din Academia Domnéscă din Iași, consultă scrierea mea: Discurs ținut în aula Universității de Iași et. 1885.

[2]) Veḑĭ Manuscript. N 12, Revista Teologică anul al III pag. 338.

[3]) Veḑĭ Π. Βρετοῦ, opul citat, vol. II pag. 339.

www.dacoromanica.ro

ţara Românéscă, după cum în Occident, ba şi în Rusia învĕţaŭ în limba latină, în cele douĕ secule trecute mai pretutindenea. Numaĭ pe la Episcopiĭ şi în Bucureştĭ la Biserica st. Gheorghe vechiŭ se învĕţa Românește şi slavonește, dar nu ştiinţĭ, ci numaĭ carte Bisericéscă, necesară celor ce eraŭ să devină preoţĭ şi dascalĭ. Intr'un manuscript al meŭ intitulat: Semnile venireĭ luĭ Antihrist cetesc:

„Talmacită (acéstă carte) dupre limba slavonéscă pre limba românéscă, pentru maĭ lesne înţălegere a celor ce vor citi, de Stoĭca ucenicul dascaluluĭ Damaschin, Episcopul Buzeuluĭ şi al Rîmniculuĭ, carele acum învaţă copiĭ la scóla slavonéscă în Bucureştĭ, la sfetiĭ Gheorghie cel vechiŭ.... 1728, mesiţa Ianuarie 7. Apoĭ din maĭ multe Hrisóve Domneştĭ din timpul Fanarioţilor scim că eraŭ indatoraţĭ Episcopiĭ a ţinea scóle de Românește, şi Slavonește pe lângă cea greacă, pentru că le era interdis prin hrisóve de a hirotoni preoţĭ necărturarĭ, adică cariĭ să nu ştiŭ slavonește şi românește, fiind ca în secului al XVI al XVII şi parte din al XVIII în Bisericile nóstre se servea încă slavonește pe alocurea, cu mne este cunoscut, de şi poporul nu înţelegea. Numaĭ bunuluĭ simţ al Ierarhilor ţăreĭ,de şi în Valahia eraŭ în genere de origina greacă, datorim recunoştinţă pentru că totuş aŭ ajutat fórte mult naţionalitatea românéscă prin întroducerea limbeĭ ţĕreĭ în Biserică, traducênd şi prelucrând şi eĭ singurĭ şi prin ómenĭ românĭ învĕţaţĭ în scólele greceştĭ, cărţile de ritual ale Bisericeĭ nóstre.

Despre metóde.

Nu trebue să ne aşteptăm la începutul scólelor nóstre şi nicĭ chĭar pe timpul scólelor greceştĭ, până la jumĕtatea secululuĭ trecut, la metóde sistematice şi petagogice, lucru, ce de alt-fel s'a întâmplat şi în Europa occidentală pe la multe scóle. Lipsa de metóde făcea fórte greóe învĕţătura cărţeĭ, maĭ ales cea în limbĭ streine. A avut dreptate Iacov Mitropolitul a detesta metódele greceştĭ din clasele începĕtóre, pentru că un elev întrând în gramatica grecéscă 'l prindea gróza, pentru că se videa aruncat într'un haos. Acéstă să întâmplă şi cu învĕţarea slovenireĭ buchilor la Românĭ. Ucenicĭĭ trebuea să îndure multe pedepse şi aspre observaţĭ de la dascal până putea învĕţa cele 45 de buchĭ, şi de care nu aveaŭ trebuinţă rigurósă pentru a exprima vorbirea românéscă. Atât reforma scólelor de sub Domnitorul Grigorie Ghica în Moldova, cât şi reorganisarea lor sub Ipsilant în Valahia, pe lângă alte îmbunătăţirĭ aveaŭ în videre şi schimbare metódelor de până atuncĭ. Despre acésta ne convingem din chiar Hrisóvele lor. Elladius în opera: *Status praesens Ecclisiae Graecae*, ne dă informaţiunele cele maĭ positive despre starea scólelor pe la finele secululuĭ al XVII, în Biserica Orthodoxă orientală. Noĭ Românĭĭ intrăm tocmaĭ în cadrul ce'l descrie Elladius. El dice: că scólele eraŭ sub adumbrirea orĭ protecţia Bisericeĭ. „*Scholae Graecorum în templis et aedibus templorum, vel în domo Parochi habentur. Informatores autem Juventutis Parochi, aut Monachi illique* Ἁγιορῖται *sunt sanctitate vitae et castimonia ubique de cantatissime.*(pag.21)". Acéstă descriere a luĭ Elladius ne spune că scólele începĕtóre unde se învĕţă a se ceti şi scrie să ţineaŭ în tinda Bisericilor, în jurul eĭ şi pe la casele preoţilor, lucru ce este fórte exact. Starea acésta s'a urmat la Românĭ prin sate până pe la 1830, când aŭ început pe icĭ colea a se înfiinţa scóle primare prin oraşele districtelor şi acelor maĭ însemnate orăşele şi în care se numeaŭ de cătră Eforiele scólelor profesorĭ salariaţĭ. Numaĭ pe la Episcopiĭ şi Mitropoliĭ avem clădirĭ speciale pentru scóle şi maĭ ales pentru Academiile din Bucureştĭ şi Iaşĭ. Se maĭ întâlnesc câte-va scolĭ aşedate prin Monastirĭ, ca cea din St. Sava în Iaşĭ, ca cele din St. Gheorghe vechiŭ şi St. Ecaterina din Bucureştĭ, ca cea din Monast. Barnovschi în Iaşĭ etc. In aceste scóle începĕtóre, esceptându-se Academiile şi scólele din Episcopiĭ, se învĕţa maĭ întâĭ cetirea buchilor şi care de ordinar se facea de scolarĭ pe o fóe de hârtie, scrisă de dascal, şi se începea aşa ✝ (cruce: ajuta) Ⰰ (az) Ⰱ (buchi) Ⰲ (vedi) ct. Pe timpul acela nu eraŭ încă imprimate îndeajunse Az-bucóvne, orĭ Alfavetare şi maĭ în urmă numite Abecedare. După ce scolarul cam peste o lună scăpa de Buchĭ, adecă ştia ale recita, ale cunóşte, dar nu şi a le scrie, apoĭ începea slovenirea aşa: Buchi-az-ba, Buchi-az-ba=baba. Vedi-az-va lude estu le, vale ct. După acésta învaţa cuvinte cu douĕ consóne şi o vocală, apoĭ cu douĕ vocale et. Treaba acésta ţinea cam peste şase lunĭ. Indată ce ştia citi începea a învĕţa rugăcĭunĭ din Bucóvne şi din Céslóve

www.dacoromanica.ro

micĭ, anume tipărite pentru acel scop. *Postaquam itaque Graecorum infantes balbutire cessaverint, atque distincte loqui coeperint, în proximum quoque templum ad res Ecclesiasticas et quae ad Christianam religionem pertinent, addiscendas mituntur*[1]). Pentru a ușura scrisul aŭ început a se imprima cu timpul Bucovne, așa la 1749 se împrimă în Rîmnic o astfel de carte, numită: Bucovnă pentru învĕțătura pruncilor. întru care se cuprind buchele saŭ slovele și cele ḑece porunci ce aŭ dat Dumneḑeŭ luĭ Moisi și Simbolul credinței, și cele ḑece fericirĭ și talcul lor pe scurt. La finele Bucovneĭ se face următórea observare asupra metoduluĭ ce trebue să'l țină dascălul:... „Iară Clericiĭ cariĭ învață pre coconĭ (copiĭ) datorĭ sunt aceste tâlcuele de rost ale învĕța, ca se pótă maĭ bine a învața pre coconĭ și învĕțându-ĭ să-ĭ întrebe rĕspunsul...“ Aseminea Bucóvnă a imprimat pe atuncĭ și Mitropolitul Moldoveĭ Iacob Putnénu. Posed și câte-va manuscripte din secului trecut întitulate: Bucovne, așa: una din timpul luĭ Alexandru Ioan Ipsilant Voevod, 1779 și alta din 1780 et. și în care se cuprinde materia ce învĕțaŭ copiĭ Românilor de la țară, în scólele începĕtóre de pe atuncĭ. Dacă scolarul termina Bucovna, apoĭ începea a învĕța pe de rost Ceaslovul, părțile ce se cetesc ḑilnic în Biserică, învațaŭ Psaltirea, în fine trecea la scriere, aritmetică și începea și cântarea-psaltichia, cu timpul cânta axióne, heruvice, chenonice et. Octoihul (Osmoglasnicul) et. et. Ellandus ține altă ordine în învĕțătura cărțeĭ: *In scholis Trivialibus infantes Graecorum quae Colibogrammatia ironice à Graecis vocantur: Primum Penacidia docentur, Octoechum deinde Damasceni, tertio totum Davidis Psalterium, quarto Acta et Epistolas Apostolorum, deinde Triodium, atque Anthologium, una cum Pendateuco et Profetis, quibus etiam artem scribendi et Logarithmetica et. et.*[2]) Un aseminea scolariŭ era preparat de a fi orĭ dascal într'un sat, orĭ preot, după ce maĭ învăța silit Catihisul pe scurt și Mănelnicul (tâlcul serviciilor Bisericești). Orĭ ce dascal și preot ast-fel pedepsit (învĕțat) putea deschide scólă în satul sĕŭ și în care locuitoriĭ îșĭ trimeteaŭ fiiĭ lor. Plata dascăluluĭ se făcea orĭ în banĭ orĭ în producte: păpușoiŭ, făină grâŭ, brânză, unt et. et. dupa cum aveaŭ putere părințiĭ. Angajamentul era cu luna, ĭar copiĭ care veneaŭ din alt sat staŭ în scólă o sĕptĕmână, adică de Luni până Sâmbătă după amézĕ-ḑi, când pe la chindiĭ li se da voe a se duce pe la părințiĭ lor. Timpul studiuluĭ era de la rĕsăritul sóreluĭ până la amiază, și apoĭ de la amiază, după ce mâncaŭ, până la apusul sóreluĭ. Scolariĭ eraŭ întrebați în tóte ḑilele de tablele lor, de cătră dascăl cu multă asprime. Vaĭ de scolarul lenes orĭ care nu'șĭ făcea datoria! Dascălul de obiceiŭ ședea pe divan saŭ pe scaun și cu o vargă lungă în mână, cu care bătea și tactul la scolariĭ ce cântaŭ; altă dată avea un biciŭ de curea, cu douĕ saŭ cu treĭ curăle. O fricĭ și un cutremur prindea pe scolarul căruĭa îĭ venea rândul să spună tabla.

De ordinar dascăliĭ maĭ pricepuți maĭ știaŭ și câte un meșteșug, ca croitoria, blănăria, orĭ scrierea corecta și 'șĭ urma și el meșteșugul sĕŭ în timpul cât scolariĭ învĕțaŭ. L'auḑiaĭ ḑicênd: Ḑiceți măĭ! Ce ațĭ stat ca boiĭ la deal! Să ne închipuim numaĭ ce urlet infiorător și discordat se auḑea, când începeaŭ a citi orĭ cânta 60 până la 80 de scolarĭ, cu diferite vocĭ și la deosebite table, maĭ ales vara în aerul liber! Unul cetea buchele, altul cetea la Bucóvnă, altul cânta paralaghie, altul melos, altul scriea, și așa maĭ departe. Tótă frumusețа și meșteșugul metódeĭ o vedea cine-va în timpul ascultăreĭ tablelor, pentru ca dascălul nu-ți schimba tabla de cât atuncĭ, când o știaĭ pe de rost fórte bine. Cam de la 9—12 ținea acésta, și apoĭ pe atuncĭ auḑeaĭ plânsete, recnete, vaete; pentru că dascălul nu cruța pre nimene, dacă nu'șĭ știa tabla, îl ardea orĭ cu varga orĭ cu biciul, numit și dichir și tichir. Tabloul devinea și maĭ interesant când priveaĭ după ascultat pe unul stând într'un picior, pe altul îngenunchĭ, pe altul pe grăunte în genunchĭ, pe altul în picĭóre, pe altul cu ochiĭ la sóre et. Iar pedepsele eraŭ: bătaĭa cu varga și cu biciŭ, cu linia, altă dată și cu un smoc de vergĭ de o dată; loviturile peste obraz cu palma, chicuiturile și urecherile, orĭ adresărĭ de cuvinte grosolane eraŭ flóre la urechе. Copiĭ eraŭ bătuți orĭ la scaun, orĭ ținuți de altul în spinare, saŭ dacă era maĭ mare 'l întindea jos, când era maĭ îndăratnic apoĭ îĭ aplica și falanga. Pe copiĭ micĭ și neastâmpărați îĭ punea cu chica în cuĭ et. et. Ast-fel în adevĕr că cine învĕța

---

[1]) Elladius pag. 21, opul citat.
[2]) Elladius pag. 27 opera citată.

www.dacoromanica.ro

atunci era și pedepsit în realitate, ĭar nu numaĭ cum înțelegéŭ ceĭ vechĭ—învĕțat. Cuvêntul grecesc παιδεύω în limba neoelenică însamnă și a pedepsi, a bate, de aceea nu se putea pricepe că ar putea să învețe cine-va carte fără bătae. Mulți dintre scolarĭ de frica bătaeĭ fugeaŭ de scólă tot atât de cu ură, ca și flăcăiĭ Românilor de óste în secului trecut și în acest present, până la întroducerea obligativităței în armată. Asupra ținereĭ ordineĭ în scólă Elladius încă ne raportéză: *Adstat vero Monachus dormientibus*—în timpul recreațieĭ—*manu vergis sceptri instar tenens, nequis proximum incommoder. Și quid petulantiae senserit, quod est commune juvenum vitium, non semel ac mediocriter virgas humeris petulantis applicat et..... et si quind in arte lusoria erratum fuerit, corrigit, ac baculo, ut pastor oves, ad studia rursus compellit* [1]). Cam în aceste deprinderĭ tradiționale consta metoda învĕțămêntuluĭ cărțeĭ românești până pe la finele secululuĭ trecut, când Naum Protosinghelul încércă a întroduce metodele grecești nouĕ și la învĕțătura cărțeĭ românești [2]).

Sâmbăta era consacrată în tóte scólele începetóre pentru repețirea (procitirea) celor învațate în cursul sĕptĕmâneĭ, cum și altor materiĭ.

Să nu uĭtăm că și scolĭ grecești începetóre eraŭ în maĭ tóte orașele și orășelele din țară, în carĭ fiiĭ comercianților, a neguțitorilor și a arendașilor învĕțaŭ scóla greacă începetóre, de care aveaŭ nevoe în viața practică, pentru că comerțul, industria și desfacerile grânelor se făcea cu Orientul și dar trebuea orĭ ce individ se încurce ceva grecește în limba vorbitóre. In acest scop trimeteaŭ orășeniĭ pe fiiĭ lor la scólele grecești. Cât despre scólele slavone orĭ maĭ propriŭ pentru freguența la profesorul de limba slavonă, o făceaŭ maĭ ales numaĭ ceĭ ce se devotaŭ pentru serviciul Bisericeĭ, dascălii, Diaconiĭ și Preoțiĭ și uniĭ din Monalii și grămăticĭ, pentru ca până pe la finele jumĕtățeĭ secululuĭ trecut încă tot s'aŭ conservat în Biserica nóstră a Românilor serviciul în limba slavonă, și dar ceĭ ce serveaŭ la Biserică trebueaŭ să știe cel puțin să cetéscă, dacă nu să și înțelégă limba slavonă din cărțile de ritual. Prin urmare scóla slavonă, nutrită de tradițiune pentru usulŭ Bisericescŭ, despare cu totul când cărțile de ritual Bisericesc s'aŭ tradus în limba patrieĭ. De atunci și până astă-ḑi chiar învĕțătura limbeĭ slavone maĭ este de nevoe la noĭ numaĭ pentru istoriciĭ Românĭ, spre a putea înțălege în original documentele și monumentele nóstre vechĭ,—scólă de Arheologie. Să venim acum și la Academiĭ, la metodele ce urmaŭ profesoriĭ grecĭ în acele institute superióre de cultură.

Scólele Academice din Iași și Bucureștĭ eraŭ urmate de elevĭ Românĭ și Grecĭ, cum și de alte națiĭ ce trăĭaŭ între Românĭ pe atuncea. Elladius ne probéză acésta într'un mod necombătut, pentru că încă sub Șerban Cantacuzin și sub Constantin Brâncovanu, înainte de ḑisa epocă a Fanarioților, scóla—Academia din Bucureștĭ—era freguentată până la numĕrul de 200 de studenți. *Neque mirum est Bucurestium Academiam vocari. Nam adsunt Philosophiae et Theologiae profesores duo praeter Episcopum, et duo hypodidascali, quos latine Maqistros vocamus. Medici etiam Principes tres, et quidem modernus Archiater, Italus est, qui locum Comneni occupavit, de quo paulo infra. Numerus studiosorum, quandoque CL (150), quandoque CC (200) superat* [3]). Că acéstă relație a luĭ Elladius este contemporană timpuluĭ acestuia și că singur aŭ vĕḑut și audit cea ce istorisește, se afirmă din alt pasagiŭ tot al sĕŭ. După ce vorbește de bravurile luĭ Mihaiŭ Vitézu și care a remas, ḑice, nesterse de memoria poporuluĭ Român, *ut ejus memnoria hodieque inter ipsos (Românĭ) immortalis maneat*—apoĭ adauge: *Conprehendit iqitur hic liber istius Principis virtutes atque gesta, în cujus calce descriptio omnium vitiorum et virtutum, etiam politicis versibus ad usum Serbani Boèbodae extat. Serbano mortuo sedem occupavit, qui adhuc în vivis, et vivat omni cum prosperitatis genere ad Nestoreos annos! Princeps serenissimus Ioh. Constantinus Bassarabas Boebodas, Dominus meus longe clementissimus, qui tantam curam huic Typographio adhibuit, ut illud in perfectionis culmen extoleret. Nam non solum graecis caracteribus, verum Walachicis, Rusicis, Bulgaricis, Turcicis atque Arabicis elegantissimis et tanto Principe degnissimis, adornavit* [4]). Dacă dar pe timpul luĭ Brancovanu

[1]) Veḑĭ: Elladius opera citetă, pag. 22.
[2]) Manuscriptele sale No. 1, 6, 7, 8 etc. în biblioteca mea.
[3]) Veḑĭ: Elladius opera citată pag. 17. Să se consulte și numele elevilor Românĭ citați în urmă pag. XXXII.
[4]) Veḑĭ: Elladius opera citată pag. 12.

www.dacoromanica.ro

Constantin era peste 200 de elevĭ, de bună samă marea majoritate, dacă nu toţĭ, eraŭ Românĭ, cât de mare va fi fost numĕrul studenţilor pe timpul luĭ Alexandru Ipsilant, când eraŭ atâţa Profesorĭ renumiţĭ numaĭ în Academie? Maĭ tóte celebrităţile erudite ale Grecilor, somităţile sciinţifice aicea'şĭ desvoltaŭ talentele lor, aice, pe pământul Românesc, semănaŭ sĕmânţa patriotismuluĭ grecesc, cultivaŭ spiretele tinere desvoltându-le dorul de Patrie! Toţĭ profesoriĭ Academieĭ eraŭ învĕţaţĭ în tótă sciinţa clasică greacă, şi studiaţĭ pe la una şi douĕ din Universităţile din Occident. Nimic din ceea ce sciinţa timpuluĭ producea nu le era strein, ci o profesa cu devotament în Academiile din Principate. Mulţĭ din eĭ eraŭ câte de douĕ orĭ doctorĭ şi maĭ ales în medicină şi ştiinţĭ. Eruditul Episcop şi filolog, Chesarie al Rîmniculuĭ, a fost elev numaĭ al scóleĭ din Bucureştĭ, învĕţatul Episcop Damaschin, care scria tot aşa de corect latineşte ca şi grecește, studiase numaĭ în Academia de aicea; ce să maĭ ḑic de Filipeştĭ, Văcăreştĭ, Brancoveneştĭ, Floreştĭ, Ghiculeştĭ Sturdzeştĭ, Goleştĭ, Balseştĭ, et. et. cariĭ scriaŭ limba greacă maĭ elegant de cât greciĭ, după cum ne mărturisește renumitul Profesor din Atena Paparigopol? [1]).

Metodele din Academie eraŭ metodele occidentale în totul. Multe din manuscriptele ce ni-aŭ remas, de ştiinţĭ: Matematicĭ înalte, Algebră, Geometriĭ, et. Filosofie, Astronomie, Istorie, Geografie sunt lucrate după autoriĭ occidentalĭ, după cum singurĭ mărturisesc. Deasemine manuscriptele de Fisica, începuturĭ de Chimie, tot după nivelul ştiinţeĭ occidentale eraŭ; de acea s'a şi trimis în Europa pe Manasi Iliade să aducă instrumentele necesare spre a face experienţe în clase elevilor. Apoĭ învĕţarea limbilor clasice era de sigur superióră multora din scólele occidentale. Cea ce odinióră se ḑicea de cătră occidentalĭ, respectiv de ignoranţa limbeĭ greceştĭ. *graeca sunt non leguntur*, n'aŭ ḑis nicĭ odată de sigur Profesoriĭ Academieĭ din Iaşĭ şi Bucureştĭ: Λατινικὰ εἶναι οὐκ ἀναγινώσκονται.

Limba greacă să studia în perfecţie, prin metodul parafraserei în limba vorbitóre, aşa că se cultiva ambele de odată, se îmbogăţa în expresiunĭ cea vorbitóre şi se pricepea fórte bine cea veche. Limba latină prin traduceriĭ, de ordinar în limba Română, dar şi prin traduceriĭ în limba greacă veche, aşa că se studia în paralel limbele clasice. Limbele, francesă şi Italiană se studia a parte, pentru care eraŭ profesoriĭ specialĭ şi se vorbeaŭ în óre anumite ḑilnic numaĭ în ele. Eleviĭ pe atuncĭ eraŭ aşa de tarĭ în aceste patru limbĭ, în cât ascultaŭ cursurĭ în ele, după cum dispune Hrisovul luĭ Ipsilant. Că Româniĭ dar aŭ avut scolĭ solide, deşi în grecește, în ceĭ doĭ secolĭ trecuţĭ, ne convingem prin faptŭl că fórte puţinĭ din ómeniĭ noştri de pe acele timpurĭ aŭ fost prin streinătate spre a învĕţa. Dacă se duceaŭ ceĭ avuţĭ, apoĭ numaĭ pentru a-şĭ face un lux maĭ mult, a se perfecţiona în cea ce învĕţase aicea în scólă. Nimenĭ nu va admite că între Românĭ timp de douĕ sute de anĭ n'ar fi fost ómenĭ învĕţaţĭ, exemplele nu ne lipsesc. Aşa: Chesarie, Damaschin, Patriarhul Constantin I et. et. et.

Asupra metoduluĭ predăreĭ şi ascultăreĭ lecţiilor ştim, lucru pe care-l susţine şi Elladius,că se făcea diminéţa şi după amiaḑă-ḑĭ în óre determinate. Iată cum se exprimă Elladius, la pag. 57: „*Hic paulo post ortum solis, in Conclave quoddam, ubi juventus illum expectat, venit, atque stando versus orientem precibus fusis considet, atque juvenibus schedas suas praesto în manibus babentibus primum seusum autoris explicat, enarratque, quid istius diei lectio contineat. Deinde constructionem et significationem verborum et tertio metaphrasin aliquam in simpliciori linqua annectit.*“ [2]) Apoĭ după ce termina înterpretările şi pricepea elevul autoriĭ clasicĭ, începea studiile maĭ înalte. Aşa: „ *Dum hi id facere conantur, is aliis alia lectiones, Rhetoricas, Logicas, Physicas Metaphysicas, Ethicas et. tradere consuevit, nisi aliquando in lectionibus Theologicis Episcopus locum doctoris supleat.*“

In ceea ce priveşte după ce manuale 'şĭ predaŭ studiile lor profesoriĭ în Bucureştĭ ca şi în Iaşĭ, unde scólele eraŭ cu mult maĭ superióre de cât în tot orientul, de spre aceste cestiunĭ tot Elladius ne spune: *In Logicis Compendium Reverendissimi D. Sugdoris Iohannensis Corydallei Atheniensis et ipsan Aristotelis Logicam docent. Hujus etiam Rhetoricam una cum Hermogenis Scuphi atgue Corydallei.... Hisce addunt Arithmeticam Nicomachi Geraseni*

---

[1]) (Veḑĭ Tom. v. pag. 578. Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους.

[2]). (Elladius opul citat, pag. 57 şi 58).

www.dacoromanica.ro

cum scholiis Procli Philosophi. Studia Mathematica valde desiderantur, praeter enim Euclidem atque Arhimedem nihil habent, ac valde raro iis incubunt. Studia Phisica et Methaphysica, si experimentalia, explicat non ita negligenter tractantur, quare et Aristotelis magni sunt Fautores Graeci. Medica Studia in his Gymnasiis, vel Universitatulis, ut ita loquar, si Bucurestium excipies, plane ignorantur. In Teologicis nihil est deest. Habent n. Sacras Scripturas, habent unum alterumque Patrem, quasi commentarium supra scripturas, et praeterea usitalissimum inter illos est sistnema Theologicum Ioh. Damasceni, in historia Eusebium, Zonoram, Socratem, et [1]). Multe manuale didactice ni s'aŭ pastrat, compuse de însuși profesoriĭ scólelor din Iași și București, apoĭ multe aŭ fost și imprimate, Gramaticĭ, Istoriĭ, Agronomiĭ, Aritmetice etc. etc. [2]).

D-lŭ Mateiŭ C. Paranica ni spune că se maĭ învața și după următórelo manuale și cărți imprimate: Textele autorilor Grecĭ, ritorĭ, poeți, istoricĭ etc. și din st. Părinți, aceĭ ce conțineaŭ bucăți însemnate pentru Gramatică, Poetică și Retorică. In Matematicĭ cartea Arhipresviteruluĭ din Ioanina C. Balan, numită Μαθηματικὴ ὁδὸς etc. In fine de pe la 1750 se studia din științele positive: Fisica luĭ Blenind, cursul de Matematică a luĭ Anbrachit, Theologia luĭ Atanasie Pariul, Geografia luĭ Nicifor Teotochi, Filosofiia după Bulgaris, în care sistemă se cuprindea Metafisica, Fisica, Algebra, Geometria etc. Profesorul Psalida întrebuința metoda luĭ Cant în Filosofie, și Fisica experimentală, pe la începutul secululuĭ [3]).

Trebue să știm că manualele de scólă eraŭ aprópe aceleași, atât în Academia de București, cât și în acea din Iași. ba și în scólele din Turcia, și din tot Orientul. Indată ce un profesor compunea o carte maĭ bună, o comunica și celor-lalți profesorĭ și o introduceaŭ în scóle. Așa se explică cum se găsesc manuale de scólă introduse prin Orient și care eraŭ compuse de Profesoriĭ Academiilor din Principate și vice-versa.

Pe la finea secululuĭ trecut s'a introdus în scólele grecești începétóre și metodul Alilodidactic și care curând s'a aplicat și la limba Română. Posed un specimen de felul acesta imprimat în tipografia Mitropolieĭ de Iași, la începutul secululuĭ.

Să trecem acum la starea scólelor la începutul secululuĭ, în care a studiat Naum Protosinghelul.

Sunt de mare importanță și însemnările ce ni s'aŭ conservat, într'un manuscript [4]) de la finea seculul trecut, despre salariarea profesorilor pe acele timpurĭ, numĕrul precum și veniturile scólelor. In acea însemnare ni se spune positiv că existaŭ în Muntenia scolĭ ținutale, întreținute de Biserică, pe lângă scólele particulare ce de ordinar eraŭ maĭ pe lângă tóte Bisericile, de prin satele maĭ numeróse, și la care eraŭ ca dascălĭ, pentru învĕțămîntul începĕtor, Preotul satuluĭ, saŭ unul din Dascăliĭ maĭ renumiți în cărturărie. Aceste însemnărĭ ne pot servi ca material sigur și de mare preț în Istoria învĕțămîntuluĭ cărțeĭ la Romînĭ în secoliĭ trecuți. Iată aceste însemnărĭ din manuscriptul ce posed.

Tot iratul cutieĭ scólelor pe acest leat 1797. Ghenar.

Taleri,	
9,310	Sânta Mitropolie cu Episcopia Argeșuluĭ însă:
	5,710 Baniĭ Monastirilor, cu taleri 30 a Monastireĭ Clococĭocu, din Eparhia Argeșuluĭ.
	3,600 Baniĭ Preoților, lude (ómenĭ) 1800, pol. taleri 2, sfertul Sf. Gheorghe.
	9,310
4,820	Episcopia Rîmniculuĭ, însă:
	2,380 Baniĭ Monastirilor.
	2,440 Baniĭ Preoților, lude 1,220 pol. taleri, 2, sfertul Sf. Gheorghe.
	4,820.

---

[1]) (Elladius pagina 60).

[2]) Censultă: Revista Theologică anul al III și al IV 1885 și 1886, Iași, unde sunt analisate aceste cărți.

[3]) Veḍĭ Ματθαίου Κ. Παρανίκα, Σχεδίασμα περὶ τῆς ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ἔθνει καταστάσεως τῶν γραμμάτων 1867. Ἐν Κωνσταντινούπολιν, pag. 203—206.

[4]) Manuscriptul acesta mi s'a făcut present în Sf. Monastire Cernica de cătră venerabilul călugăr, Ieromonahul Epifanie. Tot el mi a maĭ presentat și câte-va resturĭ din scrierile luĭ Naum.

www.dacoromanica.ro

1,460 Episcopia Buzĕuluĭ, însă:
500 Baniĭ Monastirilor.
960 Baniĭ preoţilor, lude 480. pol. taleri 2, sfertul Sf. Gheorghe.
1,460
15,590.

Cheltuelele acesteĭ cutiĭ a scólelor, cum arată, pe acest leat (17) 97, 10,296. Lefile dascălilor elineştĭ şi a altor dascălĭ de aicĭ din Bucureştĭ, dupĕ afara de prin judeţe, ce sĕ popresc de la st. Mitropolie cu Episcopia Argeşuluĭ i de Episcopia Rîmniculuĭ i Buzĕŭ i alte cheltueli, de se daŭ, pe cum maĭ jos se arată, însă:

4,850 Leafa dascălilor elineştĭ de la Monastirea Dómneĭ Bălaşa, pe un an deplin, adĭcă de la Ianuarie 1-iĭ, leat (17) 97 şi până la sfârşitul luĭ Dechembrie, leat (17) 97, impreună cu emeclicul (întreţinerea casă şi masă), însă:
1,800 la dascalul Lambru, pe un an, de lună pol. tal. 150.
1,500 la dascălul Constantin filosof, pe lună taleri. . . . 125.
350 la dascălul al treilea Gheorghe, de lună taleri . . 29, 20.
1,200 Emeclicul acestor Dascălĭ, de lună taleri. 100,
500 leafa dascăluluĭ Iosif Misiodacos, pe 10 luni, însă de la Martie şi până la sfârşitul luĭ Dechemvrie, pe lună pol. tal. 50, după porunca gospod.
160 leafa dascăluluĭ Dragnea, ce învaţă copiĭ la china (scólă primară), pe 8 luni, de la Maiŭ şi până la sfârşitul luĭ Dechemvrie, de lună taleri 20, după porunca gospod.
360. Leafa dascăluluĭ Slovan cu ipodidascalul i cu vataf, pe un an deplin, de lună pol. taleri 30.
60 la Dascălul de la Zemnicea, ear pe un an; de lună taleri 5.
525. La ucenicĭi din scóla elinéscă, cu poruncă gospod. însă:
Taleri.
120 la Manolache Tenedos, pe lună pol. tal. 10, un an deplin.
200 la patru copiĭ aĭ Postel. Niculaĭ Budeşténu, de la Martie şi până la sfârşitul luĭ Decemvrie, pe lună pol. tal. 20.
105 la Grigorie sin Paharniculuĭ Gheorghe Filipopolitu pe 7 luni, însă de la Iunie şi până la sfârşitul luĭ Dechembrie, pol. tal. 15.
70 la Serghie Andreĭ Meţovitul, pe 7 luni, pol. tal. 10.
30 la treĭ copiĭ aĭ cluceresĕĭ Marieĭ Petreascăĭ, pe douĕ luni Noemvrie şi Dechemvrie pol. tal. 15 de lună.
525
1,400 saŭ dat de la Sânta Mitropolie, la ceştĭ maĭ jos arătaţĭ, şi aŭ ţinut Epitropia în samă la socotélă, însă:
500 la dascaliĭ elineştĭ, rămăşiţa din leafa din trecut. leat (17) 86.
360 leafa dascăluluĭ Musicos, pe un an, de lună pol. tal. 30.
540 la 9 dascălĭ de prin judeţe, însă 6 din Eparhia Mitropolieĭ, bez cel de la Vlaşca, că lipseşte, şi treĭ din Eparhia Episcopieĭ Argeşuluĭ, pentru un an deplin, de dascăl câte taleri 60 pe an.
1,400 S'aŭ dat de la Episcopia Rîmniculuĭ la ceĭ maĭ jos arĕtaţĭ, care banĭ ĭ-aŭ ţinut Epitropia în samă la socotele, însă:
500 la dascălul Elin din Craiova pentru un an deplin, de la Ghenar 1-iŭ şi până la sfârşitul luĭ Dechemvrie, leat (17) 97.
300 la 5 dascălĭ din 5 judeţe, de dascăl taleri 60.
120 la dascălul Slovean din Craiova, pe un an.
240 la alt dascăl elin, la Rîmnic, sud Vâlcea.
240 la un cirac, ĭar la Rîmnic, tot pe un an deplin.
1.400
670 S'aŭ dat de la Episcopia Buzeuluĭ la aceştĭ maĭ jos arătaţĭ, tot pe un an deplin şi ĭ-aŭ ţinut Epitropia în sama la socotélă, însă:
250, la dascălul grecesc, ce ţine scólă în Buzĕŭ.

www.dacoromanica.ro

180 la trei dascali din 4 judeţe pol. taleri 60.
240 Banii ce sunt orânduiţi de se dau ajutor pe tot anul la spitalul ce s'au făcut la Gărlaşi, sud Buzĕŭ.

670

371. S'au mai dat şi s'au făcut, cheltuială la acest mai jos arĕtat, însă:

Taleri.

88 Imbrăcămintea unei case în scóla elinească, la dascălul Lambru, easte un pitac la....
150 la meremetul scóleĭ sloveneşti de la sântul Gheorghe Vechiŭ, cu poruncă gospod.
130 Cu pitac gospod s'au dat cheltuiala Hrisovuluĭ departamentul Epitropieĭ, care hrisov s'au făcut acum.
3 la legătorul de cărţi ce a făcut toc pentru un hrisov.

Dau în notă însemnare de tóte documentele ce cunosc imprimate până în present în colecţiunea D-luĭ Theodor Codrescu, în Uricariŭ şi în alte publicaţiĭ [1]).

Aicea se termină însemnările din acest manuscript relative la scolĭ. Din aceste însemnări resultă: că la Românii din Muntenia, după jumĕtatea secululuĭ trecut şi până la 1821 a secoluluĭ present, şi de sigur că şi mai înainte vreme, tot aşa va fi fost starea scólelor, existau dar scolĭ aprópe în tóte districtele; apoi că în oraşele marĭ şi cele Episcopale erau şi scolĭ mai superióre—secundare; că în fine în Bucureştĭ erau mai multe scolĭ, dar cele mai renumite erau Academia greacă şi scóla slavonă, în care se învĕţa şi româneşte. Tacă-le dar gura în urma acestor dovedĭ, celor ce ne atacă, fără cuvênt, că adecă acoste ţărĭ aŭ fost fără nicĭ o cultură în secoliĭ trecuţĭ. Declar că după cât cunosc positiv asemenea aserţiunĭ ale unora sunt pure învenţiunĭ maliţióse. Este adevĕrat că cultura era grécă şi francesă la Românĭ, dar în fine cultură era. Şi apoi tot acest fapt se petrece în acele timpurĭ şi la popórele din jurul nostru, ba aprópe în tótă Europa până la inaugurarea principeluĭ Naţional. In occident se propuneau stiinţele pe la Universităţi în latineşte; ĭar în orient în greceşte. Dacă Fanarioţiĭ n'ar fi făcut abusurĭ în Administraţie şi dărăpănare în averea Statuluĭ, n'ar fi viciat moravurile; atuncĭ scólele ce ni le-aŭ adus ar fi fost de un preţ şi mai valoros. Să trecem acum şi la Tipografiile greceştĭ din Epoca fanariotă existente în Principatele Românilor de atuncĭ, Moldova şi Valahia.

Hrisov din 1748 30 Ianuar, sub Grigorie Ghica pentru scóle. Vol. I, pag. 79.
Din 1765 August 13 sub Grigorie Ghica pentru scóla din Galaţi, pag. 271, vol. I.
1793. In timpul Domnitoruluĭ Ioan Feodor. vol. I, pag. 67
1813. Martie 25, veniturile şi ţinerea scóleĭ din Iaşi pag. 177, vol. IV.
1669. Extract din Hrisovul luĭ Radu Leon, pentru a se alunga greciĭ laicĭ din Valahia pag. 168, vol. V.
1743. April 20. Cartea mai multor boerĭ cercetătóre despre Rădăşenĭ unde a fost scólă, în care a învăţat Stefan Tomşa Vodă, vol. V, pag. 261.
1644. Averea gimnasiuluĭ (Academia Vasiliană din Sţ. Treĭ-Ierarhĭ) şi avutul eĭ dat de ctitorul Vasilie Lupu Voevod, vol. VII, pag. 158.
1640. O condică ce cuprinde documente atingĕtóre de scólele din Moldova, vol. VII, pag. 45.
1776. Hrisovul luĭ Grigorie Alexandru Ghica Voevod relativ la scólele din Moldova vol. VII pag. 52.
1813. Anaforaua pentru veniturile scóleĭ din oraşul Iaşiĭ cătră Domnitorul Scarlat Calimah. vol. VII pag. 86.
1827. Anaforaua boerilor pentru socotelele pământeştilor scolĭ, întărită de Ioan Sandu Sturdza Vodă. vol. VII, pag. 91.
1828. Anaforaua Epitropieĭ învĕţăturilor publice întărită de Ioan Sandu Sturdza Vodă, pentru înfiinţarea scólelor naţionale în Monastirea St. Treĭ-Ierarhĭ, vol. VII. pag. 175.
1836. Ghenarie 7. Anaforaua Epitropieĭ scólelor pentru cumpărarea caseĭ pentru scóla de fete din Iaşi, vol. VII pag. 193.
1841. Notice sur l'etat de l'instruction publique en Moldavie vol. VII, pag. 223.
1847. Tabloul scólelor publice în Moldova, vol. VII, pag. 234.
1837—38. Tablou despre starea scólelor din principatul Moldoveĭ.
1844. Starea învĕţământuluĭ în Moldova, vol. IX pag. 44.
1814 Ianuarie 12. Orarul pentru învĕţăturile scóleĭ Normaliceştĭ de la Biserica Gospod a st. Ierarh Nicolaĭ din Iaşi, vol X, pag. 451.
1832. Statistica învĕţăturilor din Moldova vol. X, pag. 325.
1766. Hrisov privitor la scóle, vol, XIV pag. 186.

www.dacoromanica.ro

Tipografiile.

Mijlocul puternic prin care se susținea și respândea cultura g eacă în orient eraŭ Tipografiile. Invĕțațiĭ grecĭ neputând institui tipografiĭ în Imperiul turcesc, în provinciile ce eraŭ pașalâcurĭ, pentru ca intrigile Iezuiților și invidia ómenilor rĕĭ iritaŭ pe Turcĭ contra acestor instituțiunĭ și le destrugeaŭ [1]). Pentru aceea aŭ recurs în Occident și maĭ ales în Principatele Românilor, ca locurĭ maĭ în siguranță și aŭ înființat Tipografiĭ. Cel maĭ zelos și maĭ influent bărbat a acelor timpurĭ a fost Dosotheiŭ Patriarhul Ierusalimuluĭ, care a stăruit mult și a reușit a înființa Tipografiĭ grecești, atât în Moldova, pe lângă cea din sf. Treĭ-Ierarhĭ, care era românéscă, la Monastirea Cetațuĭa (numaĭ grecéscă) și în st. Sava grecéscă și românéscă, cât și în Valahia la București, Târgoviște și Znagov. In urmă s'aŭ maĭ făcut și alte Tipografiĭ particulare, ca în Iași numită „Tipografia Grecească și ca în București dișă: de la Cișmea, susținută de Domnitorul Petru Mavroghene. Asupra începutuluĭ Tipografiilor la Românĭ ni-a conservat multe date sigure Dr. Vasilie Pop, cum știm, în scrierea sa: „Desertație despre Tipografiile românești". In special despre cele grecești ni-a lăsat ĭarăși multe date amărunțite Elladius în scrierea sa: Status praesens Ecclesiae Graecae. După ce expune locurile pe unde aŭ înființat și aŭ imprimat cărțĭ în Occident învĕțațiĭ grecĭ dice: *At graeci hisce largissimis beneficiis haud contenti; Principem Moldaviae suplices adibant, illumque precibus fatigabant ut Iassii, ubi Principis Sedes est, ut pote loco remotiori a Turcarum invidia, Typographia quadam graeca extructa Miseriis graecorum, ob communem religionem, clementer subvenirent; quod haud dificulter oblinuete*" [2]). După ce istorisește cărțile imprimate în acéstă Tipografie, ce era așezată în Monastirea Cetățuea de lângă Iași, și a căror numĕr 'l găsim și în P. Bretu și în Satha, *Literatur nouĕ grecéscă*, apoĭ ne spune că acea tipografie era dotată și cu caractere latine: *Imo videtur non solum graecos caracteres habuisse, verum etiam latinos, praeter enim Aphabetum, plurimae etiam sententiae a latinis Patribus, latinis typis expresae sunt. Prodiit tamen ipse Codex, qui haec omina complectitur, absque loco et anno editionis, idque forte ideo, ne Turcis innotesceret. Nam Princeps Moldaviae Magni Sultani tributarius est. Sed cum haecce regio injuriis Tartarorum infestaretur, et ob subditorum in domitam feritatem, Princeps multis contractis debitis auffugeret, in tantum hoc Typographium decrevit, ut altero anno nec umbra ejus maneret. Nam Principis sumtibus sustendabantur, socii, quare illo delapso et hoc evanuit praeter quod Moldavicis literis consistebat, quodque hodienum floret*" [3]). Aceste însemnărĭ ne sunt de mare trebuință în a constata data înființăreĭ tipografiilor grecești la Românĭ din Moldova, și care a avut loc, cum știm, după timpul Domnitoruluĭ Vasilie Lupu [4]).

Ca tipografĭ saŭ Directorĭ de tipografiĭ în Moldova cunóscem pe Constantin Visantie în Tipografia din Cetățuia și cea din st. Sava, apoĭ pe Duca Sotirovicĭ care a avut prerogative consânțite prin Hrisóve Domnești de sub Constantin Neculaĭ Mavrocordat, Constantin Cihan Racovitză et. pe Protoiereul Mihail Striblischi, Macarie Ieromonahul, Gherasim Ierodiaconul et. et. Sub Mitropolitul Veniamin, Tipoprafia Mitropolitană 'și câștigă și ea privilegiurĭ de la Domnul Alexandru Moruzĭ pe la 1804 [5]).

Să trecem acum la Tipografiile din Valahia. Tot Elladius ne spune când s'a început și cu ce ocasie Tipografiile în Valahia. Să nu uităm că în Valahia a fost cu mult maĭ înainte tipografie cu litere cirilice și în care s'a imprimat cărțĭ atât slavone cât și române. Elladius dice: „*Ad Principem itaque Walachiae se contulerunt suppliciter obsecrantes, ut quia în Moldavia magnis periculis exposita res haud faciliter successerit, huic negotio tutelam patrociniumque suum benigne concedere vellet. Primus qui hoc annuit Graecis, Princeps Serbanus Boe-*

---

[1]) Vedĭ Monumens autentiques de la Religion des Grecs, par le Sieur J. Aymon. à la Haye 1,708.
[2]) Elladius opul citat pag. 5.
[3]) Elladius opul citat pag. 10.
[4]) Vedĭ istoricul înființăreĭ Tipografieĭ Române în prefața cărțeĭ Mitropolituluĭ Varlaam, intitulată: „Cuvênt împreună cătră tótă seminția Românéscă".
[5]) Vedĭ Revista Teologică anul al IV, pag. 91 și 92, unde sunt publicate aseminea hrisóve.

www.dacoromanica.ro

bodas (cujus imaginem Regiam plane Majestatem prae se ferentem in Monastirio splendidissimo Cotruciani a se aedificato, non procul a Bucaresti mihi sepius videre contigit) fuit, ut arbritror, sed allii patr jam hujus, quod magis credibile est, fuisse constanter affirmant, sub cujus auspiciis, Mercada edita est, versibus politicis...[1])" Apoĭ tot el maĭ spune că pe timpul luĭ Constantin Brâncovanu arta tipografieĭ în Valahia 'şĭ ajunsese culmea perfecţiuneĭ, avênd diferite caractere în deosebite limbĭ [2]). Pentru că acest autor ne dă câte-va relaţiĭ speciale asupra avereĭ Domnitoruluĭ Constantin Brâncovanu şi asupra ajutorurilor abundente ce acest însemnat Domn dădea în abundenţă din averea sa pentru desvoltarea învĕţământuluĭ şi încurajarea artelor frumóse, de aceea transcriŭ aicea întrégă pericopa ce tratéză despre el, spre a se cunóşte de toţĭ cetitoriĭ: *Certa enim ac largissima Stipendia Sociis, qui ut plurimum Monachi sunt, ac supremo Typographiae Praefecto constituit, idqne non ex communi aerario. Nam haec saepe una cum mutatione Principum, plane delentur; sed certos illis agros, vineas, sylvas, oves, boves aliague ad honeste vitam sustentandam prudentissime assignavit, et ad hae omnia excolenda suo pretio a Tartaris famulos et ancillas emit; qui tanquam Typographiae subditi ad mutla secuta eis insservire posunt. Charta etiam ex Oficina gratis illis suppeditatur. Supremus hujus Oficinae Typographicae praefectus, censor et Corector, antehac fuit Reverendissimus Anthemius Iberensis, ordinis S. Basilii Magni, jam ante V annos et quod excurrit ob summam in eo eruditionem, totius Walachiae Mitropolita factus, cujus locum occupavit reverendus Dominus Ignatius Phytiamus, ejusdem ordinis et eruditiones.*" Nu numaĭ că Tipografiile din timpul luĭ Constantin Brâncovanu eraŭ în diferite limbĭ, dar încă eraŭ dotate şi cu litere diverse, aşa Elladius ne raporta că Itinerarul Doctoruluĭ Ioan Comnen, în urmă Ieroteiŭ Mitropolit al Distreĭ, în care sunt descrise tóte bine-facerile Românilor în st. Munte Athos, era imprimat cu litera *nonpareille antiqua*. După ce numără câte-va cărţĭ maĭ însemnate imprimate în aceste Tipografiiĭ apoĭ ḑice: *Ut tacem jam alios libros Walachicos, Rutenicos Bulgaricos, qui quotidie în Walachia imprimuntur...*[3])

Resultatul acestor tipografiĭ la Românĭ şi a activităţeĭ bărbaţilor ĭeşiţĭ din scólele greceştĭ a fost excluderea cu desăvârşire a limbeĭ slavone şi din Stat şi din Biserică. Orĭ-ce s'ar ḑice datorim întroducereĭ grecismuluĭ îndepărtarea slavismuluĭ şi desvoltarea maĭ grabnică a limbeĭ naţionale. Acest adevĕr l'a vĕḑut şi însuşĭ Elladius care a fost martur ocular la acéstă luptă. *Illud autem hic etiam obiter natandum venit: L (50) adhinc annis în Walahia omnia officia sacra et ipsa Biblia aut Graeca aut Sclavonical ingua legebantur, a quo vero Tipographio inibi florere începit, omnia haec în linguam Walachicam ad utilitatem papuli translata sunt, atque ita leguntur*[4]).

Câteva însemnărĭ asupra persónelor carĭi aŭ scris aceste cronice şi în special despre Protosinghelul Naum Rômniceanu.

a) Naum Rômniceanu

Protosinghelul Naum Rômnicénu este o ramură dréptă, născută din trunchiul unuĭ viguros arbore Român. Este dar neauş român, fiĭul Protopopuluĭ din Rîmnic. Strĕmoşiĭ luĭ sunt emigraţĭ înainte de jumĕtatea secululuĭ trecut din Transilvania, din un mare sat, ce purta numele de *satul Militarilor Jivna*. Să ascultăm pe însuşĭ Naum cum îşĭ istoriseşte singur originea sa. în puterea cărĭi mărturisirĭ autentice, dispare orĭ ce îndoială asupra originieĭ sale. Iată ce ḑice: „La létul 1,788, începêndu-se rĕsmeriţa Turcilor cu Muscaliĭ şi cu Nemţiĭ, în ḑilele luĭ Neculaĭ Vodă Mavrogheni, ca unul ce eramĭ din Episcopia Rîmniculuĭ, aflându-mĕ eŭ peste Olt, şi spaimă făcêndu-se de robie şi tăere, căcĭ Nemţiĭ se pogorîse în judeţul Gorjuluĭ cu lagărul, adecă urdia, unde se şi biruise Turciĭ odată şi de douĕ orĭ.

[1]) Elladius, opera citată pag. 11.
[2]) Veḑĭ locul citat maĭ jos pag. 12 şi 13.
[3]) Elladius opul citat pag. 17.
[4]) Veḑĭ Elladius opul citat, pag. 20.

www.dacoromanica.ro

Dintr'acéstă pricină mulţi Boerĭ şi Egumenĭ de peste Olt aŭ fugit la Sibiĭŭ, între carii m'am numĕrat şi eŭ împreună cu un Sfetagoreţ, călugăr procopsit în limba elinéscă. Fiind dar eŭ în vrîstă de 24 de anĭ şi Diacon al Mitropolituluĭ Filaret, Stareţul meŭ, (care atuncĭ era Episcop Rîmniculuĭ), şi ca un adăpat în limba elinéscă avuĭ pierderghie (curiozitate) la multe lucrurĭ, între care (ca unul ce crescusem de la ţiţele maĭceĭ mele în sud (districtul) Muscel, la satul Corbiĭ de la rîul Dómneĭ), fiind-că auḑisem de la părinţiĭ meĭ că mi se trage némul din militariĭ unuĭ mare sat, anume: *Jivna*, nu departe de Sibiĭŭ. După ce mi s'aŭ dat paşaportul de la Sibiĭŭ, ca să mergem la una din Monastirile Banatuluĭ, ne-am abătut la numitul sat al Militarilor, şi spuind eŭ numele părinţilor meĭ şi maĭ vîrtos numele moşumeŭ despre tată, care aŭ fost militar; căcĭ tată-meŭ aŭ fost preot şi protopop în ţara Românéscă. Şi aşa m'am făcut cunoscut militarilor de rudă a lor şi li-am spus că merg la monastire în Banat, până se va face pace între Turcĭ şi Nemţi" [1]).

Acum cunoscêndu'ĭ origina acestuĭ veteran dascăl al neamuluĭ nostru şi neobosit cultivator al românismuluĭ în tótă viaţa sa, că'ĭ născut adică în judeţul Muscel la satul *Corbiĭ*, tot el ne maĭ spune, într'un alt manuscript, că a vĕḑut lumina ḑileĭ la anul 1764, Noembrie 27: „Eŭ fiind născut la leatul 1,764 Noemvrie 27, cum am găsit scris de tatăl mieŭ, urmez al 59 an de la Naşterea mea [2]). Tot el continuă: ....„Atâţea anĭ avênd locuinţa în Valahia, unde şi părinţiĭ meĭ şi moşiĭ meĭ despre tată sunt îngropaţi.... ĭar moşiĭ meĭ după mamă aŭ rĕmas în Eptapol (Sieben-bürgen) cu neamul militarilor lor, spre pomenirea lor" [3]). După ce'ĭ cunóştem origina, locul şi data naştereĭ sale, spuse de el însăşĭ, acum să trecem a'ĭ urmări şi cerceta unde şĭ-aŭ făcut Naum educaţia şi instrucţia sa. Fiind-că Naum îşĭ primeşte educaţia şi instrucţia sa numaĭ aicea în ţară, de aceĭa am expus cât mĭ-aŭ fost cu putinţa starea şcólelor din epoca greacă, maĭ cu deosebire de la jumĕtatea de pe urmă a secululuĭ trecut până la 1821, pentru ca să ne putem da socotélă de felul şi gradul cultureĭ ce aŭ putut câştiga Naum ca şi alţi Românĭ din scólele din ţară, fapt ce trebue să intereseze pe orĭ ce suflet românesc cultivat, ĭar maĭ în special pe ceĭ ce se ocupă cu istoria scólelor la Românĭ în diferite timpurĭ.

Naum Protosinghelul, aşa se sub-semnéză în cea maĭ mare parte din scrierile sale, şi apoĭ după acest titlu adauge pe cel de *Dascal*; ear în una din scrierile sale, *asupra originei Românilor*, de la 1829 Ianuarie 10, pe care am tradus-o din greceşte şi am publicat-o în acésta scriere, se exprimă că ocupaţia sa este: τὸ διδασκαλικὸν Ἐπάγγελμα, *ca are ocupaţia de profesor* [4]). Naum Protosinghelul şi dascălul ĭarăşĭ singur ne spune unde şĭ-aŭ făcut educaţia şi instrucţia sa în copilărie, cum şi peripeţiile prin cari aŭ trecut în viaţă; „Aşa şi eŭ, ca unul ce m'am învrednicit a creşte din copilărie lângă picĭórele Prea sfinţiţilor Arhiereĭ aĭ Patrieĭ.... întrând eŭ în sfînta Mitropolie încă în ḑilele pururea pomenituluĭ Grigorie Mitropolit, de când sînt maĭ mult de 50 de anĭ, şi de prea sfinţia sa părintele Filaret Mitropolitul, încă aflându se Mireon, în sfînta Mitropolie, până a nu se face Episcop Rîmniculuĭ, luat fiind de mic în casa Prea sfinţieĭ sale, eară după ce s'aŭ făcut Episcop, acolo prin îndemnarea Prea sfinţieĭ sale m'am tuns rasofor, şi Diacon m'am hirotonisit. Iară după câtă va vreme trimis fiind de prea sfinţia sa la Monastirea Hureziĭ, prin cerirea Igumenuluĭ Rafail Hurezanul, ca să prescriu o condică; acolo din întâmplarea uneĭ bóle de mórte, al doilea m'am tuns cu cinul metanieĭ de mâna numituluĭ Egumen, fără de a'mĭ schimba numele cel pus de Prea sfinţia sa stareţul meŭ Filaret, care nume până acum îl port. Din acéstă pricină dar, încă tînar fiind eŭ, orânduindu-mĕ Prea sfinţia sa să rĕmân acolo la Monastire până va porunci Prea sfinţia sa. Şi după patru anĭ urmând resmeriţa cu Nemţiĭ în ḑilele Mărieĭ sale Nicolaĭ Vodă Mavrogheni, atuncea împreună cu alţiĭ m'am înstreinat de la Hurez, în ţara

---

[1]) Manuscript autograf al luĭ Naum din 1828: Προπαίδια τῆς γραμματικῆς, în Biblioteca mea.

[2]) Acéstă dată am găsit-o în o epistolă a sa trimisă unuĭ amic al sĕŭ Duhovnicul Climent, cu care era compatriot şi care se aşedase în Monastirea Neamţu la anul 1823, Iulie 15. Manuscriptul în Biblioteca mea. Κώδιξ οἰκιακὸς μου—Condica mea de casă.

[3]) Tot manuscriptul citat.

[4]) Manuscriptul original în Biblioteca mea.

www.dacoromanica.ro

Nemţască, unde zăbovindu-mĕ cu *Dascălia* 7 anĭ şi la al optulea an întorcêndu-mĕ aicea, n'am găsit viŭ pe Prea sfinţia sa stareţul meŭ. Pe urmă dar am slujit şi Prea sfinţieĭ sale părinteluĭ proin Buzeŭ, Costandie, prin ale căruia puneri de mânĭ m'am învrednicit şi daruluĭ preoţieĭ şi *Protosinghel* [1])." Aşa era pe acele vremurĭ grele, maĭ ales în epoca greacă, nu putea nimenea din popor să ajungă ceva în viaţă pănă nu se lipea de un boer mare, saŭ de un Episcop orĭ Mitropolit. pe lângă carĭ 'şĭ făcea viitorul sĕŭ, după favorul saŭ capacitatea orĭ norocul ce avea. Naum făcêndu se călugăr la vrîsta de 15 anĭ, s'a alipit de eruditul Arhiereŭ Filaret, ce purta pe atuncĭ titlu de Mireon, care făcêndu-se în urmă Episcop s'a dus şi Naum cu el la Rîmnic. Filaret ce a fost în urmă şi Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ. se ştie că era un bărbat fórte învĕţat şi a lucrat fórte mult pentru Biserica din Valahia, în special s'a ocupat cu imprimarea cărţilor de conţinut Bisericesc [2]). Pe lângă acésta şĭ-a făcut în tinereţe educaţia sa Naum şi pe lângă Egumenul de Hurez, apoĭ a stat în amiciţie şi cu un călugăr grec; aceştia aŭ fost mentoriĭ seĭ în viaţa şi purtarea cu demnitate a podviguluĭ călugăresc. Toţĭ aceştia eraŭ ómenĭ de carte şi desăvêrşiţĭ în limba greacă. de la carĭ de bună samă a învĕţat şi Naum grecește aşa de bine, în cât o scrie ca limbă a sa.

Ne maĭ avênd Naum protector, după ce s'a întors din pribegie, a alergat la un altul, la Costandie Episcopul de Buzeŭ. In o însemnare pusă de el pe douĕ manuscripte de ale sale ĭată ce ḑice: „La anul 1827 Septembrie 8, în ora 3 de diminéţă a adormit în Domnul al doilea bătrîn al meŭ, Prea sfinţia sa Chir Costandie, fost Buzeŭ, şi s'a îmormêntat în Biserica sfintuluĭ Dimitrie, de aicea din Bucureştĭ, care s'a rîdicat de Prea sfinţia sa şi s'a înfrumuseţat cum se vede, în cât s'a făcut al doilea ctitor, pe când era Episcop de Buzeŭ şi este Metoh al aceĭ sfinte Episcopiĭ. Decĭ spre ţinere de minte am însemnat aicea. Ḑic al doilea bătrîn al meŭ. pentru că de cătră el m'am hirotonisit preot şi m'am cinstit Protosinghel. Iar întăiul meŭ bătrân a fost Prea sfinţitul Arhiepiscop a tótă Ungro-Vlahia, Chir Filaret, care din al Mirelor s'a făcut al Rîmniculuĭ, care m'a îmbrăcat şi pe mine cu schima de rasofor. Am scris la 1827, Septembrie 14 [3])." Aceştia aŭ fost sprijinitoriĭ moralĭ, protectoriĭ luĭ Naum Dascalul.

Nenorocire însă că afară de rangul de Protosinghel n'a maĭ putut reuşi a înainta întru nimic, *ş'a murit Protosinghel!* Să vede că indignat în sufletul sĕŭ, privind cum alte individe eclesiastice, mult înferióre luĭ şi în educaţie şi maĭ ales în instrucţie, înaintaŭ în diferite slujbe şi maĭ ales în egumenate şi episcopate, ĭar el, el rĕmânea tot un simplu dascăl, de acea dă o jalubă catră Divan la 1822, Iulie 27, când s'a luat monastirele ḑise închinate din mâna grecilor, în care se cetesc următórele: După ce numĕră persónele la care a servit, şi pe carĭ noĭ le cunóscem acum, ḑice.... „Pe urmă dar am slujit şi Prea sfinţieĭ sale părinteluĭ Dositeiŭ şi prea sfinţieĭ sale Părinteluĭ Nectarie, încă Episcop Rîmniculuĭ fiind, şi Prea sfinţituluĭ Proin Buzeŭ Costandie. Decĭ se cădea cu adevĕrat că nu eŭ pre sine'mĭ să mĕ arăt Stĕpânireĭ politiceştĭ, ci de însuşĭ prea sfinţiţĭ Arhiereĭ, cărora le am slujit cu dreptate şi cu credinţă, să fiŭ arĕtat. Insă fiind-că din vreme în vreme atâta s'aŭ tot schimbat cele vechĭ bune obiceiurĭ ale Patrieĭ, în cât *a se vinde pe banĭ şi tot felul de cuviinţa şi de laudă şi de vrednicie şi de cinste şi de chivernisala. şi de alegere şi de dreptate.* Aşa întru acest chip şi eŭ împreună cu alţĭ fiiĭ aĭ Patrieĭ *am rĕmas la spatele unor cumpĕrătorĭ ca aceştia.* Acestea dar cu dreptate s'aŭ şi numit Catahrisis (καταχρήσεις, abuzurĭ), rĕle întrebuinţărĭ. La acestea s'aŭ împlinit şi cuvêntul înţăleptuluĭ ce ḑice: Ρήτωρ πονερός τοὺς νόμους λυμαίνεται (Oratorul viclean conrupe legile). Căcĭ cu chipul cuviinţeĭ lăudându-se rĕul, s'aŭ primit şi de stĕpânire ca un lucru bun. Iar isvorul şi începutul unora ca acestora s'aŭ plăsmuit maĭ întăĭ de Fanarioţĭ, carĭ cu dreptate s'aŭ numit *farmasonĭ* de la întăia Domnie a luĭ Moruz Vodă, priimind şi însuşĭ Măria sa şi începerea de stricare a unor Monastirĭ, cum este de obşte ştiut. Şi cu tóte că atuncĭ însuşĭ D-ḑeŭ aŭ arĕtat semn de năprasnă, taind viaţa Banuluĭ Mo-

---

[1]) Κώδιξ οἰκιακὸς μου—Condica mea de casă. Manuscriptul citat.

[2]) Veḑĭ biografia acestuĭ prelat de Prea Sfinţitul Melchisedec Episcop al Romanuluĭ, Memoriŭ presentat Academieĭ Române.

[3]) Ambele note sunt scrise în grecește. In manuscriptele II şi XI ce sunt în biblioteca mea.

www.dacoromanica.ro

ruz, carele luasă asupra sa acele Monastirĭ, însă rĕul s'aŭ întărit şi înscris prin cărţĭ Domneştĭ. Apoĭ cu încetul *acéstă lepră lăţindu-se* aŭ ajuns şi la alte monăstirĭ, ca să nu ḑic la tóte de obşte, a se da sub mână de arendaşĭ, la felurĭ de bresle; călugărĭ streinĭ, boerănaşĭ, neguţitorĭ, băcanĭ şi arnăuţĭ. Iar rodul acestor lucrurĭ s'aŭ făcut dărăpănare Monastirilor şi stricarea bunelor obiceĭurĭ, ajungênd însuşĭ la Monastirĭ marĭ Domneştĭ să slujască sântuluĭ altar popĭ *încălţaţĭ cu opincĭ cum însuşĭ am vĕḑut cu ochiĭ*. Iar din alte Metóşe aŭ rĕmas unele de tot fără de preoţĭ şi făr de sfintele slujbe, închiḑîndu-le arendaşiĭ de tot, care lucrurĭ sunt vĕḑute până acum [1])."

In urma acesteĭ jalube, după venirea Domnuluĭ pământean Grigorie Ghica, i s'aŭ dat şi luĭ Naum Egumenia sfinţilor Apostolĭ de aicĭ din Bucureştĭ, unde a stat până a revenit ĭarăşĭ grecĭi la Monăstirĭ. In acest interval Naum se sub scrie *Apostolénu*..

Dacă nu m'aşĭ îngriji de a nu trece peste marginele uneĭ întroduceri. aşĭ continua espunerea situaţieĭ ţăreĭ de la începutul secululuĭ, făcută de însuşĭ Naum şi în acéstă jalubă şi în alte scrierĭ de ale sale; apoĭ pentru cuvêntul că Naum are o scriere proprie în care expune nenorocirele Patrieĭ faţă de administraţia fanariotă şi streină, mĕ reserv a reproduce maĭ în urmă locurĭ din ea. Cunóştem dar unde şĭ-a primit Naum educaţia sa. Dar fiind că era om de carte şi Român de neam, s'a ales numaĭ cu ce a vĕḑut pe la Episcopiĭ şi Mitropoliţiĭ timpuluĭ.

Să trecem acum a cerceta locul şi timpul unde şĭ-a făcut instrucţia sa Naum. Unde a învĕţat cartea românéscă şi grecéscă? Naum era stĕpân pe limba Română, maĭstru ca şi pe cea Greacă, scrie cu uşurătate în amêndouĕ corect, şi are un stil ales, plăcut şi impunător, cu singura observaţiune, că stilul în româneşte al seŭ este înfluenţat de cel grecesc; atât am putut observa. Apoĭ maĭ ştim că el a profesat deopotrivă atât în limba Română cât şi în cea Greacă; că majoritatea manuscriptelor sale, ce le posed, în numĕr de 23, câte-mĭ sunt cunoscute până acum, sunt scrise în amêndouĕ limbele. In fine Dascălul Naum cetea şi înţelegea şi latineşte şi franţuzeşte dupre cum şi nemţeşte. Manuscriptele luĭ probéză pe deplin cele ḑise [1]).

Pe timpul acesta a studiat şi Naum în Academie şi dar a învĕţat şi limba francesă. Cât despre limba latină nu ne putem indoi, pentru că nicĭ odată din Academie n'a lipsit acéstă limbă. Apoĭ putem admite că Naum să fi profesat 7 anĭ în Transilvania şi se nu fi învĕţat şi el nemţeşte?

Nu era dar Naum al nostru un om ne'nvĕţat, un călugăr bigot, un dascal împrovisat şi nicĭ măcar un rutinat ordinar; ci afirm că era dintre cărturariĭ timpuluĭ, om de valóre, şi maĭ pre sus de tóte plin de inimă românéscă şi de dor nestins în peptul seŭ de a'şĭ vedea şi el neamul luĭ odrăslit şi inflorit în tóte. Dorea cu nesaţiŭ să trécă ĭarna grea de seculĭ de deasupra Ţĕreĭ sale, să'ĭ lucĭască şi sfînta raza a Primă-vereĭ, să ştie odată şi Românul că e singur stĕpân pe masă, casă şi ţara sa! In acest scop de a desmorţi simţul de naţionalitate între

---

[1]). Κωδιξ οἰκιακὸς μου—Condica mea de casă, manuscriptul citat. Veḑĭ şi Biserica Orthodoxă Română, Anul XII şi XIII, unde am publicat maĭ multe acte privitóre la istorie, decopiindu-le din acéstă condică.

[2]) Dovadă că se studia perfect limba francesă în Academia Greacă, transcriŭ aicea o bucată din o petiţie pe care o daŭ eleviĭ Academieĭ Sf. Sava către Domn şi în care ni se spune acésta:

....Ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι, οἷς τῇ πόλει ταύτῃ παρέσχετο δικαίοις ἐπεκύρωσε μεν ἡ Ὑψηλὴ Ὑμῶν διάνοια, ἐν ἐν Θάδε αὐτῆς Ἀκαδεμίᾳ καὶ ἡ γαλλικὴ γλῶσσα, ὡς πάνυ λόγου οὖσα ἀξια τῷ γέν ι Ρωμαίων, σπουδάζηται. Καὶ ἀνενδεὲς τῆς εἰς ἀλλοδοπεὶ ἕνεκεν ταύτης ἀποδημίας τὸ ὑπήκοον ἦ. Κακίᾳ δὲ τοῦ τότε διδάσκοντος ἑτεροδόξου ὑστερήθημεν ταύτης. Νῦν δὲ ὁσόντε πρόκειται ἀνὴρ ἐκ τοῦ ἡμετέρου γένους καλὸς κἀγαθὸς, ὀρθοδοξος τὴν πίστιν, ὀρθὸς τὸν τρόπον, τῆς γαλλικῆς γλώσσης ἱκανῶς πείραν ἔχων, ὥστε καὶ ἄλλοις μεταδοῦναι τῆς γλώττης, ἐπιεικὸς, δυνατὸς, Θερμῶς προσπίπτοντες καὶ δουλικῶς ἐκλιπαροῦντες, δεομεθα τοῦ Ὑμετέρου Φιλομούσου Ὕψους, ὅπως διὰ τῆς Ὑψηλῆς καὶ πανεκλάμπρου αὐτῆς ἐπιταγῆς ἀποκατασταθῇ αὐτὸ πάλιν τουτοὶ τὸ εἶδος τῆς παιδίας τῇ ὑμετερᾷ Ακαδημίᾳ εἰς δόξαν μὲν τοῦ Ὑψηλοτάτου αὐτῆς ὀνόματος, εἰς ἔπαινον δὲ καὶ καύχημα τοῦ ὑμετέρου γένους. Καὶ ὅτι ἀν ᾖ τὸ ἔλεος τῆς κραταιωτάτης τῆς Ὑμετέρας Θεοσεβεστάτης ὑψηλότητος.

Ἐλάχισται δοῦλοι καὶ ἱκέται Θερμότατοι.

Οἱ ἐκ τῆς κατὰ τὸν ἅγιον Σάββαν Ἀκαδημίας μαθηταὶ.

www.dacoromanica.ro

Românĭ strivit de streinĭ, de a escita în ceĭ de un sînge cu el ambiţia de Românism şi iubire de Ţară, a lucrat din tótă inima şi sufletul sĕŭ. Naum, prin scrierĭ şi în scóla în tótă viaţa sa timp aprópe de 50 de anĭ! Era greŭ sub guvern strein, sub o administraţie cumpărată şi sub un cler simoniac şi de alt neam, a'şĭ rădica glasul sĕŭ cine-va dintre Românĭ spre a le spune cine sunt şi ce drepturĭ aŭ! Era a se expune urgieĭ celor de la putere. Naum, ca şi alţĭ câţi-va, a spus'o şi prin scris şi prin graiŭ tótă viaţa sa. Acum înţelegem pentru ce Dascalul Naum a fost tot lăsat la o parte de Ierarhia vitregă. Dar să întrăm în cestiune. Unde a învĕţat Naum carte? Şi la acéstă întrebare tot el ne rĕspunde într'un mod positiv şi clar. In manuscripul sĕŭ Κώδιξ οἰκιακὸς μου cetesc şi acésta în limba Română: „Cu prea plecată jalubă arăt Inălţimeĭ tale, că încă în ḑilele Prea sfinţituluĭ Grigorie Mitropolitul, tatăl meŭ Protopop fiind, locuitor în sud Muscel, la satul Corbiĭ, care este pe rîul Domneĭ. de unde în vrîstă de şase (6) anĭ m'aŭ adus aicĭ în Bucureştĭ, şi vrênd să mĕ dea la un Duhovnic în sfînta Mitropolie. de când sunt 52 de anĭ, după ce m'a scos înaintea Prea sfinţituluĭ Mitropolit şi mĭ-a vĕḑut frageda vrîsta mea, şi cum că nu numaĭ nu pociŭ fi de vre un ajutor Duhovniculuĭ, ci maĭ vîrtos eŭ am trebuinţă de ajutor. aŭ sfătuit pe tatăl meŭ ca: saŭ să mĕ întórcă la mamă-mea ca să maĭ cresc, saŭ să găséscă aicea un bun familist, ca să mĕ încredinţeze în mâna luĭ şi să învĕţ la scólă. Aşa aŭ şi urmat tatăl meŭ. Şi lăsându-mĕ în Bucureştĭ cu cheltuĭala sa, am învĕţat carte grecéşte şi românéşte, până când am ajuns în vrîstă de 12 anĭ, şi atuncĭ m'aŭ luat în casă Prea sfinţia sa Părintele Filaret Mitropolitul, încă Mireon, fiind şeḑĕtor în Sfânta Mitropolie". După cum dar ni spune Naum, el terminase învĕţămêntul începĕtor la vrîstă de 12 anĭ, în Bucureştĭ la scóla de la st. Gheorghe Vechiŭ, şi'apoĭ a fost luat de eruditul Filaret, copil în casa sa. După ce a trecut la Episcopia Rîmnicului Filaret, atuncĭ face şi pe Naum călugăr la etatea de 15 anĭ, în care timp de sigur că Naum învĕţasă şi carte grecéscă şi românéscă de la patronul sĕŭ Filaret. De la 1779, data călugărieĭ sale şi până la 1788 s'a ocupat dar cu cartea la Episcopie şi la Monastirea Horezu, unde era un călugăr grec învĕţat. Tot în acest timp Naum a fost deprins în gustul de a culege docomente naţionale, şi a le pricepe valórea lor, pentru că, după obiceĭul ce exista în vechime prin monastirile Românéştĭ, părinţiĭ Spiritualĭ dădeaŭ, ca pentru ascultare fiilor lor, spre a'ĭ priva de ispite, să decopieze diferite cărţĭ de conţinut monachal. Acestuĭ bun obiceĭu datorim noĭ tóte manuscriptele românéştĭ, greceştĭ şi slavone, cum şi multor condicĭ de docomente carĭ se găsesc prin monastirile din ţară. Aceste's şi cele maĭ vechĭ monumente limbistice cunoscute până astă-ḑĭ. Luĭ Naum i s'a impus de a scrie o condică, de sigur docomentelele Monastireĭ Hurezu. La 1788 însă din cauza rezbeluluĭ întricoşat şi ruinător, între Turcĭ, Ruşĭ şi Nemţĭ, fuge Naum peste Carpaţĭ, unde şa câştigat întreţinerea prin dăscalie, timp de 7 anĭ şi unde a învĕţat de sigur şi limba Germană. Ştia dar pe la 1788 ceva carte Naum, căcĭ alt-fel cum ar fi putut fi profesor şi încă de limba Grécă în Austria.

Revenind în ţară la 1795, şi vĕḑênd timpurile liniştite şi că scóla din st. Sava, *Academia Domnéscă*, are pe ceĭ maĭ renumiţĭ erudiţĭ aĭ timpuluĭ, zbóra ca albina Primă-vara pentru a se nutri el maĭ întâiŭ din mĭerea primelor florĭ, alérgă după carte, cum alérgă cel însetat după apă să bea, se duce să'şĭ nutrĭască sufletul sĕŭ flămând de ştiinţa timpuluĭ. Era Domn atuncĭ Alexandru Constantin Moruzi Voevod, sub care Academia a fost prevĕḑută cu ceĭ maĭ eminenţĭ profesorĭ grecĭ aĭ timpuluĭ. Aceştĭ profesorĭ aĭ Academieĭ, aŭ preparat în timp de un secul aprópe, prin desvoltarea simţuluĭ naţional, generaţiunea greacă, menită de a se lupta pentru Independenţa Patrieĭ lor—*Grecia*. Tótă instrucţia superióră, încă din timpul luĭ Brancovanu, ba şi maĭ înainte, maĭ ales în Valahia, se făcea cum ştim numaĭ în limba elină, în care barbaţiĭ ceĭ maĭ docţĭ aĭ Grecilor debitaŭ care maĭ de care în desvoltarea şi aprinderea sentimentelor naţionale între eleviĭ Academieĭ, carĭĭ eraŭ în majoritate grecĭ orĭ grecisaţĭ. Şi'apoĭ să nu ne mirăm pentru ce năvăleaŭ învaţaţiĭ grecĭ în ţările Românilor, respunsul este scurt şi positiv: Pentru că aci la noĭ găsaŭ şi adăpost, şi siguranţă şi libertate de ajunsă pentru a'şĭ exprima pe faţă şi larg cugetările lor; cea ce le lipsaŭ în Imperĭul Otoman, pentru că ţările nóstre îşĭ conservasă prin Tratatele de Capitulaţie un numĕr de prerogative de independenţă faţă cu popórele din Turcia; pe când acelea era paşalâcurĭ, subjugate cu sabia; ĭar pentru conservarea acestor prerogative s'aŭ luptat mulţĭ şi dintre Domnitorĭĭ Fanarioţĭ. Căcĭ aĭurea

www.dacoromanica.ro

n'ar fi putut nicĭ domni, nicĭ a se îmbogăți și nicĭ unde a se refugia la nevoĭ. Pe lângă acestea profesoriĭ eraŭ și fórte bine plătiți. Așa un martur ocular, *Cesarie Daponte*, în scrierea sa: *Catalogul ómenilor însemnați din secolul trecut*, dice despre Alexandru Ipsilant: „Este însemnat pentru bunătatea și milostenia sa și între alte bunurĭ ce aŭ făcut în Valahia, a orînduit și profesorĭ la scolĭ cu salare marĭ, și stipendiĭ anuale scolarilor seracĭ ca la douĕ-dĕcĭ de pungĭ“ [1]) Aceste beneficiĭ și alte darurĭ, plus siguranța, îĭ atrăgeaŭ pe tóte capacitățile grece în țĕrile Românilor. Chĭar Domniĭ Fanarioțĭ aveaŭ interes și politic și național de a avea aicea capacitățile literare grecești. *Aicea se ferbea pétra cea scumpă, idea renașterei Grecilor, îndată după căderea Constantinopolului.* Intre ceĭ maĭ excelenți în epoca nóstră cunóștem pe Lambru Fotiade, Constantin Ioan filosof, Vardalah, Ghenadie Duca ect.

Iată însușĭ cuvintele luĭ Naum pe care le adresază Domnitoruluĭ Moruzi în engomiul ce'l face și în care descrie starea de înflorire a Academieĭ din Bucureștĭ [2]). Reproduc textul și în limba elenă spre a se convinge orĭ cine cât de ghibacĭu era în condeĭŭ Naum și cât de stĕpân era pe limba greacă, pe care o scrie ca pe a sa proprie: Ῥεύσιν οὖν πάντοθεν οἱ τῶν χαρισμάτων ποταμοὶ τῆς σοφίας. Πόθεν δῆλον; Κατὰ τὸν φιλόσοφον ζῆλον τοῦ Θεοφρουρήτου Ὕψους ὑμῶν, ᾠκονόμησεν ὁ Θεὸς ἄνδρας ἀξίους καὶ ἐπιστημονικούς, τοὺς σοφολογιωτάτους φημὶ Λάμπρον Φωτιάδην καὶ Κωνσταντῖνον Ἰωάννου, καύχημα ἀμφοτέρους Ἰωαννίνων, οὕς ἅπασα ἡ Βλαχία ἐπιγιγνώσκει κορυφαίους καθηγητὰς τῆς ἐν ταῦθα πανδήμου τοῦ Βουκουρεστίου σχολῆς. ταῖς τῶν μουσῶν χάρισι καταγλαΐζοντας αὐτὴν καὶ τὸ φῶς τῆς ἀγαθῆς παιδείας ὡς ἄλλον Ἥλον πᾶσι προθύμως παρατείνοντας, ὧν κἀγὼ πρωτόπειρος μαθητῆς, εἰ καὶ οὐκ ἄξιος κληθῆναι, ἀλλ' ἢ κατεχρηστικῶς, ὡς ἀκροατὴς ἐν βραχεῖ καιρῷ. Πολλὴν δὲ χάριν ἔχω τῷ Θεῷ εἰς τοσοῦτον ὀνομάζεσθαι, οἰδώς ὅτι καὶ ὁ τοῖς ὀλίγοις εὐχαριστούμενος ἔστιν εὐτυχὴς καὶ ἥσυχος“. „Curg de pretutindinea rîurile de harurĭ ale înțelepciuneĭ, de unde se vede acésta? Prin zelul înțelept a păziteĭ de D-dĕŭ Inălțimeĭ Vóstre a economisit D-dĕŭ bărbațĭ vrednicĭ, ómenĭ de știință, pe prea învĕțațiĭ dic Lambru Fotiade și Constantin Ioan, ambiĭ fala Ioanineĭ, pe cariĭ tótă Valahia îĭ recunóște ca profesorĭ corifeĭ aĭ școleĭ Universitare de aicea din Bucureștĭ, înfrumusețând'o cu grațiile Muselor și rĕspândind lumina ce plăcută a instrucțiuneĭ, ca un alt sóre, tuturor cu buná-voință, cărora am fost și eŭ student începător, de și nu sunt demn a mĕ numi, de nu abusiv, ca ascultător, în scurt timp. Mulțumesc luĭ D-dĕŭ că mĕ numesc și ast-fel, știind că cel ce se mulțămește cu puțin va fi fericit și mulțămit“.

Din acéstă pericopă se constată că Protosinghelul Naum a urmat și cursul Academieĭ din Bucureștĭ, de unde s'a nutrit cu laptele delicios și plăcut al naționalismuluĭ și pe care l a supt de la aceĭ patrioțĭ, bărbațĭ eruditĭ și valoroșĭ, cariĭ de și propagaŭ patriotismul și naționalismul în grecește și pentru grecĭ, totușĭ se foloseaŭ cu abondență de la eĭ și studențiĭ Românĭ. cariĭ în urmă prin reflexiunele lor propriĭ resfrângeaŭ ideile profesorilor grecĭ, despre patriotism și naționalitate, la poporul lor Român, ce *zăcea împilat sub jugul fanariotic, sub povóra influinței unei limbĭ de alt neam și exploatațĭ de streinĭ!*

Unul dintre studențiĭ Românĭ a acelor timpurĭ, ce a profitat de învĕțămintele profesorilor Academieĭ în felul acesta. a fost și Naum. A știut să se folosască de ideile ce le asculta la acele celebrități, a trage profit din lecțiile ce audĭa și a le aplica la poporul Român. Pentru a mĕ justifica că interpret drept cugetările și gândirile luĭ Naum în acéstă cestiune, daŭ următórea însemnare a Protosinghelului, pusă de el pe unul din Manuscriptele sale No. VIII întitulat: Προπαίδια γραμματικῆς. Acéstă însemnare, orĭ notă, Naum se preface că a transcris'o dintr'o altă carte, în realitate însă ea este scrisă și concepută de însușĭ Naum și numaĭ de téma timpuluĭ o dă anonim. Nota este scrisă înainte de 1812: Iată-o: *Obștească Tânguire.* „Cum că țara Românéscă pururea înota în necontenite nevoĭ, precum ne adeverézăși istoria eĭ; dar până ce aŭ început să vină Domnĭ Fanarioțĭ eram maĭ mult bine în Simbatriotismos. Iară

---

[1]) Ἐπίσημος διὰ τὴν καλωσύνην καὶ ἐλεημοσύνην καὶ ἄλλα καλὰ οποῦ εἰς τὴν Βλαχίαν ἔκαμε καὶ διδασκάλους, ἐδιώρισεν εἰς τὰ σχολεία μὲ μεγάλους μισθοὺς, καὶ τροφὰς πτωχῶν μαθητῶν ἐτησίους ὑπὲρ τὰ εἴκοσι πουγγεία. Vedĭ Daponte Manuscript p. 93.

[2]) Manuscriptul No. 16. Despre Originea Românilor și în care sunt și alte note privitóre la Românĭ și însemnărĭ gramaticale, în limba grécă și română.

www.dacoromanica.ro

după ce aŭ început Domniile din fanarioţĭ, cu tóte mijlócele lor cele politicesti, prin faptele lor cele diavolesti, încetul cu incetul ne-aŭ supt cu totul vrerilor lor. Ni-aŭ împopulat necazuluĭ, ni-aŭ slăbit braţul armelor, ni-aŭ răcit dragostea Patrieĭ. Şi cu un cuvênt cu totul neaŭ adus maĭ rĕŭ de cât pĕ noródele cele din Africa şi America. Prea vechiĭ strĕmoşiĭ noştri prin biruinţe nouĕ ne-aŭ câştigat slobozenia, ĭar noĭ şi părinţiĭ noştrĭ am adus ţara la cea maĭ rĕ stare şi tirănie! Şi acéstă tiranie de se va suferi maĭ mult, vaĭ de ticăloşia ţĕreĭ! Că numaĭ acum în curgerea vremeĭ de şase anĭ tiranul Caragea nu s'aŭ arătat maĭ puţin întru neamul omenesc..... de cât acel tiran al Sichelieĭ. Tirania acestuĭa aŭ dărăpănat poporul cel prost. Mândria luĭ şi pompa familieĭ luĭ, prin afront fórte scăduse cuviinţa boerilor celor marĭ, şi alte multe mijlóce aŭ întins prin sfetnicĭ. Dumnealuĭ Postelnicul Vlahuţi, ginerile Mărieĭ sale şi cu D-luĭ Logofătul Belu, căruĭa îĭ suntem datorĭ toţĭ patrioţiĭ să'ĭ mulţămim, scărşnind din dinţĭ când ne vom întâlni pĕ pod, fiind-că prin sfaturile D-lor sale, Măria sa a pipăit durerile noroduluĭ şi ş'aŭ siguripsit viaţa din primejdie, lăsând schiptru şi fugind ḑiŭa la mieḑul mare, după ce abea cu sufletul ne-aŭ lăsat, încă şi cel maĭ mic lucru aŭ luat. Ah! Dachie, Dachie! fiiĭ tĕĭ plâng şi suspină, ca un pom ce îngrădire n'are, cine trece pre cale rumpe şi tĕ lasă jale! Fraţĭ Boerĭ Simbatrioţĭ! Iubiţi-vĕ de acum înainte, fiţĭ împreună însoţiţĭ să punem în lucrare folosurile Patrieĭ ce lipseşte! să fugă pisma unul asupra altuĭa. Ci de acum înainte să ne ĭubim precum maĭ înainte am fost“ [1]). Vedeţĭ dar cât de patetic descrie el starea de umilinţă a ţăreĭ care a produs-o numaĭ mâna răpitóre a streinuluĭ şi machiavelismul politic al fanarioţilor! Dar să revenim ĭar şi la instrucţia luĭ Naum.

Ceea ce este de interes istoric pentru noĭ în desvoltarea şi cultivarea nóstră a Românilor, este faptul surprinḑetor, că de câte orĭ se sĕvêrşeşte o lucrare bine făcĕtóre în una din Ţĕrile vecine Române, o găsim că are eho, ba adese o întimpinăm în întregimea eĭ şi în ceĭa-l-altă provincie Română. Aşa se întêmplă şi cu cestiunea scólelor. Am constatat că în Muntenia eraŭ scolĭ districtuale şi secundare, apoĭ Academie; tot aşa şi în Moldova. Am vĕḑut că întreţinerea scólelor era prin contribuţiunĭ pusă asupra Monastirilor şi a preoţilor, tot aşa esact şi în Moldova.

Ştim dar acum pozitiv că Naum a învĕţat carte numaĭ în Ţară, apoĭ că era un bun cărturar, cum dovedesc manuscriptele sale cunoscute până astă-ḑĭ, în numĕr de 23.

Spun cu fală şi mândrie că în pieptul luĭ Naum cât a profesat, peste o jumĕtate de secol, de la 1788—1839, s'a nutrit, desvoltat şi cultivat ĭubirea de Ţară, sentimentul de românism şi că'l profesa şi prin inscris şi maĭ ales prin lecţiile luĭ în scólă.faţă de ucenicĭĭ luĭ ĭubiţi. Olimpul Grec — cu Zeiĭ şi Musele luĭ — seculĭ întregĭ ş'aŭ găsit adăpost în Academiile Române din Bucureştĭ şi Iaşĭ. Pana scriitorilor prosaicĭ ca şi a poeţilor se cultiva cu mult succes în aceste scolĭ. Resturile până la 2,000 manuscripte Greceştĭ ce'mĭ sunt cunoscute până acum şi care's urme viĭ a activităţeĭ literare a acestor scolĭ, afară de câte se vor fi pĕrdut, ni probézĕ cu îndestulare c'am dat cu largeţă tótă ospitalitatea representanţilor muselor elenice seculĭ întregĭ.

Cu tóte acestea ora sunase de redeşteptare naţională şi în Orient, şi orĭ ce resistenţă să maĭ face de a se maĭ ţine un întreg popor în sclavie de la 1821 încóce, de cătră óspeţiĭ noştriĭ politicĭ şi literaţi, eĭ trebuia fatalminte să plece! Deprins Naum al nostru în cartea greciască, crescut în moravurile şi sub influenţa fanarioţilor în tinereţea sa, apare la început ca aprig apărător al lor, deşi combate în unele din scrierile sale abuzurile Domnilor ş'a boerilor cum şi destrabălarea nedescrisă de rea a administraţieĭ Ţăreĭ.

Cu tóte acestea o reacţie cu necesitate trebuea să se întêmple şi în sufletul luĭ Naum, ca Român. Avea ochiu pătrunḑĕtor ca toţĭ cărturariĭ, vedea cum în ţara luĭ el este deconsiderat, deşi avea şi el meritele sale; cum în tóte funcţiile bisericesti, în egumenate grase pe atunci, pe la Mitóşe nu se numeaŭ de cât agreaţĭ şi favoriţĭ streinĭ: Bulgarĭ, Sîrbĭ şi Grecĭ; Românĭ însă nu. Ce se maĭ ḑice despre Episcopate şi Mitropoliate! Nicĭ nu se gândea la aseminea grade ĭerarhice Naum, numaĭ pentru că era Român. Putea el îndura atâta umilinţă din partea streinilor? Putea înăduşi în peptul sĕŭ convingerea că şi casa şi masa şi ţara aparţine de drept numaĭ

[1]) Consultă manuscriptul citat şi în care sunt multe note de felul acesta.

www.dacoromanica.ro

Românilor, și că numaĭ prin uneltirĭ viclene, prin spionagiŭ, calomniĭ și trădărĭ Românii aŭ ajunșĭ ca desmoșteniți de moștenirea lor strămoșască de cătră streinĭ? nu maĭ aveaŭ siguranță nicĭ de casă, nicĭ de masă nicĭ de averea lor!

Dacă scólele grecești aŭ contribuit, ca orĭ-ce învĕțătură, la desvoltarea minții și cultivarea sentimentuluĭ național în Naum, Domnia însă fanariotă cu abuzurile și povórele eĭ, administrația bisericéscă și civilă streină țăreĭ, plină de tótă nedreptatea, arbitrarul și desfrânarea, aŭ prefăcut cu totul pe Naum în cugetările sale; l aŭ făcut un vrajmaș neîmpăcat al streinismuluĭ, maĭ ales din causa jafurilor de la 1821. De la acest timp Naum detună și fulgeră, cât póte condeĭul seŭ contra streinismuluĭ, și a nedreptăților compatrioților seĭ. De la acest timp până la mórtea sa 1839, cum vom vedea, s'aŭ dedat a demonstra originea neamuluĭ Românesc, se pune în contact cu Petru Maior și cu Molnar [1]), alérgă la boeriĭ bătrânĭ și strînge hrisóve și documente, scrie apărând naționalitatea Românilor [2]), ajunge la convingerea că suntem Daco-Românĭ, respunde atacurilor streinilor ce loveaŭ Originea Românilor și probează că țările Românilor numaĭ ale lor sunt, și a lor trebue să fie. In fine scrie Cronicul sĕŭ pe basa documentelor ce adunase în țară, care începe de la 1764 și continua până la 1810. Naum, după cum constat din condicile de colecții de Documente ce ni-aŭ remăs, și care prin o norocită întâmplare aŭ căḑut în mâna vredniculuĭ barbat român, D-luĭ Dimitrie A. Sturdza, și pe care acesta le aŭ oferit Academieĭ Române și astă-ḑĭ se pot consulta de orĭ e om de știință, Naum ḑic, avea intențiunea de a'și continua Cronicul sĕŭ până unde se termină colecția Documentelor 1821. Dar se vede că împrejurărĭ neprevĕḑute de el, și neștiute de noĭ, l-aŭ împedicat de la acéstă lucrare. După cât am putut pătrunde în activitatea literară a luĭ Naum, mĕ pronunț că Cronicul este scris înainte de 1815, și cu scop l'a scris în grecește, pentru a putea fi cunoscut tuturor. La începutul secululuĭ limba comună a ómenilor noștri de Stat civilĭ și bisericeștĭ era cea greacă. Din titlul de dedicație adresat Domnitoruluĭ Ioan Alexandru Constantin Moruzi Voevod să póte conchide cu tótă probabilitatea că și scrierea sa: „*Despre Originea Românilor*“ a început'o în timpul Domnieĭ acestuĭa și că a terminat'o în timpul Domnitoruluĭ Ioan Mihail Constantin Suțu Voevod, pentru că luĭ îĭ adresază ultima Epifonemă. Așa dar acésta lucrare este anterióră Croniculuĭ sĕŭ. De bună samă a trebuit Naum maĭ întâiŭ să spună cine sunt locuitorĭ acestor țărĭ, de ce origină și apoĭ să scrie Cronicul despre eĭ. Pe timpul acesta în capetele ómenilor cărturarĭ și politicĭ se fierbea piatră scumpă, în urma Revoluției francese și care a avut mare influență asupra Românilor, aceĭa de a'și afirma naționalitatea, lucru ce deja era început maĭ de demult de cătră Românĭ din Transilvania prin Clain, Petru Maior, Șincaĭ, etc. Așa dar între Cronicul sĕŭ și tratatul despre Origina Românilor există o legătură.

De sigur că Naum imitând pe Șincaĭ n'a voit a scrie o simplă expunere de evenimente și date privitóre la Istoria Românilor, care ar fi putut fi lovite ca neautentice, ca ḑisele sale; de aceea el adună cu punere și neobosire maĭ întâiŭ documente, pe unele le transcrie, pe altele le posede în original, și numaĭ după ce 'și adună materialul trebuitor începe a clădi pe temeliĭ sigure edificiul seŭ. Orĭ ce ḑice Naum în Cronicul sĕŭ justifică pe deplin, după tótă critica istorică obiectivă, aducênd documente. La tot pasul în Cronicul sĕŭ se întimpină interpuse chiar documente, în întregul lor Hrisóvele, documentele, hârtiile oficiale, relațiile diplomatice, tóte sunt grupate în treĭ marĭ și voluminóse condicĭ și care pórtă No. 322, 323 și 258, existente în Biblioteca Academieĭ Române. Așa dar Cronicul luĭ Naum Rîmniceanu este lucrat după tótă rigórea științeĭ, fără frase pompóse și de prisos, ci un izvod concis, probat și cu totul obiectiv. Reflexiunĭ nu face, de sigur din causa împrejurărilor în care trăia.

Tot cam acest metod ține și în lucrarea sa literară: „*Despre Origina Românilor*“. Pe icĭ colea se bazază pe autoriĭ Bisantinĭ și Latinĭ, ce aŭ tratat despre Românĭ, dar îĭ citează numaĭ. Când vine însă la desmormântarea simțuluĭ Român, escitarea și aprinderea simțuluĭ național, Naum uită că'ĭ călugăr, lasă la oparte ideile de umanitarism, se aprinde, se electrisază

---

[1]) Veḑĭ manuscript No. VIII, și XIV, și Biserica Ortodoxă. anul al XII și XIII.

[2]) Veḑĭ tratatul sĕŭ „Despre Origina Românilor“ scris în grecește, desigur pentru a fi citit și de grecĭ și de Românĭ pag 235.

www.dacoromanica.ro

prin cuvinte alese și prin citate din faptele glorióse din trecutul neamuluĭ nostru pe orĭ ce Român, susține că maĭ este încă, după atâtea cumplite și îndelungate durerĭ și suferințĭ, o picătură de sînge original în corpul luĭ. Indeamnă pe Românĭ a'șĭ aminti faptele mărețe ale strămoșilor lor, face atențĭ pe boerĭĭ țărĭĭ la cea ce aŭ ajuns sub streinism și la ceea ce aŭ fost în trecut, face analisa ranelor de care sufăr Românii—desbinarea, ura, împărăcherile între ceĭ de un neam sămănate de streinĭ, și'ĭ conjură la unire, la frație și la iubirea de Patrie! In acest tratat Naum este sublim și ca limbă și ca idee și ca expunere. Limba greacă pe care o întrebuințază în acéstă scriere este o limbă corectă, curată, împozantă și apropiată de limba clasică. Naum nu se astâmpără, nu se teme, nu fuge când încep preparările pentru Zaveră. Trebue să știm că el era călugăr nu numaĭ cu numele ci și cu realitatea, de fapt el a trăit în mijlocul societățeĭ, că toțĭ călugăriĭ grecești, ce făceaŭ pe dascălii, s'a făcut însă jertfă neamuluĭ sĕŭ pentru a'ĭ învĕța carte. De aceea îl întalnim în spre ajunul Zavereĭ lucrând neadormit pentru romanism. Scrie poesiĭ fórte aspre contra abuzurilor și destrănarilor eteriștilor, ce se formaŭ în miliție sub dealul Mitropolieĭ, descrie evenemintele ce aŭ precedat Eteria și apoĭ face un tablou înfierător a acesteĭ scene tragice, ce s'a întâmplat și care a causat atâtea nenorociriĭ ne maĭ pomenite în aceste țărĭ [1]). Tótă elita societățeĭ Românești eraŭ întroduși în secretele Eterieĭ, de acea boerĭ țăreĭ la 1819, April, când Mitropolitul grec al Ungro-vlahieĭ Nectarie se retrage [2]), cer în unanimitate de la Domnitorul Șuțu de ale întări de Mitropolit țăreĭ pe Dionisie Lupu, ce era Arhiereŭ cu titlul de Sevastias. Domnitorul atunci vrênd nevrênd, față de tot Divanul, confirmă de Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ pe Dionisie Lupu, dar are îngrijire de aĭ lua o declarație: că va fi credincĭos al sĕŭ. Daŭ publicității aceste acte împortante pentru a fi cunoscute de tótă lumea Românească.

Inscrisul ce a dat Domnitoruluĭ Mitropolitul Român, Dionisie Lupu.

Prin presentul înscris făgăduitor sub-semnatul declar: devenind Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ promit a păzi ezact următórele:

I. Unire și concordiă cu Prea Inaltul Domnu, în orĭ ce afacere de utilitate publică.

II. Desĕvêrșită abținere de orĭ ce partid și de întrigĭ; pe care de câte orĭ le voĭ afla că se pun în lucrare și se fac de alțĭ, să fiŭ dator a le face cunoscute Prea Inălțatuluĭ Domn, spre preîntâmpinarea și încetarea rĕuluĭ.

III. Abținere de orĭ-ce complot și conspirațiune în contra persónеĭ Prea Inălțatuluĭ Domn, și în special în contra Consulatuluĭ rusesc; și de câte orĭ voĭ afla aseminea conspirațiune, nu numaĭ să uresc pe aceia cari ĭaŭ parte la una ca acésta, dar și să'ĭ împedic în tóte chipurile și să'ĭ fac cunoscuți ambelor părți, spre încetarea zadarnicelor turburărĭ și confusiunĭ.

IV. Grija neadormită pentru buna stare a Bisericeĭ din România, pentru buna-cuviință și instrucțiune a cleruluĭ eĭ și pentru o administrațiune lăudată și frumósă a Mitropolieĭ.

V. Cea maĭ mare băgare de sémă, de a nu chirotoni la preoție ómenĭ nevrednicĭ.

VI. Ingrijirea celor ce contribuesc la învĕțătura și pregătirea candidaților de preoție, precum scólele și altele.

VII. Prevederea părintéscă pentru catihizarea fie-căruĭ creștin prin Duhovnicĭ vîrtuoșĭ, și pentru instruirea ortodoxă și folositóre a întreguluĭ popor prin predicatorĭ.

Aceste șapte capitule, și orĭ ce alt lucru datorește către Dumnedeŭ și către ómenĭ un Ierarh, care este cu minte și după Evangelie, mĕ făgăduesc a le păzi cu exactitate până la ultima suflare, devenind Mitropolit al Ungro-Vlachieĭ. Și spre dovadă și garanția făgăduinței mele, mĕ subscriŭ cu propria mea mână.

(Originalul în grecește).

† Sevastis Dionisie făgăduesc.

1819, Aprilie în 22.

---

[1]). Vedĭ: Biserica Orthodoxă, anul al XII și XIII în care sunt publicate corespondențele între un Moldovan și un Muntean, idem evenimentele de la 1821. La fine voĭ da publicității și poesiile luĭ asupra Eterieĭ.

[2]). Acesta, după afirmarea luĭ Naum, a ars vechile documente ale Mitropolieĭ din Ungro-vlahia prin care se recunoscea acesteĭ țărĭ dreptul de a avea Mitropoliți din neamul Românesc, cu scopul de a nu se maĭ putea împuta cu dovedĭ răpirea acestuĭ drept de la pămênteni.

www.dacoromanica.ro

Rezoluția Domnéscă pusă pe anaforaoa Divanuluĭ, prin care se alege Dionisie Lupu Mitropolit.

Io Alexandru Nicolae Șuțu i gospodar Zemli Vlascoe.

De vreme ce D-lor Cinstiții și credincĭoșiĭ boĭarĭ veliții aĭ Domnieĭ Mele, dupe paretisul a Prea Sfinției Sale Părinteluĭ Proim Mitropolit, Kir Nectarie, aŭ găsit cu cale de a priimi Scaunul Sfinteĭ Mitropoliĭ Prea Sfinția Sa Părintele Sevastis, Kir Dionisie, ca unul ce este dintru Arhiereĭ pământenĭ, primind dar și Domnia Mea chibzuirea și alegerea Dumné-lor, și întărim acéstă obștéscă anafora, așezênd Mitropolit la Scaunul Sfinteĭ Mitropoliĭ a Ungro-Vlachieĭ pe Prea Sfinția Sa maĭ sus numitul Arhiereŭ Kir Dionisie. (După original)

1819, Maĭ 1.

(L. S.) *Vel Logofet.*

Anaforaua Divanuluĭ.

Prea Inălțate Dómne!

Dupe luminata poruncă, ce prin pitac ni s'a dat, adunându-ne la un loc, am vĕdut cea dupe cuviință dată paretisis a Prea Sfinției Sale Părinteluĭ Proim Mitropolit al Ungro-Vlachieĭ, Kir Nectarie, și dupe a Mărieĭ Tale cu blândețe înduplecare, am priimit cu osârdie cererea Prea Sfinției Sale silindu-ne a'l ajutora spre mângâiarea Prea Sfinției Sale și mărturisind că din tinerețe a slujit bisericeĭ acesteĭ Patriĭ, suntem datorĭ de al ușura în aceste din urmă ĝile ale vieței Prea Sfinției Sale; de aceea chibzuindu-ne în urmă, dupe a Mărieĭ Tale luminată poruncă și pentru mulțĭ dintr'aĭ cinuluĭ bisericesc, socotindu-ne și cercetând am găsit maĭ vrednic spre a primi Sfânta Mitropolie și dupe bisericescul și dupe politicescul cuvênt pe Prea Sfinția Sa Părintele Sevastis, Kir Dionisie, ce este pământean; Ci dar într'o glăsuire și cu mulțămită arătând cu toțiĭ Mărieĭ Tale obștésca alegere printr'acésta plecată a nóstră anafora, ne rugăm cu plecăciune de a se așeza Prea Sfinția Sa de Inălțimea Ta în Scaunul Sfinteĭ Mitropoliĭ și a ne bucura inimele nóstre prin a Mărieĭ Tale Prea blândă priimire, ca împreună cu prea Sfinția Sa să fim rugătorĭ pentru scumpă viața și cea de a pururea fericire a Mărieĭ Tale fie de la Dumneḑeŭ mulțĭ și fericiți.

(După original)

1819, Maĭ 1.

Semnațĭ membriĭ Divanuluĭ.

Promisiunile date în fața Țĕreĭ de Dionisie, ca Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ.

Eŭ sub-semnatul Mitropolit al Ungro-vlachieĭ promit în numele Prea sfinteĭ Treimĭ că, de óre ce providența divină a bine-voit a-mĭ încredința mie smerituluĭ cârma păstoriască a compatrioților meĭ Românĭ, voiŭ păzi după cuviință tóte aceste datoriĭ, câte se cer de la păstorul, care nu desminte numele sĕŭ. Și anume cât despre cele Bisericești, voiŭ depune tótă ostenéla pentru îmbunatățirea orînduelelor Dumneḑeești ale Bisericilor, înființând scólă de teologie, de enciclopedie și de musica, în limba țăreĭ, ca să depărtez, întru cât se póte, întunerecul ignoranțeĭ de la cler, care din nepasare a ajuns acum până la dispreț. Voiŭ conduce poporul cu mijlócele posibile la îndreptarea moravurilor și la calea mântuireĭ după dumneḑeeștile porunci. Mĕ voiŭ ocupa cu activitate și atențiune să cercetez cu imparțialitate neînțelegerile turmeĭ mele cuvêntătóre, și tóte cele-lalte, care mĕ privesc, le voiŭ urma fără pată. Iară cât despre cele politicești, întru cât Mitropolitul țăreĭ are influență, voiŭ da concursul meŭ atât la cele comune, cât și la cele particulare, cu zel patriotic și cu căldura de un pastor, făcêndu-mĕ tot-déuna tóte la toți. Voiŭ păzi fără vicleșug și curată sinceritatea către consulul general de aci al puterniceĭ Rusiĭ, Escelența sa Domnuluĭ Pini, și la fie care ocasiune voiŭ anunța Escelențieĭ sale abusurile vătămătóre ale patrieĭ, cerênd protecțiune și îndrep-

www.dacoromanica.ro

tare, unindu-mĕ tot-déuna cu ideile, zelul şi buna-voinţa Escelenţeĭ sale pentru ajutorul comunităţiĭ, pe care l'a simţit ţara, din momentul ce Escelenţia sa a sosit aci. Voiŭ păstra fără nicĭ o împutare şi cu statornicie respectul şi recunoştinţa ce se cuvine Impĕrăţieĭ sale prea evlaviósă şi fórte chreştinéştĭ a Rusieĭ, pentru protecţiunea prin care apără şi mântueşte poporul cel sĕrac de aci. Către acesta am şi aplecare sufletéscă, acestea mi le dictéză şi amorul inăscut către Patrie. Şi sper, cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ, în realitate să împlinesc tóte cele de maĭ sus, fără nicĭ o imputare şi cu statornicie.

1820

(Originalul greceşte)

† *Al Ungro-vlahieĭ Dionisie.*

Resoluţia Domnitoruluĭ pusă pe anaforaua Mitropolitului şi a Episcopilor Ungro-vlahieĭ, prin care declară abusurile de simonie urmate până atuncĭ de către streinĭ cu hirotoniele preoţilor, şi cer cu stăruinţă stĕrpirea lor şi înfiinţarea de scóle Bisericeştĭ — Seminariĭ.

Io Ioan Alexandru Nicolae Suţu Gospodar zemli Vlascoe.

Cu adevĕrat Prea Sfinţia Sa Părintele Mitropolit de când s'a aşeḑat în Arhierescul Scaun a acesteĭ Pravoslavnicĭ ţerĭ, în multe chipurĭ 'şĭ a arĕtat Dumneḑeĭasca rîvnă ce hrănesce către cuvêntătórea a luĭ Christos turmă, ĭar maĭ vîrtos prin acéstă anafora, ce puse înaintea Domnieĭ mele, dete de faţă câtă caldurósă dorinţă are de a aduce în starea cea canonisită de Sfinţiĭ Apostolĭ şi de Sfintele Sobóre acest mare dar al preoţieĭ, spre a se sfinţi melul şi cuvêntul luĭ Dumneḑeŭ de mânĭ vrednice şi maĭ curăţite, cu mijlocul ce arată Prea Sfinţitul împreună cu Prea Sfinţiele-lor Părinţiĭ Episcopĭ, cerşind a se da şi Domnésca nóstră hotărîre, ca să rĕmâe canon nestrămutat şi celor din urmă Păstorĭ aĭ staulului acestuĭ(a). Cu multă bucurie am lăudat Domnia mea acéstă Dumneḑeéscă rîvnă a Prea Sfinţieĭ Sale, şi voind a se face cunoscută la tótă cinstita obştea Boerésca, punem în vederea D-vóstrĕ cinstiţilor şi boerĭ veliţi aĭ divanuluĭ Domnieĭ mele, *hailea* şi *mazilĭ*[1]), acéstă anafora, ca maĭ cu dinadinsul făcênd şi D-vóstră obştéscă chibzuire asupra celor arĕtate saŭ câte s'ar maĭ găsi a adaoga, să daţi Domnieĭ mele întréga pliroforie şi prin iscăliturile D-vóstre ca şi Domnia mea să le aşeḑăm şi să le întărim.

1820 Iulie 19

(L. S.) *Vel Logofĕt.*

Anaforaua Mitropolituluĭ şi a Episcopilor.

Prea Inălţate Dómne!

Printr'acéstă smerită anafora arăt Inălţimeĭ Tale, că încă de la létul 1819, când din mila luĭ Dumneḑeŭ şi cu buna-voire a Mărieĭ Tale m'am ridicat în scaunul Sfinteĭ Mitropoliĭ a Ungro-Vlahieĭ, cea maĭ temeĭnică şi de trebuinţă începere a întrebuinţăreĭ păstoreşteĭ mele datoriĭ am sosotit a fi (precum şi este cu adevĕrat), ca să nu puĭ mânele pe capul celuĭ întâmplător om şi să-l rîdic la marea tréptă a preoţieĭ, următor fiind atât aşeḑărilor celor întăĭ primitorĭ de acest mare dar (de) Apostolĭ şi Ucenicĭ aĭ Mântuitoriuluĭ Nostru Iisus Hristos, şi următórilor lor, sobornicéştĭ Sf. Canóne a purtătorilor de Dumneḑeŭ părinţĭ cu acest mare dar al Duhuluĭ Sfânt, carele de la Tatăl atot ţiitorul este şi prin Fiĭul se dă la ómenĭ să fie în dar, după cum însuşĭ graĭul Rescumparatoruluĭ neamuluĭ omenesc „în dar aţĭ luat în dar să daţĭ“, ĭar nu cumpărat prin banĭ; căcĭ atuncĭ indrăsnesc a ḑice şi eŭ tot aceleaşĭ cuvinte ce a glăsuit şi fericitul acela Patriarh al Ţarigraduluĭ Tarasie către ceĭ de atuncĭ, macar de şi să ĭea preoţia cu numele, dar cu lucrul mistue cuvêntul, că se cumperă adecă

[1]) In activitate şi neactivitate.

www.dacoromanica.ro

cu bani, fiind-că Duhul Sfânt (omenește grăesc) nu este supus Arhieriei, ci Arhieria Sfântului Duh, și Arhiereul este chemator Duhului Sfânt, ĭar nu lucrător, căci lucrătorul și sĕvêrșitorul este însuși același ca un Dumnedeŭ adevĕrat ce se purcede din Dumnedeŭ adevĕrat și se sfințește, ĭar nu sfințește Arhiereul. De aceea când acest dar al Sfântului Duh ce în dar s'a dat de la Arhipăstorul Christos la Sfinții Apostoli, și de la dênșiĭ *alilodiadohos* (succesiv) la toți Arhiereiĭ, nu se va da în dar, atunci și cel ce chirotonisește și cel ce se chirotonisește, nu numaĭ ca'și perde darul, ci anatimĭ se dă, și spre perdare îĭ este cumpĕrarea, precum s'a dis de fericitul Verhovnic Petru luĭ Simon Vrăjitorul. Către acestea alegerea unuĭ osebit om ca acesta, carele pentru trebuința și neputința norodului pravoslavnic 'și ĭea asuprăși o povară grea ca acésta a preoției, nevoe urméză a se face de cătră ceĭ ce aŭ trebuință și să fie indeletnicit nu numaĭ întru îmbunătățirile ce se dice de fericitul Pavel, ci și dĕstoinic a putea rîdica neputințele părțeĭ aciea de norod care l-aŭ ales, cu învĕțătura și cu lucrarea.

Așa dar eŭ găsind aședată de maĭ nainte a înalțăreĭ mele în scaunul Mitropolieĭ scóla rumânéscă, pe orĭ carele a venit spre acéstă cerere a preoțieĭ, l-am orânduit a se îndeletnici la acea scólă cu tóte științele cele trebuincĭóse, spre implinirea datoriilor sale, și aducêndu-mĭ înscrisă mărturie de la scoler, adică Arhidascalul a aceĭ scóle că este dĕstoinic d'a dobândi dorința, atunci fiind vrednic și cu ceĭa-laltă curățenie, îmĭ pun insumĭ eŭ mânele pe capul luĭ, și daŭ darul în dar precum aședarea Sfinților Apostoli și canónele sobornicești poruncesc, care acéstă sfântă urmare și lucrare făcênd-o cunoscută și ĭubitorilor de Dumnedeŭ fraților în Hristos Episcopĭ a acesteĭ de Dumnedeŭ păzite țerĭ a Mărieĭ Tale, am luat respuns în scris că și Frăția lor sunt într'o cugetare cu smerenia mea și că vor fi următorĭ și Frăția lor întru tóte și întocmaĭ celor maĭ sus dise sfinte aședărĭ. Dar fiind că și noĭ ne aflăm, precum și ceĭ-lalțĭ ómenĭ, neputincĭoșĭ și supușĭ morțiĭ, ca nu care cumva ceĭ din urma nóstră Frați Arhiereĭ să calce acéstă prenoire a lucrăreĭ numitelor maĭ sus sfinte aședărĭ asupra modeleĭ chirotoniilor, rugăm bunătatea Mărieĭ tale, precum aĭ întărit și alte multe de obște folositóre bunătățeĭ ale acesteĭ Patriĭ, să bine-voești a întări și acéstă preinoire a nóstră la pricina chirotoniilor, și prin luminat Hrisovul Mărieĭ Tale, întru care să se cuprindă atât aceste maĭ sus dise, ce am pus înaintea vedereĭ Mărieĭ Tale, cât și altele folositóre câte de către Inalta Mărieĭ Tale înțelepcĭune se vor maĭ găsi cu cale, spre maĭ temeĭnică întărire și urmare scopuluĭ ce este pus înainte, atât în cursul vremeĭ nóstre, cât și după noĭ în vecĭ, și pentru acésta veĭ avea Măria Ta cea maĭ mare plată de la Arhiepăstorul Hristos și pomenirea cu laudă pururea.

1820 Iulie 18. (după original)

Al Ungro-Vlahieĭ Dionisie. Al Rîmniculuĭ Galaction. Iosif al Argeșuluĭ. Al Buzeuluĭ Gherasim.

Interogatorul luat Mitropolituluĭ Dionisie pentru nevenirea sa imediat la scaunul sĕŭ, când a fost chemat de Domn.

Tacrirul luat Mitropolituluĭ Dionisie, după ce s'a întors de la Brașov în țara cu ocasiunea evenimentelor din anul 1821.

Intrebare. Fiind-că eștĭ numit unul dintre isvoditoriĭ rescóleĭ turburătorilor liniștеĭ obștești la létul 1821, aĭ ceva a respunde în potrivă?

Respuns. Chiar turburătoriĭ linești obștești cu purtările lor cele impotriva mea aŭ dat încă de atunci cel maĭ bun respuns spre îndreptarea mea, la întrebarea ce-mĭ facĭ, ajunge să știĭ că și unul și altul și mulțĭ din ceĭ de sub comanda lor a căutat să-mĭ răpue viața, acestea tóte când pietrele strigă poțĭ să nu le știĭ, saŭ poțĭ crede că am fost în statul lor (?)

I. Bine, bine, dar la intrarea ostilor otomanicești de ce n'aĭ remas în poliția orașuluĭ Bucureștĭ, de unde maĭ 'nainte eraĭ cuprins și oprit de norod ca să nu facĭ pas afară din poliție.

R. Incă maĭ 'nainte de pornirea ostirilor Impĕrătești apucaseră de mĕ rapise din mânele norodului turburătoriĭ luĭ, în cât unul voia să mĕ asvârlă ca pe o minge în Tismana, ĭar

www.dacoromanica.ro

altul în Câmpu-lung și ajunsem a mĕ purta când de o ceată de tâlharĭ, când de alta. In mânele lor eram când aŭ intrat ostirile în Bucureștĭ, apoĭ cum puteam să scap? Și după ce am scăpat însoțit de ómenĭĭ uneĭ părțĭ, care făgădui-se să mĕ dea jertfă celeĭ lalte, cum puteam să-mĭ abat drumul către oștirile Impĕrătești și fără de primejduire și a mea și a altora, atuncĭ nu rĕmânea să fac alta fără numaĭ ceea ce am facut, am mers adică sub paḍa ce 'mi se orânduise, ca spre Ipsilant până la un loc, apoĭ ca unul ce cunoscusem cugetările cele rele ale tâlharilor și sórta ce mi se gătise lângă Ipsilant, atât mie cât și Episcopuluĭ Argeșiŭ și D-luĭ logofĕtul Alecu Filipescu, abĭa la Bréḍa am putut scăpa de sub paḍa uneĭ părțĭ și îndată am căḍut în mânele celeĭ l-alte, care prinḍêndu-mĕ a vrut să mĕ trimiță la Ipsilant împreună cu călătoriĭ meĭ. Din v(gh)iarele sub comendiriuluĭ al părțeĭ celeĭ lalte m'a scăpat, după Dumneḍeŭ, îndrăsnéla ce am pus împotriva Ducăĭ; așa dar știind Poliția Bucureștilor mântuită de arderea ce cugetase în potriva eĭ amêndouĕ părțile turburătóre și apărată de oștirile Impĕrătești, am socotit că este vremea să caut de mântuirea mea la Brașov, neputênd fără primejdie de către tâlharĭ să mĕ întorc la Bucureștĭ.

I. Dar maĭ la urmă după cĭocnirea tâlharilor de ce n'aĭ eșit?

R. Era numaĭ gata să es, când a sosit vestea plecareĭ ambasadoruluĭ Rusescu din Țarigrad, după o acest fel de auḍire a trebuit să rămâĭ.

I. Maĭ la urmă, și maĭ vârtos în așeḍarea Domnieĭ cum de n'aĭ eșit?

R. Bóla și prelungirea eĭ, care în alăturata copie al respunsuluĭ ce am dat către Domnitor, sunt destoĭnice să mĕ îndrepteze, însă măcar îndată ce m'am fost depărtat din prejma Bucureștilor, am fost îngrijit de am rânduit un Arhiereŭ, ca în locu-mĭ, pentru cele bisericești în Eparhie, dar după cea dintâĭu chemare ce mi s'a fost făcut de Domn, fără zăbavă am fost numit cu deplină putere pe Episcopul Buzeuluĭ Gherasim să lucreḍe câte a-și fi putut lucra și eŭ singur.

I. După câștigarea sănătățeĭ de ce n'aĭ eșit?

R. Cum puteam eși maĭ mult, când îndată ce am putut a mĕ impicĭoroga și a mĕ găti să es, Domnul a numit pre altul în locul meŭ, preste hotărîrea canónelor bisericești și obiceĭurile politicești ale Patrieĭ, (dar óre nu s'ar cuveni?) să facă óre care intrebare de nu s'ar fi întâmplat poticnire cu pricina primejdióselor rane la picióre și eșam, óre acea înscris de la biserica cea mare pentru așeḍarea altuĭa ar fi rĕmas fără lucrare orĭ nu? Căcĭ la Țarigrad încă nu era cunoscută eșirea sau neeșirea mea afară din Brașov; apoĭ acel ecdosis pentru ce trebuința se fusese luat de Măria Sa Vodă, încă aflându-se acolo, acestea însă în urmă aflându-le eŭ am făcut altă tâlmăcire, că Măria sa sub altă socotélă a numit pe altul, urmând luĭ Manole Vodă Roset de la Resboiul létul 769, când reposatul Grigorie Mitropolit era rĕmas la Petrupoli și apoĭ viind de acolo, cel ce se numise în locu-ĭ puindu-se afară și-ĭ a luat lucrul reposatul Grigorie, după ce însă am venit aicĭ m'am încredințat că am avut numaĭ părerĭ, ĭară nebăgarea de sémă a canónelor bisericești să socotesce legiuire.

(După o copie înparte scrisă de mâna Mitropolitului însuși.)

Naum se lipsește de Dionisie ca român, îĭ comunică scrierile luĭ și în timpul Eterieĭ chiar poesiele luĭ asupra nemernicieĭ armate eteriste, formate din toțĭ zarvagiĭ, bragagiĭ și alvițarĭĭ din Bucureștĭ. Mitropolitul în fine ne maĭ putênd sta în Capitală, fiindu'ĭ amenințată viața trece cu boerĭĭ în Brașov, când aduce la sine între alte obiecte și treĭ sacĭ de documente, din acele ce maĭ scăpase din foc și jaf, întêmplat în Bucureștĭ [1]).

Naum însă nu se duce, persista, rĕmâne în țară spre a videa cu ochiĭ tóte. Numaĭ când

---

[1]). Posed un inventariŭ legalisat de autoritatea magistratorială din Brașov în care se specifică ce aŭ adus cu sine Mitropolitul Ungro-Vlahieĭ în Austria. De sigur că acele documente și lucruri s'aŭ pierdut. Maĭ posed și o corespondență a Mitropolituluĭ Dionisie Lupu cu Consulul Austrieĭ din Bucureștĭ, prin care Mitropolitul se plânge că Consulul nu s'a îngrijit, după cum ĭ-a promis, de a scăpa odórele și maĭ ales Hrisóvele și documentele Mitropolieĭ de jaful și focul Eteriștilor, la care plângere a Mitropolituluĭ Consulul se desvinovățește că nu a avut atâtea încăperĭ spre a le asigura. Prin urmare scim că multe acte de asemenea și Hrisóve s'aŭ ars atuncĭ. Câtă perdere!

www.dacoromanica.ro

aŭ început meseriile pretinșilor soldați eteriști a trece tot sub foc și sabie s'a retras spre munte. In fine trece și acéstă cumplită nenorocire de deasupra țăreĭ, se numește Domn pământean și Românii se reîntorc pe la vetrele lor. Mitropolitul Dionisie nu maĭ revine în Scaun, cu tóte protestele sale [1]), ci se alege în locul sĕŭ neuitatul prelat Român Grigorie, ear Dionisie se retrage la monastirea din Deal. Naum crede că acum va avea un rol maĭ mare ca Român între Români, dă jalube pe la Domn și Mitropolit, arată starea reală a țăreĭ și 'șĭ dă socotințele sale despre modul cum ar trebui procedat pentru înbunătățirea lucrurilor [2])

Cu acéstă ocasie, când Egumenii greci prin Hrisov împĕrătesc sunt scoșĭ din Egumenate și înlocuițĭ cu Egumeni Români, cere și el a i se da o Monastire și este numit Egumen la Monastirea sț. Apostolĭ din Bucureștĭ, unde stă până la 1827, când ĭarăși revin grecii ca Egumeni. De la acest timp și până la 1832 când se retrage pentru liniște la Monastirea Cernica, Naum se ocupă cu dăscalia publică și privată. Ajuns la o vrâstă înaintată și ne maĭ putând dascăli, dă Biblioteca sa unuĭ nepot al sĕŭ și el se retrage, obosit de munca ḑileĭ, la Monastirea Cernica. Acolo pentru ascultare, ca om învĕțat, și ca unul ce trebuea tratat maĭ bine de cât călugării simpli, i se impune numaĭ indatorirea de a face ascultarea perpetuă— traducerea din grecește în Românește a Istorieĭ Bisericești, în treĭ volume, la ceea ce Naum se supune cu rĕbdarea de adevĕrat călugăr. Totul ce este material în lume trece, se schimbă, se priface. Acéstă sórtă 'l ajunge și pe Naum Protosinghelul și simțindu-și sfârșitul vieței pământești, pe când încă nu terminase traducerea celor treĭ volume a Istorieĭ Bisericești, cere a fi îmbrăcat în marele cin de schimonah, când i se schimbă și numele din Naum în Nichita. Iată cuvintele sale: „De acésta și eŭ știind încă din anul trecut 1834, în urmĕtórea lună Noembrie 25, prin iubitórea de D-ḑeŭ bună rîvnă și blagoslovenie a sfințieĭ sale prea cinstituluĭ și prea cuviosuluĭ Arhimandrit și stareț al acesteĭ obște-jitiĭ a Cernicăĭ. Chir Calinic, mie duhovnicescul părinte, întâmplându-mĕ și eŭ nevrednicul aicea, (acum al doilea an, într'acéstă sfântă obștejitie, într'aceĭ făgăduințĭ spre cercare, de n'oĭŭ putea adecă ca se petrec până în sfîrșit într'acéstă sfântă objtejitie și să mĕ și sĕvîrșesc cu primirea mareluĭ cin îngeresc), spre ascultare și închip de rucodelie, până la al treilea an al ispitireĭ mele, dându-mi-se Bisericésca Istorie grecéscă, cea scrisă de Meletie Mitropolitul Atinelor, însĕ tălmăcită în limba cea próstă grecéscă, sĕ o tălmăcesc în limba nóstră cea românéscă, spre folosul Patrieĭ și al tuturor blagocistivilor iubitorĭ de cetire; de atuncĭ de la numitul soroc, cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ îndată m'am apucat de acéstă tălmăcire . . . “. [3])

Prescriitorul izvódelor saŭ a originalelor de traducere ale luĭ Naum nĭ-aŭ conservat încă în o notă data exactă a morțeĭ luĭ Naum, pe care notă a pus'o spre finele volumuluĭ al III a Istorieĭ Bisericești, iată și acéstă notă:

Cătră ceĭ ce vor ceti aceste treĭ tomurĭ ale Bisericeștiĭ Istoriĭ.

Iată o prea cinstițĭ cititorĭ, că cu ajutorul milostivuluĭ D-ḑeŭ aŭ luat sfîrșit de prescriere și acest al III tom al Bisericeșteĭ Istoriĭ al prea înțeleptuluĭ Meletie Mitropolitul Athinenelor, care s'a tâlmăcit de pe grecie aicea în sfânta Monastire Cernica de cuviosul Naum Ieromonah Protosinghelul, carele viind cu tâlmăcirea până la vécul al XVI, Cap. 12, bolnăvindu-se aŭ trecut către Domnul, numindu-se întru primirea sfântuluĭ mareluĭ cin al Schimniciĭ Nichita Ieroschimonah. Și rĕmâind nesfîrșit de tâlmăcire acest tom, 'l-am isprăvit depe alt óre care tom scris tot de mână, tălmăcit de Preasfințitul Mitropolit al Moldoveĭ, Chir Veniamin, de la létul 1829, dupre al căruĭ izvod am așezat și scara, atât la acest al treilea tom, cât și la cel dintĕĭu, la care nu se pusese de rĕposatul tălmăcitor.

Decĭ plecat rog dragostea vóstră, câțĭ vețĭ ceti aceste prea minunate cărțĭ, întru care

---

[1]) Posed și protextele Mitropolituluĭ Dionisie, adresate Consulului Rusesc, Patriarhuluĭ și Boerilor țăreĭ. Se justifică pentru nevenirea sa în țară că ar fi fost causată de pedagră și recunóște în urmă că pentru rațiuni politice este înlăturat dela turma sa, cum spun și actele de maĭ sus.

[2]). Aceste acte sunt decopiate de Naum în Condica sa: Κώδιξ οἰκιακὸς μου, și parte din ele le am publicat în Biserica Orthodoxă anul al XII.și XIII.

[3]). Manuscriptul No. XIII.

www.dacoromanica.ro

nu puțin folos veți afla, să treceți cu vederea greșalele câte și eŭ ca un om voiu fi greșit, rugându-vĕ Domnuluĭ, ca trecênd noeanul acesteĭ vieți să dobândim bunătățile cele vecĭnice, în Christos Iisus Domnul nostru. Amin. 1839, Fevruarie.

Naum era mijlociŭ la statură, slab la corp, ochĭ vioĭ și ĭute la mers—nervos [1]).

Acestea despre viața luĭ Naum.

Acum să trecem a examina, pe baza manuscriptelor sale, ce ideĭ avea Naum asupra scólelor și a învĕțământuluĭ, asupra știinților, care'ĭ era ocupația sa de predilecție.

Asupra învĕțămêntuluĭ pe timpul sĕŭ între anĭĭ 1795—1832, Naum ca dascăl era convins că renașterei naționale trebue să'ĭ precédă devotarea intelectuală la un popor; apoĭ că organul principal al acesteĭ lucrărĭ este scóla națională. De aceea Naum își propune a scrie nouĕ metóde pentru învĕțătura cărței, maĭ întâĭ la scólele începĕtóre, și combate metódele vechĭ din învĕțământ. Voind a dovedi maĭ întâĭŭ importanța dascălilor în Stat ḑice: ..... „De la dascălĭ și de la filosofĭ ĭaŭ din copilărie înțelepcĭunea și învĕțătura Impĕraților, Domnĭĭ, păstorĭĭ oilor celor cuvêntătóre, boĭarĭĭ, judecătorĭĭ, logofeții, fiĭĭ celor de bun neam, ceĭ ce locuesc cetățile și orașele Patrieĭ, clericiĭ Bisericeĭ și toți preoțiĭ luĭ Dumneḑeŭ; Prin care ar putea și cel deobște norod, cât ĭaste cu putință, a se povățui (prin carte) la cunoștința datorieĭ lor, și așa pedepsindu-se (învĕțându-sĕ) și maĭ bunĭ făcêndu-se, să se abată de la rĕŭ și sĕ facă bine“.... Apoĭ despre lipsa de cărțĭ didactice și metodice ḑice: .... „Decĭ învĕțătura și înțelepcĭunea și știința dându-se de dascălĭ, dascăliĭ aŭ trebuință de cărțile cele de nevoe și de chiverniséla vieței“..... Eur că cartea să o învețe ucenicul în limba țăreĭ adauge, bazându-se pe un text al sf. Apostol Pavel: „La învĕțăturĭ streine și de multe felurĭ se nu vĕ mutațĭ, că bine ĭaste cu darul se întăriți inima, ĭar nu cu mâncările, întru care nu s'aŭ folosit ceĭ ce aŭ umblat într'ênsele“. După ce arată diferitele vrîste ale elevuluĭ și de ce este capabil elevul, ce știință trebue să i se predea în diferite vrîste și că cel maĭ curând să înceapă la etatea de 7 anĭ, „*se cade copiĭ a începe cunóșterea slovelor și a celor l-alte învĕțaturĭ copilărești*“, după ce se plânge de ignoranța cleruluĭ, ḑice: .....„Căcĭ cu adevĕrat lucru vrednic de întristare și de lacrîmĭ ĭaste a videa pre ceĭ maĭ mulțĭ aĭ némuluĭ nostru, și maĭ vîrtos pre ceĭ ce se socotesc lumina celor de obște, ḑic adecă, pre bărbațiĭ sfântuluĭ Altar, întru atâta neînvĕțătură, în cât și cele maĭ micĭ ale acestuĭ meșteșug a nu le ști; prosomiile, sorócele și cu mult maĭ vîrtos semnele soroacelor. Decĭ arătat este dintr'acésta că acest fel de neînvĕțațĭ, nicĭ cunosc cele ce cetesc, nicĭ înțeleg câte orbește și ca niște papagalĭ respund din cele scrise. Și dacă lumina este acest fel, întunerecul cu cât maĭ vîrtos? Au ḑis și óre-carele cu îndreptare de cuvênt, asemenea cu lucrătorĭĭ vieĭ: „Niminea nu ne-aŭ tocmit pre noĭ“. Căcĭ dupre aseminea chip și aceștia pot sĕ rĕspundă: Nimenea nu ne-a învĕțat pre noĭ. Căcĭ cum voĭ ști acestea neînvĕțându-le, și cum vor învĕța nefiind acest-fel de cârțĭ la noĭ? Iar în potrivă și patria póte să tânjască respunḑênd: Ce folos îmĭ este de atâtea grele venitурĭ și cheltuelĭ pentru binele Patrieĭ și pentru dascălĭ nu puțin? In vreme când fiĭ Patrieĭ atâta de de departe sânt de trebuincĭósa învĕțătură“. După ce tot pe acest ton își desvoltă teza sa, revine la metode și ḑice: ... „Iar despre alta, că fără dascălĭ și fără meșteșugul gramaticeĭ aseminea sunt cu toțĭ ómeniĭ ceĭ nepedepsițiĭ. Iar din pricina acestuĭ fel de nepedesirĭ nicĭ dăscălia se judecă, nicĭ lenevirea dascălilor. Căcĭ mărturisesc atâta mulțime de cărțĭ ale celor noĭ, cea neîncetată alor nevoință; ci precum se vede cea adevĕrată pricină este nemeșteșugul și nestatornicia învĕțăturilor copilărești a noilor începatorĭ. Din carĭ unĭĭ adecă metachirisesc filada papeĭ luĭ Zoe; alțiĭ acelor maĭ 'nainte de noĭ, și alțiĭ altele de multe felĭurĭ ale celor din vremea nóstră. Decĭ dintru acésta și dascăliĭ și învĕțătura dascălilor în felĭurĭ de chipurĭ încurcată se vede. Decĭ vrednic lucru este de luare aminte, lângă altele și cele ce voim sĕ ḑicem: Căcĭ maĭ 'nainte de noĭ, adică: maĭ 'nainte de tóte voind a iscusi copiiĭ micĭ la cetire (bine aŭ așezat noilor începătorĭ o cale de învĕțătură), adică *Bucovna*, *Octoihul cel mic*

---

[1]) Aceste notițe mi s'aŭ dat de cătră Superiorul Monastireĭ Cernica, Arhimandritul Ioil și de cătră Ierom. Isidor, bibliotecarul Monastireĭ, care l-aŭ cunoscut lucrând în literatură de la 1835 până la mórtea sa 1839. Aprópe de mórtea sa s'a făcut schivnic și s'a înmormântat în Cernica.

www.dacoromanica.ro

și Psaltirea. Iar cunoștința cea mai cu scumpătate a slovilor și meșteșugul lor, la începutul Gramaticei lui *Lascar* aŭ legĭuit. Iar dascălii ceĭ din vremea nóstră, cu rîvnă bună adică pornindu-se, însĕ fără cuviinciósa mai 'nainte pregătire a noilor începătorĭ la meșteșugul învĕțaturei; unii adecă cele de la începutul luĭ Lascar lepădându-le, ca cum adică ar fi mai presus de privirea gramaticéscă, la adoua parte a gramaticeĭ le-aŭ așezat fórte în scurt, póte că după trecerca de îndestulați anĭ, ucenicii să filosofésca pentru cele douĕ-zecĭ de slove ale Elinilor, avênd pildă și pe cele de la începutul cărțeĭ a patra a luĭ Gazi. Iară alții ĭarăși bine făcênd întrare la gramatică, pre un Chir Vasilie al Popeĭ Iftimie și a luĭ Lascar mai cu deamănuntul tâlcuindu-le, le-aŭ dat ucenilor sĕĭ. Iar alții mai iscusiți la minte, alte chipurĭ cu mintea aflând, cu socotélă adică se lese *Octoihul și Psaltirea*, ca cum adică în desert ar cheltui vremea, și în locul acestora să se îndeletnicéscă copiii la limba acésta. Unii adică la cea de multe felurĭ învĕțătură a luĭ Chir Papa Zoe, ĭar alții la alte osebite carțulii din noŭ scrise, între care și la cele tâlcuite din alte limbĭ. In cât atâtea a fi căile învĕțăturei câte nu lesne numĕrate găsim cele scrise și cele tâlmăcite cărți dupre nemție. . . . . Pentru acea socoteala acesteĭ iubirĭ de ostenélă privește spre așezarea uneĭ singure căĭ, a învĕțăturilor noilor începătorĭ, fiĭ aĭ Patrieĭ nóstre Dachieĭ [1]).

Aceste citate și multe alte texte din manuscriptele sale ni dovedesc că Naum cugeta, și încă cugeta Românește asupra metodeĭ ceĭ mai nimerite, pe care trebue s'o întroducă cu toți profesorii în scólele începĕtóre, pentru că ajunsese lucrul de se băteaŭ metodele în cap una cu alta; în acest scop Naum lucréză metodic 3 carțulii pentru începĕtorĭ și invită Divanul și pe profesorii timpuluĭ a i le adopta ca cărți de învĕțămênt primar. Ca carte de lectură a compus în stihurĭ, pentru copiii începĕtorĭ, ĭar spre a fi mai atractivă scrierea sa o intituléză: Χριστοήθεια *Hristhoithia=Bunele-obiceiurĭ.* Cartea este voluminósă de 160 de pagine și este concepută în douĕ limbĭ: greacă și română. In limba grécă este în poesie elegant rimată și într'o limbă alésă, ĭar în cea română în poesie albă. S'ar putea numi acésta carte și *Bonton*, pentru că tótă conține regule de observat în societate. Citez căte-va stihurĭ în Românește din ea spre a ni face o idee de conținutul eĭ: ....Când cu altul veĭ vorbi să nu'ți frecĭ mânile tale, împleticind una cu alta. Nicĭ mâna ta la picĭor să nu o puĭ când veĭ vorbi, nicĭ împrăștiat se cauți; ci adică ochiĭ tĕĭ drept se caute la acela căruia tu îĭ vorbești; nu însă atâta de întins, în cât vreme să nu'ĭ daĭ nicĭ să pótă scuĭpa jos. Și acésta a fi murdar, lenevindu-ți trupul teŭ, ĭarăși uricĭos tĕ facĭ la ceĭ vorbitorĭ cu tine; nicĭ însă podóba ta să nu fie muerească. Decĭ și ale tale mâinĭ să nu le obicĭnuești adese se îndrepteze saŭ căcĭula saŭișlicul, saŭ părul saŭ haĭnele, saŭ și însuși brâul tĕŭ. Aseminea ochiul tĕŭ se nu facă iscodire ca muerile la haĭne, și nicĭ adică se întrebĭ cum adică vin pĕ tine, că este lucru dĕ prostime. Ingrijește unghiile să le taĭ când este vreme și să nu te leneveștĭ, ca se nu te arăți murdar. Aseminea dinții tĕĭ îngrijește ca să'ĭ curăți, fălcele să nu le umfli, insuflându-le tu nebunește și limba ta se nu o scoți, precum câinii fac acésta. Și nicĭ însuși barba ta adesa s'o netezești. Mustața nu'ți răsuci des cu degetele taie..... De aceste regule cuprinde tótă cartea [2]).

Pentru ca cărțile sale să fie adoptate în regulă de toți dascalii, le aŭ dedicat parte Patriarhuluĭ Ecumenic, ĭar parte, ca acésta Christoithia, Mitropolituluĭ Grigorie al Ungrovalahieĭ. Iată dedicația de la cărțile didactice: Γ'δοῦ τὴν ἀπαρχὴν τῶν κόπων μου, μεθ' ὅσης εὐλαβείας προσφέρω τῇ μιᾷ μόνῃ ἀμώμῳ Νύμφῃ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ, οὐ μόνον εἰς δοκιμὴν καὶ ψῆφον, ἀλλὰ καὶ ἐπιδιόρθωσιν, ἀφαίρεσιν τε, εἰ δέον, καὶ προσθήκην διὰ τῶν αὐτῆς λογάδων. Δοκιμὴν δὲ λέγω οὐ τοσοῦτον τοῦ γάλακτος τῶν πρωτοπείρων περιεχομένου εἰς τὸ πρῶτον, δεύτερον καὶ τρίτον Σχολεῖον, ὅσον μάλιστα τοῖς μετὰ ταῦτα στερεωτέρας τροφῆς, τῆς σὺν Θεῷ γραφθησομένης ἐν τοῖς ἑπομένοις βιβλίοις, μετὰ τὸ τέταρτον βιβλίον τῆς γραμματικῆς, τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην συστῆσαι μὴ προελόμενος. Τὸ δὲ νέον ἐφεύρεμα τῆς τάξεως τῆς φιλοπονίας ταύτης κοινοφελὲς τοῖς Πρωτοπείροις κρινόμενον, διὰ τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ συσταθῆναι πᾶσι τοῖς Ὀρθοδόξοις [3]). In dedicația cătră Mitropolitul Grigorie se justifică pentru ce aŭ scris grecește și nu românește și încă în stihurĭ cartea Χριστοήθεια. Iată ce dice:

---

[1]). Κώδιξ οἰκιακὸς μου—Condica mea de casă, prefața la I-a carte de scólă a sa.

[2]) Χριστοήθεια Νέα τομ. I. Buna-obicĭnuință nouă, pag. 43 și 44.

[3]) Manuscriptul No. VII: Σχολεῖον πρῶτον, τῶν πρωταπείρων.

www.dacoromanica.ro

....„Îndrăsneală dintr'acésta luând ca un adevarat fiŭ al ceĭ de obște Patriĭ a nóstre Dachieĭ, ca și eŭ, ce se va putea, oreș ce dar Patrieĭ să aduc spre semn de mulțămita mea, de credință nefățarnică și de curată dragoste, (Precum și de D-luĭ Blagorodnicul boer, Pan Scarlat Gradișteanu, vel Dvornic, m'am îndemnat), cugetând că elinească carte ce se ḑice Χριστοῆθεια, maĭ întâiŭ adică spre a mea bună iscusință folosește; ĭar al doilea și spre cel de obște folos al noilor începetorĭ ucenicĭ. Cercetând cu scumpătate și înțelegerea și rônduĭala cuvêntuluĭ, și ca una ce mi saŭ părut și întunecată și nedeslușită acéstă carte în chipul cel elinesc, maĭ vârtos pentru ceĭ frageți tineri, tălmacindu-o și prefăcându-o, o am scris în stihurĭ de obște număralnice, dupre pilda molifteĭ ce se începe așa: Din buze spurcate, și din necurată limbă.. .. în cea de obște limbă a elinilor din vremea nóstră a Dachilor. Iar întru a nóstră a Dachilor ḑic, nu dupre obiceĭul cărților nóstre celor bisericeștĭ, nicĭ dupre obiceĭul logofeților Patrieĭ, ci dupre cea vie rĕspundere a limbeĭ nóstre, cum obicĭnuim maĭ vârtos aicea la Bucureștĭ. Și acésta pentru pricina, care ajutând D ḑeŭ, în deosebită carte a mea arătată o voiŭ face, nu după multă vreme, cum nădĕjduesc“ Iar asupra feluluĭ stihurilor în românește îșĭ dă cuvêntul seŭ pentru ce le a compus așa: ...„De acea și eŭ (am scris) acéstă Χριστοῆθεια ....pentru folosul celor ĭubitorĭ de elinie patrioți aĭ noștri Dachĭ; ĭar întru a nóstră cea Drachicească pentru ceĭ ce nu știŭ grecește. Și iar dupre putință m'am silit în cât și în limba nóstră se putem face astfel de stihurĭ. Și ca se potrivesc aceleașĭ cuvinte într'amândouĕ limbele, nicĭ cum n'am căutat rânduĭala oxiilor, dupre alte pilde de acest fel de stihurĭ elinești, fără numaĭ numĕrul silavilor și armonia buneĭ rĕspândirĭ într'amândouĕ limbele întocmaĭ. Ca prin acésta tinerii ce cetesc, maĭ cu lesnire să se îndulcească în cuvinte și împreună și luarea aminte a lor se o atragă la priceperea înțălegerilor, ca nu făr de rod se rĕmâe“ [1]).

Indignat în sufletul sĕŭ de atacurile și înjuriile ce streiniĭ aruncaŭ asupra neamuluĭ nostru românesc; sătul peste cap de a privi nedreptățile Guvernatorilor și jafurile Administratorilor, toțĭ streiniĭ, vĕḑêndu-ĭ precupețînd ca la mesat și avere și cinste și guven și guvernațĭ, ca pe animale, maĭ vĕḑênd că îndrăsnéla lor merge pănă a nega Românilor și origina lor, indignat și în desperare, încă de la începutul secululuĭ strigă, justificându-se de ce scrie în grecește acéstă carte.

„De multe orĭ de la ceĭ de alt neam auḑind cuvinte defăĭmătóre, care și prin tipar óreșĭ-carĭĭ aŭ îndrăsnit în protiva nóstră, (cum este póte și vouĕ tuturor știut în ce fel de ipolipsis (respect) uniĭ ca aceștia numele de Vlah și Român ţin. De și mincinóse fiind la noĭ numele acestea, cum într'altă carte a mea acésta aratată voiŭ face). Din adins acéstă a mea ĭubire de ostenélă am scris'o deasupra: Christomathie în Valahia Dachieĭ, că întru cele ce ne vorbesc pre noĭ de rĕŭ, să se afle că și noĭ pe dênșiĭ aseminea de noĭ sunt defăĭmațĭ. Pentru ce? Căcĭ cu cel cuvios cuvios veĭ fi, iprocĭ. Și într'alt loc: Că de m'ar fi ocărît vrăjmașul așĭ fi răbdat, fiind-că însușĭ Mântuitorul nostru aŭ ḑis: „ Iară voĭ fraţĭ sinteţĭ..... Și care facerĭ de bine de la Patria nóstră n'aŭ luat? și ea de la acest fel de nemulțămitorĭ și batjocoritorĭ de neamul nostru ce? Când până de curând tóte bogățiele Patrieĭ nóstre în mâna lor aŭ fost. Decĭ despre uniĭ ca aceștia cu dreptate și proorocul obidindu-se ḑice: „Iar tu omule cel întocmaĭ la suflet et. et“. Insă noĭ și așa fiind eĭ nicĭ odată rĕul lor nu voim..... Măcar de acum înainte pe acest fel de batjocorîtorĭ 'ĭ vom cunóște și cu rĕŭ obiceiŭ și nepedepsiți. De carĭĭ și Patria nóstră o trebuință de eĭ nu are, măcar în rânduiala filosoficéscă de ar fi cine-va din eĭ. Că nimenea nu este filosof, care n'aŭ învĕțat aceasta: *Cunóștete pe sineți*“ et. et.

De ce anume științĭ era profesor Naum? Și la acéstă întrebare respundem cu tótă siguranța, basându-ne pe manuscriptele ce ni-aŭ rĕmas de la el. Sĕ știe că în tóte scólele grecești să studia acelésĭ obiecte și era o educație enciclopedică, după gradul de progres științific al timpuluĭ. Cel ce era profesor cunoscea dar tóte științele enciclopedice, în special însă literatura greacă. Maĭ știm cu siguranță că Profesoriĭ din Academiile de Bucureștĭ și Iașĭ eraŭ bărbațĭ dotațĭ cu tótă știința Occidentuluĭ, pentru că nu eraŭ admișĭ în profesură de cât dupa ce 'șĭ finea studiile și în Occident, la una din Universități și 'șĭ făcea o repu-

[1]) Prefață cătră Patrioți la Χριστοῆθεια.

www.dacoromanica.ro

tație de erudit. Mai toți bărbații renumiți în învățătură în Orient veneau în țările Românilor ca profesori. pentru că aicea erau și mai bine plătiți și aveau și putință de a profesa liber ideile lor, și apoi mai știm că erau și agenți secreți ai revindicărei naționale! De la aceștia Naum au învețat carte și în urmă s'au perfecționat prin ocupații particulare. El preda în clasele începătóre tóte obiectele: Gramatica, Aritmetica. Religie, Istorie și Geografie et. Manuscriptele de Gramatică ce ne au rĕmas de la el sunt *cinci* la numĕr. Una este scrisă la începutul secululuĭ. Tóte însă sunt scrise în grecește și românește. Știința însă ce a prins rădăcinĭ în inima și sufletul luĭ Naum, pentru cuvintele ce am spus mai sus, a fost *Studiul Istoriei Naționale.* Naum ascultând pe profesorii greci din Academie, carii înălțau până la cer gloria strĕmoșilor lor, bazîndu-se pe faptele istorice și literatura lor, observând că în némul nostru lipsește Istoria Patriei, apoi el însuși avênd ocazie încă pe când era la Hurez tênăr. călugăr de 15 anĭ, de a prescrie condicĭ întregĭ de acte și documente naționale, s'a aprins de dragoste și zel către acest studiŭ, atât de necesar pentru noĭ. fiind că era convins că ocara ce se arunca Românilor de strĕinĭ, că n'au Istorie și nicĭ un trecut glorios, ba încă unii li nega și origina și la ocazii prin expresii sarcastice și ironii îșĭ rîdéu de némul nostru, de sigur că pentru aceste cuvinte și altele de felul lor, s'a hotărît Naum a se deda la studiul *Istoriei Patriei.* Manuscriptele cele mai de însemnătate ale luĭ Naum sunt cele ce cuprind material de *Istorie Națională.*

Pentru ca Românii se aprecieze în conștiință meritele literare ce are Naum Rîmnicénu dau aicea și un Catalog a manuscriptelor sale.

No.	Anul	Conținutul.
1.	1805 . . .	Εἰσαγωγὴ — Intrare, saŭ întroducere în Gramatică saŭ stilistică și literatură ușóră. Apoi cuprinde și câte va cuvinte rusești, un fel de lexicon din 1808, scrisă cartea în grecește și românește, formatul 8°.
2.	1808 . . .	Exercițiĭ de frase elenice și însemnărĭ. Grecește, 8°.
3.	1809 . . .	Τετράστιχα νουθετικὰ κατ' Αλφάβητον, și alte însemnărĭ. Grecește, 8°.
4.	1814 . . .	Insemnărĭ extrase din sf. Părinți, regule asupra Gramaticeĭ grecești, și românești. Apoi din Chrisant. In fine corespondențe, 4°.
5.	1818 . . .	Însemnărĭ și Catalóge de ale elevilor, apoi extrase din diferiți scriitorĭ, discursurĭ cătră elevĭ și de ale acestora cătră el, 4°. grecește.
6.	1819 . . .	Σχολεῖον A. 8°, Grecește, pericope de cetire, rugăciunĭ, grecește.
7.	1819 . . .	Σχολεῖον B. 8°, Grecește.
8.	1820 . . .	Προπαίδια τῆς γραμματικῆς, grecește și românește, corespondențĭ, 4°.
9.	1822 . .	Κώδιξ οἰκιακὸς μου — Condica mea de casă. Material variat, istoric, gramatic, transcrierĭ de docomente, corespundențĭ etc. grecește și românește, folio.
10.	1823 . . .	Extrase în românește din Alfa-vita; Regulile verburilor, grecește și românește, Note, folio.
11.	1826 . . .	Două volume în grecește, extrase din sf. Părinți, Ión Chrisostom, din discursurile sale și din interpretătorĭ, grecește 4°.
12.	1828	Extragerĭ din sf. Părinți, Σειρὰ πατέρων. Și din Sinódele Ecumenice, 4°.
13.	1829 . . .	Χριστοήθεια, Buna-obicĭnuință, 2 tomurĭ în stihurĭ grecește și românește 8°.
14.	1835 . . .	Note, însemnărĭ și câte-va scrierĭ în contra Gramaticeĭ luĭ G. Golescu, cuvêntul introductiv în Ist. Bisericéscă a luĭ Meletie,grecește și românește 8°.
15.	1836 . . .	Intreita respundere, cătră cele înprotiva adevĕruluĭ, necomplectă, în grecește. 8°.
16.	1837 . . .	Ist. Bisericéscă a luĭ Meletie, tradusă în Cernica la 1835 în 3, vol. (lipsește un volum), folio. Iată titlul cărțeĭ:

Al Bisericeștei Istoriĭ Tom. I, II, și III.

Acum într'acest chip prescris după însuși isvodul cel tălmăcit dupĕ grăcie de cuviosul Naum protosinghelul, proin Apostolén din București, care le-aŭ tălmăcit aicea în sfânta Obstejitie Cernica, din blagoslovenia cuviosuluĭ părinteluĭ nostru Chir Calinic Arhimandritul,

www.dacoromanica.ro

înainte stătătorul și stareţul acesteĭ de Dumneḑeŭ păzite Obstejitiĭ. In ḑilele prea înălţatuluĭ Domn a tótă ţara Românéscă Alexandru Dimitrie Ghica Voevod, întru însuși aceĭași monastire Cernica.

17. *Fără ḑată* Επιφώνημα. Despre Origina Românilor, greceşte 4°.

18. „ „ Maĭ multe fragmente din scrierile sale, neterminate [1]).

Manuscripte la Academia Română, tot ale luĭ Naum, hărăzite de D-nul Dimitrie A. Sturdza.

19. Un volum folio. Coprinde acte și documente relative la Ţară, de la 1693 — până la 1828, peste 226 file. In acest volum este din noŭ transcris maĭ corect Cronicul sĕŭ, acésta însémnă că'ĭ maĭ posterior acest volum celuĭ ce urméză. Manuscriptul pórtă No. 323 sunt și câte-va documente scrise de altă mână.

20. Alt volum folio, No. 322 Coprinde acte naţionale, de la 1764—1822, conţine, 339 file.

Acest volum este maĭ mare și de bună sémă că cuprinde acte și documente maĭ multe, apoĭ istoria Cronologică este întreţesută de documente și pe multe locurĭ corectate, pe care apoĭ a transcris'o în volumul anterior, de aceea la finele volumuluĭ se ceteşte:

„Acest scris de are ceva bun într'însul priimiţi'l, ear de este greșit ertaţĭ pe scriitor și îndreptaţĭ spre folos, căcĭ estimea mea sînteţĭ voĭ, și eŭ parte a estimeĭ Vóstre". In ambele se cuprinde și Cronicul sĕŭ, 1764—1810.

21. Actele relative la Zaveră și cuprinde 476 file, No. 258 [2]).

Naum era și poet, avea o imaginaţiune puternică și energică, un condeiŭ pitoresc, cu care desemna și colora sujetele sale cu epitetele cele maĭ împresionătóre. El a scris maĭ multe poesiĭ în greceşte și o carte întrégă Χριστοῦθεια și în o limbă corectă, aleasă și elegantă; cum am vĕḑut. In româneşte cunosc vr'o 20 de bucăţĭ de poeziĭ prin manuscriptele sale, și care nu's fără valóre, maĭ ales că's scrise înainte și dupa 1821. Sunt fórte importante acele ce cuprind sujete de ale Zavereĭ. A imitat în unele pe Riga Fereŭ, ĭar în altele ș'a vĕrsat veninul seŭ contra streinilor jefuitorĭ. Ceea ce este Beldiman în *Tragedia* sa, descriind în mod ironic vetejia eteriștilor în Moldova, tot așa și Naum în Muntenia. Pentru a se convinge orĭ-cine de valórea luĭ Naum ca poet și ce sentimente avea pentru românism, am publicat aicea tóte poesiele sale privitóre la Zavera din 1821, maĭ vîrtos și pentru cuvêntul că încă n'aŭ fost publicate până acum, după cât cunosc eŭ. După conţinutul, forma și limba acestor poesiĭ se póte ușor pronunţa orĭ-ce Român câtă valóre are Naum pentru epoca sa și care până acum a stat necunoscut pentru mulţĭ dintre Românĭ. Cu multă probabilitate susţin că aceste poesiĭ sunt ale luĭ Naum însăși, pentru că posed și o copie corectată de el. Poesiile le-am transcris din manuscriptul Academieĭ Române, No. 253. Iată aceste poesiĭ:

I. Tănguirea Ţăreĭ Valahieĭ asupra jafuluĭ și dărăpănăreĭ ce ĭ-aŭ făcut strĕiniĭ tălharĭ grecĭ.

O! Maĭcă sfântă dreptate
Grăbeşte de unde eștĭ,
Veḑĭ a mea strâmbătate,
Celor rĕĭ să răsplăteștĭ.
Cerurilor di'nălţime
Rogu-vĕ să vĕ plecaţĭ,
Ș'a rĕutăţeĭ mulţime
De-asupra mea rîdicaţĭ.
Arătaţĭ milostivire
La al meŭ cumplit suspin,
Și de este răsplătire
Spălaţi'mĭ al meŭ venin.
Nu mĭ-aŭ maĭ rĕmas putere,
Nicĭ unde să năzuesc,
M'aŭ pătruns a mea durere
Și cunosc că mĕ topesc.
Eŭ fără fățărnicie
Pe streinĭ ĭ-am priimit,
Făr'aĭ ști de vrajmașĭ mie,
Ca p'a meĭ fiĭ ĭ-am ĭubit.
Am vrut să fiŭ hrănitóre
La nemernicĭ și fugarĭ,
Și maĭcă îngrijitóre,
Far'aĭ ști că sînt talharĭ.
I-am primit părinteşte,
Pĕ flămând, gol, însetat
Și eĭ acum tălhăreşte
De tot m'aŭ dĕrăpănat!
I-am ajutat cu mijlóce
In tot chipul d'ajutor,
Socotindu-ĭ fiĭ de pace,
Iar nu hoţĭ rĕsvrătitorĭ,
Izgoniţĭ fiind de sîlă,
D'alor ţară pribegiţĭ,
Aŭ aflat la mine milă,
Ca ș'aĭ meĭ fiĭ prea ĭubiţĭ.
Și maĭ mult de cât se póte
I-am îmbrăţișat pe toţĭ.

[1]) Aceste manuscripte sunt în Biblioteca mea.

[2]) Maĭ posed încă douĕ resturĭ de cărţi, a cărora titlu nu'l cunosc.

www.dacoromanica.ro

Le-am făcut scăpărĭ la tóte,
Neștiindu-ĭ că sunt hoțĭ.
Le-am fost mumă cu dorire
Cestor varvarĭ blestemațĭ,
Nu le-am făcut deosebire
De-aĭ meĭ fiĭ adevěrațĭ.
N'am știut că vreodată
Mi s'ar face vêndětorĭ,
N'am știut c'oĭ fi'nșelată
Și'mĭ vor fi omorîtorĭ.
Toți în loc de mulțămită
Prin taĭnă aŭ uneltit,
Să mě vadă prăpădită,
După ce ĭ-am fost cinstit.
A mě rîni păn' la mórte
Asupră'mĭ aŭ cugetat,
M'aŭ slăbit cu totul fórte,
Nădejde n'am de scapat.
Ca niște lupĭ pe o turmă
P'aĭ meĭ fiĭ ĭ-aŭ prăștiat
Gonindu'ĭ din urmă 'n urmă,
De mine ĭ-aŭ departat,
Toți năvalnicĭ cu urgie
Asupră'mĭ aŭ fost porniți,
Aĭ meĭ fiĭ cu vrăjmășie
Sînt de dînșiĭ rîsipiți.
S'aŭ silit ca se desparte
Mamă, tata de fecĭor,
Aŭ înstreinat departe,
Chĭar pě frate de-asa sor,
Aŭ batjocorit fecĭóre,
Și femeĭ între bărbați,
Aŭ necinstit orĭ ce stare,
Lăsându-ĭ goĭ, despoĭați.
Aŭ prădat Biserici sfinte,
De nimic s'aŭ spăĭmântat,
Aŭ necinstit în cuvinte
Pre cerescul Imparat.
Lăcașul luĭ cel pré mare,
Varvariĭ l'aŭ desvălit,
Cu o simeție tare
Aceștĭa aŭ nelegiuit.

II. Blestem asupra nemulțămitorilor.

Dómne, sfinte îndurate,
Dreptule Judecător,
Vedi-mĭ a mea strâmbătate
Și le fiĭ rěsplătitor.
Drept a lor nemulțămire
Dă-le scârbe și amar,
Dă-le dréptă rěsplătire,
Că m'aŭ prădat în zadar.
Mânia ta se-ĭ urmeze
Verĭ pe ce locurĭ vor sta,
Fricĭ dă-le să se témă
Și frunza când s'o mișca.
Preveghind să bage samă
Chiar de vênt când va sufla.
Fie-le calea pustie
Ca se umble rătăciți,
Arată a ta mânie
Ș'unde vor fi pribegiți.
Dreapta ta le răsplătească
Cestor nemulțămitorĭ,
Urgia ta-ĭ osîndéscă,
Ca pě niște hulitorĭ.
Brațul tĕŭ vie să-ĭ ardě
Cu focurĭ ilectricești,
Pomenirea lor s'o pĭardă
Din gurile omenești.
Curse'n calea lor le pune
Să cadă'n pĭerdare toți,
Nu maĭ vadă dile bune
Nemulțămitoriĭ hoți.
Câți vor pribegi în lume
Fie de neamurĭ huliți,
Unde-ar merge a lor nume
Să fie batjocoriți.
Orĭ măcar unde vor merge
Urmeze-li din rĕŭ rĕŭ,
Ocara lor nu o șterge,
Ajungă'ĭ blestemul Tĕŭ.
Dă-le spaĭmă de'ĭ uĭmește,
Să umble din loc în loc,
Pururea călatorește
In drumurĭ făr' de soroc.
Unble'n peșterĭ fără hrană
Fără apă însetați,
Cugetul le fie rană,
Insuși eĭ fiind mustrați.
Pașiĭ lor le poticnește,
Să n'ai-bă unde scăpa,
Adunarea lor zdrobește,
Orĭ unde să vor afla.
Să nu pótă să'și găsască
Loc, să fie odihniți,
Pururea să rătăcească,
Și să fie năcăjiți.
Nu găsască să maĭ șadă
Cătuși de puțintel loc,
Cerul să nu'l pótă vadă,
Și să plouă pre eĭ foc.
Pământul viĭ să'ĭ înghită,
Ca p'Aviron și Dathan,
Să se stingă a lor vită
Fie-le tóte dușman.
Grópa lor hĭarele fie
La răspîntinĭ și prin munți,
Doboară-ĭ a ta mânie,
Preste poduri și subt punți.
Fricĭ spaĭmă să'ĭ găsască
Ca se umble toți uĭmiți,
Morți grozave să'ĭ zdrobească,
Unde vor fi rătăciți.
Trupurile lor rămâe
Stîrvurĭ góle pre pământ
N'aĭbă parte de tămâe,
Nicĭ de mórte cu mormînt.
Dă-le lor spaĭmă cumplită
Să nu'și pótă găsi loc,
Fie-le viața sfîrșită,
Mórtea un minut soroc.
Vie preste eĭ putere,
Gróze și biruitorĭ,
Și preste alor avere
Alții fie stătătorĭ.
Casele lor să le fie
Pururea în véc pustiĭ,
Să n'aĭbă clironomie,
Nicĭ aĭ lor prea iubiți fiĭ.
Ale lor mueri rămâe
Vĕduve făr'ajutor
N'aĭbă cin' să le mângâe
La nevoĭ, necaz și dor.
Dă a lor episcopie
Altor a o stĕpâni,
Fie supt epitropie
Vecĭnic până ce vor fi.

III. Rugăciunea Patrieĭ.

Dumnedeule prea sfinte
Cel ce tóte le privești,
Aduți de mine aminte,
Nu'nvecĭ să mě pedepsești.
Vedĭ necazurile mele
Că s'aŭ fórte înmulțit,
Durerĭ, scârbe, nevoĭ grele,
Cu totul m'aŭ covărșit.
Vedĭ a me dărăpănare,
Sînt aprópe ca să pĭer,
Nu mě lăsa la pĭerdare,
Ajutor la tine cer.
Caută din ceriŭ la mine,
Și'mĭ vedĭ focul cel aprins,
Intórcete și cu bine
Că maĭ cu totul sînt stîns.
Eram slobodă grădină
Verĭ la cin'ar fi venit,
Cu tot felul de rod plină,
Făr' a fi nimenĭ poprit.
Acum am ajuns în stare
Maĭ de tot să mě sfărșesc,
Plâng, suspin fără'ncetare,
De'n ḑi'n ḑi maĭ rĕŭ slăbesc.
Până când d'ata mânie
Să petrec tot în ohtat?
Intórceți a ta urgie,
Vedĭ că m'am dărăpanat.
O tălhărească pornire,
D'odată m'aŭ prididit
A mea tótă moștenire
Fórte rĕŭ s'aŭ rîsipit.
Fricĭ, spaĭmă de odată
Preste mine aŭ venit,
Aĭ meĭ fiĭ, norod mult glótă,
Pribegiți m'aŭ năpustit.
Toți s'aŭ rěspândit departe,
Prea ticăloșiĭ meĭ fiĭ,
Sate și órașe's sparte
Aŭ remas góle pustiĭ.
Arată milostivire

www.dacoromanica.ro

Și'mĭ rîdică acest nor,
Aĭ meĭ fiĭ, a ta zidire
Vedĭ necazurile lor.
Nu maĭ pocĭu avea răbdare,
Aĭ videa instreinațĭ,
Arată a ta'ndurare
Ca sĭ'ĭ véd ĭar adunațĭ.
Pănă când să fiŭ scârbită
Și jalnică d'aĭ meĭ fiĭ?
Pănă când voiŭ fi mâhnită,
Suferind ticăloșiĭ?
Eŭ eram cea rĕsfățată
Cu tot felul d'adunărĭ,
Eŭ eram cea desmerdată
In primblărĭ și desfătărĭ.
Ș'acum podóba mea tótă
Mi s'aŭ stins de pre pământ,
Nu gândesc că vre odată
Ce am fost să dic că sînt.
Casele cele frumóse
Prea ĭubiților meĭ fiĭ,
Când să le véd luminóse
Di'ntuneric și pustiĭu?
Eŭ me bucuram odată
De aĭ meĭ fiĭ nóptea 'mblând
Și acum sînt întristată
Nóptea de câĭnĭ tot urlând.
Ale mele uliți tóte
Pururea în veseliĭ,
Acum să tânguesc fórte
Vĕdêndu-se la pustiĭŭ.
Ulițile acum plânge
De sângĭurĭ ce s'aŭ vĕrsat,
Nu maĭ pot înghiți sânge,
Fie chĭar și vinovat.
Tineri, bătrânĭ, pruncĭ, fecĭóre,
Plâng, suspin fără soroc,
Intórce a ta'ndurare
Potolește acest foc.

IV. Sfătuirea Patrieĭ catră fiĭ sĕĭ.

Și pre voĭ vĕ rog fiĭ fórte
D'acum 'nainte să fiți,
Intr'un cuvênt păn' la mórte,
La olaltă și uniți.
Vĕ sfătuesc părintește
Chipul care să'l urmați,
Trăind cu toțiĭ frățește,
Nume bun ca se vĕ dați.
Cea d'acum împrejur stare
Singurĭ voĭ o judecați,
Fără nicĭ o îndreptare
Vĕ cunóșteți vinovați.
N'ați îngrijit pentru mine
Nicĭ decum să mĕ cinstiți,
C'ați cunoscut al meŭ bine
Numele să mi-l măriți.
V'ați dat toți la lenevire,
Catigoriĭ și primblărĭ,
Nu ați avut îngrijire
D'ale mele mădulărĭ.
Ci în parte fieș-care
Pentru sine s'aŭ silit,
De cel mic acel maĭ mare
Nicĭ decum n'aŭ îngrijit.
Nu era între voĭ cine
Pilda bună ca se dea,
Cel maĭ mare întru mine
Cel maĭ mic îl rĕzvrătea.
Să 'nalțase 'n voĭ mândria
Păn' la puntul cel de sus.
Se lățise lăcomia,
Cât nu e cuvênt de spus.
Toți căduți la desmerdare
Nu'ngrijați d'al meŭ folos,
Nu simțați că sînt în stare
Pentru voĭ să port ponos.
De'nvațați puțină carte
Creștere de leac n'aveți,
De la voĭ era departe
Folosul, câți vĕ căzneați.
Supuși toți la desfrănare,
Numaĭ poftele vênați,
De la mic până la mare
In nelegĭuirĭ umblați.
Vĕ prihăneați fecĭoria,
Fără cuget de pacat,
Necinsteați casătoria,
Lucrul cel maĭ lăudat.
Toți eșiți din datorie
Uitaseți pre Dumnedeŭ.
Iata'acum mĭ-a venit mie
Pentru voĭ acest foc greŭ.
Uitaseți p'al vostru frate,
Căruĭa erați datorĭ,
Și cinsteați cât nu se póte
Pĕ streinĭ lingușitorĭ.
Vedeți acum la ce stare
Nemernicul m'aŭ adus,
La ce rea dărăpănare
Pentru voĭ eĭ m'aŭ supus.
Fără nicĭ o judecată
Voĭ cu eĭ v'ați însoțit,
Acum vedeți că de odată
Maĭ de tot m'aŭ pustiit.
Nu mĕ socoteați de mumă,
Să'mĭ fiți fiĭ și voĭ toți frați,
Vĕ numeați fiĭ drept o glumă,
Iar nu fiĭ adevărați.
Nicĭ limba mea ce vĕ crește
Voĭ nicĭ cum n'o învățați,
Datoria ce firește
Vi se cade s'o urmați.
N'aveați între voĭ unire,
Unul p'altul să ĭubiți,
Erați plinĭ de pizmuire
Și de patimĭ stĕpâniți.
Dintr'avóstră rea urmare
Astădĭ cerc amarĭ dureri,
Astădĭ sunt l'acéstă stare,
Babă fără de puterĭ.
Dar cu acestea cu tóte
Eŭ pĕ voĭ tot vĕ doresc,
Mumă vĕ sunt, nu se póte
Trebue să vĕ ĭubesc.
Și voĭ sfaturile mele
Trebue să le urmați,
Nu vĕ pară dojenĭ grele,
Ci vĕ rog să vĕ'ndreptați.
Cea de-acum pildă vĕ fie,
Oglindă ca se priviți,
Știți a vóstră datorie,
Cum p'o mumă s'o cinstiți.
Vedeți alte maĭcĭ din lume
Fiiĭ lor cum le cinstesc
Și voĭ cu acele nume
Siliți ca să mĕ slăvesc.

V. Pentru Eteriștiĭ craĭ grecĭ.

Când va Dumnedeŭ s'aducă
Unuĭ neam osîndă multă,
Indată îĭ și arată
Rĕsplătirea sa în faptă.
Precum aŭ și arĕtat
Principuluĭ Ipsilant,
Carele cu îndărjire
Se pornise cu oștire,
Pentru ca să'și desrobească
Patria, țara grecéscă,
Ce să află sub robire
Al Turcilor stĕpânire.
Dicênd c'acum aŭ venit,
Acum și al lor sfârșit
A fi și eĭ subt robire
L'a Grecilor stĕpânire.
Și așa se rîdicară
Și'npreună se'nhăĭtară
Greciĭ și calicĭĭ toți,
Opincariĭ, Ungureniĭ
Iobagiiĭ și Olteniĭ,
Neamurĭ multe adunate,
Prebegiți din altă parte,
Leimongiĭ și bragagiĭ,
Arnauțiĭ și Seimițiĭ,
Slugile de la Boerĭ,
Țiganĭ, meșterĭ, cujniceri,
Copiĭ de la cojocarĭ,
Și slugĭ dĕ pĕ la brutarĭ.
Popĭ, călugărĭ rasoforĭ,
Cu nume de mavroforĭ.
Maĭ în scurt câtă craime
Aŭ fost risipiți în lume
Și câți calicĭ ticăloși,
Nevoĭași și păduchĭoși,
Toți aceștia venise,
Cu Ipsilant se unise.
Se făcuse o oștire
Regulată de peire.
Și era la un cuvênt
Legați toți subt jurămînt,
Puind semne fieș-care
Spre maĭ bună'ncredințare

www.dacoromanica.ro

Că vor ținea în dreptate
Cocarde cu semn de mórte.
Vĕ rog fraților barbați
Cu d'adinsul s'ascultați,
S'auḍiți a lor pornire
Si regulata oștire,
Care lumea di'nceput
Nu creḍ se fi pomenit,
Așa oștire tocmită
Și la tóte potrivită.
In tagma de mavroforĭ
Era și câți-va boerĭ,
Insă numaĭ fiĭ de grecĭ,
Că sunt la minți maĭ deștepți,
Ear dascălii ceĭ grecești
Ce era în București
Terchea Berchea scurgea óle,
Grămada două parale,
Șapte opt la o para,
D'aceea nu 'ntreba,
Ce cu a lor procopsélă,
Ce era din sfânta ólă,
Când începea să'ți arate,
Ale lor vitejești fapte,
N'avea pace Odiseus
Nicĭ vitézul Arhileus.
Iar ceĭ-l-altă calicime
Arnăuții și crăimea,
Prin cârcime și crămĭ de vie
Striga toți elevhterie.
Socotiți dar cinstiți frați
Ce vitejĭ și regulați,
Se jurase spre lucrare
Ș'a țăreĭ dărăpănare,
Micĭ și marĭ se tânguĭa
Și grozav îĭ blestema,
Vĕḍênd așa nedreptăți
Ce făceaŭ vrăjmașiĭ hoți.
Cu a lor elevhterie
Trăgênd lumea 'n sărăcie.
Pă mic mare aŭ despueat
Și cu zeghĭ ĭ-aŭ îmbrăcat.
Pĕ boerĭ ĭ-aŭ desbrăcat,
Pĕ negustorĭ ĭ-aŭ prădat.
Și din haine de mătase
Ajunsese de 'nbrăcase
Anteree rumănești,
De mergea în București,
De era înbrăcat bine
Cu giubele anterie.
Cu care cum se 'n tălnea
Iĭ lua câte ceva.
Aĭ luĭ Tudor cu zavera
Iĭ desbrăca de giubele,
Greciĭ cu elevtherie
Desbrăca de anterie.
Ș'apoĭ tot pentru dreptate
Lua ce maĭ găsea tóte.
Cucónele maĭ pĕ tóte
Le lăsară desbrăcate,
Căcĭ că unde le găsea
Le bătea le jupuea,
Din șaluri. zinihĭ, Samur
Punea tóte împrejur,
Și désculțe prin noróe
Le ascundea la câte-o clae
Din saltele, plapumĭ scumpe
Se'nvălea cu păturĭ rupte,
Din rochiĭ, scurteicĭ, boccele
Punea zacóte pĕ ele.
Și din tulpanurĭ cu fir
Se 'nbrobodea cu peșchir,
Din pantofĭ strâmți, cizmulițe,
Umbla prin noroĭ desculțe.
Din case marĭ înălțate
Prin peșterĭ dărăpânate,
D'a Grecilor vitejie
S'aŭ să ḍicem mișelie,
Arătându'și fieși-care
Vitejia la luare.
—Aduse-se 'n stare próstă
Tótă starea boerésc㎃,
Din cisme, meși și papucĭ
Ajunse-se cu opincĭ.
Toți striga cu un cuvênt
Nimenĭ să n'aĭbă avut.
A lor să fie averea
Că s'aŭ sculat cu Zavera
Și Zavera lor a fost
Cu pornire fără rost,
Numaĭ să ne jefuiască
Țara să o prăpădéscă,
Fără să se socotéscă
Că ce fac o se găsésc㎃.
Ci numaĭ c'o neghiobie
Ne-aŭ adus la sărăcie
Și pĕ toți ne-aŭ răspândit,
Luându-ne ce-am avut.
Aŭ răsipit, aŭ luat
Acel tiran Ipsilant,
Dinpreună cu calicii,
Tâlhariĭ și măscăriciĭ,
Că atât era pizmași
S'asupra țăreĭ vrăjmași,
In cât de ar fi putut
Să nu lase nicĭ pământ,
Boĭ și vacĭ, eĭ aŭ luat
Buțile cu vin aŭ spart,
Caĭ și arme n'aŭ lăsat
Grâŭ, porumb, l'aŭ măturat.
Cu cuvênt de zahirele,
Făcea negoțurĭ cu ele,
Tóte 'n Brașov le-aŭ trecut
Pe banĭ gata le-aŭ vîndut.
Stați acum și judecați
Pentru ce aŭ fost sculați,
Numaĭ pentru jefuit
Pĕ mâncărĭ și pĕ băut,
Că sĕraciĭ vaĭ de eĭ
N'avea nicĭ cămășĭ pĕ eĭ
Și cu cât ne jefuise
Cu atâta eĭ calicise,
Și acest jaf a ținut
Peste treĭ lunĭ și maĭ mult,
Fără a maĭ judeca
Și pĕ țiganĭ despuĭa,
Până și căldărĭ lua,
Săpĭ, topóre, nu 'ntreba.
Perne, saltele din casă
Bune, rele, nu lăsase,
Iar cerșafurĭ și perdele
Se lega la cap cu ele,
Ce găsea lua, vindea
Tótă ḍiua bea juca,
Și striga prin cârcĭmurĭ beți
Elevtherie s'aveți!
Incărcați vĕ duceți toți
Ce așteptați voĭ de la hoți?
Ziafeturĭ și primblărĭ,
Băutură și mâncărĭ.
Calesce, butce le-a despuĭat.
„Hĭer unde găsim luăm
Să legăm la putineiŭ
Și la tunurĭ de uleĭ".
Maĭ ascultați mișelie:
Pĕ sânta Mitropolie
Aŭ pus de aŭ desvălit
Din plumb glónțe aŭ făcut.
Icóne aŭ despoiat
Și argintul l'aŭ luat
Și tot pĕ banĭ l'aŭ vêndut,
Ca să aĭbă de băut.
Cum să rabde D-ḍeŭ
Acest ném fudul și rĕŭ?
V'a lua dracul pĕ toți
Că nu sunt creștinĭ, ci hoți,
Ș'aŭ să pătimésc㎃ fórte
Dup'ale lor rele fapte.
Căcĭ chĭar Ipsilant sĕrmanul,
Principul și generarul,
De multă muncă ce avea
Câte-o litră de spirt bea.
Ș'acela de diminéță
Ca să'l curețe de gréță;
Și să pótă 'ntocmi bine,
Óștirea cum se cuvine,
Să pótă a strășnici
Maĭ bine a jefui.
Ḍiua ce glónțe făcea
Tótă nóptea le-arunca.
Arnauții din beție
Se ținea în semeție,
Orĭ-ce vrea singurĭ făcea
Nimenĭ nu le poruncea.
Tótă ḍiua bea la vin,
Umbla îndărjiți pĕ drum,
Mueri, fete aducea,
De față batjocorea.
Care din mueri nu vrea,
Copiiĭ le împușca.
Lumea striga suspina,
Ipsilant habar n'avea!
Neputênd se'ĭ infrâneze,

www.dacoromanica.ro

Că'ntăi voe le dădese,
Ba d'ar fi și cugetat
In urmă să-i facă zapt,
Se temea și el mai tare
Să nu'și aducă pierdare.
De acea îi lăsase
Și el după ei urmase,
Fiind chiar și el în vină
La Mănăstiri făcênd silă.
Căci că tóte le-aŭ prădat
Sumă de bani le-aŭ luat,
Pornindu se fără minte
La lăcașurile sfinte.
După ce aŭ isprăvit
Și n'aŭ mai găsit nimic,
In loc de cetăți turcești
Lua case boerești.
Lua case și orașe,
Oi și miei și vite grase.
Din Ploești până'n Pitești
Ca prin niște țări turcești,
Se primbla cu alai mare,
Și striga în gura mare:
Veniți Turci daca'drăzniți,
Că noi sîntem îndărjiți,
Veniți să facem rezboi
Saŭ că venim noi la voi.
Pentru că noi ne-am jurat
Să întrăm în Țarigrad.
După ce dar aŭ simțit
Cum că Turcii aŭ sosit,
In loc s'o ia spre Rușciuc
Aŭ sucit spre Câmpu-lung,
Ș'așa degrab izbândiră
Și grozav se folosiră.
Că în loc de Țarigrad
S'aleseră cu Bezdead,
La Cozia și Căineni
S'ascunseră subt bușteni.
Iar mai în sus despre Vamă,
Nu pociŭ se mai daŭ de samă.
Trupuri (morți) de mavrofori
Și popi d'acei rasofori,
Staŭ toți vitejaște
Pe văi și pe cóste,
Tot bucăți tăeți
Dă pîei despueți.
Ticălóse óste
Bine stai pe cóste
Parcă te gândești
Acum să jefuești.
Când puneați cocarde,
Și semnul de mórte,
Gândeați să vă fie
Ca o jucărie,
Ș'apoi vă porneați
Lumea dăspoiați.
Aveați vitejie
Și andragathie
Ca se desbrăcați
Pe cine'ntâlneați.
Va! Zavera vóstră
Stă la Bran pe cóstă.
Și câți v'ați pitit
De v'ați mistuit,
In loc de Zavero
Strigați: Bemti Vero.
Iată ați găsit
Loc de moștenit,
Patrida cea mare
Din deal până'nvale,
Iar de nu vă'ncape
Aveți și vârtópe,
Iată-vă veleatul,
Slăviți Țarigradul,
Vă feriți de vale
Să nu dați în mare!

VI. Pentru Țara Românească.

Ca o grădină părăginită
Intocmai este asemuită.
A nóstră țară prea ticălósă
In próstă stare și'ntunecósă.
Că'nprejur este neîngrădită
Și'n tóte părțile răzvrătită,
Ploe nu cade s'o răcorească,
Nici sóre bate s'o încalzască,
Ci o usucă umbra păgână
Și aŭ adus'o praf și țărînă.
Omizi mulțime pe póme ciupește
Și moșoróe pe jos scobește.
Ori ce jigănii vin fără frică
Și cum li'i voea rupe și strică.
Cioce și graurî mereŭ ciupește
Din flóre și póme ce mai găsește.
Copaci mulțime, bușteni se vede
Tóte uscate și nimic verde.
Buruení próste și ghimpi mulți crește,
Iar flori și póme nu mai rodește!
O! jale multă! Triște amară!
Subt care zace a nóstră țară.
Până când Dómne astă prăpaste
Pe noi se fie, și grea năpaste?
Iartă-ne Dómne de ori ce vină
Și'ți fie milă d'ata grădină!
Pământ prea bun i-ai dat firește,
Flori și ori-ce póme când vrei rodește.
Da! fie, mai are o rădăcină,
Dar cufundată este în tină.
P'acéstă bună grădină alege
Un stăpân vrednic d'anóstră lege,
Cu pază bună s'o îngrădească
Hiarele tóte să le zgornească
Omizi, șerpi, bróște și moșiróe
Și se o curăță de gunóe.
De neștiință și de mândrie,
Buruení să rumpă, să nu mai fie,
Gimpii zavistiei din grădină
Pe toți să'i scóță din rădăcină.
Al fericirei dă pe noi sóre,
Ploe dă, milă și dă răcóre,
Ale *Unirei* flori se'n florească
S'a fericirei pom se rodească.
Ithica încă aici se zbóre,
Cu daruri multe să ne'npresóre.
Dafinul nostru ce acum s'arată,
O rădăcină próstă uscată,
Să înverdască fără zăbavă,
Ca din vechime, să crească'n slavă.
Paseri frumóse, un glas prea dulce
De veselie în cer se urce,
Sfânta Troiță se o slăvească,
Ce legea nóstră cea creștinéscă
O va aduce în fericire,
Cu așa mare milostivire.

VII.

(Starea umilită a Țarei)

Români ticăloși și vrednici
Până când așa nemernici
Să trăiți, și chinuiți?
Nu vă deșteptați odată?
Vai de voi! o se pieriți!
Nu simțiți ce otrăvită
Și de tot nesuferită
E robirea peste voi?
Stăpânire vrajmașască,
Avênd gând să vă topească,
Vă încarcă cu nevoi.
Lumea câtă este de mare
Și mulțime de țări are,
Nu se află nicăire
A mai fi o stăpânire
Cu atâta obedire,
Nevoi multe și peiri.
Nici un neam nu știm să fie
Zăcênd în ticălosie
Și pedépsă ca și noi.
Bătuți, jăfuiți în țară
Cu'nchisori și cu ocară,
Cufundați toți în nevoi.
De muncim cu zi cu nópte
Și cu câte chipuri tóte,
Ce să'ntîmpinăm întâiu?
Copiii murind de fóme,
(O! milă făți de noi Dómne!)
Sau birul, star-ar pustiŭ?
Și d'am fi numai cu aste,
Dar și glóbe și năpaste
Nici odată nu lipsesc,
Ci să țin dă noi într'una
De ne frige tot-déuna
Și amar ne pedepsesc.
Ori în ce parte de lume
Neamurile sînt cu nume,
Și știm tóte cum trăesc,
Iar atâta obidire
Jafuri și năpăstuire;
Nicăeri nu mai găsesc.
Numai noi supuși peirei,
Căci din somnul amăgirei
Nu putem fi deșteptați.

www.dacoromanica.ro

Remânem tot în robie,
Necaz și ticălosie
Și de tot neajutați.
D'am fi și acum cu minte
Cum am fost mai din nainte,
Am fi de mult izbăviți
Dintr'acéstă obidire
Jafuri și năpăstuire,
Dar sîntem toți amețiți,
Nu cunóștem ce pricină
Este de mai mare vină
Ne face ticălośiți.
Și de ce în astă țară
Tótă starea este amară
Și toți sînt nemângăioși,
Starea cea bisericéscă
După cum s'a boerésc;
S'acelor mai mici slujbași.
Cu zavistii dau năvală,
Unii p'alți dă înșélă
Ca niște turbați vrăjmași.
Și în urmă toți s'alege
Jăfuiți, dar nu'nțelege
Acest rĕŭ cum e născut.
Ci mulți dic nenorocire
S'alții strig năpăstuire
Vr'un boer că le-aŭ făcut.
Iar bieții creștini, țăranii
Necăjiți mai rĕŭ sărmanii
De bir greŭ și de podvezi
S'alte încă multe rele
Și năpăstuiri prea grele
Pretutindenea le vedi.
Inchegați cu toți de frică,
Nu pricep cine le strică,
Ci gândind să amăgesc,
Saŭ Domnul că n'are milă
Saŭ Ispravnicii în silă
Și Zapciii că-i silesc.
Frați creștini toți să m'asculte
Peștele din cap să'npute.
Luați séma să vedem
D'unde izvoraște rĕul,
Săriți să secăm părăul
Că mai rĕŭ o să cădem.
D'am rĕmas numai c'o vacă
Birul tot mereŭ ne sécă,
Gata sîntem a peri
Și copiii în robie
In urmă o să ne fie,
De n'om ști a ne feri.
Nimeni n'aibă bănuele,
Gândind c'aste biruri grele
Care ne-aŭ lăsat săraci,
Că le strânge vr'o Domnie,
Ci Poarta star-ar pustie
Cu părdalnicul harac.
Ast' înveninat bălaur
Și nesăturat de aur,
Să silește a ne'nghiți
Cu feluri de vicleșuguri
Și cu poleite juguri
Să perim făr d'a simți.
Iar de glóbe și peire,
Jafuri și năpăstuire,
Ce ne fac cei dregători,
Niminea folos nu are
De la mic și pân' la mare.
Ci ca niște lipitori,
Cei mai mici ne sug de sânge,
Dar și ei pĕ loc să stinge
De către ai lor mai mari,
Ce cumpără de nevoie
Puterea să ne despóie
Cum ai secera când ari.
Și apoi ca un burete
Mare s'ațâțat de sete,
Domnia sórbe pĕ toți.
Intr'adins în noi îl moaie
Pagânii să ne despoaie
Ca niște vicleni și hoți,
Către dênșii îl întórce
Și îndată iar îl stórce
Și așa ori ce rĕŭ pătim,
Tot gândim că ne mângâie
Creștină având Domnie,
Iar peirea nu simțim.
Ci s'avem încredințare
Că Domnia și mai mare
Durere și de cât toți
Sufere când ne despoaie,
Dar urméză fără voe
Poruncile de la hoți.
De s'arată și cu silă,
Dar de noi tot îi e milă
Ca de creștini un creștin,
Și cât póte ne ajută
Cu mult dor la noi se uită,
Și prin taină cu suspin.
Creștini, dice când să'ncepeți
Amăgirea să pricepeți.
Creștineștilor vrăjmași?
Și că eŭ sînt fără vină,
Trimis ca pentr'o grădină
Rĕŭ să fac ca un ostaș.
Frați creștini, săriți ferbinte
Puneți crucea înainte,
La vrăjmași să năvălim
Saŭ balaurul să piară
Și să scape astă țară,
Saŭ toți să ne amărîm.
De loc să n'aveți sfială
Nici să fiți la îndoială
Că n'om putea birui,
Ci la Dumnedeŭ credință
Și în lupte cu silință
Putem a ne mântui,
Cum am fost mai dinainte
Vrednic neam de lăudat,
Și cu câtă vitejie
Arătând la bătălie
Pe vrăjmași am cufundat.
Că țara nóstră odată
Era fórte lăudată,
Craii având român de neam,
Purtând stemă legiuită
Care ni era iubită,
Că în cap noi i-o puneam.
Oblăduia ca un tată
Cu dorire arătată,
Și de bir nejăfuiți.
Să silea cu îngrijire
A ne pune 'n fericire
C'a p'ai sĕi fii prea iubiți.
Iar când vre un vrăjmaș mare
Ne făcea vr'o supărare,
Ca un părinte cu dor,
Craiul mergênd înainte,
Și cu fórte dulci cuvinte
Să făcea învĕtător.
Și cu ajutorul crucii
Toți vrăjmașii și nălucii
Biruiți și ocărâți,
Pierea ne avênd ce face
Și noi rămânem în pace
Ca biruitori slăviți.
Mircea Vodă mai nainte
Inteleptul și cu minte,
După cum aŭ auḑit
Turcii cu putere mare
Și 'nțelept Sultan că are
Pĕ vitézul Baiazet,
De voe cu el să 'nclină
Ca prieten i să 'nchină
Și 'ntre dênșii să tocmesc
Cu trei mii bani de aramă
Țara pĕ an a-i da sumă
De plocon prietenesc.
Dar apoi păgâni 'n urmă
Supărându-l numai curmă,
Pornește ca un vrăjmaș
Cu mulțime de oștire
De răsboiŭ având gătire
Și nenumărați ostași,
Și pe câmpul Ialomiții
Ajungênd nelegiuiții
Să gătea ca lupi turbați
Ca să taie și să arḑă
Neamul românesc să piarḑă.
Dar ai noștri ca bărbați,
Viteji fără indoială,
Daŭ asupră-le năvală
De-i ucide ca pe câini.
Și așa tare îi bate,
In cât cu a treia parte
Care le-aŭ scăpat din mâini,
Pĕ Sultan ca lighióna
Ai noștri luând pe góna,
L'Andrianopol îi duc,
Până acolo tot tăindu-i
Și de tot așa stingêndu-i,
Scapă țara iar din jug.
Lalot Vodă iarăși face

www.dacoromanica.ro

Cu păgânii altă pace,
Dar nici asta n'aŭ păzit,
Sultan Mehmet necuratul
Care aŭ luat Țarigradul
Și Europ'aŭ îngrozit.
Turbat fiind de mândrie
Pĕ Craiŭ aŭ chemat să vie
Să se închine luĭ întâĭ,
Ș'a ne face vrênd ocară,
Îndrăsnește ca să ceară
Și cincĭ sute de copiĭ.
Iar vitézul Craiŭ s'aprinde
Pĕ trimișiĭ luĭ îĭ prinde
Și 'ndată ĭ-aŭ înțepat.
Apoĭ trecênd cu ostașiĭ
Dunărea bate ostașiĭ
De 'ĭ lasară fără cap.
Iar Sadin Pașa Vitézul
Să 'șĭ reverse vrênd necadul
Și să ne piardă pĕ toțĭ,
Să 'ndârjăște ca o fiară,
Trece Dunărea în țară
Cu aĭ sĕĭ tâlharĭ și hoțĭ.
Avênd sumă de oștire
Jafurĭ face și peire,
Socotind a izbândi.
N'aŭ nădăjduit să vie
Peste el ticălosie
Și că însușĭ va peri.
Dar îndată luând veste
Ca vulturul năvălește,
Laĭot Vodă peste eĭ,
Indată pe toțĭ îĭ stinge
Vărsând pîrae de sânge
Și-ĭ ucide ca pe eĭ.
Iar în urmă o minune!
Patru miĭ în țepușĭ pune
Și pe Pașa în mijloc,
Îmbrăcat în haine roșiĭ,
Așa-ĭ lasă ticălosiĭ
Pentru bătae de joc.
Ci Sultanul luând știre
Vine cu mare oștire
De o sută cincĭ-decĭ miĭ.
Sosind însă, șade, vede
Pe Sadin Pașa nu crede,
El începe maĭ întâĭ
La ochi bine de se șterge
Ș'apoĭ aprópe merge,
Ce să vadă vaĭ de el?
Pe ĭubitul sĕŭ cunóște
Cu țepușa printre cóste
Și umflat ca un purcel.
Atuncĭ pĕ loc se îngrijește,
Dar de jale hotărăște
Să nu lase pui de om,
Ci să arză, ci să frigă
Némul românesc să stingă
Făcênd țara ca Sodoma.
Iar creștinescul Părinte
Din cer dă Craiuluĭ minte
Ș'adunênd voinicĭĭ sĕĭ
Pĕ ordie dă năvală
Și le face 'nvălmășală
Tăindu-i ca vaĭ de eĭ.
Biruindu-ĭ aci bine,
Tot mereŭ de eĭ se ține
Și l'Andrianopol dar
Astă dată maĭ ajunge,
Dar Sultanul mare fuge,
Obosit ca un măgar.
Și așa cu astă faptă
Țara să maĭ face odată
Vrednică de lăudat.
Căcĭ aĭ noștrĭ aŭ biruit
Pĕ Sultanul cel vestit
Și de sînge l-aŭ scăldat
Mihaĭ Vodă cel vitéz
Cu Sinan Pașa 'n obraz
Și opt-decĭ de miĭ de turcĭ
Pĕ Neajlov se întâlnește
Biruind îĭ îngrozește,
Și îĭ taie ca pe curcĭ,
Pĕ Cohărman Pașa taie
Mihaĭ Vodă în bătae
Singur chĭar cu mâna luĭ.
Și 'n astă isbândă mare
Opt miĭ Românĭ numaĭ are,
Tăind păgânĭ ca la pui.
Ș'alțĭ Crai tot cu vitejie
Păzea țara de robie,
Dar apoĭ câte puțin
Păgânii cu amăgire
Ne aŭ supus făr'avea știre
Și acum robĭ lor ne țin.
Noĭ nu suntem némurĭ próste,
Ci ș'acuma să cunóște
Că sîntem dĕ-ĭ vechĭ Romanĭ.
Vrednicii avem din fire
Până când dar în peire
Și robĭ să fim la dușmanĭ?
Stĕpânirile vecine
Nemțĭ, Muscalĭ fiind creștine
Tot déun'aŭ cugetat,
Arătându-se cu milă,
Au făcut Turcilor silă
Și țara aŭ ajutat;
Și acum putem alege
Ceĭ ce sânt tot dintr'o lege.
Ș'o biserică cu noĭ,
Ale face rugăcĭune
De astă amărăcĭune
Să ne scape de nevoĭ,
Dându-ne ș'ajutorință
La ce om avea trebuință.
Negreșit așa putem
Să sgonim diu astă țară
Stĕpânirea cea amară,
Pedicele să râsipim.
De atâțea anĭ păgânii
Vrând a prăpădi creștiniĭ
Cu arme 'ntâĭ s'aŭ luptat.
Dar vĕdênd că sântem vrednicĭ
Și din ḑi 'n ḑi maĭ puternicĭ,
Intr'alt chip s'aŭ deșteptat,
Și de atuncĭ cu vicleșugurĭ
Și spurcate meșteșugurĭ
Câte puțin ne-aŭ supus.
Intâĭ ne-a orbit vederea,
Apoĭ ne-aŭ legat puterea,
Iar acuma șĭ-aŭ prepus
Pe noĭ cu birurĭ și jafurĭ
A ne usuca ca (pĕ) prafurĭ,
Fără însă să simțim
De la cine ni să trage
Și în ce grópo să ne bage,
Belelele care pățim.

VIII.

(Sfătuirea Patrieĭ către fiĭ).

Frați creștinĭ acum e vreme
De păgânĭ a nu ne teme
Săriți, săriți să scăpăm,
Și puind crucea 'nainte
Toți cu ast-fel de cuvinte
Să facem un jurământ:
O puternice împĕrate,
Dumnedeŭ ce aĭ făcut tóte
Și în cer și pre pământ,
Neamul românesc ascultă
Care cu durere multă
Și cu lacrămĭ înfocați,
Te rugăm s'ajuți Românii
Ca să prăpădești păgânii,
Vrăjmașii ceĭ ne'npăcați.
Ajută să 'nălțăm cruce
Pe păgânĭ ca să-ĭ apuce
Cutremur și rĕŭ sfârșit.
Ne ajută și a merge
Peste ceĭ fără de lege,
Aĭ zdrobi desăvârșit.
Darul tĕŭ pe noĭ să fie
Să ne scape din robie,
De rĕŭ să ne izbăvim,
Să putem apoĭ în pace
Jertfă creștinéscă a face
Și numele să-'Țĭ slăvim.
Némul jurământ îți face
Intre noĭ să avem pace
Și ca frați să ne pornim,
Să ne batem păn'la mórte
Din robie a ne scóte
Pĕ dușmanĭ să-ĭ zgonim.
Frați cu astă hotărâre
Putem avea fericire,
Cu toțiĭ dar s'alergăm,
Să tragem clopote 'n țară,
Mare mic să ias'afară
Și cu toțiĭ să plecăm,
Crucea să punem 'nainte

www.dacoromanica.ro

Dumneḑeŭ având părinte.
Nicĭ de cum nu fiţĭ fricoşĭ
Şi'ţĭ vedea apoĭ duşmaniĭ
Fugind şi urlând sărmaniĭ

Ca niște căţeĭ râĭoşĭ.
Scăpând aşa de acele
Biruri, jafurĭ ş'alte rele.
Nepetrecênd amărîţĭ,

Ca un neam cinstit în lume
Lăudat şi cu bun nume
Putem trăi fericiţĭ.

b). Constantin Daponte, numit Chesarie în călugărie.

Viaţa şi peripeţiile prin care a trecut Constantin Daponte sunt cunoscute de orĭ ce ómenĭ literaţĭ şi dar mĕ voiŭ mărgini numaĭ asupra unora din întâmplările vieţeĭ sale, care aŭ legătură cu scrierele ce a lăsat privitóre la Românĭ [1]).

Constantin Daponte s'a născut la 1713 saŭ 1714 din părinţĭ creştinĭ şi cu renume între concetăţenĭ, Ştefan şi Magdalina, în insula Scopelo. Probabil că familia Dapontes să-şĭ derive denumirea din limba italiană, prin urmare ar fi greacă italianizată. Părintele sĕŭ a fost Consul al Veneţianilor, dar murind curând lasă ḑece copiĭ, şapte băeţĭ şi treĭ fete.

Constantin Daponte a învĕţat şcóla începătóre în Scopelo, şi care şcólă şi o Mănăstire de acolo eraŭ de ale familieĭ lor; apoĭ spre a'şĭ căpăta o instrucţie maĭ întinsă părintele sĕŭ îl trimite în Constantinopol. La 30 Ianuarie 1731, în etate de 17 anĭ, este recomendat de tatăl sĕŭ luĭ Constantin Ventura, interpretul floteĭ Otomane, şi Patriarhuluĭ Christant Notara, dar acesta încetasĕră atuncĭ din viaţă.

Dl. Emile Legrand se exprimă ast-fel asupra causeĭ venireĭ luĭ C. Daponte în Valahia: „En revanche, il se rendit chez Ventura, qui, non content de l'accueillir avec la plus grande bienveillance, lui donna un logement dans sa propre maison et lui proposa le choix entre deux ou trois carièrres. Désireux de poursuivre ses études si heureusement commencées dans son pays natal, et connaisant de réputation les sécoles célèbres dont les hospodars philhellènes et les princes phanariotes avaient doté les provinces roumaines Dapontès supplia son puissant protecteur de lui procurer les moyens d'aller en Valachie. On jouissait dans ce pays d'une demi-liberté, dont s'empressaient de profiter les jeunes gens qui voulaient se livrer à des études que la politique ombrageuse de la Porte se plaisait alors à entraver dans la capitale de l'empire. [2]). Ventura 'l recomandă în acest scop luĭ Constantin Racoviţă şi acesta părinteluĭ sĕŭ Mihail Racoviţă, atuncĭ Domnitor în Valahia, şi Daponte plecă la Bucureştĭ pe la finele anuluĭ 1731.

Curênd însă Racoviţă este mazilit şi înlocuit cu Constantin Mavrocordat. De aicea Daponte 'şĭ descrie singur viaţa sa, cum a studiat cu banĭ daţĭ de la Mănăstirea Sf. Gheorghe din Bucureştĭ, unde-şĭ avea şi locuinţa; apoĭ venind Grigorie Ghica în Valahia Daponte este invitat de Constantin Vodă, ce'l avuse sub protecţia sa în Valahia, prin Serafim, Arhidiacon al Dristreĭ, de a se duce în Moldova ca să-ĭ fie Secretar şi cu scop de a i se propune spre a se însura. [3]). Curând înse sĕ reîntórse din Moldova în Valahia la 1735, în ajunul resbeluluĭ între Turcĭ, Ruşĭ şi Nemţĭ, şi pe care el îl descrie în calitate de Secretar al Domnitoruluĭ, avênd la îndemână tóte informaţiile ḑilnic. Cu tóte ocupaţiile sale de Secretar el îşĭ urma şi cursul la Academiĭ, atât când a fost în Moldova, când şi după ce s'a reîntors în Valahia. [4]). In 1741 Constantin Mavrocordat este numit ĭarăşĭ în Moldova şi Daponte 'l urmézĕ ca Secretar al sĕŭ. Daponte avea o predispoziţie pentru versificare aşa de mare, în cât era în stare a vorbi

[1]). Consultă asupra vieţeĭ sale pe Dl. N. Σάθα, Νεοελληνικὴ Φιλολογία pag. 501—503, idem pe Dl. Papadopul Calimah, Viaţa luĭ Daponte, publicată în Convorbirele Literare, idem pe Dl. Emile Legrand, Ephémérides Daces, vol. III. Notice Bio-bibliographique pag. IX—LXXXIV, idem Zavira Ἑλληνικον Θέατρον, 388—393.

[2]). Veḑĭ vol. III, pag. XIV. Notice Bio-Bibliographique par Emile Legrand, Paris 1888.

[3]). Consultă. Κῆπος Χαρίτων, editat în 1883, de Gavriil Sofocleŭ, şi în care scriere în versurĭ îşĭ descrie Daponte singur tótă viaţa sa; idem Emile Legrand, opul citat pag. XV.

[4]). Veḑĭ Κῆπος Χαρίτων cap. II vers 5—8. Ἐσπούδασα κ'εἰς τὸ σχολεῖο διὰ φιλοπονίαν, καὶ ὡς μποροῦσα πέρασα καὶ τήν φιλοσοφίαν.

www.dacoromanica.ro

în poesie și scrie în poesie tot așa de ușor ca și în prosă, acésta o dovedesc scrierile sale, care's mai tóte concepute în poesie. [1]). Daponte era glumeț și chiar curtesan, compunea poesii de tot felul; așa după ce a scris ocasional un număr de poesii, după ce versifică faptele cele mai însemnate din Istoria Vechiului și Noului Testament, după ce pronunța nepreparat à l'inproviste, după ordin, poesii înaintea lui Constantin Mavrocordat, care se amusa auḑindu'l, apoi a mai scris resboiul dintre Turci, Rușĭ și Nemți tot în poesie și publicat tot de Dl. Emile Legrand. Eŭ am întâlnit și poesii amoróse autografe, și care se conservă într'un manuscript original în Biblioteca Universității de Iași. Cea ce m'a împresionat mai mult a fost că alăturea cu descrierea vieților unor sfinți mai noi, martirisați de Turci, apoi are concepute și acele poesii tot acolo. Acésta însémnă că Daponte nu era un om profund și de tot serios, ci că după împrejurări natura sa îi permitea ușor a trece de la scene tragice și serióse la lucruri glumețe și plăcute, ba chiar și la pasiuni. Cât am cetit din scrierile lui m'am convins că era dotat cu o fantasie mare și cu o ușurătate rară în așĭ exprima ideile, mai ales în poesie, dar că nu era dotat și cu o judecată logică rigurósă, de acea pentru el tóte lucrurile și faptele sunt tot atât de sigure; nu se îndoește de nimică, primește chiar și lucruri superstițióse ca lucruri adevĕrate și ca probate științific. Acésta mai însamnă că Daponte mai era și om vesel și că ușor trecea de la lucruri serióse la glume. Daponte pentru activitatea sa, pentru trecerea ce avea la Domnitori și pentru faptele sale, a fost calomniat de trădător de cătrĕ inimici, de acea marele Vizir Teriachi Hasan Pașa poruncește Domnitorului de a'ĭ trimite pe Daponte din Iași la Constantinopol. Din causa acésta prin sprijinul Domnitorului se refugiază în Crimea la Hanul Selim Ghereĭ, unde este primit și ospătat fórte bine; dar totuși se duce cu Hanul în Constantinopol, sperând că Vizirul va fi uĭtat de el, însă vĕḑut de inimici este trădat și aruncat în temnița Muhzur-aga la 29 Mart 1747. Cât a stat în închisóre a scris necontenit și după ce s'a eliberat, pentru care a plătit sume de bani, s'a reîntors în Moldova, unde la 1749 Noemvrie în 12, se însură cu o tênĕră Marióra, și de la care a avut o fiică. Curând însă, la 1751 'i móre soția ca și fiica și atunci întristat pleacă la Constantinopol, și de acolo se duce la insula Piperi. Aicea la anul 1753, după ce întimpinase și bravase atâtea nenorociri ce i se presentă în calea vieței sale, să decisă a îmbrăca haĭna neagră a călugărieĭ în ḑiua de 26 Octomvrie, la Sf. Dimitrie, numindu-se Chesarie. El a stat mai mult timp în acéstă singuratică insulă lucrând singur cu mânile sale legumele de care avea nevoe spre a se nutri. De aicea trece la Scopelo, dar incognito și trăește ca simplu monah la Monastirea zidită de familia sa, de unde pentru cuvinte necunoscute ĭesă și se duce în Sfîntul Munte Athos. Aicea percurge mai multe Monăstiri și se stabilește la Xiropotam. Cât a stat în Xiropotam în Scopelo și în Piperi, adică de la 1751 până la 1757, Daponte tot n'a lăsat condeiul, ci continuu a scris. Fiind-că Monastirea Xiropotomul, care este cea întâia de la Dafne, limanul Sfîntului Munte, situată pe culmea unuĭa din munți, era în ruină din causa lipseĭ de mijlóce, s'aŭ sfătuit ceĭ-lalți călugări a trimite pe Cesarie Daponte pentru a cere milă în acest scop prin Principatele Românilor. El a esitat de o cam-dată de a primi acéstă îndatorire, pentru că nu-ĭ venea pre bine a se presenta ca simplu monah la aceĭ ce'l cunoștea ca Secretar al Domnitoruluĭ și ca om cu renume mare. El a înventat un pretext că adică numai așa s'ar putea duce, dacă ĭ-ar da sfîntul lemn ce are Monăstirea, presupunênd că nu i s'ar învoi a-l râdica din Monăstire. Călugării însă îi acordă cerirea și la 22 Maiŭ 1757 împreună cu alți doi călugări, părăsește Xiropotamul și percurge cerênd milă în diferite localități din Peninsula Balcanică și apoi intră în Principate pe la Șistov. In București a fost primit cu mare pompă ca cunoscut și ospătat în Monast. Serendari, de unde apoi trece în Moldova și se așază în Monast. Cetățuia. Atunci se întâmplă în Moldova și o incursiune a Tatarilor și el susține că prin presența sfîntuluĭ lemn a făcut de s'aŭ retras Tatarii din țară. Mitropolitul țăreĭ Moldoveĭ Iacob I, cum și Domnitorul, îi daŭ înscris voie a cere milă în țară spre a se restaura Monăstirea Xiropotamul [2]). Incarcat de daruri și de bani din Moldova revine la București, de unde după ce adună ĭarăși sume mari, daruri domnești, se duce

[1]). Veḑi capitul II a opului citat, pag. 7—18.

[2]). Veḑi aceste documente publicate în Biserica Orthodoxă, pe care le-am decopiat din grecește și tradus în românește după manuscriptul intitulat: Πνευματικὴ τράπεζα, care autograf se află în Biblioteca Muzeuluĭ nostru din București.

www.dacoromanica.ro

în Constantinopol. La 1764 părăsește Constantinopolul, mai umblă după milă prin Chio, Smirna etc. In fine la 1765 reintra în Monăstirea Xiropotamul. Cu banii adunați de Cesarie Daponte se restaurează Monăstirea așa cum este până astă-dĭ, și el încetéză din viață la 1784, în 4 Decemvrie.

Visitând acéstă Monăstire am mai găsit în Biblioteca eĭ un însemnat numĕr de autografe, cu deosebire de conținut bisericesc, între altele și o notă de câți bani a adunat pentru Monastire din Principatele Românilor, a adunat 32,000 (Treĭ-decĭ și douĕ de miĭ) leĭ.

Să nu uĭtăm că Cesarie Daponte știa Românește.

Aprópe tot materialul istoric scris de Cesarie Daponte ne privește pe noĭ pe Românĭ, ba încă și multe din epistolele luĭ sunt adresate la barbațĭ politicĭ Românĭ saŭ la persóne ce aŭ avut o î semnătate în societatea nóstră din secului trecut, și pe unele din ele le-a publicat Dl. Emile Legrand în vol. *III* în care descrie viața luĭ Daponte [1]). Deja cunóștem că Dl. Emile Legrand a publicat scrierea în versurĭ a luĭ Daponte, intitulată: Δακικαὶ Ἐφημερίδες—Ephémérides Daces—saŭ Cronicul resboĭuluĭ de patru anĭ 1736—1739, scris tot în poesie. [2]).

Acéstă publicație datorită erudituluĭ profesor francez Emile Legrand, póte fi consultată acum cu cel mai mare profit de orĭ-ce istoric Român.

Apoĭ Dl. C. N. Satha, cunoscut de Europa pentru cercetările sale medievale, privitóre la istoria Orientuluĭ și pe care le-a publicat în opera sa: Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, în volumul al treilea a împrimat pentru întăĭa óră atât Cronicul cât și Catalogul ómenilor celor mai însemnațĭ din secului trecut. [3]). După Dl. C. Satha publicația scrierilor luĭ Cesarie Daponte a făcut'o după originalele însuși a luĭ Daponte Eŭ cercetând diferitele manuscripte grecești existente prin Bibliotecele din Românĭa, am dat mai întăĭu peste o copie a Croniculuĭ luĭ Cesarie Daponte, iar în urmă în Biblioteca Seminaruluĭ Veniamin din Iași am aflat chiar autograful lui Cesarie Daponte: Catalogul istoric a ómenilor celor mai însemnațĭ din secului trecut. M'am servit dar în publicația acésta, în cea ce privește Cronicul luĭ Cesarie Daponte de copia mea, apoĭ procurându'mĭ și publicațiele D-luĭ C. Satha nu puțin m'am ajutat în discifrarea textuluĭ copieĭ mele, care pe alocurea era cu lipse, pe care le am indeplinit după textul publicat de Dl. C. Satha în opera sa, volumul al III-lea.

Cât despre Catalogul ómenilor mai însemnațĭ din secului trecut, nu m'am servit decât de autograful însăși a luĭ Cesarie Daponte. Dl. Emile Legrand susține că și Dl. Constantin Satha a publicat în volumul al treilea al Bibliotecei sale mediavale, Catalogul luĭ Cesarie Daponte tot după un manuscript autograf, iată cum se exprimă: Κατάλογος ἱστορικὸς ἀξιόλογος etc... Publié par Constantin Sathas (d'aprè le manuscrit autographe de Dapontes, conservé à l'Ecole grecque de la Panagia à Pera), dans sa Bibliotheca graeca medii aevi, tom. III (Venise 1872, 8°) pag. 71—200. M. Constantin Erbiceanu, professeur de Theologie à l'Université de Bucarest, me fait savoir (lettre du 25 Decembre 1887) qu'il possède un autre manuscrit autographe du Catalogue historique. Acum urméză să dovedesc dacă eŭ în adevĕr posed un manuscript autograf din Catalogul istoric a luĭ Cesarie Daponte. Iată probele ce aduc în favórea autenticităței autografuluĭ ce posed. 1). Facsimilul reprodus de Dl. Emile Legrand despre scrierea luĭ Dapontes în volumul I Ephémérides Daces, este o icónă exactă a scriereĭ din Catalogul ce posed, așa că nu rĕmâne nicĭ o urmă de îndoĭală asupra identicităței scrierilor. 2). Hârtia cum și mărimea pe care o reproduce facsimilul este aceași în totul cu a Cataloguluĭ meŭ, ba și mărimea paginei. 3). Dacă și Dl. Satha a avut un autograf când a publicat Catalogul luĭ Cesarie Daponte, atuncĭ după textul publicat de Domnia sa, acea autografă a fost probabil chiar prima concepțiune a luĭ Cesarie Daponte, pentru că în multe locurĭ textul publicat este schimbat și eliptic, pe când textul ce posed eŭ este în totul complect și corect, ceea ce s'ar putea ad-

[1]). Vedĭ Ephémérides Daces publiées, traduites et annotées par Emile Legrand, douĕ volume, textul grec un volum și traducerea francesă al doilea volum; și în fine viața luĭ Daponte, Epistolele luĭ și un index analitic asupra acesteĭ scrierĭ, ce formézĕ al treilea volum. Paris, studiu început la 1880 și terminat la 1888.

[2]). Vedĭ opul citat pag. 1—38.

[3]). Vedĭ: Μεσαιωνικὴ Βιβλιοτὴκη, Ἐπιστασίᾳ K. N. Σάθα, vol. I—VI. 1872—1877 publicate în deosebite locurĭ.

www.dacoromanica.ro

mite că'ĭ ultima transcriere pe curat a Catalogului. 4). Autograful meŭ se întinde maĭ mult de cât acel pretins a D-luĭ C. Satha, cuprinde și maĭ multe persóne și maĭ ales profesorĭ de a-ĭ Academiilor de Iași și București, carii lipsesc în publicația D-luĭ C. Satha. Ast-fel susțin că Catalogul istoric ce posed este necontestat autograf a luĭ Cesarie Daponte, și că dacă maĭ este și o altă autografă, apoĭ atuncĭ trebue să admitem că însuși Daponte a scris maĭ de multe orĭ aceeași carte, saŭ că după ce lucra o scriere în urmă o transcria definitiv, așa numaĭ s'ar putea explica existența a douĕ saŭ multe autografe ale aceluĭași autor. Motivul ce m'a îndemnat a traduce în românește acéstă scriere a luĭ Daponte și a'ĭ publica și textul, a fost că în publicația D-luĭ Satha s'a lăsat multe din textele Catalogului sub cuvênt că n'ar avea nicĭ un înteres istoric pentru poporul grec, pe când pentru noĭ Românii tocmaĭ acele texte omise în publicare sunt de cea maĭ mare valóre, pentru că zugrăvesc minunat starea de lingușire și de decadență a societățeĭ nóstre sub Fanarioțĭ din secului trecut.

c). Neculaĭ Chiparisa.

A scris resbelul ce a avut Domnitorul Moldoveĭ Ioan Mihail Racovitză Voevod la 1716 cu Nemții. Traducerea și publicarea acestuĭ fragment istoric am făcut'o după o copie scrisă de mâna unuĭ Român, pentru care am dat preste multe erorĭ ortografice, și nu este maĭ vechie de cât de la finele secululuĭ trecut. Am regretat mult că n'a fost publicat ceva maĭ înainte acest fragment de Dl. Emile Legrand în opera sa Ἑλληνικὸν Ἐπιστολάριον—Epistolaire Grec, pentru că textul imprimat de D-sa este mult maĭ exact și traducerea s'ar fi putut face și maĭ corectă. Eŭ deja împrimasem acest fragment când a apărut Epistolarul D-luĭ Emile Legrand. D-nul Alexandru Suțu, profesor la Liceul din Iași, om competent în limba greacă, a tradus în românește și publicat deja după textul D-luĭ Emile Legrand, în arhiva Societățeĭ științifice și literare din Iași, acest fragment, dar nu m'am putut folosi nicĭ de acéstă lucrare, fiind posterióră. Cine a fost scriitorul acestuĭ fragment și de ce neam? Asupra acestor cestiunĭ nu pot respunde pentru moment, fiind-că 'mĭ lipsesc datele positive, atâta pot ḑice cu probabilitate, că Nicolaĭ Chiparisa a fost grec de neam și anume din Arcadia, că era un confident al Mareluĭ Postelnic, Constantin Vizantie și cunoscut Domnitoruluĭ Mihail Racovitză. Se póte admite că Neculaĭ Chiparisa a fost și profesor în Academia de Iași, și póte și elev aceĭ Academiĭ pentru că ĭ-am întâlnit subscrierea pe resturile de manuscripte ce ni s'aŭ conservat în Mitropolia Moldoveĭ, și care sunt de ale aceleĭ școle.

d). Profesorul Teodor.

De la acesta ne-a rĕmas maĭ multe scrierĭ nicĭ, epigrame, discursurĭ și o scriere asupra vieței luĭ Ioan Petru Mavrogheni. Teodor a fost profesor în Academia Sf. Sava din Bucureștĭ. In o broșură intitulată: Συνοπτικὴ περίληψις τῶν ἡρωικῶν κατορθωμάτων τοῦ Ὑψηλοτάτου, εὐσεβεστάτου τε καὶ τροπαιούχου Αὐθέντου ἡμῶν, καὶ Ἡγεμόνος Πασης Ὀυγκρο-βλαχίας, Κυρίου Κυρίου Ιω Νικολάου Πέτρου Μαβρογένη βοεβόδα, împrimată în Bucureștĭ la tipografia de la Cișmea în 1789, la pagina 28 și 29 cetesc următórea titulatură pusă asupra unor epigrame: Ἐπιγράμματα τοῦ Ἐλλογιμωτάτου Κυρίου Θεωδώρου διδασκάλου τῆς κατὰ τὸν ἅγιον Σάββαν Αὐθεντικῆς Ἑλληνικῆς σχολῆς ἡρωελεγεῖά τε καὶ διαφόρα ὡς πρὸς τοὺς ἀοιδίμους αὐτοῦ γονεῖς, πατρίδα τε καὶ ὑπηκόους. Epigrame de ale prea învĕțatuluĭ Domnuluĭ Teodor, profesor școleĭ elenice domnești din Sf. Sava, ieroelegiĭ și alte diferite, ca cătră pururea amintițiĭ luĭ părinți patrie și supuși [1]). In Νεοελληνικὴ

[1]). Acéstă broșură mi s'a făcut dar de Dl. Ghedeon în Constantinopol anul trecut.

www.dacoromanica.ro

Φιλολογία de Dl. Satha, se ḑice că'șĭ trage originea din Trapezunda, că a fost profesor și în Academia de Iași și că a murit la 1795 Septembrie 7 în București, și s'a înmormêntat la Biserica Sf. Sava. El ne-aŭ conservat și epitimbiul seŭ și în care se spune că era un reputat filolog al timpuluĭ. [1])

Din aceste însemnărĭ știm dar că profesorul Teodor era din Trapezunda, pentru acea 'șĭ ḑicea și Trapezundiul, că a fost profesor maĭ întâiŭ în Academia de Iași și apoĭ la cea din București. Maĭ știm că era un om doct și în special filolog. In tinereţele sale a fost maĭ întâĭu profesor al doilea, și numaĭ cu timpul, prin studiĭ speciale și-a căpatat renumele de literat și filolog. Să nu ne mirăm ca'l întâlnim ca profesor în ambele Academiĭ, pentru că este fapt constatat că de câte orĭ se schimba acelașĭ Domnitor dintr'un Principat la cela-lalt, ceea-ce era adesa, Domnitorĭ aduceaŭ după sine și pe ómenĭ lor devotaţĭ și pe învĕţaţĭ, lucrŭ de alt-fel natural. Așa s'a întâmplat și cu Teodor Trapezundiul.

In manuscriptul seŭ maĭ este și un engomiu tot asupra vieţeĭ luĭ Petru Mavrogheni, dar nu cuprinde nimic de însemnat, pentru acea nu'l am maĭ publicat. Manuscriptul nu pare a fi autograf, dar subscrierea de la urmă este a sa, ceea ce însamnă că'ĭ scris după ḑisa luĭ de vre un discipul al sĕŭ, și că el l'a cetit și subscris. Se vĕd pe icĭ colea și corecturĭ de mâna luĭ, prin urmare pórtă tótă probabilitatea autenticităţeĭ celor ḑise. Traducerea este făcută de fratele meŭ Gheorghie Erbicénu.

e). Petru Depașta Peloponisianu.

Tradus, de G. Erbicénu, profesor la Seminarĭul Veniamin.

Petru Depasta este autorul unuĭ manuscript, ce aparţine biblioteceĭ Muzeuluĭ Naţional din Bucureștĭ, și în care se tratézá cu laude viaţa luĭ Constantin Mavrocordat Voevod. Scriitorul nu narézĕ întrégа viaţă a acestuĭ Domn, ci începênd cu naștерea luĭ la 1711, înaintește descriind domniatele luĭ alternative în Valahia și Moldova până la anul 1761. Iar acésta, pentru că scrierea sa nu este o simplă istorisire de evenimente întêmplate în acest întervаl, ci o operă literară artistic lucrată. Depasta ne întroduce în viaţa luĭ Const. Mavrocordat ca într'o dramă, în care peripeţiele vieţeĭ omenești, bune și rĕle, complicându-se și înodându-se din ce în ce maĭ mult, într'un mod când fatal, când providenţial divin, o termină într'un chip fericit, prin reinstalarea norocită pe tronul Valahieĭ la 1761, după multe suferinţĭ precedente, care preschimbate cu variate restimpurĭ de fericire, formézĕ nodul peripeţielor vieţeĭ unuĭ principe fanariot.

Acesta, dupre mine, a fost motivul pentru ce Depasta nu termină viaţa luĭ Mavrocordat cu mórtea sa, care fu nefirésсă, provenită din lovirea cu sabia la cap de cătră un ofiţer rus la 1769 în resboĭul de la Galaţĭ. De alt-feliŭ Depasta să constată că a trăit în întervalul de la 1761 până cătrăfinele anuluĭ trecut 1,770, când a și murit în București și s'a înmormêntat în lăuntrul bisericeĭ Mitropolieĭ. In manuscriptul No. 2269 ecsistent în Biblioteca Seminarŭluĭ central din Bucureștĭ, 1770, și care manuscript este pomelnicul Mitropolieĭ Ungro-Vlahieĭ scris pe timpul Mitropolituluĭ Dosoteiŭ la 1809, să citește următórea notă: „Alăturea la părетele despre miaḑă ḑi, la ferésta din mijloc (este) mormêntul luĭ Pétre Dĕpastă doftorul, Petre Canela“ etc. Prin urmare doftorul Depasta a trăit încă mult timp după Domnitorul Constantin Mavrocordat. Despre Petru Depasta se maĭ amintește și în scrierea luĭ Daponte Δακικαὶ Ἐφημερίδες, că Memiș Pașa a învitat pe Domnitorul Mavrocordat pe la 1739 în luna luĭ Octombre în 8, să-ĭ trimétă un medic, ĭar Domnitorul îĭ trimite pe Petru Depasta care era medicul seŭ. [2]) Sĕ maĭ face amintire despre Depasta, tot de Daponte în Catalogul istoric, în Epistola a VIII, ce-ĭ adresază luĭ Daponte profesorul sĕŭ Gheorghie și în care se scuzază că nu ĭ-a respuns cu-

[1]). Veḑĭ Satha, opul citat pag. 414.

[2]). Veḑĭ Ephémérides Daces vol. II, pag. 372, par Emile Legrad.

www.dacoromanica.ro

rênd pentru că era ocupat cu afaceri, împreună cu Doctorul Depasta. [1]) Iată tot ce să ştie positiv până acum despre doctorul Depasta. Apoi fiind-că manuscriptul seŭ nu pórtă nici o dată, şi este scris în Veneţia, eŭ unul nu cunosc alta din viaţa acestuĭ scriitor, afară de datele citate, de cât că a fost medic şi filosof la Curtea luĭ Constantin Mavrocordat; că totdéuna l'a însoţit în norociri şi nenorociri, în domniate şi exiluri, şi că tot traĭul sĕŭ îl datoreşte şi viaţa sa o pune sub auspiciele luĭ Mavrocordat. Curios este încă că chĭar Daponte, carele înşiră în Catalogul sĕŭ mulţi alţi Greci maĭ puţin importanţi, până la anul 1784, şi pre carii îi caracterisază în câte-va rânduri, dupre însemnătatea lor, nu ḑice nimic despre Depasta, deşi este contempuran cu dênsul şi'l cunóşte, cum se vede şi din o relaţiune ce ne dă despre dascalul seŭ Gheorghie, carele fiind bolnav se lecuĭa cu *boerul doctor Senior Depasta*, între aniĭ 1756—1758.

Stilul scrierei. Depasta, dupre cum póte vedea lectorul şi numaĭ din acest opuscul, este un bărbat învĕţat şi versat în tótă literatura Grécă. Scrierea sa—viaţa luĭ Constantin Mavrocordat—este lucrată în limba antică Elenă, cuprinḑênd multe ḑiceri poetice, multe compuse neprevĕḑute în lexicóne şi în accepţiuni rarĭ şi grele. Construcţiunea fraseĭ este fórte resucită, dificilă de înţeles maĭ ales din lipsa interpuncţiilor; că cele ce se află în manuscript adesa maĭ mult încurcă de cât lămuresc. Pare că Scriitorul pe une locurĭ într'adins a voit a-şĭ ascunde idea usând şi abusând de tot feliul de forme escepţionale ale sintaxeĭ elenice. Acumularea epitetilor şi a participelor, de şi daŭ stilului o nuanţă poetică, contribue încă maĭ mult la dificultatea ce póte întimpina traducĕtorul; de aceea pe multe locurĭ am reprodus numaĭ sensul originaluluĭ. In genere, multă dificultate am întimpinat în traducere: pentru că stilul este fórte artificial, prolix şi abătut de la norma şi limpiditatea atică (cât colo se vede că scriitorul şĭ-a elaborat cu ostenele frasa), ĭar pe de alta, pentru că scrisórea manuscriptuluĭ conţine multe anortografiĭ şi abreviaturĭ neobicĭnuite, care se discifréză numaĭ înţelegêndu-se sensul contextuluĭ. In Museul Naţional din Bucureşti sĕ conservă acestaşĭ manuscript şi în limba latină, şi în care la fine este şi scara conţinutuluĭ materieĭ împărţită pe capitole, ĭar în colo este identicŭ cu textul Grec.

Manuscriptul este o carte în quarto, legat în pele, nenumerotat, cuprinḑind 57 de file scrise; dintre care 50 de la început sunt scrise de aceeaşĭ mână, ce cred a fi a luĭ Depasta, dupre subscrierea sa, care se află la finea Epistoleĭ de dedicaţiune. Alte treĭ file şi o pagină, după cele 50, sunt scrise de altă mână, însă bine; ĭar treĭ şi o pagină de la fine de altă mână destul de rĕŭ şi anortografic scrise, în cât arată un scriitor cu totul ignorant. Filele de la urmă probéză că manuscriptul actual este transcris dupre un alt script brouillon.

Metoda istorică. Cu tóte că Mavrocordaţiĭ Neculaĭ şi Constantin sunt bărbaţiĭ ceĭ maĭ capabilĭ, pre carĭ Pórta Otomană ĭ-a întrebuinţat în guvernarea acestor ţĕrĭ, pentru a le ţinea alipite de dênsa şi a combate printr'înşiĭ influenţa Austriacilor şi a Ruşilor asupra Românilor în seculul al 18-le, şi, prin urmare, Istoriciĭ Grecĭ, ce le-aŭ descris viaţa, întrând în amĕruntele faptelor lor, ar fi avut póte material suficient, cu care se împle paginele biografielor lor; totuşĭ aceştĭ scriitorĭ, în egoismul lor, aŭ ţinut a se representa şi pre dênşiĭ publiculuĭ, probând că sunt eruditi şi ştiŭ a scrie elenește. Depasta este unul din aceştia. Scrierea sa este o operă literară estetică. In acéstă privire el este de ideele anteriorilor şi contempuranilor sĕĭ. Quintilian ḑice: Naraţiunea trebue a se înfrumuseţa în tot chipul cu graţiĭ şi ornamente; Iar Voltaire preceptéză: Istoria se cade a avea, ca şi o compunere de teatru, o espunere, înodare şi desnodare a evenimentelor. Conform acestora şi Depasta din viaţa luĭ Constantin Mavrocordat face o dramă dupre regulele arteĭ dramatice. Ca principiĭ, dupre care se desfăşura firul vieţeĭ omeneşti, el admite (în Epistola de dedicaţiune şi în întroducere) mişcarea circulară, considerată de Aristotelŭ ca cea maĭ perfectă, şi care concide cu.... legile *ricorsi* ale luĭ I. B. Vico, că adecă atât viaţa individuală cât şi cea generală a omenireĭ, se desvoltă şi să îndeplinește printr'o mişcare circulară. Acéstă lege se sileşte Depasta a o face să ĭasă în viaţa luĭ Constantin Mavrocordat din alternarea peripeţielor bune şi rĕle, ce încércă acest principe, prin desele şi succesivele schimbărĭ de Domnie şi de sórtă. Eroul drameĭ cu tóte

[1]). Veḑĭ Cronicariĭ Grecĭ pag. 219.

www.dacoromanica.ro

că își face deplin datoria în ce privește apărarea țărilor de dușmani, ameliorarea stărei lor civile și religióșă, și sporirea în tot feliul de progrese materiale și culturale, totuși sucombă sórtei fatale. Exiliul și suferințele lui de șépte ani la Lemnos și Chios, fără să fi comis fapte de a merita atare persecuție a sórtei, este nodul drameĭ vieței, care prin intervenirea unei puteri superióre: Deus ex machina, se deslégă prin reinstalarea în nouĕ fericite Domnii. In conclusia biografieĭ el susține că a indicat și descris ceea ce era a se proba conform principielor stabilite la început. Acéstă preocupare însă prea fățișă de formă estetică a scriereĭ împinge pre Depasta la defectul de a negligiă adesa realitatea istorică. El, ca poetul liric din evenimentele întêmplate sub Mavrocordat, alege numaĭ cele ce convin spre lauda Eroului sĕŭ. Chiar numele propriĭ ale Turcilor și Nemților, ce ĭaŭ parte la acțiuni de tot feliul, pentru că ar părea urîte, nedeclinabile și barbare în stilul Elenic, sunt cu totul omise; ceea ce obscuréză narațiunea. Iar traducĕtorul a trebuit a recurge la alte sorginți pentru a deslușì maĭ clar faptele istorice. De aceea continuu am indicat spre deslușire faptele istorice, ce am aflat maĭ precis espuse în Chronografiĭ Moldoveni, și alțiĭ Grecĭ precum se vede din adnotațiunele făcute la traducere.

Orĭ-cum ar fi, biografia scrisă de Depasta are meritul de a întruni în ordine chronologică tóte faptele principale, efectuate de acest principe, orĭ numaĭ întêmplate în timpul Domnielor luĭ. In seculul al XVIII-le Valahia și Moldova încalcate și cotropite de Nemți și Moscalĭ ca atăcătorĭ, frămăntate și strivite de Turcĭ și Tătarĭ ca apărătorĭ, în fine distruse de calamitățile resbeluluĭ, acăruĭa teatru eraŭ aceste țerĭ, locuitoriĭ fură espușĭ la urgia și prada beligeranților, și în necontenită desolațiune și bejenărie. Acéstă stare anormală și de miserie omenéscă a agerit pana maĭ multor învĕțațĭ Grecĭ petrecĕtorĭ în aceste țĕrĭ: Neculaĭ Chiparisa și maĭ ales Depasta ne-aŭ lăsat o icónă fórte vie, amĕrunțită dar tot odată și tristă despre starea turbure a țerilor nóstre de atuncĭ.

Pentru tóte aceste, precum și pentru erudiția ce Depasta desvoltă înfrumsețându-și scrierea sa, socot că lectorul studios cetindu'l nu va rĕmănea neîmpresionat și nemulțemit. Căcĭ dacă nu ne arată multe lucrurĭ *nova*, știe însă a ne le spune *noviter*, ceea ce îndeplinește o cerință principala a unuĭ Istoric.

www.dacoromanica.ro

I.

CRONICUL LUI CHESARIE DAPONTE

DE LA 1648—1704.

ΚΑΙΣΑΡΙΟΥ ΔΑΠΟΝΤΕ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΚΑΙΣΑΡΙΟΥ ΔΑΠΟΝΤΕ

Ἱστορία τῶν συμβάντων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη, ἐπιτροπεύοντος τοῦ Κιπρουλῆ γέροντος Μεχμὲτ πασᾶ, μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ σουλτὰν Ἀχμέτη, υἱοῦ τοῦ αὐτοῦ σουλτὰν Μεχμέτη, ἐπιτροπεύοντος τηνικαῦτα τοῦ Δαμὰτ Χασὰν πασᾶ.

Βασιλεία τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη.

Ὁ σουλτὰν Μεχμέτης, υἱὸς τοῦ σουλτὰν Ἰμπραχίμη, ὅστις εἶχε δύο ἀδελφοὺς, τὸν σουλτὰν Σουλεϊμάνην καὶ τὸν σουλτὰν Ἀχμέτην, καὶ υἱοὺς δύο, τὸν σουλτὰν Μουσταφᾶ καὶ τὸν σουλτὰν Ἀχμέτην, (οἱ ὁποῖοι ὅλοι ἐστάθησαν βασιλεῖς) ἐβασίλευσε κατὰ τὸ σεληνιακὸν ἔτος. . . .

Βεζίρης ὁ Μεχμὲτ πασὰ γερο-Κιπρουλῆς.

Βεζιραζέμιδες, ἀγκαλὰ ἐστάθηκαν πολλοὶ εἰς τὸν καιρόν του, ὅμως ἡμεῖς ἠξεύρομεν ἀπὸ τὸν Μεχμὲτ πασᾶν γέρο-Κιπρουλῆ, ὅστις ἦν τὸ γένος Ἀλβανίτης, ἔκαμε βεζαρέτι πέντε χρόνους, καὶ ἀπέθανε βεζίρης.

CHESARIE DAPONTE

Istoria întâmplărilor pe timpul împărăției lui Sultan Mehmet, când era ca epitrop bătrânul Chipruli Mehmet Paşa, până la împărăția lui Sultan Ahmet, fiul acestuĭ Sultan Mehmet, **pe când era epitrop atuncea Damat Hasan Paşa.**

Impărăția lui Sultan Mehmet.

Sultan Mehmet, fiul luĭ Sultan Ibraim, care a avut 2 fraţĭ, pe Sultan Suleiman şi pe Sultan Ahmet, şi 2 fiĭ, pe Sultan Mustafa şi pe Sultan Ahmet, (cariĭ toţĭ aŭ fost împăraţĭ) a împăraţit la anul lunar.....

Vizirul Mehmet Paşa, bătrânul Chipruli.

Vezirazemizĭ (marĭ viziri) de şi aŭ stat mulţĭ în timpul luĭ, însă noĭ ştim de la Mehmet Paşa bătrânul Chipruli, ce era albanit de neam, a fost vizir 5 anĭ şi a murit vizir.

www.dacoromanica.ro

Τοῦτος πολλὰ κατορθώματα κάμνει.

Τοῦτος πολλὰ κατορθώματα ἔκαμεν· ηὗρε τὴν βασιλείαν πολλὰ διεφθαρμένην καὶ συγχισμένην, ὁποῦ τὰ εἰσοδήματα τῆς βασιλείας τὰ ἐπωλοῦσαν μὲ δύο καὶ τρεῖς χρόνους προτήτερα· γενόμενος δὲ αὐτὸς ἐπίτροπος, ἔπιασεν ὅλους ἐκείνους ὁποῦ τὰ εἶχαν ἀγοράσει, καὶ τοὺς ἀπεκεφάλισε, καὶ τὰ ἐπούλησεν αὐτὸς ἐκ δευτέρου εἰς ἄλλους, καὶ ἀνέστησε τὸ βασίλειον.

Acesta multe isprăvĭ a făcut.

Acesta multe isprăvĭ a făcut, a găsit împĕrăţia mult destrăbălată şi încurcată, când veniturile împĕrăţieĭ le vindeaŭ cu 2 şi 3 anĭ înainte ; iar făcêndu-se acesta epitrop, ĭ-a prins pe toţĭ aceia, carii le aveaŭ cumpĕrate, şi ĭ-a decapitat, şi le-a vêndut el de a doua óră la alţiĭ, şi a reînviat împĕrăţia.

Ἀποστάτης Τζελαλῆ Χασὰν πασᾶς.

Εἰς τὸν καιρὸν αὐτοῦ ἐστάθη ἕνας ἀποστάτης εἰς τὴν Ἀνατολήν, ὀνόματι Τζελαλῆ Χασὰν πασᾶς, καὶ ἐκυρίευσεν ὅλην τὴν Ἀνατολὴν δυναστικῶς ἕως εἰς τὸ Σκούταρι, καὶ ὅλοι οἱ πασάδες τῆς Ἀνατολῆς τὸν ἐπροσκύνησαν· τοῦτον ὅμως ὁ γερο-Κιπρουλῆς μὲ ἕνα ἐπιτήδειον τρόπον ἐκατόρθωσε καὶ τὸν ἐσκότωσαν.

Apostatul Gelali Hasan Faşa.

Pe timpul luĭ a fost un revoluţionar în rĕsărit, cu numele Gelali Hasan Paşa, şi a cucerit tot Orientul cu putere până la Scutarĭ, şi tóte paşalele rĕsărituluĭ i s'aŭ închinat ; pe acesta însă bătrânul Chipruli într'un mod abil a reuşit şi l-a ucis.

Ἅλωσις Τενέδου καὶ Λήμνου ὑπὸ Τουρκῶν.

Ἐπῆγε καὶ εἰς τὴν Προῦσαν οὗτος ὁ βεζιραζέμης μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ ἄρχισε νὰ ἐξετάζῃ περὶ τῶν ζορμπάδων, καὶ εὑρίσκωντας πολλοὺς, ὅλους τοὺς ἐσκότωσε· γυρίζωντας εἰς τὴν Πόλιν, ἔφθασεν εἴδησις, πῶς ἡ ἀρμάδα τῶν Βενετίκων ὑπέταξε τὴν Τένεδον καὶ τὴν Λῆμνον· ταῦτα ἀκούσας ἐπῆγεν εἰς Καλλίπολιν· ὁ δὲ γκενεράλης τῶν Βενετζιάνων ὀνόματι Μουτζινίγος, ἐκυνηγοῦσε τὴν ἀρμάδα τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ ἐπειδὴ τὰ λοιπὰ κάτεργα ἐπρόφθασαν καὶ τὰ ἐτράβηξαν ἔξω καὶ τὰ ἐξαρμάτωσαν, ἔπεσε κατόπιν κυνηγῶντας τὴν μπαστάρδαν, ὁποῦ ἦτον ὁ καπετὰν πασᾶς, καὶ τὴν ἐκυνήγησεν ἕως ὁποῦ ἐμβῆκε μέσα εἰς τὸ μπογάζι· ὁ βεζιραζέμης ὤντας ὄξω εἰς τὴν στερεὰν, καὶ βλέπωντας τὰ γινόμενα, εὐθὺς ἐπρόσταξεν ἕνα τοπτζῆν χριστιανόν, ὀνόματι Μάρκον, καὶ ἔρριξεν ἕνα τόπι ἐπάνω εἰς τὴν μπαστάρδαν τοῦ γκενεράλη, καὶ κτυπῶντας τὸ κατάρτι, τὸ ἐγκρέμνισε, καὶ ἐλάβωσε καὶ τὸν γκενεράλην· ἔρριξε καὶ δεύτερον, καὶ ἐκτύπησε τὸ κάτεργον εἰς τὸ μέρος, ὁποῦ ἦτον τὸ μπαροῦτι, καὶ ἔπιασε τὸ κάτεργον καὶ ἐκάηκε, καὶ ἔμεινεν ἡ νίκη τῶν Τουρκῶν, πέρνοντας ὀπισω τὴν Τένεδον καὶ τὴν Λῆμνον νῆσον.

Luarea Tenedului şi a Limnului de către Turcĭ.

S'a dus la Prusa acest Vizirazemi cu împĕratul şi a început să cerceteze despre Zorbagiĭ (un fel de armată) şi aflând mulţĭ, pe toţĭ i-a ucis. Inturnându-se la Constantinopol, a venit veste că flota Veneţienilor a supus Tenedul şi Limnul ; acestea auḑind s'a dus în Galipoli ; iar Generalul Veneţienilor cu numele Mucinic, urmăria flota Otomanilor, şi fiind-că celelalte corăbiĭ aŭ reuşit şi le-aŭ tras afara şi le-aŭ descărcat de armată, s'a aruncat în urmă urmărind corabia *bastarda*, unde era căpitan Paşa şi l-a urmărit până a intrat în lăuntru în bogaz (strîmtóre). Vizirazemi, fiind afară pe contiuent şi vĕḑênd cele întâmplate, curând a ordonat unuĭ tunar creştin cu numele Marcu şi a aruncat un tun deasupra bastardeĭ generaluluĭ, şi lovind catargul l-a dat jos şi a rănit şi pe general ; a aruncat şi a doua óră şi a lovit corabia în partea unde era prăfăria, şi s'a aprins corabia şi a ars şi a rĕmas învingerea Turcilor, luând înapoĭ Tenedul şi insula Limnul.

Παράδοσις τοῦ Μπαγδατίου μὲ ἕνα τόπι.

Ὁ ρηθεὶς Μάρκος ἔκαμε καὶ ἄλλην ἀνδραγαθίαν· ὅταν ἐπῆγεν ὁ σουλτὰν Μουράτης εἰς τὸ Μπαγδάτι, ἔρριξεν ἕνα τόπι καὶ μὲ ἐκεῖνο τὸ τόπι ἐπαραδόθη τὸ κάστρον· διὰ τοῦτο τὸ ἔδωκε ζιαμέτι, καὶ τὸν ἔκαμε τοπτζίμπασην. Ἀκούωντας ὁ βασιλεὺς τὴν τοιαύτην νίκην ὁποῦ ἔκαμεν ὁ βεζιραζέμης, τὸν ἔ-

Predarea Bagdatului cu un tun.

Ḑisul Marcu a făcut şi altă bravură, când s'a dus Sultan Murad la Bagdat, a aruncat un tun şi cu acel tun s'a predat castrul. Pentru aceia ĭ a dat *zamet* [1]) şi l-a făcut Başă-tunar. Auḑind împĕratul de ast-fel de învingere ce a făcut Vizirazemi, ĭ-a trimes

www.dacoromanica.ro

στειλε κιλίτζ καφτάνι μὲ τὸν χαζνεδάρην Μπιλάλαγαν Ἀράπην, ὁ ὁποῖος παγαίνωντας εἰς τὸν βεζίρην, τὸν εἶπεν ὁ βεζίρης, ἰδοὺ ὁποῦ γράφω τῷ βασιλεῖ νὰ σὲ κάμῃ κισλὰρ ἀγασή, ὁποῦ ἐσὺ μὲν νὰ κυβερνήσῃς τὰ ἔνδον τῆς βασιλείας, ἐγὼ δὲ τὰ ἔξω· τὸν εἶπεν ἀκόμι νὰ σηκώσῃ τὸν βασιλέα ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ τὸν πηγαίνῃ εἰς Ἀδριανούπολιν.

Ἐξέτασις περὶ Βλαχομπογδανίας.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐγύρησε καὶ αὐτὸς ὁ βεζιραζέμης εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ὅπου ἄρχισε νὰ ἐξετάζῃ περὶ τῆς Βλαχίας καὶ Μπογδανίας, ἂν ὑποτάσσωνται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Ὀθωμανῶν, ἢ ὄχι· ὅτι ἐπαίροντο μὲ τὰ πτερὰ τοῦ Ρακότζκη κράλη τῆς Οὐγγαρίας· ὅθεν ἐμήνυσε τοὺς αὐθέντας, τὸν Κωνσταντῖνον δηλαδὴ Μπασαράμπαν αὐθέντην τῆς Βλαχίας, καὶ τὸν Στέφανον Γεωργίου αὐθέντην τῆς Μολδαβίας, διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ φιλήσουν χέρι, ἐπειδὴ ὅταν ἔγειναν αὐθένται δὲν ἐφίλησαν· αὐτοὶ ὅμως φοβηθέντες ἄρχισαν μὲ ταξίματα πολλῶν ἀσπρῶν, διὰ νὰ μὴν ὑπάγουν· ὁ βεζιραζέμης καὶ ἐκ δευτέρου τοὺς ἐμήνυσε νὰ ἔλθουν χωρὶς κανένα φόβον, καὶ θέλουν γυρίσει πάλιν εἰς τὰς αὐθεντείας των· αὐτοὶ καὶ τότε μὲ κανένα τρόπον δὲν ἠθέλησαν νὰ ὑπάγουν· ὅθεν τοὺς ἐμαζίλευσε, καὶ εἰς μὲν τὴν Μπογδανίαν ἔκαμεν αὐθέντην τὸν συντοπίτην του Γκίκαν βόρνικον, ὁ ὁποῖος ἦτον καπικεχαγιᾶς εἰς τὴν Πόρταν, καὶ τὸν ἐρώτησε περὶ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Βασίλβοδα ποῦ εὑρίσκονται, καὶ ἀπεκρίθη, ὅτι εἰς τὴν Μπογδανίαν, καὶ τὸν εἶπεν, εὐθὺς ὁποῦ ὑπάγεις νὰ τοὺς στείλῃς ἐδῶ εἰς τὴν Πόλιν· εἰς δὲ τὴν Βλαχίαν ἔκαμε τὸν Μίχνια βόδα, τὸν καὶ Τζομπὰν μπέην λεγόμενον.

Ὑποταγὴ Ἐρδελίου εἰς Τούρκους.

Ἀφ' οὗ ὑπέταξεν αὐτοὺς τοὺς δύο τόπους, ἔκαμε μεγάλην ἑτοιμασίαν κατὰ τοῦ Ρακότζκη, καὶ ἐκστρατεύσας κατ' αὐτοῦ τὸν ἐνίκησε, καὶ ἐκυρίευσεν ὅλην τὴν Ἐρδελίαν, καὶ ἔβαλεν ἄλλον κράλην Μπόρτζα Γιάνους ὀνομαζόμενον, καὶ οὕτως ἐπέστρεψε νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ἐσκότωσε πολλοὺς πασάδες καὶ μεγιστᾶνας.

Κρεμᾶται ὁ παναγιώτατος.

Ἐκρέμασε καὶ τὸν Παρθενάκην Χῖον, οἰκουμενικὸν πατριάρχην, ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Λαζάρου, ὁ ὁποῖος ἐστάθη σοφὸς ἄνθρωπος· τὸν ηὗρε δὲ αἰτίαν διὰ ἕνα καλόγερον ὁποῦ ἐπῆγεν εἰς τὴν Μοσχοβίαν μὲ ἀπανταχοῦσαν περὶ ἐλεημοσύνης, ὅστις

chiliț [2]) caftan cu hasnedarul (casierul) Bilalaga Arapi, care ducêndu-se la vizir, ĭ-a ḑis vizirul: iată că scriŭ Impĕratuluĭ să te facă *chișlar-agasi* [3]) ca tu să guvernezĭ cele dinăuntru ale împĕrățieĭ și eŭ cele de afară. I-aŭ ḑis încă să rîdice pe Impĕratul din Constantinopol și să-l aducă la Adrianopol.

Cercetarea despre Vlaho-Bogdania.

După acestea s'a întors și însușĭ Vizirazemi în Adrianopol, când a început să cerceteze despre Valahia și Moldova, dacă se vor supune împĕrățieĭ Otomanilor saŭ nu; pentru că se întraripaŭ cu aripele luĭ Racoți craiul Ungarieĭ. De aceia a somat pe Domnitorĭ, adică: pe Constantin Basarab Domnul Valahieĭ și pe Stefan Gheorge Domnul Moldavieĭ, ca să se ducă să sărute mâna, pentru-că atuncĭ când s'aŭ făcut Domnĭ n'aŭ sărutat-o. Aceștia însă temêndu-se aŭ început cu contribuțiĭ de mulțĭ banĭ, pentru ca să nu se ducă; Vizirazemi ĭ-a somat și de a doua óră să vină fără nicĭ o témă, și se vor întórce iarășĭ la domniatele lor. Dar aceștia și atuncĭ în nicĭ un chip n'aŭ voit să se ducă; de aceia ĭ-a mazilit, și în Moldova a făcut Domn pe vornicul Ghica conlocalnicul sĕŭ, care era ca capichihaia la Pórtă și l-a întrebat despre femeea și fiiĭ luĭ Vasile Vodă unde se află, și a rĕspuns că în Moldova; și ĭ-a ḑis: îndată ce te veĭ duce să-ĭ trimiți în Constantinopol. Iar în Valahia a făcut pe Mihnea Vodă numit și Cioban Beiŭ.

Supunerea Ardélului Turcilor.

După ce a supus aceste 2 locurĭ, a făcut mare pregătire contra luĭ Racoți, și mergênd cu rĕsboiŭ asupra luĭ l-a învins, și a stăpânit tot Ardélul și a pus alt craiŭ, numit Borza Ianuș, și ast-fel s'a întors învingĕtor și triumfător la Adrianopol și a ucis multe pașale și boerĭ.

Se spânzură Prea sânția Sa.

A spânzurat pe Partenachi Hiul, patriarh ecumenic, în ḑiua Sf. Lazăr, care a fost bărbat înțelept; ĭ-a găsit vină pentru un călugăr ce s'a dus la Moscova cu pantahusa pentru milă, care trecênd prin Cazacia (țara

www.dacoromanica.ro

περνῶντας ἀπὸ τὴν Καζακίαν, ἐπῆγεν εἰς τὸν χάτμανον τῆς Καζακίας· ἐκεῖ κατὰ τύχην εὑρέθη ἕνας μιρζᾶς ἀπὸ μέρους τοῦ χάνη, καὶ μὲ τὸ νὰ προετίμησεν ὁ χάτμανος τὸν καλόγηρον, καθίζωντάς τον παράνω ἀπὸ τὸν μιρζᾶν, ἐφθόνησεν ὁ μιρζᾶς, καὶ ἐπιστρέφων εἰς τὸν χάνην εἶπε τὴν καταισχύνην ὁποῦ τὸν ἔκαμεν ὁ χάτμανος, τιμῶντας τὸν καλόγηρον περισσότερον ἀπὸ λόγου του, καὶ εἰς τὸ γύρισμα ἔπιασεν ὁ χάνης τὸν καλόγηρον, καὶ πέρνωντας τὸ γράμμα του, τὸ ἔστειλεν εἰς τὸν βεζιραζέμην, ὁ ὁποῖος εὐθὺς ἐπρόσταξε καὶ ἐκρέμασαν τὸν πατριάρχην· ἐγύρευε διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν νὰ χαλάσῃ καὶ μερικοὺς ἀρχόντους τῆς Πόλεως, καὶ διὰ τοῦτο ὁ τζελεπὴ Κωνσταντῖνος Γουλιανὸς ὁ μέγας λογοθέτης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἦτον κρυμμένος ὡς πέντε χρόνους ἀπὸ τὸν φόβον.

Παναγιώτατος ὁ Χουμχούμης.

Εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ τοῦ Παρθενάκη ἔγινε πατριάρχης ὁ Παρθένιος Χουμχούμης, ἀπὸ Μπρούσης μητροπολίτης.

Κρεμᾶται ὁ Πεκίου.

Ἐκρέμασε καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Πεκίου, ὤντας εἰς τὴν Μπροῦσαν.

Παναγιωτάκης δραγουμάνος.

Αὐτὸς ἔκαμε τὸν Παναγιωτάκην δραγουμάνον τῆς βασιλείας· οὗτος ἦτον ἀπὸ ἀσήμους γονεῖς, ὁ πατέρας του γούναρης, καὶ ἀπὸ μικρὸν παιδὶ τὸν ἐπῆρεν ὁ Συρίγου, πνευματικὸς διδάσκαλος, θεολόγος καὶ σοφώτατος ἄνθρωπος, καὶ τὸν ἔβαλε καὶ ἐσπούδαξεν ἑλληνικά, λατινικά, ἀραβικὰ καὶ περσικά, καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τὸν ἔκαμε δραγουμάνον τοῦ Ἰμπερατόρε, μετὰ δὲ ταῦτα ἀπεκαταστήθη καὶ μέγας δραγουμάνος τῆς βασιλείας.

Νέον δόσιμον.

Εἰς τὸν καιρὸν αὐτοῦ τοῦ βεζιραζέμη εὐγῆκεν εἰς ὅλον τὸ βασίλειον τὸ δόσιμον, ὁποῦ ὀνομάζεται σουρσάτ, καὶ ἐσύναξεν εἰκοσιτέσσαρας χιλιάδας πουγγία ἄσπρα.

Αὐθέντης Βλαχίας ὁ Γκίκας, Μπογδανίας ὁ Στεφανίτζας.

Εἰς τὰς ἡμέρας του ἀπεστάτησεν ὁ προρρηθεὶς Μίχνια βόδας, αὐθέντης τῆς Βλαχίας, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔγινεν αὐθέντης ὁ Γκίκα βόδας, μεταθέτωντάς τον ἀπὸ τὴν Μολδαβίαν εἰς τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας, τὸν

Cazacilor), s'a dus la hatmanul Căzăcieĭ; acolo din întâmplare se afla un *mirzas* [4]) din partea hanuluĭ, și fiind-ca hatmanul a cinstit maĭ mult pe călugăr, punêndu-l să șéḑă maĭ sus de cât mirza, l-a învidiat mirza și întorcêndu-se la han a spus rușine ce ĭ-a făcut hatmanul, cinstind pe călugăr maĭ mult de cât pe el, și la întórcere prinḑênd hanul pe călugăr și luându-ĭ scrisórea sa, a trimes'o luĭ Vizirazemi, care îndată a ordonat și a spânzurat pe patriarh. Căuta pentru acéstă causă să nimicéscă pe unĭĭ din boeriĭ Constantinopoluluĭ, și de aceea Celebi Constantin Gulian, mare logofăt al bisericeĭ marĭ, a fost ascuns ca la 5 anĭ de frică.

Preasânţitul Humhume.

In locul acestuĭ Partenachi s'a făcut Patriarh Partenie Humhume, din Mitropolit al Pruseĭ.

Să spênzură cel al Pechiului.

A spânzurat și pe Arhiepiscopul Pechiuluĭ, când era în Prusa.

Panaghiotache Dragoman.

Acesta a făcut pe Panaghiotache dragoman împĕrăţieĭ, el era din părinţĭ neînsemnaţĭ, părintele luĭ blanar, și de copil mic l-a luat (Meletie) Sirig, profesor spiritual, teolog și om fórte înţelept, și a pus de l-a învĕţat elinește, latinește, arabește și persicește și l-a făcut dragoman imperatoruluĭ (Rusieĭ); după aceea l-a așezat și mare dragoman al împĕrăţieĭ.

Nouă dare.

In timpul luĭ Vizirazemi a eșit în tótă împĕrăţia darea ce se numește *sursat* [5]) și a adunat 24.000 pungĭ de aur.

Domnul Valahieĭ Ghica; al Moldoveĭ Stefăniţă.

In ḑilele luĭ s'a revoltat ḑisul Mihnea Vodă, Domnul Valahieĭ, și s'a dus în Ungaria, și în locul luĭ s'a făcut domn Ghica Vodă, strămutându-l din Moldova în domnia Valahieĭ, căruia ĭ-a părut rĕŭ de acéstă strămutare,

www.dacoromanica.ro

ὁποῖον τὸν ἐκακοφάνη διὰ τὴν μετάθεσιν, ἀγαπῶντας περισσότερον νὰ ἦναι εἰς τὴν Μπογδανίαν. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εὑρέθη εἰς τὴν Μπογδανίαν ὁ Δούκα βόδας, ὁ ὁποῖος ἐστάθη καμαράσης τοῦ Βασίλβοδα, καὶ τὸν ἐλάλησεν ὁ Γκίκα βόδας θυμωμένος, καὶ τὸν εἶπε· καλὰ εἶναι αὐτά, καμαράση, ὁποῦ ἔκαμεν ὁ Βασίλβοδας νὰ μᾶς εὐγάλῃ ἡμᾶς ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν, καὶ νὰ βάλλῃ τὸν υἱόν του, μάλιστα ὁποῦ τὸν ἐκάμαμεν τόσαις καλοσύναις; αὐταὶς εἶναι ἡ ἀμοιβαίς; ὁ δὲ Δούκα βόδας ἠξεύρωντάς τον φιλάργυρον, τὸν ἀπεκρίθη λέγων, καὶ τὴν Βλαχίαν παρακάτω ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν τὴν λογιάζετε; μάλιστα εἶναι πολλὰ καλλίτερη, πειδὴ εὐγάζει περισσότερα ἄσπρα, καὶ ἔχει περισσότερα εἰσοδήματα. Τότε ἀκούωντος τὰ τοιαῦτα ἐχάρηκε. Εἰς δὲ τὴν Μολδαβίαν ἔκαμεν αὐθέντην τὸν Στεφανίτζαν βόδαν, υἱὸν τοῦ Βασίλβοδα, τοῦ ρηθέντος, ὥντος ὁ πατήρ του σφαλισμένος εἰς τοὺς Ἑπτὰ Γουλάδες.

Ἔξωσις τοῦ Γκίκα βόδα δι' ἐπιβουλῆς τοῦ υἱοῦ του.

Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς εἰς τὸ ἀναμεταξύ, καὶ εὔγαλε τὸν Γκίκα βόδαν ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἠθέλησε νὰ δώσῃ τῷ βεζιραζέμῃ τριάντα πουγγία ὁποῦ τὸν ἐζητοῦσε δῶρον, τὰ ὁποῖα ὑποσχόμενος ὁ υἱὸς αὐτοῦ Γρηγόριος Γκίκα βοεβόδας (ὁ ὁποῖος εὑρίσκετο τότε εἰς τὴν Πόλιν) ἔδωσεν αὐτῷ τὴν αὐθεντείαν· τὸν δὲ Γκίκα βόδα τὸν ἔφερε σιδηροδέσμιον εἰς τὴν Πόλιν, γράφωντας ὁ βεζίρης τῷ Καρᾷ Μουσταφᾷ πασᾷ τῆς Σιλίστρας, καὶ ἦλθεν ἀτός του καὶ τὸν ἔπιασε, καὶ βάλλωντάς τον εἰς τὰ σίδηρα, τὸν ἔστειλεν εἰς τὴν Πόλιν.

Αὐθέντης Βλαχίας ὁ Γρηγόρβοδας υἱός του.

Διὰ τὸν ρηθέντα Γρηγόρβοδα λέγουσί τινες, πῶς νὰ ἐπεβουλεύθη τὸν πατέρα του τότε· ὅτι ὁ πατήρ του ἔγραψε τότε μεκτοῦπι εἰς τὸν βεζίρην διὰ τὰ τριάντα πουγγία ὁποῦ τὸν ἐζητοῦσε δῶρον, ὑποσχόμενος νὰ τὰ δώσῃ, μόνον μὲ ἀναβολὴν χρόνου τὸ ὁποῖον μεκτοῦπι νὰ τὸ ἄλλαξεν ὁ υἱός του, καὶ νὰ ἔγραψεν αὐτὸς ἄλλο, πῶς τάχα δὲν ἠμπορεῖ μὲ κανένα τρόπον νὰ τὰ δώκῃ, καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ διὰ τοῦτο νὰ τὸν ὠργίσθη ὁ βεζιραζέμης καὶ νὰ τὸν ἐμαζιλευσεν· οὗτος δὲ ἔταξε τῷ βεζιραζέμῃ πῶς κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα, ὁποῦ εἶναι συνηθισμένα νὰ δίδωνται ἀπὸ τὴν αὐθεντείαν, τὰ δίδει καὶ αὐτά, καὶ οὕτως ἔδωκεν αὐτῷ τὴν αὐθεντείαν.

Βλαχία διεφθαρμένη.

Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Βλαχίαν ὁ Γριγόρβοδας,

plăcêndu-ĭ maĭ mult să fie în Moldova. In timpul acesta se afla în Moldova Duca Vodă, care a fost camaraș luĭ Vasile Vodă, și ĭ-a vorbit Ghica Vodă supărat și ĭ-a ḑis: bine este acésta, camarașule, ce a făcut Vasile Vodă să ne scótă pe noĭ din Moldova și să pue pe fiĭul sĕŭ, maĭ ales că ĭ-am făcut atâtea bunătățĭ? Acestea îĭ sunt rĕsplățile? Iar Duca Vodă, sciindu-l iubitor de argint, ĭ-a rĕspuns ḑicênd: Socotești pe Valahia maĭ joș de cât Moldova? Maĭ ales este maĭ bună, fiind-că produce maĭ mulțĭ banĭ și are maĭ multe venitурĭ. Atuncĭ auḑind acestea s'a bucurat. Iar în Moldova a făcut domn pe Stefăniță Vodă, fecior amintituluĭ Vasile Vodă, fiind părintele sĕŭ în cele Șapte *gulade* [6]).

Scóterea luĭ Ghica Vodă prin viclenia fiuluĭ sĕŭ.

N'a trecut mult timp la mijloc și a scos pe Ghica Vodă din Valahia, pentru că n'a voit să dea luĭ Vizirazemi dar 30 pungĭ ce i le ceruse, pe care făgăduindu-le fiul sĕŭ Grigore Ghica Vodă (ce se afla la Constantinopole), ĭ-a dat luĭ domnia; ĭar pe Ghica Vodă l-a dus pus în fiére la Constantinopole, scriind Vizirul luĭ Cara Mustafa Pașa de Silistra, și a venit el însușĭ și l-a prins. și l-a pus în fiére și l-a trimes în Constantinopol.

Domnul Valahieĭ Grigorie Vodă fiul sĕŭ.

Despre ḑisul Grigorie Vodă spun uniĭ, că a viclenit atuncĭ pe părintele sĕŭ, când părintele sĕŭ a scris *mectupi* [7]) la vizir pentru 30 pungĭ ce a cerut dar, făgăduind să le dea, numaĭ cu trecerea timpuluĭ; care mectupi l-ar fi schimbat fiul sĕŭ, și a scris el altul, că adecă nu póte cu nicĭ un chip să dea. și de al-de-asemenea; și de aceia s'a supărat pe el Vizirazemi și l-a mazílit. Acesta a declarat vizirului că pe lângă cele-lalte, ce sunt obicĭnuite să se dea de la domnie, să dea și pe acestea, și astfel ĭ-a dat luĭ domnia.

Valahia distrusă.

Venind în Valahia Grigorie Vodă a gă-

www.dacoromanica.ro

ηὗρε τὸν τόπον διεφθαρμένον ἀπὸ τὸ θανατικόν, ἀπὸ πεῖναν, καὶ ἀπὸ ἄλλα περιστατικά.

Θάνατος τοῦ Βασίλβοδα καὶ τοῦ υἱοῦ του, καὶ τοῦ βεζιραζέμη.

Εὐγῆκεν ὁ Βασίλβοδας ἀπὸ τοὺς Ἑπτὰ Γουλάδες, ἐσφαλίσθη ὁ δι' αἰτίαν τοιαύτην· ὁ Στέφανος μέγας λογοθέτης ἐλθὼν κατ' αὐτοῦ μ οὔγγρικα καὶ βλάχικα στρατεύματα, διὰ νὰ τὸν εὐγάλῃ ἀπὸ τὸν θρόνον, αὐτὸς μὴ δυνάμενος ἀντιστῆναι, ἔφυγε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν συμπέθερόν του Χμίλη γάτμανον τῆς Καζακίας, ἀφίνωντας τὴν δόμναν του καὶ τὸν υἱόν του τὸν Στεφανίτζαν· γνωρίζωντας δε τὸν Χμίλην ἄνθρωπον ἀσύστατον καὶ μέθυσον, ἐκίνησεν ἀπεκεῖ καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Κρίμι πρὸς τὸν χάνην, καὶ ἐπρόσπεσεν εἰς τοῦ λόγου του, καὶ ἐπαρακάλεσε νὰ γράψῃ καὶ νὰ μεσιτεύσῃ πρὸς τὸν βασιλέα νὰ τὸν συγχωρήσῃ· ὁ χάνης κατὰ τὴν ἱκεσίαν του ἔγραψε καὶ τὸν ἔστειλε καὶ αὐτὸν εἰς τὴν Πόλιν, τὸν ὁποῖον ἤθελε νὰ τὸν χαλάσῃ ὁ βασιλεὺς, ὅμως διὰ μεσιτείας τοῦ βεζιραζέμη ἐγλύτωσε τὴν ζωήν του, καὶ τὸν ἔβαλεν εἰς τοὺς Ἑπτὰ Γουλάδες· τὴν δόμναν του καὶ τὸν μπεϊζαδέν του τοὺς ἐκράτησεν ὁ Στεφὰν βόδας, καὶ ἐπῆρεν ὅλον τὸ τίποτές του· ἀφ' οὗ εὐγῆκεν ἀπὸ τοὺς Ἑπτὰ Γουλάδες ὁ Βασίλειος βοεβόδας, μετὰ ἕνα χρόνον ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος, τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἔφερον εἰς τὴν Μπογδανίαν, καὶ ἐτάφη εἰς τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας· μετὰ τοῦτον ἀπέθανεν εἰς Μπενδερι καὶ ὁ μπεϊζαδὲς αὐτοῦ Στεφανίτζα βόδας, εἰς ταῖς ἡμέραις τοῦ αὐτοῦ βεζίρη· λέγουσι τινὲς διὰ τοῦτον τὸν Στεφανίτζα βόδα πῶς εἰς τὴν ὥραν τοῦ θανάτου του τὸν εἶπαν νὰ μεταλάβῃ, καὶ δὲν ἠθέλησε· ἀκούωντας ὁ βεζιραζέμης τὸν θάνατόν του λέγεται πῶς νὰ εἶπεν, ὡς φαίνεται οἱ γκιαούριδες Μπογδάνοι τὸν ἐφαρμάκωσαν! Ἐν ὅσῳ δὲ νὰ γίνῃ ἄλλος αὐθέντης εἰς τὸν τόπον του, ἀπέθανε καὶ ὁ βεζίρης Μεχμὲτ πασᾶς γερο-Κιπρουλῆς, ὁ ὁποῖος προγνωρίζωντας τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, ἐπαρακάλεσε τὸν βασιλέα νὰ κάμῃ διάδοχον τὸν υἱόν του Ἀχμὲτ πασᾶν καὶ τὸν ἔδωκε τὴν βοῦλλαν.

Ἀχμὲτ πασὰς βεζίρης, καὶ Δαμπίτζα βόδας εἰς Μπογδανίαν.

Αὐτὸς ὁ Ἀχμὲτ πασᾶς εὐθὺς ὁποῦ ἔγινε βεζίρης ἔκαμεν αὐθέντην εἰς τὴν Μπογδανίαν τὸν Δαμπίτζα βόδα κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρχόντων τῆς τζάρας· τὸν ὁποῖον ἀφ' οὗ τὸν ἔκλεξαν οἱ ἄρχοντες τὸ ἀνέφεραν τῷ ἐπιτρόπῳ· ὁ ἐπίτροπος τὸ ἀνέφερε τῷ βασιλεῖ· ὁ βασιλεὺς ἐπρόσταξε νὰ τὸν φέρῃ νὰ τὸν ἰδῇ, καὶ τὸν ἔφερε, καὶ βλέπωντάς τον, ἐπρόσταξε καὶ τὸν ἐρόρεσαν καβάδι.

sit țara distrusă dé mortalitate, de fómete și de alte împrejurări.

Mórtea luĭ Vasile Vodă și a fiuluĭ sĕŭ și a luĭ Vizirazemi.

A eșit Vasilie Vodă din cele Șapte-Gulade, și a fos închis pentru acest fel de causă: Stefan mare logofăt venind contra luĭ cu armate ungurești și valahice, ca să-l scótă din tron, acesta neputêndu-i-se opune, a fugit la Hatmanul Cazacieĭ Hmil, ginerile sĕŭ, lăsând pe dómna și pe fiul sĕŭ Stefăniță; vĕḑênd pe Hmil om nestatornic și bețiv, a purces de acolo și s'a dus la Crim cătră han, și a căḑut la el și s'a rugat să scrie și să mijlocéscă cătră împĕratul ca să-l erte. Hanul, după rugămintea luĭ, a scris și l-a trimes și pe el în Constantinopol, pe care voia să-l pérdă Impĕratul, dar prin mijlocirea luĭ Vizirazemi și-a scăpat viața sa, și l-a aruncat în cele Șapte-Gulade; pe dómna luĭ și pe beizade ĭ-a deținut Stefan Vodă și ĭ-a luat tótă averea luĭ. După ce a eșit de la cele Șapte-Gulade, după un an, Vasile Vodă și-a dat datoria obștéscă, ĭar trupul luĭ l-a adus în Moldova și l-a îngropat în Treierarhĭ. După el a murit la Bender și beizadeaua sa Stefăniță Vodă în ḑilele aceluiașĭ vizir. Ḑic uniĭ despre acest Stefăniță Vodă, că în ceasul morțeĭ luĭ ĭ-a ḑis să se comunice și n'a voit. Auzind Vizirazemi de mórtea luĭ, se spune că ar fi ḑis: După cum se pare ghiauriĭ Moldoveni l-aŭ otrăvit! Până când să se facă alt domn în locul sĕŭ, a murit și vizirul Mehmet Pașa bătrânul Chipruli, care prevĕḑênd sfârșitul vieței sale, a rugat pe Impĕratul să pună succesor pe fiĭul sĕŭ Ahmet Pașa și ĭ-a dat sigilul.

Ahmet Paşa Vizir şi Dabija Vodă la Moldova.

Acest Ahmet Pașa, îndată ce a devenit vizir, a făcut domn la Moldova pe Dabija Vodă, după alegerea boerilor țĕreĭ; pe care, după ce l-aŭ ales boeriĭ, l-a presentat epitropuluĭ; ĭar epitropul l-a dus Impĕratuluĭ; apoĭ Impĕratul a ordonat să-l vaḑă, și l-a adus, și vĕḑêndu-l a ordonat să-l îmbrace cu *cavadi* [8]).

www.dacoromanica.ro

Ἀνόμοιος τοῦτος ὁ βεζιραζέμης μὲ τὸν πρῶτον.

Ἦτον αὐτὸς ὁ Ἀχμὲτ πασᾶς ἀνόμοιος κατὰ πάντα καὶ ἐναντίος εἰς τὰ ἤθη καὶ εἰς τὰ ἔργα μὲ τὸν πατέρα του· ἐπειδὴ αὐτὸς ἦτον ἄνθρωπος σοφὸς, πρᾶος, ἥσυχος, καὶ μεταδοτικός, ὁ πατέρας του αἱμοβόρος, καὶ ἅρπαξ. Οὗτος ὁ Ἀχμὲτ πασᾶς ἔκαμε δεκαπέντε χρόνους βεζιραζέμης, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ βεζαρέτι του.

Ἐκστρατεία κατὰ τῶν Νεμτζῶν καὶ ἅλωσις Οὔϊβαρ.

Ἡ πρώτη ἐκστρατεία ἐγινε κατὰ τῶν Νεμτζῶν, καὶ ἐπῆγαν καὶ οἱ δύο αὐθένται, ὅ τε Γρηγόρβοδας καὶ ὁ Δαμπίτζα βόδας, καὶ ἐπῆρε τὸ Οὔϊβαρ κάστρον, τὸ ὁποῖον ἐδόθη μὲ βέραν· ὅταν ἤθελε νὰ εὔγῃ ὁ γκενεράλης ἀπὸ τὸ κάστρον, ἐζήτησε νὰ τὸν δώσῃ Σέλημα ὁ βεζίρης διὰ νὰ παίξῃ ταῖς τρίμπιτζαις, ὁ βεζίρης τὸν ἔδωκε λέγων, ἐπειδὴ δὲν ἐντρέπεται ἂς ταῖς παίξῃ.

Ἀποκεφαλίζεται ὁ Κωνσταντῖνος Καντακουζηνὸς ποστέλνικος.

Ὁ Γρηγόρβοδας γυρίζωντας ἀπὸ τὸ σεφέρει ἔγραψεν ἀπὸ τὴν στράταν καὶ ἐσφάλισαν τὸν Κωνσταντῖνον Καντακουζηνὸν ποστέλνικον εἰς τὸ Συναγῶβι, ἄρχοντα ἐπίσημον καί εὐγενῆ, ὁ ὁποῖος ἦτον πατὴρ τοῦ Σερβὰν βόδα Καντακουζηνοῦ· φθάνωντας εἰς τὸ Βουκουρέστι ἔστειλε καὶ τὸν ἐθανάτωσαν ἐκεῖ εἰς τὸ Συναγῶβι.

Ἀποστασία τοῦ Γρηγόρβοδα καὶ αὐθέντης ὁ Ράδουλ Λέων βόδας, καὶ εἰρήνη μεταξὺ Τουρκῶν καὶ Γερμανῶν.

Ἐκστρατεύσας πάλιν τὸν δεύτερον χρόνον ὁ βεζίρης κατὰ τῶν Νεμτζῶν, ἐπρόσταξε νὰ ἔλθουν πάλιν εἰς τὸν πόλεμον καὶ οἱ δύο αὐθένται, ὅ τε Γρηγόρβοδας Γκῖκας αὐθέντης τῆς Βλαχίας καὶ ὁ Δαμπίτζα βόδας αὐθέντης τῆς Μολδαβίας. Εἰς τὸν ὁποῖον πόλεμον νικηθέντες οἱ Τοῦρκοι, καὶ πέφτωντας καὶ ὁ γενιτζὲρ ἀγᾶς, ἐκινησαν καὶ οἱ δύο αὐθέναι χωρὶς τὴν εἴδησιν τοῦ βεζιραζέμη, καὶ ἦλθαν ἐμπροστὰ εἰς τοὺς Θρόνους των· μαθὼν ὁ βεζιραζέμης τὴν ἀποδημίαν αὐτῶν, ἔστειλε καὶ τοὺς ἔκραξεν, καὶ ὁ μὲν Γρηγόρβοδας φοβηθεὶς ἀποστάτησε καὶ ἔφυγεν εἰς τὴν Νεμτζίαν πανοικὶ, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔγινεν αὐθέντης εἰς τὴν Βλαχίαν ὁ Ράδουλ Λέων βόδας· ὁ δὲ Δαμπίτζα βόδας ἐπῆγε καὶ κλίνας τὸν αὐχένα του εἰς τὸν βεζιραζέμην, τὸν ἐσυγχώρησε καὶ τὸν ἐφόρεσε καβάδι, καὶ ἐγύρισε πάλιν εἰς τὸν Θρόνον του· ζητηθείσης δὲ τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ σταλθεὶς παρὰ τῆς βασιλείας ὁ Παναγιωτάκης μέγας δραγουμάνος διὰ νὰ τὴν τελειώσῃ, καὶ τελειώσας

Neasemenea acest Vizirazemi cu cel dintêiŭ.

Era acest Ahmet Paşa neasemene în tóte şi contrar la obiceiurĭ şi la lucrărĭ părinteluĭ sĕŭ; fiind-că acesta era om înţelept, blând, liniştit şi primitor, ĭar părintele sĕŭ vĕrsător de sânge şi răpitor. Acest Ahmet Paşa a fost 15 anĭ Vizirazemi şi a murit în viziriatul sĕŭ.

Expediţia contra Nemţilor şi luarea Uivarului.

Intêia expediţie s'a făcut contra Nemţilor şi s'aŭ adus şi ceĭ 2 domnĭ, Grigorie Vodă şi Dabija Vodă, şi a luat castrul Uĭvar, care s'a predat cu condiţie; când era să ĭasă generalul din castru, a cerut ca să-ĭ dea voe vizirul ca să sune cu trâmbiţele, vizirul ĭ-a dat ḑicênd: fiind-că nu se ruşinéză n'are de cât să sune.

Se decapitézĕ postelnicul Constantin Cantacuzin.

Grigorie Vodă, întorcêndu-se de la *seferi* [9]), a scris de pe drum şi a închis pe Constantin Cantacuzin, postelnicul la Snagov, boer însemnat şi nobil, ce a fost părinte luĭ Şerban Vodă Cantacuzin, ajungênd la Bucurescĭ a trimes şi l-a ucis acolo la Snagov.

Réscóla luĭ Grigorie Vodă şi domn Radu Leon Vodă, şi pacea între Turcĭ şi Germanĭ.

Făcênd ĭarăşi în al doilea an expediţie vizirul contra Nemţilor, a ordonat să vie ĭarăşi la rĕsboiŭ şi ceĭ 2 domnĭ, şi Grigorie Ghica Domnul Valahieĭ şi Dabija Voda Domnul Moldoveĭ. In acest rĕsboiŭ învinşĭ fiind Turcĭĭ, şi căḑênd şi Ienicer-Aga, aŭ pornit şi ceĭ 2 domnĭ, fără ştirea luĭ Vizirazemi, şi aŭ venit înainte la scaunele lor. Auḑind Vizirazemi de retragerea lor, a trimes şi ĭ-a chemat, şi Grigorie Vodă temêndu-se s'a revoltat şi a fugit cu totul în ţara Nemţéscă, şi în locul luĭ s'a făcut domn Radu Leon Vodă; ĭară Dabija Vodă s'a dus şi plecându-şĭ grumazul sĕŭ luĭ Vizirazemi, l-a ertat şi l-a îmbrăcat cu *cavadi*, şi s'a întors ĭarăşĭ la scaunul sĕŭ. Cercându-se despre pace între Germanĭ şi Otomanĭ, şi trimes fiind de Impĕratul Panaghiotache marele dragoman ca să o sfârşéscă, şi terminând condiţiile păceĭ, s'a întors Vizirazemi în Constantino-

www.dacoromanica.ro

τας περὶ ἀγάπης συνθήκας, ἐπέστρεψεν ὁ βεζιραζέμης εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἦλθε μεγάλος ἐλτζῆς τῶν Νεμτζῶν κατὰ τὴν συνήθειαν.

Θάνατος Δαπίτζα βόδα· αὐθέντης ὁ Δούκα βόδας καὶ ἔξωσις αὐτοῦ.

Ὁ Δαμπίτζα βόδας ἀφ' οὗ ἦλθεν εἰς τὸν θρόνον του, δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ἀπέθανεν· ἀντ' αὐτοῦ ἔκαμεν αὐθέντην τὸν Δούκα βόδα, τὸν ὁποῖον μετὰ ἓξ μῆνας τὸν ἐμαζίλευσε, μὲ τὸ νὰ ἔγραψεν εἰς τὸν χάνην γράμμα, καὶ τὸν εἶπε πατισαχίμ, τὸ ὁποῖον γράμμα ἔπεσεν εἰς τὰ χέρια τοῦ Οὐζοῦ πασασῆ, καὶ τὸ ἔστειλεν εἰς τὴν βασιλείαν· βλέπωντας ὁ βασιλεὺς τὸ γράμμα ἐθυμώθη κατὰ τοῦ Δούκα βόδα, μὲ τὸ νὰ ἔγραψε τὸ πατισαχίμ, καὶ ἤθελε νὰ τὸν χαλάσῃ, λέγωντας, καὶ εἶναι ἄλλος βασιλεὺς ἔξω ἀπὸ λογου μου; μεσιτεύωντας δὲ ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωήν του, ὅμως τὸν ἐμαζίλευσε, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔκαμεν τὸν Ἠλιᾶς Ἀλεξάνδρου βόδα.

Ἅλωσις Κρήτης.

Ὕστερον ἀπὸ δύο χρόνους ἀφ' οὗ ἐτελείωσεν ὁ βεζιραζέμης τὴν ἀγάπην μὲ τοὺς Νέμτζους, ἐκστράτευσε κατὰ τῆς Κρήτης εἰς τὸ κάστρον τῆς Κάνδιας, τὸ ὁποῖον ἐπολεμεῖτο πρὸ εἴκοσι τριῶν χρόνων, καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἐπολέμησε καὶ αὐτὸς ἔτι δύο χρόνους, μόλις τὸ ὑπέταξε, καὶ κάμνωντας τὴν ἀγάπην καὶ μεταξὺ τῶν Βενετζιάνων, ἐγύρισε μετὰ μεγάλης τιμῆς εἰς τὴν Πόλιν.

Δοσίθεος Ἱεροσολύμων.

Εἰς τὸν καιρὸν αὐτοῦ ἔγινεν ὁ κὺρ Δοσίθεος πατριάρχης Ἱεροσολύμων. κάμνωντας παραίτησιν ὁ κὺρ Νεκτάριος.

Διονύσιος ὁ Σπανὸς καὶ Μεθόδιος οἰκουμενικοί.

Ἐμαζιλεύθη ὁ Χουμχούμης Παρθένιος, καὶ ἔγινεν ὁ κὺρ Διονύσιος ὁ Σπανὸς οἰκουμενικὸς πατριάρχης, τὸν ὁποῖον μετὰ τρεῖς χρόνους τὸν εὔγαλαν καὶ ἔκαμαν τὸν κὺρ Μεθόδιον.

Ψευδο-Μεσσίας.

Εἰς ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ τοῦ βεζιραζέμη εὐγῆκεν ἕνας Ἑβραῖος ἀπὸ τὸν Μωρέαν, ἀπὸ τὴν παλαιὰν Πάτραν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Σμύρνην, ὁ ὁποῖος ἐκήρυξε τοῦ λόγου του πῶς εἶναι Μεσσίας, καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν Ἑβραῖοι πανταχόθεν, πηγαίνοντες μὲ δῶρα καὶ μὲ πολλὴν εὐλάβειαν εἰς αὐτόν· ἀκούωντας ὁ βασιλεὺς περὶ τῆς τοσαύτης τῶν Ἑβραίων συνελεύσεως εἰς τὸν ὑποκρινό-

pole, și a venit mare consul al Nemților după obiceiŭ.

Mórtea luĭ Dabija Vodă; Domn Duca Vodă și scóterea luĭ.

Dabija Vodă, după ce a venit la scaunul sĕŭ, n'a trecut mult timp și a murit; în locul luĭ s'a făcut domn Duca Vodă, pe care după 6 lunĭ l-a mazilit, pentru că ar fi scris scrisóre cătră han și l-a numit *padișahim* [10]), care scrisóre a căḑut în mânele luĭ Uzu Pasasi, și l-a trimes la împĕrăție. Vĕḑênd Impĕratul scrisórea s'a supărat pe Duca Vodă, pentru că a scris *padișahim*, și era să-l pérdă ḑicênd: Este și alt Impĕrat afară de mine? Mijlocind epitropul ĭ-a hărăzit viața sa, dar l-a mazilit și în locu luĭ a făcut Vodă pe Ilias Alexandru.

Cucerirea Creteĭ.

In urmă după 2 anĭ, după ce a terminat Vizirazemi pacea cu Nemțiĭ, a făcut expediție contra Creteĭ la castrul Candieĭ, pe care-l atacase înainte cu 23 anĭ, și după ce l-a atăcat și el încă 2 anĭ, de abia l-a supus, și făcênd pace cu Venețienii s'a întors cu mare cinste în Constantinopol.

Dosotei al Ierusalimului.

Pe timpul sĕŭ s'a făcut chir Dosoteĭ patriarh al Ierusalimuluĭ, demisionând chir Nectarie.

Dionisie Spanos și Metodie (patriarhĭ) ecumenicĭ.

S'a mazilit Partenie Humhume, și s'a făcut patriarh ecumenic Dionisie Spanos, pe care l-a scos după 3 anĭ și a făcut pe chir Metodie.

Mesie falș.

In ḑilele acestuĭ Vizirazemi s'a ivit un ovreiŭ din Moreea, din vechea Patra, și a venit la Smirna, care predica despre el că este Mesia și a început să-l urmeze evreiĭ de pretutindenea, mergênd la el cu daruri și cu multă evlavie. Auḑind Impĕratul despre atâtă adunare de Iudeĭ la falșul Mesia, a trimes firman și l-a adus la Constantinopol și l-a

www.dacoromanica.ro

μενον Μεσσίαν, ἔστειλε φερμάνι, καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ τὸν ἔβαλαν εἰς τὴν φυλακήν· ὅμως καὶ ἐκεῖ τὸν ἀκολουθοῦσαν οἱ Ἑβραῖοι· τὸ ἄκουσεν ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν ἐσήκωσεν ἀπὸ τὴν Πόλιν μὲ τοὺς ὀνομασθέντας ἀποστόλους ὁποῦ εἶχε, καὶ τὸν ἔστειλεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· ἐκεῖ ἐτούρκευσε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἀπόστολοί του, εὐγάλωντας τὸ ὄνομά του Μεχμὲτ ἐφένδην· μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ ἐκατοίκησεν εἰς τὸν Κουρουτζεσμέ· τὸ ἔμαθαν πάλιν οἱ Ἑβραῖοι, καὶ ἄρχισαν νὰ συνάζωνται πρὸς αὐτὸν καθ' ἑκάστην· ἀκούωντας ὁ βασιλεὺς πῶς οὔτε ἐκεῖ ἡσυχάζει, ἔστειλε φερμάνι νὰ πατήσουν τὸ σπίτι του καὶ νὰ τὸν πάρου· πηγαίνωντας ὁ μποσταντζίμπασης μὲ τὸ φερμάνι, τὸν ηὗρεν εἰς τὸ συναγῶγι τῶν Ἑβραίων μὲ το χράμι εἰς τὸ κεφάλι καὶ ἐδιάβαζε μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους Ἑβραίους καὶ πιάνωντάς τον τὸν ἐξώρισαν εἰς τὴν Παλαιὰν Πάτραν, καὶ ἐκεῖ ἐτελεύτησε.

aruncat în închisóre; dar și acolo îl urmaŭ Evreiĭ; a auḍit Impĕratul acésta și l-a rîdicat din Constantinopole cu numiţiĭ apostolĭ ce-l avea, și l-a trimis în Adrianopole; acolo s'a turcit și el și apostolii luĭ, punêndu-șĭ numele de Mehmet Efendi. După acésta a venit în Constantinopole și a locuit la Curucesme; aŭ auḍit despre acésta ĭarășĭ Evreiĭ și aŭ început să se adune ḍilnic în jurul luĭ. Auḍind Impĕratul că nicĭ acolo nu se liniștește, a trimes firman ca să-ĭ calce casa și să-l rîdice. Ducêndu-se Bostangi-Paşa cu firmanul, l a găsit în sinagoga Evreilor cu *hramul* [11]) pe cap, și cetea împreună cu alţĭ Evreĭ, și prinḍêndu-l l-a exilat în vechea Patră, unde a murit.

Ἔξωσις Ἠλιὰς βόδα καὶ αὐθέντης Μπογδανίας ὁ Δούκα βόδας.

Ἐμαζιλεύθη ὁ Ἠλιᾶς βόδας αὐθέντης τῆς Μπογδανίας, καὶ εἰς τὸν τόπον του ἔκαμεν αὐθέντην τὸν Δούκα βόδαν μὲ δεύτερην αὐθεντείαν.

Scóterea luĭ Ilias Vodă; și Domn Moldoveĭ Duca Vodă.

S'a mazilit Ilias Vodă, domnul Moldoveĭ, și în locul luĭ s'a făcut domn Duca Vodă cu a doua domnie.

Ἔξωσις Ράδουλ Λέοντος βόδα καὶ αὐθέντης Βλαχίας ὁ Ἀντὼν βόδας.

Ἔβγαλε καὶ τὸν Ράδουλ Λέων βόδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν Πόλιν ἔδωκε καὶ τὸ κοινὸν χρέος, καὶ ἔβαλεν εἰς τὸν τόπον του τὸν Ἀντώνιον βόδα τὸν γέροντα.

Scóterea luĭ Radu Leon Vodă; și Domn Valahieĭ Anton Vodă.

A scos și pe Radu Leon Vodă domnul Valahieĭ, care și-a plătit datoria comună în Constantinopole, și a pus în locul sĕŭ pe Antonie bătrânul.

Παναγιώτατος Διονύσιος Σερογλάνης.

Ἐμαζιλεύθη καὶ ὁ κὺρ Μεθόδιος οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ἀντ' αὐτοῦ ἔγινεν ὁ Διονύσιος Σερογλάνης ἀπὸ Λαρίσσης.

Preasânţitul Dionisie Seroglan.

S'a mazilit și chir Metodie, patriarh ecumenic, și în locul luĭ s'a făcut Dionisie Seroglan de la Larisa.

Ὁ Γρηγόρβοδας ἀπὸ Νεμτζίας εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἦλθεν ὁ Γρηγόρβοδας ἀπὸ τὴν Νεμτζίαν, καὶ διὰ μεσιτείας τοῦ Παναγιωτάκη δραγουμάνου καὶ Μανολάκη Κιουρκτζίπαση τὸν ἐσυγχώρησεν ἡ βασιλεία, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ σπίτι του καὶ ἐκατοίκησε.

Grigorie Vodă din Nemţia la Constantinopole.

A venit Grigorie Vodă din Nemţia, și prin mijlocirea luĭ Panaghiotache Dragomanul și a luĭ Manolache Chiuregi paşa l-a ertat Impĕratul, și a venit la casa luĭ și a locuit.

Ἔξωσις Ἀντώνβοδα καὶ ἀποκατάστασις αὐθις τοῦ Γρηγόρβοδα.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς πληρωθέντες οἱ τρεῖς χρόνοι τῆς αὐθεντείας τοῦ Ἀντωνίου βόδα, τὸν ἐμήνυσεν ἡ βασιλεία νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ὁμοῦ μὲ τοὺς ἄρχοντάς του νὰ κάμῃ μουκαρέρι

Scóterea luĭ Anton Vodă și readucerea ĭ-arăș a luĭ Grigorie Vodă.

In acele timpurĭ împlinindu-se 3 anĭ de domnie luĭ Antonie Vodă, l-a somat împĕrăţia să vie la Adrianopole cu boeriĭ sĕĭ să facă mucarer (înoire) după obiceiŭ, care venind l-a

www.dacoromanica.ro

κατὰ τὴν συνήθειαν· τὸν ὁποῖον ἐλθόντα τὸν ἐμαζίλευσε, καὶ φέρνωντας τὸν Γρηγόρβοδα ἀπὸ τὴν Πόλιν ἔδωκεν αὐτῷ τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας· ὅστις ἀφ' οὗ ἦλθεν ἀπὸ Νεμτζίνς μόνον σαράντα ἡμέρας ἔκαμε εἰς τὴν Πόλιν.

mazilit, și aducênd pe Grigorie Vodă din Constantinopole ĭ-a dat luĭ domnia Valahieĭ, care, după ce a venit din Nemția, numaĭ 40 ḑile a făcut în Constantinopole.

Ἐξέτασις περὶ τοῦ εἰσοδήματος τῆς Βλαχίας.

Cercetare despre veniturile Valahieĭ.

Ὁ Γρηγόρβοδας εὐθὺς ὁποῦ ἐφόρεσε καβάδι ἔπιασεν ὅλους τοὺς Καντακουζινοὺς, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἔλθῃ τότε μετὰ τοῦ Ἀντωνίου βόδα (ἔξω μόνον ὁ Σερμπάνβοδας ἐγλύτωσε) καὶ τοὺς ἐπῆρε σιδηροδεσμίους εἰς τὴν Βλαχίαν, διὰ νὰ μαρτυρήσουν περὶ τοῦ εἰσοδήματος, ὁποῦ ἐσυνάχθη εἰς τὴν αὐθεντείαν τοῦ Ἀντωνίου βόδα τὶ ἔγινε.

Indată ce a fost îmbrăcat cu cavadi, a prins pe toți Cantacuzineștiĭ cariĭ venise atuncĭ cu Antonie Vodă (esceptând pe Șerban Vodă ce a scăpat), și ĭ-a luat punêndu-ĭ în fiére în Valahia, ca să mărturiséscă despre venitul ce s'a adunat în domnia luĭ Antonie Vodă, ce s'a făcut ?

Ὁ Σερβάνβοδας γλυτώνει.

Șerban Vodă scapă.

Ὁ δὲ Σερμπάνβοδας ἐγλύτωσε μὲ τὸ νὰ ἐπῆρε τὴν εἴδησιν πρότερον περὶ τῆς αὐθεντείας τοῦ Γρηγόρβοδα, καὶ ἔφυγε, καὶ ἐκρύβη εἰς τὸ σεράγι τοῦ Καρᾶ Μουσταφᾶ πασᾶ ρεκιὰπ καϊμακάμη· τοῦτον παρακαλῶν θερμῶς καθ' ἑκάστην μετὰ δακρύων ὁ Σερμπάνβοδας, τὸν ἐκατέπεισε καὶ ἔστειλε φερμάνι μὲ μουπασίρην, καὶ ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν Βλαχίαν τὴν μητέρα του, τὴν γυναῖκά του καὶ τοὺς ἀδελφούς του καὶ τοὺς ἔφερεν τὴν εἰς Πόλιν.

Șerban Vodă a scăpat, fiind-că a luat știință maĭ înainte despre domnia luĭ Grigorie Vodă, și a fugit și s'a ascuns în saraiul luĭ Cara-Mustafa Pașa *Rechiap* [12]) caĭmacam; pe acesta rugându-l călduros ḑilnic cu lacrimĭ Șerban Vodă, l-a înduplecat și a trimes firman cu *mumbașir* [13]). și a luat din Valahia pe muma sa, pe femeea sa și pe frații sĕĭ și ĭ-a adus în Constantinopole.

Ἐξορία τοῦ Σερβάνβοδα.

Exilarea luĭ Șerban Vodă.

Ὁ δὲ Γρηγόρβοδας ἐκατόρθωσε μὲ δύναμιν ἀσπρῶν, καὶ ἐξωρίσθη ὁ Σερμπάνβοδας μὲ τὴν γυναῖκά του, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος στόλνικος ὁ ἀδελφός του εἰς τὴν Κρήτην.

Grigorie Vodă a reușit cu puterea banilor, și s'a exilat Șerban Vodă cu femeea sa, și Constantin-Stolnicul fratele seŭ în Creta.

Ἐλστρατεία κατὰ Καμενίτζας, καὶ σιδηροδέσμιος ὁ Δούκαβόδα.

Expediția în contra Cameniței și punerea în fiére a luĭ Duca Vodă.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ὁ σουλτὰν Μεχμέτης μετὰ τοῦ βεζιραζέμη ἐκίνησε μετὰ μεγάλης δυνάμεως στρατευμάτων κατὰ τῆς Καμενίτζας, πέρνωντας ὁμοῦ τὸν χάνην μὲ τοὺς Τατάρους, καὶ τοὺς δύο αὐθέντας, τόν τε Γρηγόρβοδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας, καὶ τὸν Δούκα βόδα αὐθέντην τῆς Μπογδανίας· ἐμβαίνωντας ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας, εὐγῆκαν ἔμπροσθέν του πολλοὶ καὶ ἐπροσκλαίοντο πολλὰ ἀπὸ τὸν Δούκα βόδα· πρὸς τούτοις τὸν ηὗρε καὶ ἄλλα σφάλματα μὲ τὰ γεφύρια ὁποῦ εἶχε φτιάσει εἰς τὴν στράταν, πῶς τάχα δὲν τὰ ἔκαμε καλὰ, καὶ τὸν ἐπῆρε μετὰ μεγάλης ὀργῆς σιδηροδέσμιον εἰς τὸ ὀρδί.

In aceste timpurĭ Sultan Mehmet împreună cu Vizirazemi s'a mișcat cu mare putere de armată contra Cameniței, luând împreună cu hanul pe Tătarĭ, și pe ceĭ doĭ domnĭ, pe Grigorie Vodă domnul Valahieĭ, și pe Duca Vodă Domnul Moldoveĭ. Intrând Impĕratul în pământul Moldoveĭ aŭ eșit înaintea luĭ mulți și se plêngeaŭ de multe asupra luĭ Duca Vodă; pe lângă acestea ĭ-a găsit și alte greșelĭ cu podurile ce a avut să facă pentru armată, precum că nu le-ar fi făcut bune, și l-a luat cu mare urgie la ordie pus în fiére.

Ὁ βασιλεὺς εἰς Γιάσι, καὶ λόγος αὐτοῦ περὶ Τζετατζούγιας.

Impĕratul la Iașĭ și cuvêntul luĭ despre Cetățuia.

Ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς ἕως τὴν Τζοτζόραν ἠθέλησε

Venind Impĕratul până la Țuțora, a vrut

www.dacoromanica.ro

νὰ ὑπάγῃ τεπτίλι νὰ ἰδῇ τὸ Γιάσι, τὸ ὁποῖον βλέπωντάς τον τὸν ἄρεσε διὰ τὴν τοποθεσίαν· ἐπῆγε καὶ εἰς τὴν Τζετατζούγιαν καὶ εἶδε τὸ μοναστῆρι (τὸ ὁποῖον τότε κοντὰ εἶχε τελειωθῆ) καὶ ἐρώτησε πόσα νὰ ἐξώδιασεν ὁ γκιάβουρας εἰς αὐτὸ τὸ μοναστῆρι, καὶ τὸν εἶπαν, τριάντα πουγγία ἄσπρα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπίστησε λέγωντας, πῶς μήτε μὲ ἑκατὸν δὲν γίνεται τέτοιον μοναστῆρι, μόνον ἂν τὸ ἔκαμε μὲ ἀδικίαις καὶ δὲν ἐπλήρωσεν, ἴσως νὰ ἔγινε μὲ τριάντα· τότε εἶπε καὶ αὐτὸν τὸν λόγον, πῶς καθὸ ἄγνωστος τὸ ἔκαμεν εἰς ἀχαμνὸν τόπον, καὶ ἴσως μετὰ τοὺς τριάντα χρόνους νὰ γκρημνισθῇ· τὸ ὁποῖον καὶ ἐγένετο, εἰς τοὺς τριάντα χρόνους ἐγκρημνίσθη τὸ ἕνα μέρος.

Ἅλωσι Καμενίτζας.

Ἐκίνησεν ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Καμενίτζαν, καὶ τὴν ἐπολιόρκησε, καὶ ἀφ' οὗ τὴν ἐπολέμησεν ἐννέα ἡμέρας, τὴν ἐκυρίευσε μὲ βέραν.

Λεηλασία Τατάρων εἰς Ποδόλιαν.

Ἐπῆγαν οἱ Τατάροι καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὴν Ποδόλιαν, καὶ λεηλατήσαντες τὸν τόπον ἠχμαλώτευσαν πολλοὺς, καὶ ὅσαις παλάγκαις ἦτον ταῖς ἐκυρίευσεν ἡ βασιλεία, ὁρίσασα ὅλην τὴν Ποδόλιαν.

Αὐθέντης τῆς Μπογδανίας ὁ Πετρετζέϊκο βόδας.

Τότε ἔκαμεν αὐθέντην εἰς τὴν Μπογδανίαν τὸν Στέφανον Πετρατζέϊκο βόδαν· ὁ δὲ Δούκα βέδας ἐκινδύνευσε νὰ χαθῇ, καὶ διὰ μεσιτείας τοῦ βεζιραζέμη μὲ δύναμιν ἀσπρῶν τὸν ἐχάρισε τὴν ζωήν του καὶ τὸν ἐσυγχώρησε.

Ἐπιστρέφει ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀδριανούπολιν.

Ἐπιστρέφοντας ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ἄφησεν εἰς τὴν Καμενίτζαν ἕνα οὐτζ-τουϊλοὺ πασᾶν.

Παναγιώτατος ὁ Γεράσιμος.

Εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἤλλαξε τὸν οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κὺρ Διονύσιον Σεροglάνην, καὶ ἔκαμε τὸν Γεράσιμον ἀπὸ Τορνόβου.

Ὑποτάσσεται ἡ Ὀκραΐνα τοῖς Ὀθωμανοῖς.

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὤντας χάτμανος τῆς Καζακίας κάπιος Δοροσένκος, ἐπροσκύνησε τὴν Ὀκραΐναν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Ὀθωμανῶν· καὶ τὸν ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς καβάδι καὶ σαντζάκι κατὰ τὴν συνήθειαν.

să mérgă tiptil să vadă lașul, pe care vĕdêndu-l. ĭ-a plăcut pentru situația luĭ; s'a dus și la Cetățuia și a vĕdut monastirea (care atuncĭ maĭ se terminase), și a întrebat cât a cheltuit Ghiaurul cu acéstă monastire, și ĭ-a dis: 30 pungĭ de aur, la ceea ce n'a creḍut ḍicênd, că nicĭ cu 100 nu se face așa monastire, numaĭ dacă a fâcut-o cu nedreptățĭ și n'a platit, póte s'o fi făcut cu 30; atuncĭ a ḍis și acest cuvênt, cum că, ca necunoscĕtor, a făcut-o în loc nesolid, și póte după 30 anĭ să se dărâme, ceia ce s'a și întâmplat. că peste 30 anĭ s'a dărîmat o parte.

Luarea Cameniței.

A plecat din Moldova Impĕratul și s'a dus la Camenița, și a încujurat-o, și după ce a lovit-o 9 ḍile, a cucerit-o cu condiție.

Jaful Tătarilor în Podolia.

S'aŭ dus Tatariĭ și aŭ intrat în Podolia, și jefuind Țara aŭ sclavit pe mulțĭ, și câte întărituri (palanghes) a fost le-a cucerit Impĕratul, luând tótă Podolia.

Domn Moldoveĭ Petriceicu Vodă

Atuncĭ a făcut domn în Moldova pe Stefan Petriceicu Vodă, ĭar Duca Vodă a fost în pericul să se pérdă; și prin mijlocirea luĭ Vizir-azemi cu puterea banilor, ĭ-a hărăzit viața sa și l-a ertat.

Intórcerea Impĕratuluĭ la Adrianopole.

Intorcêndu-se Impĕratul de la rĕsboiŭ în Adrianopol, a lăsat în Camenița pe un Uțtuilù Pașa.

Preasânțitul Gherasim

La Adrianopol în acel timp a schimbat pe Patriarhul Ecumenic Chir Dionisie Seroglan și a făcut pe Gherasim din Tîrnova.

Se supune Ucraĭna Otomanilor.

In timpul acela fiind Hatman Căzăcieĭ un Dorosencu, a închinat, Ucraĭna împĕrățieĭ Otomanilor; și ĭ-a trimes Impĕratul cavadi și *sangécu* după obiceiŭ.

www.dacoromanica.ro

Ἐκστρατεία Τουρκῶν κατὰ Λέχων, καὶ νίκη Τούρκων, καὶ ἀποστασία Πετρετζέϊκο βόδα.

Τὸν αὐτὸν χρόνον τὴν ἀνοιξιν πάλιν ἔκαμεν ἡ βασιλεία ἑτοιμασίαν πολέμου, διορίζωντας ἕνα πασᾶν σερασκέρην μὲ στρατεύματα, καὶ ἦλθε κατὰ τῶν Λέχων, μὲ τὸν ὁποῖον σερασκέρην ἐδιόρισε καὶ τοὺς δύο αὐθέντας, τὸν Γρηγόρβοδα αὐθέντην τῆς βλαχίας, καὶ τὸν τῆς Μπογδανίας Στέφανον Πετρατζέϊκο βόδα· ἐρχόμενοι πρὸς τὴν Καμενίτζαν μὲ τὰ στρατεύματα εὑγῆκαν καὶ τὰ στρατεύματα τῶν Λέχων ἀπ' ἀντίκρυ, ἐπάνω εἰς τὰ ὁποῖα ἦτον ἀρχιστράτηγος ὁ Σομπέτζκης χάτμανος τῆς κορώνας (ὁ ὁποῖος μετὰ ταῦτα ἐστάθη καὶ κράλης), καὶ συγκροτηθέντος τοῦ πολέμου, ἐνικήθησαν οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἔφυγεν ὁ σερασκέρης· ὅθεν καὶ ὁ Πετρατζέϊκο βόδας βλέπωντας τὴν δύναμιν τῶν Λέχων, πρὶν νὰ γένῃ πόλεμος, ἀπεστατησε καὶ ἔφυγεν εἰς τοὺς Λέχους.

Αυθέντης Μπογδανίας ὁ Δημητράσκο βόδας.

Πέρνωντας τὴν εἴδησιν ὁ ἐπίτροπος ὁ ὁποῖος ἦτον τότε εἰς τὸ Μπαμπάδαγι, ἔκαμεν αὐθέντην εἰς τὴν Πογδανίαν τὸν Δημητράσκο βόδα Καντακουζινὸν, ὤντας τῷ καιρῷ ἐκείνῳ καπικεχαγιᾶς τοῦ Πετρατζέϊκου βόδα.

Φήμη ἀποστασίας τοῦ Γρηγόρβοδα καὶ αὐθέντης πάλιν ὁ Δούκα βόδας.

Μετὰ τὸν χαλασμὸν καὶ ἦτταν τῶν Τουρκῶν, ἀφ' οὗ ἐσκορπίσσθησαν τὰ στρατεύματα, ἐδόθη λόγος εἰς τὸν ἐπίτροπον πῶς ἀπεστάτησε καὶ ὁ Γρηγόρβοδα, καὶ ἔγραψε γράμματα εἰς τὸν καϊμακάμην τῆς Πόλεως, πὼς ἐδόθη ἡ αὐθεντεία τῆς Βλαχίας τῷ Δούκᾳ βόδᾳ, καὶ νὰ ἑτοιμασθῇ νὰ κινήσῃ· καὶ εὐθὺς τὸν ἔστειλε μὲ ἑβδομῆντα μενζίλια καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Βλαχίαν· τὴν δὲ δόμναν τοῦ Γρηγόρβοδα ἔγραψε νὰ τὴν βάλλουν εἰς τοὺς Ἑπτὰ Γουλάδες, καὶ νὰ γράψῃ ὅλην του τὴν περιουσίαν εἰς βκσιλικὸν λογαριασμόν, καὶ νὰ βουλλώσουν καὶ τὰ σπίτιά του.

Ψευδὴς ἡ φήμη.

Ὕστερον ὅμως μετὰ δέκα ἡμέρας, γλυτώσας ὁ Γρηγόρβοδας ἀπὸ τοὺς Λέχους ὁποῦ τὸν εἶχον κρατήσει, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ἠκούσθη ὅτι ἀπεστάτησεν, ἔφθασεν εἰς τὸ Μπαμπάδαγι, ὅπου ἦτον ὁ ἐπίτροπος, τὸν ὁποῖον βλέπωντάς τον ἐχάρη καὶ πολλὰ τὸν ἐπεριποιήθη, κάμνωντάς τον καὶ μίαν φορεσιὰν ροῦχα· τὸν ἔδωκε φερμάνι νὰ ἀνοίξῃ τὸ σπίτι του, καὶ νὰ πάρῃ τὴν δόμναν του, ὡς καὶ τὰ ὑπάρχοντά του, τὰ ὁποῖα πέρνωντάς τα ὅλα σῶα ἐπῆγε καὶ ἐκατοίκισεν εἰς τὸ σπίτι του.

Expediția Turcilor contra Leșilor și învingerea Turcilor și rebelia lui Petriceicu Vodă.

In acelaș timp primăvara iarăș a făcut Impĕrăția preparare de rĕsboiŭ, hotărînd pe un Pașa Seraschier cu armatele, și a venit contra Leșilor, cu care Seraschier a hotărît și pe amândoĭ domniĭ : pe Grigorie Vodă domnul Vălahieĭ și pe al Moldavieĭ Ștefan Petriceĭcu Vodă. Venind spre Cameniția cu armatele, aŭ eșit și armatele Leșilor în față, peste care era comandant Sobieschi hatmanul Coroneĭ (care după aceia a fost și Craiŭ), și lovindu-se la rĕsboiŭ s'aŭ învins Turciĭ și a fugit Seraschierul ; de aceia și Petriceĭcu Vodă vĕdênd puterea Leșilor, înainte de a se face rĕsboiul, s'a resvrătit și a fugit la Leșĭ.

Domn Moldovei Dumitrașcu Vodă.

Luând înștiințare epitropul, care era atunci în Babadag, a făcut domn în Moldova pe Dumitrașcu Vodă Cantacuzin, fiind în timpul acela capi-chihae a luĭ Petriceĭcu Vodă.

Vestea despre revolta lui Grigorie Vodă și Domn iarăș Duca Vodă.

După sfărîmarea și învingerea Turcilor, după ce s'aŭ împrăștiat armatele, s'a dus vestea la epitrop că s'a revoltat și Grigorie Vodă, și a scris scrisorĭ la Caimacamul Constantinopolului că s'a dat domnia Valahieĭ luĭ Duca Voda și să se prepare să plece. Și îndată l-a trimes cu 70 de *menzilĭ* [14]), și a intrat în Vaiahia ; iar pe Dómna luĭ Grigorie Vodă a scris să o arunce în cele Șapte-Gulade și să-ĭ confisce tóta averea pe socotéla împĕrăției și să-ĭ sigileze și casele.

Vestea minciunósă.

In urmă însă după 10 ḑile scăpând Grigorie Vodă de la Leșĭ, carĭ-l prinsese, de aceia a și auḑit că s'a rĕsvrătit, a sosit la Babadag unde era epitropul, pe care vĕḑêndu-l s'a bucurat și l-a primit bine, făcêndu-ĭ și un rând de strae. Iĭ aŭ dat și firman să-și deschiḑă casa sa, s ı-și ĭa Dómna precum și averea sa, pe carĭ luându-le tóte intacte și fără lipsă, s'a dus și s'a așezat în casa sa.

www.dacoromanica.ro

Θάνατος τοῦ Παναγιωτάκη, καὶ δραγουμάνος ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος.

Ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ Παναγιωτάκης μέγας δραγουμάνος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔγεινεν ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ἄνθρωπος σοφώτατος εἰς τὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον, εἰς τὰ λατινικὰ δεύτερος Κικέρων, ὁμοίως εἰς τὰ ἀραβικὰ καὶ περσικὰ ἐντελέστατος· υἱὸς Νικολάου Μαυροκορδάτου, ἄρχοντος εὐγενοῦς καὶ πρώτου τῆς Χίου, καὶ μητρὸς τῆς δόμνης Ρωξάνδρας, τῆς ἐλλογίμου καὶ σοφωτάτης, ἡ ὁποία ἦτον μαθήτρια τοῦ σοφωτάτου ἐκείνου Καρυοφύλλη, καὶ τόσον ἐπροχώρησεν εἰς τὰ ἑλληνικὰ καὶ ἔγινεν ὀνομαστή, ὁποῦ ἤρχοντο περιηγηταὶ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην καὶ ἐσυνομιλοῦσαν μαζι της καὶ ἐθαύμαζον τὴν σοφίαν της· ἦτις Θυγάτηρ ἐκείνου τοῦ περιφήμου καὶ ἐνδόξου μεγάλου ἄρχοντος Σκαρλάτου, ὁποῦ ἔζεῖχε τόσας ἐπιστασίας βασιλικὰς ἐπάνω του· πρῶτον ἄνδρα εἶχε τὸν Ἀλέξανδρον βόδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας, υἱὸν τοῦ Ράδουλ βόδα τοῦ μεγάλου, αὐθέντου τῆς Μπογδανίας.

Μάθησις τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ συγγράμματα αὐτοῦ.

Ὁ ρηθεὶς Ἀλέξανδρος δραγουμάνος, τὸ πρῶτον ἐσπούδαξεν εἰς τὴν Πόλιν τὰ γραμματικὰ εἰς τὸν ρηθέντα Καρυοφύλλην, ὕστερον ἐπῆγεν εἰς Πάδοβαν, ὅπου ἄρχισε νὰ σπουδάξῃ τὰ φιλοσοφικά. ἐκεῖ ὅμως διαφερόμενος μὲ τοὺς σχολαρίους ἐσυνέβη φόνος, ἀφ' ἧς αἰτίας ἀνεχώρισε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ρώμην· ἐκεῖ τελειώνωντας ὅλην τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ἰατρικὴν ἐπιστημην ἔγινεν ἐντελέστατος· ἔκαμεν ἕνα θαυμαστὸν βιβλίον περὶ τῆς κινήσεως τοῦ αἵματος, τὸ ὁποῖον βιβλίον τόσον λυσιτελέστατον καὶ ἀναγκαῖον εἶναι, ὁποῦ ἕως τώρα πέντε φοραῖς ἐτυπώθη καὶ πάλιν εἶναι δυσεύρετον· ἐκεῖθεν πέρνωντας πριβιλέγιον περὶ τῆς τελειότητος τῆς ἰατρικῆς, καὶ κάμνωντας πρᾶξιν εἰς αὐτὴν, ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἔγινε μέγας ῥήτωρ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὅπου ἄρχισε νὰ παραδίδῃ καὶ μαθήματα εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ εὔγαλε μαθητὰς προκομένους, τὸν Σεβαστὸν, ὅστις ἐχρημάτισε διδάσκαλος τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ οὐθεντικῆς ἀκαδημίας, ὅπου καὶ ἀπέθανε, καὶ τὸν Σπαντονάκην διδάσκαλον, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐπροχώρησαν εἰς αὐτόν. Ἔκυμε τὴν περὶ συντάξεως γραμματικὴν πολλὰ θαυμαστήν, συνέγραψε τὸ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς βιβλίον πολλὰ ὠφέλιμον, τὸ ὁποῖον μετέρχονται ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα τὰ ἑλληνικά.

Συζεύγνυται ὁ Ἀλέξανδρος.

Ὑπανδρεύθη καὶ ἐπῆρε σύζαγον τὴν Σουλτάναν,

Mórtea lui Panaghiotache şi Dragoman Alexandru Mavrocordat.

Şi-a plătit datoria comună Panaghiotache marele Dragoman, şi în locul luĭ s'a făcut Alexandru Mavrocordat, om fórte învĕţat în limba elenă, în latineşte al doĭlea Cicerone, de aseminea în arabiceşte şi persiceşte fórte perfect, fiul luĭ Neculaĭ Mavrocordat, boer nobil şi cel întâĭ în Chio, şi a mumeĭ dómneĭ Ruxandra, celeĭ prea învĕţate şi prea înţelepte, care a fost studenta prea înţeleptuluĭ aceluĭa Cariofill, şi atâta a progresat în greceşte şi s'a făcut renumită, în cât veneaŭ visitatorĭ din Evropa şi convorbeaŭ cu ea şi admiraŭ înţelepciunea eĭ. Era fiica aceluĭ renumit şi glorios mare boer Scarlat, care avea atâtea însărcinărĭ împĕrăteştĭ asupra sa. Intâĭ bărbat a avut pe Alexandru Vodă Domnul Valahieĭ, fiul luĭ Radu Vodă cel mare, Domnul Valahieĭ (Moldoveĭ?)

Invĕţătura luĭ Alexandru şi scrierile luĭ.

Amintitul Alexandru Dragoman maĭ întâĭ a învĕţat în Constantinopol literatură la ḑisul Cariofill, apoĭ s'a dus în Padova, unde a început să studieze filosofia; acolo însă discutând cu şcolarĭĭ s'a întêmplat un omor, din care causă a plecat şi s'a dus la Roma; acolo terminând tótă filosofia şi ştiinţa medicineĭ, s'a făcut desăvârşit, a făcut şi o carte minunată despre circulaţia sângeluĭ, care carte este atât de folositóre şi necesară, în cât până acum de 5 orĭ s'a tipărit şi ĭarăşĭ este greŭ de aflat. De acolo luând privilegiŭ despre desăvârşirea medicineĭ şi făcênd practică în ea, a venit în Constantinopol şi s'a făcut mare ritor al bisericeĭ celeĭ marĭ, unde a început să predea şi ştiinţele în şcólă, şi a scos discipulĭ procopsiţĭ, pe Sevastos, care a fost profesor Academieĭ domneştĭ în Bucureştĭ, unde a şi rĕposat, şi pe Spandonache profesorul, şi alţĭĭ mulţĭ aŭ progresat la el. A compus şi o gramatică despre sintaxă prea minunată, a scris şi despre naştere şi distrugere, carte prea folositóre, care se întrebuinţază până în present în tóte şcolele greceştĭ.

Se însóră Alexandru Mavrocordat.

S'a însurat şi a luat de soţie pe Sultana,

www.dacoromanica.ro

ἡ ὁποία ἦτον ἀπὸ εὐγενεῖς καὶ ἐπισήμους γονεῖς· ὁ πατὴρ αὐτῆς ἦτο ὁ Γιαννάκης Χρυσοσκουλαῖος, ἡ δὲ μήτηρ αὐτῆς ἡ Κασάνδρα Θυγάτηρ τοῦ Ἀλεξάνδρου βόδα Ἠλιᾶς ἀπὸ λαμπρὸν γένος, τὸ ὁποῖον κατάγεται ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον βόδαν Τζὲλ Μάρε.

Ὁ ἐξάδελφος τοῦ βεζίρη τὸν ἔκαμεν δραγουμάνον.

Γενόμενον περιβόητον τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν ἰατρικὴν, ἀρρωστήσας ἕνας ἐξάδελφος τοῦ ἐπιτρόπου, ὁ ὁποῖος θέλωντας νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Μπαμπαδάγι τὸν ἐπῆρε μαζί του, καὶ ἐκεῖ ἀποθνήσκοντας ὁ ρηθεὶς Παναγιωτάκης, ἔκαμε δραγουμάνον μέγαν εἰς τὸν τόπον του τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκοδάτον.

Λεηλασίαι Τούρκων εἰς Λεχίαν.

Μετὰ ταῦτα τὴν ἄνοιξιν πάλιν ἐκστράτευσεν ὁ βεζιραζέμης κατὰ τῆς Ὀκράϊνας, καὶ πολιορκήσαντες τὴν Λαοτίζιναν καὶ τὸ Οὔμανον κάστρον τὰ κατεδάφησαν, καὶ τόσον ἐλεηλάτησαν τὸν τόπον, καὶ τοσαύτη αἰχμαλωσία ἔγινεν, ὁποῦ πένετ καὶ δέκα γρόσια ἐπωλοῦνταν ὁ σκλάβος· εἶτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

Ὑποταγὴ Ὀκράϊνας εἰς τοὺς Μοσχόβους.

Βλέπωντας τὴν τοσαύτην αἰχμαλωσίαν ὁ Δοροσένκος ἀπεστάτησε πάλιν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ ἐπροσκύνησε τὴν Ὀκραΐναν εἰς τοὺς Μοσχόβους.

Αὐθέντης Μπογδανίας ὁ Ἀντὼν βόδα Ρωσσέτος.

Εὔγαλε τὸν Δημητράσκον βόδα αὐθέντην τῆς Μπογδανίας, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔκαμε τὸν Ἀντώνιον βόδα Ρωσσέτον, Πολίτην εὐγενῆ· ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦτον ὁ Λάσκαρης Ρωσσέτος, μέγας λογοθέτης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἡ μήτηρ αὐτοῦ Μπέλλα Θυγάτης Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ, καὶ ἐγγόνη τοῦ Μιχαὴλ Καντακουζηνοῦ.

Ἡ βασιλεία εἰς Πόλιν.

Τότε ἐκίνησεν ἡ βασιλεία ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πόλιν.

Βεζίρης ὁ Καρὰ Μουσταφαπασᾶς.

Ὕστερον πάλιν μετὰ ἓξ μῆνας ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀδριανούπολιν· ὅπου ἀσθενήσας ὁ Ἀχμὲτ πασᾶς Κιπρουλόγλους ἐτελεύτησε, καὶ ἔδωκε τὴν βοῦλλαν τῷ Καρᾷ Μουσταφᾷ πασᾷ ρεκιὰπ καϊμακάμη· ρεκιὰπ δὲ καϊμακάμην ἔκαμε τὸν Καρᾶ Ἰμπραχὴμ πασᾶν.

care era din nobilĭ și însemnați părinți. Părintele eĭ era Ienache Hrisoscoleu, ĭar muma eĭ Casandra, fiica luĭ Alexandru Vodă Iliașŭ, din strălucit neam, care sĕ trage din Alexandru Vodă cel mare.

Vĕrul Vizirului l-a făcut Dragoman.

Devenind renumit Alexandru în medicină, și bolnăvindu-sĕ un vĕr al epitropuluĭ, care voind să se ducă la Babadag, l-a luat cu el, și acolo murind amintitul Panaghiotache, l-a făcut pe Alexandru Mavrocordat dragoman în locul luĭ.

Prădăciunile Turcilor în Polonia.

După acestea în primăvară ĭarășĭ a făcut expediție Vizirul în contra Ucraĭneĭ, și asediind Laotizina și castrul Umanu l-a sfărmat, și în atâta a jefuit țéra și atâta sclavie a făcut, în cât cu 15 leĭ sĕ vindea sclavul; apoĭ s'a întors la Adrianopol.

Supunerea Ucraĭneĭ Moscoviților.

Vĕdênd atâta sclăvie Dorosencu, s'a resvrătit ĭarășĭ contra Turcilor, și a închinat Ucraĭna Moscoviților.

Domn Moldoveĭ Anton Vodă Roset.

A scos pe Dumitrașcu Vodă, Domnul Moldoveĭ, și în locul luĭ a făcut pe Antonie Vodă Roset, cetățén nobil. Părintele luĭ a fost Lascar Roset, mare logofĕt al bisericeĭ marĭ, ĭar muma luĭ Bela, fiica luĭ Ioan Cantacuzen și nepóta luĭ Mihail Cantacuzen.

Impĕrăția în Constantinopol.

Atuncea a pornit împĕrăția din Adrianopol și s'a dus în Constantinopol.

Vizir Cara Mustafa Paşa.

Maĭ în urmă ĭarășĭ după 6 lunĭ s'a întors Impĕratul la Adrianopol, unde bolnăvindu-sĕ Ahmet-Paşa Chiprulogul a murit, și a dat pecetea luĭ Cara Mustafa Paşa, *rechiap* Caimacam. Iar rechiap Caimacam a făcut pe Cara Ibraim Paşa.

www.dacoromanica.ro

Χουμχούμης καὶ Διονύσιος οἰκουμενικοί.

Ἀλλάχθη ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης κὺρ Γεράσιμος καὶ ἔγινε πάλιν ὁ Χουμχούμης, ὁ ὁποῖος μετὰ ἕνα χρόνον ἀλλάχθη καὶ αὐτὸς καὶ ἔγινεν ὁ Διονύσιος Σερογλάνης.

Ἐκστρατεία κατὰ Ὀκράΐνας καὶ νίκη Ξανθῶν.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ὅτι ἀπεστάτησε ὁ Δροσένκος καὶ ἐπροσκύνησε τὴν Ὀκράϊναν εἰς τοὺς Μοσχόβους, ἑτοίμασεν ἱκανὸν στράτευμα, καὶ τὸ ἔστειλε τὴν πρώτην ἄνοιξιν μὲ ἕνα σερασκέρην εἰς τὸ Τζεχρίνι, διορίζωντας καὶ τοὺς δύο αὐθέντας, δηλαδὴ τὸν Δούκα βόδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας, καὶ τὸν τῆς Μπογδανίας Ἀντώνιον βόδα Ῥωσσέτον, καὶ πολιορκήσαντες τὸ κάστρον τοῦ Τζεχρινίου ἐνικήθησαν οἱ Τοῦρκοι παρὰ τῶν Μόσχων, καὶ ὑπέστρεψαν ὀπίσω νικημένοι.

Πολιορκία τοῦ Τζεχρινίου παρὰ Τούρκων.

Δὲν ἠμπόρεσεν ὁ ἐπίτροπος Καρὰ Μουσταφᾶ πασᾶς νὰ ὑπορέρῃ τὴν τοιαύτην καταισχύνην, καὶ τὸν δεύτερον χρόνον ἐκίνησεν ἀτός του μετὰ μεγάλων δυνάμεων καὶ μετὰ τοῦ χάνη, ἐπῆρε τόν τε Δούκα βόδαν καὶ τὸν Ἀντώνιον βόδα, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Τζεχρίνι καὶ τὸ ἐπολιόρκησε, τὸ ὁποῖον πολεμῶντάς το ὡς τριάκοντα ἡμέρας δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸ κυριεύσῃ. ἐν τοσούτῳ ἐπρόφθασε βοήθεια ἀπὸ τοὺς Μοσχόβους ὡς διακόσιαι χιλιάδες στράτευμα μετὰ τοῦ Ραμαδανότζκη κνέζου.

Προδοσία αὐτοῦ.

Βλέποντες οἱ Τοῦρκοι πῶς μὲ κανένα τρόπον δὲν ἠμποροῦν νὰ κηριεύσουν τὸ κάστρον, λέγεται πῶς νὰ ἔδωσεν ὁ βεζιραζέμης δῶρα εἰς τὸν ρηθέντα κνέζον, ἔδωκε καὶ τὸν υἱόν του ὁποῦ ἦτον σκλάβος εἰς τοὺς Τατάρους, καὶ ἔτσι αὐτὸς ὤντας μὲ τὰ στρατεύματα ἔξω τοῦ κάστρου, νὰ τὸ ἐπεβουλεύθη καὶ νὰ ἐπρόδωσε τὸ κάστρο , καὶ κάμνοντες οἱ Τοῦρκοι γιουροῦσι αὐτοὶ εὐγῆκαν ἀπὸ μέσα καὶ τὸ ἔδωκαν φωτία καὶ τὸ ἔκαυσαν.

Ὁ Ἀντὼν βόδα: σιδηροδέσμιος εἰς τὴν Πόλην.

Ἐκεῖθεν γυρίζωντας ὁ ἐπίτροπος ὀπίσω ἦλθεν ἕως Κισνόβι, καὶ ἔδωκεν ἄδειαν τῷ Δούκα βόδα αὐθέντη τῆς Βλαχίας νὰ γυρίσῃ εἰς τὸν Θρόνον του· τὸν Ἀντώνιον βόδα Ρωσσέτον τὸν ἐμαζίλευσε, καὶ τὸν ἐπῆρε σιδηροδέσμιον μαζί.

Ὁ Σερβάνοδας προσκλαίεται ἀπὸ τὸν Δούκα βόδα.

Ἀφ' οὗ ἐπλησίασεν ὁ βεζιραζέμης εἰς τὸν Δού-

Humhume şi Dionisie Patriarhŭ ecumenicŭ.

S'a schimbat Patriarhul ecumenic chir Gherasim, şi s'a făcut ĭarăşĭ Humhume, care după un an s'a schimbat şi acesta şi s'a făcut chir Dionisie Seroglan.

Expediţia în contra Ucraĭneĭ şi învingerea Blonzilor (Ruşilor).

In acel timp auḑind Impĕratul că s'a revoltat Dorosencu şi a închinat Ucraĭna Moscoviţilor, a pregătit armată deajunsă şi a trimes-o la începutul primăvereĭ cu un Seraschier la Cehrin, hotârînd şi pe ceĭ doĭ Domnĭ, adică pe Duca Vodă Domnul Valahieĭ, şi pe al Moldoveĭ Anton Vodă Roset, şi asediind castrul Cehrin s'aŭ învins Turcĭi de Moscovĭ, şi s'aŭ întors înapoĭ învinşĭ.

Asedierea Cehrinuluĭ de Turcĭ.

N'a putut epitropul Cara Mustafa Paşa să sufere ast-fel de ruşine, şi în al doilea an a plecat el însuşĭ cu marĭ puterĭ şi cu Hanul, şi a luat şi pe Duca Vodă şi pe Antonie Vodă, şi a venit la Cehrin şi-l a asediat, pe care lovindu-l ca la 30 de ḑile n'a putut să-l cucerească. In acest timp a venit ajutor de la Moscovĭ ca la 200,000 de armată cu Ramadanoschi Cnézul.

Trădarea luĭ.

Vĕḑênd Turcĭĭ că cu nicĭ un mod nu pot să cucerească castrul, sĕ ḑice că a dat Vezirazemi daruri ḑisuluĭ Cnéz, ĭ-a dat şi pe fiul sĕŭ care era sclav la Tătarĭ, şi aşa acesta fiind cu armatele afară de castru l-a sfătuit cu viclenie şi a predat castrul, şi făcênd Turcĭĭ iurușĭ (năvală), aceştia aŭ eşit din lăuntru şi ĭ-aŭ dat foc de a ars.

Antonie Vodă legat în fiére la Constantinopole.

De acolo întorcêndu-se epitropul înapoĭ, a venit până la Chişinăŭ, şi a dat voe luĭ Duca Vodă Domnul Valahieĭ să se întórne la scaunul sĕŭ ; ĭar pe Antonie Vodă Roset l-a mazilit şi l-a luat cu el legat în fiére.

Şerban Vodă se plânge de Duca Vodă.

După ce s'a apropiat Vizirazemi de Du-

www.dacoromanica.ro

ναβιν, ἦλθεν ὁ Σερβάνος λογοθέτης Καντακουζηνὸς ἀπὸ τὴν Βλαχίαν ὁμοῦ μὲ τὸν Πούρβολον στόλνικον, καὶ μὲ τὸν Κωνσταντῖνον Μπαγκόβανον δεύτερον ποστέλνικον, οἱ ὁποῖοι εἶχον φύγει ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, καὶ ἦλθαν εἰς τὸν βεζίρην νὰ προσκλαυθοῦν ἀπὸ τὸν Δούκα βόδαν, καὶ ἐπῆγαν μετὰ τοῦ βεζίρη εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

Ὁ Σερβάν-βοδας ἀνθεντεύει καὶ ὁ Δούκα βόδας μ·τατίθεται.

Μαθὼν ὁ Δούκα βόδας τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ Σερμπάνου λογοθέτου, ἔστειλεν ἕως εἴκοσι ἄρχοντας εἰς τὴν Πόρταν, καὶ ἐπροσκλαίοντο ἀπ' αὐτὸν, πῶς εἶναι κακὸς καὶ ἐπίβουλος, καὶ νὰ τὸν ἐξωρίσῃ ὁ βεζιραζέμης· ὁ ἐπίτροπος ὅμως μὲ τὸ νὰ τὸν ἤξευρε καὶ πρότερον, δὲν ἠθέλησε νὰ τὸν ἐξορισῃ, ἀλλὰ μάλιστα τὸν ἔδωκε καὶ τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας, εἰς δὲ τὴν Μπογδανίαν ἐμετάθεσε τὸν Δούκα βόδα.

Γενεαλογία τοῦ Σερβάν-βοδα.

Οὗτος ὁ Σερμπάνβοδας ἦτον ἀπὸ τὸ γένος τῶν Καντακουζηνῶν· πατέρας του ἦτον ὁ Κωνσταντῖνος μέγας ποστέλνικος, τὸν ὁποῖον ἐθανάτωσεν ὁ Γρηγὸρ Γκίκα βόδας ὡς προέφημεν· πάππος του ἦτον ὁ Γιαννάκης Καντακουζηνὸς, ὁ ὁποῖος ἐστάθη καπικεχαγιᾶς τοῦ Μιχάλβοδα τοῦ ἀποστάτου.

Τουρκεύει ὁ Γιαννάκης καπικεχαγιὰς, καὶ γίνεται κιουτζοὺκ τεφτερδάρης.

Αὐτὸν τὸν Γιαννάκην, ὅταν ὠργίσθη ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ Μιχάλβοδα διὰ τὴν ἀποστασίαν του, ἐπρόσταξε νὰ περιπατήσουν μαζὶ καὶ τοὺς ἄλλους καπικεχαγιάδες του ἀπὸ τὸ παζάρι μὲ τὰ γὲλ μούμια, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ τοὺς ἀποκεφαλίσουν· τότε ὁ βεζιραζέμης, ὤντας φίλος τοῦ Γιαννάκη, τὸν εἶπεν, ἀνίσως καὶ τουρκεύσῃ, ἠμπορεῖ νὰ μεσιτεύσῃ διὰ λόγου του, καὶ νὰ γλυτώσῃ τὴν ζωήν του, ἀμὴ διὰ τοὺς ἄλλους δὲν ἠμπορεῖ· βλέπωντας καὶ αὐτὸς τὰ στενὰ ἐτούρκευσε καὶ τὸν ἔκαμαν κιουτζοὺκ τεφτερδάρην.

Τὰ περὶ τοῦ Μιχαὴλ Τζελεμπῆ Καντακουζηνοῦ.

Τοῦτος ὁ Γιαννάκης εἶχε πατέρα τὸν Μιχαὴλ Τζελεμπῆν Καντακουζηνὸν, ἄρχοντα πλούσιον καὶ περιβόητον, ὁ ὁποῖος ἐκατοικοῦσεν εἰς τὴν Ἀγχίαλον καὶ τόσον πλούσιος ἦτον, ὁποῦ τὰ τζιφτιλίκιά του καὶ τὰ ὑποστατικά του ἔφθαναν ἕως τὸν Δούναβιν, καὶ πολλοὶ ἀγάδες τζιράκια ἐδικά του ἔφθασαν βεζιραζέμιδες· ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἕνας, ἀφ' οὗ ἔφθασε βεζίρης, καὶ ἐπῆγεν ὁ ῥηθεὶς Μιχάλης τὰ

nărea, a venit Şerban logofĕtul Cantacuzin din Valahia împreună cu Pârvu Stolnicul şi cu Constanin Brâncovénu, al doilea postelnic, care fugise din Valahia, şi a venit la Vizir să se plângă asupra luĭ Duca Vodă, şi s'a dus cu Vizirul la Adrianopol.

Şerban Vodă domneşte şi Duca Vodă se permută.

Insciinţat Duca Vodă de viclenia luĭ Şerban logofĕtul, a trimes până la douĕ-ḑecĭ de boerĭ la Pórtă, şi s'a plâns contra luĭ, că este reŭ şi viclean, şi să-l exileze Vizirazemi; dar epitropul, pentru că-l ştia şi maĭ dinainte, n'a vroit să-l exileze, ci maĭ ales í-a dat şi domnia Valahieĭ; ĭar în Moldova a strămutat pe Duca Vodă.

Genealogia luĭ Şerban Vodă.

Acest Şerban Vodă era din neamul Cantacuzineştilor, părintele luĭ a fost Constantin marele Postelnic, pe care l-a ucis Grigorie Ghica Vodă, după cum am ḑis maĭ sus. Moşul sĕŭ a fost Ienache Cantacuzin, care a fost Capi-Chihaia luĭ Mihail Vodă revoltatul (cel viteaz).

Se turceşte Ienache Capi-Chihaia şi se face chiugiuc tefterdar [15]).

Pe acest Ienache, când s'a înfuriat Impĕratul contra luĭ Mihaĭ Vodă pentru resvrâtirea luĭ, a ordonat să-l preumble împreună cu alţĭ Capi-Chihai aĭ luĭ din péţa cu *Ghel Mumia* [16]), şi după aceia să-ĭ decapiteze; atuncĭ Vizirazemi fiind amic luĭ Ienache, ĭ-a ḑis că dacă s'ar turci, ar putea să mijlocéscă pentru el să-ĭ scape viaţa sa, dar pentru alţiĭ nu póte. Vĕḑêndu-se şi acesta la strâmtóre, s'a turcit şi-l a făcut chiugiuc tefterdar.

Despre Mihaĭ Celebi Cantacuzin.

Acest Ienache a avut părinte pe Mihail Celebi Cantacuzin, boer bogat şi vestit, care locuia în Anhial, şi era atât de bogat în cât *ţiftilicurile* [17]) şi proprietăţile luĭ ajungeaŭ până la Dunărea, şi multe agale *cirachi* [18]) de aĭ luĭ aŭ ajuns Vizirazemiĭ, dintre care unul, după ce a ajuns Vizir şi s'a dus amintitul Mihail ca să-l întâlnéscă, şi intrând în lăuntru, s'a

www.dacoromanica.ro

τὸν ἀνταμώσῃ, καὶ ἐμβαίνωντας μέσα ἔτυχε νὰ ἦναι ἐκεῖ παρὼν καὶ ὁ ἰμάμης τοῦ βασιλέως, τὸν εἶπε, καλῶς ἦλθες, Μιχαὴλ Τζελεμπῆ, κάμνωντας καὶ σχῆμα πῶς τάχα σαλεύει ἀπὸ τὸν τόπον του· μετὰ τὴν ἀντάμωσιν, ἀφ' οὗ εὐγῆκεν ἔξω ὁ Μιχαὴλ Τζελεμπῆς, τὸν εἶπεν ὁ ἰμάμης· ἐφένδημ, δὲν ἁρμόζει εἰς τὴν ὑψηλότητά σου, ὤντας ἐπίτροπος τοῦ βασιλέως, νὰ εἰπῇς ἕνα γκιάβουρα τζελεμπῆ· τοῦτο ἐκακοφάνη τῷ ἐπιτρόπῳ· ἐκεῖ ὅμως ἔτυχεν ὁ χαζνεδάρης τοῦ βεζίρη, ὁ ὁποῖος εὐγῆκεν ἔξω καὶ εἶπε τῷ Μιχάλῃ ἐκεῖνα ὁποῦ ἄκουσεν ἀπὸ τὸν ἰμάμην, πῶς τάχα εἶπε τῷ ἐπιτρόπῳ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὸν λέγῃ τζελεμπῆ, καὶ πῶς διὰ τὸν τοιοῦτον λόγον ἐκακοφάνη τῷ ἐπιτρόπῳ· τότε εἶπεν ὁ Μιχαὴλ Τζελεμπῆς, σὲ παρακαλῶ νὰ εἰπῇς τῷ ἐπιτρόπῳ, ἂν εἶναι ὁρισμός του νὰ κάμω ἐγὼ αὐτὸν τὸν ἰμάμην νὰ μὲ εἰπῇ ἐμπροστά του τζελεμπῆν· καὶ εἶπεν ὁ χαζνεδάρης τῷ ἐπιτρόπῳ· τότε ὁ ἐπίτροπος κάμνωντάς το χάζι εἶπε, μακὰρ νὰ τὸν κάμῃ. Εὐθὺς ὁ Μιχάλης ἐπῆγε τὴν δεύτερην ἡμέραν εἰς τὸ σπίτι τοῦ ἰμάμη, εἰς καιρὸν ὁποῦ ἔλειπεν αὐτὸς, καὶ ἀνταμώνωντας τὸν κεχαγιᾶ του τὸν εἶπεν, ἦλθα νὰ ἀνταμώσω τὸν ἐφένδην, καὶ θέλω νὰ τὸν ἐρωτήσω πόσον βούτυρον ἐξοδιάζει εἰς τὸ μουτπάκι του, πόσα ξύλα, καὶ πόσον κριθάρι εἰς τὸν ἀγοῦρί του, νὰ μὲ δώκῃ κατάστιχον· ἐρωτῶντάς τον ὁ κεχαγιᾶς, ποῖος εἶναι, καὶ τὶ θέλει τὸ κατάστιχον; τὸν εἶπε, τὸ κατάστιχον τὸ θέλω διὰ νὰ τοῦ προσφέρω ὅλα αὐτὰ ἀπὸ λόγου μου, καὶ ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ εἶδεν ὁ ἐφένδης χθὲς εἰς τὸν ἐπίτροπον· τὸ βράδυ ἀφ' οὗ ἦλθεν ὁ ἐφένδης, τὸν εἶπεν ὁ κεχαγιᾶς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ὁ ἰμάμης ἐπαράγγειλε νὰ δώκῃ κατάστιχον· ὁ Μιχάλης ὅμως μὴ προσμείνας κατάστιχον, τὴν δεύτερην ἡμέραν ἔστειλεν ἕνα καράβι κριθάρι, καὶ βούτυρον ἱκανὸν, καὶ ἐσηκώθη καὶ αὐτὸς καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν ἰμάμην· ἐμβαίνωντας μέσα, εὐθὺς τὸν ἐπροσηκώθη, καὶ τὸν λέγει, καλῶς ὥρισες Μιχὰλ τζελεμπῆ! καὶ τοῦτο οὐ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις ἐπολυπλασίαζε τὸ τζελεμπῆ, λέγωντάς τον καὶ ἄλλα μύρια ἐγκώμια. Εὐγαίνωντας ἀπ' ἐκεῖ ὁ Μιχὰλ Τζελεμπῆς ἐπῆγεν εἰς τὴν πόρτα τοῦ ἐπιτρόπου, καὶ εὑρίσκωντας τὸν χαζνεδάρην τὸν εἶπε, σὲ παρακαλῶ, ὅταν ἔλθῃ ὁ ἰμάμης, νὰ μὲ δώκης λόγον νὰ ἔλθω καὶ ἐγὼ, καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν πηγαίνωντας εἰς τὸν ἐπίτροπον, ὁ ἰμάμης, ἐμήνυσαν τὸν Μιχὰλ Τζελεμπῆ καὶ ἦλθε· καὶ ἐμβαίνωντας εἰς τὸν ἐπίτροπον, ὅπου ἦτον καὶ ὁ ἰμὰμ ἐφένδης, καθὼς τὸν εἶδεν ὁ ἰμάμης, πρὶν νὰ τὸν εἰπῇ ὁ ἐπίτροπος λόγον, ἄρχισε μεγαλοφώνως νὰ τὸν λέγῃ, καλῶς ἦλθες Μιχὰλ Τζελεμπῆ! δύο καὶ τρεῖς φοραῖς, καὶ ἄρχισε νὰ τὸν ἐγκωμιάσῃ πρὸς τὸν ἐπίτροπον, πῶς εἶναι προκο-

întâmplat să fie present acolo și Imamul Impĕratuluĭ, ĭ-a ḑis: bine aĭ venit Mihail Celebi, făcênd și semn că adică sĕ scólă din locul sĕŭ. După întâlnire, când a eșit afară Mihail Celebi, ĭ-a ḑis Imamul: Efendi, nu-ĭ cuviincios pentru înălțimea ta, fiind epitrop al Impĕratuluĭ, să ḑicĭ unuĭ gheaur Celebi. De acésta ĭ-a părut rĕŭ epitropuluĭ. Acolo însă s'a intâmplat să fie Hasnedarul Impĕratuluĭ, care a eșit afară și ĭ-a spus luĭ Mihail acele ce a auḑit de la Imam, că adică ĭ-a ḑis epitropuluĭ că nu trebue să-ĭ ḑică Celebi, și că pentru acest fel de cuvênt ĭ-a parut rĕŭ epitropuluĭ.—Atuncĭ a ḑis Mihail Celebi, te rog să spuĭ epitropuluĭ, dacă-ĭ cu voea luĭ, să fac eŭ însuși pe Imam să-mĭ ḑică înaintea luĭ Celebi, și a spus hasnedarul epitropuluĭ; atuncĭ epitropul făcênd haz a ḑis: n'are de cât să facă. Indată Mihail s'a dus a doua ḑi la casa Imamuluĭ, în timpul când lipsea el, și întâlnind pe Chihaia luĭ, ĭ-a ḑis: am venit să întâlnesc pe Efendi, și voesc să-l întreb cât unt cheltuește la bucătăria luĭ, câte lemne, cât orz la grajdurile luĭ, ca să-mĭ dea listă; întrebându-l Chihaia cine este și pentru ce voește lista? ĭ-a rĕspuns: lista o voesc pentru ca să-ĭ presentez tóte acestea de la mine, și eŭ sunt acela pe care a vĕḑut Efendi erĭ la epitrop. Séra, după ce a venit Efendi, ĭ-a spus Chihaia întêmplarea, și Imamul a ordonat să-ĭ dea lista; Mihail însă neașteptând lista, a doua ḑi a trimes o corabie de orz și unt în deajuns, și s'a sculat și el și a venit la Imam; intrând în lăuntru, îndată s'a sculat înaintea luĭ și ĭ-a ḑis: bine aĭ venit Mihail Celebi!.... și acésta nu o dată ci de două și de treĭ orĭ și adese a repetit Celebi adresându-ĭ și alte miĭ de laude.—Eșind de acolo Mihail Celebi s'a dus la ușa epitropuluĭ și aflând pe hasnedar ĭ-a ḑis: Te rog când va veni Imamul să-mĭ daĭ de veste să viŭ și eŭ. Și într-una din ḑile ducêndu-se Imamul la epitrop a anunțat și pe Mihail Celebi, și a venit, și intrând la epitrop unde era Imam Efendi, când l-a vĕḑut Imamul, înainte de a-ĭ adresa cuvêntul epitropul, a început în glas mare să ḑică: bine aĭ venit Mihail Celebi!.... de două și de treĭ orĭ, și a început să-l laude cătră epitrop că este procopsit și vrednic și că ast-fel de ómenĭ sunt trebuitorĭ împĕrățieĭ, și altele de acestea; ĭar epitropul zîmbea. După ce a eșit afară Mihail, s'a dus în odaia

www.dacoromanica.ro

μένος καὶ ἄξιος, καὶ πῶς τέτοιοι ἄνθρωποι εἶναι χρειαζόμενοι εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ τὰ τοιαῦτα· ὁ δὲ ἐπίτροπος ἐχαμογελοῦσεν· ἀφ' οὗ εὐγῆκεν ἔξω ὁ Μιχάλης ἐπῆγεν εἰς τὸν ὀδᾶ τοῦ χαζνεδάρη καὶ ἐκάθησε· μετὰ ταῦτα εὐγαίνωντας καὶ ὁ ἰμάμης ἔξω, ἔκραξεν ὁ ἐπίτροπος τὸν Μιχὰλ Τζελμπῆ καὶ τὸν ἐρώτησε, τί τὸν ἔκαμες, καὶ σὲ εἶπε τὸ τζελεμπῆ; καὶ τὸν εἶπε τὴν ὑπόθεσιν· τότε ἐγύρισεν ὁ βεζιραζέμης καὶ τὸν εἶπε, γιὰ σεϊτάνσιν, γιὰ σεϊτὰν ὀγλούσουν! καὶ ἀπὸ τότε ἐπεκράτησεν ὁ λόγος νὰ λέγωνται ὅλοι οἱ Καντακουζινοὶ Σεϊτὰν ὀγλοῦδες.

Hasnedaruluĭ și a ședut; după aceia eșind și Imamul afară, a strigat epitropul pe Mihail Celebi și-l a întrebat: ce ĭ-aĭ făcut de ți-a ḍis Celebi? Și ĭ-a spus istoria. Atuncĭ s'a întors Vizirazemi și ĭ-a ḍis: *ghea seitanisin, ghea seitan oglusun* [19])!!... Și de atuncĭ a predominat datina să se ḍică toțĭ Cantacuzenii seitan ogludes.

Διαβληθεὶς οὗτος πῶς θέλει νὰ γίνῃ βασιλεὺς Ρωμαίων, ἀποκεφαλίζεται.

Αὐτὸν τὸν Μιχάλην Καντακουζηνὸν, ὄντα τοιοῦτον περιβέητον καὶ ὑπέρπλουτον ἄνθρωπον, τὸν ἐδιάβαλαν εἰς τὸν βασιλέα, πῶς φαντάζεται νὰ γένῃ βασιλεὺς· ὅθεν ἔστειλε καπιτζίμπασην κρυφίως καὶ ἐπῆρε τὸ κεφάλι του, πέρνωντας καὶ ὅλην τὴν περιουσίαν του· καὶ ὅσα δὲν ἠμπόρεσαν τότε νὰ πάρουν εἰς τὴν Πόλιν τὰ ἐπούλησαν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν εἰς τὸ μεζάτι· ὄντας δὲ παρὰ πολλὰ πράγματα τὰ ἐπούλησαν τόσον ἐφτηνὰ, ὅπου ἀπέμεινε παροιμία, καὶ λέγεται, ὅταν ἀγοράσῃ τινὰς κανένα πρᾶγμα ἐφτινόν: ἄνθρωπε, αὐτὸ ἀπὸ τὸ μεζάτι τοῦ Σεϊτάνογλου τὸ ἐπῆρες! Καὶ ταῦτα περὶ τοῦ Μιχάλη Καντακουζηνοῦ.

Calomniat acesta că voește să se facă Impĕrat Romeilor, se decapitézĕ.

Pe acest Mihaiŭ Cantacuzen, fiind atâta de vestit și om prea bogat, l-a calomniat la Impĕrăție că-și închipue să se facă Impĕrat; decĭ a trimes un Capegi Pașa pe ascuns și ĭ-a luat capul, luându-ĭ și tótă averea; și câte n'aŭ putut să le ĭeie atuncĭ în Constantinopol le-a vêndut în Adrianopol la mezat. Fiind prea multe lucruri, a vêndut atâta de eftin, în cât a rĕmas proverb și sĕ ḍicea când cumpĕra cineva vre-un lucru eftin: omule! acesta de la mezatul luĭ Seitanoglu l-aĭ cumpĕrat!!!.. Aceste-s despre Mihail Cantacuzin.

Καϊμακάμιδες τοῦ Σερβάνβοδα.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἔλαβεν ὁ Σερβάνβοδας τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας, ἔστειλεν ἐμπροστὰ καϊμακάμην τὸν Κωνσταντῖνον Μπραγκοβάνον τὸν ἀνεψιόν του, διορίζωντας καὶ ἄλλους καϊμεκάμιδες· ἔστειλε καὶ γράμματα εἰδήσεως εἰς τοὺς ἐντοπίους, ὑποσχόμενος πῶς τάχα θέλουν ἔχει πᾶσαν δικαιοσύνην καὶ ἀνάπαυσιν εἰς τὰς ἡμέρας τῆς αὐθεντείας του, καὶ ἄλλα παρόμοια.

Caimacamiĭ luĭ Şerban Vodă.

După ce dar a luat Șerban Vodă domnia Valahieĭ, a trimes înainte Caimacam pe Const. Brâncovénul, nepotul sĕŭ, numind și alțĭ Caimacamiĭ. A trimes și scrisorĭ de înștiințare la localniciĭ, făgăduind că vor avea tótă dreptatea și liniștea în ḍilele domnieĭ luĭ, și altele.

Ὑποκριτικὴ περιποίησις τοῦ Σερβάνβοδα.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐκίνησε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ἦλθεν εἰς τὸν θρόνον του· ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἀρχὴν καθὼς ἦλθεν, ἄρχισε νὰ καλοπιάνῃ ὅλους μικροὺς τε καὶ μεγάλους, καὶ νὰ δειξῃ πρὸς πάντας περιποίησιν, δικαιοσύνην τε καὶ ἔλεος· καὶ αὐτὸ τὸ ἔκαμε περισσότερον διὰ νὰ ἐλκύσῃ δύο ἄρχοντας ἀπ' ἐκεινους ὁποῦ εἶχε στείλει ὁ Δούκα βόδας, νὰ τὸν ἐγκαλέσουν εἰς τὴν Πόρταν, καὶ ὄντες πιστοὶ τοῦ Δούκα βόδα, καθὼς εἶδαν τὰ συμβάντα ἔφυγαν εἰς τὴν Μπογδανίαν, ὁ Γιοβάσκος δηλαδὴ Μπαλιάνος μέγας κλουτζάρης, καὶ ὁ Στόϊκος Μερισάνος μέγας παχάρνικος.

Prefacerea ipocrită a luĭ Şerban Vodă.

După acésta a plecat și el de la Adrianopol și a venit la scaunul sĕŭ; care la început când a venit, a început să prindă cu binele pe toțĭ și marĭ și micĭ și să arăte cătră toțĭ delicateță, dreptate și milă. Și acésta a făcut-o maĭ mult ca să atragă pe doĭ boerĭ din aceia ce ĭ-a fost trimes Duca Vodă, ca să-l calomnieze la Pórtă, și fiind credincios luĭ Duca Vodă, cum a vĕḍut cele ce se întêmplă, a fugit în Moldova, adică Ivascu Bălénu marele Clucer și Stoica Merișanu marele paharnic.

www.dacoromanica.ro

Κτίσις τοῦ κάστρου Δογὰν, καὶ θάνατος Δρόσουλου σερδάρη.

Τὴν πρώτην ἀνοιξιν ἐστάλθη προσταγὴ εἰς τοὺς δύο αὐθέντας, τόν τε τῆς Βλαχίας Σερβάνβοδα Καντακουζηνὸν καὶ τὸν τῆς Μπογδανίας Δούκα βόδαν, νὰ πηγαίνουν νὰ φτιάσουν τὸ κάστρον Δογάν· οἱ ὁποῖοι ἀφ' οὗ τὸ ἐτελείωσαν, τὸ φθινόπωρον ἐγύρισαν· ὅταν δὲ ἤθελε νὰ κινήσῃ ὁ Σερβάνβοδας ἀπ' ἐκεῖ ἑτοίμασε τὸν Δρόσουλον σερδάρην πῶς τάχα νὰ τὸν στείλει ἐμπροστὰ μὲ γράμματα εἰς τοὺς ἄρχοντας, μετὰ τοῦ ὁποίου ἔστειλε καὶ κάπιον Ἀλιηβερδῆν Τάταρην μὲ καμπόσους Τατάρους, ὁποῦ τοὺς ἤξευρε πῶς εἶναι κακοὶ λησταὶ, ἔκραξε κρυφίως τὸν Ἀλιηβερδῆν, καὶ τὸν εἶπε μυστικῷ τῷ τρόπῳ, πῶς εἰς τὴν στράταν ἀφ' οὗ ἔλθῃ εἰς τὸ Μπουρλάδι, νὰ παραμερίσῃ ἀπὸ τὸν δρόμον καὶ νὰ ἀποκεφαλίσῃ τὸν Δρόσουλον, καὶ εἰς μαρτυρίαν νὰ φέρῃ τὸ κεφάλι του εἰς αὐτὸν, πρὸς δὲ τοὺς ἄρχοντας νὰ εἰπῇ πῶς ἔφυγε· τὸ ὁποῖον καὶ ἔκαμε.

Zidirea castrului Dogan şi mórtea lui Drosu Serdarul.

La începutul primăverei s'a trimes ordin la amândoi Domnii, şi lui Şerban Cantacuzen al Valahiei şi lui Duca Vodă al Moldovei, ca să se ducă să zidéscă castrul Dogan, care după ce l-a terminat s'a înturnat tómna. Când era să plece Şerban Vodă de acolo, a pregătit pe Drosu Serdarul ca cum adică să-l trimétă cu scrisori înainte la boeri, cu care a trimes şi pe un Aliberdi tătar cu câţi-va tătari, pe cari-i ştia că sunt buni tâlhari, şi a chiemat pe ascuns pe Aliberdi şi i-a dis într'un chip secret, că din lagăr, după ce va sosi la Bârlad să se retragă din drum şi să tae capul lui Drosu, şi spre mătur ie să aducă capul la el, iar către boeri să spue că a fugit; ceia ce a şi făcut.

Προσκαλεῖται παρὰ τοῦ Δούκα βόδα ὁ Σερβάνβοδας διὰ νὰ φιλευθῇ, καὶ δὲν θέλει, καὶ φόνοι αὐτοῦ.

Ἐρχόμενος ὁ Σερβάνβοδας ἀπὸ τὸ Δογὰν Καλεσὶ εἰς τὸ Γιάσι μετὰ τοῦ Δούκα βόδα, καὶ κονεύωντας εἰς τὸ Σέσον σιμὰ εἰς τὴν μπαλίκαν τὸ Μοναστῆρι, τὸν ἐπροσκάλεσεν ὁ Δούκα βόδας νὰ τὸν φιλεύσῃ, κάμνωντας μεγάλην ἑτοιμασίαν τῆς τραπέζης· αὐτὸς δὲ ἐγύρευσε νὰ τὸν δώσῃ ὁ Δούκα βόδας τοὺς δύο ρηθέντας ἄρχοντας τόν.τε Γιοβάσκον Μπαλιάνον καὶ τὸν Στόϊκον παχάρνικον, ὁποῦ ἦτον φευγάτοι, καὶ μὴ θέλωντας ὁ Δούκα βόδας νὰ τοὺς δώσῃ, ἐσηκώθη τὴν δεύτερην ἡμέραν τὴν αὐγὴν καὶ ἐκίνησε πρὸς τὸ Φωξάνι, καὶ ἐκεῖ ἔστειλε καὶ ἔφερον τὸν Βούλκολον βόρνικον καὶ τὸν ἐθανάτωσε μ. κακὸν θάνατον· ὕστερον πάλιν ἔστειλε καὶ ἔφερον τὸν Χρήζα βιστιάρην, καὶ ρίχνωντας τον μίαν ἀδικίαν πῶς χρεωστᾷ εἰς τὴν βιστιαρίαν τὸν ἐγύρευε σαράντα χιλιάδας γρόσια, καὶ μὴν ἔχωντας νὰ τὰ δώκῃ τοῦ ἐπῆρεν ὅ,τι καὶ ἂν ἠῦρε, καὶ ὕστερον τὸν ἐθανάτωσε.

Se chémă de Duca Voda Şerban Vodă, ca să se împrietenéscă şi nu voeşte, şi uciderile lui.

Viind Şerban Vodă de la Dogan Calesi la Iaşi cu Duca Vodă, şi trăgênd în gasdă la *Seson*[20]) lângă Mănăstirea lui Balica, l-a chemat Duca Vodă ca să-l ospăteze, făcênd mare pregătire de masă: iar acesta căuta să-i dea Duca Vodă pe ceĭ doi boeri amintiţi, pe Ivaşcu Bălénu şi pe Stoica paharnicul, ce erau fugari, şi nevoind Duca Vodă să-i dea. s'a sculat a doua di de diminéţă şi a plecat în spre Focşani, şi acolo a trimes de a adus pe Vêlcu Vornicu şi l-a ucis cu mórte rea; iar mai pe urmă a trimes de i-a adus pe Hriza Vistierul şi aruncându-i o nedreptate că ar datori la Vistierie, i-a cerut 60,000 lei, şi neavênd să le dea, i-a luat tot ce a aflat, şi în urmă l-a ucis.

Θάνατος Γκίνα.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐρχόμενος εἰς τὸν θρόνον του, ἔστειλεν ἕνα καπετάνον, Γκίνα ὀνόματι, μὲ σλουζιτορέους εἰς τὸν Πετράσκον καπετάνον Οὐρτζιτζάνον, καὶ φέρωντάς τον καὶ ἐκεῖνον, ἀφ' οὗ τὸν ἐσκέντζευσε πολὺ, τὸν ἐθανάτωσε.

Uciderea de Ghina.

După aceia viind la scaunul sĕŭ, a trimes pe un Căpitan, Ghina cu numele, cu slujitori la Petraşcu căpitanul Urzicénul, şi aducêndu-l şi pe acela, după ce-l a schinginit mult, l-a omorît.

Κρεμᾶται ὁ Ράδουλος βιστιάρης.

Ὕστερον δὲ μετ' οὐ πολὺ ἔστειλε καὶ τὸν Ρά-

Se spânzură Radu Vistiarul.

In urmă după mult timp a trimes şi pe

www.dacoromanica.ro

δουλον βιστιάρην Ὀκνάρην, καὶ τὸν ἐκρέμασαν εἰς τὸ παζάρι τῆς Ὄκνας.

Ξεκληρισμὸς τοῦ Δρόσουλου.

Τὸν υἱὸν τοῦ Δρόσυλου στέλλωντάς τον εἰς τὴν Ὄκναν τὸν ἐθανάτωσεν ἐκεῖ μέσα, ὥντας δήμιος κἄπιος κἄπετάνος Κόπτζας Δημητράσκος, καὶ διὰ νὰ μὴν τὸν ἀπομείνῃ τελείως σπέρμα, μὲ τὸ νὰ εἶχεν ἔτι μίαν κόρην ὁ Δρόσουλος, ἔστειλε καὶ ἐθανάτωσαν καὶ ἐκείνην. Αὐτοὺς καὶ ἄλλους φόνους καὶ τυραννίας ἔκαμεν ὁ Σερβάνβοδας, ἕως εἰς τὸν τρίτον χρόνον τῆς αὐθεντείας του.

Ἐπίβουλοι τρεῖς ἄρχοντες ἀποκεφαλίζονται παρὰ τοῦ Δούκα βόδα.

Ὁ δὲ Δούκα βόδας εἰς τὴν Μπογδανίαν ἔδειξε μεγάλον ἔλεος εἰς τὸν τόπον καὶ περιποίησιν εἰς τοὺς ἄσχοντας· ἀφ' οὗ ὅμως ἐγύρισεν ἀπὸ τὸ Δογὰν Καλεσὶ, περνῶντας πέντε ἓξ μῆνες, τρεῖς ἄρχοντες ἄρχισαν νὰ τὸν ἐπιβουλεύωνται, διεγείροντες καὶ τοὺς σλουζιτορέους νὰ κάμουν ἐπανάστασιν κατ' αὐτοῦ, ὁ Γκιόκας Βασίλη δηλαδὴ, μέγαε βιστιάρης καὶ τζιράκι τοῦ Δούκα βόδα, καὶ συγγενὴς μὲ τὴν δόμναν του, μὲ τὸ νὰ εἶχε μίαν ἀνοψιάν της διὰ γυναῖκά του, καὶ ὁ Μπόγδανος, τῆς ὁποίου ὁ υἱὸς μετὰ ταῦτα ἔγινε χάτμανος, καὶ ἄλλος ἕνας· τοὺς ὁποίους μανθάνωντας ὁ Δούκα βόδας τοὺς ἔκρινε, καὶ ἀποφασίζωντάς τους διὰ θάνατον, τοὺς ἀπεκεφάλισε.

Ὁ Στεφανίτζας μπεϊζαδὲς ζητεῖ τὴν ἀρραβωνιστικὴν τοῦ θυγατέρα τοῦ Δούκα βόδα.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς φθάνουσα εἰς ἡλικίαν ὑπανδρείας ἡ Θυγάτηρ τοῦ Δούκα βόδα Αἰκατερίνα, καὶ οὖσα ἀρραβωνιασμένη μὲ τὸν Στεφανίτζα, μπεϊζαδὲ τοῦ Ράδουλ Λέων βόδα τοῦ καὶ Στριδᾶ λεγομένου, με τὸ νὰ τὸν ἐγνώριζε ὁ Δούκα βόδας κακῆς πολιτείας ἄνθρωπον καὶ μέθυσον, δὲν ἠθέλησε νὰ δώσῃ τὴν κόρην του εἰς αὐτὸν, μόνον ἔστειλε καὶ ἔφερεν ἀπὸ τὴν Πόλιν κἄπιον Γεωργάκην Μουσελίμην, ἀρχοντόπουλον εὐγενὲς, διὰ νὰ τὸν ἀρραβωνίσῃ μὲ τὴν δομνίτζαν του· τοῦτο ἀκούσας ὁ υἱὸς τοῦ Ράδουλ βόδα, ἐπῆγε καὶ ἔδωκεν ἀναφορὰν εἰς τὸν ἐπίτροπον, παρακαλῶντας αὐτὸν νὰ μὴ τοῦ γίνῃ ἀδικία, καὶ νὰ δώσῃ ὁ Δούκα βόδας τὴν ἀρραβωνιστικήν του εἰς ἄλλον, καὶ τὸν ὑπεσχέθη ὁ βεζίρης πῶς θέλει τὸν κάμει νὰ τὴν δώσῃ εἰς αὐτὸν, καὶ ὄχι εἰς ἄλλον.

Παναγιώτατος ὁ Ἰάκωβος.

Τότε κατ' ἐκλογὴν συνοδικὴν ἔκαμαν οἰκουμενικὸν πατριάρχην τὸν κὺρ Ἰάκωβον ἀπὸς Λαρίσσῃ.

Radu Vistiarul Ocnarul, și l-a spânzurat în péța Ocneĭ.

Desmoștenirea luĭ Drosu.

Pe fiul luĭ Drosu, trimețêndu-l la Ocnă, l-a ucis în lăuntru acolo, fiind calău un capitan Copcea Dumitrașcu, și pentru ca să nu-ĭ rĕmâe de loc semânța, pentru că avea încă o fiică Drosu, a trimes de a ucis și pe aceia. Acestea și alte uciderĭ și tiraniĭ a făcut Șerban Vodă până în al treilea an al domnieĭ luĭ.

Treĭ boerĭ intriganțĭ se decapitézĕ de Duca Vodĕ.

Iar Duca Vodă în Moldova a arătat mare milă în țară și bună voință cătră boerĭ ; după ce însă s'a întors de la Dogan Calesi, trecênd 5 până la 6 luniĭ, a început să-l viclenéscă treĭ boerĭ, îndemnând și pe slujitorĭ să facă revoltă contra luĭ, adică : Gheoca Vasile mare Vistiar și Cirac a luĭ Duca Vodă și rudă cu dómna luĭ, pentru că avea pe o nepótă a eĭ de femeie a sa, și Bogdan, a căruia fiŭ după aceia s'a făcut Hatman, și un altul, despre care înștiințându-se Duca Vodă și judecându-ĭ, ĭ-a hotărît spre mórte și ĭ-a decapitat.

Stefăniță Beizadea cere de logodnică pe fiica luĭ Duca Vodă.

In acele timpurĭ ajungênd la vrâsta de măritare fiica luĭ Duca Vodă Ecaterina, și fiind logoditĕ cu Stefăniță Beizadea a luĭ Radu Leon Vodă, ce sĕ numea și Strida, fiind-că l-a cunoscut Duca Vodă om cu rea purtare și bețiv, n'a voit să-ĭ dea pĕ fata luĭ, ci a trimes și a adus din Constantnopol pe un Iordache Muselim fiŭ de boer nobil, ca să-l logodéscă cu domnița luĭ. Acésta audind fiiul luĭ Radu Vodă, s'a dus și a dat anafora (jalbă) la epitrop, rugându-l să nu i se facă nedreptate, și să dea Duca Vodă pe logodnica luĭ la altul, și ĭ-a făgăduit Vizirul că va face să-ĭ-o dea luĭ și nu la altul.

Prea-Sânțit Iacob.

Atuncĭ după alegere sinodică s'a făcut patriarh Ecumenic Chir Iacob din Larisa.

www.dacoromanica.ro

Ὁ Δούκα βόδας λαμβάνει τὴν χατμανίαν τῆς Ὀκραΐνας, καὶ ὁ Στεφανίτζας τὴν κόρην του.

Ὤντας εἰς τὴν Ὀκραΐναν χάτμανος ὁ υἱὸς τοῦ Χμίλη τοῦ ποτὲ χατμάνου, ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς ἦτον ἄνθρωπος ἀσύστατος καὶ κακότροπος, καὶ μὴν ἠμποροῦντες οἱ Καζάκοι νὰ ὑποφέρουν πλέον ταῖς ἀταξίαις του. ἐπῆγαν καὶ ἐπροσκλαύθηκαν εἰς τὴν Πόρταν· ἐπιθυμῶντας ὁ Δούκα βόδας καὶ τὴν χατμανίαν τὴν ἐζήτησεν, ὅθεν ἐπρόσταξεν ὁ βεζιραζέμης νὰ ἐλθῃ εἰς τὴν Πόλιν, διὰ νὰ κάμῃ μουκαρέρι, νὰ τὸν δώκῃ καὶ τὴν χατμανίαν τῆς Ὀκραΐνας, ἐπαράγγειλε νὰ φέρῃ καὶ τὴν κόρην του μαζὶ διὰ νὰ κριθῇ μὲ τὸν υἱὸν τοῦ Ράδουλ βόδα· πηγαίνωντας ὁ Δούκα βόδας εἰς τὴν Πόλιν, ἐφόρεσε καβάδι ἀπὸ τὸν βεζίρην, καὶ ὕστερον πηγαίνωντας νὰ προσκυνήσῃ τὸν βασιλέα κατὰ τὴν συνήθειαν, τὸν ἔβαλαν εἰς τὸ κεφάλι, ἀντὶς διὰ κούκκαν, ἕνα τζερκεζὶ καλπάκι σαμουρένιον διὰ τὴν Ὀκραΐναν, δίδωντάς τον καὶ τοποῦζι εἰς τὸ χέρι, καὶ τότε ὅταν ἐπήγαινε νὰ προσκυνήσῃ τὸν βασιλέα, ἐκεῖ ὁποῦ ἤθελε νὰ ἔμπῃ εἰς προσκύνησιν τοῦ βασιλέως τὸν ἐμήνυσεν ὁ ἐπίτροπος, ὅτι ἐξ ἀποφάσεως νὰ δώκῃ τὴν κόρην του εἰς τὸν Στεφανίτζαν μπεϊζαδὲ, υἱὸν τοῦ ρηθέντος Ράδουλ βόδα, καὶ μὴν ἠμποροῦντας ἀλλεότρόπως εἶπεν, ὁρισμός του! ὅμως πολλὰ ἐβαρυφάνη τῷ Δούκᾳ βόδᾳ ἡ τοιαύτη προσταγὴ τοῦ ἐπιτρόπου, ὡς τόσον, ὁποῦ ἔλεγαν οἱ οἰκεῖοί του πῶς καμίαν φορὰν δὲν τὸν ἠξεύρουν νὰ ἔλαβε τοσαύτην πίκραν, ὡς καθὼς ἐλυπήθη τότε· καὶ οὕτω τὸν ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν Πόλιν μαζί του εἰς τὴν Μπογδανίαν, καὶ τὸν ἐστεφάνωσε, κάμνωντας κατὰ τὴν συνήθειαν μεγάλαις χαραῖς.

Duca Vodă ține Hătmănia Ucrainei, și Ștefăniță pe fiica lui.

Fiind în Ucraïna Hatman fiiul luĭ Chmil Hatmanuluĭ de altă dată, care și acesta era om nestatornic și cu rea purtare, și neputênd Cazacii să sufere maĭ mult neregularităţile luĭ, s'aŭ dus și s'aŭ plâns la Pórtă. Dorind Duca Vodă și Hătmănia a cerut-o, decĭ a ordonat Vizirazemi să vie în Constantinopol ca să facă *mucarer* și să-ĭ dea și Hătmănia Ucraïneĭ, a ordonat să aduca și pe fiica luĭ împreună ca să se judece cu fiiul luĭ Radu Vodă. Ducêndu-se Duca Vodă în Constantinopol, a fost îmbrăcat cu cavade de către Vizir, și în urmă s'a dus să se închine Impĕratuluĭ după obiceiŭ, ĭ-a pus pe cap în loc de cucă o *cercheza calpac*[21]) de samur pentru Ucraïna, dându-ĭ și buzdugan în mână. Și atuncĭ când sĕ ducea să se închine Impĕratuluĭ, când era să intre spre închinăciunea Impĕratuluĭ, ĭ-a vestit epitropul că din porunca să dea pe fiica sa, luĭ Ștefăniță Beizadea, fiiul amintituluĭ Radu Vodă, și neputênd să facă alt-fel a dis: (să fie) hotărîrea luĭ; dar mult ĭ-a părut rĕŭ luĭ Duca Vodă de ast-fel ordin al epitropuluĭ, întru atât în cât diceaŭ de casniciĭ luĭ că nicĭ odată nu știŭ să fi avut atâta amărăciune, după cum s'a întristat atuncĭ. Și ast-fel l-a luat din Constantinopol cu el în Moldova și l-a cununat, făcêndu după obiceiŭ marĭ veseliĭ.

Duca Vodă se duce în Ucraina

Ὁ Δούκα βόδας ἀπέρχεται εἰς Ὀκραΐναν.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐκίνησε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ὀκραΐναν εἰς τὴν Νεμίροβαν, ὅπου ἀπεκατέστησεν ἐπίτροπόν του κάπιον Γιάννην, δεύτερον ποστέλνικον, μὲ τὸ νὰ ἤξευρε τὴν Καζάκικην γλῶσσαν, καὶ ἐδιόρισε πολκόβνικους κριτὰς διὰ νὰ κρίνουν τὸν λαόν, καὶ κάμνωντας ὡς δύο μῆνες ἐκεῖ, ἐγύρισεν ὀπίσω. Αὐτὸς ὁ Δούκα βόδας τρεῖς ἅρμαις εἶχεν εἰς τὴν βοῦλλάν του, τὴν τῆς Βλαχίας ὁηλαδὴ, τὴν τῆς Μολδαβίας, καὶ τὴν τῆς Ὀκραΐνας τοποῦζι.

After the Duca Vodă went and from Ucraïna in Noembrie, unde a pus epitrop pe un Iani, al doilea postelnic, pentru că știa limba cazăcéscă, și a rânduit polcovnicĭ judecătorĭ ce să judece poporul, și stând ca două lunĭ acolo s'a întors înapoĭ. Acest Duca Vodă avea treĭ embleme pe sigilul sĕŭ, adică: cea a Valahieĭ, cea a Moldavieĭ și cea a Ucraïneĭ. topuzul.

Μὲ θαυματουργίαν ἐπιστρέφει ἕνας ἐφένδης εἰς Χριστόν.

Cu minune întórce pe un Efendi la Christos.

Εἰς ἐκείναις τὰς ἡμέραις ἦτον ἕνας Τοῦρκος, τὸ ὄνομα Πατμπουροὺν Μεχμὲτ ἐφένδης, εἰς τὸ καλέμι τοῦ ρεὶς ἐφένδη, ἄνθρωπος γραμματισμένος, καὶ εἶχε μίαν πολλακίδα Ρούσσαν σκλάβαν, ἡ ὁποία ἐβαστοῦσε τὴν πιστην της, καὶ ἐπήγαινε καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν μὲ ἄδειαν τοῦ αὐθεντός της· καὶ

In ḑilele acelea era un turc cu numele Patburun Mehmed Efendi la casa luĭ Reis-Efendi, om învĕțat, și avea o întreținută Rusă sclavă, ce-și ținea credința eĭ, și se ducea și la biserică cu voea stăpânuluĭ eĭ. Intr'una din ḑile a întrebat-o Efendi, care este causa că

www.dacoromanica.ro

μιαν των ἡμερῶν την ἐρώτησε ὁ ἐφένδης, τί εἶναι τὸ αἴτιον ὁποῦ μερικαῖς ἡμέραις εὐωδιάζει τὸ στόμα σου; αὐτὴ ἐπροφασίζουνταν καὶ ἔλεγε πῶς δὲν ἠξεύρει· ὕστερον βιάζωντάς την νὰ τὸν εἰπῇ δίχως ἄλλω τὸ αἴτιον, τὸν εἶπεν ἐκείνη· ἡμεῖς συνήθειαν ἔχομεν ὁταν πηγαίνωμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ θέλωμεν νὰ εὔγωμεν, εἰς τὸ τέλος μᾶς δίδει ὁ παπᾶς ἀπὸ κομάτι ψωμὶ ἡγιασμένον, καὶ διὰ τοῦτο εὐωδιάζει τὸ στόμα μου· ὁ δὲ ἐφένδης ὡς γραμματισμένος ἐθαύμασε, καὶ ἔπεσεν εἰς ἀπορίαν, καὶ θέλωντας νὰ ἰδῇ καὶ τὴν τάξιν τῆς ἐκκλησίας μας, εἶπεν ἕνα ράφτην ἐδικόν του νὰ τὸν φέρῃ μιαν φορεσιὰν ροῦχα ὡσὰν τὰ ἐδικά του, νὰ τὰ φορέσῃ νὰ γίνῃ τεπτιλι, καὶ τὸν πηγαίνῃ εἰς την ἐκκλησίαν· καὶ ἐτζι φέρνωντάς τον τὰ ροῦχα ὁ ράφτης τὰ ἐφόρεσεν ὁ ἐφένδης, ὄντας ἀνήμερα κυριακῇ τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ ἐπῆγε μαζι του εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ βλέπει ὁποῦ ἐλειτουργοῦσεν ὅ τε οἰκουμενικὸς πατριάσχης καὶ ὁ Ἱεροσολύμων, μὲ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ μὲ τόσην παράταξιν κατὰ τὴν συνήθειαν· ὅταν δὲ εὐγῆκαν μὲ τὰ ἅγια, τὸν ἐφαίνονταν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἱερεῖς πῶς ἐπεριπατοῦσαν ἀπάνω ἀπὸ τῆς γῆς μίαν σπιθαμὴν, καὶ καὶ τόσον ἐκατανύχθη καὶ ἦλθεν εἰς ἄκραν εὐλάβειαν, ὁποῦ εὐγαίνωντας ἔξω ἄρχισε νὰ κηρύττῃ τὴν ὀρθοδοξον πίστιν πρὸς τοὺς ἐφέντιδες, τοὺς κιατάπιδες, καὶ τοῦτο δὲν ἔλειπε νὰ τὸ κάμνῃ παντοτινὰ, ἕως ὁποῦ τὸ ἄκουσε ὁ βεζιραζέμης, καὶ φέρνωντάς τον παρὼν, ἔλεγε παρρησία τὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ εὐθὺς τὸν ἔστειλαν εἰς τὸ Ἀτ-μεϊδάνι καὶ τὸν ἐλιθοβόλησαν κατὰ τὸν νόμον τους.

în uncle ḍile miróse gura ta ? Acésta pretexta și ḍicea că nu știe ; apoĭ nevoind-o de a-ĭ spune numaĭ de cât causa, ĭ-a ḍis aceia : Noĭ avem obiceiul când mergem la biserică și voim să eșim, la sfêrșit ne dă preotul o bucățică de pâne sânțită, și de aceia miróse gura mea. Iar Efendi ca învĕțat s'a minunat și a căḍut în îndoélă, și voind să vaḍă și rânduéla bisericeĭ nóstre, a ḍis unuĭ croitor al sĕŭ să-ĭ aducă un rând de haine ca ale luĭ, să le îmbrace și să mérgă tiptil cu el la biserică ; și așa aducêndu-ĭ straile croitorul, le-a îmbrăcat Efendi, fiind în ḍiua Duminiceĭ ortodoxieĭ, și s'a dus cu el împreună la Patriarhie, și vĕḍênd că liturgisește și patriahul ecumenic și al Ierusalimuluĭ cu Arhiereĭ și cu atâta pompă după obiceiŭ, când aŭ eșit cu sântele, i se părea că Arhiereiĭ și preoțiĭ merg de o palmă maĭ sus de pământ, și atâta s'a cuprins de umilința și a venit la atâta religiositate, în cât eșind afară a început să predice credința ortodoxă efenḍilor, *chiatapizilor* [22]), și nu înceta de a face acésta tot-déuna până a auḍit și Vizirazemi, și aducêndu-l înaintea sa declară pe față credința ortodoxă, și îndată l-a trimes la *At-maidani* [23]) și l-a ucis cu petre după legea lor.

Ἐλτζῆς Μόσχων εἰς Πόλιν.

Εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦλθε παρὰ τῶν Μοσχόβων ἐλτζῆς μεγάλος ὁ Προκόπιος, καὶ ἐτελείωσεν ἡ μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἀγάπη διὰ μέσου του, τὸν ὁποῖον τὸν ἐτίμησαν παρὰ πολλὰ εἰς τόσον, ὁποῦ ἔλεγον οἱ τότε ἄνθρωποι, πῶς καμίαν φορὰν δὲν ἐνθυμοῦνταν νὰ ἐτίμησαν τοιουτοτρόπως ἄλλον ἐλτζῆν.

Consul Moscoviților la Constantinopole.

In acel timp a venit de la Moscovĭ consul mare Procopie, și s'a terminat pacea cu Otomaniĭ, prin mijlocirea sa, pe care l-a onorat întru atâta în cât ḍiceaŭ ómeniĭ de atuncĭ că nicĭ odată nu-și amintesc să se fi cinstit cu ast-fel de chip alt consul.

Ἐκστρατεία κατὰ τοῦ Μπέτζι.

Ἡ βασιλεία τῶν Ὀθωμανῶν ἔχωντας παραγγελίαν ἀπὸ τὸν γέρο-Κιπρουλῆ Μεχμὲτ πασᾶν πῶς τὰ στρατεύματα καμμίαν φορὰν νὰ μὴν κάθωνται ἀργὰ, διὰ νὰ μὴν εὕρουν εὐκαιρίαν καὶ κάμουν ἐπανάστασιν ἢ καμμίαν ἄλλην ἀταξιαν, ἄρχισε νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς Νέμτζους δύο κάστρη, τὸ Γιανίκι καὶ τὸ Κομαράνι· τὸ ὁποῖον ἀκούοντές το οἱ Νέμτζοι ἔστειλαν ἐλτζῆν εἰς τὴν Πόρταν νὰ ἐρευνήσῃ διὰ ποίαν αἰτίαν γυρεύουν αὐτὰ τὰ κάστρη, ἐπειδὴ καὶ μήτε ἡ διορία τῆς ἀγάπης δὲν ἐ-

Expediția contra Beciului Viena).

Impĕrăția Otomanilor, avênd ordin de la bătrânul Chipruli Mehmet Pașa că armatele nicĭ odată să nu șadă trândave, ca să nu găsască ocasiune și să facă revoluție saŭ altă ḍesordine, a început să céră de la Nemți douĕ castre : Ianichi și Comarani ; ceia ce auḍind Nemțiĭ aŭ trimes consul la Pórtă să cerceteze pentru care pricină cer aceste cetăți, fiind-că nicĭ terminul păceĭ nu s'a împlinit, fiind încă treĭ anĭ ca să se ter-

www.dacoromanica.ro

πληρώθη, ὄντες ἀκόμη τρεῖς χρόνοι νὰ τελειώσῃ· αὐτοὶ ἀπεκρίθησαν, πῶς τὰ στρατεύματά μας γυρεύουν πόλεμον, καὶ ἂν μᾶς δίδεται τὰ δύο ρηθέντα κάστρη θέλομεν σᾶς ἀφήσει εἰς εἰρήνην, εἰδε μὴ νὰ ἑτοιμασθῆτε πρὸς πόλεμον· μὴ θέλοντες δὲ οἱ Νέμτζοι νὰ τὰ δώσουν, ἄρχισαν νὰ κάμουν οἱ Ὀθωμανοὶ μεγίστην ἑτοιμασίαν πολέμου κατ' αὐτῶν, διεγείροντες ὅλα τὰ στρατεύματα τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ρούμελης καὶ τὸν χάνην μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν· ἦλθε προσταγὴ καὶ εἰς τοὺς δύο αὐθέντας, τόν τε τῆς Βλαχίας Σερμπὰν βόδα καὶ τὸν τῆς Μπογδανίας Δούκα βόδα, νὰ σηκωθοῦν μὲ ὅλα τους τὰ ἀσκέρια, καὶ νὰ πάρῃ καὶ τοὺς Καζάκους τῆς Ὀκραΐνας ὁ Δούκα βόδας· ἐπρόσταξε καὶ τὸν Μιχαὴλ Ἄπαφην, τὸν κράλην τῆς Τρανσυλβανίας, νὰ ἑτοιμασθῇ καὶ αὐτὸς μὲ τοὺς Οὔγγρους καὶ νὰ πηγαίνῃ· ἐμήνυσε καὶ τὸν Τέκελην Κοῦρσον νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν πόλεμον, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀποστατήσει ἀπὸ τὸν Ἰμπερατόρε, καὶ εἶχε μαζί του ὡς εἴκοσι χιλιάδας Οὔγγρους τῆς ἐπάνω Οὐγγαρίας. Ἐκίνησεν ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ὁ ἴδιος ὁ σουλτὰν Μεχμέτης μετὰ τοῦ βεζίρη, καὶ ἐπῆγεν ἕως εἰς τὸ Μπελιγράδι, καὶ ἐκεῖ ἐκαρτέρησεν, ἕως ὁποῦ ἔσυνάχθησαν πανταχόθεν τὰ στρατεύματα, ὁ χάνης δηλαδή, οἱ πασάδες, καὶ οἱ αὐθένται· καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἔμεινεν ἐκεῖ εἰς τὸ Μπελιγράδι, ὁ δὲ βεζιραζέμης μὲ τὰ στρατεύματα ἐκίνησε κατὰ τῶν Νεμτζῶν· καὶ εἰς μὲν τὸ φανερὸν εὔγαλαν λόγον οἱ Τοῦρκοι, πῶς πηγαίνουν ἐναντίον εἰς τὰ ρηθέντα δύο κάστρη, εἰς δὲ τὸ κρυφὸν ὁ καθολικὸς σκοπός τους ἦτον νὰ πηγαίνουν εἰς τὴν Βιέννας· φθάνοντας λοιπὸν εἰς τὸ Γιανίκι τὴν δεύτερην ἡμέραν, καὶ ὄντας νὰ πολιορκήσουν τὸ κάστρον καὶ νὰ πιάσουν μετεριζια, τὴν δεύτερην ἡμέραν ἀνέβηκεν ὁ ρεὶς ἐφένδης εἰς τὸ κιουρσὶ, καὶ ἄρχισε νὰ διαβάσῃ ἕνα χάτι σερίφι, εἰς τὸ ὁποῖον περιεῖχοντο τὰ τοιαῦτα.

„Ἐσεῖς βεζιριδές μου, καὶ πασάδες μου, καὶ ἐσεῖς κουλί μου, ἀπὸ λόγου σᾶς ζητῶ τὸ κάστρο τῆς Βιέννας!" Τοῦτο ἀκούοντές το ἔκραξαν φατιε, καὶ εὐθὺς ὥρμησαν ὡς λέοντες μετὰ μεγάλης ὁρμῆς, καὶ κάμνοντες γεφύρια ἐπέρασαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Βιέννας· καὶ οἱ Νέμτζοι τόσον ἦσαν ἀμέριμνοι, μὲ τὸ μὴν ἤλπιζαν πῶς θέλουν νὰ ὑπάγουν ἐκεῖ, ὁποῦ ὀλίγον ἔλειψε νὰ πάρουν καὶ τὸν ἰμπερατόρε ζωντανόν· καὶ εὑρίσκοντας τὰ σπίτια γεμάτα ἄρχισαν νὰ λεηλατήσουν καὶ νὰ σκλαβώσουν, εἰς τόσον ὁποῦ ἐγέμισαν οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ Τάταροι ἀπὸ λεηλασίαις καὶ αἰχμαλωσίαις.

Πολιορκεῖται τὸ Μπέτζι καὶ ζητεῖ βοήθειαν ὁ Καῖσαρ.

Φθάνοντες λοιπὸν εἰς τὸ κάστρον τῆς Βιέννας τὸ ἐπολιόρκησαν, καὶ ἄρχισαν νὰ πιάσουν μετερίζια, καὶ νὰ τὸ πολεμήσουν μὲ τὰ λαγοῦμια καὶ τόπια·

mine. Aceștia aŭ rĕspuns că armatele nóstre caută rĕsboiu, și dacă ne dați cele două castre amintite, vĕ vom lăsa în pace, ĭar de nu să vĕ pregătiți de rĕsboiŭ. Ne voind Nemțiĭ să le dea, aŭ început Otomaniĭ să facă mare pregătire de rĕsboiŭ contra lor, pumĕnd în mișcare tóte armatele orientuluĭ și a Rumelieĭ și pe han cu tótă puterea luĭ. A venit ordin și celor doĭ domnĭ, al Valahieĭ Șerban Vodă și al Moldoveĭ Duca Vodă; să se ridice cu tóte armatele și să ĭea și pe Cazaciĭ Ucraĭneĭ Duca Vodă; a ordonat și luĭ Mihail Apafi, craĭul Transilvanieĭ, să se prepare și acesta cu Unguriĭ și să pornéscă; a vestit și pe Techeli Cursu să vie la resboiŭ, care sĕ resvrătise contra împĕratuluĭ și avea cu el ca la 100,000 de Ungurĭ din Ungaria de sus. A plecat din Adrianopol însuși Sultanul Mehmed cu Vizirul și s'a dus până la Belgrad, și acolo a așteptat până s'aŭ întrunit de pretutindenea armatele, adică: Hanul, Pașiĭ și Domniĭ. Impĕratul a remas acolo la Belgrad, ĭar Vizirazemi cu armatele a plecat contra Nemților. Pe față spuneaŭ Turciĭ că se duc contra ḑiselor două castre, ĭar pe ascuns scopul lor total era să mérgă la Viena. Ajungênd dar la Ianichi a doua ḑi, și pe când era să asedieze castrul și să ĭea întăriturile, a doua ḑi diminéța s'a rădicat Reis-Efendi la *chiursi*[24]) și a început să citéscă un hatișerif, în care se cuprindea acestea: „Voĭ Viziriĭ meĭ, Pașalele mele și voĭ armata mea cer de la voĭcetatea Vieneĭ". Acésta audind, *a strâns-o*[25]) și îndată s'aŭ repedit ca leiĭ cu mare pornire și făcênd podurĭ aŭ trecut și s'aŭ dus la Viena. Nemțiĭ atâta eraŭ de nepăsătorĭ nu sĕ așteptaŭ ca să vie acolo, în cât puțin a lipsit de n'aŭ prins pe Impĕratul viŭ. Găsind casele pline aŭ început să jefuéscă și să sclăvéscă în atât în cât s'aŭ săturat și Turciĭ și Tatariĭ de jafurĭ și de sclaviri.

Asedierea Beciului, şi Impĕratul caută ajutor.

Ajungênd la cetatea Vieneĭ aŭ asediat o și aŭ început să cuceréscă întăriturile și să o lovéscă cu *lagumiĭ*[26]) și cu tunurĭ; dar fiind

www.dacoromanica.ro

ὅμως μὲ τὸ νὰ ἔτυχεν ἱκανὸν στράτευμα Νέμτζικον μέσα εἰς τὸ κάστρον, τοὺς ἀντεστέκονταν ἀνδρείως, ρίχνοντες κουμπαράδες καὶ τόπια κατ' αὐτων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔπεφταν περισσοὶ Τοῦρκοι. ὁ δὲ ἰμπερατόρες πέρνωντας τὴν εἴδησιν, ἔφυγεν εἰς ἕνα κάστρον μακρὰν τῆς Βιέννας εἰκοσιτέσσαρες ὥραις, καὶ ἔστειλε πρέσβεις εἰς ὅλα τὰ χριστιανικὰ ρηγάτα, παρακαλῶντας νὰ τὸν βοηθήσουν εἰς αὐτὴν την ἀναγκην, ἔστειλε καὶ εἰς τὸν Σομπέτζκην ρῆγα της Λεχίας καὶ τὸν ἐπαρακάλεσε νὰ τὸν βοηθήσῃ.

Ἀποδιώκονται τὰ Ὀθωμανικὰ στρατεύματα.

Ὁ δὲ Σομπέτζκης χριστιγνικῷ ζήλῳ κινούμενος, εὐθὺς ἐδιάλεξεν ἐκλεκτὸν στράτευμα Λέχικον τριάντα χιλιάδας καὶ ἐπῆγεν ἀ(υ)τός του, καὶ ἀνταμώθη μὲ τὸν ἰμπερατόρε· καὶ ὅσον νὰ ἔλθῃ ὁ ρηθεὶς Σομπέτζκης μὲ βοήθειον ἔκαμεν καὶ ὁ ἰμπερατόρες οἰκονομίαν ἀπὸ λόγου του καὶ ἀπὸ βοήθειαν καὶ ἐσύναξεν ὡς πενῆντα χιλιάδες γερμανικὰ στρατεύματα, ἐπάνω εἰς τὰ ὁποῖα ἔγεινεν ἀρχιστράτηγος ὁ ἴδιος Σομπέτζκης, καὶ ἐκίνησε πρὸς τὴν Βιένναν ἐναντίον εἰς τοὺς Τούρκους, οἱ ὁποῖοι τὴν εἶχαν πολιορκισμένην ἑξηντατρεῖς ἡμέρας, καὶ ὡσὰν τοὺς εἶδαν οἱ Τοῦρκοι τόσον στράτευμα πολὺ καὶ καλὸν, ἐπῆγεν ὁ χάνης και εἶπε τῷ βεζίρῃ νὰ ἀρήσουν τὸ κάστρον καὶ νὰ εὔγουν εἰς τὸν κάμπον νὰ πολεμήσουν, ὁποῦ νὰ ἠμποροῦν καὶ οἱ ἐδικοί του Τάταροι νὰ πολεμήσουν· ὁ βεζίρης ὅμως δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπακούσῃ, καὶ ἄρχισαν νὰ πολεμήσουν, καὶ ἐβάσταξεν ὁ πόλεμος ἀπὸ ταῖς τέσσαρες ὥραις ἕως εἰς ταῖς δέκα· οἱ δὲ Νέμτζοι ὄντες ἐπιτηδειότεροι εἰς τὸν πόλεμον καὶ πολεμῶντές τους τοὺς ἔσπρωχναν κατ' ὀλίγον ὀλίγον ὀπίσω, ἕως ὁποῦ ἄρχισαν καὶ ἔφευγαν οἱ Τοῦρκοι· ὁ ἰσχυρότερος πόλεμος ἔγινεν ἐμπροστὰ εἰς τὸν βεζιρζέμην, ὅτι τοὺς ἀντεσάθη φοβερὰ μὲ τοὺς ἀνθρώπους του· τὸ δὲ λοιπὸν στράτευμα ἔφυγε, καὶ προτήτερα ἀπὸ ὅλους ὁ χάνης μὲ τοὺς Τατάρους· μὴ δυνάμενος δὲ οὔτε ὁ βεζιραζέμης νὰ ἀντισταθῇ πλέον, ἀνεχώρησε καὶ αὐτὸς, καὶ φεύγωντας ἐπῆγεν εἰς τὸ Μπούδομι καὶ ἐκεῖ ἔκαμε μερικαῖς ἡμέραις.

Εὐχαριστία εἰς τὸν Σομπέτζκην.

Ὁ δὲ Σομπέτζκης ἀπομένωντας εἰς τὴν Βιέννην, ἦλθε καὶ ὁ ἰμπερατόρες, καὶ τὸν εὐχαρίστησε μεγάλως διὰ τὴν βοήθειαν ὁποῦ τὸν ἔδωκεν εἰς καιρὸν ἀνάγκης.

Μεγαλοπρέπεια τοῦ Σομπέτζκη.

Μετὰ δὲ ταῦτα θέλωντας ὁ Σομπέτζκης νὰ κιçă s'aŭ întêmplat în deajunsă armată nemţéscă în lăuntrul cetăţeĭ, li sĕ opunea bărbateşte, aruncând *cumbarade*[27]) şi tunurĭ contra lor, de care cădea mulţime de Turcĭ. Iar Impĕratul luând ştiinţă a fugit într'o cetate departe de Viena 24 de ore, şi a trimes represintanţĭ la tóte regatele creştine, rugându-le să-l ajute în acéstă nevoe, a trimes şi la Sobieschi Regele Poloniei şi l-a rugat să-l ajute.

Sĕ alungă armatele Turceşti.

Atunci Sobieschi mişcat de zelul creştinesc, îndată a adunat armată alésă leşască 30,000, şi s'a dus el singur şi s'a întâlnit cu impĕratul. Şi până să vie ḑisul Sobieschi cu ajutor, a iconomisit şi impĕratul de la el şi din ajutor şi a adunat ca la 50,000 de armate germane, peste care s'a făcut generalisim însuşĭ Sobieschi, şi a plecat spre Viena contra Turcilor, pe care o asĕdiase 63 de ḑile; şi cum aŭ vĕḑut Turcĭĭ atâta multă armată şi bună, s'a dus Hanul şi a ḑis Vizirului să lase cetatea şi să ĭasă la câmp să se bată, unde pot şi Tatarĭĭ luĭ să se bată. Vizirul însă n'a vroit să asculte, şi a început să dea resboĭu şi a ţinut resboĭul de la 4 césurĭ până la 10. Decĭ Nemţiĭ fiind maĭ îndemănaticĭ la resboĭŭ şi lovindu-ĭ, ĭ-aŭ respins puţin câte puţin înapoĭ până când aŭ început să şi fugă Turcĭĭ. Cel maĭ tare resboĭu s'a făcut în faţa luĭ Vizirazemi, pentru că sĕ opuneaŭ puternic ómeniĭ luĭ, ĭar restul armateĭ a fugit şi maĭ întâĭ de cât toţĭ Hanul cu Tatarĭĭ; neputênd maĭ mult să resiste nicĭ Vizirazemi, a plecat şi el şi fugind s'a dus la Buda, unde a stat câte-va ḑile.

Mulţămita luĭ Sobieschi.

Sobieschi rĕmâind la Viena, a venit Impĕratul şi ĭ-a mulţămit fórte pentru ajutorul ce ĭ-a dat în timp de nevoe.

Mândria luĭ Sobieschi.

După acestea voind Sobieschi să plece din

www.dacoromanica.ro

νήσῃ ἀπὸ τὴν Βιένναν καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Λεχίαν, ἐπῆγεν ἀπὸ τὸ Ὀστρογὸν κάστρον, ὁποῦ τὸ εἶχεν ἡ βασιλεία τῶν Τουρκῶν, τὸ ὁποῖον πολιορκῶντάς το τὸ ἐπολέμησε μερικαῖς ἡμέραις καὶ τὸ ἐπῆρε, ἀφ' οὗ τὸ ὑπέταξε τὸ ἔδωκε τῷ ἰμπερατόρε.

Viena și să vie în Polonia, s'a dus pe la cetatea Ostrog, ce o ținea împărăția Turcilor, pe care înconjurându-o a bătut-o câte-va ḑile și a luat-o, și după ce a supus-o a dat-o împeratorului.

Νικοῦσιν οἱ Λέχοι τοὺς Τούρκους.

Învinș Polonii pe Turci.

Ὁ δὲ βεζιραζέμης ἀκούωντας τὸ πάρσιμον τοῦ Ὀστρογονίου, ἐσύναξε μερικὸν ἀσκέρι ὡς τριάντα χιλιάδες, ὁποῦ εἶχεν ἀπομείνει ἀκόμη, καὶ διορίζωντας ἓξ πασάδες τοὺς ἔστειλεν ἐναντίον εἰς τοὺς Λέχους· καὶ συγκροτηθέντος τοῦ πολέμου, ἐνικήθησαν οἱ Τοῦρκοι κατὰ κράτος, καὶ ἐχάθησαν ἀπὸ τοὺς πασάδες οἱ τέσσαρες, οἱ δὲ λοιποί, ὁ Κουστζῆ Μουσταφᾶ πασᾶς καὶ ἄλλος ἕνας ἐσκλαβώθησαν παρὰ τῶν Λέχων.

Atunci Vizirazemi audind de luarea Ostroguluĭ, a adunat parte din armată ca 30,000 ce-ĭ maĭ remăsese încă, și punênd șese pașale ĭ-a trimes contra Leșilor; și făcêndu-se resboĭŭ, aŭ fost învinșĭ Turcii cu desĕvêrșire și aŭ perdut și patru pașale, ĭar ceĭ rĕmașĭ, Custgi Mustafa Pașa și un altul s'aŭ sclăvit de Leșĭ.

Κρίνονται τὴς Βλαχομπογδανίας οἱ αὐθέντα εἰς τὸν Βεζίρην.

Se judecă Domnii Moldo-Valahiei la Vizir.

Ἀπὸ τὸ Μπούδομι ἐσηκώθη ὁ ἐπίτροπος καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Μπελιγράδι μὲ ὅλους τοὺς πασάδες καὶ μὲ τοὺς δύο αὐθέντας· ὅπου οἱ αὐθέντα ἐχοντες διαφορὰν ἀνάμεσόν τους διὰ ζαχιρὲν ὁποῦ ἐμειναν ραμασίτζα ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Τζεχρινίου, ὥντας ὁ Δούκα βόδας εἰς τὴν Βλαχίαν, περὶ τοῦ ὁποίου ἐκρίθηκαν εἰς τὸν ἐπίτροπον, καὶ ἐφόρτωσεν ὁ Σερμπὰν Βόδας τὸν Δούκα βόδαν μὲ ἑκατὸν σαράντα πουγγία.

De la Buda s'a sculat epitropul și s'a dus la Belgrad, cu tóte pașalele și ambiĭ Domnĭ; unde Domniĭ avênd neînțelegere între eĭ pentru zahareaua ce a rĕmas rĕmășiță din timpul Cehrimuluĭ, fiind Duca Vodă în Valahia, despre care s'a judecat la epitrop, și a încărcat Șerban Vodă pe Duca Vodă cu 160 pungĭ.

Καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος μετὰ τοῦ Σερβὰν-βόδα.

Și Marele dragoman cu Șerban Vodă.

Μετὰ ταῦτα πάλιν ἐκεῖ εἰς τὸ Μπελιγράδι ἔλαμεν ἀγωγὴν καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος διὰ μίαν ποσότητα ἄσπρων ὁποῦ εἶχε νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν Σερμπὰν βόδα, καὶ ἐπρόσταξεν ὁ ἐπίτροπος νὰ τοῦ τὰ δώκῃ.

După aceea ĭarăși acolo la Belgrad, s'a judecat și marele dragoman pentru o cantitate de banĭ ce a fost luat de la Șerban Vodă, și a ordonat epitropul ca să-i le dea.

Βεζίρης ὁ Καρὰ Ἰμπραχίμης, καὶ χάψι ὁ μέγας δραγουμάνος.

Vizir Cara Ibraim. și Hapsi Marele dragoman.

Ὤντας ὁ βεζιραζέμης εἰς τὸ Μπελιγράδι, ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς καπιτζίμπασην, καὶ πέρνωντας τὴν βοῦλλαν τὸν ἀπεκεφάλισεν, ὁμοῦ καὶ τὸν τεφτερδὰρ ἐφένδην, Θυμωθεὶς διατὶ ἠνάγκασε καὶ ἔγινεν αὐτὸς ὁ πόλεμος, καὶ φέρνωντας τὸ κεφάλι του καὶ μὲ τὴν βοῦλλαν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ἤφεραν καὶ μερικοὺς ἀνθρώπους οἰκειους του, τὸν ρεὶς ἐφένδην, τὸν μέγαν δραγουμάνον καὶ ἄλλους· καὶ τὴν βοῦλλαν τὴν ἔδωκε τῷ Καρᾷ Ἰμπραχὶμ πασᾷ ὁποῦ ἦτον ρεϊὰπ καϊμεκάμης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔκαμε τὸν Σουλεϊμὰν πασᾶν, ὁποῦ ἦτον μέγας ἰμπροχόρης· καὶ ἀπὸ τοὺς ρηθέντας ἀνθρώπους του ὁποῦ τοὺς ἤφεραν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, τὸν μὲν

Fiind Vizirazemi la Belgrad, a trimes Impĕratul pe Capegi-Bașa, și luându-ĭ sigilul l-a decapitat, împreună și pe Tefterdar-Efendi, mâniat fiind-că l-a nevoit să facă acest rĕsbel, și aducênd capul luĭ și pecetea la Adrianopol. a adus și câțĭ-va ómenĭ d'aĭ luĭ, pe Reis Efendi. pe marele dragoman și pe alțiĭ ; și pecetea a dat-o luĭ Cara Ibraim Pașa care era *Rechiap caimacam* și în locul luĭ a făcut pe Soleiman Pașa, ce era mare *imbrohor* [38]); și dintre ḑișiĭ ómenĭ luĭ pe care ĭ-a adus în Adrianopole, pe Reis Efendi l-a spânzurat, ĭar pe marele dragoman l-a

www.dacoromanica.ro

ρεὶς ἐφένδην τὸν ἐκρέμασε, τὸν δὲ μέγαν δραγουμάνον τὸν ἐφυλάκωσε, καὶ ἔκαμε δραγουμάνον τὸν Σεφέραγα· ὁ δὲ μέγας δραγουμάνος βλέπωντας τὸν Θάνατον τοῦ ρεὶς ἐφένδη, καὶ τὴν τόσην ὀργὴν τοῦ βασιλέως, καὶ φοβηθεὶς νὰ μὴ κινδυνεύσῃ καὶ ἡ ζωή του, ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ τριακόσια πουγγία ἄσπρα καὶ νὰ τὸν ἀφήσουν· ἀπὸ τὰ ὁποῖα δίδωντας μίαν ποσότητα ἐκεῖ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ τὰ ἀποπληρώσῃ ὅλα, τὸν ἔφεραν εἰς τὴν Πόλιν καὶ τὸν ἐφυλακωσαν· καὶ δίδωντας καὶ ἐκεῖ πάλιν ἀλλὴν ποσότητα οὐδὲ μὲ αὐτὰ ἠμπόρεσε νὰ τὰ ἀπογεμίσῃ, καὶ ἐπῆραν ὅλον του τὸ τίποτες εἰς βασιλικὸν λογαριασμὸν, καὶ ἐβούλλωσαν τὰ σπίτιά του· τὴν δὲ σύζυγόν του Σουλτάναν καὶ τὴν μητέρα του δόμναν Ρωξάνδραν ταῖς ἔβαλαν εἰς τὴν φυλακήν· τὸν δὲ Ἀλέξανδρον μέγαν δραγουμάνον τὸν ἐπῆραν πάλιν ἀπὸ τὴν Πόλιν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ τὸν ἔβαλαν εἰς φυλακήν.

Θάνατος τῆς μητρὸς τοῦ δραγουμάνου.

Μετὰ ταῦτα, ἀφ' οὗ ἐπέρασαν ἓξ μῆνες, ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος εἰς τὴν φυλακὴν ἡ μήτηρ αὐτοῦ δόμνα Ρωξάνδρα.

Ἐγαίνει ἀπὸ τὴν φυλακὴν ὁ δραγουμάνος.

Μετὰ παρέλευσιν ἄλλων πέντε μηνῶν, ὄντας κοντὰ νὰ ἀπογεμισθῇ ἡ σοῦμμα τῶν τριακοσίων πουγγίων, ἐλευθέρωσαν τὴν σύζυγόν του ἀπὸ τὴν φυλακὴν, καὶ μετὰ ἕνα μήνα ἐγάλαν καὶ αὐτόν.

Ὁ δραγουμάνος πάλιν εἰς τὴν προτέραν τιμήν.

Ἀφ' οὗ δὲ εὐγῆνεν ἀπὸ τὴν φυλακὴν, ἐζήτησεν ἄδειαν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Πόλιν διὰ νὰ ἰδῇ τὴν σύζυγόν του καὶ τὰ παιδία του· καὶ ἐρχόμενος ἐκάθησε μόνον μίαν ἡμέραν, καὶ τὴν δεύτερην ἡμέραν ἔστειλαν ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ τὸν ἐπῆραν ὀπίσω, καὶ ἄρχισεν ὁ ἐπίτροπος τὰ τὸν μεταχειρίζεται εἰς μυστικὰς ὑποθέσεις τῆς βασιλείας ἕως δύο μῆνας· μετα ταῦτα τὸν ἔκραξεν ὁ ἐπίτροπος καὶ φέρνωντάς τον εἰς τὸ βασιλικὸν μεγάλον διβάνι τὸν εἶπε τὰ τ ιαῦτα: μὲ τὸ νὰ μὴν ἐγνώρισεν ἡ βασιλεία καμμίαν δολιότητα εἰς τοῦ λόγου σου, ἀλλ' ἐδούλευσες πιστὰ, ἰδοὺ ὁποῦ πάλιν σὲ ἔκαμε μέγαν δραγουμάνον τῆς κραταιᾶς βασιλείας, καὶ σὲ ἐλέησε καὶ μὲ τὰ σπίτιά σου καὶ μὲ ταῖς ὁμολογίσις σου· (αὐταὶς ἡ ὁμολογίαις περιεῖχον ὡς πενῆντα πουγγία καὶ ἦτον ἀμανέτι διὰ τὰ ἄσπρα ὁποῦ τὸν ἐζητοῦσαν)· καὶ τὸν ἐφόρεσε καβάδι, καὶ ἦλθε πάλιν εἰς τὴν προτέραν του τιμήν.

închis și a făcut dragoman pe Seferaga. Iar marele dragoman vĕdênd mórtea luĭ Reis Efendi și atâta urgie a Impĕratuluĭ, și temêndu-se să nu i se primejduĭască și viața luĭ, a făgăduit să dea 300 pungĭ de galbenĭ și să-l lase. Din care dând o cantitate acolo la Adrianopole și neputênd s'o îndeplinéscă tótă, l-a adus în Constantinopole și l-a închis; și dând și acolo ĭarășĭ altă cantitate, nicĭ cu acésta n'a putut s'o umple, și ĭ-a luat tótă averea luĭ în socotéla împĕrătéscă, și a sigilat casa luĭ. Iar pe soția luĭ Sultana și pe muma luĭ Dómna Roxandra le-a aruncat în închisóre; ĭar pe Alexandru marele dragoman l-a luat ĭarășĭ din Constantinopole la Adrianopole și l-a pus la închisóre.

Mórtea mamei dragomanuluĭ.

După aceea trecênd 6 lunĭ și-a plătit datoria obștéscă în închisóre mama luĭ Dómna Roxandra.

Ese din închisóre dragomanul.

După trecerea altor 5 lunĭ, fiind aprópe să se umple suma celor 300 pungĭ, a eliberat pe soția luĭ din închisóre, și după o luna l-a scos și pe el.

Dragomanul ĭarăși în cinste de maĭ înainte.

După ce a eșit din închisóre, a cerut voie să se ducă la Constantinopole spre a-și vedea soția sa și pe copiĭ sĕĭ; și viind a șezut numaĭ o ḑi, și a doua ḑi a trimes de la Adrianopole și l-a luat înapoĭ, și a început epitropul să-l întrebuințeze în cestiunĭ secrete a Impĕrăției până la 2 lunĭ. După aceea l-a chĭemat epitropul și aducêndu-l la divanul cel mare împĕrătesc ĭ-a ḑis de aceste: Fiind-că n'a găsit împĕrăția nimic vicleșug în tine, ci aĭ servit credincios, ĭată că ĭarășĭ te-a făcut mare dragoman a puterniceĭ Impĕrățiĭ, și te-a miluit și cu casa ta și cu creanțele tale, (aceste creanțe coprindea ca 50 pungĭ și eraŭ amanet pentru baniĭ ce-ĭ ceruse); și l-a îmbrăcat cu *cavade* și a venit ĭarășĭ în cinstea sa de maĭ înainte.

www.dacoromanica.ro

Αἰχμαλωτίζεται ὁ Δούκα βόδας ὑπὸ τῶν Λέχων.

Ὁ Δούκα βόδας γυρίζωντας ἀπὸ τὸ Μπελιγράδι νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν Θρόνον του, ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν Ἐρδελίαν καὶ ἀπὸ τὸ Μπακόϐι καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Τζενοῦτον τῆς Πούτνας εἰς χωρίον Δομνέστι ὀνομαζόμενον, καὶ ἐκάθησεν ἐκεῖ διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων· καὶ ἕως νὰ συναχθοῦν καὶ οἱ σλουζιτορέοι, ἐπειδὴ καὶ εἶχαν φύγει ὅλοι ἀπὸ κοντά του μὲ τὸ νὰ μὴ τοὺς ἔϐιδε λουφὲ, καὶ αὐτὸς χωρὶς σλουζιτορέους ἐφοϐᾶτο νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν Θρόνον του ἀπὸ τὸν Πετρετζέϊκο βόδα, ὁποῦ εἶχεν ἔλθει μὲ δύναμιν Λέχων καὶ ἐπίασεν τὸν Θρόνον του· τότε λοιπὸν εὑρισκόμενος εἰς τὸ ρηθὲν χωρίον, ἦλθε μία ὁρμὴ Λέχων κατ' αὐτοῦ καὶ μὲ Μπογδάνους ἀνακατωμένοι, ἐπάνω εἰς τοὺς ὁποίους προεστὼς ἦτον κάπιος Μπαΐνσκης, καὶ κατ' ἐπιϐουλὴν τῶν ἐντοπίων ἀνήμερα τῶν Χριστουγέννων, τὴν ὥραν ὁποῦ ἐκάθετο εἰς τὸ τραπέζι, τὸν ἐπερικύκλωσαν μέσα εἰς ἕνα σπίτι, καὶ πιάνοντάς τον τὸν ἐπῆραν αἰχμάλωτον εἰς τὴν Λεχίαν καὶ ἐκεῖ ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος· καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔγινεν ὁ Δημητράσκο βόδας.

Se sclăveşte Duca Vodă de Poloni.

Duca Vodă întorcêndu-se de la Belgrad ca să vie la scaunul sĕŭ, a trecut prin Ardeal şi pe la Bacăŭ şi a venit în ţinutul Putneĭ în satul numit Domneştiĭ, şi a stat acolo ca să facă sĕrbătórea Naşterei Domnuluĭ; şi până să se adune slujitoriĭ, fiind-că aŭ fost fugit toţi dinaintea luĭ, pentru că nu le-ar fi fost plătit *lufe*[29]) (léfa), şi acesta fără slujitorĭ se temea să vie la scaunul sĕŭ, de Petriceicu Vodă care a fost venit cu puterea Leşilor şi luase scaunul sĕŭ; decĭ atuncĭ aflându-se la ḑisul sat, a venit un numĕr de Leşĭ asupra luĭ amestecaţĭ cu Moldovenĭ, peste cariĭ era maĭ mare un Bainschi, şi prin vicleşugul localnicilor în ḑiua de Crăciun, în ora când şedea la masă, l-aŭ încunjurat într'o casă, şi prinḑêndu-l s'a luat sclav în Polonia, şi acolo şĭ-a dat datoria obştéscă ; şi în locul luĭ s'a făcut Dumitraşcu Vodă.

Κορώνη καὶ Μοθώνη κυριεύονται ὑπὸ Τούρκων (γρ. Βενετζιάνων).

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐχάλασαν τὴν ἀγάπην μὲ τοὺς Τούρκους καὶ οἱ Βενετζιάνοι, καὶ κινήσαντες πόλεμον κατ' αὐτῶν ἐπῆγαν εἰς τὸν Μωρέαν, καὶ ἐκυρίευσαν δύο κάστρη τὴν Κορώνην καὶ τὴν Μοθώνην· εἰς τὰ βενέτικα στρατεύματα ἦτον γκενεραλίσιμος ὁ Μορεζίνης, ὁ ὁποῖος μετὰ ταῦτα ἐστάθη καὶ πρίγκηψ τῆς Βενετίας.

Corone şi Metone sĕ cuceresc de Turcĭ (ceteşte Veneţieni).

In acel timp a stricat pacea cu Turcĭĭ şi Veneţienĭĭ, şi pornind rĕsboiŭ contra lor s'a dus în Morcea şi a cucerit 2 cetăţĭ Corone şi Metone; la armatele Veneţiene era Generalisim Morezin, care după aceea a fost şi principe al Veneţieĭ.

Οἱ Λέχοι κυριεύουσι τὴν Ποδόλιαν.

Τότε ἐφάνησαν καὶ οἱ Λέχοι πῶς εἶναι ἐναντίοι τῶν Τουρκῶν, καὶ ἐκυρίευσαν ὅλον τὸν τόπον τῆς Ποδόλιας, ὁποῦ τὸν εἶχον πάρει οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ λόγου τους.

Polonĭĭ cuceresc Podolia.

Atuncĭ s'a arătat şi Polonĭĭ că sunt în contra Turcilor şi a cucerit tot pământul Podolieĭ, pe care l-ar fi fost luat tot Turcĭĭ de la eĭ.

Πολιορκεῖται τὸ Μπούδομι ὑπὸ Λέχων (γρ. Νεμτζῶν)

Οἱ δὲ Γερμανοὶ μετὰ τὸν πόλεμον τῆς Βιέννας, τὸν δεύτερον χρόνον ἔκαμαν μεγάλην ἑτοιμασίαν καὶ ἐκστράτευσαν κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ πηγαίνοντες εἰς τὸ Μπούδομι τὸ ἐπολιόρκησαν, ὅπου ἐρχόμενα καὶ τουρκικὰ στρατεύματα τὰ ἐνίκησαν καὶ τὰ ἐσκόρπισαν, τὸ δὲ κάστρον δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τὸ κυριεύσουν, πλὴν δύο κάστρη τῆς ἐπάνω Οὐγγαρίας τὰ ἐκυρίευσαν, καὶ ὑπέστρεψαν ὀπίσω.

Se încunjură Buda de Leşi (ceteşte Nemţĭ).

Iar Germaniĭ după rĕsboiul Vieneĭ aŭ făcut mare pregătire şi aŭ pornit cu rĕsboiŭ contra Turcilor, şi mergênd la Buda aŭ asediat-o, unde viind armatele turceştĭ, le-aŭ învins şi le-aŭ împrăştiat, ĭar cetatea n'aŭ putut să o ĭa, afară de două cetăţĭ din Ungaria de sus le aŭ supus şi s'aŭ înturnat înapoĭ.

Βεζίρης ὁ Σουλεϊμὰν πασᾶς.

Τὸν ἄλλον χρόνον πάλιν ἑτοιμάσθησαν οἱ Νέμ-

Vizir Suleiman Paşa.

In anul următor ĭarăşĭ s'a pregătit Nem-

www.dacoromanica.ro

τζοι καὶ ἐρχόμενοι εἰς τὰ χώματα τῶν Τουρκῶν πάλιν ἐνίκησαν τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ ἐκυρίευσαν καὶ δύο κάστρη τὸ Στομπελιγράδι καὶ τὸ Οὔϊβαρ· βλέπωντας ὁ βεζιραζέμης πῶς ἀτόνισε καὶ ἦλθεν εἰς ἀχαμνὴν κατάστασιν, ἐπροσποιήθη πὼς κάμνει παραίτησιν, καὶ πέρνωντας τὴν βοῦλλαν ὁ βασιλεὺς τὴν ἔδωκε τῷ Σουλεϊμὰν πασᾷ ρεκιὰπ καϊμεκάμη.

Κυριεύεται τὸ Πούδομι.

Μετὰ ταῦτα ἔκαμε καὶ αὐτὸς ἑτοιμασίαν στρατευμάτων, καὶ ἐκίνησεν εἰς τὸν πόλεμον ἐναντίον εἰς τοὺς Νέμτζους, τὸ ὁποῖον μαθόντες αὐτοὶ ἦλθαν μὲ ἱκανὰ στρατεύματα, καὶ πολιορκήσαντες τὸ Μπούδομι τὸ ἐπολέμησαν καὶ τὸ ὑπέταξαν· ὕστερον ἐπιστρέφοντες πρὸς τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα τὰ ἐνίκησαν ἀχαμνὰ, καὶ φευγωντας ὁ Σουλεϊμὰν πασᾶς ἐγύρισεν εἰς τὸ Μπελιγράδι.

Ἡ Ἀδριανούπολις ἁρπαλίκι εἰς τὸν Δραγουμάνον.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ὁ μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος, ἔχωντας πολλὰ ἔξοδα τοῦ σεφερίου, καὶ τὸ ζιαμέτι ὁποῦ εἶχε δὲν τὸ ἔφθανεν, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν ἐπίτροπον νὰ τὸν δώκῃ τὴν μητρόπολιν τῆς Ἀδριανουπόλεως ἁρπαλίκι καὶ τοῦ τὴν ἔδωκε, καὶ ἔβαλε τὸν Γεράσιμον Καστορίης (ὁ ὁποῖος ὕστερον ἔγινε πατριάρχης Ἀλεξανδρείας) νὰ ἀποτελῇ τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης ἐκεῖνος, καὶ αὐτὸς νὰ πέρνῃ τὸ εἰσοδήμα.

Πόλεμος Νεμτζο Τουρκῶν.

Ἀπὸ τὸν χειμῶνα πάλιν ἄρχισαν οἱ Ὀθωμανοὶ νὰ κάμουν μεγάλαις ἑτοιμασίαις, καὶ τὴν πρώτην ἄνοιξιν ἐκίνησαν μετὰ μεγάλων δυνάμεων κατὰ τῶν Νεμτζῶν, καὶ συγκροτηθέντα τὰ στρατεύματα, εἰς τὴν ἀρχὴν ἐφαίνετο ἡ νίκη τῶν Τουρκῶν, ὕστερον δὲ ἐνίκησαν οἱ Νέμτζοι.

Παραιτεῖται τὴν βοῦλλαν ὁ βεζίρης δια τοὺς ζορμπάδες.

Τότε τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα ἔκαμαν ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ βεζίρη, γυρεύοντες νὰ τὸν πάρουν τὴν βοῦλλαν καὶ νὰ τὸν θανατώσουν· αὐτὸς δὲ πέρνωντας τὴν εἴδησιν ἔφυγε, καὶ ἦλθε διὰ τοῦ Δουνάβεως εἰς Ροτζοῦκι, καὶ ἐμήνυσε τὸν Σερμπάνδολα καὶ τὸν ἔδοκεν ἄλογα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πόλιν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ ἔδωκε τὴν βοῦλλαν τῷ βασιλεῖ λέγωντας: βασιλεῦ, ἰδοὺ ἡ βοῦλλα, ἰδοὺ καὶ τὸ κεφάλι μου, καὶ ὅ,τι εἶναι ὁρισμὸς τῆς βασιλείας σου κάμε εἰς ἐμένα, ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησα νὰ δώσω τὴν βοῦλλάν σου εἰς τὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν σου· καὶ τὸν εἶπεν ὁ βασιλεὺς νὰ παραμερίσῃ, καὶ ἐκρύβη ὁ βεζίρης.

ţii și venind la întăriturile Turcilor, ĭarăși aŭ învins pe Otomanĭ și aŭ cucerit și douĕ cetăți *Stobeligrad* și Uĭvarul. Vĕdênd Vezirazemi că a slăbit și a ajuns în stare de nedumerire, s'a prefăcut că dă dimisie și luând sigilul Impĕratul l-a dat luĭ Suleiman Pașa, *Rechiap caimacam.*

Buda se cucereşte.

După aceea a făcut și acesta preparare armatelor, și s'a dus în rĕsboiŭ în contra Nemților, ceea ce audind eĭ aŭ venit cu armată destulă și împrejurând (asediind) Buda, ĭ-a dat rĕsboiŭ și a supus-o. Apoĭ întorcêndu-se spre armatele turcești le-aŭ învins cu desĕvêrșire, și fugind Suleiman Pașa s'a reîntors la Belgrad.

Adrianopole arpalic [30]) Dragomanului.

In aceste timpurĭ marele Dragoman Alexandru, avênd multe cheltuelĭ la *sefer*, și *ziametul* [31]) ce-l avea nu-ĭ ajungea, a cerut de la epitrop să-ĭ dea Mitropolia Adrianopoluluĭ arpalic, și ĭ-a dat-o; și a pus pe Gherasim al Castorieĭ (care în urmă s'a făcut patriarh Alexandrieĭ) să strângă cele ale Arhieriei acela, și el să ĭa veniturile.

Rĕsboiul Nemţilor cu Turcii.

Din ĭarnă a început ĭarăși Otomanii să facă marĭ pregătirĭ, și la ivirea primăvereĭ aŭ plecat cu marĭ puterĭ contra Nemților, și ciocnindu-se armatele, la început se părea învingerea a Turcilor, dar la urmă aŭ învins Nemții.

Dă sigilul Vizirul, din causa Zorbagiilor.

Atuncĭ armatele turcești aŭ făcut rebeliune contra Vizirului, cautând să-ĭ ĭa sigilul și să-l ucidă. Dar acesta luând știință a fugit și a venit pe Dunărea la Rușciuc, și a vestit pe Șerban Vodă și ĭ-a dat caĭ și s'a dus la Constantinopol la Impĕratul și a dat sigilul Impĕratuluĭ dicênd: Impĕrate, ĭată sigilul, ĭată și capul meŭ, și ceea ce-ĭ place împĕrățieĭ tale fă cu mine, pentru că n'am voit să daŭ sigilul tĕŭ în mânile inimicilor tĕĭ; și ĭ-a dis Impĕratul să se retragă, și s'a ascuns Vizirul.

www.dacoromanica.ro

Οἱ ζορμπάδες ζητοῦσι τὴν βοῦλλαν.

Μετὰ ταῦτα ἐστειλαν ἀπὸ τὰ στρατεύματα πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα παρακαλῶντας νὰ στείλῃ τὴν βοῦλλαν διὰ νὰ τὴν δώσουν εἰς τὸν Σιαοὺς πασᾶν.

Βεζίρης ὁ Σιαοὺς πασᾶς.

Ὁ δὲ βασιλεὺς στοχαζόμενος νὰ μὴ τοὺς δώσῃ αἰτίαν σκανδάλου καὶ κάμουν μεγαλειτέραν ἐπανάστασιν (ὡς καθὼς καὶ ἔγινε), παρακινούμενος καὶ ἀπὸ τοὺς πλησίον αὐτῷ, ἤτοι ἀπὸ τὸν κιζλάραγαν καὶ ἄλλους, ἔστειλε τὴν βοῦλλαν μὲ τὸν σιλιχδάρην του τὸν Χασάναγαν, ὅστις ἦτον ἀρραβωνιασμένος μὲ τὴν κόρην του τὴν Χατιζὲ σουλτάναν, ἡ ὁποία πρότερον εἶχε τὸν Μουσταφᾶ πασᾶν Μουσαΐπην, καὶ πηγαίνωντας ὁ σιλιχδάρης μὲ τὴν βοῦλλαν τὴν ἔδωκε τῷ Σιαοὺς πασᾷ, ὅστις ἐβαστοῦσε τὴν κόρην τοῦ Μεχμὲτ πασᾶ γέρο Κιπρουλῆ.

Παναγιώτατος ὁ Ἰάκωβος.

Ὁ κὺρ Ἰάκωβος ὤντας εἰς τὴν Πόλιν κρυμμένος εἰς τὸ σαράγι τοῦ ἐλτζῆ τῆς Φράντζας, ἐσηκώθη καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Φιλιππούπολιν εἰς τὸν νέον βεζίρην, καὶ ἐγύρευσε τὸ πατριαρχεῖον, καὶ τοῦ τὸ ἔδωσεν, εὐγάζωντας τὸν κὺρ Διονύσιον.

Ὁ Σιλικδάρης ἑνώνεται μὲ τοὺς ζορμπάδες.

Ἀφ' οὗ ἐπῆραν τὴν βοῦλλαν οἱ ζορμπάδες, ἔβαλαν τὸν σιλιχδάρην εἰς ὅρκον διὰ νὰ ἦναι μαζί τους, ὑποσχόμενοι ὅτι ἂν ἦναι μὲ τοῦ λόγου τους νὰ τὸν κάμουν Μισὶρ πασὰν, καὶ ἡνώθη μαζί τους.

Ζορμπάδων πρὸς τὸν βασιλέα ζητήματα.

Μετὰ ταῦτα ἔγραψαν πρὸς τὸν βασιλέα μὲ τὸν σιλιχδάρην πῶς ζητοῦν τὸ κεφάλι τοῦ Σουλεϊμὰν πασᾶ, καὶ πῶς τὸν ρεκιὰπ καϊμεκάμην Ρετζὲπ πασᾶν θέλουν νὰ τὸν σφαλίσῃ ἡ βασιλεία εἰς τὸ Καπὶ Ἀρασὶ, καὶ ρεκιὰπ καϊμεκάμην νὰ κάμῃ τὸν Κιπρουλόγλου Μουσταφᾶ πασᾶν, ὅστις ἦτον γυναικαδελφὸς τοῦ βεζιραζέμη.

Ἄλλαξαν οἱ ζορμπάδες ὅλους τοὺς περὶ τὸν βασιλέα.

Ὕστερον πάλιν ἔγραψαν τῷ βασιλεῖ νὰ ἀλλάξῃ καὶ τὸν κιζλάραγαν· καὶ ὅσον ἐπλησίαζον εἰς τὴν Πόλιν, σχεδὸν ὅλους τοὺς περὶ τὸν βασιλέα ἄλλαξαν καὶ ἔβαλαν ἐδικούς των· βασιλεὺς καὶ ἐξ ἀνάγκης ἔκαμνε τὰ θελήματά τους.

Βασιλεία σουλτὰν Σουλεϊμάνη.

Ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς ὁ Κιπρουλόγλους, ὤντας

Zorbagiiĭ pretind sigilul.

După aceea aŭ trimes de la armate representanţĭ către împĕratul rugându-l să trimită sigilul ca să-l dea luĭ Ciauș Paşa.

Vizir Ciauş Paşa.

Iar împĕratul socotind să nu le de pricină de scandal şi să facă o rebeliune maĭ mare (după cum s'a şi întâmplat), îndemnat şi de ceĭ din jurul sĕŭ, adică de Chizlaraga şi alţiĭ, a trimes sigilul cu *silihdarul* [32]) sĕŭ Hasanaga, care era logodit cu fiica luĭ, Hatizè Sultana, care avu înainte pe Mustafa Paşa Musaipin, şi ducêndu-se silihdarul cu sigilul l-a dat luĭ Ciauș Paşa, care ţinea pe fiica luĭ Mehmet Paşa bătrânul Chipruli.

Iacob Preasânţit.

Chir Iacob fiind atuncĭ în Constantinopol ascuns în casa Consululuĭ francez, s'a sculat şi s'a dus la Filipopol la noul Vizir, şi a căutat (cerut) patriarhia, şi ĭ-a dat-o, scoţênd pe chir Dionisie.

Silihdarul se uneşte cu Zorbagiiĭ.

După ce aŭ luat sigilul Zorbagiiĭ, aŭ pus la jurămênt pe Silihdar ca să fie cu eĭ, făgăduind că dacă va fi cu eĭ îl vor face *Misir* [33]) Paşa, şi s'a unit cu eĭ.

Cererile Zorbagiilor către Impĕratul.

După aceea aŭ scris către împĕratul cu Silihdarul că cer capul luĭ Suleiman Paşa, şi că pe rechiap caimacamul, Recep Paşa, voesc ca să-l închidă împĕrăţia la Capi Arasi, şi rechiap caimacam să facă pe Mustafa Paşa Chipruloglu, care era frate de soră luĭ Vizirazemi.

Aŭ schimbat Zorbagiiĭ pe toţĭ ceĭ din jurul Impĕratuluĭ.

Apoĭ aŭ scris împĕratuluĭ iarăşi să schimbe şi pe Chizlaraga, şi cu cât sĕ apropieaŭ de Constantinopol, maĭ pe toţĭ ceĭ aĭ Impĕratuluĭ îĭ schimbaŭ şi aŭ pus de aĭ lor. Impĕratul şi din necesitate făcea voinţa lor.

Impĕrăţia luĭ Sultan Suleiman.

Mustafa Paşa Chipruloglu, fiind om în-

www.dacoromanica.ro

φρόνιμος καὶ στοχαστικὸς ἄνθρωπος, ἐκατάλαβε τὸν σκοπόν τους, πῶς θέλουν νὰ ἀλλάξουν καὶ τὸν βασιλέα, καὶ στοχαζόμενος πῶς ἂν ἔλθουν εἰς τὴν Πόλιν θέλουν ἀκολουθήσει πολλαῖς ἀταξίαις καὶ ἁρπαγαῖς καὶ πολλὰ ἄτοπα, ἔγραψε τῷ βεζιραζέμῃ, πῶς ἐπειδὴ καὶ εἶνι ὁ σκοπός τους, νὰ ἀλλάξουν τὸν βασιλέα, ἂς τὸν ἀλλάξουν πριχοῦ νὰ ἔλθῃ μὲ τὸ στράτευμα εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἂς βάλλουν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ τὸν σουλτὰν Σουλεϊμάνην· καὶ ἔτζι ἔγινεν· ὥντας ἀκόμη ὁ βεζιραζέμης μὲ τὰ στρατεύματα εἰς τὴν Τζορλοῦ, ἐπῆγε μὲ τοὺς οὐλεμάδες, καὶ ἐσήκωσαν τὸν σουλτὰν Μεχμέτην ἀπὸ τὸν θρόνον καὶ τὸν ἐσφάλισαν, καὶ ἔβγαλαν τὸν σουλτὰν Σουλεϊμάνην· καὶ ἐλθόντα τὰ στρατεύματα ἠῦραν τὸν βασιλέα εἰς τὸν θρόνον.

Βιάζουσιν οἱ ζορμπάδες τοὺς μεγιστᾶνας διὰ ἄσπρα.

Ὅμως οἱ ζορμπάδες ὅλο δὲν ἔπαυσαν, ὅτι ἀφ' οὗ ἦλθαν εἰς τὴν Πόλιν, εἶχαν νὰ πάρουν πέντε λουφέδες· ἀκόμη ἐγύρευαν καὶ τὸ διατεταγμένον μπακσίσι τους, ὁποῦ ἐγίνουνταν αὐτὰ μία μεγάλη ποσότης ἄσπρων, καὶ ἄσπρα εἰς τὸ μιρὶ μάλι δὲν ἦτον· ὅθεν ἄρχισαν νὰ βιάζουν τοὺς μεγιστᾶνας, καὶ ἐπῆραν ἀπὸ ἄλλον πενῆντα πουγγία καὶ ἀπὸ ἄλλον ἑκατὸν, ἕως ὁποῦ ἀπογέμισαν τὴν σοῦμμάν τους.

Ἐρδελία ὑποτάσσεται εἰς τοὺς Νεμτζους.

Βλέποντας οἱ Νέμτζοι τὴν τοιαύτην σύγχησιν καὶ ἀνωμαλίαν τῶν Τουρκῶν, ἠῦραν εὐκαιρίαν καὶ ἔμβασαν τὰ στρατεύματά τους εἰς τὴν Ἐρδελίαν, ὥντας κράλης ὁ Μιχαὴλ Ἄπαφης· καὶ ἐπροσκύνησαν ὅλα τὰ κάστρη εἰς τοὺς Νέμτζους καὶ τὰ ἐκυρίευσαν, ἀφίνωντας γερμανικὰ στρατεύματα εἰς ὅλα τὰ κάστρη· καὶ ὑπετάχθη καὶ ὁ Ἄπαφης κράλης.

Οἱ ζορμπάδες δὲν ἡσυχάζουσι.

Οἱ δὲ ζορμπάδες δὲν ἡσύχασαν, ἀλλὰ συχνάκις ἐσηκόνουνταν καὶ ἐρχόμενοι εἰς τὴν Πόρταν ἐγύρευσαν πολλὰ ζητήματα, ἄλλων νὰ δώσῃ μανσούπια, καὶ ἄλλων νὰ πάρουν τὰ κεφάλια· καὶ τὰ τοιαῦτα ἄρχισαν ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριον καὶ ἐβάσταξαν ἕως τὸν φευρουάριον.

Πνίγεται ὁ ζορμπάσης καὶ δι' αὐτὸν θανατόνεται ὁ γενιτζάραγας.

Ὁ βεζιραζέμης στοχαζόμενος πῶς ἔρχεται ὁ καιρὸς τῆς ἐκστρατείας, καὶ βλέπωντας τὰ στρατεύματα ἀνυπότακτα, ἐσυμβουλεύθη καὶ ἐκρίθη εὔλογον, ὅτι νὰ πιάσουν τοὺς ζαπτζίδες καὶ προε-

ţelept şi cugetător, a înţeles scopul lor că voesc să schimbe şi pe împĕratul, şi cugetând că dacă vor veni în Constantinopol vor urma multe neorânduelĭ şi jafurĭ şi multe necuviinţĭ, a scris luĭ Vizirazemi, fiind-că scopul lor este să schimbe şi pe împĕrat, lasă să-l schimbe maĭ înainte de a sosi armatele în Constantinopol, şi pună în locul luĭ pe sultan Suleiman. Şi aşa s'a făcut; fiind încă Vizirazemi cu armatele la Ciorlu, s'a dus cu ulemadele şi aŭ rădicat pe sultan Mehmet din scaun şi-l aŭ închis şi aŭ pus Sultan pe Suleiman. Şi venind armatele aŭ găsit pe împĕratul în scaun.

Constrâng Zorbagiiĭ pe Megistanĭ (boerĭ) pentru banĭ.

Cu tóte acestea Zorbagiiĭ tot n'aŭ încetat cu deşĕvêrşire, căcĭ după ce aŭ venit în Constantinopol, aveaŭ să ĭa cincĭ *lufede*, încă maĭ căutaŭ şi bacşişul lor legiuit, care acestea făceaŭ o mare cantitate de banĭ, iar banĭ la *miri-mali*[34]) nu eraŭ. De aceea aŭ început a constrânge pe Megistanĭ, şi aŭ luat de la altul cincĭ-ḑecĭ de pungĭ şi de la altul o sută, până când s'a umplut suma lor.

Ardealul se supune Nemţilor.

Vĕḑând Nemţiĭ aşa confusie şi desordine a Turcilor, aŭ aflat ocasie şi aŭ dus armatele în Ardeal, fiind Craiŭ Mihail Apafi. Şi s'aŭ închinat tóte cetăţile la Nemţĭ şi le aŭ stăpânit, lăsând armate germane la tóte cetăţile, şi s'a supus şi Craiul Apafi.

Zorbagiiĭ nu se liniştesc.

Iar Zorbagiiĭ nu s'aŭ liniştit, ci adese se sculaŭ şi ducêndu-se la Pórtă pretindeaŭ multe cereriĭ: altora să li dea *manzupe*[35]) şi altora să li ĭa capul. Şi acestea aŭ început din Octomvrie şi aŭ ţinut până în Fevruarie.

Zorbapaşa este înecat şi pentru acesta se ucide Ieniceraga.

Vizirazemi socotind că vine timpul expediţieĭ, şi vĕḑând armatele nedesciplinate, s'a gândit şi a judecat de cuviinţă ca să prindă pe *zapciĭ*[36]) şi maĭ marii Zorbagiilor şi să-ĭ

www.dacoromanica.ro

στοὺς τῶν ζορμπάδων καὶ νὰ τοὺς θανατώσουν, καὶ νὰ τραβήξουν τοὺς γιανιτζάρους πρὸς τοῦ λόγου τους, τοὺς δὲ σπαχίδες μετὰ ταῦτα εὔκολον εἶναι νὰ τοὺς παστρέψουν· καὶ ἔτζι ἔδωκε λόγον τῷ γενίτζερ ἀγασῇ νὰ θανατώσῃ πρῶτον τὸν ζορμπάμπασην τῶν γιανιτζάρων, ὅστις πηγαίνωντας εἰς τὸν γιανιτζάραγα κατὰ τὴν συνήθειαν νὰ πίῃ τὸν καφὲν, ὅταν ἤθελε νὰ εὔγῃ τὸν ἔπνιξαν εὐθὺς οἱ ἄνθρωποι τοῦ γενίτζερ ἀγασῆ κατὰ τὴν παραγγελείαν ὁποῦ τοὺς εἶχεν· μετὰ ταῦτα εὐγαίνωντας ὁ γιενίτζερ αγασῆ νὰ κάμῃ κόλι, τὸν ἀντάμωσαν οἱ δοῦλοι τοῦ ζορμπάμπασῃ καὶ ἄρχισαν νὰ φωνάζουν μεγαλοφώνως, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁποῦ ἐσκότωσε τὸν ἀγᾶν τους, καὶ οὕτως ὥρμησαν κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐκομμάτισαν εἰς τὸ σοκάκι.

Ζητοῦσι νὰ θανατώσουσι καὶ τὸν βεζίρην.

Μετὰ ταῦτα ἔρριξαν τὴν αἰτίαν εἰς τὸν βεζίρην πῶς ὅλα αὐτὰ ἀπὸ ἐκεῖνον προέρχονται, καὶ ἐσυμβουλεύθηκαν νὰ ὑπάγουν νὰ θανατώσουν καὶ αὐτόν· καὶ ὁ βεζίρης πέρνωντας τὴν εἴδησιν ἐσφαλίσθη εἰς τὸ σεράγι του· αὐτοὶ ἐπῆγαν καὶ τὸ ἐτριγύρισαν καὶ τὸ ἐπολεμοῦσαν· τὸ ὁποῖον ἀκούωντάς το ὁ βασιλεὺς ἔστειλε τὸν Μισίρλογλου διὰ νὰ τὸν εἰπῇ νὰ ἔλθῃ εἰς τοῦ λόγου του· ὁ δὲ βεζίρης δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ λέγωντας, ὅτι ἂν πηγαίνω, αὐτοὶ θανατόνουν τὴν γυναῖκά μου καὶ τὰ παιδία μου, καὶ κάλλιον νὰ μὲ θανατώσουν ἐμένα μοναχόν· καὶ ἔτσι εὔγαλε τὴν βοῦλλαν καὶ τὴν ἔστειλεν εἰς τὸν βασιλέα.

Τὸν ἐθανάτωσαν.

Μετέπειτα ὥρμησε τὸ πλῆθος τῶν ζορμπάδων μέσα εἰς τὸ σεράγι του καὶ τὸν ἐκομμάτιασαν, καὶ ἐδιαγούμισαν ὅλα του τὰ πράγματα· ἦτον δὲ κυριακῇ τῆς Ἀποκρέω.

Συμβούλια ζορμπάδων.

Τῇ δὲ δευτέρᾳ τὸ ταχὺ ἐσυνάχθησαν ὅλοι οἱ ζορμπάδες, σπαχίδες καὶ γιανιτζάροι, καὶ ἔκαμαν συμβούλιον νὰ ἀλλάξουν τὸν βασιλέα, τὸν μουφτῆν καὶ ἄλλους μεγιστᾶνας· ἐψήφισαν δὲ καὶ βεζίρην ἕνα ζορμπάμπασην ἀπὸ τὸ ὀτζάκι τῶν σπαχίδων Ἀλῆ ἀγᾶ, ἔκαμαν καὶ γενιτζερ ἀγασῆ ἀπὸ τὸ ὀτζάκι τῶν γιανιτζάρων Κιουτζοὺκ Τζαούσην.

Ἕνας ἐμίρης σηκόνει τοὺς ζορμπάδες.

Βλέποντες οἱ σεχερλίδες καὶ οἱ πραγματευταὶ, ὅτι ἀκολουθεῖ νὰ γίνῃ μεγάλη φθορὰ, καὶ ὅτι ἐνδέχεται νὰ πατήσουν καὶ τὸ μπεζεστένη, εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται τόσος θησαυρὸς, ἐσηκώθη ἕνας

ucidă, şi să tragă pe Ieniceri cătră el, ĭar pe *spahiḑi*[37]) uşor este apoĭ a-ĭ curăţi. Şi aşa a dat cuvênt luĭ Ienicer-agasi să ucidă maĭ întâiŭ pe Zorbapaşa al Ienicerilor, care ducêndu-se la Ienicer-aga, după obiceiŭ să bea cafea, când a voit să ĭasă l-aŭ gătuit îndată ómeniĭ luĭ Ienicer-agasi, după ordinul ce li-a dat. După aceea eşind Ienicer-agasi să facă *coli*[38]), l-aŭ întâlnit serviĭ luĭ Zorbapaşa şi aŭ început să strige în glas mare : că acesta este care a ucis pe Aga alor. Şi aşa s'aŭ repeḑit asupra luĭ şi l-aŭ tăĭat în bucăţi.

Căuta să ucidă şi pe Vizir.

După aceea aŭ aruncat vina asupra Viziruluĭ, cum că tóte acestea vin de la el, şi s'aŭ sfătuit să se ducă să-l ucidă şi pe el. Iar Vizirul luând ştiinţă, s'a ascuns în seraiul luĭ. Aceştia s'aŭ dus şi l-aŭ încunjurat şi l-aŭ bătut cu rĕsboiŭ. Despre care audind împĕratul, a trimis pe Misirloglu ca să-ĭ spue să vină la el. Iar Vizirul n'a voit să se ducă, ḑicênd : că dacă mĕ duc, aceştia ucid pe femeea mea şi pe copiiĭ meĭ şi maĭ bine să mĕ ucidă pe mine singur; şi aşa a luat sigilul şi l-a trimes împĕratuluĭ.

L-aŭ ucis.

După aceea aŭ năvălit mulţimea Zorbagiilor în lăuntrul seraiuluĭ luĭ şi l-aŭ bucăţit şi aŭ împărţit tóte lucrurile luĭ. Era în Duminica lăsatuluĭ de sec.

Sfatul Zorbagiilor.

Iar adoua ḑi de diminéţă s'aŭ adunat toţĭ Zorbagiiĭ, Spahiḑiĭ şi Ieniceriĭ şi aŭ făcut sfat să schimbe pe Impĕratul, pe Muftiŭ şi pe alţĭ Megistanĭ. Aŭ votat şi de Vizir pe un Zorbapaşa din *oţacul*[39]) Spahiḑilor, Ali aga, aŭ făcut şi Ienicer agasi din *oţacul* Ienicerilor, Chiuciuc Ceauş.

Un emir rescólă pe Zorbagiĭ.

Vĕḑênd *seherliḑiĭ*[40]) şi neguţătoriĭ că urméză să se facă mare perḑare, şi că póte să calce şi *bezestenul*[41]) unde se afla atâtea scule, s'a rădicat un emir de la bezesten şi încu-

www.dacoromanica.ro

ἐμίρης ἀπὸ τὸ μπεζεστένι, καὶ σφαλῶντας τὸ δουλάπι του, ἔδεσεν ἕνα μανδύλι εἰς μίαν βέργαν καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζῃ μεγαλοφώνως· ὅστις εἶναι μουσουλμάνος ἂς ἔλθῃ ὑποκάτω εἰς τὸ σαντζὰκ σερίφι! καὶ εὐθὺς ὅλοι ἐσφάλισαν τὰ δουλάπια τους, καὶ ἄρχισεν ὅλον τὸ πλῆθος τῶν Τουρκῶν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν φωνάζοντες κατόπιν τὸ ἀλά! ἀλά! καὶ ἕως εἰς τὴν πόρταν τοῦ βασιλικοῦ παλατίου ἐσυνάχθησαν ἕως εἴκοσι χιλιάδες πλῆθος· ἡ δὲ πόρτα τοῦ παλατίου ἦταν σφαλισμένη· αὐτοὶ ὅμως δὲν ἔπαυον φωνάζοντες τὸ ἀλά! ἀλά! ἱκανὴν ὥραν, ἕως ὁποῦ ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ μέσα ἕνα σέχην καὶ τοὺς ἐρώτησε τί εἶναι τὰ ζητήματά τους· καὶ αὐτοὶ ἀπεκρίθησαν, ὅτι παρακαλοῦν τὸν βασιλέα νὰ εὐγάλῃ ἔξω εὐθὺς τὸ σαντζάκι σερίφι καὶ νὰ σηκώσῃ τοὺς ζορμπάδες· ἐπῆγεν ὁ σέχης καὶ τὸ εἶπε τῷ βασιλεῖ· καὶ ἦλθε πάλιν ὁ σέχης καὶ τοὺς εἶπεν ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως, ὅτι τὸ σαντζάκι σερίφι νὰ εὔγῃ ἔξω δὲν εἶναι ὥρα, ὄντας βράδυ, ὅμως τὸ πουρνὸν ἂς ἔλθουν, καὶ εὐγάζει τὸ σαντζάκι σερίφι, καὶ τότε ὁποιος εἶναι Τοῦρκος ἂς ἔλθῃ ὑπὸ κάτω εἰς τὸ σαντζάκι σερίφι· καὶ τοὺς ζορμπάδες τοὺς ἐσήκωσεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὸ μέσον, δίδωντας ὁρισμὸν, ὅτι ὅποιος εὕρει ζορμπᾶν νὰ τὸν σκοτώσῃ, καὶ νὰ ἦναι καλὰ σκοτωμένος· ἐπολυχρόνισαν τὸν βασιλέα καὶ εἶπαν, ὅτι παρακαλοῦμεν τώρα τούτην τὴν ὥραν νὰ κάμῃ ἔλεος, καὶ νὰ κάμῃ ἕνα γιενίτζερ ἀγασῆ ἀπὸ μέσα, νὰ τὸν εὐγάλῃ ἔξω· καὶ εὐθὺς ἔκαμε τὸν ρεκιπτάρην του, ὅστις εὐγαίνωντας ἔξω τὸν ἐπροσκύνησαν ὅλοι καὶ τὸν ἐπῆραν μὲ ἀλάϊ νὰ τὸν ὑπάγουν εἰς τὸ ἀγᾶ καπισῆ· εἰς τὴν στράταν δὲ ἀπάντησε τὸν ἄλλον γιενίτζερ ἀγασῆ, ὁποῦ τὸν εἶχαν κάμει οἱ ζορμπάδες, καὶ τὸν ἐπαραλάβισαν· καὶ φθάνοντες εἰς τὸ ἀγᾶ καπισὶ τὸν ἐπροσκύνησαν ὅλοι γιενιτζάροι· καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐκαβαλίκευσε μὲ πεντακοσίους γιενιτζάρους καὶ ἔκαμνε κόλι μέσα εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ὅπου εὕρισκε ζορμπάδες τοὺς ἐθανάτονε· καὶ οἱ σεχερλίδες γυρίζοντες ὀπίσω ἀπάντησαν εἰς τὴν στράταν δύο ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ εἶχαν νὰ κάμουν μὲ τοὺς ζορμπάδες, καὶ τοὺς ἐθανάτωσαν. Ὁ δὲ ἐπίλοιπος λαὸς τῶν Ὀθωμανῶν ἀπὸ τὴν νύκτα ἄρχισαν νὰ ἐμαζόνουντων εἰς τὸ σαράγι τοῦ βασιλέως ἕως τὸ μεσημέρι· τὰ σοκάκια γεμάτα, καὶ ἡ θάλασσα ὁμοίως ἀπὸ τὰ καΐκια ὁποῦ ἐκουβαλοῦνταν μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων· ἄλλος ἐβαστοῦσε τουρέκι, ἄλλος σπαθὶ, ἄλλος πέτραν, ἄλλος ξύλον, ἄλλος μπαλτᾶν, ἄλλος σοῦβλαν, καὶ κοντολογῆς ὅτι ἅρμα εὕρισνεν ἢ εἶχεν ὁ καθ' ἕνας εἰς τὸ σπίτι του μὲ ἐκεῖνο ἔτρεχε καὶ ἐπήγαινε· τὸ ὁποῖον τοῦτο ὀνομάζεται νεφεραμ ἀσκέρι· φθάνοντας δὲ τὸ πλῆθος εἰς τὸ σαντζὰκ σερίφι ἀποκάτω, τοὺς ἐμήνυσεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι τοὺς ζορμπάδες τοὺς ἐσή-

ind dulapul sĕŭ, a legat o batistă într'o vargă și a început să strige în glas mare : Cine este musulman să vie sub *sangeac serifi!* [42]) Și îndată cu toții ș'aŭ închis dulapurile lor și aŭ început tótă mulțimea Turcilor să-l urmeze strigând în urmă : Alah! Alah! Și până la ușa palatuluĭ împĕrătesc s'aŭ adunat ca la douĕ-decĭ miĭ de mulțime. Iar ușa palatuluĭ era închisă. Aceștia însă nu încetaŭ să strige Alah ! Alah ! timp îndelungat, până când a trimes împĕratul din lăuntru un *seh* [43]) și ĭ-aŭ întrebat cari sunt cererile lor ; și eĭ aŭ rĕspuns că rógă pe împĕratul să scótă afară curênd *sangeac seriful*, și să râdice pe Zorbagiĭ. S'a dus sehul și a spus împĕratuluĭ ; și a venit ĭarăși sehul și a spus din partea Impĕratuluĭ, că de a scóte Sangeac-serif afară nu e timpul, fiind sară, însă diminéță las să vie și scótă Sangeac-seriful, și atuncea cine-ĭ turc să vie sub sangeac-serif. Și pe Zorbagiĭ ĭ-a scos Impĕratul din lăuntru dând hotărârĭ, că orĭ cine va găsi zorbagiŭ să-l ucidă și să fie bine ucis. Aŭ felicitat pe Impĕratul și ĭ-aŭ dis că-l rógă acum în acest cés să facă milă, și să facă un Ienicer-agasi din lăuntru și să-l scótă afară ; și îndată aŭ făcut pe *rechiptarul* [44]) sĕŭ, care eșind afară l-aŭ salutat toți și l-aŭ luat cu alaĭ ca să-l ducă la Aga-Capisi. Pe drum a întâmpinat pe alt Ienicer agasi pe care-l făcuse Zorbagiiĭ, și l-aŭ răpit ; și sosind la Aga Capisi i s'aŭ închinat toți Ieniceriĭ ; de acolo aŭ încălecat cu cincĭ sute de Ieniceri și aŭ făcut *coli* înlăuntru în Constantinopol și unde găsaŭ zorbagiĭ îĭ ucideaŭ ; și *seherlidit* înturnându-se înapoĭ aŭ găsit în drum doĭ din aceia ce eraŭ cu zorbagiiĭ și ĭ-aŭ ucis. Iar rĕmășița poporuluĭ Otomanilor de cu nóptea a început să se adune la seraiul Impĕratuluĭ până la amédă-dĭ ; *socachiele* [45]) eraŭ pline și marea de aseminea (plină) de caice în care sĕ transportaŭ cu arme și ciomege ; altul ținea pușca, altul sabia, altul pétra, altul lemn, altul baltag, altul suliță și în scurt orĭ ce armă găseaŭ, orĭ-ce avea fie care la casa luĭ, cu aceia alerga și sĕ ducea ; ceia ce sĕ numește *neferam ascheri* [46]). Ajungênd mulțimea sub sangeac-serif le-a vestit împĕratul că pe zorbagiĭ ĭ-a rîdicat, și altă ce cerere aŭ ? Aceștia aŭ rĕspuns că-l rógă să dea sigilul luĭ Chiprulogu ; și le-a anunțat împĕratul că sigilul l-a dat luĭ Nisangi Ismail pașa, care este om bătrân și bun ; și aŭ felicitat pe Impĕratul.

www.dacoromanica.ro

κωσε, καὶ ἄλλο τί ζήτημα ἔχουν; ἀπεκρίθησαν αὐτοὶ πῶς παρακαλοῦν νὰ δώσῃ την βοῦλλαν τῷ Κιπρουλόγλῳ· τοὺς ἐμήνυσεν ὁ βασιλεύς· ὅτι τὴν βοῦλλαν τὴν ἔδωσε τῷ νισαντζῇ Ἰσμαὴλ πασσᾷ, ὅστις εἶναι γέρωντας ἄνθρωπος καὶ καλός· καὶ ἐπολυχρόνισαν τὸν βασιλέα· ὁ δὲ βεζιραζέμης πηγαίνωντας εἰς τὸ πασᾶ καπισὶ μὲ ἀλάϊ κατὰ τὴν συνήθειαν, εὐθὺς ἄρχισε νὰ κόπτῃ καὶ νὰ πνίγῃ ὄχι μόνον ζορμπάδες, ἀλλὰ καὶ ὅσους εἶχαν συναναστροφὴν μὲ αὐτούς· καὶ πολλοὶ ὁποῦ ἐχθρεύονταν ἄλλους ἐπῆγαιναν καὶ τοὺς ἐπαράδιδαν, ὅτι ἔχουν νὰ κάμουν μὲ τοὺς ζορμπάδες καὶ εὐθὺς τοὺς ἐθανάτονε χωρὶς καμμίαν ἐξέτασιν· καὶ πολὺ πλῆθος ἐχαθηκαν ἄδικα.

Παναγιώτατος ὁ Καλλίνικος, καὶ καυγᾶς μὲ ξηλιαῖς τῶν κληρικῶν.

Ὁ δὲ κὺρ Ἰάκωβος ὁ πατριάρχης βλέπωντας τὸ κακὸν ὁποῦ γίνεται καὶ φοβηθεὶς μήπως τὸν συκοφαντήσουν καὶ αὐτὸν πῶς ἔγινε πατριάρχης μὲ τὴν δύναμιν τῶν ζορμπάδων, ἔκαμε παραίτησιν, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔγινε πατριάρχης ὁ κὺρ Καλλίνικος ἀπὸ Προύσης, μὲ τὴν ἐκλογὴν ὅλης τῆς συνόδου καὶ τῆς συγκλήτου, καὶ ἐφόρεσε καβάδι ἀπὸ τὸν βεζίρην τὸν Ἰσμαὴλ πασᾶν ἀνήμερα τῇ κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας· καὶ πηγαίνοντας δύο κληρικοὶ νὰ τὸν φέρουν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, κατὰ τὴν συνήθειαν, ἄργησαν ὀλίγον· ὁ δὲ Καρυοφύλλης μέγας λογοθέτης, βλέπωντας πῶς ἀργοποροῦν λέγεται νὰ εἴπε, τί κάμνουν αὐτὰ τὰ βουβάλια καὶ ἀργοῦν ὡς τόσον; καὶ μὲ τὸ νὰ ἦτον πλησίον αὐτοῦ καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος (ὤντας τότε μέγας σκευοφύλαξ) τὸν ἄκουσε καὶ, ὄντες σκανδαλισμένοι ἀπὸ πρῶτα, εἶπε πρὸς τὸν λαόν: ἴδετε χριστιανοί, ὁ ἀσεβὴς νὰ κατηγορῇ τοὺς κληρικοὺς, καὶ νὰ τοὺς λέγει βουβάλια! καὶ ὁ Καρυοφύλλης τότε νὰ τὸ ἀπεκρίθηκε λόγια ἐναντία τῆς τιμῆς του· καὶ μὴν ὑποφέρωντας ὁ μέγας δραγουμάνος ἔτρεξε καταπάνω του, ὤντας καὶ πλέον ἀνδρειωμένος, καὶ ἐδάρθησαν· ὅμως ταῖς γρονθιαῖς ταῖς ἔφαγεν ὁ Καρυφύλλης ὡς ἀδύνατος· καὶ θέλωντας νὰ κάμῃ ἀγωγὴ περὶ τούτου, ἐμβῆκεν εἰς τὸ μέσον ὁ κὺρ Δοσίθεος Ἱεροσολύμων καὶ τοὺς ἔκαμεν ἀγάπην.

Ἐπίτροπος ὁ Τεκίρδαγι Μουσταφᾶς.

Ὁ Ἰσμαὴλ πασᾶς βεζιραζέμης, ἀφ' οὗ ἔκαμε δύο μῆνας βεζαρέτι κόφτωντας καὶ πνίγωντας, τὸν εὔγαλαν καὶ ἔκαμαν ἐπίτροπον τὸν Τεκιρδαγὶ Μουσταφᾶ πασᾶν, τὸν καὶ Σαρχὸς Μουσταφᾶ πασᾶν λεγόμενον.

Iar Vizirazemi ducêndu-se la Paşa Capisi cu alaĭ după obiceiŭ, îndată a început să tae şi să gâtue nu numaĭ pe zorbagiĭ, dar şi pe ceĭ ce aveaŭ relaţie cu eĭ; şi mulţĭ din ceĭ ce aveaŭ vrăjmaşĭ se duceaŭ şi îĭ trădaŭ, că aŭ a face cu zorbagiiĭ, şi îndată îĭ ucideaŭ fără nicĭ o cercetare; şi multă mulţime s'a perdut pe nedreptul.

Prea Sânţit Calinic şi cérta cu cŏmege a clericilor.

Iară chir Iacov patriarhul vĕḑênd rĕul unde merge şi temêndu-se să nu-l calomnieze şi pe el că s'a făcut patriarh cu puterea Zorbagiilor a demisionat, şi în locul luĭ s'a făcut patriarh chir Calinic din Prusa cu alegerea întregului Sinod şi a adunăreĭ, şi a fost îmbrăcat cu *cavade* de Vizirul Ismail Paşa în ḑiua Duminiceĭ Ortodoxieĭ. Şi ducêndu-se doĭ clericĭ să-l aducă la Sânta masă după obiceiŭ, a întârziat puţin. Iar Cariofil, marele logofĕt, vĕḑênd că întârḑie, sĕ ḑice că ar fi ḑis: Ce fac aceştĭ buhaĭ şi întârḑie atâta? Şi fiind că era lângă el marele dragoman Alexandru (fiind atuncea mare Schevofilax) l-a audit şi, fiind scandalisaţĭ de cele de la început, a ḑis cătră popor: vedeţĭ creştinĭ! nepiosul să calomnieză pe clericĭ şi să le ḑică buhaĭ!!... Iar Cariofil atuncĭ ĭ-ar fi rĕspuns cuvinte nepotrivite cinsteĭ luĭ; şi nesuferind marele dragoman s'a aruncat asupra luĭ şi s'a bătut, fiind şi voinic; îusă pumniĭ ĭ-a mâncat Cariofil ca maĭ slab, şi voind să se judece despre acésta, a intrat la mijloc chir Dosoteĭ al Ierusalimuluĭ şi ĭ-a împăcat.

Epitrop Techirdaghi Mustafa.

Ismail Paşa Vizirazemi, după ce a făcut douĕ lunĭ vizeratul tăind şi zugrumând, l-a scos şi a făcut epitrop pe Techirdaghi Mustafa Paşa, care se numea şi Sarhos Mustafa Paşa.

www.dacoromanica.ro

Εκστρατεία κατὰ Νεμτζῶν καὶ ἅλωσις Μπελιγραδίου.

Ἀφ' οὗ ἔγινε βεζίρης ὁ ρηθεὶς Μουσταφᾶ πασᾶς, μὴν ἔχωντας καιρὸν νὰ κάμῃ τὴν προσήκουσαν ἑτοιμασίαν διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν πόλεμον, μὲ τὸ νὰ ἔγινε τὸν ἀπρίλιον μῆνα, ἀπέμεινε ἀ(υ)τός του καὶ ἐδιόρισε σερασκέρην τὸν Γεγὲν πασᾶν, καὶ τὸν ἀπέστειλε μὲ ἱκανὰ στρατεύματα κατὰ τῶν Γερμανῶν, ὅστις ἔδειξε τὴν ἀξιότητά του ὡς ἄξιος στρατηγὸς, ὅτι ὄχι μόνον ἔχασε τόσον στράτευμα, ἀλλὰ καὶ τὸ κάστρον Μπελιγράδι τὸ ἐπῆραν οἱ Νέμτζοι.

Expediția contra Nemților și luarea Belgradului.

După ce s'a făcut Vizir ḑisul Mustafa Pașa, neavênd timp ca să facă prepararea cuvenită spre a se duce la rĕsboiŭ, pentru că s'a numit în luna luĭ Aprilie, a insistat el însuș̦ĭ și a rânduit Seraschier pe Gheghen Pașa, și l-a trimes cu armata în deajuns contra germanilor, care și-a arătat vrednicia luĭ ca general demn, că nu numaĭ a perdut tótă armata dar și cetatea Belgraduluĭ aŭ luat-o Nemțiĭ.

Πρέσβεις στέλλονται εἰς Νέμτζους.

Βλέπωντας τὴν κατάστασιν τῆς βασιλείας ὁ βεζιραζέμης, καὶ ὅτι τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον τὰ στρατεύματα ἀτυχοῦσιν, ἐσυμβουλεύθη μετὰ τῶν οὐλεμάδων νὰ στείλουν πρέσβεις νὰ πασχίσουν διὰ τὴν εἰρήνην· καὶ προκριθέντες ὅτε Ζουλφικὰρ ἐφένδης, φρόνιμος ἄνθρωπος, καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος, σοφώτατος καὶ πρακτικώτατος, τοὺς ἔστειλε νὰ προβάλλουν τὰς περὶ εἰρηνης συνθήκας· καὶ ἀφ' οὗ ἐκίνησαν καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν Φιλιππούπολιν, ἐπῆραν τὴν εἴδησιν, ὅτι συγκροτηθέντα τὰ στρατεύματα ἐνίκησαν οἱ Γερμανοὶ, καὶ ἕως νὰ φθάσουν εἰς τὸ Μπελιγράδι μὲ μίαν ἡμέραν προτήτερα εἶχαν τὸ κυριεύσει καὶ τοῦτο.

Se trimet representanți la Nemți.

Vĕḑênd starea împĕrăț̦ieĭ Vizirazemi, și că în fie-care an armatele sunt fără noroc, s'a sfătuit cu ulemadele să trimeț̦ă representanț̦ĭ să vorbéscă de pace ; și alegêndu-sĕ atuncĭ Zulficar Efendi, om înț̦elept, și marele dragoman Alexandru, prea înț̦elept și prea practic, ĭ-a trimes să propue condițiile de pace; și după ce aŭ plecat și aŭ ajuns la Filipopoli, aŭ luat ș̦tiinț̦ă, că lovindu-se armatele au învins Germaniĭ, și până să ajungă la Belgrad, cu o ḑi maĭ înainte se luase acéstă cetate.

Σεισμός.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἔγινεν ἕνας μεγαλώτατος σεισμὸς, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Σμύρνην ἐγκρέμνισαν πολλὰ σπίτια καὶ ἐπλάκωσαν πολλούς. τότε ὤντας ἐκεῖ εἰς τὴν Σμύρνην ὁ κὺρ Παρθένιος πατριάρχης Ἀλεξανδρείας τὸν ἐπλάκωσε τὸ σπίτι καὶ ἀπέθανεν· ὁμοίως καὶ τὸν Ἰγνάτιον μητροπολίτην Σμύρνης.

Cutremur.

In acest timp s'a făcut un cutremur fórte mare, și maĭ ales în Smirna s'aŭ dărâmat multe case și aŭ turtit pe mulț̦ĭ. Atuncĭ fiind acolo în Smirna și chir Partenie Patriarhul Alexandrieĭ l-a turtit casa și a murit; de asemenea și pe Ignatie Mitropolitul Smirneĭ.

Λιμπεράκης Μανιάμπεγης πέρνη τὴν δόμναν τοῦ Δούκα βόδα.

Τότε ἦτον εἰς τὸ Μπάνιο ἕνας Λιμπεράκης ὀνόματι Μάνια μπέης, ὁ ὁποῖος ἀπεστάτησεν ἀπὸ τὴν βασιλείαν καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς Βενετζιάνους καὶ ὡς πανοῦργος ἐγέλασε τοὺς Βενετζιάνους καὶ ἦλθε πάλιν εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ βλέπωντάς τον πῶς δὲν ἡσυχάζει τὸν ἔβαλαν εἰς τὸ κάτεργον καὶ ἔκαμεν ἑπτὰ χρόνους· καὶ εἰς ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ τοῦ ἐπιτρόπου, εὑρέθη ἕνας ἀγᾶς φίλος τοῦ Λιμπεράκη, καὶ ἀναγκάζωντας τὸν ἐπιτροπον νὰ τὸν εὐγάλῃ ἀπὸ τὸ κάτεργον καὶ νὰ τὸν κάμῃ Μάνια μπέην, τὸν ἔκαμε· καὶ ἐπῆρε καὶ τὴν δόμναν Ἀναστασίαν τοῦ Δούκα βόδα εἰς γυναῖκα, καὶ ἔκαμε

Limberache Mania-bei ĭea pe Dómna luĭ Duca Vodă.

Pe atuncĭ era la Banio un Limberache cu numele Mania-bei, care s'a revoltat contra împĕrăț̦ieĭ și s'a dus la Veneț̦ienĭ, și ca viclén a înșelat pe Veneț̦ienĭ, și a venit ĭarăș̦ĭ la împĕrăț̦ie, și vĕḑêndu-l că nu se liniș̦teș̦te l-a aruncat la închisóre și a făcut 7 anĭ ; și în ḑilele acestuĭ epitrop s'a aflat un agă prieten luĭ Limberache și sforț̦ând pe epitrop să-l scótă din închisóre și să-l facă Mania-bei, l-a făcut ; și a luat și pe dómna luĭ Duca Vodă, Anastasia, de femeie, și a

www.dacoromanica.ro

μετ' αὐτῆς εἴκοσι ἡμέρας, καὶ τῆς ἔφαγε σαράντα πογγία ἄσπρα.

Θάνατος Σερβάν-βόδα καὶ αὐθέντης Κωνσταντῖνος Μπραγκοβάνος Μπασαράμπας.

Ἀφ' οὗ ἔφθασεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἦλθεν εἴδησις, ὅτι καὶ ὁ Σερμπάβοδας Καντακουζηνὸς αὐθέντης τῆς Βλαχίας ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος, καὶ κατ' ἐκλογὴν τῶν τῆς τζάρας ἀρχόντων ἐψηφίσθη αὐθέντης ὁ Κωνσταντὶν βόδας Μπασαράμπας, καὶ ἐστάλθησαν ἄρχοντες μὲ ἀναφορὰν καὶ μὲ δῶρα, παρακαβοῦντες νὰ τὸν βοηθῇ ἡ αὐθεντεία ἀπὸ τὴν βασιλείαν· καὶ εἰσηκούσθη ἡ δέησίς των καὶ τὸν ἐβόηθη ἡ αὐθεντεία.

Εὐγῆκε τὸ χάμρι ἐμινλίκι δόσιμον.

Ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἔχοντας τὸ βασίλειον τῶν ὀθωμανῶν χρείαν ἀπὸ ἄσπρα, εὔγαλε καὶ τὸ χάμρι ἐμινλίκι, καὶ τὸ ἀγόρασε κάπιος Κιουφουρῆ Ἀχμέτης, ἄσωτος καὶ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ μιρὶ μόνον ἐχρεωστοῦσε παράνω ἀπὸ τετρακόσια πουγγία, καὶ εἰς ἄλλους ἀμέτρητα· καὶ τὸ ἀγόρασε διὰ ἑξῆντα φορτώματα ὅλης τῆς βασιλείας τὸ χάμρι ἐμινλίκι, ὁποῦ κάμνουν ἑκατὸν πουγγία, τὰ ὁποῖα, ἂν ἦτον ἄνθρωπος, μόνον ἀπὸ τὴν Πόλιν τὰ εὔγαζε, καὶ τὰ ἐπίλοιπα τὸν ἔμενεν διάφορον· ὅμως τοιοῦτος ὤντας, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, δὲν ἐξεδιαλέχθη τίποτες· καὶ ὕστερον πέρνωντας τὴν βοῦλλαν ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς Κιπρουλόγλους τὸν ἐκρέμασε, μὲ τὸ νὰ ἔκαμε τὸ τοιοῦτον, ὁποῦ εἶναι χαράμι εἰς τὴν ὀθωμανικὴν πίστην.

Παναγιώτατος ὁ Νεόφητος.

Τότε καὶ ὁ κὺρ Νεόφυτος μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως μὲ τὸ μέσον ἑνὸς σουλτάνου ἀδελφοῦ τοῦ Χάνη, ὁποῦ εὑρέθη εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἐπῆρε τὸ πατριαρχεῖον.

Εἶτα ὁ Καλλίνικος πάλιν.

Μανθάνωντάς το εἰς τὴν Πόλιν οἱ παρευρεθέντες ἀρχιερεῖς ἐπῆραν τὸν Καλλίνικον καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν νὰ τὸν βάλλουν πάλιν πατριάρχην, καὶ ἀφ' οὗ ἔφθασαν ἐκεῖ τὸ ἥμισυ μέρος τῶν ἀρχιερέων ἐγύρισαν μετὰ τοῦ Νεοφύτου, καὶ τὸν ἐμετάθεσαν εἰς τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον· ἐκίνησεν ὁ κὺρ Νεόφυτος ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν μόνον μὲ δύο ἀρχιερεῖς, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν, οἱ δὲ λοιποὶ ἀρχιερεῖς ἀπέμειναν μετὰ τοῦ Καλλινίκου. καὶ ἀφ' οὗ ἐπέρασαν δύο μῆνες ἔκαμαν πατριάρχην πάλιν τὸν Καλλίνικον, καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Πόλιν.

trăit cu ea 20 de ḑile și ĭ-a mâncat 40 de pungĭ de banĭ.

Mórtea lui Şerban Vodă și Domn Constantin Brâncovénul Basarab.

După ce a sosit împĕratul la Adrianopol, a venit știință că și Şerban Vodă Cantacuzin Domnul Valahieĭ și-ĭ plătit datoriă obștéscă, și după alegerea boerilor ţĕreĭ s'a votat Domn Const. Vodă Basarab, și s'aŭ trimes boerĭ cu anatora și cu darurĭ, rugând să i să dea domnia de împĕrăţie, și li s'a ascultat cererea lor, și li s'a dat domnia.

A eşit darea hamri eminlichi [47]).

In acel timp avênd Impĕrăţia Otomanilor trebuință de banĭ, a scos și *hamri eminlichi* și a cumpărat-o un Chiufuri Ahmed, desfrânat și fiŭ al perḑăreĭ, care la *miri* numaĭ datorea maĭ mult de 400 pungĭ, și la alţiĭ nenumărate ; și a cumpĕrat pentru *60 de greutaţĭ* [48]) hamri eminlichi din tótă împĕrăţia, cari fac 100 de pungĭ, care dacă era om, numaĭ din Constantinopol le scotea, ĭar restul îĭ rĕmânea folos. Dar fiind ast-fel după cum am ḑis maĭ sus, nu s'a adunat nimic, și maĭ în urmă luându-ĭ sigilul Mustafa Paşa Chipruloglu l-a spânzurat, pentru că a făcut acésta, care este *haram* în credința otomanică.

Prea Sânţit Neofit.

Atuncĭ și chir Neofit Mitropolitul Adrianopoleĭ prin mijlocul unuĭ sultan frate a Hanuluĭ, care se afla la Adrianopol, a luat Patriarhia.

Apoĭ ĭarăşĭ Calinic.

Vestindu-se acésta în Constantinopol, Arhiereiĭ ce se aflaŭ aŭ luat pe chir Calinic și aŭ venit la Adrianopol să-l facă ĭarăşĭ Patriarh, și după ce aŭ sosit acolo jumĕtate de parte din Arhiereĭ s'aŭ întors cu Neofit, și l-aŭ așezat la Patriarhatul ecumenic. A plecat chir Neofit din Adrianopol numaĭ cu 2 Arhiereĭ și a venit în Constantinopol; ĭar ceĭlalţĭ Arhiereĭ aŭ rĕmas cu Calinic. Şi după ce a trecut 2 lunĭ a făcut patriarh ĭarăşĭ pe Calinic, și aŭ venit la Constantinopol.

www.dacoromanica.ro

Εὐγῆκεν ὁ χανὲς καὶ ἡ φόλαις.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εὑρισκομένη ἡ βασιλεία εἰς ἀνάγκην ἀπὸ ἔξοδα, ἐφεῦρεν ἕνα δόσιμον, καὶ εὔγαλαν ὀνομάζοντές το χανὲ, ἤγουν ὁ κάθε χανὲς ἀπὸ τριακόσια γρόσια· καὶ ἐσυνάχθη ἀπὸ ὅλον τὸ βασίλειον εἰκοσιοκτὼ χιλιάδες πουγγία ἄσπρα· τότε ἔκαμαν καὶ τὰ μαγγίρια, εὔγαλαν καὶ ταῖς φόλαις, ἡ κάθε μία ἀπὸ ἕνα δράμι, δύο εἰς τὸ ἄσπρον, καὶ μετὰ μερικαῖς ἡμέραις ταῖς ἔκαμαν ἀπὸ μίαν εἰς τὸ ἄσπρον.

A eşit hanes şi Foles [49]).

In acest timp aflându-se împărăţia în nevoe de cheltuélă, s'a aflat o dare şi ĭ-a pus numele *hanè*, adecă fie care hanes de 300 leĭ; şi s'aŭ adunat din tótă Impărăţia 28 miĭ de pungĭ de banĭ. Atuncea a făcut şi *manghiria* [50]), aŭ scos şi *folcs* fie care de un dram, douĕ la aspru, şi după câte va ḑile le-a făcut câte una la aspru.

Ἔγινε Χριστιανὸς ἕνας κιατίπης Μουσταφᾶς.

Τότε ἦτον κἄπιος Μουσταφᾶ ἐφένδης κιατίπης εἰς τὸ καλέμι τοῦ ρεὶς ἐφένδη, τὸ γένος Ἀλβανίτης, οἱ γονεῖς του Τοῦρκοι φυσικοί· τοῦτος λοιπὸν ὤντας σπουδαῖος, καλὸς εἰς τὰ ἀραβικὰ, καὶ ἔχωντας πάντοτε συναναστροφὴν μὲ τοὺς χριστιανοὺς, τὸν ἄρεσαν τὰ ἐδικά μας ἤθη, καὶ Φορρευθεὶς εἰς κἄπιον Χατζῆ Γρηγόρην Χαλεπλῆν, σπουδαῖον εἰς τὴν ἀραβικὴν διάλεκτον, τὸν ἐρώτησε τὰ δόγματα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ τὸν ἐκατήχησεν ὁ χατζῆ Γρηγόριος ὅλα τὰ δόγματά μας· μετὰ ταῦτα ἐπῆγεν εἰς τὸν Μωϋσῆν Συλυβρίας Ἀράπην, καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ ἕνα ἀραβικὸν εὐαγγέλιον νὰ διαβάσῃ, καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἐδιάβασε καὶ ἐκατάλαβε τὰς παραινέσεις τοῦ Χριστοῦ, τόσον ἐθερμάνθη καὶ ἐκατανύχθη, ὁποῦ εὐθὺς ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ χριστιανός· καὶ ἐπῆγεν πρῶτον καὶ ἐφανέρωσε τὸν σκοπόν του εἰς τὸν τζελεμπῆ Γιαννάκην καὶ εἰς τὸν πατριχην κὺρ Καλλίνικον, ὤντας φίλος του, καὶ ὕστερον ἐπῆγεν εἰς τὸν Γαλατᾶν εἰς τοὺς Καπουτζίνους φραγκοπατέρας καὶ τοὺς εἶπε τὴν γνώμην του, καὶ τὸν ἐδίδαξαν καὶ αὐτοὶ καθὼς ἔπρεπεν· αὐτὸς ὅμως τοὺς εἶπεν, ἕνα πρᾶγμα μόνον μὲ συγχίζει, ὁποῦ βλέπω πολλῶν λογιῶν διαφοραῖς, ἄλλοι εἶναι καὶ λέγονται ἀνατολικοὶ, ἄλλοι κατόλικοι καὶ ἄλλοι ἄλλως· τὸν εἶπαν καὶ οἱ πατέρες, ὅτι ὅλοι αὐτοὶ χριστιανοὶ εἶναι· ἢ ἀνατολικὸς εἶσαι ἢ κατόλικος, ἕνα εἶναι· καὶ ἔτζι ἐπίστευσε, καὶ ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν Πόλιν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Βενετίαν, καὶ βαπτισθεὶς μετονομάσθη Στέφανος, ὅστις ἔγινε καὶ φραγκοπατέρας Φραντζεσκάνος

S'a făcut creştin un chiatipis Mustafa.

Atuncĭ era un Mustafa Efendi chiatipis la *calemul* luĭ Reis Efendi, de neam Albanez, părinţiĭ luĭ turcĭ naturalĭ. Acesta fiind studios, învĕţat la cartea arabéscă, şi avênd tot-déuna convorbirĭ cu creştiniĭ, ĭ-a plăcut obiceiurile nóstre, şi încredinţându-se la un Hagi Grigorie Halepli, învĕţat în limba arabă, l-a întrebat dogmele credinţeĭ creştine, şi l-a învĕţat Hagi Grigorie tóte dogmele nóstre. După aceia s'a dus la Moisi al Silivrieĭ Arab, şi a cerut de la el o evangelie (scrisă în limba) arabă să citéscă, şi după ce a cetit-o şi a înţeles îndemnurile luĭ Christos, atâta s'a încălḑit şi s'a cucerit, în cât îndată a hotărît să se facă creştin şi s'a dus maĭ întăĭ şi a descoperit scopul luĭ, luĭ Celebi Ienache şi patriarhuluĭ chir Calinic, fiindu-ĭ prieten, şi după aceia s'a dus la Galată la preoţiĭ francezĭ Capucini şi le-a spus socotinţa sa, şi l-a învĕţat şi aceştia cum se cade; dar acesta le-a ḑis: un lucru mĕ încurcă că vĕd deosebirĭ de multe feluri, alţiĭ sunt şi se numesc rĕsăriteni, alţiĭ catolicĭ şi alţiĭ alt-fel. Iar părinţiĭ aŭ rĕspuns, că toţĭ aceştia sunt creştiniĭ, saŭ fie rĕsăritean saŭ catolic, una sunt. Şi aşa a creḑut şi s'a sculat din Constantinopol şi s'a dus în Veneţia şi botezându-se s'a numit Stefan, care s'a făcut şi preot franciscan.

Νικοῦσιν οἱ Νέμτζοι τοὺς Τούρκους καὶ ὑποτάζουσι κύστρη.

Ἔκαμε καὶ πάλιν ἑτοιμασίαν μεγάλην ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ συγκροτηθέντων τῶν στρατευμάτων, ἐχαλάσθησαν οἱ Ὀθωμανοὶ καὶ ἐγύρισαν εἰς τὴν Σόφιαν, κατεβαίνοντες οἱ Νέμτζοι παρακάτω ἀπὸ τὸ Μπελιγράδι ἐπῆραν τὴν Σεμένδραν, καὶ ἐκεῖθεν ἦλθαν εἰς τὸ Νύσσι καὶ τὸ Βιδίνι, καὶ τὰ ὑπέταξαν.

Inving Nemţii pe Turcĭ şi supun cetăţi.

A făcut ĭarăşĭ pregătire mare Mustafa Paşa şi s'a dus la rĕsboiŭ, şi lovindu-se armatele, s'aŭ prăpădit Otomaniĭ şi s'aŭ întors la Sofia, şi pogorîndu-se Nemţiĭ maĭ jos de Belgrad a luat Semendria, şi de acolo aŭ venit la Niş şi Vidin, şi le-aŭ supus.

www.dacoromanica.ro

Βεζίρης ὁ Κιπρουλόγλους Μουσταφᾶς.

Ταῦτα βλέποντες οἱ μεγιστᾶνες τῶν Ὀθωμανῶν, ἐπῆγεν ὅ, τε μουφτῆς καὶ οἱ καζιασκέριδες εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἶπαν, ὅτι ἡ βασιλεία εἶναι εἰς ἀνάγκην, καὶ πρέπει νὰ κάμουν ἕνα καλὸν ἐπίτροπον τῆς βασιλείας, καὶ ὅτι ἄλλος καλλίτερος δὲν εἶναι ἀπὸ τὸν Κιπρουλόγλου Μουσταφᾶ πᾶσαν· ὅθεν ἔστειλεν εὐθὺς ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν ἔφερεν ἀπὸ τὴν Χίον, καὶ τὸν ἔδωσε τὴν βοῦλλαν, ὅστις ἄρχισε νὰ κάμῃ δικαιοσύναις καὶ ἐκστρατείας ἑτοιμασίαις.

Ἔξωσις τοῦ κισλάραγα Ἀμπέραγα.

Τότε ὤντας εἰς τὴν βασιλείαν ἕνας κιζλάραγας, τὸ ὄνομά του Ἀμπέραγας, ἀνακατώνετο εἰς κάθε ὑπόθεσιν βασιλικὴν, καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν ἔστειλε τὸν γιαζιτζῆ του μὲ ἕνα τεσχερὲν εἰς τὸν ἐπίτροπον, διὰ νὰ τελειώσῃ μίαν ὑπόθεσι, καὶ δίδωντας τὸν τεσχερὲν τὸν ἐρώτησεν ὁ ἐπίτροπος, εἰς τοῦ λόγου σας ἀγαμπαμπᾶς δὲν εἶναι; ἀπεκρίθη ὁ γιαζιτζῆς, ναὶ εἶναι· καὶ σὰν εἶναι εἶπε πάλιν ὁ ἐπίτροπος, διατὶ νὰ μὴ τὸν φέρῃ ἐκεῖνος, μόνον ἐσύ; ἀναγνώνωντας δὲ τὸν τεσχερὲν τὸν εἶπε, τί ἀνακατώνεται ὁ ἀγᾶς καὶ εἰς τὰς ἔξω ὑποθέσεις; ἄς κυττάξῃ τὰ μέσα, καὶ νὰ τὸν εἰπῆς πῶς αὐτὸ ὁποῦ γράφει δὲν γίνεται. Ὁ δὲ γιαζιτζῆς πέρνωντας τὴν τοιαύτην ἀπόκρισιν παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου, ἐπῆγε καὶ τὴν εἶπε τῷ κιζλάραγα με θυμὸν λέγωντας, τί προσμένεις πλέον; αὐτὸς καθὼς βαστᾷ τοῦ λόγου του, θέλει τελειώσει καὶ ἐμένα καὶ ἐσένα, καὶ μόνον κίτταξε τὴν δουλειάν σου· καὶ ἐκτοτε ἀρχισεν ὁ κιζλάραγας νὰ σκάπτῃ τὸν λάκκον του· τότε ὅμως ὤντας ρεκιὰπ καϊμεκάμης ὁ Ἀλὴ πασᾶς, ὁ ὁποῖος ἦτον χαζνεδάρης τοῦ Ἀχμὲτ πασᾶ καὶ οἰκεῖος τῷ βεζίρῃ, ἐπῆρεν εἴδησιν, ὅτι ὁ κιζλάραγας πάσχει νὰ καταβάλλῃ τὸν ἐπίτροπον, καὶ μίαν ἡμέραν εἶπε τῷ γιαζιτζῆ ἐφένδη, μὲ ἔκαμαν ρεκιὰπ καϊμεκάμην, καὶ ὄντας τὰ ἔξοδά μου πολλὰ, τὰ χάσια ὁποῦ μὲ ἔκαμαν εἶναι ὀλίγα καὶ δὲν μὲ φθάνουν· ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ἔχε ὑπομονὴν μερικαῖς ἡμέραις, καὶ διορθόνονται τὰ πράγματα· τότε ἐπῆγεν εἰς τὸν ἐπίτροπον ὁ Ἀλῆ πασᾶς καὶ τὸν εἶπε· τί στέκεσαι; ὁ Ἀράπης καθὼς ἐκατάλαβα σὲ ἔχει τελειωμένον! ἐπειδὴ τὸ καὶ τὸ μὲ εἶπεν ὁ γιαζιτζῆς ἐφένδης· καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὰ λόγια ἐμήνυσεν ὁ βασιλεὺς τόν ἐπίτροπον νὰ πηγαίνῃ μέσα, καὶ ἐκατάλαβεν ὁ ἐπίτροποςπῶς τὸν θέλει διὰ νὰ τὸν πάρῃ τὴν βοῦλλαν· καὶ ἐμήνυσε τῷ βασιλεῖ, ὅτι εἶναι ἄγαμνὸς καὶ δ ν ἠμπορεῖ νὰ πηγαίνῃ· ἔστειλε καὶ ἐκ δευτέρου καὶ τὸν ἐλάλησεν ὅτι ἐξ ἀποφάσεως νὰ πηγαίνῃ· ὁ δὲ βεζιρζέμης ἔστειλε τὸν

Vizir Chipruloglu Mustafa.

Acestea vĕdênd Meghistaniĭ Otomanilor, s'a dus și Muftiul și *Caziascerizĭ* [51]) la Impĕratul și a spus : că Impĕrăția este în nevoe și trebue să facă un bun epitrop Impĕrăției și că altul maĭ bun nu este de cât Chipruloglu Mustafa Pașa.

Decĭ a trimes curênd Impĕratul și l-a adus din Chio și ĭ-a dat pecetea, care a început să facă dreptăți și pregătirĭ de rĕsboiŭ.

Alungarea luĭ Chizlaraga Amberaga.

Fiind atuncea la Impĕrăție un Chizlaraga cu numele Amberaga, sĕ amesteca în orĭ ce afacere împĕrătéscă. Și în una din ḑile aŭ trimes pe *ghézigiul* [52]) sĕŭ cu o *teșchere* [53]) la epitrop ca să săvârșéscă o afacere, și dând teșchereaua l-a întrebat epitropul : la voĭ Aga Babà nu este ? A rĕspuns ghézigiul că este ; și dacà este, a ḑis ĭarăși epitropul, pentru ce să nu o aducă acela, numaĭ tu ? Cetind teșchereaua ĭ-a ḑis : Ce se amestecă Aga și în afacerile exterióre ? Caute-și cele din lăuntru, și să-ĭ spuĭ că aceĭa ce scrie nu sĕ face. Iar ghézigiul luând un ast-fel de rĕspuns de la epitrop, s'a dus și ĭ-a spus luĭ Chizlaraga cu mânie ḑicênd, ce aștepți maĭ mult ? Acesta, după cum cugetă el, are să ne mântue și pe mine și pe tine, și caută-ți numaĭ de tréba ta. Și de atuncĭ a început Chizlaraga să-ĭ sape grópa luĭ ; atuncĭ fiind însă rechiap Caimacam Ali-Pașa, care a fost hasnedar luĭ Ali-Pașa și prieten Vizirului, a luat știință ca Chizlaraga caută să dea jos pe epitrop, și într'o ḑi a ḑis luĭ ghézigi Efendi : M'a făcut rechiap Caimacam, și fiind chĭeltuelele mele multe, *hasiele* [54]) ce mi-a făcut sunt puține și nu-mĭ ajung ; și a rĕspuns acela : aĭ răbdare câte-va ḑile și se vor îndrepta lucrurile. Atuncĭ s'a dus la epitrop Ali-Pașa și ĭ-a ḑis : Ce staĭ ? Arapul după cât am înțeles te are mântuit ! pentru că acésta și acésta mi-a spus ghézigi Efendi. Și asupra acestor cuvinte a vestit Impĕratul pe epitropul să se ducă înlăuntru, și a înțeles epitropul că-l voește spre a-ĭ lua sigilul ; și a anunțat Impĕratuluĭ că-ĭ bolnav și nu póte veni. A trimes și adoua orà și ĭ-a vorbit ca din ordin să vină ; ĭar Vizirul a trimis pe rechiap Caimacamul ca să-ĭ ordone prin mijlocirea sa, care este ordinul luĭ, pentru că

www.dacoromanica.ro

ρεκιὰπ καϊμελάμην νὰ τὸν προστάξῃ διὰ μέσου του τι εἶναι ὁ ὁρισμός του, ὅτι αὐτὸς εἶναι ἄρρωστος καὶ δὲν ἠμπορεῖ· καὶ εὐθὺς ἔστειλε καὶ ἐλάλησε τὸν μουφτὴν, τοὺς δύο καζιασκέριδες καὶ τὸν γενίτζερ ἀγασῆ, καὶ τοὺς εἶπεν· ἠξεύρετε καλὰ πῶς ἐγὼ τὴν βοῦλλαν δὲν τὴν ἐγύρευσα, μήτε τὴν ἤθελα· ὅμως βλέπωντας τὴν βασιλείαν εἰς τοιαύτην κατάστασιν, τὴν ἐδέχθηκα διὰ νὰ δουλεύσω τὸ δεβλέτι· καὶἂν γνωρίζετε πῶς ἐκυβέρνησα ἀχαμνὰ, νὰ μὲ εἰπῆτε! εἶπαν ἐκεῖνοι, ὄχι! πολλὰ καλὰ κυβερνᾷς, καὶ ὅλοι σὲ θέλουν καὶ ἀγαποῦν· εἶπε πάλιν ὁ ἐπίτροπος, ἀμὴ σᾶς ἐρωτῶ, ἕνας τριάντα γροσιῶν ἀράπης νὰ ἀνακατόνῃ ἕνα βασίλειον καὶ νὰ τὸ συγχίζῃ, εἶναι πρέπον; τὸ στέργετε; τὸ ὑποφέρετε; ὄχι! ἀπεκρίθησαν ὅλοι· τότε ὁ βεζίρης τοὺς εἶπεν, ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν τὸ στέργετε, πηγαίνετε εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἰπέτε τον νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ. Καὶ οὕτως ἐπῆγαν ὅλοι εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τὴν ὥραν ὁποῦ ἔφθασεν ὁ ρεκιὰπ καϊμεκάμης καὶ ἐμβῆκε μέσα εἰς τὸν βασιλέα, ὁποῦ ἦτον ὅλος θυμὸς διὰ τὸν βεζίρην ὁποῦ τὸν ἐμήνυσε καὶ δὲν ἦλθε, τὸν εἶπαν πῶς ἦλθεν ὁ μουφτῆ ἐφένδης, οἱ καζιασκέριδες καὶ ὁ γενίτζερ ἀγᾶς, καὶ τοὺς ἔβαλε μέσα· καὶ καθὼς ἐμβῆκαν, μετὰ τὴν προσκύνησιν, ἄρχισε πρῶτον ὁ γενίτζερ ἀγασῆ καὶ εἶπε· πολυχρονημένε μου βασιλεῦ, τὸ κοῦλι οἱ σκλάβοι σου οἱ γιανιτζάροι μὲ ἔστειλαν καὶ παρακαλοῦν τὴν βασιλείαν σου νὰ ἐλευθερώσῃς τὸν Δαρισαδὲτ ἀγασῆ! ὁ δὲ βασιλεὺς ἐσυγχίσθη καὶ τὸν ἐκακοφάνη, λέγωντας, καὶ πῶς νὰ κάμω τὸ τοιοῦτον, νὰ τὸν εὐγάλω ἀπὸ κοντά μου; τότε καὶ ὁ Δαρισαδὲτ ἀγασῆ ἔπεσεν εἰς τὰ ποδάρια τοῦ βασιλέως, παρακαλῶντας νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ· ὁ γενιτζέραγας καὶ πάλιν· πολυχρονημένε μου βασιλεῦ, σὲ παρακαλοῦν οἱ σκλάβοι σου νὰ τὸν ἐλευθερώσῃς! καὶ οὕτω βλέπωντας ὁ βασιλεὺς καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ κάμῃ ἀλλέως, τὸν ἐλευθέρωσεν· ὁ δὲ ἐπίτροπος παρέλαβεν ὅλην τὴν ἐξουσίαν, καὶ μετὰ μερικὰς ἡμέρας ἐκρέμασε καὶ τὸν γιαζιτζῆ ἐφένδην.

el este bolnav și nu póte. Și îndată a trimis și a vorbit Muftiuluĭ, celor doĭ Cazascherizĭ și luĭ Ienicer Agasi, și li-a spus: Știțĭ bine că eŭ sigiliul nu l-am căutat, nicĭ nu-l vreaŭ, dar văḑênd Impărăția în acéstă stare l-am primit, pentru ca să servesc Devletuluĭ. Și dacă cunóșteți că am servit rĕŭ, să-mĭ spuneți! Aceĭa aŭ ḑis: nu. Fórte bine guvernezĭ și toți te vreaŭ și te ĭubesc. A ḑis ĭarășĭ epitropul: atuncĭ vĕ întreb: un arap în valóre de treĭ-ḑecĭ de leĭ să tulbure o Impĕrăție și s'o pue în confusie, este cuviincios? vĕ place? o suferiți? Nu! aŭ rĕspuns toți. Atuncĭ Vizirul li-a spus: fiind-că nu vĕ place, duceți-vĕ la Impĕratul și spuneți-ĭ să-l concedieze. Și așa s'aŭ dus toți la Impĕratul și în timpul când a sosit rechiap Caimacam și a intrat în lăuntru la Impĕratul, care era cu totul supărat pentru Vizir, pentru că l-a chĭemat și n'a venit, ĭ-a spus că a venit Muftiul Efendi, Cazascherizĭ și Ienicer Aga, și ĭ-a întrodus înlăuntru. Și după ce aŭ intrat, după închinăciune, a început întâĭ Ienicer Agasi și a ḑis: Mult înḑilite al meŭ Impĕrat, *culi* [65]), sclavĭ tĕĭ Ienicerĭi m'aŭ trimis și rógă pe Impĕrăția ta să concediezĭ pe Darisadet Agasi. Iar Impĕratul s'a confusat și ĭ-a părut rĕŭ, ḑicênd: și cum să fac așa ceva să-l alung de lângă mine? Atuncĭ și Darisadet Agasi a căḑut la piciórele Impĕratuluĭ, rugându-l să-l concedieze. Ienicer Agasi ĭarășĭ (a ḑis): Mult înḑilitul meŭ Impĕrat, te rógă sclavĭ tĕĭ să-l concediezĭ! Și așa văḑênd Impĕratul și neputênd face alt-fel, l-a concediat. Iar epitropul a luat tótă puterea, și după câte-va ḑile a spânḑurat și pe ghézigi Efendi.

Ἐκστρατεία κατὰ Νεμτζῶν καὶ νίκη Τούρκων

Τὴν δὲ πρώτην ἄνοιξιν ὁ βεζιραζέμης ἐλίνησεν εἰς τὸν πολεμον, καὶ ἐδιόρισε τὸν Τζερκὲζ Χουσεὶν πασᾶν σερασκέρην μὲ ἄλλους πασᾶδες μαζὶ, καὶ τὸν Κοῦρσον Τέκελην μὲ τὰ στρατεύματα, καὶ ἔγραψε καὶ τὸν Κωνσταντὶν βόδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας νὰ ἑτοιμασθῇ μὲ τὰ στρατεύματά του νὰ τοὺς ἐμβάσῃ εἰς τὴν Ἐρδελίαν· καὶ τοὺς ἔμβασε μέσα. ὁποῦ συναπαντήθηκαν μὲ τὰ Νέμτζικα στρατεύματα καὶ μὲ τὸν Χαϊζιλὲρ γκενεράλην, καὶ πολέμου γενομένου, ἔπεσεν ὁ σερασκὲρ Χουσεὶν πασᾶς, τὸ δὲ λοιπὸν στράτευμα ἐστάθηκε, καὶ ἐνίκησαν τοὺς

Expediția contra Nemților și învingerea Turcilor.

De la începutul primăverei. Vizirazemi a plecat la rĕsboiŭ și a hotărît pe Cerchez Husein Pașa Seraschier cu alte pașale împreună, și pe Cursu Techeli cu armatele, și a scris și luĭ Constantin Vodă Domnul Valahieĭ să sĕ gătéscă cu armatele luĭ spre a intra în Ardeal. Și le-a dus înlăuntru, unde întâlnindu-se cu armatele nemțeștĭ și cu Haiziler Generalul, și făcêndu-se rĕsboiŭ, a căḑut Seraschier Husein Pașa, ĭar restul armateĭ s'a opus și aŭ biruit pe Nemțĭ, și aŭ prins

www.dacoromanica.ro

Νέμτζους, καὶ ἐπίασαν καὶ τὸν Χαϊζιλὲρ ζωντανόν· καὶ ἐμβαίνοντες μέσα εἰς τὴν Ἐρδελίαν, τοὺς ἐπροσκύνησαν οἱ Οὔγγροι, καὶ ἐκ ρώνιασαν τὸν Τέκελην διὰ κράλην τῆς Οὐγγαρίας· βλέποντες δὲ οἱ Νέμτζοι πῶς ἐμβῆκαν τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα εἰς τὴν Ἐρδελίαν καὶ ἐκορώνιασαν τὸν Κοῦρσον ρῆγα τῆς Οὐγγαρίας, ἦλθαν νὰ τὴν γλυτώσουν· τὰ δὲ ὀθωμανικὰ στρατεύματα μετὰ τοῦ Τέκελη καὶ τοῦ Μπασκράμπα Κωνστατίνβοδα, ὡς εἶδαν τὴν τῶν Γερμανῶν εἰς Ἐρδελίαν ἔφοδον, ἔφυγαν καὶ ἦλθαν ὅλοι εἰς τὴν Βλαχίαν.

Ἅλωσις τῶν κάστρων τῶν Νεμτζῶν ὑπὸ Τούρκων.

Ὁ δὲ βεζιραζέμης εὑρίσκωντας τὸν τόπον ἄδειον χωρὶς στρατεύματα Νεμτζῶν· ἐπῆγε καὶ ἐπῆρε τὸ Νύσσι, τὴν Σεμένδραν, ἔπειτα καὶ τὸ Μπελιγράδι· τὸ δὲ Βιδίνι τὸ εὐκαίρωσαν οἱ Νέμτζοι καὶ τὸ ἀφῆκαν· ἔγινε δὲ χαρὰ εἰς ὅλους τοὺς Τούρκους ὁποῦ πάντοτε ἐνικοῦντο, καὶ τότε ἐνίκησαν καὶ αὐτοί· καὶ ἐγύρισεν ὁ ἐπιτροπος νικητὴς εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ πέρνωντας τὸν βασιλέα ἦλθον εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἐχάρηκαν ὅλοι οἱ πολῖται.

Ὁ ἅγιος Τάφος δίδεται εἰς τοὺς Φραντζέζους.

Τότε ἔδωκεν ὁ ἐπίτροπος τὸν ἅγιον Τάφον εἰς τοὺς Φραντζέζους.

Εὐγῆκεν ὁ ἐλιᾶς, τὸ ἐφσὰτ καὶ ὁ ἐτνᾶς, καὶ καλόγηροι καὶ γεμτζίδες νὰ πληρόνωσι.

Εὔγαλε καὶ τὸ τριῶν λογιῶν χαράτζι εἰς τοὺς Χριστιανούς, ἐλιᾶ, ἐφσὰτ, καὶ ἐτνᾶ, τὸ πρῶτον ἐννέα γροσίων, τὸ δεύτερον τεσσάρων ἥμισυ, καὶ τὸ τρίτον δύο γροσίων καὶ ροῦπι· ὅτι πρότερον ἦτον ὁ γισβᾶς, εἰς τὸν ὑπανδρεμένον τέσσερα ἥμιση γρόσια καὶ εἰς τὸν ἀνύπανδρον τριαήμισυ, ἐπίσης πλούσιος καὶ πτωχός· τότε οἱ καλόγηροι καὶ οἱ παπάδες δὲν ἔδιδαν χαράτζι, καὶ οἱ γεμτζίδες δὲν ἔδιδαν μὲ τὸ νὰ ἦναι ζαχερετζίδες· αὐτὸς ὅμως ἔβαλε νὰ δώσουν καὶ οἱ καλόγηροι καὶ οἱ παπάδες, καὶ οἱ γεμτζίδες· Οἱ Ἑβραῖοι τὸ πρῶτον εἶχαν τὸ χαράτζι τους ξεχωριστὸν, καὶ τότε τοὺς ἔβαλε καὶ αὐτοὺς νὰ δώσουν καθὼς καὶ οἱ Χριστιανοί. Αὐτὸς ἐν εὐκολίᾳ ἔδιδε Θέλημα καὶ ἐφτιάνουνταν ἐκκλησίαις, ὅθεν εἰς τὸν καιρόν του πολλαῖς ἐκκλησίας ἐφτιάσθησαν.

Βασιλεία σουλτὰν Ἀχμέτη.

Κατὰ δὲ τὸν δεύτερον χρόνον ἔκαμε μεγάλην ἑτοιμασίαν καὶ ἐκστράτευσε κατὰ τῶν Νεμτζῶν· ἐσηκώθη καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπῆγε μετ' αὐτοῦ ἕως εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐκίνησεν ὁ

și pe Haiziler viŭ. Și intrând înlăuntru în Ardeal li s'aŭ închinat Ungurii, și aŭ încoronat pe Techeli de Craiŭ Ungarieĭ. Vĕḑênd Nemţii că aŭ intrat armatele turceștĭ în Ardeal și aŭ încoronat pe Cursu rege al Ungarieĭ, aŭ venit să-l elibereze. Iar armata turcéscă cu Techeli și cu Basarab Constantin Vodă, cum a vĕḑut năvala Germanilor în Ardeal, aŭ fugit și aŭ venit cu toţiĭ în Valahia.

Luarea cetăţilor Nemţilor de Turcĭ.

Iar Vizirazemi găsind ţara deșartă, fără de armate nemțeștĭ, s'a dus și a luat Nișul și Semendria și apoĭ și Belgradul. Iar Vidinul l-aŭ evacuat Nemţiĭ și l-aŭ lăsat; s'a făcut bucurie tuturor Turcilor, pentru că tot-déuna eraŭ învinșĭ, și atuncĭ aŭ biruit și eĭ. Și s'a întors epitropul victorios în Adrianopol și luând pe Impĕratul aŭ venit în Constantinopol și s'aŭ bucurat toţiĭ cetăţeniĭ.

Sântul mormênt se dĭ Francezilor.

Atuncĭ a dat epitropul Sântul mormênt la Francezĭ.

Aŭ ĭeșit (dările) elias, efsat și etnas să plătéscă și călugării și Ghemgizii.

A scos și aceste treĭ felurĭ de haragĭ la creștinĭ: *elia, efsat* și *etnà*[56]). Cel întêiŭ de nouĕ leĭ, al doilea de patru și jumătate, ĭar al treilea de doĭ leĭ și un *rup*[57]). Că maĭ întêiŭ a fost *ghiovas*[58]), la cel însurat patru leĭ și jumătate, și la cel neînsurat treĭ și jumătate, de asemenea bogat și sĕrac. Atuncĭ călugării și preoţiĭ nu dădeaŭ haragĭ și *Ghemgizii*[59]) nu dădeaŭ, pentru că eraŭ *zaheregiţĭ*[60]). Acesta însă a pus să dea și călugării și preoţiĭ și Ghemgizii. Iudeiĭ la început aveaŭ birul lor deosebit. și atuncĭ ĭ-a pus și pe eĭ să dea ca și creștiniĭ. Acesta când avea ocasiune dădea permisiune și se zidiaŭ biserică, în cât în timpul sĕŭ multe biserică s'aŭ zidit.

Impĕrăţia (lui) Sultan Ahmet.

In al doilea an a făcut mare pregătire și a făcut expediţie contra Nemţilor. S'a sculat și Impĕratul și s'a dus cu el până la Adrianopol, și de acolo s'a mișcat Vizirul cu

www.dacoromanica.ro

βεζίρης μετὰ τῶν στρατευμάτων καὶ ἦλθεν εἰς Φιλιππούπολιν, καὶ ἐκεῖ ἦλθεν εἴδησις ὅτι ἀπέθανεν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμάνης, καὶ ἔκαμαν βασιλέα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ σουλτὰν Ἀχμέτην, υἱὸν τοῦ σουλτὰν Ἰμπραχίμ.

armatele și a ajuns în Filipopol, și acolo a venit știință că a răposat Sultan Suleiman, și aŭ făcut Impĕrat pe fratele sĕŭ, Sultan Ahmet, fiul luĭ Sultan Ibrahim.

Νίκη πρῶτον Τούρκων, ἔπειτα Νεμτζῶν.

Invingerea maĭ întâĭ a Turcilor şi apoĭ a Nemţilor.

Ὁ δὲ βεζιραζέμης ἐπῆγε μὲ τὰ στρατεύματα εἰς τὸ Μπελιγράδι καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπέρασε πέρα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Ὅσεκι, καὶ ἐκεῖ συναπαντήθη μὲ τὰ γερμανικὰ στρατεύματα, καὶ φρικτοῦ πολέμου γενομένου πολλοὶ γκενεράλοι ἔπεσαν καὶ ἐθανατώθησαν· λέγεται δὲ νὰ ἦτον εἰς τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα ὡς τριάντα χιλιάδες Ἀλβανῖται, οἱ ὁποῖοι ἔδειξαν τὴν περισσοτέραν ἀνδραγαθίαν εἰς τὸν πόλεμον· καὶ ἀγκαλὰ ἡ νίκη ἐφάνη νὰ ἦτον τῶν Τουρκῶν, ἐκεῖ ὅμως ἦλθεν ἕνα βόλι καὶ ἐκτύπισε τὸν βεζιραζέμην καὶ ἔπεσε σείτης, οἱ δὲ Τοῦρκοι κατὰ τὴν συνήθειάν τους, ὡς εἶδον, ὅτι ἔπεσεν ὁ προεστὼς τους, ἔφυγαν εὐθὺς καὶ ἄφησαν τὰ τζαδίρια τους μὲ τὸν χαζνὲ καὶ ὅλον τὸ ὀρδί.

Iar Vizirazemi s'a dus cu armatele la Belgrad, și de acolo a trecut dincolo și s'a dus la Osechi, și acolo s'a întâlnit cu armatele germane. Și făcêndu-se rĕsboiŭ înfricoșat, mulțĭ generalĭ aŭ căḑut și s'aŭ ucis. Se ḑice că eraŭ la armatele turcești ca la 30,000 Albanezĭ, carĭi aŭ arătat cea maĭ mare vitejie în rĕsboiŭ. Și deși victoria s'a arătat să fie a Turcilor, atuncĭ însă a venit o bómbă și a lovit pe Vizirazemi și a căḑut mort (*seit* [61]); ĭar Turcĭi, după obiceiul lor, cum aŭ vĕḑut că aŭ căḑut conducĕtorul lor, aŭ fugit îndată și aŭ lăsat *ţadiriile* [62]) lor împreună cu hazneaua și tot lagărul.

Βεζίριδες ὁ Ἀραμπατζῆ Ἀλῆ πασὰς καὶ ὁ Σοφῆ Ἀλῆ πασὰς.

Vizir Arabagi Ali paşa şi Sofi Ali Paşa.

Ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ὅτι ἔπεσεν ὁ βεζιραζέμης ἔδωκε τὴν βοῦλλαν τῷ ρεκιὰπ καϊμεκάμη Ἀραμπατζῆ Ἀλῆ πασᾷ (ὠνομάσθη δὲ οὕτω μὲ τὸ νὰ ἐξώριζε τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸν ἀραμπᾶν), καὶ ἔκαμε βεζαρέτι ἓξ μῆνας, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἐφάνη ἡ δούλευσίς του ἀρεστὴ τῷ βασιλεῖ τὸν εὔγαλεν· ἡ ἑτοιμασία ὅμως τοῦ πολέμου ἐγίνετο, καὶ ἤφεραν τὸν Σοφῆ Ἀλῆ πασᾶν καὶ τὸν ἔδωκε τὴν βοῦλλαν, ὅστις ἦτον ἄνθρωπος φιλοδίκαιος, ἀδωρολήπτης, τῆς αὐτῆς γνώμης μὲ τὸν Κιπρουλόγλου, καὶ ὅποιος ἐζητοῦσε θέλημα διὰ νὰ φτιάσῃ ἐκκλησίαν, τὸν ἔδιδε παρευθύς.

Auḑind Impĕratul că a căḑut Vizirazemi, a dat sigilul luĭ rechiap Caimacam, Arabagi Ali paşa, (s'a numit aşa pentru că exila pe ónenĭ cu arabaua). Și a fost Vizir șase lunĭ, și fiind-că nu s'a părut serviciul seŭ plăcut Impĕratuluĭ, l-a scos. Prepararea rĕsboiuluĭ însă s'a făcut, și aŭ adus pe Sofi Ali Paşa și ĭ-aŭ dat sigilul, care era om ĭubitor de dreptate, nemitarnic, de aceĭașĭ opinie cu Chipruloglu, și orĭ care cerea permisiune să facă Biserică, îĭ dădea îndată.

Ἐπιστρέφουσιν οἱ πρέσβεις ἀπὸ τὸ Ἰνπέριον, καὶ γέννησις σουλτὰν Ἰμπραχίμη.

Sĕ întorc representanţiĭ de la Imperiŭ şi naşterea luĭ Sultan Ibrahim.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐγύρισαν καὶ οἱ πρέσβεις ἀπὸ τὸ Ἰμπέριον, ὅ τε Ζουλφικὰρ ἐφένδης δηλαδὴ καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος, καὶ ἦλθον εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· ἔκαμαν δὲ εἰς τὴν Γερμανίαν χρόνους τέσσαρας· καὶ τοὺς ἐπῆρε μαζί του ὁ βεζιραζέμης καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Μπελιγράδι, καὶ δὲν ἄρχισε πολεμον μὲ τοὺς Γερμανούς, ἀλλ' ἐδυνάμωνε τὸ κάστρον Μπελιγράδι ὅλον τὸ καλοκαίρι· ἦλθε δὲ εἴδησις τῷ βεζιραζέμη πῶς ἐγεννήθη τῷ βασιλεῖ υἱὸς ὁ σουλτὰν Ἰμπραχίμης καὶ ἔγινε δονανμᾶς εἰς ὅλην τὴν ἐπικράτειαν τῆς βασιλείας πέντε ἡμέραις καὶ πέντε νύκταις.

In acel timp s'aŭ reîntors și representanțiĭ de la Imperiŭ, adică și Zulficar Efendi și marele Dragoman Alexandru, și aŭ venit la Adrianopol. Aŭ făcut patru anĭ în Germania și ĭ-aŭ luat cu el Vizirazemi, și s'a dus la Belgrad și n'a început rĕsboiul cu Germaniĭ, ci a întărit cetatea Belgraduluĭ tótă vara. I-a venit știre luĭ Vizirazemi, că s'a născut Impĕratuluĭ fiŭ Sultan Ibrahim, și s'a făcut *donamna* [63]) în tótă stăpânirea Impĕrăţieĭ cincĭ ḑile și cincĭ nopțĭ.

www.dacoromanica.ro

Διορία τοῦ βεζίρη διὰ τὰ χαράτζια.

Αὐτὸς ὁ ἐπίτροπος ἔκαμεν ὅτι νὰ ἦναι ὅλα τὰ χαράτζια ἀλισεβιὲ, ἤγουν ὅλα ἐφσάτια.

Γυρίζει ὁ βεζίρης εἰς Ἀδριανούπολιν.

Τὸ φθινόπωρον τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἐγύρισεν ἀπὸ τὸ Μπελιγράδι εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

Ὁ δραγουμάνος ἔρχεται εἰς Βουκουρέστι.

Τότε ἔδωκε Θέλημα τὸν μέγαν δραγουμάνον νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ σπίτι του ἐμπροστὰ, ὅστις ἦλθε διὰ τοῦ Δουνάβεως εἰς Ρουτζοῦκι καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βουκουρέστι, καὶ ἀνταμώθη μετὰ τοῦ Κωνσταντίνβοδα Μπασαραμπα, τὸν καιρὸν ὁποῦ ἐγίνοντο οἱ γάμοι τῆς δομνίτζας αὐτοῦ Στάνκας μετὰ τοῦ Ράδουλ μπεϊζαδὲ υἱοῦ τοῦ Ἡλιάσκου βόδα, καὶ τὸν ἐδέχθη μετὰ μεγάλης τιμῆς, καὶ ἔγινε πενθερὸς ἀπὸ μέρους τοῦ γαμβροῦ· μετὰ ταῦτα ἐτελειώθησας καὶ οἱ ἀραβῶνες τῆς δομνίτζας Ἡλίνκας μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Σκαρλάτου· ἐκάθησε δὲ εἰς τὸ Βουκουρέστι ἕως δέκα ἡμέρας, ἔχωντάς τον ὁ αὐθέντης εἰς μεγαλωτάτην τιμὴν καὶ περιποίησιν· καὶ ὅταν ἐκίνησε διὰ τὴν Πόλιν τὸν ἐξεπροβόδισαν μὲ πομπόζον ἀλάϊ καὶ μὲ φιλοδωρήματα ἀρκετὰ, δίδωντάς τον καὶ ἱκανοὺς ἀνθρώπους νὰ τὸν συντροφιάσουν ἕως εἰς τὴν Πόλιν, ὁποῦ φθάνωντας ἐκάθησε δέκα ἡμέρας, καὶ πέρνωντας τὴν γυναῖκά του ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

Ἑτοιμασία πολέμου.

Ἄρχισε πάλιν ὁ ἐπίτροπος νὰ κάμῃ ἑτοιμασίαν διὰ τὴν ἄνοιξιν, διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν πόλεμον.

Βεζίρης ὁ Μπουγιουκλῆ Μουσταφᾶς.

Ὁ βασιλεὺς εἶχε συνήθειαν καὶ ἐπεριπατοῦσε καθ' ἑκάστην ἔξω τεπτίλι διὰ νὰ ἀκούσῃ καὶ νὰ μάθῃ τί λέγουν ὁ κόσμος· καὶ ἄκουε πῶς ἐπαραπονοῦντο καὶ ἐπροσκλαίοντο ὅλοι ἀπὸ τὸν τεφτερδάρην πῶς κάμνει ἀδικίαις· ὅθεν ἐπρόσταξε τὸν βεζιραζέμην νὰ τὸν εὐγάλῃ ἐξ ἀποφάσεως καὶ νὰ βάλλῃ ἄλλον· ἐμήνυσε καὶ ὁ βεζιραζέμης τὸν βασιλέα καὶ τὸν ἐπαρεκάλεσε νὰ τὸν ἀφήσῃ, ἐπειδὴ εἶχεν ὅλον τὸν λογαριασμὸν τῆς τοῦ πολέμου ἑτοιμασίας ἐπάνω του, καὶ ἂν ἀλλαχθῇ αὐτὸς ἐνδέχεται νὰ γένῃ λάθος, ὄντας ἐπάνω εἰς τὸ κίνημα· ὁ βασιλεὺς πάλιν καὶ ἐκ δευτέρου ἐπρόσταξε σφοδρῶς, χωρὶς ἄλλο νὰ τὸν ἀλλάξῃ· βλέπωντας ὁ ἐπίτροπος τὸ ἀμετάθετον τῆς γνώμης τοῦ βασιλέως, ἐπῆγεν ἀ(υ)τός του εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἶπεν: ἰδού, βασιλεῦ, ὁποῦ ἤφερα τὸ ἀμανέτι ὁποῦ μὲ ἔ-

Hotărîrea Vizirului despre haragĭ.

Acest epitrop a făcut ca să fie toţĭ haragiĭ *aliseviè* [64]), adecă tóte *efsatiĭ*.

Se întórce Vizirul la Adrianopol.

In tómnă la Sântul Dimitrie s'a reîntors de la Belgrad la Adrianopol.

Dragomanul vine la Bucureştĭ.

Atunci a dat voe mareluĭ dragoman ca să vie înainte la casa luĭ, care a venit pe Dunărea la Ruşciuc şi de acolo la Bucureştĭ, şi s'a întâlnit cu Constantin Vodă Basarab, în timpul când era nunta Domniţeĭ luĭ Stanca cu Radul Beizadea, fiul luĭ Iliaşcu Vodă; şi l-a primit cu mare cinste şi a fost socru din partea gineruluĭ. După aceea s'a săvârşit şi logodna Domniţeĭ Ilinca cu fiul sĕŭ Scarlat. A stat la Bucureştĭ ca ḑece ḑile, avêndu-l Domnul la mare cinste şi bună-primire, şi când s'a pornit pentru Constantinopol l-a urmat cu alaĭ pompos şi cu presente destule, dându-ĭ şi îndeajuns ómenĭ să-l acompanieze până la Constantinopol, unde ajungênd a stat ḑece ḑile, şi luându-şĭ soţia sa s'a dus la Adrianopol.

Pregătire de rĕsboiu.

Aŭ început ĭarăşĭ epitropul să facă pregătirĭ pentru primăvară, pentru ca să mérgă la rĕsboiŭ.

Vizir Bughiucli Mustafa.

Impĕratul avea obiceiŭ a se preumbla în fiecare ḑi afară tiptil, ca să audă şi să asculte ce ḑice lumea. Şi a auḑit că toţĭ se jeluiaŭ şi se plângeaŭ de Tefterdar că face nedreptăţĭ; de aceea a ordonat luĭ Vizirazemi să-l scótă din ordin şi să pună altul. A vestit şi Vizirazemi pe Impĕrat şi l-a rugat să-l lase, pentru că avea tótă socotéla preparareĭ rĕsboiuluĭ asupra sa, şi dacă s'ar schimba acesta, s'ar întâmpla să fie greşală, fiind asupra plecareĭ. Impĕratul ĭarăşĭ şi de a doua óră a ordonat aspru, fără nicĭ un cuvênt să-l schimbe. Vĕḑênd epitropul socotinţa nestrămutată a Impĕratuluĭ, s'a dus singur la Impĕratul şi a ḑis : Iată Impĕrate, că am adus amanetul ce mĭ-aĭ dat,

www.dacoromanica.ro

δωκες, καὶ ἰδοὺ καὶ τὸ κεφάλι μου· ἐγὼ δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ τὸ κυβερνήσω, καὶ ὅ, τι ὁρισμὸς εἶναι τῆς βασιλείας σου· ὁ βασιλεὺς, ἀγκαλὰ καὶ ἦτον ἄνθρωπος Θυμώδης, καὶ ἂν ἦτον ἄλλος ἤθελε κακοπάθει, ὅμως μὲ τὸ νὰ τὸν ἀγαποῦσεν αὐτὸν καὶ τὸν εἶχεν εἰς καλὴν ὑπόληψιν, ἐπειδὴ ἦτον καλὸς ἄνθρωπος, τόσον μόνον τὸν εἶπεν· ἐγὼ μήτε πρῶτα δὲν ἤθελα νὰ σὲ δώσω τὴν βοῦλλαν, μόνον μὲ ἀνάγκασαν πολλοί· καὶ ἔτσι ἐπροσκύνησε καὶ εὐγῆκεν ἔξω· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κιζλάραγα νὰ τὸν ἐρωτήσῃ τί ζητεῖ, καὶ εἶπεν· ὅτι παρακαλῶ νὰ μὲ δώσῃ ἄδειαν νὰ ὑπάγω εἰς τὴν Μπροῦσαν εἰς τὸ σπίτι μου, καὶ νὰ παρακαλῶ τὸν Θεὸν διὰ τὴν ζωὴν καὶ ὑγείαν του. Καὶ ἐλάλησεν ὁ βασιλεὺς τὸν ρεκιὰπ καϊμεκάμην τὸν Μπουγιουκλῆ Μουσταφᾶ πασᾶν καὶ τὸν ἔδωκε τὴν βοῦλλαν.

Αὐθεντεύει εἰς Μπογδανίαν ὁ Κωνσταντῖνος υἱὸς τοῦ Δούκα βόδα.

Μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἦλθε λόγος πῶς ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ Κωνσταντίνβοδας Καντεμίρης, αὐθέντης τῆς Μπογδανίας καὶ ἐκλέξαν οἱ ἄρχοντες διὰ αὐθέντην τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν νεώτερον τὸν Δημητράσκον βόδα, μὲ τὸ νὰ ἔλειπεν ὁ μεγαλείτερος Ἀντίοχος βόδας εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἔστειλαν ἀναφοραῖς εἰς τοὺς ἄρχοντας, ὁποῦ εἶχαν ὑπάγει προτήτερα εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, νὰ ταῖς δώσουν εἰς τὴν Πόρταν, καὶ νὰ παρακαλέσουν νὰ γένῃ τὸ θέλημά τους· ὅμως ὁ Κωνσταντίνβοδας Μπασαράμπας πέρνωντας τὴν εἴδησιν, ἐπρόλαβε μὲ δύναμιν ἀσπρῶν, καὶ ἐκατώρθωσε νὰ δοθῇ ἡ αὐθεντεία εἰς τὸν γαμβρόν του τὸν Κωνσταντίνβοδα υἱὸν τοῦ Δούκα βόδα· καὶ οὕτως ἔστειλαν καὶ τὸν ἐσήκωσαν ἀπὸ τὴν Πόλιν, καὶ πηγαίνοντές τον εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἐφόρεσε καβάδι διὰ τὴν αὐθεντείαν τῆς Μπογδανίας.

Γάμοι τῆς Ρωξάνδρας θυγατρὸς τοῦ δραγουμάνου.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς Ρωξάνδρας Θυγατρὸς τοῦ μεγάλου δραγουμάνου μετὰ τοῦ Ματαίη μπεϊζαδὲ τοῦ Γρηγόρβοδε, τοὺς ὁποίους ἐστεφάνωσεν ἐκ μέρους τοῦ Κωνταντίνβοδα Μπασαράμπα ὁ Μιχάλης σπαθάρης Καντακουζηνὸς ὤντας τότε εἰς την Ἀδριανούπολιν.

Ἐκστρατεία κατὰ τῶν Νεμτζῶν καὶ παναγιώτατος ὁ Διονύσιος Σερογλάνης.

Ἦλθε καιρὸς νὰ ἐκστρατεύσῃ ὁ βεζιραζέμης πάλιν κατὰ τῶν Γερμανῶν, καὶ ἐστοχάσθη δὰ καλλίτερον νὰ μὴ πηγαίνῃ ἀπὸ τὴν στράταν τοῦ Μπελιγραδίου, καθὼς ἄλλοτε ἄλλοι βεζιραζέμιδες, ἀλλὰ νὰ ἔλθῃ νὰ περάσῃ διὰ τῆς Βλαχίας εἰς τὴν

și ĭată și capul meŭ. Eŭ nu sunt vrednic s'o guvernez, și ceea ce este hotărîrea Impĕrăției tale. Impĕratul deși era om mânios, și dacă era altul era să pată rĕŭ, dar fiind că-l ĭubea și-l avea la bună opinie, căcĭ era om bun, atâta numaĭ ĭ-a dis: Eŭ nicĭ întêiŭ nu voeam să-ți daŭ sigilul, dar m'aŭ nevoit mulți; și așa s'a închinat și a ĭeșit afară, și a dis Impĕratul luĭ Chizlaraga să-l întrebe ce cere, și dise: Că-l rog să-mĭ dea voe să mĕ duc în Brusa la casa mea și să rog pe D-deŭ pentru viața și sănătatea sa. Și a vorbit Impĕratul luĭ rechiap Caimacam, Bughiucli Mustafa Pașa, și ĭ-a dat sigilul.

Domneşte în Moldova Constantin, fiul lui Duca Vodă.

Nu după multe dile a venit știre că și-a plătit obștésca datorie Constantin Vodă Cantemir, Domnul Moldoveĭ, și aŭ ales boerii pentru Domn pe fiul sĕŭ cel maĭ tânăr, pe Dumitrașcu Vodă, pentru că lipsa cel mare Antioh Vodă în Constantinopol și a trimis anaforale la boerĭ, carii se dusese maĭ înainte la Adrianopol, ca să le dea la Pórtă, și să o róge să fie voia lor. Dar Constantin Vodă Basarab luând știință a propus în puterea banilor și a reușit a se da Domnia ginereluĭ sĕŭ, Constantin Vodă, fiul luĭ Duca Vodă. Și așa a trimis și l-a rădicat din Constantinopol și ducêndu-l la Adrianopol, l-a îmbrăcat cu cavadi pentru Domnia Moldoveĭ.

Nunta Ruxandreĭ fĭica Dragomanuluĭ.

In acel timp s'a celebrat nunta Dómneĭ Ruxandra, fĭica mareluĭ Dragoman, cu Mateiŭ Beizadea a luĭ Grigorie Vodă, pe care ĭ-a cununat, din partea luĭ Constantin Vodă Basarab, Mihail Spătarul Cantacuzin, fiind atuncĭ la Adrianopol.

Expediţia contra Nemţilor şi Preasânţit Dionisie Seroglan.

A venit timpul să facă expediție Vizirazemi ĭarășĭ contra Germanilor și s'a gândit pentru maĭ bine să nu se ducă pe drumul Belgraduluĭ, dupre cum altă dată alți Vizirazemizĭ, ci să vie să trécă prin Valahia în Tran-

www.dacoromanica.ro

Τρανσυλβανίαν διὰ νὰ τὴν κυριεύσῃ· καὶ ἐρχόμενος ἕως τὸ Ρουστζοῦκι, ὁμοῦ καὶ ὁ χάνης, εὐγῆκεν ὁ Κωνσταντίνβοδας Μπασαράμπας εἰς προϋπάντησιν εἰς τὸ Ρουστζοῦκι, ἔχωντας καὶ ἄρχοντας τῆς τζάρας μαζί του, καὶ τὸν ἐδέχθη ὁ βεζιραζέμης μὲ ἱλαρότητα καὶ τὸν εἶπε, νὰ γυρίσῃ εἰς τὸν θρόνον του διὰ νὰ ἑτοιμάσῃ κονάκια καὶ τὰ τῆς ὁδοιπορίας ἀναγκαῖα. Τότε ἐπαρακάλεσεν ὁ Μπασαράμπα βόδας διὰ τὸν κὺρ Διονύσιον τὸν Σερογλάνην (ὁ ὁποῖος ἦτον εἰς τὴν Βλαχίαν) διὰ νὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ πάλιν οἰκουμενικὸν πατριάρχην, καὶ εἰσηκούσθη, καὶ φορῶντάς τον καβάδι τὸν ἔστειλεν εἰς βασιλεύουσαν.

silvania, pentru ca s'o supue. Şi venind până la Rusciuc, împreună cu Hanul, a ieşit Constantin Vodă Basarab spre întâmpinare la Rusciuc, avênd şi boerĭ de aĭ ţĕreĭ cu el, şi l-a primit Vizirazemi cu veselie şi ĭ-a spus să se întórcă la scaunul sĕŭ ca să gătéscă conace şi cele necesare de drum. Atuncĭ s'a rugat Basarab Vodă pentru chir Dionisie Seroglan (care era în Valahia), pentru a-l pune ĭarăşĭ patriarh ecumenic şi a fost ascultat, şi îmbrăcându-l cu cavadi, l-a trimis la cetatea împĕrătéscă.

Πολιορκεῖται τὸ Μπελιγράδι ὑπὸ Νεμτζῶν.

Se asediază Belgradul de Nemţi.

Τὰς ἡμέρας δὲ ὁποῦ ἄρχισαν τὰ στρατεύματα νὰ περνοῦν τὸν Δούναβιν, ἦλθεν εἴδησις ἀπὸ τὸν πασᾶν τοῦ Μπελιγραδίου, ὅτι οἱ Νέμτζοι ἐπολιόρκησαν τὸ Μπελιγράδι καὶ νὰ προφθάσῃ ὁ βεζιραζέμης τὸ ὀγληγορώτερον πρὸς βοήθειαν· καὶ εὐθὺς ὁ βεζιραζέμης ἐκίνησε μετὰ τῆς μετ' αὐτοῦ δυνάμεως καὶ φθάνωντας εἰς τὸ Μπελιγράδι τὸ ἐγλύτωσε.

In ţilele când a început armatele să trécă Dunărea, a venit ştiinţă de la Paşa de Belgrad că Nemţiĭ aŭ asediat Belgradul şi să grăbéscă maĭ curând Vizirazemi întru ajutor. Şi îndată Vizirazemi a plecat cu puterea ce avea şi ajungênd la Belgrad l-a eliberat.

Οἱ ἀρχιερεῖς δὲν θέλουσι τὸν Διονύσιον.

Arhiereiĭ nu voesc pe Dionisie.

Ὁ δὲ κὺρ Διονύσιος φθάνωντας εἰς τὴν Πόλιν, εὔγαλε τὸν κὺρ Καλλίνικον ἀπὸ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον καὶ ἀπεκαταστήθη αὐτὸς οἰκουμενικὸς πατριάρχης· ἀγκαλὰ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς δὲν τὸν ἤθελαν μὲ κανένα τρόπον, ὅμως τί ἠμποροῦσαν νὰ κάμουν, ἕως οὗ νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ βεζιραζέμης;

Iar chir Dionisie sosind în Constantinopol, a scos pe chir Calinic din scaunul patriarhal şi s'a aşedat el patriarh ecumenic. Deşi Arhiereĭ nu-l voiaŭ cu nicĭ un chip, dar ce putea să facă până nu se va întórce Vizirazemi.

Μεγάλα γιασάκια εἰς Πόλιν.

Mare ghiasachia în Constantinopol.

Τότε ἔκαμαν καϊμεκάμην τὸν Καλαϊλικόζ, ὅστις ἔκαμε πολλὰ κακὰ καὶ φοβερὰ γιασάκια, εἰς τόσον ὁποῦ οἱ χριστιανοὶ δὲν ἤξευραν τί φορέματα νὰ φορέσουν· ἐπείραζε καὶ τῶν ἐλτζιδων τοὺς ἀνθρώπους· καὶ κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα κακὰ ἔκαμε καὶ τοῦτο· ἐπαράγγειλεν εἰς ὅλα τὰ λουτρὰ καὶ ἔκαμαν λουριὰ, καὶ τὸ κάθε λουρὶ εἶχεν ἀπὸ δύο κουδουνάκια μικρὰ, καὶ ἐπρόσταξεν ὅτι ὅποιος ξεγυμνωθῇ νὰ ἔμβῃ εἰς τὸ λουτρὸν νὰ λουσθῇ ὅ, τι λογῆς ριλῆς καὶ ἂν ἦτον, ἔξω ἀπὸ τοὺς Τούρκους, νὰ τὸ δέσῃ εἰς τὸ χέρι, καὶ ἔτσι νὰ ἔμβῃ μέσα.

Atuncĭ a făcut Caimacam pe Calailicoz, care a făcut multe rele şi înfricoşate *ghiasachia* [65]), atât în cât creştiniĭ nu ştiaŭ ce veşminte să pórte. Atăca şi pe ómeniĭ Consulilor; şi pe lângă alte rele a făcut şi acésta: a ordonat la tóte băile şi a făcut *lurià* [66]) şi fie-care lurià (legătură de pele) avea câte doĭ clopoţeĭ micĭ, şi a ordonat că acel ce se va desbrăca să intre în bae să se băiască, orĭ de ce fel de naţie ar fi, exceptând pe Turcĭ, să ĭ-o lege de mână şi aşa să intre în lăuntru.

Ἐξώσθη ὁ καϊμεκάμης διὰ μεσιτείας τοῦ ἐλτζῆ τῆς Φράντζας.

S'a dat afară Caimacamul prin mijlocirea Consulului Francieĭ.

Ἐγύρισεν ὁ ἐπίτροπος εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· τότε καὶ ὁ ἐλτζῆς τῆς Φράντζας ὤντας εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ἐπροσκλαύθη εἰς τὸν ἐπίτροπον ἀπὸ τὸν Καλαϊλικὸζ διὰ ταῖς ἀτιμίαις ὁποῦ ἔκαμεν εἰς

S'a întors epitropul la Adrianopol, atuncĭ şi Consulul Francieĭ fiind la Adrianopol s'a plâns la epitropul asupra luĭ Calailicoz pentru desonórea ce ĭ-a făcut luĭ şi celor-lalţĭ

www.dacoromanica.ro

αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς ἐπιλοίπους ἐλτζιδες, καὶ εὐθὺς τὸν εὔγαλεν ἀπὸ τὸ καϊμεκαμλίκι καὶ ἔστειλε τὸν Χουσεὶν πασᾶν 'Αμιτζασγλοῦ.

Βεζίρης ὁ 'Αλῆ πασᾶς καὶ παναγιώτατος ὁ Καλλίνικος.

Οἱ ἀρχιερεῖς μαθόντες τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἐπιτρόπου εἰς 'Αδριανούπολιν, ἐσηκώθησαν ὅλοι καὶ πέρνοντες τὸν κὺρ Καλλίνικον πατριάρχην, ἦλθον εἰς 'Αδριανούπολιν· ἐκίνησε καὶ ὁ Διονύσιος μὲ τέσσαρας ἀρχιερεῖς, μὲ τὸν Νεόφυτον Ἡρακλείας, μὲ τὸν Γαβριὴλ Χαλκηδόνος (ὁ ὁποῖος ἔχρημάτισεν ὕστερον οἰκουμενικὸς πατριάρχης) καὶ μὲ τῶν Δέρκων τὸν Νικόδημον καὶ μὲ τὸν Γάνου καὶ Χώρας, καὶ ἐπῆγεν κατόπιν τους· καὶ φθάνοντες ἐκεῖ τοὺς ἀκολούθησαν καὶ ἄλλοι κοσμικοὶ εἰς τὴν 'Αδριανούπολιν· ὅμως οἱ περισσότεροι ἦτον μὲ τὸ μέρος τοῦ Καλλινίκου· καὶ ἔπεσαν εἰς κρίσες καὶ ἄρχισαν νὰ μαλώσουν, ὥστε καὶ ἐδάρθησαν εἰς τὸ διβάνι· ὁ κὺρ Διονύσιος εἶχε βοηθὸν τὸν Μπασαράμπαν βόδα, καὶ ἐπάνω εἰς αὐτοὺς τοὺς καυγάδες ἐμαζιλεύθη ὁ ἐπίτροπος, καὶ ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ Σάμταρα μπουλουσὶ νὰ φέρῃ τὸν τεφτερδὰρ 'Αλῆ πασᾶν νὰ τὸν δώκῃ τὴν βοῦλλαν· ὅθεν ἡσύχασαν τότε καὶ οἱ καλόγηροι ἕως νὰ ἔλθῃ ὁ ἐπίτροπος ὁ νέος, ὅστις μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἔφθασεν, ἄνθρωπος καλὸς, φρόνιμος, μεγαλοπρεπὴς καὶ μεγαλόδωρος· τότε πάλιν ἄρχισαν οἱ καλόγηροι νὰ εὐγαίνουν εἰς τὸ διβάνι νὰ κρισολογοῦνται καὶ νὰ ὑβρίζωνται· εἰς ὅλον τὸ ὕστερον ὅμως ἐνίκησε τὸ μέρος τοῦ κὺρ Καλλινίκου, καὶ τὸν ἀπεκατεστήσαν πατριάρχην, ὁ δὲ κὺρ Διονύσιος ἐπαραμέρισε.

'Απατᾷ ὁ Ἡρακλείας τὸν τζαούσην ὁποῦ τὸν ἐπήγαινεν εἰς ἐξορίαν.

Τότε ὁ κὺρ Καλλίνικος ἀποκατασταθεὶς πατριάρχης ἐξώρισε τὸν Ἡρακλείας εἰς τὴν Κύπρον, περνῶντας ὅμως εἰς τὸ Σκούταρι νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Κύπρον, ἐγέλασε τόν τζαούσην καὶ τὸν ἐπῆρεν εἰς τὸ Κουσκουντζοῦκι διὰ νὰ ξεφαντώσουν εἰς ἕνα σαράγι, καὶ ἐπῆγεν ὁ ἄγνωστος· τὸ δὲ σαράγι ἐκεῖνο ἔτυχε καὶ ἦτον καϊᾶ σουλτάνας, καὶ ἐμβαίνοντες μέσα, ἀφ' οὗ ἐξεφάντωσαν, εἶπε τῷ τζαούσῃ: ἐγὼ ἀπ' ἐδῶ δὲν εὐγαίνω, καὶ ἐσὺ ἂν θέλῃς τὸ καλόν σου πήγαινε καὶ χρύψου· ἰδοὺ ὁποῦ σὲ δίδω καὶ ἔξοδα· ὅτι ἂν φανερώσῃς πῶς μὲ ἔχασες ἀπὸ τὰ χέριά σου, κινδυνεύεις· μόνον κάθησαι, ὥστε νὰ μὲ ἔλθῃ ἰτλὰκ φερμάνι, καὶ τότε εὐγαίνεις εἰς τὸ φανερόν.

'Εξορίζει ὁ Μπασαράμπας τὸν σπαθάρην Λασκαράκην.

Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας καὶ ὁ Κωνσταντίνβοδας Μπασαράμπας μὲ δύναμιν ἄσπρων ἐξορίζει τὸν

consulĭ. Și îndată l-a scos din caimăcamlîc și a trimis pe Husein Pașa Amiţaoglu.

Vizir Ali paşa şi Preasânţit Calinic.

Arhiereiĭ auḑind de venirea epitropuluĭ la Adrianopol s'aŭ sculat toţĭ și luând pe chir Calinic patriarhul aŭ venit la Adrianopol; a plecat și Dionisie cu patru Arhiereĭ, cu Neofit al Iraclieĭ, cu Gavriil al Halcedonuluĭ (care a fost apoĭ patriarh ecumenic), cu Nicodim al Derculuĭ și cu cel al Ganuluĭ și Horeĭ, și s'a dus după eĭ; și ajungênd acolo ĭ-aŭ urmat și alţĭ civilĭ la Adrianopol. Dar majoritatea era cu partida luĭ Calinic, și aŭ căḑut la judecăţĭ și aŭ început a se sfădi în cât s'aŭ și bătut la Divan. Chir Dionisie avea sprijin pe Basarab Vodă, și în timpul acestor sfeḑĭ s'a mazîlit epitropul, și a trimis Impĕratul la Samtara Bulusi să aducă pe Tefterdar Ali pașa să-ĭ dea sigilul. Deci s'aŭ liniștit atunci și călugării până să vie noul epitrop, care după patru-ḑecĭ de ḑile a sosit, om bun, înţelept, impunător și darnic. Atunci ĭarăși a început călugării să se ducă la Divan, să se judece și să se insulte. La urma urmeĭ însă a învins partida luĭ chir Calinic, și l-a reașeḑat patriarh, ĭar chir Dionisie s'a retras la o parte.

Înşală al Iraclieĭ pe Ceauş, care-l ducea în exil.

Atunci chir Calinic reașeḑat patriarh a surgunit pe al Iraclieĭ la Cipru, însă sculându-se de la Scutari să mergă la Cipru, a înșelat pe Ceauș și l-a luat la Cuscumgiuc spre a se desfăta la un seraiŭ, și s'a dus necunoscutul. Iar Seraiul acela s'a întâmplat și a fost *Caiù Sultanas* [67]), și intrând înlăuntru după ce s'a desfătat a ḑis ceaușuluĭ: eŭ nu ĭes de aicea, ĭar tu dacă-ţĭ voeștĭ binele tĕŭ dute și te ascunde, ĭată-ţĭ daŭ și de cheltuială. Pentru că de veĭ arăta că m'aĭ perdut din mânile tale, eștĭ în pericol; ci stăĭ însă ca să-mĭ vie *itlac ferman* [68]) și atunci veĭ ĭeși la ivélă.

Exiléză Basarab pe Spatarul Lascarachi.

In timpul acela și Constantin Vodă Basarab cu puterea banilor exiléză pe Spatarul

www.dacoromanica.ro

σπαθάρην Λασκαράκην Ρωσσέτον εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἡ αἰτία ἦτον αὐτή· ἐρχόμενος ὁ ρηθεὶς νέος ἐπίτροπος ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν εὐγῆκεν ἐμπρός του εἰς Νικομήδειαν καὶ τὸν ἀντάμωσε· καὶ τὸν εἶπεν ὁ ἐπίτροπος νὰ ἐλθῃ εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ ἐπῆγεν· ὅμως δὲν ἡσύχαζεν, ἀλλὰ ἐπήγαινεν εἰς ταῖς πόρταις· καὶ μαθὼν ὁ Μπασαράμπα βόδας τὸν ἐξώρισε.

Κυριεύεται ἡ Χίος ὑπὸ τῶν Βενετίκων.

Τότε ἐκίνησε πάλιν εἰς τὸν μετὰ τῶν Νεμτζῶν πόλεμον, καὶ εἰς τὴν στράταν τὸν ἦλθεν εἴδησις πῶς οἱ Βενετζιάνοι πηγαίνοντες εἰς τὴν Χίον τὴν ἐπολιόρκησαν καὶ τὴν ἐπῆραν· εὑρέθη καὶ ὁ βασιλικὸς στόλος εἰς τὴν Χίον, ὥντας καπετὰν πασᾶς ὁ Δαμὰτ Χασᾶν πασᾶς μὲ εἴκοσι γαλούνια καὶ εἰκοσιτρία κάτεργα, καὶ δὲν ἐστάθη νὰ πολεμήσῃ, μόνον ἐπῆρε τὴν ἀρμάδα καὶ ἀνεχώρησε, καὶ οὕτως ἐπάρθη ἡ Χίος.

Προσταγὴ τοῦ βασιλέως διὰ τὴν Χίον.

Μαθὼν ὁ βασιλεὺς τὴν ἄλωσιν τῆς Χίου ἐμήνυσε τὸν ἐπίτροπον, ὅτι νὰ κάμῃ παντοίῳ τρόπῳ νὰ τὴν πάρῃ ὀπίσω· καὶ εὐθὺς ὁ ἐπίτροπος ἔξωσε τὸν καπετὰν πασᾶν, Δαμὰτ Χασᾶν πασᾶν, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔκαμε τὸν Χουσεὶν πασᾶν Ἀμιτζαογλοῦ.

Ἐκστρατεία κατὰ τῆς Χίου.

Τότε ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν ὁ Μισιρλόγλους, ὁποῦ ἦτον Ἀνατὸλ μπεηλέρμπεης, μὲ τὰ στρατεύματα νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ἠξεύρωντάς τον ὁ ἐπίτροπος πῶς ἔχει τὴν πρᾶξιν τῆς Θαλάσσης, μὲ τὸ νὰ ἐστάθη καὶ ἄλλοτε καπετὰν πασᾶς, τὸν ἔκαμε σερασκέρην ἐπάνω εἰς τὸν καπετὰν πασᾶς καὶ εἰς ὅλην τὴν ἀρμάδα, καὶ ἔκαμεν ἐπάνω εἰς τὰ γαλούνια προεστὸν τὸν Μέτζο Μόρτον, ἤγουν καπετὰν δελὲ νάβι· καὶ πηγαινάμενος εἰς ταῖς Φώκαις διὰ ξηρᾶς ὁ Μισιρλόγλους ηὗρεν ὅλην τὴν βασιλικὴν ἀρμάδα καὶ τὴν ἀρμάτωσε μὲ ὅλα τὰ πρὸς πόλεμον χρειαζόμενα.

Πολιορκεῖται τὸ Πετροβαραδίνι ὑπὸ Τούρκων.

Ὁ δὲ ἐπίτροπος τότε πηγαίνωντας εἰς τὸν πόλεμον, ἦλθεν εἰς Πετροβαραδίνι καὶ τὸ ἐπολιόρκησε, καὶ τὸ ἐπολέμησε δύο μῆνας καὶ δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸ πάρῃ· καὶ φθάνοντας τὸ φθινόπωρον ἐγύρισεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

Δευτέρα πρασταγὴ τοῦ βασιλέως διὰ τὴν Χίον.

Ἀφ' οὗ ἐπέστρεψεν εἰς Ἀδριανούπολιν ὁ ἐπίτροπος, ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς χάτι σερίφι εἰς τὸν

Lascarachi Roset la Cipru, și pricina a fost acésta: Venind noul Epitrop din Anatol s'a dus înaintea luĭ la Nicomidia și l-a întâlnit, și ĭ-aŭ ḍis Epitropul să vie la Adrianopol și s'a dus. Dar nu s'a liniștit, ci s'a dus la Porță și auḍind Basarab Vodă 'l-a exilat.

Se cucereşte Chio de Veneţianĭ.

Apoĭ s'a dus ĭarășĭ la rĕsboiŭ contra Nemţilor și pe drum ĭ-a venit știre că Veneţianiĭ ducêndu-se la Chio a asediat-o și a luat-o. Era și marina împĕrătéscă la Chio, fiind căpitan pașă Damat Hasan pașa cu douĕḍecĭ de *galunĭ* [69]) și cu douĕ-ḍecĭ de corăbiĭ și n'a stat să se bată, ci a luat flota și a plecat și așa s'a luat Chiul.

Ordinul Impĕratuluĭ pentru Chio.

Auḍênd împĕratul de luarea Chiuluĭ a vestit pe epitrop, ca să facă tot chipul putincios să-l ĭa înapoĭ. Și îndată epitropul a scos pe căpitan pașa Damad Hasan pașa, și în locul sĕŭ a făcut pe Husein pașa Amiţaoglu.

Expediţia asupra Chiuluĭ.

Atuncĭ venind din Anatol Misirloglu, care era Anatol Beilerbeĭ cu armatele ca să se ducă la rĕsboiŭ, și sciindu-l epitropul că are practică mare, pentru că a fost și altă dată Căpitan pașa, l-a făcut Seraschier asupra luĭ Căpitan pașa, și asupra întregeĭ flote, și a făcut peste galunĭ maĭ mare pe Metzo-morto, adică capitan peste corăbiĭ. Și ducêndu-se la Foche pe uscat Misirloglu a găsit tótă flota și a armat-o cu tóte cele trebuitóre spre rĕsboiŭ.

Se asediază Petrovaradin de Turcĭ.

Iar epitropul atuncĭ ducêndu-se la rĕsboiŭ a venit la Petrovaradin și l-a asediat și l-a lovit douĕ lunĭ și n'a putut să-l ĭa și sosind tómna s'a întors la Adrianopol.

A doua poruncă a Impĕratuluĭ pentru Chio.

După ce s'a reîntors Epitropul la Adrianopol, a trimis Impĕratul *hati-şerif* luĭ Mi-

www.dacoromanica.ro

Μισιρλόγλου προστάζωντάς τον, ὅτι τὴν Χίον ἀπὸ λόγον του τὴν ἠξεύρει, μόνον νὰ ὑπάγῃ νὰ πολεμήσῃ μὲ τὴν ἀρμάδα καὶ νὰ τὴν πάρῃ· τότε εἰς τὴν ἀρμάδα ἦτον καπετὰν πασᾶς, ὡς προέφημεν, ὁ Χουσεὶν πασᾶς Ἀμιτζαογλοῦς, ὁ ὁποῖος ὕστερον ἐστάθη καὶ βεζιραζέμης· ὁ Μετζομόρτος καπετὰν δελὲ νάβι ἔκαμε πολλαῖς ἀνδραγαθίαις εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον.

Πόλεμος Τουρκῶν καὶ Βενετζιάνων.

Βλέπωντας ὁ Μισιρλόγλους τὴν βασιλικὴν προσταγὴν ἐκίνησε μὲ τὴν ἀρμάδα τὸν Ἰανουάριον μῆνα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Χίον καὶ ἐπροσκαλοῦσε τοὺς Βενετζιάνους νὰ εὔγουν εἰς τὸν πόλεμον ἡ ἀρμάδα τῶν Τουρκῶν ἦτον, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, εἰκοσι γαλούνια καὶ εἰκοσιτρία κάτεργα, τῶν δὲ Βενετζιάνων ἦτον εἴκοσι γαλούνια, εἰκοσιτρία κάτεργα καὶ ἓξ μαγούναις· καὶ ἔτζι εὐγῆκαν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ κατὰ πρώτην προσβολὴν ἐπίασεν ἡ καπετάνια τῶν Βενετζιάνων φωτιὰν, ὁμοίως καὶ τὸ δεύτερον μετὰ τοῦτο, τὸ λεγόμενον πατρώνα, καὶ ἐλάηκαν· οἱ Τοῦρκοι βλέποντες τοῦτο ἐνεδυναμώθησαν περισσότερον καὶ ἐπολέμησαν ἀδιακόπως ἑπτὰ ὥρας φρικτὸν πόλεμον, εἰς τὸν ὁποῖον μόνον ἕνα κάτεργον τούρκικον ἐβούλισε, καὶ ἕνα κάτεργον τῶν Βενετζιάνων.

Ἀναλωχὴ τοῦ πολέμου.

Μετὰ δὲ τὸν πόλεμον αὐτὸν ἀνεχώρησαν οἵ τε Τοῦρκοι καὶ οἱ Βενετζιάνοι, οἱ μὲν πάλιν εἰς ταῖς Φώκαις, οἱ δὲ Βενετζιάνοι εἰς τὴν Χίον διὰ νὰ ἐπανορθώσουν τὰ χαλασμένα μέρη τῶν καραβίων τους· οἱ ὁποῖοι ἐγνώρισαν ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν πόλεμον πῶς δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἀντισταθοῦν, καὶ ὅτι τὴν Χίον τὴν χάνουν.

Βασιλεία σουλτὰν Μουσταφᾶ, καὶ ἅλωσις Χίου.

Τότε ἀπέθανεν ὁ σουλτὰν Ἀχμέτης καὶ ἀνέλαβε τὸν βασιλικὸν θρόνον ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς, ὁ ἀνεψιός του, ὁ υἱὸς τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη· ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς, καθὼς ἔγινε βασιλεὺς, εὐθὺς ἔστειλε χάτι σερίφι εἰς τὸν Μισιρλόγλου, πῶς ἐξ ἅπαντος τὴν Χίον νὰ τὴν πάρῃ· καὶ ἔτζι ἀρματώθησαν ἐκ δευτέρου καὶ ἐπῆγαν πάλιν εἰς τὴν Χίον καὶ εὐγῆκαν εἰς πόλεμον μὲ τοὺς Βενετζιάνους, καὶ μόνον μίαν φορὰν ἔρριψαν τὰ κομμάτιά τους καὶ ἀνεχώρησαν εὐθὺς οἱ Βενετζιάνοι ἀπὸ τὴν Χίον, καὶ μὲ τόσην βίαν ἔφυγον, ὁποῦ εἰς τὰ χωρία ἔξω ἀπέμειναν ἕως ὀκτακόσιοι σολδάτοι, μὴ προφθάσαντες νὰ τοὺς συμπεριλάβουν, καὶ τοὺς ἐσκλάβωσαν ὅλους· καὶ ἕνα γαλοῦνι, ὁποῦ εἶχε μέσα ζαχιρὲν καὶ γυναῖκες, θέλοντας νὰ εὔγῃ ἔξω

sirloglu ordonându-ĭ că cere Chio de la el, numaĭ de cât să se ducă cu flota să-l lovéscă şi să-l ĭa. Atuncĭ era la flotă Căpitan paşa, cum am ḑis, Husein paşa Amiţaoglu, care apoĭ a fost şi Vizirazemi. Metzo-morto căpitanul corăbiilor a făcut multe bravurĭ în acest rĕsboiŭ.

Rĕsboiul Turcilor cu Veneţianiĭ.

Vĕḑênd Misirloglu ordinul împĕrătesc a plecat cu flota în luna luĭ Ianuarie şi a ajuns la Chio şi a provocat pe Veneţianĭ să ĭasă la rĕsboiŭ ; flota Turcilor era, dupre cum am ḑis maĭ sus, douĕ-ḑecĭ de *galunurĭ* şi douĕ-ḑecĭ şi treĭ de corăbiĭ, ĭar a Veneţianilor era douĕḑecĭ de *galunurĭ* şi douĕ-ḑecĭ şi treĭ de corăbiĭ şi şase *magune*[70]), şi aşa aŭ eşit la rĕsboiŭ şi la întêiul atac a luat corabia căpitanuluĭ Veneţianilor foc, de asemenea şi a doua, ḑisă Patrona şi a ars. Turciĭ vĕḑênd acestea s'aŭ împuternicit maĭ mult şi a dat rĕsboiŭ neîntrerumpt şapte césurĭ, rĕsboiŭ înfricoşat, în care numaĭ o corabie turcéscă s'a afundat şi o corabie Veneţiană.

Suspendarea rĕsboiuluĭ.

După acest rĕsboiŭ aŭ plecat şi Turcii şi Veneţianiĭ, aceştia ĭarăşĭ la Foche, şi Veneţianiĭ ĭarăşĭ la Chio, pentru-ca să repare părţile stricate ale corăbiilor lor, cariĭ aŭ cunoscut din acest rĕsboiŭ, că nu pot să se opue îndeajuns, şi că perd Chio.

Impĕrăţia Sultan Mustafa şi luarea Chiuluĭ.

Atuncĭ a murit Sultan Ahmet, şi a luat tronul împĕrătesc Sultan Mustafa, nepotul sĕŭ fiul luĭ Sultan Mehmet, care îndată ce s'a făcut Impĕrat a trimis *hatişerif*, la Misirloglu, că cu orĭ-ce preţ să ĭa Chio ; şi aşa înarmându-se de a doua óră s'a dus la Chio şi a eşit la rĕsboiŭ cu Veneţianiĭ, şi numaĭ odată aŭ aruncat bombele lor, şi aŭ plecat îndată Veneţianiĭ din Chio, cu atâta grabă aŭ fugit în cât afară la sate aŭ rĕmas până aprópe 800 soldaţĭ, neavênd timp să-ĭ ĭa, şi ĭ-aŭ sclăvit pe toţĭ şi un *galun* ce avea înăuntru zaharea şi femeĭ, voind să ĭasă afară din port, a ajuns de petre, şi vĕḑênd ceĭ din el nevoia, că nu pot să se ducă niciĭ

www.dacoromanica.ro

ἀπὸ τὸ μπογάζι, ἐκάθησεν εἰς ταῖς πέτραις, καὶ βλέποτνες οἱ ἐν αὐτῷ τὴν ἀνάγκην, ὁποῦ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ὑπάγουν οὔτε ἐμπρὸς οὔτε ὀπίσω, εὗγαλαν φλάμπουρον βέρας, καὶ δὲν τὸ ἐδέχθησαν οἱ Τοῦρκοι, μὲ τὸ νὰ ἦτον χωρὶς τὸ θέλημά τους, καὶ τοὺς ἐσκλάβωσαν ὅλους· ἄφησαν ἀκόμη τέσσαρα μαγαζία γεμάτα φορέματα, παξιμάδια καὶ ἄλλον ζαχιρὲν μὲ τὸ νὰ μὴν ἐπρόφθασαν νὰ τὰ πάρουν.

înainte nicĭ înapoĭ, aŭ rădicat steag de pace, dar nu l-aŭ primit Turciĭ, pentru că era fără voia lor şi ĭ-aŭ sclăvit pe toţĭ; au lăsat încă 4 magaziĭ pline cu haĭne, pesmeţĭ şi altă zaharea, fiind-că n'aŭ avut timp s'o ĭa.

Κακία τῶν Βενετζιάνων.

'Αφήσαντες οἱ Βενετετζιάνοι τὴν Χίον καὶ φύγοντες ἔκαμαν μίαν κατασκευήν· ἔσκαψαν λαγούμια τριγύρω εἰς τὸ κάστρον καὶ τὰ ἐγέμωσαν μπαροῦτι καὶ ἔβαλαν φιτίλια ἀναμένα εἰς διορίαν, ὅτι μετὰ τόσας ὥρας, ὅταν ἔμβουν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸ κάστρον, νὰ πιάσουν· ἐβούλισαν τὰ καΐκια διὰ νὰ μὴν ἔχουν οἱ ἐντόπιοι μὲ τί νὰ εὔγουν εἰς προϋπάντησιν τοῦ Μισιρλόγλου νὰ φανερώσουν καὶ τὰ λαγούμια· οἱ ἄρχοντες ὅμως τῆς Χίου εἶχαν κρύψει ἕνα καΐκι, μὲ τοῦτο ἐπῆγαν εἰς τὴν ἀρμάδα καὶ ἐπροσκύνησαν, λέγοντες καὶ τὴν τῶν Βενετζιάνων κατασκευήν· καὶ ἔτσι ἔστειλαν καὶ τὴν ἐκυρίευσαν.

Rĕutatea Veneţienilor.

Lăsând Veneţienii Chio şi fugind aŭ făcut o cursă; aŭ săpat şanţurĭ în jurul cetăţeĭ şi le-aŭ umplut cu pulbere de puşcă şi aŭ pus fitile aprinse ca la ştiut timp, după atâtea césurĭ, când vor intra Turciĭ în cetate să se aprindă; aŭ înecat tóte caicele pentru ca să nu aibă localniciĭ cu ce să ĭasă spre întîmpinarea luĭ Misirloglu să-ĭ descopere şi şanţurile. Boeriĭ însă din Chio aŭ fost ascuns un caicu, cu acesta s'aŭ dus la flotă şi s'aŭ închinat spunênd şi cursa Veneţienilor; şi aşa aŭ trimis şi l-aŭ ocupat.

Δὲν λεηλατίζεται ἡ Χίος ὑπὸ τῶν στρατευμάτων.

Ἔκαμεν ὁ Μισιρλόγλους δὲ μεγάλον καλὸν εἰς τοὺς ἐντοπίους, ὁποῦ δὲν ἄφηκεν τὰ στρατεύματα νὰ εὔγουν ἔξω εἰς τὸ νησὶ, διὰ νὰ μὴ λεηλατήσουν τὸν τόπον· καὶ ἔτσι ἐγύρισεν ὀπίσω μὲ μεγάλην φήμην καὶ ἔπαινον.

Nu se jefueşte Chio de armate.

A făcut Misirloglu mare bine celor din localitate, fiind-că n'a lăsat armatele să ĭasă afară în insulă, ca să nu jefuĭască localitatea şi aşa s'a înturnat cu mare renume şi laude.

'Εκστρατεία τοῦ βασιλέως κατὰ Νεμτζῶν, καὶ ἐπίτροπος ὁ 'Ελμὰς Μεχμέδ.

Ὁ βασιλεὺς πέρνωντας τὸ βασίλειον, ἄρχισεν εὐθὺς νὰ μελετήσῃ διὰ τὴν ἑτοιμασίαν τοῦ πολέμου, λέγωντας, ὅτι θέλει εὔγει εἰς τὸν πόλεμον καὶ ἀ(υ)τός του· ὁ ἐπίτροπος ἐπάσχισε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, λέγωντας, ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ πολέμου ἔρθασε καὶ ἔπρεπε νὰ ἦναι προϋπάρχουσαν ἑτοιμασία διὰ νὰ ὑπάγῃ ὡς βασιλεύς· καὶ ἐθυμώθη ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν εὔγαλε, καὶ ἔκαμε τὸν 'Ελμᾶς Μεχμὲτ πασᾶν· τὰ στρατεύματα, ὡς ἤκουσαν ὅτι εὔγαλε τὸν τεφτερδὰρ 'Αλῆ πασᾶν, ἄρχισαν νὰ ψιθυρίζουν ὅτι χωρὶς αὐτὸν δὲν πηγαίνουν εἰς τὸν πόλεμον· τοῦτο μανθάνωντας ὁ βασιλεὺς ἔστειλε καὶ τὸν ἐγύρισαν ἀπὸ τὸν δρόμον, καὶ φέρωντάς τον τὸν ἀπεκεφάλισε καὶ ἐπρόσταξε νὰ δείξουν τὸ κεφάλι του εἰς τὰ ἀσκέρια διὰ νὰ ἀπελπισθοῦν. Μετὰ ταῦτα ἐκίνησαν εἰς τὸν πόλεμον καὶ πηγαίνοντες ἕως τὴν Λίποβαν παλάγκαν τὴν ἐπῆραν.

Expediţia Impĕratuluĭ contra Nemţilor şi epitrop Elmas Mehmed.

Impĕratul luând Impĕrăţia a început îndată să se cugete pentru preparare de rĕsboiŭ, ḑicênd că şi el însuşĭ va eşi la rĕsboiŭ. Epitropul căuta să-l împedice ḑicênd, că timpul rĕsboiuluĭ aŭ sosit şi că trebuea să se facă prepararea maĭ înainte ca să mérgă ca Impĕrat; şi s'a supărat împĕratul contra luĭ şi l'a scos şi a făcut pe Elmas-Mehmed pașă. Armatele, cum aŭ auḑit că a scos pe Tefterdar-Ali pașa, aŭ început să murmure, şi că fără el nu se duc la resbel. Acésta auḑind Impĕratul a trimis şi l-a întors de pe drum şi aducêndu-l l-a decapitat, şi a ordonat să arate capul luĭ la *askerĭ* [71]), pentru ca să se desnădĕjduéscă. După aceia plecând la rĕsboiŭ, şi ducêndu-se până la Lipova-Palanca a luat-o.

www.dacoromanica.ro

Νικοῦνται κατὰ κράτος οἱ Νέμτζοι, καὶ ὁ βασιλεὺς ἔρχεται εἰς Βουκουρέστι.

Ἀπαντήσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὸ στράτευμα τῶν Νεμτζῶν μὲ τὸν Βιτεράνον γκενεράλην, ἔδωκε πόλεμον φρικτόν, καὶ τοὺς ἐνίκησε κατὰ κράτος, καὶ ἔπεσε καὶ ὁ γκενεράλης εἰς τὸν πόλεμον· μετὰ ταῦτα γυρίζωντας ἐπὶ τὴν Ρουσάβαν, ἐμβῆκεν εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ εὐγῆκεν ὁ Κωνσταντίνδοδας Μπασαράμπας εἰς προσκύνησιν τοῦ βασιλέως καὶ ἔγινε κολακούζης του ἕως εἰς τὴν Νικόπολιν· ἐκεῖ τὸν ἐφόρεσε καβάδι αὐτὸν καὶ τοὺς ἄρχοντάς του καὶ τὸν ἐτίμησε μεγάλως. Πηγαίνωντας δὲ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸν ἐδέχθησαν μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ τιμῆς μεγάλης.

Se învinge cu desăvîrşire Nemţii şi Impĕratul vine la Bucureştĭ.

Intêlnind Impĕratul armatele Nemţilor cu Viteran generalul, a dat rĕsboiŭ înfricoşat şi i-aŭ învins cu totul, şi a căḑut şi generalul, după aceia întorcêndu-se la Rusava a intrat în Valahia, şi a eşit Constantin Basarab spre închinăciunea Impĕratuluĭ, şi a fost călăuzul sĕŭ până la Nicopol, acolo l-a îmbrăcat cu *cavade* pe el şi pe boeriĭ luĭ şi l-a onorat mult. Ducêndu-se la Constantinopol l-a primit cu bucurie multă şi cu cinste mare.

Ἐξώσθη ὁ Κωνσταντίνδοδας διὰ τὸν θάνατον τοῦ καπιτζίμπαση. αὐθεντεύει εἰς Μπογδνίαν ὁ Κωνσταντῖνος (γρ. Ἀντίοχος) Καντεμίρης.

S'a scos Constantin Vodă prin mórtea luĭ Capigi-başa şi domneşte în Moldova Constantin (scrie Antioh) Cantemir.

Μετ' οὐ πολὺ ἔξωσε τὸν Κωνσταντῖνον Δούκα βοεβόδαν καὶ ἔκαμεν ἀντ' αὐτοῦ τὸν Ἀντιόχην βόδαν, υἱὸν τοῦ Κωνσταντίνδοδα Καντεμίρη· ἡ αἰτία τῆς μαζιλίας του ἦτον, μὲ τὸ νὰ ἐστάλθη ἕνας καπιτζίμπασης βασιλικὸς διὰ ἑκατὸν ὀγδοήντα πουγγία ἄσπρα, ὁποῦ εἶχον ἀπομείνει ἀπὸ τοῦ πατρός του ταῖς ἡμέραις εἰς τὸν τόπον, ὁ ὁποῖος καπιτζίμπασης εἶχε καὶ τοιοῦτον φερμάνι, ὅτι ἂν δὲν δώση τὰ ἄσπρα, νὰ τὸν κάμῃ μανζίλην, ὁ δὲ καπιτζίμπασης τὸ ἐκαυχήθη, καὶ ἀκούωντάς τον ὁ Κωνσταντινδοδας ἐμήνυσε τὸν Μωϋσῆν σερδαρην εἰς τὴν Λεχίαν, καὶ ἦλθε μὲ μερικὰ μπαϊράκια μίαν νύκτα εἰς τὸ Γιάσι καὶ ἐπάτησε τὸ κονάκι τοῦ καπιτζίμπαση διὰ νὰ τὸν πάρῃ ζωντανόν. ἐκεῖνος δὲ ἀντεστάθη καὶ ἐπολέμησεν, ἕως οὗ τὸν ἐσκότωσαν· τότε εὑρισκόμενος καὶ ὁ μπαλτζίμπασης τοῦ καλγᾶ μέσα εἰς τὸ Γιάσι τὸν ἐπῆραν σκλάβον, τοὺς δὲ λοιποὺς πραγματευτὰς Τούρκους τοὺς ἐξεγύμνωσε πέρνωντάς τους ὅλα ὅ, τι καὶ ἂν ηὗρεν. Αὕτη ἦτον ἡ αἰτία τῆς ἐξώσεως τοῦ Κωνσταντίνδοδα ἀπὸ τὴν αὐθεντείαν.

Nu după mult a scos pe Constantin Duca Vodă şi a făcut pe Antioh Vodă, fiul luĭ Constantin Vodă Cantemir, causa mazilieĭ luĭ a fost: Că s'a trimis un Capigibaşă Impĕrătesc pentru 180 pungĭ de banĭ, ce rĕmăsese datorie din ḑilele părinteluĭ sĕŭ în ţară, care Capigibaşa avea şi un ast-fel de firman, că dacă nu va da banii să-l facă *mazil* [72]), ĭar Capigibaşa, ĭse fălea de acésta, şi auḑind Constantin Vodă a vestit pe serdarul Moisi în Polonia şi a venit cu câte-va *baĭerace* [73]) în o nópte la Iaşĭ, şi a călcat conacul luĭ Capigibaşa, ca să-l prindă viŭ. Acela s'a opus şi s'a bătut până l-a ucis. Atuncĭ aflându-se Balgibaşa luĭ Calga în Iaşĭ, l-a luat sclav, ĭar pe ceĭ-lalţĭ comercianţi Turcĭ ĭ-a jefuit luându-le tot ce aŭ aflat. Acésta a fost causa scótereĭ luĭ Constantin Vodă din Domnie.

Πόλεμος Τούρκων καὶ Νεμτζῶν.

Rĕsboiul Turcilor cu Nemţiĭ.

Ὁ βασιλεὺς ἐκάθησεν ὅλον τὸν χειμῶνα ἐκεῖνον εἰς τὴν Πόλιν ἕως τὴν πρώτην ἄνοιξιν. Τὴν δὲ πρώτην ἄνοιξιν ἡτοιμάσθη καὶ ἦλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν, ἐκεῖθεν ἐκίνησεν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ πηγαίνοντας τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα καὶ κονεύοντας ἐκεῖθεν ἀπὸ τὸ Διμισβάρι ἑπτὰ ὥρας, ἦλθε τὸ τάμπουρον τῶν Νεμτζῶν, καὶ ἔγινε φρικτὸς πόλεμος ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἕως οὗ ἐβράδυνασε, καὶ ἡσύχασαν· ἔπεσαν ἐκ μέρους τῶν Νεμτζῶν ὁ Χαϊζλὲρ γκενεράλης, ἀπὸ δὲ τῶν Τούρκων ὁ Ζουλφικὰρ ἐφένδης· ἡ νίκη ὅμως ἐφάνη νὰ ἦναι τῶν Τουρκῶν, ἐπειδὴ

Impĕratul a şeḑut tótă ĭarna aceia la Constantinopol până la începutul primăvereĭ; ĭar la începutul primăvereĭ s'a pregătit şi a venit în Adrianopole, de acolo a plecat la rĕsboiŭ. Şi plecând armatele Turceştĭ şi aşeḑându-se dincolo de Dimişvar ca şapte óre, a venit *tabîra* [74]) Nemţilor şi s'a făcut rĕsboiŭ înfricoşat din ambe părţile, până s'a făcut sară şi s'a liniştit. A căḑut din partea Nemţilor Haizler generalul, ĭar din a turcilor Zulficar Efendi. Victoria s'a părut a fi a Turcilor,

www.dacoromanica.ro

τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα ἀνεχώρησαν ἀφήσαντες καὶ τριανταπέντε τόπια, μὴ προφθάσαντες νὰ τὰ σηκώσουν· μετὰ τὴν νίκην ταύτην ἐκίνησεν ἡ βασιλεία καὶ ἐπιστρέψασα εἰς Ἀδριανούπολιν ἐξεχείμασεν ἐκεῖ.

Νικοῦνται οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸν Μωρέαν.

Τότε ἐπρόσταξε τὸν Μισιρλόγλου νὰ κινήσῃ μετὰ καὶ ἄλλων πασάδων, μετὰ στρατευμάτων καὶ μετὰ τοῦ Μάνια μπέη κατὰ τοῦ Μωρέως, οἱ ὁποῖοι πηγαίνοντες καὶ ἐμβαίνοντες εἰς τὸ Ἐξαμίλλι καὶ νικηθέντες ἔφυγον· ὁ Μισιρλόγλους ἐθυμώθη κατὰ τοῦ Μάνια μπέη, πῶς τάχα αὐτὸς νὰ ἔκαμε τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ τὸν ἐφοβέριζε· φοβηθεὶς ὁ Μάνια μπέης ἐμήνυσε τοὺς Βενετζιάνους καὶ ἔστειλαν δύο φεργάδαις μὲ σολδάτους εἰς τὸ παραθαλάσσιον, καὶ πηγαίνωντας αὐτὸς μὲ ὀλίγους ἀπὸ τοὺς ἐδικούς του, τάχα εἰς περιδιάβασιν πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, εὐγῆκαν οἱ Βενετζιάνοι καὶ τὸν ἐπῆραν.

Πέρνουν τὸ Ἀζάκι οἱ Μοσχοβοι.

Ὄντας ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν πόλεμον τὸν Γερμανῶν, ὡς ἀνωτέρω, ἐπῆγαν τὰ Μοσχικὰ στρατεύματα εἰς τὸ Ἀζάκι καὶ τὸ ἐκυρίευσαν, μὲ πολλὴν ὅμως αἱματοχυσίαν.

Θάνατος τοῦ Διονυσίου Σερογλάνη εἰς Βουκουρέστι.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὁ πατριάρχης κὺρ Διονύσιος Σερογλάνης εὑρισκόμενος εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος, καὶ ἐτάφη εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Ράδουλ βόδα.

Ἀφανισμὸς τῶν Τούρκων ὑπὸ τῶν Νεμτζῶν.

Τὴν πρώτην ἄνοιξιν ἔκαμε πάλιν· ἑτοιμασίαν μεγάλην πολέμου ἡ βασιλεία τῶν Ὀθωμανῶν κατὰ τῶν Γερμανῶν, καὶ ἐκίνησεν ἀ(υ)τός του ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ἐπῆγεν ἕως εἰς τὴν Σένταν, καὶ ἐκεῖ ἔκαμαν γεφύρι, καὶ τὸ μὲν στράτευμα ὅλον, ἤ τε πεζοῦρα καὶ καβάλα μετὰ τοῦ ἐπιτρόπου καὶ τῶν λοιπῶν βεζιράδων καὶ πασάδων ἐπέρασαν εἰς τὸ πέραν μέρος· ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τοῦ Μπουγιουκλῆ Μουσταφᾶ πασᾶ καὶ μετὰ τοῦ μουφτῆ καὶ τῶν καζιασκεριδων ἔμειναν ἀπὸ τὸ ἐδῶθεν, καὶ ἐπρόσταξε καὶ ἐχάλασαν τὸ γεφύρι, τάχα διὰ νὰ μὴ φύγουν ὀπίσω, ἀλλὰ νὰ σταθοῦν εἰς τὸν πόλεμον· εἰς δὲ τὰ καισαρικὰ στρατεύματα ἀρχιστράτηγος ἦτον ὁ πρίγκιψ Εὐγένιος, ὅστις μαθὼν ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἐπέρασαν τὸ πέραν μέρος ἐκίνησε, καὶ αὐτὸς μὲ τὰ στρατεύματά του καὶ ἦλθεν κατ' αὐτῶν, καὶ συγκροτηθέντος φρικτοῦ πολέμου, τόσον ἐνίκησαν τοὺς

fiind-că armatele Germane s'aŭ retras lăsând și trei-ḑecĭ și cincĭ de tunurĭ, neavênd timp să le rădice. După acéstă victorie a plecat Impĕratul și s'a întors la Adrianopol și a ĭarnat acolo.

Se înving Turcĭi la Morea.

Atuncĭ a ordonat luĭ Misirloglu să plece și cu alte pașale cu armate, și cu Manea-Beiŭ contra Moreeĭ; carii mergênd și intrând în Examile și învinșĭ a fugit. Misirloglu s'a mâniat contra luĭ Manea-Beiŭ, că adică el ar fi făcut violenie și l-a amenințat. Înfricoșat Manea-Beiŭ, a vestit pe Venețienĭ și aŭ trimis douĕ fregate cu soldațĭ la marginea mărei și ducêndu-se el cu puținĭ din aĭ luĭ, ca cum să percurga acea partea, aŭ ĭeșit Venețienii și l-aŭ prins.

Moscoviții ĭaŭ Azachi.

Fiind Impĕratul la rĕsboiul Germanilor, cum maĭ sus, s'aŭ dus armatele moscovite la Azachi și l-a cucerit, însă cu multă vĕrsare de sânge.

Mórtea luĭ Dionisie Seroglan la Bucureștĭ.

In acel timp patriarhul chir Dionisie Seroglan aflându-se la Bucureștĭ ș'a plătit datoria obștéscă și s'a înmormântat la Monastirea luĭ Radu Vodă.

Afanisirea Turcilor de către Nemții.

La începutul primăvereĭ a făcut ĭarăși preparare mare de rĕsboiŭ Impĕrăția Otomanilor contra Germanilor, și a plecat însușĭ Impĕratul din Adrianopol și s'a dus până la Senta, și acolo a făcut pod. Și tótă armata atât pedestrimea cât și cavaleria cu epitropul și cu ceĭ-lalțĭ viziriĭ și pașale a trecut de ceĭa parte; ĭar Impĕratul cu Bughiucli Mustafa pașa și cu Muftiul și cu cazaschieriziĭ a rĕmas dincóce și a ordonat ș'a sfărîmat podul, ca să nu pótă să se întórne înapoĭ, ci să stea la rĕsboiŭ. Iar la armatele cesareștĭ Generalisim era Principile Eugeniŭ, care audind că turcii a trecut de céstă-laltă parte, s'a mișcat și el cu armatele luĭ și a venit contra lor, și făcêndu-se rĕsboiŭ înfricoșat, întru atâta a învins pre turcĭ, în cât cu totul ĭ-aŭ nimicit, fiind-că să fugă înapoĭ

www.dacoromanica.ro

Τοὺρκους, ὁποῦ παντελῶς ἠφανίσθησαν, ἐπειδὴ νὰ φὺγουν ὀπίσω δὲν εἶχαν, μὲ τὸ νὰ ἐχαλάσθη, ὡς εἴπομεν, τὸ γεφὺρι, καὶ ὁ ποταμὸς ἦτον τόσον λασπώδης, ὁποῦ ὁποιος ἔπεφτε μέσα δεν ἦτον δυνατὸν πλέον νὰ εὔγῃ· καὶ οὕτως ἐνικήθησαν κατὰ κράτος καὶ ἐχάθησαν ὅλοι οἱ βεζιράδες καὶ πασάδες· ὁ δὲ βασιλεὺς ὢντας ἀπὸ τὸ ἐνδῶθεν μέρος τοῦ ποταμοῦ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ βλέποντας τὴν τοιαὐτην καταστροφὴν ἀνεχώρησεν, ἀφίνωντας τὰ τζαδίρια καὶ χαζνὲν καὶ ὅλα, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Μπελιγράδι, ὢντας πασᾶς τοῦ Μπελιγραδίου ὁ Χουσεὶν πασᾶς Ἀμιτζαογλοῦς, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκε τὴν βοῦλλαν, καὶ ἐκεῖθεν ἐσηκώθη καὶ ἦλθεν εἰς Ἀδριανοὺπολιν.

Εἰρήνη μεταξὺ Τούρκων καὶ Νεμτζῶν, καὶ ὁ δραγουμάνος ὠνομάσθη ἐξ Ἀπορρήτων.

Βλέπουσα ἡ βασιλεία τῶν Τουρκῶν τὸν τόσον χαλασμὸν τῶν στρατευμάτων της, ἄρχισε νὰ συμβουλεύεται περὶ τοῦ πρακτέου· τότε ἔκραξεν ὁ ἐπίτροπος τὸν μέγαν δραγουμάνον Ἀλέξανδρον καὶ τὸν ἐρώτησε, τί πρέπει νὰ κάμουν; αὐτὸς δὲ εἶπεν, ὅτι νὰ γένῃ εἰρήνη· καὶ οὕτως ἐμήνυσαν τοὺς δύο πρέσβεις τὸν τῆς Ἰγκλιτέρας καὶ Ὁλλάνδας (οἱ ὁποῖοι πάντοτε ἦσαν μεσάζοντες, καὶ τοὺς ἐπαρακινοῦσαν εἰς τὸ νὰ κάμουν τὴν ἀγάπην) διὰ νὰ ἦναι μεσῖται εἰς τὴν ἀγάπην, καὶ εὐθὺς ἔγραψαν εἰς τὴν Γερμανίαν, εἰς τὴν Βενετίαν, Λεχίαν καὶ Μοσχοβίαν, καὶ ἔστερξαν ὅλοι τὴν ἀγάπην· εἶτα ἄρχισαν νὰ προβάλλουν καὶ τὰ ζητήματα τόσον τὸ ἕνα μέρος ὅσον καὶ τὸ ἄλλο, καὶ ὅλον τὸν χειμῶνα ἐκεῖνον ἐπεριπατοῦσαν οἱ ἄνθρωποι τῶν μεσαζόντων πηγαινοερχόμενοι ἀπὸ τὸ ἕνα εἰς τὸ ἄλλο μέρος· τὴν δὲ πρώτην ἄνοιξιν ἐκίνησεν ὁ ἐπίτροπος μὲ τὰ στρατεύματα καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Μπελιγράδι· ἦλθον ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος καὶ τὰ γερμανικὰ στρατεύματα, καὶ ἐστάθη καὶ τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο μέρος καὶ δὲν ἐπολεμοῦσαν, μὲ τὸ νὰ ἐνεργοῦσαν οἱ μεσάζονταις τὰ τῆς εἰρήνης· ἐδιορίσθησαν δὲ πρέσβεις ἀπὸ μὲν τοῦ μέρους τῶν ὀθωμανῶν ὁ ρεὶς ἐφένδης, ὁ Ραμῆ Μεχμέτης ὀνομαζόμενος, καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος (ὁ ὁποῖος τότε ἐτιμήθη παρὰ τῆς βασιλείας μὲ τίτλον αὐθέντου, τὸ νὰ λέγεται δηλαδὴ ἐκλαμπρότατος μπέης καὶ ἐξ ἀπορρήτων τῆς βασιλείας) καὶ οἱ δύο ἰσότιμοι καὶ αὐτοδύναμοι πρέσβεις· ὁμοίως καὶ τῶν ἄλλων οἱ πρέσβεις ὅλο ἀπὸ δύο καὶ αὐτοδύναμοι· καὶ ἔγινεν ἡ συνέλευσις αὐτῶν εἰς τὴν Καρλοβίτζαν, ὁποῦ γενομένης πολλῆς λογοτριβῆς, ἔλαβε τέλος ἡ μεταξὺ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ Γερμανῶν ἀγάπη, ἀποφασίζοντες πῶς ὅ, τι ἐπῆρε τὸ καθ' ἓν μέρος νὰ ἦναι καλὰ παρμένον καὶ νὰ μὴ γυρίζεται ὀπίσω.

nu puteaŭ pentru-că sfărîmase podul. cum am spus; ĭar riul era aşa de glodos în cât care cădea înlăuntru nu era cu putinţă să mai ĭasă. Şi aşa s'aŭ învins cu totul în cât s'aŭ pierdut toţi viziriĭ şi paşalele. Iar Impĕratul fiind de acéstă-laltă parte a rîuluĭ, cu ceĭ împreună cu el, şi vĕdênd ast-fel de sfărîmare a plecat, lăsând *ţadiriile.* hasnaua şi tóte şi a venit la Belgrad, fiind paşă al Beligraduluĭ Husein paşa Amiţaoglu, căruĭa ĭ-a dat sigilul şi de acolo s'a sculat şi a venit în Adrianopol.

Pacea între Turcĭ şi Nemţi şi Dragoman s'a numit Exaporitul.

Vĕdênd Impĕrăţia Turcilor, atâta sfărîmare a armateĭ sale, a început a se gândi despre ce trebue de făcut. Atuncĭ a chemat epitropul pe marele dragoman Alexandru, şi l-a întrebat ce trebue să facă? Iar acesta a spus să se facă pace, şi ast-fel a încunoştiinţat pe ceĭ 2 consulĭ aĭ Engliterei şi a Olandeĭ (care tot-déuna era mijlocitorĭ şi ĭ-aŭ îndemnat să facă pace) ca să fie mijlocitorĭ pentru pace, şi îndată a scris în Germania, Veneţia, Polonia şi Moscova şi aŭ primit toţi pacea. După aceia a început să propue şi condiţiele, atât o parte cât şi cea-laltă şi tótă ĭarna aceĭa aŭ umblat ómeniĭ mijlocitorilor ducêndu-se la o parte şi la alta; ĭar la începutul primăvereĭ a plecat epitropul cu armatele şi a venit la Belgrad, pe de altă parte şi armatele Germane, şi a stat şi o parte şi alta şi nu s'a bătut, pentru că lucraŭ mijlocitoriĭ pacea; s'aŭ hotărît representanţi din partea Turcilor reis Efendi, Rami-Mehmet numit, şi marele dragoman Alexandru (care s'a cinstit atuncĭ de Impĕratul cu titlul de Domn, adică să-i să dică prea strălucite beiŭ şi consilier intim a Impĕrăţieĭ) şi ceĭ 2 de o potrivă representanţi şi omnipotenţĭ dupre cum şi representanţiĭ altora, tot câte 2 şi omnipotenţĭ, şi s'a făcut adunarea lor la Carlovitz, unde făcêndu-se multă desbatere a luat sfârşit pacea între Otomanĭ şi Germanĭ, hotărând că ceia ce a luat orĭ care parte să fie bine luat, şi să nu să dea înapoĭ.

www.dacoromanica.ro

Εἰρήνη καὶ μετὰ τῶν Λέχων.

Μετὰ ταῦτα ἄρχισαν καὶ μὲ τοὺς Λέχους νὰ κυττάζουν τὰς διαφοράς των, καὶ οἱ μὲν Λέχοι ἐζητοῦσαν τὴν Καμενίτζαν, οἱ δὲ πρέσβεις τῶν Ὀθωμανῶν ἐζητοῦσαν τοὺς τόπους τῆς Μπογδανίας ὁποῦ τοὺς εἶχον πάρει οἱ Λέχοι εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον, τὰ πέντε δηλαδὴ καδιλίκια Σουτζάβαν, Τζερναοῦτζι, Χιρλέον, Χοτίνι καὶ Σορόκαν· καὶ οὕτω δίδοντες οἱ Ὀθωμανοὶ τὴν Καμενίτζαν καὶ οἱ Λέχοι τοὺς ρηθέντας τόπους τῆς Μπογδανίας, εἰρηνεύθησαν.

Καὶ μετὰ τῶν Ξανθῶν.

Ὕστερον ἄρχισαν καὶ μετὰ τῶν Μοσγόβων τὰς περὶ εἰρήνης συνθήκας, ὅμως μὲ τὸ νὰ ἦτον πολλαὶ αἱ μεταξὺ τούτων διαφοραὶ, ὥντας καὶ χειμῶνα καιρὸς, ἐσυμφώνησαν νὰ γίνῃ ἀρμιστίτζιον δύο χρόνους καὶ στείλουν τοὺς πρέσβεις των εἰς τὴν Πόρταν καὶ δι' αὐτῶν νὰ τρακτάρουν τὰ περὶ ἀγάπης, τὸ ὁποῖον καὶ ἔγινε, καὶ οὕτως ἔλαβε τέλος καὶ ἡ μετ' αὐτῶν ἀγάπη.

Καὶ μετὰ τῶν Ἐνετῶν.

Μετὰ τούτους εἰρυνεύθησαν καὶ μετὰ τῶν Βενετζιάνων, διδοντες οἱ Βενετζιάνοι ὀπίσω τὸν Ἔπακτον καὶ ἄλλους παραθαλασσίους τόπους, καὶ ἔμεινεν εἰς αὐτοὺς ὁ Μωρέας, ἡ Ἁγία Μαύρα καὶ ἡ Πρέβεζα· καὶ οὕτως ἐτελείωσε καὶ μετ' αὐτῶν ἡ ἀγάπη, καὶ ἐχάρησαν ὅλοι.

Μουκαρέρι εἰς τὸν Μπασαράμπαν μὲ προσθήκην τοῦ χαρατζίου.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς, πρὶν νὰ φθάσουν οἱ ἐλτζίδες ἐπρόλαβεν ὁ Μπασαράμπα βόδας καὶ ἔκαμε μουκαρέρι μὲ πολλὰ ἔξοδα, προσθέτωντας καὶ εἰς τὸ χαράτζι εἴκοσι πουγγία, διὰ νὰ ἔχῃ τὴν αὐθεντείαν ἐφ' ὅλης του τῆς ζωῆς.

Ἐπιστρέφουσιν ἀπὸ Βιέννης οἱ πρέσβεις, καὶ δραγουμάνος ὁ Νικολάκη βόδας.

Ἐπιστρέφοντες οἱ τῶν Ὀθωμανῶν ἐλτζιδες, ὁ ρηθεὶς δηλονότι ρεὶς ἐφένδης καὶ ὁ μέγας (δραγουμάνος) Ἀλέξανδρος, καὶ πλησιάσαντες τρεῖς ὥρας κοντὰ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, εὐγῆκεν ὁ τεφτερδὰρ ἐφένδης εἰς συνάντησιν αὐτῶν καὶ τοὺς ἐδέχθη μετὰ μεγάλης τιμῆς, καὶ πλησιάσαντες ἔτι μιᾶς ὥρας διάστημα εὐγῆκε ὁ κεχαγιάμπεης καὶ τοὺς ἐδέχθη περιχαρῶς. καὶ φθάσαντες μ πολλὴν τιμὴν εἰς τὰ τζαδίρια τους ἐφίλευσεν· ὕστερον ὅλοι ἀντάμα ἐκίνησαν μὲ μεγάλον ἀλάϊ, ἔχοντες καὶ τὰ περὶ εἰρήνης γράμματα τοὺς ἀκτεναμέδες ἀνὰ χεῖρας,

Pacea şi cu Polonii.

După aceia a început şi cu Polonii să-şĭ caute neînţelegerile lor, Leşiĭ cerea Cameniţa, iar representanţiĭ Turcilor cereaŭ locurile Moldoveĭ, pe care le luase Leşiĭ în rĕsboiŭ, adică, 5 districte : Sucéva, Cernăuţĭ, Harlaul, Hotinul şi Soroca, şi ast-fel dând Otomaniĭ Cameniţa şi Poloniĭ amintitele locurĭ a Moldoveĭ s'aŭ împăcat.

Şi cu Blonziĭ (Ruşiĭ).

Apoĭ aŭ început şi cu Moscoviţiĭ condiţiele de pace, dar fiind-că eraŭ multe neînţelegerile între aceştia. fiind şi timp de ĭarnă s'a hotărît să facă armistitiŭ 2 anĭ, să se triméţă representanţiĭ lor la Pórtă şi prin eĭ să trateze despre pace, ceea ce s'a făcut şi ast-fel a luat sfârşit pacea cu eĭ.

Şi cu Veneţieniĭ.

După aceştia s'a împăcat şi cu Veneţieniĭ, dând Veneţieniĭ înapoĭ Epactul şi alte locurĭ de pe lângă mare, şi le-aŭ rĕmas lor Morea, Sânta Mavra şi Prevesa, şi aşa s'a terminat şi cu eĭ pacea şi s'a bucurat cu toţiĭ.

Mucarerul luĭ Basarab cu adăugirea haraginluĭ.

In acele timpurĭ înainte de a sosi consuliĭ a propus Constantin Vodă şi a făcut mucarer cu multe cheltuelĭ, adăugênd la bir 20 pungĭ, pentru ca să ĭa Domnia pe tótă viaţa.

Se întorc de la Viena representanţiĭ şi dragoman Neculaĭ Vodă.

Intorcêndu-se consuliĭ Turcilor, adică reis Efendi şi marele (dragoman) Alexandru şi apropiindu-se 3 óre lângă Adrianopole, a eşit Tefterdar-Efendi spre întâmpinarea lor şi ĭ-a primit cu mare cinste, apoĭ apropiindu-se încă depărtare de o oră a ĭeşit şi Chehaia Beiŭ şi ĭ-a primit cu veselie, şi ajungênd cu multă cinste la *ţadire* ĭ-a primit cu prietinie. In urmă cu toţiĭ aŭ plecat cu mare alaĭ, avênd şi scrisorile despre pace, *actenamedele* [75]) în mânĭ şi s'a dus la epitropul, care ĭ-a primit cu

www.dacoromanica.ro

καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν ἐπίτροπον, ὅστις τοὺς ἐδέχθη μὲ τιμὴν καὶ μὲ μεγάλην περιποίησιν, καὶ τοὺς ἐφόρεσε σαμουρόγουναις, καὶ πέρνοντάς τους τοὺς ἐπῆγεν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς ἐφόρεσε καὶ ὁ βασιλεὺς σαμουρόγουναις καὶ ἐχάρη μεγάλως καὶ οὕτως ἐγύρισαν εἰς τὰ κονάκιά τους· ἔκτοτε οἱ μεγιστᾶνες δὲν τὸν ἔλεγαν τερτζιμάνον, ἀλλὰ ἐλτζήμπεην, ὅστις μετὰ ταῦτα ἔκαμε παραίτησιν τοῦ ὀφφικίου τῆς μεγάλης δραγουμανίας, ἀφίνωντας διάδοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικόλαον βοεβόδα τὸν σοφώτατον, ὅστις κατόπιν ἔλαβε τὸν θρόνον τῆς τε Μολδαβίας καὶ τῆς Οὐγγροβλαχίας.

Ἐξορίζει ὁ ἐξ ἀπορρήτων τὸν γαμβρόν του.

Τότε ἔστειλεν εἰς τὴν Πόλιν ὁ πρώην μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος καὶ ἔφερεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν τὸν γαμβρόν του Ματαίην μπεϊζαδὲν τοῦ Γρηγοράσκου Γκίκα βοεβόδα, ὁποῦ ἐβαστοῦσε τὴν θυγατέρα του Ρωξάνδραν, καὶ εὐθὺς ὁποῦ τὸν ἔφερε, τὸν ἐξώρισε εἰς τὴν Κύπρον, ὁποῦ ἔδωκε καὶ τὸ κοινὸν χρέος· τὸν ἐξώρισε μὲ τὸ νὰ ἦτον οἰνοπότης καὶ ἔρθειρε τὴν περιουσίαν τῆς θυγατρός του.

Θάνατος τοῦ Ἰακώβου εἰς Βουκουρέστι(;)

Τότε ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος εἰς τὸ Γιάσι κὰι ὁ πρώην οἰκουμενικὸς πατριάρχης κὺρ Ἰάκωβος, καὶ ἐτάφη μετὰ μεγάλης δόξης εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Παναγίας τοῦ Γκόλια.

Μουκαρέρι εἰς τὸν Ἀντιόχη βόδα.

Ἔκαμεν ὁ Ἀντίοχος βόδας μουκαρέρι μεγάλον τῆς αὐθεντείας του.

Ἡ βασιλεία ἔρχεται εἰς Πόλιν.

Τὴν ἄνοιξιν ἐκίνησεν ἡ βασιλεία ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν, μὲ τὸ νὰ ἐπρόσμενε τοὺς ἐλτζίδες μὲ τοὺς ναμέδες εἰς εἰρήνην.

Ἐλτζίδες τοῦ ἐνπερίου καὶ Βενετίας εἰς Πόλιν.

Ἦλθε ὁ μεγάλος ἐλτζῆς τοῦ ἐνπερατόρε μὲ πολλὴν δόξαν καὶ μὲ δεκαπέντε μπεϊζαδέδες καὶ ἄλλους ἀνθρώπους ὡς πεντακοσίους καὶ τὸν ἐδέχθησαν μετὰ μεγάλης τιμῆς καὶ τὸν ἐδιόρισαν χίλια γρόσια τὴν ἡμέραν διὰ ἔξοδά του· κατόπιν ἦλθε καὶ τῶν Βενετζιάνων μέγας ἐλτζῆς.

Ἀποτελείωσις ἀγάπης μετὰ Μοσχόβων.

Τότε ἦλθε μικρὸς ἐλτζῆς ἀπὸ τὴν Μοσχοβίαν

onóre și mare bună-voință și ĭ-aŭ îmbrăcat în strae de samur și luându-ĭ ĭ-aŭ dus la Împĕratul și ĭ-aŭ îmbrăcat și Împĕratul în samur și s'a bucurat mult, și așa s'a întors la conacul lor. De atuncĭ Megistaniĭ nu-ĭ dicea *Tergiman*[76]) ci *Elgibeiŭ*[77]), care după acésta a dimisionat din oficiul Dragomănieĭ marĭ, lăsând succesor pe fiĭul sĕŭ Nicolaĭ Vodă, cel prea înțelept, care apoĭ a luat scaunul și a Moldoveĭ și a Valahieĭ.

Exilézŭ Exaporitul pe ginerile sĕŭ.

Atuncĭ a trimis în Constantinopol fostul mare Dragoman Alexandru și a adus în Constantinopol pe ginerile sĕŭ Mateiŭ Beĭzadea a luĭ Grigorașcu Ghica Vodă, care ținea pe fiĭca sa Ruxandra. și îndată ce l-a adus, l-a surgunit la Cipru unde ș'a dat și datoria obștéscă. L'a exilat pentru că era bețiv și a cheltuit zestrea fiĭceĭ sale.

Mórtea luĭ Iacob în (Bucureștĭ?) Iași.

Atuncĭ s'a dat obștescul sfârșit la Iașĭ și fostul patriarh ecumenic Iacob și s'a înmormântat cu mare pompă la Mânăstirea Preasf. Fecióre, Golia.

Mucaverul luĭ Antioh Vodă.

A făcut Antioh Vodă Domnieĭ luĭ mucarer mare.

Impĕrăția se duce in Constantinopol.

In prinnă vară a plecat Impĕrăția de la Adrianopol și a venit în Constantinopol, pentru că o așteptaŭ consuliĭ cu *namedele*(78) păceĭ.

Consuliĭ Imperiuluĭ și a Veneția enilor în Constantinopol.

A venit marele consul al Impĕratuluĭ cu mare pompă și cu cincĭ-spre-ḑece Beĭzadele și alțĭ ómenĭ ca la cincĭ sute și la primit cu mare cinste și ĭ-a hotărît una mie leĭ pe ḑi pentru cheltuéla sa, apoĭ a venit și marele consul al Veneția enilor.

Terminarea păceĭ cu Moscoviția.

Atuncĭ a venit și un consul mic din Mos-

www.dacoromanica.ro

κἄπιος Αἰμιλιανὸς, διὰ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὰς περὶ εἰρήνης συνθήκας, καὶ ἄρχισαν τοὺς μουκιαλεμέδες ὅ τε ἐξ ἀπορρήτων τῆς βασιλειας καὶ ὁ ρεὶς Μεχμὲτ ἐφέντης Ραμῆ· δύο φοραῖς τὴν καθε ἑβδομάδα ἐγίνοντο οἱ μουκιαλεμέδες καὶ ἐβάσταξαν σωστὸν ἕνα χρόνον, εἶτα ἐτελείωσαν ἡ ἀγάπαις.

"Ερχεται καὶ ὁ ἐλτζῆς τῶν Λεχῶν.

Μετὰ δὲ τοῦτον ἦλθεν καὶ ὁ ἐλτζῆς τῶ Λεχῶν, ὁ Λεσίνσκης, πατέρας τοῦ ρηγὸς Στανισλάβου, ὅστις ἐμβῆκεν εἰς τὴν Πόλιν μὲ τόσην παράτ›ξιν καὶ δόξαν, ὁποῦ ἐπέρασεν ὅλους τοὺς ἄλλους ἐλτζίδες, μὲ χρυσαῖς καρέταις, μὲ ἄλογα ἐξκίρετα, καὶ οἱ ἄνθρωποί του ὁλοι στολισμένοι, καὶ τὸν ἐδέχθησαν μετὰ μεγάλης τιμῆς.

Καὶ τῶν Μοσχόβων.

Ἦλθε καὶ τῶν Μοσχόβων μεγάλος ἐλτζῆς ὁ κνὲζ Δημήτριος Γαλιτζῖνος μὲ τοὺς ναμέδες τῆς ἀγάπης.

Εἰς Μπογδανίαν ὁ Κωνσταντίνβοδας πάλιν, καὶ πυρκαϊὰ εἰς 'Αδριανούπολιν.

'Εμαζίλευσαν τὸν 'Αντιόχον βόδα ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν καὶ ἔκαμαν πάλιν τὸν Κωνσταντῖνον Δούκα βόδα, διὰ μεστιείας τοῦ Κωνσταντίνου Μπασαράμπα βόδα, ὅμως μὲ ἔξοδα πολλά· μετὰ δὲ ταῦτα ἀφ' οὗ ἐπέρασαν δύο μῆνες, ἐκινησεν ἡ βασιλεία καὶ ἐπῆγεν εἰς 'Αδριανούπολιν· καὶ ἐκεῖ εὑρισκομένη ἡ βασιλεία, ἔγινε πυρκαϊὰ εἰς τὴν 'Αδριανούπολιν καὶ ἐκάησαν ἓξ ἐκκλησίαι καὶ ἔγινε πολλὴ φθορά.

Παναγιώτατος ὁ Γαβριήλ.

Ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ κὺρ Καλλίνικος, καὶ ἔγινε ὁ κὺρ Γαβριήλ.

Βεζίρης ὁ Ταλταμπὰν Μουσταφὰ πασᾶς.

Τότε ἀρρώστησεν ὁ Χουσεὶν πασᾶς βεζιραζέμης εὐγάζωντας ἕνα ἀπόστεμα, καὶ βλέπωντας τοῦ λόγου του πολλὰ ἀχαμνὰ ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν βασιλέα νὰ τὸν συγχωρήσῃ, καὶ οὕτως ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπῆρε τὴν βοῦλλαν· ὁ δὲ βεζιραζέμης πηγαίνωντας εἰς τὸ τζεφτιλίκι του μετ' οὗ πολλὰς ἡμέρας ἐψόφησε· τὴν δὲ βοῦλλαν ἔστειλε καὶ ἤφερε τὸν Ταλταμπὰν Μουσταφᾶ πασᾶν καὶ τοῦ τὴν ἔδωκε.

'Ακατάστατος Ταλταμπάν.

Αὐτὸς ὁ Ταλταμπὰν ἐστάθη πολλὰ ἀκατάστα-

cuva, un Emilian, ca să reguleze condiţiile păceĭ, şi a început *mucheałemiḍiĭ* [79]) şi Exaporitul Impĕrăţieĭ şi Rais Mehmet Efendi Rami. De două orĭ pe săptămână să făcea deliberările şi a ţinut un an întreg, apoĭ s'a terminat pacea.

Vine şi Consulul Polonilor.

După aceia a venit şi Consulul Polonilor, Lesinschi, părintele Regeluĭ Stanislav, care a intrat în Constantinopol cu atâta pompă şi măreţie, în cât a întrecut pe toţĭ ceĭ-lalţĭ consulĭ, în carete aurite, cu caĭ superbĭ şi ómenĭ luĭ toţĭ îmbrăcaţĭ, şi l-a primit cu mare cinste.

Şi al Moscovilor.

A venit şi al Moscovilor Marele consul, Cneazul Dimitrie Galiţin cu (condiţiile) *namedele* păceĭ.

In Moldova Constantin Vodă ţarăşĭ şi părjol la Adrianopol.

A mazilit pe Antioh Vodă din Moldova ş'a pus ţarăşĭ pe Constantin Duca prin mijlocirea luĭ Constantin Basarab Vodă, dar cu cheltueli marĭ. După aceea trecând două lunĭ a plecat Impĕrăţia şi s'a dus la Adrianopol, şi acolo aflându-se Impĕrăţia s'a făcut mare ardere de foc în Adrianopol ş'a ars şase Biserică, şi s'a făcut mare stricăciune.

Prea Sânţit Gavriil.

Ş'a dat obştescul sfârşit chir Calinic şi s'a făcut (patriarh) chir Gavriil.

Vizir Taltamban Mustafa Paşa.

Atuncĭ s'a bolnăvit Huseim Paşa Vizirazemi făcênd o apostemă şi vĕḍênd el multă neorânduélă a cerut de la Impĕratul să-l erte şi aşa a trimis Impĕratul şi ĭ-a luat sigilul. Iar Vizirazemi ducêndu-se la *ţeftilicul* [80]) sĕŭ nu după multe ḍile a murit. Iar pecetea a trimis şi a adus pe Taltamban Mustafa Paşa şi ĭ-a dat-o.

Nestatornic Taltamban.

Acest Taltamban a fost nestatornic şi min-

www.dacoromanica.ro

τος καὶ ψεύτης· ὁ ὁποῖος ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν ἐπῆγεν ὁ Ἀντίοχος βοδας εἰς τὴν Νικομήδειαν καὶ τὸν ἀντάμωσεν, ὄντα πατρικόν του φίλον, καὶ τὸν ὑπεσχέθη εὐθὺς ὁποῦ φθάσει εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν νὰ τὸν κάμῃ αὐθέντην· πηγαινωντας εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ἐμήνυσεν εὐθὺς τόν τε Ἀντίοχον βόδα καὶ Δημητράσκον βόδα τὸν ἀδελφόν του νὰ ἔλθουν, καὶ τὸν Ἀντίοχον βόδα νὰ τὸν κάμῃ αὐθέντην τῆς Μολδαβίας, τὸν δὲ Δημητράσκον αὐθέντην τῆς Βλαχίας· οἱ ὁποῖοι πηγαίνοντες εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, τοὺς ἔδιδε Ϝάρρος καὶ τοὺς ἐσυμπέραινε μὲ τὸ σήμερον καὶ τὸ αὔριον· ἕως ὁποῦ ἐπρόφθασαν ἀπὸ μὲν τὴν Μπογδανίαν ὁ Κωνσταντίνβοδας καὶ ἀπὸ τὴν Βλαχίαν ὁ Βασαράβα βόδας. καὶ δίδοντες ἄσπρα τοὺς ἀπέβαλε καὶ τοὺς ἔστειλε εἰς τὴν Πόλιν.

Βεζίρης ὁ Ραμῆ Μεχμὲτ πασᾶς.

Τοιοῦτος ὤντας λοιπὸν, ὡς εἴπομεν, ἀκατάστατος ὁ Ταλτσμπάνης, ἐμελέτησε νὰ κάμῃ ἐπανάστασιν, νὰ Ϝανατώσῃ τὸν μουφτῆν καὶ νὰ ἀλλάξῃ καὶ τὸν βασιλέα· πέρνωντας εἴδησιν ὁ μουφτῆς τὸ ἀνέφερε τῷ βασιλεῖ, καὶ ἔστειλεν εὐθὺς καὶ φέρωντάς τον τὸν ἀπεκεφάλισε, καὶ ἔκαμε βεζιραζέμην τὸν Ραμῆ Μεχμὲτ πασᾶν, διὰ παρακινήσεως τοῦ μουφτῆ· καὶ αὐτὸς πέρνωντας τὴν βοῦλλαν ἐστοχάζετο μὲ τί τρόπον νὰ χαλάσῃ τὸν μουφτῆν, τὸν εὐεργέτην του, ὅτι δὲν ἠμποροῦσε νὰ κυβερνήσῃ. ἐχωντας ἐκεῖνος ὁλην τὴν ἐξουσίαν καὶ ἀλλάζωντας τοὺς βεζίριδες ὡσὰν περκαλαμπέους.

Ὁ Μπασαράμπας ἔρχεται εἰς Πόλιν καὶ καμνει μουκαρέρι καὶ προσθήκην εἰς τὸ χαράτζι.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὤντας κάποιος Κυπροβιτζάνος ἐφαντάζετο τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας, ὁ ὁποῖος ἐπρόσπεσεν εἰς τὸν μουφτῆν καὶ ἔταξε νὰ δίδῃ κατ' ἔτος χίλια πουγγία καὶ τὰ λοιπὰ ἔξοδα τῆς αὐθεντείας· καὶ ἀναφέρωντάς το τῷ βασιλεῖ, ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν μικρὸν ἰμπροχόρην νὰ φέρῃ τὸν Κωνσταντίνβοδα Βραγκοβάνον ἀπὸ Βλαχίας· ὁ δὲ Κωνσταντίνβοδας ἀπὸ τοῦ φόβου του ἀσθενήσας ἀπὸ ἕνα ἀνεμοπύρωμα πολλὰ ἀχαμνὸν ἀργοπόρησε μὲ τὸ κίνημά του, ὅμως ἔστειλεν ἐμπροστὰ τὸν Μιχάλην σπαθαρην καὶ τὸν Θωμᾶν Καντακουζηνὸν καὶ ἔπεσαν εἰς τοῦ μουφτῆ τὴν πόρταν καὶ εἰς τοῦ υἱοῦ του, τοῦ νακὶπ ἐφένδη, ἔταξαν καὶ τοῦ Ραμῆ, καὶ οὕτω τοὺς ἐγύρισαν ὅλους πρὸς βοήθειάν τους, καὶ ἕως νὰ φθάσῃ ὁ Κωνσταντίνβοδας εἰς τὴν Πόλιν τοὺς ηὗρεν ὅλου ἐδικούς του· καὶ ἔτσι ἐδιορθώθηκε, καὶ ἔκαμε μουκαρέρι, ἐπρόσθεσεν ὅμως εἰς τὸ παλαιὸν χαράτζι διακόσια σαράντα πουγγία.

cinos, care venind în Anadol s'a dus Antioh Vodă în Niconidia și l-a întâlnit, fiindu-ĭ amic compatriot, și ĭ-a făgăduit că îndată ce se va duce la Adrianopol îl va face Domn. Ducêndu-se în Adrianopol a vestit îndată și pe Antioh Vodă și pe Dumitrașcu Vodă, fratele sĕŭ, să vină, și pe Antioh Vodă să-l facă Domn Moldoveĭ, ĭar pe Dumitrașcu Vodă Domn Valahieĭ: carii ducêndu-se în Adrianopol li dădea curaj și li făgăduea de aḑĭ pe mâne; până a ajuns din Moldova Constantin Vodă și din Valahia Basarab Vodă și dând banĭ ĭ-a îndepărtat și ĭ-a trimis în Constantinopol.

Vizir Rami Mehmed Paşa.

Ast-fel fiind cum am ḑis nestatornic Taltamban, a cugetat să facă revoluție, să ucidă pe Muftiu și sá schimbe și pe Impĕrat. Luând știință Muftiul a referat Impĕratuluĭ, și a trimis îndată și aducêndu-l l-a decapitat și a facut Vizirazemi pe Rami Mehmed Paşa prin îndemnul Muftiuluĭ. Luând și acesta sigilul se gândea în ce chip să ucidă pe Muftiul, bine făcĕtorul sĕŭ, pentru că nu putea să guverneze, avênd acela tótă puterea să schimbe pe Viziriĭ ca pe parcalabĭ.

Basarab vine în Constantinopol şi face mucarer şi adaos la haragi.

In timpul acesta fiind un ore-care Chiproviţan ș'a închipuit să ĭea Domnia Valahieĭ, care a năzuit la Muftiŭ și a hotărît să-ĭ dea câte 1,000 pungĭ pe an și cele-lalate cheltuelĭ ale Domnieĭ. Şi referându-ĭ Impĕratuluĭ, a trimis Impĕratul pe imbrohorul cel mic să aducă pe Constantin Vodă Brâncovénul din Valahia. Iar Constantin Vodă de frica luĭ bolnăvindu-se din causa uneĭ răcelĭ de frigurĭ, fiind prea slab, a întêrziat cu pornirea sa, dar a trimis înainte pe Mihail Spătarul și pe Toma Cantacuzin și aŭ năzuit la Pórta Muftiuluĭ și a fiuluĭ sĕŭ Nachip Efendi, aŭ regulat (cu banĭ) și pe Rami și ast-fel ĭ-aŭ întors pe toţĭ spre sprijinul lor și până să soséscă Constantin Vodă în Constantinopol ĭ-aŭ aflat pe toţĭ aĭ luĭ și așa s'a îndreptat și a făcut și mucarer, și a adaus însă la vechiul haragiu 240 de pungĭ.

www.dacoromanica.ro

Ἐξορίζεται ὁ Κωνσταντὶν Δούκα βόδας τὶς καβάλαν.

Τότε ὁ Βασαράμπας ἐπαρακστάθη καὶ ἐμαζίλευσε τὸν Κωνσταντῖνον Δούκα βόδα ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν, τὸν ὁποῖον ἔμισοῦσε κ·ὶ ὁ Ραμῆ βεζιραζέμης, καὶ ἔγραψε τῷ Ἰσοὺφ πασᾷ σερασκέρῃ τοῦ Μπαμπαδαγι καὶ ἔστειλεν ἀγάδες καὶ τὸν ἐσήκωσαν μὲ φύλαξιν αὐτὸν καὶ ὅλους τοὺς ἄρχοντας τῆς Μπογδανίας, καὶ τοὺς ἔφερεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· μετὰ δύο ἡμέρας ἐξώρισε τὸν Κωνσταντίνβοδα εἰς τὴν Καβάλαν, ἔχωντας σκοπὸν νὰ τὸν χαλάσῃ· ὅμως ὄντας τὰ πράγματα συγχισμένα, μὲ τὸ νὰ ἦτον ζορμπαλίκι εἰς τὴν Πόλιν, κάμνοντες ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως οἱ τζεμπετζίδες, ἐγλύτωσεν ὁ Κωνσταντίνβοδας.

Ζορμπάδες καὶ ὀρφίκια αὐτῶν ζητοῦσι νὰ ἀλλάξωσι τὸν βασιλέα.

Οἱ ἐπαναστάται τζεμπετζίδες ὥρμησαν πρῶτον κατὰ τοῦ σεϊμένμπαση ζητῶντάς τον τὸ μπαϊράκι τῶν γιανιτζάρων, καὶ μὴ θέλωντας νὰ τοὺς τὸ δώκῃ τὸν ἐπαραλάδισαν, καὶ εὑρίσκοντες τὸ μπαϊράκι εἰς τὸν κόλφον του τὸ ἐπῆραν, καὶ ἄρχισαν νὰ μαζωχθοῦν εἰς τὸ Ἔτ μεϊδάνι ὅλα τὰ τάγματα. τὸ δὲ αἴτιον ὁποῦ ἐπρόβαλαν ἦτον αὐτό· ὁ μὲν βασιλεὺς νὰ ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν νὰ καθήσῃ, τὸν δὲ μουφτῆν νὰ τὸν εὐγάλῃ καὶ νὰ τὸν ἐξορίσῃ (λέγουσιν ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν γνώμην ἦτον καὶ ὁ βεζιραζέμης)· καὶ συμβουλευθέντες περὶ τοῦ πρακτέου, ηὗρον εὔλογον νὰ στείλουν πρέσβεις, καὶ οὕτως ἔστειλαν ἑξηντατέσσαρας ὀνομάτους, ἀπὸ κάθε τάγμα ἀπὸ δύο ἀνθρώπους, εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· οἱ ζορμπάδες ἔμειναν ὅλοι μαζωμένοι εἰς τὸ Ἔτ μεϊδάνη, προσμένοντες τὴν ἀπόκρισιν· φθάσαντες οἱ ρηθέντες πρέσβεις ἕως εἰς τὸ Χαυσὰν, ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς καὶ τοὺς ἐπῆρεν ὅλους καὶ τοὺς ἐξώρισεν ἐκεῖ εἰς τὰ περίχωρα· μετὰ τρεῖς ἡμέρας τοὺς ἄφησε δίδωντάς τους καὶ τὴν ἀπόκρισιν, ὅτι τότε μὲ τὸ νὰ ἦτον ζέσται, ὥντας Ἰούλιος μὴν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάγῃ, ὕστερον ὅμως πρὸς τὸ φθινόπωρον ἀφ' οὗ δροσισθῇ ὁ καιρὸς, θέλει ἔλθει καὶ θέλει ἀλλάξει καὶ τὸν μουφτῆν· τοῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀποστάται εὐθὺς ἐσφάλισαν ταῖς πόρταις τοῦ κάστρου, ἀφίνοντες ἀνοικταῖς μόνον τὸ Μπαχτζὲ καπισὶ, τὸ Μπαλοὺκ παζάρι, τοῦ Μπαλατᾶ καὶ τοῦ Ἐδρενὲ καπισὶ, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ σηκωθοῦν ἀπὸ Πόλεως νὰ πηγαίνουν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, διὰ νὰ ἀλλάξουν τὸν βασιλέα καὶ νὰ κάμουν τὸν σουλτὰν Ἰμπραχίμην, υἱὸν τοῦ σουλτὰν Ἀχμέτη, νὰ πιάσουν καὶ τὸν μουφτῆν νὰ τὸν ἐξορίσουν· καὶ ἄρχισαν καὶ ἐσυνάθροιζαν στρατεύματα, φέροντες καὶ τὸν Ἀχμὲτ πασᾶν, γαμβρὸν τοῦ Χουσεῖν πασᾶ Ἀμιτζαογλοῦ, ὁ ὁ-

Se exilézĕ Constantin Duca Vodă în Cavala.

Atuncĭ Basarab a insistat și a mazilit pe Constantin Duca Vodă din Moldova, pe care-l urà și Vizirazemi și a scris și luĭ Iusuf Pașa Saraschierul de la Babadag și a trimis agale de l-a ridicat cu pază pe el și pe toțĭ boeriĭ Moldoveĭ și ĭ-aŭ adus la Adrianopol. După douĕ ḑile a surgunit pe Constantin Vodă la Cavala, avênd de scop să-l pérdà ; dar fiind lucrurile încurcate, pentru că era turburare în Constantinopol făcênd început de revoluție *gembegizit* [81]), a scăpat Constantin Vodă.

Zorbagiĭ şi oficiile lor căuta să schimbe pe Impĕratul.

Revoltații *gembegizĭ* saŭ pornit maĭ întêĭ contra luĭ Seimen-pașa cerându-i *bairacul* [82]) Ienicerilor și nevoind să li-l dea l-a legat și găsind bairacul în sinul sĕŭ l-a luat și a început să se adune la *Et maidan* [83]) tóte corpurile; ĭar causa care o propunea era acésta. Impĕratul să vie la Constantinopol să șadă, ĭar pe Muftiul să-l scótă și să-l exsileze (se ḑice că de acésta opinie era și Vizirazemi); și sfătuindu-se despre ce trebue sa facă a găsit cu cale să triméță representanțĭ, și așa a trimis 64 de persóne, din fie care corp câte doĭ ómenĭ la Adrianopol. Zorbagiiĭ aŭ rĕmas cu toțiĭ la *Et-maidan*, așteptând respunsul, ajungênd ḑișiĭ representanțĭ până la *Havsan,* [84]) a trimis Impĕratul de ĭ-aŭ prins pe toțĭ și ĭ-a surgunit pe acolo prin prejur ; după treĭ ḑile ĭ-a lăsat și li-a dat și respuns: că acuma fiind cald, era în Iulie, nu póte să se duca, dar maĭ în urmă spre tómnă, după ce se va regula timpul va veni și va schimba și pe Muftiu. Acéstea auḑindu-le resculațiĭ îndată a închis porțile cetățeĭ, lăsând deschis numaĭ *Bahcè Capisi* [85]), *Baluc-pazar* [86]), *Balata* [87]) și *Edrene-Capisi* [88]) și s'au hotărît se ĭasă din Constantinopol și să se ducă la Adrianopol, ca să schimbe pe Impĕrat și se facă pe Imbrahim Sultan, fiul luĭ Sultan Ahmet, și să prindă și pe Muftiu și să-l surgunéscă. Și aŭ început și aŭ adunat armata aducênd și pe Ahmed Pașa ginerile luĭ Husein Pașa Amițaoglu, care era mazilit și l-a pus Caimacam peste Constantinopol (fiind maĭ înaite Abdulah Pașa Chipruloglu și ginerile Muftiuluĭ de atuncĭ, care vĕḑênd revoluția a fugit și s'a

www.dacoromanica.ro

ποῖος ἦτον μανζίλης, τὸν ἀπεκατέστησαν καϊμεκάμην τῆς Πόλεως (ὤντας πρότερον ὁ Ἀπδουλλὰχ πασᾶς ἱπρουλόγλους καὶ γαμβρὸς τοῦ τότε μουφτῆ, ὅστις βλέπωντας τὴν ἐπανάστασιν ἐφυγε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν βασιλέα)· ἔφεραν καὶ τὸν Φιραρὶχ Χασὰν πασᾶ καὶ τὸν ἐκαμαν τεφτερδάρην· ἔβαλαν καὶ Σταμπὸλ ἐφένδην ἐδικόν τους, ὅτι καὶ ὁ Σταμπὸλ ἐφένδης εἶχεν ἀναχωρίσει, ὤντας καὶ αὐτὸς σηγγενὴς τοῦ μουφτῆ· καὶ ἔκαμαν στρατεύματα, πεζοῦρα μόνον ἕως ἑξῆντα χιλιάδας, χωριστὰ ἀπὸ τὴν καβάλαν, καὶ τὰ ἑτοίμασαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς βλέπωντας τὴν τόσην ὁρμὴν, ἐπρόσταξε νὰ ἔλθουν ὅ τε ἐλτζῆ Ἰμπραχὶμ πασᾶς καὶ ὁ Γιουροὺκ Χασὰν πασᾶς μὲ τὰ στρατεύματά τους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν εἰς τὸ Μπουζάκι κατὰ τῶν Τατάρων, ἐλάλησε καὶ τὸν γενίτζερ ἀγασῆ μὲ τοὺς ἐκεῖ παρευρεθέντας γιανιτζάρους καὶ ἔκαμαν ὅρκον διὰ νὰ ἦναι ὅλοι μὲ τὸν βασιλέα κατὰ τῶν ζορμπάδων, καὶ τοὺς ἔδωκε μπακσίσι πρὸς εἰκοσιτέντε γρόσια τὸν καθένα· οἱ ζορμπάδες βλέποντες τὰ γινόμενα καὶ τὴν ἑτοιμασίαν τοῦ βασιλέως, ἐψήφισαν τὸν μὲν Ἀχμὲτ πασᾶν, ὁποῦ τὸν εἶχαν κάμη καϊμεκάμην, βεζίρην, τὸν δὲ Φιραρὶχ Χασὰν πασᾶν ἀπὸ τεφτερδάρην καϊμεκάμην, ἐψήφισαν καὶ μουφτῆν ἐδικόν τους, ἔκαμαν καὶ γενίτζερ ἀγασῆ τὸν Τζαλὶκ Ἀχμέτην καὶ τὸν ἐπῆραν μαζί τους· τότε ὁ Φιραρὶχ Χασὰν πασᾶς, ὡς φρόνιμος, τοὺς ἐσυμβούλευσεν, ὅτι ἀφ' οὗ εὔγουν ἔξω εἰς τὴν Σηλυβρίαν νὰ βάλλῃ ὁ σέχης λόγον καὶ νὰ προβάλλῃ εἰς τὸ στράτευμα διὰ νὰ ἀνανυψώσουν εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον τὸν σουλτὰν Ἀχμέτη, υἱὸν τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη, ἀδελφὸν τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ, καὶ ὄχι τὸν ρηθέντα σουλτὰν Ἰμπραχίμην, ἐπειδὴ καὶ ὁ νόμος τὸ δίδει, ὤντας μεγαλείτερος, καὶ θέλει καταπεισθῆ εὐκολώτερον καὶ ἡ βασιλικὴ Πόρτα, μὲ τὸ νὰ ἦναι καὶ οἱ δύο αὐτάδελφοι· φθάνοντες εἰς τὴν Σηλυβρίαν, ἀνέβη ὁ σέχης εἰς τὸ κιουπρὶ καὶ ἔκαμε λόγον καὶ εἶπεν, ὅτι ὁ νόμος ἔτσι ἀποφασίζει, πῶς ὁ μεγαλείτερος σεϊζαδὲς πρέπει νὰ γένῃ διάδοχος τῆς βασιλείας, καὶ ὄχι ὁ μικρότερος· καὶ τὸ ἔστερξαν ὅλοι καὶ ἔκαμαν φατιέ· εἶτα ἐκίνησαν πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ φθάνοντες εἰς τὸ Χαυσὰ ἐκόνευσαν ἐκεῖ· ἦλθε καὶ ὁ βεζιραζέμης μετὰ τοῦ γενίτζερ ἀγασῆ καὶ μετὰ τῶν στρατευμάτων καὶ ἐκόνευσαν ἐκεῖ καὶ αὐτὶ κατόπιν ἦλθε καὶ ὁ βασιλεὺς μὲ τοὺς μέσα τοῦ σαραγίου, δίδωντάς τους ὅλους ἄρματα ἀπὸ τὸν βασιλικὸν χαζνὲ, καὶ ἐκόνευσε καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ Χαυσὰ ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον τὰ ἐδικά του στρατεύματα· καὶ οὕτω τὰ στρατεύματα καὶ τὰ δύο, τὰ βασιλικὰ δηλαδὴ καὶ τὰ τῶν ζόρμπάδων, ἦτον ἀντίκρυ ἕνα σιμὰ ἀπὸ τὸ ἄλλο. Ἐσηκώθη ὁ γενιτζὲρ ἀγασῆ καὶ ἐδιώρισε τὰ στρατεύματα καὶ τὰ τόπια,

dus la Impĕratul). Aŭ adus și pe Firarih Hăsan Pașa. și l-a făcut Tefterdar; aŭ pus și Stambol Efendi de al lor, pentru că Stambol Efendi se dusese, fiind și acésta rudă cu Muftiul; și aŭ făcut numaĭ armate pedestre până la 60 de miĭ, deosebit de cavalerie și li-aŭ pregătit. Iar Impĕratul vĕdĕnd atâta pornire a ordonat să vie și Elgiul Imbraim Pașa și Ghiuruc Hasan Pașa cu armatele lor, carii era la Bugeag contra Tătarilor, a spus și luĭ Ienicer Aga și cu Ienicerii care se aflaŭ acolo și a făcut jurĕmênt ca să fie toți cu Impĕratul contra Zorbagiilor și li-a dat bacșiș câte 25 leĭ de fie-care. Zorbagiiĭ vĕdĕnd cele ce se întâmplă și pregătirea Impĕratuluĭ a votat pe Ahmed Pașa, pe care-l făcuse Caimacam, Vizir, ĭar pe Firaric Hasan Pașa din Tefterdar Caimacam, aŭ votat și Mufțiu de al lor, aŭ făcut și Ienicer Agasi pe Țalih Ahmed și l-aŭ luat cu eĭ; atuncea Firaric Hasan Pașa ca înțelept ĭ-aŭ sfătuit, că după ce vor eși afară în *Silivria* [89]) să ĭà *Sechul* [90]) cuvêntul și să propue armatelor ca să înalțe la scaunul Impĕrătesc pe Ahmed Sultan, fiul luĭ Mehmed, fiul fratelui luĭ Sultan Mustafa, și nu pe ḍisul Sultan Imbraim, fiind că și legea îĭ permite ca maĭ mare, și se va convinge maĭ ușor și Pórta Impĕrătéscă, pentru că era amândoĭ frați. Ajungând în Silivria saŭ suit *Sehul* pe *chiupri* [91]) și a ținut cuvênt și a ḍis că legea așa hotărăște ca cel maĭ mare Seizadea să fie succesor Impĕrăției, și și nu cel maĭ mic. Și aŭ primit cu toțiĭ și a făcut *fatiè* [92]); apoĭ a plecat spre Adrianopol și ajungênd la *Havsa* [93]) s'aŭ așezat acolo. A venit și Vizirazemi cu Ienicer Agasi și cu armatele și s'aŭ așezat și el acolo, după aceia a venit și Impĕratul în mijlocul Serailuluĭ, dându-li la toți arme din *Hasneua* Impĕrătéscă și s'aŭ așezat și Impĕratul la *Havsa* acolo, unde eraŭ armatele luĭ. Și așa amândouĕ armatele, adică Impĕrătéscă și a Zorbagiilor eraŭ în față, una lângă alta. S'aŭ sculat Ienicer Agasi și a regulat armatele și tunurile, punêndu-le în ordine ca să lovéscă pe inimici; decĭ când eraŭ puși în linie pentru rĕsboiŭ s'aŭ întors tóte armatele Impĕratuluĭ și toți cu un glas aŭ ḍis *zapciilor* [94]) lor: ce voițĭ voĭ? Cum să ne batem noĭ cu frațiĭ noștri și cu *ghioldasizilĭ* [95]) noștri? Acéstă n'o facem nicĭ odată; și îndată aŭ început în gura mare, Ala! Ala! și s'aŭ dus alergând și a îmbrățișat pe ceĭ laḷți și a început să se sărute. Ast-fel s'aŭ

www.dacoromanica.ro

βάλλωντάς τα εἰς τάξιν νὰ πολεμήσουν μὲ τοὺς ἐναντίους· ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον ἀραδιασμένα εἰς πόλεμον, ἐγύρισαν ὅλα τὰ στρατεύματα τοῦ βασιλέως καὶ ὅλοι μὲ μίαν φωνὴν εἶπαν τοὺς ζαμπίτιδές των· τί Ϛαρεῖτε ἐσεῖς! πῶς νὰ πολεμήσωμεν ἡμεῖς μὲ τοὺς ἀδελφούς μας καὶ μὲ τοὺς γιολδάσιδές μας; αὐτὸ δὲν τὸ κάμνομεν ποτέ! καὶ εὐθὺς ἄρχισαν μεγαλοφώνως τὸ, ἀλὰ, ἀλά! καὶ ἐπῆγαν τρέχοντες καὶ ἀγκάλιασαν τοὺς ἄλλους, καὶ ἄρχισαν νὰ φιλοῦνται· οὕτως ἡνώθησαν ὅλοι καὶ ἔγιναν τὸ ἕνα κατὰ τοῦ βασιλέως, ὅστις βλέπων τὰ γινόμενα ἔφυγε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ὁμοίως καὶ ὁ Ραμῆ βεζιραζέμης, καὶ ὁ γενίτζερ ἀγὰσὴ καὶ ἐκρύβησαν.

Βασιλεία σουλτὰν Ἀχμέτη.

Τότε ὁ Δαμὰτ Χασὰν πασᾶς καϊμεκάμης ἐπῆγεν ἐν ταυτῷ ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον ὁ σουλτὰν Ἀχμέτης καὶ τὸν ἐπῆρε καὶ τὸν ἐκάθησεν εἰς τὸ τάχτι· ὁ δὲ πρώην σουλτὰν Μουσταφᾶς ἐπῆγε καὶ ἐκάθησεν ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον ὁ σουλτὰν Ἀχμέτης σφαλισμένος· εἶτα ἐσηκώθηκαν τὰ στρατεύματα ὅλα καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ἐπροσκύνησαν τὸν νέον βασιλέα· ἔπειτα εὐγῆκαν ἔξω εἰς τὰ τζαδίρια ὅ τε βασιλεὺς καὶ τὰ στρατεύματα καὶ ἄρχισαν νὰ γυρεύουν τὸ τζουλοῦσι, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἦτον βασιλικὰ ἄσπρα νὰ τοὺς δώσουν ἐπῆραν ἀπὸ μεγάλους ἀνθρώπους καὶ πραγματευτὰς καὶ ἀπογέμισαν τὸ τζουλοῦσι

Αὐθέντης Μπογδανίας ὁ Μιχάλδοδας Ράκοβιτζας.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ὤντας ὁ Ἀντίοχος βόδας εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ γυρεύωντας τὴν αὐθεντείαν τῆς Μολδαβίας κρυφίως, τὸ ἄκουσαν οἱ ἄρχοντες Μπογδάνοι καὶ ἐσηκώθηκαν καὶ ἐπῆραν τοὺς ριαγιάδες ὁποῦ εἶχαν ἔλθει νὰ ἐγκαλέσουν τὸν Κωνσταντίνδοδα τόσοι παπάδες καὶ ἄλλοι παράνω ἀπὸ τριακόσιοι ὀνομάτοι, καὶ ἐπῆγαν ὅλοι ἴσια ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον τὸ τζαδίρι τοῦ βασιλέως, καὶ βλέπωντάς τους ὁ βασιλεὺς ἐλάλησε τὸν ἐπίτροπον καὶ τὸν εἶπεν: στεῖλε νὰ ἰδῇς αὐτὴ ἡ σύναξις τί ἄνθρωποι εἶναι καὶ τί Ϛέλουν; στέλλωντας καὶ ἐρωτῶντάς τους εἶπαν: εἴμεσθεν Μπογδάνοι, σκλάβοι τοῦ βασιλέως, καὶ μὲ τὸ νὰ εὔγαλαν τὸν αὐθέντην ὁποῦ εἴχομεν, ἤλθομεν νὰ προσκυνήσωμεν καὶ νὰ προσπέσωμεν εἰς τὸ ἔλεος τῆς βασιλείας νὰ μᾶς ἐλεήσῃ αὐθέντην ἀπὸ ἀνάμεσόν μας· ἐπῆγεν ὁ ἐπίτροπος εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἶπε τὸ ζήτημά τους, καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς εἶπε· πήγαινε λάλησέ τους· καὶ ὅποιον Ϛέλουν ἀνάμεσόν τους, φόρεσέ τον καβάδι καὶ ἂς πηγαίνῃ. Τοὺς ἐλάλησεν ὁ ἐπίτροπος καὶ τοὺς ἐρώτησε λέγων, ποῖον Ϛέλετε ἀπὸ ἀνάμεσόν σας νὰ φορέσω καβάδι; unit cu toţiĭ şi s'aŭ făcut una contra Impĕratuluĭ, care vĕdênd cele întêmplate a fugit şi s'a dus la Adrianopol, de asamenea şi Rami Vizirazemi şi Ienicer Agasi şi s'aŭ ascuns.

Impĕrăţia Sultan Ahmed.

Atuncĭ Damad Hasan Paşa Caimacamul s'a dus curênd acolo unde era Sultanul Ahmed şi l-a luat şi l-a aşezat la tact. Iar fostul Sultan Mustafa s'a dus şi s'a aşedat acolo unde era Sultan Ahmed închis. Apoĭ sculându-se armatele tóte aŭ venit în Adrianopol şi s'aŭ închinat nouluĭ Impĕrat. După aceia a eşit afară din *Ţadire* Impĕratul şi armatele şi a început să caute *Ţulusul* [96]), fiind că nu eraŭ banĭ împĕrăteştĭ ca să le dea a luat de la ómenĭ marĭ şi negustorĭ şi a umplut *Ţulusul.*

Domn Moldoveĭ Mihail Vodă Racoviţa.

In acele timpurĭ fiind Antioh Vodă la Adrianopol şi căutând pe ascuns Domnia Moldoveĭ, aŭ auḑit boerĭĭ Moldoveĭ şi s'aŭ sculat şi a luat pe Raialele ce aŭ fost venit să acuze pe Constantin Vodă, atât preoţĭ câţi şi alţiĭ, maĭ mult de 300 de ómenĭ şi s'aŭ dus deadreptul acolo unde era *Ţadiriile* Impĕratuluĭ şi vĕdêndu-ĭ Impĕratul a chemat pe epitropul şi ĭ-a ḑis: trimete şi veḑĭ acéstă adunare ce ómenĭ sunt, şi ce caută? trimeţênd şi întrebând aŭ spus: suntem moldovenĭ, sclaviĭ Impĕrăţieĭ şi fiind-că nĭ-a scos pe Domnul ce aveam am venit să ne închinăm şi să căḑem la mila Impĕrăţieĭ ca să miluiască Domn pe unul din noĭ. S'a dus epitropul la Impĕratul spunându-ĭ cererea; şi respunḑênd Impĕratul a ḑis: du-te şi le vorbeşte, şi pe care voesc dintre eĭ, îmbracă-l cu *cavadi* şi să se ducă. Li-a vorbit epitropul şi ĭ-aŭ întrebat ḑicênd: Pe care voiţĭ dintre voĭ să-l îmbrac cu *cavadi*? luând eĭ pe Mihail Vodă a ḑis: pe acesta voim!.. şi aŭ strigat tot norodul: *Fiĭ Dum-*

www.dacoromanica.ro

πιάνοντες αὐτοὶ τὸν Μιχάλβοδα εἶπαν, αὐτὸν θέλομεν! καὶ ἐφώναξε καὶ ὁ κοινὸς λαὸς φίτ δουμνιατά! καὶ οὕτω τὸν ἐφόρεσεν ὁ ἐπίτροπος καβάδι, καὶ ἐγύρισε μὲ τὸ καβάδι καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· ὁ δὲ Ἀντίοχος βόδας ἐπῆγεν εἰς τὴν Πόλιν ἄπρακτος.

Ἀφανισμὸς ζορμπάδων.

Ὁ βασιλεὺς δίδωντας τὸ τζουλοῦσι τῶν γιανιτζάρων καὶ τῶν λοιπῶν στρατευμάτων, ἐσηκώθη καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν, ἔκαμε τὸν Τζαλὶκ Ἀχμὲτ γενίτζερ ἀγασὴ μὲ τρία τούγια· πρὸ τοῦ ὅμως νὰ ἔλθῃ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Πόλιν, ἐξεκίνησε δύο ἡμέρας προτήτερα τὸν ρηθέντα Τζαλὶκ Ἀχμέτην διὰ νὰ ἐξετάσῃ περὶ τῶν ζορμπάδων, μήπως καὶ ἔμειναν τίποτε κουσούρια, καὶ ἐλθὼν δὲν ηὗρε κανένα· καὶ οὕτως ἔρθασεν ὁ βασιλεὺς, τὸν ὁποῖον τὸν ἐπῆγαν πρῶτον εἰς τὸ Εἵπι κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ τὸν ἔζωσαν τὸ σπαθί, καὶ ἐκεῖθεν τὸν ἐπῆγαν εἰς βασιλικὸν σεράγι, καὶ οὕτως εἰρήνευσαν τὰ πράγματα· ἦσαν δὲ τρεῖς, τέσσαρες, οἱ ὁποῖοι ἀγκαλὰ καὶ εἶχαν εἰρηνεύσει, ὅμως ὁ βασιλεὺς ἠξεύρωντάς τους πῶς ἐστάθησαν κεφάλια τῶν ζορμπάδων, καὶ θέλοντας νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσῃ τοὺς ἔκαμε καπιτζιμπασίδες καὶ τοὺς ἔστειλε μὲ καβάδια εἰς τοὺς πασάδες διὰ νὰ προμηνύσουν τὸν μουσδὲν τοῦ νέου βασιλέως, δίδωντάς τὸν καθ' ἕνα ἀπὸ τρία τέσσαρα καβάδια, καὶ ἔγραψεν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνον τὸν πασᾶν εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον διὰ νὰ ὑπάγῃ ὁ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς ὑστερώτερον, εὐθὺς ὁποῦ ἔλθῃ νὰ κόψῃ τὸ κεφάλι του καὶ νὰ τοῦ στειλῃ τοῦ βασιλέως, καὶ νὰ πάρῃ καὶ ὅσα ἄσπρα εὑρεθοῦν κοντά τους νὰ τὰ στείλῃ εἰς τὸ μιρί· καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον τοὺς ἐσκότωσεν ὅλους.

Δίδει ὁ ἐξ Ἀπορρήτων μερικὰ ἄσπρα, καὶ ἀναλαμβάνει ὁ δραγουμάνος, ὁ υἱός του, τὴν τιμήν του.

Τότε ὄντες οἱ ζορμπάδες εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἐγύρευαν καὶ ἀπὸ τὸν ἐξ Ἀπορρήτων Ἀλέξανδρον μίαν μεγάλην ποσότητα ἄσπρων· αὐτὸς πέρνωντας τὴν εἰδησιν ἐκρύβη· καὶ ἐβούλλωσαν τὰ σπίτιά του εἰς τὴν Πόλιν· ἀφ' οὗ δὲ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦλθε καὶ ὁ ἐξ Ἀπορρήτων μετὰ τοῦ Νικολάου βόδα τοῦ τότε μεγάλου δραγουμάνου, καὶ ἦσαν κρυμμένοι ἕως ὁποῦ ἔβαλαν μεσίτας· ὕστερον εὐγῆκεν ὁ Νικόλαος βοεβόδας καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν κεχαγιᾶν τοῦ ἐπιτρόπου, καὶ ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ μίαν ποσότητα ἄσπρων, τὰ ὁποῖα ὕστερον καὶ τὰ ἔδωσε, καὶ ἔτσι ἐδιωρθώθη, καὶ τὸν ἐφόρεσαν καβάδι διὰ νὰ ἦναι πάλιν μάγας δραγουμάνος, καὶ ἐξεβούλλωσαν καὶ καὶ τὰ σπίτιά των.

nea-ta!!.. și așa l-a îmbrăcat epitropul cu *cavadi*, și s'a înturnat cu cavadi și a venit la Adrianopol, ĭar Antioh Vodă s'a dus la Constantinopol fără rĕușită.

Nimicirea Zorbagiilor.

Impĕratul dând *Țulusul* Ienicerilor și celorlalte armate s'a sculat și a venit în Constantinopol, a făcut pe Țalic Ahmed Ienicer Agasi cu treĭ *tugiĭ* înainte însă de a veni Impĕratul la Constantinopol s'a dus cu douĕ ḑile maĭ înainte ḑisul Țalic Ahmed ca să cerceteze despre Zorbagiĭ, ca nu cum-va să fi rĕmas vre un rest și venind n'a aflat pe nimenĭ; și așa a sosit Impĕratul, pe care l-a dus maĭ întâĭ la *Eipi* [97]) după obiceiŭ și l-a încins cu sabie și de acolo l-a dus la Seraiul Impĕrătesc, și așa s'aŭ liniștit lucrurile. Eraŭ treĭ patru, cariĭ de și se liniștise, dar Impĕratul știindu-ĭ că a fost capetele Zorbagiilor, voind să-ĭ pérdă ĭ-a făcut Capegi bașe și ĭ-a trimis cu cavadi la Pașĭ ca să anunțe *musdenul* [98]) nouluĭ Impĕrat, dându-ĭ fie cariĭ câte treĭ patru cavadi și a trimis Impĕratul la acel Pașă, la care era să se ducă fie care din eĭ maĭ în urmă, îndată ce va veni să-ĭ tae capul și să-l triméță Impĕratuluĭ și să ĭea și câțĭ banĭ va găsi asupra luĭ și să-ĭ triméță la *miri* [99]); și cu acest chip ĭ-a ucis pe toțĭ.

Dă Exaporitul câți va banĭ și ĭea cinstea sa de dragoman fiul sĕŭ.

Fiind atuncĭ Zorbagiĭ la Adrianopol a căutat să ĭea și de la Exaporitul Alexandru o mare cantitate banĭ: Acesta fiind înștiințat s'a ascuns; și a sigilat casele luĭ în Constantinopol După ce a venit Impĕratul la Constantinopol a venit și Exaporitul cu Neculaĭ Vodă, marele dragoman de atuncĭ. și era ascunșĭ până s'aŭ luat mijlocitorĭ; apoĭ a eșit Neculaĭ Vodă și s'a dus la *Chihaiaua* epitropuluĭ și a făgăduit să dea o cantitate de banĭ, care în urmă a și dat-o, și așa s'a îndreptat și l-a îmbrăcat cu cavadi ca să fie ĭarăși mare dragoman, și s'aŭ despecetluit și casele lor.

www.dacoromanica.ro

Ὁ Μιχάλβοδας ἐρχόμενος μὲ τοὺς ἄρχοντάς του εἰς τὴν Πόλιν, ἔκαμεν ἀγωγὴν νὰ φέρουν τὸν Κωνσταντίνβοδα ἀπὸ τὴν Καβάλλαν νὰ κριθοῦν μαζί του, λέγοντες πῶς ἔφαγεν ἄσπρα ἀπὸ τὴν τζάραν καὶ τὰ ἐγύρευαν· καὶ ἔστειλαν καὶ τὸν ἔφεραν καὶ τὸν ἐσφάλισαν· προσπίπτωντας δὲ εἰς τὸν Τζαλὶκ Ἀχμὲτ πασᾶν τὸν γενίτζερ ἀγασῆ, τὸν εὔγαλε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ σπίτι του καὶ ἔμειναν οἱ Μπογδάνοι.

Mihail Vodă venind cu boeriĭ luĭ în Constantinopol a făcut cerere să aducă pe Constantin Vodă din Cavala și să se judece împreună, ḑicênd că a mâncat banĭ din ţară, și-ĭ cerea; și a trimis de l-a adus și l-a închis; dar căḑênd la Ţalih Ahmed Paşa Ienicer Agasi l-a scos și s'a dus la casa luĭ, și a rĕmas Moldoveniĭ.

Ὁ βασιλεὺς φιλεύεται ἀπὸ τὸν ἀγᾶ, τὸν ὁποῖον ὕστερον πνίγει.

Imperatul se serută de Ienicer Aga, pe care apoi îl înecă.

Ὁ Τζαλὶκ Ἀχμὲτ πασᾶς ὤντας τότε μέγας καὶ πολὺς καὶ θαρρετὸς εἰς τὸν βασιλέα, ἀνακατώνετο εἰς κάθε ὑπόθεσιν, ἔχωντας ἐλπίδα νὰ πάρῃ καὶ τὴν βοῦλλαν· καὶ τόσον εἶχε χώραν, ὁποῦ μίαν τῶν ἡμερῶν ἐπροσκάλεσε τὸν βασιλέα εἰς τὸ ἀγὰ καπισὶ καὶ τὸν ἐφίλευσε· περνῶντας ὅμως μερικαῖς ἡμέραις ἐπρόσταξεν ὁ βασιλεὺς τὸν βεζιραζέμην νὰ φέρῃ τὸν Τζαλὶκ Ἀχμὲτ πασᾶν μαζί του εἰς τὸ σεράγι· ὁ δὲ Τζαλίκης ἐχαίρετο, θαρρῶντας πῶς θέλει νὰ τὸν δώκῃ τὴν βοῦλλαν· πηγαίνοντας μέσα, ἐμήνυσε νὰ ἔλθῃ πρῶτον ὁ Ἀχμὲτ πασᾶς βεζιραζέμης, τὸν ὁποῖον ἐπρόσταξεν ὁ βασιλεὺς νὰ φορέσῃ καβάδι τὸν Τζαλὶκ Ἀχμετ πασᾶν, κάμνωντάς τον Κύπρους πασχσῆ· ἀφ' οὗ ἐφόρεσε τὸ καβάδι, θέλωντας νὰ εὔγῃ ἔξω νὰ καβαλικεύσῃ, δὲν τὸν ἄφηκαν, μόνον ἔχοντες ἕτοιμον τὸ σαντάλι τοῦ μποσταντζίμπαση τὸν ἔβαλαν μέσα καὶ τὸν ἐπῆγαν κατὰ τὸ Ἀχὶρ καπισὶ, καὶ ἐκεῖ εἶχαν κάτεργον ἑτοιμασμένον, καὶ βάλλοντές τον μέσα καὶ πηγαίνοντές τον ἕως εἰς τὰ νησία, τὸν ἔπνιξαν.

Ţalic Ahmed Paşa fiind atunci mare și puternic și îndrăsneţ la Impĕratul să amesteca în orĭ ce afacere, avênd speranţa să ĭea în curênd și sigilul; și atâta putere avea în cât în una din ḑile a chemat pe Impĕratul la Aga Capisi și l-a sĕrutat. Trecând câte va ḑile a ordonat Impĕratul luĭ Vizirazemi să aducă cu el la Serai pe Ţalic Ahmed Paşa; ĭar Ţalic se bucura sperând că voește să-ĭ dea sigilul; intrând înlăuntru a vestit să vie maĭ întâĭ Ahmed Paşa Vizirazemi, căruĭa ĭ-a ordonat Impĕratul să-l îmbrace pe Ţalic Ahmed Paşa cu cavadi, făcêndu-l *Pasasi* [100]) de Cipru; după ce l-a îmbrăcat cu cavadi voind să ĭasă afară să încalice, nu la lăsat, ci avênd gata *sandalele* [102]) luĭ Bostangi başa l-a vârît în ele și l a dus spre Ahir *Capisi* [103]) și acolo era o corabie gata și punêndu-l înlăuntru și ducêndu-l până la insule l-a înecat.

Τὸν δὲ Φιραρὶχ Χασὰν πασᾶν, εὐθὺς ὁπῦ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Πόλιν, τὸν ἔκαμε πάλιν τεφτερδάρην μὲ τρία τούγια.

Firarih Hasan Paşa Tefterdar cu treĭ tugiĭ.

Iar pe Firarih Hasan Paşa, îndată ce a venit Impĕratul în Constantinopol l-a făcut ĭarăşĭ Tefterdar cu treĭ tugiĭ.

Βεζίρης ὁ Δαμὰτ Χασὰν πασᾶς.

Vizir Damad Hasan Paşa.

Ἀφ' οὗ δὲ ἐπέρασεν ὀλίγος καιρὸς εὔγαλαν ἀπὸ τὸ βεζαρέτι τὸν Ἀχμὲτ πασᾶν καὶ τὸν ἐστειλε νὰ καθήσῃ εἰς τὸ σπίτι του, ἐπειδὴ ὤντας καλὸς ἄνθρωπος δὲν ἀνακατώθη εἰς ταῖς τῶν ἄλλων κακοσύναις, καὶ ἔδωκε τὴν βοῦλλαν τῷ Δαμὰτ Χασὰν πασᾷ γαμβρῷ του, ὁποῦ ἐβαστοῦσε τὴν ἀδελφήν του Χατιτζὲ σουλτάναν.

După ce a trecut puţin timp a scos din Vizirat pe Ahmed Paşa și l-a trimis să șadă la casa luĭ, fiind-că era om bun, nu se amesteca în rĕutăţile altora și a dat sigilul luĭ Damad Hasan Paşa, ginerile sĕŭ, care ţinea pe sora luĭ Sultana Hatigea.

www.dacoromanica.ro

NOTE EXPLICATIVE

La cuvintele streine întrebuințate de Cesarie Daponte în scrierea Croniculuĭ sĕŭ.

NOTA. Vezir azemi, însamnă Ministru cel maĭ mare, ὁ μέγιστος ὑπουργὸς, cel maĭ înalt oficial din stat.

Zorbagii din Zorbà-turceşte, rescólă, revoluție. Insamnă aicea pe ceĭ resculați orĭ revoltați contra împĕrățieĭ. De acolo şi espresia: *nu face zorbà,* adică: nu face vuet, nu te împotrivi.

1). *Zamet-dzame*—turceşte, însamnă îmbrăcăminte oficială, vesmânt caracteristic uneĭ funcțiunĭ.

2). *Chilitz*—Caftan—turcesc, sabie şi caftan, adică ĭ-a dat pentru bravura sa sabie şi l-a îmbrăcat cu caftan: o îmbrăcăminte de onóre, întrebuințată altă dată şi la investitura Domnitorilor noştri în Constantinopol, la oficialiĭ marĭ din Imperiul Otoman şi din țĕrile Românescĭ, când se rîdica vre-un boer la gradele din protipendadă.

3). *Chizlar-agasi,* este şeful Eunucilor din palatul Imperial, una din funcțiunile cele maĭ principale şi de încredire, de aceea Chizlar-agasi are autoritate fórte mare asupra tuturor funcționarilor palatuluĭ. Cu aceştia căutaŭ Vizirii să fie în bune relațiunĭ spre a evita intrigile de la Palat.

4). *Mirzas,* din turcescul merd—om, însamnă dar om trimis, maĭ însamnă principe, cu deosebire purtaŭ acest nume oficialiĭ marĭ şi principiĭ din casa Hanuluĭ Tătarilor.

5). *Tzelebi*—celebi turcesce însémnă bine educat, nobil. Titlul de onóre ce se da de Turcĭ Europeilor. Comnen Ipsilant dice: „cu titlu de Tzelebi se numeaŭ din vechime fiiĭ împĕraților detronați orĭ morți; dar acum să numesc cu titlul de Efendi, ca şi muladiĭ. Titlul de Tzelebi a ajuns în întrebuințare la toți locuitoriĭ Constantinopoluluĭ. Iar fiiĭ împĕratuluĭ se numesc *Şah-Zadede:* (vedĭ: Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν pag. 719).

5). *Sursat,* numirea uneĭ dărĭ puse asupra supuşilor din Imperiul turcesc.

6). *Şapte Gulade,* sunt cele şapte Pirguri orĭ Turnurĭ ce le are marea închisóre a Turcilor, numită şi Edicule. In acéstă închisóre aŭ fost mulți aruncați din Domnitoriĭ şi Boeriĭ românĭ, mulți din ómeniĭ politicĭ aĭ Turcieĭ şi dintre Paşale. Inainte de a fi hotărîți spre mórte şi executați eraŭ închişi în ea ómeniĭ politicĭ orĭ ceĭ presupuşi amestecați în vre-o rebeliune. Odată înternați în ea, puținiĭ se maĭ învredniceaŭ a videa lumina sóreluĭ orĭ libertatea. Executarea maĭ adese se făcea din ordin în interiorul carcereĭ, şi numaĭ persónele maĭ distinse orĭ inculpate cu viniĭ grave, eraŭ executate în presența Mareluĭ Paşe orĭ şi Sultanuluĭ. Carcera Edicule este situată la médă-dĭ spre marea, pe zidul ce altă dată încunjura Constantinopolul pe uscat, are privire spre mare şi spre continent. Zidirea este un fort mare şi înalt în cât nu este cu putință a scăpa cineva, din causa înălțimeĭ zidurilor, pentru că până jos este o distanță ca de 25 metri. Tótă clădirea este de piatră, cu o singură intrare, cu 7 pirguri deasupra şi de mărime ca cetatea Némțului. Astă-dĭ grație civilisațiuneĭ moderne, nu maĭ este carceră, ci un simplu deposit de pieĭ dubite, material pentru încălțămintea armateĭ turcești. M'am înfiorat când am trecut pe lângă ea şi'am observat'o, amintindu-mĭ câțiĭ Domnitoriĭ Românĭ şi bărbați politicĭ aŭ fost închişi în ea, câți aŭ fost executați şi câte crime, misteriĭ şi nedreptățiĭ de ale violenței ominești a acoperit în timp de cincĭ seculĭ acele ziduri negre şi sinistre!

7). *Mectupi,* corect în turceşte se dice *mechitub* şi însémnă scrisóre, epistolă, de unde *mechitub-izami*—epistola Viziruluĭ, poruncă, ordin.

8). *Cavadi* saŭ *Cawadi*—turceşte însamnă îmbrăcăminte de distincțiune la Turcĭ. Greciĭ o numeaŭ Κανδυς, Perşiĭ Χαράγης. Xenofonte o descrie: îmbrăcăminte de porfir semi-albă (Χιτὼν πορφυροῦς μεσόλευκος). Turciĭ o maĭ numesc şi *Caftan.* Acéstă haĭnă în vechime o purtaŭ numaĭ Impĕrațiĭ turcești.

9). *Seferi-Sefer,* turceşte însémnă expediție, rĕsboiŭ prin urmare *seferi* aicea însémnă când Grigorie Vodă se înturna de la rĕsboiu.

10). *Padişah,* cuvênt turcesc, format din *Padi-Şah,* autocrator; complectă numirea a împĕratuluĭ Turcilor este: *Padişah-i-al-i-Osman.* Prin urmare pentru că Duca Vodă a atribuit numirea de Padişah şi uneĭ alte persóne l'a mazilit.

11). *Hram,* cuvênt ebreŭ derivat din limba aricĕ şi însémnă vestmêntul ce-l pun ebreiĭ până astă-dĭ pe cap, când se rógă.

www.dacoromanica.ro

12). *Rechiap-Caimacam* este Ministru de ceremonii (ceremonie de baise maines), care are mare însemnătate la Pórtă. Pe acest Ministru, când Vizir-azemi se duce în expediție, 'l pune în locul sĕŭ și îndeplinește tóte afacerile de stat ca și marele Vizir. La acesta s'a refugiat Șerban Vodă în Constantinopol și a putut să'și scape viața din pericol, de sigur dându-i și banĭ pe lângă rugăminți.

13). *Bumbașir;* servitor public cu puterĭ executive; (huissier), pe unul de aceștia a însărcinat Rechiap-Pașa dându'i și firman la mână spre a duce familia luĭ Serban-Vodă în Constantinopol. *Sangeac*-drapel, steag în turcește.

14). *Menzili-Menzil,* ómenĭ de poștă pe uscat și carii erau călări. Aceștĭ *menzili,* făceau expediția tuturor afacerilor politice între Constantinopol și Principate pe uscat și erau desbrăcați de orĭ-ce umanitate. Probabil că orașul nostru Menzil s'a luat numirea acésta pentru că era stațiune poștală.

15). Capi-Chihae, cuvênt turcesc, agent politic. Așa se numeau representanții Domnitorilor noștri la Constantinopol. și din carii în urmă aŭ ieșit mulți Domnitorĭ în epoca Fanarioților.

Giungiuc-tefterdar, Sub director la arhivele din Provincii,

16). *Ghel-Mumia,* o îmbrăcăminte ca a celor morți, de colóre galbină închisă ca a pieleĭ momiilor, cu care a îmbrăcat pe representanții luĭ Mihaĭ Vitézu, i-aŭ preumblat pe strade spre priveliște publică, și apoĭ i-aŭ decapitat, afară de Enachi Cantacuzin ce s'a turcit și a scăpat de mórte.

17). *Țeftelichiile* din *Țift-agru,* pământ de cultură, prin urmare însamnă proprietăți, moșii, ferme etc. etc

18). *Agale-cirachi,* cuvinte turcești. Aga însémnă, domn, stĕpân, aicea însă, om de misserie, păzitor de proprietăți. Iar *cirac,* ucenic, discipul, om format cu posițiune pe lângă o casă avută.

19). *Ghia Seitansi, ghia seitan oglusum,* frasă turcéscă ce însémnă: că orĭ eștĭ diavol, orĭ fiŭ de diavol.

20). *Seson*—în text este Σέσον și din text ar resulta maĭ probabil a fi un nume de familie, de și nu cunosc asemenea familie. Póte însă să fie și de localitate și atunci însémnă șăs—loc întins.

Mucarer. în turcește însémnă reînnoirea unuĭ oficiŭ. Pentru noĭ Românii însémnă pe timpul Fanarioților reluarea ĭarăși pe un termin hotărît a domnieĭ de cătră aceĭași persoană, în decomun era termenul de treĭ anĭ, când trebuia să facă mucarerul și cu care ocasie Domnitorii cheltuiaŭ sume colosale spre a'și asigura Domnia și înnainte. De multe orĭ nu așteptaŭ Domnitorii fanarioți acest termen spre a nu fi înlocuiți; ĭar alte-orĭ erau maziliți înainte de treĭ anĭ.

21). *Cerchezĕ-Calpac,* adică căcĭulă cerchezéscă, (coifure de Circasien) pentru că pe lângă Moldova de altă dată i s'a dat Domnituluĭ Duca-Vodă și Ucraĭna și în care erau Cerchezĭ.

22). *Chiatapizilor* din *Chiatib* — turcește scriitor, sunt dar scriitorii orĭ amploĭanții de prin oficiile publice ale Imperiuluĭ turcesc.

23). *At-Maidani*—ipodrom, localitate orĭ pĭață mare în Constantinopol, existentă până astă-dĭ.

24). *Chiursi,* Tribună, locul public de unde se ceteaŭ actele publice.

25). *Fatiè,* acțiunea de a strînge actele publice, suretite în formă pătrată, orĭ pe sul, după ce se citeaŭ public.

26). *Lagumiĭ* — năvălire de ape, subminare, mlaștine, (égout) lagume.

27). *Cumbarade,* brulete, burlote, materiĭ arzĕtóre, ce se aruncă asupra cetăților fortificate spre a le aprinde. Cu aceste burlete s'a servit marinariĭ grecĭ la 1821 de aŭ aprins flota turcéscă.

28). *Imbrohor,* este șeful domesticilor, saŭ al servitorilor Palatuluĭ. Avea mare influență la Pórtă.

30) *Arpalic,* însĕmnă pământul orĭ provincia dată pentru întreținere uneĭ persóne de merit, saŭ favorite.

31). *Sefer și Ziamet*; Sefer însémnă resboiŭ, ĭar Ziamet obligațiuni, datoriĭ de îndeplinit; prin urmare Alexandru Dragomanul plecând la rĕsboiŭ și avênd a face multe cheltueli a cerut să i se maĭ dea ca întreținere a egimoniconuluĭ sĕŭ și veniturile Metropolieĭ de Andrianopol.

32). *Silihdar,* demnitar militar la curtea otomană.

33). *Misir-Pașa,* adică *Misir-Pașă,* consilier Impĕrătesc, Pașă de întâĭa clasă.

34). *Miri-Mali,* Tesaurul public, averea Statuluĭ.

35). *Manzupe-Manzup,* demnități în stat, slujbe, oficiĭ.

36). *Zapciĭ,* ómenĭ maĭ însemnați între ceĭ mulți, om ce execută ordinile date. Și la noĭ la Românĭ mult timp persónele însărcinate cu executărĭ purtaŭ numirea de zapciĭ.

37). *Spahidii,* o specie de armată, anume cavaleria. (vedĭ: Moeurs et usages des Turces par M-r. Guev; vol. II, pag. 284. idem A. Comnen Ipsilant — opera citată).

38). *Colă-col,* detachament de trupe.

39). *Otzac,* din *otac* și *otag*-residență, casă de lŏcuit, lagăr pentru armată. La Românĭ a rĕmas cuvêntul de otac numaĭ în popor, locul unde staŭ plugariĭ în timpul aratuluĭ.

40). *Seherlidii,* ómeni cuprinși, proprietariĭ.

41). *Bezestenul, bezzazistdin-bezesteni,* pĭață mare în care se vînd lucrurĭ și se depun spre siguranță.

42). *Sangeac-Șerifi,* Stindardul, steagul Șerifuluĭ orĭ al luĭ Mahomet.

43). *Seh,* principe, cu distincțiune din familia Impĕrătéscă.

44). *Rechiptarul,* șeful ce se îngrijește de grajdurile orĭ caiĭ împĕrățeștĭ, însémnă și cavaler, dresĕtor de caĭ.

45). *Sochachiile,* stradele, ulițile, pieței orașelor.

46). *Neferam-ascheri,* însémnă popor înarmat, armată formată dela întâmplare din popor, în timpul insurecțiunelor.

47). *Hamri-Eminlichi,* contribuție, dare directă.

48). *Greutatea*-aicea trebue înțelésă după mĕsurile timpuluĭ aceluĭa la Turcĭ.

49). *Hanes și Foles,* dărĭ ce purtaŭ aseminea numirĭ.

50). *Maguria.* Monedă formată din piele.

51). *Caziascheridii,* judecĕtoriĭ superiorĭ în cestiuni religióse.

52). *Ghezigiul,* Scriitorul, amploĭatul cancelarieĭ.

53). *Teșcherè,* Scrisóre, epistolă.

54). *Hasiele,* veniturile, pe care le are o persónă din proprietăți și altele.

55). *Culi,* serv, creatură a luĭ Dumnedeŭ.

www.dacoromanica.ro

56). *Elià, Efsat şi Etnas*, dări diferite, ce purtaŭ aceste numiri.
57). *Rup*, este a patra parte dintr'un întreg, $^1/_4$.
58). *Ghiovas*-numire de dare.
59). *Gemghizii* — Mateloţii, ómenĭ servitorĭ la corăbiĭ.
60). *Zaheregiţi*—ambulanţĭ, nestatornicĭ.
61). *Seid*, mort, martir.
62). *Tzadirile*, corturile, lagărul armateĭ.
63). *Donamna*, veselie, bucurie mare, iluminaţie.
64). *Eliseviè*, egale, deopotrivă.
65). *Ghiazachia*, prădăciunĭ, jafurĭ, nedreptăţi.
66). *Luria*, bandă de piele orĭ pânză.
67). *Caia Sultanas*, Intendenţa Sultaneĭ.
68). *Itlac-Fermani*. Firman de eliberare, decret împĕrătesc prin care se declară o persónă de liberă.
69). *Galunii*, corăbiĭ de rĕsboiŭ, cu pânză şi vêntrele, galère.*Hati-Şerif*, rescript împĕrătesc.
70). *Magune*, bărcĭ mânate de lopeţi şi de pânze.
71). *Ascheri*, soldaţi, armată în lagăr.
72)- *Manzil-mazil*, distituit, dat afară din Domnie, saŭ din orĭ-ce post maĭ înalt suspendat.
73). *Bairachia*, grupe de armată ce staŭ sub un steag, pentru că trupele armatelor se socoteaŭ după drapelurĭ.
74). *Tambura*. Armata gata de resbel cu tobele sunând atacul.
75). *Actenamedele*, tractatele de pace încheĭate după resbel.
76). *Tergiman*, dragoman, simplu interpret.
77). *Elgi-beĭ*. Şef de misiunĭ politice.
78). *Namedele*, scrisurile, tractatele încheĭate, articolele de pace d:ntr'un tractat.
79). *Muchialemedele*, discuţiile asupra protocolelor tractatuluĭ.
80). *Ţeftilicul*, proprietate, (fermes), moşiĭ etc.
81). *Gembegizii*, adunăturĭ de ómenĭ din starea de jos, când se pornesc spre rĕscólă orĭ revoltă, ómenĭ fără creşiere civică, gata la orĭ ce rebeliune.
82). *Bairac*. Steag, drapel.
83). *Et-meidan*, o piaţă publică în Constantinopol ce pórtă numele de *Et-meidan*, de unde măidan la Românĭ.
84). *Havsan*, localitate cu aseminea numire.
85). *Bahcè-Capisi*, } Localităţi şi drumurĭ de eşire
86). *Buluc-Pazar*, } din Constantinopol, situate în
87). *Balata, Galata* } diferite direcţiunĭ a periferieĭ
88). *Ederné-Capisi*. } oraşuluĭ.
89). *Siliviria*, Un orăşel cu port în Tracia Propontidă.
90). *Şehul*, Sahul, superiorul, şeful uneĭ provinciĭ, mare demnitar.
91). *Chiupri*-pod, pedestal făcut în adins pentru a cuvênta o persónă de pe el mulţimeĭ.
92). *Fatiè*, început de conînţălegere spre un scop, convenire, angajament comun.
93). *Havsa*, localitate afară de Constantinopol.
94). *Zapcii*. Comandanţiĭ inferiorĭ, şefiĭ unĭ număr mic de armată.
95). *Ghioldesizii*, tovarăşĭ, companionĭ de aceĭaşĭ misiune, ocupaţie.
96). *Ţulusu*, probabil tesaurul armateĭ şi prin urmare salariul soldatuluĭ.
97). *Eïpi*, probabil o localitate unde trebuĭa să mérgă împĕratul.
98). *Musdem*, veste bună, noutate plăcută, schimbare de regim.
99). *Miri*-Stat, ţară,
100) *Pasasi*—Paşă.
101) *Sandalele*—bărciile.
102) *Ahir-Capisi* — localitate.

Erorĭ strecurate în Cronicul luĭ Daponte.

pag. 8. Πουγγία ἄσπρα—pungĭ de aur, maĭ bine de argint, pentru că colórea argintuluĭ este albă—ἄσπρον.
„ 12. καί τὸ ἔστειλεν—şi o a trimis....
„ 16. Καὶ ἠκούσθη—s'a şi audit.
„ 17. Εκαμε, nu ἔκυμε, idem συζυγον. ĭar nu συζαγον.
„ 18. Πέντε şi nu πένετ.
„ 23. Εἰς τὴν στράταν—din călătorie, idem 40,000 leĭ, ĭar nu 60,000.
„ 24. Τοῦ în loc de τὸς ἄρχοντας—în loc de ἄσχοντας, ἀπὸ în loc de ἀπὸς.
pag. 25. Νεμίροβαν—să se cetéscă Nemirova, ĭar nu Noembrie.
„ 27. Εἴκοσι χιλιάδας—20,000, ĭar nu 100,000.
„ 43. Ἐλθρώνισαν şi nu ἐκρώσαν.
„ 49. Πράξιν θαλάσσης — practică *de* mare, ĭar nu practică mare.
„ 56. Αδριανούπολις, Adrianopol,ĭar nu Constantinopol.
„ 63. Φιλεύεται—se ospătéză.

www.dacoromanica.ro

II.

CRONICUL LUI NECULAI CHIPARISSA

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΥΠΑΡΙΣΣΑ.

Διήγησις τῶν συμβάντων ἐν Μολδαβίᾳ κατὰ τὸ 1716 ἔτος ἐπὶ τῆς τρίτης ἡγεμονίας τοῦ ὑψηλοτάτου, γαληνοτάτου καὶ θεοφρουρίτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Μολδοβλαχίας κυρίου κυρίου

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΡΑΚΟΒΙΤΖΑ ΒΟΕΒΟΔΑ

Ἐν ἔτι σωτηρίῳ 1716, πολέμου γενομένου μεταξὺ Τουρκῶν τε καὶ Γερμανῶν, οἱ Γερμανοὶ εὐτύχησαν κυριεύσαντες καὶ τὸ κάστρον τὸ καλούμενον Τιμισβάρι· οἵτινες, διὰ τὴν νίκην ταύτην τὰς ὀφρῦς ἐπάραντες, οὐ μόνον κατὰ τῶν Τουρκῶν ἐχθρωδῶς ἐφέροντο, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς χριστιανῶν.

Καὶ πρῶτον μὲν εἰς τὴν Βλαχίαν προσβολὴν ποιήσαντες, τὸν αὐτῆς αὐθέντην καὶ ἡγεμόνα κύριον Νικόλαον Μαυροκορδάτον πανοικὶ ἥρπασαν, καὶ τὸν ὑπῆγαν εἰς τὴν Ἐρδελίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐβάλθησαν νὰ πειράξουν καὶ τὴν Μπογδανίαν. Ὅθεν ὁ γενεράλης τοῦ Μπρασοβοῦ, ὀνόματι Τίγε, ὄντας ἄνθρωπος φιλάργυρος, οὐδὲν εἰς νοῦν θέμενος εἰ μὴ τὸ μερικὸν κέρδος ὅπερ ἀντετίθετο τῷ κοινῷ, ἐπιθυμῶντας τὰ κούρση, ἐδιώρισε μερικοὺς στρατιώτας νέμτζους μαζὶ μὲ σύγγρους κατάνους, δίδοντάς τους πέντε φλάμπουρα γερμανικά, καὶ τοὺς ἔστειλεν εἰς τὴν Μπογδανίαν, παραγγέλλοντάς τους νὰ διαγουμίζουν τὰ πράγματα τῶν Μπογ-

NECOLAI CHIPARISSA

Istorisirea celor întâmplate în Moldova la anul 1716, în a treia Domnie a prea Inaltului, prea Strălucitului și prăditului de D-dzĕ Domn și Egemon a tótă Moldovalahia, Domnul Domn,

IOAN MIHAIL RACOVITZĂ VOEVOD

In anul mântuireĭ 1716, fiind rĕsboiŭ între Turcĭ și Germanĭ, Germaniĭ aŭ fost fericiți cucerind și cetatea numită Temeșvar. Cariĭ pentru acéstă victorie îngâmfându-se, se purtaŭ vrăjmășește nu numaĭ contra Turcilor, dar și contra creștinilor, supușiĭ lor.

Și maĭ întêiŭ făcênd năvală în Valahia, pe Egemonul și Domnitorul eĭ, Domnul Necolaĭ Mavrocordat, l-aŭ rîpit cu tótă casa și l-aŭ dus în Ardeal. După aceea s'aŭ pus să încerce și Moldova. De aceea Generalul Brașovuluĭ, cu numele Tige, fiind om iubitor de banĭ, nepunêndu-și în minte altă de cât propriul sĕŭ câștig, ceea ce este contrar obștieĭ. dorind prădăciunele, a hotărît pe câți-va soldați nemți împreună cu catane ungurești, dându-li cinci *flamure* [1]) Germane, și ĭ-aŭ trimis în Moldova ordonându-li se rîpéscă (jefuéscă)

www.dacoromanica.ro

δάνων, ἄλογα, ζῶα, καὶ εἴ τι ἄλλο εὕρουν, καὶ νὰ τὰ πηγαίνουν τῷ γενεράλῃ.

Ἦλθον λοιπὸν τοῦτοι, καὶ πρῶτον, διὰ νὰ ἔχουν τόπον καταφυγῆς, ἐμβῆκαν εἰς τὸ μοναστήριον τὸ λεγόμενον Κασινον, εἰς τὰ βουνὰ ὁποῦ χωρίζουν τὴν Οὐγγαρίαν ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν, ὅπερ προσήκει τῇ Μπογδανίᾳ· καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔστελλον μερικοὺς στρατιώτας καὶ συνεχῶς ἔκλεπτον τὰ πράγματα τῆς Μπογδανίας. Ὕπειτα ἐπήγαινον ποτὲ μὲν εἰς τοῦτο, ποτὲ δὲ εἰς ἐκεῖνο τὸ χωρίον, καὶ ἥρπαζον Τούρκους· τοὺς δὲ Μπογδάνους ἐχθρωδῶς τοὺς ἐγύμνοναν, καὶ ἔπαιρναν τὰ ὑπάρχοντά τους, καὶ τοὺς ἄφιναν γυμνούς.

Τῶν δὲ Μπογδάνων ὅσοι κακότροποι ἔφυγον πρὸς αὐτούς, ὁμοίως καί τινες τῶν ἀρχόντων, ἦγουν ὁ Τζαοῦρος, ὁ Μυρώνης, ὁ Βελίσκος, ὁ Κοντζέσκουλος, καὶ ἄλλοι ὅμοιοι τούτων, ἄνθρωποι χρειωμένοι καὶ ἀχρεῖοι, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμῶντες τὸν χαλασμὸν τῆς πατρίδος των, ἐλπίζωντες νὰ γλυτώσουν μετ αὐτοῦ ἀπὸ τὰ χρέη των, ἔδειχναν τοῖς Γερμανοῖς τὸν τρόπον τοῦ κουρσεύειν. Ὕστερον δὲ ἦλθον ἀπὸ τὸ ῥηθὲν Κάσινον καὶ ἐπίασαν ἕνα κάστρον παλαιὸν, 16 ὥρας μακρὰν τοῦ Γιασίου, Νέμτζον λεγόμενον. Καὶ ἐμβαίνοντες μέσα ἐσύναξαν ζωοτροφήματα πολλὰ ἀπὸ τοὺς Μπογδάνους καὶ πολλὰ κακὰ ἔκαμναν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Μπογδανιας, πάνυ ἐχθρωδῶς τε καὶ ἀντιπάλως φερόμενοι κατὰ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ γαληνοτάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος Μολδοβλαχίας κυρίου Ἰωάννου Μιχαὴλ Ρακοβίτζα βοεβόδα, ἐπαπειλοῦντες καὶ φοβερίζοντες ὅτι νὰ τὸν πάρουν καὶ ζωντανὸν, καθὼς ἐπίασαν καὶ τὸν ἡγεμόνα Οὐγγροβλαχίας· καὶ ἐζήτουν ἀπ' αὐτὸν χαρίσματα. Ὅμως ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν τὰ ζητάματά των σταθερῶς ἀποβάλλοντας, τοὺς ἔλεγε νὰ ἀφήσουν μὲ καλὸν τρόπον τὸν τόπον ὁποῦ καμμίαν βλάβην δὲν τοὺς ἐπροξένησε, καὶ νὰ παύσουν ἀπό τὲς ἁρπαγές. Ἀμὴ ὁ γενεράλης Τίγε, ἀπὸ τὴν λαιμαργίαν του νικηθεὶς, καὶ μὴ θέλοντος μὲ τοὺς χριστιανοὺς χριστιανικῶς νὰ πολιτευθῇ, χειρότερα ἐπεισμάτονεν εἰς τὰ ζητήματά του· καὶ δὲν ἐντράπη νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν αὐθέντην χαράτζι παράλογον. Ὅμως ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν εἰς τὰ παράλογα ζητήματα τοῦ γενεράλη μὴ συγκατανεύοντας, αὐτὸς περισσότερον ἐμίσει τὸν αὐθέντην καὶ τὸν κατέτρεγε· διὰ τὸ ὁποῖον ἐφάνη μοι νὰ γράψω τὴν ἐπιστολὴν ὁποῦ αὐτὸς εἶχε πέμψῃ τῷ ἡγεμόνι ζητῶντας χαράτζι, διὰ νὰ ἰδοῦν οἱ πολιτικοὶ καὶ ἄξιοι ἀναγνῶσται.

lucrurile Moldovenilor, caĭ, animale și orĭ ce alt vor afla și să le ducă la General.

Venind dar aceștia, și maĭ întâĭ pentru ca să aibă loc de scapare, aŭ intrat în Monastirea numită Cașin, la munțiĭ cariĭ sĕpară Ungaria de Moldova, cariĭ aparțin Moldoveĭ. Și de acolo aŭ trimis câțiva soldați și continuŭ pradă lucrurile Moldoveĭ. Apoĭ se duceaŭ altă-dată în acesta, altă-dată în alt sat și prădaŭ pe Turcĭ; ĭar pe Moldovenĭ vrăjmășește îĭ desbrăcaŭ, și le luaŭ averea lor și-ĭ lăsaŭ goĭ.

Iar dintre Moldovenĭ, câțiĭ eraŭ cu năravu răŭ fugeaŭ la eĭ, de asemenea și unĭĭ dintre boerĭ, precum: Ceaur, Miron, Velișco, Cogescu, și alțiĭ asemenea acestora, ómenĭ rĕĭ și netrebnicĭ, cariĭ dorind sfărîmarea patrieĭ lor, sperând a se scăpa cu acésta de datoriile lor, arătaŭ vrăjmașilor modul de a invada. Apoĭ aŭ venit de la ḑisul Cașin și a cuprins o cetate veche 16 óre departe de Iașĭ, numită Némțu. Și intrând în lăuntru aŭ adunat proviant mult de la Moldovenĭ, și mult rĕŭ aŭ făcut locuitorilor Moldoveĭ, purtându-se fórte vrăjmășește și contrar asupra prea piosuluĭ și prea strălucitului Domn și Egemon a tótă Moldovlahia, chir Ioan Mihail Racoviță Voevod, amenințându-l și înfricoșându-l că aŭ să-l ia și viŭ, după cum aŭ prins și pe Egemonul Ungrovlahieĭ și cereaŭ de la el daruri. Dar prea Inălțatul Egemon cererile lor cu statornicie refusându-le, le spunea să lase de bună voe țara, pentru că nu li-aŭ făcut nicĭ un rĕŭ și să înceteze de la furaturĭ. Dar generalul Tige, învins de lăcomia luĭ și nevoind să se pórte creștinește cu creștiniĭ, maĭ rĕŭ să îndărătnicea în cererile luĭ. Insă prea Inălțatul Egemon la cererile neresonate a generaluluĭ neînvoindu-se, acela maĭ mult urà pe Domn și-l persecuta. Pentru care mi s'a părut să scriŭ scrisórea acésta ce a fost trimisă Egemonuluĭ cerând haragĭ, ca să vadă cetitoriĭ politicĭ și vrednicĭ.

Ἐπιστολῆς ἴσον ἥνπερ ἔπεμψεν ὁ γενεράλης τοῦ Μπρασοβοῦ τῷ ἡγεμόνι Μολδοβλαχίας.

Εἰς ὅσον μὲν τὸ Θεῖον ἔδωκε χεῖρα βοηθείας τοῖς χριστιανοῖς καὶ τὰ ὅπλα τοῦ γαληνοτάτου

Epistolă întocmaĭ pe care o a trimis generalul Braşovuluĭ Egemonuluĭ Moldoveĭ.

„Intru cât divinitatea a dat mână de ajutor creștinilor și armele prea luminatuluĭ

www.dacoromanica.ro

καίσαρός μας εὐτύχησαν, καλῶς τὸ γινώσκει ἡ ὑψηλότης σου. Δὲν Θέλω λοιπὸν νὰ βαρύνω τὰς ἀκοάς της, ἀλλ' ἐν βραχυλογίᾳ νὰ τῆς φανερόσω τὴν γνώμην τοῦ ἐξοχωτάτου γενεράλη τοῦ κομμανδάντε κυρίου κόντε Δὲ Στεινβίλλε· τουτέστι Θέλει ἡ ἐξοχότης του ὅτι ἡ ὑψηλότης σας νὰ ῥθειασθῇ νὰ διδῇ διὰ τὸν γαληνότατον βασιλέα μας μερικὸν χαράτζι καὶ μὴ πρὸς βάρος. Εἰ δὲ καὶ κάμῃ ἀλλέως, Θέλει σηκώσῃ ἡ ἐξοχότης του τὴν φιλίαν τῆς γειτονίας ἀπὸ τὴν ὑψηλότητά σας καὶ ἀπὸ τὸν τόπον. καὶ Θέλει στειλῃ νὰ χαλάσῃ τὸν τόπον μὲ φωτίαν καὶ μὲ σπαθί. Ἐλπίζω ὅτι Θέλει στοχασθῇ αὐτὰ καὶ Θέλει ἐκλέξῃ τὸ συμφέρον εἰς τὸ κοινόν. Τοῦτα. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ σκέπη εἴη μετὰ τῆς ὑψηλότητός σας.

1717 Ἰανουαρίου 2.

Τῆς ὑψηλότητός σας ταπεινὸς δοῦλος

Τίγε.

Ὅταν ὁ ἡγεμὼν ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην καὶ τὴν ἐδιάβασε, καὶ τὴν ἐγνώρισεν οὐδεμιᾶς ἀποκρίσεως ἀξίαν, ἐσιώπησεν. Ὅθεν ὁ γενεράλης περισσοτέρως θυμωθεὶς ἐβουλήθη νὰ ἁρπάσῃ τὸν αὐθέντην καὶ νὰ τὸν σκλαβώσῃ. Καὶ εὐθὺς ἐπρόσταξε τῷ ῥηθέντι καπετάνῳ Φράντζᾳ, ὃς ἦν προεστὼς εἰς τὸ ῥηθὲν κάστρον Νέμτζου νὰ ὑπάγῃ μὲ τὸ φουσσᾶτόν του εἰς τὸ Γιάσι νὰ ἁρπάσῃ τὸν αὐθέντην. Ὁ ὁπωσοῦν, ὡς ἔλαβε τὴν προσταγήν, ἄρχισε νὰ ἑτοιμάζεται· καὶ μίαν ἡμέραν ἦλθεν εἰς ἕνα χωρίον ὀκτὼ ὥρες μακρὰν τοῦ Γιασίου Τιργοβουμὸς λεγόμενον, μὲ μερικοὺς στρατιώτας του· καὶ ἐκεῖ εὑρὼν τοὺς αὐθεντικοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἐφύλαττον ὄντας ὀλίγους τοὺς ἐπλάκωσεν αἰφνιδίως· καὶ δὲν ἔφθασε πῶς τοὺς ἔβδησεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐφόνευσεν. Ἀπ' αὐτοῦ ἐφάνη ἡ κακή του γνώμη τί ἤθελε κάμη καὶ εἰς τὸ ἑξῆς.

Καθὼς ὑπῆγεν ἡ εἴδησις εἰς τὸν ὑψηλότατον ἡγεμόνα, ἐθαύμασε πολλὰ εἰς τὴν σκληρὰν καὶ βάρβαρον γνώμην αὐτοῦ. Ὅστις δὲν ἄργησε νὰ βάλῃ εἰς ἔργον τὸ σκοπόν του· ἀλλά, τῇ δεκάτῃ τοῦ Ἰανουαρίου, μὲ ὅσους στρατιώτας εἶχε Νέμτζους καὶ κατάνους καὶ κλέπτας Μπογδάνους, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐλκύσῃ εἰς τὸ μέρος του, ἦλθεν εἰς τὸ Γιάσι ὥρᾳ ὀγδόῃ τῆς ἡμέρας, διὰ νὰ ἁρπάσῃ τὸν αὐθέντην ἐξαίφνης μετὰ τὸ γεῦμα κοιμώμενον.

Ἐπειδὴ ἡ ὑψηλότης του ἐπῆρεν εἴδησιν πῶς ἐβγῆκαν ἀπὸ τὸ κάστρον Νέμτζου, ὅμως μὴν ἠξεύροντας εἰς τί μέρος ἔχουν σκοπὸν νὰ πηγαίνουν, ἐπῆρε τὸ φουσσᾶτόν του καὶ ἐπῆγε τὸ ταχὺ ἕως δύο ὥρας στράταν μακρὰν τοῦ Γιασίου εἰς τὴν ὁδὸν ὁποῦ πηγαίνει πρὸς τὸ κάστρον τοῦ Νέμτζου· καὶ μὴν εὑρίσκοντας ἐχθρούς, καὶ μὲ τὸ νὰ ἦτον

nostru Cesar aŭ fost norocite, bine o ştie Inălţimea ta. Nu voesc dar să ostenesc auḑul sĕŭ, ci în scurt să-ĭ arăt opinia prea gloriosuluĭ general comandant, Domnul Conte de Ştainvill. Adică voeşte excelenţia sa ca Inălţimea ta să se prepare să dea pentru prea strălucitul Impĕratul nostru puţinĭ haragĭ. Şi să nu fie cu supărare. Iar dacă va face alt-fel, îşĭ va rădica Excelenţia sa prietenia învecinătăţeĭ de la Inălţimea vóstră şi de la ţară ; şi va trimite să jefuiască ţara cu foc şi cu sabie. Cred că va cugeta la acestea şi va prefera ce este maĭ de interes pentru obşte. Acestea. Iar adumbrirea luĭ D-zeŭ să fie cu Inălţimea vóstră.

1717 Ianuarie 2.

Al Inălţimeĭ Vóstre plecat serv

Tige".

Când Egemonul a primit acéstă epistolă şi aŭ cetit-o aŭ socotit-o nevrednică de orĭ ce răspuns, şi a tăcut. De aceia generalul maĭ mult supărat a voit să răpéscă pe Domn şi să-l sclăvéscă. Şi îndată a ordonat ḑisuluĭ căpitan Franţa (Ferenţ), care era maĭ mare peste ḑisa cetate Némtul, să se ducă cu armata luĭ la Iaşĭ şi să prindă pe Domn. Acesta cum a luat ordinul a început să se prepare şi într'o ḑi a venit la o localitate, opt césurĭ departe de Iaşĭ, numită Târgul-Frumos, cu câţĭ-va soldaţĭ de aĭ luĭ şi acolo găsind pe ómeniĭ domneştĭ ce păzea, fiind puţinĭ ĭ-aŭ călcat pe neaşteptate şi nu li-aŭ ajuns că ĭ-aŭ desbrăcat, ci ĭ-aŭ şi ucis. De aicĭ s'aŭ vĕḑut socotinţa luĭ cea rea ce voĭà să facă şi după aceia.

Cum a ajuns ştiinţa la prea Inălţatul Domn s'a minunat mult de aspra şi barbara luĭ socotinţă, care n'a întârziat de a-şĭ pune scopul sĕŭ în realitate ; ci la 10 Ianuarie cu câţĭ soldaţĭ avea nemţĭ, catane şi tâlharĭ moldovenĭ, pe carĭ-ĭ atrăsăse în partea sa, a venit la Iaşĭ în ora 8 din ḑi cą să repéscă pe neaşteptate pe Domn, carele dormea după prânz.

Fiind-că prea Inălţimea sa luase ştiinţa că a eşit din cetatea Némţuluĭ, dar neştiind în ce parte aŭ scop să se ducă, aŭ luat armata sa şi s'a dus curênd loc depărtat, ca douĕ óre de drum de la Iaşĭ, spre calea ce duce cătră cetatea Némţuluĭ şi neaflând pe inimicĭ, şi fiind-că era şi gheţuş mare s'a întors ĭarăşĭ la Iaşĭ

www.dacoromanica.ro

καὶ παγαιτὸς μέγας, ἐγύρισε πάλιν εἰς τὸ Γιάσι, ἀφίνοντας ἕνα καπετᾶνον μὲ πενήντα ὀνομάτους πρὸς φύλαξιν. Καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὸ Γιάσι ἐκάθησε εἰς τὸ τραπέζι· καὶ μετὰ τὸ γεῦμα, ἔπεσε νὰ ἀναπαυθῇ ὀλίγον, κ·ὶ παρήγγειλε καὶ τὰ στρατεύματά του νὰ μὴ σκορπισθοῦν. Ὅμως μέ τὸ νὰ ἦτον κρύον μεγάλον, ἐσκορπίσθησαν καὶ οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰ σπίτια τοῦ Γιασίου διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν ὀλίγον· καὶ μέσα εἰς τὴν κούρτην ἔμεινε μόνον ἡ πεζοῦρα, οἱ σεϊμένιδες, καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς κούρτης, καὶ τὰ ἰτζογλάνια, καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἡγεμόνος ὁ ἄρχων γάτμανος Δημητράσκος, καὶ ὁ μέγας βόρνικος Δόνιτζες. Οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐρχόμενοι ἐπλάκωσαν αἰφνιδίως τὸν καπετᾶνον μὲ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἦτον εἰς φύλαξιν διωρισμένοι. Καὶ μὲ τὸ νὰ ἦτον κρύον, ἐμπῆκαν μέσα εἰς ἕνα σπίτι καὶ δὲν ἐπρόφθασαν νὰ καβαλλικεύσουν. Ὅσοι δὲ ἐπρόφθασαν καὶ ἐκαβαλλίκεψαν, κυνηγῶντάς τους οἱ κατᾶνει τὸ κατόπιν, ἦλθον μαζὶ εἰς τὸ Γιάσι.

Εὐὺς δὲ ὁποῦ ἔλαβεν ὁ ἡγεμὼν εἴδησιν, ἐκαβαλλίκευσε μὲ ὅσους εὑρέθησαν εἰς τὴν κούρτην· καὶ συναπαντήσας τοὺς Γερμανοὺς, πολεμῶν μετ' αὐτῶν ἐξέφυγε τὰς χεῖράς των (ἐκεῖ ἐσκοτώθησαν τέσσαρα ἰτζογλάνια ὁποῦ ἦσαν κοντά του) καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ μον στίρι τὸ κολούμενον Τζετατζούγια, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπάνω εἰς μίαν κορυφὴν ὄρους, μακρὰν ἀπέχον τοῦ Γιασίου ἕως μισὴν ὥραν. Καὶ ἐμπῆκε καὶ ἐκλείσθη ἐκεῖ, ἕως οὗ νὰ μαζωχθοῦν οἱ στρατιῶται, οἱ ὁποῖοι τότε ἦσαν διεσπαρμένοι. Οἱ δὲ Γερμανοὶ ἀφέντες τὸ Γιάσι ἐδίωξαν τὸν ἡγεμόνα ἕως εἰς τὸ ρηθὲν μοναστήριον, ἔνθα περικυκλόνοντάς τον ἔριπτον τουφέκια διὰ νὰ παραδοθῇ. Ἀλλ' ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν πρὸ ἡμερῶν εἶχε στείλῃ εἰς τὸ Μπουτζάκι διὰ νὰ ἔλθουν Τατάροι μὲ προσταγὴν τῆς μεγάλης βασιλείας εἰς φύλαξιν τῆς Μπογδανίας. Οἱ ὁποῖοι ἔφθασαν καὶ ἐκεῖνοι κοντὰ εἰς τὸ Γιάσι εἰς τὸ μοναστήρι τοῦ Ἀαρώνβοδα· καὶ στελλοντας ὁ ἡγεμὼν εἴδησιν τῶν Τατάρων διὰ νὰ φθάσουν τὸ γληγορώτερον, ἔφθασαν μετὰ δύο ὥρας. Οἱ δὲ Γερμανοὶ βλέποντες τοὺς Τατάρους κατ' αὐτῶν ἐρχομένους, ἀφέντες τὸ μοναστήριον ἐκατέβησαν εἰς τὸν κάμπον. Οἱ δὲ Τατάροι κατὰ τὴν συνήθειάν τους φωνάζοντες τό: ἀλλὰχ ἀλλὰχ, περιεκύκλωσαν τοὺς Γερμανούς. Τότ καὶ ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν μετὰ τῶν περὶ αὐτῶν ἐβγαίνοντας ἀπὸ τὸ μοναστήρι, καὶ πέρνοντας μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοὺς συναχθέντας στρατιώτας (οἵτινες σκορπισμένοι ὄντες συνήχθησαν τότε) ἔτρεξε κατὰ τῶν Γερμανῶν. Καὶ ἄρχισεν ὁ πόλεμος εἰς τὲς δέκα ὥρες καὶ ἐβάστασεν ἕως τὲς πέντε ὥρες τῆς νυκτός· ἡ δὲ ἄργητα τοῦ πολέμου ἦτον ἕως οὗ ἔφθασαν οἱ σεϊμένιδες καὶ οἱ κυνηγοὶ τοῦ αὐθεντός. Οἱ δὲ Γερμανοὶ κατεσφαγμένοι καὶ τετοξευ-

lăsând un căpitan cu 50 ómenĭ spre pază. Și întorcêndu-se la Iași s'a pus la masă; și după masă s'a culcat să se odihnéscă puțin și a ordonat ca armatele luĭ să nu se împrăștie. Dar fiind-că era frig mare s'aŭ împrăștiat și ómenii pe la casele Iașuluĭ să se odihnéscă puțin; și înlăuntru curțeĭ a rĕmas numaĭ pedestrimea, seimenii și boerii curțeĭ. *itoglaniele*[2]) și fratele Domnuluĭ, boerul Hatman Dumitrașcu și marele Vornic Donicĭ. Iar inimicii viind a cuprins fără de veste pe căpitan și pe ómenii ce eraŭ hotărîțĭ spre pază. Și, pentru că era frig, aŭ intrat înlăuntru în o casă și n'aŭ avut timp să încalice. Câți a rĕușit și aŭ încălecat urmărindu-ĭ catanele din urmă aŭ venit la Iași.

Indată ce a luat știința Domnul, a încălecat cu câți se aflaŭ în curte și întâlnind pe Germanĭ bătându-se cu eĭ a scăpat din mâinile lor (acolo s'aŭ ucis patru *itoglanĭ* ce era lângă el) și s'a dus la Mănăstirea numită Cetățuia, ce este pe vêrful unuĭ deal, departe de Iași ca la o jumĕtate de oră și s'a dus și s'a închis acolo până să se adune armatele, cari era atuncĭ împrăștiete. Iar Nemții lăsând Iașul a urmărit pe Domn până la ḑisa Mănăstire, unde încunjurându-l aruncaŭ cu pușt̆ile ca să se predea, Iar Inălțimea sa Egemonul maĭ înainte a fost trimis la Bugeag ca să vie Tatariĭ, cu porunca mareĭ Impĕrățiĭ, spre paza Moldoveĭ. Cariĭ și aceia aŭ fost ajuns lângă Iașĭ, la Mănăstirea luĭ Aron Vodă, trimițêud Domnul știința Tătarilor să soséscă maĭ curênd, aŭ ajuns după două ore. Iar Germaniĭ vĕdênd pe Tătarĭ venind contra lor, lăsênd Mănăstirea s'aŭ pogorit la câmp. Iar Tătariĭ după obiceiul lor strigând Allah! Allah! a încunjurat pe Germanĭ. Atuncĭ prea Inălțatul Domn împreună cu ceĭ de pe lângă el ĭeșind din Mănăstire, și luând cu el și pe soldațiĭ ceĭ adunați (cariĭ împrăștieți fiind s'a adunat atuncĭ), a alergat asupra Germanilor. Și a început rĕsboiul la 10 óre și a ținut până la 5 óre din nópte; ĭar întârzierea rĕsboiuluĭ a fost până a sosit Seimeniĭ și vânătoriĭ Domnuluĭ. Nemțiĭ tăeți și împușcați zăceaŭ morți, câți din eĭ aŭ rĕmas viĭ, negăsind drum să fugă, aŭ căḑut într'o râpă unul asupra altuia și câți nu s'aŭ ucis s'aŭ prins viĭ. De abea aŭ scăpat 20 și aŭ fugit și aceștia ră-

www.dacoromanica.ro

μένοι ἐκοίτοντο νενεκρωμένοι· ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν ἔμειναν ζῶντες, μὴ εὑρίσκοντες δρόμον τοῦ φυγεῖν, ἔπεσαν εἰς ἕνα χάσμα ἔνης ἐπάνω εἰς τὸν ἄλλον· καὶ ὅσοι δὲν ἐσκοτώθησαν, ἐπιάσθησαν ζωντανοί. Μόλις ἐγλύτωσαν εἴκοσι καὶ ἔφυγον καὶ αὐτοὶ λαβωμένοι, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Μπρασοβὸν ἀναφέροντες τῷ γενεράλῃ τὰ θαυμάσια καὶ τὴν νίκην τοῦ ἡγεμόνος. Ἔτζι ἀπωλέσθει τὸ ἄθροισμα τῶν μιαρῶν τούτων ἀνδρῶν, ὁποῦ ἐβασάνισαν τὸν τόπον τῆς Μογδ νίας χωρὶς νὰ τοὺς πταίσῃ ἢ νὰ τοὺς γαίνῃ αἰτία βλάβης, καὶ ἔλαβον τὰς πρεπούσας αὐτοῖς ἀμοιβάς· ὅτι χωρὶς δίκαιον, μόνον διὰ τὴν ἀπληστίαν τοῦ γενεράλη, ἐφέροντο ὠμῶς κατὰ τῶν χριστιανῶν.

Ὁ δὲ ὑψηλότατος ἡγεμὼν, γυρίζοντας ἀπὸ τὸν πόλεμον, ἐκοιμήθη εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Τζετατζούγιας. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐκατέβη εἰς τὸ Γιάσι, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν κούρτην ἔκραξε τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Τατάρων καὶ τοὺς εἶπε πῶς νὰ ἦναι ἕτοιμοι αὔριον διὰ νὰ κοινήσουν εἰς τὸ κάστον τοῦ Νέμτζου. Καὶ ἐξέτασε διὰ τὸν κεπετᾶνον Φράντζαν, καὶ τὸν εὗρεν εἰς τὰ χέρια τῶν Τατάρων. Δίδοντας δὲ διακόσια γρόσια, τὸν ἀγόρασεν ἀπὸ τοὺς Τατάρους, καὶ τὸν ἔφεραν ἔμπροσθεν τῆς ὑψηλότητός του. Ὁ δὲ ἡγεμὼν τὸν ἠρώτησε λέγων· „τί ἐγύρευες, κεπετᾶνε, καὶ ἦλθες εἰς τὸν τόπον νὰ κάμῃς τόσην φθοράν;“ Αὐτὸς δὲ ἀπεκρίθη· „διὰ προσταγῆς τοῦ αὐθεντός μου γενεράλη ἦλθον, ὄντας προσταγμένος παρ' αὐτοῦ νὰ σὲ πάρω, καὶ πάλιν μὲ τιμὴν αὐθεντικὴν καὶ ὡσὰν αὐθέντην νὰ σὲ πάγω εἰς τὸ Μπρασοβόν.“ Ὁ δὲ ὑψηλότατος ἡγεμὼν θυμωθεὶς ἐσηκώθη ἀπὸ τὸν θρόνον του καὶ τὸν ἐπῆρεν ἀπὸ τὰ μαλλία κτυπῶντας πέντε ἢ ρίσματα, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐπρόσταξε νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν· καὶ τὸν ἔβγαλαν ἔξω τῆς κούρτης καὶ τὸν ἀποκεφάλισαν. Δὲν ἤθελε τὸν φονεύσῃ ὁ ἡγεμὼν, ἂν δὲν ἤθελε φονεύσῃ καὶ αὐτὸς ὅσους ἀνθρώπους τοῦ ἡγεμόνος ἐπίασε, διατὶ ἦτον ἄνθρωπος ἀνελεήμων καὶ σκληρὸς καὶ αἱμοβόρος· διότι ὁ ἡγεμὼν ἄλλους ὅσος ἐπίασεν ἀπὸ Γερμανοὺς καὶ Οὔγγρους κανένα δὲν ἐσκότωσε· μόνον Μογδάνους ἀποστατας ὅσους ἐπίασεν, ἄλλους ἐκρέμασεν, ἄλλους ἐπαλούκωσε καὶ ἄλλους ἔβαλεν εἰς φωτίαν. Ἐπῆραν καὶ τὰ φλάμπουρά τους καὶ τὰ τύμπανά τους· πέντε φλάμπουρα ἦσαν μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ καίσαρος, καὶ ἕνα φλάμπουρον ἦτον τῶν κλεπτῶν.

Τῇ δὲ 13 τοῦ Ἰανουαρίου ἐκίνησεν ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν παίρνοντας καὶ τοὺς Τατάρους μαζί, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ ρηθὲν κάστρον Νέμτζου. Ὅμως ὁ πρῶτος τῶν κακούργων Βελίσκος, βοηθείᾳ τοῦ προδότου Ἰούδα γλυτόνοντας μὲ μερικοὺς, εὐθὺς ἔδραμεν εἰς τὸ κάστρον, καὶ ἀνέφερε τοῖς ἐκεῖσε τὰ

niță, și s'aŭ dus la Brașov, referind generaluluĭ minunile și victoria Domnuluĭ. Așa s'aŭ nimicit adunătura acestor ómenĭ înrĕutățițĭ, carii schingĭueaŭ țara Moldoveĭ fără ca să le fie vinovată și să li dea pricină de rĕutate, și și-aŭ luat resplata lor cuvenită ; că fără drept, numaĭ din nesațul generaluluĭ s'aŭ purtat crâncen contra creștinilor.

Iar prea Inălțatul Domn întorcêndu-se de la rĕsboiŭ, a dormit la Mănăstirea Cetățuia. Apoĭ a doua ḑi s'a pogorît la Iașĭ și chemând pe maĭ marii Tătarilor la Curte, li-a spus să fie gata a doua ḑi să plece la cetatea Némțuluĭ. Și a cercetat despre căpitanul Franța și l-a aflat în mânele Tătarilor. Dând 200 leĭ l-a cumpărat de la Tătarĭ și l-a adus înaintea Inălțimeĭ Sale. Atuncĭ Domnul l-a întrebat ḑicênd : „Ce aĭ căutat căpitane, și aĭ venit în țară să facĭ atâta stricăciune“ ? „Iar acesta a rĕspuns : „Din ordinul Domnuluĭ meŭ, generaluluĭ am venit, poruncit fiind de el ca să te rîdic și apoĭ cu cinste domnéscă să te duc la Brașov ca pe un Domn“. Iar Inălțimea sa Domnul mâniat s'a sculat de pe scaunul sĕŭ și l-a luat de păr lovindu-l cu cincĭ șase palme, și tot-odată a poruncit ca să-l decapiteze, și l-a scos afară din curte și l-a decapitat. N'ar fi voit să-l ucidă Domnul, dacă n'ar fi fost ucis și el pe câțĭ ómenĭ de aĭ Domnuluĭ a prins, pentru că era om nemilos, aspru și vărsător de sânge ; pentru că Domnul pe câțĭ alțiĭ a prins de la Germanĭ și de la Ungurĭ, pe nicĭ unul n'a ucis ; numaĭ pe Moldovenĭi revoltațĭ, pe câțĭ ĭ-aŭ prins, pe unĭi ĭ-a spânzurat, pe alțiĭ ĭ-a înțepat și pe alțiĭ ĭ-a aruncat în foc. A luat și stégurile lor și timpanele lor ; cincĭ stégurĭ eraŭ cu chipul Cesaruluĭ și un steag al tâlharilor.

La 13 Ianuarie a plecat prea Inalțatul Domn luând și pe Tătarĭ împreună și s'a dus la ḑisa cetate Némțul, dar întâiul dintre tâlharĭ Velișcu, cu ajutorul trădătoruluĭ Iuda scăpând cu câțĭ va curênd a alergat la cetate și li-a referat celo întêmplate aicĭ, acia eraŭ 30

www.dacoromanica.ro

συμβάντα. Οἵτινες ἦσαν τριάντα ὀνομᾶτοι ὁποῦ ἀνέμειναν εἰς τὸ κάστρον, καὶ παραχρῆμα ἀρέντες τὸ κάστρον ἔφυγον καὶ ἄφησαν πολλὰς τροφὰς ἃς εἶχον συνηγμένας ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀδικίας. Φθάνοντας δὲ ὁ ἡγεμὼν εἰς τὸ ρηθὲν κάστρον, τὸ ηὗρεν εὔκαιρον· καὶ ἔβαλεν φωτίαν καὶ ἔκαυσε καὶ τὰς τροφὰς καὶ τὰς οἰκοδομὰς, καὶ ἔτζι ἐγύρισεν εἰς τὸ Γιάσι.

Οἱ δὲ Τατάροι ἐπανελθόντες ἄρχισαν, κατὰ τὴν συνήθειάν τους, νὰ σκλαβόνουν τὸν τόπον δι' αἰτίαν τῶν Γερμανῶν, καὶ ἐσκλάβωσαν τοὺς Μπογδάνους· τῶν ὁποίων τὸ κρῖμα νὰ ἦναι ἐπάνω εἰς τὸν γενεράλην Τίγε καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ. Ἐβγῆκε δὲ ὁ ἡγεμὼν ἐμπροσθά τους. καὶ ὅσους ηὗρε καὶ ὅσους ἠμπόρεσε ἔβγαλε ἀπὸ τὰ χέριά τους, ὅμως πάλιν περισσοὺς σκλάβους ἐπῆραν.

Εἶναι διὰ νὰ θαυμάσῃ τινὰς ἀληθινὰ τὴν πολιτικὴν διαγωγὴν τοῦ γενεράλη· ὅστις ἐτόλμησε νὰ γυρεύσῃ χαράτζι ἀπὸ ἕνα τόπον τὸν ὁποῖον ἀκόμη δὲν ἐκυρίευσε. μήτε νὰ τὸν φυλάξῃ ἠμποροῦσεν. Ἀλλ' ἐκ τούτου φαίνεται πῶς ἦτον ἄγνωστος; ἄνθρωπος καὶ γυμνὸς πασης πολιτικῆς εἰδήσεως· ὃς εἰς τοσοῦτον ἀφροσύνης ἦλθεν ὅτι καὶ κατὰ τῶν γυναικῶν ἐκινεῖτο μὲ μανίαν· ἐτειδὴ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ ἔστειλε προσταγὴν εἰς τὸν καπετᾶνον Φράντζαν διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ Γιάσι, ἔστειλε καὶ εἰς τὸν Τζοοῦρον εὑρισκόμενον εἰς τὸ Κάσινον καὶ τὸν παρήγγειλε νὰ ὑπάγῃ νὰ σκλαβώσῃ τὴν ἀδελφὴν τοῦ αὐθεντός. Ὅστις, κατὰ τὴν προσταγὴν, ἐσηκώθη μὲ 150 στρατιώτας καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ σπίτι τῆς ἀδελφῆς τοῦ αὐθεντὸς καὶ, ἀπόντος τοῦ ἀνδρός της, τὴν ἥρπασε μοναχὴν, ἀρίνοντας τὰ βρέφη της εἰς τὸ σπίτι της· καὶ μὲ τόσην ἀτιμίαν τὴν εὐγενεστάτην ἀρχόντισσαν τὴν ἐπῆγαν εἰς τὸ Μπρασοβὸν καὶ τὴν ἔβαλαν εἰς φύλαξιν· ἥτις ὡς ἔμφρων τὴν τοῦ ἀδελφοῦ της μιμηθεῖσα ἀνδρεῖαν, ἔκαμε τρόπον ὡς ἀνὴρ ἀνδρειόφρων καὶ ἔφυγε, καὶ ἐπέρασε πεζὴ τὰ βουνὰ τῆς Οὐγγαρίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Μπογδανίαν πρὸς τὸν θεοσεβέστατον ἡγεμόνα τὸν αὐτῆς ἀδελφόν.

Ἔλεγον οἱ εὑρεθέντες τότε εἰς τὸ Μπρασοβὸν πῶς εἰς τὴν κούρτην τοῦ γενεράλη ἐγένετο καθ' ἑκάστην παζάρι καὶ ἐπολοῦντο ὑποκάμισα γυναικῶν καὶ φουτᾶδες καὶ μερτζάνια καὶ ἄλλα ροῦχα καὶ στολὲς γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν, καὶ ζῶα· τὰ ὁποῖα εἶχαν κλέψῃ οἱ στρατιῶτοι του ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς Μπογδάνους, καὶ τὰ εἶχαν ὑπάγῃ πρὸς αὐτὸν, διὰ νὰ χορτάσουν τὴν ἀπληστείαν του.

Ὁ δὲ ὕψηλότατος ἡγεμὼν ἐπρόσταξε νὰ μαζωχθοῦν τὰ σώματα τῶν πεφονευμένων Γερμανῶν εἰς ἕνα τόπον· καὶ ρίπτοντας ἐπάνω εἰς αὐτὰ χῶμα, ἔκαμαν μοβίλαν, ἤγουν βῶλον μέγαν· ὅστις ὑπάρχει εἰς τὴν στράταν τῆς Κωνσταντινουπόλεως

de ómenĭ ce rĕmăsese în cetate, și îndată părăsind cetatea aŭ fugit și aŭ lăsat mult proviant ce-l avea adunat din răpirĭ și nedreptățĭ. Ajungênd Domnul la ḑisa cetate, a găsit-o deșartă; și a pus foc și a ars și proviantul și zidurile și așa s'a întors la Iași.

Iar Tătarii întorcêndu-se a început, după obiceiul lor, să sclăvéscă ța̧ra din causa Nemților și a sclăvit pe Moldovenĭ; a cărora crimă să fie asupra generalului Tige și asupra urmașilor luĭ. Dar a eșit Domnul înaintea lor și pe câțĭ ĭ-a aflat și pe câțĭ **a** putut ĭ-a scos din mânile lor, dar totuși aŭ luat mulțĭ sclavĭ.

Este lucru ca să se mire cine-va în adevĕr de purtarea politică a generaluluĭ, care **a** îndrăsnit să céră haragĭ de la o ța̧ră pe care încă n'o cucerise și nicĭ n'a putut s'o ținĕ. De aicĭ se vede că a fost om ignorant și gol de tótă știința politică; care **a** venit la atâta nebunie in cât și în contra femeilor pleca cu furie; fiind-că în acciași ḑi când a trimis ordin căpitanuluĭ Franța ca să vie la Iași a trimis și pe Ceaur ce se afla la Cașin și ĭ-a poruncit să se ducă să sclăvéscă pe sora Domnuluĭ. Care după poruncă s'a sculat cu 150 de soldați și s'a dus la casa surorei Domnuluĭ, și lipsind bărbatul eĭ, a răpit-o pe ea singură, lăsându-ĭ copiĭ în casa sa; și cu atâta necinste a dus'o la Brașov pe prea nobila boerésă și a aruncat-o în închisóre; care imitând ca înțeléptă bărbăția fratelui sĕŭ, a făcut chip ca un bărbat înțelept și a fugit, și a trecut pe jos munțiĭ Ungarieĭ, și a venit în Moldova cătră iubitorul de Dumneḑeŭ Domn fratele eĭ.

Ḑiceaŭ ceĭ ce se aflaŭ atuncea la Brașov că la curtea generaluluĭ se făcea în fie-care ḑi mezat și se vindea: cămeși femeești, fuste, mărgénurĭ și alte strae și îmbrăcămințĭ femeești și bărbătești, și animale, pe care le furase soldațiĭ de la sermaniĭ Moldovenĭ, și li-aŭ fost dus la el, ca să-ĭ sature nesațul sĕŭ.

Iar prea Inălțatul Domn a ordonat să se adune trupurile Germanilor morțĭ într'un loc; și aruncând de-asupra lor pămênt a făcut movilă, adică grămada mare; care este în drumul Constantinopuluĭ, în fața loculuĭ unde

www.dacoromanica.ro

ἀντικρὺ τοῦ τόπου ὅπου ἔγινεν ὁ πόλεμος· καὶ ἔκαμε καὶ τζαρδάκι θαυμαστὸν μὲ σταυρὸν πέτρινον καὶ μὲ ἐπιτάφιον εἰς ἀθάνατον μνήμην τοῦ πράγματος.

Ὅμως εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας, ἤγουν εἰς τὸ Κάσινον, ἦσαν Νέμτζοι καὶ κατᾶνοι, τοὺς ὁποίους ἔκαμνε χρεία διὰ νὰ διώξῃ καὶ αὐτοὺς ἀπὸ τὸν τόπον, ὁποῦ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἡσυχάσῃ ἡ ὑψηλότης του. Καὶ ἔτζι πάλιν ἔστειλε καὶ ἔμήνυσε νὰ ἔλθουν Τατάροι. Καὶ ἔγραψε καὶ γράμματα κρυφίως καὶ ἔστειλεν εἰς τοὺς πέραν τοῦ Σιρετίου Μπογδάνους, λέγοντάς τους πῶς νὰ περάσουν ὅλοι πρὸς τὸ ἐνθάδε τοῦ Σιρετίου μέρος, διατὶ μέλλει νὰ καβαλλικεύσῃ ἡ ὑψηλότης του ἔχοντας μαζί του καὶ Τατάρους, καὶ νὰ πηγαίνῃ εἰς τοὺς ἐναντίους ὁποῦ εὑρίσκονται κατὰ τὸ Κάσινον· διότι ὅσοι εὑρεθοῦν πέραν τοῦ Σιρετίου, ἐνδέχετι νὰ τοὺς σκλαβώσουν οἱ Τατάροι λέγοντάς τους πῶς εἶναι χαίνηδες, καθὼς καὶ ἔγινεν.

Ὅμως οἱ Μπογδάνοι δὲν ἐψήφησαν τὴν προσταγὴν τοῦ αὐθεντὸς, θαρροῦντες πῶς οἱ κλέπται ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὸ Κάσινον ἠμποροῦν νὰ τοὺς διαυθεντεύσουν· καὶ ἔτζι ἦλθον οἱ Τατάροι. Ὅμως ἦσαν πολλοὶ ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας τὸν ἀριθμὸν, τοὺς ὁποίους βλέποντας ὁ ἡγεμὼν εἶπε πρὸς τοὺς μιρζᾶδες· „ἐγὼ ἐμήνυσα νὰ ἔλθουν μόνον δύο χιλιάδες, καὶ διατι ἤλθετε τόσοι;“ Εἶπε καὶ πρὸς τοὺς πρώτους τοῦ στρατεύματος τὸν Ἀρσλᾶν μιρζᾶ καὶ τὸν Μπὲγ μιρζᾶ· „πῶς ἐφέρατε μαζί σας τόσο πλῆθος Τατάρων, ὁποῦ ἐνδέχεται νὰ παραπροσπαθοῦν ἀπὸ τοῦ λόγου σας νὰ κάμουν καμμίαν αἰχμαλωσίαν εἰς τὸν τόπον κατὰ τὴν συνήθειάν τους, καὶ ὕστερον δὲν ἠμπορεῖτε καὶ ἀ(υ)τοί σας νὰ δώσητε λόγον τῇ βασιλείᾳ; Ἐπειδὴ βασιλικὴ προσταγὴ δὲν εἶναι νὰ πειραχθῇ ὁ ραγιᾶς, ἀλλὰ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τοὺς ἐναντίους.“ Καὶ ἔτζι αὐτοὶ ἔμασαν ὅλους τοὺς μιρζᾶδες εἰς ἕνα τοπον, λέγοντας πῶς ὁ Μπογδάνμπεγης δὲν θέλει τοσον στράτευμα· ὅθεν τυχαίνει νὰ γυρίσετε ὀπίσω.“ Οἱ δὲ Τατάροι ἀπεκρίθησαν· „ἡμεῖς ἐπειδὴ ἤλθομεν ἐδῶ, τώρα πηγαινωμεν μαζι του· καὶ καμμίαν πείραξιν δὲν θέλομεν καμη εἰς τὸν τόπον,“ Ὡσὰν τὸ εἶτον τοῦ ἡγεμόνος, ὁ ἡγεμὼν τοὺς εἶπε· „δὲν πιστεύω νὰ μην κάμουν βλάβην εἰς τὸν τόπον.“ Καὶ ἔτζι πάλιν οἱ ρηθέντες δύο μιρζᾶδες μετὰ τῶν λοιπῶν μιρζάδων ἔκαμαν μίαν ὁμολογίαν ἔγραφον πῶς νὰ μὴ κάμουν καμμίαν πείραξιν εἰς τὸν τόπον καὶ εἰς τὸν ραγιᾶν, καὶ την ἐχειρίσαν τῷ ἡγεμόνι.

Καὶ οὕτω δὲ τῇ 13 Φεβρουαριου ἐκίνησεν ὁ ἡγεμὼν ἀπὸ τὸ Γιάσι, παίρνοντας μαζί του καὶ τοὺς Τατάρους. Καὶ πηγαίνοντας πρὸς τὸ Κασίνον, ὅσους Κατάνους εὑρῆκαν, ἄλλους μὲν ἐσκότωσαν, ἄλλους δὲ ἐπίασαν ζωντανούς· ἐπίασαν καὶ

a fost rĕsboiul, și a făcut cerdac minunat cu cruce de pétră și cu inscripție spre nemuritóre amintire a faptuluĭ.

Dar în țara Moldoveĭ, adică la Cașin, craŭ Nemți și catane, pe cari trebuea să-ĭ alunge și pe aceștia din țară, spre a se putea să se liniștéscă Înălțimea sa. Și așa ĭarășĭ a trimis și a vestit să vie Tătarĭĭ. Și a scris și scrisorĭ secrete și li-a trimis la Moldovenĭĭ de peste Siret, ḑicêndu-le ca să trécă toți de astă-laltă parte a Siretuluĭ, spunêndu-le că are să călăréscă Înălțimea sa, avênd cu el și Tătarĭ, și se duce la vrăjmașiĭ carĭĭ se află pe la Cașin ; pentru că câți se vor afla dincolo de Siret se póte să-ĭ sclavéscă Tătarĭĭ, spuindu-le că sunt hainĭ, după cum s'a și întâmplat.

Dar Moldovenĭĭ n'aŭ ascultat de porunca Domnuluĭ, socotind că tâlharĭĭ carĭĭ se află la Cașin pot să-ĭ apere ; și așa aŭ venit Tătarĭĭ. Dar eraŭ mulți, peste 10 miĭ la numĕr, pe care vĕḑêndu-ĭ Domnul a ḑis cătră Mirzacĭ : „Eŭ am anunțat ca să vie numaĭ douĕ miĭ și de ce ați venit atâția“ ? A ḑis și cătră ceĭ întâĭ aĭ armateĭ, cătră Arslan Mirza și cătră Beg Mirza : „Cum de ați adus cu voĭ atâta mulțime de Tătarĭ, carĭĭ pot să calce cuvêntul vostru și să facă vre-o sclavie în țară după obiceiul lor, și în urmă nu veți putea nicĭ voĭ să dați socotélă Impĕrăției ? Fiind-că ordinul Impĕrătesc nu este ca să supărați raĭaŭa, ci să mergeți contra inimicului.“ Și așa aceștia aŭ adunat tóte mirzalele într'un loc, spunêndu-le că Bogdan Bei nu voește atâta armată, de aceia trebue să vĕ întórceți înapoĭ, ĭar Tătarĭĭ aŭ rĕspuns : „Noĭ fiind-că am venit aicĭ, acum mergem cu el ; și n'avem să facem nicĭ o supărare țĕrcĭ ;“ și când ĭ-a spus acésta Domnuluĭ, Domnul le-a ḑis : „Nu cred să nu facă rĕŭ în țară.“ Și așa apoĭ ḑișiĭ doĭ Mirzacĭ cu ceĭ-lalți Mirzacĭ a făcut o mărturie în scris ca să nu facă nicĭ o supărare în țară și în Raia și a înmânat-o Domnuluĭ. Și așa de la 23 Februarie a plecat Domnul de la Iașĭ, luând împreună cu el și pe Tătarĭ, și ducêndu-se spre Cașin, câte catane a găsit pe toți ĭ-aŭ ucis, ĭar pe alțiĭ ĭ-aŭ prins viĭ ; a prins și pe căpitanul Andreĭ ; după aceia s'a dus la Cașin. Iar vrăjmașiĭ s'aŭ închis înlăuntru în Cașin, avênd și sacalușe ; unde

www.dacoromanica.ro

τὸν Ἀνδρέαν τὸν καπετᾶνον· καὶ μετὰ ταῦτα ἐπῆγαν εἰς τὸ Κάσινον. Οἱ δὲ ἐναντίοι ἐκλεισθησαν μέσα εἰς τὸ Κάσινον ἔχοντες καὶ τζακαλόζια· εἰς τὸ ὁποῖον μέσα ἦτον καὶ ὁ Τζαοῦρος. Ὁ δὲ ἡγεμὼν μὲ τὸ στράτευμά του ἐπεριτριγύρισε τὸ Κάσινον, προστάζοντας τὸ στράτευμα του νὰ κόψουν ξύλα νὰ κάμουν σκαλες διὰ νὰ κάμουν γιουρούσι, ἐπειδὴ τὸ τειχίον τοῦ κάστρου εἶναι ὑψηλὸν καὶ δυνατόν.

Οἱ δ Τατάροι ὡς εἶδαν πως ἐκλείσθησαν οἱ ἐναντίοι μέσα καὶ ἀρχισαν νὰ ριχνουν τουφέκια καὶ τζακαλόζια, ἐτραβίχθησαν ὀπισω. Ὁ δε ἡγεμὼν ἔχωντας τὸ καστρον περικυκλωμένον ἔστειλε νὰ ἰδῇ ποῦ εἶναι οἱ Τατάροι. Ἦλθον δε οἱ ἀποσταλέντες καὶ εἶπον τῷ ηγεμονι πῶς οἱ Τατάροι διεμοιράσθησαν εἰς δυο καὶ πᾶν νὰ σκλαβώσουν τὸν τόπον. Ὅθεν εὐθὺς ὁ ἡγεμὼν ἄφησε τὸ Κάσινον καὶ ἐκαβαλλίκεψε μὲ το στράτευμα του, καὶ ἐγύρισεν ὀπισω διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Τατάρους ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν. Μ ολον τουτο οἱ Τατάροι εκαμαν μεγάλην αἰχμαλωσίαν εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας. Ὁ δε ηγεμὼν ὁσους σκλάβους ηὗρεν ἐμπροσθά του τοὺς ἐβγαλεν ἀπὸ τὰ χέρια των Ταταρων, δέρνοντας και τοὺς Τατάρους, καὶ ἐγύρισεν εἰς τὸ Γιάσι. Μεγάλην φθορὰν καὶ ἀφανισμὸν ἔκαμαν οἱ Τατάροι εἰς τον τόπον τῆς Μπογδανίας, ὁποῦ δὲν ἔμεινε μήτε χωρίον, μητε μοναστηρι ἀπ ὅσα ἦταν πέραν του Σιρετίου, ὁποῦ νὰ μὴν ἐκουρσεύθη. Ὅμως μὲ τὸ νὰ μὴν ἠκουσαν την προσταγὴν τοῦ ηγεμονος, ὁποῦ τοὺς ἔγραψε νὰ περάσουν εἰς τὸ ὠὸε μέρος τοῦ Σιρετίου, οτι εἶναι νὰ περάσῃ ἡ ὑψηλότης του μαζὶ μὲ Ταταρους κατὰ τῶν ἐχθρῶν, διὸ και αὐτοὶ, ὡς παραβάντες τὴν προσταγὴν τοῦ ἡγεμόνος, ἠχμαλωτίσθησαν ὑπὸ τῶν Τατάρων.

Ἐλθὼν δὲ ὁ ἡγεμὼν εἰς τὸ Γιάσι, ἐκρέμασεν ἀπὸ τοὺς πόδας τὸν ρηθέντα καπετᾶνον Ἀνδρέαν, τρυπῶντας τοὺς ἀστραγαλους τῶν ποδῶν του· ὅστις ἐστάθη ἕωθεν μέχρις ἑσπέρας ζῶν καὶ φωνάζων μεγάλως, καὶ τότε δὴ πρὸς ἑσπέραν ἔβαλεν ὁ ἡγεμὼν καὶ τὸν ἐτουφεκιασαν κρεμάμενον.

Διὰ δὲ τὴν αἰχμαλωσιαν ὁποῦ ἔγινεν εἰς τὸν τόπον τῆς Μολλαβίας, ἔγραψεν ὁ ἡγεμὼν πρὸς τὴν κραταιὰν βασιλείαν πῶς οἱ Τατάροι ἔκαμαν μεγάλην φθορὰν εἰς τὸν τόπον. Ὅθεν ἡ κραταιὰ βασιλεία ἐδωκε φερμάνια καὶ ἔστειλεν ἀγᾶδες εἰς τὸ Μπουτζάκι, διὰ νὰ ἐβγάλουν τοὺς ρηθέντας αἰχμαλώτους Μπογδάνους· καὶ ἔβγαλαν ὁσους ἠμπορεσαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Τατάρων. Ὅμως οἱ περισσότεροι ἀνέμειναν, κρύπτοντάς τους οἱ Τατάροι. Ὕστερον ὅμως ὁ ἡγεμὼν ἐξετάζοντάς καὶ περὶ ἐκείνων, ἔβγαλε τοὺς πλείονας.

Ἐν ἔτει δὲ τῷ αὐτῷ 1717, μὴν παύοντας πάλιν οἱ ἐχθροὶ τοῦ λεηλατεῖν καὶ πολλὰ κακὰ ποιεῖν ἐν τῷ τόπῳ τῆς Μολδαβίας, θέλων ὁ Θεοσεβὴς

înlăuntru era și Ceaur. Iar Domnul cu armata sa a încungiurat Cașinul, ordonând armateĭ sale să tae lemne, să fabrice scărĭ și să facă înrușŭ, fiind-că zidul cetățeĭ era înalt și tare. Iar Tătarii, cum aŭ vę̆ut că s'aŭ închis vrăjmașiĭ înlăuntru și a început să arunce cu puștele și cu sacalușele, s'aŭ retras înapoĭ. Iar Domnul avênd cetatea încungiurată, a trimis să vadă unde sunt Tătarii; aŭ venit ceĭ trimiși și aŭ spus Domnuluĭ: că Tătarii s'aŭ împărțit în două și se duc să sclăvéscă țara. Deci îndată Domnul a lăsat Cașinul și a încălecat cu armata sa și s'a întors înapoĭ să împedice pe Tătarĭ de la sclavie. Cu tóte acestea Tătarii aŭ făcut mare sclavie în țara Moldoveĭ. Iar Domnul câți sclăviți aŭ aflat înaintea luĭ, ĭ-aŭ scos din mânile Tătarilor, bătêndu-ĭ și pe Tătarĭ, și s'a întors la Iași. Mare stricăciune și pustiire a făcut Tătarii în țara Moldoveĭ, în cât n'aŭ rĕmas nicĭ sat, nicĭ Mănăstire ce a fost peste Siret, pe care să n'o fi prădat, dar fiind-că n'aŭ ascultat ordinul Domnuluĭ ce li-aŭ scris să trécă de ceea-laltă parte a Siretuluĭ, pentru că era să trécă Înălțimea sa cu Tătarii contra vrăjmașilor, pentru aceia și aceștia, ca unii ce aŭ călcat porunca Domnuluĭ, s'aŭ sclavit de Tătarĭ.

Venind Domnul la Iași, a spânzurat de picióre pe zisul căpitan Andreĭ, găurindu-ĭ fluerile picióreloru luĭ, care a stat de diminéța până séra viŭ și strigând tare. Și atuncĭ tocmaĭ spre séră a pus Domnul și l-a împușcat spânzurat.

Pentru sclăvia ce s'a făcut în țara Moldoveĭ a scris Domnul puternica Impĕrăție, că la Tătarii aŭ făcut mare stricăciune în țară. Deci puternica Impĕrăție a dat firman și a trimis și Agale la Bugeag ca să scótă pe dișiĭ sclavĭ Moldovenĭ; și a scos pe câți aŭ putut din mânile Tătarilor. Dar ceĭ maĭ pe mulți aŭ rĕmas ascunși de Tătarĭ. Maĭ pe urmă însă cercetând Domnul și despre aceia, a scos pe ceĭ maĭ mulți.

In același an 1717. Neîncetând ĭarăși inimiciĭ să jefuiască și să facă multe rele în țara Moldoveĭ, voind ĭubitorul de Dumneḑeŭ

www.dacoromanica.ro

ἡγεμὼν νὰ λητρώση τὸν τόπον του τῆς ἐκείνων κακεντρεχείας καὶ βλάβης καὶ ζημίας, καὶ παροτρυνόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄρχοντος μεγάλου ποστελνίκου του κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ Βυζαντίου, ἔβγαλε τὰ τούγιά του, μαΐου πρώτη, προστάζοντας νὰ συναχθοῦν περὶ αὐτὸν πανταχόθεν τὰ στρατεύματά του. Πρὸς τούτοις ἐμήνυσε καὶ τῷ σουλτάνῳ ὃς ἦν σερασκέρης εἰς τὸ Μπουτζάκι, καὶ ἔπεμψε τῇ ὑψηλότητί του τετρακοσίους Τατάρους. Καὶ οὕτω δή, μαΐου εἰκοστῇ, ἐμίσεψεν ὁ ἡγεμὼν σὺν Θεῷ πανστρατιᾷ κατὰ τῶν ἀντικειμένων λαμβάνοντας σὺν ἑαυτῷ καί τινας τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων τοῦ παλατίου του, τὸν ἄρχοντα μέγαν βόρνικον Δόνιτζε, καὶ τὸν ἄρχοντα μέγαν ποστέλνικον Κωνσταντῖνον, καὶ τὸν ἄρχοντα μέγαν κόμισον Γεωργάκην Καντακουζηνόν, παίρνοντας μαζὶ καὶ τόπια ἔξ καὶ τζεπχανέν. Ὅταν δὲ ἑτοιμάζονταν διὰ νὰ κινήσῃ, ἦλθε καὶ προσταγὴ ἀπὸ τὴν βασιλείαν καὶ τζοχαδάρης τοῦ ὑπερτάτου ἐπιτρόπου διὰ τοὺς ἐχθροὺς ὁποῦ εὑρίσκονταν εἰς τὰ Μοῦρα, Κάσινον καὶ Φωξάνι· διὰ τοὺς ὁποίους ἔγραψαν ἄλλοι καὶ ἐφανέρωσαν εἰς τὴν βασιλείαν πως εἶναι εἰς τὰ Μοῦρα πέντε χιλιάδες, καὶ δύο χιλιάδες εἰς τὸ Κάσινον, καὶ ἑπτακόσιοι εἰς τὸ Φωξάνι· καὶ πῶς κάμνουν καὶ παλάγκαν εἰς τὰ σύνορα τῆς Μπογδανίας. Ἀκούοντας δὲ ὁ ἡγεμὼν αὐτὰ ὁποῦ ἔγραψεν ἡ βασιλεία εἰς τοῦ λόγου του, ἀναγκαζόμενος μίαν ὥραν πρότερον, ἔκαμε τὴν ἑτοιμασίαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν· καὶ ἐκίνησαν ἀπὸ τὸ Γιάσι εἰς τὲς 20 τοῦ μαΐου. Καὶ ἔστειλεν ἐμπροσθὰ τριακοσίους Μπογδάνους καὶ τοὺς ρηθέντας τετρακοσιους Τατάρους μαζὶ μὲ τὸν Κρουπέντζκην, διὰ νὰ πιάσουν γλῶσσαν. Καὶ ἔτζι φθάνοντας ὁ ἡγεμὼν εἰς τὸ Μπουρλάδι, ἐγύρισε καὶ ὁ Κρουπέντζκης μὲ τοὺς Τατάρους, οἵτινες ἔφερον καὶ ἕως πενήντα κατάνους· τὸν δὲ καπετᾶνον τους τὸν ἐσκώτοσαν.

Καὶ ἐκάθησεν ὁ ἡγεμὼν εἰς τὸ Μπουρλάδι μίαν ἡμέραν. Τὴν δὲ δεύτερην ἡμέραν ἐκίνησεν ἀπ' ἐκεῖ μὲ τοὺς Τατάρους καὶ πηγαίνοντας ἕως οὗ ἔμεινεν πέντε ὧραι ἕως εἰς τὸ Σιρέτι, ἐδιώρισεν ἀπὸ τὸ στράτευμά του καβάλλαν ἕως χιλίους ὀκτακοσίους, ὁμοῦ καὶ τοὺς Τατάρους. Καὶ ἐδιώρισεν ἀρχηγὸν ἐπάνω εἰς τὸ στράτευμα τὸν ἄρχοντα μέγαν ποστέλνικόν του Κωνσταντῖνον καὶ τοὺς ἔστειλε διὰ νὰ πηγαίνουν ἐμπροσθὰ νὰ κτυπήσουν τοὺς ἐχθροὺς ὁποῦ εὑρίσκονταν εἰς τὰ Μοῦρα τριγύρω. Κινῶντας λοιὸν ὁ μέγας ποστέλνικος μὲ τὸ στράτευμα, καὶ φθάνοντας πρὸς ἑσπέραν εἰς τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον Σιρέτι, ἐπεχειρίσθη νὰ περάσῃ ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ τὸν ποταμὸν μετὰ πολλῶν τῶν περὶ αὐτόν· καὶ πλέοντας μὲ τὸ ἄλογόν του, μὲ τὸ νὰ ἦτον ἡ νὺξ ἀφεγγὴς καὶ τὸ πέραμα ἀφανὲς, ἐκινδύνευσε νὰ

Domn să scape ţara sa de rĕutatea, perderea şi stricăcinnea acelora, şi îndemnat şi de prea gloriosul boer marele Postelnic, Domnul Constantin Visantie, a scos *tugiele* [4]) luĭ, la 1 Maiŭ, ordonând să se adune împrejurul sĕŭ de pretutindenea armatele sale. I'e lângă acesta a maĭ vestit şi Sultanuluĭ, care era Seraschier la Bugeag, şi a trimis înălţimeĭ sale 400 de Tătarĭ: Şi aşa la 20 Maiŭ, s'a mişcat Domnul cu tótă armata sa contra vrăjmaşilor, luând împreună cu el şi pre unii din prea glorioşiĭ boerĭ aĭ palatuluĭ sĕŭ, pe boerul marele Vornic Donicĭ, şi pe boerul mare'e Postelnic Constantin, luând împreună şi 6 tunurĭ şi *tephane* [5]). Când se pregătea să plece, a venit şi poruncă de la Impĕratul şi *Ciohodarul* [6]) prea Inălţatuluĭ epitrop pentru vrăjmaşiĭ ce se afla la Mira, Caşin şi Focşanĭ; despre cari aŭ scris alţiĭ şi aŭ arătat la Impĕrăţie că sunt la Mira 5,000, 2,000 la Caşin, şi 7,000 la Focşanĭ; şi că fac şi *falangă* [7]) la marginea Moldoveĭ. Audind Domnul acestea ce scrie Impĕrăţia cătră el, nevoindu-se cu o oră maĭ înainte, a făcut pregătire contra vrăjmaşilor; şi a plecat de la Iaşĭ la 20 Maiŭ. Şi a trimis înainte 300 de Moldovenĭ şi pe ceĭ 400 de Tătarĭ împreună cu Crupenschi. ca să ĭea ştiinţă. Şi aşa ajungând Domnul la Bârlad, s'a întors Crupenschi cu Tătariĭ, carii aŭ adus şi până la 50 de catane; iar pe căpitanul lor l-a ucis.

Şi a şĕdut Domnul la Bârlad o ḑi. Şi a doua ḑi a plecat de aicĭ cu Tătariĭ şi ducêndu-se până unde a rĕmas 5 ore, până la Siret, a rânduit din armata luĭ până la 1,800 cavalerĭ, împreună cu Tătariĭ. Şi a pus conducĕtor peste armată pe marele boer Postelnicul Constantin, şi ĭ-aŭ trimis să se ducă înainte să lovéscă pe vrăjmaşiĭ ce se aflaŭ la Mira împrejur. Plecând decĭ marele Postelnic cu armata, şi sosind spre séră la rîul ce se chĭema Siret, s'a încercat să trécă în nóptea aceia rîul cu mulţi de pe lângă el; şi intrând cu calul sĕŭ, pentru că nóptea era neluminată şi trecerea nevĕḑută, s'a periclitat să se înece. Dar cu buna-voinţă a luĭ Dumneḑeŭ a trecut de ceia parte nevătămat. Decĭ era în-

www.dacoromanica.ro

πνιγῇ. Ὅμως Θεοῦ εὐμενείᾳ ἐπέρασε εἰς τὸ πέραν μέρος ἀσινής. Ἦτον δὲ σκοπὸς νὰ ὁδοιπορήσουν πρὸς τὰ Μύρα ὁλονυκτὶς, διὰ νὰ πατάξουν τὸ πρωὶ αἰφνιδίως τοὺς ἐκεῖσε εὑρισκομένους τῶν δυσμενῶν. Ὅμως ἔμειναν ἐκεῖ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ Σιρετίου περιμένοντες καὶ τοὺς λοιποὺς, ἐπειδὴ τῶν Τατάρων οἱ πλείους ἔμειναν εἰς τὸ ἄλλο μέρος φοβούμενοι νὰ πλεύσουν τὸν ποταμὸν ἐν νυκτί. Ἡμέρας δὲ γεγονυίας ἐκίνησαν ἐκεῖθεν ἅπαντες εἰς τὸ Ὀτοπέστι· ἔνθα καλόγερόν τινα εὑρηκότες ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ τῶν κατάνων ποῦ εὑρίσκονται. Ὅστις, μὲ τὸ νὰ ἦτον τζασίτης καὶ ἀπεσταλμένος παρ' ἐκείνων νὰ κατασκοπεύσῃ, δὲν εἶπε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ καταψεύσθη λέγων πῶς οἱ κατάνοι ὅσοι ὑπῆρχον εἰς τὰ Μῦρα καὶ εἰς τὸ Φωξάνι, ὑπάγησαν εἰς τὸ Κάσινον. Καὶ ἔτζι ἐστάθη ὁ ἄρχων μέγας ποστέλνικος καὶ ἐλάλησε τοὺς καπετανέους ὁποῦ ἦσαν μαζί του, κάμνοντες συμβουλὴν τί νὰ κάμουν, καὶ ἠῦραν εὔλογον „ἐπειδὴ ἤλθαμεν ἕως ἐδῶ, ἂς πᾶμεν καὶ ἕως τὰ Μῦρα νὰ ἰδοῦμεν.“ Καὶ ἔτζι ἐκίνησαν. Τὸν δὲ καλόγερον ἄφησαν εὐλαβούμενοι εἰς τὸ σχῆμα. Πηγαίνοντας δὲ ὀλίγον ἠῦραν ἕνα γέροντα τὸν ὁποῖον ἠρώτησαν διὰ τοὺς κατάνους εἰς τί μέρος εὑρίσκονται. Καὶ τοὺς εἶπε πῶς εἶναι εἰς τὰ Μῦρα. Ἔτζι φθάνοντας εἰς τὸ Ὀτοπέστι, οἱ κατᾶνοι ἦταν κάτω εἰς τὰ σπίτια εἰς τὸ μέρος τῆς Μπογδανίας καὶ τῆς Βλαχίας. Ὅμως οἱ περισσότεροι ἦταν εἰς τὸ πέραν μέρος ἕως διακόσιοι ὀνομᾶτοι διὰ φύλαξιν τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῇ Μύρᾳ. Καὶ ἔτζι αἰφνιδίως τοὺς ἐπλάκωσαν· καὶ ἄλλους ἐπίασαν, καὶ ἄλλους ἐσκότωσαν, καὶ πολλοὶ ὀλίγοι ἂν ἔφυγαν· τοὺς ὁποίους κυνηγῶντας τὸ κατόπιν, ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔφυγαν ἐμπροσθὰ ἔδωσαν λόγον τοῖς ἐν τῇ Μύρᾳ κατάνοις, καὶ ἐβγῆκαν ὅλοι τους ἀπὸ τὰ Μῦρα ἐδῶθεν ἕως μισὴν ὥραν· καὶ ἐκεῖ ἀντικρύθηκαν μὲ τοὺς Μπογδάνους ὁποῦ ἐπήγαιναν ἐμπροσθά. Τοὺς δὲ κατάνους ὁποῦ ἐπίασαν εἰς τὸ Ὀτοπέστι, τοὺς ἠρώτησαν πόσοι εἶναι εἰς τὰ Μῦρα. Καὶ εἶπαν· „δύο χιλιάδες.“ Καὶ ἔτζι σὰν ἀνταμώθησαν μὲ τοὺς κατάνους ὁποῦ ἐβγῆκαν ἀπὸ τὰ Μῦρα, ἐπολεμοῦσαν ἕως οὗ ἔφθασαν ὅλοι. Καὶ ὡσὰν ἔφθασαν, ἐβάστασεν ὁ πόλεμός τους ἕως δύο ὥρες· καὶ ἔτζι τοὺς ἐχάλασαν· καὶ ἄρχησαν νὰ φεύγουν. Καὶ κυνηγῶντάς τους οἱ Μπογδᾶνοι, ἄλλους μὲν ἐφόνευσαν, ἄλλους δὲ ἐπίασαν, καὶ ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς ἄφιναν τὰ ἄλογά τους καὶ ἔφευγαν εἰς τοὺς λόγκους, καὶ πολλὰ ὀλίγοι ἐγλύτωσαν. Καὶ κυνηγῶντας τους, δὲν ἐπρόφθασαν ἀπὸ τὸν φόβον τους νὰ ἔμπουν εἰς τὰ Μῦρα, ἀλλ' ἔφευγαν εἰς τὰ βουνά. Τὸν δὲ Ρανίτην, ὁποῦ ἦτον προεστὼς ἐπάνω εἰς ὅλους τοὺς τῶν κατάνων καπετάνους, τὸν ἐκυνήγησαν ἕως μίαν ὥραν φεύγοντα ἀπὸ τὰ Μῦρα μέσα

tunerec ca să mérgă spre Mira tótă nóptea, pentru ca să calce diminéța pe neașteptate pe ceĭ ce se aflaŭ acolo dintre vrăjmașĭ. Dar a rĕmas acolo la marginea Siretuluĭ, așteptând și pe ceĭ-lalțĭ, fiind-că dintre Tătarĭ ceĭ maĭ mulțĭ aŭ rĕmas de ceea-laltă parte, temêndu-se să înóte prin rîŭ nóptea. Făcêndu-se ḑiuă s'aŭ mișcat cu toțiĭ la Odobeștĭ; unde aflând pe un călugăr l-a întrebat despre catane unde se află, care, pentru că era *țasit* [8]) și trimis din partea lor să spioneze, n'a spus adevĕrul, ci a minți spunêud că catanele câte eraŭ la Mira și la Focșanĭ s'aŭ dus la Cașin. Și așa a stat marele boer Postelnicul și a vorbit cu căpitaniĭ, cariĭ eraŭ împreună cu el, făcênd sfat ce să facă și a găsit cu cale: „Fiind-că am venit până aicea să mergem și până la Mira să vedem“. Și așa aŭ plecat. Iar pe călugăr l-aŭ lăsat respectându-ĭ portul. Ducêndu-se puțin a găsit pe un bătrên, pe care l-a întrebat despre catane, în ce parte sĕ găsesc? Și li-aŭ spus că sunt la Mira. Astfel ajungênd la Odobeștĭ, catanele eraŭ jos pe la case, în partea Moldoveĭ și a Valahieĭ. Dar ceĭ maĭ mulțĭ eraŭ de ceea-laltă parte, ca la două sute de ómenĭ, pentru paza altora din Mira, și așa pe neașteptate ĭ-aŭ cuprins, și pe uniĭ ĭ-aŭ prins, iar pe alțiĭ ĭ-aŭ ucis. Aceĭ ce aŭ fugit înainte aŭ dat de știre catanelor din Mira, și aŭ eșit toțĭ din Mira încóce, ca de jumătate de oră; și acolo s'aŭ întâlnit cu Moldovenĭĭ cariĭ mergeaŭ înainte. Iar pe catane, ce li-aŭ prins la Odobeștĭ, ĭ-aŭ întrebat, câțĭ sunt la Mira. Și a spus: „două miĭ“. Și așa fără a se întâlni cu catanele ce aŭ eșit din Mira, a dat rĕsboiŭ până aŭ venit toțĭ. Și cum aŭ sosit, aŭ ținut rĕsboiul până la două césurĭ, și așa ĭ-aŭ sfărâmat; și aŭ început să fugă. Și urmărindu-ĭ Moldovenĭĭ, pe alțiĭ ĭ-aŭ ucis, pe alțiĭ ĭ-aŭ prins. Și alțiĭ din eĭ aŭ părăsit caiĭ lor și aŭ fugit în luncĭ, și fórte puținĭ aŭ scăpat. Și urmărindu-ĭ, n'aŭ avut timp de frică ca să intre în Mira, ci aŭ fugit la munțĭ. Iar pre Ranit, ce era șef asupra tuturor căpitanilor de catane, l-a urmărit ca un ceas, fugind din Mira înlăuntrul munților. Care abea s'a scăpat cam cu treĭ-ḑecĭ de ómenĭ.

www.dacoromanica.ro

εἰς τὰ βουνά. Ὅστις μόλις ἐλυτρώθη ἕως μὲ τριάντα ὀνομάτους.

Ὁ δὲ ἄρχων ποστέλνικος ἐλθὼν εἰς τὰ Μῦρα. τὰ ηὗρεν ἑτοιμασμένα διὰ τὸν πόλεμον μὲ τζαρχφελέκια καὶ τροφὰς ἀρκετὰς καὶ τζακαλόζια ἕξ, καὶ τὴν πόρταν μαζὶ τοῦ μοναστηρίου τὴν εἶχαν σιδηρᾶν, καὶ ἔξωθεν ἑτέραν ξυλίνην μὲ τζαρχφελέκια. Καὶ ἔτζι, μὲ τὸ νὰ ἦτον ὥρα τοῦ κεντιοῦ, ἔδωκαν φωτίαν τὰ τζαρχφελέκια καὶ τὲς πόρτες καὶ τὰ ἔκαυσαν, καὶ ἐπῆραν καὶ τὰ τζακαλόζια. Ηὗραν καὶ δύο βαρέλλια μπαρούτι, καὶ καίοντάς τα ἐγύρισαν βράδυ εἰς τὸ Ὀτοπέστι, καὶ ἔστειλαν λόγον τῷ ὑψηλοτάτῳ ἡγεμόνι. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφθασε τὸ ταχὺ εἰς τὸ Ὀτοπέστι.

Ἀμὴ ἕως οὗ ἦσαν οἱ Μπογδᾶνοι εἰς τὰ Μῦρα, οἱ Τατάροι ἐπῆγαν καὶ ἐπάτησαν τὸ Φωξάνι, κυνηγῶντας τοὺς κατάνους ὁποῦ ἦταν ἕως ὀγδοήντα. Καὶ οἱ Τατάροι μὲ αἰτίαν τῶν κατάνων εἰς τὸ Φωξάνι ἄρχισαν καὶ ἐσκλάβωσαν καὶ Βλάχους ραγιάδες. Οἵτινες ἐπίασαν καὶ τὸν μέγαν τοῦ Φωξανίου καπετᾶνον, καὶ τὸν ἔφεραν εἰς Ὀτοπέστι μαζὶ μὲ τὰ μπαϊράκιά του. Ὅμως γυριζωντας ὁ ἄρχων μέγας ποστέλνικος ἀπὸ τὰ Μῦρα, καὶ βλέποντας τὴν σκλαβίαν ὁποῦ ἔκαμαν οἱ Τατάροι, ἐστάθη καὶ ἔβγαλεν ὅλους τοὺς Βλάχους ὁποῦ οἱ Τατάροι εἶχαν σκλαβώσῃ ὁμοῦ καὶ τὰ πράγματά τους, ἔτι δὲ καὶ τὸν καπετᾶνον τοῦ Φωξανίου, καὶ τοὺς ἔστειλεν εἰς τὸ Φωξάνι στέλλοντας καὶ ἕνα μιρζᾶν μὲ πέντε Τατάρους νὰ φυλάξουν τὸ Φωξάνι ἀπὸ τοὺς Τατάρους.

Εἰς τὲς 30 τοῦ μαΐου ἔγινεν ὁ πόλεμος εἰς τὰ Μῦρα, ἐν ἡμέρᾳ τῆς Ἀναλήψεως. Τὸ δὲ ταχὺ ἐλθὼν ὁ ἡγεμὼν ἐπῆγε μὲ τὰ στρατεύματά του πεζικὰ καὶ καβάλλαν ἔν μελουργίᾳ σαλπίγγων καὶ τυμπάνων εἰς τὰ Μῦρα. Καὶ ἔτζι, κατὰ τὴν προσταγὴν βασιλικήν, ὁποῦ ἦτον νὰ χαλάσουν τὸ τοιχόκαστρον τῆς Μύρας, ἔβαλε καὶ τὸ ἐχάλασαν. Καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ δύο ἡμέρες· καὶ ἔστειλε τὰ στρατεύματά του εἰς τὰ βουνὰ κατὰ τῶν κατάνων, καὶ τοὺς ἐμάζοναν ὅπου τοὺς εὕρισκαν.

Καὶ ἔτζι ἐγύρισεν ἀπὸ τὰ Μῦρα καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Ὀτοπέστι καὶ ἐκάθισε μὲ τὰ τζαντίριά του τρεῖς ἡμέρες. Καὶ ἔστελλε τὰ στρατεύματά του ὅπου εὑρεθοῦν κατᾶνοι πρὸς τὸ μέρος εἴτε τῆς Μπογδανίας, εἴτε τῆς Βλαχίας· καὶ τοὺς ἐπίαναν καὶ τοὺς ἔφερναν. Καὶ τοὺς μὲν Οὔγγρους ἐκρατοῦσε, τοὺς δὲ Μπογδάνους καὶ Βλάχους, ἄλλους μὲν ἐκρεμοῦσεν, ἄλλους δὲ ἔκοπτεν πρὸς σωφρονισμὸν τῶν λοιπῶν.

Τὰ δὲ σπίτια τοῦ Ῥανίτη ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸ μέρος τῆς Βλαχίας, περνῶντας ἀπ' ἐκεῖ ὁ ἡγεμὼν ἔβαλε καὶ τὰ ἔκαυσαν καὶ τοὺς μύλους του. Ἕνα του δὲ ἀμπέλι, ὁποῦ ἦτον πάλιν εἰς τὸ μέρος

Iar boerul Postelnic venind la Mira, a găsit-o gata de rĕsboiŭ cu *ţarhfelechia* [9]) şi proviant îndeajuns şi şese sacaluşe, şi pórta împreună cu a Mănăstireĭ o avea de fier şi pe afară alta de lemn cu *ţarhfelechia*. Şi aşa fiind-că era óra chindieĭ, a dat foc *ţarhfelichiilor* şi porţilor şi le-aŭ ars şi aŭ luat şi sacaluşile. Aŭ găsit şi două balerce de praf de puşcă, şi arzându-le s'a întors séra la Odobeştĭ, şi a dat ştiinţă Prea Inălţatuluĭ Domn. Iar Domnul a sosit curênd la Odobeştĭ.

Dar până când eraŭ Moldoveniĭ la Mira, Tătariĭ s'aŭ dus şi aŭ călcat Focşaniĭ, urmărind catanele, unde eraŭ ca la opt-zecĭ. Şi Tătariĭ, sub pretextul catanelor la Focşanĭ, aŭ început şi aŭ sclăvit şi raiale Valahie. Cariĭ aŭ prins şi pe marele căpitan al Focşanilor, şi l-a dus împreună cu eĭ la Odobeştĭ, împreună cu *bairachiile* [10]) luĭ. Dar întorcêndu-se marele boer Postelnicul de la Mira, şi vĕzând sclavia ce aŭ făcut Tătariĭ, a stat şi a scos pe toţĭ Valahiĭ pe cariĭ ĭ-aŭ fost sclăvit Tătariĭ, împreună şi lucrurile lor, încă şi pe căpitanul Focşanilor, şi ĭ-a trimis la Focşanĭ, trimiţêndu-şi şi pe un Mirzan împreună cu cinci Tătarĭ să păzască Focşaniĭ de Tătarĭ.

La 30 Maiŭ s'a făcut rĕsboiul la Mira, în ziua Inălţăreĭ. Iar Domnul venind ĭute a sosit cu armata sa pedestră şi cavalerie în sunetul trâmbiţelor şi a tobelor la Mira. Şi aşa, după porunca împĕrătéscă, care era să sfarame cetatea de zidiŭ a Mireĭ, a pus şi a sfărîmat-o. Şi a şedut acolo două zile. Şi a trimis armata luĭ la munţĭ contra catanelor, şi-ĭ adunaŭ de pe unde-ĭ găseaŭ.

Şi aşa s'a întors de la Mira şi a venit la Odobeştĭ şi a şedut cu *ţandiriile* [11]) sale treĭ zile. Şi a trimis armatele sale pe unde se aflaŭ catane spre partea şi a Moldovicĭ şi a Valahieĭ, şi-ĭ prindeaŭ şi-ĭ aduceaŭ. Pe Unguriĭ îĭ ţinea, iar pe Moldoveniĭ şi Valahiĭ, pe alţiĭ îĭ spânzura, pe alţiĭ îĭ tăea spre cumineţenia celor-lalţĭ.

Iar casele luĭ Ranit ce eraŭ în partea Valahieĭ, trecênd pe acolo Domnul, a pus şi le-a ars, şi morile luĭ. O vie a sa, care era

www.dacoromanica.ro

τῆς Βλαχίας, ἔβαλε τοὺς στρατιώτας του πεζοὺς μὲ τὰ σπαθία καὶ τὸ ἐχάλασαν.

Ἦλθε καὶ ὁ μέγας καπετᾶνος τοῦ Φωξανίου τῆς Βλαχίας, καὶ ἐπροσκύνησε τὸν ἡγεμόνα, παρακαλῶντας τον νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Τατάρους καὶ τὰ στρατεύματά του νὰ μὴν κάμνουν εἰς τὴν Βλαχίαν ζημίαν. Ὁ δὲ ἡγεμὼν τὸν ἀπεκρίθη· „ἐγὼ ἐπρόσταξα νὰ μὴν γένῃ καμμία ζημία εἰς τὴν Βλαχίαν· ἀμὴ νὰ πιάσουν τοὺς κακοὺς καὶ ἐναντίους νὰ μοῦ τοὺς φέρουν.“ Οἱ δὲ Τατάροι ἠγανάκτουν μεγάλως κατὰ τοῦ ἡγεμόνος ὁποῦ ποσῶς δὲν ἔστεργε νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ αἰχμαλωτίσουν τὸ μέρος τῆς Βλαχίας· ὅστις ἀντιφερόμε ος πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε νὰ ἀκούουν ὅ,τι τοὺς διορίσῃ καὶ ὅ,τι τοὺς λέγῃ· εἰ δὲ καὶ ἀκούσῃ νὰ κάμουν ἁρπαγὲς εἰς τὸ μέρος τῆς Βλαχίας, πῶς τοὺς τοιούτους θέλει τοὺς κακοποιήσῃ διώκοντάς τους ἕως εἰς τὸ Μπουτζάκι. Καὶ ἔτζι καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι δὲν ἔκαμαν κάμμίαν ἁρπαγὴν εἰς τῆς Βλαχίας τὸ μέρος. Τὸ δὲ αἴτιον ὁποῦ ἐφοβοῦντο καὶ ἐπείθοντο τῷ ἡγεμόνι ἦτον μὲ τὸ νὰ ἦταν ὀλίγοι.

Μετὰ δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν, δηλαδὴ τῇ 4, ἐκίνησεν ἀπὸ τὸ Ὀτοπέστι μὲ τὰ στρατεύματά του νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸ Κάσινον· καὶ πάλιν ἐδιώρισεν ἀπὸ τὰ φουσσᾶτα του τὴν καβάλλαν καὶ πεζοῦραν καὶ τοὺς Τατάρους μαζὶ διὰ νὰ πηγαίνουν ἐμπροσθά. τὴν μὲν πεζοῦραν ἀπὸ τὰ βουνά, ἀπὸ τὸ στενώτερον μέρος, τὴν δὲ καβάλλαν ἀπὸ τὴν πλατεῖαν ὁδὸν, διὰ νὰ πᾶν ἐξαφνικὰ νὰ πατήσουν τοὺς ἐχθροὺς ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸ Κάσινον. Καὶ ἐδιώρισε πάλιν τὸν μέγαν ποστέλνικον ἀρχηγὸν εἰς τὰ στρατεύματα. Πηγαίνοντες δὲ εἰς τὸ Κάσινον, τὸ ἠῦραν εὔκαιρον· ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ μαθόντες περὶ τῶν ἐν τῇ Μύρᾳ πῶς ἐχαλάσθησαν, ἔφυγαν. Καὶ ἔτζι, μὴν εὑρίσκοντες τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὸ Κάσινον, ἐπῆγαν κατὰ τὸ Οἰτούζι, γυρεύοντες τοὺς ἐχθροὺς. Καὶ ἐπῆγαν ἕως εἰς τὸ σύνορον τῆς Οὐγγρίας· καὶ μὴν εὑρίσκοντες τοὺς ἐχθροὺς, ἐγύρισαν ὀπίσω εἰς τὸ Κασινον κ·ὶ ἀνταμώθησαν μὲ τὸν ἡγεμόνα. Καὶ ἔβαλεν ὁ ἡγεμὼν εἰς τὸ τειχόκαστρον εἰς δύο μέρη λαγούμι, καὶ τὸ ἐγκρέμισεν ἀπὸ τὰ ῥηθέντα δύο μέρη.

Καὶ ἔτζι ἐγύρισεν ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὸ Γιάσι, καὶ ἐδιώρισεν εἰς τὲς ἄκρες καὶ ἄφησε στρατεύματα, καὶ ἐγύρισε νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος.

Ἀπὸ τὰ στρατεύματα ὁποῦ ἄφησεν εἰς τὲς ἄκρες, ἐκεῖνα ὁποῦ ἦσαν πρὸς τὸ μέρος τῆς Ὄκνας ἐπῆγαν καὶ ἐμπῆκαν εἰς τὰ σύνορα τῆς Οὐγγρίας καὶ εἰς τὸ πρῶτον χωρίον τῆς Οὐγγρίας. Καὶ ἐπῆραν ἕως δύο χιλιάδες πρόβατα ὁποῦ ἦσαν ἐκεῖ, καὶ κατάνους ὅσους ἠῦραν τοὺς ἐπίασαν καὶ τοὺς ἔφεραν.

ĭarășĭ în partea Valahieĭ, a luat pe soldaţiĭ sĕĭ pedestrĭ cu săbiile și aŭ sfărîmat-o.

A venit și marele căpitan a Focșanilor Valahieĭ, și s'a închinat Domnuluĭ, rugându-l să oprească pe Tătarĭ și armatele luĭ să nu facă stricăciunĭ în Valahia. Iar Domnul a rĕspuns : „Eŭ am ordonat să nu să facă nicĭ o stricăciune în Valahia, ci încă să prindă pe rĕĭ și vrăjmașĭ să mi-ĭ aducă“.

Iar Tătarĭĭ s'aŭ supărat fórte contra Egemonuluĭ, care de loc nu învoĭa să-ĭ lase să sclăvéscă partea Valahieĭ ; care purtându-se cu asprime cătră cĭ ḑicea : să asculte ce li hotărăște și ceea ce le spune ; ĭar dacă va auḑi că fac jafurĭ în partea Valahieĭ, pe niște aseminea îĭ va pedepsi urmărindu-ĭ până la Bugeag. Și așa și eĭ temêndu-se n'aŭ făcut nicĭ o prădăciune în partea Valahieĭ. Iar causa pentru care se temeaŭ și se supuneaŭ Domnuluĭ a fost pentru că eraŭ puținĭ.

După treĭ ḑile, adică : în a patra, aŭ plecat din Odobeștĭ cu armatele luĭ să se ducă la Cașin. Și ĭarășĭ a hotărît din armata luĭ cavalerie, pedestrime și Tătarĭ împreună ca să se ducă înainte. Pedestrimea prin munţĭ, pe la partea cea maĭ îngustă, ĭar cavaleria pe calea cea maĭ largă, ca să se ducă să calce de odată pe inimicĭ, carĭĭ eraŭ la Cașin. Și a hotărît ĭarășĭ pe marele Postelnic șef pes'e armate. Ducêndu-se la Cașin l-a găsit deșert ; pentru că vrăjmașiĭ, auḑind despre ceĭ din Mira că s'aŭ strivit, aŭ fugit. Și așa neîntâlnind pe vrăjmașĭ la Cașin, s'aŭ dus la Oĭtuz, căutând pe inimicĭ. Și s'aŭ dus până la marginea Ungarieĭ, și neaflând pe vrăjmașĭ, s'aŭ întors înapoĭ la Cașin și s'aŭ întâlnit cu Domnitorul. Și a făcut Domnul la cetatea de zid din douĕ părţĭ șanţurĭ, și o a crăpat la cele douĕ ḑise părţĭ.

Și așa s'a întors de aicea la Iașĭ, și a orânduit la margenĭ și a lăsat armate și s'a întors învingĕtor și purtător de biruință.

Din armatele ce aŭ lăsat la margenĭ, acele ce eraŭ cătră părţile Ocneĭ s'aŭ dus și aŭ intrat în margenile Ungarieĭ și în întâiul sat al Ungarieĭ. Și aŭ luat ca la douĕ miĭ de oĭ ce eraŭ acolo, și catane câte aŭ găsit ĭ-aŭ prins și ĭ-aŭ luat.

www.dacoromanica.ro

Μετέπειτα δὲ περνῶντας ὀλίγες ἡμέρες, ἦλθε προσταγὴ ἀπὸ τὴν κραταιὰν βασιλείαν διὰ νὰ πηγαίνῃ ὁ ἡγεμὼν εἰς τὴν Οὐγγρίαν μετὰ τοῦ σουλτάνου Ἀζαμὲτ Γκιρέη, καὶ μετὰ τοῦ Κολτζὰκ ἀγᾶ, καὶ μετὰ τοῦ Ἀσδερχὰζ γενεράλη. Καὶ ἔτζι ἦλθε δευτέρα προσταγὴ. καὶ ἐκίνησεν εἰς τὴν πρώτην τοῦ Αὐγούστου, παίρνοντας καὶ ἀπὸ τοὺς ἐνδοξοτάτους ἄρχοντάς του τὸν ἄρχοντα μέγαν βόρνικον Δόνιτζε, καὶ τὸν ἄρχοντα μέγαν ποστέλνικον Κωνσταντῖνον, καὶ τὸν ἄρχοντα μπᾶνον, καὶ τὸν ἄρχοντα βεστιάρην Κωνσταντῖνον Γαβριλίτζην. καὶ τὸν ἄρχοντα μέγαν κόμισον Γεωργάκην Καντακουζηνόν. Ἐρχόμενος δὲ καὶ ὁ σουλτᾶνος, ἀνταμώθηκαν εἰς τὴν Τζοτζόραν· καὶ ἐκίνησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Μποτεσάνι, ἔνθα ἀντάμωσαν καὶ τὸν Κολτζὰκ ἀγᾶν, ὁποῦ εἶχεν ἔλθῃ ἀπὸ τὸ Χοτίνι. Εἶχεν ὁ σουλτᾶνος ἕως ἐννέα χιλιάδες Τατάρους· εἶχε καὶ ὁ Κολτζάκης ἕως ἑπτακοσίου· εἶχε καὶ ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν τρεῖς χιλιάδες καὶ ἑξακοσίους. Καὶ ἀντεμωθέντες μὲ τὸν Κολτζάκην, ἠρώτησε καὶ διὰ τὸν Ἀσδερχὰζ γενεράλη· καὶ εἶπε πῶς ἦτον νὰ κινήσῃ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸ Χοτίνι.

Ὅμως κάμνοντας συμβοὺλην ἀνάμεσόν τους, δὲν τὸ ηὗραν εὔλογον νὰ καθίσουν νὰ ἀργοπορήσουν, διὰ νὰ μὴν πάρουν εἴδησιν οἱ ἐχθροί. Καὶ ἔτζι ἐκίνησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Κουμπουλούγκι· καὶ ἐκεῖ ἐσυμβουλεύθησαν τί λογῆς νὰ βαλθοῦν τὰ στρατεύματα εἰς ἀοάδαν διὰ νὰ ἔμπουν εἰς τὴν Οὐγγρίαν, καὶ ἐβάλθησαν εἰς τοιαύτην τάξιν: ἤγουν ἡ πεζοῦρα τοῦ ἡγεμόνος ἐμπροσθά, ἕνα μὲν διὰ νὰ ἀνοίγῃ στράταν, ἄλλο δὲ μὲ τὸ νὰ εἶναι βουνά, νὰ εἶναι ἡ πεζοῦρα καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν πρὸς φύλαξιν· καὶ κατόπιν ἀπὸ τὴν πεζοῦραν ὁ Κολτζάκης μὲ τοὺς ἀνθρώπους του· καὶ κατόπιν ἀπὸ τὸν Κολτζάκην ὁ ἡγεμὼν μὲ τὰ στρατεύματά του· καὶ κατόπιν ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα ὁ σουλτᾶνος ἔχοντας κοντά του καὶ τριακοσίους Ζαποροβάνους Καζάκους Καὶ ἔτζι ἐκίνησαν μὲ τοιαύτην τάξιν κατὰ τῆς Οὐγγρίας.

Καὶ ἐκίνησαν ἀπὸ τὸ Κουμπουλούγκι, καὶ ἐπέρασαν τὸ βουνὸν Μαστακανέσι, περνῶντας τὸ νερὸν τὴν Μπίστριτζαν. Καὶ ἔκαμαν τὸ πρῶτον κονάκι εἰς τὸ βουνὸν τὸ λεγόμενον Σογάρδο. Καὶ ἐκίνησαν τὴν δεύτερην ἡμέραν, καὶ ἐπέρασαν τὴν Κιόσναν τὸ νερὸν, ὁποῦ εἶναι σύνορον τῶν βουνῶν τῆς Μπογδανίας καὶ τῆς Οὐγγρίας. Καὶ ἐπέρασαν εἰς τὸ βουνὸν ὅπου ἦτον ἡ βίγλα τῶν Οὔγγρων· ἤτις ἦτον εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ ἔχοντας καὶ τζαρδάκι ὑψηλόν. Ὅμως ἐδιώρισαν ἐμπροσθὰ ἀπὸ τὰ στρατεύματα τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ Κολτζάκη ἕως τριακοσίους ὀνομάτους, διὰ νὰ πιάσουν ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν στράταν. Ὅμως, μὲ τὸ νὰ ἦτον βουνὸν ὑψηλὸν, τοὺς εἶδαν

După aceea trecênd puține ḑile, a venit porucă de la puternica Impĕrăție ca să se ducă Domnul în Ungaria cu Sultan Azamet Ghireĭ și cu Colceag aga, și cu Asderhaz Generalul. Și așa a venit al doilea ordin și a plecat la întâiŭ August, luând și dintre ceĭ maĭ glorioșĭ boerĭ aĭ luĭ, pe boerul marele Vornic Donicĕ, și pe boerul marele Postelnic Constantin și pe boerul Banu, și pe boerul Vistier Constantin Gavriliță, și pe boerul marele comis Iordachi Cantacuzin. Venind și Sultanul s'aŭ întâlnit la Țuțora ; și aŭ plecat și s'aŭ dus la Botoșanĭ, unde aŭ întâlnit și pe Colceag aga, ce venise de la Hotin. Avea Sultanul până la nouĕ-miĭ de Tătarĭ, avea și Colceag până la șapte-miĭ, avea și prea Inălțatul nostru Domn treĭ-miĭ șase-sute. Și întâlnindu-se cu Colceag, a întrebat și despre Asderhaz Generalul ; și a spus că era să plece și el de la Hotin.

Dar făcênd sfat între eĭ, n'aŭ găsit cu cale să stea să întârzie, spre a nu lua știință vrăjmașiĭ Și așa aŭ plecat și s'aŭ dus la Câmpul-Lung ; și acolo s'aŭ sfătuit în ce chip să pună armatele în ordine spre a năvăli în Ungaria, și s'a așeḑat în următórea ordine: adică pedestrimea Domnuluĭ înainte, întâĭ pentru a deschide drumul, alta pentru că eraŭ munțĭ, să fie pedestrimea păzită de amândouă părțile; apoĭ după pedestrime Colceag cu ómeniĭ luĭ. Și după Colceag Domnul cu armatele luĭ ; și apoĭ după Domn Sultanul avênd lângă el și treĭ-sute de zaporovanĭ Cazacĭ. Și așa aŭ plecat în așa ordine asupra Ungarieĭ.

Și aŭ plecat de la Câmpu-Lung, și aŭ trecut muntele Măstăcănești, luând apa Bistriței. Și aŭ făcut întâiul conac la muntele numit Sohard. Și aŭ plecat adoua ḑi, și aŭ trecut apa Chioșna, care este marginea munților între Moldavia și Ungaria. Și aŭ trecut la muntele unde era vedeta Ungurilor, care era în vêrful munteluĭ, avênd și cerdac înalt. Dar aŭ rânduit înainte din armatele Domnitoruluĭ și a luĭ Colceag, ca la treĭ sute ómeniĭ ca să prindă pe aceĭ ce eraŭ în drum. Dar fiind-că era muntele înalt, ĭ-aŭ vĕḑut de departe și aŭ fugit, și locul fiind greŭ de trecut, n'aŭ putut să alerge iute ca să reu-

www.dacoromanica.ro

μακρόθεν καὶ ἔφυγον· καὶ, ὁ τόπος μὲ τὸ νὰ ἦτον δύσβατος, δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ταχυδρομήσουν νὰ προλάβουν νὰ τοὺς πιάσουν. Ἀλλὰ, φθάνοντας ἐκεῖ ηὗραν τὰ ἀγγεῖα τους μὲ τὸ μαγείρεμα εἰς τὴν φωτίαν. Καὶ ἔτζι ἐπῆγαν οἱ βιγλάτορες ἐκεῖνοι, καὶ ἔδωκαν λόγον εἰς τὸ πρῶτον χωρίον τὸ καλούμενον Ῥόδναν· τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀπὸ τὸ ἕνα τὸ βουνὸν ἕως τὸ ἄλλο παρκάνια· καὶ ἦταν καὶ ἑκατὸν κατᾶνοι ὁποῦ ἐφύλαγαν μὲ ἕνα καπετᾶνον. Παίρνοντας δὲ εἴδησιν οἱ κατᾶνοι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἐφύλαγαν εἰς τὸ βουνὸν, ἐσηκώθησαν καὶ οἱ κατᾶνοι, καὶ ὅστις ἐπρόφθασε καὶ ἔφυγαν. Τὸ χωρίον δὲ ἦτον μέγα ἕως διακόσια σπίτια καὶ παράνω. Οἱ δὲ τριακόσιοι ἄνθρωποι ὁποῦ ὑπῆγαν βλέποντες πῶς οἱ βιγλάτορες ἔφυγαν, ἔπεσαν κατόπιν τους καὶ ἔφθασαν τὸ βράδυ εἰς τὸ ῥηθὲν χωρίον ἤγουν τὴν Ρόδναν. Καὶ βλέποντες πῶς οἱ ἄνθρωποι ἔφυγαν, ἀπέμειναν ἐκεῖ. Καὶ ηὗραν μόνον ἕως εἴκοσι ἀνθρώπους ἐκεῖ καὶ τοὺς ἐπίασαν.

Ὁ δὲ ἡγεμὼν μὲ τὸν σουλτᾶνον καὶ μὲ τὸν Κολτζάκην, με τὸ νὰ ἦσαν τὰ βουνὰ μεγάλα καὶ δύσβατα καὶ τόπος δυσδιόδευτος, δὲν ἐπρόφθασαν εἰς τὴν Ρόδναν· ἀλλὰ περνῶντας τὸν τόπον ὅπου ἦτον ἡ σύγγρικη βίγλα, ἀνέμειναν εἰς τὰ βουνά. Τὴν δὲ δεύτερην ἡμέραν πρὸς μεσημβρίαν ἔφθασε καὶ ὁ ἡγεμὼν μὲ τὸν Κολτζάκην, καὶ ἐκατέβη εἰς τὸ πρῶτον χωρίον τῆς Οὐγγρίας τὴν Ρόδναν, καὶ ἐκόνευσαν ἐκεῖ καὶ ἔδωκαν τῷ χωρίῳ φωτίαν, καὶ ἔκαυσαν καὶ τὰ παρκάνια. Καὶ ἐκάθισαν ἐκείνην τὴν ἡμέραν καρτεροῦντες καὶ τὴν ἔλευσιν τῶν Τατάρων· οἵτινες ἄργησαν, μὲ τὸ νὰ ἦτον ὁ τόπος δύσβατος. Ἀπὸ δὲ τοὺς Τατάρους ὁποῦ ἦταν μετὰ τοῦ Ἀζαμὲτ Γκιρέη σουλτάνου ὡς δύο χιλιάδες, βλέποντες πῶς ὁ τόπος εἶναι δύσβατος καὶ βουνὰ μεγάλα, ἐγύρισαν ὀπίσω χωρὶς τὴν εἴδησιν τοῦ σουλτάνου.

Ὄντες δὲ εἰς τὴν Ῥόδναν, ὑπῆγαν πέντε ἄνθρωποι τοῦ Κολτζάκη ἕως μισὴν ὥραν μακρὰν ἀπὸ τὰ στρατεύματα γυρεύοντας κἀνὲν εὕρημα. Καὶ ἔτζι μέσα ἀπὸ τὸ βουνὸν ἔρριψαν τουφέκια ἐπάνω τους· καὶ ἕνα μὲν ἐσκότωσαν, ἄλλον δὲ ἐλάβωσαν, καὶ ἔφυγαν καὶ ἦλθον ὀπίσω καὶ ἔδωκαν εἴδησιν τὸν Κολτζάκην. Ὅστις ἐκαβαλλίκευσε καὶ ἦλθεν εἰς τὸν ἡγεμόνα λέγοντας πῶς εἶναι ἕνα τάμπουρον ἐμπροσθὰ λαὶ καὶ εἶναι ὅλοι Οὔγγροι καὶ κατᾶνοι μαζωμένοι ἐκεῖ καὶ οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ ἔφυγαν ἀπὸ τὰ χωρία· καὶ πρέπει νὰ διορίσῃ στρατεύμά του καὶ νὰ ὑπάγουν νὰ τοὺς κτυπήσουν. Ἐπῆγεν ὁ Κολτζάκης καὶ τὸ εἶπε καὶ τὸν σουλτᾶνον· ὁ δὲ σουλτᾶνος δὲν ἐδιώρισεν ἀπὸ τὸ στράτευμά του, λέγοντας πῶς οἱ Τατάροι δὲν εἶναι διὰ βουνὰ, ἀλλὰ ὁ Μπογδάνμπεγης ἂς στείλῃ ἀπὸ τὸ στράτευμά του. Καὶ ἔτζι ὁ ἡγεμὼν ἐν

ședscă să-ĭ prindă. Ci sosind acolo, aŭ găsit cazanile lor cu mâncarea pe foc. Si așa s'aŭ dus aceĭ din vedete și aŭ înștiințat la cel întăĭ sat numit Rodna, care era de la un munte până la altul *parcane* [1]), și eraŭ și una sută catane ce păzeaŭ cu un căpitan. Luând știință Catanele de la ómeniĭ ce păzeaŭ la munte s'aŭ rădicat catanele, și orĭ care a avut timp a și fugit. Satul era mare, ca la două-sute case și maĭ mult. Iar ceĭ treĭ-sute de ómenĭ ce s'aŭ dus, vĕdând că ceĭ din vedete aŭ fugit, aŭ plecat după eĭ și ĭ-aŭ ajuns séra la ḍisul sat, adică la Rodna. Și vĕdând că ómeniĭ fug, aŭ stat acolo. Și aŭ găsit numaĭ ca la una-sută ómenĭ acolo și ĭ-aŭ prins.

Iar Domnul cu Sultanul și cu Colceag, fiind-că eraŭ munțiĭ marĭ și anevoioșĭ și locul greŭ de trecut, n'aŭ ajuns la Rodna ; ci luând locul unde era vedeta unguréscă, aŭ stat la munțĭ. Iar a doua ḍi spre amĕḍă ḍi a sosit și Domnul cu Colceag și s'a pogorît la cel întăiŭ sat al Ungarieĭ Rodna. Și a staționat acolo și a dat satuluĭ foc, și a ars și *parcanele*, și a stat în acea ḍi așteptând și sosirea Tătarilor, carĭi aŭ întârḍiat fiind locul greŭ. Iar dintre Tătariĭ carĭi era cu Azamet Ghireĭ Sultanul, ca la două-miĭ, vĕḍând că locul este greŭ, și munțĭ marĭ, s'aŭ întors înapoĭ fără știrea Sultanuluĭ.

Fiind la Rodna, s'aŭ dus cineĭ ómenĭ a luĭ Colceag ca jumătate de oră departe de armate căutând să afle ceva. Și așa din mijlocul munteluĭ aŭ aruncat cu pușcĭ asupra lor ; și pe unul l-a ucis, pe altul l-a rănit, și a fugit și a venit înapoĭ și a dat de știre luĭ Colceag. Care a încălecat și a venit la Domn, ḍicând că este o tabără înainte și că sunt toțĭ Unguri și catane adunațĭ acolo și ómeniĭ ce aŭ fugit din sate ; și trebue să hotărască armatele sale și să se ducă să-ĭ lovéscă. S'a dus Colceag și a spus și Sultanuluĭ, ĭar Sultanul n'a hotărît din armatele luĭ, ḍicând că Tătariĭ nu sunt pentru munțĭ, ci Domnul Moldoveĭ să trimită din armatele sale. Și așa Domnul atuncĭ a pus și a sunat trompetele să se pregătéscă arma-

www.dacoromanica.ro

τῷ ἅμα ἔβαλε καὶ ἐλάλησαν οἱ τρουμπέττες νὰ ἑτοιμασθοῦν τὰ στρατεύματά του, καὶ ἐδιώρισε πεζοὺραν καὶ καβάλλαν χιλίους πεντακοσίους ἀνθρώπους ὅλους τουφεκλῆδες, διορίζοντας τὸν ἄρχοντα ποστέλνικον στρατάρχην, καὶ ἐκίνησε μὲ τὰ στρατεύματά του. Ἔστειλε καὶ ὁ Κολτζάκης διακοσίους ἀνθρώπους, καὶ ὑπῆγαν καὶ ἐπεριπάτησαν εἰς τὰ βουνὰ πέντε ὥρες γυρεύοντας τοὺς ἐχθροὺς. Ὅμως οἱ ἐχθροὶ ἔφυγαν, καὶ δὲν εὑρῆκαν τινάν, καὶ ἐγύρισεν ὁ ἄρχων μέγας ποστέλνικος, καὶ ἦλθε μὲ τὰ στρατεύματα εἰς τὸν ἡγεμόνα.

Τὴν δ ἄλλην ἡμέραν ἐκίνησαν παίρνοντας τὴν στράταν κατὰ τὸ κάστρον Μπίστριτζαν. Τὰ δὲ χωρία δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν στράταν, οἱ Τατάροι καὶ οἱ Λιπκᾶνοι ὁποῦ ἦσαν μὲ τὸν Κολτζάκην ὅλα εἰς φωτίαν τὰ ἔβαλαν, χωρία μεγαλώτατα καὶ σπίτια μεγάλα. Τὲς δὲ γυναῖκες τὲς γερόντισσες καὶ γέροντας καὶ βρέφη, τὰ ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὸ σπαθί.

Τὴν δὲ ἄλλην ἡμέραν ὁποῦ ἐκίνησαν ἀπὸ τὴν Ρόδναν, ὥρα μεσημερίου, ἐβγῆκαν ἐμπροσθὰ ἑκατὸν πενήντα Νέμτζοι καὶ ἑκατὸν κατᾶνοι, διὰ νὰ πάρουν γλῶσσαν καὶ νὰ ἰδοῦν τί εἶνοι. Μαζὶ ἦτον καὶ ὁ μέγας καπετᾶνος τῆς Μπίστριτζας ὀνόματι Φράντζας. Τοὺς ὁποίους καθὼς τοὺς ηὗραν εἰς ἕνα στενὸν τόπον ἐν ταὐτῷ τοὺς ἐχάλασαν· καὶ ἄλλους μὲν ἐσκότωσαν, ἄλλους δὲ ἐπίασαν ὁμοῦ καὶ τὸν καπετᾶνον, καὶ τὸν χάτμανον ὅστις ἐστὶ δεύτερος τοῦ καπετάνου, καὶ ἄλλους πολλούς. Καὶ πολλὰ ὀλίγοι ἐγλύτωσαν φεύγοντες εἰς τὰ βουνά, καὶ ἔφυγαν καὶ ἔδωκαν λόγον εἰς τὸ κάστρον.

Τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ, μικρὸν πρὸ μεσημβρίας, ἔφθασαν εἰς τὸ κάστρον τῆς Μπίστριτζας, καὶ ἔκαμεν ὁ ἡγεμὼν ἀλάγι τὸ ἀσκέρι του, ὁμοῦ καὶ ὁ Κολτζὰκ ἀγᾶς, καὶ ἐπεριτριγύρισαν τὸ ἕνα μέρος τοῦ κάστρου· τὸ δὲ ἄλλο μέρος ἦτον ὁ σουλτᾶνος μὲ τοὺς Τατάρους. Τὸ δὲ κάστρον τῆς Μπίστριτζας εἶναι μεγάλον· ὅμως τόπια δὲν εἶχε, μόνον τζακαλόζια· καὶ εἶχε Νέμτζους ἕως ἑξακοσίους, ξεχωριστὰ οἱ κατᾶνοι καὶ ξεχωριστὰ οἱ Νεμεσῆδες οἱ ὁποῖοι λογοῦνται ἄρχοντες τῆς Οὐγγρίας· οἵτινες ἐμαζώχθησαν ὅλοι εἰς τὸ κάστρον ἀπὸ τὰ χωρία. Καὶ μετὰ τρεῖς ὥρας ἔβαλεν ὁ ἡγεμὼν καὶ ἐλάλησαν οἱ τρουμπέττες διὰ νὰ ἔβγουν ἀπὸ τὸ κάστρον νὰ προσμονήσουν. Καὶ, βλέποντας πῶς δὲν προσκυνοῦν, ἐπρόσταξε νὰ δώσουν εἰς τὸ βαρούσι τοῦ κάστρου φωτίαν. Καὶ ἔτζι ἔδωκαν φωτίαν τῶν σπιτίων τοῦ βαρουσίου, τὰ ὁποῖα ἦσαν μεγάλα καὶ εὔμορφα. Καὶ καιοντάς τα ἐμήνυσε τῷ σουλτάνῳ νὰ κάμουν γιουρούσι εἰς τὸ κάστρον. Ὁ δὲ σουλτᾶνος καὶ οἱ μιρζᾶδες ἀπεκρίθησαν πῶς οἱ Τατάροι εἰς κάστρον γιουροὺσι δὲν κάμνουν. Καὶ ἐτραβίχθηκαν οἱ Τατάροι ὀπίσω ἕως μίαν ὥραν μακρὰν τοῦ

tele luĭ și a hotărit pedestrime și cavalerie ca la una-mie cinci-sute de ómenĭ toțĭ puș-cașĭ, punênd pe boerul postelnic General și a plecat cu armata sa. A trimis și Colceag două-sute de ómenĭ și s'aŭ dus și aŭ umblat la munțĭ cinci óre căutând pe vrăjmașĭ.

Dar inimiciĭ aŭ fugit și n'aŭ găsit pe nimene, și s'a întors boerul marele Postelnic și a venit cu armata luĭ la Domnitor.

Iar a doua ḑi a plecat luând drumul spre cetatea Bistrița. Iar satele dea-drépta și dea stânga ce eraŭ în drum, Tătariĭ și Lipcaniĭ cariĭ eraŭ cu Colceag, tóte le-aŭ pus în foc, sate fórte marĭ și case marĭ. Iar pe femeile cele bătrîne și pe bătrînĭ și copiĭ ĭ-aŭ trecut sub sabie.

Iar în altă ḑi când a plecat din Rodna, pe amiaḑă-ḑi, aŭ eșit înainte una sută cinci-ḑecĭ de Nemțĭ și o sută de catane ca să ĭa știință și să vaḑă ce este. Era împreună și căpitanul Bistriței, cu numele Franța. Pe cariĭ cum ĭ-aŭ aflat la un loc strimt, acolo ĭ-aŭ nimicit ; și pe unĭĭ ĭ-aŭ ucis, pe alțiĭ ĭ-aŭ prins împreună cu căpitanul și pe Hatmanul, care este al doile după căpitan, și pe mulțĭ alțiĭ. Și fórte puținĭ aŭ scăpat fugind la munțĭ, și s'aŭ dus și aŭ dat de știre la cetate.

Iar în ḑiua a treĭa, puțin după amiaḑă, a sosit la cetatea Bistrița și a făcut Domnul alaiŭ la armata luĭ, împreună și Colceag aga și a încunjurat o parte a cetățeĭ ; ĭar la ceealaltă parte era Sultanul cu Tătariĭ. Iar cetatea Bistrițeĭ este mare ; dar tunurĭ n'avea, numaĭ sacalașe ; și eraŭ Nemțĭ ca la șase-sute, deosebit catanele, și deosebit Nemesiḑiĭ, cariĭ sĕ socotesc boeriĭ Ungarieĭ, cariĭ s'aŭ adunat toțĭ în cetate de la sate. Și după treĭ ore a pus Domnul și a sunat trompetele ca să ĭasă din cetate să se închine. Și vĕḑênd că nu se închină a ordonat și a dat la *varușul* [13]) cetățeĭ foc. Și așa a dat foc caselor varușuluĭ, care eraŭ marĭ și frumóse ; și arḑêndu-le a vestit pe Sultan să facă ĭuruș în cetate. Iar Sultanul și Mirzaziĭ aŭ rĕspuns că Tătariĭ nu fac iuruș în cetate. Și s'aŭ întors Tătariĭ în urmă ca la o óră departe de cetate. Iar Domnul împreună cu Colceag stăteaŭ sub cetate și aruncaŭ din lăuntrul cetățeĭ cu sacalușele și cu puștele ; de aseminea și de di-

www.dacoromanica.ro

κάστρου. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ὁμοῦ μὲ τὸν Κολτζάκην ἀνέμεινεν ὑποκάτωθεν τοῦ κάστρου, καὶ ἔρριχναν ἔνδοθεν τοῦ κάστρου τζακαλόζια καὶ τουφέκια. Ὁμοίως καὶ ἀπέξω ἀπὸ τὸ κάστρον τοῦ ἡγεμόνος τὰ φουσσᾶτα καὶ τοῦ Κολτζάκη ἕως οὗ ἐβραδίασε.

Βλέποντας δὲ ὁ ἡγεμὼν πῶς οἱ Τατάροι ἐτραβίχθηκαν ὀπίσω, ἐλάλησε τὸν Κολτζάκην, καὶ ἔκαμαν συμβούλιον, λέγοντας ὁ ἡγεμὼν πρὸς τὸν Κολτζὰκ ἀγᾶν πῶς ἰδοὺ ὁ σουλτᾶνος μὲ τοὺς Τατάρους ἐτραβίχθη ὀπίσω, καὶ μᾶς ἄφησεν ἡμᾶς. Κάμνει χρεία λοιπὸν νὰ τὸν ἐρωτήσωμεν τί σκοπὸν ἔχουν. Καὶ ἐκαβαλλίκευσεν ὁ Κολτζὰκ ἀγᾶς, καὶ ἔστειλε καὶ ὁ ἡγεμὼν τὸν ἄρχοντα ποστέλνικόν του, καὶ ὑπῆγαν εἰς τὸν σουλτᾶνον. Καὶ ὁ ποστέλνικος ἐχαιρέτησεν ἐκ μέρους τοῦ αὐθεντός του τὸν σουλτᾶνον λέγοντας· „ὁ ἡγεμὼν σᾶς χαιρετᾷ καὶ ἐρωτᾷ τί εἶναι ὁ ὁρισμός σας, καὶ τί σκοπὸν ἔχετε;“ Ἀπεκρίθη ὁ σουλτᾶνος μὲ τὴν συμβουλὴν τῶν μιρζάδων πῶς „κύριον τὸ πουρνὸν νὰ κινήσωμεν πρὸς τὸ Μαραμόροσι καὶ νὰ κινήσῃ καὶ ὁ μπέγης μπέγης μαζί μας.“ Καὶ ἔτζι ἐγύρισαν ὁ Κολτζὰκ ἀγᾶς καὶ ὁ ἄρχων μέγας ποστέλνικος καὶ ἦλθαν εἰς τὸν ἡγεμόνα. Τοῦ δὲ ἡγεμόνος οἱ ἄνθρωποι ἐπίασαν ἕνα κάτανον τὴν νύκτα, τὸν ὁποῖον τὸν ἔστειλαν ἀπὸ τὸ κάστρον νὰ δώσῃ λόγον τῷ γενεράλῃ τοῦ Σιμπινίου, καὶ ἐδιάβασαν τὸ γράμμα ὁποῦ ἔγραφε πρὸς τὸν γενεράλην οὕτω·

„Σήμερον τὸ τυχὸν ἐλάβομεν τὸ χαροποιόν σου „γράμμα, εἰς τὸ ὁποῖον μᾶς γράφεις πῶς τὰ χρι„στιανικὰ ὅπλα ἐτρόπωσαν τοὺς Τούρκους, καὶ πῶς „ἐπάρθη τὸ Μπέλιγράδι, καί ἐχάρημεν. Ὅμως „μετὰ τρεῖς ὥρας μᾶς ἦλθε μεγάλη ζάλη, καί „εὑρισκόμεσθεν ὅλοι εἰς τὸν θάνατον καὶ εἰς τὴν σκλα„βιαν· ἐπειδὴ ἐξαίφνης εἴδαμεν Τατάρους καὶ Τούρ„κους καὶ τὸν πρίντζιπε τῆς Μπογδανίας μὲ πεζοῦ„ραν καὶ καβάλλαν· οἱ ὁποῖοι μᾶς ἐπεριτριγύρισαν τὸ „κάστρον· καὶ, ἂν δὲν φτάσῃ ἡ βοήθειά σου. αὔ„ριον εἴμεσθεν ὅλοι μας χαμένοι.“

Διαβάζοντας τοῦτο τὸ γράμμα ὁ ἡγεμὼν εἶπε πρὸς τὸν Κολτζὰκ ἀγᾶν· „τοῦ βασιλέως μας τὸ τάμπουρον ἐχαλάσθη, καὶ τὸ μεϊδάνι ἀνέμεινεν εἰς τοὺς Νέμτζους. Λοιπὸν πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ κάμωμεν κυβέρνησιν. Τὰ δὲ λόγια τοῦ σουλτάνου καὶ τῶν μιρζάδων ὁποῦ λέγουν νὰ πηγαίνουν κατὰ τὸ Μαραμόροσι, δὲν εἶναι καλὴ συμβουλή· διότι τοῦ Μαραμοροσίου ἡ στράτα ἐβγαίνει πρὸς τὴν Λεχίαν· ἡ δὲ βασιλεία ἔχει ἀγάπην μὲ τοὺς Λέχους· ὅθεν ἐγὼ δὲν πηγαίνω νὰ πατήσω τὸν λέχικον τόπον. Σὺ δέ, ἂν θέλῃς νὰ πηγαίνῃς μαζί μὲ τοὺς Τατάρους, πάγκινε· ἐγὼ δὲν πηγαίνω.“ Εἶπε καί ὁ Κολτζὰκ ἀγᾶς πρὸς τὸν ἡγεμόνα· „ἐκεῖ ὁποῦ πηγαίνεις, πηγαίνω καί ἐγώ.“

nafară de cetate, de la armatele Domnuluĭ și a luĭ Colceag, până a înserat.

Vĕdênd Domnul că Tătariĭ s'aŭ retras în urmă. a voibit cu Colceag și a făcut sfat, dicênd Domnul către Colceag aga cum că Sultanul cu Tătariĭ s'aŭ retras în urmă, și ne-aŭ lăsat pe noĭ. Si trebue dar să-l întrebăm ce scop are. Și a încălecat Colceag aga, și a trimis și Domnul pe boerul Postelnicul sĕŭ, și s'a dus la Sultan. Și Postelnicul a heretesit din partea Domnuluĭ sĕŭ pe Sultan dicênd: „Domnul te heretesește și te întrĕbă care este hotărîrea vóstră și ce scop aveți?“ A rĕspuns Sultanul cu sfatul Mirzazilor că: „mâne în ḑorĭ de ḑiuă să plecăm la Maramureș, și să plece și Domnul cu noĭ.“ Și așa s'a întors Colceag aga și boerul marele Postelnic și a venit la Domn. Iar ómeniĭ Domnitoruluĭ aŭ prins o catană nóptea, pe care l-a trimis din cetate, ca să înștiințeze pe generalul Sibiuluĭ, și a cetit în scrisóre ce era scrisă către general așa:

Astădĭ de diminéță am primit epistola ta îmbucurătóre, în care ne scrieți că armatele creștine aŭ învins pe Turcĭ, și că s'aŭ luat Belgradul și ne-am bucurat. Dar după treĭ óre ni-aŭ venit mare tulburare și ne aflăm cu toțiĭ spre mórte și sclavie. Pentru că de odată am vĕḑut Tătarĭ și Turcĭ și pe Principele de Moldova cu pedestrime și cavalerie, carĭ ne-aŭ încunjurat cetatea, și dacă nu va sosi ajutorul tĕŭ, mâne suntem cu toțiĭ perduțĭ.“ Cetind acéstă scrisóre Domnitorul a ḑis către Colceag aga: „Armata Impĕratuluĭ nostru s'a sfărîmat și terenul a rĕmas a Nemților, prin urmare trebue și noĭ să ne îngrijim; ĭar cuvintele Sultanuluĭ și a Mirzazilor, ce ḑic să mergem spre Maramureș nu este sfat bun. Pentru că drumul Maramureșuluĭ merge spre Polonia, apoĭ cŭ nu mĕ duc să calc țara Polonilor. Iar tu de voești să mergĭ împreună cu Tătariĭ, dute, eŭ nu mĕ duc.“ A rĕspuns și Colceag aga către Domn: „unde te ducĭ, mĕ duc și eŭ.“

www.dacoromanica.ro

Καὶ ἐτζι πάλιν εἰς τὲς πέντε ὧρες τῆς νυκτὸς, ἔστειλεν ὁ ἡγεμὼν τὸν μέγαν ποστέλνικόν του, καὶ ἔστειλε καὶ ὁ Κολτζὰκ ἀγᾶς ἕνα του ἀγᾶν πρὸς τὸν σουλτᾶνον, λέγοντας ὁ ἡγεμὼν τὸν ποστέλνικόν του νὰ εἰπῇ τῷ σουλτάνῳ καὶ τοῖς μιρζάδαις πῶς ἡ στράτα τοῦ Μαρμορωσίου ἐβγαίνει εἰς τὴν Λεχίαν, καὶ ἡ βασιλεία ἔχει ἀγάπην μὲ τοὺς Λέχους, καὶ δὲν πρέπει νὰ πηγαίνωμεν ἀπ' ἐκεῖ, μόνον νὰ πηγαίνωμεν κατὰ τοῦ Μπρασοβοῦ τὴν στράταν. Καὶ ὅταν εἶναι νὰ ἔβγωμεν ἀπὸ τὴν Οὐγγρίαν, νὰ ἔβγωμεν ἀπὸ τὸ μπογάζι τοῦ Ὀϊτουζίου· ἡ ὁποία εἶναι καλίτερη στράτα παρ' αὐτὴ ὁποῦ ἤλθομεν. Εἰ δὲ καὶ θέλουν πάλιν νὰ ἔβγωμεν ἀπ' αὐτὴν τὴν στράταν ὁποῦ ἤλθομεν, νὰ στείλω τὴν πεζοῦραν μου νὰ φυλάξῃ τὸ στόμιον, καὶ νὰ ἀφήσωμεν καὶ κόσουρον, ἤγουν τὰ ἀγιρλίκιά μας, εἰς τὸ στόμιον, καὶ ἔτζι νὰ δώσωμεν ὁρμὴν πρὸς αἰχμαλωσίαν τοῦ τόπου τῆς Οὐγγρίας. Καὶ ὅταν μὲν φανῇ εὔλογον, τότε νὰ ἔβγωμεν ἀπὸ τὴν Οὐγγρίαν. Εἰ δὲ καὶ δὲν μὲ ἀκούσουν, καὶ γυρεύσουν νὰ πηγαίνουν ἀπὸ τὸ Μαραμόροσι, ἐγὼ δὲν πηγαίνω, καὶ ἂς πηγαίνουν ὅπου θέλουν."

Ἔτζι ἐπῆγεν ὁ μέγας ποστέλνικος καὶ εἶπε τὰς ἀποκρίσεις τοῦ ἡγεμόνος τῷ σουλτάνῳ. Ὁ δὲ σουλτᾶνος ἀπεκρίθη· „βλέπω πῶς ἡ συμβουλὴ καὶ τὰ λόγια τοῦ μπέγη εἶναι καλά· μόνον οἱ μιρζᾶδες καὶ οἱ Τατάροι δὲν στέργουν, ἐπειδὴ καὶ λέγουν ἔτζι πῶς πηγαίνοντας κατὰ τὴν στράταν τοῦ Μπρασοβοῦ δὲν εὑρίσκουν τογιούμι πολὺ, ἐπειδὴ ὁ κόσμος ἔμαθε πῶς ἐμπήκαμεν εἰς τὴν Οὐγγριαν, καὶ ἔφυγαν εἰς τὰ κάστρα. Ἀμὴ, ὡσὰν ὑπάγωμεν κατὰ τὸ Μαραμόροσι, εὑρίσκομεν πολλοὺς νὰ αἰχμαλωτίσωμεν· καὶ οἱ Λέχοι ὄντες φίλοι μας, μήτε τοὺς πειράζομεν, μήτε μᾶς πειράζουν, καὶ περνοῦμεν ἀπὸ τὸ σύνορόν τους, καὶ δὲν κάμνομεν ζημίαν." Ἀπεκρίθη ὁ ἄρχων ποστέλνικος καὶ εἶπεν· „ὁ μπέγης λέγει πῶς πρέπει νὰ κάμωμεν ἀνδραγαθίαν, νὰ δείξωμεν καὶ δούλευσιν τῆς βασιλειας, κ ὶ ὄχι νὰ κοιτάζωμεν μόνον εἰς τὴν διαρπαγήν." Ἀπεκρίθησαν ὅλοι οἱ μιρζᾶδες· „ἡμεῖς διὰ κούρση ἤλθομεν καὶ κούρση γυρεύομεν· καὶ ἂν θέλῃ ὁ μπέγης νὰ ἔλθῃ μαζί μας, καλά· εἰ δὲ καὶ μὴ, ἡμεῖς πηγαίνομεν κατὰ τὸ Μαραμόροσι." Καὶ ἔτζι ἐγύρισεν ὁ μέγας ποστέλνικος καὶ ἦλθεν εἰς τὸν ἡγεμόνα, καὶ ἐδήλωσεν αὐτῷ τὰ ὅσα ὁ σουλτᾶνος καὶ οἱ μιρζᾶδες ἐλάλησαν.

Ὁ ἡγεμὼν δὲ μὲ μεγάλην καρδίαν καὶ ἀνδρείαν ἐστέκετο ἐπάνω εἰς τὰ ποδάρια πανύχιον (ἤγουν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς) χωρὶς ἀνάπαυσιν ὁμοῦ καὶ ὅλον του τὸ φουσσᾶτον, ἔχοντες τριγυρισμένον τὸ κάστρον. Τὴν δὲ νύκτα ἔπαυσαν τὰ τουφέκια καὶ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο. Τὸ δὲ ταχὺ ἔστειλεν ὁ ἡγεμὼν νὰ ἰδῇ τί κάμνουν οἱ

Şi aşa ĭarăşĭ la cinci césură din nópte, a trimis Domnul pe marele sĕŭ Postelnic, şi a trimis şi Colceag aga o agă a sa cătră Sultanul, ḑicênd Domnul Postelniculuĭ sĕŭ să spună Sultanuluĭ şi Mirzazilor, „că drumul Maramureşuluĭ merge spre Polonia, şi Impĕrăţia are pace cu Polonii, şi nu trebue să se ducă pe acolo, ci să mergem numaĭ pe drumul Braşovuluĭ. Şi când va fi să ĭeşim din Ungaria, să ĭeşim prin strâmtórea Oïtuzuluĭ, care este maĭ bun drum de cât acel pe care am venit. Iar ĭarăşĭ dacă voim să ĭeşim prin acéstă cale pe care am venit, să trimit pedestrimea mea să păzască strîmtórea şi să lăsăm şi *cosurile*[14]), adică *agirlichiile*[15]) nóstre la strîmtóre şi aşa să dăm năvală la sclăvirea ţĕreĭ Ungarieĭ. Şi când ni se va părea potrivit, atuncĭ să ĭeşim din Ungaria. Iar dacă nu mĕ vor asculta şi vor căuta să se ducă pe la Maramureş, eŭ nu mĕ duc, şi las să se ducă unde voesc."

Şi aşa s'a dus marele Postelnic şi a spus rĕspunsurile Domnuluĭ la Sultan. Atuncĭ Sultanul a rĕspuns : „Vĕd că sfatul şi cuvintele Beiuluĭ sunt bune ; numaĭ Mirzazii şi Tătarii nu voesc, fiind-că şi ḑic aşa: că ducêndu-se pe drumul Braşovuluĭ nu găsesc ghĭumi *(prada)* [16]) multă, pentru că lumea a auḑit că am intrat în Ungaria şi a fugit la cetăţi. Insă, dacă ne vom duce spre Maramureş, vom afla mulţi ca să-ĭ sclăvim. Şi Leşiĭ fiind amicĭ noştri, nicĭ nu-ĭ supărăm, nicĭ ne vor supăra, şi trecem pe la confinia lor şi nu vom face stricăciune." A rĕspuns boerul Postelnic şi a ḑis: „Beiul ḑice că trebue să facem bravură, să arătăm şi să servim Impĕrăţieĭ şi să nu ne uităm numaĭ la jafurĭ." Aŭ rĕspuns toţĭ Mirzaziĭ: „Noĭ am venit pentru câştig şi jafurĭ căutăm, şi dacă voeşte Beiul să vină împreună cu noĭ, bine ; ĭar dacă nu, noĭ ne ducem spre Maramureş." Şi aşa s'a întors marele Postelnic şi a venit la Domn, şi ĭ-a istorisit luĭ câte aŭ vorbit Sultanul şi Mirzadele.

Domnul cu mare inimă şi bărbăţie a stat în picĭóre tótă nóptea (adică în tot timpul nopţeĭ n'a dormit), fără nicĭ o odihnă împreună şi cu tótă armata luĭ, avênd cetatea încunjurată. Nóptea aŭ încetat puştele şi din o parte şi din alta. Iar diminéţa a trimis Domnul să vaḑă ce fac Tătariĭ, şi s'aŭ dus şi n'aŭ găsit nicĭ unul,

www.dacoromanica.ro

Τατάροι καὶ ὑπῆγαν καὶ δὲν ηὗραν κἀνέναν, ἐπειδὴ καὶ ἐμίσευσαν. Ἀκούσας δὲ ὁ ἡγεμὼν πῶς ὁ σουλτᾶνος ἐκίνησε μὲ τοὺς Τατάρους καὶ ἐδιάβη, εἶπε πρὸς τὸν Κολτζάκην· „ἐπειδὴ οἱ Τατάροι ἐδιάβηκαν, πρέπει νὰ γυρίσωμεν καὶ ἡμεῖς ὀπίσω.“ Καὶ ἔτζι ἐκίνησαν καὶ ἐγύρισαν ὀπίσω. παίρνοντας ἄλλην στράταν, ἡ ὁποία πάλιν εἰς τὴν Ῥόδναν ἔβγαινε καὶ αὐτή. Καὶ ἔτζι πάλιν τὰ ὅσα χωρία ἦσαν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, ὅλα εἰς φωτίαν τὰ ἔβαλαν. Ὁ δὲ ἡγεμὼν εἶχε προσταγὴν εἰς τὸ στράτευμά του Νέμτζους καὶ κατάνους νὰ σκοτόνουν καὶ νὰ σκλαβόνουν· ἀμὴ Μπογδάνους νὰ μὴ σκλαβόνουν (Μπογδάνους ὁποῦ λέγω εἶναι ὄχι Μπογδᾶνοι τῆς Μπογδανίας, ἀμὴ Μπογδᾶνοι χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι γέννημα καὶ Θρέμμα εἰς τὴν Οὐγγρίαν), ἀλλὰ νὰ τοὺς κρύπτουν, νὰ μὴν τοὺς πάρουν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Κολτζάκη, ἂν καλὰ καὶ πολλοὺς ἐπῆραν. Καὶ, ὡσὰν ἐπῆγαν εἰς τὸ χωρίον Ῥόδναν, ἀπέμειναν τὸ βράδυ ἐκεῖ, προστάζοντας ὁ ἡγεμὼν καὶ βάλλοντας μεγάλες φύλαξες.

Τὸ πουρνὸ δὲ ἐκίνησαν καὶ ὑπῆγαν τὸ βράδυ καὶ ἐπέρασαν τὸ νερὸν Κόσναν. Καὶ ἐκεῖ ἀντάμωσεν ὁ ἡγεμὼν καὶ τὸν Ἀσδερχὰζ γενεράλην· ὁ ὁποῖος εἶχε καβάλλαν καὶ πεζοὺς ἑκατὸν εἴκοσι ἀνθρώπους· τὸν ὁποῖον ἠρώτησεν ὁ ἡγεμὼν, διατὶ ἔκαμε τόσην ἄργητα. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη πῶς δὲν ἦτον ἕτοιμος. Τὸ βράδυ δὲ ἀνέμεινεν ἐκεῖ· τὸ δὲ ταχὺ ἐκίνησαν ὁλοι ὁμοῦ, καὶ ἔφθασαν τὸ βράδυ εἰς τὸ Κουμπολούγκι.

Ἐχάρη δὲ ὁ ἡγεμὼν καὶ οἱ ἄρχοντές του πῶς ἐγύρησαν νικηταὶ καὶ μὲ καλὸν κατευόδιον εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας. Τὸ ταχὺ δὲ ἦλθεν ὁλάκης εἰς τὸν ἡγεμόνα ἀπὸ τοὺς καϊμακάμηδες ὁποῦ ἄφησεν εἰς τὸν Θρονον του, καὶ τὸν ἔγραφαν πῶς κατᾶνοι καὶ Νέμτζοι πολλοὶ ἐμπῆκαν εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ὄκνας καὶ νὰ προφθάσῃ τὸ γληγορώτερον νὰ μὴν ἔλθουν καὶ κτυπήσουν τὸ Γιάσι. Ἀκούοντας δὲ ταῦτα ὁ ἡγεμὼν ἐσυγχύσθη, καὶ εἶπε νὰ λαλήσουν οἱ τρομπέττες νὰ κινήσουν. Καὶ ἔτζι ἐκίνησεν ὁ ἡγεμὼν μὲ βίαν· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἔφθασεν εἰς τὸ Γιάσι εἰς τὸν Θρόνον του.

Καὶ μανθάνοντας πῶς οἱ ἐχθροὶ ἦλθον ἕως εἰς τὸ Φωξάνι, μὲ τὸ νὰ ἦταν τὰ φουσσᾶτα του κουρασμένα, δὲν ἦτον μόδος νὰ πηγαίνῃ ἀπάνω τους ἕως οὗ νὰ ἑτοιμασθῇ, ἐπειδὴ ἡ καβάλλα του ἀπέμεινε πεζὴ, διότι τὰ ἀλογά τους ἐχάλασαν εἰς τὰ λίσβατα βουνὰ τῆς Οὐγγρίας· ἡ δὲ πεζοῦρα του ἦτον ἀποσταμένη. Ὅθεν συλλογισθεὶς ὅτι ἕως οὐ νὰ ἑτοιμασθῇ νὰ μὴν τύχῃ οἱ ἐχθροὶ καὶ ἔλθουν εἰς τὸ Γιάσι, εἶπε τοῖς ἄρχουσι καὶ τοῖς πραγματευταῖς νὰ πάρουν τὰς γυναῖκας των καὶ τὰ παιδία των νὰ πηγαίνουν εἰς τὴν Τζοτζόραν, καὶ ἔτζι ἐπῆγαν

fiind-că plecase deja. Auḑind Domnul că Sultanul a plecat cu Tătarii și a trecut, a ḑis către Colceag: „fiind-că Tătarii aŭ plecat, trebue să ne întórcem și noĭ înapoĭ.“ Și așa s'aŭ mișcat și s'aŭ întors înapoĭ, luând alt drum, care și acesta ĭeșa ĭarășĭ la Rodna. Și așa ĭarășĭ câte sate eraŭ de-adrépta și de-astânga tóte le-aŭ trecut sub foc.

Iar Domnitorul avea dat ordin la armatele luĭ să ucidă și să slăvéscă Nemți și catane ; ĭar Moldovenĭ să nu sclăvéscă (Moldovenii ce ḑic nu sunt Moldovenii Moldovieĭ, ci Moldovenĭ (Românĭ) creștinĭ ortodocși născuți și crescuți în Ungaria) ; ci să-ĭ ascundă să nu-ĭ ĭea ómenii luĭ Colceag, deși pe mulți ĭ-aŭ luat. Și când s'aŭ dus la satul Rodna, aŭ stat nóptea acolo, ordonând Domnul și punênd marĭ străjĭ.

Armata [17]) a plecat și s'a dus sara și a trecut apa Coșna. Și acolo a întâlnit Domnul și pe generalul Asderhaz, care avea cavalerie și pedestrime o sută doue-ḑecĭ de ómenĭ ; pe care l-a întrebat Domnitorul : de ce a făcut atâta întârḑiere ? Iar el a rĕspuns că n'a fost gata. Sara a stat acolo ; ĭar de diminéță aŭ plecat cu toții împreună, și aŭ ajuns sara la Câmpullung. S'aŭ bucurat Domnul și boeriĭ luĭ că s'aŭ întors victorioși și aŭ avut bună reîntórcere în pământul Moldoveĭ. Curând a venit olac la Domn de la Caĭmacamiĭ ce aŭ lăsat în scaunul sĕŭ, cari-ĭ scrieaŭ că catane și Nemți mulți aŭ intrat în țara Moldoveĭ pe partea Ocneĭ, și să alerge maĭ ĭute ca să nu vie și să lovéscă Iașul. Auḑind acésta Domnul s'a confusat și a ḑis : să sune trompetele să plece. Și așa a plecat cu grabă Domnul, și atreĭa ḑi a sosit la Iașĭ, la scaunul sĕŭ.

Și luând știință că inimiciĭ aŭ venit până la Focșani, pentru că armatele sale eraŭ ostenite, nu era chip să se ducă asupra lor până nu se vor pregăti, fiind-că cavaleria sa ĭ-a rĕmas pe jos, căcĭ caiĭ lor s'aŭ zdruncinat în munțiĭ ceĭ greŭ de trecut aĭ Ungarieĭ ; ĭar pedestrimea luĭ era căḑută. Decĭ cugetându-se că, până se va pregăti, să nu se întâmple ca inimiciĭ să vină la Iașĭ, a ḑis boerilor și neguțitorilor să-și ĭa femeile și copiiĭ lor să se ducă la Țuțora ; și așa s'aŭ

www.dacoromanica.ro

ὅλοι εἰς αὐτήν. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἦτον τὸν κάμπον τοῦ Γιασίου, εὑρισκόμενος πάντοτε καβαλλάρης φυλάγοντας καὶ τὸ Γιάσι καὶ τήν Τζοτζόραν, καὶ ἡτοίμαζε τὰ φουσσᾶτα του. Ἔστειλε δὲ καπετανέους εἰς τὸ πέραν μέρος τοῦ Σιρετίου, ἕνα μὲν πρὸς φύλαξιν, ἄλλο δὲ διὰ προσταγὴν εἰς τὸν τόπον νὰ μαζωχθοῦν ὅλοι ἐκεῖ, καὶ πῶς ἑτοιμάζεται καὶ ἡ ὑψηλότης του· καὶ ὅταν κινήσῃ νὰ εἶναι καὶ ἐκεῖνοι ἕτοιμοι. Οἱ δὲ ἐχθροὶ μανθάνοντας πῶς ἐγύρισεν ὁ ἡγεμὼν ἀπὸ τὴν Οὐγγρίαν, καὶ πῶς ἦλθεν εἰς τὸ Γιάσι καὶ ἑτοιμάζεται νὰ στρατεύσῃ κατ' αὐτῶν, ἐφοβήθησαν καὶ ἐγύρισαν ὀπίσω· οἱ ὁποῖοι ἐπῆραν πολλὰ πράγματα ἀπὸ τὸν τόπον, ἀγελάδια καὶ πρόβατα. Ὁ δὲ ἡγεμὼν μανθάνοντας πῶς οἱ ἐχθροὶ ἐγύρισαν ὀπίσω, ἔστειλεν εἰς τὰ στρατεύματα ὁποῦ ἐμαζώχθησαν εἰς τὸ Σιρέτι προστάζοντὰς τοὺς νὰ ὑπάγουν τὸ κατόπιν τους κυνηγῶντας τους. Καὶ ἔτζι ἐπῆγαν καὶ τοὺς ἔφθασαν εἰς τὸ μπογάζι, ἤγουν εἰς τὸ σύνορον. Οἱ ἐχθροὶ δὲ ἀπὸ τὸν φόβον τους ἄφησαν τὰ πράγματα ὅσα ἐπῆραν ἀπὸ τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας καὶ ἔφυγαν. Οἱ δὲ ἄνθρωποι τοῦ ἡγεμόνος ἐπῆραν τὰ πράγματα καὶ ἐγύρισαν ὀπίσω. Καὶ ἐδιώρισεν ὁ ἡγεμὼν πεντακοσίους ἀνθρώπους νὰ φυλάγουν τὰ δύο μπογάζια τὸ Οἰτουζι καὶ τὸ Τετρούσι.

Καὶ ἔτζι ἦλθεν εἰς τὸν Θρόνον του εἰς τὸ Γιάσι· καὶ ἦλθαν καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πραγματευταὶ εἰς τὰ σπίτια τους· καὶ μετὰ δέκα ἡμέρας ἦλθεν ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος ἀπὸ τοὺς γενεράληδες Μπρασοβοῦ τε καὶ Σιμπινίου, λέγοντας πρὸς τὸν ἡγεμόνα πῶς „οἱ γενεράληδες σὲ χαιρετοῦν καὶ τὴν φιλίαν σου ἀγαποῦν, καὶ πῶς ἀπὸ τώρα καὶ ἐμπρὸς νὰ περάσετε εἰρηνικὰ καὶ ὡσὰν γειτονες." Ἀπεκρίθη καὶ ὁ ἡγεμὼν πῶς „ἡ αἰτία δὲν εἶναι ἀπὸ λόγου μου, ἀλλ' ἀπὸ λόγου τους καὶ ἔγινε τόση φθορὰ καὶ ἀφανισμὸς εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας· ἂν καλὰ καὶ ἐγὼ ἀναγκαζόμενος ἐμπῆκα εἰς τὸν τόπον τους καὶ εἶδαν τὶ φθορὰ καὶ ἀφανισμὸς τοὺς ἔγινε· καὶ εἶναι ἀπὸ αἰτίαν ἐδικὴν τους, διότι ἂν δεν μ' ἐπείραζαν, μητ' ἐγὼ δὲν τοὺς ἐπείραζα

Ὅμως ἐπειδὴ τώρα θέλουν τὴν φιλίαν μου, θέλω καὶ ἐγὼ τὴν ἐδικήν τους φιλιάν· καὶ νὰ περάσωμεν εἰρηνικὰ ὡσὰν γειτόνοι, καὶ νὰ μὴν στέλλουν κατάνους νὰ πατοῦν τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας· εἰ δὲ πάλιν καὶ στείλουν κατάνους, νὰ ἠξεύρουν πῶς ἡ κραταιὰ βασιλεία μὲ ἔδωσε φερμάνια καὶ ἐξουσίαν πῶς ὁποτε μηνύσω ὅσους Τατάρους θέλω, νὰ ἔλθουν, οἱ ὁποῖοι εἶναι καὶ ἕτοιμοι καὶ παρακαλοῦν· καὶ ἄλλο φερμάνι εἰς τὰ Παραδούναβα. ὁπόταν μηνύσω τοὺς σπαχῆδες, νὰ ἔλθουν καὶ αὐτοὶ. Καὶ ἄλλοι πολλοι εἶναι ὁποῦ μὲ παρακαλοῦν νὰ ἔλθουν μετ' ἐμοῦ· καὶ ὡσὰν τοὺς φέρω, τοὺς παίρνω καὶ ἔρχομαι καὶ ἐμπαίνω εἰς τὸν

dus cu toţiĭ acolo. Iar Domnul era în câmpul Iaşuluĭ, aflându-se tot-déuna calare, păzind şi Iaşul şi Ţuţora şi-şĭ prepara armatele sale. A trimis căpitanĭ în partea ceĭa-laltă a Siretuluĭ pe deoparte pentru pază, ĭar pe de alta cu poruncă in localitate să se adune cu toţiĭ acolo; şi că se pregăteşte şi Inălţimea sa; şi când va pleca sa fie şi aceĭa gata· Apoĭ inimiciĭ audind că Domnitorul s'a întors din Ungaria şi că a venit la Iaşĭ şi să prepară să facă expediţie contra lor, s'aŭ înfricoşat şi s'aŭ întors înapoĭ; aceştia aŭ luat multe lucruri din ţară, ialoviţe şi oĭ. Iar Domnitorul înştiinţat că inimiciĭ s'aŭ întors înapoĭ, a trimis la armatele ce se adunase la Siret ordonându-le să se ducă după eĭ urmărindu-ĭ. Şi aşa s'aŭ dus şi ĭ-aŭ ajuns la strîmtóre, adică la margine. Inimiciĭ de frica lor li-aŭ lăsat lucrurile câte aŭ luat din ţara Moldoveĭ şi aŭ fugit. Apoĭ ómeniĭ Domnitoruluĭ aŭ luat lucrurile şi s'aŭ întors îndărăt. Şi a rănduit Domnul cinci-sute de ómeniĭ să păzască cele douĕ strîmtorĭ, Oĭtuzul şi Trotoşul.

Şi aşa a sosit la scaunul sĕŭ la Iaşĭ, şi aŭ venit şi boeriĭ şi negustoriĭ la casele lor; şi după ḑece ḑile a venit om trimis de la generaliĭ Braşovuluĭ şi Sibiuluĭ, ḑicând cătră Domn: „Că generaliĭ te heretisesc şi le place amiciţia ta, şi că de acum şi înainte să petreceţĭ pacinicĭ şi ca niştе megieşĭ." A rĕspuns şi Domnul: „că causa nu este de la mine, ci de la eĭ de s'a făcut atâta stricare şi afanisire în ţara Moldoveĭ; deşi şi eŭ nevoit am intrat în ţara lor şi aŭ vĕḑut ce stricare şi ce afanisire li s'aŭ făcut; şi este din causa lor, căcĭ dacă nu ne supărau, nicĭ eŭ nu-ĭ supăram. Insă find-că acum voesc prietenia mea, voesc şi eŭ prietenia lor şi să petrecem cu pace ca megieşĭ şi să nu trimită catane să calce ţara Moldoveĭ. Apoĭ dacă ĭarăşĭ vor trimite catarе, să ştie că puternica Impĕrăţie mi-a dat firmane şi putere, că orĭ când voĭu înscinţa câţĭ Tătarĭ voesc, pot să vie, carĭi sunt şi gata şi să şi rógă; şi alt firman la cetăţile de peste Dunărea, ca orĭ când voiŭ anunţa pe spahizĭ să vină şi aceştia. Şi alţĭi mulţĭ sunt carĭi ne rógă să vină cu mine; şi când ĭ-aşĭ aduce, fĭ ĭeŭ şi vin şi năvălesc în ţara vóstră; şi dacă voiŭ intra, nu voiŭ eşi degrabă. Şi cugetaţi-vĕ cum cele maĭ de pe urmă vor fi

www.dacoromanica.ro

τόπον σας· καὶ ὡσὰν ἔμπω, δὲν θέλω ἔβγη γρήγορα· καὶ συλλογισθῆτε τὰ ὑστερινὰ πῶς θέλουν γένη χείρονα τῶν προτέρων. Ὅμως, ἂν βαστάξετε τὴν φιλίαν, τὴν βαστῶ κἀγώ, καὶ δὲν θέλετε ἔχη κἀμμίαν ζημίαν ἀπὸ λόγου μου."

Ἀπεκρίθη καὶ ὁ ἀπεσταλμένος· „τὴν φιλίαν σου θέλομεν καὶ ἀγαπῶμεν." Καὶ ἔτζι ἐμίσευσε πρὸς τὴν Οὐγαρίαν καὶ εἶπε τὰς ἀποκρίσεις τοῦ ἡγεμόνος. Ἔπειτα πλέον ἄρχισεν ὁ γενεράλης τοῦ Μπρασσοβοῦ νὰ στέλῃ γράμματα φιλικὰ πρὸς τὸν ἡγεμόνα· ὁμοίως καὶ ὁ ἡγεμὼν ἔστελλεν ἀνθρώπους του εἰς τὸ Μπρασσοβὸν, καὶ ἠγόραζαν ἐκεῖνα ὁποῦ τὸν ἐχρειάζονταν· καὶ ἔτζι ἐπέρασαν εἰρηνικά.

Ὁ δὲ σουλτάνος καὶ οἱ Τατάροι ὁποῦ ἐπῆγαν κατὰ τὸ Μαραμόροσι, ἐπῆγαν ἕως εἰς τὴν Μπάγιαν, καὶ τὰ ὅσα χωρία ἦσαν δεξιά τε καὶ ἀριστερὰ ὅλα τὰ ἐπυρπόλησαν, καὶ ἔκαμαν μέγα κοῦρσος καὶ μεγάλην σκλαβίαν καὶ ἐφορτώθησαν· Καὶ μὴν ἔχοντες τὶ νὰ κάμουν, ἐγύρισαν ἀπὸ τὸ Μαραμόροσι νὰ ἔβγουν ἔξω, μαθόντες πῶς οἱ Λέχοι εἰς τὸ σύνορον θέλουν τοὺς ἐμποδίσῃ νὰ μὴν τοὺς ἀφήσουν νὰ περάσουν ἀπὸ τὸν τόπον τους. Ὅμως περνῶντας τὰ δυσβατα βουνὰ τοῦ Μαραμοροσίου, ἐβγῆκαν ἔνδοθεν τῶν βουνῶν τινες κατᾶνοι ἔμπροσθὲν τους· οἵτινες εἰς στενοὺς τόπους ὄντες ἔδωκαν φωτίαν κατ' αὐτῶν αἰφνιδίως. Τότε οἱ Τατάροι ἔρριψαν τὸ κοῦρσος ὁποῦ εἶχαν καὶ τὰλογά τους, σκοτωμένους καὶ τοὺς σκλάβους· καὶ, ἀφίνοντες τοὺς σκοτωμένους ὁμοῦ καὶ τὰ κούρση ἐκεῖ εἰς τὴν στενοῦραν, ἔφυγαν· ἐπειδὴ οἱ Τατάροι τόπους στενοὺς καὶ βουνὰ καὶ τουφέκια δὲν ἀγαποῦν. Καὶ, μὲ τὸ νὰ ἦσαν βουνὰ μεγάλα καὶ δύσβατα, οἱ περισσότεροι ἄφησαν καὶ τὰλογά τους, καὶ ἐπέρασαν πεζοί. Καὶ ἔτζι ἐπέρασαν ἀπ' ἐκεῖνα τὰ βουνὰ καὶ ἐβγῆκαν πάλιν εἰς τὸ Κουμπουλούγκι. Σκλαβίαν καὶ κοῦρσος ἔβγαλαν ὀλίγον, ἐπειδὴ τοὺς περισσοτέρους ἐσκότωναν καὶ τοὺς ἄφησαν· ὅτι εἶχαν πολλοὺς, ὁ κάθε Τατάρης ἀπὸ πέντε ἕξ. Καὶ ἔτζι ἐβγῆκεν ὁ σουλτᾶνος μὲ τοὺς Τατάρους πρὸς τὴν Μπογδανίαν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Μπουτζάκι.

Πολλὰ ὀδυνηραὶ καὶ θλιβεραὶ ἔτυχον ἐν Μολδαβίᾳ αἱ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ συμφοραὶ. Μ'ὅλον τοῦτο ὁ εὐσεβέστατος αὐτὸς ἡγεμὼν κύριος Ἰωάννης Μιχαὴλ Ῥακοβίτζας βοεβόδης, ὁ παντάγαθος καὶ ὄντως ἐσθλὸς καὶ, ἵν' ὁμηρικῶς εἴπω, ἰσόθεος φὼς κυβερνήσας τὰ πράγματα ἐμφρόνως τε καὶ ἀνδρειοφρόνως, πολλῶν ἀγαθῶν σὺν Θεῷ τε καὶ τοῖς ὑπὸ χεῖρα ἐγένετο πρόξενος. Ἡ γὰρ αὐτοῦ ὑψηλότης ὄντας ἡγεμὼν ἀγαθὸς, πρὸς δὲ καὶ ῥωμαλέος, ὄντος λέγω ἀμφότερον ἡγεμὼν τ'ἀγαθὸς κρατερὸς τ'αἰχμητὴς, ἐστάθη ἀντίπαλοις τοῖς ἀντιπάλοις καὶ πολέμιος τοῖς πολεμίοις· καὶ κατέβαλεν, ὡς ἄλλος Ἡρακλῆς μεγαλόψυχος, τὴν σοβαρὰν καὶ ἐπηρμένην ἐφρὺν

mai rele de cât cele dintâiŭ. Dar dacă veţĭ păzi prietenie, o voiŭ păzi şi eŭ, şi nu veţĭ avea nicĭ o pierdere din partea mea". A rĕspuns şi trimisul: „Voim prietenia ta şi o dorim." Şi aşa a plecat spre Ungaria şi a spus respunsurile Domnitoruluĭ. Apoĭ a început generalul Braşovuluĭ să trimită scrisorĭ de prietenie cătră Domn; de asemenea şi Domnul a trimis ómenĭ la Braşov şi cumpărаŭ aceea ce-ĭ trebuea, şi aşa aŭ petrecut cu pace.

Iar sultanul şi Tătarĭĭ carĭĭ s'aŭ dus spre Maramureş, s'aŭ dus până la Baia şi câte sate eraŭ de-adrépta şi de-astînga la tóte li-aŭ dat foc şi aŭ făcut mare pradă şi mare sclăvie şi s'aŭ încărcat de prăzĭ. Şi neavênd ce să facă, s'aŭ întors de la Maramureşĭ să ĭasă afară. audind că Leşiĭ la confiniĭ voesc să-ĭ opréscă, să nu-ĭ lase să trécă prin ţara lor. Insă trecênd munţiĭ greŭ de trecut aĭ Maramureşuluĭ, aŭ ĭeşit din lăuntrul munţilor înaintea lor unele catane, carĭĭ fiind în locurĭ strîmte, aŭ dat focurĭ contra lor pe neaşteptate. Atuncĭ Tătarĭĭ aŭ aruncat prada ce aveaŭ şi caiĭ lor, uciḑênd şi pe sclavĭ, şi lăsând pre ceĭ ucişĭ împreună cu prada acolo în strîmtóre, aŭ fugit; fiind-că Tătarĭĭ locurĭ strîmte şi munţi şi împuşcătură nu ĭubesc. Şi pentru că eraŭ munţiĭ marĭ şi greŭ de trecut, ceĭ maĭ mulţĭ aŭ lăsat şi caiĭ lor şi aŭ trecut pe jos. Şi aşa aŭ trecut peste aceştĭ munţi şi aŭ intrat ĭarăşĭ în Câmpul-lung. Sclavĭ şi pradă aŭ avut puţină, fiind-că pe ceĭ maĭ mulţĭ ĭ-aŭ ucis şi ĭ-aŭ lăsat. Că aveaŭ mulţĭ, fie-care Tătar cincĭ, şase. Şi astfel a intrat Sultanul cu Tătarĭĭ în Moldavia şi s'a dus în Bugeag.

Multe nenorocirĭ dureróse şi triste s'aŭ întâmplat în Moldova în aceste vremĭ. Cu tóte acestea, acest prea pios Domnitor, Domnul Ioan Mihail Racoviţă Voevod, cel în tóte bun şi cu advĕrat eminent, şi ca să mĕ exprim omeric: bărbat egal ḑeilor, guvernând lucrurile cu judecată şi bărbăţie, s'a făcut pricină de multe bunurĭ, cu ajutorul luĭ D-ḑeŭ şi a celor de sub mâna sa.

Căcĭ Inălţimea sa fiind Domn bun, apoĭ şi puternic, era ḑic în ambele privirĭ: principe bun şi puternic resboitor, şi a fost protivnic celor protivnicĭ şi rĕsboinic celor rĕsboinicĭ;

www.dacoromanica.ro

τῶν δυσμενῶν. Οἵτινες, ὅταν ἦλθον εἰς Γιάσιον διὰ νὰ ἁρπάσουν τὸν καλὸν τοῦτον ἡγεμόνα ἀπὸ τὸν Θρόνον του, ἂν ἴσως ἡ ὑψηλότης του δι'ἀνανδρίαν καὶ τῶν πολεμικῶν ἀπειρίαν ἤθελε γίνῃ ὑπ' αὐτῶν δορυάλωτος, ἤθελαν προξενήσῃ πάντως τῇ Μολδαβίᾳ τὴν ἐσχάτην αὐτῆς ἀπώλειαν καὶ ἐρήμωσιν. Ἐπειδὴ οἱ Τατάροι, ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ Γιάσι, ἂν τὸ εὗρισκαν χωρὶς ἡγεμόνα, ἤθελαν αἰχμαλωτίσῃ οὐ μόνον τὰ πέριξ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ δηλαδὴ τὸ Γιασιον, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν τὴν Μολδαβίαν ὁλόκληρον. Ἀλλ' ἡ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομοῦσα τοῦ Θεοῦ πρόνοια, διὰ νὰ μὴν ἐπακολουθήσῃ τῷ τόπῳ ὁ παντελὴς αὐτοῦ ὄλεθρος, φαίνεται βέβαια πῶς εἶχε προωρισμένην τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα εἰς τὸ νὰ εὑρεθῇ εἰς τοιούτους ταραχώδεις τε καὶ κινδυνώδεις καιρούς· ἡγεμὼν ἐν Μολδαβίᾳ ὡς ἄλλος λαμπροπυρσόμορφος ἥλιος· ὅστις, καθὼς ἐσθ' ὅτε ἐπιπροσθούμενος ὑπὸ τοῦ σελινιακοῦ σώματος ἐκλείπει, καὶ γίνεται σκοτία εἰς τὸν ὑπὸ σελήνην τοῦτον κόσμον, μ' ὅλον τοῦτο εἰς τέλος ἀποστάντος αὐτοῦ πάλιν προβάλλει τὰς αὐτοῦ λαμπηδόνας καὶ καταφωτίζει καὶ θάλπει πᾶσαν τὴν περίγειον λῆξιν τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ ἡ αὐτοῦ ἐκλαμπρότης εἰ καὶ ναυαγίοις πολλοῖς περιέπεσεν, εἰ καὶ τρικυμίαις πολλαῖς προσεπάλαισεν, εἰ καὶ πάντα τὰ δεινὰ καὶ οἱ κίνδυνοι εἰς τὸν καιρὸν του (κρίμασιν οἷς οἶδε κύριος) εἴπερ ποτὲ συμβεβήκασιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν φρόνησίν του, καὶ διὰ τὰ ἡρωϊκὰ του ἔργα καὶ ἔνδοξα κατορθώματα, σύμμαχον ἔχων τὸν Θεὸν, καὶ ἑαυτὸν τῶν κινδύνων ἐλύτρωσε, καὶ τὸν τόπον του ἀπὸ τὸν παντελῆ ἀφανισμὸν ἠλευθέρωσε, καὶ κατὰ τῶν ἀντιπάλων ἠρίστευσε (τοὐτέστιν ἠνδραγάθησε) καὶ τοὺς ἀπώλεσεν.

Αἱ ἀρεταὶ τοῦ Θεοδοξάστου τούτου ἡγεμόνος καὶ ἥρωος ἐκατασκεύασαν πολύγλωττον τὴν φήμην· καὶ θέλουσιν αὐταὶ κηρύττῃ τὰς ἡρωϊκὰς του πράξεις,

ἕς τ' ἂν ὕδωρ τε ῥέοι καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλοι,
ἠέλιός τ' ἀνιὼν λάμποι, λαμπρὰ τε σελήνη.

Εἰς τούτου τὸν Θρόνον λέγουσιν ὅτι ἐνατενίζοντάς τινας ἤθελε τὸν ἰδῇ πάντως περικυκλωμένον ἀπὸ τὴν φρόνησιν, ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην, ἀπὸ τὴν εὐσπλαγχνίαν, καὶ ἀπὸ τὸ ἐπίλοιπον πλῆθος τῶν ἀρετῶν ὁποῦ ἀκολουθοῦσιν ὡς ἀρχηγὸν τὴν εὐσέβειαν· καὶ ἤθελεν ἐννοήσῃ μὲ θάμβος πῶς ἐκατάστησε δύσβατον τὸ ὕψος εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο. Μόνη γαρ ἡ αὐτοῦ ὑψηλότης κατ' ἐξαίρετον λόγον ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ἤνθει ὡς ῥόδον, ἔστιλβεν ὡς ἄστρον, κατηύγαζεν ὡς ἥλιος ἐν μέσῳ τῶν ἡγεμόνων· ὥστε διὰ τὰ ἡρϊκὰ αὐτοῦ κατορθώματα καὶ ἄξια ἐπαίνων ἀνδραγαθήματα, καὶ διὰ

și a învins. ca alt Ercule cu suflet mare sprîncéna arogantă și îngâmfată a vrăjmașilor. Carii, când aŭ venit la Iași, ca să răpéscă pe acest bun Domnitor din scaunul sĕŭ, dacă cum-va Inălțimea sa, prin nebărbăție și neexperiențe de cele ale rĕsbóelor, s'ar fi făcut de eĭ prisonier, ar fi pricinuit în adevĕr Moldoveĭ ultima sa perdere și ruinare. Fiind-că Tătariĭ, când aŭ ajuns la Iași, dacă l-ar fi găsit fără Domnitor, ar fi sclăvit nu numaĭ cele din jurul sĕŭ, dar și chiar Iașul, și în scurt țicênd tótă Moldova. Dar Pronia divină, care economisește tóte spre un scop, pentru ca să nu urmeze țereĭ desĕvârșita eĭ peire, se pare că a avut de sigur predeterminat pe prea Inălțimea sa ca să se afle în aceste vremĭ tulburate și primejdióse Domnitor în Moldova. ca un alt sóre lucitor și încălțitor; care, dupre cum câte odată (sórele) acoperit de corpul luneĭ, lipsește, și să face întuneric în acea parte a lumeĭ de sub lună, cu tóte acestea la sfârșit reișind el ĭarășĭ îșĭ aruncă luminele luĭ și luminéză și încălțeste tótă regiunea pământuluĭ; în aseminea mod și Strălucirea sa, de și a căḑut în multe naufragiĭ, deși s'a luptat contra multor valurĭ, deși tóte greutățile și primejdiile maĭ mult de câte orĭ când s'aŭ întâmplat în vremea sa (pentru judecățile ce le știe D-ḑeŭ); dar prin virtutea și înțelepcĭunea sa, și prin faptele sale eroice și resultate glorióse, avênd într'ajutor pre D-ḑeŭ, și pre sine, s'a scăpat de primejdiĭ și a eliberat și țara de ruinarea eĭ desĕvârșită, și a fost eroic contra vrăjmașilor (adică victorios) și ĭ-aŭ destrus.

Virtuțile acestuĭ de D-ḑeŭ slăvit Domn și eroŭ a pregătit o famă mult-vorbită; și acestea vor proclama faptele sale eroice:

până când apa va curge, și arboriĭ marĭ vor înflori,
și sórele înălțându-se va lumina, și frumósa lună.

La tronul acestuia, se ḑice că avêndu-și cine-va privirile aruncate, l-ar vedea tot-déuna încungĭurat de prudența, de dreptate, de milă, și de cea-l-altă mulțime a virtuților, care urmézá peitatea ca pre o începătóre lor. Și ar înțelege cu mirare cum a făcut grea de precurs Inălțimea la care a ajuns. Numaĭ singură Inălțimea sa, ca prin escepțiune în acele timpurĭ, înflorea ca roza, lucea ca o stea, strălucea ca un sóre în mijlocul Egemonilor. In câtprin faptele sale eroice și prin victoriile sale vrednice de laudă, și prin ast-fel și atâtea vir-

www.dacoromanica.ro

τὰς τοσαύτας καὶ τηλικαύτας αὐτοῦ ἀρετὰς μόλις ὁ μεγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν Ὅμηρος ἤθελεν εἶσθαι ἱκανὸς νὰ ἐγκωμιάσῃ ἀξίως καὶ ἀποχρώντως τὴν αὐτοῦ γαληνότητα, λέγων πρὸς τοῖς ἄλλοις τῶν ἐγκωμίων καὶ τοῦτο „οὔ τί σε ἀνδρὸς θνητοῦ πάϊν ἔμμεναι οἴομαι, ἀλλὰ θεοῖο.“

Ὁ Θεοφρούρητος οὗτος ἡγεμὼν ὡς θεοσεβὴς καὶ χριστοτερπὴς, καὶ πάντων, ὡς ὑπὸ πάντων θρυλλεῖται, τῶν καλῶν ἐραστὴς δὲν ἔλειπε νὰ ἔχῃ περὶ αὐτὸν καὶ ἄρχοντας εὐγενεῖς τοῦ ἑλληνικοῦ γένους λογίους τε καὶ πεπαιδευμένους. Ἐξ ὧν εἷς ὑπῆρχε καὶ ὁ ἐνδοξολογιώτατος ἄρχων μέγας ποστέλνικος αὐτοῦ, κύριος Κωνσταντῖνος ὁ Βυζάντιος. οὗτινος τὰ παρὰ τῆς τύχης ἀγαθὰ καὶ τὰ σωματικὰ αὐτοῦ προτερήματα ἀφίνω νὰ τὰ ἐπαινοῦσι καὶ νὰ τὰ ἐκθειάζουσιν ἄλλοι· ἐγὼ δ' ἐκεῖνα μόνον τῶν αὐτοῦ ὑπεράγαμαι ὅσα τῆς οἰκείας ἥρτητο προαιρέσεως, τὸ φιλοδίκαιον, τὸ μεγαλόψυχον, τὸ ἀκαπήλευτον τῆς πρὸς πάντας καθαρᾶς καὶ εἰλικρινοῦς εὐνοίας τε καὶ ἀγάπης, τὴν ἐν πᾶσιν ἐπανθοῦσαν εὐγένειαν, καὶ ὅσοις ἄλλοις ὁμοίοις τὸ ἐν πᾶσιν ἄριστον περιγράφεται ἦθος· ἅτινα πάντα καὶ τὰ τούτοις συγγενῆ τε καὶ παραπλήσια εἰς ἓν συνέδραμον, τὴν θεοείκελον αὐτοῦ ἐνδοξότητα. Ἀνθ' ὧν ἁπάντων καὶ ὁ ὑψηλότατος ἐκεῖνος ἡγεμὼν γνωρίζοντας αὐτὸν πιστότατον καὶ ἀξιώτατον εἰς ἐκπλήρωσιν πάντων τῶν ἑαυτοῦ προσταγμάτων, τὸν εἶχε μεταχειρισθῇ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ εἰς τὰς κατὰ τῶν πολεμίων ἐφόδους, καθὼς εἰς τὴν παροῦσαν φαίνεται ἱστορίαν, ὅπου τὸν εἶχε στρατάρχην κατὰ τῶν δυσμενῶν· ὅστις ὡς ἀνδρεῖος καὶ μεγαλόψυχος ἔρριπτεν ἑαυτὸν εἰς κίνδυνον, καὶ ἐπήγαινεν ἀνδρειοφρόνως ἐμπροσθὰ μὲ τὸ στράτευμα εἰς ἀντιπαράταξιν τῶν ἀντιπάλων, μὴ ψηφῶντας οὐδόλως τὸν κίνδυνον τῆς ζωῆς του, μόνον διὰ νὰ σταθῇ πιστὸς καὶ εὐάρεστος εἰς τοιοῦτον ἡγεμόνα ἡρωϊκώτατον καὶ συνετώτατον. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς, βλέποντας τὸ φιλτρον καὶ τὴν ἐγκάρδιον ἀγάπην ὁποῦ ποὸς τὸν φιλόχριστον αὐτὸν ἡγεμόνα ἡ αὐτοῦ ἔνδοξότης προσέφερε πάντοτε, τὸν ἐλύτρωσε ἀπὸ ὅλους ἐκείνους τοὺς κινδύνους καὶ τὸν διεφύλαξε καὶ εν τοῖς εἰσέπειτα χρόνοις ὑπὸτὴν σκέπην τοῦ ἐρθοδοξοτάτου ἡγεμόνος ἐκείνου· ὅντινα ἡ παντέφορος καὶ παντεπίσκοπος τοῦ Θεοῦ πρόνοια καὶ κηδεμονία συντηροῦσα καὶ περιέπουσα ἐστερέωσεν εἰς τὸν ὑψηλότατεν καὶ θεοβράβευτον αὐτοῦ θρόνον μὲ εὐζωΐαν, εὐπραγίαν καὶ εἰρηνικὴν κατάστασιν, εἰς σύστασιν καὶ καταρτισμὸν τοῦ θεόθεν ἐμπιστευθέντος αὐτῷ χριστωνύμου πληρώματος καὶ εἰς εὔκλειαν καὶ καύχημα παντὸς τοῦ γένους τῶν ὀρθοδόξων, εἰς ἔτη πάμπολλα καὶ πανευδαίμονα.

tuţĭ ale luĭ, abea Omer cel cu maĭ mare vóce dintre poeţĭ ar fi fost îndeajuns să laude după vrednicie şi suficient serenitatea luĭ, ḑicênd pe lângă alte laude acésta: nu te socotesc a fi fiŭ a unuĭ bărbat muritor, ci a unuĭ D-ḑeŭ“.

Acest de D ḑeŭ păzit Egemon, ca pios şi plăcut luĭ Christos şi dupre cum de către toţi se vorbeşte, ĭubitor de tóte cele frumóse, n'a lipsit a avea în jurul sĕŭ şi boerĭ nobilĭ din neamul grecilor învĕţaţĭ şi educaţĭ. Dintre carĭ unul a fost şi prea slăvitul învĕţat boer, marele sĕŭ Postelnic, Domnul Constantin Vizantie, a căruĭ calităţĭ bune şi corporale date de sórtă, le las să le laude şi să le admire alţiĭ. Eŭ numaĭ pe acele din ale sale le admir câte pornea din propria sa bună-voinţă: ĭubirea de dreptate, măreţia inimeĭ, nefăţăria către toţĭ, curata şi sincera bună-voinţă şi dragoste, nobleţa înfloritóre în tóte şi câte altele de aseminea, ce descriŭ moravul cel maĭ bun în tóte; care aceste tóte şi cele înrudite şi de aseminea acestora contribuĭaŭ la una: măreţia sa ce aseminea D-ḑeireĭ. Pentru tóte acestea şi acel prea Inalt Domnitor cunoscêndu-l prea credincios şi prea demn în îndeplinirea tuturor ordinilor luĭ l-a întrebuinţat pe lângă altele şi în atacurile contra vrăjmaşilor, dupre cum se vede şi în acéstă istorie, când l-a avut general contra inimicilor; care ca brav şi mare la suflet se arunca pe sine în primejdiĭ şi mergea bărbăteşte înainte cu armata în faţa inimicilor, nepăsându-ĭ de loc despre pericolul vieţeĭ sale, numaĭ spre a sta credincios şi bine plăcut la un ast-fel de Domn prea eroŭ şi prea înţelept. Dar de aceea şi D-ḑeŭ vĕḑênd dragostea şi ĭubirea de inimă pe care o aducea tot-déuna Slăvirea sa către acest Domn ĭubitor de Christos, l-a scăpat din tóte acele primejdiĭ şi l-a păstrat şi în timpurile cele după acestea, sub adumbrirea aceluĭ prea ortodox Domnitor. Pe care Pronia luĭ D-ḑeŭ cea a tóte ţiitóre şi a tóte conducĕtóre şi protecţia cea conservatóre şi prevĕḑĕtóre l-aŭ întărit in prea înălţatul şi de D-ḑeŭ dăruitul sĕŭ scaun în mulţĭ anĭ, în prosperare şi în stare de pace, spre consolidarea şi ameliorarea plinireĭ celeĭ cu numele de Christos încredinţată luĭ de la D-ḑeŭ, şi spre nume bun şi fama a tot neamuluĭ ortodox, în anĭ prea mulţĭ şi întru toţĭ fericiţĭ.

www.dacoromanica.ro

NOTE EXPLICATIVE

IN

Cronicul luĭ Necolaĭ Chiparissa, la cuvintele streine întrebuințate de el în expunerea evenimentelor.

1). Φλαμπούρα—*flamură*, steag. Prin urmare eraŭ cincĭ grupurĭ de armată, fie-care cu stégul lor. (Vedĭ Satha Bibliotheca graeca Medii aevi, vol. II pag. 635).

2). *Itzoglaniĭ* — copiĭ de casă, saŭ armata de pe lângă Domnitor și care se compunea din ómenĭ devotațĭ persóneĭ Domnitoruluĭ și aceștia adese eraŭ streinĭ și nu pământenĭ, maĭ ales pe timpul fanarioților.

4). *Tug* și *Tuĭ* orĭ *tughiurĭ*, însemnéză corp de armată, maĭ însemnă códă de cal, de sigur pentru că soldațiĭ purtaŭ pe coĭfurile lor canafurĭ făcute din păr de codĭ de cal. Cu cât avea maĭ multe canafurĭ din codĭ de cal, cu atât însémnă că are o funcțiune maĭ mare în armată. De acolo proverbul la Turcĭ: *uțĭ tuilu paşa.* Pașă cu treĭ codĭ—Vizir.

5). Corect se dice *tophanè*, și însémnă locul unde staŭ tóte tunurile cu cele necesare lor, pulbere, ghĭulele etc. arsenal.

6). *Ciohadar* cuvênt turcesc ce însémnă servitor, om în serviciŭ de conrespondențe, curier oficial.

7). Cuvêntul falangă φάλαγξ este grecesc și aicea însamnă că a dispus Domnul a se aședa liniĭ de soldațĭ pe la marginile Moldoveĭ, spre a observa invasiunea inamicilor. Corp de armată pentru observare.

8). *Jașit* din *dzasoys*, turcește, ce însémnă spion, κατάσκοπος, prin urmare călugărul în cestiune a fost trimis de armata austriacă spre a spiona armata Moldovenilor, a'ĭ induce în eróre de'l vor prinde, și a raporta, dacă va scăpa, Austriacilor cele ce va fi observat.

9). *Jarhfelechiĭ* în turcește, însémnă tóte cele necesare rĕsboiuluĭ, adică mașinăriĭ, care de transport, munițiile etc. etc. însémnă și tunurĭ de asediŭ și de câmp.

10). *Bairachiile—bairac*—în turcește însémnă stég, prin urmare l'aŭ luat cu armatele luĭ cu tot, armatele avênd și stindarde.

11). *Jadir ordu-țadiri*, lagărul armateĭ, prin urmare însémnă lagăr, în care a stat Domnitorul treĭ dile împreună cu armata sa, ș'apoĭ ĭ-aŭ trimis prin locurile Moldoveĭ și a Valahieĭ pe unde eraŭ catane spre a'ĭ urmări și prinde.

12). *Parcanie*, corect *Parpacania barbacana*, întăritură exterióră, a forturilor din munțĭ.

13). *Varusi*, corect *Varoș*, turcește, însémnă casele și tóte clădirile afară de cetate, προάστειον. A dat dar foc tuturor caselor din afară de cetate.

14 și 15). *Coșurile* turcește, *agirlic*, greutate, povară, muniție, prin urmare ș'aŭ propus să lase greutățile ce le avea în strâmtorĭ, și să năvăléscă maĭ ușureĭ la pradă în Transilvania.

τογίσμι, maĭ corect δογίσὺμ pradă, jaf, răpire din partea armatelor năvălitóre.

Erorĭ strecurate în Cronicul luĭ N. Chiparisa.

pag. 86. Κοντζέσκουλος—maĭ probabil Conțescu, de cât Cogescu, s'a omis în traducere frasa: *„și nu s'a rușinat să céră de la Domn haragiu nelegal.*

„ 69. Κάστρον—în loc de κάστον, ραπίσματα—în loc de ρπίσματα.

„ 70. Și la Ceaur în loc de: și pe Ciaur.

„ 72. A scris Domnul la.... că Tătariĭ—în loc că la Tătariĭ.... Μολλαβίας cetește Μολδαβίας.

„ 73. S'a omis în traducere frasa: *„Și pe boerul Marele Comis Gheorghi Cantacuzin.*

„ 74. S'a omis ĭarăși frasa: *Și prea puțini aŭ fugit; pe cariĭ gonindu-ĭ din urmă.*

pag. 77. Πρὸς φύλαξιν—*spre pază*, în loc de pădită

„ 78. Ἕως ἑικοσι ἀνθρώπους—*ca la 200 ómenĭ*, ĭar nu 100. Cuvîntul λαὶ trebue exlus, ca neavênd loc în text.

„ 80. S'a omis frasa: *Iar împĕrăția are pace cu Polonii.*

NB. Aceste omiterĭ provin din causă că în manuscriptul meŭ și care probabil să fie a luĭ N. Chiparissa, lipsesc; exist însă în publicația acestuĭ Cronicar făcută de D-l Emil Legrand în Epistolaire grec, și le-am intercalat numaĭ în textul grecesc. 'Mĭ pare că conținutul fraselor ar reclama interpunerea lor.

www.dacoromanica.ro

III

CATALOGUL ISTORIC

a ómenilor însemnați din secului XVIII, dintre carii marea majoritate aŭ trăit în țările Române Valahia și Moldova

DE

CHESARIE DAPONTE

(Publicat de pe manuscriptul autograf a luĭ Daponte)

Κατάλογος ἱστορικὸς ἀξιόλογος τῶν καθ' ἡμᾶς χρηματισάντων ἐπισήμων Ρωμαίων, καί τινων μεγάλων συμβεβηκότων καὶ ὑποθέσεων, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ χιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ ἔτους, ἕως τοῦ ἐνεστῶτος ὀγδηκοστοῦ τετάρτου· καταστρωθεὶς παρὰ Κωνσταντίνου Δαπόντε Σκοπελίτου, τοῦ μετονομασθέντος Καισαρίου.

Ἀνδρῶν σοφῶν ἄθροισις καὶ ἐπισήμων,
οὓς ὁ νῦν ἐθλάστησεν, ὡς ῥόδα, χρόνος.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Διονύσιος ὁ Σεροglάνης (Σεροglάνης λέγεται πολίτης) σοφώτατος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως· τούτου φαίνονται δύο εὐχαὶ εἰς τὴν Παναγίαν, ἀνυμνοῦμεν τὴν δόξαν της. τὰς ἔχω, καὶ τὸ παρὸν ὑπόμνημα.

„Ὑπόμνησις περὶ τοῦ θαύματος ὅπερ πεποίηκεν ἡ Κυρία Δέσποινα Θεοτόκος πρὸς τὸν ἀχρεῖον αὐτῆς δοῦλον Διονύσιον, τάχα καὶ Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐπλήσθη χαρᾶς ὄντως στόμα ἡμῶν, καὶ ἡ γλῶσσα ἀγαλιάσεως, δι' ἧς ἀναγγέλλειν οὐκ ἂν σιγήσωμεν τὰ τοῦ Θεοῦ μεγαλεῖα, καὶ ἀνακηρύττειν εἰς δόξαν αὐτοῦ τὰ θεῖα τεράστια· καὶ κατὰ τὸν δίκαιον Τωβίαν, καιρός ἐστιν εἰπεῖν, „Μυστήριον

Catalog istoric important al Romeilor însemnaț̆ ce aŭ existat în timpul nostru, și a altor marĭ întâmplarĭ și afacerĭ, începênd de la anul una-mie șepte-sute pâna la anul present optdecĭ și patru (1700—1784) lucrat de Constantin Dâponte Scopelitul, care dupa aceea s'aŭ numit Chesarie.

Adunarea bărbaților înțelepți și importanți, pe cari i-a odrăslit acum timpul ca rose.

PATRIARHIĬ CONSTANTINOPOLULUI

Dionisie Seroglan (Seroglan se dice cetați[1]) fórte înveț̆at, Patriarh al Constantinopolului. A acestuia se ved doue rugăciuni la Preasânta Fecióra, să cântăm gloria eĭ; le am, și presenta istorisire.

Amintire despre miraculul, ce a făcut Dómna Stépâna Născătóre de D-dĕŭ către nedemnul eĭ serv Dionisie, ca Patriarh al Constantinopolului.

„S'a umplut de bucurie gura nóstră și de veselie limba nóstră, pentru care nu vom tăcea a anunța măririle luĭ D-dĕŭ și a predica minunele divine spre gloria luĭ. Și după dreptul Tobie este timpul de a dice : Bine

[1]) Notă pe marginea manuscriptuluĭ.

www.dacoromanica.ro

Βασιλέως γὰρ φησὶ κρύπτειν καλὸν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἀνακηρύττειν ἔνδοξον“· οὐ κρύπτοντες τὸν βυθὸν τοῦ ἐλέους, καὶ τὴν βρύσιν τῶν ἀπείρων θαυμάτων τῆς Θεομήτορος, ὅσα φημὶ δι' αὐτῆς ἀεννάως, χάριτι τοῦ μονογενοῦς αὐτῆς υἱοῦ, τοῖς ἐν θερμῇ τῇ πίστει καὶ τῷ τῆς εὐλαβείας ἐντόνῳ, πρὸς τὴν ἀντίληψιν αὐτῆς καταφεύγουσι δαψιλεύεται, προσεπαριθμοῦντες τοῖς μυριαρίθμοις αὐτῆς θαύμασι καινόν τι, καὶ πρόσφατον ἕτερον, ὅπερ κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἡμέραν ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς τῶν ἀπελπισμένων ἐλπίδος, παραδόξως ἡμῖν τεθαυματούργηται, πρὸς τοῖς ἄλλοις θαυμασίοις, οἷς ἐποίησε πρὸς ἐμὲ, ἰάσατο τὴν ἐκτήκωσιν, ἠλευθέρωσε τῆς φυλακῆς, τῶν ἐναντίων τὴν καταστροφὴν ἐνεδείξατο, ἐποίησε καὶ τοῦτο τὸ τεράστιον.

Πρὸ γὰρ ἤδη τριῶν ἐνιαυτῶν, πάθει μέ τινι σωματικῷ παριπεσεῖν ἐξ ἁμαρτιῶν μοι ἐγένετο, ὅπερ βουβωνοκοιλης ἦν εἶδος μέχρι τῶν κάτω τὴν ὄγκωσιν ἐπιτεινόμενον, οὗτινος ἀνιάτου διαμείναντος καὶ πολλήν μοι τὴν θλίψιν ὁσημέραι προστρίβοντος, τέως ἀμηχανήσας τοῖς ὅλοις, παλάμας ἱκετηρίους ἐξέτεινα πρὸς τὴν κοινὴν των πιστῶν προστασίαν καὶ τῶν καταπονουμένων ἀντίληψιν, ἐκ βάθους ψυχῆς αὐτῆς δεηθεὶς ῥύσασθαί με τοῦ δεινοῦ ἐκείνου συμπτώματος, μηδαμόθεν ἑτέρωθεν ἀπαλλαγὴν ἔτι τοῦ νοσήματος, ἢ ἐξ αὐτῆς καὶ μόνης με προσδοκᾶν καθομολογοῦντα τοῖς λόγοις, καὶ ἐπιβεβαιοῦντα τοῖς δάκρυσι.

Κἀντεῦθεν ἀνυπερθέτως μετὰ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν, ἡμέρας οὔσης κυριωνύμου, δεκάτην τρίτην ἄγοντος τοῦ Ἰουλίου μηνὸς, κατὰ τὸ τρέχον δηλαδὴ τοῦτο χιλιοστὸν ἑξακοσιοστὸν ἑβδομηκοστὸν καὶ ἔνατον ἔτος, κατέλαβον τὴν ἔξω τῶν τειχίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπ' ὀνόματι τῆς Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, βρύουσαν ἐκειθεν τὰς ἰάσεις Ζωοδόχον Πηγὴν, καὶ οὖσαν καὶ ὀνομαζομένην οὕτωσὶ φερωνύμως· ἐν ᾗ τὸν ὕμνον τῆς παρακλήσεως, σὺν ἁγιασμοῦ ραντίσμασιν εὐλαβῶς ἐξετελέσαμεν· εἶτα τῶν σωτηρίων αὐτῆς ναμάτων ἀντλήσαντες, καὶ νιψάμενος ἐν μεθέξει με γενέσθαι τῆς ψηχικῆς καὶ σωματικῆς ἰάσεως, ἱκέτευον τὴν τοῦ ἐλέους πηγὴν, ὡς ἄλλοι πάνυ πολλοὶ τῆς σφῶν σωτηρίας τετυχηκότες ἐκ τῆς ἐν πίστει ἀρύσεως τῶν σεβασμίων αὐτῆς ρείθρων καθιστόρηνται. Παραχρῆμά τ' ἐκεῖθεν ἀνακάμπτων, ἐν χρήσει ἐγενόμην διὰ τὸ μακροδιάστατον ἱππεύσεως, καὶ τοῦ ἵππου πρὸς οὐδεμιᾶς ὁρωμένης αἰτίας, ἀλλὰ προνοίας κέντροις, ἀρᾴτως πληγέντος, εὐπορεῖν οὐκ ἰσχύομεν· ἀλλὰ ὧδε κἀκεῖσε δι' αὐτοῦ τεταγμένοις κινήμασιν ἀπροαιρέτως ἐφερόμεθα, καὶ μόλις ἀνεσώθημεν οἴκαδε περιαλγεῖς ἅμα καὶ λίαν ἔγκοποι· τούτοις τοιγαροῦν τοῖς ἀκαθέκτοις ὁ ἵππος κινήμασι

este, se ḍice, a ascunde secretele Impĕratuluĭ, dar mărețe a predica lucrările luĭ D-ḍeŭ. Nu ascunḍênd abisul mileĭ și isvorul nespuselor miracule a Născătóreĭ de D-ḍeŭ; câte, ḍic, neîncetat se sĕvârșesc prin ea cu graţia unuĭa-născut al eĭ Fiiŭ celor ce se refug cu arḍĕtóre credinţă și cu piositate tare, la sprijinul eĭ, enumerând la nenumăratele eĭ miracule, ceva noŭ, și alta de curând. Decĭ în ḍiua acésta chiar, a speranţeĭ celor desnădăjduiţi, ni s'aŭ sĕvârșit minunĭ într'un mod extraordinar, pe lângă alte miracule, ce le-aŭ făcut pentru mine, a vindecat slăbiciunea mea, m'a eliberat din închisóre, și a arătat ninicirea contrarilor meĭ, în fine a făcut și acéstă minune. Cu treĭ anĭ deja maĭ înainte căḍênd eŭ într'o suferinţă corporală, ce mi s'a întâmplat din causa pĕcatelor mele, felul eĭ era bube pe pântece întinḍêndu-se umflătura până jos. De care rĕmânênd ne vindecat și aducêndu-mĭ multă întristare ḍilnic, în fine istovind tóte mijlócele de vindecare, am întins mânile rugătóre cătră protectóra comună a credincioșilor și ajutătórea celor suferinḍĭ, rugându-mĕ din adâncul sufletuluĭ cătră Ea, de a mĕ vindeca de acea cumplită suferinţă, mărturisind prin cuvinte că nu sperez maĭ mult vindecare de bólă de nicăiriĭ de aĭurea, ci numaĭ dela Ea singură, și întărind (cuvintele) cu lacrimĭ. După aceea imediat după sânta Liturgie, fiind ḍiua de Duminică, în treĭ-spre-ḍece a luneĭ luĭ Iuliŭ, anul curgĕtor una mie șepte-sute-șepte-ḍecĭ și nouĕ, am sosit afară de zidurile Constantinopoluluĭ, la isvorul cu numele Stĕpâneĭ nóstre Născătóre de D-ḍeŭ, *Zoodohon-pighi*, de unde isvorĕsc vindecările, din care causă este și ast-fel numit. Acolo am sĕvârșit cu piositate cântarea Paraclisuluĭ, spălându-mĕ cu aghiazmă. După acea am scos apă din mântuitórele eĭ isvóre și m'am spălat ca să se facă mie părtașe de vindecarea sufletuluĭ și a trupuluĭ, rugând pe Isvorul mileĭ, dupre cum și alţĭ mulţĭ și-aŭ găsit mântuirea lor, cum se istorisește din scóterea cu credinţă a apelor eĭ respectabile. Curând de acolo întorcêndu-mĕ eram în stare de a călări o mare distanţă; ĭar calul, prin nicĭ o causă altă vĕḍută, ci prin cercările Pronieĭ, rănindu-se într'un mod nevĕḍut, nu puteam să înaintez; dar prin mișcările luĭ regulate în oparte și în alta, ne-am dus fără voe și de abea ne-am salvat de acolo suferind și fórte osteniţi tot de odată.

www.dacoromanica.ro

Θλίψας, ὡς δοκεῖ, καὶ κενώσας ἀψοφητὶ καὶ ῥέμα τὴν ὄγκωσιν τοῦ οἰδήματος, ἀντὶ χειρὸς ἀκεστορίδος τινος, ὑπὲρ κατάληψιν καὶ αὐτῆς τῆς αἰσθήσεως ὅλους τοὺς ἰχῶρας ἀπεμάξατο. Καὶ μεθ' ἱκανὸν ἔγωγε γνοὺς ἐμαυτὸν ἄλλον ἀντ' ἄλλου σχεδὸν, ὡς ἄρδην τῆς ὀγκώσεως ἀφανισθείσης, (ὦ τῶν θαυμασίων σου Κύριε) ἐξεστηκὼς ἐγενόμην: καὶ ἀνθρωπὸν ὑγιεὶς ἀποκαταστὰς, ὄναρ ἔλεγον εἶναι τὸ παράδοξον ἐκεῖνο τεράστιον. Διὸ δοξάζειν τὴν ὑπερένδοξον Δέσποιναν, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, σὺν πᾶσι τοῖς περὶ ἐμὲ, τοῖς πρότερον εἰδόσι τὴν ὄγκωσιν καὶ τὸ πάθος, καὶ ἀνυμνεῖν ἐξεγειρόμεθα, καὶ εὐχαριστηρίους ᾠδὰς αὐτῇ ἀναπεμψάμενοι τῆς περὶ ἡμᾶς αὐτῆς κηδεμονίας, καὶ τυχείας ἀντιλήψεως. καὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ χαλεποῦ ἀρρωστήματος· ἐν αὐτῇ τε τὴν σωτηρίαν ἡμῶν καὶ ἴασιν ἐκείνου τοῦ νοσήματος βεβαίως καὶ ἀνεπισφαλῶς ἀναγράφοντες κηρύττομεν ἀσιγήτως τὴν ταύτης εὐεργεσίαν ἐν θεύματι καὶ πᾶσιν ἐπιβεβαιοῦμεν διὰ τοῦ παρόντος ὑπομνήματος, ὅπως ἐν περιστάσει, καὶ θλίψει, καὶ παθῶν παντοίων ἐφόδῳ γεγονὼς ἕκαστος, ταχέως ἐν πίστει προσδράμῃ τῇ Πανάγνῳ μητρὶ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ οὐ καταισχυνθήσεται. Ἀλλὰ δι' αὐτῆς τοὺς δεσμοὺς διαῤῥήξει πάσης κακώσεως, καὶ τῶν δεινῶν ἁπάντων χάριτι τοῦ Μονογενοῦς αὐτῆς ἀνασωθήσεται, ὡς ἐγώ. Περὶ τούτου δὲ καὶ περὶ ἄλλων πολλῶν θαυμασίων, ὧν ἐποίησε καὶ ποιεῖ καθ' ἑκάστην εἰς ἐμὲ, ὕμνον, καὶ εὐχαριστίαν μετ' εὐχῆς ἀναπέμπω τῇ Κυρίᾳ μου, καὶ δέξαι ταῦτα ὡς νηπίου ψελλίσματα.

Μεγαλύνων, μεγαλύνω σε, Ἄχραντε, τὴν τὸ γένος ἡμῶν μεγαλύνασαν. Δυσωπῶν, δυσωπῶ σε, Πανύμνητε, τὴν ἀεὶ δυσωποῦσαν τὸν Κύριον· ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν εὐλογῶν, προσκυνῶ, καὶ δοξάζω σε ὁ ἀχρεῖος ἐγὼ καὶ ἀνάξιος δοῦλος σου. Ποίαν γὰρ ἱκεσίαν προσάξω σοι, τὴν ἀεὶ ὑπὲρ ἁπάντων ἱκετευούσῃ χριστιανῶν, ὁ ἐναγὴς, καὶ ἐσπιλωμένος καὶ ταῖς αἰσθήσεσι, καὶ τοῖς νοήμασι, τῇ καθαρᾷ καὶ ἀμώμῳ μητρὶ τοῦ ἀληθινοῦ φωτός; Ποίας χεῖρας ἐκτείνω πρὸς τὴν βαστάσασαν χερσὶ τὸν τῶν ὅλων Θεὸν; ὅμως κατησχυμένῳ προσώπῳ, καὶ εἰς γῆν νεύοντι προσπίπτω σοι: Ἔπιδε ἐπ' ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλὸν, ἱκέτευσον τὸν κοινὸν δεσπότην, καὶ πλάστην τοῦ ἀνθρωπίνου φυράματος. Ἐξιλέωσαι ὡς μήτηρ τὸν φιλοικτίρμονα Κύριον· ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα· σκέπασάτω με ἡ δεξιά σου· τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς μου ἀνεπιβούλευτον διατήρησον· φώτισόν μου τὸν νοῦν, καὶ τὴν καρδίαν καθάρισον· ἵνα ὑμνῶ καὶ μεγαλύνω σε, περὶ ὧν ἐποίησας, καὶ καθ' ἑκάστην ποιεῖς,

Decĭ prin aceste mișcărĭ neregulate, calul sdruncinând, cum se pare, și deșertându-se cu încetul și pe nesimțite volumul umflăturei, în locul uneĭ mânĭ medicale, maĭ pre sus de orĭ-ce pricepere și însășĭ a simțireĭ, s'aŭ curățit tóte puróele. Iar eŭ m'am cunoscut cu timpul pe mine a fi maĭ altul, fiind-că s'aŭ nimicit cu totul umflătura, și am devenit surprins (o! minunele tale Dómne!). Dintr'acest ceas devenind sănătos, dic eam ca vis este acel miracul extraordinar. Pentru aceea ne rîdicăm a glorifica și a cânta pe Prea Mărita Stĕpână cu voce tare împreună cu toțĭ ceĭ din prejurul meŭ, cariĭ știaŭ umflătura de maĭ înainte și suferința. Trimițênd eĭ cânturĭ de mulțămire pentru îngrijirea sa cea pentru noĭ, și a ajutoruluĭ repede a și vindecăreĭ de bóla grea. Eĭ dar negreșit adscriind salvarea nóstră și vindecarea cu siguranță de acea bólă, predicăm netăcut bine-facerea eĭ prin minune și asigurăm pe toțĭ prin acéstă istorisire; pentru că orĭ carĭ întâmplându-se în nevoĭ, în întristărĭ, în atacurĭ de felurite suferințĭ, să alerge curând cu credință la Preacurata Maica Domnuluĭ, D-ḑeuluĭ și Mântuitoruluĭ nostru Iisus Christos și nu se va rușina. Pentru că prin ea sĕ nimicesc legăturile a tótă rĕutatea și a tuturor suferințelor, și cu grația Unuĭ născut al sĕŭ Fiiŭ se va mântui, precum eŭ. Pentru acésta și pentru alte multe minunĭ ce aŭ făcut și face cătră mine în fie-care ḑi, înalț prin rugăciune cântărĭ și mulțămirĭ Dómneĭ mele, și primește acestea ca o cântare copilărésc ă:

Mărind te măresc, Preacurată, care aĭ mărit neamul nostru, rugând te rog Prea laudată, care în tot-déuna aĭ rugat pe Domnul pentru ertarea pĕcatelor nóstre. Bine-cuvêntând mĕ închin și te glorific eŭ netrebnicul și nedemnul servul tĕŭ. Căcĭ ce fel de rugăciune să-țĭ aduc Ție, care te rogĭ în totdéuna pentru toțĭ creștinĭ, eŭ cel vinovat și înfrînat și cu simțurile și cu cugetările, Ție curată, neîntinată, Maĭca lumineĭ adevĕrate? Ce mânĭ să întind cătră ceea ce a ținut în mânĭ pe D-ḑeul totuluĭ? dar cu fața rușinată și privind spre pământ, cad la Tine. Privește spre mine pĕcătosul; rógă pe Stĕpânul comun și Creatorul făptureĭ omenești, solicită pentru mine ca Mumă pe Domnul cel iubitor de îndurare, întinde mâna Ta, acopere-mĕ cu drépta Ta. Conservă restul vieței mele neînvidiat; luminéză-mĭ mintea și curățește-mĭ inima, ca să Te cânt și să Te măresc

www.dacoromanica.ro

ἐζαιρέτως εἰς ἐμὲ, τῇ Θερμῇ προστασίᾳ σου, καὶ κραταιᾷ βοηθείᾳ σου, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας των αἰώνων. Ἀμήν".

Τούτου φαίνονται καὶ αἱ παροῦσαι ἐπιστολαὶ εἰς Ρωσσίαν, καὶ αἱ ἀποκριτικαὶ εἰς αὐτόν.

Διονύσιος ἐλέῳ θεοῦ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Τοῖς γαληνοτάτοις, κραταιοτάτοις, εὐσεβεστάτοις, καὶ χριστιανικωτάτοις, ἐλέει Θεοῦ, μεγάλοις αὐθένταις, καὶ μεγάλοις δουξίν, Ἰωάννῃ Ἀλεξιοβιτζῇ, Πέτρῳ Ἀλεξιοβίτζῃ, πάσης μεγάλης μικρᾶς τε καὶ λευκῆς Ρωσσίας αὐτοκράτορσι, πολλῶν τε ἄλλων αὐθεντιῶν καὶ γαιῶν Ἀνατολικῶν τε καὶ Δυτικῶν, καὶ πάντων τῶν βορείων μερῶν πατρικοῖς καὶ προπατορικοῖς κληρονόμοις, καὶ κυρίοις, καὶ ἐξουσιασταῖς, κατὰ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀγαπητοῖς, καὶ περιποθήτοις υἱοῖς τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάριν, ἔλεος, εἰρήνην βαθεῖαν, κράτος ἀκαταμάχητον, καὶ ἀστασίαστον διαμονὴν ἐπευχόμεθα παρὰ τῆς ζωαρχικῆς, ὁμουσίου, καὶ τρισυποστάτου Θεότητος, σωτηριωδῶς τε καὶ νικηφόρος συντηρουμένοις, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴν, εὐλογίαν, καὶ συγχώρησιν.

Ὥσπερ τῷ πυρὶ αὐτομάτως ἕπεται τὸ φωτίζειν, καὶ τῷ μύρῳ τὸ εὐωδεῖν, οὕτω καὶ τοῖς φιλοθέοις ἤθεσί τε καὶ τρόποις ἀναγκαίως ἀκολουθεῖν τὸ ὠφέλιμον· τοῦ τῆς οἰκουμένης φωστῆρος, Βασιλείου τοῦ οὐρανοφάντορος διαγγέλλοντος πάνυ καὶ κηρύττοντος συνῳδά τι τούτῳ, καὶ τοῦ τῶν Νυσσαέων Γρηγορίου του Θειολήρυκος, τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς ἔννοιαν, τούς τε πόρρω, καὶ τοὺς πέλας ἐπωφελεῖν, καθάπερ τὰ τῶν ἀρωμάτων εὐώδη τῆς ἰδίας εὐπνοίας τούς γε προσπελάζοντας, καὶ τὸν παρακείμενον ἀέρα ἀποπληροῖ, καὶ τὸν φύσει ἀγαθὸν παρεκτικὸν ἀγαθων παντοιων, καὶ τοῖς λοιποῖς γίνεσθαι. Ἡμῶν δε την ἀψευδεστάτην ταύτην γνῶσιν διὰ τῆς δεδοκιμασμένης πείρας ἀριδήλως πεπληροφορημένων ἐπὶ τὴν κραταιστάτην ἀκρώρειαν τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος τῶν γαληνοτάτων ἡμῶν ἐν Χριστῷ Βασιλέων, τὴν περαιωσιν τῶν ἀποθεγμάτων τούτων φιλοθέως ἐπέγνωμεν. Καὶ γὰρ ἡμᾶς τοὺς πρὸς Θεὸν Θερμοτάτους ὑμῶν εὐχέτας βασιλοπρεποῦς καὶ πανσεβάστου γράμματος κατόχους γενέσθαι καταξιώσαντες, μεγάλην ἡμῖν τὴν χαρὰν καὶ τὸ καύχημα ἀνεξαλειπτον πάντως προυξενήσατε, πολλῷ δὲ μᾶλλον, ὅτι καὶ τῇ τῆς ἡμῶν μετριότητος ἱκετηρίῳ προτροπῇ τε, καὶ δεήσει ἐπικαμφθέντες, τὸν ἐγχειρισάμενον ἡμῖν τὸ βασιλικὸν, καὶ ἀσπάσιον γράμμα Παρθένιον ἱεροδιάκονον, τὸν τοῦ ἱερωτάτου μητροπόλιτου Χαλκηδόνος κὺρ Γαβριὴλ, τοῦ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ καὶ συλειτουργοῦ, βοηθείᾳ

pentru cele ce aĭ făcut și ḍilnic facĭ escepțional mie, prin zelósa Ta protecție și puternicul Tĕŭ ajutor, acum și tot-déuna și în veciĭ vecilor, amin.

A acestuia se vĕd și presentele epistole (trimese) în Rusia, și respunsurile cătră el.

Dionisie cu mila lui D-ḍeŭ Arhiepiscop Constantinopolului, Romei nouă, și Patriarh Ecumenic.

Prea străluciților, prea puternicilor, prea piosilor și prea creștinilor, prin grația luĭ D-ḍeŭ, marilor Domnĭ și marilor Ducĭ Ión Alexievicĭ, și Petru Alexievicĭ, autocratorĭ a tótă Rusia Mare și Micĭ și Albă, și a multor altor domniate, și pămênturĭ occidentale și orientale și clironomĭ tuturor părților nordice din părinți și din strămoși și domnĭ și despunătorĭ. In Sântul Spirit iubiți și prea doriți fiĭ aĭ Smereniei nóstre, har, milă, pace îndelungată, stĕpânire nebiruită, și stare netulburată vĕ poftim dela începătorul viețeĭ, consubstanțialul și Tri-ipostatul D-ḍeŭ, menținêndu-vĕ în mântuire și în victorie; iar de la noĭ rugăciune, bine-cuvêntare și ertare.

După cum foculuĭ 'ĭ urmézĕ de la sine de a lumina, și miruluĭ de a mirosi, ast-fel și iubitórelor de D-ḍeŭ obiceiurĭ și moduri le urmézĕ cu necesitate de a fi de folos; de aseminea lumina ecumenică, cerescul Vasile, a anunțat în deajuns și predicat și împreună cu el și Grigorie al Nisselor, cuvêntătorul de D-ḍeŭ, că folosește cugetarea omuluĭ bun și pe ceĭ de departe și pe ceĭ de aproape.

După cum parfumurile aromatelor umplu aerul de evaporația lor și pe ceĭ ce se apropie și pe cel ce este pe loc, și face pe cel bun din natura luĭ de a trăda bunurĭ multiple și altora. Așa și noĭ informați invederat de acéstă nemincinósă cunoștință prin o experiență încercată, am recunoscut în mod divin, la stĕpânirea superióră a măreției regalității a prea luminaților voștri în Christos regĭ, potrivirea acestor sentințe. Și dar noĭ, rugătorĭ ferbinți cătră D-ḍeŭ pentru voĭ, învrednicindu-ne să fim posedătorĭ aĭ scrisoreĭ regale și pióse, ne-ați causat mare bucurie și o laudă cu totul neștérsă; cu atât maĭ mult că înduplecând prin o îndemnare rugătóre și prin cererea smereniei nóstre pe însĕrcinatul de noĭ Partenie Ierodiacon, cu scrisórea regală și respectósă, pe al Prea sântuluĭ Mitropolit al Halcedonieĭ, Chir Gavriil, a aceluĭ în Sântul

www.dacoromanica.ro

ἐνεχυρώσατε, καὶ ἐλέους πτέρυξιν ὑμῶν τοῦ βασιλικοῦ ἐκσομήσατε. Χρυσόβουλόν τε ἐλεημοσύνης βασιλικὸν τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς μεγαλειότητος καινὸν ἐδωρήσασθε, πρὸς τὰ βασιλικὰ τῆς οἰκτιρμοσύνης ὑμῶν σπλάγχνα χάριν βοηθείας εἰς πάλιν ἀνακάμψαι προστακτικόν. Ἅτινα δήπερ τὴν κατὰ τὴν Χαλκηδόνα σεβασμίαν Μονὴν τῆς μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας, καὶ τὸν ἱερώτατον αὐτὸν Ἀρχιερέα στενοχωρούμενον ἀνεπτέρωσαν μικρὸν, καὶ ἐθεράπευσαν. Ἐνθεντοι τὰς χεῖρας πρὸς ὕψος ἐπαίροντες καὶ τὰς Πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας ὁλοψύχως εὐχαριστίας τρόπῳ ὑμῖν τοῖς Κραταιοτάτοις χαριζόμενοι, μετὰ τοῦ μεγαλοφωνοτάτου ἐν προφήταις Ἡσαΐου ἀναβοῶντες φθεγγόμεθα: ἰδοὺ βασιλεῖς δίκαιοι βασιλεύουσιου· εὐλογήσει ὑμᾶς λαὸς ὁ πτωχὸς, καὶ πόλεις ἀνθρώπων ἀδικουμένων εὐλογήσουσιν ὑμᾶς· ἐγένεσθε γὰρ πάσῃ ταπεινῇ πόλει βοηθοὶ, καὶ τοῖς ἀθυμήσασι δι' ἔνδειαν σκέπη. Καὶ παρακαλοῦμεν ἐκτενῶς, ὅπως στηριξῃ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν βραχίον ὑμῶν τῇ ἀηττήτῳ αὐτοῦ δυνάμει. Καὶ παράσχηται ὑμῖν εἰρηνικὸν τὸ βασίλειον, πάσης στάσεως ἀνώτερον, καὶ ἐμφυλίου πολέμου. Οὐ τῆς τυχούσης λύπης ἀδόκιμοι καὶ ἡμεῖς γεγόναμεν, ὦ γαληνότατοι αὐτοκράτορες, περὶ τῆς ληστρικῆς ἁρπαγῆς τῶν ἱερῶν ἐκείνων λειψάνων· Ἵλεως γενοιτο ἡμῖν ὁ Θεὸς, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ὑπεράπειρον ἔλεος εἴη ὑμῖν ἀνεξάλειπτον. αχυε. Μαΐῳ Μηνὶ.

Τοῦ αὐτοῦ.

Τῷ μακαριωτάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπισκόπῳ τῆς βασιλευούσης μεγαλοπόλεως Μοσχοβίας καὶ πάσης Ῥωσίας, καὶ πάντων τῶν βορείων μερῶν πατριάρχῃ κυρίῳ Ἀδριανῷ· Τῷ ἐν ἁγίου πνεύματι ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτῳ τῆς ἡμῶν μετριότητος ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ, ὑγείαν πολυχρόνιον καὶ ἐπίδοσιν πνευματικὴν ἄνωθεν ἐπευχόμενοι, τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν ἀπονέμομεν.

Καὶ σώμασι μὲν τοῖς ἀνθρωπίνοις, μακαριώτατε ἀδελφὲ, οὐ τὴν αὐτὴν φαρμακείαν προσφέρειν τοὺς ἀκέστορας δέον, οὐδὲ τοὺς εὐφρονοῦντας τῶν ἀνθρώπων ἐπ' αὐτὴν παροτρύνειν τὴν ἑρμηνείαν θέμις ἐστὶν. Ἀλλ' ἄλλοις μὴν ἄλλην τὴν θεραπείαν, ἤγ' εὐεκτοῦσιν ἤγε καὶ κάμνουσιν ἐνεργεῖν, καὶ κοινῶς τῶν πάντων ἐπιμελεῖσθαί τε καὶ φροντίζειν ἀνάγκη. Ἀλλὰ καπὶ τοῖς τὰ ψυχικὰ πάθη νοερῶς τὰς ἰάσεις παρέχειν ἐμπιστευθεῖσι, καὶ κατὰ τὴν ἀκροτάτην τῆς ἐκκλησιαστικῆς κρηπίδος ὑψότητα προβιβασθεῖσιν ἐλλογίμοις τῷ ὄντι, καὶ εἰδήμοσιν ἰατροῖς τοῖς πνευματικοῖς τοῦτο οὐκ ἀνοίκειον. Ἄνωθεν γὰρ αὐτοῖς ἰσχὺς, καὶ χάρις θεία χαρί-

Spirit iubitul nostru frate și conliturgisitor, l-ați întărit cu ajutor și l-ați împodobit cu aripele mileĭ vóstre împĕrătești și ĭ-ați dăruit un noŭ hrisov împĕrătesc de miluire din partea maestățeĭ vóstre împĕrătești, prin care-ĭ porunciți a se reîntórce ĭarăși pentru ajutor la îndurările împĕrătești ale misericordieĭ vóstre. Cu care (ajutor) sânțita monastire din Halcidon a Mareĭ Martirĭ Eufimia și prea Sântul eĭ Arhiereŭ lipsit fiind, s'aŭ întraripat puțin și s'aŭ ușurat.

De aceea rădicând mânile spre înălțime și rugăcĭnnĭ patriarhale și bine cuvêntărĭ din tot sufletul în chip de mulțemire, adresându-vĕ vouĕ celor prea puternic, strigând ḑicem, cu cel mare la voce între profeți Isaia: iată împĕrați drepți împĕrățesc: vĕ va bine-cuvênta pe voĭ poporul cel sĕrac, și cetăți de ómenĭ nedreptățiți vĕ vor grăi de bine, căcĭ v'ați făcut ajutătorĭ la tótă cetatea înjosită și acoperemênt celor necăjiți de lipsă. Ne rugăm continuŭ ca sa întăréscă Domnul D-ḑeŭ brațul vostru cu neînvinsa luĭ putere și să vĕ dea vouĕ împĕrăție pașnică, maĭ presus de tótă rescóla și de resbelul civil. Nu de puțină supĕrare și noĭ am fost petrunși O! Serenisimĭ autocratorĭ, despre răpirea tâlhăréscă a acelor sânte reliquiĭ. D-ḑeŭ să ne fie nouĕ îndurător, a căruia har și neměsurata milă fie vouĕ nedeslipită. 1695, luna Maiŭ.

A aceluĭași

Prea fericituluĭ, prea sântuluĭ, din grația luĭ D-ḑeŭ, arhiepiscop a mareĭ politiĭ împĕrătescĭ Moscua, și a tótă Rusia și a tuturor părților nordului, patriarhuluĭ chir Adrian, iubituluĭ în Duhul Sânt și mult dorituluĭ frate a smereniei nóstre și conliturgisitor, dorindu-ĭ de sus sănătate îndelungată și propășire spirituală, ĭ trimetem salutare în Christos.

Precum prea fericite frate, nu se cuvine doctorilor a prescrie corpurilor omenești același medicament și nicĭ pe ceĭ ce cugetă bine dintre ómenĭ nu este permis aĭ îndemna la aceĭeși esprimare de cugetare. Ci este de nevoe a se îngriji cine-va și a se ocupa de toți în genere, că la alțiĭ alt medicament lucrézĕ, dupre cum sunt sănătoși, saŭ bolnavĭ. Așa acésta nu este nepotrivit chĭar și doctorilor spiritualĭ cărora li s'a încredințat a înlesni întelectual vindecărĭ patimelor sufletești și ca, în adevĕr învățați și cu cunoscințe, sunt înaintați la cea maĭ înaltă culme a treptelor bisericești. Căcĭ de sus lor

www.dacoromanica.ro

ζεται πρὸς τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, τὰς μὲν τῶν ψυχῶν ἀλγηδόνας καὶ μώλωπας εὐστοχάστως ἀποσοβεῖν, καὶ εἰς τὸ ὄντως ὑγιὲς ἀποκαθεστάναι· τὰς δὲ κακοηθείας τῶν τρόπων εὐμηχάνως ἀποσκορακίζειν, καὶ εὐήθεις ἀποτελεῖν, πάντας γε πάντως οἰακοστροφεῖν καὶ ἰθύνειν καὶ ἐς ἐφετὸν ὁδηγεῖν τὸ ἀκρότατον. Καὶ γὰρ γνωστῶς ἐπιγνώση ψυχὰς ποιμνίου σου, ἐν Παροιμιῶν βίβλῳ γέγραπται, καὶ ἐπιστήσεις καρδίαν σου ἐπὶ σαῖς ἀγέλαις. Τοιαύτη γε μὴν ἡμῖν ἐγνώσθη ἡ τῆς σῆς μακαριότητος πνευματικὴ, καὶ ὁλολαμπὴς κοσμιότης, ἐπιμελείᾳ διαπρέπουσα περὶ τὴν λογικὴν τοῦ Χριστοῦ ποίμνην, καὶ χάρισιν εὐδοκιμοῦσα ταῖς πνευματικαῖς. Διὸ καὶ δεόμαθα τοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ, ὅπως μένῃ ἡ σὴ ἁγιότης εἰς πολλῶν ἐτῶν περιόδους συντηρουμένη, καὶ τῷ κράτει τῆς Θείας ἰσχύος σωτηριωδῶς ἐνδυναμουμένη, καὶ ὀρθοτομοῦσα τὴν εὐσέβειαν, τὴν πρὸς ἅπαντα ὠφέλιμον οὖσα, καὶ ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης, κατὰ τὸ τοῦ Σκεύους τῆς ἐκλογῆς πρὸς Τιμόθεον λόγιον. Δεδέγμαθὰ σου τὴν σεβασμίαν καὶ φίλην ἐπιστολὴν, Μακαριότατε ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ, τὴν πνευματικῆς γέμουσαν εὐφροσύνης, καὶ τῆς περὶ ἡμᾶς εὐνοίας σου τῆς ἀδελφικῆς καὶ ἀδόλου καταφανὲς ἐγεγόνει τὸ σύμβολον· τὴν γὰρ τῶν φιλοχρίστων ψυχὴν εὐφραίνειν οἶδε καὶ χωρὶς Θεας ἡ κοινὴ τῶν ἀδελφῶν μνήμη, καὶ τὸ κατὰ πνεῦμα ἐς ἀλλήλους φανταστικόν. Ἡμεῖς μέντοι, τῇ Θείᾳ χάριτι καὶ τῇ τῶν Θεοπειθῶν τῆς σῆς μακαριότητος εὐχῶν ἀρωγῇ, τὸ ὑγιὲς ἔχομεν, γήρατι μὲν καμφθέντες, τῶν Θορύβων ἀπεχόμεθα. Καὶ ἡσυχίᾳ σχολάζοντες, ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων σωτηρίας τὸ Θεῖον ἐξελεούμεθα, μέχρις ἂν τῇ Θείᾳ κελεύσει, ἡ ἐκ γῆς γῆ εἰς γῆν καὶ πάλιν ἀπελεύσοιτο. Ἐπέγνωμεν δὲ, ὦ πνευματικὴ φιλότης καὶ ἦν ἡ σὴ μακαριότης ὁλότροπον ἔδειξε συνδρομὴ τῷ παρὰ τοῦ ἱερωτάτου Μητροπολίτου Χαλκηδόνος κὺρ Γαβριὴλ, τοῦ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ, καὶ συλλειτουργοῦ, πεμφθέντι ἱεροδιακόνῳ Παρθενίῳ. Καὶ τὴν πρὸς τοὺς γαληνοτάτους μεγάλους Αὐθέντας καὶ αὐτοκράτορας σύστασιν τὴν συνεχῆ καὶ τὴν βοηθείας χάριν παραίνεσιν, τήν τε τοῦ βασιλικοῦ αὐτῶν ἐλέους ἀποστολῆν, καὶ τὴν τῆς σῆς μακαριότητος ἐλεήμονα συμβοήθειαν, ἐφ οἷς ὁ ἱερώτατος οὗτος ἀρχιερεὺς εὐφράνθη, μικρὸν πως ἀναῤῥωσθεὶς καὶ βοηθηθεὶς. Ἐδεξάμεθα καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦ αὐτοῦ ἱεροδιακόνου Παρθενίου, ὅπερ ἡμῖν ἀπέστειλας ἀδελφικῆς ἀγάπης τεκμήριον. Καὶ εὐχαρίστως χάριτας ὁμολογοῦμεν τῇ σῇ Μακαριότητι· ἥν τινα διατηροίη Κύριος ὁ Θεὸς ὑγιαίνουσαν, καὶ εὐθυμοῦσαν κατὰ τὸν διπλοῦν, ἀνωτέραν τε πάσης προσβολῆς ὁρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν, καὶ ἔπ'

le este puterea și grația divină, ce li se hărăzește de la Părintele luminilor, pentru a vindeca cu chibzuință durerile și ranele sufletelor și pentru a restabili în adevĕr sănătatea; ĭar rĕlele conduite a le înlătura cu iscusință și a confăptui la deprinderĭ bune, și pe toți a-ĭ guverna în adevĕr și a-ĭ diregui și aĭ conduce la cea maĭ înaltă tréptă de perfecțiune. Pentru că în cartea Parimiilor se scrie: cu știință veĭ cunóște sufletele turmeĭ tale și-'ți veĭ tinde inima ta spre turmele tale. Ast-fel în adevĕr ni s'a făcut nouĕ cunoscut modestia spirituală și luminósă a prea fericireĭ tale cu grije, escelând în turma rațională a luĭ Christos și înflorind prin harurile spirituale. De aceea și ne rugăm D-ḑeuluĭ tuturor ca să stea Sânțenia ta conservată în perióde de mulți anĭ și imputernicită, spre mântuire, cu tăria divineĭ puterĭ și îndreptând evsevia, care este de folosință tuturor și care posedă făgăduința vieței de acum și aceleĭ viitóre, dupa ḑicerea vasuluĭ alegereĭ cătră Timoteĭ. Am primit stimata și dorita ta epistolă, prea fericite în Christos frate, plină de veselie spirituală, care s'a făcut semn evident despre buna-voință cătră noĭ a frăției și sincerității tale. Căcĭ știe să înveseléscă sufletul iubitorilor de Christos, și numaĭ amintirea comuna a fraților fără a se vede, cum și representarea reciprocă în spirit. Noĭ din grația luĭ D-ḑeŭ, și cu ajutorul rugăciunilor primite de D-ḑeŭ a fericireĭ tale, suntem sănătoși, gârbovit de bătrânețe, ne abținem de tulburărĭ și perzistăm în liniște, rugând divinitatea pentru mântuirea tuturor, până când prin chemarea divină, pământul din pământ în pământ ĭarăși se va întórce. Cunóștem, o spirituală amiciție! și ajutorul pe care în tot modul fericirea ta l-a arătat cătră prea sântul Mitropolit al Halcidonieĭ, Kir Gavriil, iubituluĭ în Christos frate și conliturgisitor, prin trimesul Ierodiacon Partenie. De asemenea și recomandarea continuă cătră prea luminațiĭ marĭ Domnĭ și Autocratorĭ și îndemnul cătră ajutor, și trimiterea mileĭ împĕrățiĭ a lor și conajutorul milostiv al fericireĭ tale, pentru care acest prea sânt arhiereŭ s'a bucurat, reîntărit puțin ceva și ajutorat. Am primit și noĭ prin același Ierodiacon Partenie ceea ce nĭ-ați trimes ca semn de frățéscă iubire, și cu plăcere mulțămim fericireĭ tale; pe care s'o conserve Domnul D-ḑeŭ sănătósă și voiósă pentru amândouĕ viețele, maĭ presus de

www.dacoromanica.ro

ἀγέλαις οὐρανίαις τοῖς Θείοις Ἱεραχίαις συναγελασθησομένην, εὐδοκίᾳ καὶ χάριτι τοῦ ἀρχιποίμενος Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ τῶν ὅλων δεσπότου. Ἀμήν.

Ἀδριανὸς ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς βασιλευούσης μεγάλης τῶν πόλεων Μοσχοβίας καὶ πάσης Ῥωσίας, καὶ πάντων τῶν βορείων μερῶν Πατριάρχης.

Διονυσίῳ ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, ἐν Χριστῷ τῷ Κυρίῳ πολυχρονίως ὑγιαίνειν, καὶ διὰ πάντὸς ἀποστολοκηρύκτως ἥδεσθαι

Τὸ τῆς ὑμετέρας παναγιότητος Θεόφρον πρὸς τὴν ἡμῶν μετριότητα γράμμα, ὡς ἐπισκεπτικὸν, καὶ τῆς ἐπὶ τὸν της ἁγίας καθ' ὑμᾶς ἐκκλησίας οἰκουμενικὸν Θρόνον καταστασεως ἐκφαντικὸν λαβόντες, τῷ τῶν ἁπάντων ποιητῇ, καὶ παντεπόπτῃ Θεῷ χάριτας ὁμολογοῦμεν, τὴν σὴν Μακαριότητα πάλιν ὡς καλὸν ποιμένα τῆς καθ' ὑμᾶς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, ἅμα τε σοφὸν καὶ πανέμπειρον καταστήσαντι, ὅπως τὸν λαὸν τοῦ Κυριου, ἐν παντὶ κατορθώματι κατέχων ἐπίδοσιν, ἐπὶ τὰς εὐαγγελικὰς τῆς ἀπεράντου καὶ πανευθύμου ζωῆς ἀγῆς· ὁθεν τῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν οἴκτων δεόμεθα, ἵνα ἐν πάσῃ θεαρέστῳ ἐργασίᾳ τῆς σῆς Μακαριότητος τὰς ὁδους ἐνώπιον αὐτοῦ κατορθῇς· ἧς ἕνεκα καὶ λοιπῶν τῶν πρὸς αὐτὸν εὐποιϊῶν, παντὶ τῷ τῶν Χριστιανῶν συστήματι, εἰρηνικὴν τε καὶ εὐτυχῆ ζωὴν δωρήσηται. Προσέτι τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιότητι πολλῶν ἐτῶν κύκλους ἐν εὐεξίᾳ τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ σώματος αὐτῆς, πρὸς την τῶν ὀρθοδοξων σύστασιν ἐφιέμεθα, καὶ θεαρέστως τὸ λογικὸν τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον ποιμαίνουσαν, τῆς οὐρανίου, καὶ ἀΐδιου μετὰ πάντων τῶν Ἁγίων μακαριότητος ἐπιτυχεῖν, καὶ γλυκυτάτην τὴν τοῦ Κυρίου φωνὴν ἀκοῦσαι: εἰσελθε εἰς χαρὰν ἐπουράνιον τοῦ Κυρίου σου. Ἔτι παρακαλοῦμεν τὴν ἐν τῷ Χριστῷ ἀδελφικὴν σου ἀγάπην, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς δι' ἐκφαντικῶν σου γραμμάτων, περὶ τῆς ἡμῶν διαγωγῆς ἐπισκέπτειν, μὴ ἀμνήμων ἔστω. Ἐπειδήπερ ημεῖς ἀεὶ τῆς ἀφ' ὑμῶν ἐπισκέψεώς τε καὶ πληροφορίας ἤτοι πῶς οἱ τῆς καθ' ὑμᾶς ἱερᾶς συνόδου πρόκριτοι τὴν διαγωγὴν ποιοῦσιν, ὁμοίως μοναχοὶ τε καὶ λαϊκοὶ ἐν τίνι καταστάσει διάγουσιν, εἰδέναι βουλόμεθα. Ἡμεῖς μὲν Θείᾳ χάριτι κατὰ τὸ παρὸν ἐν τῇ ζωῇ ἐσμὲν, ἕως οὗ ἔλθῃ, ὃ ἀπόκειται· καὶ κατὰ τὴν σὴν πρὸς ἡμᾶς περὶ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Γαβριὴλ τῆς

tot atacul inimicilor vĕḑuţĭ şi nevĕḑuţĭ şi connumĕrată cu tagmele cereştĭ a divinilor ĭerarhĭ, cu buna-voinţa şi cu harul Arhipăstoruluĭ Domnuluĭ nostru Iisus Christos, Stĕpânul tuturor. Amin.

Adrian cu mila luĭ D-ḑeŭ Arhiepiscop împĕrăteşteĭ, mareĭ între cetăţĭ Moscua, şi a tótă Rusia şi Patriarh a tuturor paŗţilor nordice.

Luĭ Dionisie, din graţia luĭ D-ḑeŭ Arhiepiscop Constantinopoluluĭ, Romeĭ nouĕ şi Patriarh ecumenic, în Christos Domnul pace în mulţĭ anĭ şi în tot-déuna bucuria cea de apostolĭ predicată.

Epistola înţeléptă a Prea Sânţieĭ Vóstre cătră Smerenia Nóstră, ca visitătóre şi arătătóre a stăreĭ tronuluĭ Ecumenic a sânteĭ vóstre Biserică primind'o, aducem mulţemirĭ Creatoruluĭ a tóte, şi vĕḑĕtoruluĭ a tóte D-ḑeŭ, carele a instituit pe prea fericirea ta ĭarăşĭ, ca bun pastor a mareĭ Biserică a luĭ Christos, din timpul vostru, ca pre un înţelept şi prea experient, ca pe poporul Domnuluĭ să-l conducĭ în cele evangelice la viaţă eternă şi prea fericită, ca cel ce posedezĭ progrese în tótă virtutea. De aceea ne rugăm milelor Fiuluĭ luĭ D-ḑeŭ şi Mântuitoruluĭ nostru ca în tótă lucrarea plăcută luĭ D-ḑeŭ a fericireĭ tale să ţi se îndrepte căile înaintea Luĭ, pentru care,cum şi pentru alte faceri de bine cătră el, să dăruiască la tótă mulţimea creştinilor pace şi viaţă fericită. Pe lângă acestea, poftim Sânţenieĭ Vóstre cursurĭ de mulţĭ anĭ în buna sănătate a sufletuluĭ şi a corpuluĭ pentru întărirea orthodocşilor şi păstorind plăcut luĭ D-ḑeŭ turma raţională a luĭ Christos să afle fericirea cerească şi eternă, împreună cu toţĭ sânţiĭ şi să auḑĭ prea dulcele glas al Domnuluĭ: Intră întru bucuria cerească a Domnuluĭ tĕŭ. Maĭ rugăm ĭubirea ta frăţască în Christos ca şi după acésta prin epistole încunoştiinţătóre să cercetezĭ de petrecerea nóstră şi să nu fie ne amintitóre. Pentru că noĭ tot-déuna prin cercetărĭ şi încunoştiinţărĭ voim a şti şi cum se pórtă ceĭ maĭ însemnaţĭ aĭ sântuluĭ vostru Sinod, de aseminea şi monahiĭ şi laiciĭ în ce stare se află. Noĭ din graţia luĭ D-ḑeŭ pentru present suntem în viaţă, până va sosi aceea ce-ĭ prescris. Şi după îndemnarea vóstră cătră noĭ despre Prea Sânţitul Mitropolit Gavriil al Halcedonuluĭ vom face o recomandare în favórea sa

www.dacoromanica.ro

Χαλκυδόνος παραίνεσιν, ἵνα πρὸς τοὺς γαληνοτάτους ἡμῶν αὐτοκράτορας ὑπὲρ αὐτοῦ προστασίαν ποιήσωμεν· ὅτι αὐτὸς διὰ τὴν τῶν Χριστιανῶν συναγωγὴν, τῇ αὐτοῦ προθυμίᾳ ἐπὶ δανεισμῷ ὑπόχρεως γενόμενος πρὸς οἰκοδομὴν καὶ ἀνάκτισιν τοῦ Θείου ναοῦ τῆς ὑγίας ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος, καὶ πανευφήμου Εὐφημίας, τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ὄντος προεχώρησεν ὡς καὶ διὰ γραμμάτων αὐτοῦ γνωστὸν ἡμῖν ἐγένετο, πρὸ τοῦ τὸν ἀρχιδιάκονον αὐτοῦ Παρθένιον πρὸς ἡμᾶς παραγενέσθαι. Ἡμεῖς κατὰ τὸ ἐν ἡμῖν, τοῖς μεγάλοις, καὶ γαληνοτάτοις ἡμῶν αὐτοκράτορσιν, Ἰωάννῃ Ἀλεξιοβίτζῃ, Πέτρῳ Ἀλεξιοβιτῃ προϋβάλλομεν καὶ τὴν βασιλικὴν ταύτην ἐκλαμπροτάτην μεγαλειότητα, περὶ τῆς συμβοηθείας ἐν τῷ χρέει τῆς αὐτοῦ Πανιερότητος παραίνεσιν ἐποιήσαμεν. Κἀκεῖνοι γοῦν οἱ μεγάλοι αὐτοκράτορες κατανεύσαντες, κατὰ τὴν αὐτῶν προαιρεσιν ἠλέησαν, οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος τῇ αὐτοῦ πανιερότητι διὰ τοῦ ἀρχιδιακόνου αὐτῆς πεντήκοντα ρούμπλια ἐπέμφθησαν. Παρ' ὃ καὶ εἰς σημεῖον τοῦ ἀδελφικοῦ ἡμῶν φίλτρου, καὶ δεξιότητος τῇ ὑμετέρα μακαριότητι δι' αὐτοῦ πάλιν.

Ἐγράφη ἐν τῇ βασιλευούσῃ μεγάλῃ τῶν πόλεων Μοσχοβίᾳ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ζσβ'. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας αχυδ'. μηνὶ μαΐῳ.

„Οἱ Βασιλεῖς τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Διονυσίῳ.

Θείῳ ἐλέει ἡμεῖς οἱ γαληνότατοι καὶ κραταιότατοι μεγάλοι βασιλεῖς καὶ αὐτένται, καὶ μεγάλοι δοῦκες, κνέζοι, Ἰωαννης Ἀλεξιοβίτζης, Πέτρος Ἀλεξιοβίτζης, πάσης μεγάλης, μικρᾶς, καὶ λευκῆς Ρωσσίας αὐτοκράτορες, Μοσχοβιας, Κιοβιου, Βλαδημιρίου, Νοβογραδίου, Βασιλεῖς Καζανίου, Βασιλεῖς Ἀστραχανίου, Βασιλεῖς Σιβηρίου, αὐθένται Ψκοβίας, καὶ μεγάλοι δοῦκες Σμολέντζκας Τουερίας, Ἰουγορίας, Περμίας, Βιατκίας ἢ Βιάτκης, Βουλγαρίας, καὶ τῶν ἑξῆς· αὐθένται, καὶ μεγάλοι δοῦκες Νοβογραδίας, τῆς κατωτέρω, Τζερνιγοβιας ἢ Τζερνιχοβίας, Ρεζανίας, Ροστοβίας, Ἰαροσλαβίας, Βελοζερίας, Οὐδορίας, Ὀβδορίας, Κοντινίας, καὶ παντὸς τοῦ βορείου κλίματος μονάρχαι, καὶ ἡγεμόνες τῆς κατ' Ἰβηρίαν γῆς, τῶν τε Καρταληνῶν, καὶ Γρουθινικῶν ἢ Γρυζηνῶν, βασιλέων καὶ τῆς Καβαρδικῆς γῆς, τῶν τε Τζερκασίων, καὶ ὀρεινῶν ἡγεμόνων, καὶ ἄλλων πολλῶν τοπαρχιῶν, καὶ γαιῶν ἀνατολικῶν τε καὶ δυτικῶν καὶ ἀρκτικῶν ἢ βορείων πατρικοὶ καὶ προπατορικοὶ κληρονόμοι, αὐθένται, καὶ ἐξουσιασταί. Ἡ ἡμετέρα βασιλικὴ μεγαλειότης τῷ παναγιωτάτῳ, καὶ μακαριοτάτῳ Κυρίῳ Διονυσίῳ, ἐλέει Θεοῦ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, βαθεῖαν εἰρή-

cătră prea luminaţi noştri autocratori. Fiindcă el în adevĕr aŭ început, pentru adunarea creştinilor, a edifica şi rădica divinul templu a sânteĭ glorióseĭ şi mareĭ martire, prea lăudata Eufimia cea din Halcedon, din zelul sĕŭ ajungênd a fi şi dator cu împrumut, care şi din scrisorile sale ni-s'aŭ făcut cunoscut, maĭ înainte de a veni la noĭ Arhidiaconul seŭ Partenie. Noĭ cât aŭ fost cu putinţă din partea nóstră, am prevenit pe mariĭ şi prea luminaţiĭ autocratorĭ Ión Alexievicĭ şi Petru Alexievicĭ şi am făcut îndemnare către acéstă împĕrătéscă prea strălucită măreţie pentru ajutorul datorieĭ Prea Sânţieĭ sale. Şi aceĭ marĭ autocratorĭ, admiţênd, după voinţa lor 'l-aŭ miluit, tot odată şi de la smerenia nóstră i s'aŭ trimis prea Sânţieĭ sale cincĭ-ḑecĭ de ruble, prin Arhidiaconul sĕŭ. Pentru care în semn de amiciţie între noĭ frăţéscă şi salutare prea fericireĭ vóstre (trimetem) prin el ĭarăşĭ.

S'a scris în împĕrătéscă, mare între cetăţi, Moscua, dela zidirea lumeĭ 7202, ĭar dela economia încorporareĭ 1694, luna Maiŭ.

Înpĕraţiĭ Patriarhuluĭ Ecumenic Dionisie.

Din graţia luĭ D-ḑeŭ Noĭ Serenisimiĭ şi prea puternicĭi mariĭ împĕraţi şi domniĭ şi mariĭ ducĭ, Cnejĭ Ión Alexievicĭ, Petru Alexievicĭ, autocratorĭ a tótă Rusia Mare, Mică şi Albă, a Moscuveĭ, Chiovuluĭ, Vlademiruluĭ, Novograduluĭ; împĕraţi aĭ Cazanuluĭ, împĕraţi aĭ Astrahanuluĭ, împĕraţi aĭ Serbieĭ, domnĭ Pscoveĭ şi mariĭ ducĭ de Smolensca, Toveria, Iuguria, Permia, Viatzca, Bulgarieĭ şi a altora. Domnĭ şi marĭ ducĭ Novgoroduluĭ de jos, Cernicovuluĭ, Rizaneĭ, Rostovuluĭ Iaroslavieĭ, Belozerieĭ, Hudoreĭ, Ovdoreĭ, Continieĭ şi monarhĭ peste tótă partea nordică şi egemonĭ a pământuluĭ din Iberia şi a regilor Cartalinilor şi Grutinilor şi a pământuluĭ Cavardic şi a Cercasienilor şi a principilor din munţĭ şi aĭ altor multe localităţi şi pământurĭ orientale, occidentale şi nordice, clironomĭ aĭ părinţilor şi strămoşilor, domnĭ şi dispunătorĭ. Măreţia nóstră împĕrătéscă prea Sânţituluĭ şi prea fericituluĭ Domnuluĭ Dionisie, din graţia luĭ D-ḑeŭ Arhiepiscop Constantinopoluluĭ, Romeĭ nouĕ şi Ecumenic Patriarh vĕ dorim să vĕ învredniciţĭ de o adâncă linişte, o petrecere sigură

www.dacoromanica.ro

νην, ἀσφαλῆ τε διαμονὴν ἐν Ὀρθοδοξίᾳ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολικῆς, ὑγείαν τε καὶ εὐημερίαν, ἅμα δὲ καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν παρὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἐν Τριάδι ἁγίᾳ δοξαζομένου καταξιωθῆναι ἐφιέμεθα. Ἔπεμψε πρὸς ἡμᾶς τοὺς μεγάλους αὐθέντας, πρὸς τὴν ἡμετέραν μεγαλειότητα, ἀπὸ τῆς μονῆς τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας, τῆς ἐν Χαλκηδόνι οὔσης, ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Χαλκηδόνος Γαβριὴλ, τὸν ἀρχιδιάκονον αὐτοῦ Πορφύριον, ἱκετεύσαι ἡμᾶς τοὺς μεγάλους αὐθέντας ἐλεημοσύνης χάριν· τὰ δὲ ἅγια λείψανα, ἅπερ εὐλογίας χάριν, πρὸς ἡμᾶς τοὺς μεγάλους αὐθέντας μετὰ τοῦ ἀρχιδιακόνου ἦσαν ἀπεσταλμένα, ἥρπασαν παρ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπιπεσόντες λῃστρικῶς οἱ ἀσεβεῖς κλέπται. Μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς ἡμᾶς τοὺς μεγάλους αὐθέντας πρὸς τὴν ἡμετέραν βασιλικὴν μεγαλειότητα ἔγραψεν ἡ σὴ Παναγιότης περὶ αὐτοῦ τοῦ μητροπολίτου Χαλκηδόνος τοῦ πανιερωτάτου, δηλοποιοῦσα ἡμῖν τὴν ἀνακαίνισίν τῆς μονῆς τῆς ἁγίας ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας, περί τε τῶν συμβεβηκότων αὐτῷ λυπηρῶν, καὶ ζημιῶν ἐν τῇ ἀνακαινισει ταυτης καὶ ἵν' ὅπως ἡμεῖς οἱ μεγάλοι αὐθέντα, ἡ ἡμετέρα βασιλικὴ μεγαλειότης εὐδοκήσωμεν, τῇ αὐτῇ ἁγίᾳ μονῇ τὸ τῆς ἡμετέρας βασιλικῆς μεγαλειότητος ἔλεος ἀποδοῦναι· ὅθεν ἡμεῖς οἱμεγάλοι αὐθένται, ἡ ἡμετέρα βασιλικὴ μεγαλειότης, τὸν προγραφέντα τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Χαλκηδόνος ἀρχιδιάκονον, καὶ τὴν λοιπὴν αὐτοῦ συνοδιαν, πρὸς τὸν ἡμέτερον βασιλικὸν Θρόνον προσεγγίσει, καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς πεμφθεῖσαν αὐτῆς ἐπιστολὴν δεξασθαι ὡρίσαμεν, καὶ ἀκούσαντες περὶ τῆς συμβάσης αὐτῆς ἐν ὁδῷ ἁρπαγῆς ἐλυπήθημεν· τῆς δὲ ἡμετέρας βασιλικῆς μεγαλειότητος ἔλεος, ἱκεσίας ἕνεκεν τῆς αὐτῆς ἱεραρχίας, ἐπέμφθη πρὸς αὐτὸν τὸν πάνιερώτατον μητροπολίτην Λαχηδόνος μετὰ τοῦ ἀρχιδιακόνου αὐτοῦ σαμούρια, τιμῆς ἑκατὸν πεντήκοντα ρουμπλίων, πρὸς τούτοις καὶ πεντήκοντα χρυσᾶ φλωρια. Ἔτι δὲ καὶ ἡμέτερον χρυσόβουλλον, τῆς ἡμετέρας δηλαδη βασιλικῆς μεγαλειότητος ἐδόθη αὐτοῖς καινόν, δι' οὗ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἐλεύσονται εἰς τὸ βασίλειον ἡμῶν ἔλεημοσύνης χάριν· τὸν δὲ προρρηθέντα ἀρχιδιάκονον ἐλεήσαντες τῷ τῆς ἡμετέρας βασιλικῆς μεγαλειότητος ἐλέει, πέμψαι πρὸς ἡμᾶς μέτα τοῦ παρόντος τῆς ἡμετέρας βασιλικῆς μεγαλειότητος γράμματος ἀπεφήναμεν. Πρὸς τούτοις παραδίδομεν ὑμᾶς τῷ Θεῷ, εἰς συντηρησιν· ἡμᾶς δὲ ἐγχειριζομεν ταῖς ἁγίαις αὐτῆς εὐχαῖς, καὶ τῇ εὐλογίᾳ.

Γέγραπται ἐν τῇ αὐλῇ τῆς βασιλείας ἡμῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ μεγαλοπόλει Μοσχοβίᾳ, ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ,ζσθ', ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ, τῆς βασιλείας ἡμῶν ἔτει δεκάτῳ τρίτῳ".

în ortodoxie a Bisericeĭ Orientale a luĭ Christos, sănătate, prosperitate, împreună cu mântuirea sufletéscă dela Domnul și D-deŭ, cel Sânt, glorificat în Treime. A trimis la Noĭ, mariĭ domnĭ, cătră măreția nóstră, dela monastirea Sânteĭ Martire Eufimia, cea din Calcedon, Prea Sânțitul Mitropolit al Halcedonuluĭ Gavriil pe arhidiaconul sĕŭ Partenie, spre a ne ruga pe noĭ, mariĭ domnĭ, pentru milă. Iar sântele reliquiĭ cariĭ pentru bine-cuvêntare aŭ fost trimise cătră noĭ mariĭ domnĭ, cu arhidiaconul le-aŭ furat dela el, căděnd în cale asupra sa tâlhărește nepioșiĭ hoțĭ. După acésta cătră mariĭ domnĭ, cătră a nóstră măreție regală, a scris Prea Sânția ta despre acest Mitropolit al Calcedonuluĭ Prea Sânțit, anunțându-ne reînoirea monastireĭ a sânteĭ gloriósă, mare martiră Eufimia, și despre împrejurările sale întristătóre și perderĭ în acéstă reînoire; pentru ca noĭ mariĭ domnĭ, regala nóstră măreție, să bine voim a da milă mareția nóstre regală la acéstă sântă monastire. Deci noĭ mariĭ domnĭ, regala nóstră măreție, pe citatul Arhidiacon a prea Sânțituluĭ Mitropolit al Halcedonuluĭ, și ceca-l-antă sinodie a luĭ am hotărît, de a se apropia de tronul nostru regal și să primim epistola sa trimisă nouĕ și audind despre întêmplarea furtuluĭ aceluĭa în drum ne am întristat; Iar mila mărețieĭ nóstre regale, din causa cereriĭ aceleĭ hierarhiĭ, s'a trimes cătră însuși prea Sânțitul Mitropolit al Calcedonului cu Arhidiaconul sĕŭ samure în preț de 150 de ruble, pe lângă aceste și 50 galbenĭ în aur. Încă și hrisovul nostru, adică a mărețieĭ nóstre regale s'a dat lor din noŭ, prin care de acum înainte vor veni în regatul nostru pentru milă. Am gratificat și pe sus ḑisul Arhidiacon cu mila mărețieĭ nóstre regale și declarăm că l'am trimis cătră voĭ cu presenta scrisóre a mărețieĭ nóstre regale. Pe lângă acestea vĕ predăm luĭ D-deŭ spre conservare; iar noĭ ne încredințăm sfintelor vóstre rugăciunĭ și bine-cuvêntăreĭ.

S'a scris în curtea regalităţeĭ nóstre. în marea politie regală Moscua, în anul de la ḑidirea lumeĭ 7202, luna Iulie; ĭar al regieĭ nóstre în al 13 an.

www.dacoromanica.ro

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου, ὅστις ἀπέθανεν εἰς Βουκουρέστιον· αἰωνία ἡ μνήμη αὐτοῦ!

Μετ' αὐτὸν ἔγινε πατριάρχης Ἰάκωβος ὁ Χῖος· ἀτεθανε δὲ καὶ αὐτὸς εἰς Βουκουρέστιον.

Εἶτα Καλλίνικος ὁ σοφώτατος.

Εἶτα Νεόφυτος.

Εἶτα Γαβριήλ.

Εἶτα Ἀθανάσιος ἀπὸ Ἀδριανούπολιν. Οὗτος μετὰ τὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου παραίτησιν, ἀπῆλθεν εἰς Γιάσιον ἐπὶ τῆς αὐθεντίας τοῦ περιβοήτου Βασιλείου τοῦ Ἀλβανίτου, ὅστις εἴκοσι χρόνους αὐθεντεύσας, ἔκτισε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ δύο περίφημα μοναστήρια, τῆς Παναγίας τοῦ Γκόλια, τὸ Βατοπαιδινόν, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ θαυματουργὴ εἰκὼν τῆς Παναγίας, καὶ τὸ τῶν ἁγίων τριῶν Ἱεραρχῶν, τὸ ἀφιερωμένον εἰς τὸ κοινὸν τοῦ ἁγίου Ὄρους, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ λείψανον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς τῆς νέας, ὁποῦ αὐτὸς ἔστειλεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ τὸ ἔφερεν. Ἐπλήρωσε δὲ καὶ ὅλον τὸ χρέος τοῦ ἁγίου Τάφου, δίδωντας ἑβδομήντα χιλιάδας φλωρία· ἔργα καὶ καλὰ, καὶ μεγάλα, καὶ βασιλικά. ὄχι αὐθεντικά· αἰωνία ἡ μνήμη του! Ὁ δὲ Ἀθανάσιος εἰς Γιάσιον ὤντας, καὶ κατοικῶντας εἰς τὸ ἐκεῖ ἔξω τοῦ Γιασίου μοναστήριον Παγῶνι λεγόμενον, νῦν δὲ χρημνισμένον καὶ μὴ φαινόμενον, μετόχιον τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει βασιλικοῦ μοναστηρίου Ξηροτοτάμου, εἰς τὸ ὁποῖον ἔβαλε τὴν μετάνοιάν του, ἀφιέρωσε καὶ τὴν βιβλιοθήκην του. Ἐκεῖ οὖν εἰς τὸ Παγῶνι ἡσυχάζωντας, ἐσύνθεσεν ὕμνους, καὶ προσεφώνησεν αὐτοὺς Βασιλείῳ τῷ ἡγεμόνι, ὧν ἡ ἐπιγραφὴ.

„Ἀθανασίου Πατριάρχου Ὕμνος πρὸς τὴν ἀειπάρθενον καὶ Θεοτόκον Μαρίαν, ὧν ἡ ἀκροστιχὶς: Ἀθανάσιος ἐλέῳ θεοῦ, ὁ πρώην Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τῷ εὐσεβεστάτῳ, καὶ θεοφρουρήτῳ Ἡγεμόνι Μολδοβλαχίας,

Κυρίῳ Ἰωάννῃ Βασιλείῳ

Ἀρχαγγέλων, Ἀγγέλων τὰ τάγματα,
νοερῶν στρατιῶν τὰ συστήματα,
τὰ φρικτά σου, Παρθένε, θαυμάσια
μεγαλύναι οὐδόλως ἰσχύουσι,
σὺ γὰρ εἶ αὐτῶν δόξα καὶ καύχημα·
πῶς ἐγὼ οὖν τολμήσων δοξάσαι σε;
ἀπορῶ, τρέμων ὅλος ἐξίσταμαι,
ἀλλὰ θάρρυνον σύ με, καὶ πρόσδεξαι·
σοὶ γὰρ θαρρῶν προστρέχω, δέξαιμε Παναγία.

Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἀθανασίου ἐχρημάτισε πρωτοσύγγελος ὁ Καισάριος βυζάντιος, ἄνθροπος πολυμαθὴς, καὶ ἐπίσημος· τούτου σώζεται καὶ πασχάλιον κυκλοειδὲς ἀιώνιον.

Aceste despre patriarhul Dionisie care a rĕposat în Bucureștĭ, eternă amintirea luĭ [1]).

După el s'a făcut patriarh Iacov din Chio, aŭ murit și acesta în Bucureștĭ [2]).

Apoĭ Calinic cel prea-înțelept [3]).

Apoĭ Neofit [4]).

Apoĭ Gavriil [5]).

După aceea Atanasie din Andrianopol [6]).

Acesta, după demisionarea din tronulŭ ecumenic, a venit în Iașĭ, în domnia renumituluĭ Vasile Albanitu; care domnind 20 anĭ, a zidit pe lângă altele și cele douĕ monastirĭ prea însemnate: a Prea Sânteĭ (Născĕtóre) Golia, cea a Vatopeduluĭ, la care este icónă făcĕtóre de minunĭ a Prea Sântei; și cea a Sânților Treĭ-ĭerarhĭ, afierosită comunităței Sântuluĭ Munte, în care sunt reliquiile Sânteĭ Paraschive cea nouă, pentru care acesta a trimis în Cetate (Constantinopol) și le-a adus. Aŭ plătit încă și tótă datoria Sântuluĭ Mormânt, dând 70,000 de galbenĭ; lucrurĭ și bune și marĭ și regale, ĭar nu domnești; eternă fie amintirea luĭ. Iar Atanasie fiind la Iași și locuind acolo la monastirea dișă Păun, afară din Iași, însă acum ruinată și nevĕdută. metohu a monastireĭ regale din Sântul munte, Xiropotamul, în care și-a luat metania sa, a afierosit și biblioteca sa. Decĭ acolo la Păun stând în liniște a compus imne, pe care le am, și le-a dedicat luĭ Vasile Egemonul, a cărora titlu este: A luĭ Atanasie Patriarhul, imne cătră pururea fecióra și Născĕtórea de D-dĕŭ Maria, a cărora acrostih este: Atanasie cu mila luĭ D-dĕŭ fost Patriarh ecumenic, prea piosuluĭ și păzituluĭ de D-dĕŭ Egemon al Moldo-Vlahieĭ,

Domnuluĭ Ión Vasilie.

Ordinele Arhanghelilor, a Angelilor, sistemele armatelor spirituale, nu sunt de loc în stare a mări înfricoșatele tale minunĭ Prea Curată; tu dar ești gloria lor si lauda. Cum dar eŭ voiŭ îndrăzni a te glorifica, nu știŭ, tremurând cu totul sunt în extaz, dar încurajază-mĕ tu și mĕ primește; cătră tine îndrăznind alerg, primește-mĕ Prea Sântă.

Pe timpul patriarhieĭ luĭ Atanasie a fost protosinghel Kesarie Visanti, om prea învĕțat și însemnat. Se conservă și o pascalie a luĭ în forma de ciclu perpetuŭ.

www.dacoromanica.ro

Κύριλλος ἀπὸ Κυζίκου Ἀθανασίου διάδοχος.

Κυπριανὸς ἀπὸ Σμύρνης διάδοχος.

Κοσμᾶς ἀπὸ Ἀλεξανδρείας διάδοχος, καὶ πάλιν Ἀλεξανδρειας.

Ἱερεμίας Πάτμιος ἀπὸ Καισαρείας διάδοχος.

Παΐσιος κιουμουρτζόγλους Νικομηδεὺς, ἀπὸ Νικομηδείας διάδοχος, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ νησὶ τῆς Χάλκης.

Νεόφυτος Πάτμιος, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ ἐν τῇ Πάτμῳ τοῦ Θεολόγου ἱερὸν μοναστήριον· τοῦτον ἐξελθόντα ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Πατριαρχίου, μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς, ὁρμήσας ἕνας ἀρβανίτης, τὸν ἐκτύπησε μὲ τὸ μαχαῖρι.

Σεραφεὶμ ἀπὸ Νικομηδείας διάδοχος, ἀγραφιώτης, ἀπὸ τὴν μεγάλην Καστανιὰ.

Κύριλλος μωραΐτης ἀπὸ Νικομηδείας· καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει σκήτην τῆς Ἁγίας Ἄννης εἰς τὸ κτισθὲν παρ' αὐτοῦ κελλίον.

Καλλίνικος ἀπὸ τὸν Σωτῆρα τῆς ζαγορᾶς, ἐπίσημος διὰ μάθησιν, ἀπὸ Προϊλάβου· Τοῦτος ζῇ, καὶ εἶναι εἰς τὴν πατρίδατου· ἔχει καὶ ἀδελφὸν τὸν νῦν Δημητριάδος Γρηγόριον. Αὐτὸς τὴν Δημητριάδα ἐπισκοπὴν οὖσαν Λαρίσης ἐτίμησεν εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν, διὰ νὰ τιμήσῃ τὸν ἀδελφὸν του.

Αὐτὸς ἔχει καὶ συγράμματα, ἀλλ' ἀτύπωτα.

Σεραφεὶμ Ἀλβανίτης ἀπὸ Φιλιππούπολιν· ἐξόριστος δὲ ὢν εἰς τὸ ἅγιον ὄρος, κατέφυγεν εἰς τὴν ἁρμάδα τῶν Μοσγόβων, καὶ μετ' αὐτῆς ὑπῆγεν εἰς τὸ Πετρομπούργ. Καὶ παρὰ τῆς βασιλίσης προσδεχθείς, καὶ φιλοδωρηθεὶς, ὡς ἔλεγαν, ἑξῆντα χιλιάδας Ῥούμπλια, καὶ πέντε κατ' ἔτος, καὶ τὴν βασιλικὴν καρέταν τῆς βασιλίπης Ἐλισάβετ (μεγάλη φιλοδωρία, εἰ οὕτως ἔχει) ἐστάλθη εἰς Ἴσναν εἰς ἕνα μοναστήριον, ὅπου καὶ ἀπέθανεν. Κατέφυγε δὲ εἰς τὴν ἁρμάδα, νομίζωντας ὄχι, ἀμὴ πιστένωντας βέβαια αὐτὸς, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἔθνη, καὶ συμφώνως τὸ ἔλεγαν παῤῥησία, καὶ Ἑβραῖοι, καὶ Ἀρμένιοι καὶ Φράγγοι, καὶ Ῥωμαῖοι, ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ Τοῦρκοι, πῶς πέρνεται ἡ πολὶς ἀπὸ τοὺς Μοσγόβους διὰ νὰ γίνῃ αὐτὸς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, νὰ πάρῃ τὸ ὄνομα· Πλὴν ἄλλαι μὲν βουλαὶ ἀνθρώπων, ἄλλα δὲ Θεὸς κελεύῃ.

Ἰωαννίκιος Καρατζᾶς Βυζάντιος, ἀπὸ πρωτοσύγγελος τοῦ Πατριαρχείου Πεκίου, ἀπὸ Πεκίου Χαλκηδόνος, καὶ ἀπὸ Χαλκηδόνος Πατριαρχης, καὶ ἔτι ζῇ, καὶ κάθηται εἰς τὰ ἐν τῇ Χάλκῃ ὀσπητιά του.

Σαμουὴλ τῆς Χαντζερλοῦς υὸς, βυζάντιος, φιλόσοφος, ἀπὸ Δέρκων, καὶ ἀπέθανεν εἰς Χάλκην. Οὗτος προεβίβασε τὸν Δέρκων εἰς τὸν ὄγδοον βαθμὸν, ὁποῦ σήμερον εἶναι.

Μελέτιος Τενέδιος ἀπὸ Λαρίσης, καὶ ἀπέθανεν εἰς

Ciril din Kizic, succesor luĭ Atanasie.

Ciprian din Smirna succesor.

Cosma din Alexandria succesor, și ĭarășĭ la Alexandria.

Eremia Patmianul din Cesaria, succesor.

Paisie Kiumurțoglu din Nicomidia, din al Nicomidieĭ succesor, și a reposat în insula Halke.

Neofit Patmiul, a reposat în sânta monastire a teologuluĭ, în Patmos. Pe acesta când ĭeșa din biserica patriarhală, după sânta liturg e a Duminicieĭ, aruncându-se asupra luĭ un albanit, l'a lovit cu cuțitul.

Serafim din Nicomedia succesor, Agrafiot, din marea Castania.

Chiril Moraitul din Nicomidia. A reposat în schitul Sântuluĭ Munte, a Sânteĭ Ane, în kilia zidită de el.

Calinic din Sotira Zagoreĭ, insemnat prin erudițiune, dela Proilav. Acesta trăește și este în patria luĭ. Are și frate pe cel de acum Grigorie al Dimitriadeĭ. Acesta a înnălțat Dimitriada, ce era episcopie a Larisieĭ, la arhiepiscopie, pentru a onora pe fratele sĕŭ.

Acesta are și scrierĭ, dar neimprimate.

Serafim albanitul din Filipopol. Fiind exilat la Sântul Munte a fugit în flota Moscovilor și după aceea s'a dus la Petersburg. Iar de împărătésă primit și dăruit cu darurĭ, cum ḍicéŭ, cu 65,000 ruble anual, și cu caretă regală a împărăteseĭ Elisabeta (mare dăruire, dacă era astfel) și a fost trimis la Izna, la o monastire, unde a și murit.

S'a refugiat în flotă, nu socotind, ci creḍênd el cu siguranță, după cum și tóte popórele, și unanim o spunéŭ pe față și Evreiĭ, și Armeniĭ, și Franghiĭ (Catoliciĭ din imperiul otoman) și Romeiĭ, precum și însușĭ Turciĭ, cum că să ĭea Cetatea (Constantinopol) de Moscoviți, pentru ca să se facă acesta întâiul patriarh al Constantinopoluluĭ, ca să ĭa numele. Dară altele sunt cugetările ómenilor și altile ordonă D-ḍeŭ.

Iónikie Karagea, Bisantian, din protosinghel al Patriarhuluĭ de Pechiŭ, din al Pechinluĭ al Halcedonuluĭ, și din al Halcedonuluĭ patriarh; și încă trăește și șede în casele luĭ din Halchi.

Samuil fiul Hangerleĭ, Bisantian, filosof, din Derka, și a reposat la Halchi. Acesta a inaintat pe (arhiereul) de Derca la al optulea grad unde este astădĭ.

Meletie Tened din Larisa și a reposat în

www.dacoromanica.ro

Τένεδον. Ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας τούτου εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους ἑξηνταεννέα, τὸν Ἀπρίλλιον μετὰ τὰς δέκα, τὴν μεγάλην ἑβδομάδα, ἐστάλθησαν ἀπὸ τὴν Πόρτα Γιανίτζαροι, ἐπάτησαν τὸ Πατριαρχεῖον, καὶ ἐσίκωσαν τὸν Πατριάρχην αὐτὸν Μελέτιον μὲ τρεῖς τέσσαρας Ἀρχιερεῖς, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ πρώην Εὐρίπου, τὸν πρωτοσύγγελον, τὸν ἀρχιδιάκονον, τὸν οἰκονόμον, καὶ ἄλλους τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου καὶ λαϊκούς, νοταρίους, καὶ παρατυχόντας, ἕως τριάντα· τούτους ὅλους τοὺς ὑπῆγαν εἰς τὸ Πασᾶ-Καπισὶ εἰς τοῦ Μουζούραγα τὴν φυλακήν· ἐκεῖθεν ἀπέλυσαν τοὺς ἀρχιερεῖς, ἐκτὸς τοῦ Εὐρίπου, καὶ τινας ἄλλους, τὸν δὲ Πατριάρχην, πρωτοσύγγελλον, ἀρχιδιάκονον, οἰκονόμον, καὶ ἄλλους ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι, τοὺς ἔστειλαν εἰς τὸν Μποσταντζήμπασῃ εἰς τὸν Φοῦρνον· τῇ δὲ μεγάλῃ τετράδῃ ἢ πέμπτῃ, ἀφοῦ ἐσκέντζευσαν τὸν πρωτοσύγγελλον, τὸν οἰκονόμον καὶ ἄλλους νύκτα, παρόντος τοῦ βασιλέως, ὥντας νὰ βάλλουν εἰς σκεντζὶ καὶ τὸν Πατριάρχην, ἐπρόφθασεν, ἦλθε δρομαῖος μέσα ἀπὸ τὸ βασιλικὸ σαράγι ὁ μπὰς Καρακουλάκης, λέγωντας, γιανκίνι μέσα εἰς τὸ σαράγι! Καὶ εὐθὺς ἐσηκώθη τεταραγμένος ὁ βασιλεύς, εἰπών, ἀθῶοι οἱ ἄνθρωποι τοῦτοι, καὶ νὰ μή σκεντζευθῇ πλέον κανείς, ἕως δευτέρας μου προσταγῆς. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐπρόσταξε καὶ ἀπέλυσαν πάντας· ἀπέθαναν δὲ τρεῖς τέσσαρες ἀπὸ τὰς βασάνους, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Εὐρίπου, τὸν ὁποῖον ἐβασάνισαν ἐξαιρέτως, λέγοντες νὰ ἦναι αὐτὸς ὁ ἴδιος Στέφανος, μὲ τὸ νὰ τὸν ὡμοίαζε. Καὶ τὸν μὲν Πατριάρχην ἐξώρισεν εἰς Μιτυλήνην, τὸν δὲ ἀπὸ Θεσσαλονίκης Θεοδόσιον ἔκαμε Πατριάρχην. Ταῦτα δὲ πάντα ἔγιναν δι' αὐτὸν τὸν εἰς τὸ Μαυροβοῦνι φημιζόμενον τότε Στέφανον, τὸν πρῶτα ὑπήκοον, καὶ ὕστερα πολεμάρχον ἐναντίον τῆς βασιλείας, διὰ παρακινήσεως τῆς Ρωσσίας, μὲ τὸ νὰ εὐγῆκε φήμη, ἂν καὶ ψευδής, ὅτι εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ Μαῦρον Ὄρος, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν τεπτίλι, καὶ διεβλήθη, μὲ ἀρζουχάλι πάλιν Χριστιανῶν ὁ Πατριάρχης, πῶς τὸν ὑπεδέχθη, καὶ τὸν ἐφύλαξε, καὶ πῶς γράφει εἰς τοὺς Μοσχόβους, καὶ τὰ ἑξῆς· τὸ δὲ Μαῦρον Ὄρος αὐτὸ εἶναι εἰς τοῦ Ἰπεκίου τὴν ἐπαρχίαν, ὑψηλόν, δύσβατον, ὡς τὰ βουνὰ τῆς Μάνης εἰς τὸν Μωρέα, καὶ τῶν Σφακιῶν εἰς τὴν Κρήτην.

Θεοδόσιος, Κρὴς ἀπὸ Θεσσαλονίκης, ὁ ρηθείς καὶ ἔτι ζῇ τυφλός.

Σωφρόνιος Πτολεμαεύς, ἀπὸ Πτολεμαΐδος Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπίσημος δι' ἀρετὴν καὶ μάθησιν, μάλιστα εἰς τὰ ἀραβικά, καὶ διὰ τὰς διδαχάς, ὅπου ἔκανε καὶ τούρκικα, καὶ ρωμαΐκα· τοῦτος μόνος εἰς τοὺς καιρούς μας ἀπέθανεν εἰς τὸν θρόTened. In timpul patriarhiei acestuia la 1769 în April ḍece, în sĕptămâna mare, s'a trimes de la Pórtă ianicerĭ, aŭ călcat patriarhia. și aŭ rădicat pe acest patriarh Meletie cu 3 până la 4 arhiereĭ, între care era și fostul (arhiereŭ) al Evripuluĭ, pe protosinghel, pe arhidiacon, pe iconom și pe alțĭ din catalogul sânțit și laicĭ însemnațĭ și pe alțiĭ de la întâmplare, până la 30. Pe toțĭ aceștia ĭ-aŭ dus la Pașa Capisi, la închisórea *Burzuga* [7]).

De aicea aŭ eliberat pe arhiereĭ, afară de al Evripuluĭ și alțiĭ óre-care. Iar pe Patriarh, protosinghel, arhidiacon, iconom. și pe alțiĭ peste 20, i-aŭ trimes la Bostanghi Basa la *Furn*. Iar în marea Mercure saŭ Joi după ce aŭ schingiuitŭ (martirizat) pe protosinghel, pe iconom, și pe alțiĭ, nóptea, în presenta împăratuluĭ, când era să pue în spânḍurătóre și pe patriarh, a sosit, venind iute dela Seraiul înpărătesc, Basi Caraculaki ḍicênd: *ghiachini* [8]) la Seraĭ în lăuntru, și curênd s'a sculat furios împăratul ḍicênd: aceștĭ ómenĭ sunt inocenți și să nu se spânzure maĭ mult nimenĭ până la a doua a mea poruncă. Iar a doua ḍi a ordonat și a eliberat pe toțĭ. Aŭ murit 3 până la 4 de muncĭ, între care a fost și a Evripuluĭ, pe care l-a muncit cu deosebire, ḍicênd că este el însuși Ștefan, pentru că'ĭ sémănă. Pe patriarh l-a surgunit în Mitilini, și a făcut patriarh pe Teodosie din Tesalonic. Tóte aceste s'aŭ întâmplat din causa renumituluĭ de atuncĭ Ștefan al Montenegruluĭ, întâiŭ supus și în urmă rebel în contra împărățieĭ, prin indemnarea Rusieĭ, pentru că ĭeșise vestea deși falșa că a ĭeșit din Montenegru și a venit tiptil în Cetate (Constantinopol). Și s'a calomniat cu arzuhale ĭarăși patriarhul creștinilor că l'ar fi primit și l-ar fi îndosit, și că ar scrie Moscovilor și altile. Iară Montenegru acesta este în Eparhia Ipeculuĭ, înalt, greŭ de trecut, ca munțiĭ Mane în Morea și Sfachiĭ în Creta [9]).

Teodosie Chritul din Tesalonic cel ḍis maĭ sus și trăește încă orb.

Sofronie Ptolomeŭ din Ptolemaida Ierusalimuluĭ, și din al Ierusalimuluĭ al Constantinopoluluĭ. Insemnat pentru virtute și erudițiune, maĭ ales în arabă, și pentru discursurile ce a făcut și în turcește și grecește. Acesta singur în timpurile nóstre aŭ murit pe tron. Eternă amintirea

www.dacoromanica.ro

νον· αἰωνία ἡ μνήμη του! Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς πατριαρχείας του, πατριαρχεύσαντος ἔτη ἕξ, ἔγινεν ἡ δυστυχισμένη ἀγάγη τῶν Μοσχόβων καὶ τῶν Τουρκῶν· ὁ πόλεμος ἄρχισεν ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἐννάτῳ, ἐκράτησε χρόνους ἕξ, καὶ πάντοτε νικηταὶ οἱ Μόσχοβοι. καὶ ἦλθεν εἰς τὸ ἀμὴν νὰ παρθῇ ἡ Πόλις, καὶ ἤθελε παρθῇ, ἂν ἔζοῦστε καὶ ἐβασίλευεν ὁ μέγας Πέτρος. Διὰ τοῦτο ὠνόμασα δυστυχισμένην τὴν ἀγάπην, ὡς ἀνωφέλευτον, ἥτις ἔγινεν ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ πέμπτῳ Ἰουλίου 15.

Γαβριὴλ Σμυρναῖος, ἀπὸ παλαιῶν Πατρῶν, ὁ νῦν ἐλέῳ Θεοῦ Κωνσταντινουπόλεως· ὁ Θεὸς νὰ τὸν στερεώνῃ.

Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας.

Γεράσιμος Κρητικὸς, σοφώτατος καὶ ἁγιώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας· τούτου φαίνονται τρεῖς τόμοι μεγάλοι συγγράμματα, διδαχαί, καὶ ἄλλα, καὶ πρὸς τὸν διαληφθέντα βασιλέα Πέτρον ἐπιστολή, καὶ πρὸς τὴν βασίλισσαν Νατταλίαν τὴν μητέρα του, τὰς ἔχω, καὶ διὰ τὸ πλάτος δὲν τὰς γράφω, ἡ περίληψις αὐτῶν εἶναι: ἐλεημοσύνη, καὶ ἀνακαίνισις τῶν βασιλικῶν χρυσοβούλλων· Φαίνεται πρὸς τούτοις καὶ πρὸς τὴν Παναγίαν τοῦ Κύκου (ὅταν ὑπῆγεν εἰς Κύπρον καὶ τὴν ἐπροσκύνησε) ἐγκώμιον, (τὸ ἔχω), καὶ μαρτυρία, ὅτι ἡ ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Κύκου Θαυματουργὴ εἰκὼν τῆς Παναγίας εἶναι μία τῶν τριῶν τῶν ἱστορηθεισῶν παρὰ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ὡς εἶναι καὶ ἐκείνη ὅπου εἶναι εἰς τὸ Μέγα Σπήλαιον· τοῦτο τὸ βεβαιώνει καὶ τὸ συνοδικὸν του συγγίλλιον, ὅπου ἔγινε παρὰ τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου τοῦ Σεροglάνη, τὸ ἔχω, καὶ διὰ τὸ πλάτος δὲν γράφω οὔτε αὐτὸ, οὔτε τὸ ἐγκώμιον, τὸ ὁποῖον εἶναι βαθὺ καὶ δυσκολονόητον· ἀντὶς αὐτῶν δὲ γράφω μίαν ἀπὸ τὰς δύο ἐπιστολάς, ὁποῦ πρὸς τὸν αὐθέντην Βασαράβαν ἔγραψεν ἀπὸ Πόλεως, καὶ ἀναφέρει καὶ ἐπαινεῖ τὸν Πατριάρχην Διονύσιον, καὶ παρακαλεῖ τον αὐθέντην νὰ τυπώσῃ τὸ ῥητορικὸν βιβλίον, ὅπου ἐσύνθεσε.

„Γεράσιμος ἐλέῳ Θεοῦ Πάπας καὶ Πατριάρχης τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας, καὶ κριτὴς τῆς Οἰκουμένης

Τῷ εὐσεβεστάτῳ, ὑψηλοτάτῳ τε καὶ ἐκλαμπροτάτῳ αὐθέντῃ καὶ ἡγεμόνι πάσης Οὐγγροβλαχίας κυρίῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Κωνσταντίνῳ Μπασαράμπα βοεβόδᾳ, υἱῷ κατὰ πνεῦμα ποτεινοτάτῳ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάριν καὶ ἔλεος παρὰ

luĭ. La începutul patriarhieĭ luĭ, patriarhisind șese anĭ, s'a făcut nenorocita pace a Moscovilor și a Turcilor. Resboiul a început în anul 1769 și a ținut șese anĭ, și tot-déuna a fost învingătorĭ Moscoviĭ și a ajuns aprópe de a lua Constantinopol și era să se ia dacă trăia și împărăția marele Petru. De aceea am numit nenorocită aceea pace, ca nefolositóre, care s'a întâmplat în anul 1775 Iulie în 15 [10]).

Gavriil Smirnénul din vechea Patra, acum din grația luĭ D-ḑeŭ al Constantinopoluluĭ, D-ḑeŭ să'l întărească.

Patriarhiĭ Alixandrieĭ

Gherasim Criticos, prea înțălept și prea sânt, Patriarh al Alexandrieĭ, a acestuia se vĕd treĭ tomurĭ marĭ, scrierĭ, discursurĭ, și alte, și epistola cătră Impĕratul Petru și cătră Regina Natalia, Muma sa, le am, dar pentru estensiunea lor nu le transcriu.

Conținutul lor este milosteniă și reînoirea chrisóvelor împĕrătești. Se vĕd pe lângă acestea și cătră Prea curata dela Chycu un engomiu (când s'a dus în Cipru și s'a închinat) și mărturie că în Sânta Monastire Chycu este icóna făcĕtóre de minunĭ a Prea Curateĭ, una din cele treĭ zugrăvite de sântul Apostol și Evanghelist Luca, după cum este și acea ce'ĭ în marele Spileŭ (Cavernă). Acésta o confirmă și singhiliul sinodic ce s'a făcut de patriarhul Dionisie Seroglan. 'L posed și pentru mărime nu'l transcriu nicĭ pe acesta, nicĭ engomiul, ce este adânc și greŭ de înțeles. Iar în locul lor transcriu una din cele douĕ epistole ce a scris din Constantinopol cătră Domnul Basarab [11]), care recomandă și laudă pe Patriarhul Dionise și rógă pe Domn se imprime scrierea retoriceĭ, ce a compus.

Gherasim cu mila luĭ D-ḑeŭ Papă și Patriarh a mareĭ cetățĭ a Alexandrieĭ și judecător a Universuluĭ,

Prea piosuluĭ, prea înălțatuluĭ și prea Strălucituluĭ Domn și Egemon a tótă Ungro-Valahia, Domnuluĭ Domn Ión Constantin Basarab Voevod, fiŭ în Sântul Spirit prea dorit a modestieĭ nóstre, har și milă de la D-ḑeŭ

www.dacoromanica.ro

Θεοῦ, καὶ παρ' ἡμῶν ἀποστολικὴν εὐλογίαν καὶ εὐχήν.

Ἐπειδὴ καὶ οὐχὶ μόνον δι' ἀκοῆς καὶ φήμης, ἀλλὰ καὶ αὐτοψεὶ νὰ ἐγνωρίσαμεν τὸν ἔνθεον ζῆλον, ὁποῦ ἡ εὐσεβεστάτη σου Ἐκλαμπρότης, ὑψηλότατε Ἡγεμών, ἔχει εἰς τὴν ὑπέρφωτον πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡσὰν ὅπου μὲ πολυειδεῖς τρόπους γυρεύεις νὰ τὴν συστήνῃς, καὶ αὐτὴν ποτὲ νὰ μὴ χωρίσῃς ἀπὸ τὰ ἀγαπητά σου σκηνώματα· διὰ τοῦτο ἐσυλλογίσθημεν, διὰ τὸ μέγα καὶ θεοσυχαρίτωτον ἀξίωμα τῆς Πατριαρχείας, ὁποῦ πλουσίῳ ἐλέει ὁ ἐν ἁγίοις δοξολογούμενος Θεὸς μᾶς ἐχάρισεν εἰς τὸν ἁγιώτατον, καὶ ἀποστολικὸν τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας Θρόνον, στέφος τίμιον νὰ συμπλέξωμεν τὸ παρὸν εἰς ψυχῶν σωτηρίας ὁδηγίαν βιβλίον ρητορικὸν, καὶ νὰ στεφανώσωμεν τὴν μακαρίαν σου ψυχήν. Εἰς τὸ ὁποῖον διὰ κλῆμα ἀμάραντον εὑρήκαμεν τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρόν, ἔχοντα βότρυν τὸν πέπειρον αὐτὸν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ διὰ μαργαρίτας καὶ διαυγεῖς λίθους, τὰς ἁγίας πληγὰς εἰς τὴν ἀμίαντον καὶ καθαροτάτην αὐτοῦ σάρκα, καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην λαμπρότητα, τὰς ἐκχύσεις τῶν παναχράντων αἱμάτων τοῦ ὅλου σώματος. Δέξαι λοιπὸν τὸ ἅγιον στέφος τοῦτο, καὶ μὴν ἀμελήσῃς νὰ παρασταίνεσαι εἰς τόν ἅπαντα κόσμον τοιοῦτος ὡραϊσμένος, καὶ λελαμπρυσμένος. Ἡ δὲ παράστασις μεμιγμένη καὶ μὲ ἄλλο πλῆθος ἀρετῶν, ὁποῦ εἰς ἐδικήν σου κοσμιότητα φέρεις, εἶναι καὶ αὐτὴ ἡ ὁλοπόθητος σου Θέλησις εἰς τὴν τυπογραφίαν τοῦ βιβλίου. διὰ νὰ ἐξαπλωθῇ τὸ ὄφελος ἀντάμα μὲ τὴν φήμην τοῦ εὐσεβεστάτου σου ὀνόματος εἰς τὸ πλῆθος τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, καὶ μάλιστα, ὁποῦ συμπροθυμητὴν ἔχεις τὸν παναγιώτατον, καὶ λογιώτατον οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κύριον Διονύσιον, τὸν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸν ἡμῶν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν· καὶ γὰρ ἡ αὐτοῦ Παναγιότης παρακινουμένη ἀπὸ τὴν μεγάλην καί ἄπειρον ἀγάπην τὴν πρὸς Θεὸν, καὶ πρὸς τὰ ἠγαπημένα του τέκνα, διὰ τὸ ἐκείνων ψυχωφελὲς ὅλως διόλου· τὴν τυπογραφίαν ταύτην ἐπισπεύδει νὰ γένῃ· καὶ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἡμᾶς μὲν παρώτρυνεν νὰ τὸ τελειώσωμεν, ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο τὴν ἐκλαμπρότητά σου εἰς τὸ νὰ τυπωθῇ μεσιτεύει: τοῦτον τὸν σκοπὸν ἔχων, νὰ βάλῃ καὶ τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἔργον εἰς ἐκεῖνο τὸ ταμεῖον, ὁποῦ ἐκ νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας τὰς Θεϊκὰς του πράξεις ἐπεσώρευσε, διὰ νὰ χαίρεται εἰς τὰς οὐρανικὰς ἀναπαύσεις μὲ τοιοῦτον ἀΐάνατον πλουτισμόν. Καὶ οἱ δύο λοιπὸν ὡς ἐν Χριστῷ πατέρες τῆς ἐκλαμπρότητός σου ἐρασμιώτατοι, μ τὰ ἀδιάλυτα τῆς εὐχῆς καὶ εὐλογίας

și de la noĭ bine-cuvêntare apostolică și rugăciune.

Fiind-că nu numaĭ prin auḍ și renume, dar și cu însușĭ vederea am cunoscut zelul divin ce prea piósa ta strălucire, prea înalte Egemon, are pentru credința cea prea luminătóre a Domnuluĭ nostru Isus Christos, de óre-ce prin diferite moduri cauți a o recomanda, și nieĭ odată să nu o separĭ de iubitele tale locuințĭ. De aceea ne am cugetat, pentru marea și dăruita de D-ḍeŭ demnitate a Patriarhieĭ, ce cu bogată milă D-ḍeŭ cel glorificat întru sânțĭ ne-aŭ dărui a fi în Prea sântul și apostolicul tron a Bisericeĭ Alexandrieĭ, ca să împletim ca cunună de onóre, presenta carte retorica, manuducătóre spre mântuirea sufletelor și cu dênsa să încununăm fericitul tĕŭ suflet. La care ca viță nevestejită am aflat a fi cinstita și de viață făcĕtóre Cruce, având de strugure copt pe însușĭ Domnul nostru Iisus Christos și ca margaritare și petre strălucite pe sântele rane ale corpuluĭ sĕŭ celuĭ nepătat și prea curat și ca orĭ-ce altă strălucire curgerile sângĭurilor cu totul curate a întreguluĭ corp. Primește dar acéstă cunună și nu neglija de a te presenta în tótă lumea ast-fel ornat și înfrumusețat; apoĭ presentarea unită și cu altă mulțime de virtuțĭ ce porțĭ în conduita ta, este și acésta, voința ta cea a tot doritóre la imprimarea acesteĭ cărțĭ, pentru a se respândi folosul de odată cu reputația piosuluĭ tĕŭ nume în mulțimea creștinilor ortodocșĭ. Maĭ ales că aĭ conlucrător dispus pe prea sânțitul și prea învĕțatul fost Patriarh al Constantinopoluĭ, Domnul Dionisie, frate și conliturgisitor al nostru în sântul Spirit. Căcĭ prea sânția sa mișcat de marea și nespusa dragoste cea cătră D-ḍeŭ și cătră fiĭ iubițĭ în Christos, pentru folosul cu totul sufletesc a acelora, se grăbește să să facă acéstă tipărire. Pe de o parte ne aŭ îndemnat și pe noĭ să o terminăm (cartea), ĭar pe de alta mijlocește cătră prea strălucirea ta să o imprime, având acest scop, de a pune și acest lucru bun în aceea visterie, în care, din tinerețea sa, aĭ adunat faptele sale divine, spre a se bucura în repausurile cerești cu acest avut nemuritor. Ambiĭ dar, ca părințĭ prea iubitorĭ în Christos a prea strălucireĭ tale înconjurându-te cu legăturele nedeslegate a rugăciuneĭ și a bine-cuvêntăreĭ, te îndemnăm la acéstă faptă bună, și nu numaĭ la acésta, dar și la altele ce întâmplător ne vor veni.

www.dacoromanica.ro

δεσίματα περικυκλώνοντές σε, εἰς τὴν ἀγαθοεργίαν ταύτην παρακινοῦμεν, καὶ οὐχὶ μόνον εἰς ταύτην, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας ὁποῦ προχείρως θέλουσι μᾶς ἔλθει· ἐπειδὴ γνωρίζομεν τὸν ἐκ καρδίας πόθον, ὁποῦ ἔχεις εἰς τὸ νὰ τελειώνῃς ὅλα τὰ θεῖα θελήματα, διὰ τὰ ὁποῖα θέλεις ἀξιωθῇ νὰ ἀκούσῃς ἀπὸ τοῦ χρυσαυγοῦς στόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ λαμπρᾷ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ τὸ: εὖ δοῦλε ἀγαθέ, καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω, εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου, ἐκεῖ συναυλιζόμενος, πᾶσι τοῖς δικαίοις, νὰ δοξάζῃς, καὶ νὰ εὐλογῇς τὸ ὑπερύμνητον ὄνομα τῆς τρισυποστάτου, καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, Πατρὸς, υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος· ἀμήν".

Τοσαῦτα μὲν καὶ περὶ τοῦ Πατριάρχου Γερασίμου, ὅστις λέγεται, ὅτι εὐγῆκε καὶ ἅγιον λείψανον· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Σαμουὴλ, σοφὸς καὶ αὐτός, διάδοχος Γερασίμου.

Κοσμᾶς Πάτμιος ἀπὸ Πισιδείας, διάδοχος, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸν θρόνον.

Ματθαῖος Ἀντριώτης ἀπὸ Λιβύης, διάδοχος, καὶ παραιτηθεὶς ἦλθε καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Κουτλουμουσίου, ἀνακαινίσας πολὺ μέρος αὐτοῦ. Τοῦτος Λιβύης ὤν, καὶ εἰς Βουκουρέστιον ἐλθὼν εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ αὐθέντου μου Κωνσταντίν Βόδα, ἐχρημάτισε διὰ μεσιτείας μου πνευματικός του, καὶ διὰ μεσιτείας του πατριάρχης, γενομένης τῆς μεταθέτεως εἰς τὸ Βουκουρέστιον. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Πόλιν, ἦλθαν εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους πενῆντα εἰς αὐτὸν γράμματα ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν, βασιλέα τῆς Εὐδοίμονος Αἰθιοπίας, τῆς νῦν Χαμπεσίας, καὶ ἀπὸ τὴν μητέρα του Μάρθαν· ἔγραφεν, ὅτι ἔχωντας πολέμους μὲ ἕνα βασιλέα γείτονα ἀλλόφυλον, τὸν ἐνίκησε, καὶ ὅτι ἔχει τώρα σκοπὸν καὶ πόθον, νὰ ὑπάγῃ νὰ πολεμήσῃ, νὰ πάρῃ τὸν ἅγιον Τάφον· πρὸς τούτοις ἐζητοῦσε καὶ ἐπαρακαλοῦσε νὰ στείλῃ διδάσκαλον ἄξιον, εἰ δυνατὸν Ἀρχιερέα, νὰ τὸν διδάξῃ τὴν Ὀρθοδοξίαν τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰ βιβλία τὰ λεγόμενα Πρακτικὰ τῶν Συνόδων· καὶ τὸν ἐστάλθηκαν, ὁμοῦ δὲ καὶ ἕν Τετραβάγγελο μικρὸ ἀσημωμένο, καὶ κομπολόγια δικά μου, κεχριμπάρι μπαλγαμὶ μεγάλο, χοντρό, καθαρὸ, τιμῆς φλωρίων δέκα. Μὲ ἐπαρακίνησεν ὁ Πατριάρχης νὰ ὑπάγω ἐγὼ, καὶ δὲν ἠθέλησα· καὶ ἐστάλθη ἀντ' ἐμοῦ Στέφανος ἱερομόναχός τις, νήσου Σίφνου διδάσκαλος, μαζὶ μὲ κάποιον Σισίνιον ἰατροφιλόσοφον, καὶ πεντὲξ παιδία· ὅταν δὲ ὑπῆγαν εἰς Χαμπεσίαν, καὶ ἀντάμωσαν τὸν βασιλέα, καὶ ἐνεχείρισαν τὰ πατριαρχικὰ γράμματα, καὶ τὰ βιβλία, καιρὸς πολὺς δὲν ἐπέρασε, καὶ ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἔγινε διάδοχος ὁ υἱὸς

Pentru că cunóștem dorința din suflet ce aĭ pentru a îndeplini tóte voințele divine. Pentru care te veĭ învrednici de a auḍi din gura cea de aur a Domnuluĭ nostru Iisus Christos în aceea ḍi strălucită: Bine serv bun și credincios, peste puține aĭ fost credincios peste multe te voĭ pune, întră întru bucuria Domnuluĭ tĕŭ. Acolo unindu-te cu toțĭ drepți, să glorificĭ și să bine-cuvintezĭ numele cel supra-cântat a Treimeĭ, ceĭ în treĭ Ipostase și nedespărțite, Părinte, Fiiŭ și Sânt Spirit. Amin.

Atâta și despre patriarhul Gherasim, care se ḍice că aŭ ĭeșit și ca sânte móște, eternă amintirea luĭ.

Samuel, înțălept și acesta, succesor luĭ Gherasim.

Cosma din Patmiu, din al Pisidieĭ, succesor și aŭ reposat în tron.

Matei Andriotul din al Libieĭ succesor și dimisionând a venit și a reposat la sânta Monastirea Cutlumus din sântul Munte, reînoind mare parte a ei. Acesta fiind libian și venind la Bucureștĭ în ḍilele Domnuluĭ meŭ Constatin Vodă s'a făcut prin mijlocirea mea Spiritualul sĕŭ și prin mijlocirea sa Patriarh, făcêndu-se permutarea la Bucureștĭ. Venind în Constantinopol aŭ sosit la una mie șapte sute cincĭ ḍecĭ către el scrisorĭ de la Iisus, Regele Etiopieĭ fericite a Hampesieĭ de acum. și dela muma sa Marta. Scria că avênd resboĭ cu un Rege megieș de alt ném, 'la invins, și că acum are scop și dorință să mérgă și să se bata și să ĭa sântul Mormênt. e lângă acestea cerca și se ruga să i se trimită dascălĭ vrednicĭ, dacă 'ĭ posibil Arhiereŭ, spre a'l învĕța Ortodoxia Bisericeĭ Orientale, și cărțile ce se numesc practicalele Sinódelor. Și ĭ-aŭ trimis împreună și un tetravanghel mic aurit și metaniile mele, de chihrinbar balgamic, marĭ gróse și curate, de preț de ḍece galbenĭ. M'a îndemnat Patriarhul să mĕ duc și eŭ și n'am voit și a trimes în locul meŭ pe un Ștefan Ieromonah, profesor în insula Sifnu, împreună cu un Sisinie doctor învĕțat și cincĭ șase copiĭ. Când aŭ ajuns în Hambezia și aŭ întêlnit pe Rege și ĭ-aŭ înmânat scrisorile patriarhale și cărțile, mult timp n'a trecut și a murit regele și s'a făcut succesor fiiul sĕŭ, neaseminea părinteluĭ sĕŭ. Se ḍice că 'la otrăvit Boerĭ luĭ, Copțiĭ,

www.dacoromanica.ro

του, ἀνόμοιος τοῦ πατρός του· εἴπασι δὲ, πῶς τὸν ἐφαρμάκωσαν οἱ ἄρχοντες του Κόπται, μαθόντες ταῦτα τά κατ' αὐτὸν· ἀπέθανε καὶ ὁ Σισίνιος, ἔμεινε δὲ ὁ Στέφανος, τὸν ὁποῖον παραλαβὼν, ἕνας ἄρχωντας, τὸν ἔστειλεν ἔξω εἰς ἕνα χωρίον του, καὶ ἐκεῖ ἄνοιξε σχολεῖον ὁ Στέφανος.

Ἰδοὺ καὶ ὁ τίτλος τοῦ βασιλέως τῆς Χαμπεσίας:

Κράτιστε, γαληνότατε, Θεόστεπτε, ἀήττητε, νικητὰ καὶ τροπαιοῦχε, ἐλέῳ Θεοῦ αὐθέντα μέγιστε, βασιλεῦ καὶ αὐτοκράτωρ τῆς ἄνω καὶ μειζονος Αἰθιοπίας, καὶ τῶν μεγίστων βασιλειῶν, ἐξουσιῶν τε καὶ χωρῶν, βασιλεῦ τῆς Γοάνης, Καφάτης, Φεντιγὸρ, Ἀγκότης, Βαροῦ, Βαλιγουνάζης, Ἄδης, Βιγγούης, Γοκάνμης, ὅπου αἱ πηγαὶ τοῦ Νείλου. Ἀμαρῆς Βαγοναμέτρου, Ἄμβης, Βαγγούτζης, Τιγρεμαών, Σαβαΐμ, πατρίδος τῆς βασιλίσσης Σαββᾶ, Βαρναγγάσης, καὶ κύριε μέχρι Νουβίας τῆς ἕως Αἰγύπτου, ἠγαπημένε, καὶ ἐπιθυμητὰ τοῦ ὀρθοδόξου γένους τῶν Ρωμαίων, τῆς ἁγίας ἀνατολικῆς, ἀποστολικῆς, καὶ καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, Κύριε Κύριε Ἰησοῦ.

Εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους σαράντα ἕνα, Ἀπριλίου εἰκοσιέξ, τῇ δευτέρᾳ τοῦ Θωμᾶ, αὐθεντεύωντας ὁ Ἰωάνβοδας εἰς Μπογδανίαν, ἀδελφὸς μικρότερος τοῦ προγραφέντος Κωνσταντίνβοδα, καὶ ἐγὼ ὤντας μεγάλος γραμματικὸς ὑπῆγα νὰ γειτονεύσω τὸν ῥηθέντα μητροπολίτην Λιβύης Ματθαῖον, ὤντας καὶ αὐτὸς τότε ἐκεῖ εἰς τὸ Γιάσι, καὶ ἔχωντας κονάκι εἰς τὸ ἱερὸν μοναστύριον τῆς ἁγίας παρασκεῆς, τὸ Σιναΐτικο· καθήμενοι δὲ εἰς τὴν τράπεζαν καὶ συνομιλοῦντες, ἐρρέθη λόγος περὶ τῶν Κοπτῶν· ὅτι δηλαδὴ τὸ βασίλειον αὐτῶν εἶνσι εἰς τὴν Εὐδαίμονα Αἰθιοπίαν, τὴν κοινῶς λεγομένην Χαμπεσίαν, πλησίον εἰς τοὺς καταῤῥάκτας τοῦ Νείλου, κ ὶ τὰς πηγάς, βασίλειον εὐρύχωρον, καὶ πολυάνθρωπον, πλὴν Ἀράπιδες ὅλοι καὶ μαυροπρόσωποι, καὶ ὅτι ἀγαποῦν δυνατὰ τοὺς Ρωμαίους, καὶ ἐπιθυμοῦσι τὴν μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἕνωσιν, περὶ ἧς πολλάκις ἔγραψαν, καὶ δὲν διαλείπουσι νὰ γράφουν εἰς τοὺς Πατριάρχας Ἀλεξανδρείας ὡς. γείτονας τότε εἷς τῶν τραπεζοκοθημένων, Χῖος ὁ ἀνήρ, εἶ εν, ὅτι εἶναι ἕως σαράντα χρόνοι, ὁποῦ ὑπῆγεν ἐκεῖ ἕνας Σκοπελίτης, ὁ ὁποῖος τόσον εὐδοκίμησεν καὶ ἐπροχώρησεν εἰς τὰ βασίλεια, ὁποῦ ἀνέβη εἰς τὸ ὑπέρτατον ἀξίωμα τοῦ ἐπιτρόπου, ἤγουν ἔγινε βεζίρης ἑνὸς τοιούτου μεγάλου βασιλνίου, ἕνας νησιώτης, καὶ ἐκεῖνος Σκοπελίτης, καὶ τὸν ἔκαμεν ὁ βασιλεὺς καὶ γαμβρόν του, δίδωντας αὐτῷ τὴν Θυγατέρα του· τοῦτο ἀκούσας ἐγώ, καὶ Σκοπελίτης ἐγώ, καὶ καλοξετάζωντας, ὡς ἀμφιβάλλωντας, τὸ ἐβεβαίωσεν ὁ ἅγιος Λιβύης λέγωντας, ὅτι ἀληθινὰ τὸ

audînd aceste despre el. A reposat și Sisinie, și a rĕmas Ștefan pe care luându-l un boer 'la trimis afară la o localitate așa și acolo a deschis scóla Ștefan. Iată și titlul regeluĭ Hambesieĭ.

Prea puternice, prea strălucite, de D-ḑeŭ încoronate, ne învinse, invingător, și triumfător, din grația luĭ D-ḑeŭ Domn prea Mare, Rege și autocrator Etiopieĭ de sus și de mijloc și a celor maĭ marĭ regate, autorităț și țărĭ. Rege al Tuaneĭ, Cafateĭ, Fentigor, Angotiĭ, Varuluĭ Valigunaziĭ, Adiĭ, Vinguis, Gocamnis unde sunt isvórele Niluluĭ. Amariseĭ Voganametru, Ambis, Vanguzis, Tigremaon Savaim patrieĭ regineĭ Sava, Varnangasei și Domn până la Nubia cea până la Egipet, iubite și dorite a némuluĭ ortodox a Romeilor, a sânteĭ orientale apostolice și catolice Biericĭ marĭ a luĭ Christos, Domnuluĭ Domn Iisus.

La 1741, April în 26 în Lunea luĭ Toma domnind Ión Vodă în Moldova, frate maĭ mic a sus ḑisuluĭ Constantin Vodă, și eŭ fiind mare secretar m'am dus să mĕ fac cunoscut cu ḑisul Mitropolit al Libieĭ Mateĭ, fiind și acesta atuncĭ acolo la Iașĭ, și avênd conac în Sânta Monastire a Sânteĭ Paraschive Sinaitică. Șeḑênd la masă și convorbind aŭ venit vorba despre Copțĭ, că adică regatul lor este în Etiopia fericită, care îndecomun se ḑice Hampesia, lângă isvórele și catararactul Niluluĭ, regat întins și populat, dar numaĭ arabĭ și negrĭ la față, și că iubesc tare pe Romeĭ, și că doresc unirea lor cu Biserica orientală. Despre care adesea aŭ scris și nu lipsesc de a scrie la patriarhul Alexandrieĭ ca megieșĭ. Atuncĭ unul din commeseni, bărbat hiot, a ḑis că sunt la 40 anĭ de când a fost acolo un Scopelit, care atâta a fost de bine primit și a înaintat în regat (la funcțiune), în cât s'a înălțat și la demnitatea cea maĭ înaltă de Epitrop, adică a fost vizir unuĭ ast-fel mare rege, uninsular și acela Scopelit. L'a făcut regele și ginere al sĕŭ dându'ĭ luĭ pe fica sa. Acésta audînd eŭ, Scopelit și eŭ, cercetând bine, pentru că mĕ îndoiam, o a întărit acésta sântul Libie ḑicênd: ca în adevĕr a audit și el și maĭ ales a ḑis că au audit și numele luĭ.

Un alt óre-care Antonie Andriotul compatriot cu Miviul commesan și acesta, a

www.dacoromanica.ro

ἤκουσε καὶ αὐτὸς, μάλιστα εἰπε νὰ ἤκουσε καὶ τὸ ὄνομά του. Ἕτερος δὲ τις Ἀντώνιος Ἀντριώτης, τοῦ Λιβύης συμπατριώτης, συντρώγωντας καὶ αὐτὸς εἶπεν, ὅτι, τί τόπου ἄνθρωπος νὰ ἦτὸν ἐκεῖνος δὲν ἐνθυμᾶται νὰ ἤκουσεν, ἠξεύρει ὅμως διὰ βέβαιον, ἀκούσας παρὰ πολλῶν, ὅτι Ρωμαῖος ἦτο, καὶ ναύτης ὤντας ὑπῆγεν ἐκεῖ, καὶ ἔγινε καὶ βεζίρης, καὶ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Χαμπεσίας.

Κυπριανὸς Κύπριος, φιλόσοφος, ἀπὸ παπᾶς διάδοχος, καὶ ἀπέθανε ποδαλγὸς εἰς τὴν Πόλιν.

Γεράσιμος Λέριος, ἀπὸ Μέτρων ἐπισκοπῆς τοῦ Ἡρακλείας, ὁ νῦν ἐλέῳ Θεοῦ Ἀλεξανδρείας· ὁ Θεὸς νὰ τὸν στερεώνῃ.

Πατριάρχαι Ἀντιοχείας.

Κύριλλος Πατριάρχης Ἀντιοχείας, ἀπεθανεν εἰς τὸν Θρόνον.

Σίλβεστρος Κύπριος, ἐνάρετας, ἐλεήμων, ζωγράφος, διάδοχος ἀπέθανεν εἰς τὸν Θρόνον· αἰωνία ἡ μνήμη του· οὗτος ἦλθε διὰ ζητείαν εἰς τὸ Γιάσι, εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ αὐτέντου μου Ἰωάν βοδα· ἐδίδασκεν ἐπ' ἐκκλησίας, ἐλειτουργοῦσε δὲ καὶ Ἀραβικά, ὅτι ἤξευρεν· ἐτύπωσε καὶ λειτουργίαν Ἀραβικὴν, καὶ Ἑλληνικὴν ἀντάμα εἰς τὸ Γιάσι, καὶ Ἀντιμίνσια.

Φιλήμων Πολίτης, ἀπὸ Χαλεπίου διάδοχος, ἀπέθανεν εἰς τὸν Θρόνον.

Δανιὴλ Χῖος, ἀπὸ παπᾶς ὁ νῦν ἐλέῳ Θεοῦ Ἀντιοχείας· ὁ Θεὸς νὰ τὸ στερεώνῃ.

Πατριάρχαι Ἱεροσολύμων.

Δοσίθεος Μωραΐτης, ἀπὸ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, διάδοχος τοῦ σοφωτάτου Νεκταρίου τοῦ Κρητικοῦ, μαθητοῦ εἰς τὰ γραμματικὰ γενομένου Μελετίου ἱερομονάχου τοῦ Μακρῆ, εἰς δὲ τὰ φιλοσοφικὰ Θεοφίλου τοῦ Κορυδαλλέως τοῦ ἐν ταῖς Ἀθήναις· τούτου σώζονται βιβλία δύο τυπωμένα, τὸ ἕνα Ἑλληνικὸ, μεγάλο εἰς τὰς προσκομισθείσας αὐτῷ παρὰ τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ Λατίνων Θέσεις, τὸ δὲ ἄλλο, ὁ ἀραβικὸς Χρονογράγος ὁ κοινὸς· τοῦ δὲ Δοσιθέου συγγράμματα φαίνονται πολλότατα· πρῶτον ἡ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων μεγίστη βίβλος, καὶ ἔτι τρεῖς τόμοι, Ἀγάπης, Χαρᾶς, καὶ Καταλλαγῆς. Εἶχεν ἐνθυμητικὸν καὶ ζῆλον εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν ἐξαίρετον ὁ Δοσίθεος· τριάκοντα ἐκτὼ χρόνους τὴν πατριαρχείαν ἐκράτησν, καὶ εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τέσσαρας εἰς τὴν Πόλιν ἀπέθανε· αἰωνία ἡ μνήμη του. Δὲν βαστῶ, βiá-

ḍis că din ce loc a fost omul acela nu'şĭ aduce aminte să fi auḍit; dar ştie ca sigur, auḍind de la mulţĭ că aŭ fost Romeŭ şi fiind corăbier s'a dus acolo şi aŭ ajuns şi vizir, şi ginere împĕratuluĭ Hampeseĭ.

Ciprian din Cipru filosof, din preot succesor şi aŭ reposat în Constantinopol de podagră.

Gherasim din Leriu de la Episcopia Metrelor deveni Arhiepiscop Iracliĕ, şi acum cu mila luĭ D-ḍeŭ al Alexandrieĭ, D-ḍeŭ să'l întărească.

Patriarhiĭ Antiohieĭ

Chiril Patriarh Antiohieĭ, a reposat în tron.

Silvestru succesor din Cipru, virtuos, milostiv pictor, a reposat în tron, eternă amintirea luĭ. Acesta a venit pentru milostenie la Iaşĭ, în ḍilele domnuluĭ meŭ Ión Vodă. Invĕţa prin biserică şi liturgisa şi arăbeşte, căcĭ ştia.

A imprimat şi liturgie de odată în arăbeşte şi elenește în Iaşĭ şi Antimenze.

Filimon Constantinopolitan succesor din al Halepuluĭ şi a reposat în tron.

Daniil din Hio, din preot acum cu mila luĭ D-ḍeŭ al Antiohieĭ, D-ḍeŭ să'l întărească.

Patriarhiĭ Ierusalimuluĭ

Dositeiŭ Moraitul [12]), din al Cesarieĭ al Palestineĭ patriarh al Ierusalimuluĭ, succesor al prea înţeleptuluĭ Nectarie Criteanul, care a fost discipul în literatură luĭ Meletie Macri Iromonahul, ĭară în filosofie luĭ Teofil Coridaleŭ din Athena. A căruĭa se păstrézĕ două cărţĭ imprimate, una mare grecește, la propositiunile propuse luĭ de latiniĭ din Ierusalim, ĭară alta cronograful comun arabic. Iar a luĭ Dositeĭ se vĕd fórte multe scrieri: 1) Despre aceĭ ce aŭ patriarhisit în Ierusalim, o carte fórte mare şi alte treĭ tomurĭ despre Dragoste, de Bucurie şi de Impăcăciune.

Avea dorinţă şi zel escepţional în orthodoxie Dositeŭ. A ţinut patriarhia treĭ-ḍecĭ şi opt de anĭ şi la una mie şépte sute patru a rĕposat în Constantinopol, eternă amintirea luĭ. Nu pot răbda, mĕ grăbesc să scriŭ

www.dacoromanica.ro

ζομαι νὰ γράψω καὶ τὴν ὑποκειμένην ἐπιστολὴν τοῦ Δοσιθέου πρὸς ἕνα ἐπίσημον· ἡ χάοις βιάζει με. καὶ ἡ ὑπόθεσις τῆς ἐπιστολῆς, καὶ ἡ πολλαΐς, καὶ ἀσυνοδιώταταις ἱστορίαις της· ἐγὼ τόσον ἄλας εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν νὰ εὕρω δὲν μ'ἔτυχε.

„Δοσίθεος ἐλέῳ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης τῷ τιμιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἄρχοντι Σπαθαρίῳ Κυρίῳ Νικολάῳ χάριν ἀπὸ Θεοῦ πρὸς ἔργα σωτηριώδη.

Τὸν Φαληρέα, φασί, Δημήτριον, μετὰ τὴν ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς Αἴγυπτον φυγὴν δεξιωθέντα ἱκανῶς παρὰ τοῦ Πτολεμαίου, πέμψαι τοῖς Ἀθηναίοις δωρεὰς, μεγαλοψυχίαν ἅμα καὶ φιλαδελφίαν ἐπιδεικνύμενος· αὐτὸς δ'ἀποδημήσας ἡμῶν, οὐδὲ χάρτην μικρὸν πέμψαι ἠνέσχου· καίτοι Δημήτριος μὲν παρ' Ἀθηναίων, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ πέφευγεν· αὐτὸς δὲ παρ' ἡμῶν πολλοῖς προτερήμασιν ἐφοδιασθεὶς ἐξεδήμησας, καὶ ἀποδημήσας τῆς ἡμετέρας καὶ φιλοστοργίας καὶ φιλίας πεῖσαν ἀπείληφας. Εἰ δὲ καὶ ὅτι πατρίδα τὴν θρεψαμένην σε Ῥωμαίων γῆν ἀπαρνούμενος, καὶ τοὺς γονέας τῇ λήθῃ παρέδωκας, ταῦτα ποιεῖς, οὐκ ἀγαθὸν σου τὸ ἔργον. Ζήνων γὰρ καὶ Κλεάνθης οἱ στωϊκοί, καὶ τοι Ἀθήνῃσι φιλοσοφοῦντες, ἀλλ' οὐκ ἠθέλησαν Ἀθηναῖοι γενέσθαι, ἵνα μὴ δόξωσι τὰς Ἀθήνας (ἴσως πατρίδας) ἀδικεῖν, καὶ τοι γε Διὸς καὶ Ἡφαίστου ἐγόμενοι τῶν μὴ ὄντων Θεῶν· αὐτὸς δὲ Χριστιανὸς ὤν, ᾧ ἀθέμιτον τὸ ὀπωσοῦν ἀδικεῖν, πῶς τῆς πατρίδος, καὶ μάλιστα τοιαύτης οὔσης, καταφρονῶν οὐκ αἰσχύνῃ; Εἰ δ' ὅτι ἡμεῖς πτωχοί, ὑμεῖς δὲ πλουτεῖτε, ἀρκετὴ ἀπόκρισις τὸ: „Ἀριστοτέλης ἀριστᾷ, ὅταν δοκῇ Φιλίππῳ, Διογένης δὲ ὅταν Διογένῃ"· μήτε πραγματείας, μήτε ἄρχοντος, μήτε ἡγεμόνος τὴν συνήθη δίαιταν περισπῶντος· ἢ ἴσως τοῦτό σοι οὕτως ἔδοξεν, ἵνα κατ' Ἐπίκουρον, λάθης βιώσας; Ἀλλ' ὦ τέκνον, πῶς λανθάνειν δύναιό σου τὸ βιοῦν; ἔγνωσάν σε γὰρ τοσαῦθα βάρβαρα ἔθνη πρεσβεύοντα, Σκύθης τε καὶ Βακτρίους παρελάσαντα, καὶ ἐπέκεινα τῶν τοῦ Μακεδόνος ὁρίων ἀποδεδημηκότα, (ἵνα ἡ Λακεδαίμων μείζονα φρονῇ Μακεδόνων, ὡς τούτων πρόσκοιτος ἡ ἀοχή, ἐκείνης δὲ ἀθανατος ἡ ἡγεμονεία), καὶ ὑπὸ Καθόης φιλοξενηθέντα, καὶ δὴ ἐν αὐλῇ εὐσεβείας (ἴσως βασιλείας) κατασκηνούμενον. Καὶ πῶς ἀδικῶν τὴν τύχην, ἐπελάβου ἐπικουρείου ἀποφθέγματος, λάθε βιώσας; Δεῖ γοῦν σε καὶ τῇ πατρίδι ἀποδοῦναι πρόσφορον τὸ χρεος καὶ τῷ πατρὶ ἐμοὶ δηλοῦν συνεχῶς τὰ κατὰ σὲ, καὶ τὰ περὶ σὲ. Εἰ δὲ καὶ Παυσανίας ἐπαινεῖται τὴν τῆς Ἑλλάδος συγγραψάμενος περιήγησιν, πόσω μᾶλλον ἔσται σου εἰς μνημόσυνον ἂν τὴν πρὸς

și următórea epistolă a luĭ Dositeiŭ cătră un individ însemnat. Mĕ silește frumuseția și subiectul epistoleĭ, cum și variatele și prea armonicile istorisirĭ a eĭ. Eŭ n'am întâmpinat atâta sare în altă epistolă.

Dositeiŭ cu mila luĭ D-deŭ Patriarh sânteĭ cetățĭ Ierusalimul și a tótă Palestina, prea onorabiluluĭ și prea învĕțatuluĭ arhon Spătar, Domnuluĭ Nicolaĭ, grație dela D-deŭ pentru lucrurĭ mântuitóre.

Se dice că Dimitrie Falerea după fuga sa din Atena în Egipet, primit cu demnitate de Ptolomeŭ a trimes Atheneilor daruri dovedind marinimie, precum și amiciție frățéscă; ĭar tu ducêndu-te de la noĭ n'aĭ îngrijit să trimiță nicĭ o mică scrisóre. De și Dimitrie a fugit dela Atheniení ca să nu móră; Tu însă încărcat dela noĭ cu multe prerogative te aĭ dus și plecând aĭ luat probă de prietenia și ĭubirea nóstră. Iar dacă facĭ acestea, negând adecă patria ce te a nutrit,—pământul Romeilor,—și dând uĭtareĭ pe părinți, lucrul tĕŭ nu este bun. Căcĭ Zinon și Cleante stoicii, de și filosofeŭ la Athena, dar n'aŭ voit să devină Atheneĭ, ca să nu pară că nedreptățesc Athena *(póte patria, scris pe margine)* de și se ținéŭ de Joe și Ifest, carii nu eraŭ în adevĕr Dumneḑeĭ. Iar tu creștin fiind, căruĭa este nepermis a nedreptăți în orĭ ce mod, cum nu te rușinezĭ? a desprețui patria și mai ales când este de ast-fel? Iar dacă facĭ acestea, pentru că noĭ suntem sĕracĭ și tu bogat, este suficient respunsul: Aristotel prânzește când îĭ convine luĭ Filip, ĭar Diogen când 'ĭ convine luĭ Diogen. Căcĭ nicĭ afacerile, nicĭ vre un boer, nicĭ vre-un principe nu ne destrage de la viața obișnuită. S'aŭ póte aĭ luat hotărîrea acésta așa ca să trăeștĭ uĭtat, după ḑisa luĭ Epicur? Dar o fiiule! cum aĭ putea să-ți tăĭnuești viața ta? Căcĭ te-a cunoscut pe tine atâtea popóre barbare, ca representant, trecênd pe lângă Bactriĭ și ducându te dincolo de cofiniele Macedonenilor (pentru ca Lacedemona să cugete maĭ pre sus de cât Macedoneniĭ, căcĭ puterea acestora a fost temporală, ĭar egemonia acelia nemuritóre) și de Cathoi fiind ospătat și în curțĭ (împĕrătești) primit. Și cum nedreptățind sórta te-aĭ prins de ḑicerea luĭ Epicur: Să trăeștĭ în uĭtare? Decĭ trebue ca tu să plătești datoria cuvenită și patrieĭ și mie părinteluĭ, arătând continu cele pentru tine și cele din jurul tĕŭ. Iar dacă este lăudat și

www.dacoromanica.ro

Καλόαν περιήγησιν ἐξηκριβωμένως συγγράψας, πέμψῃς ἡμῖν; πόσα δηλονότι ἔθνη κεῖται παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ τίσι διαλέκτοις χρῶτοι, καὶ πῶς τῷ Θείῳ λατρεύει, καὶ ποστοῖοι ἀπὸ τῆς βασιλευούσης πόλεως εἰς τὸν ὠκεανὸν ἀπέρχονται, καὶ εἰς Σίνας, καὶ τὶ τὰ ἐκείνων τῶν τόπων· ἅτινα, εἰ καὶ ἐν τῷ γεωγραφικῷ ἄτλαντι κεῖνται, ἀλλὰ ρητέον πρὸς τέρψιν καινῶς, καὶ τὰ δοκοῦντα κοινά, δὸς δ'εἰπεῖν, ὅτι καὶ πιστότεροι τῶν ὤτων οἱ ὀφθαλμοι· μεμήθητι Θουκυδίδην περὶ τὴν Σκαπτὴν λεγομένην ὕλην ἐν Θράκῃ συγγράψαντα, τὰ γε νῦν αὐτοῦ εὑρισκόμενα, καὶ Ξενοφῶντα, καὶ ἄλλους, ἵνα ἡ πατρὶς εὐχομένη μνημονεύῃ σου, καὶ ἡμεῖς δόμεθα τοῦ ἁγίου Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ σωτηρίας σου, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος, καὶ ἡ παρ' ἡμῶν εὐχὴ καὶ εὐλογία, καὶ συγχώρησις, εἴη μετὰ σοῦ.

Ἀπὸ Οὐγγροβλαχίας τῇ δ ἡμῶν ἀποδημίᾳ αχπθ' Δεκεμ."

„Τῷ μακαριωτάτῳ, ἁγιωτάτῳ, καὶ σοφωτάτῳ δεσπότῃ ἡμῶν, καὶ Πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, καὶ πάσης Παλαιστίνης, Κυρίῳ, Κυρίῳ Δοσιθέῳ, τὴν ὀφειλομένην ἐδαφιῆ καὶ εὐλαβῆ προσκύνησιν, κάὶ πᾶν εἴ τι ἀγαθὸν, καὶ σωτήριον.

Ἐν δίκῃ γε, καὶ οὐκ ἀπεικότως, ὦ Θεία καὶ ἱερὰ κεφαλὴ, μέμψιν τινα δικαίαν ἡμῖν διὰ τῆς ὑμετέρας ἐπιστολῆς κατεμέμφθης πολλοῖς μὲν ἐπισωρεύουσα σοφοῖς παραδείγμασι, καὶ μάλιστα τῷ σοφῷ Φαληρεῖ ἐκεινῳ Δημητρίῳ, καὶ τῃ περὶ αὐτὸν ἱστορίᾳ συγκρίνουσα τὰ ἡμέτερα. Ἔχει μὲν ἄρα οὕτω καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς, ὥστε πολλάκις καὶ μέμψασθαι οὐκ ἔξεστι, διὰ τῶν πολλῶν τοῦ καιροῦ περιστάσεων ἕνεκα. Τὸ δὲ γε ἀμνημονεῖν σου τοῦ φιλοστόργου, καὶ εὐεργέτου πατρὸς, καὶ δὴ καὶ αὐτῆς τῆς ἐνεγκαμένης, τηλικαύτης οὔσης, οὐχ ὅτι γε ἀχάριστον καὶ αἰσχύνης ἄξιον, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦτο καὶ μονονοὺ ἀσεβὲς, καὶ ἀνόσιον καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς κρίνεται. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐχ ὅτι πλουτοῦμεν καὶ τῇ τῆς ἀστάτου τύχης εὐρροίᾳ συμπεριφερόμενοι, ὑμῶν οὐ μεμ·ήμεθα· ἀλλ' ὅτι, ἐν οἷς μὲν ἡμεῖς δεινοι, οὐχ ὁ νῦν καιρὸς, ἐν οἷς δ' ὁ παρὼν καιρὸς, οὐχ ἡμεῖς δεινοὶ, καὶ ταῦτα δὲ εἰσὶ τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν. Τὸ δὲ κατ' Ἐπίκουρον βιοῦν, καὶ τὸ λάθε βιώσας, φιλοσοφήσαι, οὐκ ἔτι τούτου ἡμῖν μέλει· πρὸ χρόνων γὰρ ἱκανῶν, ὡς καὶ αὐτόθι ἤκουσται· μετὰ τὰς πολλὰς ἐκείνας περιηγήσεις, μόλις ποτὲ νόμῳ φύσεως γυναικὶ συνεζεύχθημεν, καὶ τοῦτό γε οὐκ ἄνευ προνοίας καὶ κελεύσεως τῶν κρατούντων· περὶ δὲ τῆς τῶν Σίνων

Pausania descriind cutrierarea Greciei, cu cât mai mult 'ți va fi ție spre amintire dacă descriind cu deamănuntul voiagiul la Cathoa ni'l veĭ trimite nouĕ? Adică: câte popóre locuesc în cale și ce limbĭ întrebuințézĕ și cum adóră pe D-ḑeŭ; și în câte ḑile se póte ajunge dela capitala împĕrătéscă până la Océn și China și care sunt popórele acelor locurĭ. Care deși în Atlasul geografic sunt, dar ar trebui istorisite în chip noŭ spre plăcere și lucrurile ce se par comune; pentru că ochiĭ sunt maĭ credincĭoșĭ de cât urechele, cum se ḑice. Imită pe Tucidid, carele la numita șapte-ili în Tracia și-a compus operele până acum aflate ale luĭ, și pe Xenefon și pe alțiĭ, pentru ca patria cu fală să te amintéscă, ĭar noĭ ne rugăm D-ḑeuluĭ celuĭ Sânt pentru sănătatea și mântuirea ta. A căruia har și nemĕsurată milă și rugăcĭunea din partea nóstră și bine-cuvântarea și ertarea să fie cu tine.

Din Ungro-Valahia în al 4 voĭagĭu al nostru. 1689, Decemvrie" [13]).

„Prea fericituluĭ, prea sântuluĭ și prea înțeleptuluĭ Stĕpânuluĭ nostru și Patriarh a Sânteĭ Cetățĭ Ierusalimul și a tótă Palestina, Domnuluĭ Domn Dosotheĭu datorita închinăcĭune până la pămênt și respectósă și tot ce'ĭ bun și mântuitor.

Cu dreptul și nu fără cuvênt, o divină și sânțită persónă ni-ațĭ imputat o imputare dréptă prin epistola vóstră, adunând multe înțelepte exemple; ĭar maĭ cu sémă a aceluĭ înțălept Dimitrie Falereŭ și comparând ale nóstre cu istoria relativă de el. Dar ast-fel sunt cele relative la noĭ, în cât adesea chĭar nu ni se póte împuta din causa multor împrejurărĭ a timpuluĭ. A nu ne aminti însă de ĭubirea și bine-facerea ta părintéscă și maĭ cu samă de aceea ce ne-a produs (patria), care este atât de însemnată, nu numaĭ că este lucru ingrat și demn de rușine. dar încă chĭar și nepios și necuvios precum o credem și noĭ însușĭ. Dar nu ne amintim de voĭ, nu pentru că suntem bogațĭ și ne purtăm de cuvêntul noroculuĭ nestatornic, ci că, în cele ce noĭ suntem în putere a face, nu ne este timpul de acum oportun; ĭar în cele ce ne permite timpul present, nu suntem noĭ putincĭoșĭ, ceea ce vra să ḑică că aceste nu depind de noĭ. Apoĭ că vieţuim epicureic și că filosofăm trăind în uĭtare, încă nu ne-am gândit la acésta; pentru că cu mulțĭ anĭ înainte, precum și acolo s'a audit, după a-

www.dacoromanica.ro

πρεσβείας, καὶ τῶν ἐκ τῆς Ρωσσίας μέχρι Σιμπηρίας, κἀντεῦθεν μέχρι τῶν ὁρίων τῆς Θρυλλουμένης ἐκεινων ἀρχῆς, καὶ πόλεως Πεζίνου, ἔνθα τὰ τῶν Σίνων, ἤτοι Χίνων βασίλεια, ἐκπεποίηνται βίβλοι τρεῖς σλαβονιστὶ, ὧν αἱ μὲν δύο, ὡς ἐκ τῆς ἐνταῦθα ἀρχῆς, καὶ τῆς πρεσβείας ἐχόμενοι, οὐ πάνυ περίεργοι, ἀλλὰ δὴ καὶ σύντομοι, ἡ δὲ τῶν Σίνων πλατυτάτη τε καὶ τοῖς περιέργοις ἔργον χαρίεν τε καὶ εὐνούστατον· ἑλληνιστὶ δὲ μέχρι τοῦ νῦν οὐδεμία τούτων ἐκδέδοται, τοῦ καιροῦ καὶ τῆς ὥρας τοῦτο μὴ συγχωρούσης. Καὶ γὰρ οὐκ ἔξεστι τὰ μόνοις τοῖς αὐτοκράτορσιν ἐνταῦθα γνωστὰ, καὶ διὰ θείας αὐτῶν προσταγῆς, καὶ δαπάνης, κατορθωθέντα, καὶ ἑτέροις ταῦτα κοινῶσαι, καὶ μεταπέμψασθαι· κίνδυνος γὰρ ἐπακολουθεῖ τοῖς ταυτα καὶ τολμῶσι, καὶ πράττουσι. Νῦν δὲ ἐλθων ὁ παρὰ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πεμφθεὶς πρὸς τὰ ἐνταῦθα αὐτοκρατορικὰ τῶν μεγάλων καὶ ἀνικήτων αὐτοκρατόρων ἴχνη, (ὁ) πανοσιώτατος καὶ ἐλλογιμώτατος ἅγιος ἀρχιμανδρίτης τοῦ καθ' ὑμᾶς ἀποστολικοῦ, καὶ ἁγιωτάτου πατριαρχικοῦ θρόνου, Κὺρ Χρύσαντος, ὁ καὶ ὑμέτερος ποὸς μητρὸς ἀνεψιὸς, ἵνα δεηθῇ περὶ τῆς τυπώσεως τῶν σταλέντων βιβλίων, τόλμῃ καὶ φρονήσει ἑλληνικῇ, καὶ ἐπιμελείᾳ, καὶ ἐξόδοις οὐκ ὀλίγοις, δι' ἐπιταγῆς, ὥς φησι, τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, μετήνεγκε τὸ τῶν Σίνων πονηθὲν βιβλίον εἰς γλῶσσαν Ἑλληνικὴν, ὅπερ παρ' ἡμῶν μὲν ἔλαβε σλαβονιστὶ, διὰ δὲ τῶν ἐνταῦθα σπουδαιολόγων, καὶ τῆς αὐτοῦ ἤδη τριτον διορθώσεως, μόλις μετηνέχθη εἰς ὅπερ καθορᾶται παρ' ἐλπίδα τανῦν· παρ' οὗ καὶ διὰ ζώσης φωνῆς ἱστορηθήσεται, καὶ ὁ πλατυσμὸς, καὶ τὰ κυριώτερα μέρη ταύτης τῆς σχεδὸν ἀπειρου ἀρχῆς, καὶ τὰ δικαστήματα τοῦ τε Ὠκεανοῦ, καὶ τῆς Σιμπηρίας ἐκ τῆς βασιλευούσης, καὶ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα τοῖς φιλοίστορσι· φέρει γὰρ ἐν ἑαυτῷ ἅπασαν τὴν τῶν Μοσχόβων ἀρχὴν, ὡς ὁ μυθευόμενος Ἄτλας τὸν Ὄλυμπον· περὶ δὲ γε Καθόης, οὐκ ἔστιν ἄλλη βασιλείκ ἀναμεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν Σίνων, εἰμὴ τὰ τῶν Σίνων βασίλεια, καὶ ἡ πολυθρύλλητος ἐκείνων ἀρχὴ, ἥτις καὶ παρὰ τῷ Πτολεμαίῳ ἐν τῷ ὀγδόῳ πίνακι τῆς Ἀσίας περιγράφεται συντόμως. Σῖναι γὰρ τοὔνομα παρ' Ἕλλησι τὸ πάλαι ἐν πολλοῖς βιβλίοις κεῖται. Ἔνθεν τοι οἱ Λατῖνοι εἰς Κίναν μετέβαλον, οἱ δὲ Σκύθκι, καὶ Ρῶσσοι, καὶ ἄλλαι γλῶσσαι εἰς Κιτάϊν, ὡς καὶ οἱ Ἀγαρηνοὶ εἰς Κιτάϊν καὶ Τζίναν, εὑρίσκονται γὰρ καὶ ἐν τῇ τῶν Σίνων μητροπόλει Ἀγαρηνοὶ, καὶ πολλὰ τούτων μετζίτικ· ἅτινα δὲ ἐν τοῖς παλαιοῖς γεωγράφοις περὶ τούτων ἐξέδοντο, δὸς δ' εἰπεῖν καὶ νέοις κἂν τοῖς πίναξιν αὐτῶν καταγράφωνται, καὶ μάλιστα τὰ ἀναμεταξὺ Σιμπηρίας, καὶ Σίνων, λῆ-

cele multe voiajurĭ, de abia ne am căsătorit cu o femee după legea natureĭ și acésta nu fără îngrijirea și ordinul stĕpânitorilor. Cât despre misiunea la Chinezĭ și despre (voiajul) din Rusia până în Siberia și de aicĭ până la confiniile renumiteĭ stăpâniriĭ a acelora și a cetățeĭ Pezin (Peching) unde sunt palatele Sinilor saŭ a Chinejilor, am compus treĭ cărțĭ în slavonește; dintre care douĕ, ca referitóre la oficĭul de aicĭ și la misiune, nu sunt tocmaĭ curióse, ba încă sunt și scurte. Iar cea despre Chinejĭ este fórte pe larg și operă grațiósă și plăcută curioșilor; nu s'a publicat nicĭ una din aceste în grecește fiind-că nicĭ timpul și nicĭ împrejurările nu a permis acésta. Pentru că nu este cu putință cele cunoscute aicĭ numaĭ autocratorilor și realisate prin cheltuĭala și ordinul lor divin ale comunica și a le trimete aceste și altora; căcĭ periculul îĭ urmărește pe aceĭ ce ar îndrăzni și ar face aceste. Acum însĕ venind trimisul din partea prea fericireĭ vóstre la palatile (urmele) de aicĭ înpĕrătești, ale marilor și neînvinșilor autocratorĭ, prea piosul și prea învĕțatul sânțitul arhimandrit a tronuluĭ vostru apostolic și a prea sântuluĭ Patriarh Chir Hrisant, care este și nepotul vostru după mumă. ca să se róge pentru imprimarea cărților trimese. Prin curaj și cugetare elenică (pe margine stă: limbă) și cu asiduitate și cheltueli nu puține, prin ordinul, precum dice el, a prea fericireĭ vóstre a tradus cartea scrisă despre Chinezĭ în limba gréca; pe care dela noĭ a luat'o în slavonește, dar prin tineriĭ studioșĭ de aicĭ, și dupa corectarea sa deja de treĭ orĭ, de abia s'a adus la starea ce se vede acum preste speranță. De cătră care și prin viŭ grai vi se va istorisi si estinderea și părțile cele maĭ principale a acesteĭ stăpâniriĭ maĭ nesfârșite, și depărtările și de Océn și de Siberia a capitaleĭ și cele l'alte necesare iubitorilor de istorie; căcĭ cuprinde în ea tótă stăpânirea Moscovilor, precum fabulosul Atlas Olimpul. Cât despre Cathoa nu este altă împĕrăție între noĭ și între Chinejĭ, de cât cartierul împĕrătesc al Chinejilor, și renumita stăpânire acelora. Care și de Ptolomeĭ în tabela a 8-a a Asieĭ se descrie în resumat. La grecĭ din vechime în multe cărțĭ stă numele *Sinĭ* [14](Chinejĭ) de unde Latiniĭ l'a schimbat în China, iară Tătariĭ și Rușiĭ și alte limbĭ în *Chitai* precum și Agarineniĭ în Chitaĭ și *Tina*; căcĭ se află și

www.dacoromanica.ro

ρος ἅπαντα ἀνεφάνησαν. Οὐδεὶς γὰρ πρὸ ἡμῶν τὰ μεταξὺ Ὀβίου ποταμοῦ, καὶ ἕως αὐτῆς τῆς Κίνας, ἢ εἶδε σαφῶς, ἢ διέγραψε· καὶ εἴτις τι συνέγραψεν, οὐκ ἀληθῶς, ὡς παρ' ἀνθρώπων χυδαίων μαθητευθεὶς τὰ περὶ αὐτῶν· πολλὰ γὰρ εἰσὶ τὰ ἀπὸ Σιμπηρίας καὶ μέχρι τῶν ὁρίων τῶν Σίνων, ποταμοί τε δηλαδὴ μέγιστοι, καὶ παμπληθεῖς, καὶ λίμναι μέγισται, καὶ μάλιστα ὁ Μπαϊκαλης λεγόμενος λιμὴν, ὅστις καὶ Θάλασσα διὰ τὸ μέγεθος κέκληται, διήμερος μὲν πλοῦς ὢν τὸ εὖρος, δωδεκαήμερος δὸ τὸ μῆκος, τὸ δὲ βάθος ἀχανὴς, οἷον πέλαγος, ὃν καὶ δὶς ἐπλεύσαμεν· ἐξουσιαζόμενα πάντα ὑπὸ τῆς πανευδαίμονος ταύτης τῶν Μοσχόβων ἀρχῆς· ὅρη τε ὅτι πλεῖστα ὑπερμήκη, νιφόεντα καὶ τὰ Ριφαῖα ἐκεῖνα, καὶ ἡ ψαμμώδης Θάλασσα, ἥτις καὶ μεχρις αὐτῆς (τῆς) Ἰνδικῆς ἐπεκτείνεται· ἔθνη δὲ τε μυρία, οἷα φύλλα δένδρεσι, καὶ πολύγλωττα, ἤθη τε καὶ εἴδη ἡμῖν διαφέροντα, καὶ εἰδώλοις ἀλλοκότοις λατρεύοντα. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ τοιαῦτα, καὶ μάλιστα ἴσως πέραν τοῦ δέοντος γέγονε (γεγραπται)· πλὴν ἵνα μὴ καὶ αὖθις ἀμνύμονες τῶν ὑμετέρων προσταγμάτων ἐγκαλοίμεθα. Τὰ δὲ πάντα ὁ ρηθεὶς λογιώτατος ἀρχιμανδρίτης εἴποι πλατύτατά τε καὶ ἀκριβέστατα· Διαφυλάττοι ἡ Θεία Πρόνοια τὴν ὑμετέραν τρισολβίον Μακαριότητα εἰς χρόνους πολλοὺς, ἐκτὸς παντὸς ἐναντίου, σὺν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ, ἧς καὶ αἱ Θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησαν σὺν ἐμοὶ ἐν βίῳ παντὶ.

Ἀπὸ τῆς βασιλευούσης Πόλεως Μοσχόβας ᾳχυγ, μηνὶ Ἰουλίῳ.

Τῆς ἡμετέρας Θεοπροβλήτου Μακαριότητος,
δοῦλος πιστὸς καὶ οἷος κατὰ πνεῦμα,
Νικόλαος Σπαθάρης".

Χρύσανθος Μωραΐτης, Νοταρᾶς, σοφώτατος καὶ εἰς τὰ λατινικὰ, διάδοχος καὶ ἀνεψιὸς Δοσιθέου· ἐπατριάρχευσε χρόνους εἰκοσιὲξ, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Πόλιν· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τοῦτος ἐστάθη μαθητὴς εἰς τὰ μαθηματικὰ Καισαρίου τοῦ προγραφέντος. Ἐσύνθεσε, καὶ ἐτύπωσε βιβλίον διδαχῶν, καὶ γεωγραφικὸν, καὶ ἄλλα, ἔτι δὲ καὶ τὸ περὶ Κίνας ἀτύπωτον, ἀλλ' ἀξιοτύπωτον, τὸ ἔχω, Κιτάια δουλεύουσα τὸ ὠνόμασεν, ἤτοι βιβλίον περιέχον τὸν πόλεμον, ὁποῦ οἱ Τατάροι τῆς Μπογδόας ἐσήκωσαν κατὰ τῶν Σίνων, δηλαδὴ

în Metropola Chinejilor agarenĭ și multe *metgitiĭ* (gĭamiĭ) [15]) de ale acestora. Câte însĕ în geografiĭ vechĭ s'a publicat, încă și în cele noĭ și în tabelele lor se însémnă și maĭ ales popórele dintre Siberia și China, sunt tóte falșe. Căcĭ nimene înnainte de noĭ cele între rîul *Obi* și până chiar la China nu le-a vĕdut pe deplin și nicĭ le-a descris; și dacă le-a descris cine-va însă nu adevĕrat, pentru că a audit de la ómenĭ neculțĭ (proștĭ) despre aceste. In adevĕr sunt multe popóre dela începutul Siberieĭ până la confiniile Chineĭ și rîurĭ fórte marĭ și fórte multe, și lacurĭ fórte marĭ și maĭ ales lacul ce se dice „*Baĭcal*". Care și Mare se numește din causa mărimeĭ, avênd lățime de două dile cu corabia, iar lungimea de douĕ-spre-dece, și adâncimea nesfârșită, ca o mare, pe care de douĕ orĭ am plutit. Tóte se stĕpânesc de prea fericita acéstă stăpânire a Moscovilor, munțĭ întinșĭ cât de mult, plinĭ de zăpadă, și vestițiĭ Rifeenĭ și marea de nisip care se întinde chĭar până la Indiĭ. Popóre miĭ de miĭ, câte frunze pe copacĭ, cu multe limbĭ, și moravurĭ și obiceĭurĭ deosebite de ale nóstre, și închinându-se la idolĭ curioșĭ. Dar aceste sunt ast-fel și maĭ ales póte s'aŭ făcut peste cuviință (s'a scris maĭ mult de cât trebue) *(pe margine)*. Dar ca să nu fim și ĭarășĭ acusațĭ ca ne aducătorĭ aminte a sântelor Vóstre ordine. Iar despre tóte, dișul prea învĕțatul arhimandrit vĕ va spune fórte pe larg și fórte acurat.

Fie să păzască pronia divină pe prea fericirea Vóstră cea întreit norocită la mulțĭ anĭ, scutită de tot contrarul. în tótă fericirea; și a căria rugăciunĭ de îndurare către D-deŭ să fie cu mine în tótă viața.

Din împĕrătésca cetate a Moscoveĭ 1693 luna Iulie, al prea fericireĭ vóstre de D-deŭ păzite serv credincĭos și fiŭ spiritual [16]).

Neculaĭ Spatar.

Chrisant Moraitul, Notara, prea învĕțat și în latinește, cuccesor și nepot a luĭ Dositheĭ. A patriarhisit 26 de anĭ și aŭ reposat în Constantinopol, eternă amintirea luĭ. Acesta a fost discipol în matematicĭ a luĭ Chesarie supramintit. A compus și imprimat o carte de predicĭ și de geografie și altele; încă și despre China neîmprimată, dar vrednică de imprimat, o am. A numit'o *Chitaĭa* șerbită saŭ carte cuprinḑênd resbelul, ce Tătarĭ din *Bogdoa* a rădicat contra Chinejilor, adică Chi-

www.dacoromanica.ro

Κιταϊτῶν, καὶ ἐκυρίευσαν τὸ βασιλειον αὐτῶν, καὶ ἄλλα διάφορα· τοῦτο εἶναι τὸ βιλίον, ὁποῦ ὁ Νικόλαος Σπαθάρης γράφει· Τούτου σώζονται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ αἱ παροῦσαι αὗται δύο ἐπιστολαί.

„Μακαριώτατε καὶ ἁγιώτατε Δέσποτα, καὶ ἀρχιεράρχα τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, Κύριε, Κύριε Ἰννοκέντιε τρισκαιδέκατε, τὴν ὑμετέραν μεγίστην Μακαριότητα μετ' εὐλαβείας, τὴν ὀφειλομένην ἐν Πνεύματι ἁγίῳ ἀπονέμομεν προσαγόρευσιν.

Ἤκουσται πρὸ πολλοῦ καὶ πανταχοῦ ἡ προβίβασις τῆς ὑμετέρας μεγίστης μακαριότητος εἰς τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν θρόνον τοῦ πρωτοκορυφαίου τῶν Ἀποστόλων, καὶ ὑπερεχάρημεν πνευματικῶς, ὄντες εὐέλπιδες, ὅτι ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἱερᾶς ἀρχιερατείας αὐτῆς ὄψεται ἡ ἁγία τοῦ χριστοῦ ἐκκλησία εἰρηναίαν καὶ εὐτυχῆ κατάστασιν, διὰ τῆς ὑμετέρας ἀποστολικῆς ἐξουσίας καὶ αγρύπνου κηδεμονίας. καὶ προστασίας, ἣν ὁ ἅγιος Θεὸς διαφηλάττοι εὐδαιμονοῦσαν ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον αὐτῆς θρόνον ἄχρι βαθυτάτου γήρως καὶ πρεσβείου. Τὰ εἴ τι εἴχομεν σκοπὸν νὰ σημειώσωμεν θάρρει πνευματικῷ, τῇ ὑμετέρᾳ μεγίστῃ Μακαριότητι, θέλει τὰ ἀναφέρει, ἂν ὁρίσῃ νὰ δώσῃ καιρὸς ἱκανῆς ἀκροάσεως, ζώσῃ φωνῇ ὁ αἰδεσιμώτατος Κύριος Ἰωάννης Φίλιππος Μεδιολάνος, ὁ καὶ βαρδιάνος χρηματίσας τῆς ἐνταῦθα ἁγίας Σιών, ὃν τινα ἔγνωμεν ἔνδρα νουνεχῆ, μετριόφρονα, διακριτικὸν, ἐν καθαρότητι βίου καὶ σεμνότητι ζωῆς περιπατοῦντα, καὶ τὴν κοινωφελῆ ἀσπαζόμενον εἰρήνην. Παρακαλοῦμεν λοιπὸν νὰ ἠσακουσθῶμεν, δεόμενοι νὰ ὁρίσῃ, νὰ φυλάττῃ κάθε ἁγία ἐκκλησία τὰ ἀρχαῖα αὐτῆς ἔθη καὶ ὅρια· νὰ ἀναχαιτίσῃ τὴν ἄτακτον καὶ ὑπερήφανον ὁρμὴν τινῶν, ἐχόντων μὲν μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτης ἠρνημένων, ὡς χωλευόντων ἀμφοτέραις ταῖς ἰγνύαις, καὶ περιπεζόντων ἀδεῶς ἐξίσου τὴν τε Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν. Ἕως πότε ἀνέχεται, Μακαριώτατε καὶ ἐπιεικέστατε πάτερ καὶ δέσποτα, ὁ ἀποστολικὸς ὑμῶν θρόνος, καὶ ἡ ὑπεροχικὴ αὐτοῦ ἀξία, νὰ διώκεται ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ὑπὸ τινων διεφθαρμένων καὶ ἀναιδῶν ἀνθρωπαρίων, οἵ τινες ἀγωνίζονται, τῇ δοκήσει μὲν τάχα πρὸς οἰκοδομὴν ψυχῶν, τῇ δὲ ἀληθείᾳ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν εἰς ἀπώλειαν; Μνήσθητι, μέγιστε ἀρχιεράρχα, τὸ τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν κορυφαῖον αὐτοῦ εἰπόντος, „καὶ σὺ ποτὲ ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου“· καὶ ἐπίρριψον ἐπὶ τὸν καιρὸν τῆς ἱερᾶς σου ἀρχιερατείας τοὺς πνευματικούς σου ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπὶ τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ποτὲ μὲν ὑπέρλαμπρον, ἀεὶ δὲ εὐσεβεστάτην, καὶ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ἐρθοτομοῦσαν, τανῦν ὅμως πικρῶς πιεζομένην καὶ ταραττομένην ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων χαλεπῶν καὶ ἀγρίων κυμάτων. Εἰ δὲ μήγε, κἂν πρόστailor, și a ocupat înpĕrăția lor și alte diferite. Acésta este cartea ce o scrie Niculaĭ Spătarul. De la el se conservă pe lângă altele și aceste două epistole.

Prea fericite și prea sânțite stĕpâne și Archierarh al Vecheĭ Rome, Domnul Domn Inochente al trei-spre-ḑecelea, trimetem salutare prea mareĭ Vóstre fericirĭ, cu pietatea datorită în sântul Spirit.

S'a audit de demult și pretutindenea înaintarea prea fericireĭ vóstre la tronul prea sânt și apostolic a întâĭuluĭ corifeŭ al apostolilor și ne am prea bucurat sufletește având bună speranță că în timpul acesteĭ sânțite archieraților va vedea sânta biserica luĭ Christos stare liniștită și fericită, prin autoritate apostolică și îngrijirea ne adormită și protecțiunea vóstră ; pe care D-ḑeŭ cel sânt s'o pazască fericită pre tronul eĭ cel prea sânt până la cea maĭ adâncă bătrâneță și vechime. Despre cele ce avem în scop să scriem cu curaj spiritual prea mareĭ vóstre fericirĭ. le va raporta, dacă va bine-voi să dea timp suficient de ascultare, prin viŭ graiŭ prea respectabilul D-n lón Filip Mediolanul, carele fu cvardian a sântuluĭ Sion de aice ; pe care l'am cunoscut bărbat înțelept, cu zel modest, cu purtărĭ distinse, cu viața curată, trăind religios, și plăcându-ĭ pacea de obște folositóre. Decĭ ne rugăm să fim ascultațĭ, rugându-vĕ să hotărîțĭ ca să'și păzască fie care sântă biserică obiceĭurile vechĭ și marginele séle; să strunéscă sprincéna cea necorectă și îngânfată a unora care aŭ forma evseviel, dar négă puterea eĭ. Ca unĭĭ ce schiopătéză de ambele genunche și batjocoresc fără frică de o potrivă și St. biserică orientală și cea occidentală.

Până când óre va suferi, prea fericite, și prea blânde părinte ș stĕpâne, tronul vostru apostolic și demna supremație a eĭ, să se persecute biserica orientală de către unĭĭ corupțĭ și nerușinațĭ omuleți? Carĭ se ostinesc în aparență adică pentru edificarea sufletelor, iar în realitate prin lucrările lor spre perdere. Amintiți-vĕ prea mare Arhierarh ceea ce Domnul a ḑis cătrâ corifeul sĕŭ: *Și tu când-va întorcându-te ajută pre frații tĕi.* și aruncă în timpul sânteĭ tale Arhieratiĭ ochiĭ tĕĭ spirituali și asupra bisericeĭ orientale, care când-va era prea strălucită, t t déuna prea piósă, și drept îndreptând cuvêntul adevĕruluĭ, ĭar acum crud oprimată și tulburată de multe valurĭ diferite, grele și sălbatice.

www.dacoromanica.ro

ταξον, ἐπικύρωσον, νομοθέτησον ἵνα ἐῶσι ταύτην ἀνεπηρέαστον οἱ ταράττοντες ψευδάδελφοι: καὶ τοῦτο νομίζεται παρ' ἡμῶν μέγιστον καὶ ἐξαίρετον εὐεργέτημα, καὶ ἀπαρχὴ τῆς καλοκἀγαθίας, καὶ φιλανθρώπου εὐγνωμοσύνης αὐτῆς πρὸς ἡμᾶς· ἀπονέμοντες καὶ ἡμεῖς πάντατε καὶ πανταχοῦ ἐλευθέρως τὴν κανονικὴν ὀφειλομένην τιμὴν, καὶ ὑπεροχὴν τῶν μακαριωτάτων μεγίστων ἱεραρχῶν, τοῦ ἁγιωτάτου αὐτῆς ἀποστολικοῦ θρόνου, καὶ ἐξαιρέτως νῦν πρὸς τὴν ὑμετέραν μεγίστην παναγιότητα φερόμεθα μὲ ἄκραν εὐλάβειαν· πάλιν οὖν ἐκ συνοχῆς καρδίας, καίτοι ταὐτολογοῦντες, παρακαλοῦμεν ἐκ καρδίας, δεόμεθα ὁλοψύχως, ὅπως φροντίσῃ ἡ μεγίστη αὐτῆς Μακαριότης περὶ τῆς καινῆ εἰρήνης τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ ἰδίως περὶ τῆς ἀταραξίας τῆς Ἁγίας Γῆς, καὶ ἡμῶν, ἵνα ἔχῃ ἀείποτε τὸν ἀρχηγέτην τῆς εἰρήνης συνεργοῦντα καὶ συμπράττοντα ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς· καὶ χαρίζοιτο τῇ μακαριωτάτῃ, καὶ σεβασμιωτάτῃ αὐτῆς κορυφῇ μακρότητα ἡμερῶν, μετὰ πάντων τῶν ἀγαθῶν οὐρανίων, καὶ ἐπιγείων".

„Ὁ γηρὸς Πατριάρχης Χρύσανθος, τῷ νεάζοντι, σοφωτάτῳ, καὶ αἰδεσιμωτάτῳ ἀββᾷ Κυρίῳ Νικολάῳ Κομνηνῷ Παπαδοπούλῳ χαίρειν καὶ ὑγειαίνειν.

Βραγέα φθέγγονται οἱ λυπούμενοι· λυπούμενοι μεν ἡμεῖς ἐσμεν, ὁ δὲ λυπῶν αὐτὸς· ἐπείπερ ἀποστερεῖς ἡμᾶς ἤδη ἐν τοσούτοις ἔτεσι τῶν ποθητοτάτων σου γραμμάτων, ὧν οὐδὲν ἄλλο ἡμῖν θυμηδέστερον, τῶν ἀπὸ τοῦ Παταβίου ἀγωγίμων. Εἰ οὖν βραχέα φθεγγόμεθα διὰ τῆς ἐπιστολῆς, οὐχ ἡμεῖς, ἀλλ' αἴτιος αὐτὸς ἂν εἴης· σύγγνωθι δε, καὶ διατέλει ὑγιὴς ἐν μακροβιότητι, περιπόθητε ἀεὶ ἡμῖν, σοφώτατε καὶ ἀξιάγαστε καθηγητὰ, καὶ διδάσκαλε, μετὰ ἐπιτάσεως τοῦ πρὸς ἡμᾶς αὐτῆς φίλτρου. Εἰ γὰρ ἡ φιλία, ὡς ποιότης οὖσα ψυχῆς, αὔξεσθαι καὶ ἐπιτείνεσθαι πέφυκε, δίκαιον ἄρα καὶ θεοφιλὲς τοῖς ὡς ἀληθῶς φιλοῦσί τε καὶ ἀντιφιλουμένοις, ἀεὶ ἐπίτασιν ἐπ' ἐπιτάσει φιλτρου ἐγγινεσθαι, καὶ προστιθεσθαι, τῷ θείῳ ποιθουμένοις Ἀποστόλῳ, τῶν μὲν ὄπισθεν ἐπιλανθάνεσθαι, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτείνεσθαι ἀποφαινομένῳ. Ἔρρωσο, θεολογικώτατε, μετὰ ὀρθοῦ φρονήματος, καὶ ὀρθοδοξίας ἀείποτε ἐπιτειθέμενος, ὅτι μια καὶ μόνη ἀρχὴ, καὶ αἰτία ἐν τῇ θείᾳ καὶ προσκυνητῇ Τριάδι, ἤτοι υἱοῦ, καὶ Πνεύματος, ὁ ἀναίτιος καὶ ἄναρχος Πατήρ".

Μελέτιος ἀπὸ Καισαρίας Χρυσάνθου διάδοχος, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Πόλιν.

Iar de nu, cel puțin ordonă, dictézĕ, legisléză, ca să o lasă pre acésta nesupărată fraților mincinoși ce o tulburĕ; și acésta se va socoti de noĭ bine-facerea cea maĭ mare și extra ordinară, și începutul a adevĕrateĭ bunătățĭ și a recunoștinței umane a vóstre cătră noĭ. Dându-vĕ și noĭ tot-dé-una și în tot locul cu liberalitate onórea canonică cuvenită și supremația prea sântuluĭ și apostoliculuĭ eĭ tron a prea fericiților și prea marilor ierarhĭ, și escepțional acum cătră prea marea vóstră sanctitate ne referim cu prea mare evlavie. Decĭ ĭarășĭ din frângerea inimei, deși repetind acelașĭ lucru, ne rugăm din inimă, dorind din suflet ca să îngrijască prea marea eĭ fericire despre liniștea comună a sânteĭ biserică a luĭ Christos și în special despre netulburarea pămîntuluĭ sânt și a nóstră; ca să aibă pe începătorul păceĭ în tot-déuna confăptuitor și conlucrător în tóte căile sale; și fie să se dăruĭască prea fericiteĭ și prea venerateĭ vóstre persóne (creștet) lungime de zile. împreună cu tóte bunurile cerești și pămînteștĭ [17]).

Bătrînul patriarh al Ierusalimuluĭ Hrisant, tânăruluĭ, prea înțeleptuluĭ, și prea respectabiluluĭ Abba Kir Nicolaĭ Komnen Papadopol bucurie și sănătate.

Ceĭ întristațĭ vorbesc puțin, întristațiĭ suntem noĭ, ĭar tu cel ce ne întristezĭ. Fiind-că ne privezĭ acum în atâța anĭ de prea doritele tale scrisorĭ, pentru că nimica alta nu ne este maĭ dorit de cât sosirea lor din Patavia. Decĭ dacă ne esprimam în scurt prin epistolă nu sunt eŭ causa, ci tu. Iartă și fiĭ sănătos în lungimea vieței, prea dorite al nostru în tot-déuna prea înțelepte și admirate profesor și dascăl, pentru întărirea ĭubireĭ ceĭ cătră noĭ. Căcĭ daca amiciția, ca calitate a sufletuluĭ dela natură sporește și se întinde, este drept prin urmare și plăcut luĭ D-ḑeŭ ca ceĭ ce în adevĕr iubesc și sunt iubițĭ, tot-déuna să facă întărire peste întărirea ĭubireĭ și să se adauge supunându-sĕ divinuluĭ Apostol, ce ḑice: de a uĭta cele trecute și a spori în cele viitóre. Fiĭ sănătos Mare Teologule, cu dréptă judecată sporind tot-déuna în ortodoxie pentru că una și singură este începătoria și causa în divina și închinata Treime, adecă cel fără causă și fără început Părinte al Fiĭuluĭ și al Spirituluĭ.

Meletie din al Chesarieĭ succesorul luĭ Chrisant, și a reposat în Constantinopol.

www.dacoromanica.ro

Παρθένιος ὁ κοντόφθαλμος, Ἀθηνοῖος, φιλόσοφος, καὶ αὐτὸς ἀπὸ Καισαρίας διάδοχος, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Πόλιν. Οὗτος ἦλθεν ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι εἰς τὸ Γιάσι διὰ ζητείαν, εἰς τὰς ἡμέρας καὶ αὐτὸς τοῦ αὐθέντου μου Ἰωὰν βοδα, καὶ τὸν ἐκατέβη δομλᾶς, καὶ ἦλθεν εἰς Θάνατον, ἐπιάσθη δὲ ἡ γλῶσσά του, καὶ ἐτρύλιζεν ἕως Θανάτου· καὶ ἐγύρισε πάλιν εἰς Βουκουρέστι, αὐθεντεύοντος Κωνσταντίν βοδα, ἀθελφοῦ τοῦ Ἰωάν βοδα· οὗτος μ' ἐτίμησε μὲ τὸ ὀφφίκιον τῆς πρώτης πεντάδος τῶν κληρικῶν, μ' ἔκαμε δηλαδὴ μέγαν Ἐκκλησιάρχην τοῦ Θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων. Ἰδοὺ καὶ ἡ μαρτυρία.

„Παρθένιος ἐλέῳ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, καὶ πάσης Παλαιστίνης.

Τοὺς πρὸς βοήθειαν ἱερῶν προθυμουμένους ταῖς ἐκ τῶν ἱερῶν τιμᾶσθαι εὐεργεσίαις προσήκει· τὸν κοπιῶντα γὰρ γεωργὸν τῶν καρπῶν ἀπολαμβάνειν, ἡ ἀποστολικὴ φωνὴ διατάττεται. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ὁ λογιώτατος μέγας γραμματικὸς τοῦ ὑψηλοτάτου, καὶ θεοσεβεστάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Μολδοβλάχίας, Κυρίου, Κυρίου Ἰωάννου Νικολάου Βοεβόδα, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῦ υἱοῦ καὶ περιποθήτου τῆς ἡμῶν Μετριότητος, Κύριος Κωνσταντῖνος Δαπόντες, ἐνθέρμῳ ζήλῳ πρὸς βοήθειαν τοῦ Παναγίου τάφου, κατὰ τὸ δυνατὸν φέρεται, δεῖν ἔγνω ἡ μετριότης ἡμῶν, καὶ πατριαρχικοῦ Θρόνου τιμῆσαι καὶ δὴ τῇ χάριτι τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, προβιβάζεται αὐτὸν καὶ προχειρίζεται μέγαν ἐκκλησιάρχην τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου Θρόνου. Διὰ τὸ τὰς διατριβὰς δὲ τανῦν ἐν Γιασίῳ ποιεῖσθαι καὶ μὴ δυνάμενον τῆς ἡμετέρας χειροθεσίας τυχεῖν, διὰ τοῦ παρόντος ἰδιοχείρου πιττακίου παρέχει αὐτῷ τὸν τοῦ μεγάλου ἐκκλησιάρχου κλῆρον, ὄντα τῆς πρώτης πεντάδος ὑπὸ τὸν μέγαν ῥήτορα· ὅθεν καὶ εἰς ἔνδειξιν ἐπεδόθη αὐτῷ τὸ παρὸν παριαρχικὸν γράμμα εἰς ἀσφάλειαν.

Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως· ἔν ἔτι αψμδ', κατὰ μῆνα Φεβρουάριον".

Ἐφραὶμ Ἀθηναῖος, φιλόσοφος, ἀπὸ Βηθλεεμ καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Πόλιν.

Σωφρόνιος ὁ προρηθείς.

Ἀβράμιος Ἀμπατζᾶς, σκλάβος, ὁ ἐγκρατευτὴς, καὶ αὐτὸς ἀπὸ Βηθλεέμ, ὁ νῦν ἐλέῳ Θεοῦ Ἱεροσολύμων. Ὁ Θεὸς νὰ τὸν στερεώνῃ. Τοῦτος πρωτοσύγελλος ὤν, καὶ ταξειδεύων κατὰ τὴν Προῦσαν, εἰς δύο ταξείδια ὁποῦ ἔκαμεν εἶνε σι κοντὰ χρόνους, ἔφερε, λέγουσιν, εἰς τὸν ἅγιον Τάφον πουγγία πεντακόσια, σύνεξιν τόσῳ μεγάλην, ὁποῦ οὐδὲ πατριάρχαι δὲν ἔκαμαν.

Partenie Miopul, atenian și filosof și acesta din al Cesarieĭ succesor, și a reposat în Constantinopol. Acesta a venit dela Bucureștĭ la Iașĭ pentru milă în ḑilele Domnuluĭ meŭ Ión Vodă și l-a lovit dambla, și era să móră, și s'a legat limba luĭ și vorbea gângav până la mórte. Și s'a întors ĭarășĭ în Bucureștĭ pe când era Domn Constantin Vodă, fratele luĭ Ión Vodă. Acesta m'a onorat cu oficĭul primeĭ *pendade* a Clericilor, adică m'a făcut mare eclisiarh al Tronuluĭ Ierusalimuluĭ. Iată și mărturia;

Partenie cu mila luĭ D-ḑeŭ Patriarh sânteĭ Cetățĭ Ierusalimul și a tótă Palestina.

Ceĭ cu bună voință către ajutorul celor sânțite se cuvine să se cinstéscă cu binefacerĭ de la cele sânțite. Căcĭ agricultorul muncitor să se folosĭască de rodurĭ, ordonă vocea apostolică. Decĭ, fiind-că și prea învĕțatul marele secretar a prea Inălțatuluĭ și iubitoruluĭ de D-ḑeŭ Domn și Egemon a tótă Moldo-Vlahia, Domnul Domn Ión a luĭ Necolaĭ Voevod, în Sântul Spirit iubit fiŭ și prea dorit a smerenieĭ nóstre, Domnul Constantin Daponte, cu zel ferbinte spre ajutorul prea Sântuluĭ Mormânt este plecat după putință, a recunoscut smerenia nóstră că trebue al onora și cu un oficiŭ al prea sântuluĭ nostru apostolic și patriarhicesc Tron. Și dar prin grația prea sântuluĭ și desăvârșitoruluĭ Spirit se înaintéză acesta și să prohirisește mare eclisiarh al prea sântuluĭ nostru Tron. Fiind însĕ ca acum trăește în Iașĭ și nu póte a lua hirotesia de la noĭ, prin presentul pitac autograf i se dă luĭ funcțiunea de mare eclisiarh, fiind în pendada întâĭa, sub marele ritor. De aceea și spre dovadă i s'a dat luĭ acest present decret patriarhicesc spre confirmare.

Din Constantinopol în anul 1744, în luna luĭ Februarĭŭ [18]).

Efrem Atenianul filosof, din al Vethleemuluĭ, și a reposat în Constantinopol.

Sofronie cel ḑis maĭ sus.

Avraam Ambagea sclav, cel abstinent, și acesta din al Vethleemuluĭ, acum cu mila luĭ D-ḑeŭ al Ierusalimuluĭ, D-ḑeŭ să'l întărească. Acesta fiind protosinghel și plutind spre Brusa, în douĕ voĭajurĭ ce a făcut aprópe 20 de anĭ, a adus, ḑic, la sântul Mormênt 500 de pungĭ, suma atât de mare în cât nicĭ patriarhiĭ n'a făcut.

www.dacoromanica.ro

Ἀβράμιος λοιπὸν, Χρύσανθος, Δοσίθεος, Νεκτάριος, Γεράσιμος, Ἀθανάσιος, Διονύσιος, εἶναι οἱ ἐπίσημοι Πατριάρχαι, καὶ ἡ καλλονὴ τῶν εἰς τοὺς καιρούς μας ἱεραρχῶν.

Προκόπιος Ζαγοραῖος ἀπὸ Καισαρίας, ὁ νῦν ἐλέῳ Θεοῦ Ἱεροσολύμων· ὁ Θεὸς νὰ τὸν στερεώνῃ· ἀπέθανε καὶ αὐθὸς εἰς τὴν Πόλιν.

Prin urmare Avram, Hrisant, Dositheŭ, Nectarie, Gherasim, Atanasie, Dionisie sunt patriarhiĭ ceĭ maĭ insemnaţiĭ, şi splendórea Ierarhilor în timpurile nóstre.

Procopie Zagoreul, din Cesaria, acum din mila luĭ Dumneḑeŭ al Ierusalimuluĭ; Dumneḑeŭ să'l întăréscă; a murit şi acesta în Constantinopol.

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

Arhiereiĭ.

Ὁ Κύπρου Φιλόθεος, Κύπριος, ἐπίσημος διὰ μάθησιν.

Filotheŭ al Ciprului, din Cipru, însemnat prin erudiţiune.

Γαβριὴλ ὁ Χαλκιδόνος ὁ προγραφείς, περὶ οὗ ἔγραψε Διονύσιος ὁ Πατριάρχης εἰς Ρωσσίαν, ὡς γάγραπται, ἐπίσημος διὰ τὴν ἀνακαίνησιν τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Εὐφημίας, τὴν εὐχὴν της νὰ ἔχωμεν.

Gavriil al Halcedonuluĭ, cel maĭ sus ḑis; despre care a scris Dionisie patriarhul în Rosia, precum s'a scris, însemnat prin înnoirea templuluĭ Sânteĭ Eufimiĭ, să'ĭ avem rugăciunea eĭ.

Μελέτιος Ἰωαννίτης, ὁ ἀπὸ Ἄρτης Ἀθηνῶν, ὁ περίφημος γεωγράφος, καὶ συγγραφεὺς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, καὶ πολλῶν λόγων πανηγυρικῶν,, καὶ διδακτικῶν, καὶ ἀστρονόμος, καὶ ἰατρὸς, Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἤκουσα, ὅτι πέρυσι ἐτυπώθη εἰς τρεῖς τομους εἰς Βιένναν. Τοῦτος ἀπελθὼν εἰς τὴν Πολιν διὰ νὰ μετατεθῇ εἰς τὰ Ἰωάννινα, διὰ ἀναφορῶν καὶ δεήσεων τῶν Ἰωαννιτῶν, μετετέθη εἰς τὴν ἄλλην καὶ καλλιτέραν ξωὴν· ἀπέθανεν ἔτει αψιδ'. αἰωνία ἡ μνήμη του.

Meletie din Iónina din al Arteĭ deveni episcop Athenelor, renumitul geograf şi scriitor a istorieĭ eclisiastice şi a multor discursurĭ panegirice şi didactice, şi astronom şi doctor. Istoria Eclisiastică, am auḑit ḑilele acestea, că anul trecut s'a imprimat la Viena în treĭ tomurĭ. Acesta venind în Constantinopol pentru a se strămuta la Iónina, prin anatorale şi cererile Iónineniior, s'a strămutat la cea-l-altă şi maĭ bună viaţă. A reposat la anul 1714, eternă amintirea luĭ. [19]).

Ἡλίας Μηνιάτης, Κεφαλλωνίτης, ὁ Κερνίκης καὶ Καλαβρύτων ὁ περιβόητος, ὁ νέος Χρυσόστομος, ὡς τὸν μαρτυρεῖ τὸ βιβλίον του. Αὐτὸς ἔχει καὶ ἄλλο βιβλίον τυπωμένον εἰς Λείψιαν κατὰ λατίνων, Πέτρα Σκανδάλου λεγόμενον· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ilie Miniat cefalonit, (episcop) al Cerniceĭ şi Calavritelor, renumitul noul Hrisostom, precum 'l mărturiseşte cartea luĭ. Acesta are şi altă carte imprimată în Lipsca contra latinilor,numita Piatră Scandaleĭ, eternă amintirea luĭ [20]).

Ἱερόθεος Κομνηνὸς ἰατροφιλόσοφος, ὁ Δρύστρας. Τοῦτος ἐξήγησεν εἰς ἁπλῆν φράσιν τὰ ἀποφθέγματα βασιλέων, στρατηγῶν, καὶ φιλοσόφων, τὰ ἔχω καὶ τὰ ἐπροσφώνησε καὶ ἐπρόσφερεν εἰς τὸν Κωνσταντὶν βοδα τὸν Μπραγκοβάνον τῷ αχυζ'. ἔτει. Ἔτι ἐσύνθεσε τὸν βίον τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ, λαβὼν αὐτὸν ἀπὸ τοὺς ἱτορικοὺς τόμους τῆς Βυζαντίδος, καὶ τὸν ἐπρόσφερε τῷ σοφωτάτῳ ἄρχοντι μεγάλῳ στολνίκῳ Κωνσταντίνῳ τῷ Καντακουζηνῷ· τὸν ἔχω καὶ αὐτὸν, ἄξιον τύπου, ἀξιώτατον, μάλιστα τὰ ἀποφθέγματα· ἀμὴ τὶς νὰ τὰ τυπώσῃ; καὶ μακάριος ὁποῦ τὰ τυπώσῃ ὡς χρυσὰ τῷ ὄντι βιβλία καὶ χρησιμώτατα, μάλιστα εἰς αὐθέντας. Τούτου σώζεται καὶ ἡ πρὸς τὸν αὐθέντην Νικόλαον βόδα ὑποκειμένη αὕτη ἐπιστολή.

Ieroteĭ Comnen doctor-filosof, al Dristreĭ, acesta a intrerpretat în limba vorbitóre sentinţele înpăraţilor, generalilor şi filosofilor, le am. Şi le-a adresat şi le-a dedicat luĭ Constantin Vodă Brâncovénul la anul 1697. Incă a compus şi viaţa înpăratuluĭ Ión Cantacuzin. luând'o din tomurile istorice a Bisanţuluĭ, şi a dedicat'o prea înţeleptuluĭ boer mareluĭ Stolnic Constantin Cantacuzin. O am şi acésta, vrednică de imprimat, fórte vrednică, maĭ ales sentinţele. Dar cine să le imprime? Şi fericit acel ce le va imprima, ca cărţi în adevĕr de aur. şi fórte necesare maĭ cu sémă Domnilor. Se conservă dela el şi acéstă următóre epistolă cătră D-l Nicolaĭ Vodă.

„Οὐκ ἐς τοσοῦτον ἀνὴρ μυρεψὸς, ἅπαντα μὲν

Un bărbat fabricant de miresme purtând

www.dacoromanica.ro

τῶν ἀρωμάτων τὰ εὐωδέστερα, καὶ τερπνότερα ἑαυτῷ περιφέρων, μύροις δὲ παντοδαποῖς καὶ βαλσάμοις, καὶ αὐτῷ δὴ τῷ περιλαλήτῳ σιλφίῳ, ἐς βάθος καὶ δυσεκνίπτως ἐμβεβαμμένας εἴη ἐσθῆτας περιβαλλόμενος, κἂν αὐτὸ τὸ τοῦ Μακεδόνος Ἀλεξάνδρου ἀναλάβηται σῶμα, καὶ τὸν δι' οὗ δίεισιν, οἷός τ' ἐστὶν ἐμπιμπλᾶν εὐωδίας ἀέρα, ὅσον ἀνὴρ σοφὸς, καὶ παντοίοις ἀρετῶν, τῶν ἔκ τε φύσεως, ἔκ τε φιλοπονίας αὐτῷ προσγεγενημένων κάλλεσι, καὶ λόγων ἰδέαις ὡραϊσμένος· ταῖς δι' ὧν παρέρχεται, καὶ χώραις, καὶ πόλεσι, ταῖς τε ἔγγιστα, καὶ ταῖς πόρρω, των παρ' αὐτῷ θαυμασιων χαρίτων, καὶ τῆς ἐνοικούσης σοφίας, καὶ ὠφελείας, διαδιδόναι κοινωνικῶς, τὰς τῶν ἀκροωμένων τοῖς ἡδίστοις τε καὶ ἀρίστοις τῶν λόγων κατευωδιάζειν οἵδε ψυχὰς, καὶ εἰς θαῦμα, καὶ ἔπαινον ἑαυτοῦ διεγείρειν τοὺς ἐντυγχάνοντας· τοιαύτην ἐγὼ τίθεμαι τὴν σὴν θεσπεσίαν, καὶ πάνσοφον τῷ ὄντι ψυχὴν, μεγαλοπάροχε, καὶ σοφώτατε ἡγεμὸν· καὶ τούτου κήρυκες διαπρύσιοι, ὅσοι τῆς τερπνοτάτης εὐωδίας τῶν παρ' αὐτοῖς πανσόφων λόγων τε καὶ γραμμάτων παραπολαύσαντες ἔτυχον· οὐ μὴν ἀλλὰ, καὶ ἄλλον αὐτὴν ἂν προσείποιμι τηλαυγέστατον ἥλιον τοῦτο γαρ ἤδη δευτερον ἐς τὸν μεσημβρινὸν τῆς ἡγεμονείας Μολδαβίας, τῆς δυστυχοῦς μὲν διὰ τὰς τῶν Σκυθῶν λεηλασίας, σκηπτοῦ δικην αὐτῇ προσπεσόντων, καὶ διὰ τὴν στέρησιν τῆς ὑμετέρας ἔμφρονος προστασίας, δι' αὐτὴν δὲ καὶ μονην τὴν παρουσίαν τῆς ὑμετέρας ἐκλαμπρότητος εὐδαίμονος, κατὰ θείαν βουλὴν πάντως ὑπεραρθεῖσα ἡ ὑμετερα Ὑψηλότης, τὰς αὐτῆς κηδεμονικὰς ἀκτῖνας προνοητικῶς ἐπιφήσιν ἅπασι, πρὸς θάλψιν τῶν πάντη καταψυγμένων τῷ σκυθικῷ κρύει λαῶν τε καὶ πόλεων. Ἔνθεν τοι καὶ τοὺς μὲν λόγων γλιχομένους πανσόφων, τῇ παρ' ἑαυτῆς γλυκητάτῃ κατευωδιάζει καὶ θέᾳ, καὶ ὁμιλίᾳ, τοὺς δε συνετιζει βουλαῖς ἔμφροσι, τῶν δὲ κυταυγάζει τῇ λαμπροτάτῃ αὐτῆς παρουσίᾳ τὰ πρόσωπα· τοὺς δὲ περιθάλπει ταῖς ἐνθέσμοις δίκαις, ὁποῖα κριτὴς ἀδέκαστος ἀπὸ τοῦ θρόνου τοῖς προσερχομένοις θεσμοδοτοῦσα, τοὺς δὲ χειρὶ δαψιλεῖ, ὅσοι δηλαδὴ κατατρυχονται τῇ πενιᾳ, καταπλουτίζουσα. Ἐν οἷς οὐδ' αὐτὸν ἐμὲ τὸν διάπυρον αὐτῆς πρὸς τὸ θεῖον εὐχέτην παρέδραμεν ὅλως ἀπαραμύθητον· ἀλλὰ καὶ τοι τῆς ἡδίστης αὐτῆς θέας ἀπολειφθέντα, καὶ διὰ τοῦτο ἀλγοῦντα πάνυ καὶ ὀδυνόμενον, τῇ παρ' αὐτῆς πανσόφῳ καὶ γλαφυρωτάτῃ τὴν φράσιν ἐπιλτολῇ κατευωδίασε πόρρωθεν, καὶ κατηύγασε, καὶ τῷ ἐν αὐτῇ κάλλει τῶν λέξεων τύφρανε, καὶ τοῖς νοήμασιν ὤνησε, καὶ κατελάμπρυνε μου, οἷα δαψιλεστάτῳ φωτὶ τὴν διάνοιν, καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀποτυχίας μου ταύτης ἐξηκέσατο λύπην, οὐ μετρίως ἀσχάλλοντες. Ἀνθ'

cu sine tóte aromatele cele mai mirositóre și mai plăcute, de ar fi îmbrăcat cu vestminte muiate cu totul cât să nu se stérgă în tot feliul de miruri și balsame, chiar și în vestitul silfiŭ (silvie orĭ asafetida), și dacă ar lua asupra sa însuși corpul luĭ Alexandru Macedonénul (blestemat) și altul prin care transpiră miresmele, nu este cu putință a se înplea aerul de miros atâta pre cât un bărbat înțelept și onorat cu tot felul de virtuți frumóse din natură și din munca sa și cu ideĭ de învățăturĭ, póte să respândéscă în genere prin țările și politiile ce cutriera de aprópe și de departe, o parte din grațiele sale miraculóse și din înțelepcĭunea ce o posedă și din folosința eĭ, și să parfumeză sufletele ascultătorilor, cu cele mai bune și mai plăcute învățăturĭ și să misce pre aceĭ cu care s'ar întâlni spre admirarea și lauda sa. Astfel eŭ consider în adevĕr sufletul tĕŭ cel divin și prea înțelept, prea darnice și prea înțelepte Egemon. Și predicatorĭ despre acesta ardenți sunt câți s'a întâmplat să beneficieze de miresmele prea plăcute a prea înțeleptelor tale cuvinte și scrierĭ. Nu numaĭ atâta, dar încă te-așŭ saluta și ca pre un alt prea luminos sóre. Pentru că acum a doua óră înălțindu-te pe meridianul (culmea) Egemonieĭ Moldavieĭ celeĭ nenorocite din causa prădăcĭunilor Tătarilor, care a căḑut asupra eĭ ca un trăsnet din lipsa protecțieĭ înțelepte a Vóstră; dar fericite și numaĭ prin presența strălucireĭ Vóstre, după voința divina în adevĕr, supra înălțindu-se înălțimea Vóstră, a respândit razele îngrijitóre ale sale providențial tuturor, pentru încălḑirea popórelor și a politiilor celor cu totul înghețate de frigul Tătarilor.

Dă, pe de o parte pe ceĭ ce doresc cuvinte prea înțelepte, îĭ umple de mirosul prea dulce a privireĭ și a vorbeĭ tale, ĭar pe de alta, sfătuești pe unii prin cuvinte înțelepte, ĭar pe alte individe le luminezĭ cu lumina presenței tale; pe alțiĭ 'i îndulcești cu judecățile legale, ca cel ce eștĭ judecător inparțial, de pe tron făcênd dreptatecelor ce se apropie. Iar pe alți cu mâna darnică. îmbogățindu-ĭ pe câțĭ adică sufĕr de sĕrăcie. Intre care nicĭ pe mine, zelosul tĕŭ cătră divinitate rugător, nu m'aĭ trecut cu vederea. cu totul nemângâét. Dar deși n'am avut parte de prea plăcuta ta vedere, și pentru aceea. suferind mult și pătimind, cu epistola ta.

www.dacoromanica.ro

ὅτου, καὶ ὡς μὴ προειδὼς τὴν ταύτης διὰ τῆς ἐμῆς δυστυχοῦς ἐπαρχίας διάβασιν συγγνώμης, παρ' αὐτῇ τῇ εὐμενεστάτῃ καλοκἀγαθίᾳ τυχεῖν ἀξιος ἂν κριθείην. Ἄλλως γὰρ πτέρυγας ἂν περιστερᾶς, δαυϊτικῶς εἰπεῖν, παρειλήφειν, καὶ πρὸς ὑπάντησιν, καὶ ἀπόλαυσιν τῆς σῆς πανσόφου Ὑψηλότητος ἐπετάσθην, καὶ κατετρυφήκειν τῶν ταύτης χαρίτων, καὶ τοι μὴ ῥεῖθρα λόγων ἐκχέαι βουλόμενος, ὡς με ὑπερβολὴ χρησαμένη σου ἡ ὑψηλότης ἐξήρει· ποῦ γὰρ παρ' ἐμοὶ τούτων; πολλοῦ γε καὶ δεῖ ρεύματα δὲ καὶ λιβάδας δακρύων θερμῶν, ἐν οἷς πλημμυρῶ, ἅτε δεινὰ, καὶ τέρα δεινῶν πεπονθὼς παρά τε τοῦ Θηριωνύμου Ἀσλάνη, καὶ τοῦ συνηγόρου, καὶ ἀντιλήπτορος ἐκείνου, οὗ τοὔνομα, ἵνα μὴ λυπήσω, παρέρχομαι. Καὶ οἶμαι τὴν ἀποτυχίαν κατὰ θείαν ἡμῖν γεγονέναι τὴν πρόνοιαν, ἵνα μὴ ψυχὴν ἡγεμονικὴν, καὶ φίλοις συναλγῆ, ἅτε φύσει φιλοικτίρμονα πεφυκηῖαν, λυπήσω, τὰς ἐμὰς συμφορὰς ἐνώπιον τῆς σῆς μεγαλειότητος ὄμμασι δακρυρρόοις ἀφιλοσόφως ἀποκλαιόμενος. Οὐκ ὀλίγην οὖν παρὰ τῆς Θαυμαστῆς, καὶ σοφωτάτης αὐτῆς ἐπιστολῆς καρπωσάμενος τὴν ὄνησιν καὶ παραμυθίαν, μεγάλας αὐτῆς τὰς χάριτας οἶδα· ἔνθεν τοι καὶ οὐ διαλείπω καὶ τῆς ὑπερουσίου δεόμενος καὶ θείας δυναμέως, ἵνα ἐνισχύῃ αὐτὴν εἰς διοίκησιν εὐάρεστον τουτῳσὶ τῆς θεοσδότου ἡγεμονίας, καὶ περιφρουρῇ ἀνωτέραν παντὸς ἀνιαροῦ, προσεπιδαψιλευομένης αὐτῇ ὑγείαν μακρόβιον, εἰρήνην τε, καὶ πᾶσαν ἄλλην εὐδαιμονίαν μέχρι γήρους βαθυτάτου, καὶ λιπαροῦ. ἀμήν".

Διονύσιος Χῖος, ἀπὸ ἀρχιδιάκονος τοῦ πατριαρχείου Ἀδριανουπόλεως, ἔχει καὶ βιβλίον τυπωμένον λόγων διαφόρων.

Νεόφυτος Λέριος ὁ Σμύρνης, ὁ εὐεργετικὸς, καὶ δραστικὸς.

Νεόφυτος Κρητικὸς, ἀπὸ Μυρέων, καὶ διδάσκαλος τῶν μπεϊζαδέδων τοῦ αὐθέντου μου Κωνσταντὴν βοδα· διὰ μεσιτείας αὐτοῦ ἔγινεν Οὐγγροβλαχίας· ἐπίσημος διὰ μαθησιν.

Γρηγόριος Βλάχος, συμμαθητὴς μου, ἀπὸ Μυρέων καὶ αὐτὸς μετετέθη Οὐγγροβλαχίας, καὶ ζῇ, ἀρχιερετεύων ὑπὲρ τὰ εἴκοσιν ἔτη.

cea prea înțeleptă și prea elegantă în expresiuni, m'aĭ fertificat de departe și m'aĭ luminat și m'am bucurat prin frumusețа cuvintelor din ea și m'am folosit de cugetările eĭ, mĭ-a luminat, ca prin o lumină abondentă, mintea și mi s'a vindecat întristarea pentru acea lipsă a mea, nu puțin necăjindu-mĕ. Pentru care ca unul ce n'am prevĕḑut trecerea vóstră prin acéstă nenorocită pentru mine Eparhie, am creḑut a fi vrednic a afla ertare dela prea bine-voitóre ta bunătate. Cacĭ în alt mod așĭ fi luat aripĭ de porumb, exprimându-mĕ davitic, și așĭ fi sburat spre întâmpinarea prea înțelepteĭ tale înălțimĭ, și m'așĭ fi desfătat de grațiele eĭ; de și n'așĭ fi voit să-'mĭ curgă rĭurĭ de cuvinte, dupre cum m'aĭ caracterisat înălțimea ta exprimându-te în imperbole. Căcĭ unde sunt la mine aceste? sunt chĭar prea lipsit; rĭurĭ însă și pârae ferbinți de lacrămĭ în care mĕ înnec, sunt prea multe, ca unul ce am suferit cumplit și maĭ mult de cât cumplit, dela cel cu numele de fiară Aslan și dela conasociatul și apărătorul aceluĭa, a căruĭa nume, spre a nu vĕ întrista, 'l las la o parte. Și socot că nenorocirea ni s'a întâmplat nouĕ după pronia divină, ca să nu întristez sufletul egomonic și compătimitor cu amicĭĭ, care din natură este creat îndurător, deplângând nenorocirile mele în fața mărireĭ tale cu ochĭĭ plinĭ de lacrimĭ în mod nefilosofic. Decĭ nu puțin din epistola admirabilă și prea înțeleptă a eĭ căpătând folosință și mângâere 'ĭ mulțămesc fórte mult.

Apoĭ nu voĭ lipsi rugând pe ființa (cea maĭ presus de ființe) și puterea divină de a o întări în guvernarea plăcută a acesteĭ Egemonĭĭ de D-ḑeŭ păzite și să o păziască maĭ presus de tot rĕul, dându-ĭ cu îmbelșugare sănătate îndelung înzilită, pace și tótă alta fericire până la cea maĭ adâncă și vigurósă bătrâneță. Amin

Dionisie Hiul, din Arhidiacon al Patriarhieĭ (episcop) al Adrianopoleĭ, are și carte imprimată de cuvinte diferite [22]).

Neofit Leriŭ al Smirneĭ, cel bine făcĕtor și activ.

Neofit Criticul din al Mirelor și profesor al Beizadelilor Domnuluĭ meŭ Constantiŋ Vodă, prin mijlocirea luĭ a devenit al Ungro-Vlahieĭ, însemnat prin erudițiune [23]).

Grigorie Vlahul, conscolarul meŭ, din al Mirelor și acesta s'a strămutat a fi al Ungro-Vlahieĭ și trăește, arhieratisind peste 20 de anĭ.

www.dacoromanica.ro

Καισάριος Βλάχος, ἀπὸ πρωτοσύγγελλος Φιλαρέτου Ζακυνθίου τοῦ πρὸ τοῦ Γρηγορίου ἀρχιεαρτεύσαντος, ἔγινεν ἐπίσκοπος τοῦ ἐν Κραγιόβᾳ τῆς Βλαχίας Ριμνικίου· ἐτύπωσε καὶ βιβλίον εἰς Βουκουρέστι· ἐτύπωσεν εἰς Βενετίαν καὶ τὸ βιβλίον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, ὁποῦ ἐγὼ ἐμεταγλώττισα Ἐπισημότατος αὐτὸς ἐστάθη ὄχι διὰ μάθησιν, ὅσον διὰ τὴν ἐλεημοσύνην, καὶ μεγαλοδωρίαν· ζησας γὰρ εἰς τὸν θρόνον ὄχι δέκα χρόνους, ἐξώδιασε, λέγουσιν, εἰς τύπους βιβλίων, καὶ τυπογραφίαν, καὶ σχολεῖα, καὶ ἐκκλησίας, καὶ μοναστήρια, καὶ πτωχοὺς, ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν πεντήκοντα πουγγία· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Διονύσιος Σκοπελιτης, Σκοπέλων ἐπίσκοπος ἀπὸ πρωτοσύγγελλος τῆς Λαρίσσης, ἄχολος, ἀόργητος, πρᾶος, ὡς ὀλίγοι. Ἀρχιεράτευσε χρόνους σαραντα̈ξ, ὡς ὀλίγοι, καὶ ζήτας ὑπὲρ τσὺς ἐννενήκοντα, ὡς ὀλίγοι, ἐτελειωθη. Εἴπασιν, ὅτι ἔλεγε πῶς ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἐγεννήθη· ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου παπᾶς ἐχειροτονήθη· ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἀρχιερεὺς· καὶ ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους ἑνδομῆντα ἓξ ἀπέθανεν· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἰωσὴφ Τορνόβου, ὀνομαστὸς δι' ἀρετὴν, καὶ προκοπὴν· καὶ κάνωντας παραίτησιν, ὑπῆγεν εἰς νὸν ἅγιον Ὄρος, καὶ ἡσύχασε καὶ ζήτας χρότους ἱκανοὺς, ἀπέθανεν ἐν εἰρήνῃ· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τούτοῦ σώζεται καὶ αὐτὴ ἡ εὐχὴ μὲ αὐτὴν τὴν ἐπιγραφὴν.

Ἰωσὴφ Τορνόβου προσευχὴ Ἀλφάβητον ὡραία διάστιχος, καὶ δίστιχος· εἰς δὲ τὸ τέλος ἀκροστιχίζει.

Ἰωσὴφ Τορνόβου.

Εὐχὴ

Εὐχὴ ἐν στίχοις εὐφυῶς ἡρμοσμένη,
καὶ ἐξ ἐράνου, καὶ οἰκοθεν, ἐς φάος,
ἀχθεῖσα πόνῳ ἀλιτροῦ ῥακενδύτου,
ἔξοντος μάτην, Ἰωσὴφ μονοτρόπου.

Ἄναρχον φῶς, παρεκτικὸν
ἄχρονον φῶς, τρισάκτινον,
ἄφραστον φῶς, οὐ τοῖς βροτοῖς
ἄναψον φῶς μου τῆς ψυχῆς
ἀγνότατον, καὶ καταρὸν,
ἀντιλαβοῦ μου τῆς ψυχῆς,
ἀνδρεῖον δέ γε λογισμὸν,
ἀρχὴ, καὶ μέση βασιλεῦ,
ἂν ἐκ ψυχῆς, ἂν ἐκ φρενὸς,
ἄρξωμαι μόνον θρηνωδεῖν,
ἅπερ ἐσφάλην ἐν φρεσὶν
αἰγλης ἀκατασκίου.
αὐγάξον μου τὰς φρένας.
ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀγγέλοις.
ἀμαυρωθείσης ὅλως.
ἄσπιλον μόνον φάος.
ἄνεσιν δὸς φροντίδων.
ἄτρωτον βρόβευσόν μοι.
ἀλλὰ καὶ τέλος πάντων,
ἂν ἐξ αὐτῆς καρδίας,
ἀφ' ἡμερῶν ζωῆς μου,
ἄγαν λοξοκινήτοις,

Kesarie Vlahul, din protosinghel al luĭ Filaret Zachintiul, ce a arhieratisit înainte de Grigorie, s'a făcut Episcop al Râmniculuĭ, în Craiova Valachieĭ. A împrimat și o carte în Bucureștĭ, a împrimat în Veneția și cartea sântuluĭ Grigorie Dialogul, pe care eŭ am parafrasat-o. Acésta a stat fórte însemnat nu atâta pentru erudițiune, cât pentru milostenie și dărnicie. Căcĭ traind în tron nicĭ 10 anĭ, a cheltuit, ḑic, în imprimarea cărților și pentru tipografie și școlĭ și biserică și la monastirĭ și la sărăcĭ peste 150 pungĭ. Eternă amintirea luĭ [24]).

Dionisie Scopelitul, Episcop al Scopelelor, din protosinghel al Lariseĭ, ne viclean, ne mânios, blând ca puținĭ.

A arhieratisit 46 anĭ ca puținĭ, și trăind peste 90 anĭ ca puținĭ, s'a săvârșit. Spun că ḑicea, că în ḑiua sântuluĭ Dimitrie s'a născut, în ḑiua sântuluĭ Dimitrie s'a hirotonisit preut, în ḑiua Sântuluĭ Dimitrie arhereŭ și în ḑiua Sântuluĭ Dimitrie la 1776 a reposat. Eternă amintirea luĭ [25]).

Iosif al Târnovuluĭ renumit prin virtute și prin învĕțătură și dându-șĭ dimisiunea s'a dus la sântul munte și s'a liniștit, și trăind anĭ deajunșĭ a reposat în pace, eternă amintirea luĭ. Dela el se conservă și acésta rugăciune, cu acest titlu:

Iosif al Târnovuluĭ, rugăciune dupre alfabet, frumósă, în poesie distică, ĭară la sfârșit este acrosticul:

Iosif al Târnovuluĭ.

NOTA. Fiind-că acéstă poezie este o simplă rugăcĭune, care-ì scrisă artistic și-șĭ are meritul eì literar numaĭ în original, și fiind-că nu cuprinde nimic în sine care ar avea interes pentru Istoria nóstră a Românilor, pentru acest cuvênt n'am tradus-o, ce am inserat-o așa cum stă în manuscriptul autograf, spre a se conserva integritatea scriereĭ luĭ Daponte.

www.dacoromanica.ro

ἀμηχανῶ πρὸς ὀδυρμούς,
ἀλλ' ὁ παραγενόμενος
αὐτὸς κἀμοῦ τῶν μιαρῶν
ἀσώτως ζῶντα μ' οἰκτειρον

ἀδυνατῶ ἀρκέσαι·
ἁρματωλοὺς τοῦ σῶσαι,
ἀμνημονήσας ἔργων,
ἄλλην καθάπερ πόρνην.

* * *

Βάσιν οὐκ ἔχω βασιλεῦ,
βασιλικὴν, ἐκκλίνουσαν
βίον δὲ ζῶ κτηνότροπον,
βόρβορον φεῦ περίκειμαι,
βάρος καὶ μὴν τῷ τῶν πολλῶν
βάρεις ἐμὰς δὲ τῆς ψυχῆς
βαρύνας, καταβέβληκε
βοῶσι τοίνυν, τὸν πολὺν
βραβεύσας ἄλλο βάπτισμα
βυθοῦ παθῶν ἐξαγαγὼν,

βαίνουσαν μέσην τρίβον,
βάσεις τὰς ἀντιθέτους·
βάναυσον, καὶ πηλώδη·
βεβήλων σπουδασμάτων,
βάρει πλημμελημάτων·
βάρβαρος πυργοσκάπτων,
βῶλον καθάπερ ἕνα,
βόρβορον καθαρόν μου·
βλύσιν τὴν τῶν δακρύων·
βίβλωμε γράφου ζώντων.

* * *

Γῆ, καὶ σποδὸς ὡς περκὼς,
γέγονε χοῦς ἡ δόξα μου,
γοίννυμαι κόσμου τοῖς τερπνοῖς·
γενοῦ λοιπόν μοι χαρμονὴ,
γονυπετοῦντι δουλικῶς
γέλωτα δὲ περίτρεψον
γρήγορον δός μοι λογισμὸν,
γήϊνον γὰρ πανασθενὲς

γῇ, καὶ σποδῷ συνέζων·
γάμου στολὴν οὐκ ἔχω·
γέλως εἰμὴ δαιμόνων·
γόνε πρὸς ἀνάρχου·
γνώμῃ πενθηκωτέρᾳ·
γηγενῶν βροτοκτόνου·
γλίχομαι γὰρ σωθῆναι·
γένος εἰμὶ, καὶ χοῦνον.

* * *

Δεῦρο ψυχὴ τριτάλαινα.
Δαβὶδ ἐκ λόγων ψαλμῳδοῦ
δόλον ἐκ γλώσσης ἀφελοῦ·
Δάκρυσι βρέχε τὴν στρωμνὴν
δόξαν τὴν ἄνω θέλησον·
δάνειζε μόνῳ τῷ Χριστῷ,
δάμαζε σάρκα τύραννον·
δὸς καὶ μερίδα τοῖς ἑπτὰ·
δράμε πρὸς ὄρος ἀρετῶν,
δέχου τὴν τούτου γαμετὴν

Δεῦρο κἂν νῦν ἀθλίᾳ,
διδάσκου τὰ πρακτέα·
δίδου πτωχοῖς, ὡς ἔχεις·
δοῦλος παθῶν μὴ γίνου·
δόξαν τὴν κάτω πάτει·
δῶρα δίδοντι ξένα·
δαίμονας λύκους ἄγχε·
δὸς τοῖς ὀκτὼ τὸ πλέον·
δρόμον τοῦ Λὼτ ζηοῦσα
δεῖγμα σῆς ῥαθυμίας.

* * *

Ἔχεις πολλοὺς ὑπογραμοὺς·
εἰς τὸ σωθῆναι προφανῶς,
εἰπὼν γὰρ λόγον ὁ λῃστὴς
εὗρηκε λόγῳ τὴν Ἐδὲμ,
ἔλαβε μόνην ἀφορμὴν,
ἐν ἱερῷ δὲ ἀναβὰς
ἔχων τὸ βλέμμα πρὸς τὴν γῆν
εὔσπλαχνε Πάτερ οἰκτιρμῶν,
εὗρεν εὐθὺς τὴν ἄφεσιν
ἔξεις καὶ σὺ συγχώρησιν

Ἔχεις ἀπείρους τύπους·
ἔχεις, ἂν μόνον θέλῃς·
ἕνα τὸ, μνήσθητί μου,
εἶδε Δεσπότου σπλάγχνα·
ἔδωκε τόσην χάριν·
ἕτερος ὁ τελώνης,
ἐν στερνοκτύποις λόγοις
εἶπεν, ἱλάσθητί μοι·
ἐκταπεινῆς καρδίας·
ἐξομολογουμένη.

* * *

www.dacoromanica.ro

Ζήτει ψηχὴ τὰ μένοντα·
ζήσαι, πενθοῦσα σὺν Χριστῷ,
ζάλην φυγοῦσα κοσμικὴν,
ζώσει σαυτὴν τῶν ἀρετῶν
ζύμην λοιποῦσα παλαιὰν,
ζύμην θερμὴν τοῦ πνεύματος,
ζῶ μὲν ὁ Παῦλος οὐκ ἐγὼ
ζωὴ Χριστὸς, ἀλλὰ καὶ σὺ
ζυγοῦ Χριστοῦ περίφραξον
ζυγὸν σκοποῦσα τὸν τὰς σὰς
ζήλου τοὺς σωζομένους·
ζῆσον ἑστενομένως·
ζόφον φρενῶν ἀπέδρα·
ζώνῃ τῇ πολυπλόκῳ·
ζήλωσον ἄλλην νέαν,
ζήσεις γὰρ οὕτω ξένως·
ζῇ δ' ἐν ἐμοὶ, κραγάζει,
ζῆσον ψυχὴ κρειττόνως·
ζεύγλη τὸν τράχηλόν σου·
ζυγοστατοῦντα πράξεις·

* * *

Ἤνοιξα θύραν οὐδαμῶς
ηὔξησα πάθη τῆς ψηχῆς·
ηὐλίσθην ὅπου σύγχησις
ἡδηύθην πάσαις ἡδοναῖς·
ἤνεσα δὲ τὸν ποιητὴν
ἡ σὴ λοιπὸν ἀντίληψις,
ἡ φωτοπλουτοπάροχος,
ἥξάτο νῦν Παμβασιλεῦ,
ἠπορημένοις οἴκου·
ἦλθον εἰς ἅδου χάος·
ἡ θορυβοτυρβώδης·
ἦλθε χρηστὰ παρεῖδον·
ἡμέρας οὐδ' ἐράπαξ·
ἡ χάρις πλαστουργέ μου,
ἡ χορηγὸς ἐλέους,
ἥξάτω, σώζουσά με·

* * *

Θῆρες πολλοὶ κοιτάζουτι
θυμὼν ὀργὴν καὶ κάκωσιν
θαῦμα φυγεῖν τοὺς θηρευτὰς,
θάνατον φεῦ οὐ προσδοκῶ,
θυροκροστεῖν οὐ δύναμαι
θρονους, καὶ δόξας, καὶ τιμᾶς
θρόνον φρικτὸν οὐ φρίττω δὲ,
Θεὲ, Πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν
θύραν τῆς σῆς χρηστότητος,
θαῤῥῶν γὰρ νῦν προσέρχομαι
θηρεῦσαι τὴν ψυχήν μου·
θέλοντες καὶ διψῶντες·
θοῦμα τοὺς ψυχοφθόρους·
θάνατον οὐκ ἐλπίζω·
θύραν τῆς μετανοίας·
θέλω τοῦ κόσμου τούτου·
θρόνον τὸν τοῦ Κυρίου·
θέλοντα πρόσαξόν με·
θάλασσαν ἔχων οἴκτου·
θάῤῥει τῷ σῷ Χριστέ μου·

* * *

Ἰξῷ τῶν δόλων ὁ σατᾶν
ἴσα στρουθοῖς καὶ πετεινοῖς,
ἰδοὺ γὰρ πάλιν ὁ φθορεὺς
ἱστᾷ μου μέσον τῶν φρενῶν,
ἰσχὴν δ' οὐκ ἔχω τοῦ φυγεῖν·
ἰδρῶτες ἐθρομβώθησαν
ἱστώντων πάντων τῶν ἐχθρῶν
ἵνα γοῦν σῶτερ σώσῃς με
ἴχνος μηδὲν καταλιπὼν
ἴθυνον τρίβον τὴν ἐμήν·
ἰξεύειν με σπουδάζει·
ἰδὲ Χριστὲ τὸν δόλον·
ἰνδάλματα μορφώσας,
ἵνα με βάλῃ κάτω·
ἵσταμαι δὲ, καὶ τρέμω·
ἱδρῶτες τῆς ψυχῆς μου·
ἱστώντων τόσους δόλους
ἵνα πρὸς φῶς εἰσάξῃς,
ἴχωρος ἐν ψυχῇ μου,
ἵλαθι, σύγγνωθί μοι·

* * *

Καλὸν ψυχῇ μου κατὰ νοῦν
καὶ πρὸ τῆς ὥρας τοῦ Κριτοῦ
καὶ πρὸς τὰς χεῖρας τῶν πτωχῶν
κρεῖσσον γὰρ μᾶλλον πένεσθαι,
καλὸν πενθεῖν τὰ πταίσματα,
καταφρονεῖς τῶν ἐντολῶν,
κόσμου πόθεῖς τὰς ἡδονὰς,
κρίσιν ἐκείνην φέρειν,
κτᾶσθαι τοὺς συνηγόρους,
κενῶσαι πάντα πλοῦτον·
καὶ μὴ πλουτεῖν ἀθέσμως·
καὶ μὴ γελᾶν καὶ πέζειν·
καὶ τοῦτο μέχρι τίνος;
καὶ πόσον χρόνον τοῦτο;

www.dacoromanica.ro

καὶ γὰρ ὁ χρόνος ἅπας σου,
καθάπερ ἄνθος οἴχεται·
κάμπτε συχνῶς τὸ γόνυ σου,
κατὰ τὸν ψαλμογράφον,
κἄν πρὸς μικρὸν ἀνθήσῃ·
κτῶ τοῦ Κριτοῦ τὸν οἶκτον·

* * *

Λύχνος Χριστὲ τοῦ νόμου σου
λήμην μακρὰν ἀπόῤῥιψον
λώβης δαιμόνων λυτρωτά,
λοιμῶν καθέδρας μ' ἐξελοῦ,
λαμπάδων φῶς οὐκέκτημαι
λάβοιμι δὲ τὸν φόβον σου,
λίθος ὡς ὢν ἀκρόγονος,
λιμαγχονεῦντος χαλεπῶς·
λόγου σωτὴρ ὑπὲρ ἀργοῦ
λόγον λοιπὸν παράσχου μοι,
λαμψάτω τὴν ψυχήν μου
λόγε τῶν ὀφθαλμῶν μου·
λύτρον μοι δίδου τάχος·
λύμης κακοσυμβούλων·
λάμπων σοφαῖς παρθένοις
λάμποντα τὴν ψυχήν μου·
λέπτηνον κάραν λύκου,
λιμῷ τῶν ἐντολῶν του·
λόγον σοι μέλλον δοῦναι·
λαλοῦντα τὸ συμφέρον·

* * *

Μόνη ψυχὴ καταφρονεῖς
μεγάλων ὄντως ἐντολῶν
μὴ φόβον ὅλως ἔχουσα,
μέλλουσι δέ σε μάστιγες
μὴ μεταγνούσαν τῶν κακῶν,
μῦρα ποσὶ σὺν δάκρυσι
μυρίσασα τοὺς πόδας σου,
μῦρον ἐγὼ δακρύμικτον
μόνην φωνήν, τήν, ἥμαρτον,
μύρω δὲ σὺ ἀφέσεως
μειζόνως ὑπὲρ πάντας
μεγάλου μόνου Λόγου·
μᾶλλον καὶ μᾶλλον πταίεις·
μετὰ μικρὸν κολάζειν,
μὴ μεταμεληθεῖσαν·
μόνη Σωτὴρ ἡ Πόρνη
μετανοοῦσα ὅλη·
μηδόλως κεκτημένος
μῦρον καθάπερ φέρω
μύρισαι τὴν ψυχήν μου·

* * *

Νυμφίε Λόγε Δέσποτα,
νεκρὰν γὰρ πίστιν κέκτημαι,
νῆψον ψυχὴ γρηγόρησον,
νίψαι καλῶς τὸ πρόσωπον
νεῦσον πρὸς φῶς τὸ νοερὸν,
νικήσεις γάρ σου τοὺς ἐχθρούς
ναὶ, ναὶ, ψυχὴ Θερμάνθητι·
νόμον σαρκὸς ἐκνίνησον
νέκρωσον πάθη χαλεπὰ
νῦν οὖν, ὡς ἔχεις τὸν καιρὸν,
Νυμφῶνα σου πῶς βλέψω;
νεκρῶν ἐξ ἔργων ὅλων·
νῆψον ὀψὲ καὶ μόλις·
νίτρῳ τῆς μετανοίας·
νέμε τὸ βλέμμα ταύτης·
νίκην ἐν ταύταις ξένην·
ναὶ, μὴ νυστάξῃς ἔτι·
νόμῳ τοῦ πνεύματός σου·
νόμῳ Χριστοῦ φαρμάκων·
νήφε ψυχὴ παντοίως·

* * *

Ξενεῖμε Σῶτερ ὁ λῃστής,
ξύλον μὲν δείξας ἡδονῶν,
ξανεῖς δὲ τοῦτον λυτρωτὰ
ξόανα πάντα δυσμενῶν
ξυρῷ δὲ πάλιν ὁ ῥιθορεὺς
ξενώσας πάσης ἀρετῆς,
ξυρὸν δὲ τούτου νικητὰ,
ξυντρίψας, δεῖξον ἄπρακτα,
ξένισον δὲ τὸν δοῦλον σου,
ξηνῆκα γὰρ τὴν χάριν σου
ξένην, φρικτὴν, καὶ μόνην

* * *

www.dacoromanica.ro

Ὀδόντας πάλιν ὀδεινὸς
ὀδηνηροὺς θανατικούς,
ὅλους δὲ τούτους ἐξελὼν,
ὅλον ἐξ ὅλου γλύκανον,
ὁ λύχνος πάλιν τῆς ψυχῆς
ὁλοτελῶς ἀποσβεσθείς,
ὁ τῶν φρενῶν ἐξεταστὴς,
ὅλον φωστὴρ ὑπάναψον,
ὁ σὸν γὰρ Σῶτερ καὶ φιλὸν
ὅλος ὑπάρχει χαρμονὴ,

ὄφις ἐνέπειρέ μοι
ὅλους μεστοὺς πικρίας·
ὅλου Σωτῆρ τοῦ κόσμου,
ὅλος πέ ων γλυκύτης·
ὁ φρενοφωτιστής μου,
ὅλος ὑπάρχει σκότος·
ὁ φῶς οἰκῶν τὸ θεῖον,
ὅπως ὁρῶ τὸ φῶς σου·
ὄνομα σχὼν ἐν μάχαις,
ὅλος φωτὸς καὶ νίκης·

* * *

Πυρὸς ἐκείνου θέλουσα
πρὸς τὸν Δεσπότην ἐκτενῶς
πῦρ γὰρ αὐτὸς ἐκ πανοῦν
πολλάς μοι ὁμισόκαλος
ποσὶν ἐμοῖς ἐξήπλωσε
πῶς οὖν ἐκφυγῆς θήρατρα;
περιστερᾶς ἐκζήτησον
παγχρύσους λέγω χάριτας
πιστιν, ἀγάπην, προσευχὴν,
πατεῖς γὰρ οὕτως ἔμπρακτα

Πυρὰν φυγεῖν ψυχή μου,
πέμψον εὐχὰς βυθίους·
πλημμελημάτων ὕλην
παγίδας εὐτρεπίσ ς,
πάσας αὐτὰς κυκλόθεν·
πῶς χαμαιπλόκους βρόχους;
πτέρυγας πετασθῆναι,
Πνεύματος παναγίου,
πρᾶξιν ἐλπίδος πλήρη·
πόνους βαρεῖς τοῦ πλάνου·

* * *

Ῥύμαις ἐμαῖς ἀδυνατῶν,
ῥοπήμου γὰρ φαυλότροπος
ῥώμῃ δὲ σῇ πανσθενουργῷ
ῥᾷστα καὶ γὰρ ἀρθήσομαι
ῥοπάλων πλάνες λογισμῶν
ῥυπαίνομαι ταῖς πονηραῖς
ῥαστώνῃ, καὶ δεσμούμενος
ῥιζοτομοῦντα τῶν παθῶν
ῥύστης λοιπόν μοι φάνηθι,
ῥανίδι σῆς χρηστότητος

ῥώμαις ἐμαῖς ἀντέρων,
ῥῶννυσι τοὺς ἐχθρούς μου·
ῥῶσιν ψυχή μου δίδου·
ῥύστου τυγχάνοντός σου·
ῥώννυσι φεῦ ὀστέα·
ῥυπαροπραγμοσύναις
ῥύστην οὐκ ἔχω τρόπον,
ῥίζας ἐκ τῆς καρδίας·
ῥύστης φρενῶν σωτήρ μου·
ῥεῖθρα μοι δὸς δακρύων·

* * *

Σύνες ψυχὴ ψυχοσπλαγχνε
σειραῖς δεθεῖσῃ τῶν παθῶν
σπεῦσον πρὸ τέλους τὸ λοιπὸν
σῖτον γὰρ ὥσπερ ἤτησε
συλῆσαι δὲ τὴν πίστιν σου
σποδὸν ἡγοῦ καὶ σκύβαλα,
σώφρων γενοῦ, σπουδαστικὴ,
σαὐτὴν καλῶς στηρίζουσα
σταυροφοροῦσα τὸν Χριστὸν

σύνες ὡς πόσον χρόνον
σιδηροχαλκοπλόκοις,
σάλου πολλοῦ ῥυσθῆναι·
σατᾶνσε συνιάσι·
σαίνει τερπνοῖς τοῦ βίου·
σκωληκοσαπροφάγα·
σεμνοπρεπὴς στερρόφρων·
στύλῳ στερρᾶς ἐλπίδος·
σκέπην κρατίστην σχοῦσα·

* * *

Τίμοι, καὶ σὺ παγκάκιστε
τίμοι βασκαίνεις βάσκανε
τί τὸ Χριστοῦ πλαστούργημα
τρυφῆς ἕδρᾳ ἐξώρισας
τιμῆς τῆς πρὶν ἐστέρησας,
τάχα με βλέπων ἀσθενῆ,

τίμοι, καὶ σὺ βελίαρ;
τόσον, καὶ τόσον χρόνον;
τύπτοις χερσὶ βεβήλοις;
τίμε καὶ πάλιν βάλλεις;
τίμε φθονεῖς καὶ πάλιν;
τοῦτο τῷ τρόπῳ βάλλεις;

www.dacoromanica.ro

τύπῳ σταυροῦ πατάξωσε
τί τοῦτο λέξω πρὸς Χριστόν·
τὸν λύκον τοῦτον οὐχ ὁρᾶς;
τοῦτο βοήσας τῷ Χριστῷ,
τάλαν οὐ ἔτι φέρω·
τάχυνον πρόστηθί μοι·
τίμοι πρὸς τοῦτον μάχῃ;
τρέψωσε λύκε πλάνε·

* * *

Ὑμνολογῶσε βασιλεῦ
ὑψῶ δὲ τὸ πανύψιστον
ὕψους ἀνάσσων οὐρανῶν,
ὑμνολογῶσε δουλικῶς
ὕμνου καὶ τύρβης μεριμνῶν,
ὑλομανοῦντα λογισμὸν,
ὕφασμα δέμου τῆς ψυχῆς
ὑπὸ παθῶν φθοροποιῶν,
ὑσσώπῳ σῆς χρηστότητος
ὑπερλευκάνας συμπ.θῶς
ὕμνον εὐχαριστίας·
ὕψος τῆς ἐξουσίας·
ὑψιστε, παντεργάτα·
υἱὲ Θεοῦ, καὶ Λόγε·
ὕψωσον σὸν οἰκέτην,
ὕλαις ἐμπεφυρμένον·
ὕβριν παθῶν ἀσχέτων,
ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας,
ὑδάτων δὲ δακρύων,
ὕπερθεν δεῖξον σπίλων·

* * *

Φεῦγε ψυχὴ τὰς κοσμικὰς
φλεγέτω πόθος σε Χρισοῦ
φρένας φωτίζων ἁπλανῶς,
φίλησαι τρόπον βέλτιστον,
φροῦδα τα πάντα γίνωσκε
φωναῖς ἀσμάτων ψαλτικαῖς
φόβον ἐχθρῶν μὴ φοβηθῇς·
φαλάγγας γὰρ σατανικὰς
φεῦγε ψυχὴ τὰς ἡδονὰς
φρενοβλαβῶς μὴ συσχεθῇς,
φαντασματοσκοπίας·
φρυκτωροφεγγοβολως·
φ όγας ἐχθρῶν σβεννύων
φλήναφον λόγον μίσει·
φρόνει τὸν ἄνω κόσμον·
φάρυγγα σὸν γλυκαίνου
φόβον φοβοῦ τὸν Θεῖον·
φόβῳ Χριστοῦ σκεδάσεις
φεῦγε, πρὸς ὅσα σώζου·
φθάσεις, ἂν οὕτω τρέχῃς

* * *

Χαρᾶς σου Σῶτερ ἐκ πολλῶν
χώρᾳ μακρᾷ πεπλάνημαι,
χρόνους πολλοὺς λιμώττω δὲ
χαιρων δὲ, δοῦλον ἔχεμε
χωρίζων σὴς χρηστότητος,
χαρᾶς δὲ τῆς χρηστότητος
χρῄζων ἐμῆς ἐπιστροῆς
χεῖρας εἰς ὕψως αἴρειν δὲ
χοιρώδους γνώμη ἐξελοῦ·
χρῄζω γὰρ σῆς χρηστότητος
χρόνων ὑστερημένος,
χοίρου τροφὴν σιτοῦμαι·
χρηστῶν σου προσταγμάτων·
χώρας μακρᾶς πολίτης·
χραίνομαι χοιρου τρόπον·
χῶρον τῆς σῆς παρέχων·
χεῦμα βλεφάρου δίδου·
χάριν ἐμῆς συγγνώμης·
χώσα τῇ σῇ με τάξον·
Χριστέ μου, Πλαστουργέ μου·

* * *

Ψάλλει Δαβ ὁ ψαλμωδὸς,
ψεύστην καλῶν ἐξεστικὼς
ψέγων οὐ φύσιν τῆς ψυχῆς,
ψάλλουσι παῖδες λυτρωτῇ
ψύχος καὶ καῦσον εὐλογεῖ
ψυχὴ καὶ σὺ διηνεκῶς
ψαῦσον ψυχῆς μου τῆς νεκρᾶς
ψυχὴ πτωχοῖς τὸν ἄρτον σου
ψωμίσωμεν τοὺς χριζοντας
ψιχίων ὅπως τύχωμεν,
ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις ἱλεοῦ
ψόας παθῶν ὅπως ῥυσθῆς.
ψαλλέτω τῇ κινύρᾳ·
ψυχὴν αὐτοῦ πᾶσαν·
ψηχῆς δὲ μοχθηρίαν·
ψαλμὸν τὸν τῆς ὀγδόης,
ψυχῶν τὸν ψυχοσώστην·
ψάλλε τῷ σῷ Δεσπότῃ·
ψύχωσον ζωοδότα·
ψώμιζε τοὺς πεινῶντας·
ψιχίων τῆς τραπέζης·
ψυχὰς τῶν λιπαινόντων·
ψυχὴ τὸν ποιητήν σου·
ψεκάδος ὅπως τύχῃς·

www.dacoromanica.ro

* * *

Ὦ φεῦ ψυχὴ μεταλλεῖν
ὦ πῶς οὐ φέρεις κατὰ νοῦν
ὥραν θανάτου φοβερὰν,
ὦ πῶς οὐ τρέμεις τὴν τομὴν,
ὠλεσικάρπου σιγῆρᾶς,
ὦ πῶς ἐφυλοῤῥόησας·
ὡς ἄλλη τὶς τερέβινθος
ὥρα τοῦ τέλους πρὸ θυρῶν,
ὦ φεῦ καὶ σὺ καταῤῥονεῖς
ὥρα λοιπόν σοι πρὸς Χριστὸν,
ὦ Σῶτερ σῶσον δωρεὰν,
ὡς ἐλεήμων οἰκτειρον,

ὧν πλημμελεῖς οὐκ ἔχεις·
ὥραν φρικὴν ἐκείνην,
ὡς ἁμαρτωλοτάτη·
ὥσπερ συκῆς ἀκάρπου,
ὡς καὶ πυρὸς ἀξίας
ὦ πῶς ἐναπεψύγης,
ὥρα πικροῦ χειμῶνος·
ὥριμον δὲ τὸ θέρος
ὦ τῆς ἀναισθησίας·
ὡς ὁ τελώνης κράζειν·
ὡς εὔσπλαγχνος δεσπότης,
ὡς ἀγαθὸς παράσχου,

Ἰδοὺ ἡ ἀκροστιχὶς, Ἰωσὴφ Τορνόβου·

Ἴασιν, κάθαρσιν ψυχῆς,
ὡραῖον δέμνοι Ἄγγελον
Σταυρῷ τῷ σῷ δὲ σταύρωσον,
ἦβης γὰρ πρώτης εἰς χαρὰς
φόβον σου πώποθ' ὁ οἰκτρὸς
τοῖς γὰρ τερπνοῖς ἐδούλευσα
ὄμβρους δακρύων οὖν μοι δὸς,
ῥύπου σαρκὸς καὶ πνεύματος
νύκτωρ, καὶ ἡμαρ κράζωσοι,
ὅλον καταγηράσαντα
βάπτισον δε σῶν οἰκτιρμῶν
ὁ μὴ ἐνθεὶς μετάνοιαν
ὑπερβαλλόντι ἀλλ' ἐμοὶ

ἵνα νικᾶς ἐν κρίσει·
ὥρα δὸς τῇ ἐσχάτῃ·
σταυρόν με ὦδε φέρειν
ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου·
φόβον οὐκ ἐφοβήθην
τὸν χρόνον τῆς ζωῆς μου
ὅπως κἂν ἐν τῷ γήρᾳ
ῥάκη ἐκπλήνω ῥύστα·
νέον με κτίσον Σῶτερ,
ὅλαις ταῖς ἁμαρτίαις·
βαπτίματι τὸ τάλαν·
ὅλως τοῖς μὴ σφαλεῖσι,
Ὕψιστε βρειτοὺς πάντας:—261

Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν Λήμνον μητροπολίτην Παρθένιον ᾳψνγ'. Μαΐου ζ'. Τροπάρια, Ἦχος β'. Οἶκος τοῦ Ἐφραθᾶ.

Παρθένιε ἐν Χριστῷ, Παρθένιε ποντίφεξ, χαῖρ' ἐκ περιουσίας ἐν τῷ ἀναληφθέντι εἰς τοὺς αἰῶνας ἅπαντας.

Ἦλθέ σου ἀδελφὲ, τὸ γάλα ὅσον ἦλθε· καὶ πάλιν νεοπήκτῳ, τυρῷ μιξον καὶ ἄλλο, καὶ χάριτας σοι οἴσομαι.

Ἔχεις γὰρ τὴν ἰσχὺν, καὶ θέλησιν ἐξίσου· καὶ ποίησον ἀγάπην, ἵνα Χριστόν σε ἄλλον, μετὰ Χριστὸν κηρύσσωμεν.

Ἐξ ἁγίου Ὄρους, ὁ σὸς ὅπως τὸν θέλεις
Ἰωσὴφ ὁ γέρων.

Γενναδίος ἀπὸ τὸν ἐν Χαλκιδόνι χωρίον Πενταστείχιον, Παντείχι τώρα λεγόμενον, ἀπὸ παπᾶς Χαλεπίου μητροπολίτης Ἀντιοχείας πρωτόθρονος, καὶ μετὰ τέσσαρας χρόνους παραιτήσας τὸν θρόνον,

A aceluĭașĭ cătră Mitropolitul Limnuluĭ Partenie, 1753 Maiŭ 7. Tropare, glas II. *Casa luĭ Evfrafta.*

Partenie în Christos, Partenie Pontefice, bucură-te cu îmbelșugare pentru că te-aĭ înalțat întru toțĭ veciĭ.

Ți-a venit ție frate, laptele cât ți-a venit; și ĭarășĭ închĭagă-l din noŭ, amestecă cu brânză și alt (lapte) și-ți vom fi recunoscătorĭ.

Aĭ deopotrivă și putere și voință; și fă agapă (masă), spre a te predica ca pe un alt Christos, după Christos.

Din Sântul Munte, al tĕŭ după cum voeștĭ
Iosif cel bătrân (36).

Ghenadie din localitatea Pentahul, în Halcedonia, ce se numește acum Pantihi, din preut al Halepuluĭ mitropolit întâiuluĭ tron al Antiohieĭ, și după patru anĭ dimisionând din

www.dacoromanica.ro

ἦλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος· ἐπίσημος καὶ διὰ τὴν μάθησιν, ἦτον γὰρ ἐπιστήμων, καὶ διὰ τὴν διαγωγήν· εἶχε γὰρ ζῆλον, καὶ ἐπεθυμοῦσε νὰ διορθώνῃ ψυχὰς καὶ νὰ εἰρηνεύῃ τοὺς εἰς ἔχθραν εὑρισκομένους· ὅθεν καλούμενος, καὶ μὴ καλούμενος, παντοῦ εἰς τὰ μοναστήρια, καὶ σκήτας, καὶ κελλία ἐπρόφθανεν· ἐξαιρέτως δὲ εἰς τὸν Ἰβήρων καὶ Χλωροποτάμου τὰ μοναστήρια.

scaun a venit la sântul munte. Însemnat și prin erudițiune, căci era învățat și cu purtare bună. Avea zel și dorea se îndrepteze sufletele și să pacifice pe aceĭ ce se afla în inimiciție; de acea chemat și nechemat să ducea pretutindinea la monastirĭ, schiturĭ și chiliĭ. În particular însă la monastirea Ivirilor și Hloropotamuluĭ.

Ἔξω ἀπὸ τὴν Τριπολιν τὴν πόλιν τῆς Συρίας
κάθηται Μοναστήριον μέγα τῆς Παναγίας,
μέγα, ἀλλὰ καὶ Θαυμαστὸ διὰ τὴν δύναμίν της,
καὶ Παλαμέντι λέγεται, τιμᾷ τὴν Κοίμησίν της,
καὶ συναθροίζει ἄμετρον λαὸν 'ς τὴν ἑορτήν της
διὰ τὴν παρουσίαν της, καὶ τὴν φανέρωσίν της.
Τὸ Μοναστήριον αὐτὸ πολλὰ δεδοξασμένο
ἐπλούτησε προνόμιον μόνον κ' ἐξακουσμένο,
ὁποῦ εἰς ἄλλον της ναὸν ὑπ' οὐρανὸν τοιοῦτον
ἀκόμη δὲν ἠκούσθηκεν, ὡς τὸν καιρὸν ἐτοῦτον.
Ἀνήμερα τὴν ἑορτὴν, ὅταν ὁ ἱερέας
τὴν λειτουργίαν ἐκτελῇ, ἢ καὶ Ἀρχιερέας,
μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον.— Ἀλλὰ χαρίσατέ μου
ἀκρόασιν παρακαλῶ, κ' ἐδῶ ἀνροαταί μου,
χαρίσετέ μου καὶ τ' ἀφτία, καὶ αὐτὴν σας τὴν καρδίαν
εἰς τὸν παρόντα λόγον μου, 'ς αὐτὴν τὴν ἱστορίαν·
ὅτι ὁ λόγος μου αὐτὸς ἔχει τῇ ἀληθείᾳ
Θαῦμα, χαρὰν, κατάνυξιν, ἀντάμα καὶ τὰ τρία·
μὲ τὸν ἐδιηγήθηκεν αὐτὸς ὁ Χαλεπίου,
ἀρχιερεὺς Γεννάδιος ἐκ στόματος ἰδίου,
ὢντας παρὼν εἰς τὸν ναὸν μέσα καὶ λειτουργῶντας,
καὶ τοῦτο ὀφθαλμοφανῶς τὸ Θέαμα ὁρῶντας,
Ἀκούσατε ἔθνη, καὶ λαοὶ, ἀκούσατε Ρωμαῖοι,
Φράγγοι, Ἀρμένοι, Λούτεροι, ὅλοι οἱ Εὐρωπαῖοι!
ἀξίωσέ με νὰ τὸ πῶ, Κυρά μου Παναγία,
τὸ πρᾶγμα, καθὼς γίνεται ὅλον ἐν ἀληθείᾳ,
εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, εἰς δόξαν τοῦ ναοῦ σου,
καὶ δόξαν τῶν Ρωμαίων δὲ, λαοῦ σου τοῦ πιστοῦ σου,
καὶ εἰς αἰσχύνην ἐκεινῶν, ὁποῦ κατηγοροῦσι
τὴν τῶν Ρωμαίων τωρινῶν πίστην, καὶ ἀθετοῦσι,
λέγοντες πῶς δὲν γίνονται Θαύματα 'ς τὸν καιρόν μας·
πλὴν ἔγιναν, καὶ γίνονται, ναί, μὰ τὸν Κύριόν μας,
Θαύματα, ὁποῦ σὰν αὐτὰ εἰς ἄλλας ἐκκλησίας
ἄλλων φυλλῶν δὲν γίνονται, ὄχι, ἐπ' ἀληθείας.
Καὶ μαρτυρεῖ τὸ Θαῦμ' αὐτό, κατ' ἔτος παρησία
γινόμενον, ὡς ἑκατῶν μαρτύρων μαρτυρία.
Ἀνήμερα τὴν ἑορτὴν, ὅταν ἀρχιερέας
τὴν λειτουργίαν ἐκτελῇ, ἢ καὶ ὁ ἱερέας,
μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον πάραυτα ἐκτελεῖται
κάποιος ἦχος 'ς τὸν ναὸν ὡσὰν βροντὴ ἐχεῖται,
ὡσὰν νὰ διδῇ εἴδησιν, ὡς ὅταν ἐξεχύθη
τὸ Πνεῦμα εἰς τοὺς μαθητὰς καθὼς μᾶς ἱστορήθη.
Εὐθὺς ὁ κόσμος, ὁ λαὸς ὅλος ὁ μαζωμένος,
ὢντας ἀπὸ τὰ πέρυσι 'ς αὐτὸ βεβαιομένος,
νοεῖ πῶς ὥρα καὶ καιρὸς ἦλθεν ἡ Παναγία
νὰ εὔγῃ νὰ φανερωθῇ εἰς ὅλους παρρησίᾳ·
καὶ πέφτει κάτω προσκυνεῖ, καὶ κλέει, καὶ φωνάζει,
καὶ με τὰ μάτια τέσσαρα, καὶ χαίρει, καὶ κοιτάζει.
Τότε ἡ Παναγία μας, τὸ λέγω κ' ἡ καρδιά μου
πηδᾷ, θαρρεῖς, καὶ δάκρια τρέχουν ἀπ' τὴν χαράν μου·
τότε ἡ Παναγία μας, ὑμνοῦμεν τῶνομά της,
κηρύττ μεν τὴν δόξαν της, καὶ τὰ Θαυμασιά της,
τότε ἡ Παναγία μας, τίς μή σε μακαρίσει
Δέσποινα καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην σου ὑμνήσει;
τότε ἡ Παναγία μας, τότε ἡ Δέσποινά μας
εὐγαίνει ἀπὸ τὸ ἅγιον βῆμα, βοήθειά μας!
ὁ παπᾶς πλέον σιωπᾷ, εἶναι εἰς ἀγωνίαν,
καθὼς καὶ ὅλος ὁ λαὸς διὰ τὴν Παναγίαν.
Μεσολαβεῖ διακοπὴ 'ς τὴν θείαν λειτουργίαν,
ἀφήνει τὰ εἰρηνικὰ καὶ τὴν ἀκολουθίαν·
καὶ Κύριε ἐλέησον! ὅλη ἡ ἐκκλησία
βοᾷ μεγάλῃ τῇ φωνῇ καὶ τὰ μικρὰ παιδία,
ὅλοι ἐκεῖ ξεσκούφωτοι μικροί τε καὶ μεγάλοι.
καὶ σκεπασμένο δὲν Θωρεῖς κανένα πιὸ κεφάλι.
Καὶ βασιλεὺς ἂν εὑρεθῇ, δὲν γίνεται ἀλλέως,
ἀνάγκη νὰ ξεσκουφωθῇ, ὡσὰν καὶ ὁ χυδαῖος.
Τότε ἡ Παναγία μας, ἂς πολυπλασιάσω
τὸ ἅγιόν της ὄνομα, διὰ νὰ τὸ χορτάσω·
Τότε ἡ Παναγία μας νὰ 'χωμεν τὴν εὐχήν της,
εὐγαίνει ἀπ' τὸ ἱερὸν ὡς ἀπ' την κάμαρην της,
ἀόρατος, καὶ ὁρατὴ, πῶς νὰ σᾶς τὸ μιλήσω
δὲν ξεύρω πῶς ἀγαπητοὶ, νὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσω,
τόσον ἠξεύρω νὰ σᾶς πῶ, νὰ σᾶς ὁμολογήσω,
ὅτι μεγάλ' ἡ πίστης μας νὰ σᾶς εὐαγγελίσω.
Βασίλειον ἐχάσαμεν, βασίλειον, σοφίαν,
τὴν Πίστιν ἐτηρήσαμεν, τὴν Πίστιν τὴν ἁγίαν,
ὡς ἕνα δένδρο σὰν νὰ πῇς ὁποῦ τὰ φύλα χάνει,
καὶ τὸν καρπὸν, τὴν ρίζαν δὲ φυλάττει νὰ μὴ πεθάνῃ.
Ἀόρατος, καὶ ὁρατὴ τὴν ὥραν τὴν ἰδίαν,
φαίνεται, καὶ δὲν φαίνεται, πρᾶγμα δι' ἀπορίαν,
γεμίζει τοῦ ἀνθρώπου δὲ τὸν νοῦν, καὶ τὴν καρδίαν
ἐλπίδ', ἀγάπην, καὶ χαρὰν ἀληθινὴν, γλυκεῖαν.
Ἀλλὰ καὶ φόβος ἐν ταὐτῷ, φόβος τῇ ἀληθείᾳ,
σοῦ ἔρχεται καὶ τρέμει δὲ, καὶ χαίρει ἡ καρδία.

www.dacoromanica.ro

Ἄνθρωπον τέλειον Θωρεῖς, τέλεια καὶ κοιτάζεις,
εἰς σχῆμα ὅμως γυναικὸς, ὁποῦ νὰ μὴ δυστάζῃς,
καὶ εἰσοδεύ᾽ εἰς τὸν ναὸν, ᾽ς τὴν ἐκκλησίαν μπαίνει,
καὶ περπατεῖ, πλὴν δὲν πατεῖ τὴν γῆν, καὶ ὑπαγαίνει·
καὶ ὁ ναὸς ὅλος εὐθὺς γεμίζει εὐωδίαν,
καὶ ταύτην ἀνεξήγητον, ἄρρητον οὐρανίαν.
Περπατεῖ μέσα ᾽ς τὸν ναὸν, ἀλλὰ εἰς τὸν ἀέρα,
καὶ τὴν ἐβλέπει ὁ λαὸς, διότι εἶναι μέρα,
τὴν βλέπουν ὅλοι τὴν Θωροῦν, πλὴν συνεσκιασμένα,
ὁ ἴσκιος, ὁ τύπος της φαίνεται ᾽ς τὸν καθένα.
Τὸν τοῖχον, τοῖχον περπατεῖ ἄνω τῶν στασιδίων,
ὡς πνεῦμα, ὡσὰν ἄγγελλος, ὡς ἕνα σῶμα Θεῖον.
Καὶ μοναχὴ δὲν περπατεῖ, ὅτι δὲν τῆς τυχαίνει,
γιατὶ εἶναι βασίλισα, μὰ συντροφιασμένη,
καὶ διὰ τοῦτο ὁ λαὸς βλέπει, Θωρεῖ καὶ δύο
μαζί της ὁποῦ περπατοῦν καιρῷ ἐν τῷ ἰδίῳ,
ἀνδρῶν εἰς σχῆμα καὶ οἱ δύο ἀνδρῶν, ἀλλὰ κι᾽ νέων,
ἀγγέλων της, φῶς φανερὸν, δὲν ἔχει λόγον πλέον·
ὁ μὲν ἀπὸ τὰ δεξιὰ, ἀριστερὰ δ᾽ ὁ ἄλλος.
συνεσταλμένοι καὶ οἱ δύο οἱ ἄγγελοι μεγάλως.
Καὶ οὕτω περιέρχεται ὅλην τὴν ἐκκλησίαν
μὲ τῶν ἀγγέλων τὴν διπλῆν αὐτῶν δορυφορίαν
ἀργὰ ὡσὰν βασίλισσα, ἐν ὅσῳ τὸ Πιστεύω
νὰ τελειώσω, πλὴν ἀργὰ, ἀνίσως δὲν λαθεύω.
Ἔπειτα εἰς τὸ ἅγιον βῆμα ἐμπαίνει πάλιν
ἡ Παναγία Δέσποινα ἀπ᾽ τὴν μερίαν τὴν ἄλλην.
Ἐδῶ γίνεται ἄφαντος, ἀμὴ ἡ εὐωδία
μένει, ἐν ὅσῳ νὰ γενῇ ἡ Θεία λειτουργία. (112)

Aceste versurĭ neavênd nicĭ o însemnătate, le am reprodus numaĭ în greceşte pentru conservarea complectă a scriereĭ luĭ Daponte.

Γεράσιμος Κυπρίος, ἐπίσημος διὰ μάθησιν, ἀπὸ βιζύης Νικομηδίας ὁ νῦνν.

Δαμασκηνὸς Ἀλβανίτης, ἐπίσημος διὰ μάθησιν, ἀπὸ Μελενίκου Θεσσαλονίκης, καὶ παραιτησάμενος ἦλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος.

Γρηγόριος, ἐπίσημος διὰ μάθησιν, ὁ Λυχνιδῶν, καὶ παραιτησάμενος ἦλθε εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος. εἶναι ἀπὸ Μποκοβίτζα χωρίον τῶν Ἀγράφων, ἄλλος εἶπεν ἀπὸ τὸ Παλιοκάτουνο, καὶ ζῇ, καὶ εἶναι εἰς τὸ τῶν Ἰβήρων.

Θεοδώρητος Μωραΐτης, ἀπὸ ἀρχιδιάκονος τοῦ Πατριαρχίου ἔγινε Λακεδαιμονίας, καὶ παραιτιθεὶς ἦλθεν εἰς τὸν ἅγιον Ὄρος· ἐπίσημος δι᾽ ἀρετὴν, ὅτι τόσον ἐφάνη ταπεινὸς, ὥστε εὐθὺς ὑπετάγη εἰς τὸν γέροντα, ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς καὶ ἔκοπτε ξύλα, καὶ ἔφερνε καὶ ἐπήγαινεν εἰς τὸν μῦλον, καὶ ἔκαμνε κοντολογῆς πᾶσαν ὑπηρεσίαν μετὰ χαρᾶς, εὑρισκόμενος εἰς τὴν νέαν σκήτην τοῦ ἁγίου Παύλου· τόσον δὲ αὐτὸς ὅσον καὶ οἱ ἄλλοι ἀρχιερεῖς, οἱ παραιτούμενοι καὶ ἐρχόμενοι διὰ νὰ ἡσυχάσουν, γίνονται καλόγηροι, ἤγουν λαμβάνουσι τὸ μέγα σχῆμα τῶν μοναχῶν, καὶ δὲν λειτουργοῦσι πλέον, ἀλλάζουσι δὲ καὶ τὸ ὄνομά τους, ὡς αὐτὸς ἀπὸ Θεοδώρητος Θεοφάνης μετωνομάσθηκε· καὶ ζῇ.

Παρθένιος Ἰωαννίτης, ἐπίσημος διὰ μάθησιν, ὁ παλαιῶν Πατρῶν, καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πολέμου φυγὼν μετὰ πάντων τῶν εἰς τὸν Μωρέαν ἀρχιερέων ἕως δέκα, καί τινων πλουσίων λαϊκῶν, ὑπῆγεν εἰς Μοσχοβίαν.

Μακάριος Νοταρᾶς ὁ Κορίνθου, καὶ Κορίνθιος, ὅστις παραιτηθεὶς, ἦλθε εἰς τὸν ἅγιον Ὄρος, μετὰ δέ τινας χρόνους ἀπῆλθεν εἰς Χίον, καὶ λαβὼν ἓν τῶν ἐκεῖσε μονηδρίων, μένει ἐκεῖ ἡσυχάζων ἕως τῆς σήμερον, ἐπίσημος διὰ προκοπὴν ὢντας καὶ αὐτὸς, καὶ ζηλωτὴς καλῶν ἔργων· διὸ ἐπαρακίνησε δύο πραγματευτὰς, καὶ ἐτύπωσαν δύο ἀξιό-

Gherasim Chipriul, însemnat prin erudiţiune, din al Vizeĭ, acum al Nicomidieĭ.

Damaschin Albanitul, însemnat prin erudiţiune, din al Meleniculuĭ al Ţesalonicieĭ şi demisionând a venit în sântul munte.

Grigorie, însemnat prin erudiţiune, al Lihnidelor şi demisionând a venit la sântul munte. Este din Bocoviţa, din sat din Agrafe, altul ḑice din Paliocătun, şi trăeşte şi este la Ivir.

Teodoret Moraitul, din arhidiacon al Patriarhuluĭ s'a făcut al Lacedemonieĭ şi demisionând a venit la sântul munte. Însemnat prin virtute, pentru că atâta s'a arătat de ascultător, în cât curând s'a supus la un bătrên ca unul din monahĭ; tăia lemne şi aducea şi ducea la móră şi făcea în scurt tot serviciul cu plăcere, aflându-se la noul schit al sântuluĭ Pavel. Atât acesta, precum şi alţĭ arhiereĭ, demisionaţi şi veniţi să se liniştéscă, să fac călugărĭ, adică primesc marea schimă a monahilor şi nu liturgisesc maĭ mult; îşĭ schimbă şi numele lor, precum acesta din Teodoret s'a numit Teofan şi trăeşte.

Partenie Iónitul, renumit prin erudiţiune, al Vechelor Patre; şi în timpul rĕsboiuluĭ fugind cu toţĭ arhiereiĭ de la Morea, până la ḑece, şi cu alţĭ bogaţĭ civilĭ, s'a dus în Moscva.

Macarie Notara, al Corintuluĭ şi Corintian, care demisionând a venit la sântul munte; după câţĭ-va anĭ a venit în Chio, şi luând una din monastirile micĭ de acolo, stă acolo liniştindu-se până astă-ḑĭ, însemnat fiind prin erudiţiune şi acesta şi zelos de fapte bune. Pentru care a îndemnat pe doĭ negocianţĭ şi a

www.dacoromanica.ro

λογα μεγάλα βιβλία, τὴν Φιλοκαλίαν, καὶ τὸν Εὐεργετινὸν, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὸ ἅγιον Ὄρος ἐσήκωσε, ψυχωφελέστατα καὶ τὰ δύο, μάλιστα ἡ Φιλοκαλία, ἡ ὁποίαν βιβλίον οχι, ἀλλὰ βιβλιοθήκη πρέπει νὰ λέγεται, ὡς πολλῶν ἁγίων Πατέρων συγγράμματα περιέχουσα· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ.

Σεραφεὶμ ὁ ἀπὸ Πισσιδείας, (Πισσιδεία δὲ εἶναι ἡ νῦν λεγομένη Ἀττάλεια) ὁ Ἀγκύρας, ὁ ζῶν, καὶ παραιτηθεὶς, ἐπίσημος ἱεροκήρυξ. Τοῦτος ἐτύπωσε Θέατρον τὸ βασιλικὸν, τὴν τοῦ Μακαρίου Πατμίου ἱερὰν Σάλπιγγα, Πνευματικὴν κιθάραν, Χριστοήθειαν, καὶ ἄλλα βιβλία. Ἐμεταγλώττισε καὶ τὸ Κυριακοδρόμιον, Συναξάρια καὶ Ἁμαρτολῶν Σωτηρίαν, καὶ ἄλλα, τὰ πάντα ὡς δέκα, εἰς γλῶσσαν Τούρκικην μὲ ρωμαϊκὰ γράμματα διὰ τοὺς Καραμανλίδες, ὡς ἔμπειρος εἰς τὰ Τούρκικα· ἔργον καλὸν, καὶ ὁποῦ ἄλλος τις πρὸ αὐτοῦ δὲν τὸ ἔκαμεν· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ.

Κύριλλος Κρητικὸς, ὁ νῦν Σιναίου ὄρους, ἐπίσημος διὰ μάθησιν ἱεροκήρυξ Αὐτὸς ἐπῆγεν εἰς Βενετίαν καὶ ἐτύπωσε τὸ βιβλίον τοῦ μακαρίου Ἀναστασίου Σιναΐτου, ἐπισκόπου Ἀντιοχείας· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ.

Θεόφιλος Ἰωαννίτης, ὁ νῦν Καμπανίας, ἕνας τῶν ἐπισκόπων τοῦ Θεσσαλονίκης, ἐπίσημος διὰ μάθησιν· ἔκαμε καὶ τοῦτος βιβλίον, καὶ τὸ ὠνόμασε Ταμεῖον Ὀρθοδοξίας, καὶ τὸ ἐτύπωσεν· ἐμποδίσθη δὲ ἀπὸ τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν νὰ ἀναγινώσκεται, διά τινα, ὡς φαίνεται, ἐμποδισμένα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὡς ἀπαράδεκτα, καὶ γραμμένα εἰς τὸ βιβλίον του.

Διονύσιος Δαπόντες, Ἀντριώτης, ὁ Ἀδραμερίου νῦν εἷς τῶν ἐπισκόπων καὶ αὐτὸς τοῦ Θεσσαλονίκης, καὶ τοῦτος ἐπίσημος διὰ μάθησιν.

Γεράσιμος Λέριος ὁ Ἡρακλείας, ἰσχυρὸς κατὰ τὰ πολιτικὰ ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ δραστήριος· ἀπέθανε γέρων ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα.

Γαβριλάκης ἀπὸ τὰ Βουρλὰ, ἀπὸ Σερρῶν Νικομηδείας, ἰσχυρότατος καὶ αὐτὸς γέρων, ἀπέθανεν, ἐξορισθεὶς ἅπαξ καὶ δὶς λογιάζω.

Μελέτιος Πολίτης, ἀπὸ Προύσης Νικομηδείας, ἰσχυρότατος. Τοῦτος ἐξωρίσθη εἰς τὸ Σινᾶ, ἐκεῖθεν ἐγινεν ἰτλάκι, ἦλθεν εἰς Χίον, καὶ τώρα πάλιν ἐξωρίσθη.

Εὐγένιος Κορφιάτης, ὁ εὔγλωττος, καὶ πολυμαθής, ὁ πρῶτος ἀρχιερατεύσας τῆς ἐν Ρωσσίᾳ Πολτάβας, καὶ νέας Σερβίας, ὁ ζῶν· τοῦτος ἔκαμε δικήν του Λογικήν, καὶ ἀπελθὼν εἰς Λειψίαν τὴν ἐτύπωσε, καὶ ἄλλα. Ἐδῶ ἐγνωρίσθη διὰ τὴν προκοπὴν παρὰ τοῦ ρηγὸς τῆς Προυσίας Φριδερίκου,

imprimat două cărți mari însemnate, Filocalia și Everghetinul (bine-făcătorul) pe care le-a luat dela sântul munte; și amândouă fórte folositóre de suflet, mai ales Filocalia, care nu carte, ci bibliotecă s'ar cuveni să se cheme, ca una ce cuprinde multe scrieri a sânților părinți. D-deu să-i înmulțéscă anii.

Serafim din al Pisidiei (Pisida este ceea ce acum se dice Attalia) al Anghirei, care trăește și a dimisionat, însemnat, predicator; acesta a imprimat Teatrul Impĕrătesc, Trompeta sântă a fericitului Patmianu, Chitara spirituală, Hristoithia și alte cărți. A tradus și Chiriacodromiul, Sinacsariile, Mântuirea pĕcătoșilor și altele, tóte ca la dece, în limba turcéscă cu litere grecești, pentru Caramanlii, ca cunoscători, de limba turcă; lucru bun și pe care nimeni altul înainte de el nu l-a făcut. D-deu să'l îndiléscă [27]).

Chiril Criticos, acum al munteluĭ Sinaĭ, însemnat prin erudițiune, predicator; acesta s'a dus în Veneția și a imprimat cartea fericitului Anastasie Sinaitul, Episcop Antiohiei. D-deu să'l îndiléscă [28]).

Teofil Iónitul, acum al Campaniei, unul din Episcopii Tesalonicei, însemnat prin erudițiune. A făcut și acesta o carte și a numit'o Tesaurul Ortodoxiei și a imprimat'o. S'a oprit de marea biserică să se citéscă, pentru unele, precum se vede, impedicări din partea bisericei, ca ne admise și scrise în cartea sa [29]).

Dionisie Daponte Andriot, acum al Adrameriului, unul din Episcopi și acesta al Tesalonicei și renumit prin erudițiune.

Gherasim Leriu al Iraclieĭ, puternic în politică între arhierei și activ. A murit bătrîn peste 80 ani.

Gavrilache din Vurla din al Serelor al Nicomidiei, prea puternic și acesta a reposat bătrîn, surgunit mi se pare odată și a doua oră.

Meletie Cetățénu, din al Prussiei al Niconidiei, fórte puternic. Acesta s'a surgunit la Sinaia. Acolo s'a făcut *itlachi* [30]), a venit în Chio, și acum ĭarăși s'a surgunit.

Eugenie Corfiatul, orator și prea erudit, cel întâiu care a arhieratisit în Pultava Rusiei și Noua-Serbia, care trăește. Acesta a făcut Logica sa, și ducêndu-se în Lipsca aŭ imprimat'o, și altele. Aici s'a făcut cunoscut, pentru învățătură, cu regele Prusiei Friderik,

www.dacoromanica.ro

και παρά τινος ἄρχοντος Μοσχοβίτου, ὅστις ἀπελθὼν εἰς Μοσχοβίαν, ἀνέφερε τῇ βασιλίσσῃ Αἰκατερίνῃ περὶ αὐτοῦ, ἥτις τὸν ἔφερε καὶ τὸν ἔβαλε διδάσκαλον εἰς τὰ ἑλληνικὰ καὶ λατινικὰ τοῦ υἱοῦ της καὶ διαδόχου Παύλου, καὶ συνέτρωγε· τοῦ ἔδωκε και προνόμιον νὰ μὴν ὑπόκηται εἰς τὴν Σύνοδον· φθονήσασα δὲ ἡ Σύνοδος καὶ ἀπατήσασα, ὡς εἴπασι, τὴν βασσίλισσαν, πῶς τάχα πρέπει νὰ τιμηθῇ μὲ τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ὄνομα, καὶ κάνωντάς τὸν ἀρχιερέα, τὸν ἐσήκωσεν ἀπὸ τὰ βασίλεια, και τὸν ἐπέταξεν εἰς Πολτάβαν, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ τὸν μὴ ὑποκείμενόν της, καὶ μάλιστα Γραίκουλον. Ἐγὼ ποτὲ μαζὶ μ' αὐτὸν, ὅντα ἱεροδιάκονον καὶ ἱεροκήρυκα εἰς τὸ Πατριαρχεῖον εἰς τὴν Πόλιν, ἀνταμώθηκα, ὤντας μὲ τὸ μέγα τίμιον ξύλον τοῦ Χλωροποτάμου καὶ ζητῶντας ἐ ελεημοσύνην· καθήμενοι δὲ εἰς ἕνα ἀρχοντικὸ εἰς τὸ τραπέζι εἰς τὸ Σταυροδρόμι, ἔλεγεν αὐτος καὶ ἐβεβαίωνε, πῶς εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην ἄνθρωποι δὲν εἶναι περισσότεροι ἀπὸ ἑβδομήντα μιλλιούνια, ἐγὼ δὲ διαβάζωντας τὴν ἱστορίαν τῆς Κίνας εἶδα ὁποῦ γράφει, ὅτι μόνον εἰς τὸ βασίλειον ἐκεῖνο τῆς Κίνας, ὡς πολυάνθρωπον καὶ εὐρύχωρον, εἶναι τόσα μιλλιούνια ἄνθρωποι.

Νικηφόρος Θεοτόκης Κορφιάτης, ἐπιστήμον, διάδοχος Εὐγενίου παραιτηθέντος, καὶ τώρα εἶναι μαζὶ καὶ οἱ δύο ἐκεῖ εἰς Πολτάβαν. Ἔκαμε καὶ αὐτὸς βιβλίον διδαχῶν, καὶ τὸ ἐτύπωσε.

Ταῦτα μὲν περὶ Ἀρχιερέων, νῦν δὲ περὶ ἱερομονάχων, καὶ ἄλλων λέγομεν.

Ἱερομόναχοι, ἱερεῖς, ἱεροδιάκονοι, καὶ μοναχοί.

Ἱερόθεος ἱερομόναχος Μωραΐτης, ἐπιστήμων, διδάσκαλος τῆς ἐν Σκοπέλῳ σχολῆς, καὶ διδάσκαλός μου εἰς τά γραμματικα· τὸν ἔφερεν ὁ πατέρας μου ἐπι τούτου διὰ λόγου μου ἀπὸ τὸ ἅγιον Ὄρος, ἀπὸ τῶν Ἰβήρων τὴν μονήν, μὲ τὸ μέσον τοῦ πρώην Ἄρτης Νεοφύτου· μετὰ δέκα χρόνους δὲ παραιτήσας τὸ σχολεῖον, ὑπέστρεψεν εἰς τῶν Ἰβήρων. Ἐκεῖθεν μετὰ χρόνους διὰ ἡσυχίαν ὑπῆγεν εἰς τὰ Γιοῦρα τὸ ἐρημονῆσι, Γίαρον ὀρθῶς λεγομενον· ἐδῶ ἀπέθανεν· αἰωνία ἡ μνήμη του! εὐγῆκεν ἅγιον λείψανον, καὶ Θαυματουργεῖ ἡ κάρα του. ὁποῦ εἶναι εἰς τῶν Ἰβηρων, ἐθαυματούργησε δὲ καὶ ζωντανὸς. Ἐμεταγλώττισε, καὶ ἐτύπωσε τὸ βιβλίον τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ.

Ὁ δὲ Ἄρτης Νεόφυτος ἦτον καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοὺς ἐπισήμους καὶ ἐφημίσθη, ὅτι ὀργανίζει νὰ γίνῃ πατοιάρχης· καὶ θέλωντας καὶ μὴ θέλωντας, ἔκαμε παραίτησιν, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ ἅγιον

și cu un boer moscovit; care ducêndu-se în Moscva a referat împărăteseĭ Ecaterina despre el; aceia l'a adus și l'a pus profesor de grecește și de latinește fiuluĭ eĭ și succesor Pavel, și ședea la o masă, ĭ-a dat și prerogativa de a nu fi supus Sinodului. Invidiindul Sinodul și înșelând, precum ḑic, pe împărătésa că adică se cuvine să se cinstéscă cu numele de arhiereŭ, și făcêndu-l Arhiereŭ, l-a scos dela palat și l-a aruncat în Pultava, ca să nu aibă pe cel nesupus eĭ și mai ales un grec. Eŭ când-va fiind împreună cu el când era ierodiacon și predicator la patriarhie în Constantinopol, m'am întâlnit, fiind cu marele și cinstitul lemn al Hloropotamuluĭ, și căutând milostenie; șeḑând la un boer la masă în Stavrodrom, a ḑis acesta și a încredințat că în tot universul nu sunt ómenĭ maĭ mulțĭ de 70 de milióne. Iar eŭ cetind istoria Chineĭ am vĕḑut că scrie. că numaĭ în împărăția acea a Chineĭ ca populată și întinsă, sunt atâtea milióne de ómenĭ [31]).

Nicifor Theotochi Corfiat, erudit, succesor al luĭ Eugeniŭ ce e dimisionat; și acum sunt împreună amêndoĭ acolo la Pultava. A compus și acesta carte de învĕțăturĭ și a împrimat-o [32]).

Aceste despre arhiereĭ. Acum să spunem despre Ieromonachĭ și alțiĭ.

Ieromonahĭ, Iereĭ, Ierodiaconĭ și Monahĭ.

Iroteĭ Ieromonah Morait. erudit, profesor al școleĭ din Scopel și profesorul meŭ în literatură; l'a adus părintele meŭ în acest scop pentru mine dela sântul munte, dela monastirea Ivir prin mijlocirea luĭ Neofit, fost al Arteĭ. După ḑece anĭ dimisonând dela școlă s'a întors la Ivir; de aicĭ după câțĭ-va anĭ pentru liniște s'a dus la Ghiura, insulă nelocuită, Ghiaron cu dreptul numindu-se. Aicĭ a reposat. Eternă amintirea luĭ, și a eșit sânte móște, și capul luĭ face minunĭ, care este la Ivir, făcea minunĭ și când trăia. A tradus și tipărit cartea sântuluĭ Efrem [33]).

Iar Neofit al Arteĭ a fost și acesta din aceĭ însemnațĭ, și se respândise vestea că lucréză să se facă Patriarh: și vrênd nevrênd 'șĭ a dat dimisia, și venind în sântul munte s'a

www.dacoromanica.ro

Ὄρος, ὑπῆγεν εἰς τῶν Ἰβήρων, καὶ ἐδῶ ἐτελειώθη. Αὐτὸς ἐτύπωσεν εἰς ξεχωριστὴν φυλλάδα τὴν εἰς τὸ Μηναῖον ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου μάρτυρος Νεοφύτου, ὡς συνωνόματός του· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Μελέτιος ἱερομόναχος, ἐπιστήμων, μαθητὴς Ἱεροθέου, ἐνάρετος δὲ καὶ αὐτὸς, καὶ ἀπέθανεν εἰς τῶν Ἰβήρων· αἰωνία ἡ μνήμνη του.

Μεθόδιος ἱερομόναχος Ἀνθρακεὺς, ἐπιστήμων, διδάσκαλος εἰς Καστορίαν. Τοῦτος μετὰ τοῦ διδασκάλου μου Ἱεροθέου, πρὸ τοῦ ἐλθεῖν εἰς Σκόπελον, ἀπελθὼν, ἢ μᾶλλον ἀναγκασθεὶς ὑπῆγεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς συνόδου κριθεὶς κατεκρίθη ὡς δεχθεὶς αἱρεσιν νεοφανῆ ἐνὸς Ἰταλοῦ, Μολίνου τὸ ὄνομά του, φλυαροῦντος καὶ λέγοντος, κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα, καὶ ὅτι πάντα τὰ ὄντα εἶναι κατὰ φαντασίαν, καὶ βεβαιώσας αὐτὸ ὁ Μεθόδιος μὲ συγγράμματά του, τὰ ὁποῖα ἐκαύθησαν εἰς τὸ πατριαρχεῖον, βάλλωντας αὐτὸς εἰς αὐτὰ τὴν φωτίαν ἀ(υ)τὸς του, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς τοιούτοις, ἔμπροσθεν τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου, καὶ τοῦ πατριάρχου Χρυσάνθου, εἰς τοὺς 1723. Ἐξεδόθη δὲ καὶ γράμμα συνοδικὸν, προστάζωντος ἵνα καίωνται, ὁποῦ ἐὰν εὑρεθοῦσι τὰ συγγράμματα, καὶ τετράδια, τὰ περιέχοντα τὴν νεοφανῆ ταύτην αἵρεσιν. Ἐδιορθώθη δὲ, καὶ καύσας, καὶ πτύσας, καὶ ἀναθεματίσας αὐτὰ, ἐζήτησε καὶ ἔλαβε τὴν συγχώρησιν παρὰ τῆς Συνόδου, καὶ τὴν ἱερωσύνην, ὅτι καθηρέθη. Αὐτὸς ἔχει τυπωμένον καὶ βιβλιαρίδιον, Βοσκὸς λογικῶν προβάτων, λεγόμενον.

Μητροφάνης Γρηγοραῖς, ἱερομόναχος ὁ ἐκ Δωδώνης, ἐπιστήμων· ἡ δὲ Δωδώνη Ἅρρῳ νὰ ἦναι κατὰ τὸ Ἀργυρόκαστρον, ἢ κατὰ τὰς Θήβας.

Τοῦτος ἔχει ἐπιγράμματα εἰς τὸ περὶ Καθηκόντων βιβλίον τοῦ Νικολάου βόδα, καὶ ἐπιστολὰς πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔπαινον νικοτιανῆς, ἤγουν ταῦ τουτουνίου, ἐναντίον τοῦ ψόγου, ὁποῦ ἔκαμεν ὁ Νικόλαος βόδας· τὰ ἔχω ἐγὼ αὐτὰ, καὶ τὰς ἐπιστολάς. Ἔχει ἐπιγράμματα καὶ εἰς τὴν Ἑβδομοδαριὰν τυπωθεῖσαν εἰς Βουκουρέστι, καὶ κανόνας, καὶ προσόμοια εἰς πολλοὺς ἁγίους, καὶ διαφόρους στίχους. Ἔκαμε καὶ Θεοτοκάριον, ὡς τοῦ Ἀγαπίου, συναθροίσας πάντα τὰ Θεοτοκία τροπάρια, ὁποῦ εἶναι εἰς τὰ δώδεκα Μηναῖα, Παρακλητικὴν, Τριῴδιον, Πεντακοστάριον, καὶ ὅσα δὲν ἔφθασαν, τὰ ἐσύνθεσεν αὐτὸς, καὶ τὸ ἀπογέμισεν.

Ἰδοὺ καὶ μία του ἐπιστολὴ πρὸς τὸν αὐθέντην Νικόλαον βόδαν.

„Τῷ πανημέρῳ κράτει τῆς σοφωτάτης σου Ὑψηλότητος τὴν δουλικὴν προσκύνησιν.

Ἅπτομαι τῶν ποδῶν της, ἵνα ἄρῃ ἀπ' ἐμοῦ τὴν μεγίστην καὶ ἀπροσδόκητον συκοφαντίαν, ἣν ἐπλασαν ἢ ἐνόμισαν κατ' ἐμοῦ οἱ εἰπόντες (ὦ, φρίξον ἥλιε, καὶ στέναξον ἡ γῆ βοῶσα!) προφa-

dus la Ivir. și aicĭ s'a sfârșit. Acesta a împrimat în filadă deosebită serviciul din Mineĭ a sântuluĭ martir Neofit, ca avênd un nume cu el, eternă amintirea luĭ [84]).

Meletie Ieromonahul, erudit discipol al luĭ Ieroteĭu, virtuos și acesta și a reposat la Ivir, eternă amintirea luĭ.

Metodie Ieromonahul Antracian, profesor învățat în Castoria; acesta împreună cu profesorul meŭ Ieroteĭu, maĭ înainte de a veni la Scopel, ducêndu-se saŭ maĭ bine nevoit s'a dus în Constantinopole și judecat de sântul sinod s'a condemnat ca primind noua eresie a unuĭ italian numit Molin, care bărfea și dicea pe lângă altele și: că tóte ființele sunt imaginare, și confirmând acésta Metodie în scrierile sale, care s'a ars la Patriarhat, punêndu-le foc el însușĭ la aceste, după cum este obiceĭu la asemenea (casuri), în fața patriarhuluĭ Ierimia și a Patriarhuluĭ Hrisant la 1723. S'a edat și scrisóre sinodică, ordonând să se arză oriĭ unde s'ar afla scrierile luĭ și caĭetele ce coprind acéstă eresie nouĕ. Dar s'a îndreptat arzênd și scuipând și anatematisând aceste, a cerut și a luat ertare dela Sinod și preoția, pentru că era caterisit. Acesta are împrimată și o cărticică, numită; Păstorul oilor cuvêntătóre [85]).

Mitrofan Grigoraș Ieromonah din Dodona învĕțat; ĭar Dodona presupun că este pe la Arghirocastru, saŭ pe la Thebe. Acesta are epigrame la cartea luĭ Neculaĭ Vodă: Despre oficiĭ, și epistole cătră el, și o laudă nicotianeĭ adică tutunuluĭ, în contra ocăreĭ ce-ĭ a făcut Necolaĭ Vodă, le am și eŭ aceste și epistolile. Are o epigramă și la Evdomadariul împrimat în Bucureștĭ și canóne și prosomiĭ la mulțĭ sânțĭ și diferite stihurĭ. A făcut și un Theotocar ca a luĭ Agapie, adunând tóte troparile theotocale, ce sunt în cele 12 Minee, Paraclis, Triod, Pendicostar, și câte nu aŭ ajuns le a compus el, și le aŭ îndeplinit.

Iată și o epistolă a luĭ cătră D-l Nicolaĭ Vodă.

Putereĭ prea îndurate a prea înțelepteĭ tale înălțimĭ închinăciunea de serv.

Mĕ apuc de picĭórele eĭ ca să ridice de asupra mea calomnia cea prea mare și neașteptată, ce a plăsmuit saŭ a socotit asupra mea ceĭ ce aŭ pronunțat. (O! înfricoșază-te sóre,

www.dacoromanica.ro

νέστατον ψεῦδος καὶ ἄπιστον πάσῃ νοητῇ καὶ αἰσθητῇ φύσει, ὅτι ὁ Μητροφάνης οὐκ ἠθέλησε ποιῆσαι στίχους δυνάμενος εἰς τὴν περὶ τῶν καθηκόντων πάνσοφον βίβλον τῆς σῆς Ὑψηλότητος· ὦ μιαρωτάτου δευτέρου προδότου στόματος, πῶς ἐξέχεε τὸν ἰὸν τοῦτον ταῖς ἀκοαῖς τῆς σῆς Ὑψηλότητος; Ἀλλ' ἡμεῖς (δεῖ γὰρ ἀπο ογηθῆναι, καὶ οὕτως κακῶς ἔχοντες τῷ στοματι) καὶ αὐτὸ τὸ ζῆν προὐδώκαμεν ἄν, πάντα ποιοῦντες, καὶ πράττοντες, τοῦ μόνου ὀρ(ῆναι εὐάρεστοι τῇ σῇ Ὑψηλότητι. Ἐπεὶ δὲ ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς τὴν μέχρι γήρως ἄνοσον ἡμῶν ζωὴν (οὐ γαρ ἠρρωστήσαμεν ποτὲ, οὔτε κλινης ἐδεήθημεν, τῇ ἀρρωστίᾳ μὴ παρούσῃ), μετὰ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ζυγοστατήσας, ὡς οἶμαι, τί γὰρ ἂν ἄλλο εἴη; συνεχώρησεν ἡμῖν τὴν ἀρρωστίαν, σωτηρίας ψυχης φάρμακον, καὶ ἡμεν ζῶντες, ἐκ τῆς ἀναπνοῆς μόνον γινωσκόμενοι, οὐδὲ γὰρ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν διακριδὸν εἴχομεν εἰς τὰ ὁρώμενα, ὅτε τὸ πρόσταγμα τῆς σοφωτάτης σου Ὑψηλότητος ὡς ἡμᾶς ἦλε τὸ γλυκὺ, ἅμα καὶ καταθύμιον, ὅθεν ἐστιχουργήσαμεν οὐδὲν, πῶς γὰρ; ἠνιάθημεν δὴ, ὥστε καὶ ἥδιστα ἀποθανεῖν τότε πρῶτον προηρήμεθα. ἢ ζῆν, ἐν τοιαύτῃ ἐ εεινῇ καταστάσει ὄντες· ἔχοντες ὅμως τινας στίχους, οὓς σημεῖον προσκυνήσεως τῇ σῇ Ὑψηλότητι προσοίτειν προεποιήσαμεν, τούτους τῷ ἀρχιγραφεῖ σου τῆς Ὑψηλότητος, τῷ ἀγαπητῷ ἡμῶν ἐν Χριστῷ τέκνῳ, ἀντὶ τῶν ἀπαιτηθέντων ἐνεχειρίσαμεν. Καὶ αὕτη ἡμῶν ἐνώπιον Θεοῦ, καὶ τῆς σῆς Ὑγηλότητος ἡ ἀληθεστάτη ἀπολογία, ὡς καὶ αὕτη μαρτυρεῖ ἡ εἰσέτι καὶ νῦν ἀπὸ ὀσφύος μέχρι ποδῶν κατακρατοῦσα τοῦ σαρκίου ἡμῶν ἀρρωστία, ἡ καὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας τῆς σῆς Ὑψηλότητος κατὰ μικρὸν ἀπάγουσα, εἴθε δὲ καὶ τοῦ παρόντος βίου· ἐπειδὴ οὐ μόνον τῶν ἱερῶν ἀμφίων ἡμᾶς ἐπεστέρησεν, ἐγκεκοσμημένους χρυσίῳ σταυροὺς καὶ ζώνας, ἐπιμανίκιά τε, καὶ ἐπιτραχήλια, κάὶ τὰ λοιπὰ, τούτων πωλήσαντες, ἅ πόνοις ὑδρῶσι πολλοῖς, καὶ ἐν πολλοῖς ὅτεσιν ἐκτησάμεθα, ἀλλὰ καὶ τῆς τὰ πάντα χρυσῆς, καὶ εὐεργέτιδος ὄψεως τῆς σῆς Ὑψηλότητος ἀπομακρύναι ἀπειλεῖ. Τῷ οὖν συκοφαντίσαντι, ὅστις ἂν εἴη, συγχωρήσειεν ὁ Θεὸς, ὃς σοῦ τὴν σοφωτάτην Ὑψηλότητα μέχρι γήρως βαθυτάτου εἰρηνικὴν, καὶ ἄνοσον ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ στηρίξοι, ἀμὴν.

Ὁ δοῦλος, καὶ εὐχέτης τῆς σοφωτάτης σου
Ὑψηλότητος, ζώθαπτος.
Μητροφάνης"

suspină cu bocet pământule!) o minciună prea evidentă și necreḍută la tótă cugetarea și simțirea naturală, că Mitrofan putând n'a voit să compue Stihurĭ la cartea prea înțeléptă a înălțimeĭ tale: Despre oficiĭ. O ce gura fórte pângărită a unuĭ al doile trădător, cum varsă veninul acesta în auḍul înălțimeĭ tale? Dar noĭ (căcĭ trebue să ne apărăm de și suntem atât de bolnavĭ cu trupul) chiar și acéstă viață ne am trăda-o, tóte făcênd și lucrând numaĭ să ne vedem plăcuțĭ înălțimeĭ tale; dar fiind-că iubitorul de ómenĭ D-ḍeŭ, viața nóstră sănătósă păstrând-o până la bătrânețe (căcĭ nu am fost bolnav nicĭ odată și nicĭ am avut nevoe de pat, lipsind bóla) și după cum socot, cu păcatele nóstre cântărind o, că ce alta póte fi? nĭ-a dat nouĕ bóla acésta, ca medicament de mântuire sufletéscă. Și eram încă cu viață cunoscêndu-o acésta numaĭ din respirare, căcĭ lumina ochilor noștri nu o puteam aținti destins la cele vḕḍute, când ordinul prea înțelepteĭ tale înălțimĭ a sosit la noĭ, plăcut și tot odată dorit; de aceea n'am versificat nimica, că cum putem? Nĭ-am întristat decĭ atât, în cât maĭ cu plăcere am fi preferat atuncĭ să și murim decât să trăim, fiind în o aseminea stare deplorabilă. Avênd însă câte-va versurĭ, pe care le făcusem maĭ nainte spre a le dedica înălțimeĭ tale, ca semn de închinăciune, pe acestea primuluĭ secretar al înălțimeĭ tale, iubituluĭ nostru în Christos fiiu, le am înmânat în locul celor cerute. Și acésta este apologia prea adevĕrată a nóstră înaintea luĭ D-ḍeŭ și a înălțimeĭ tale. Precum acésta o mărturisește și bóla care predominézā corpul nostru încă și acum dela copse până la picĭóre, bólă care abătând câte puțin și buna-voință a înălțimeĭ tale dela noĭ, fie să ne îndepărteze și din viața presentă. Fiind-că ne a lipsit (bóla) nu numaĭ de vestmintele sânțite, ornate cu crucĭ în aur, de încingătorĭ, mânecare și epitrahile și cele-lalte de felul acesta, vînḍêndu-le, care cu osteneli și cu sudorĭ multe în timp de mulțĭ anĭ le câștigasem, dar ne amenință a ne îndepărta și de vederea cea cu totul binefăcĕtóre, și de aur a Inălțimeĭ tale. Decĭ pe calomniator, orĭ care ar fi, ĭerte-'l D-ḍeŭ, carele fie să întărĭască prea înțălépta ta înălțime în domnie pașnică și sănătósă până la cele maĭ adâncĭ bătrânețe. Amin.

Servul și rugătorul prea înțelepteĭ tale înălțimĭ, de viŭ înmormêntat [36]).

Mitrofan.

www.dacoromanica.ro

Οἱ Στίχοι.

Ὁ Νικόλαος τῶν σοφῶν ἡ λαμπρότης,
ὁ τοῦ Ἀλεξάνδροιο Μαυροκορδάτου,
σοφοῦ τὰ πάντα ἐξ ἀπορρήτων γόνος·
ὁ οὐρανόφρων Ἡγεμὼν Οὐγγροβλάχων,
τέθηκε ναῷ τῷδε ἐκ βάθρων βάσιν·
τείχεσσι δ' ὑψηλοῖσιν ἴχνι τειχίσας,
κίοσσί τε ξεστοῖσιν ἰδρύσας λίθων,
ἐφ' ἧς ὀθένος πέπηγεν ἀψίδων ἅπαν,
ἐφ' ὧν καθίζει πᾶς ὁ τῶν τρούλων γύρος·
τάνδον σιδηρᾷ ἀσφαλίζεται πύλῃ.
Κἄπειτα φρουρὸν δυσμάχητον ἐκ πόλου
ἵστησι, κλήσει Νικόλαον τὸν μέγαν,
μνήμης ἕκητι εἰς ἀπείρους ἡλίου
κύκλους, ἑαυτοῦ, καὶ τοκήων, καὶ τέκνων.
Ἰδοὺ γράφομεν καὶ ἄλλους στίχους εἰς ἄλλους διαφόρους ὑποθέσις, ὀλίγους ἐκ τῶν πολλῶν, ὧν ἐποίησεν.

Εἰς ταλανισμὸν τοῦ παρόντος βίου ἀπὸ τῶν οὐδὲν εἶναι λογιζομένων

Θέρους ἐν ὥρᾳ, χιὼν, οὐ ψυχρότης
πτήσσει βροτείαν, ἀλλὰ τὸ πνῖγος, φύσιν,
πληθύς τε μυιῶν, ψυλλαίων τ' ἀδηφάγων·
βομβεῖ γὰρ ἡ μὲν, ἡ δὲ πηδᾷ ἐκτόπως,
τῷ δήγματ' ἄμφω εἰσάγουσαι τὴν λύμην
πᾶσι βροτοῖσιν, ὦ βίου, κακοῦ βίου!
ἔκητι τούτων, καὶ ὅσων βροτοκτόνων,
κώνοπος ἠαχῆς τε, ἀλγεινῆς ἅμα
φθειρῶν τ' ἐχουσῶν πάντα σώματ' ἀργίης.

Εἰς ἑαυτὸν πενόμενον.

Τίς τῷ πολύτλᾳ καὶ ξένῳ δ' ἀνεστίῳ
δώσει στιχουργῷ, εἵνεκα στιχουργίης,
ἔδεσμα, εἵμα μέχρι τέρματος βίου;

Ἕτερον.

Φῶς ἦσθα Σῶτερ, ἀλλ' ἀναβάλλῃ σκότος,
ὡς κρύφιος· φώτιζε γοῦν με, καὶ σκέπε,
τὸν Μητροφάνη Γρηγορᾶν, καὶ σὸν λάτρην.

Πρὸς τὸν θεῖον αὐτοῦ Κυζίκου Μητροφάνη παραιτησάμενον,

Θήβης ἑπταπύλοιο κλυτὸν πέδον εἰσέτι κλαίει,
καὶ μεδέουσ' ἀκτῆς Κύζικος Ἀσιάδος·
κἄλλιπες ἀμφοτέρῃσιν ἄχος μέγα· κἀμφοτέρων γὰρ
ἄσπετον εὖχος ἔης, φαίδιμε Μητρόφανες.

Stihurĭ.

Nicolaĭ, lumina înțelepților, descedente luĭ Alexandru Mavrocordat, a aceluĭ înțelept în tóte,—Exapolitul. Egemonul Ungro-Vlahilor, cu minte cerésc̆ă a pus bazele din temelie a acestuĭ templu, puternic zidindul, cu murĭ înalțĭ și edificându-l cu columne de petre sculptate, pe care se rezimă tótă puterea arcadelor și pe care stă tot cercul turlelor. Cu pórta, săpată cu florĭ de micșunele de fer asigură interiorul, și după acea păzitor din cer neînvins pune pre cel numit marele Nicolaĭ, pentru amintirea în ciclurĭ nenumĕrate solare a sa și a născĕtorilor și a fiilor sĕĭ.

Iată scriem și alte stihurĭ, în alte sujete deosebite, puține din cele multe ce a compus.

La tânguirea despre viața presentă din partea celor ce cugetă că nu există nimica.

In timpul vereĭ, nu zăpada, nu frigul îngrozește omenirea, ci consumă natura arșița și mulțimea mușteloră și a puricilor nesatuĭ: căcĭ una bâzie, altul sare din loc în loc, producênd ambiĭ cu muș̆catul supĕrare tuturor ómenilor; O Viață! Viață urîtă, din causa acestora și atâtor insecte de ómenĭ ucigătóre, a țințaruluĭ iute, și supărător și tot-o-dată a păduchilor ce se țin de tóte corpurile dedate leneĭ.

La sĕrăcia sa.

Cine va da nenorocituluĭ și streinuluĭ pribeag mâncare făcĕtoruluĭ de versurĭ, pentru versurĭ, îmbrăcăminte: până la sfârșitul viețeĭ?

Alta.

Lumină eștĭ Mântuitorule, să pĭară dar întunericul ca misterios. Luminéză-mĕ și mĕ umbrește pe mine Grigoraș Mitrofanul, adoratorul tĕŭ.

Către Moșul sĕŭ al Chiziculuĭ Mitrofan, când a dimisionat

Câmpia renumită al Thebeĭ cea cu șépte porțĭ încă plânge și Chizicul ce predomină litoralul Asieĭ; pentru că aĭ lăsat ambelor mare durere; căcĭ amânduror aĭ fost fală nespusă, strălucite Mitrofane.

www.dacoromanica.ro

Εἰς τὴν εὐγλωττίαν αὐτοῦ.

Ἄθλα λυροκτυπίης πιστεύομεν ἀμφιονείης,
ἔπλετ' ἐπεὶ καὶ νῦν εἴκελος Ἀμφίονος,
αἰμυλίην καὶ ἦθεα, καὶ νόον, εὐκλεὲς ἔρνος,
γαίης Καδμηίδος δῖος ὁ Μητροφάνης.

Εἰς πραότητα.

Ρώμη, γένος, πλοῦτός τε, καὶ ὡραιότης,
εἰς οὐδὲν εἰσὶν, εἰ ἄπεστι πραότης.

Εἰς φρόνησιν, καὶ ρώμην.

Φρόνησιν οἶδα, ἣν λύει οὐδὲν πάθος,
ρώμην τε αὖθις, ἧς φρόνησις ἡγέτης.

Εἰς τοὺς αὐτούς.

Ὅς οὐκ ἀγείρει, κοῦρος ὢν, οἷς γηράσει,
οὗτος κατ' ἀμμου τὴν ἑαυτοῦ οἰκιαν
δομεῖ ἀβουλεὶ, καὶ βιώσει δυσφόρως.

Εἰς ἔρωτα.

Ὡς δυσκάθεκτος, ὦ ἔρος, πόθος πέλεις,
ἀλλ' ἀμβλυωπες, ὅτ' ἐρᾷς δυσειδέων.

Εἰς Ἀηδόνα.

Δεῦρ' ὦ ἀηδὼν ᾠδικὴ ᾠδαῖς ξέναις,
λυπούμενόν με ταῖς ἀνάγκαις τοῦ βίου,
ποίησον ἡσθῆναί τε καὶ φυγεῖν ὅλως
κόσμου τὰς ἀρκυς, καὶ γενέσθαι εἰς ὄρη,
ὅπου μέριμνα οὐ πάρεστι τοῦ βίου,
οὐδ' ὁ φθονῶν μοι εἵνεκ' ἄρτου τῷ ξένῳ.

Εἰς τὴν αὐτὴν,

Ἦρος φανέντος, καὶ ῥόδων μυριπνόων,
ἀηδόνων μέλισμα ἡσέ μου φρένας.

Εἰς κογλίαν.

Γέννημα Ἕρσης, ἡδ ἠλίου πέλω,
οἶκον δι' οἰκῶ, ὃν παρέσχε μοι φύσις,
πτύω δ' ἅπαντας αἱρετιστὰς σιέλῳ·
κἄν τῇ κεφαλῇ ὀρθόων κέρα δύο,

La elocuenţa luĭ.

Credem învingerele de cântare ale Sireĭ Amfioniene, fiind-că şi acum ţu asemenea luĭ Amfion în elocuenţă, moravurĭ şi minte divinul Mitrofan, gloriósă vlăstare a pământuluĭ Cadmeeanu.

La blândeţa.

Putere, neam, bogăţie şi frumuseţe nimica nu sunt, când lipseşte blândeţa,

La înţĕlepcĭune şi tărie.

Sciu în înţelepciune, ce nu se surpă de nicĭ o patimă, cunosc ĭarăşĭ puterea, căria îĭ este conducătóre înţelepcĭunea.

La aĭ luĭ.

Cine nu adună, tînĕr fiind, cu ce să înbătrânéscă, acesta îşĭ zideşte neînţelepţeşte casa sa pe năsip şi va trăi cu greutate.

La amor.

O amor! ce dor greŭ de stĕpânit eştĭ, dar eştĭ orb, când ĭubeştĭ pe ceĭ urîţĭ.

La Privighitóre.

Vino o Privighitóre cântărĕţă de ode streine, fă-mĕ pe mine cel întristat de nevoile vieţeĭ să mĕ bucur şi să fug cu totul de cursele lumeĭ, să mĕ duc în munţĭ unde nu maĭ este grijă de viaţă şi nicĭ acela, care să'mĭ pismuéscă mie pânea ca strein.

La aceĭaşĭ.

Cu arătarea primăvereĭ, şi a roselor mirositóre, melodia privighitorelor îmĭ încântă mintea mea.

La Culbecŭ (Melc).

Progenitură sunt a Erseĭ (una din femeile luĭ Danaŭ) şi a Sóreluĭ, locuesc locuinţa pe care mĭ-a dat'o natura, stupesc pe toţĭ Ereticiĭ cu scuipat, şi redicând în cap două

www.dacoromanica.ro

Χριστὸν διφυῆ δηλόω χριστονύμοις·
ὁ εὐστόμαχος μικρότατος Κοχλίας. (62).

Οἱ δὲ ἅγιοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἔκαμε κανόνας, καὶ τὰ λοιπὰ, εἶναι τοῦτοι:

Ἰανουρίου ιη΄. εἰς τὸν ὅσιον Ἰάκωβον ἀκολουθία τελεία δεδοξολογημένη, μὲ τελετὴν, καὶ καθήσματα, καὶ αἴνους, αἰτήσει Γεωργίου Μαγιώτα.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀνθίμου, αἰτήσει Ἀνθίμου τοῦ Οὐγγροβλαχίας.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ὁσίου Συμεὼν, τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ, αἰτήσει τοῦ αὐτοῦ.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ὁσίου Ἀνδρέου, τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ, αἰτήσει τοῦ αὐτοῦ.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἱεροθέου, ἐπισκόπου Ἀθηνῶν, αἰτήσει Ἱεροθέου ἱεροδιακόνου τοῦ Οὐγγροβλαχίας.

Ἀναπλήρωρις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου ἱερομάρττρος Κλήμεντος Ἀγκύρας μετὰ τοῦ ἁγιου Ἀγαθαγγέλου, αἰτήσει Κλημέντος Ἀδριανουπολεως.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀντηνογένους, αἰτήσει τοῦ αὐτοῦ.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολοθείας τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἐλευθερίου, αἰτήσει τοῦ αὐτοῦ.

Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον, διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς φυλακῆς, τῶν δεσμῶν, καὶ τοῦ θανάτου, ὅπου ἐπιφανεὶς ὁ ἅγιος ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὄντα εἰς Ζίχναν, χωρίον τοῦ Δράμας, ἐπὶ τῆς πατριαρχίας Ἰακώβου τοῦ Χίου, Ὀκτωβρίου κέ. ἡμέρᾳ πέμπτῃ, τὴν νύκτα, ξημέρωμα τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου, εἰς τοὺς χιλίους ἑξακοσίους ὀγδοῆντα ἑπτὰ, εἰς τὰς ἡμέρας τῶν ζορμπάδων, ὁποῦ ἐκατέβησαν τὸν Σουλτὰν Μαχμοὺτ, καὶ ἀνέβησαν τὸν Σουλτὰν Ἰμπραὴμ.

Τοσαῦτα περι τοῦ Μητροφάνους, ὅστις ἀπέθανε εἰς Βουκουρέστι, ζήσας ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ὅταν δεκαεπτὰ ἢ δεκαοκτὼ χρονῶν ὤντας εἰς ἡλικίαν ἐγὼ, ὑπῆγα εἰς Βουκουρέστι εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τριάντα τὸν Ἰούλιον, αὐθεντεύοντος ὁ Μιχάλβοδας Ρακοβιτζας ὁ Μπόγδανος, δέκα μῆνας ὕστερα ἀπὸ τὸ μεγάλο ζορπαλίκι τοῦ ζορμπάμπασῃ Πατρώνα, ὁποῦ κατέβασε τὸν Σουλτὰν Ἀχμὲτ καὶ ἀνέβασε τὸν Σουλτὰν Μαχμοὺτ, τότε ἐγνώρισα τὸν Μητροφάνη, τὸν ἐσυναναστράφηκα, καὶ αὐτὸς ἀ(υ)τος του μὲ εἶπεν, ὅτι ἦτον ἑκατὸν

córne, arăt pe Christos cel în două naturĭ Creștinilor, eŭ prea micul culbec cel bun de gură.

Iara sfinții la care a făcut canóne și altele, sunt aceștia:

Ianuarie în 18, serviciu complect la cuviosul Iacov, doxologisit cu litie și catisme și laude, prin cererea luĭ Gheorghe Maiota.

Indeplinirea serviciuluĭ complect a sânțuluĭ ĭeromartir Antim, prin cererea luĭ Antim al Ungro-Vlahieĭ [37]).

Indeplinirea serviciuluĭ pe deplin a sânțuluĭ cuviosuluĭ Simeon, celuĭ tulburat sufletește pentru Christos. prin cererea aceluĭașĭ.

Indeplinirea serviciuluĭ complect a cuviosuluĭ Andreĭ, celuĭ neliniștit sufletește pentru Christos, prin cererea aceluĭașĭ.

Indeplinirea serviciuluĭ complect a sânțuluĭ ĭeromartiruluĭ Ierotheĭ, Episcopul Atheneĭ, prin cererea luĭ Ierotheĭ Ierodiaconul Ungro-Vlahieĭ.

Indeplinirea serviciuluĭ complect a sânțuluĭ Clement al Anghireĭ, cu a sânțuluĭ Agatanghel, prin cererea luĭ Clement al Adrianopoleĭ.

Indeplinirea serviciuluĭ complect a luĭ Antenogen, prin cererea aceluĭașĭ.

Indeplinirea serviciuluĭ complect a sânțuluĭ ĭeromartir Elefterie, prin cererea aceluĭașĭ.

Canon paraclitic la sântul Dimitrie, pentru eliberarea de închisóre, de legăturĭ și de mórte, ce sântul ĭ-a dat luĭ, fiind la Zihna, localitate din Drama, pe timpul patriarhieĭ luĭ Iacob din Hio, Octombre în 25. ḑiua Joĭ, nóptea în spre luminatul ḑileĭ serbătóreĭ sânțuluĭ, la 1787, în ḑilele zorbagiilor, cariĭ aŭ dat jos pe Sultanul Mahmut și aŭ ridicat pe Sultanul Ibraim.

Aceste relative la Mitrofan, care a reposat în Bucureștĭ, trăind peste 100 anĭ. Eternă amintirea luĭ [38]).

Când eram eŭ de 17, saŭ de 18 anĭ în vrêstă, m'am dus la Bucureștĭ la 1730, în Iulie, domnind Mihail Vodă Racovitză Moldovanul, ḑece lunĭ în urmă dela marele zorbalâc a luĭ Zorba-Pașa Patron, care a dat jos pe Sultanul Ahmed și a înălțat pe Sultanul Mahmud, atuncĭ am cunoscut pe Mitrofan, mĕ întâlnĭam cu el și însușĭ el 'mĭ

www.dacoromanica.ro

τεσσάρων χρονῶν, καὶ δὲν ἐπέρασε καιρὸς καὶ ἐτελειώθη.

Ἀναστάσιος Γόρδιος ἱερομόναχος, ἦτον ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῶν Ἀγράφων, περίφημος πολυμαθής, ἐνάρετος, ἔχει ἐπιστολὰς ἑλληνικὰς πρὸς τοὺς τότε ὁμοίους του, τὰς ἔχω καὶ βιβλίον κατὰ Λατίνων, ἀτύπωτον, τὸ ἔχω· εἰς τοῦτο γράφει ἐναντίον τῶν χρησμῶν, καὶ μὲ τὴν Ἀποκάλυψιν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ ἀποστόλου ἀποδείχνει, ὅτι δὲν Θέλει ἀναστηθῇ πλέον ἡ βασιλεία τῶν Ρωμαίων, ὡς προείπασιν οἱ χρησμοὶ, καὶ οἱ πτωχοὶ Ρωμαῖοι πιστεύοντες χαίρουσι· μὲ τὸ ὁποῖον συμφωνῶ κ' ἐγὼ, καὶ λεγω, ἐπειδὴ οἱ χρησμοὶ δὲν ἀλήθευσαν εἰς τοὺς χρόνους ὁποῦ γράφουσι, πῶς ἦτον νὰ ἀναστηθῇ, καὶ δὲν ἀναστήθη, δὲν Θέλει πλέον ἀναστηθῇ· ὅτι οἱ χρόνοι, ὁποῦ γράφουσιν οἱ χρησμοὶ νὰ ἀνάστηθῇ, ἦτον εἰς τοὺς τριακοσίους εἴκοσι μετὰ τὴν ἅλωσιν· εἰς δὲ τοὺς τριακοσίους εἴκοσι τούτους χρόνους συνέβη καὶ ἐτρεξαν αὐτοὶ οἱ ἓξ χρόνοι τῶν πολέμων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπλησίασαν, ἐπερικύκλωσαν τὴν Πόλιν, τὴν ἐστένεψαν καὶ νὰ τὴν πάρουν, δὲν τὴν πῆραν. Διὰ τοῦτο δὲν Θέλουν δυνηθῇ πλέον οἱ Ρῶσσοι νὰ τὴν πάρουν μὲ ὅσους τροπους καὶ ἂν μεταχειρισθοῦν, καὶ ὅσας δυνάμεις καὶ ἂν κατεβάσουν εἰς τὸ Κρίμι, τὸ ὁποῖον τώρα ὅλον τὸ ἐκυρίευσαν, καὶ τὸν χάνην ἀπέβγαλαν, καὶ τὸν ἔστειλαν, καὶ κάθηται εἰς τὴν Ἀσίαν, εἰς τὸ Ταμάνι, τοῦ Κριμιοῦ ἀντίκρυτα. Διότι ἐὰν τὸ βεβαιωμένον διὰ χρησμῶν, ὁ Θεὸς βιασθεὶς (νὰ μὲ συγχωρήσῃ δὲ ὁ Θεὸς, ὁποῦ τολμῶ, καὶ τὸ λέγω) ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας μας, τὸ ἐμποδισε, παρεχώρησε καὶ δὲν ἔγινεν εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἔπρεπε νὰ γίνῃ, προκρίνας καλλέτερον τὸ νὰ ἀργήσουν, νὰ ματαιωθοῦν τῶν τοιούτων καὶ τοσούτων ἀνδρῶν, ἀστρονόμων, καὶ σοφῶν, καὶ ἁγίων του τὰ λόγια, παρὰ νὰ βασιλεύσουν οἱ βασιλείας ὄχι, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς τῇ ἀληθείᾳ ἀναξιοι, πῶς εἶναι τρόπος λοιπὸν ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ γίνῃ ἡ ἀνάστασις τῆς Ρωμαϊκῆς βασιλείας, ὁποῦ πλέον βεβαίωσις, χρησμὸς, καὶ χρησμολόγου ἀλλου τινὸς δι' αὐτὴν δὲν ἀπέμεινε; Τούτων οὕτως ἐχόντων λοιπὸν, δὲν Θέλουν βασιλεύσει πλέον εἰς τὴν Πόλιν, οὔτε Ρωμαῖοι, οὔτε Ροῦσσοι, ἕως τῆς συντελειας. Ἂς μᾶς ἐλεήσῃ δ' ὁ πολυέλεος Θὸς, καὶ ἂς μᾶς δώσῃ τὴν βασιλείαν του τὴν οὐράνιον, καὶ ἂς λείψῃ αὐτὴ ἡ ἐπίγειος. Καὶ εἶναι τὸ ἴδιον, ὡσὰν νὰ μᾶς ἔλειψε φόλα, καὶ φλωρὶ μᾶς ἐδωθηκε καὶ ὡσὰν νὰ μᾶς ἔλειψαν χώματα, καὶ μαργαριτάρια μᾶς ἐδόθηκαν. Τὸν Γόρδιον τὸν ἐζήτησεν ὁ Νικόλαος βόδας, καὶ δὲν ὑπῆγεν, ὡς τὸν Ἀντώνιον ὁ Μεγας Κωνσταντῖνος καὶ δὲν ὑπῆγεν, ὡς τὸν Διογένην ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, καὶ δὲν ὑπῆγεν. Εὖγε

spune: că era de una sută patru anĭ. Şi n'a trecut timp şi s'a sfârşit.

Anastasie Gordiul ĭeromonah, era din eparhia Agrafelor, renumit, mult erudit şi virtuos. Are epistole elineşti cătră ceĭ de pe atuncĭ seminĭ aĭ luĭ, le am; şi o carte contra Latinilor netipărită, o am. In acésta scrie în contra profeţilor şi cu Apocalipul St. Ión Teologul, şi Apostolul dovedeşte că nu va reînvia maĭ mult impĕrăţia Romeilor, precum a prediş profeţiile; şi sermaniĭ Romeiĭ crezênd se bucură! Cu care mĕ unesc şi eŭ şi ḑic: Fiindcă profeţiile nu s'a adeverit în timpurile despre care sciŭ, că era să se restabiléscă şi nu s'a restabilit, nu se va maĭ restabili. Că timpurile, despre cariĭ scriŭ profeţiile că se va restabili, eraŭ la 320 după luarea (Constantinopolului). Iar aceştĭ anĭ 320 s'aŭ împlinit şi a trecut aceştĭ şase anĭ aĭ resbelelor, în care s'a apropiat, aŭ asediat Constantinopolul, l'aŭ constrâns, dar de luat nu l-aŭ luat. De aceea nu vor putea maĭ mult Ruşiĭ să-l ĭa, cu orĭ câte chipurĭ vor întrebuinţa şi orĭ câte puterĭ vor pogorî în Crimea, pe care acum a cucerit'o cu totul şi a alungat şi pe Han, şi l'a trimis de locueşte în Asia, în Taman, în faţa Crimeeĭ. Căcĭ daca cea ce era asigurat prin profeţiĭ, D-ḑeŭ nevoit (să mĕ ĭerte D-ḑeŭ pentru că îndrăsnesc şi o spun) din causa pĕcatelor nóstre a înpedecat, a îngăduit de nu s'a întâmplat în timpul în care trebue să se facă; judecând ca maĭ bine să rămână fără efect şi să se paraliseze nişte aseminea cuvinte a unor ast-fel de ómenĭ, astronomĭ şi înţelepţĭ şi sânţĭ aĭ luĭ, de cât sa împĕrăţéscă cei nevrednicĭ, nu de împĕrăţie, ci nicĭ măcar de viaţa acésta. Cum dar este chip de acum şi înainte să se facă restabilirea împĕrăţieĭ Romeice, despre care maĭ mult nicĭ o asigurarea, o profeţie a altuĭa óre-care profet n'a rĕmas în acésta privire. Acestea aşa fiind, nu vor împĕrăţi în Constantinopol nicĭ Romeiĭ, nicĭ Ruşiĭ, până la sfârşit. Să ne miluĭască dar mult Milostivul D-ḑeŭ şi să ne dea împĕrăţia luĭ cea cerească, şi lipsiască acéstă pământéscă. Şi este egal ca şi cum nĭ-ar lipsi pitac şi ni s'ar da galbenĭ; saŭ ca cum nĭ-ar lipsi lutul şi ni s'ar da măgăritare.

Pe Gordiu l'a chemat Neculaĭ Vodă şi nu a venit, ca pe Marele Antonie Marele Constantin şi nu s'a dus; ca pre Diogen Marele Alexandru şi nu s'a dus. Bravo de aceştĭ treĭ bărbaţĭ în adevĕr filosofi; de a-

www.dacoromanica.ro

τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν τριῶν, καὶ ὄντως φιλοσόφων! διὰ τοῦτο καὶ αἰωνία ἡ μνήμη τους. Ἰδοὺ καὶ δύο ἐκ τῶν πολλῶν ἐπιστολῶν του.

„Λογίῳ ἀνδρὶ, καὶ πρεσβυτέρῳ θεοσεβεῖ, τῷ ἐκ Νέας Κώμης κυρίῳ Ἀντωνίῳ, ὁ ἐξ Ὑπερανιατῶν Ἀναστάσιος Γόρδιος εὖ πράττειν.

Τῆς μὲν πρὸς ἐμὲ σου φιλικῆς διαθέσεως εὔγε καὶ ὑπέρευγε, μάλα δικαίως ἂν εἴποιμι, τῇ δὲ κατὰ τινα παραβολὴν, ἢ σύγκρισιν προειλημμένῃ σοι τοῦ κώνωπος χρήσει, οὐτ' ἂν συναινέσαιμι, οὐτ' ἂν ἄλλως ταύτης θαυμάσαιμι. Καὶ μὴ μοι, πρὸς φιλίας αὐτῆς, τοιαύτας καὶ τοσούτας πρὸς ἀδόλως καὶ φιλοῦντας καὶ φιλουμένους χρῶ ταῖς ὑπερβολαῖς, τὸ γὰρ μηδὲν ἄγαν, καὶ τὸ πᾶν μέτρον ἄριστον οὐκ ἀγνοεῖς, εὖ οἶδα, ὡς τοῖς τυγοῦσιν εἰρημένα εἰσι τῶν σοφῶν· ἔρρωσο, καὶ ὅροις φιλίας τῆς κατὰ φιλοσοφίαν ἐμμένειν μᾶλλον καὶ οὐ τῆς κατὰ τοὺς πολλοὺς, καὶ τῆς ἄλλως ἐχούσης, πρὸ παντὸς αἱροῦ. Πάτρηθεν ἀνθεστηριῶνος τρίτῃ φθίνοντος, αψιβ'.

„Τῷ αὐτῷ.—Τοῦ παιδὸς ἡ νόσος ἐκ παχέων φαίνεται, καὶ φλεγματωδῶν καὶ γλισχρῶν, τὴν κεφαλὴν καταλαβόντων, κἀκεῖθεν ἐν τοῖς κάτω μέρεσι κατερχομένων· διὸ καὶ χρόνιός ἐστι διοίκουης τὸ σῶμα φυσικῆς δυνάμεως· εἰ δὲ τις βοηθήμασί τισιν ἡλικίᾳ τοιαύτῃ προσφόροις χρήσασθαι βούληται, ἑτέροις μὲν ἰσχυροτέροις οὐ δυνατὸν, φλεβοτομίᾳ δηλαδὴ καὶ καθάρσει, τοῖς ἐπὶ τῶν μεγάλων νοσημάτων κρατίστοις, κλυστῆροσι δὲ κάτωθεν μαλακωτέροις πρῶτον, εἶτα καὶ ἐμετικοῖς ἄνωθεν ἠπίοις, ἔξεστι· πρὸς τούτοις ἐρίοις ἔξωθεν πιναροῖς, ἐμβραχεῖσιν ἐλαίῳ πυοὶ θερμαινομένῳ, καὶ ἤδη κοχλάζοντι· ἔτι δὲ καὶ ἐλαίοις ἑτέροις, ἀφ' ἑαυτῶν οὖσι θερμοῖς, ἀλειφομένου τοῦ πεπονθότος τόπου, οἷον τὸ δάφνιον, καὶ χαμαιμήλιον, εἰ δυνατὸν εὑρεθῆναι καὶ πυριάμασι μετὰ σπόγγου καινοῦ, συνεχῶς ἐμβρεχομένου θερμῇ τῇ λεγομένῃ ρακῇ, πιεζομένου τε καὶ ἐπιτιθεμένου. Τούτοις, κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν καὶ κατεπείγουσαν χρείαν, χρηστέον· καὶ τὸ πᾶν τῆς ὑγείας εἴη παρὰ τῆς τὰ πάντα νικώσης θείας δυνάμεως· Ἔρρωσο καὶ τοὺς φίλους πάντας ὑπερ ἐμοῦ πρόσειπε. Ἐκ τοῦ πατρίου δαπέδου, βοηδρομιῶνος θ'. αψιστ'."

Ἀθανάσιος ἱερομόναχος Κρητικὸς, ἐξηγητὴς τοῦ Ψαλτηρίου· αἰωνία ἡ μνήμη του.

ceea și eternă amintirea lor. Iată și două din multele epistole ale luĭ.

Invĕțatuluĭ bărbat și bătrânuluĭ pios, Domnuluĭ Antonie din Noul Sat, Anastasie Gordiŭ din Ipereniate sănătate.

Despre dispositia ĭubireĭ tale către mine, după tótă dreptatea așĭ putea a-ți dice bine și fórte mulțămesc. Iar cât despre exemplul țințaruluĭ de care te serveștĭ, ca în o asemănare óre-care, orĭ comparare, nu m'aș învoi, și nicĭ n'așĭ putea de alt-fel al admira. Și nu'mĭ întrebuințez, pentru numele a însăși amiciției, atâtea și ast-fel de iperbole nepotrivite între ceĭ ce cu sinceritate ĭubesc și sunt ĭubiți. Căcĭ nu ignorezĭ, sciŭ bine, că nimic prea mult și că tot ce-'ĭ măsurat este fórte bun, pre cum s'a ḑis aceste de orĭ-care dintre filosofĭ, fiĭ sănătos. Persistă maĭ ales în marginele amiciției celeĭ după filosofie și înainte de tóte preferă, acésta și nu cea vulgară și cu totul de alt-fel. Din patrie Antisterion în treĭ spre fine 1712.

Aceluĭașĭ.

Bóla copiluluĭ pare a fi din seruri de grasimĭ, flegme și mucosități cuprinḑênd capul și de aicea pogorându-se în părțile de jos. De aceea în cât-va este și chronică și greŭ de combătut de către puterea fisică, ce guvernéză corpul. Iar dacă cine-va ar voi să întrebuințeze unele ajutorurĭ folositóre uneĭ ast fel de etăți. altele maĭ puternice nu se póte, adică: luarea de sânge și curățenie, care sunt cele maĭ bune la bólele marĭ; ci glistice maĭ moĭ maĭ întâĭ de jos; apoĭ se póte întrebuința și medicamente maĭ line de vărsat pe gură. Pe lângă acéste lână cu suc muiată cu unt de lemn încaldit la foc și cam clocotit. Incă și cu unsorĭ de alt-fel, ce sunt prin natura lor calde să se ungă locul suferinduluĭ, adecă: unt de dafne și musețel, dacă'ĭ cu putință să se găséscă, și cu fricțiunĭ cu un burete noŭ mueat continu în rachiŭ ferbinte, muind, apăsând și frecênd. Aceste se cade ale întrebuința în timpul present și la necesitatea urgentă. În general sănătatea vine dela puterea divină, care învinge tóte, fiĭ sănătos și salută pe toțĭ amicĭĭ din partea mea. De pe pământul patrieĭ, Voidromion, 9. 1716. [39]).

Atanasie ieromonahul Criticos, întérpretătorul psaltireĭ, eternă amintirea luĭ [40]).

www.dacoromanica.ro

Ἀντώνιος Κατήφορος, ἱερομόναχος Ζακύνθιος, ἔκαμε γραμματικὴν, καὶ μετάφρασιν ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν εἰς τὴν παλαιὰν κ·ὶ νέαν γραφὴν μὲ εἰκονογραφίας, καὶ τὴν ἐτύπωσεν, αἰωνία ἡ μνήμη του.

Βησσαρίων Μακρῆς ἱερομόναχος Ἰωαννίτης, διδάσκαλος τῆς εἰς τὰ Ἰωάννινα σχολῆς, ἔκαμε τὴν τυπωμένην τεχνολογικὴν γραμματικὴν· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Μακάριος ὁ κουφὸς ὁ Μαριδάκης. ἱερομόναχος Κρητικὸς, ἀδελφὸς Θεοδοσίου Πατριάρχου τοῦ τυφλοῦ, ἔκαμε καὶ ἐτύπωσε διδαχῶν βιβλία δύο Τοῦτος ἐλθὼν εἰς τὸ Βουκουρέστι εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ αὐθέντου Κωνσταντήνβοδ, τοῦ αὐθέντου μου, κ·αὶ διδάσκων εἰς τὴν αὐθεντικὴν κούρτην, μὲ εἶπεν ὁ αὐθέντης, ἂν εἶμαι ἄξιος, τὴν ὥραν ὁποῦ διδάσκει ἐπ' ἄμβωνος, νὰ γράφω τὰ διδ·σκόμενα· ὑπεσχέθην ἐγὼ, ἂν καὶ δύσκολον τὸ ἔργον, καὶ καθήμενος εἰς τόπ·ον, ὁποῦ δὲν μὲ ἔβλεπε, ἔγραφα· καὶ ἔγρ·ψα, ὡς δεκάτου διδαχαῖς, καὶ ἄρεσα τὸν αὐθέντην, ὁποῦ ταῖς ἔδειχνα, καὶ τοῦ ταῖς ἐδιάβ·ζα, ἂν καὶ ὅλα τὰ λόγια σωστὰ, ἀνελλιπῶς δὲν τὰ ἔγραψα, ὅτι τοῦτο ἀδύνατον καὶ εἰς τὸν ταχύτατον ταχυγράφον· μ' ἐστοχάσθηκε δὲ μίαν ἀπὸ ταῖς πολλ·ὶς φοραῖς ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸν ἄμβωνα. καὶ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ λόγου ἀφίνωντας, γυρίζει, μὲ κυτάζει καὶ λέγει: κάλλιον νὰ σ'ἔλειπε γραμματικὲ τὸ γράψιμον! ἤ'ελε συντύχει σκληρὰ, καὶ μὲ ἐπιπλήξει μὲ δίκαιον, ἀμὴ ἐκατάλαβεν, ὅτι ἀδεία αὐθεντικῇ τοῦτο γίνεται. Τὸ 'καμε δὲ ὁ αὐθέντης, ὅτι μὲ εἶπε, καὶ τὸν εἶπα, νὰ ἀντιγράφη ταῖς διδαχαῖς, νὰ ταῖς προσφέρῃ τὸν αὐθέντην, καὶ δὲν ἠθέλησεν ὁ Μακάριος. Ἄλλοτε μὲ εἶπε πάλιν ὁ αὐθέντης, καὶ τὸν εἶπα νὰ μὲ μάθῃ ρητορικὴν, καὶ νὰ τὸν δίνῃ τὸν μῆνα δεκαπέντε γρόσ·α· ἐγὼ δὲ διὰ φιλαδελφίαν, παίρνωντας δύο συμμαθητὰς, ἐποῦ εἶχαν τὴν αὐτὴν μὲ λόγου μου δύναμιν, καὶ φιλοσοφικὰ ἐδιαβάζαμεν, ὑπῆγα κ·αὶ τοῦ εἶπα τὸν λόγον τοῦ αὐθέντου, πως εἶπε διὰ τοὺς τρεῖς, καὶ τὸν μισθὸν· καὶ ἔστερξε καὶ μᾶς εἶπε νὰ συνθέσωμεν ἕως ἕνα φύλλον ἑλληνιστὶ εἴ τι θέλομεν ὁ καθένας μας, καὶ νὰ τοῦ τὰ πᾶμε· καὶ τὰ ὑπήγαμεν· κ·αὶ μᾶς εἶπεν, ἀφήσατὲ τα καὶ πηγαίνεται, καὶ αὔριον ἐλᾶτε· μᾶς εἶπε τὴν αὔριον ὅτι —εἶπα νὰ σᾶς μάθ·ω ρητορικῆν, ἀμὴ δὲν σᾶς μαθαίνω.

Νικόλαος ἱερομόναχος Μαυροειδὴς Κεφαλλονίτης, ἱεροκήρυξ καὶ αὐτὸς, καὶ εὐφραδὴς· ἔκαμε καὶ τοῦτους βιβλίον διδαχῶν, καὶ τὸ ἐτύπωσεν εἰς τὸ Γιάσι, ᾳψνστ'.

Παρ'ένιος ἱερομόναχος Μωρεΐτης, ἔκαμε ἐξήγησιν ἁπλῆν νόμων καὶ κανόνων συνοδικῶν, καὶ τὴν ἐτύπωσε,

Antonie Catifor, ieromonah, Zachintén, a făcut o gramatică și o traducere din italienește în grecește, Testamentul Vechĭ și Noŭ cu iconografiĭ și o a împrimat, eternă amintirea luĭ [41]).

Visarion Macri ieromonahul, Iónit, profesor la școla din Iónina, a făcut gramatica tehnologică care a imprimat'o, eternă amintirea luĭ [42]).

Macarie Cuful (surdul) Maridache. ieromonah din Creta, frate a luĭ Teodosie Patriarhul cel orb; a făcut și imprimat două cărțĭ de învățăturĭ. Acesta venind în București în ḑilele Domnuluĭ Constantin Vodă. Domnul meŭ, și predicând în Curtea domnéscă, mĭ-a ḑis Domnul, dacă sunt vrednic, în óra în care vorbește pe amvon să scriŭ ḑele ce învață. Eŭ am promis, deși lucrul era greŭ, și așeḑându-mĕ în un loc unde nu mĕ vedea am scris. Și am scris maĭ la ḑece discursurĭ de ale sale, și ĭ plăcea Domnuluĭ când i le arătam și i le citém; deși tóte cuvintele luĭ pe deplin și fără lipsă nu le-am scris, pentru că acésta'ĭ cu neputință și la cel maĭ iute tahigraf. M'a observat odată, din multele daṭĭ, de sus din amvon, și lăsând continuarea discursuluĭ, se întórce, mĕ privește și ḑice: Maĭ bine ar fi fost să'ṭĭ fi lipsit scrisórea secretarule! S'ar fi purtat maĭ aspru și să mĕ ocărască cu dreptul, dar a înțeles că se face acésta cu voea domnéscă. Acésta a făcut'o Domnul, pentru că mĭ-a ḑis, și ĭ-am spus să prescrie discursurile și să le dedice Domnuluĭ și n'a voit Macarie. Altă dată ĭarășĭ mĭ-a ḑis Domnul, și ĭ-am spus să mĕ învețe retorica și să'ĭ dea pe lună cincĭ-spreḑece leĭ. Iar eŭ din ĭubirea frățéscă luând doĭ colegĭ, care avea aceeașĭ putere cu mine și studiasem filosofia, m'am dus și ĭ-am spus cuvêntul Domnuluĭ, ce a ḑis pentru toṭĭ treĭ și plata și ĭ-a plăcut. Și nĭ-a ḑis să compunem ca o filă în elinește orĭ ce voește fie-care din noĭ și să i-le ducem, și i le am dus. Și nĭ-a ḑis lăsaṭi le, duceṭi-vă și mâne veniṭĭ. A doua ḑi nĭ-a spus: că am ḑis să vĕ învĕṭ retorica, dar nu vĕ învĕṭ [43]).

Nicolaĭ ieromonah Mavroid din Cafalonia, predicator și acesta, și elocuent, a făcut și acesta o carte de învățăturĭ și o a împrimat la Iașĭ. 1756 [44]).

Partenie ieromonah Morait, a făcut o interpretare apla a legilor și a canónelor sinódelor și o a împrimat [45]).

www.dacoromanica.ro

Ἰωαννίκιος ἱερομόναχος Κύπριος, προεστὸς τῆς εἰς τὸν Γαλατᾶ ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἐδίδασκε καὶ αὐτὸς ἐπ' ἐκκλησίας χρόνους· εἶχε καὶ ἀδελφὸν Ἀθανάσιον, ἱερομόναχον καὶ αὐτὸν, καὶ λογιώτατον, καὶ προεστὸν τῆς εἰς τὰ Ταταῦλα ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Δημητρίου.

Ἄγάπιος ἱερομόναχος, Μεσο᾽ογγίτης, λογιώτατος καὶ τοῦτος καὶ μεγαλόφωνος, καὶ μουσικότατος, καὶ προεστὸς τῆς εἰς τὸν Γαλατᾶ ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοὺς αὐτοὺς χρόνους, καὶ ἐδίδασκε καὶ αὐτὸς.

Δωρόθεος, ἱερομόναχος Μιτυληναῖος, Γιακουμῆ μαθητὴς, ἐπιστήμων, φιλόσοφος. καὶ πρῶτος τῶν καθ' ἡμᾶς λεγομένων φιλοσόφων, καὶ διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς.

Θεοδόσιος ἱερομόναχος Σκυλίτζης, Χῖος καὶ τῆς Χίου διδάσκαλος· οὗτος εἶχε καὶ ἀδελφὸν Στρατῆ τὸ ὄνομά του, ἰατρὸν περίφημον τόσον, ὥστε καὶ εἰς τὴν Πόλιν ἐφέρθηκε, διὰ νὰ ἰατρεύσῃ τὸν βασιλέα.

Γεράσιμος ἱερομόναχος ἀπὸ Κουζγουντζοῦκι, ὁ λεγόμενος Ἄκκος, ἐπιστήμων, μαθητὴς καὶ διάδοχος τῆς ἐν Πάτμῳ σχολῆς τοῦ Μακαρίου, ἀπέθανεν εἰς Κρήτην, καὶ εὐγῆκεν ἅγιον λείψανον· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Κοσμᾶς ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Λῆμνον, καὶ τῆς Λήμνου διδάσκαλος, καὶ εἰς τὴν Λῆμνον ἀπὸ τοὺς Τούρκους εἰς τὸν καιρὸν τῶν πολέμων ἐκόπηκε, τοῦτο ποθῶν· ὅτι τοῦτος ζῶν, πολλοὶ πολλάκις τὸν ἤκουσαν, ὁποῦ ἔλεγε, „Θεέ μου ἀξίωσαί με νὰ χάβω μαρτυρικὸν Θάνατον!“ καὶ τὸν ἔλαβε· τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐκόπη καὶ ὁ ἀρχιερεὺς τῆς Λήμνου, δὲν ἠξεύρω τὸ ὄνομά του· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Κοσμᾶς ἱερομόναχος Μεσσολογγίτης, ἀποστολικὸς κήρυξ, ἀκτήμων, ἀνάργυρος, ἅγιος· ὅτι καὶ προεῖπε τινα, καὶ ἐθαυτούργησε, καὶ πολλὴν ὠφέλειαν ἐπροξένησεν εἰς τὰς χώρας, καὶ χωρία καὶ νησία, ὁποῦ κοντὰ δύο χρόνους ἐπεριπάτησεν· ἀρχινῶντας ἀπὸ ἅγιον Ὄρος, ἀπὸ τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Χλωροποτάμου, εἰς τὸ ὁποῖον πρῶτον ἀνέβη εὐγαίνωντας ἀπὸ τὸ καΐκι, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ κελλίον μου, καὶ ἔβαλε λόγον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἶτα ἐφεξῆς καὶ εἰς ἄλλα μοναστήρια. Ἀπεκεφαλίσθη δὲ (αἰωνία ἡ μνήμη του), εἰς τὸ χωρίον Μπεράτι, κατὰ τὸ Πρεμετὶ, νύκτα ἀπὸ δύο ἀνθρώπους τοῦ πασσᾶ, φθόνῳ καὶ κακίᾳ τῶν Ἑβραίων, μὲ τὸ ἐσύκωσε ὁ Κοσμᾶς πανυγύρια καὶ ἀλισβερίσια, ὁποῦ ἐγίνοντα τὴν Κυριακὴν, καὶ τὰ ἐδιώρισε τὸ Σάββατον, καὶ ἔδωκαν χρήματα τὸν πασσᾶν, προσθέσαντες καὶ συκοφαντίας διαφόρους, πῶς τάχα παρακινεῖ τοὺς Ρωμαίους νὰ ἑνωθοῦν μὲ τοὺς Μοσχόβους νὰ μινηθοῦν κατὰ τῶν Τουρκῶν. Ἀποκεφαλέσαντες δὲ αὐτὸν, τὸν ἔρριψαν εἰς τὸν

Ionichie ieromonahul din Cipru, proestos la biserica luĭ Christos din Galata; a predicat și acesta anĭ în Biserică. A avut și un frate Athanasie ieromonah și acesta și fórte învĕțat și proestos la Biserica Tatavla a sântuluĭ Dimitrie.

Agapie ieromonahul din Mesolonghi, fórte învĕțat și acesta și cu o voce fórte tare și prea învĕțat în musichie și proestos la Biserica Sântuluĭ Nicolaĭ din Galata, tot în acelaș timp, și predica și acesta [46]).

Doroteĭ ieromonahul din Mitilini, student al luĭ Giacumi, om de știință și filosof. și întâiul filosof a timpurilor nóstre, și profesor la școla din Constantinopol.

Teodosie ieromonahul Schilița din Hio și profesor în Hio. Acesta avea și frate ce se numea Strati, doctor atât de renumit în cât a fost adus și în Constantinopol ca să vindece pe împĕratul [47]).

Gherasim ieromonahul din Cuscungiuchi, care se chemă fără rĕutate, om învĕțat și discipul și succesor la școla din Patmos a luĭ Macarie, a reposat în Creta și s'a făcut sânte móște, eternă amintirea luĭ [48])

Cosma ieromonah din Limn și profesor la Limn și la Limn de Turcĭ a fost tăeat în timpul resbelelor, dorind acésta. Că acesta trăind adese multĭ l'a auțit că țicea: „D-țeul meŭ învrednicește-mĕ să ĭaŭ mórte martirică“! și a luat'o, în acelașĭ timp a fost tăeat și Arhiereul din Limn, nu sciŭ numele luĭ, eternă amintirea luĭ [49]).

Cosma ieromonahul din Mesolonghi, predicator apostolic, sĕrac, fără de argint, sânt; acesta a și preținis ceva, și a făcut minunĭ și a adus mult folos localităților, satelor, și insulilor în care a umblat aprópe doĭ anĭ. Incepênd dela Sf. Munte, dela sânțita Monastire Hloropotamul la care s'a dus maĭ întâĭ, ĭeșind din caic și a venit la chilia mea, și a făcut cuvênt în Biserică, apoĭ în urmă și la alte Monastirĭ. I s'a tăiat capul, eternă amintirea luĭ. la satu Berati, lângă Premeti, nóptea de doĭ ómenĭ aĭ Pașeĭ, din reaua învidie a Evreilor, pentru că Cosma a ridicat (suspendat) ĭarmarócele și alișverișiurile ce se făceaŭ Duminicile și le-a hotărât Sâmbăta, și aŭ dat banĭ Pașeĭ adăogênd și calomniĭ diferite, că adică ar îndemna pe Romeĭ să se unéscă cu Moscoviĭ și să se misce contra Turcilor. Tăindu-i-se capul l'a aruncat în rîul din apropiere. Creștiniĭ conduși de lumina care cum țic uniĭ

www.dacoromanica.ro

πλησίον ποταμὸν· χριστιανοὶ δὲ ὁδηγηθέντες ἀπὸ τὸ φῶς, ὁποῦ ὡς εἴπασι, κατέβαινεν εἰς τὸ σῶμα τὸ ἐπήρασι, καὶ τὸ ἔθαψαν. Δόξαν νὰ ἔχῃ ὁ Θεὸς, ὁποῦ καὶ τῆν σήμερον εἰς τοιούτους παναθλίους καὶ παναχρείους καιροὺς, εὑρίσκονται τοιοῦτοι ἄνθρωποι εἰς τὸ γένος μας. Δόξα σοι ὁ Θεὸς!

Χρύσανθος ἱερομόναχος, ἀδελφὸς αὐτοῦ τοῦ νεοφανοῦς ἁγίου, ἐπιστήμων, ζῇ, καὶ κρατεῖ τὸ σχολεῖον τῆς Πάρου.

Χρύσανθος ἱερομόναχος Μωραΐτης, ὁ νῦν μετὰ τὸν Ἱερόθεον διδάσκαλος Σμύρνης.

Διονύσιος ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Πορταριὰ χωρίον Δημητριάδος· ἀπὸ τὸ ἅγιον Ὄρος ἦλθεν εἰς τὸ Πιπέρι τὸ ἐρημονῆσι, ὁποῦ ἦτο πρῶτα μία ἐκκλησία τῆς Παναγίας, καὶ ἐμοναζεν ὁ ἱερομόναχος ἐκεῖνος, ὁ Βάρδα Φόβος λεγόμενος, καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν Δημητριάδος· ἔκτισε δὲ ὁ Διονύσιος ἐλθὼν καὶ δευτέραν ἐκκλησίαν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς μὲ πεντὲξ κελλία, καὶ ἐσύστησε πεντὲξ πατέρων σκήτην. Ἐδῶ ἀπὸ τὴν Πόλιν ἦλθα ἐγὼ, καὶ ἐφόρεσα τὰ μαῦρα παρ' αὐτοῦ εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους πενῆντα ἕνα, ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου, καὶ ἀπὸ Κωνσταντῖνος μετωνομάσθην Καισάριος, καὶ ἄλλαξα μὲν τὰ φορέματα, καὶ τὸν τόπον, δὲν ἀλλαξα δὲ τὸν τρόπον· καὶ ἐπληρώθη καὶ εἰς ἐμὲ ἡ παροιμία ἡ λέγουσα „ὅ λύκος ἂν κ'ἐγήρασε, κι'ἄλλαξε τὸ μαλλὶ του, ἡ γνώμη του δὲν ἄλλαξεν ὅμως κ' ἡ κεφαλή του". Αὐτὸς ὤντας εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τῆς Λαύρας ἐλθὸν ἀπὸ τὴν Πόλιν, ὁποῦ ἦτον διδάσκαλος εἰς τὸν ἄρχοντα καπι-κεχαγιᾶ τὸν Ἀραπάκη, μετεγλώττισεν εἰς τὸ ἁπλοῦν τὸ βιβλίον Συμεὼν τοῦ νέου Θεολόγου· αἰωία ἡ μνήμη του.

Ζαχαρίας ἱερομόναχος, ἀπὸ ταῖς Μηλιαῖς, χωρίον Δημητριάδος καὶ τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ τώρα εὑρίσκεται γέρων ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα, ἐπιστήμων καὶ ἐνάρετος.

Ἀγαθάγγελος ἱερομόναχος Μωραΐτης, ὁ νῦν ἱεροκήρυξ εἰς τὴν Πόλιν, καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Χαλκηδόνος· ἔκαμε σχολεῖα εἰς μερικὰ χωρία, καὶ πολλὴν ὠφέλειαν εἰς τοὺς χριστιανοὺς· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ.

Ἰωάννης, ὁ καὶ Ἰωάσαφ, ἱερομόναχος Ρόδιος, ἱεροκήρυξ καὶ αὐτός· ἐστάθη εἰς τὴν Σκόπελον ὑπὲρ τοὺς δέκα χρόνους διδάσκαλος, καὶ ἀναχωρήσας ἦλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, ὑπῆγεν εἰς τὴν Σαλονίκην, εἰς τὴν Ρόδον, εἰς τὴν Χίον, εἰς τὴν Σμύρνην· καὶ ὅπου ἂν ὑπῆγε, καὶ ὑπάγει κηρύττει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ διδάσκει τὴν σήμερον· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ· ἔκαμε καὶ αὐτὸς, ἤκουσα, ἐξήγησιν εἰς Ἆσμα τῶν Ἀσμάτων, καὶ τῆν ἐτύπωσε.

se pogorâ asupra corpuluĭ, l'a luat şi l'a îngropat. Glorie fie luĭ D-ḑeŭ, că şi astă-ḑi în aceste timpurĭ prea grele şi prea netrebnice se găsesc aseminea ómenĭ în némul nostru, Mărire ţie D-ḑeule [50])!

Chrisant ĭeromonahul, fratele acestuĭ noŭ sânt, om de ştiinţă, trăeşte şi conduce şcóla din Patmos [51]).

Chrisant ĭeromonahul Morait, acum profesor din Smirna, după Iroteĭ.

Dionisie ĭeromonahul din Portaria, o localitate în Dimitriada; dela sântul munte a venit la Peperi, insulă deşartă, unde era la început o Biserică a prea Curateĭ, şi trăea în singurătate acel ieromonah ce se numea Varda Fovos şi acesta din Eparhia Dimitriadeĭ. A zidit Dionisie, venind, şi a doua Biserică a Izvoruluĭ dătător de viaţă cu cincĭ şase chiliĭ şi a înfiinţat schitul celor cincĭ şase părinţĭ. Aciĭ am venit eŭ din Constantinopol şi am îmbrăcat haine negre dela el, la 1751, în ḑiua Sântuluĭ Dimitrie şi din Constantin m'am numit Chesarie. Am schimbat îmbrăcămintea si locul, dar n'am schimbat şi traiul; şi s'a împlinit asupra mea proverbul ce ḑice: „Lupul deşi a îmbătrânit şi ş'a schimbat părul sĕŭ, dar năravul cu tóte acestea nu la schimbat şi nicĭ capul sĕŭ". Acesta fiind în sântul munte, la sânta Monastire Lavra, venind din Constantinopol, unde era profesor la boerul Capechihae, la Arapachi, a tradus în limba vorbitóre cartea luĭ Simeon noul teolog, eternă amintirea luĭ [52]).

Zaharia ĭeromonahul dela Milies, localitate şi acésta a Dimitriadeĭ, unde şi acum se află bătrân peste opt-ḑecĭ de anĭ, este om de ştiinţă şi virtuos.

Agatanghel ĭeromonah Morait, acum predicator în Constantinopol şi în Eparhia Halcedonuluĭ, a făcut şcóle în câte-va sate şi mult folos la creştinĭ, D-ḑeŭ să'l înḑiléscă.

Ión, care se numeşte şi Iosaf ĭeromonahul, din Rodos predicator şi acesta a fost la Scopel peste ḑece anĭ profesor şi plecând s'a dus la sântul Munte. S'a dus la Salonic, Rados, Hio şi Smirna. Şi orĭ unde s'a dus şi se duce predică cuvêntul luĭ D-ḑeŭ şi învaţă până astăḑĭ. D-ḑeŭ să'ĭ dea mulţĭ anĭ. A făcut şi acésta, cum am auḑit, înterpretarea la Cântarea Cântărilor ş'a împrimat'o [53]).

www.dacoromanica.ro

Ἀθανάσιος ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Πάρον, ἐπιστήμων, καὶ διδάσκαλος τὴν σήμερον εἰς τὴν Σαλονίκην.

Κύριλλος ἱερομόναχος ἀπὸ τὰ Φουρνὰ, χωρίον τῶν Ἀγράφων, ἐπιστήμων, εἶναι εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, καὶ κάθηται εἰς ταῖς Καρυαῖς.

Ραφαὴλ ἱερομόναχος, Ἀρτινὸς, Καψοκαλυβίτης, ἐπίσημος δι' ἀρετὴν καὶ προκοπὴν· οὗτος πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐξήγησεν ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν καὶ τὸν βίον τοῦ ὁσίου Λαζάρου, τοῦ ἐν τῷ Γαλησίῳ ὄρει ἀσκήσαντος, διεξοδικὸν ὄντα καὶ πολὺν, ὡς δύο ψαλτήρια, καὶ τὸν ἔστειλε νὰ τυπωθῇ, δὲν ἠκούσθη δὲ νὰ ἐτυπώθη· ἡ μνήμη του εἶναι Νοεμβρίου ζ'. Τοῦτος ὁ ὅσιος Λάζορος, τὴν ἁγίαν εὐχὴν του νὰ ἔχωμεν, πρὶν ὑπάγει Θάρρῳ εἰς τὸ Γαλήσιον ὄρος, ὑπῆγεν εἰς Μιτυλήνην, ὁποῦ ἦτον ἐξόριστος Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος· ἀνταμόνωντάς τον, τὸν εὐλαβήθη ὁ ἄρχωντας, καὶ τοῦ ὑπεσχέθη, ἂν βασιλεύσῃ νὰ ἀνατίσῃ καὶ νὰ μεγαλώσῃ τὸ ἐν τῇ Χίῳ μονύδριον τῆς Παναγίας, ὅπερ καὶ ἐγένετο· καὶ βασιλεύσας ἔστειλε καὶ ἔκτισε τὴν ὀνομαστὴν, καὶ ὀνομαζομένην τώρα Νέαν Μονὴν, τὴν μεγάλην, καὶ πλουσίαν διὰ τὰ πολλὰ κτηματα, καὶ τοὺς ἕως τριακοσίους πατέρας, ὁποῦ ἔχει.

Παΐσιος ἱερομόναχος Μιτυληναῖος, Καψοκαλυβίτης, ἐπίσημος, καὶ ἄξιος τοῦ καταλόγου καὶ αὐτὸς· πρῶτον μὲν ὅτι ἔφτιασε ταῖς δύο στράταις τοῦ Καψοκαλυβίου, τὴν ἀπάνω, ὁποῦ πάγει εἰς τὴν Κερασία, καὶ τὴν κάτω, ὁποῦ πάγει εἰς τὴν Λαύρα, ἔργον μέγα, καὶ πολὺ, καὶ δυσκολοκατόρθωτον, ὁποῦ ἦτο πρῶτα φόβος, καὶ τρόμος νὰ ταῖς περιπατήσῃ ἄνθρωπος, μὴ πέσῃ, καὶ κρημνισθῇ, καθὼς ἐγὼ ταῖς εἶδα, καὶ ταῖς ἐπεριπατησα· καὶ ἀγκαλὰ ἐξωδιάσθη ὑπὲρ τὰ χίλια γρόσια, τὰ ἔδωκαν ὅμως δύο φιλοι του, καὶ φίλοι μου, Χρουμουζάκης, καὶ Ἀντώνιος, ἀπὸ τὴν Πόλιν, ἀπελθόντες εἰς τὸν ἅγιον Τάφον, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἦλθαν ἐδῶ, καὶ ταῖς εἶδασι, πρὶν νὰ γενοῦσι, καὶ ταῖς ἐπεριπάτησαν, καὶ φόβος τοὺς ἐπερίλαβε. Δεύτερον ὅτι εἰς τὸ κελλὶ του ἔχει ὡς δέκα καλογήρους, ὁποῦ ἄλλος κελλιώτης δὲν ἀξιώθηκε· τρίτον, ὅτι εἰς τὴν Σκόπελον ἀπελθών, τοῦ ἐπαράδωκαν οἱ ἀπόγονοι τῶν κτητόρων τὸ ἱερὸν μοναστήριον τῆς ἁγίας Μεταμορφόσεως, ἔρημον, καὶ μανδρι τῶν γιδοπροβάτων, τὸ πλησίον εἰς τὸ ἐμὸν καὶ πατρικὸν μου μοναστήριον τῆς Παναγιας τῆς Εὐαγλιστρίας, μεγάλη ἡ χάρις της, καὶ τὸ ἐκυβέρνησε, καὶ τὸ ἀνθρωπισε, καθὼς φαίνεται· καὶ τέταρτον, ὅτι διὰ πατριαρχικοῦ γράμματος ἐπροστάχθη νὰ κάμῃ κοινοβιον εἰς τὸ τοῦ Ξενόφου ἱερὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου Γνωργιου, καθὼς προτήτερα ἦτον εἰς ὅλα τὰ μοναστήρια, καὶ τὸ ἔκαμε, τὸ ἐσύστησε, καὶ

Athanasie ieromonah din Paros, om de știință și profesor acum la Salonic.

Chiril ieromonah din Furna, localitate în Agrafe, om de știință. Este la Sântul Munte și șade la Caries.

Rafaili ieromonahul, Artinianul, Capsocalivit, însemnat prin virtute și învățătură. Acesta pe lângă altile a explicat din Elinește și viața sântuluĭ Lazăr ascetuluĭ din Muntele Galisiuluĭ, fiind pe larg și mare, ca două psaltirĭ și a trimis'o să se imprime, dar n'am auḍit că s'ar fi imprimat. Amintirea luĭ este la Noemvrie în 7. Acest cuvios Lazăr, să'ĭ avem rugăciunea luĭ, mi se pare că înainte de a se duce la Muntele Galisiu s'a dus la Mitilini unde era exilat Constantin Monomahul și întâlnindu'l l'a venerat boerul și ĭ-a făgăduit că dacă se va face Impĕrat va rezidi și va mări Mônăstirea din Hio a Prea curateĭ, cea ce s'aŭ și întâmplat. Și împĕrațind a trimis și a zidit renumita și numita acum Monastirea Nouĕ, cea mare și bogată pentru multe proprietățĭ și care are până la treĭ sute de părinți [54]).

Paisie ieromonahul, Mitilineŭ, Casocalivitul, însemnat și demn de catalog și acesta. Maĭ întâĭ pentru că a făcut dela două căĭ la Cavsocaliviŭ, cea de asupra care duce la Cerasia și cea de jos care duce la Lavră, lucru mare și mult și greŭ de realisat; căcĭ era la început frica și témă ca să mérgă om pre ele să nu cada să se sfărame, dupre cum eŭ le-am vĕḍut și am umblat. Și cu tóte că s'a cheltuit peste una mie leĭ, i le a dat însă doĭ aniciĭ aĭ luĭ și prietenĭ aĭ meĭ Hurmusachi și Antonie, cariĭ ducêndu-se din Constantinopole la Sâutul Mormênt de acolo a venit aicea, și le-a vĕḍut, înainte de a se face și aŭ umblat pre ele și ĭa luat frică. Al doilea că avea la chilia luĭ ca ḍece călugărĭ, precum nu s'a învrednicit al chiliot. Al treilea că ducêndu-se la Scopel ĭ a predat strănepoțiĭ Ctitorilor Sânta Monastire a Sânteĭ Schimbărĭ la Față, ruinată și staul de oĭ—capre, alăturea cu a mea cea părintéscă, Mônastirea a Pre sânțiteĭ Buneĭ Vestirĭ mare este harul eĭ; și a pus-o în bună stare și a locuit-o cu ómenĭ precum se vede. Al patrulea că prin epistola patriarhală i s'a ordonat să faca chinoviŭ la Monastirea Xenoful a Sântuluĭ Gheorghe, dupre cum înainte era pe la tóte Monastirele. Ș'a făcut'o ș'a instituit'o și acum sunt ca la treĭ ḍecĭ de părinți

www.dacoromanica.ro

εἶναι τώρα ὡς τριάντα πατέρες, καὶ συντρώγουσι καθ' ἡμέραν μέσα εἰς αὐτὸ, ὁποῦ πρῶτα οὔτε δέκα δὲν ἦσαν· καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς, ἐξ οὗ πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, νὰ τὸ στερεώσῃ, καὶ νὰ τὸ αὐξήσῃ, ὡς καλὸν, ἐπαινετὸν, καὶ θεάρεστον. Ἀμὴν.

Ταῦτα μὲν καὶ περὶ ἱερομονάχων τῶν ἐπισήμων, νῦν δ. περι τῶν ἱερέων γραπτέον.

Φραγκίρκος ἱερεὺς Σκοῦφος, Κρητικὸς, ῥήτωρ, ὁ κορυφαῖος τῶν εἰς τοὺς καιροὺς μας ῥητόρων, ἡ ζωντανὴ ρυτορικὴ, ἡ ἀληθινὴ σειρὴν, ἡ θελξικάρδιος γλῶσσα· τοῦτος ἔκαμε καὶ ὀτύπωσε βιβλίον Τέχνης ῥητορικῆς, τὸ ἐξαίσιον, ὁ ἀναγινώσκων νοειτω, καὶ εἰς τὴν ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου λόγον θαυμάσιον, αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἰωάννης Πατούσας, ἱερεὺς Ἀθηναῖος· τοῦτος κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα του, ἐδιάλεξεν ἀπὸ διαφόρους φιλοσόφους, καὶ πατέρας τῆς ἐκκλησιας λογους, ποιήματα, καὶ ἔκαμε τοὺς τέσσαρας τόμους τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας, εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων χρησίμους· αἰωνια ἡ μνήμη του.

Ἀβράμιος ἱερεὺς· τούτου φαίνονται διδαχαὶ εἰς τὸν Ευαγγελισμὸν τέσσαρες, εἰς τὸ πάθος τοῦ Κυρίου τέσσαρες, εἰς τοὺς πρωτοκορυφαίους Πέτρον καὶ Παῦλον δύο, καὶ μία εἰς τὸ „Εὑρήκαμεν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ“· ἐξαίρεταις ὅλαις, εὐφραδεῖς, καὶ ἀξιοτύπωταις· αἰωνία ἡ μνήμη του! τὰς ἔκαμε δὲ εἰς Βουκουρέστι, ἐπὶ τῆς αὐθεντείας τοῦ Μπραγκοβάνου· τὰς ἔχω.

Γεώργιος ἱερεὺς Μαγιώτας· φαίνονται καὶ τούτου διδαχαῖς ἐξαίρεταις· αἰωνία ἡ μνήμη του· τὰς ἔκαμε καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς αὐθεντείας τοῦ μακαρίτου Μπραγκοβανου, καὶ μίαν εἰς τὸν ὅσιον Ἀλύπιον τὸν Στυλίτην· τὰς ἔχω. Τοῦτος εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ φαίνεται ἐδῶ εἰς τὸν Μητροφάνη τὸν Γρηγορᾶν.

Ἀντώνιος ἱερεὺς, ὁ φίλος τοῦ προγραφέντος Γορδίου, ἐκ τῆς ἐπαρχίας Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου.

Μπαλάνος Ρίζος, ἱερεὺς Ἰωαννίτης, διδάσκαλος τῆς εἰς τὰ Ἰωάννινα σχολῆς· τούτου φαίνονται τυπωμένοι τρεῖς τόμοι τῶν μαθηματικῶν.

Γεώργιος ἱερεὺς Φατζέας, ἀπὸ τὸ Ἴζυρῆγο, ὁ ὕστερον καὶ Φιλαδελφείας χρηματισας εἰς Βενετίαν· τούτου φαίνονται τέσσαρες τόμοι, Γραμματικὴ γεωγραφικὴ λεγόμενοι, τυπωμένοι, ὅτι γράφει διὰ τὰ τέσσαρα μέρη τῆς γῆς, τοὺς μετέφρασε ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν· τοὺς ἔχω.

Τοσαῦτα, καὶ περὶ τῶν ἱερέων· ἂς γράψωμεν τώρα καὶ περι τῶν ἱεροδιακόνων.

Μακαριος Πάτμιος, διάκονος ἐνάρετος, Γιακουμῆ μαθητὴς, ἐπιστήμων, περίφημος δι' ἀρετὴν, καὶ διὰ τὸ σχολεῖον, ὁποῦ πρῶτος ἄνοιξεν εἰς τὴν

și mănâncă împreună în fie care ḑi în lăuntru, unde la început nicĭ ḑece nu eraŭ. Și Sântul D-ḑeŭ, dela care este tot binele și mântuirea, să o întăréscă, și să o créscă. Ca lucru bun, lăudabil și plăcut luĭ D-ḑeŭ. Amin [55]).

Aceste despre ĭeromonahiĭ ceĭ maĭ însemnaţi, acum trebue să scriem și despre preoţi.

Francisc ĭereŭ Scufu, din Creta, retor, corifeul retorilor din timpurile nóstre, retorică vie, adevĕrata sirenă, limbă fermecătóre. Acesta a făcut și imprimat cartea, Arta retoriceĭ, escelentă, cititorul înţelégă, și la tăĭerea capuluĭ Mergĕtoruluĭ înainte discurs admirabil, eternă amintirea luĭ [56]).

Ioan Patusa, preot atenian, acesta pe lângă alte ale sale a cules din diferiţĭ filosofĭ și părinţĭ de aĭ bisericeĭ cuvinte și poesiĭ și a făcut cele patru tomurĭ de enciclopedie, necesară elevilor școlelor, eternă amintirea luĭ [57]).

Avraam preot, a acestuĭa sunt învĕţăturĭ la Buna-Vestire patru, la patimile Domnuluĭ, patru, la primiĭ corifeĭ Petru și Pavel douĕ și una la: „Am aflat pe Iisus fiul luĭ Iosif“, escelente tóte, elocuente și demne de imprimat, eternă amintirea luĭ. Le a făcut la Bucureștĭ pe timpul domnieĭ luĭ Brâncovanu, le am [58]).

Gheorghie preot Maiota, și acestuĭa sunt învĕţăturĭ escelente, eternă amintirea luĭ. Și aceste le a făcut pe timpul domnieĭ fericituluĭ Brâncovanu, și una la cuviosul Alipie Stilitul, le am. Acesta este acela ce se vede aicĭ la Mitrofan Grigoraș [59]).

Antonie preot, amicul celuĭ maĭ sus amintit Gordie, din Eparhia Fanaruluĭ și Neohoruluĭ.

Balan Rizu preot Iónit, profesor la școla din Iónina, a luĭ se vĕd treĭ tomurĭ imprimate de matematică.

Gheorghie preot Frangeŭ din Cirigo, după aceĭa fiind Episcop și al Filadelfieĭ veni la Veneţia, a acestuia se vĕd patru volume, Gramatică geografică numite, imprimate, pentru că scriŭ despre cele patru părţĭ a pămêntuluĭ. le a tradus din italienește în grecește, le am.

Atât și despre preoţĭ. Să scrim acum și despre ierodiaconĭ.

Macarie Patmianul diacon, virtuos, student a luĭ Giacumi, om de ştiinţă, renumit prin virtutea și pentru școla, ce întâĭ a înfiinţat

www.dacoromanica.ro

Πάτμον, καὶ ἀπὸ αὐτὸ πολλοὶ ἄνοιξαν τὰ ὀμμάτιά τους, ἐπρόκοψαν, ἐτιμήθησαν, καὶ ἕως τὴν σήμερον σώζεται. Τοῦτος ἐσύνθεσε βιβλίον διδαχῶν, ἱερὰν Σάλπιγγα ὀνομάσας, καὶ ἄλλο ρητορικὸν, καὶ ἐτυπώθησαν· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἀνανίας διάκονος, διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς, αὐτὸς ἐσύνθεσε καὶ ἐτύπωσε γραμματικὴν περὶ μορίων, καὶ τὴν ὀνόμασε, Σπλάγχνον Γραμματικῆς.

Ἄνθιμος διακονος, ἐδίδασκεν εἰς τὸ Γιάσι εἰς τὴν αὐθεντείαν Κωνσταντήνδοδα τοῦ αὐθέντου μου· ἔχω ταῖς διδαχαῖς του.

Νεόφυτος διάκονος Μωραΐτης, προκομμένος· καὶ τοῦτος πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐσύνθεσε καὶ γραμματικὴν ὑπὲρ τὸ μέτρον μεγάλην, καὶ τὴν ἐτύπωσεν εἰς τὸ Βουκορέστι, ὁποῦ καὶ ἀπέθανεν· ἐξήγησε καὶ τὸν περὶ παρθενιας λόγον τοῦ ἁγίου Βασιλείου.

Κυπριανὸς διάκονος Κρητικὸς, μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του Γιάννη, οἱ νῦν διδάσκαλοι τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει σχολείου.

Αὐξέντιος διάκονος, Ἀντριώτης, ὁ ἐπονομασθεὶς Ὅσιος. Τοῦτος ἐχρημάτισεν ὄχι ἐπισημος, ἀλλ' ἐπισημότατος καὶ περιβόητος εἰς Ἀνατολὴν, καὶ Δύσιν, ὄχι διὰ μάθησιν, ἦτον γὰρ ἀμαθὴς, ἀλλὰ διὰ τὴν φαινομένην εἰς αὐτὸν ἀρετήν· τὸ τέλος ὅμως δὲν ἐστάθη μὲ τὴν ἀρχήν του παρόμοιον, διὸ λέγουσι, „μηδένα πρὸ τέλους μακάριζε“· ἐπρωτοφάνη δὲ τοιοῦτος εἰς τὸ Κατιρλὶ χωρίον Νικομηδείας, πρῶτα δὲ ἦτον εἰς τὸν Γαλατᾶ, εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ κανδηλάπτης· καὶ ἔτρεχαν οἱ Χριστιανοὶ εἰς αὐτὸν, καὶ ἐσυνάζοντο εἰς τὸ Κατιρλὶ χιλιάδες· ψεύματα δὲν γράφω, ὑπερβολὴν δὲν κάνω, ἀ(υ)τός μου ὀρθαλμοφανῶς τοὺς εἶδα τρεῖς φοραῖς, μίαν ὅταν μὲ τὸ Νικόλαον Σκορδιλην Παριανὸν, ποτὲ ἀρχιἰατρὸν τοῦ αὐθέντου μου, ὑπῆγα, ἄλλην, ὅταν μὲ τὸν Ματθαῖον Ἀλεξανδρείας, καὶ τρίτην ὅταν μὲ τὸν Χαλεπίου Γεννάδιον ὑπῆγα, καὶ ἐμεινα σχεδὸν μῆνα· οὐ μόνον δὲ ὁ χυδαῖος λαὸς, ἀμὴ καὶ οἱ ἐπίσημοι, ἄρχοντες καὶ ἀρχόντισσαις, δόμναις, καὶ ἀφεντάδες, διδάσκαλοι, ἱερεῖς, ἀρχιερεῖς, ὡς καὶ Πατριάρχαι, ὁ ρηθεὶς Ματθαῖος καὶ Παΐσιος, καὶ Κύριλλος, οἱ ὄντες μαζίλιδες· νομίζω πῶς ἐσυνάξοντο τόσοι, ὁσοι εἰς τοὺς παλαιοὺς μεγάλους ὁσίους μας, Ἀντωνίους καὶ Παχωμίους, καὶ τοὺς ὁμοίους· ὅθεν ἐθαύμαζαν Φράγγοι, Ἀρμένιδες, Ἑβραῖοι, καὶ Τοῦρκοι, καὶ οἱ μεγάλοι τῶν Τουρκῶν, καὶ κανεὶς δὲν ἐμπόδιζε, καὶ τοῦτο θαῦμα. Λὐτὸς δὲ ἄνωθεν ἀπὸ σπίτι, φαινόμενος ἀπὸ τὸ παραθύρι, ὅταν ἦτον κόσμος πολὺς καὶ δὲν τοὺς ἐχωροῦσε τὸ σπίτι, ἐδίδασκε· καὶ μερικαῖς φοραῖς διδάσκωντας, ἐφαίνονταν φῶς, καὶ ζωγραφίαις διά-

în Patmos, și dela acesta mulți s'aŭ deschis ochiĭlor, aŭ învețat, s'aŭ onorat, și până astădĭ există. Acesta a compus o carte de învățăturĭ numind'o: Trompeta Sântă și alta retorica și s'aŭ împrimat, eternă amintirea luĭ [60]).

Anania diacon, profesor școleĭ din Constantinopol, acesta a compus și a împrimat o gramatică, despre particule s'a numit'o: Inima gramaticeĭ.

Antim diaconul, a profesat la Iași pe timpul luĭ Constantin Vodă, Domnul meŭ, am învățăturile luĭ [61]).

Neofit diaconul, Morait, învețat. Și acesta pe lângă altele a compus o gramatică mare peste mĕsură s'a împrimat'o la București, unde a și reposat, a înterpretat și Cuvêntul Sântuluĭ Vasilie despre feciorie [62]).

Ciprian diaconul din Creta, împreună cu fratele sĕŭ Giani, carii sunt acum profesorĭ școleĭ din Sântul Munte.

Auxențiŭ diacon Andriot, supranumit cuviosul. Acesta a fost nu însemnat, dar fórte însemnat și renumit în Orient și Occident, nu pentru învățătură, căcĭ era neînvețat, ci pentru virtutea vĕdută în ei. Sfêrșitul n'a fost însă una cu începutul, de aceea se dice: Nu ferici pe nimene înainte de sfêrșit. S'a arătat ca ast-fel la Catirli, localitate a Nicomedieĭ. La început a fost la Galata, în Biserica luĭ Christos ca eclisiarh, și se ducéŭ Creștiniĭ la el și se adunaŭ la Catirli miĭ, minciunĭ nu scriŭ, iperbole nu fac. Eŭ însumĭ cu ochiĭ meĭ ĭ-am vĕdut de treĭ orĭ; odată când am fost cu Nicolaĭ Scordili Parianul, când-va primul doctor a Domnuluĭ meŭ; altă dată când eram cu Mateiŭ al Alexandrieĭ, și a treia dată când m'am dus cu Ghenadie al Halepuluĭ și am rĕmas ca o luna. Nu numaĭ poporul de jos, dar și ceĭ însemnațĭ, boerĭ și cucóne, Dómne și magnațĭ, profesorĭ, preoțĭ, arhiereĭ, cum și Patriarhĭ, ca dișul Mateiŭ,și Paisie și Ciril, fiind maziliți. Socot că se adunaŭ atâța ca în timpurile vechĭ la marĭi noștri cuvioșĭ, Antoniĭ și Pahomiĭ și ceĭ asemenea. De acea se minunaŭ Franghiĭ (Papistași), Armeniĭ, Evreiĭ și Turciĭ și ceĭ marĭ aĭ Turcilor și niminea nu împedica acest lucru minunat. Acesta de deasupra de pe casă arătându-se pe feréstră, când era lume multă și nu-ĭ încăpea casa, învița; și adesea învețênd apărea foc, și diferite figurĭ și a luĭ

www.dacoromanica.ro

φοραις καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς Παναγίας, πράγματα, ὁποῦ δὲν ἐφαίνονταν, οὐδὲ ὅταν ἐδίδασκαν Βασίλειος, καὶ Χρυσόστομος· ἐγὼ δὲν ἔτυχα τότε νὰ τὰς ἰδῶ· καὶ θαύματα ἔλεγον ἐκαμεν, οὔτε θαύματα ἔτυχε νὰ ἰδῶ. Μ' ἔτυχε δὲ νὰ ἰδῶ τὸν διδάσκαλον Κριτίαν, ὁποῦ ἦλθεν ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὸν Πατριάρχην, καὶ τὴν σύνοδον, καὶ τὸν εἶπε νὰ παύσῃ νὰ μὴ κηρύττῃ διὰ τὸν ἀναβαπτισμὸν, ὡς νεωτερισμόν· ὅτι ὁ Αὐξέντιος διδάσκων ἔλεγεν, ὅτι πρέπει νὰ ξαναβαπτίζωνται οἱ Φράγγοι, καὶ οἱ Ἀρμένοι, ὅταν προσέλθωσιν εἰς τὴν ἐκκλυσίαν μας, οἱ μὲν Ἀρμένοι, ὡς μὴ ὀρθῶς βαπτισμένοι, ὁτι λέγουσι: βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἀμήν· καὶ πάλιν ἐκ δευτέρου τὰ ἴδια λόγια, καὶ τὸ ἀμήν· καὶ πάλιν ἐκ τρίτου τὰ ἴδια λόγια, καὶ τὸ ἀμήν· τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι δεκτὸν εἰς ἡμᾶς, εἶναι ἐμποδισμένον ἀπὸ τοὺς ἁγιους πατέρας, ὡς μὴ ὀρθὸν, ὅτι βαπτίζονται εἰς τρεῖς πατέρας, καὶ εἰς τρεῖς υἱοὺς, καὶ εἰς τρία ἅγια πνεύματα· οἱ δὲ Φράγγοι βαπτίζονται ὀρθὰ, ὡς ἡμεῖς, πλὴν τινὲς βαπτίζονται ἐνδεδυμένοι μὲ τὰ ροῦχά τους, καὶ ραντίζονται μόνον εἰς τὸ μέτωπον· οἱ τοιοῦτοι λοιπὸν μόνον, ἔλεγε, καὶ ἐγὼ τὸ λέγω, νὰ βαπτίζωνται γυμνοί· καὶ οὐ μόνον Φράγγος, ἀμὴ καὶ Ρωμαῖος, ἂν ἐβαπτίσθη ἐνδεδυμένος, ἀνάγκη νὰ ξαναβαπτισθῇ γυμνὸς, ἀλλέως βαπτισμένος, οὐδὲ λέγεται, οὐδὲ εἶναι. Ὁ δὲ Αὐξέντιος ἀποκρινόμενος πρὸς τὸν Κριτίαν ἔλεγεν· „ὁρισμὸς τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου, ἂς ἦναι νὰ πούσω, νὰ μὴ ἐκφωνῶ τὸ ξαναβάπτισμα· ἀμὴ ἐγὼ βιαζόμενος μέσα μου, πρώτην φορὰν τὸ ἐξεφώνησα καὶ τώρα πάλιν, καὶ πάντοτε βιάζομαι νὰ τὸ ἐκφωνῶ, νὰ τὸ διατάξω· καὶ ὅταν τὸ μιλῶ, τὸ μιλῶ ὡς θεωρωντας ἔμπροσθέν μου μίαν κεφαλὴν, μίαν φαλάκρὴν (τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ἐννοῶν) ὁποῦ μὲ κινεῖ εἰς τὸ νὰ τὸ μιλῶ, καὶ δὲν δύναμαι νὰ τὸ σιωπίσω". Ταῦτα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα συνέβηκαν εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ Αὐξεντίου, ὁ ὁποῖος ἤκμασε καὶ αὔξησε δύο μόνον χρόνους, εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους πενῆντα καὶ πενῆντα ἕνα· τέλος δὲ ἐξωρίσθη εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, καὶ ἀπ' ἐκεῖ φεύγωντας, ἦλθε πάλιν εἰς τὸ Κατιρλὶ κρυφὰ, καὶ μὲ ἀπόρασιν νὰ μὴν ἀκουσθῇ πλέον τὸ ὄνομά του· καθὼς καὶ δὲν ἠκούσθη, παρὰ εἰς ἐμένα, καὶ πρὸς ἄλλους δύο τρεῖς ἀναγκαίους· καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ Κατιρλὶ νομίζω νὰ ἐτελείωσεν· αἰωνία ἡ μνήμη του. Ταῦτα καὶ ἄλλα περισσότερα περὶ αὐτοῦ ὁ θέλων μαθεῖν, ἂς ἀναγνώσῃ τὸ βιβλίον μου: Καθρέπτην τῶν γυναικῶν, τὸ λεγόμενον.

Christos și a Prea Curateĭ, lucrurĭ ce nu se arătaŭ nicĭ când învĕțaŭ Vasilie și Chrisostom, eŭ nu m'am întâmplat nicĭ odată să le vĕd și ḑicéŭ că face și minunĭ și nicĭ minunĭ nu mi s'a întâmplat să vĕd. Mi s'a întâmplat să vĕd pe profesorul Critia, care a venit trimis de Patriarh și Sinod și ĭ-a ḑis: Să înceteze să nu predice anabaptismul (rebotezarea) ca inovațiune. Pentru că Auxențiŭ învĕțând ḑicea, că trebue să se reboteze Frangiĭ și Armeniĭ când vin la Biserica nóstră. Armeniĭ ca nedrepțĭ botezațĭ; fiind-că ḑic: Se botézĕ servul luĭ D-ḑeŭ în numele Tatăluĭ, și a Fiiuluĭ și a Sf. Spirit amin. Și ĭarășĭ a doua óră aceleașĭ cuvinte și amin, și încă de a treia óră aceleașĭ cuvinte și amin, care lucru nu este admis la noĭ, este oprit de Sf. Părinți. ca nedrept. Pentru că se botézĕ în treĭ Taț, Fiĭ și Sfinte Spirite. Iar Franghiĭ se botézĕ drept, ca și noĭ decât uniĭ se botézĕ îmbrăcațĭ cu hainele lor, și se stropesc numaĭ la frunte; aceștia dar numaĭ, ḑicea, și eŭ o ḑic acésta, să se reboteze golĭ; și nu numaĭ Franghiĭ, dar și Romeiĭ dacă saŭ botezat îmbrăcațĭ, și este necesar să se reboteze desbrăcat, în alt mod botezat nicĭ se chémă nicĭ este. Iar Auxențiŭ respunḑênd luĭ Critia ḑicea: decisiunea Patriarhuluĭ și a Sinoduluĭ fie pentru ca să încetez, de a nu anunța rebotezarea. Eŭ însă împins de înteriorul meŭ am anunțat'o pentru întâĭa dată, și acum ĭarășĭ, și tot-déuna mĕ simpt nevoit a o anunța și a o învĕța. Și când o pronunț, o pronunț ca vĕḑênd înaintea mea un cap pleșuv (înțelegând pe Apostolul Pavel) care mĕ îndémnă de a o vorbi și nu pot s'o tac. Acestea și de acestea s'a întâmplat în ḑilele luĭ Auxențiŭ, care a înflorit și a sporit numaĭ doĭ anĭ, la 1750 și 51. In fine a fost exilat la Sântul Munte, și de acolo fugind a venit ĭarășĭ la Catirli pe ascuns și cu hotărâre de a nu se audi maĭ mult numele luĭ, precum nicĭ s'a arătat. decât mie și la vre-o doĭ treĭ de nevoe și socotesc că s'a sfârșit acolea la Catirli, eternă amintirea luĭ. Aceste și altele multe despre el cel ce voește să scie, citéscă cartea mea care se numește: *Oglinda Femeilor* [63]).

www.dacoromanica.ro

Ἰδοὺ δὲ καὶ οἱ μοναχοί.

Ἀγάπιος μοναχὸς Κρητικὸς, ὁ ἐξηγητὴς τοῦ Ψαλτηρίου, καὶ μεταφραστὴς τῶν συναξαριῶν τῆς ἐκκλησιας μας, καὶ συγγραφεὺς τῆς ἁμαρτωλῶν σωτηρίας, τοῦ γεηπονικοῦ, καὶ ἄλλων, ὁ φιλόθεος, καὶ φιλόψυχος, ὅτι πάντα ταῦτα εἰς δόξαν Θεοῦ, καὶ εἰς σωτηρίαν ψυχῶν τὰ ἔκαμεν ὁ μακαρίτης· αἰωνία ἡ μνήμη του, καὶ πολὺς ὁ μισθός του.

Ἀγάπιος μοναχὸς Ἰθακήσιος, ἀποστολικὸς κῆρυξ, ἐνάρετος, ἀκτήμων, ἀνάργυρος· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τοῦτος ἔτυχε ποτὲ νὰ εὑρεθῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν τὰς ἡμέρας τοῦ ἁγίου Πάσχα, τὸν καιρὸν τῶν βασιλέων, ὁποῦ ἔδιδαν ἄδειαν, οἱ Ρωμαῖοι τρεῖς ἡμέρας νὰ φοροῦν ὅ,τι θέλουν, καὶ νὰ χορεύουν εἰς τὸ Φανάρι, καὶ εἰς τοὺς πλησίον ἐκεί τόπους παρησία, εἰς τὰ σοκάκια μέσα, εἰς ταῖς στράτες, καὶ νὰ φωνάζουν, καὶ νὰ τραγῳδοῦν μὲ βγιολιὰ, καὶ μὲ μουσικὰ ὄργανα, καὶ μὲ κανάταις κρασιά· τοῦτο τὸ ἔθιμο καὶ ἐγὼ, καὶ ὀρθαλμοφανῶς τὸ εἶδα καὶ αὐτὸ καὶ τὸν Ἀγάπιον, ὁποῦ ἦλθεν εἰς τὴν Σκόπελον, καὶ εἶχε τὴν φιλίαν τοῦ πατρός μου· ὅταν δὲ τοῦτοι οἱ χοροὶ ἐγίνονταν κατὰ μέρος, τάγματα τάγματα, ἤγουν τὰ κασαπ-ογλάνια μὲ τὰ κασαπ-ογλάνια, οἱ γουναράδες μὲ τοὺς γουναράδες, καὶ τὰ λοιπὰ τάγματα, ρουφέτια λεγόμενα, παρομοίως. Τότε ἔτυχε νὰ εὑρεθῇ εἰς τὸ μετόχιον τοῦ ἁγίου Τάφου ὁ Ἀγάπιος· καὶ ἐξελθόντες εἰς τὴν πόρταν οἱ πατέρες, διὰ νὰ ἰδοῦν τοὺς χοροὺς νὰ εὐθυμήσουν, εὐγῆκε καὶ ὁ Ἀγάπιος· καὶ βλέπωντας ἕνας τέτιος ἄνθρωπος, ὡς ἦτον ὁ Ἀγάπιος, μίαν τέτοιαν ἀταξίαν τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἀσχημοσύνην νὰ γίνεται εἰς τέτοιας ἁγίας ἡμέρας, ἐντράπη, ἐλυπήθη, ἐδάκρυσε, ἐστέναξε· καὶ κουνῶντας τὸ κεφάλι,—ἂχ Χριστιανοὶ, ἂχ Ρωμαῖοι. ἐφώναξεν, ἔτζι ἑορτάζεται ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου; ἔτζι δοξάζεται ὁ ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς Χριστὸς, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν! Ταῦτα λέγων αὐτὸς, κόπτει τὸν λόγον του εὐθὺς ἕνας ἀπὸ τοὺς συμπαρεστῶτας ἐκεῖ πατέρας, καὶ,—βλέπεις, δάσκαλε, λέγει, βλέπεις αὐτοὺς, ὁποῦ σήμερον χορεύουν, πηδοῦν, φωνάζουν, πίνουν, καὶ ἀτακτοῦν, ὡς λέγεις, καὶ ἀσχημονοῦν, καὶ τοὺς λυπᾶσαι, καὶ κλαίεις; αὔριον ἂν γίνῃ μία βασιλικὴ προσταγὴ, νὰ ἀρνηθοῦν τὸ Χριστὸν, πρῶτοι αὐτοὶ πάλιν θέλει τρέξουν νὰ μαρτυρήσουν διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ σφάζωνται ὡς τὰ πρόβατα! Ταῦτα δὲ εἰπὼν ἐκεῖνος, ἐκεῖ μόνον, βλέπεις τὸν Ἀγάπιον (θαρρεῖς καὶ τὸν βλέπω) καὶ εὐθὺς ἀλλάζει τὸ πρόσωπον εἰς τὸ χαρούμενον, εὐθὺς εὐγάζει, τινάξει τὸ ράσο, καὶ τρέχῃ νὰ μπῇ καὶ αὐτὸς εἰς τὸν χορὸν νὰ χορεύσῃ· πιάνοντές τον δὲ εὐθὺς οἱ πα-

Agapie Monahul Criticos, interpretătorul Psaltirieĭ și traducătorul Sinaxariilor Bisericeĭ nóstre și scriitorul *Mântuireĭ păcătoșilor*, a Agriculturieĭ și a altora, iubitorul de D-deŭ și iubitorul de suflet; căcĭ tóte spre gloria luĭ D-deŭ și mântuireĭ sufletelor le-a făcut fericitul, eternă amintirea luĭ, și fie multă plata luĭ [64]).

Agapie Monahul din Ithaca, predicator apostolic, virtuos, sĕrac, fără de argint, eternă amintirea luĭ. Acestuĭa i s'a întâmplat când era să vie în Constantinopol în dilele sântelor Paștĭ, în timpul Impăraților, cariĭ dădea voe Romeilor treĭ dile ca să pórte orĭ cine ce voesc și să jóce la Fanar și în locurile aprópe de acolo, în față de *Secachia*, în lăuntru *Stradelor* și striga și cânta din vióre și cu alte instrumente musicale și (beaŭ) cu canele vin. Aceasta am ajuns'o și eŭ și am vĕdut'o cu însușĭ ochiĭ meĭ și pe Agapie, ce a venit la Scopel și era amic cu tatăl meŭ. Când se făceaŭ aceste danțurĭ deosebite clase, clase, adică *casap-olganiĭ cu casap olganiĭ*, blănariĭ cu blănariĭ și cele-lalte clase, care de aseminea se numea și *rufetiĭ* [65]). Atuncĭ s'a întâmplat să fie la metohul Sântuluĭ Mormênt și Agapie și ieșând la pórtă părinții ca să vadă danțurile și să se veselésca a ieșit și Agapie. Și vĕdênd un ast-fel de om, cum era Agapie, o ast-fel de desordine a creștinilor și rușine să se facă în dile atât de sânte s'a rușinat, s'a întristat, a lăcrămat și a suspinat; și clătind cu capul a strigat: O Creștinilor, O Romeilor! Așa se serbătorește Invierea Domnuluĭ? Așa se glorifică cel ce a înviat din morțĭ Christos, adevĕratul D-deul nostru? Acestea dicênd el, curând îĭ tae cuvêntul sĕŭ unul din părinții privitorĭ acolo; și, vedĭ dascăle, dice, vedĭ pe aceștia, cariĭ astădĭ jócă, saltă, răcnesc, béŭ și sunt în desordine, cum dicĭ, și să pórtă nerușinat și-ți pare rĕŭ și-ĭ plângĭ? Mâne dacă se va da un ordin împărătesc de a nega pe Christos, aceștia ĭarăși mai întâĭ vor alerga să se martirizeze pentru Christos și să se tae ca oile! Acestea dicênd acela, numaĭ 'l vedĭ de o dată pe Agapie (mi se pare că 'l vĕd) și curând schimbându-și fața în veselă, ĭute scóte și aruncă rasa și alérgă să intre și el în joc să jóce. Dar apucându'l curând părinții și ținêndul și nelăsându'l, Agapie a strigat:

www.dacoromanica.ro

τέρες, καὶ κρατῶντες καὶ μὴν ἀρίνοντές τον—ἀφησατέ με! ἐρώναζεν ὁ Ἀγάπιος· ἀφήσατέ με νὰ ὑπάγω νὰ χορεύσω καὶ ἐγὼ μὲ τοὺς φιλοχρίστους, καὶ μάρτυρας τοῦ Χριστοῦ! Ὁ Πατριάρχης τὸ μέγα Σάββατον ἔστελνεν εἰς τὸ Πασᾶ-καπισὶ εἰς τὸν βεζὶρ-κεχαγιασῆ τὸν πρωτοσύγγελλον μὲ δύο χιλιάδες κόκκινα αὐγά, καὶ ἐζητοῦσε τὴν ἄδειαν ταύτην· ὁ κεχαγιάμπεης τὸ ἔλεγε τὸν βεζίρη, ὁ βεζίρης ἐμηνοῦσε τὸν βασιλέα στέλλωντας μέσα εἰς τὸ βασιλικὸ σαράγι καὶ κόκκινα αὐγά, καὶ ὁ βασιλεὺς ἔδιδε τὴν ἄδειαν. Τῇ δὲ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας καὶ πατριαρχικῆς λειτουργίας, ἀναβαίνωντας ὁ Πατριάρχης μετὰ πάντων τῶν ἀρχιερέων εἰς τὸ συνοδικὸν, καὶ πίνοντες τὸν καβὲ, ἀνέβαιναν καὶ οἱ παρευρεθέντες εἰς τὴν λειτουργίαν χριστιανοὶ, καὶ ἐριλοῦσαν ὅλοι τὸ χέρι τοῦ Πατριάρχου, καὶ ὁ Πατριάρχης τοὺς ἔδιδε μὲ τὸ χέρι του ἀπὸ δύο (κόκκινα) αὐγὰ τὸν καθένα· καὶ καταβαίνοντες εἰς τὴν αὐλὴν, ἀρχηνοῦσαν τὸν χορὸν ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον, καὶ χορεύοντες ὅσον ἤθελαι μέσ·, εὔγαιναν καὶ ἐχόρευαν καὶ ἔξω εἰς τὰ σοκάκια, δίχως ὅμως γυναῖκα, εἶτα ἐρχόμενα τὰ τάγματα, ἀνέβαιναν καὶ αὐτοὶ, καὶ προσκυνοῦντες, καὶ πολυχρονοῦντες τὸν Πατριάρχην, καὶ ὁ Πατριάρχης δίδωντάς τους τ᾽ αὐγὰ, τοῦ ἐριλοῦσαν τὸ χέρι· καὶ οὕτω καταβαίνοντες, εὐθὺς ἀρχινοῦσαν τὸν χορὸν, καὶ χορεύοντες εὔγαιναν, καὶ χορεύοντες πήγαιναν· οὕτως ἐγίνετο τρεῖς ἡμέρας, καὶ ἐστέκονταν, καὶ τοὺς ἔβλεπαν πλῆθος καὶ Τουρκῶν καὶ τῶν ἄλλων φυλῶν, ἐρχόμενοι ἀπὸ τὸν Γαλατᾶ, καὶ ἀλλαχόθεν. Καμμίαν φορὰν ἔλεγαν, πῶς ἤρχετο τεπτίλι καὶ ὁ βεζίρης αὐτὸς, καὶ ὁ βασιλέας. Καὶ ἔτζι μὲ τὴν ἀφορμὴν τῆς ἑορτῆς τῶν Ρωμαίων συνεώρταζαν καὶ τὰ ἔθνη, καὶ ἦτον εἰς τὴν Πόλιν μία κοινὴ χαρὰ, καὶ πανήγυρις τὰς τρεῖς ἐκείνας ἡμέρας. Τώρα δὲ, θέλει εἶναι τριάντα χρόνοι, ὁποῦ κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα, ἐσηκώθη ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς Ρωμαίους καὶ αὐτὸ τὸ προνόμιον. Ἤθελα γράψει ἐδῶ καὶ τὴν αἰτίαν, διατὶ βάφομεν τὰ αὐγὰ, καὶ ἔπρεπε, τὴν ἐζητοῦσεν ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ, καὶ διήγησις τοῦ χοροῦ· ἀμὴ, ἐπειδὴ τὴν ἔγραψα εἰς ἄλλα δύο τρία βιβλία μου, ἐδῶ δὲν τὴν γράφω.

Ἰάκωβος μοναχὸς, Πάτμιος, Μακαρίου μαθητὴς, ἐνάρετος, καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸν ἅγιον Τάφον, ἔμεινε κὶ ἐδίδασκεν, ὁποῦ καὶ ἀνεπαύθη· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἱερόθεος μοναχὸς, Ἰθακήσιος, ὁ Ἐλεγατικὸς, Μακαρίου καὶ αὐτὸς μαθητὴς, ὁ συστήσας καὶ αὐξήσας τὸ εἰς τὴν Σμύρνην σχολεῖον, ὁποῦ καὶ ἀπέθανεν· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Χριστόφορος μοναχὸς, Ἀρτινὸς, λογιώτατος καὶ

lăsați-mĕ, lăsați-mĕ să mĕ duc să joc și eŭ cu acești ĭubitorĭ de Christos și martirĭ a luĭ Christos! Patriarhul în Marea Sâmbătă trimetea la Pașa Capigi la Vizirul Chehaghia pe Protosinghel cu douĕ miĭ de ouĕ roșiĭ și cerea acéstă permisiune. Chehaghia Beiŭ spunea Visiruluĭ și Visirul făcea cunoscut Impăratuluĭ, trimeținând și în saraiul împărătesc și ouĕ roșiĭ și Impăratul dădea permisiune. Iar în sânta și marea Duminecă a Paștelor, după sfĕrșirea sânteĭ liturgiĭ patriarhicești, ridicându-se Patriarhul cu toți Arhiereiĭ la Sinod și bând cafea se rîdica și Creștiniĭ ce se afla presenți la liturgie, și săruta toți mâna Patriaruluĭ și Patriarhul le dedea cu mâna sa câte douĕ ouĕ (roșiĭ) fie-căruia, și pogorându-se în curte începeĭ éŭ jocul dela Patriarhie; și jucând cât le plăcea în lăuntru ĭeșaŭ și jucaŭ și afară, mai mult la *Socachia*, însă fără femeĭ. Apoĭ venind breslele se rîdica și acestia (la sinod) și închinându-se și heretisînd mulți anĭ Patriarhuluĭ și Patriarul dându-le și lor ouĕ ĭ săruta mâna și ast-fel pogorându-se îndată începeĭ danțul, și jucând ĭeșa și jucând se ducea. Ast-tel era treĭ ḑile și stătea și ĭ videa mulțime și de Turcĭ și de alte seminții venind din Galata și de pe aiurea. Câte odată ḑicé că vinea tiptil și însuși Visirul și chiar Impăratul. Și ast-fel cu ocasia sărbătoreĭ Romeilor sĕrbătorea și popórele și era în Constantinopol o bucurie comună și adunare mare în acele treĭ ḑile. Acum vor fi treĭḑecĭ de anĭ, unde pe lângă altele s'a suspendat dela sârmaniĭ Romeĭ și acéstă prerogativă. Așĭ fi voit să scriŭ aicĭ și causa pentru ce boim oule, și trebuea, o cerea acest tratat și istorisirea joculuĭ; dar fiind-că o am scris în alte douĕ treĭ cărți de ale mele, aicea n'o scriŭ. [66])

Iacov Monahul, din Patmos. discipul a luĭ Macarie, virtuos și ducêndu-se la sântul Munte a rĕmas și a învĕțat, unde a și reposat, eternă amintirea luĭ.

Ierotheĭ Monahul, din Ithaca, mustrătorul, discipul și acesta a luĭ Macarie care a înființat și a rîdicat școla din Smirna, unde a și reposat, eternă amintirea luĭ.

Christofor Monahul, Artinean, fiind prea

www.dacoromanica.ro

φιλήσυχος ὢν ἦλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος καὶ ἡσυχάζει.

Βησσαρίων μοναχὸς ἀπὸ χωρίον Ραψάνη ἐπαρχίας τοῦ Πλαταμῶνος, λογιώτατος καὶ αὐτὸς, καὶ φιλήσυχος, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος ἡσυχάζει.

Ἀκάκιος μοναχὸς ἀπὸ χωρίον Γόλιτζα ἐπαρχίας Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου, ὁ νεοφανὴς ὅσιος. Τοῦτος ἐλθὼν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, καὶ περιελθὼν σχεδὸν τὰ μοναστήρια ὅλα καὶ ἀσκητήρια, τέλος ὑπῆγεν εἰς τὴν σκήτην τὴν λεγομένην Καψοκαλύβι, ὁποῦ ἦσαν τότε δύο μόνον ἢ τρία κελλία, τώρα δὲ ὑπὲρ τὰ τριάκοντα· καὶ μείνας χρόνους ἱκανοὺς, καὶ ἀποκτήσας μαθητὰς, καὶ πολλὰ προειπὼν καὶ ὀπτασίας ἰδὼν, εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τριάντα ἐκοιμήθη· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Τρεῖς δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Ρωμανὸς Καρπενησιώτης, καὶ Νικόδημος ἀπὸ τὸ Ἀλμπασάνι, καὶ Παχώμιος Ροῦσσος σκλάβος, τοῦτοι οἱ τρεῖς ἐπιθυμήσαντες νὰ μαρτυρήσουν διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ λαβόντες τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν γέροντά τους, ἀνεχώρησαν καὶ ὑπῆγαν εἰς τὸν κόσμον· καὶ ὁ μὲν Ρομανὸς ἀπελθὼν εἰς τὴν Πόλιν, ἀπεκεφαλίσθη. ὁ δὲ Νικόδημος ἀπελθὼν εἰς τὸ Ἀλμπασάνι, τὴν πατρίδα του, προσταγῇ τοῦ ἐκεῖτε Πασσᾶ, καὶ οὗτος τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη· ὁ δὲ Παχώμιος ἀπελθὼν εἰς τὴν ἀνατολὴν, κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Φιλαδελφίας, εἰς χωρίον Οὐσακὶ λεγόμενον, καὶ αὐτὸς ἐκαρατομήθη· αἰωνία καὶ μακαρία ἡ μνήμη τους· ἡ ἱστορία τους φαίνεται εἰς πλάτος περιεχομένη εἰς τὸν βίον τοῦ ὁσίου Ἀκακίου, τὸν ὁποῖον ἔχω καὶ αὐτὸν, καὶ ἄλλων ὁσίων ἀσκητῶν, καὶ ἄλλων νεοφανῶν ἁγίων μαρτύρων, τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄντων ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα: εἶναι δὲ ὑπὲρ τοὺς χιλίους καὶ περισσότεροι, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ὡς ἄγνωστα εἰς ἐμὲ, γνωστὰ δὲ παρὰ τῷ Θεῷ τῷ τὰ πάντα γινώσκοντι, δὲν περιέχονται εἰς αὐτὸ τὸ βιβλίον τῶν νεοφανῶν μαρτύρων, κατὰ διαφόρους χρόνους καὶ τόπους μαρτυρησάντων, ὁμοίως δὲ καὶ ἀσκητῶν, ὧν ταῖς πρεσβείαις Χριστὲ ὁ Θεὸς, ἐλέησον, καὶ σῶσον ἡμᾶς. Ἀμήν.

Φώτιος μοναχὸς, ἀπὸ τὰ κατὰ τὸ Νύσσι μέρη· εἶναι ὡς δέκα χρόνους ὁποῦ ἀπέθανεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, γέρων ὀγδοηκοντούτης, καὶ ἐτάφη εἰς τὸ Κουτλουμοῦσι· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τοῦτος ἔζησεν αἴθριος, ἀκτήμων, ἄοικος, ὡς τοὺς παλαιοὺς, χωρὶς κελλί· τὸ κελλί του ἦτον ἕνας πλάτανος, ὁποῦ εἶχε κάτω κουφάλα· ὁ πλάτανος δὲ ἦτο μέσα εἰς τὸ ρέμα, ὁποῦ πάγει εἰς τὸν Ἱβήρων· κρημνισθέντος δὲ τοῦ πλατάνου, ὑπῆγε καὶ ἐκάθισεν ὑποκάτω εἰς ἕνα βράχον ἐκεῖ πλησίον· ἐδῶ ὑπήγαινα πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐγὼ καὶ τὸν ἔδλεπα,

înveţat şi liniştit, a venit la sântul Munte şi se linişteşte.

Visarion Monahul, din localitatea Rapsani eparhia Platamon, fórte înveţat şi acesta şi liniştit şi venind în sântul Munte se linişteşte.

Acachie Monahul, din localitatea Galitza, eparhia Fanaruluĭ şi Neohoruluĭ, cuvios noŭ apărut. Acesta venind la sântul Munte şi cutrierând maĭ tóte monastirile şi schiturile, la urmă s'a dus în schitul ce se numeşte Cavsocalivit, unde atuncĭ era 2 saŭ 3 chiliĭ, ĭar acum peste 30, şi rămâind acolo anĭ mulţĭ şi câştigându-şĭ ucenicĭ, şi multe prediçênd, vĕdênd şi videniĭ, la 1730 a adormit. Eternă amintirea luĭ.

Treĭ dintre studienţĭ luĭ, Roman Carpenisiotul şi Nicodim din Albaşanĭ şi Pahomie Rusul, sclav. Aceştĭ treĭ voind să se martirizeze pentru Christos şi luând permisiune dela bătrânul lor a purces şi s'aŭ dus în lume. Roman venind în Constantinopole i s'a tăeat capul. Iar Nicodim venind la Albaşanĭ, patria luĭ, din ordinul Paşeĭ de acolo şi luĭ i s'a tăeat capul. In fine Pahomie ducându-se în orient, prin Eparhia Filadelfieĭ, în localitatea numită *Usachi* şi acestuia i s'a tăeat capul. Eternă şi fericită amintirea lor. Istoria lor pe larg se cuprinde în viaţa cuviosuluĭ Acakie, pe care o am şi eŭ, şi a altor cuvioşĭ asceţĭ şi a altor sânţĭ martirĭ noĭ apăruţĭ, care sunt dupe luarea Constantinopoluluĭ peste 30; dar sunt peste o mie şi maĭ mulţĭ, a cărora nume ca necunoscut mie, cunoscute însă luĭ D-ḑeŭ, care cunóşte tóte, nu se cuprind în acéstă carte aceĭ martirĭ noĭ apăruţĭ, martirisaţĭ în diferite timpurĭ şi locurĭ, de asemene şi a asceţilor; cu a cărora rugăciunĭ Christóse D-ḑeule, miluéşte-ne şi ne mântueşte pe noĭ. Amin [67]).

Fotie Monahŭ din părţile Insulilor. Sunt ca ḑece anĭ de când a murit la sântul Munte, bătrân de 80 anĭ şi s'a înmormêntat la Kutlumusi, eternă amintirea luĭ. Acesta a trăit sub cerul gol, sĕrac, fără casă, ca ceĭ vechĭ, fără chilie. Chilia luĭ era un Plop, care avea jos o boştură. Platanul era în calea care ducea la Ivir. Căḑênd plopul s'a dus şi s'a aşezat într'o rîpă aprópe de acolo. M'am dus şi eŭ acolo pe lângă alţiĭ şi l'am vĕḑut. Lucra linguri cu *scheparna* [68]) numaĭ, dar nu le

www.dacoromanica.ro

ἐδούλευε χουλιάρια μὲ τὸ σκεπάρνι καὶ μόνον, ἀμὴ τὰ κακοδούλευεν· ἐκουβάλοῦσε ξυλάρια, καὶ τὰ ὑπήγαινεν εἰς τὰ κελλία, καὶ τὸν ἔδιδαν ψωμὶ, καὶ τὸν ἐκερνοῦσαν· ἂν τὸν ἔδιδαν τινὲς καὶ παράδες, καὶ ἦταν πολλοὶ, τοὺς ἐγύριζε, καὶ ἐκρατοῦσε δύο, ἢ ἕνα μόνον, ἢ ἕνα ἄσπρο, λέγωντας, τόσο κάνουν τὰ ξύλα, ὁποῦ ἔφερεν, ἢ τὰ χουλιάρια, ὁποῦ ἔδιδεν. Ἔκανε τὸν τρελλὸν, συνομιλίαν δὲν ἔκανεν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν δὲν ἔμπαινεν· ἐπρόλεγε καὶ αὐτὸς, πλὴν ἄλλα σωστὰ, ἄλλα αἰνιγματωδῶς· ὅθεν πριχοῦ νὰ ἔλθουν οἱ Μόσκοβοι, ἔλεγε παρόντος μου καὶ ἄλ ων πολλάκις,—ἔρχονται Φράγγοι, ἔρχονται κουρσάροι, τί νὰ γένωμεν; τί νὰ κάμωμεν; καὶ ἄλλα τοιαῦτα· καὶ θαύματα ἔλεγαν πῶς ἔκαμαν τὰ χουλιάρια του εἰς τινας τόπους, ὁποῦ τὰ ἔπερναν, καὶ τὰ ὑπήγαιναν οἱ προσκυνηταὶ τοῦ ἁγίου Ὄρους, ὅτι μὲ αὐτὰ τινὲς ἔλαβαν τὴν θεραπείαν. Δοξασμένον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ καὶ εἰς τοὺς καιρούς μας, ἠξιώθημεν νὰ ἀκούωμεν, και νὰ βλέπωμεν ὁσίους ἄνδρας ἀπὸ τὸ γένος μας.

Τόσοι μοναχοὶ, ἱεροδιάκονοι, ἱερεῖς, ἱερομόναχοι, ἀρχιερεῖς, καὶ πατριάρχαι εἶναι γραμμένοι ἐνταῦθα εἰς αὐτὸν τὸν ἱερὸν κατάλογον, τοὺς ὁποίους ἐγὼ καὶ ἄλλοι δύο τρεῖς ἐνθυμήθημεν καὶ ἐγράψαμεν· εἶναι ὅμως ἀναμφιβόλως, εἶναι βέβαια, καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι, καὶ τοῦ καταλόγου ἄξιοι, τοὺς ὁποίους ἡμεῖς μὴν ἠξεύροντες δὲν ἐγράψαμεν. Πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ εἶναι ὁ νῦν Πάφου τῆς ἐν Κύπρῳ, Παναρετος Κύπριος, περι οὗ μὲ εἶπαν, ἀφοῦ ἐτελείωσα τὸν κατάλογον· εἶναι δὲ καθὼς μὲ παρέδωκαν, ἐπισημος ὄχι, ἀλλ' ἐπισημότατος, εἰς τὰ γράμματα ὄχι, ἀλλ' εἰς τὰς ἀρετὰς, εἰς τὰ πράγματα· καὶ εἶναι οὕτως παναρετος, ζωντανὴ ἀρετή· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ. Εἶναι λοιπὸν Πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως εἰκοσιδύο, Ἀλεξανδρείας ἓξ, Ἀντιοχείας τέσσαρες, Ἱεροσολύμων ἑπτὰ, καὶ μὲ τὸν Νεκτάριον ὁποῦ δὲν ἀριθμεῖται εἰς τὸν κατάλογον ὀκτώ· ὅλοι οἱ Πατριάρχαι σράντα. Εἶναι ἀρχιερεῖς εἰκοσιοκτὼ, μὲ τὸν Παναρετον δὲ, καὶ μὲ τὸν Ἄρτης Νεόφυτον, καὶ μὲ τὸν Λήμνου, ὁποῦ δὲν συναριθμοῦνται εἰς τὸν κατάλογον τριανταένας· ἱερομόναχοι εἰκοσιεννέα, μὲ τὸν Καισάριον δὲ, καὶ μὲ τὸν Βάρδα Φόβον, ὁποῦ δὲν εἶναι εἰς τὴν ἀράδα τοῦ καταλόγου τοιανταένας. Ἱερεῖς ἑπτά· διάκονοι πέντε· μοναχοὶ δώδεκα· οἱ τοῦ ἱεροῦ καταλογου κληρικοὶ ὅλοι εἶναι ἑκατὸν εἰκοσιέξ. Ἀλλ' ἐπειδὴ μέσα εἰς τὸ διάστημα τοῦτο τῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων ἐτῶν, ἐβασίλευσαν καὶ βασιλεῖς ἐπίσημοι, καὶ ἡμέτεροι, ὡς τῆς ἡμετέρας θρησκείας, ἂν καὶ ἦσαν Μόσκοβοι, μ' ἐφάνη εὔλογον καὶ ἀκόλουθον νὰ τοὺς γράψω καὶ αὐτοὺς, νὰ τοὺς βάλλω εἰς τὸν κατάλογον, γράφωντας καὶ ἄλλα τινὰ

lucra bine. Căra lemne și le ducea la chiliĭ și'ĭ dădea pâne și'l cinstea; și dacă unii 'ĭ dădea și parale și era multe, le întorcea înapoĭ, și 'și conserva două saŭ una numaĭ, saŭ un aspru ḑicênd: că atâta fac lemnele ce a adus și lingurile ce a dat. Făcea pe nebunul, la sfat nu sta, în biserică nu întra. Preḑicea și acesta, dar altele sigure, iar altele enigmatice. Așa: că curând vor veni Moscoviĭ, ḑicea în fața mea și a altor mulțĭ, că vor veni Franghiĭ, că vor veni Cursariĭ [69]), ce să ne facem? și ce să facem? și altele de asemenea. Și ḑicéŭ că lingurile luĭ făcea minunĭ în unele locurĭ, unde le cumpara și le duceaŭ închinătoriĭ sântuluĭ munte, pentru că cu aceste uniĭ 'și căpătaŭ vindecare. Laudat fie numele luĭ D-ḑeŭ de ceĭ ce ne am învrednicit în timpurile nóstre să auḑim și se vedem bărbațĭ cuviosĭ din némul nostru.

Atâța Monahĭ, Ierodiaconĭ, Iereĭ, Ieromonahĭ, Arhiereĭ și Patriarhĭ sunt scrișĭ aicea în acest sânțit Catalog, pe care eŭ și alțĭ doĭ-treĭ ne am adus aminte și ĭ-am scris. Este însă ne îndoibil, este sigur că sunt și alțiĭ însemnațĭ și vrednicĭ de Catalog, pe care noĭ ne știindu-ĭ, nu'ĭ am scris. Pe lângă alțiĭ este și acum Panaret din Cipru, al Pafuluĭ din Cipru, despre care mĭ-s'a spus după ce am terminat Catalogul. Este, după cum mĭ-a istorisit, nu însemnat, ci fórte însemnat, nu în literatură, ci în virtuțĭ, în fapte, și este în adevĕr în totul virtuos, virtutea vie, D-ḑeŭ sĕ-ĭ îmulțéscă aniĭ. Sunt dar 22 de Patriarhĭ aĭ Constantinopoluluĭ, 6 aĭ Alexandrieĭ, 4 aĭ Antiohieĭ, 7 aĭ Ierusalimuluĭ și cu Nectarie care nu se numĕră în Catalog 8. Totĭ patriarhiĭ 40. Sunt arhiereĭ 28 cu Panaret și cu Neofit al Arteĭ și cu al Limnuluĭ, care nu s'a connumĕrat în Catalog sunt 31. Ieromonahĭ 29 cu Chesarie, dar și cu Varda Fricosul care nu sunt în șirul Catalogului 31. Iereĭ 7, Diaconĭ 5, Monahĭ 12. Totĭ ceĭ din sântul cler în Catalog sunt 126. Dar fiindcă în intervalul acesta de 84 anĭ a împărățit împărațĭ însemnațĭ și de aĭ noștri și de aĭ religieĭ nóstre, deși era Moscovĭ mĭ-a părut cuviincios și lucru potrivit ca sĕ-ĭ scriŭ și pe eĭ și sĕ-ĭ pun în Catalog. Scriind și alte óre-care lucrurĭ împărățeștĭ și lucrărĭ vrednice și de scris și de auḑit, care de alt cine-va nu s'a scris; pe care cetindu-le omul

www.dacoromanica.ro

βασιλικὰ τράγματα, καὶ ὑποθέσεις ἀξίας γραφῆς τε καὶ ἀκοῆς, ὁποῦ ἀπὸ ἄλλον τινὰ δὲν ἐγράφησαν, τὰ ὁποῖα διαβάζωντας ὁ ἄνθρωπος, ἢ γράφωντας, ἢ ἀκούωντας, ὄχι μόνον δὲν τὰ βαρύνεται, ἀμὴ νομίζω, ὅτι καὶ ἡδύνεται. Ἰδοὺ λοιπὸν ἀρχινῶ, καὶ ἀκούσατε.

ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΡΩΣΣΙΑΣ.

Πρῶτος πάντων λοιπὸν ἀπὸ τοὺς καιρούς μας ἐβασίλευε, ἔλαμπεν εἰς Μοσκοβίαν, ὡς ἄλλος ἥλιος, καὶ εἰς φῶς σχεδὸν εἰπεῖν εὐγενείας, χριστοηθείας, καὶ βασιλείας, τὸ ἔθνος ἐκεῖνος μετέφερε, καὶ ἀπὸ ἀγριέλαιον εἰς καλλιέλαιον μετεκέντρισε καὶ ἐτιμησεν, αὐτὸς ἐστάθη ἐκεῖνος ὁ μέγας Πέτρος, διὰ τοῦτο ὠνομάσθη καὶ μέγας Ἀλεξιοβίτζης, υἱὸς ἤγουν Ἀλεξίου, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐγράψαμεν· οὗτος ὁ μέγας, ζήλῳ πυρούμενος τῆς ἐλευθερίας τῶν χριστιανῶν καὶ ὀρθοδόξων Ρωμαίων, καὶ φίλτρῳ ἀδελφικῷ, ἐκινήθη πανστρατιᾷ κατὰ τῶν Τουρκῶν, σύμμαχον ἔχων, διὰ τροφὰς καὶ μόνον τὸν Μπραγκοβάνον αὐθέντην τῆς Βλαχίας. Ἐλθὼν δὲ ἕως εἰς τὸν Προῦτον ποταμὸν τῆς Μπογδανίας, ἀπαντήθη ἀπὸ τὸν βεζίρη, καὶ πολεμηθεὶς καὶ νικηθεὶς, καὶ περικυκλωθεὶς ἀπὸ τοὺς Τούρκους, (ὡς τώρα εἰς τοὺς πολέμους αὐτοὺς ὁ βεζίρης ἀπὸ τοὺς Μοσχόβους), ἤθελε πιασθῆ, ἐὰν ἡ μεγάλη δόσις τῶν χρυμάτων καὶ τζεβαεριῶν τῆς βασιλίσσης ἐκείνης Αἰκατερίνης δὲν ἐπρόφθανε νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, καθὼς τὸ βιβλίον τῆς περὶ αὐτοῦ ἱστορίας, Βίος Πέτρου τοῦ μεγάλου ὀνομαζόμενος, καὶ τυπωθὲν, ὁμιλεῖ. Ἐγὼ δὲ, ἀδελφοὶ, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔχω καὶ ἕνα βιβλιαρίδιον χειρίσιον, ὡς πέντε κόλλαις, ὅπερ ἐγκωμιάζει, καὶ παρακινεῖ τὸν βασιλέα τοῦτον Πέτρον, νὰ σηκωθῇ κατὰ τῶν Τουρκῶν. Ὅθεν ὁ βασιλεὺς ἔχων τὸν πόθον τῆς τῶν Χριστιανῶν ἐλευθερίας, εὑρὼν παρακινητὴν καὶ τὸν δίχως ὄνομα τοῦτον διδάσκαλον καὶ συγγραφέα τοῦ βιβλίου τούτου, ὡς νομίζω, ἐσηκώθη· πλὴν, κρίμασιν οἷς οἶδε Θεὸς, οὐ μόνον δὲν εὐωδόθη, ἀμὴ, καὶ ὡς εἴπαμεν, ἐκινδύνευσε· ἡ δὲ ἀρχὴ τοῦ βιβλίου αὐτὴ ἐστί.

Θρίαμβος.

„Ἤτοι λόγος ἐγκωμιστικὸς πρὸς τὸν εὐσεβέστατον, Θεόστεπτον, καὶ κραταιότατον, μέγιστον βασιλέα καὶ αὐτοκράτορα τῆς Μοσκοβίας, Κύριον Κύριον Πέτρον Ἀλεξιοβίτζην, διὰ τὴν τῆς Ἀζωβίας ἅλωσιν· προσέτι δὲ καὶ προτροπὴ πρὸς τὸν αὐτὸν, καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἄρχοντας, καὶ στρατηγοὺς αὐτοῦ, ὅπως ἐγείρωσι πόλεμον κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν.

saŭ scriindu-le saŭ audindu-le nu numaĭ că nu se îngreuiază, dar încă socot că-ĭ face și plăcere. Iată dar încep și ascultați.

Impărații Rusieĭ.

Cel întâĭ deci dintre toți care a împărățit în timpurile nóstre, și a strălucit în Moscva, ca alt sóre, și a adus pe poporul acela la lumină și maĭ a dice la civilisație, la obiceiurĭ bune și la imperiŭ; și din maslin sălbatic l'a altuit în maslin cultivat și l'a onorat. Acesta a fost acel mare Petru, de aceea s'a și numit Mare Alexievicĭ, adică fiul luĭ Alexe, despre care am scris maĭ sus. Acest Mare aprins de zelul libertățeĭ creștinilor și ortodoxilor Romeĭ și pentru iubirea frățéscă s'a ridicat în masă contra Turcilor, avênd de aliat pentru nutriment numaĭ pe Brâncovénul, domnul Valahieĭ. Venind până la rîul Prut al Moldavieĭ s'a întâmpinat de Vizir și a fost bătut și învins și asediat de Turcĭ (ca acum în resbelele aceste Visirul de cătră Moscoviți); era să fie prins, dacă marea dare de banĭ și de juvaeruri a împărăteseĭ acelia, Ecaterina, n'ar fi prevenit să'l elibereze. Dupre cum vorbește cartea istorieĭ despre el, și împrimată, numită viața luĭ Petru cel mare. Iar eŭ fraților pe lângă altele am și o cărticică manuscript, ca cincĭ cóle, care laudă și îndémnă pe împaratul acesta Petru, ca să se ridice contra Turcilor. Decĭ împăratul avênd dorința de eliberarea creștinilor aflând îndemnător și pe dascalul acesta fără nume și scriitor a acesteĭ cărți, după cum socot, s'a sculat (cu resboĭ). Dar pentru judecățile pe care le știe D-deŭ, nu numaĭ nu a prosperat, dar încă și precum am dis, s'aŭ periclitat. Iar începutul cărțeĭ este acésta.

Triumf.

Saŭ discurs laudător cătră prea piosul, păzitul de D-deŭ, și prea puternicul marele impărat și autocrator al Moscoveĭ, Domnul Domn Petru Alexievicĭ, pentru luarea Azovuluĭ, încă și îndemnarea cătră el și cătră toți boeriĭ și generaliĭ luĭ ca se misce resboĭu contra Agarenilor.

www.dacoromanica.ro

Ἀνίσως καὶ ὅλα τὰ ὄντα χαίρωνται, διατὶ φαίνεται ὁ ἥλιος εἰς τὴν Ἀνατολὴν, καὶ μάλιστα, ὁποῦ κρύπτεται, ὄχι πολὺν καιρὸν, ἀλλὰ μίαν καὶ μόνην νύκτα, χαίρωνται, λέγω, διατὶ τὰ χόρτα, ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι πεσμένα, σηκώνονται, τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κελαδοῦσιν, εὐγαίνοντας εἰς ὑπάντησίν του, τὰ θηρία ἐξέρχονται ἀπὸ τὰς κατοικίας των καὶ χαίρονται ἔμπροσθέν του· πόσην χαρὰν πρέπει νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, ὁποῦ πρὸ πολλοῦ, λείποντας τὸ βασιλικὸν, τὸ ἱερὸν, τὸ γαληνὸν πρόσωπον τῆς ὑμετέρας μεγίστης βασιλείας, σήμερον ἀνέτειλεν εἰς ἡμᾶς, ὡς λαμπρότατος ἥλιος, καὶ μάλιστα εἰς τοιοῦτον καιρὸν εὐτυχέστατον, καὶ τοιαύτην νίκην κατὰ τῆς Ἀζωβίας ὑπέρλαμπρον, καὶ θεόπεμπτον; Διὰ τὴν ὁποίαν νίκην ὁ μέγας τῶν οὐρανῶν Θεὸς, τὴν μὲν μεγίστην ταύτην βασιλείαν ἐκατέστησεν ἐνδοξοτέραν, παρὰ ἄλλοτε, εἰς τοῦ λόγου σου δὲ ἔδωκε πάσαν εὐλογίαν καὶ τελειότητα. Θεοχαρίτωτε βασιλεῦ, οἱ πλανῆται, ἡ φύσις, καὶ τύχη, μὲ ἄκραν συμφωνίαν ἀναμεταξύ των σε ἐσχημάτισαν εἰς ἕνα σῶμα θεοχαρίτωτον, θεοκοσμητον, καὶ θεοσύνθετον! ἡ σελήνη σὲ ἐχάρισε θαυμαστὴν σύγκρασιν εἰς τὸν νοῦν· ὁ Ἑρμῆς τὴν συμβουλευτικὴν σοφίαν· ἡ Ἀφροδίτη ἱλαρὸν πρόσωπον, ἱλαρὰ ὄμματα, τὰ ὁποῖα πέμπουσιν, ὡς σπινθῆρας, ἔλεος, καὶ ἀγαθότητα ὁ ἥλιος τὴν ἰδιότητά του, νὰ γεννᾷς ὁλαδὴ μεγάλους πρίγγιπας, καὶ βασιλεῖς, καὶ νὰ ὡραΐζῃς ὅλον σου τὸ ὑπήκοον διὰ τῶν προσταγμάτων Ὁ Ἄρης σὲ ἐστόλισε μὲ νίκην, ῥώμην, καὶ δύναμιν, καὶ ἑτοίμασε τρόπαια μεγαλοπρεπέστατα· ὁ Ζεὺς σὲ ἔδωκε τὴν ἰδίαν του καλοκαγαθίαν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς τολμήσαντες ἐθαρρήσαμεν νὰ παρρησιασθοῦμεν εἰς τόσον μέγαν αὐτοκράτορα· ὁ Κρόνος σὲ ἐχάρισε τὸν τρόπον, διὰ νὰ κερδίσῃς πολλὰς βασιλείας. Ἡ φύσις, ὅσην ἐξοχότητα περικρατεῖ εἰς τὸν κόλπον της, ὅσην ὡραιότητα, ὅσην μεγαλειοτητα τὴν ἐξέχυσε εἰς τοῦ λόγου σου. Ἡ τύχη σὲ ἐστόλισε μὲ ὅλην τὴν εὐτυχίαν, καὶ μὲ ὅλας τὰς ἀρετὰς, ὁποῦ ἔχει. Λοιπὸν ἐσὺ, ὡσὰν ἕνα καὶ ἐξαίρετον θαῦμα τῆς τυχης, τῆς φύσεως, τῶν πλανητῶν, καὶ τοῦ Θεοῦ, ἐκατῴκησες εἰς ταύτην τὴν γῆϊνον ζωὴν, γεμάτος ἀπὸ ἀρετὰς, ἀπο δοξαν, ἀπὸ ἐπαίνους· μὲ τὰ ὁποῖα αὐτὰ ὅλα ὤντας περιτειχισμένος, μήτε τὸ τοῦ θανάτου δρέπανον, μήτε κανένα ἄλλο ἐμπόδιον θέλει δυνηθῇ νὰ ἐμποδίσῃ τὰ θαυμαστά σου ἐγκώμια καὶ ἐπιτηδεύματα, ὁποῦ νὰ μὴ περάσουν ἐκ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἐξ ἔθνους εἰς ἔθνος, καὶ ἐξ ἡλικιας εἰς ἡλικίαν. Τί ὅμως θέλομεν νὰ πολυλογοῦμεν; τί κάμνει χρεία, νὰ ἀνάπτωμεν κηρὶ ἐμπρὸς εἰς τὸν ἥλιον; τί κάμνει χρεία τὰ σκοτεινὰ λόγια τὰ ἰδικά μας, νὰ κρύπτωμεν ὡσὰν μὲ σύγνεφα,

Dacă póte se bucură tóte fiinţele, pentr că apare sórele în Orient şi maĭ ales pentr că se ascunde nu mult timp, ci numaĭ singură nópte; se bucură dic, pentru c earba acolo unde este patulită se rîdică pasările ceriuluĭ ciripesc, eşind în întâmp narea luĭ; fiarele ĭes din locuinţele lor şi s înveselesc înnaintea luĭ. Câtă bucurie trebu să avem noĭ ómeniĭ care de demult lipsir du-ne împărăţia, sacra şi luminata pe sónă a prea mareĭ tale împărăţiĭ astădĭ răsărit la noĭ, ca sórele cel maĭ luminos, maĭ cu sémă în ast-fel de timp prea feric şi în o ast-fel de nópte lucind şi trimes d D-ḑeŭ contra Azovuluĭ? Pentru care victo rie Marele D-ḑeŭ al ceriurilor, a făcut' maĭ măréţă decât altă dată pe acésta pre mare împărăţie, ĭar ţie ţĭ-a dat tótă bine cuvêntarea şi desĕvîrşirea. Prea dăruite d D-ḑeŭ impărat, planeţiĭ, natura şi norocu cu o prea mare combinaţiune între dînsel te-a format un corp fórte dăruit de D-ḑeŭ prea civilisat şi combinat. Luna ţĭ-a hărăzi în minte un crier miraculos; Ermis înţelep ciunea consfătuitóre; Afrodita faţa veselă ochiĭ vioĭ, care trimet ca scânteĭ mila şi bu nătatea; sórele particularitatea ta, ca s naştĭ marĭ principĭ şi împăraţĭ şi să lumi nezí pe toţĭ supuşĭ tăĭ prin ordine; Marte t a înfrumuseţat cu victorie, vigurositate ş putere şi ţi-a preparat trofee fórte măreţe Joia ţĭ-a dat propria ta bunătate, la care şi noĭ îndrăznind ne am încurajat să n presentăm la un aşa de mare autocrator Cron ţĭ-a hărăzit maniera ca să câştigĭ mult împărăţiĭ. Natura câtă abondenţă cuprinde în sînul eĭ, câtă frumuseţă, câtă măreţie l a revĕrsat în tine. Norocul te a înpodobit cu tótă buna norocire şi cu tóte virtu ţile ce le are. Prin urmare tu, ca unul ş escepţional miracul al sórteĭ, al natureĭ, a plantelor şi a luĭ D-ḑeŭ te aĭ pogorît în a céstă viaţă pămêntéscă plin de virtuţĭ, de glorie şi de laude. Fiind întărit cu tóte aceste nicĭ coasa morţeĭ, nicĭ un alt obstacol nu va putea să împedice minunatele tale îndeletniciriĭ, care să nu trécă din generaţiunĭ în generaţiunĭ, dela popor la popor şi dela etate la etate. Pentru ce însă voim să lungim vorba? pentru ce este de nevoe să aprindem lumina înaintea sórelui? pentru ce este necesar cu cuvinte înţunecate de ale nóstre să ascundem, ca cu norĭ, gloria ta cea prea

www.dacoromanica.ro

τὴν καθαρωτάτην, καὶ ὑπερτάτην σου δόξαν. Ἀρκετὸν εἶναι νὰ εἰποῦμεν μόνον, ὅτι ὤντας ὁ μόνος ὀρθοδοξότατος τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον πάντων βασιλέων, γυρεύεις νὰ στηριζῃς, καὶ νὰ βεβαιώνῃς τὴν ὀρθοδοξίαν, καὶ διὰ τοῦτο ὑπερμαχεῖς, καὶ ἀγωνίζεσαι. Αὐτὸ εἶναι τὸ δεύτερον αἴτιον, ὁποῦ μᾶς ἐπαρακίνησε νὰ προσφέρωμεν τὸν ταπεινόν μας τοῦτον λόγον πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν μεγαλειότητα . . . .“ καὶ πάγει λέγωντας. Τὸ δὲ τέλος τοῦτο: „Σὺ, ὦ βασιλεῦ, διὰ νὰ κατέβῃς εἰς τὴν γῆν, προσέλαβες παρὰ μ ν τοῦ Θεοῦ τὴν ψυχὴν, ἐκ τῶν Σεραφεὶμ τὴν ἀγάπην, ὑπὸ τῶν Χερουβεὶμ τὴν ἐπιστήμην, ὑπὸ τῶν Δυνάμεων τὴν δύναμιν, ὑπὸ τῶν κυριοτήτων τὴν κυριότητα, ἐκ τῶν ἀρχῶν τὴν ἀρχὴν, ἐκ τῶν Θρόνων τὴν βασιλείαν, ἐκ τῶν ἐξουσιῶν τὴν ἐξουσίαν, ἐκ τῶν Ἀρχαγγέλων τὴν κυβέρνησιν, ἐκ τῶν Ἀγγέλων τὴν ὁδήγησιν, ἐκ τῶν πλανητῶν ἀστέρων τὴν ἀγαθὴν κλίσιν, ἐκ τοῦ Κρόνου τὴν φρόνησιν, ἐκ τοῦ Διὸς τὴν εὐκρασίαν, ἐκ τοῦ Ἄρεως τὴν ἀνδρείαν, ἐκ τοῦ Ἡλίου τὴν εὐπρέπειαν, ἐκ τῆς Ἀφροδίτης τὴν διακόσμησιν, ἐκ τοῦ Ἑρμοῦ τὴν εὐφράδειαν, ἐκ τῆς σελήνης τὴν σωφροσύνην, ἐκ τοῦ ἀέρος τὴν φαιδρότητα, ἐκ τοῦ ὕδατος τὴν διαφάνειαν, καὶ ἐκ τῆς γῆς τὴν στερεότητα. Ὦ τελειότατον ἔργον τοῦ Θεοῦ! ὦ τελειότατον δῶρον ἐκ τοῦ Θεοῦ καταπεμφθέν! δῶρον τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἀλλὰ δῶρον εἰς τοὺς αἰῶνας ἅπαντας ἀθάνατον, καὶ ἀτελεύτητον! Θησαυρὲ βασιλεῦ, Πέτρε Ἀλεξιοβίτζη, ἐξῆλθες ἐκ τοῦ θησαυροῦ τῶν ἀγαθῶν, καὶ χαρισμάτων τοῦ Παναγίου πνεύματος. Πέτρε, ἡ στερεοτάτη πέτρα τῶν ὀρθοδόξων· Πέτρε ὁ τιμιώτατος λίθος τοῦ κόσμου, ὁ στέφανος τοῦ ἀρκτικοῦ, καὶ ἀνταρκτικοῦ πόλου τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, ὁ νέος καὶ καθαρώτατος Ἄτλας, ὁ στύλος ὁ ἀσάλευτος τῶν σφαιρῶν τῆς ἁγίας σου βασιλείας, διὰ τὴν ἀσύγκριτόν σου πρόνοιαν. Ὦ τελειότης, χωρὶς ἔγκλημα, διὰ ὁποίαν ἐκείνη ἡ γλῶσσα ὁποῦ δὲν λαλεῖ, εἶναι ἀτελὴς: ὦ τελειότης, τὴν ὁποίαν οἱ παλαιότατοι τῶν σοφῶν ἐπεθύμησαν κατὰ πολλὰ νὰ λαλήσουν, καὶ νὰ θεωρήσουν, καὶ νὰ προσκυνήσουν· ὦ τελειότης, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ παναγιώτατος, καὶ σοφώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμε ικὸς πατριάρχης, κύριος Καλλίνικος, ὁ μακαριώτατος, καὶ σοφώτατος πάπας, καὶ πατριάρχης μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας, κύριος Γεράσιμος, ὁ μακαριώτατος, καὶ λογιώτατος πατριάρχης Θεουπόλεως μεγάλης Ἀντιοχείας, κύριος Κύριλλος, ὁ μακαριώτατος, καὶ σοφώτατος πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριος Δοσίθεος, ὁ μακαριώτατος καὶ ἁγιώτατος πατριάρχης τῆς Μοσκοβίας, κύριος Ἀδριανὸς,

curată și prea mare. Este destul să dicem numaĭ, că fiind singurul cel maĭ ortodox dintre toțĭ împĕrațĭ de sub sóre, cauțĭ să întăreștĭ și să asigurĭ ortodoxia și pentru acea te baț ĭ în resbóĭe și te lupțĭ. Acésta este a doua causă care ne aŭ îndemnat să dedicăm acest modest discurs al nostru cătră mărĕța Vóstră Impĕrăție. Și continuă, autorul vorbind . . . *Iar sfârșitul este acesta*: Tu o Impĕrate! pentru ca să te pogorĭ pe pământ aĭ luat dela Dumneḑeŭ sufletul, de la Serafimĭ amórea, de la Heruvimĭ știința, de la Puterĭ puterea, de la Domniĭ domnia, de la Incepătoriĭ începătoria, de la Tronurĭ împĕrăția, de la Stăpăniĭ stăpânirea, de la Arhanghelĭ guvernământul, de la Ingerĭ conducerea, de la Planețiĭ stelarĭ înclinarea cea bună, de la Cron înțĕlepciunea, de la Joia temperamentul, de la Marte bărbăția, de la Sóre imposanța, de la Afrodita frumusețа, dela Ermis eloquența, de la Lună prudența, de la Aer veselia, de la Apă strevederea și din Pământ tăria. O prea perfectă operă a luĭ D-ḑeŭ! O prea perfect darŭ, trimes de la D-ḑeŭ! darŭ al secululuĭ present, darŭ însă nemuritor și nesfîrșit în tóte seculile. Tesaure împĕrate, Petre Alexievicĭ, aĭ eșit din tesaurul bunătăților și a darurilor Sântuluĭ Spirit; Petre, piatra cea maĭ solidă a ortodoxilor; Petre, piatra cea maĭ de preț a lumeĭ; coróna poluluĭ artic și antartic a Răsărituluĭ și a Apusuluĭ, noul și prea curatul Atlante, columna cea neclătită a sferilor sânteĭ tale împĕrățiĭ, pentru pronia ta cea necomparată. O perfecțiune! fără pată pentru care limba acea care nu vorbește este imperfectă, o perfecțiune! despre care ceĭ maĭ vechĭ dintre înțĕlepțĭ ar fi dorit ceĭ maĭ mulțĭ să vorbéscă, să o privéscă și să o închine. O perfecțiune! pentru care prea sântul și prea înțĕleptul Arhiepiscop al Constantinopoluluĭ, Romeĭ nouĕ, și Patriarh ecumenic, Domnul Kalinik; prea fericitul și prea înțĕleptul Papă și Patriarh a mareĭ cetățĭ a Alexandrieĭ, Domnul Gherasim; prea fericitul și prea învĕțatul Patriarh a politieĭ luĭ D-ḑeŭ, mareĭ Antiohiĭ, Domnul Kiril; prea fericitul și prea înțĕleptul Patriarh al sânteĭ cetățĭ Ierusalim și a tótă Palestina Domnul Dosoteiŭ; prea fericitul și prea sântul Patriarh al Moscoveĭ, Domnul Adrian; prea sânțițiĭ Mitropolițĭ de peste tot universul, Arhiepiscopĭ ortodoxĭ, prea iubițiĭ de D-ḑeŭ episcopĭ, prea piosiĭ egumenĭ și prea

www.dacoromanica.ro

οἱ ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἱερώτατοι μητροπολῖται, ὀρθόδοξοι ἀρχιεπίσκοποι, θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, πανοσιώτατοι ἡγούμενοι, καὶ οἱ πανευλαβέστατοι ἱερεῖς, προσεύχονται Κυρίῳ τῷ Θεῷ, διὰ νὰ ὑποτάττῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς πάντα ἐχθρὸν, καὶ πολέμιον. Ὦ Μοσκοβία μεγαλόπολις, βασιλικὴ, καὶ εὐδαιμονεστάτη, τώρα ἐμπρὸς εἰς τοῦ λόγου σου, ἂς παύσῃ ὅλη ἡ οἰκουμένη νὰ ἐπαίρεται εἰς τὰ οἰκεῖά της καλλωπίσματα, ἂς παύσῃ ἡ Ἱσπανία νὰ σεμνύνεται εἰς τὰ ἐδικά της μέταλλα· ἂς παύσῃ νὰ ὑπερηφανεύεται ἡ Δαλματία διὰ τὸ χρυσίον ὅπου ἔχει· ἂς παύσῃ ἡ Βρεττανία νὰ καλλωπίζεται εἰς τὸ ἀργύριόν της· ἂς παύσουν τὰ εὐδαίμονα νησία νὰ ἀλαζονεύωνται εἰς τὰ πετεινά των· ἂς παύσῃ ἡ Βαβυλωνία νὰ ὑπερηφανεύηται εἰς ὡραιότατά της πεύκια· ἂς παύσῃ Φοινίκη νὰ ὑπερηφανεύεται εἰς τὰς πορφύρας της· ἂς παύσῃ ἡ Μακεδονία νὰ ἐγκωμιάζεται εἰς τὴν στυπτηρίαν της, ἡ Σπάρτη εἰς τὸ ἀλαβάστρον της, ἡ Ἀσσυρία εἰς τὸ μετάξι της, ἡ Ἰουδαία εἰς τὸ βάλσαμόν της, ἡ Κιλικία εἰς τὸ κρόκον της, ἡ Φρυγία εἰς τὰ κυπαρίσσια, ἡ Ἀθῆναις εἰς τὸ κηρὶ καὶ τὸ μέλι της, ἡ Ἰδουμαία εἰς τοὺς φοίνικας, ἡ Αἰθιοπία εἰς τὰ ἀρώματα, ἡ Θάλασσα τῆς Γένοβας εἰς τὸ μερτζάνι, ἡ Πάφος εἰς τὰ ἄνθη, ἡ Ἀραβία εἰς τὰ εὐώδη, ἡ Νουμιδία εἰς τὰ μάρμαρα, ὁ Ὠκεανὸς εἰς τὰ μαργαριτάρια, ἡ Περσία εἰς τὴν νάρδον, ἡ Γαλλία εἰς τὰ μῆλα, τὸ Πορτόγαλλον εἰς τοὺς παπαγάλλους, τὸ Βρουνδίζιον εἰς τοὺς καθρέπτας. ἡ Σαββᾶ εἰς τὰ λιβάνια, ἡ Κέρκυρα εἰς τὸ λάδι, ἡ Ζάκυνθος εἰς τὰς σταφίδας, ἡ Κρήτη εἰς τὰ πωρικὰ, ὁ Μωρέας εἰς τὸ πρινοκόκκι, ἡ Κεφαλληνία εἰς τὰ μόσχατα· ἂς παύσουν λοιπὸν αὐταῖς ὅλαις ἡ ἐπαρχίαις, ὅλα τὰ βασίλεια, καὶ ἂς μεγαλύνεται μόνον ἡ Θεοφρούρητος Μοσκοβία, ἐπειδὴ καὶ εἶναι στολισμένη μὲ ὅλαις ταῖς χάριτες καὶ τὰ προτερήματα τοῦ μεγίστου αὐτῆς βασιλέως Πέτρου Ἀλεξιοβίτζη, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν παρόντα καιρὸν, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ μὲν γέροντες εἶναι εὐχαριστημένοι νὰ ἀποθάνωσιν, μὴν ἔχοντες ἄλλο τι περισσότερον νὰ ἐπιθυμήσωσιν, οἱ δὲ νέοι ἀγαποῦν νὰ ζήσωσιν ὅτι τώρα ἄνοιξεν ἡ πόρτα τῆς εὐτυχεστέρας καὶ ἐνδοξοτέρας ἡλικίας“ . . . καὶ τὰ ἑξῆς.

Τοσαῦτα μὲν περὶ τοῦ ἀειμνήστου Πέτρου τοῦ βασιλέως, αἰωνία ἡ μνήμη του. Τοῦτος δὲ ὁ ἀνωτέρω θρίαμβος ἔγινε κατὰ μίμησιν τοῦ κατωτέρω θριάμβου, ὁποῦ ἔγινε πρὸς Ἀλέξιον τὸν τοῦ Πέτρου πατέρα, προτροπῇ τῆς κλεινῆς ἀριστοκρατίας τῶν Βενετζάνων, τὸν δωδέκατον χρόνον, ὅταν ἐπολεμεῖτο ἡ Κρήτη ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

religioșiĭ preuți se rógă luĭ D-ḍeŭ ca să supue sub stĕpânirea ta pe tot inimicul și rebelul. O mare politie Moscva, înpărătéscă și prea fericită, acum în fața ta să înceteze tot universul de a se mândri cu înfrumusețările sale propriĭ. Să înceteze Spania de a se lăuda cu minele sale, să înceteze de a se mândri Dalmația cu aurul ce-l are, să înceteze Britania de a se îngâmfa cu argintul eĭ, să înceteze insulile fericite ca să se desfățeḍe cu paserile lor, să înceteze Babilonia de a se mândri cu arboriĭ eĭ ceĭ prea frumoșĭ, să înceteze Fenicia de a se îngâmfa cu porfirile eĭ, să înceteḍe Macedonia de a se lăuda cu minele sale astringente, Sparta cu alabastrul eĭ, Asiria cu matasa eĭ, Iudea cu balsamul eĭ, Cilicia cu șofranul eĭ, Frigia cu chiparosiĭ eĭ, Atena cu céra și mierea eĭ, Idumea cu fenicile, Etiopia cu aromatele, Marea genoveză cu mărgénul, Paful cu florile, Arabia cu parfumurile, Numidia cu marmora, Océnul cu mărgăritarele, Persia cu nardul, Galia cu merele, Portugalia cu papagaliĭ, Brundizul cu oglinḍile, Sava cu livantul, Cercera cu untul de lemn, Zachintul cu strafidele, Creta cu fructele, Morea cu *prinocochiĭ* [70]), Cefalonia cu moshata. Să tacă prin urmare tóte aceste cetățĭ, tóte provinciile, tóte împĕrățiile, și să se măréscă numaĭ păzita de D-ḍeŭ Moscva; fiind-că este înfrumusețată cu tóte grațiile și prerogativele celuĭ maĭ mare împĕrat al eĭ, Petru Alexievicĭ, și maĭ cu sémă în timpul present. In care bĕtrâniĭ sunt mulțămiți să móră ne avênd ce să doréscă alt ceva maĭ mult, ĭară tineriĭ doresc să trăiască pentru că acum s'aŭ desclis pórta etățeĭ lor celeĭ maĭ fericite și maĭ glorióse. *Și cele lalte.*

Aceste despre pururea amintitul Petru împĕratul, eternă amintirea luĭ. Acest triumf de maĭ sus s'a făcut după imitarea triumfuluĭ de maĭ jos, ce s'a făcut luĭ Alexie părintele luĭ Petru prin indemnul renumiteĭ aristocrațiĭ a Venețienilor în al doi-spre-ḍecelea an, când Creta a fost lovită cu resboiŭ de Turcĭ. Iar începutul este acesta [71]).

www.dacoromanica.ro

Θρίαμβος κατὰ τῆς τῶν Τουρκῶν βασιλείας.

Ἤτοι λόγος παραθαρρυντικὸς πρὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ ἀήττητον βασιλέα τῆς Μοσκοβίας, κύριον Ἀλέξιον Μιχαηλοβίτζην, ἐκδοθεὶς παρὰ Γερασίμου Βλάχου τοῦ Κρητὸς, ἀββᾶ καὶ καθηγουμένου τῆς μονῆς τοῦ μεγάλου Γεωργίου Σκαλωτοῦ, προεστῶτος τοῦ μοναστηρίου Στροβηλέας, κήρυκος τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, καὶ κοινοῦ τῆς φιλοσοφίας τε καὶ Θεολογίας διδασκάλου, κατὰ ἑλληνικὴν καὶ λατινικὴν διάλεκτον ἐν ταῖς κλειναῖς Βενετίαις.

Τῷ εὐσεβεστάτῳ, καὶ φιλοχρίστῳ βασιλεῖ, ὑπερασπιστῇ τῆς ἁγίας ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, κυρίῳ ἡμετέρῳ, Κυρίῳ Ἀλεξίῳ Μιχαηλοβίτζῃ, μεγάλῳ δεσπότῃ τῆς μεγάλης, μικρᾶς καὶ Λευκῆς Ρωσσίας, μονάρχῃ τῆς Μοσκοβίας, Κιοβίας, καὶ τῶν ἑξῆς, ὅσα καταθύμια ἐν Θεῷ.

Ἰσοκράτης ὁ Ἀθηναῖος ῥήτωρ γέγραφέ ποτε λόγον πρὸς τὸν Μακεδόνα Φίλιππον, παραινούμενος κατὰ τῶν ἐν Περσίᾳ μοναρχούντων βαρβάρων στρατεύσαντα, τὴν Ἑλλάδα τῆς δουλείας ἐλευθερῶσαι· ὃν ἀναγνοὺς ὁ ἐξ ἐκείνου Ἀλέξανδρος, καὶ πρὸς τῶν λόγων ἐρεθισθεὶς ἐστράτευσε κατὰ Δαρείου, ὃν κατὰ κράτος νικήσας, τοὺς μὲν Ἕλληνας ἀνέδειξεν αὐτοκράτορας, ἑαυτῷ δὲ ἀθάνατον κλέος καὶ μέγα τοὔνομα προεξένησεν, ὅθεν καὶ μέγας ἐκλήθη Ἀλέξανδρος. Ἔγωγε δὲ τανῦν λόγον οὐ πρὸς τὸν Μακεδόνα Φίλιππον γράφων, ἀλλὰ πρὸς σὲ τὸν ἀήττητον, καὶ εὐσεβῆ βασιλέα, τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον Ἀλέξιον ἐπιστέλλων, οὐ παραινοῦμαι τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν τυράννου μάχην, τοῦ τὴν Ἑλλάδα βαρβαρώσαντος, καὶ τὴν Χριστιανωσύνην πατάξαντος, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς οἰκείοις Σαύμασι, καὶ προρρήσεσι, τὴν σὴν εὐμένειαν πρότερον ἐπὶ τό δε παρώτρυνεν. Ἀλλὰ λόγοισιν ἀκραιφνέσι παραθαρρύνων τὸ βέβαιον τῆς νίκης, τὸ ῥᾴδιον τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν καταλύσεως, καὶ τὸ χρήσιμον τῆς τῶν Ἑλληνορωμαίων ἐλευθερίας σαφῶς ἐκτιθέμενος, δι᾽ ὧν ἀθάνατον κλέος καὶ ὄνομά σοι μέγα δοθήσεται. Δέξαι τοίνυν τὸν πρὸς τὴν σὴν εὐσέβειαν λόγον, Βασιλέων ὀρθοδοξότατε, καὶ ἀναγνῶναι ἱλέῳ βλέμματι ἀξιῶ μὴ ἀπαξιώσειας.

Ἔρρωσο μετὰ τῆς σῆς Βασιλείας. Ἐν ταῖς κλειναῖς Βενετίαις· κατὰ τὸ αχνστ'. ἔτος τὸ σωτήριον, Φευρουαρίου εἰκάδι.

Τῆς σῆς ἀήττητος βασιλείας δοῦλος ταπεινὸς,
Γεράσιμος μοναχὸς Βλάχος.

Τοῦτος ἐσύνθεσε δύο βιβλία, τὸ μὲν λεξικὸν, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται εἰς τὰ σχολεῖα, καὶ τυπωμένον· τὸ δὲ, ἐρωτήματα διάφορα. καὶ σχόλια

Triumf contra împĕrăţieĭ Turcilor.

Saŭ cuvênt încurajator cătră prea piosul şi ne învinsul împĕrat al Moscveĭ, Domnul Alexie Mihailovicĭ. Edat de Gherasim Vlahul din Creta, Abate şi Egumen Monastireĭ mareluĭ Gheorghe Scalotu, proestos Monastireĭ Strovilea, predicator al sânteĭ Evangeliĭ, şi comun profesor de filosofie şi teologie în limba elenă şi latină, în celebrele Veneţiĭ [72]).

Prea piosul şi iubitorul de Christos împĕrat, apărătoruluĭ sânteĭ biserică orientale, Domnuluĭ nostru, Domnuluĭ Alexie Mihailovicĭ mareluĭ nostru Stĕpân a mareĭ, niceĭ şi a albeĭ Rosie, Monarhuluĭ Moscveĭ, Kievuluĭ şi celor lalte, câte's dorite în Domnul.

Isocrat ritorul atenean a scris când va un cuvênt cătră Filip Macedonénu, îndemnându-l ca să facă o espediţie în Persia contra Monarhilor Barbarĭ, şi să elibereze de sclavie Grecia; pe care cetindu-l Alexandru fiĭul aceluia şi aprins de cuvinte, a făcut espediţia contra luĭ Darie; pe care învingêndu-l cu totul, pe de o parte pe Elenĭ i-a arătat autocratorĭ, ĭar pe de alta 'şĭ-a făcut un nume mare şi renume nemuritor, de aceea s'a şi chemat marele Alexandru. Iar eŭ cuvêntul de acum nu'l scriŭ cătră Filip Macedonénu, ci cătră tine împĕrate ne învins şi pios, cătră cel trimes omul luĭ D-ḑeŭ Alexie, nu îndemn la resboĭ contra tiranuluĭ creştinilor, care a barbarisat Grecia şi a călcat în picióre creştinătatea. Fiind-că D-ḑeŭ prin propriele luĭ miracule şi preḑicerĭ a îndemnat la acésta maĭ întâĭ buna voinţa ta; ci vĕ încurajez prin cuvinte ne mincinóse la victorie sigură, la uşóra distrugere a Agarenilor şi aşeḑând bine libertatea greco-romeilor trebuinciósă, pentru care ţi se va da nume mare şi renume nemuritor. Primeşte dar acest discurs cătră piositatea ta împĕrate prea ortodox şi cetindu-l cu ochĭ milostivĭ să mĕ învrednicesc a nu fi despreţuit. Fiĭ sănătos cu împĕrăţia ta. In celebrele Veneţiĭ la 1656 anul mântuireĭ Februar 20, a împĕrăţieĭ tale celeĭ neînvinsă serv supus subscris.

Gherasim Monah Vlahul.

Acesta a compus douĕ cărţĭ, un lexicon care se întrebuinţéză în şcolĭ şi este imprimat; iar alta diferite întrebărĭ şi comentariĭ teologice

www.dacoromanica.ro

Θεολογικὰ, ἀτύπωτον. Τοῦτος ὕστερον ἐχρημάτισε καὶ μητροπολίτης τῆς εἰς Βενετίαν Φιλαδελφίας. Τοσαῦτα καὶ περὶ τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως Ἀλεξίου. αἰωνία ἡ μνήμη του.

Δεύτερος δὲ βασιλεὺς Μοσκοβίας ἐχρημάτισεν Ἄννα Ἰαννόβνα, θυγάτηρ Ἰωάννου, ἀδελφοῦ Πέτρου, ἐγγονὴ δὲ Ἀλεξίου. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτῆς, εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τριάντα πέντε, συνέβη ἡ τετραετὴς μάχη Τουρκῶν, Μοσκόβων τε καὶ Νεμτζῶν· καὶ οἱ μὲν Νέμτζοι δὲν εὐτύχυσαν, οἱ δὲ Μόσκοβοι ἐπῆραν τὸ Ἄζάκι καὶ τὴν Μπογδανίαν, αὐθεντεύοντος Γρηγόρβοδα τοῦ Γκίκα. Ἐστάθη εἰς τὸ Γιάσι ἡμέρας δύο ὁ φὲλτ-μαρεσὰλ Μούνιχ, τὸν ἐφιλευσαν οἱ ἄρχοντες μεγαλοπρεπῶς, ἐδιώρισεν εἰς τὸ Γιάσι δόσιμον ὀκτὼ χιλιάδας φλωρία, καὶ τὰ ἐσύναξεν, ἔστειλε καὶ εἰς τὸ Φωξάνι τὸν μπεϊζαδὲ Καντεμίρην (δὲν ἐνθυμοῦμαι τὸ ὄνομά του, ὁποῦ ἦτον πρὸ χρόνων εἰς Μοσκοβίαν, φυγὼν ἀπὸ Μπογδανίαν) μὲ Κατάνους, καὶ ἐπάτησαν καὶ τὴν Βλαχίαν, αὐθεντεύοντος Κωνσταντήνβοδα τοῦ Μαυροκορδάτου. Γενομένης δὲ ἀγάπης, ἡ μὲν Βλαχία καὶ Μπογδανία ἐδόθησαν πάλιν εἰς τοὺς Τούρκους, τὸ δὲ Ἄζάκι ἐκρημνίσθη. Εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς μάχης ταύτης ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανὸν κομήτης, ἔφεγγεν ἕως σαράντα νύκτας. Εἰς τὰς ἡμέρας τῆς βασιλίσσης ταύτης, εἶχαν τιμὴν οἱ Λούτερο-καλβῖνοι, ὅθεν ἐπροβιβάσθησάν τινες καὶ εἰς μεγάλα ὀφφίκια, ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ἦτον καὶ ὁ ρηθεὶς Μοῦνιχ.

Τρίτος βασιλεὺς ὁ Ἰωάννης, βρέφος δύο μηνῶν, υἱὸς Μεκλεμπούργ, ἀνεψιὸς Ἄννης, παρ' αὐτῆς διαταχθεὶς, καὶ προβιβασθεὶς εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους σαράντα, τὸν ὀκτώβριον, τὸν αὐτὸν χρόνον, καὶ μῆνα, ὁποῦ καὶ ἡ Ἄννα ἀπέθανε.

Τέταρτος βασιλεὺς ἡ φιλελεήμων καὶ εὐσυμπάθητος ψυχὴ Ἐλισάβετ Πετρόβνα, θυγάτηρ Πέτρου τοῦ μεγάλου. Αὐτὴ ἐβασιλευσε κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν τεσσαρακοστὸν πρῶτον ἔτος τὸ σωτήριον, Νοεμβρίου εἰκοστῇ πέμπτῃ, καὶ ἀπεβλήθη Ἰωάννης τὸ βρέφος, ὢντας δεκατεσσάρων μηνῶν, ὡς ἀτόπως προβιβασθείς· τόπος γὰρ ἦτο καὶ ἀράδα μετὰ τὴν Ἄνναν, ἡ Ἐλισάβετ να βασιλεύσῃ· τὸ μανιφέστον αὐτῆς, καθὼς τὸ μανιφέστον τοῦ βρέφους, καὶ τὸ μανιφέστον Ἄννης, τὰ ἔχω καὶ τὰ τρία, τ' ἀφίνω δὲ διὰ συντομίαν, καὶ γράφω τὰ κατωτέρω, ὡς νοστιμώτερα, καὶ ἀξιόγραπτα, καὶ δυσεύρετα καὶ κουριόζα πράγματα.

neimprimate. Acesta mai în urmă a fost și Mitropolit al Filadelfiei în Veneția. Atâta despre pururea amintitul Impĕrat Alexie, eternă amintirea luĭ.

Al doilea împĕrat a Moscoveĭ a fost Ana Ianovna, fica luĭ Ión, fratele luĭ Petru, nepóta luĭ Alexie. In împĕrăția eĭ, la 1735 s'a întêmplat resboiul de patru anĭ a Turcilor, Moscoviților și Nemților. Și Nemții n'aŭ fost fericiți, ĭar Moscovii a luat Azachĭ și Moldova, pe când era Domn Grigore Vodă Ghica. A stat în Iași două zile Feld-mareșal Munih; l'a primit boeriĭ cu pompă mare, aŭ impus la Iași o dare de 8000 galbenĭ și ĭ-a adunat [73]). A trimes și la Focșanĭ pe Beizadea Cantemir (nu'mĭ aduc aminte de numele luĭ, care a fost maĭ înnainte în Moscva, fugind din Moldova) cu catane și a călcat și Valahia pe când domnea Constantin Vodă Mavrocordat [74]). Făcêndu-se pace, Valahia și Moldova s'a dat ĭarăși la Turcĭ, ĭar Azachi s'a primejduit [75]). La începutul acestuĭ resboĭ s'a arătat pe cer un comet, și a luminat până la 40 de nopți. In dilele împĕrăteseĭ aceștia avea cinste Lutero-Calviniĭ, de acea uniĭ s'aŭ înălțat și la oficiele marĭ, unul din eĭ a fost și dișul Munih.

Al treile împĕrat Ión, copil de două luni, fiul luĭ Meclemburg, nepotul Aneĭ. Prin ea s'a orânduit și s'a înaintat la 1740 în Octombre în acelaș an și lună când a murit Ana.

Al patrule împĕrat milostiv și suflet prea simpatic Elisabeta Petrovna, fica luĭ Petru cel Mare. Acésta a împĕrățit la 1741 anul mântuireĭ, Noembre în 25. și s'a detronat copilul Ión, fiind de 14 lunĭ ca înnaintat fără loc, căcĭ locul a fost și rândul după Ana să împĕrătéscă Elisabeta. Manifestul aceștia precum și manifestul copiluluĭ și manifestul Aneĭ le am pe trustrele, și le las pentru scurtare și scriŭ cele maĭ de jos ca maĭ nostime, maĭ vrednice de scris greŭ de aflat, și lucrurĭ curióse.

www.dacoromanica.ro

Ὁμιλία τῶν μετὰ χαριεντισμοῦ γενομένων προσρήσεων εἰς δύο ἀκροάσεις· ὅπου ἡ μεγίστη αὐτοκρατορὶς Ἐλισάβετ ἔδωκε τῷ Μουχαμὲτ Χουσεὶν Χάνῃ Πέρσῃ, περιφήμῳ πρέσβει· ἡ πρώτη ἀκρόασις ἐδόθη τῇ ιστ'. Μαΐου, ἡ δὲ δευτέρα τῇ κά. Ἰουνίου, τῷ ᾳψμβ'. σωτηρίῳ ἔτει.

Ἀκρόασις πρώτη.

Ὁ ἱπποκόμος πρίγγιψ Κοράκην ὑπάρχων προδιωρισμένος ἵνα ὑποδεχθῇ τὸν ρηθέντα πρέσβυν, ἐπορεύθη πρὸς αὐτὸν τῇ ἐννάτῃ ὥρᾳ πρὶν τοῦ γεύματος. Καὶ φθάσας ἐκεῖ, ἀνήγγειλε τῷ πρέσβει τὴν ἀκρόασιν. ἦν ἡ αὐτοκρατορικὴ σεμνότης λίαν εὐσπλάγχνως ηὐδόκησεν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γενέσθαι. Διὸ προστεταγμένος ὁ αὐτὸς ἱπποκόμος ἐπορεύετο πρὸς τὸν ρηθέντα πρέσβυν, νὰ τὸν συντροφεύσῃ ἕως τὴν αὐλήν· μετὰ δὲ τοὺς συνήθεις χαιρετισμοὺς ὥδευσαν ὡς ἀκολουθεῖ· ά. ἡ ἱππικὴ σπεῖρα μὲ τὴν σημαίαν, τύμπανα καὶ σάλπιγγας· β'. τέσσαρες ὀρχηνιάλοι ἱππεῖς ρῶσσοι ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἐλαττόνων· γ'. ἐννέα αὐλικοὶ δίφροι, ὁ εἷς ὄπισθεν τοῦ ἑτέρου, φέροντες ὑποκείμενα ἀξιωματικά τε καὶ εὐγενῆ, καὶ εἰς τὸ δέκατον δίφρον ἐκαθέζετο ὁ Βαϊάνοβης πέρσης μὲ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Σιάχ· δ'. τὸ ἱππικὸν τοῦ πρέσβεως τετρακόσιοι· έ. τέσσαρες μείζονες ὀρχηκιάλοι ρῶσσοι· στ'. τὸ ἱππικὸν τῆς αὐλῆς μὲ τὸν γυμναστήν του· ζ'. ἀπὸ τὰ δύο πλάγια μέρη ἓξ αὐλικοὶ ὁρμεῖς, καὶ ὑπηρέται πεζοὶ εἰκοσιεννέα, ἐνδεδυμένοι ἱμάτια λαμπρά· ή. ὁ στρατοπεδάρχης· θ'. οἱ καλούμενοι σιεσίμπασοι, ἤτοι τοξόται τοῦ πρέσβεως τριακόσιοι· ί. δύο χιλιάρχοι ἄριστα κεκοσμημένοι· ιά· εἷς ἔξιππος αὐλικὸς δίφρος· κύκλῳ τούτου ἓξ ἀπὸ τοὺς κοινῶς λεγομένους ἀϊδούκ, καὶ εἰς τὰς ἀναβάθρας ἀμφοτέρωθεν δύο εὐγενεῖς παῖδες, ἤτοι καλούμενοι Πάγιοι· εἰς τὸν δίφρον τοῦτον ἐκαθέζετο ὁ πρέσβυς, καὶ ἔναντι αὐτοῦ ἐκάθητο ὁ ρηθεὶς Πρίγγιψ Κορακήν· ιβ'. ἔμπροσθεν τούτου, καὶ ἐκ τῶν δύο πλαγίων μερῶν ἐπορεύοντο τετρακόσιοι Πέρσαι· ιγ'. ὄπισθεν τούτου τοῦ δίφρου ἡ σημαία τοῦ πρέσβεως, καὶ πλησίον τούτης συνακολουθοῦντες διακόσιοι Πέρσαι ἱππεῖς· ιδ'. περιέκλειεν αὖτη ἡ δδοιπορία ἕναν ὀρχηκιάλον καὶ εἰκοσιτέσσαρας στρατιῶτας ἱππεῖς ἐκ τῶν σωματοφυλάκων. Εἰς τὴν αὐλὴν ἵστατο μία σπεῖρα γρανατιέρων εἰς δύο ἀράδες ἐκ τῶν δύο πλαγίων μερῶν τῆς γεφύρας, ἀπὸ τὸν πυλῶνα ἕως τὴν σκάλαν· ἀπὸ αὐτὸν τὸν πυλῶνα ἀπὸ τὰ δύο μέρη, δεξιὰ πρὸς τὴν σκοπιάν, καὶ ἀριστερὰ πρὸς τὰ παλάτια τοῦ Γολοβίνου ἐστέκετο ἑτέρα μία σπεῖρα ἐκ τῶν σωματοφυλάκων μὲ τὴν σημαίαν, καὶ μουσικὰ ὄργανα, ἡ ὁποῖα ἦτον ὁδηγουμένη ἀπὸ

Vorbirea celor întêmplate cu heretisirĭ pronunțate la două audiențe, ce prea marea autocratoră Elisabeta a dat luĭ Muhamet Hussein Hanuluĭ Persieț, renumituluĭ ambasador. Intâia audiență i s'a dat la 16 Maĭ, iar a doua la 21 Iunie anul mântuireĭ 1742.

Audiența întâia.

Cavalerul principe Korakin fiind hotărît, ca să primească pe ḑisul ambasador a plecat cătră el în óra a 9-a înnainte de masă ; și ajungênd acolo a anunțat ambasadoruluĭ audiența, pe care respectata autocratoră cu tótă îndurarea a bine-voit să se facă în acea ḑi. Pentru care ordonatul acesta cavaler a purces cătră ḑisul ambasador spre a-l asocia până la palat. După felicitările obicĭnuite a plecat după cum urméză: 1) O legiune de cavalerie cu stindardul, timpane și trompete, 2) patru oficalĭ cavalerĭ ruși din rîndul celor maĭ micĭ, 3) nouĕ trăsurĭ de ale palatuluĭ una după alta, conținênd persóne însemnate și nobile, ĭar în a ḑecea trăsură ședea Vaianov Persul cu epistola Șahuluĭ, 4) cavaleria de patru sute a ambasadoruluĭ, 5) patru oficalĭ ruși maĭ micĭ, 6) cavaleria curțeĭ cu șefu eĭ, 7) pe ambele părți șése curierĭ aĭ curțeĭ și douĕ-ḑecĭ și nouĕ de servitorĭ pe jos îmbrăcați în haine strălucite. 8) comandantul, 9) aceĭ ce se numesc Siesimbașiĭ, s'aŭ treĭ sute de săgetătorĭ aĭ ambasadoruluĭ, 10) doĭ colonelĭ fórte frumos îmbrăcați, 11) o trăsură impărătéscă cu șése caĭ; împrejurul căria era șése din aceĭ ce se numesc în decomun Haiducĭ și la scărĭ de ambele părți doĭ din copiĭ nobilĭ ce se numesc *pagi*; în acésta trăsură ședea ambasadorul, ĭar în fața luĭ ședea ḑisul principe Korakin, 12) în fața luĭ pe ambele părți lăturașe mergeaŭ 400 de Perșĭ, 13) în urma acesteĭ trăsurĭ era stindardul ambasadoruluĭ, și lângă el urmaŭ 200 de cavalerĭ Perșĭ, 14) închia acéstă recepțiune un oficial și 24 de soldați cavalerĭ din guardă. La curte sta o legiune de granadirĭ în douĕ șirurĭ pe ambele părți a punțeĭ de la pórtă până la scară. Dela aceste scărĭ pe ambele părți pe cea drépță spre observator și cea stângă spre palatele luĭ Golovin stătea altă legiune din guardie cu stindardul, cu musica instrumentală și care era condusă de cel maĭ mare oficial Petru Țadaef. Intrând ambasadorul pe pórtă atuncĭ s'a comandat

www.dacoromanica.ro

τὸν μειζονα ὀφφικιάλον Πέτρον Τζιαδάεφ. Ἐμβὰς ὁ πρέσβυς εἰς τὸν πυλῶνα, τότε ἐξεφωνήθη εἰς τὸ νὰ παρρησιάσωσι τὰ ὅπλα· καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐκρούσθησαν τὰ τύμπανα, καὶ τὰ μουσικὰ ὄργανα, οἱ ἐν τοῖς δίφροις ἀξιωματικοὶ φθάσαντες εἰς τὰς πύλας ἐπέζευσαν, οἱ δίφροι δὲ ἐστράφησαν ὀπίσω· ὁ δὲ δίφρος, ἐν ᾧ ἐκαθέζετο ὁ πρέσβυς, ἠκολούθησεν ἕως τὴν σκάλαν· εἰς τὰς κατοικίας ἀρχηνὼντας ἀπὸ τας πρῶτας πύλας ἕως τὴν κοινῶς λεγομένην σάλαν, ἦγουν μεσαύλιον τῆς ἀκροάσεως, ἀπὸ τὰ δύο πλάγια μέρη ἐστέκοντο σαράντα ἔσχατοι ὀφφικιάλοι μὲ τὰς λόγχας· καὶ εἰσερχόμενος ὁ πρέσβυς τὸν ἐχαιρέτησαν μὲ τὸ σχῆμα τῶν λογχῶν. Ἡ δὲ γενομένη συναπάντησις πρὸς τὸν πρέσβυν εἶναι αὐτή· πρῶτον κάτω εἰς τὴν σκάλαν ἀπαντήθηκεν ἀπὸ δύο Θαλαμηπόλους· δεύτερον ἐπάνω εἰς τὴν σκάλαν ἀπὸ δύο προεστῶτας τοῦ κοιτῶνος· τρίτον εἰς τὸ πρῶτον ἀνώγεον ἀπὸ δύο τενέντε γκενεραλέους, Θεόδωρον Μπούμοφ, καὶ Ἰωάννην Ἰσμαήλοφ· εἰς τὸ ὕστερον ἀνώγεον ἔμπροσθεν τῆς σάλας τῆς ἀκροάσεως εἰς τὰς πύλας, ἀπὸ τὸν ἐνεργητικὸν μυστικὸν συμβουλάτορα, κόμητα Μοῦνιχ· εἰς τὰς πύλας τῆς ἀκροάσεως ἀπὸ τὸν ἐνεργητικὸν μυστικὸν συμβουλάτορα καὶ ἀρχιοικονόμον, σταυροφόρον κόμητα Μπεστόφεν Ριούμην. Εἰς τὸ μεσαύλιον τῆς ἀκροάσεως δεξιὰ τοῦ θρόνου παρίσταντο αἱ οἰκοδέσποιναι τζεβαεροπεριχυμέναι, οἱ δὲ σταυροφόροι ἀριστερά· ὁ πρέσβυς καὶ ὅλοι οἱ ἀξιωματικοί του, πρὶν νὰ ἔμβουν εἰς τὸ μεσαύλιον τῆς ἀκροάσεως, εὐγάλασι τὰ ὑποδήματά τους, καὶ χωρὶς νὰ βαστάζωσι μαχαίρας, καὶ ξίφη, ἐπορεύοντο ὄπισθεν τοῦ πρέσβεως. Εἰσῆλθεν εἰς τὸ μεσαύλιον καὶ ὁ Βαϊάνοβης μὲ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Σιὰχ, καὶ ἔτι ἄνδρες εἴκοσι ἀπὸ τοὺς ἐξαιρέτους, καὶ ἀξιωματικοὺς, οἱ δὲ λοιποὶ ἔμειναν ὄπισθεν. Εἰσερχόμενος λοιπὸν σὺν πᾶσι τοῖς περὶ αὐτὸν ἀξιωματικοῖς μερικὰ βήματα, ἐποίησαν πρώτην προσκύνησιν τῇ μεγίστῃ αὐτοκρατορικῇ σεμνότητι, ἔπειτα εἰς τὸ μέσον τοῦ μεσαυλίου δευτέραν, καὶ πλησιάσαντες εἰς διάστημα μερικῶν βημάτων ἐγγὺς τοῦ θρόνου, ὁμοίως καὶ τρίτην προσκύνησιν. Καὶ οὕτως ἐστάθη εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, (ἐγγὺς τοῦ ὁποίου ἐστάθη ὁ Βαϊάνοβης, κρατῶν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Σιὰχ), καὶ ἐξεφώνησε πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν σεμνότητα περσικῇ διαλέκτῳ ἐγγράφως οὕτω.

Γαληνοτάτη, Κραταιοτάτη, Μεγίστη Δέσποινα, Αὐτοκρατορίς, Ἰνπερατρίτζα πάσης Ρωσσίας. Αὕτη ἡ φιλικὴ, καὶ μεγίστη ἐπιστολὴ ἀπεσταλμένη εἰς τοῦτον τὸν εὐτυχέστατον καιρὸν ἀπὸ τὴν αὐτοῦ σεμνότητα, γαληνότητα, μεγαλειότα, Αὐθέντην Καίσαρα, ὅμοιον τῆς δόξης τοῦ Δζεμοίδου, καὶ Φεριδούνου, εἰς τὴν ἰσχὺν, καὶ ἐξουσίαν ὅμοιον τοῦ

de i s'aŭ presentat armele și de odată s'aŭ auḑit tobele și musica instrumentală. Demnitarii din trăsuri ajungênd la pórtă s'a dat pe jos, ĭar trăsurile s'a înturnat înapoĭ; acea însă în care ședea ambasadorul a înaintat până la scară. La locuință începênd dela întăile uși până la ceea ce se numește în de comun sala, adică sala din mijloc a audienții, de ambele părți ședea ceĭ maĭ de pe urmă oficalĭ 40 cu sulițe și intrând ambasadorul l'a salutat prin semnul suliților. Iar recepțiunea făcută ambasadoruluĭ este acésta: maĭ întăĭ jos la scară s'a întîmpinat de doĭ șambelanĭ, al doile de asupra scăreĭ de doĭ maĭ marĭ aĭ caseĭ, al treilea la etajul întăĭ de doĭ generalĭ adjutanți Teodor Bumoff și Ivan Ismailoff. La catul de pe urmă înaintea saleĭ de audiență la ușĭ (s'aŭ întîmpinat) de consilierul de taină în activitate comitele Munih; la ușile audienței de consilierul și arhieconomul secret în activitate, comitele Stavrofor Bestofen Riumin. In mijlocul saleĭ de audiență în partea dréptă a tronuluĭ sta damele de onóre pline de juvaeruri, ĭar stravroforiĭ de a stânga. Ambasadorul și toți demnitariĭ luĭ, înainte de a intra în sala de audiență și-a scos încălțămintele lor și fără să pórte cuțite și săbiĭ a plecat după ambasador. A intrat în sală și Vaianov cu epistola Șahuluĭ încă și 20 de bărbați din ceĭ maĭ însemnați și demnitarĭ, ĭar restul a remas în urmă. Intrând dar cu toți demnitariĭ din jurul sĕŭ a făcut câți-va pași salutând întăia dată pe respectabila și prea marea autocratoră, după aceea la mijlocul saleĭ a doua și apropiindu-se la o distanță de câți-va pași aprópe de tron de aseminea și a treia salutare. Și ast-fel a stat în loc, (lângă care a stat Vaianov ținênd epistola Șahului) și a vorbit cătră respectabila autocratoră în limba Persică înscris ast-fel:

Prea strălucită, prea puternică, prea mare stăpână, autocratoră, împărătésa a tótă Rusia. Acéstă epistolă amicală și de fórte mare preț trimésă în acest timp prea fericit dela respectabila sa prea pașnicul, prea marele Domn, Cezar, egal cu gloria luĭ Djiemid și Feridin, ĭar cu puterea și cu stăpânirea egal cu Darie și

www.dacoromanica.ro

Δαρείου, καὶ Ἀλεξάνδρου, βραβευτὴν βασιλειῶν, δοτῆρα ἡγεμονειῶν, ἐξουσιαστὴν τοῦ κόσμου, βασιλέα τῶν βασιλέων Περσῶν, ἀξιώτατον, ὥσπερ τὸν Σολομῶντα, εὐτυχέστατον, νικητὴν τῶν ἐχθρῶν, στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ εἰς τόπον τῶν ἡγεμονειῶν, ἔχοντα τὴν σημαίαν τοῦ Ἡλίου, δοτῆρα τῶν στεφάνων τῶν ἡγεμονειῶν τῆς Ἰνδίας, καὶ τῆς τουρκῶν γῆς· αὐτοκράτορα τῆς Ὑρκανίας, κειμένης ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ περιφήμου κυρίου Σιὰχ τῶν Σιαχῶν ὅλου τοῦ κόσμου, Ναδὶρ Μπέκαν, οὗπερ τὴν ἡγεμονείαν Κύριος διαφυλάξοι αἰωνίως. Εἰς τὸν ὁποῖον καιρὸν ηὐδόκησε νὰ προσφέρῃ τὴν ἐπευχὴν τοῦ ἀναβιβασμοῦ εἰς τὸν Θρόνον τῆς σῆς μεγαλειότητος, γαληνοτάτη, παρομοία τῆς ἀξιότητος τῆς Μαριὰμ, καὶ Σαββᾶς, μεγίστη ἔχουσα ἀναρίθμητον στράτευμα, Θρόνε μεγαλειότητος, καὶ στέφος εὐτυχέστατον, ἡγεμονείαι κεκοσημέναι ἐκλεκτωτάτη, καὶ δεδοξασμένη ἀναμεταξὺ τῶν ἐκ τοῦ Μεσσίου βασιλειῶν, πλατισμὲ χριστιανισμοῦ, αὐτοκρατορὶς, μεγίστη δέσποινα, ἐνπερατρίτζα πάσης Ρωσσίας ὅπου ὁ Θεὸς νὰ διαφυλάττῃ τὸ κράτος τῆς σῆς μεγαλειότητος, καὶ σεμνότητος, διὰ ὑψηλοῦ προστάγματος, ἐγχειρίζω ταύτην τὴν ἐπιστολήν. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτης τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ πρέσβεως, ἐνεχείρισεν ὁ πρέσβυς τῇ μεγίστῃ αὐτοκρατορίδι τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Σιάχ· ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν ηὐδόκησεν ἡ αὐτοκρατορικὴ σεμνότης νὰ θέσῃ τὴν χεῖρα της. καὶ εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν τὴν παρέλαβεν ὁ φὲλτ μαρεσάλος, σταυροφόρος, πρίγγιψ Δολγορούκοφ, ὅστις παρίστατο ἐγγὺς τοῦ Θρόνου, καὶ ἔθεσεν αὐτὴν εἰς τὸν προετιμασμένον τόπον ἐπειδὴ ὁ βασιλικὸς καγγελάριος, καὶ ὑποκαγγελάριος εὑρίσκοντο ἀσθενεῖς· καὶ εἰς ἀπόκρησιν τοιαύτης ἐνφωνήσεως ἐπροστάχθη ὁ αὐθὸς φὲλτ-μαρεσάλος ἀπὸ τὴν αὐτοκρατορικὴν σεμνότητα, διὰ νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸν πρέσβυν, καὶ νὰ ἀποκριθῇ διὰ μέσου τοῦ ἑρμηνέως Τζιελεύσκη οὕτως. Ἡ ὑπερτάτη αὐτοκρατορὶς μὲ ἐξαίρετον εὐχαρίστησιν ἔλαβε τὴν ἐπευχὴν τῆς αὐτοῦ σεμνότητος Σιὰχ, ἕνεκεν τοῦ ἀναβιβατμοῦ αὐτῆς εἰς τὸν ἴδιον πατρικὸν αὐτοκρατορικὸν Θρονον· τοῦτο τὸ σημεῖαν τῆς ἀγάπης εὐαρεστότατόν ἐστι τῇ μεγίστῃ αὐτοκρατορίδι· δι' οὗ νεωστὶ πεπληροφορημένη διὰ τὰ ἀγαθὰ ἐφετὰ μέτρα ἡ αὐτοκρατορικὴ σεμνότης ἐκ μέρους της ἀληθῶς ἐπιθυμεῖ νὰ λάβῃ ἀμοιβαίας ἀφορμὰς, νὰ ἐπευχηθῇ τὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα Σιὰχ, μὲ κάθε εὐτυχῆ, καὶ εὐδαίμονα ἀποτελέσματα. Καὶ πρακτικῶς νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν ἐντελῆ ἀγάπην, καὶ κλίσιν πρὸς τὴν αὐτοῦ μεγαλειότητᾶ Σιὰχ· καὶ νὰ στερεώσῃ ἀσυγχύτως τὴν καλὴν συμφωνίαν, καὶ τὴν αἰωνίως στερεὰν ἀγάπην, εὐτυχῶς ἑδραιωμένην ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῶν δὺο τούτων αὐλῶν, καὶ πάνυ πλεῖστα

Alexandru, remunerătorul împăraţilor, dătătorul de egemonii, stăpânitorul lumei, împăratul împăraţilor Perşilor, foarte demn ca Solomon, fórte fericit, invingătorul inimicilor, tăria ceruluĭ în locul egemonilor, avênd stindard sórele, dătător de coróne principatelor Indieĭ şi a pămêntuluĭ Turcilor, autocrator al Ircanieĭ ce stă sub protecţia renumituluĭ Domn, Şah al Şahilor a tótă lumea. Nadir Becan, a căruia domnie domnul să o păzïască în etern. (Pe margine se citeşte Nidir însemnéză ales). In care timp a bine voit se'şĭ exprime dorinţa pentru radicare la tron a maestăţeĭ tale, serenisimă. Asemenea cu demnitate Mariameĭ şi Saveĭ, prea măreaţă, avênd armată nenumărată, tronule al maestăţeĭ şi coróna prea fericita, cea maĭ alésă printre egemoniĭ, frumósă şi glorificată între împărăţiele dela Mesia, răspânditórea creştinismuluĭ, autocratoră, prea mare stăpână, împărătésă a tótă Rusia. Pentru ca D-ḑeŭ să păzéscă stăpânirea măreţiĭ şi a maestăţeĭ tale, prin ordinul înalt, 'ţĭ înmânez acéstă epistolă. După cetirea acesteĭ oraţiunĭ a ambasaduluĭ a înmânat ambasadorul epistola Şahuluĭ prea mareĭ autocratore. Asupra căria a bine-voit maestatea sa imperială să pună mâna eĭ; şi în acelaşĭ timp a luat'o feld-mareşal crucifer, principele Dolgorukof, care sta lângă tron şi a pus'o în locul preparat; fiind-că cancelarul împărătesc şi sub-cancelarul se aflaŭ bolnavĭ şi spre respunsul acesteĭ oraţiunĭ s'a ordonat acelaşĭ feld-mareşal de maestatea împărătéscă ca să se apropie de ambasador şi să răspundă prin mijlocul interpretuluĭ *Celevski* ast-fel: Prea înalta autocratoră cu escepţională mulţemire a primit felicitarea maestăţeĭ sale Şahuluĭ, pentru înalţarea eĭ la tronul sĕŭ autocratoric părintesc; acest semn de iubire este fórte plăcut prea mareĭ autocratore. pentru care de curând înformându-se de bunele relaţiĭ dorite, maestatea imperială din partea eĭ în adevĕr doreşte să aibă motive reciproce, ca să poftïască maestăţeĭ sale Şahuluĭ resultate în totul bune şi fericite; şi în faptă să confirme pace şi relaţiunĭ perfecte cătră măreţia sa Şahu, şi să întăréscă ne tulburat buna conînţelerere şi să confirme pacea perpetuă, care există, din fericire statornică între aceste douĕ curţĭ şi care se va prelungi fórte mult. Pentru care escelenţa sa ambasadorul fórte temeĭ-

www.dacoromanica.ro

πλατηνθησομένην. Διὰ τὸ ὁποῖον ὁ ἐξοχότατος πρέσβυς κρατιστα δύναται νὰ πληροφορήση τὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα Σιὰχ, πρὸς τὸν ὁποῖον ἡ αὐτῆς αὐτοκρατορικὴ μεγαλειότης ἐπαγγέλεται τὸ αὐτοκρατορικὸν αὐτῆς ἔλεος. Μετὰ ταῦτα ἐκαλέσθη ὁ πρέσβυς, καὶ ἀνεχώρησεν, ἀκολουθοῦντες αὐτὸν πάντες οἱ περὶ αὐτὸν ἀξιωματικοὶ, τραβιζόμενοι ὀπισθοφανῶς, καὶ κάμνοντες πάλιν κοσμίως τὰς τρεῖς προσκυνήσεις, ὡς εἰς τὴν εἴσοδον. Εἰς τὰ κονάκια τόσον εἰς τὸν πρέσβυν, ὅσον καὶ εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ἅπαντας ἐδόθη τράπεζα βασιλικὴ τρεῖς ἡμέρας· εἰς τὴν πρώτην ἦτον εἰς τὴν τράπεζαν ὁ ρηθεὶς ἱπποκόμος πρίγγιψ Κοράκην, ὁ μείζων γκενεράλ, ὑποχιλίαρχος ἐκ τῶν σωματοφυλάκων Ἀπράξην, καὶ ὁ διορισθεὶς ἐκ τῆς αὐλῆς ἕνεκεν τῆς αὐτῆς τραπεζης, ὁ τοῦ κοιτῶνος μέγιστος διοικητὴς Τατιστιεφ. Διὸ καὶ ἐπὶ τούτου ἔστησαν τρεῖς μεγάλας κεκοσμημένας σκηνὰς ἐν τῷ περιβόλῳ, ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ.

Ἀκρόασις δευτέρα, γεγονεία τῇ κά. Ἰουνίου.

Εἰς τὰς ἐννέα ὥρας πρὶν τοῦ γεύματος ἔστάλθη ὁ πρὸς τὸν πρέσβυν διωρισμένος τῆς ὑποδοχῆς, ὁ ἐνεργιτικὸς μυστικὸς σύμβουλος, συγκλητικὸς, καὶ σταυροφόρος Ναρίσκην. Καὶ φθάνωντας ἐκεῖ, ἀνήγγειλε τῷ πρέσβει ὅτι, ἡ αὐτοκρατορικὴ μεγαλειότης ἱλέως ηὐδόκησε νὰ τοῦ φανερώσῃ τὴν ἐφετικὴν ἀκρόασιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Διὸ ὁ προσταγμένος ἤρχετο διὰ νὰ συνοδεύσῃ τὸν πρέσβυν· καὶ μετὰ τοὺς συνήθεις χαιρετισμοὺς ὥδευσαν κατὰ τὴν προγραφεῖσαν τάξιν μὲ κάπιαν ὀλίγην διαφορὰν, καὶ ἔγινεν ἡ ἐκφώνησις αὕτη. Γαληνοτάτη, κρατίστη, μεγίστη δέσποινα, αὐτοκρατορὶς, ἱνπερατρίτζα πάσης Ρωσσίας. Ἐπειδὴ τὸ μοναρχικὸν, καὶ ἐφετὸν γράμμα τῆς μεγαλειότήτος Θεία χάριτι καὶ ἐπιδόσει, τοῦ ὑπερτάτου, μεγίστου, γαληνοτάτου, ἀξιωτάτου ὥσπερ ὁ Σολομὼν περιφήμου ὥσωερ Φεριδοὺν, καὶ Δζιεμοὶδ, τροπαιούχου ὥσπερ ὁ Μπεϊράμ, δικαιοτάτου ὥσπερ ὁ Νουσιρβὰν, δοκιμωτατου ὥσπερ ὁ Χοσρόης, ἀγγέλους ἔχωντας δορυφοροῦντας, πληρεξίου· δεδοξασμένου, ὥσπερ ὁ Δαρεῖς, καὶ Ἀλέξανδρος, διδακτοῦ τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἐξολοθρευτοῦ τῶν ἀδικιῶν, καὶ ἁρπαγῶν, βασιλέως τῶν βασιλευόντων, προστατοῦ παντὸς τοῦ κόσμου, κατακυριεύοντος τῶν ἡγεμονειῶν, δοτῆρος τῶν στεφάνων, στερεωτοῦ τῶν Θρόνων, κοσμήτορος τῶν στεφάνων, Σιὰχ τῶν Σιαχῶν καὶ τῶν Θρόνων, ἐκλεκτοτάτου τῶν δεσποτειῶν, εὐτυχεστάτου αὐτοκράτορος τῆς Ὑρκανίας, καὶ Κυρίου τῶν κυρειεύοντων, τῶν ὄντων ὑπὸ τὴν αὐτοῦ σκιὰν, ὑπερθαυμάστου κυρίου Ναδὶρ, ἢ ἀσυγ-

nic póte să înformeze pe maestatea să Șahul, către care maestatea sa imperială l'ĭ anunță mila sa autocratorică. După aceea s'a chemat ambasadorul și a purces urmându'l toțiĭ demnitariĭ din jurul sĕŭ, retrăgându-se cu fața în dărat și făcênd ĭarășĭ cu cuviință cele treĭ salutărĭ, ca la întrare. La conace atât ambasadoruluĭ cât și tuturor celor din jurul sĕŭ li s'a dat masă împĕrătéscă treĭ zile. La întăia, a fost la masă ḑisul cavaler principele Corakin, cel maĭ mare general, Apraxin, sub-colonel din guardă și rânduitul dela curte pentru acéstă masă, guvernatorul cel maĭ mare a caseĭ, Tatistieff. Pentru care în acest scop s'a așeḑat treĭ marĭ corturĭ înfrumusețate în grădină, în acelașĭ loc.

Audiența a doua sĕvêrșită la 21 Iunie.

La nouĕ ore înainte de prânz s'a trimis la ambasadorul cel rânduit pentru primire consilierul secret în activitate, sfetnicul și cruciferul Narischi. Și ajungênd acolo a anunțat ambatadoruluĭ, că mărirea sa autoratorică cu milă a bine-voit să-ĭ anunțe audiența dorită în acea ḑi. Pentru care ordonatul a început a asocia pe ambasador. Și după salutările obicĭnuite a plecat după ordinea prescrisă cu óre-care puțină diferență și s'a făcut acéstă orațiune: Serenisimă prea puternică și prea mare stăpână, autocratoră și împĕrătésă a tótă Rusia. Fiind-că că epistola maestățeĭ din grația luĭ D-ḑeŭ și buna sa voință, a prea înaltuluĭ, prea mareluĭ, serenisimuluĭ prea demnuluĭ, ca și Solomon, renumituluĭ, ca și Feridun și Djemid, triumfătoruluĭ ca și Beiram, fórte dreptuluĭ ca și Nusirvan, fórte stimatuluĭ ca și Hosroe, avênd îngerĭ purtătorĭ de lăncĭ, plenipotentuluĭ și glorificatuluĭ ca și Darie și Alexandru, învĕțătoruluĭ al dreptățeĭ, nimicitoruluĭ al nedreptăților și răpirilor, împĕratuluĭ împĕraților, ordonatoruluĭ peste tótă lumea, pre dominatoruluĭ al egemonilor, dătatoruluĭ de coróne, întăritoruluĭ tronurilor, înfrumusețătoruluĭ corónelor, Șahul Șahilor și tronurilor, cel maĭ ales dintre despoțĭ, cel maĭ fericit autocrator al Ircanieĭ și domnul domnitorilor, care sunt sub umbra

www.dacoromanica.ro

κρίτου Μπέκα, ὁποῦ Κύριος νὰ διαφυλάττῃ τὴν ἡγεμονείαν του. Εἰς τὴν παρομοίαν τοῦ παραδείσου ἀκρόσιν ἤδη ἐνεχειρίσαμεν τῇ ὑμετέρᾳ σεμνότητι, μεγίστῃ, γαληνοτάτῃ, εὐδαιμονεστάτῃ, ἀξιωτάτῃ, ὥσπερ τὴν Μαριὰμ, καὶ τὴν Σαββᾶν· ἀσυγκρίτῳ τὴν μεγαλειότητα, ὑπερτάτῃ μοναρχίσῃ· ἧς ὁ στέφανος ἐφάμιλλος ἐστι τῷ ἡλίῳ, καλλωπιζούσῃ τὸν στέφανον, καὶ τὸν Θρόνον, στιλβούσῃ ἐπὶ τῆς ἡγεμονείας καὶ μεγαλειότητος, ὡς ὁ Ἥλιος, καὶ ἡ Σελήνη ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ· ἐκλεκτωτάτῃ, καὶ δεδοξασμένῃ ἐν μέσῳ τῶν ἐκ τοῦ Μεσσίου βασιλέων, καισαρίσσῃ, εἰρηνοφόρῳ, φιλοστοργοτάτῃ δεσποίνῃ, ἐχούσῃ ἀναρίθμητον στράτευμα, ἀνακαινιζούσῃ τὸ ῥητὸν τοῦ Ἰησοῦ, πλατευούσῃ τὸν χρισιανισμὸν, μεγίστῃ ἱνπερατρίτζῃ, καὶ αὐτοκρατορίδι πάσης Ρωσσίας, ἧς τὴν ἐπικράτειαν αἰωνίως ὁ Θεὸς διαφυλάξειε. Διὰ τὴν ὑπερτάτην χάριν τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος ἐν πάσῃ τῇ ἐνταῦθα διατριβῇ μου ἣν ὑπερμέτρως ἀπήλαυσα, τώρα ἀπεφάσισα (προτρέφωντας βαθυτάτην προσκύνησιν μὲ τὸν ἀσπασμὸν τοῦ κρασπέδου)ς διὰ νὰ ἀπέλθω ἀπὸ τὴν αὐλὴν τῆς αὐτοκρατορικῆς της μεγαλειότητος. Εἰς τοιοῦτον καιρὸν λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ παρακαλέσω ὅτι, ὅλα μου τὰ πταίσματα, καὶ ἐλαττώματα, ὁποῦ ὢντας ἐδῶ ἔπραξα, εὐσπλάγχνως νὰ μοῦ τὰ συγχωρήσετε, καὶ νὰ μὲ ἀξιώσετε τῶν προσταγμάτων σας πρὸς δούλευσίν σας, ὧν εἰς ἐδικήν μου ἄκραν ὑποχρέωσιν εὐδοκήσατε νὰ μὲ ὠφελήσετε· ἐγὼ δὲ εἰλίκρινῶς ἐπιθυμῶ, ὅτι ὁ εὐτυχιγμένος Πλανήτης αἰωνίως νὰ καταλάμπῃ ἀναμεταξὺ τοιούτων δύο μεγίστων, καὶ ἐξαιρέτων μοναρχιῶν, κεχαρισμένων ἀπὸ τὸν Παντοδύναμον Θεόν.

Εἰς ἀπόκρισιν τῆς τοιαύτης ἀναγνώσεως, διὰ προσταγῆς αὐτοκρατορικῆς ἐξεφώνησεν ὁ ἱστάμενος ἐγγὺς τοῦ Θρόνου ἐνεργητικὸς μυστικὸς σύμβουλος τῆς βασιλείας ὑποκαγγελαριος καὶ σταυροφόρος κόμης Μπεστουζιὲφ Ριούμην διὰ τοῦ ἑρμηνέως Τζιεκαλεύστο οὕτως. Ἡ μεγίστη αὐτοκρατορὶς γαληνοτάτη, κραταιοτάτη, αὐγουστοτάτη ἱνπερατρίτζα πάσης Ρωσσίας, εὐαρέστως εἰσήκουσε τόσον διὰ γράμματος τοῦ μεγίστου Σιὰχ, ὁποῦ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν αὐτὸν πρέσβυν, ὅσον καὶ διὰ στοματικῆς ἐπὶ τούτου παραστήσεώς του, διὰ τὴν φιλικὴν ἐπευγὴν τοῦ αὐτοῦ μεγίστου Σιὰχ, ἕνεκεν τοῦ ἀναβιβασμοῦ τῆς μεγίστης αὐτοκρατορίδος εἰν τὸν διαδοχικὸν πατρῶον ἱνπερατορικὸν Θρόνον πάσης Ρωσσίας· καὶ διὰ τὴν ἐπιβεβαίωσιν ἕνεκεν τῆς ἀπαραλάκτου μεταξὺ τῶν δύο ἡγεμονειῶν διατηρήσεως τῆς καλῆς ἀγάπης ὁποῦ εἶναι κατὰ τὰς συνθῆκας· ἡ αὐτοκρατορικὴ μεγαλειότης ὅλον ἐκεῖνο οὐ κατ' ἄλλον τρόπον τὸ ὑπονοεῖ, παρὰ εἰς εὐχαρίστησιν· καὶ ἀπὸ μέρους τῆς

luĭ, prea miraculosul Domn Nadir saŭ necomparabiluluĭ Beca a căruia egemonie D-ḑeŭ să o păzéscă. In audienţa egală cu a Paradisuluĭ deja am înmânat respectuosităţiĭ vóstre celeĭ prea marĭ, prea strĕlucite, prea fericite, prea demne, precum Mariau şi Sava; necomparată cu măreţia, cea maĭ înnaltă monarhă, a căruia coróná se întrece cu a Sóreluĭ, înfrumuseţéză coróna şi tronul, strĕluceşte peste egemonie şi măreţie ca şi sórele şi luna peste firmamentul ceresc. Cea maĭ alésă şi maĭ gloriósă în mijlocul împĕrăţiilor luĭ Mesia, cezară pacifică şi prea iubitóre stĕpână, avênd o armată nenumĕrată, reînoitóre cuvêntuluĭ luĭ Iisus, respânditóre creştinismuluĭ, prea mare împĕrătésă şi autocratóră a tótă Rusia a căria stĕpânire D-ḑeŭ în vecĭ să o păzéscă. Pentru prea marea graţie a măreţieĭ vóstre în tot timpul şedereĭ mele aicĭ, pe care cu îmbelşugare am primit'o, acum m'am hotărît (dând o închinăciune fórte profundă prin sĕrutarea póleĭ vesmêntuluĭ), ca să es din curtea autocratorică a măreţieĭ tale. In acest timp 'mĭ iau curajul să o rog, ca tóte greşelile şi lipsurile mele, ce fiind aicĭ le am făcut, cu milostivire să mi le ertaţĭ; şi să mĕ învredniciţĭ de ordinele vóstre spre serviciul vostru de care veţĭ bine voi să mĕ folosiţĭ spre a mea prea mare îndatorire. Eŭ cu sinceritate doresc ca prea fericitul planet etern să lucéscă între aceste douĕ prea marĭ şi escelente monarhiĭ prea dăruite de D-ḑeŭ cel a tóte puternic.

La audirea acesteĭ cetirĭ din ordinul autocratoric a pronunţat cel ce sta lângă tron, consilierul tainic în activitate a împĕrăţieĭ sub-cancelarul şi stavroforul comite Bestuzieff Riumin prin interpretul Ceacalevski, ast-fel: Prea marea autocratóră, prea strĕlucita, prea puternica, prea augusta împĕrătésa a tótă Rusia cu plăcere a audit atât prin scrisórea prea mareluĭ Şah, ce a luat'o de la ambasador; cât şi prin gura representanteluĭ în acest scop pentru felicitarea amicală a prea mareluĭ sĕŭ Şah cu înălţarea prea mareĭ autocratóră la succesiunea părintéscă a tronuluĭ imperatoric a tótă autocratoria Rusieĭ şi pentru afirmarea neschimbată între acéste douĕ egemoniĭ de conservarea buneĭ păcĭ ce este după tratate. Măreţia autocratorică tótă acésta nu o cugetă în alt mod decât spre mulţămire; şi din partea prea mareĭ măreţieĭ autocratorice este un scop

www.dacoromanica.ro

αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος ἐντελῆ σκοπὸν ἔχει, τὴν καλῶς στερεωμένην ἀναμεταξὺ τῆς ρωσσικῆς αὐτοκρατορείας, καὶ περσικῆς βασιλείας ἀγάπην, συνθήκην, καὶ σύμφωνον ἀριστογειτωνίαν· οὐχὶ μόνον αἰωνίως ἀπαραλλάκτως νὰ διαφυλάττῃ, καὶ ὑπερβολικᾶ νὰ στερεώνῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ πλατείνῃ, καθὼς ἡ πανηγυρικὴ πρεσβεία τοῦ μεγίστου Σιὰχ ἀξιοῖ, καὶ ὅλαι αἱ ἀξιέπαινοι μεταχειρίσεις τοῦ πρέσβεως· εἰς τοῦτο μὲ ξοχωριστὴν εὐχαρίστησιν ἡ αὐτοκρατορικὴ σεμνότης ἔμεινεν εὐχαριστημένη. Διὰ τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ ὁ αὐτὸς πρέσβυς δραστικῶς νὰ βεβαιώσῃ τὸν μέγιστον Σιάχ· ἐπειδὴ εὐχαριστήθη ὁ μέγιστος Σιὰχ νὰ κράξῃ τὸν αὐτοῦ κύριον πρέσβυν εἰς τὴν αὐλήν του· οὕτω καὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ μεγαλειότης ἐπρόσταξε νὰ τὸν πέμψῃ μὲ τὴν πρέπουσαν τιμὴν τῆς ἀξίας του, καὶ νὰ τὸν συντροφεύσῃ ἕως τὰ σύνορα μὲ κάθε αὐτάρκειαν· τελευταῖον τὸν αὐτὸν πρέσβυν βεβαιώνει τῆς αὐτῆς αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τὸ ἔλεος καὶ τὴν καλοκαγαθίαν. Μετὰ ταῦτα ὁ εἰρημένος ὑποκαγγελάριος ἐπῆρε τὴν γραφὴν κειμένην ἐγγὺς τοῦ Θρόνου, τειλιγμένην μὲ χρυσοΰφαντον, καὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ σεμνότης εὐδόκησε νὰ ἐπιθέσῃ τὴν χεῖρά της ἐπάνω εἰς αὐτὴν, καὶ ἐν ταυτῷ ὁ ὑποκαγγελάριος τὴν ἐνεχείρισε τῷ πρέσβει διὰ τοῦ Σιάχ. Μετὰ ταῦτα ἐκαλέσθη ὁ πρέσβυς ἀπὸ τὸν ὑποκαγγελάριον, καὶ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ἀνεντροπαλίστως· καὶ ἐξερχόμενος, ἐπροσκύνησε τρεῖς φοραῖς, καθὼς καὶ εἰς τὴν εἴσοδον· καὶ ἐσυντροφιάσθη ὁμοίως ἕως εἰς τὸ κατάλυμά του κατὰ τὸν τρόπον τῆς εἰσόδου· καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐδόθει τῷ β'. πρέσβει τράπεζα βασιλικὴ ἡμέρας ὀκτώ. Αὐτὸς ἐλτζῆς τῶν Περσῶν εἶχεν ἔλθῃ πρὸ τοῦ νὰ βασιλεύσῃ ἡ Ἐλισάβετ· καὶ εἶχεν ἀνταμώσῃ τὸν Μεκλεμπούργ, καὶ τὸν υἱόν του, τὸ βρέφος μὲ τὰ δῶρα, ὁπου ἀπὸ τὴν Περσίαν ἔφερε, τὰ δὲ δῶρα ἦσαν αὐτά· ἕνα τιμπάρι μὲ διαμάντια, καὶ ἄλλους λίθους πολυτίμους· ἕνα σκαμνὶ μὲ πετράδια πολύτιμα, μία βρακοζώνη μὲ διαμάντια· δώδεκα ταψία τραπέζης μαλαματένια μὲ πολυτίμους λίθους, ἔχοντα κάθε ταψὶ ἀπὸ τέσσαρα ὡρολόγια πολύτιμα· δώδεκα μαλαματένια δοχεῖα, ὡσὰν κουβάδες, μὲ λίθους καὶ αὐτὰ πολυτίμους. Ἔλεγαν δὲ πῶς οἱ Πέρσαι ἀπὸ τοὺς Μοσκόβους ἐζητοῦσαν βοήθειαν στρατεύματα δεκαπέντε χιλιάδας πεζοῦραν, πεντακόσια τόπια, πεντακοσίους τοπτζίδες, καὶ κουμπαράδες.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς Ἐλισάβετ συνέβη πόλεμος ἀναμέσος Μαρίας Τερέσας, ρηγίσσης Οὐγγαρίας, Θυγατρὸς Καρόλου, γυναικὸς τοῦ ἰνπεράτορος Φραγκίσκου, καὶ Φριδερίκου ρηγὸς Προυσίας, ὅταν ἀπὸ ἐλέκτωρ τοῦ ἰνπερίου ἐκηρήχθη

deplin, consolidarea bună între autocratoria Rusică și împărăția Persică, pacea, tratatul, și o conînțelegere prea bună de megieșie; nu numaĭ etern neschimbată să o păzéscă și să o confirme maĭ mult, dar și să o estindă, după cum pretinde misiunea publică a prea mareluĭ Șah, și alte relațiĭ vrednice de însemnat a ambasadoreluĭ. Pentru acésta respectuositatea autocratorică cu o deosebită plăcere a rĕmas mulțămită. Pentru care póte însușĭ ambasadorul să asigure puternic pe prea marele Șah: fiind-că a avut plăcere prea marele Șah să cheme pe al sĕŭ domn ambasador la curtea sa; așa și măreția autocratorică a ordonat să-l trimată cu tótă onórea cuvenită demnitațeĭ luĭ și să-l asocieze până la hotare cu tóte cele de trebuință. In sfîrșit asigură pe acelașĭ domn representant prea mareĭ sale autocratoriĭ cu milă și cu bună voință. După acea ḑisul sub cancelar a luat scrisórea ce sta lângă tron învălită în o pânză aurită și respectuositatea autocratorică a bine voit să pună mâna de asupra eĭ și atuncĭ sub cancelarul a înmânat'o ambasadoreluĭ pentru Șah. După aceea s'a chemat ambasadorul de cătră sub-cancelar și a plecat de acolo împreună cu aceĭ din jurul sĕŭ în liniște. Și eșind s'aŭ închinat de treĭ orĭ ca și la intrare; și s'a acompaniat de aseminea până la locuința sa după modul întrăreĭ. Și din acea ḑi; iarăși s'a dat ambasadoreluĭ masă regală opt ḑile. Acest representant al Perșilor a fost sosit înnainte de a împĕrăți Elisabeta; și a întâlnit pe Meclemburg și pe fiĭul sĕŭ copilul cu daruriĭ ce aducea din Persia, iar darurile era aceste: un *timbar* [76]) cu diamante și alte petre de mult preț, un scaun cu petre scumpe, o cingĕtóre cu diamante, 12 *farfuriĭ* de masă, de aur cu petre scumpe, avênd fie-care farfurie câte 4 ceasornice de mare preț, 12 vase de aur, ca niște cane, cu petre și aceste scumpe. Ḑiceaŭ că Perșiĭ cereaŭ dela Moscoviți ajutor de armată de 5000 pedestri, 500 tunurĭ, 500 topciĭ și *cumbarade* [77]).

Pe timpul împĕrățieĭ Elisabeteĭ s'a întêmplat resboiŭ între Maria Teresa, Regina Ungarieĭ, fiĭca luĭ Carol, femea împĕratuluĭ Francisc, și între Frideric regele Prusieĭ, când din Elector al imperiuluĭ s'a declarat rege Frideric și regat in-

www.dacoromanica.ro

ρήγας ὁ Φριδερίκος, καὶ αὐτοδέσποτος βασιλεὺς, καθὼς καὶ εἰς ἄλλο μου βιβλίον τὸ ἔγραψα· ὅστις τόσον εὐτύχησεν εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον, καὶ τόσον τόπον τοῦ ἰνπερίου ἐκυρίευσεν, ὁποῦ ἂν ἔλειπεν ἡ ρωσσικὴ βοήθεια, ἤθελε κυριεύσει καὶ αὐτὸν ἰνπερατορικὸν Θρόνον τὸ Μπέτζι, ὡς ἔλεγαν· τὰ δὲ συχνὰ ἰδιόχειρα τῆς Μαρίας πρὸς τὴν Ἐλισάβετ, καὶ παρακαλέματα βασιλίσσης, καὶ κινήματα γυναικὸς πρὸς γυναῖκα, ἐκίνησαν τὴν τῶν Μοσκόβων βοήθειαν· καὶ ἀναδεχθέντες οἱ Μόσκοβοι τὸν κατὰ τοῦ Φριδερίκου πόλεμον, τὸν ἐνίκησαν, τὸν ἐμπόδισαν, καὶ τὸν ἐβίασαν νὰ ἀγαπήσῃ μετὰ τοῦ Καίσαρος, ταὐτὸν εἰπεῖ μετὰ τοῦ ἰνπεράτορος.

Τόσον δὲ ἐλεήμων καὶ μαγαλόδωρος ἦτον ἡ Ἐλισάβετ, ὥστε ὁποῦ ἐφοβήθησαν οἱ ἄρχοντες μὴ πτωχύνῃ τὸ Θησαυρροφυλάκιον, καὶ τῆς ἔλεγαν νὰ περιμαζώξῃ τὸ χέρι της, ἐμπόδιζαν καὶ τοὺς πρὸς αὐτὴν προσερχομένους ἐντοπίους, καὶ ξένους καὶ ζητοῦντας ἐλεημοσύνην. Μίαν ἡμέραν, (ἀπὸ τοῦτο καταλαμβάνετε καὶ τὰ ἄλλα της) μίαν ἡμέραν, ἐπίσημον δὲ ἡμέραν, μετὰ τὴν Θείαν λειτουργίαν, καθημένη μετὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ ἀρχιμανδριτῶν, καὶ ἡγουμένων, ὡς ἔθος, εἰς τὸν καφὲ, ἢ εἰς τὸ τζάϊ, τῆς ἔφεραν ἕνα μεγάλον δίσκον μαλαματένιον μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἦτον δύο χιλιάδες φλωρία καινούρια, ὁποῦ τὰ ἔκαμαν καὶ αὐτὰ καὶ τὸν δίσκον ἀπὸ ἕνα νεοφανὲς καινούριο μέταλλο, ὁποῦ τότε ἐκείνας τὰς ἡμέρας εὑρέθη, καὶ τὰ ἔφεραν διὰ νὰ τὰ ἰδῇ, καὶ νὰ τὰ χαρῇ. Ἡ δὲ Ἐλισάβετ πιάνοντας τὸν δίσκον, ἀφοῦ ἐκύταξε καὶ αὐτὸν καὶ τὰ φλωρία, καὶ ὀλίγον τι τὰ ἐμάλαξεν ἔκραξεν ἕνα ἀπὸ τοὺς παρακαθημένους ἡγουμένους, ἀλλὰ νέον, καὶ ὡραῖον, καὶ τοῦ ἐχάρισε καὶ τὸν δίσκον καὶ τὰ φλωρία τουτὸν ὁποῖον μετ᾽ οὐ πολὺ καὶ ἀρχιερέα τὸν ἔκαμε.

Ματθαῖος ὁ Ἀλεξανδρείας, (ἀκούσατε καὶ ἄλλο παραστατικὸν τῆς πλουσίας της δόσεως) ἔστειλε Μελέτιον τὸν ἀρχιμανδρίτην πρὸς αὐτὴν μὲ γράμματα πατριαρχικὰ ὁποῦ τὰ γραψα ἐγὼ μὲ τὸ χέρι μου, εἰς τὴν Πόλιν ὤντας ὁ Πατριάρχης, κ᾽ ἐγὼ παρακαλῶντας νὰ τὸν στείλῃ τριῶν χρυσοβούλλων τῆς Μοσκοβίας ἐτήσιον τριῶν ἐκλησιῶν, τοῦ πατριαρχείου, τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἁγίου Σάββα, καὶ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, τὰ ὁποῖα καὶ τὰ τρία τὰ ἠλέησεν ὁ ἀείμνηστος βασιλεὺς Ἀλέξιος Μιχαηλοβίτζης, ὁ πάππος τῆς Ἐλισάβετ. Οὐ μόνον δὲ αὐτὰ αὐτὸς, ἀμὴ καὶ ἄλλα ἐλέη εἰς ἄλλα μοναστήρια τῶν Ρωμαίων διὰ χρυσοβούλλων ἰδίων του ἐδιώρισεν. Εἶχαν δὲ περάσῃ κοντὰ τριάντα χρόνοι, ὁποῦ ἦταν ἀπλήρωτα αὐτὰ τὰ Ἀλεξανδρινὰ, καὶ ἐποσοῦντο τὰ ἐτήσια ἕως εἴκοσι πουγγία· ἡ δὲ μακαρίτισσα Ἐλισάβετ

depedent, după cum și în altă carte a mea am scris. Care în atâta a fost de fericit în acest resboiŭ. și atâta loc a cucerit din imperiŭ, în cât dacă lipsea ajutorul rusesc era să cucerească și însuși tronul împĕrătesc Beciul (Viena), după cum spunéŭ. Iară desele epistole autografe a Marieĭ cătră Elisabeta și rugămintele împĕrăteseĭ cătră împĕrătésă și sentimentele femeĭ cătră femee, a mișcat ajutorul Moscoviților. Și reluând Moscoviții resbelul în contra luĭ Frideric l-a învins, l-aŭ impedicat, și l-aŭ silit să se împace cu Cezarul, adică cu Imperatorul.

Atât de milostivă și dăruitóre era Elisabeta, în cât se temea boerii să nu sĕrăcéscă tesaurul public; și 'ĭ ḑicéŭ să-și restringă mâna eĭ, și impedicaŭ și pe aceĭ ce se aduna în jurul eĭ localĭ și strĕinĭ și care-ĭ ceréu milostenie. Intr'o ḑi (din acésta înțelegeți și altile de ale eĭ). Intr'o ḑi, ḑi însemnată, șeḑênd după sânta liturgie cu boerii și arhiereii și arhimandriții și egumenii, ca de obiceiŭ, la cafe s'aŭ la cĭaĭ, ĭ'a adus un mare disc de aur; pe care era 2000 galbenĭ noĭ ce-ĭ fabricase și pe aceștia, și discul dintr'un metal noŭ aflat ce s'a descoperit în ḑilele acelea și ĭ-aŭ adus ca să'ĭ vaḑă și să se bucure. Iar Elisabeta luând discul, după ce s'a uitat și la el și la galbenĭ și ĭ-aŭ atins puțin, a strigat pe unul din egumenii ce ședea lângă ea, dar tĕnĕr și frumos, și ĭ-aŭ hărăzit și discul și galbenii luĭ; pe care nu după mult l'aŭ făcut și arhiereŭ.

Mateĭ al Alexandrieĭ (ascultați și alt exemplu representând dărnicia sa bogată) a trimes pe Meletie arhimandritul la ea cu scrisorĭ patriarhale. Pe care le am scris eŭ cu mâna mea, fiind în Constantinopol Patriarhul și eŭ; rugând'o să-ĭ trimétă subvențiunea după treĭ hrisóve a Moscoveĭ la cele treĭ biserici: a patriarhieĭ, a Alexandrieĭ sântul Sava, și a St. marele Martir Gheorghe, pe care pe trustrele le-a miluit în tot-déuna pomenitul împĕrat Alexe Mihailovicĭ, moșul Elisabeteĭ. Nu numaĭ aceste dar și alte mile la alte monastirĭ grecești aŭ hotărît prin propriile luĭ hrisóve. Eraŭ deja trecuți cam treĭ-ḑecĭ anĭ de când eraŭ neplătite aceste ale Alexandrieĭ și se resuma subvențiunea anuală până la 20 de pungĭ. Iară fericita Elisabeta

www.dacoromanica.ro

καὶ αὐτὰ ἐπλήρωσε, καὶ τὸν Πατριάρχην χάριν δέκα πουγγία ἀπέστειλε, καὶ τὸν ἀρχιμανδρίτην χίλι γρόσια ἐφιλοδώρησε. Μὲ αὐτὰ ἠδυνήθη νὰ ἀνακαινίσῃ ὁ Πατριάρχης τὸ Κουτλουμοῦσι, ὡς εἴπαμεν, καὶ ἄλλα τινὰ κτίρια εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ εἰς Αἴγυπτον· χάρις μεγάλη, καὶ βασιλοπρεπὴς, ὄχι ὥσπερ ἡ πρὸς τὸν Χαλκηδόνος πατρικὴ χάρις ἑκατὸν πενῆντα ρουμπλίων σαμούρια, καὶ πενῆντα φλωρία, χάρις ὀλίγη καὶ φειδωλή, καθὼς ἡ προγραφεῖσα ἐπιστολὴ τοῦ πάππου της δηλοποιεῖ.

Τὸ εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος πλησίον τοῦ Ἄθωνος ἱερὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου Γεωργίου, εἶναι κτίριον τοῦ ἁγίου Παύλου, υἱοῦ τοῦ εὐσεβεστάτου Μιχαὴλ Ραγκαβὲ, βασιλέως Ρωμαίων, τοῦ αὐτου λέγω, ὁποῦ ἔκτισε καὶ τὸ Χλωροποτάμου διὰ χειρὸς τοῦεὐσεβεστάτου βασιλέως Ρωμανοῦ τοῦ γέροντος, ἐκεῖνο δὲ τὸ ἔκτισεν ὕστερον διὰ χειρὸς τοῦ τότε κράλη τῶν Βουλγάρων, δὲν ἐνθυμοῦμαι τὸ ὄνομά του, ὅστις εἶχεν εἰς γυναῖκα Ἑλένην τὴν Θυγατέρα τοῦ Ρωμανοῦ· καὶ παρ' αὐτοῦ ὁ Παῦλος, ὡς ἅγιος, ἀπὸ τὸ ἅγιον Ὄρος προσκληθεὶς, ὑπῆγεν εἰς Βουλγαρίαν, καὶ τὸν ἐχριστιάνισε καὶ αὐτὸν, καὶ τὴν Βουλγαρίαν, καὶ τὰ ἑξῆς· διὰ δὲ τὴν ἀγάπην τοῦ ἁγίου Παῦλου, καὶ τὴν μεσητείαν, ἔστειλεν ὁ κράλης καὶ ἔκτισε τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Παύλου. Ὁ κράλης πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀφιέρωσε καὶ πεντὲξ κομμάτια τίμια ξύλα, ὁποῦ εἶχαν χαρίσει εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ κράληδες, ὁποῦ ἐχριστιάνιζαν, οἱ βασιλεῖς τῶν Ρωμαίων, διὰ νὰ εἰρηνεύωσι, καὶ νὰ μὴ τοὺς πολεμοῦσι· τὰ ὁποῖα τὰ ἐκόλλησε, καὶ τὰ ἔβαλλε μέσα εἰς ἕνα σταυρὸν, ἐκατασκεύασε, τὸν ὁποῖον τὸν ἔχουν καὶ τώρα οἱ Ἁγιοπαυλῖται· τοῦτον δὲ τὸν σταυρὸν λαβὼν ὁ σκευοφύλαξ, ὁ καὶ ἀρχιμανδρίτης, ἀπῆλθε χάριν ἐλεημοσύνης εἰς Μοσκοβίαν εἰς τὰς εὐτυχισμένας ἐκείνας ἡμέρας τῆς Ἐλισάβετ· ἡ δὲ Ἐλισάβετ χάριν εὐλαβείας ἐξεκόλλησεν καὶ ἐπῆρεν ἕνα κομμάτι ἀπ' ἐκεῖνα τὰ τίμια ξύλα μακρὺ ὧν ἕνα ἁρμὸν τῶν δακτύλων, ὡς εἶναι καὶ τὰ ἄλλα, καὶ δι' αὐτὸ ἔκαμε τῶν ἐναπολειφθέντων τὴν θήκην πολύτιμον· ἔδωκε δὲ καὶ χρυσόβουλον ἀξιοθέατον, νὰ λαμβάνῃ τὸ μοναστήριον τοῦτο τοῦ ἁγίου Παύλου ἀπὸ τὴν Μοσκοβίαν κατ' ἔτος ἑκατὸν ρουμπλια νομίζω. Ὄντας δὲ φιλελεήμων ἡ Ἐλισάβετ, ἦτο καὶ συμπαθητική. ἐκεῖνο γὰρ σύρνει τοῦτο, ἡ ελεημοσύνη δηλαδὴ τὴν συμπάθειαν· ὅθεν εἰς τὰς ἡμέρας της κεφάλια δὲν ἐκόπηκαν, αἵματα δὲν ἐχύθηκαν, οἱ δήμιοι δὲν ἐχρειάσθηκαν· ὡς καὶ οἱ κλέπται τῆς Ρωσσίας, καὶ οἱ φονεῖς καὶ ἄλλοι ἄξιοι θανάτου δὲν ἐθανατόνονταν, ἀλλ' ἄλλοι ἐξωρίζονταν, ἄλλοι δὲ εἰς μεταλλικοὺς τόπους, καὶ ἄλλοι ἀλλοῦ νὰ δουλεύουν καταδικάζονταν, καὶ ἄλ-

și pe aceste le-a plătit și patriarhului ĭ-a trimes dară dece pungĭ, și a dăruit și pe Arhimandritul cu o mie de leĭ. Cu aceste a putut să reînoiască patriarhul (monastirea) Kutlumuseĭ, cum am ḑis, și alte zidirĭ în Alexandria și în Egipt. Har mare și regal nu precum darul părintesc căță al Halcedonuluĭ samure de 150 de ruble și 50 de galbenĭ; darŭ mic și sgârcit după cum epistola părinteluĭ eĭ arată.

In sântul Munte lângă Aton, la sânțita monastire a St. Gheorghe este o zidire a sântuluĭ Pavel, fiiul prea piosuluĭ Mihail Rangabe, împĕratul Romeilor, acelașĭ, ḑic, care a zidit și Hloropotamu prin mâna prea piosuluĭ împĕrat Roman cel bĕtrân. Pe acea a ḑidit-o maĭ în urmă prin mâna sa craiul de atuncĭ al Bulgarilor, nu'mĭ amintesc numele luĭ; care avea de femee pe Elena fiĭca luĭ Roman. Și de acesta Pavel ca sânt s'a chemat dela sântul Munte, s'a dus în Bulgaria și la creștinat și pe el și pe Bulgaria și altele. Pentru dragostea sântuluĭ Pavel și mijlocire a trimes craiul și a zidit acésta monastire, care se numește a sântuluĭ Pavel în acelaș loc unde era ascet, venind după sevârșirea Hloropotamuluĭ. Decĭ la acéstă monastire a St. Pavel craiul a afierosit pe lângă altele și 5—6 bucățele din st. lemn, ce i le-a dăruit luĭ și celor lalțĭ craĭ înainte de dênsul care era creștinĭ, împĕrațiĭ Romeilor, ca să aibă pace și să nu-ĭ bată cu resboiŭ. Pe care (bucățele) le a conunit, le-a legat, și le-a pus în o cruce ce o a făcut, pe care o posed acuma Aghiopavlițiĭ. Acéstă cruce luând'o Skevofilaxul și Arhimandritul s'a dus pentru milă la Moscova în ḑilele cele fericite a Elisabeteĭ. Iar Elisabeta pentru evlavie a desprins și a luat o bucată din acele cinstite lemne, lungă ca o închietură de degete precum sunt și cele lalte; și pentru acea a făcut celor ce a remas o cutie de mult preț. A dat și hrisov și demn de vĕḑut, ca să ĭa monăstirea acésta a St. Pavel din Moscua câte 100 de ruble anual, socot. Fiind Elisabeta milostivă era și simpatică, căcĭ acea atrage la acésta; adică milostenia la simpatie. De acea în ḑilele eĭ capete nu s'aŭ tăĭat, sînge nu s'aŭ vĕrsat, calăĭ nu s'a întrebuințat; în cât și tâlhariĭ rusieĭ, și ucigătoriĭ și alțiĭ vrednicĭ de mórte nu s'a omorît. Dar alțiĭ s'aŭ surgunit uniĭ la locurile de mine, și alțiĭ aiurea

www.dacoromanica.ro

λοι εἰς ταῖς φυλακαῖς ἀπερρίχνονταν. Τοιαύτη χουσῆ βασίλισσα ἐφάνη εἰς τοὺς καιρούς μας ἡ Ἐλισάβετ, αἰωνία ἡ μνήμη της.

Ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ Μαρίας τῆς Τερέσας ἀνέφερα, καὶ ἐπειδὴ τὰς ἐπαρχίας καὶ τόπους τῆς Μοσκοβίας καὶ Χαμπεσίας σᾶς ἐφανέρωσα, πρέπον καὶ ἀκόλουθον εἶναι νὰ φανερώσω καὶ τὰς ἐπαρχίας τῆς Γερμανίας, διὰ νὰ μάθετε καὶ αὐτὰς, πολυμαθεῖς νὰ γενῆτε, καὶ νὰ μὲ συγχωρῆτε.

Δίπλωμα βασιλικὸν διὰ τῆς ἱερᾶς βασιλικῆς μεγαλειότητος, ὁποῦ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς εὐτυχοῦς αὐτῆς στέψεως ἀπεφασίσθη νὰ δοθῇ εἰς τὰς διοικήσεις, καὶ τάξεις τοῦ βασιλείου Οὐγγαρίας.

Ἡμεῖς Μαρία Τερέσα, Θείᾳ χάριτι βασίλισσα Οὐγγαρίας, καὶ τῆς Μποεμίας, Δαλματίας, Κροβατίας, Σκλαβωνίας, Ρουτίας, Σερβίας, Γαλιτίας, Λιδομερίας, Κουμανίας, Καλγατίας. Ἀρχιδοὺξ Αὐστρίας, δοὺξ Μπουργουντίας, Μπραπαντίας, τῆς ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας Σιλεσίας, Μεδιολάνων, Στιρίας, Καρινθίας, Καρνιολίας, Μάντουας, Πάρμας, Πλακεντίας, Λιαμπούργης, Γιλδρίας, Ριτεμπούργης, Μωραβίας, τῆς ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας Λουτατίας. Κόμης Χαπιμπούργης, Φιλανδρίας, Τερόλης, Φερετιμπούργης, Γοριτίας, Τραδικίας, Ἀρτεσίας, Λογγοβαρδίας, Ἀσαλκίας. Κόμης Χαμυρίας, Μαρσίας, Σκαβωνίας, Τουλιμένης, Μαχόνης, τῶν ἀλῶν, καὶ τῆς Μελιδίας. Ἐξ ὑπανδρείας δούκισσα Λοταργγίας, καὶ Μπάρι· μεγάλη δουκέσα Ἐλμίνας· ὡς τοῦ προρρηθέντος βασιλείου τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῶν λοιπῶν βασιλειῶν, καὶ τῶν μερῶν τῶν ἡνωμένων αὐτοῖς βασίλισσα· καὶ πάγει λέγωντας....

Ἐδόθη εἰς βασιλικὸν κάστρον τοῦ Μποζονίου ᾳψμα'. Ἰουνίου κγ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀνέφερα καὶ περὶ τοῦ Ταχμάσκουλ Χὰν, πρέπον, καὶ ἀκόλουθον εἶναι, νὰ γράψω τὴν κατα τοῦ Μόγολ νίκην αὐτοῦ· διὰ τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὑπεριφανεύθη, καὶ ὁ ἐλτζῆς τοῦ εἶπε τὰ ὅσα εἶπεν ὑπερήφανα ἀνωτέρω.

s'aŭ condemnat să muncéscă, ĭar alțiĭ aŭ fost aruncați în închisorĭ. Ast-fel de aurită împĕrătésă s'a arĕtat în timpurile nóstre Elisabeta, eternă amintirea eĭ.

Dar fiind-că am raportat despre Maria Teresa și fiind-că am arĕtat provinciile și localitățile Moscoveĭ și posesiunele eĭ este cuviincios și consequent să arĕtăm și provinciile Germane, pentru ca să le știți și pe aceste și să fiți maĭ învĕțați, și mĕ ertați.

Diplomă împĕrătéscă pentru prea marea sânțita mareție împĕrătéscă, care pe timpul fericiteĭ sale încoronarĭ s'a hotarît să se dea la administrațiile și gradele regatuluĭ Ungarieĭ.

Noĭ Maria Teresa, din grația luĭ D-ḍeŭ, regina Ungarieĭ și a Boemieĭ, Dalmațieĭ, Chorvatieĭ, Sclavonieĭ, Rutenieĭ, Serbieĭ, Galițieĭ, Lidomerieĭ, Cumanieĭ, Kalgatieĭ, Arhiducesa Austrieĭ, Ducesa Burgundieĭ, Brabanteluĭ de sus și a Sileziеĭ de jos, Mediolanuluĭ, Stirieĭ, Carintieĭ, Carnioleĭ. Mantueĭ, Parmeĭ, Placentieĭ, Limburguluĭ, Ghildreĭ, Ritemburguluĭ, Moravieĭ de Sus și de Jos, Lituanieĭ. Contesa Hamburguluĭ, Filandieĭ, Tiroluluĭ, Feredemburguluĭ, Goricieĭ, Tradicieĭ, Artesieĭ, Longobardieĭ, Azalcieĭ, Comtesa Hamireĭ, Marsieĭ, Scavonieĭ, Tulimeneĭ, Mahoniĭ de la mare, și a Meledieĭ. Din casătorie ducesă Lotaringieĭ și Baruluĭ; Mare ducesă D'Elmina precum și a sus ḍisuluĭ regat a Ungarieĭ și a altor regate și împĕrătésă părților celor unite cu ele. Și continuă ḍicênd....

S'a dat în castru împĕrătesc din Bozoniu la 1741 Iunie 23 Dar fiind-ca am raportat și despre Hanul Tahmasculuĭ este de nevoe și consequent să scriŭ și învingerea luĭ asupra luĭ Mogol; pentru care acesta s'a mândrit și representantul sĕŭ a ḍis câte a spus maĭ sus cu superbie.

Lăsăm acéstă descriere netradusă, pentru cuvêntul că nu are nicĭ un interes pentru noĭ Românĭ; dar o publicăm în textuĭ original spre a se conserva complectă scrierea luĭ Daponte.

Περιγραφὴ τῆς νίκης τοῦ Ταχμάσκουλου κατὰ τῶν Ἰνδῶν.

Ὁ Μεχμὲτ Σὰχ μονάρχης τῆς Ἰνδίας, μέγας Μόγολ δίδει τῷ Ταχμάσκουλ τὸν τίτλον, νὰ ὀνομάζεται Σὰχ ναὸὶρ, βασιλεὺς τῶν βασιλέων, βασιλεὺς τοῦ καιροῦ, καταφύγιον τῶν Μωαμετάνων, παράδειγμα τῶν νικητῶν, διάδοχος, καὶ μιμητὴς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος· ἔπειτα λέγει οὕτως.

www.dacoromanica.ro

Ὁ μέγας Σὰχ Ναδὶρ στέλλωντάς μοι ἕνα του πρέσβυν, διὰ νὰ τρατάρωμεν μερικὰς ὑποθέσεις, ἕκαμα ὅσον ἦτον δυνατὸν, διὰ νὰ τὸν ἐπιστρέψω τὸ ὀγλιγορώτερον· ὁ Σάχης δὲν εἶχεν ἀνάγκην, νὰ ξαναπέμψῃ εἰς τοῦ λόγο μου τὸν Μωαμὲτ χὰμ τὸν βιχὰν, ἐὰν οἱ ἐδικοί μου μινίστροι δὲν ἤθελαν εἶστε ἀμελεῖς· οἱ ὁποῖοι ἀργοπόρησαν νὰ τοῦ δώσουν τὴν ἀπόκρισιν, συμπεραίνοντες τὸν Μωαμὲτ μὲ διαφόρους ὁμιλίας. Ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἐπεθύμησαν μᾶλλον νὰ μὲ βάλλουν εἰς μίαν ὑπόσχεσιν νὰ κάμω νὰ προξενιθοῦν διχόνοιαι μεταξὺ τῶν ἡμετέρων δύο βασιλειῶν, ἀντὶς νὰ βάλλουν εἰς πρᾶξιν ἐκεῖνο, ὁποῦ ἐγὼ τοὺς ἐπρόσταξα. Αὕτη ἐστάθη ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν μὴν ὑποφέρωντας ὁ Σὰχ ναδὶρ τὴν μετ' ἀργοπορείαν ἐπάνοδον τῶν πρεσβειῶν του, ἀπεφάσισε νὰ ἔλθῃ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν ἐδικήν μας ἐπικράτειαν. Ἐκεῖ ἠκολούθησαν πόλεμοι, ἀλλὰ ἡ νίκη φανερωθεῖσα εἰς βοήθειάν του, καὶ ἡ τύχη συμβοηθοῦσα αὐτῷ, ἔφθασεν εἰς τόσον, ὁποῦ ἐκυρίευσεν τὴν ἐδικήν μου βασιλείαν.

Αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς τὸ Δέλι ὡς μονάρχης, μὲ ὑπέταξεν, ἐπῆρεν ὅλα μου τὰ τζεβαέρια, καὶ λίθους πολυτίμους· προσέτι ἠθέλησεν ἀπὸ λόγου μου νὰ τοῦ δώσω κατάστιχον τῶν ἐδικῶν μου εἰσοδημάτων, ὑποσχεθεὶς νὰ μὲ στερεώσῃ πάλιν ἐπάνω εἰς τὸν Θρόνον μου. Διὰ τοῦτο ἐγὼ τὸν φανερώνω νόμιμον μονάρχην, καὶ κύριον πασῶν τῶν γαιῶν, τῶν τοποθεμένων πρὸς τὸν Πονέντε· δηλαδὴ τὴν ἐπαρχίαν Νόνδβεχ, τὴν Θάλασσαν σμίδαν, τὸ ποταμὸν Σάγγαριν, τὸ Χαμπαοὺρ, τὸν ἰσθμὸν τοῦ Καμποοὺλ, τὰ ὄρη τοῦ Πάταν, καὶ τοῦ Τιάτ, τὸ κάστρον Τέσελ, τοῦ Κονταμπάτ, καὶ ὅλα τὰ πέριξ τοῦ Πάτα, καὶ τοῦ Τάτα, κρατῶντας διὰ λόγου μου ὅλην τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Ἰνδογουστάν. Αὕτη ἡ παράδοσις περιέχει ὅλην τὴν ἐπαρχείαν, τοποθεμένην ἀπὸ τὸ Κανταχὰρ μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ. Ἰδοὺ καὶ τὸ κατάστιχον τῶν λαφύρων, ὁποῦ ὁ ταχμάσκολ χὰν ἔκαμεν εἰς ταύτην τὴν νίκην· οἱ Ἐλέφαντες, αἱ κάμηλοι, ἡ ἀρτελάρια, τὰ τζαντήρια, καὶ ἄλλαι πολεμικαὶ ἀποσκευαὶ, ὁποῦ ἐπάρθησαν εἰς διαφόρους πολέμους, ὑπερβαίνουν τὴν τιμὴν τριῶν κουρωνίων· τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ρούσπια εὐγαλμένα ἀπὸ τὸν Θυσαυρὸν τοῦ μεγάλου Μόγολ πρὸς δεκαπέντε κουρώνια· τὰ μαργαριτάρια, καὶ λίθοι πολύτιμοι παντοίου εἴδους πρὸς ὀκτὼ κουρώνια· ἡ βασιλικὴ κλίνη τοῦ Μωάμεθ σὰχ γεμάτη ἀπὸ τζεβαέρια ἐτιμήθη ἑπτὰ κουρώνια· ὁ βασιλικὸς Θρόνος κεκοσμημένος ἀπὸ διαμάντια ἐτιμήθη ἐννέα κουρώνια· τὰ ἀργυρᾶ σκεύη, καὶ ἄλλα ἀργυρᾶ παρόμοια ταψία, κεκαλλωπισμένα καὶ αὐτὰ ἀπὸ πολυτίμους λίθους, ἐτιμήθησαν ἕνδεκα κουρώνια· τὰ μετρητὰ ἄσπρα καὶ τὰ τζεβαέρια ὁποῦ ἐπάρθησαν ἀπὸ τὰς παλλακίδας, καὶ ἀπὸ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ὑπερβαίνουν τὰ τρία κουρώνια· ἡ ἀπόκτησις τῆς λεηλασίας τῆς πόλεως τοῦ Δέλι πλησιάζει πρὸς τὰ δέκα κουρώνια· ἡ φορολογία ὁποῦ ἐδιωρίσθη εἰς τοὺς οἰκήτορας τιμᾶται ἄλλα δέκα κουρώνια· ἡ ἀπόκτησις ἀπὸ τοὺς Ὀνκουΐλστ, καὶ ἄλλα πρόσωπα ὁποῦ ὑπερετοῦσαν τοὺς Ὀμτάμπας, Νάχαλστ, καὶ Ραϊάτστ, πλησιάζει ὁμοίως εἰς τὰ δέκα κουρωνία· ἐκεῖνο ὁποῦ ἐπάρθη ἀπὸ τὸν Κομορδιχὰμ μουσαίπην τοῦ μεγάλου Μόγολ τιμᾶται ἑκατὸν ἓξ κουρώνια· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ ἐπάρθη ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα τοῦ Καβρδὰμ, Μοντζαφορκὰμ, Ἀλκαμεδχὰμ, καὶ Σατασχὰμ, καὶ ἀπὸ ἄλλους μινίστρους μουσαίπιδες, (οἱ ὁποῖοι ἐφονεύθησαν ὅλοι κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ θέλησιν τοῦ Ταχμάσκουλ χὰν) συμποσοῦται ἡ ὁλοτης ἑκατὸν ἕνδεκα κουρώνια. Ἂς εἶναι δὲ εἰς εἴδησιν τοῦ καθ' ἑνὸς, πῶς τὸ κουρώνιον κάμνει δέκα μιλλιούνια ρούσπια, καὶ τὸ ρούσπιον κάμνει πενῆντα ἄσπρα τῆς Φράντζας. Ὅθεν ὅλη ἡ προρρηθεῖσα σοῦμμα τῶν κουρωνίων συμποσοῦται δύο χιλιάδες ἑπτακόσια ἑβδομηνταπέντε μιλλιούνια λίτραις τῆς Φράντζας· πλοῦτος τόσον ἄμετρος. Ὅμως τὸ περισσότερον μέρος ἐπάρθη ἀπὸ τὴν πόλιν μόνον τοῦ Δέλι. Καὶ μὲ πολὺν κόπον ἤθελε τὸ πιστεύσῃ καθένας, ἐὰν δὲν ἠξεύρωνταν ποῖα νὰ ἦναι τὰ πλούτη τῆς Ἰνδίας, καὶ ἐὰν δὲν ἠξεύτωνταν ἀκόμη πῶς τὰ ἐργόχειρά της, καὶ οἱ καρποὶ ὁποῦ ἡ γῆ δίδει, λαμβάνουν μεγάλας σούμμας χρυσίου τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον ἀπὸ τὴν Ἀσίαν, καὶ Εὐρώπην, ἡ ὁποίαις σούμμαις δὲν εὐγαίνουσι πλέον ποτὲ ἀπὸ τὸν τόπον. Προσέτι ὁ Ταχμάσκουλ χὰν ἐδιώρισεν εἰς τὸν μέγαν Μόγολ ἐτήσιον δόσιμον τριῶν κουρωνίων, ἤγουν ἑβδομηνταπέντα μιλλιούνια μονέδα τῆς Φράντζας· ἐδιώρισε καὶ τὰ πρὸς τροφὴν ἀναγκαῖα τῆς κούρτης τοῦ αὐτοῦ Μόγολ πρὸς πέντε κουρώνια ἀπὸ ρούσπια, ἤγουν ἑκατὸν δέκα μιλλιούνια λίτραις. Ἡ κακὴ κυβέρνησις τῆς βασιλείας τοῦ Μόγολ ἐπροξένησεν αὐτὴν αἰφνήδιον καταστροφὴν, ὁποῦ ὁμοία αὐτῆς δὲν ἀναγινώσκεται εἰς τὰς ἱστορίας. Ἀνεστέναζε τὸ πλῆθος, ὁ λαὸς ἀπὸ τοὺς μεγιστάνους· ὁ δὲ Μεχμὲτ σὰχ πρέντζιπες ἀνάξιος, καὶ ἀνίσχυρος, ὅλος βεβυθισμένος εἰς τὰς ἡδονὰς, ἄφηνε τὴν φροντίδα τῆς βασιλείας εἰς τοὺς δύο τυρμοσαίπιδες, Καουδορὰμ, καὶ Καμορδιχὰμ, οἱ ὁποῖοι εἰς ἄλλο δὲν ἐπρόσεχαν, παρὰ εἰς τὸ νὰ θησαυρίζουν· ἡ ἐπικράτεια ὑστερεῖτο ἀπὸ στρατεύματα, διότι οἱ Γκενεράλιδες οἱ ὁποῖοι εἶχαν χρέος νὰ τὰ πληρώνουν, καὶ νὰ τὰ φυλάττουν, ἐσφετέριζαν ταῖς σούμμαις, ὁποῦ δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἐλάμβαναν· οἱ ἀποστάται τῆς ἄκρης τοῦ Μαλαμπὰρ, καὶ τοῦ Κουρομανδὰλ εἰσήρχοντο μὲ ἄλλα πλήθη ἁρματωμένα ἕως εἰς τὸ Ἰνδουστάν· ἔνθα ἡ παρὰ μικρὰ ἐναντιότης, ὁποῦ παρ'

www.dacoromanica.ro

αὐτῶν προϋπαντεῖτο, ἐφανέρωνε τὴν εὐκολίαν ὁποῦ ἦτον, διὰ νὰ ὁρμήσουν κατὰ τῆς βασιλείας. Καὶ εἰς καιρὸν ὁποῦ ὁ Ταχμάσκουλ χὰν ἐξάπλωνε τὰς νίκας του μὲ μίαν ἁρμάδα ὀγδοήντα χιλιάδων ἱππέων, καὶ εἴκοσι χιλιάδων πεζῶν, καλὰ ἁρματωμένων, καὶ ἐξησκημένων, φέρωντας μαζί του διακόσια πενῆντα κομμάτια τόπια· ἐστέκετο ἐξ ἐναντίας ὁ Μεχμὲτ σὰχ εἰς τὸ Δέλι ἥσυχος, καὶ ἀξεγνίαστος· λογιάζωντας πῶς νὰ ἔκαμεν ἕνα μεγάλο πρᾶγμα, συνάζωντας ἕνα στρατόπεδον διακοσίων χιλιάδων ἱππέων, καὶ πεντακοσίων χιλιάδων πεζούρα, ἔξω ἀπὸ πέντε χιλιάδας ἐλέφαντας ἁρματωμένους εἰς πόλεμον, καὶ ὀκτὼ χιλιάδας κομμάτια τόπια· μὲ αὐτὴν τὴν διαφορὰν ὅμως, πῶς ἕνα τοιοῦτον πολυάριθμον στρατόπεδον, ἦτον συναθροισμένον μὲ πολὴν σύγχησιν, καὶ ἐλλειπὲς ἀπὸ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα τῆς τροφῆς του· ὁ πόλεμος ὁποῦ ἠκολούθησεν εἰς τὰς εἰκοσιδύο τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τριακονταεννέα, ὁποῦ ἐχάθηκαν ἑκατὸν χιλιάδες ἄνθρωποι, καὶ ἕνα μέρος ἀπὸ τὴν φαμιλίαν τοῦ Μόγολ, ἐφανέρωσε τὴν δυστυχίαν αὐτοῦ, καὶ ἐβεβαίωσε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ εἰς τὸν Ταχμάσκουλ χὰν, (χὰν, καὶ σὰχ, λέγεται βασιλεὺς), ὁ ὁποῖος ἔκοψε καὶ μονέδα μὲ αὐτὰ τὰ λόγια. Ὁ σὰχ ναντὶρ ἐγεννήθη, διὰ νὰ εἶναι βασιλεὺς τοῦ κόσμου· αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀνωτέρω, ὡς ἀνεγνώσετε ἀγαπητοί, ἔγραψα τὴν εἰς Πετρούπολιν παράταξιν τοῦ ἐλτζῆ τῶν Περσῶν, καὶ μὲ ἐκείνην, ἀμφιβολία δὲν εἶναι, πῶς σᾶς ἐχαροποίησα· πρέπον καὶ ἀκόλουθον εἶναι, νὰ γράψω τώρα ἐδὼ καὶ τὴν παράταξιν τοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐμβάσματος τοῦ ἐλτζῆ τῶν Μοσκόβων· τὸ ὁποῖον ἔγινεν εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους σαραντεννέα, Μαρτίου ιζ'. ἕκτη ὥρα τῆς ἡμέρας· διὰ νὰ σᾶς χαροποιήσω καὶ μὲ τὴν περιγραφὴν αὐτῆς, ὅτι ἀγαπῶ, καὶ χαίρομαι νὰ χαρωποιῶ καὶ ἀκούσατε καὶ αὐτὴν μετὰ χαρᾶς.

Πρὸ πάντων ὁ τοῦ Μογζούραγα ταϊφὰς, εἰκοσιοκτὼ γιανιτζάροι κετζελίδες ἀπὸ δύο δύο ὑπήγαιναν, σούμπασης καὶ χασάμπασης, καὶ γεδεκλίδες μὲ τοὺς τζεβεζέδες σαράντα, ἀπὸ δύο δύο καὶ αὐτοί· εἶτα δύο τρουμπετάσιδες μόσκοβοι μὲ τρουμπέταις ἀσημένιαις παίζοντες. Δώδεκα γεδέκια με χρυσᾶ τζολτάρια, καὶ ράχτια ἐξαίρετα· ἐξ αὐτῶν τὰ ὀκτὼ ἦσαν μὲ καπλάνια σκεπασμένα ἐκλεκτότατα, τὸ δὲ δωδέκατον ἦτον ἄξιον Θέας, μεγάλο, καὶ ὑψηλόν· μία καρέτα μὲ ἓξ ἄλογα μαῦρα· ἐκάθονταν εἰς αὐτὴν ἕνας ἐπίσκοπος Μόσκοβος, καὶ εἰς τὰ παράθυρα τῆς καρέτας ἐστέκονταν ἕνα παιδὶ ἐμπροσθέν του νέον, μὲ χρυσὸν πῖλον εἰς τὸ καφάλι, καὶ μὲ τζουλούφια, καὶ ροῦχα ὁλόχρυσα· δευτέρα καρέτα μὲ ἓξ ἄλογα μαῦρα καὶ αὐτὴ μὲ γούναις τοῦ ἐπισκόπου, ροῦχα, καὶ ἄλλα· σαράντα ραγιτάριδες καβάλα μὲ πράσινα ροῦχα χρυσᾶ, ἀπὸ τέσσαρες εἰς τὴν ἀράδα, ἁρματωμένοι, κρατῶντες τὰ τουφέκια πρεζεντὶρ, φοροῦντες εἰς τὰς κεφαλὰς σκούφιες μαλαματοκαπνισμέναις σουβλεραῖς, ὡσὰν τῶν Μπαλτατζίδων μὲ τὴν Μάρκα τῆς Μοσκοβίας, νέα μόδα. Ἐπροπορεύετο ἀπὸ αὐτοὺς ἡ σημαία τοῦ τάγματος κόκκινη χρυσῆ κεντητὴ μὲ μαργαριτάρια, ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἡ βάπτισις τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἡ σταύρωσις. Κατόπιν τῆς σημαίας δύο τύμπανα πολλὰ μεγάλα, καπλαντισμένα μὲ ἀσῆμι· τὰ ἐκτυποῦσαν, καὶ ἀποτελοῦσαν ἦχον τινὰ φοβερὸν τοῦ πολέμου. Δεκατρεῖς μουζικάντοι πεζοῦρα, παίζοντες ὡραιότατα, οἱ ἑπτὰ μὲ ἀσημένιαις τρομπέταις, οἱ πέντε μὲ μεγάλους αὐλοὺς, καὶ ὁ ἕνας μὲ φλογέραν λεπτήν. Ἑβδομηνταὲξ γρανατιέροι, ἀπὸ τέσσαρες πορευόμενοι πεζούρα μὲ πράσινα ροῦχα χρυσᾶ, φοροῦντες καὶ αὐτοὶ εἰς τὰς κεφαλὰς σκούφιαις ὅμιαις τῶν ραγιτάρων· ἔχοντες καὶ αὐτοὶ ἐμπρὸς τὴν σημαίαν τοῦ τάγματος, καὶ κατόπιν τέσσαρες ἐπίλεκτοι, καὶ προεστῶτες τοῦ τάγματός των· καὶ ἔπειτα δύο τύμπανα καὶ αὐτὰ μὲ ἀσῆμι, καὶ τὰ ἐκτυποῦσαν, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ τάγματος ἄλλα δύο· καὶ ἦταν ὅλοι ἁρματωμένοι μὲ ἅρματα ὁποῦ ἔστραπταν, καὶ τὰ τουφέκια τὰ ἐβαστοῦσαν ἐπάνω ὀρθὰ ὡς νικηταί, ὄχι ὡσὰν οἱ νέμτζοι κάτω, ὡς νικημένοι. Εἰκοσιοκτὼ σταφιέριδες πεζοὶ μὲ πράσινα χρυσᾶ φορέματα, χωρὶς ἅρματα, μὲ ἕνα τοποῦζι μόνον ἀσημένιον εἰς τὸ χέρι, πηγαίνοντες ἀπὸ δύο, δεκαὲξ μουζικάντοι ἐκ στόματος καβάλα, μὲ καζάκικα ροῦχα κόκκινα φορεμένοι, καὶ δύο τρουμπετάσιδες παίζοντες ταῖς τρουμπέταις. Τριανταδύο ἁρματωμένοι μὲ ἄσπρα ροῦχα χρυσᾶ, μὰ καπέλα εἰς τὸ κεφάλι, μὲ σταυροὺς ἀπάνω χρυσοὺς κεντητούς, ὅλοι καβάλα, σιδηροφορεμένοι ἕως τὰ γόνατα, ὁποῦ ἀποροῦσαν οἱ ἄνθρωποι βλέποντες· τρία δὶλ ὀγλάνια τῆς αὐλῆς καβάλα· ὁ δραγουμάνος τοῦ ἐλτζῆ καβαλάρης μὲ δύο τζοχαδάριδες. Ὕστερα ὁ μαρεσὰλ δὲ κόρτε, τοὐτέστιν ὁ κεχαγιᾶς του χρυσοφορεμένος, ἄνθρωπος εὔμορφος περιτριγυρισμένος ἀπὸ τέσσαρα νέα παιδία ὁλόχρυσα, ὁποῦ ἐκρατοῦσαν τοποῦζια ἀσυμένια μακρέα ὡσὰν δεκανίκια. Ἔπειτα εἰκοσιτέσσαρες νέοι χρυσοφορεμένοι εὐγενεῖς, ἐξ ὧν ἐξ ἦσαν μπεϊζαδέδες, ἀπὸ δύο δύο εὐτάκτως πηγαίνοντες. Ὕστερον ἀπ' αὐτοὺς εἴκοσι ζαΐμιδες, εἰκοσιοκτὼ τζαουσάδες, ὁ τζαουσλὰρ ἐμίνης, ὁ μέγας δραγομάνος καβάλα μὲ καντερὲ, τοποῦζι, τζολτάρι χρυσὸ, καὶ τρεῖς τζοκαδάριδες, δύο καπιτζιμπασίδες, ἕνας δύο τουγιῶν πασᾶς μὲ ἓξ τουφεκτζίδες, ὁποῦ ἐσυνόδευσε τὸν ἐλτζῆ ἀπὸ τὰ σύνορα, ὁ τζαβούσμπασης μὲ δέκα τζοκαδάριδες, προπορευόμενος πολὺ διάστημα ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν ἐλτζῆν. Τότε καὶ

www.dacoromanica.ro

Ἐλτζῆς Γόσποδ Ρομαντζὸδ ὀνόματι, ἄνθρωπος ἡγεμονικὸς, καὶ μεγαλόσωμος, ἡλικίας τεσσαράκοντα χρονῶν καὶ ἐπέκεινα· ἐφοροῦσε ροῦχα ἀσπρόχρυσα. εἰς τὸ στῆθος εἶχε σταυρὸν μαλαματένιον κόκκινον μὲ πετράδια πολύτιμα, δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, τῆς καβαλαρίας του τὸ σημεῖον. Ἐμβῆβε δὲ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἔκαμε τοῦτο τὸ θαυμασιώτατον ἀλάγι μὲ στρατιωτικὰ φορέματα, κατὰ τὴν φραγγῶν περιέργειαν καὶ παρατήρησιν· καὶ ὄχι μόνον αὐτὸς, ἀμὴ καὶ ὅλοι του οἱ ἄνθρωποι ἐφοροῦσαν τὰ φορέματα τῆς στράτας· δὲν ἔβαλαν, ὅταν εἰς τὴν Πόλιν ἐμβῆκαν, ἄλλα, αὐτὰ τὰ λαμπρὰ καὶ χρυσὰ ὁποῦ εἴπαμεν, καθὼς κάμνουν οἱ Γερμανοὶ, οὔτε εἶχαν ξένους ἀνθρώπους εἰς τὸ ἀλάγι τους, ἀμὴ ἦταν ὅλοι τους Μόσκοβοι· τριγύρω του ὁ Ἐλτζῆς εἶχε σωματοφύλακας ὀκτὼ δεξιᾶ, καὶ ὀκτὼ ἀριστερᾶ· οἱ ὀκτὼ ἐφοροῦσαν σκούφιαις κατιφένιαις μακριαῖς μὲ φτερὰ, καὶ μακρὰ ροῦχα χρυσᾶ· οἱ ἄλλοι ὀκτὼ ἐφοροῦσαν χρυσαῖς σκούφιαις μὲ τζουλούφια, καὶ ἐβαστοῦσαν αὐτοὶ μὲν ἀσημένια δεκανίκια, ἐκεῖνοι δὲ μπαλτᾶδες ἀσημένιους ζαρίφικους. Κατόπιν ἀκολουθοῦσιν οἱ δύο κονσιλιέριδες τοῦ ἰνπερίου, ὁ Βισνακὸδ ἀριστερᾶ, καὶ ὁ Κανιόλης δεξιᾶ, ὅστις εἶναι νὰ μείνῃ εἰς τὴν Πόλιν ρεσιδέντες. Ἀπ᾽ αὐτοὺς ὕστερα ἦταν καμιὰ δεκαριὰ δοῦλοι τους καβάλα, καὶ καμιὰ τριανταριὰ τοῦρκοι τζοκαδάριδες. Εἰς ὅλο δὲ τὸ ἀλάγι τοῦτο ἦτον ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο στεκόμενοι γιανιτζάροι κετζελίδες ἕως τετρακόσιοι.

Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἔγραψα παράταξιν Ἐλτζίδων, ὡς ἀξίαν γραφῆς τε καὶ ἀκοῆς, καθὼς φαίνεται, ἀναγινώσκων δὲ τινὰς αὐτὴν, ἢ καὶ ἀκούοντας, ἔρχεται βέβαια εἰς ἐπιθυμίαν, νὰ ἀκούσῃ καὶ παράταξιν βασιλέως, νὰ μάθῃ καὶ αὐτὴν, ὡς ἔμαθεν ἐκείνην, φυσικᾶ γὰρ ὅλοι οἱ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι νὰ μόθουν ὀρέγονται· ἰδού σοι ἀγαπητὲ καὶ ταύτην τοῦ τὴν ἐπιθυμίαν ἀναπληρώ, γράφω καὶ παράταξιν βασιλικὴν, καὶ ἄκουσαι καὶ αὐτὴν, ἥτις ἔγινε τὸν αὐτὸν χρόνον, Δεκεμβρίου κέ. ἡμέρᾳ πέμπτῃ.

Παράταξις βασιλικὴ, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ Σουλτὰν Μαχμοὺτ ἐπῆγεν εἰς τὸ ζηαφέτι τοῦ Βεζιραζὲμ Ἀχμὲτ πασᾶ εἰς τὸ πασᾶ καπισί.

Ἐξελθὼν τοῦ βασιλικοῦ παλατίου ἕνας καρακουλάκης τοῦ Ἐπιτρόπου, καὶ φέροντας τὴν εἴδησιν τῆς βασιλικῆς ἐξελεύσεως, εὐθὺς ὁ Κεχαγιάμπεης, ὁ Ρεὶς ἐφένδης, ὁ Μεκτουπτζῆς, ὁ τζαβούσμπασης, οἱ τεσχερετζίδες, οἱ καπιτζιμπασίδες, καὶ ὁ ταλχιτζῆς, ὅλοι αὐτοὶ δραμόντες ἔξωθεν τοῦ πασᾶ καπίου, πλησίον τῆς ἐκεῖ βρύσεως ἐστάθησαν· μαζὶ δὲ καί τινες ἔχοντες εἰς τὰς χεῖρας θυμιατήρια, κατζία κοινῶς λεγόμενα ἀσημένια μὲ κάρβουνα ἀναμμένα καὶ μὲ ἀρώματα, οὐδαγάτζη καὶ ἄμπαρη, καὶ ραντιστήρια, μὲ ροδόσταμα, καὶ ἀνθόνερο· διὰ νὰ εὐωδιάσῃ ὁ τόπος, καὶ ἡ πόρτα, διὰ τῆς ὁποίας ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ ὁ βασιλεύς· ὁ δὲ γενίτζερ ἀγασὴ Χασὰν πασᾶς κινῶντας ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ ἀλάϊ κιοσκιοὺ, καὶ ἀπελθὼν εἰς προϋπάντησιν, ἐφάνη ὁ βασιλεὺς, τὸν ὁποῖον προσκυνήσας ἕως ἐδάφους ὁ γενιτζάραγας, καὶ ἀσπασαμενος τὴν γῆν, ἐκίνησε πρὸς τὸ πασᾶ καπί· φθάσας δὲ ὁ βασιλεὺς πλησίον τῆς βρύσεως, ὁ Κεχαγιάμπεης, ὁ Ρεὶς ἐφένδης, ὁ μεκτουπτζῆς, ὁ τζαούσμπασης, οἱ τεσχερετζίδες, καὶ οἱ καπιτζιμπασίδες, ὅλοι ἐνδυμένοι μὲ ἐρκιανλίδικαις γούναις προσκυνήσαντες, καὶ φιλήσαντες τὴν γῆν, μὲ τὸ δεξιόν τους χέρι, ἐκίνησαν ὅλοι πεζοί. Ἐν πρώτοις ὁ καπιτζιλὰρ κεχαγιασὶς, ὁ σελὰμ ἀγὰς, καὶ ὁ ταλχιτζῆς πηγαίνοντες ἐμπροστὰ, κατόπιν αὐτῶν ἠκολούθουν ἀπὸ τρεῖς τρεῖς οἱ καπιτζιμπασίδες· εἶτα οἱ ἀγάδες τοῦ ρεκιαπίου, εἶτα ὁ ρεὶς ἐφένδης, ὁ τζαούσμπασης, ὁ μεκτουπτζῆς, καὶ οἱ τεσχερετζίδες· κατόπιν τούτων ὁ γενιτζέραγας ἐκ τοῦ δεξιοῦ μέρους καὶ ὁ κεχαγιάμπεης ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ· εἶτα ὁ βεζίρης, ἱστάμενος ἔξωθεν τοῦ πασᾶ καπίου πλησίον ἐργαστηρίου ἑνὸς σαράφη· καὶ ἀσπασάμενος καὶ αὐτὸς τὴν γῆν μὲ τὸ δεξιὸν χέρι, ὡς ἔθος τοῖς ἀγαρινοῖς, ἐκίνησεν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλικοῦ ρεκιαπίου πεζός. Μετὰ τοιαύτης τοίνην δόξης, καὶ προπομπῆς ὁ βασιλεὺς ἐλθὼν εἰς τὸ πασᾶ καπὶ, ἐμβῆκεν ἀπὸ τὴν πόρταν τῶν ἰτζαγάδων· οἱ δὲ ρηθέντες σελαμλαντίζος τές τον, τὸν κατέβασαν εἰς τὸ μπινέκτασι, ἔνθα παριστάμενοι, ὁ μὲν Βεζίρης δεξιᾶ, ὁ δὲ γενιτζέραγας ζερβᾶ, ἐμβῆκαν εἰς τὴν βασιλικὴν μασχάλην· καὶ προπορευομένων τῶν ἀρζαγάδων, ἀνέβασαν αὐτὸν εἰς τὸ ἀρζ ὀντασί· ἐκεῖ στεκόμενος ὁ Βεζίρης ἔμπροσθέν του, ἐμβῆκεν ὁ βασιλεὺς μετ᾽ αὐτοῦ εἰς τὴν χρηματιστικὴν οἰκίαν, αὐτὴν τὴν λεγομένην ἀρζ ὀντασί.

Συνομιλήσαντες δὲ ἐδὼ ἕως μίαν ὥραν, ἐζήτησεν ὁ βασιλεὺς τοὺς πεχλεβάνιδες, εἰς τόπον καλούμενον κοὺμ μεϊντάνι, καὶ ἐπάλευσαν· εἶτα φέροντας ἐκ μέρους τοῦ Μποστανταζίμπασι τὰ σκυλία τὰ λεγόμενα σαμψώνια, ἐπάλευσαν μὲ μίαν ἀρκούδα. Μετὰ ταῦτα ζητήσας ὁ βασιλεὺς τράπεζαν, ὁ κεχαγιάμπεης πηγαίνωντας εἰς μαγηρεῖον τοῦ Ἐπιτρόπου, ἐσίκωσε τὰ φαγητὰ, καὶ φέρωντας αὐτὰ ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, εἰς τὸ ἔξω μέρος τοῦ τζινίτικου ὁδᾶ, τἄφηκεν ἐκεῖ. Διαταττομένων δὲ τῶν φαγητῶν κατὰ τὸ βασιλικὸν ἔθος· καὶ ἱσταμένων ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως τοῦ βασιλικοῦ Σιλικδάρη, καὶ τῶν χὰς ὀδαλίδων· καὶ συνομιλοῦντος τοῦ βασιλέως μετὰ τοῦ Σιλικδάρη, ἦλθεν ὁ Κισλάραγας εἰς τὸν ὁδᾶ πλησίον τοῦ ἀρζοδᾶ· καὶ

www.dacoromanica.ro

οὕτως ἤρξατο ἐσθίειν ὁ βασιλεὺς μόνος, ὡς ἔθος τοῖς τῶν ἀγαρηνῶν βασιλεῦσι. Μετὰ τὴν τράπεζαν δὲ διὰ προσταγῆς ἐλθὼν ὁ Ἐπίτροπος, συνωμίλησε μετ' αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν τζινίτικον ὀδὰ δύο καὶ τρεῖς ὥρας, παίζοντες οἱ τζεγγίδες εἰς τὸ κοὺμ μεϊντὰν, καὶ ὕστερα τὰ λεπτὰ σάζια. Οὕτως ἐγλέντισαν ἕως δύο ὥρας, εἶτα τὸ δειλινὸν ἔγιναν τὰ αὐτά. Μετὰ δὲ τὴν βρῶσιν καὶ τοῦ δειλινοῦ φαγητοῦ, ἐλθὼν ὁ Κισλάραγας εἰς τὸ ἀρζοδασὶ, ἐφόρεσε πρῶτον τὸν Κεγαγιάμπεην ἐρκιανλίδικην γούνα,' ὕστερα τὸν βεκιλχάρτζην, καὶ τὸν τεσριφατζῆν, καὶ ἄλλους ἕως εἴκοσι. ὡσὰν ἀστζίμπασίδες καὶ ἰμπροχόριδες. Μετὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ὑπέστρεψεν εἰς τὸ βασιλικὸ σεράγι, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ ἀλάϊ κιοσκιοὺ μὲ τὴν αὐτὴν προπομπήν, καὶ παράταξιν. Καὶ ὁ μὲν Βεζίρης ἔξω ἀπὸ τὸ πασᾶ καπὶ ὀλίγον τὶ διαβὰς, ἐφίλησε τὴν γῆν, καὶ ἐγύρισε· πλησίον δὲ τῆς βρύσεως ὁ ρεὶς ἐφένδης, καὶ οἱ λοιποὶ· ὑπὸ κάτω δὲ τοῦ ἀλάϊ κιοσκιοὺ φιλήσας τὴν γῆν καὶ ὁ γενιτζάραγας, ἐπλησίασεν εἰς τὸ βασιλικὸ ρεκιάπι, καὶ φιλίσας αὐτὸ τρεῖς, ὑπέστρεψεν ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ σοὺκ τζεσμέ. Τὸ ζιαφέτι αὐτὸ ἐκόστισε τὸν ἐπίτροπον περὶ τὰ διακόσια πουγγεῖα· ἐπειδὴ ἐπρόσφερε τῷ βασιλεῖ ζωνάρια, χαντζάρια, ὡρολόγια πολύτιμα ὅλα τζεβαερένια, καὶ ἄλλα εἴδη τζεβαερίων. Ἐφιλοδώρησε καὶ ὅλους τοὺς μέσα, ἀρχίζωντας ἀπὸ τὸν Δαρισαδὲτ ἀγασῆ. ἤγουν τὸν κισλάραγα, ἕως τοὺς μικροτέρους· καὶ ξεχωριστὰ ἀπ' αὐτὰ ἔξω εἰς τὸ βασιλικὸ ἐτμπαγὶ, ὥντας ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ πασᾶ καπὶ, εὐγῆκε, καὶ ἐσκόρπισε πεντὲξ φοραῖς φλωρία, καὶ ξεχωριστὰ ὁ κεχαγιαμπέης.

Ἤθελα σᾶς περιγράψῃ ἄρχοντες καὶ τὸν πόλεμον, καὶ τὴν κατὰ τῶν Σφετζῶν νίκην, ὁποῦ τὸν αὐτὸν σχεδὸν χρόνον ἔκαμε ὁ φὲλτ μαρεσὰλ γκενεράλης κόντε Λάσιη μόσκοβος, ὁποῦ σᾶς προεῖπα, ἐδὼ ὤντας ὁ τόπος καὶ τῆς περιγραφῆς αὐτοῦ καὶ δηλώσεως, ἂν δεν ἐφαίνομουν βαρετὸς μὲ τὴν πολυλογίαν, καὶ δὲν ἤθελα ἀναγνώσῃ τὸ: Πᾶν μέτρον ἄριστον. Καὶ ἀγκαλὰ τὸ μέτρον ἐγὼ τὸ ἐπέρασα, καὶ ἐλάλησα ἐδὼ ὑπὲρ τὸ μέτρον, ὑπερέβην τοὺς κανόνας τῶν καταλόγων· ὅτι οἱ κατάλογοι τοιούτους καὶ τοσούτους λόγους δὲν δέχονται, ὅτι δὲν λέγονται πλέον κατάλογοι, ἀλλὰ ἱστορίαι. Διὰ τοῦτο κἐγὼ τὸν παρόντα κατάλογον οὐχ ἁπλῶς κατάλογον, ἀλλὰ ἱστορικὸν κατάλογον τὸν ὠνόμασα. Ἐπέρασα δὲ τὸ μέτρον, καὶ ἐλάλλησα ὑπὲρ τὸ μέτρον, ὅτι κρίμα ἐνόμισα νὰ κρύπτω τόσους χρόνους, καὶ τόσους λόγους ἀξιολόγους· τοὺς ὁποίους ἀπὸ τοὺς χρόνους ὁποῦ ἐχρημάτισα γραμματικὸς τῶν δύο ρηθέντων αὐθέντων καὶ ἀδελφῶν, Κωνσταντίνου, καὶ Ἰωάννου, ἀπόκτησα ὡς ἄλλος νομίζω οὐδείς· καὶ ἐχ ἱρομουν εἰς τὰ κτήματά μου αὐτὰ, καὶ ἄλλα ὡσὰν αὐτὰ, ὡς ὁ εὑρίσκων σκ(ο)ύλα πολλά· καὶ ἐφύλαττα τοὺς λόγους αὐτοὺς καὶ ἄλλους ὡσὰν αὐτοὺς, ὡς κειμήλιά μου καὶ θυσαυροὺς.

Κρίμα λέγω τὸ εἶχα τὸ νὰ τοὺς κρύπτω, καὶ μόνος ἐγὼ νὰ τοὺς χαίρομαι, καὶ νὰ μὴ τοὺς φανερώσω, καὶ νὰ μὴ τοὺς μεταδώσω εἰς ὠφέλειαν πολλῶν, καὶ μάθησιν, καὶ χαρὰν, καὶ τὸ ἔκαμα, ὡς ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος.

Λέγουσι γὰρ, ὅτι ἕνα καιρὸν ἦτον ἕνας βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος εἶχε μάλαμα πολὺ, καὶ πετράδια πολύτιμα, διαμάντια, ρουμπίνια, σμαράγδια, ζαφείρια, μπαλάσια, καὶ τὰ λοιπὰ ὅλα καὶ πάμπολλα, καὶ τὰ εἶχε μέσα εἰς τὸ θυσαυροφυλάκιον.

Voiam să vĕ descriŭ boerilor și resbòiul și victoria asupra Sueḍilor, pe care maĭ în acelașĭ timp a făcut'o Feld-mareșal general Contele Lasie Moscovitul despre care v'am spus maĭ sus, aicĭ ar fi locul și a descriereĭ sale și manifestăreĭ sale, dacă n'aș părea îngreuietor cu multă vorbă și dacă n'aș fi citit, că tótă mĕsura este cea maĭ bună. Cu tóte că eŭ am trecut mĕsura, și am vorbit aicĭ peste mĕsură trecênd regulele catalógelor. Pentru că catalógele nu cuprind de astfel și atâtea cuvinte pentru că nu s'ar ḍice maĭ mult atuncĭ catalóge ci istoriĭ. De aceĭa și eŭ presentul catalog, nu l'am numit simplu catalog, ci catalog istoric. Am trecut dar mĕsura și am vorbit peste mĕsură pentru că am socotit că este pĕcat să ascund atâțĭa anĭ și atâtea cuvinte însemnate, pe care le-am câștigat, socot ca niminea altul pe timpul cât am fost ca secretar celor doĭ ḍișĭ domnĭ și fraț Constantin și Ión, și mĕ înveselém în aceste proprietățĭ ale mele, ca și cel ce află scule multe; și am păstrat aceste cuvinte și altele ca aceste ca odóre și tesaure a mele.

Ḍic că o socot ca pĕcat sĕ le ascund și numaĭ eŭ singur să mĕ veselesc și să nu le arăt și să le predaŭ spre folosul, spre învĕțătura și spre bucuria multora, și am făcut'o ca împĕratul acela:

Că să ḍice că într'un timp era un împĕrat care avea aur mult și petre de mult preț, diamante, rubinurĭ, smarande, safirŭ, balase [78]) și de altele tóte și fórte multe și le ținea în tesaurul sĕŭ. Cu timpul ĭ-a venit în minte,

www.dacoromanica.ro

Μετὰ καιρὸν δε τοῦ ἦλθε λογισμὸς, καὶ φρόνιμος λογισμὸς, τί νὰ τὰ κάμῃ, ὁποῦ νὰ κάμῃ νὰ τὰ ἰδοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, ὁποῦ καὶ αὐτοὶ νὰ τὰ χαροῦσι, καὶαὐτὸν νὰ ἐπαινοῦσιν, ὅτι κῆπος ὁ κλησμένος (καθὼς λέγ᾽ ἡ παροιμία) καὶ ἡ βουλωμένη βρύσις, ἄχριστα τῇ ἀληθείᾳ. Ἐστοχάσθη λοιπὸν, καὶ συνάζει ὅλους τοὺς χρυσοχόους, ὁποῦ ἐκεῖ εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην ἤτανε· τοὺς παραδίδει ὅλα ἐκεῖνα τὰ πετράδια, τοὺς δίδει καὶ μάλαμα· καὶ τοὺς προστάζει νὰ κατασκευάσουν μίαν μεγάλην ἔλαφον μὲ τὸ ἐλαφόπουλο, καὶ τὰ δύο αὐτὰ ὅλα μάλαμα, καὶ νὰ κολλήσουν ἐπάνω εἰς αὐτὰ, εἰ δυνατὸν ὅλα ἐκεῖνα τὰ πετράδια. Ἀφ᾽ οὗ δὲ τὰ ἔκαμαν κατὰ τὴν προσταγὴν, καὶ τὰ εἶδεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν ἄρεσαν, ὅτι ἦταν ἀπαράλλακτα ὡσὰν ἦταν ζωντανὰ, καὶ ἀκτινοβολοῦσαν ὡς ἀκτινοβολᾶ ὁ Ἥλιον· ἐπρόσταξε, καὶ καταμεσῆς τῆς βασιλικῆς αὐλῆς ἔλαμαν ὀντάδες, καὶ εἰς μὲν τὸν ἕνα ὀντᾶ σκεπασμένον ἀνοικτὸν δὲ ἀπὸ παντοῦ, ἔστησαν τὴν ἔλαφον καὶ τὸ ἐλαφάκι, τὴν μάνα μὲ τὸ παιδί· εἰς δὲ τὸν ἄλλον ἐκάθονταν ἄνθρωποι βασιλικοὶ καὶ τὰ ἐφύλαγαν, καὶ ἕνας διὰ νὰ γράφῃ ὅσα λέγουν περὶ αὐτῶν ὅσοι ἔρχονται, καὶ τὰ βλέπουσι, καὶ τὸ βράδυ ὑπήγαινεν εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὰ ἐδιάβαζεν. Ἐδιαλάλησε δὲ εἰς τὴν βασιλείαν του ὁ βασιλεὺς, καὶ εἰς ἄλλας βασιλείας καὶ τόπους, ἐμήνυσε νὰ ἔρχωνται νὰ βλέπωσιν, ὡς θαυμαστὰ, καὶ ἄξια βλέψεως πράγματα. Ἔτρεχαν, καὶ ἤρχονταν λοιπὸν πανταχόθεν ἐντόπιοι καὶ ξένοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, πλούσιοι καὶ πτωχοὶ, εὐγενεῖς καὶ χωρικοὶ, καὶ τὰ ἔβλεπαν, καὶ βλέποντες ἐθαύμαζαν, ἐχαίρονταν, τοὺς τεχνίτας ἐπαινοῦσαν διὰ τὴν τέχνην, καὶ τὸν βασιλέα ἐμακάριζαν διὰ τὸν πλοῦτον, καὶ διὰ τὴν σοφίαν αὐτὴν ὁποῦ ἐσοφίσθη, καὶ ἔκαμε τὴν ἔλαφον αὐτὴν, καὶ τὸ ἐλαφόπουλο, πράγματα θαυμαστὰ, πολύτιμα, καὶ πανεύμορφα, ὁποῦ ἄλλος βασιλεὺς ποτὲ δὲν τὰ ἔκαμε· τὰ ξετιμοῦσαν δὲ πολλοὶ, ἔλεγαν καὶ πόσα ἀξίζουσι, καὶ ἄλλος ἔλεγεν ἑκατὸν χιλιάδας πογγεῖα, ἄλλος διακοσίας μυριάδας, ἄλλος τριακοσίας, καὶ ἄλλοι περισσότερα. Καὶ ἦτον τὸ πρᾶγμα ἕνα θέατρον τοῖς πᾶσι, καὶ ἐντοπίοις, καὶ ξένοις ἀξιοθαύμαστον, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως διήγημα παντοῦ περιβόητον, καὶ πανήγυρις καθημερινὴ διὰ τὴν συνάθροισιν τοῦ λαοῦ ἡ πόλις ἐφαίνετο. Ἦλθε δὲ μὲ τὰς ἄλλας πολλὰς χιλιάδας τοῦ λαοῦ, ἦλθε καὶ ἕνας πτωχὸς καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν καὶ σὐτὸς, καὶ ἰδὼν αὐτὰ, καὶ ψηλαφήσας αὐτὰ, καὶ στοχασθεὶς αὐτὰ εἶπεν:

„Ἂν βρέξ ἀπρίλλης δώδεκα κιόμάϊς μία καὶ φίνα,
„ἀξιζει το λαφόπουλο μόλην τὴν ἐλαφίνα".

Εἶπε δὲ αὐτὸς αὐτὸ, ὅτι ἤκουσεν ὁποῦ τὰ ξε-

și judecată înțĕléptă, ce să le facă, cum se facă ca să le vadă ómenii pentru ca și aceștia să se veseléscă și el să se laude. Căcĭ era o grădină închisă (după cum dice proverbul) și un isvor astupat, în adevĕr neîntrebuințat. A socotit dar și a adunat pe toțĭ giuvaergiĭ care eraŭ în acea politie. Le predă tóte acele petre și le dă și aurul și le ordonă să facă o mare cerbóică cu puiul eĭ și amândouĕ aceste tóte de aur și să lipiască de asupra lor dacă 'ĭ cu putință tóte acele petre. După ce le-a făcut după ordin și le-a vĕdut împĕratul și i-a plăcut. pentru că era fără comparație ca viĭ și strĕlucea cum strĕlucește sórele; și a ordonat ca în mijlocul curțeĭ împĕrătești să facă odăĭ. Și într'o odae acoperită și deschisă din tóte părțile a pus cerbóica cu puĭul adică mama cu copilul; ĭar în o altă ședea ómeniĭ împĕrătești și le păzeau, ĭar altu ca să scrie ce dic despre ele câți vin și le vĕd, și sara se ducea la împĕratul și i le citea. A publicat împĕratul în împĕrăția luĭ și a vestit și la alte împĕrățiĭ și locurĭ sa vie ca să vadă lucrurĭ miraculóse și vrednice de vĕdut. Alergau și vineau din tóte părțile localĭ și strĕinĭ, bărbați și femeĭ, bogați și săracĭ, nobilĭ și țĕranĭ și le videaŭ; și vĕdêndu-le se minunaŭ, se bucuraŭ, pe artiștĭ îĭ lăudaŭ pentru artă, și pe împĕratul 'l fericeaŭ pentru bogăția și pentru înțelepciunea aceĭa ce a cugetat și a făcut acéstă cerbóică și pe puiul eĭ, lucrurĭ miraculóse, de mult preț și prea frumóse, pe care alt împĕrat nu le-a făcut nicĭ o dată. Le prețuiaŭ mulți, se pronunțau și cât valoréză, altul dicea 100,000 de pungĭ, altul 200 de miriade, și altul 300, și alți maĭ mult. Și era lucrul un tétru tuturor demn de admirat și celor localĭ și strĕinilor; și numele împĕratuluĭ povestire renumită pretutindene și orașul apărea ca o adunare (bâlciŭ) dilnică prin aglomerarea poporuluĭ. A venit împreună cu alte multe miĭ din popor și un sĕrac și intrând în curtea împĕrătéscă și el, și vĕdênd aceste și atingêndu-le și cugetând la ele a dis:

Dacă plouĕ în luna luĭ April 12 (dile) și în Maiŭ una și terminĕ, valoréza puĭul cu cerbóica cu tot.

A dis acesta acésta pentru că audia, că

www.dacoromanica.ro

τιμοῦσαν ἄλλοι ἐκεῖ, καὶ εἶπαν καὶ αὐτὸν νὰ εἰπῇ, τὶ ἀξίζουν αὐτά. Τὸν λόγον τοῦτον ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ἐθαύμασε· νὰ τὸν καταλάβῃ δὲ, οὔτε ὁ βασιλεὺς, οὔτε ὁ γραμματικὸς, οὔτε ἄλλος τις τῶν ἀρχόντων δυνήθηκεν· ὅθεν ἐπρόσταξεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἦλθεν ὁ πτωχὸς, καὶ τὸν ἐρώτησε τὴν ἐξήγησιν, καὶ τὶ ἄνθρωπος εἶναι. Ἐγὼ, εἶπεν ὁ πτωχὸς, εἶμαι γεωργὸς, καὶ τόσους χρόνους ὁποῦ ὀργώνω, καὶ σπέρνω τὴν γῆν, ἐστοχάσθηκα βασιλεῦ, πῶς ἀπ' αὐταῖς ταῖς τόσαις βροχαῖς ὁποῦ εἶπα, ὅλη ἡ εὐθηνία ὅλων τῶν γεννημάτων ὅλης τῆς γῆς, ἀμπελιῶν, χωραφίων, κήπων, ἐλαιώνων, μελισσώνων, καὶ ἄλλων εἰς ὅλον τὸν κόσμον γενᾶται καὶ γίνεται· ὅλα λοιπὸν τὰ γεννήματα ταῦτα, καὶ εἰσοδήματα, ἀνίσως ἦτον δυνατὸν ἕνας νὰ τὰ συνάξῃ, καὶ νὰ τὰ πουλήσῃ, ἡ πούλησις αὐτῶν φθάνει, καὶ κάνει τὴν τιμὴν τῆς Ἐλάφου, καὶ τοῦ παιδιοῦ της. Ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, καὶ οἱ ἄρχοντες, ἐθαύμασαν ὅλοι τοῦ γεωργοῦ τὴν σοφίαν, καὶ στόχασιν. Καὶ προστάζει ὁ βασιλεὺς, καὶ φέρνουν καφτάνι, καὶ τὸν φοροῦν, τὸν κάνει ἄρχοντα καὶ αὐτὸν, καὶ ἕνα ἐκ τῶν συμβούλων του.

Πέμπτος βασιλεὺς Ρωσσίας ἐστάθη Πέτρος, ὁ ἔγγονος Πέτρου τοῦ μεγάλου, καὶ ἀνεψιὰς Ἐλισάβετ τῆς βασιλίσσης, ὅστις ἐγεννήθη ἀπὸ τὴν Ἄνναν ἀδελφὴν τῆς Ἐλισάβετ, καὶ θυγατέρα τοῦ Πέτρου, ἥτις ἀπελθοῦσα εἰς Σφετζίαν ὑπανδρεύθη, καὶ ἐγέννησεν αὐτὸν, ὅστις ἔλαβεν εἰς γυναῖκα Αἰκατερίναν, ἀνεψιὰν τοῦ ἀνωτέρω ρηθέντος Φριδερίκου βασιλέως Σφετζίας, καὶ υἱοθετήθη παρ' αὐτοῦ, μὲ τὸ νὰ ἦναι αὐτὸς ἄτεκνος, ὅστις ἕως τὴν σήμερον ζῇ, καὶ βασιλεύει γέρος ὑπέργηρος. Τοῦτος ὁ Πέτρος μετὰ τὸν θάνατον τῆς θείας αὐτοῦ Ἐλισάβετ, ἐδιωρίσθη παρ' αὐτῆς διάδοχος τοῦ ἰνπερίου τῆς Μοσκοβίας· ὅθεν ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν Σφετζίαν μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τῆς Σφέτζας τῆς νεονύμφου, ἦλθε καὶ ἔλαβε τὴν βασιλείαν· ἐβασίλευσε δὲ ὀλίγον, πόσον δὲν ἠξεύρω· μὲ τὸ νὰ ἐφάνη γὰρ, ὡς εἴπασιν, ἐναντίον τῆς ὀρζοδόξου πίστεως τῶν Μοσκόβων, καὶ ἐσπούδαζε νὰ ἀνατρέψῃ ὅρους τινὰς τοπικοὺς, παλαιοὺς, βασιλικοὺς, καὶ ὀρθῶς κειμένους, τῆς βασιλείας ἐξέπεσεν, ἐφυλακώθη, καὶ μέσα εἰς τὴν φυλακὴν ἀπὸ τὴν λύπην, ἄλλοι δὲ λέγουν ἀπὸ φαρμάκι ὁποῦ τοῦ ἐδόθη, ἀπέθανεν.

Ἕκτος βασιλεὺς Μοσκοβίας εἶναι ἡ νῦν ἐλέῳ Θεοῦ βασιλεύουσα Αἰκατερίνη ἡ χήρα, ἡ τοῦ Πέτρου γυνὴ διαδεχθεῖσα τὴν βασιλειαν εὐθὺς μετὰ τῶν ἄωρον θάνατον τοῦ ἀνδρός της, εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους ἑξηντα δύο, τὸν Ἰούνιον· τὴν δὲ ὀρθοδοξιαν διδαχθεῖσα εἰς τὴν Σφετζίαν τὴν πατρίδα της, πρὶν νὰ στεφανωθῇ τὸν Πέτρον, μὲ τὸν ὁποῖον ἐγέννησεν υἱὸν Παῦλον ὀνόματι, ὅστις ζῇ,

acolo le valora și alții și ĭa ḍis și lui să spue cât valorézĕ. Acest cuvênt auḍindu-l împĕratul s'a minunat; ca să'l înțĕlégă însă n'a putut nicĭ împĕratul, nicĭ secretarul, nicĭ altul din boerĭ. Decĭ a poruncit împĕratul și a venit sĕracu și l'a întrebat esplicarea și ce om este. Eŭ, a ḍis sĕracul, sunt agricultor și atâția anĭ de când arŭ și samăn pământul, am socotit împĕrate, ca din aceste și atâtea ploĭ, ce am ḍis, tótă eftinătatea tuturor seminților de pe tot pământul, și a vielor, țarinilor, grădinilor, maslinilor, a stupilor și a tuturor în tot pământul se naște și se face; prin urmare tóte semințele aceste și productile dacă ar fi posibil ca unul să le adune și să le vîndă, vinderea lor ar fi suficientă și ar face prețul cerbóiceĭ și a puiuluĭ eĭ. Acésta auḍind împĕratul și boerii s'aŭ minunat toți de înțelepciunea și cugetarea agricultoruluĭ și ordonă împĕratul și ĭ-a adus caftan și-l îmbracă, și-l făcu boer și pe acesta și unul dintre consilieriĭ luĭ [79]).

Al cincilea împĕrat al Rusieĭ a fost Petru, strĕnepot luĭ Petru cel Mare și nepot împĕrătescĭ Elisabeta; care s'a născut din Ana sora Elisabeteĭ, fiica luĭ Petru. Care ducêndu-se în Suedia s'a măritat și l-a născut pe acesta. Acesta a luat de soție pe Ecaterina, nepóta amintituluĭ maĭ sus Frideric rege al Suedieĭ, care s'a înfiet de el pentru că era fără copiĭ, care până astă-ḍi trăește și împĕrătește, bĕtrân fórte bĕtrân. Acest Petru după mórtea mătușeĭ sale Elisabeta s'a rânduit de ea succesor a Impĕrăției Moscoveĭ; de unde s'a sculat (a venit) din Suedia cu femeĭa luĭ Suedă, de curând căsătorit și a venit și a luat împĕrăția, aŭ împĕrățit puțin, însă cât nu știŭ. Pentru că s'a arătat, cum spun, contrar credinței Ortodoxe a Moscoviților și căuta să sfărâme unele obiceiurĭ locale vechĭ împĕrătești și drept făcute, a căḍut din împĕrăție și s'a încarcerat și înlăuntru în carceră a murit de supărare, alțiĭ ḍic că de otravă ce i s'a dat.

Al șésele împĕrat al Moscoveĭ este ceea ce împĕrătește acum din mila luĭ D-ḍeŭ văduva Ecaterina, femea luĭ Petru. Priimind împĕrăția curând după mórtea prematură a bărbatuluĭ sĕŭ la 1762, la Iunie; ĭar ortodoxia a învĕțat'o în Suedia, patria sa, maĭ înainte de a se cununa cu Petru, cu care a născut un fiŭ cu numele Pavel, care trăește și

www.dacoromanica.ro

καὶ βασιλεύει μὲ τὴν μητέρα του· ὁ Θεὸς νὰ τοὺς πολυχρονῇ, καὶ νὰ τοὺς στερεώνῃ. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτῆς ἐγεινεν ὁ μετὰ τῶν Τουρκῶν πόλεμος τῶν Μοσκόβων, ὁ ὁποῖος, ἐπειδὴ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Σωφρονιου Κωνσταντινουπόλεως ἐγράφη, ἐδῶ σιωπᾶται· ἐδῶ καὶ ὄχι ἐκεῖ ἔπρεπε νὰ γραφῇ, ἐγράφη δὲ ἐκεῖ ἀτόπως, μὴν ὤντας ὁ τόπος του· διατί; διότι τότε, ὅταν περὶ Πατριαρχῶν ἔγραφον, δεν εἶχα σκοπὸν νὰ γράψω καὶ περὶ βασιλέων, ὕστερα μὲ ἦλθεν ὁ βασιλικὸς σκοπὸς τοῦτος, διὸ μὲ συμπαθεῖτε οἱ ἀναγινώσκοντες.

Τοσαῦτα μὲν καὶ περὶ βασιλέων, νῦν δὲ περὶ Αὐθέντων τῶν ἐπισήμων, οὐχὶ πάντων, καιρὸς νὰ εἰπουμεν, καὶ λέγομεν.

ΑΥΘΕΝΤΑΙ ΚΑΙ ΔΡΑΓΟΜΑΝΟΙ

Δούκας, ἐπίσημος διὰ τὸν πατέρα, ὅτι ἦτον υἱὸς τοῦ ἐπισημοτάτου ἐκεινου Βασιλείου Βοεβόδα, περὶ οὗ ἐγράψαμεν ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἀθανασίου, ἐπίσημος, διότι ἐχρημάτισε τριῶν αὐθεντειῶν αὐθέντης, Βλαχίας, Μπογδανίας καὶ Ὀκρανίνης, ὡς ἄλλος κανεὶς, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις ἐγράψαμεν· αὐθέντευσε δὲ τέσσαρες πέντε φοραῖς· ἐπίσημος, ὅτι αὐθεντεύωντας αὐτὸς εἰς Μπογδανίαν, ἔγινεν εἰς τὸ Γιάσι τυπογραφία, ὁποῦ δὲν ἦτο, καὶ ἐτυπώθη παρὰ Δοσιθέου πατριάρχου τὸ βιβλίον Συμεὼν Θεσσαλονίκης, δαπάνῃ αὐθεντικῇ, καὶ τὸ βιβλίον Νεκταρίου τοῦ πατριάρχου, ὁποῦ προεγράψαμεν, μέγα τι ὄντας ἡ τυπογραφία· καθὼς εἰς τὴν αὐθεντείαν τοῦ πατρός του ἐν Γιασίῳ συνηθροίσθη σύνοδος κατὰ Καλβίνων, καὶ ἔγινε τὸ βιβλίον, ὁποῦ ὀνομάζεται ὀρθόδοξος ὁμολογία· μέγα τι καὶ ἡ σύνοδος. Ἐπίσημος πρὸς τούτοις εἶναι τοῦτος καὶ διὰ τὸ ἐπίσημον ἱερὸν μοναστήριον τῶν πρωτοκορυφαίων ἀποστόλων, Τζετατζούγια λεγόμενον, ὁποῦ πλησίον τοῦ Γιάσι ἔκτισε, καὶ εἰς τὸν ἅγιον Τάφον τὸ ἀφιερωσεν. Ἡ ἁγία εἰκὼν τῆς Παναγίας μου, ἡ Μοσκόβικη, ἀποῦ μόνον τὸν λσιμὸν, χωρὶς χειρῶν, καὶ τὸ πρόσωπον ἔχει, ἡ περιηργυρωμένη, ἡ εἰς πολλὰ βιβλία μου, μάλιστα εἰς τὸν Καθρέπτην τῶν γυναικῶν, ἐπαινουμένη, ἡ παρὰ τῶν βλεπόντων πάντων θαυμαζομένη, ἡ εἰς τὸ ἐν Σκοπέλῳ πατρικόν μου μοναστήριον τῆς Παναγίας τῆς Εὐαγγελιστρίας εὑρισκομένη, ὁποῦ εἶναι καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Μανδηλίου ἡ περιηργυρωμένη, καὶ ἴση κατὰ μῆκος καὶ πλάτος μὲ τῆς Παναγίας, θαυμαστὴ καὶ αὐτὴ, ὁποῦ τὴν ἐζωγράφησε Σίλβεστρος ὁ Ἀντιοχείας, ὤντας ζωγράφος, ὡς γέπραπται· αὐτὴ λοιπὸν ἡ τῆς Παναγίας εἰκὼν, ὁποῦ εἰς τὸ Γιάσι εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Χρυσοστόμου εὑρέθη, καὶ τὴν ἐζήτησα, καὶ μ' ἐδόθη παρὰ τοῦ μακαρίου

împĕrăţeşte cu muma sa; D-ḑeŭ să le dea mulţi anĭ şi să-ĭ întărească. Pe timpul împĕrăţieĭ eĭ a fost resbelul Moscoviţilor cu Turciĭ; care pentru că s'a scris pe timpul patriarhieĭ luĭ Sofronie al Constantinopolului, aicea se tace. Aicea şi nu acolo trebuea scris, s'a scris însă acolo fără cuvênt, nefiindu'ĭ locul sĕŭ. Pentru ce? Pentru că atuncĭ când scriam despre Patriarhĭ, n'avem în scop să scriŭ şi despre împĕraţi, în urmă mĭ-a venit acest scop regal, pentru care mĕ ĭertaţi cititorilor.

Acestea despre împĕraţi, ĭar acum despre Domniĭ ceĭ maĭ însemnaţi nu despre toţi, este timpul să vorbim şi să ḑicem.

Domniĭ şi Dragomaniĭ [80]).

Duca renumit pentru părintele sĕŭ, pentru că a fost fiĭŭ a aceluĭ fórte însemnat Vasilie Vodă, despre care am scris pe timpul patriarhieĭ luĭ Atanasie; însemnat pentru că a fost Domn a treĭ domniate Valahieĭ, Moldoveĭ şi Ucranieĭ, ca nimenea altul, precum şi în alte (locurĭ) am scris. A domnit de patru cincĭ orĭ. Insemnat, că domnind el în Moldova s'a făcut în Iaşĭ tipografie [81]) unde nu era şi s'a imprimat de Dosoteiŭ patriarhul cartea: Simeon Tesalonicul, cu cheltuélă domnéscă şi cartea luĭ Nectarie patriarhul, ce o am amintit maĭ înainte, mare lucru fiind în adevĕr tipografia. Dupre cum în domnia părinteluĭ sĕŭ s'a adunat în Iaşĭ Sinod contra Calvinilor, şi s'a făcut cartea ce se numeşte *Marturisirea Ortodoxa*; mare lucru în adevĕr a fost şi Sinodul [82]). Insemnat pe lângă acestea este acesta şi pentru renumita sânţită Monastire a proto-corifeilor Apostolĭ ce se numeşte Cetăţuea, ce a ḑidit-o lângă Iaşĭ şi o a afierosit sântuluĭ Mormênt [83]). Sânta icónă a mea a sânteĭ Prea-curateĭ, moscovică (făcută în Moscova), care are numaĭ gâtul, fără de mânĭ şi faţă, ferecată cu argint, şi lăudată în multe cărţĭ de ale mele, maĭ cu samă în Oglinda femeilor şi admirată de toţĭ vĕḑĕtorĭĭ şi care se află în Scopelo, monastirea părintéscă a Prea-curateĭ Buneĭ-Vestirĭ; unde este şi icóna sânteĭ *Mahrame*, ferecată imprejur cu argint şi egală cu a Prea-curateĭ în lungime şi lăţime, minunată şi acésta, pe care o a zugrăvit Silivestru al Antiohieĭ, fiind zugrav, dupre cum este scris. Decĭ acésta Icónă a Prea sânteĭ Născătóreĭ, care s'a

www.dacoromanica.ro

τούτου αὐθέντου, Δούκα ἦτον. Ὅστις εὑρέθη διά τινα χρείαν εἰς τὸ καθηλίκι τῆς Πούτνας, εἰς χωρίον Δομνέστι, τὰ Χριστούγεννα, καὶ εἰς τὸ τραπέζι καθήμενος, ἦλθαν Λέχοι, μαζὶ δὲ καὶ Μπόγδανοι, καὶ πιάνοντές τον, τὸν ἐπῆραν εἰς τὴν Λεχίαν, ἐκεῖ ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος· αἰωνία ἡ μνήμη του· ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἔγινεν αὐθέντης ὁ Δημητράσκος Καντακουζινός.

Ἔφερε δὲ τοὺς Λέχους ὁ Στέφανος Πετρετζεϊκοβόδας, καὶ ἐσήκωσε τὸν Δούκα βόδα, διὰ νά πάρῃ τὴν αὐθεντείαν· δὲν τὴν ἐπῆρεν ὅμως αὐτὸς, ἀλλ' ὁ Δημητράσκος σταλθεὶς ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν.

Κωνσταντῖνος Δουκουλέτζης, υἱὸς τοῦ Δούκα βόδα, αὐθέντης καὶ αὐτὸς Μπογδανίας, ἐπίσημος διὰ τὸν πατέρα, καὶ διὰ τὴν ἐξαίρετον προκοπὴν τῶν γραμμάτων· ἡ δὲ προκοπὴ γνωρίζεται ἀπὸ τὴν σύνθεσιν τῆς πρός τὸν ἐξ Ἀπορρήτων Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον ταύτης ἐπιστολῆς.

„Ἄφρων ἂν εἴην εἴ γε ὑπὲρ τοῦ μὴ καθήκοντος, καὶ μὴ δικαίου ἀντιβολῶν, τυχεῖν τῆς σῆς προστασίας καὶ ἀντιλήψεως, κἀτα μὴ ἐπιτυχὼν, (οἷα δὴ ἀτυχεῖν δίκαιον τὸν τοιοῦτον), ἐν αἰτίᾳ τὴν ἐν ἡμῖν πεποιήμην φιλίαν· εἴθε μήτ' ἔγωγε παρὰ τοσοῦτον ἄδικος εἴην, παρ' ὅσον καὶ τοὺς φίλους συναδικῆσαι παρακαλεῖν· οὔθ' αὕτη ἡ Θεία σου, καὶ φιλόσοφος κεφαλὴ συνάροι ποτὲ τοῖς ἀδίκοις, ἦ γὰρ κὲν δειλός τε, καὶ οὐτιδανὸς καλοίμην, καθ' Ὅμηρον φάναι, ἢν οὐχ ἧττον ἐπιστρεφοίμην τῶν τῆς σῆς εὐκλεεστάτης καὶ πανενδόξου ψυχῆς, ἢ τῶν ἐμῶν αὐτῶν· τί γὰρ ἂν ἕτερον εἴη ἀρετὴ φιλίας, ἢ τὸ εὖ φρονεῖν πρὸς ἀλλήλους τοὺς φίλους; ἔμπης ὅταν ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ προσήκοντος ἠξίουν ταύτην τὴν φίλην σου, καὶ Θεσπεσίαν τῷ ὄντι ψυχὴν, πῶς οὐκ ἂν εὔελπις εἴην, αὐτίκα σχεῖν ἐπίκουρόν τε καὶ πρόμαχον; εἰ γὰρ πᾶσι κοινῶς τοῖς δεομένοις ὑπὲρ δικαίων ὑπάρχει πρόφρων ἀντιλήπτωρ καὶ ἑτοιμότατος, πολλῷ μᾶλλον φίλῳ τε καὶ συγγενεῖ, ἐκτόπως ἠδικημένῳ, τὴν παρ' ἑαυτῆς αὐτάρκη ἀντίληψιν ἐλπίζεται χαρίζεσθαί μοι, ἄλλως τε καὶ πρὶν ἐν πολλαῖς δυσχερείαις πολλάκις παρὰ τῆς σῆς καλοκαγαθίας εὐεργετηθέντι· ἐφ' ᾧ οὔτ' εἴ μοι δέκα μὲν γλῶσσαι, δέκα δὲ στόματα εἶεν, ὡς κατὰ τὸν Ὁμηρικὸν εἰπεῖν Ἀγαμέμνονα, τῶν ἐφικτῶν ἦν, ἀξίας ὁμολογῆσαι τὰς χάριτας· οἷς δὲ ἠδικημαι καὶ παρ' ὧν καὶ ὅπως, ἄκουσον πρὸς Θεοῦ. Ἔγωγε μὲν, ὡς οὔτε ποτ' αὐλήσας, οὔτε αὖ χρυσίον ἢ ἀργύριον ἐπαγγειλάμενος, τὴν ἡγεμονείαν ἐκομησάμην τῆς Μολδαβίας παρὰ τῆς τῶν Ὀθωμανῶν μεγίστης ἀρχῆς, καὶ Θεὸς αὐτὸς, καὶ ἄνθρωποι μάρτυρες· ἴσασι δὲ πάντες, ὅτι καθάπερ ὁ ἐμὸς πατὴρ Δούκας, ὁ περιβόητος, ἀν-

aflat la Iași la Monastirea St. (Ioan) Hrisostom și am cerut-o și mĭ-a dat-o, era a acestuĭ fericit Domn Duca [84]). Care (domn) se afla pentru órecare trebuință în districtul Putna, la satul Domnești, de Crăciun, și pe când ședea la masă a venit Leșiĭ împreună cu Moldovenii și prinḑêndu-l l-a luat în țara Leșască și acolo ș'a dat (plătit) datoria comună, eternă amintirea luĭ. In locul luĭ a fost Domn Dumitrașcu Cantacuzin.

A adus pe Leșĭ Ștefan Petriceicu-Vodă și a rĕdicat pe Duca Vodă, ca se ĭa Domnia luĭ, dar n'a luat-o însă acesta, ci Dumitrașcu trimis din Constantinopol.

Constantin Duculeț, fĭiul luĭ Duca Vodă, Domn și acesta Moldoveĭ, însemnat pentru părintele sĕŭ și pentru cultura sa escepțională în literatură (grécă). Iar erudițiunea luĭ se cunóște și din compunerea acesteĭ epistole cătră Alexandru Mavrocordat Exaporitul.

Nebun așĭ fi să pretind a obține protecția și sprijinul tĕŭ, dacă te-așĭ ruga pentru ceva necuviincios și nedrept; și apoĭ nereușind (cum este și drept să nu reușască un atare individ) să arunc vina asupra amiciției nóstre. Fie că nicĭ eŭ să nu fiŭ atât de nedrept în cât să îndemn și pre amicĭ la nedreptate, uicĭ divina și filosófa ta persónă să vină vre-o-dată în ajutor celor nedrepțĭ. In adevĕr fricos și om de nimic m'așĭ numi, cum ḑice Omer, dacă nu m'așĭ întórce cătră sentimentele prea ilustruluĭ și prea gloriosuluĭ tĕŭ suflet maĭ puțin decât cătră ale mele: Că ce alta ar fi virtutea amiciției de cât ca amicĭĭ să cugete bine unĭĭ despre alțiĭ. Dar când, pentru ce este drept și cuviincios, apelez la iubitul și într'adevĕr divinul tĕŭ suflet, cum n'așĭ avea bune speranțe că îndată l'așĭ avea ajutător și apărător? In adevĕr, dacă în genere sufletul tĕŭ este fórte grabnic și cu bună voință ajutător tuturor celor ce cer dreptate cu atâta maĭ mult este de sperat că-mĭ va dărui mie, amiculuĭ și rudeĭ ceĭ fără séměn nedreptățite, deplina sa ajutorință. Maĭ ales că și maĭ nainte în multe strimtorirĭ adesa fuĭ bine-făcut de buna ta voință. Pentru care, chiar de așĭ avea ḑece limbĭ, orĭ ḑece gurĭ, cum ḑice Agamemnon în Omer, nu mĭ-ar fi îndeajunse spre a atesta dupre demnitate mulțĕmirile mele. Apoĭ în ce sunt nedreptățit, și de cine, și cum, ascultă pentru D-ḑeŭ: Eŭ din parte-'mĭ fără să întrighez și fără să promit aur orĭ argint, am

www.dacoromanica.ro

θαιρετέος τοῦ Καντεμίρι, οὕτω κἀμὲ τῶν υἱέων ἐκείνου μετ' ἐκεῖνον ἡγεμονεύειν· ὡδίπως τοίνυν κριθέντος, καὶ ψηφισθέντος τοῖς τότε κρατοῦσιν ἡμῶν, ἠξιώθην τοῦ πράγματος, κἂν ἠδικῆθαι, φαίη τις ἄν, τοὺς ἐκείνους παῖδας, ἀλλ' οὐκ ἐξ αὐτοῦ, οὐδὲ δι' αὐτόν, ἀλλὰ παρὰ τῆς ψηφοφόρου ἀρχῆς, καὶ διὰ τὴν δαίμονα. Ἐγὼ δὲ ἀδιάβλητος ἅμα καὶ ἀνεπίληπτος· οὔτε γὰρ ληστρικῶς τῷ Χρόνῳ ἐκείνῳ ἐναλλόμενος, οὔτε ἀναξίως ἀνεβιβάσθην· εἰ δὲ μὴ ἦν αἱρετέος δι' ἐμαυτὸν ὁ πηλίκος ἐγώ, ἀλλ' οὖν διὰ τὸν φύσαντά με, ὁμολογηθήσεται πάντως συνίειμι, καὶ ταύτην σου τὴν ἔξοχον καὶ θείαν σου κεφαλὴν συγκατανεύειν τοῖς εἰρημένοις, καὶ χαίρω εἰδὼς ἱλαρῶς τοῖς γραφομένοις προσέχουσαν· τοὺς δὲ ὡς οὐχ οὕτως, ἀλλὰ μυρίοις τροπαῖς, καὶ χρυσίου ὅλκῶν οὐκ ὀλίγων ἅδραῖς ταῖς ἐπαγγελίαις ἀδιαλείπτως ἐπιβουλευσαμένους, καὶ διαφόρους συκοφαντίας καὶ σκαιωρίας κατ' ἐμοῦ, τοῦ μηδὲν ἀδικήσαντος, συρραψαμένους, (ὡς οὐδὲ ἦν ποτε, ὅτε ἦν, αὐτοὺς ἡρεμεῖν) ὥστ' ἂν ἀδροτάταις καρδίαις κρατούντων ἐντετυχικότας, οὐκ ἀποτεῦξαι τοῦ καὶ πεῖσαι, καὶ ἀφαιρήσασθαί με τῆς ἡγεμονείας, τίς οὐκ ἐπίσταται; τίς οὐ συμμαρτύρεται; κἂν τοιῶδε, καὶ τοσῶδε ἱκανῷ οὐκ ἠγάπησαν τῷ πραχθέντι, ἀλλ' ἐληθέντι παρὰ τοῦ ἐμοὶ ἐλεήμονος βασιλέως· οἱ δὲ προσεπιτίθεσάν μοι, ἄχρις εἰ δυνατὸν, καὶ θανάτῳ παραδοθῆναι, οἱ ἀλιτήριοι, καὶ ἀπηνεῖς τελῶνες. Καὶ ἦν τέως οὐκ ἀκίνδυνον, εἰ μὴ Θεὸς καὶ σὰ χείραις ἀντιλήψαιντο, καὶ χρήμασι ποιήσαιντο πορίσασθαί μοι τὴν σωτηρίαν. Ἀλλὰ τί ταῦτ' εἰδοτι πάντ' ἀγορεύω, ὅσα παρ' ἐκείνων ἔπαθον χαλεπὰ, ὅσα εἰργάσαντο ἄδικα; Ἐπὶ τούτοις ἄρτι πάσης τῆς περιουσίας οἰκτρῶς ἐστέρημαι, ἐπὶ τούτοις οὐκ ἔστι σχολάζειν ἀπὸ τοῦ δεδιέναι τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Ἀλλ' ὦ Ζεῦ κύδιστε, μέγιστε, κακοὶ κακως ἀπόλοιντο, οἱ πάντων τῶν ἐμοὶ κακῶν ἀρχιτέκτονες! εἰ δὲ σὸς φίλος ὁ οὕτως πάσχων, ὦ σοφώτατε ἀνδρῶν, καὶ θειότατε, τίς ὑπὲρ φίλου ἀμύνεσθαι οὐκ ἄττει, οὐ σφύζει, οὐ σφαδάζει τῷ πνεύματι; φεῖσαι οὖν, καὶ χεῖρα ὄρεξον, οὐ γὰρ μόνον σὸς εἰμὶ φίλος, ἀλλὰ καὶ συγγενής· ἂν δὲ κἀκεῖνοι τὸ φιλεῖν ἀκκίζονται, καὶ ὑποποιοῦνται χαρίζεσθαι, οὐ πιστευτέον παρακαλῶ, οὔτε ἀνθαιρετέον τὸ ὕπουλον καὶ ὑποβολιμαῖον ἦθος τοῦ ἁπλοῦ καὶ γνησίου. Καὶ γὰρ ἐξονυχίσαντες τὸ φιλεῖν, καὶ ἀκριβωσάμενοι τὴν ἀρχὴν, μᾶλλον ἀρχαιον εὑρομεν τὸ καθ' ἡμᾶς, ἅτε δὴ καὶ πατρῷον κειμήλιον πανυ κλεινὸν, στερρόν τε καὶ τιμαλφέστατον, ἐξ οὗ καὶ τὸ ᾠκειῶσθαι πρὸς ἀλλήλο ς αὐτήν τε κἀκεῖνόν μοι τὸν τῆς μακρίας μνήμης γενέτην πιστεύεται, ὡς μηδενὸς ὄντος ἑτέρου τοῦ παραθήξαντος ἐπὶ τούτῳ, μὴ ὅτι τοῦ φι-

obținut Domnia Moldoveĭ dela imperiul cel prea mare al Otomanilor; ĭar despre acésta am mărtur pre însuși D-deŭ și pre óměnĭ. Apoi toți știŭ că, precum tatăl meŭ Duca cel vestit se alesă a domni înaintea luĭ Cantemir, așa și eŭ după dênsul în locul fiilor aceluia. Decĭ lucrul așa judecându-se și decretându-se de stĕpâniĭ noștri de atunci m'am învrednicit de Domnie. Póte ar dice cine-va, că feciorii luĭ Cantemir s'aŭ nedreptățit; acésta nu se făcu de dênsul nicĭ pentru dênsul, ci de împĕrăția decretatóre și de sórtă. Eŭ însă nu sunt de vină nicĭ de bănuit; căcĭ nu m'am aruncat tălhărește asupra tronuluĭ luĭ, nicĭ fuĭ rĕdicat cu nedemnitate pe el. Și dacă nu puteam fi ales pentru-că eŭ eram atât de tênĕr, cel puțin orĭ-cine va atesta că fuĭ ales din causa născĕtoruluĭ meŭ. Înțeleg că și escelenta și divina ta persónă consimțește la cele dise, și mĕ bucur știind că cu plăcere ĭa aminte la cele scrise. Dar adversariĭ meĭ, nu așa, ci prin miĭ de chipurĭ și promisiunĭ marĭ de valorĭ, nu nicĭ, de aur, necontenit întrigând și țesênd asupra mea, celuĭ întru nimica vinovat, tot felul de calomniĭ și comploturĭ, (de óre-ce eĭ nu puteaŭ de loc a se liniști) în fine, aflând inimele stĕpânilor Turcĭ prea sensibile la acestea, nu remaseră fără resultat, ci ĭ-aŭ convins încă a-mĭ rĕdica și domnia. Tóte aceste cine nu le știe? Cine nu le va mărturisi? Și nu s'a mulțumit cu o atare faptă atât de cumplită; ci sceleraților și crudiĭ blĕstemați s'aŭ aruncat asupra mea, celuĭ miluit de milosul meŭ împĕrat, cu așa furie în cât de era putincios, mĕ trădau și morțeĭ. Și eram întru cât-va nu fără pericul, dacă D-deŭ și mânele tale nu m'ar fi ajutat și nu mi-ar fi înlesnit prin banĭ câștigarea mântuireĭ. Dar ce să-ți maĭ spun ție tóte relele ce am suferit dela aceĭa, și câte nedreptățĭ mĭ-aŭ făcut? Pe lângă aceste sunt acum jalnic lipsit de tótă averea, pentru care nu pot a mĕ liniști de frica pericululuĭ celuĭ maĭ estrem. Dar o prea glorióse și prea mare D-deule, ca niște rĕĭ, rĕĭ să péră făurătoriĭ tuturor rĕlelor mele! O prea înțelepte și divine bărbat, dacă cel ce așa pătimește este amic al tĕŭ, cine nu încércă, nu dorește și nu se aprinde cu spiritul de a ajuta pre un amic: Indură-te decĭ și întinde mâna; că nu sunt numaĭ amic al tĕŭ, ci și rudă. Iar dacă și aceia (dușmaniĭ) se fățăresc a te

www.dacoromanica.ro

λεῖν ἀληθῶς· οὐδὲ γὰρ, οὐδὲ βρότειον αἷμα ᾠκείωσεν ἡμᾶς ἀλλήλους, οὐδ' ἄλλη τις πρόφασις, καὶ περίστασις, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον πρῶτον συνῆψεν ἡμῶν τὰς καρδίας, εἶτα εἰργάσατο τὴν συγγέειαν· ὅποῦ δὲ τὸ πνεῦμα οἰκειώσεως σύνδεσμος, καὶ ἀγάπης παραίτιον, τί τῆς συγγενείας ἐκείνης ἀνώτερον, τί τῆς ἀγάπης ἐκείνης ὑψηλότερον; ἣν δὲ εἴδωμεν, καὶ τὸ χαρίζεσθαι οὐ μικρὸν οὐδ' ἀπαράμιλλον ἦν ἀλλήλοις, ἀλλὰ παρὰ μὲν ἐκείνων τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης πατρὸς δωρεῶν πρεπούσαις φιλοφροσύναις ἐδεξιοῦτο ἡ σὴ πάνσοφος, καὶ φιλάρετος κεφαλὴ, παρὰ δὲ ταύτης ἐπαίνοις καὶ ἔργοις φίλοις αὖθις ἐκεῖνος ἑκάστοτε ἀντεφιλοφρονεῖτο. καὶ ἦν εἰδεῖν οὗτος ἀμοιβόμενον τὸ φιλεῖν παραπλήσιον ἑκατέρωθεν· τοῖς δὲ οὐκ ἄλλως, ἀλλ' ἢ ἐν ῥήμασι μόνον ψιλοῖς εἴη πάντως μορφούμενον, χροὶ δῆλον, ὁ Φερεκύδης φησίν· εἰδέ ποτε παρ' αὐτῶν καὶ τὸ χαρίζεσθαι γένοιτο, παρὰ πολὺ τῶν ἴσων ἂν ἀπολίποιτο· κἀκεῖνο δ' αὖθις δέον γίνεσθαι μᾶλλον, ἥπερ εὐνοίᾳ κρίνεσθαι ἄξιον ὅτου χάριν, πῶς ἂν δίκαιον καταδημαγωγῆσαι τὸ ἐραῖόν σου τῆς ψυχῆς, καὶ μετασκευάσαι τὰ κάλλη τοῦ ταύτης ἡγεμονικοῦ κατὰ τὴν ἑαυτῶν πονηρίαν, ἐφ' ᾧ προσέτι δύνασθαι ἀδικεῖν φίλον καὶ οἰκεῖον, καὶ σώζεσθαι πονηροὶ καὶ φύντες, καὶ τραφέντες, καὶ αὐξηθέντες; ἢ πῶς φίλον ἄνδρα ἐσχάτως κινδυνεύοντα, φιλόσοφος παρίδοι ψυχὴ, δυναμένη μὲν ἔργῳ τε καὶ λόγῳ συναντιλαμβάνεσθαι, μὴ αἱρουμένη δέ; Οὐκοῦν δέομαι, πάνυ δέομαι, οὐ μόνον τὸ κακὸν ἥκιστα ξυγχωρεῖν τῇ οἰκείᾳ ἀπεκτείνεσθαι ἐνεργείᾳ, ἵνα μὴ χρονιζόμενον πρὸς τὸ δυσαπόσπαστον γενέσθαι καὶ δυσαπάλλακτον, λυμῆναί τε καὶ ἄλλους τῶν σῶν οἰκείων καὶ φίλων, ἀλλὰ κἀμὲ δικαιῶσαι, καὶ συναριστεῦσαι κατὰ τῶν κοινῶν πολεμίων· οὐκ ἀρκεῖ, εἴπερ ἄρα δοῦναι δίκην τοὺς πονηροὺς, καὶ περιαιρεῖσθαι τουτωνὶ τὸ δύνασθαι ἀδικεῖν, ἀλλὰ χρεὼν καὶ τὸν ἀδικηθέντα φίλον τοῦ δικαίου τυγχεῖν· ὡς γὰρ καὶ δύναται ὅσα βούλοιτο, καὶ βούλοι· τὸ εὖ πράττειν τοὺς οἰκείους, καὶ φίλους μᾶλλον, ἢ τοὺς ἄλλως πῶς ἔχοντας, ἀμφότερά μοι τῶν πιθανῶν. Οὕτως οὖν χαριζομένη μοι, οὐ μόνον εἰς ἐγκώμιον, παρὰ πᾶσιν ὑποκεῖσεται ταύτῃ τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο, παρὰ μὲν Θεῷ ἔσεται δίκαιος, καὶ πολλῶν, καὶ ἀγαθῶν μισθῶν στεφηφόρος, παρ' ἡμῶν δὲ κομίσεται πάντως τὰς χάριτας. οἵας οὐκ ἂν δύνοιντο, οὐτε βούλοιντο δοῦναι οἱ ἀντικείμενοι. Ἐρρωμένως καὶ εὐδαιμόνως βῴης, πάντων μοι τὸ τιμαλφέστατον καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα, καὶ ὅ,τι ἂν ἕτερον πρὸς ταῦτα ἐφεύροι τις ἀγαθὸν, καὶ φίλον ἐπιθεῖναι". αχψζ'.

iubi și se prefac a-ți plăcea, te rog să nu-ĭ crezi: nu se cade a preferi moravul viclén și falș înaintea celuĭ simplu și sincer. Căcĭ cercetând cu amĕruntime și urmărind începutul amiciției nóstre l'am aflat în ce ne privește pre noĭ maĭ vechĭ; de óre-ce este sculă părintéscă prea slăvită solidă și fórte prețiósă. Pentru care cred eŭ, că s'aŭ și familiarisat între sine persóna ta și tatăl meŭ de fericită amintire, fiind-că nimic alta nu v'aŭ înțețit la acésta, de cât sentimentul de adevĕrată iubire. In adevĕr nu sânge peritor ne-a împrietenit pre noĭ între sine, nicĭ alt pretext și împrejurare, ci spiritul cel sânt maĭ întâĭ a unit inimele nóstre, și apoĭ a efectuat înrudirea. Iar unde spiritul este legătura de familiaritate și causător de iubire. ce póte fi maĭ pe sus de acea înrudire, și ce maĭ înalt de cât acea iubire? Cercetând am putea videa că și gratificarea unuĭa cătră altul nu era mică, nicĭ fără întrecere; ci persóna ta cea a tot înțeléptă și virtuósă se trata cu cuvenite presente de daruri de cătră tatăl meŭ de fericită amintire, ĭar dênsul tot-déuna în schimb primea mulțămire de laude și de acte amicale din partea ta. Și așa se putea videa iubirea de o potrivă corespunzênd din ambele părți. Iar la adversarĭ amiciția n'ar putea ast-fel a se forma de cât prin vorbe góle, vĕdută numaĭ la peliță, cum zice Ferecide. Apoĭ daca din partea lor ar avea loc vre o dată și gratificarea ar rĕmânea acésta cu mult maĭ inferióră de ce s'ar cuveni, și încă s'ar face maĭ mult de fricĕ de cât să merite a fi considerat din rîvnă. Pentru care cum ar fi drept a'ți turbura statornicia sufletuluĭ tĕŭ, și a schimba frumsețile minteĭ tale dupre rĕutatea acestora întru atâta, în cât să pótă fi nedreptățit un amic și familiar și să fie salvat niște rĕĭ, ce ca atare fură și născuți și nutriți și crescuți? s'aŭ cum un suflet filosof ar trece cu vederea pre un bărbat amic în estrem pericul, putênd al ajuta cu fapta și cu cuvêntul dar ne vrênd? Decĭ, mĕ rog, fórte mĕ rog. nu numaĭ să nu cedezĭ de loc rĕutățeĭ a se întinde prin propia sa energie, ca nu învechindu-se și devenind grea de smuls și de înlăturat, să vatăme și pre alțĭ familiarĭ și amicĭ aĭ tĕĭ; ci și mie să-'mĭ facĭ dreptate și nu este de ajuns să înving pre inamicĭ comunĭ, (daca cum-va rĕiĭ vor fi pedepsiți și li se va curma aces-

www.dacoromanica.ro

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὁ Δούκα βοδας αὐθεντεύωντας τὴν Βλαχίαν, μετετέθη διὰ προσταγῆς τῆς βασιλείας εἰς τὴν Μπογδανίαν, ὁ δὲ Σερβάνβοδας, ὤντας μέγας λογοθέτης, ἔγινεν αὐθένης Βλαχίας. Τοῦτος ἐστάθη ἐπίσημος, ὡς Καντακουζηνὸς, ὅτι ἐκατάγετο ἀπὸ τὴν γεννεὰν τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ. Πατήρ του ἦτον ἐκεῖνος ὁ μέγας ποστέλνικος Κωνσταντῖνος, ὁποῦ τὸν ἐθανάτωσεν ὁ πρῶτος Γρηγόρβοδας ὁ Γκίκας· διὰ τὸν θάνατόν του ἔγινε καὶ φυλλάδα διὰ στίχων, καὶ ἐτυπώθη εἰς Βενετίαν· πάππος του δὲ ὁ Γιανάκης, πρῶτος καπικεχαγιᾶς τοῦ Μιχάλβοδα τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου, καὶ περιφήμου, διὰ τὸν ὁποῖον εἶναι καὶ φυλλάδα διὰ στίχων τυπωμένη, καὶ τοῖς πᾶσι γνωστή. Καὶ διὰ τὴν ἀποστασίαν τοῦ Μιχάλβοδα ἐπρόσταξεν ὁ βασιλεὺς, αὐτὸν μαζὶ, καὶ τοὺς ἄλλους καπικεχαγιάδες μὲ τὰ γελμούμια ἀπὸ τὸ παζάρι νὰ τοὺς περιπατήσουν, καὶ νὰ τοὺς ἀποκεφαλίσουν· αὐτὸς δὲ διὰ νὰ μὴν ἀποκεφαλισθῇ, ἐτούρκεψε. καὶ ἔγινε κιουτζοὺκ τεφτερδάρης. Αὐτὸς δὲ εἶχε πατέρα τὸν τσελεπὴ Μιχάλη Καντακουζηνὸν, τὸν πλουσιότατον· τοῦτος ἐκατοικοῦσεν εἰς τὴν Ἀγχίαλον, τὰ δὲ τζιφτιλίκια καὶ ὑποστατικά του ἔφθαναν ἕως εἰς τὸν Δούναβιν, καί τινες ἀγάδες τζιράκια ἐδικά του ἔγιναν καὶ βεζίρεδες· ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἕνας ἀφοῦ ἔφθασε καὶ ἔγινε βεζίρης, ἐπῆγεν ὁ Μιχάλης νὰ τὸν ἀνταμώσῃ, νὰ τὸν συγχαρῇ, ἐμβαίνωντας δὲ μέσα εἰς τὸν ὀδᾶ (ὁποῦ ἔτυχε νὰ εὑρεθῇ ὁ ἰμάμης τοῦ βασιλέως), τὸ εἶπεν ὁ βεζίρης—καλῶς ἦλθες, Μιχάλ τζελεμπῆ, κάνωντας καὶ σχῆμα, πῶς σαλεύει ἀπὸ τὸν τόπον του. Μετὰ δὲ τὴν ἀνταμωσιν, ἀφοῦ εὐγῆκεν ἔξω ὁ Μιχάλης, εἶπεν ὁ ἰμάμης εἰς τὸν βεζίρη: δὲν ἁρμόζει, ἐφένδημ, εἰς τὴν ὑρηλότητά σου, ὤντας ἐπίτροπος τοῦ βασιλέως, νὰ εἴπῃς ἕνα κιάβουρα τζελεπῆ. Τοῦτος ὁ λόγος ἐκακοφάνη τὸν ἐπίτροπον· τίποτες ὅμως δὲν ἀποκρίθηκεν· ὤντας δὲ παρὼν

tora puterea de a nedreptăți), dar se cuvine ca și amicul nedreptățit să obție dreptate. Căci precum poți câte aĭ voi, așa să le și dispuĭ: fericirea familiarilor și a amicilor maĭ mult de cât acelor de alt soĭ, cred că ambele aceste le voești. Decĭ așa sastifăcêndu-mĕ pre mine, acest lucru nu numaĭ va provoca laudă din partea tuturor, ci încă veĭ fi drept înaintea luĭ D-deŭ și încununat cu multe și bune resplăți. Iar dela mine numaĭ decât veĭ primi mulțămirĭ, pre care oposauțiĭ nu le ar putea nicĭ ar voĭ a le da. Să trăești sănătos și fericit, tu carele 'mĭ eștĭ din tóte cel maĭ scump cu fapta și cu numele și cu tot ce alta s'ar maĭ putea adăogi la calitatea de bun și amic. 1697.

In ḑilele acelea Duca Vodă domnind în Valahia s'a transferat prin ordinul împĕrătesc în Moldavia. Iar Șerban Vodă fiind mare logofăt, s'a făcut domn Valahieĭ. Acesta a fost însemnat ca Cantacuzinén, pentru că se pogora din genealogia Impĕratuluĭ Ión Cantacuzin. Părintele sĕŭ a fost acel mare Postelnic Costantin, pe care l'a ucis Grigore Ghica Vodă cel dintăiŭ, despre mórtea luĭ s'a făcut și o broșură în stihurĭ, s'a tipărit în Veneția. Moșul sĕŭ Enache întăiul Capichihae a luĭ Mihaĭ Voda aceluĭ vechĭ și renumit, despre care este și o broșură în stihurĭ tipărită și tuturor cunoscută [85]). Și pentru rebeliunea luĭ Mihaĭ Vodă a ordonat împĕratul ca pe el și pe alțĭ Capichihae cu *ghelmumiele* [86]) din piață sĕ-ĭ priumble și să le tae capetele, ĭar acesta ca să nu i se tae capul s'a turcit și devenit *Chĭuciuc Tefterdari.* [87]) Acesta a avut părinte pe celebi Mihaĭ Cantacuzineanul, pe acel fórte bogat. Acesta locuia în Anhial, iar *Ciftilichiele* [88]) și proprietățile luĭ se întindeaŭ până la Dunărea și unele agade ciracĭ de aĭ luĭ s'a făcut și Visir. Dintre care unul după ce aŭ ajuns și s'a făcut Visir, s'a dus Mihaĭ ca să'l întâlnéscă și să'l feliciteze; intrând în lăuntru în odae (unde s'aŭ întêmplat să fie și Imamul [89]) împĕratuluĭ) ia ḑis Vizirul: bine aĭ venit *celebi* [90]) Mihaĭ, făcênd și semnul că se scólă din locul sĕŭ. După întâlnire, după ce a eșit Mihaĭ afară, a ḑis Imamul cătră Vizir nu este cuviincios Efendi înălțimeĭ tale, fiind Epitropĭ impĕratuluĭ se ḑicĭ celebi la un ghiaur. Acest cuvênt l-a supărat pe Epitrop însă n'a rĕspuns nimic. Fiind prezent *hasnedarul* [91]) Viziruluĭ, a eșit curând și a spus luĭ Mihaĭ cuvintele Imamuluĭ și că l-a întri-

www.dacoromanica.ro

ὁ χασνεδάρης τοῦ βεζίρη, εὐγῆκεν εὐθὺς καὶ εἶπε τὸν Μιχάλη τὰ λόγια τοῦ ἰμάμη, καὶ ὅτι ἐβαρυφάνηκαν τὸν βεζίρη· εἶπε δὲ ὁ Μιχάλης—ὕπαγε καὶ εἰπὲ τὸν βεζίρη, ἂν ἦναι ὁρισμός του νὰ κάμω ἐγὼ αὐτὸν τὸν ἰμάμη, νὰ μὲ εἰπῆ καὶ αὐτὸς ἐμπροστά του τζελεπῆ· ὁ βεζίρης τὸ ἔκαμε χάζι, καὶ μακὰρ νὰ τὸν κάμῃ, τοῦ εἶπεν. Εὐθὺς ὁ Μιχάλης λοιπὸν ἐπῆγεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ ἰμάμη, ηὗρε τὸν κεχαγιᾶ, καὶ λέγει του: δός μοι κατάστιχο, πόσο βούτυρο ὁ ἐφέντης τὸν χρόνον ἐξοδιάζει εἰς τὸ μουτπάκι του, πόσα ξύλα, πόσο μέλι, πόσο κηρί, καὶ πόσο κριθάρι εἰς τὸ ἀγοῦρί του διὰ νὰ τοῦ τὰ προσφέρω ὅλα αὐτὰ ἀπὸ λόγου μου· καὶ εἰπὲ τὸν ἐφένδη, ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ Μιχάλης ἐκεῖνος, ὁποῦ μὲ εἶδεν εἰς τὸν βεζιραζέμη· ἔδωκεν ὁ κεχαγιᾶς τὸ κατάστιχο, καὶ τὸ βράδυ, ὅταν ἦλθεν ὁ ἐφέντης, τοῦ εἶπε τὴν ὑπόθεσιν· ὁ δὲ Μιχάλης, τὴν δευτέραν ἡμέραν ἔστειλε καράβι μὲ τὰ εἰρημένα πράγματα, εἶτα ὑπῆγε καὶ αὐτὸς εἰς τὸν ἰμάμη· ὁ δὲ ἰμάμης τὸν ἐπροσηκώθη καὶ τὸν λέγει, „καλῶς ἦλθες Μιχὰλ τζελεπῆ“· καὶ εἰς τὸ λακιρδὶ ἀπάνω πολλαῖς φοραῖς ἐπολυπλασίαζε τὸ τζελεπῆ, λέγωντάς του καὶ ἄλλα ἐγκώμια. Εὐγαίνωτας δὲ ἀπ' ἐδῶ ὁ Μιχάλης, ὑπάγει εὐθὺς εἰς τὸ Πασσακπὶ, εὑρίσκει τὸν χασνεδάρη, καὶ τοῦ λέγει, ὅταν ὁ ἰμάμης ἔλθῃ εἰς τὸν βεζίρη νὰ μὲ στείλῃς λόγον. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ἐλθὼν πάλιν ὁ ἰμάμης, ἐμυνήθη ὁ Μιχάλης, καὶ ἦλθε. Ἐμβαίνωντας δὲ εἰς τὸν βεζίρη, καθὼς τὸν εἶδεν ὁ ἰμάμης, πρὶν νὰ τὸν εἰπῇ ὁ βεζίρης λόγον, ἄρχισε μεγαλοφώνως νὰ τοῦ λέγῃ—καλῶς ἦλθες Μιχὰλ τζελεπῆ! καλῶς ἦλθες Μιχὰλ τζελεπῆ! δύο καὶ τρεῖς φοραῖς· ἄρχισε δὲ καὶ νὰ τὸν ἐπαινέσῃ εἰς τὸν βεζίρη, λέγωντας πῶς εἶναι ἄξιος κὶ πῶς τέτιοι ἄνθρωποι εἶναι χρειαζόμενοι εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ὁ δὲ βεζίρης ἐχαμογελοῦσεν. Ἀφοῦ δὲ εὐγῆκεν ἔξω ὁ ἰμάμης, λέγει ὁ βεζίρης τὸν Μιχάλη, τί τὸν ἔκαμες, καὶ σε εἶπε τζελεπῆ, καὶ τόσα ἐγκώμια; καὶ τοῦ ἐδιηγήθη τὴν ὑπόθεσιν· τότε ὁ βεζιραζέμης τοῦ λέγει, „γιὰ σεϊτὰν σιν, γιὰ σεϊτὰν ογλούσουν!“ ἀπὸ τότε ἐπεκράτησεν ὁ λόγος, καὶ λέγονται οἱ Καντακουζηνοὶ Σεϊτὰν ὀγλοῦδες. Τοῦτον τὸν Μιχάλη, ὄντα τοιοῦτον περιβόητον καὶ ὑπέρπλουτον ἄνθρωπον, τὸν ἐδιάβαλαν εἰς τὸν βασιλέα φθόνῳ κινούμενοι, πῶς φαντάζεται νὰ γίνῃ βασιλεὺς, καὶ ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς καπιτζήμπαση, καὶ ἐπῆρε τὸ κεφάλι του, καὶ ὅλην τὴν περιουσίαν του, καὶ ὅσα δὲν ἠμπόρεσαν τότε νὰ τὰ πάρουν εἰς Πόλιν διὰ τὸ πολὺ πλῆθος, τὰ ἐπούλησαν εἰς Ἀδριανούπολιν εἰς τὸ μεζάτι· ὄντας δὲ παρὰ πολλὰ πράγματα ἐπουλήθηκαν τόσον φτηνὰ, ὁποῦ ἀπόμεινε παροιμία καὶ λέγεται, ὅταν ἀγοράσῃ τινὰς πρᾶγμα

stat pe Vizir; ĭar Mihaĭ a ḑis dute și spune Viziruluĭ dacă este și opiniunea luĭ să fac eŭ și pe însuș Imamul să'mĭ ḑică și el în fața luĭ celebi. Iar Vizirul a făcut haz, și ĭ-a ḑis, măcar de l-ar face celebi. Decĭ Mihaĭ curând s'a dus la casa Imamuluĭ, a găsit pe Chihaia și ĭ-a ḑis, dă-mĭ lista cât unt cheltuește pe an domnul tĕŭ la bucătăria luĭ, câte lemne, câtă mĭere, câtă ciară, cât ovĕs la grajdiul luĭ ca să i le fac eŭ tóte present. Și spune domnuluĭ, că eŭ sunt acela Mihaĭ pe care m'a vĕḑut la Vizirazemi. A dat Chihaia lista și séra, când a venit Domnul sĕŭ, ĭ-a spus afacerea. Iar Mihaĭ a doua ḑi a trimes o corabie cu ḑisele lucruriĭ, apoĭ s'a dus și el la Imam. Iar Imamul s'a sculat înnaintea luĭ și ĭaŭ ḑis bine aĭ venit celebi Mihaĭ și deasupra la *lachirdi* [92]) a repețit de multe orĭ celebi, spuindu-ĭ și alte laude. Eșind de aicĭ Mihaĭ s'a dus curând la Pașa Capĭ și găsește acolo pe *hasnedar* și 'ĭ spune, când va veni Imamul la Vizir să-ĭ trimeată rĕspuns. Decĭ într'o ḑi venind ĭarășĭ Imamul i s'a anunțat luĭ Mihaĭ și a venit. Intrând la Vizir, cum l-a vĕḑut Imamul maĭ înnainte de a vorbi Vizirul a început în glas mare să-ĭ ḑica: bine aĭ venit celebi Mihaĭ, bine aĭ venit ĭar a doua óră celebĭ Mihaĭ, de douĕ și treĭ orĭ. Apoĭ a început să-l și laude cătră Vizir ḑicênd: cât este de vrednic și cât de necesarĭ sunt ast-fel de ómenĭ la împĕrăție și altele de aceste, ĭar Vizirul a zîmbit. După ce a eșit afară Imamul a ḑis Vizirul cătră Mihaĭ ce ĭ-aĭ făcut de ți-a ḑis celebi și atâte laude? Și ĭ-a istorisit afacerea. Atuncĭ Vizirazemi ĭ-a ḑis: *Ghĭa seitan sin, ghĭa seitan oglusun.* Și de atuncĭ a predominat vorba și Cantacuzenĭĭ se numesc *Seitan ogludes.* Pe acest Mihaĭ fiind om atâta de renumit și fórte bogat, l-a calomniat la împĕratul mișcați de învidie, că s'ar închipui să devină împĕrat, și a trimis împĕratul pe Capigĭ Pașa și ĭa luat capul și tótă averea luĭ. Iar câte n'a putut să le ĭea atuncĭ în Constantinopol pentru marea mulțime le a vêndut în Adrianopol la mezat, fiind lucruri prea multe s'a vêndut atât de eftin în cât a rĕmas proverbul și se ḑice când cumpĕră cine-va un lucru eftin: omule acest lucru l-aĭ cumpĕrat de la mezatul luĭ *Seitan oglu.* Aceste despre Mihaĭ Cantacuzin, eternă amintirea luĭ. [93])

www.dacoromanica.ro

ρτηνο, „ἄνθρωπε, αὐτὸ ἀπὸ τὸ μεζάτι τοῦ Σεϊτὰν ὀγλοῦ τὸ ἀγόρασες“; Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Μιχάλη τοῦ Καντακουζηνοῦ· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἡγεμονεύοντος τοῦ Σερβάνβοδα εἰς Βλαχίαν, καὶ αὐθεντεύοντος τοῦ Δούκα βόδα εἰς Μπογδανίαν, συνέβη εἰς τὴν Πόλιν τοῦτο τὸ ἱερὸν συμβεβικὸς καὶ ἀξιοδιήγητον, καὶ ἀκούσατε. Εἰς τὸ καλέμι τοῦ ρεὶς ἐφέντη ἦτον ἕνας τοῦρκος τὸ ὄνομά του Μεχμὲτ ἐφέντης Πατμπουρούν, ἄνθρωπος γραμματισμένος, καὶ σεμνῆς πολιτίας· τοῦτος εἶχε παλλακίδα Ροῦσσαν σκλάβαν, ἡ ὁποῖα ἐκρατοῦσε τὴν πίστιν της, καὶ ὑπήγαινεν εἰς τὴν ἐκλησίαν μὲ τοῦ ἀφεντός της τὴν ἄδειαν. Μίαν τῶν ἡμερῶν τὴν ἐρώτησεν ὁ ἐφέντης, τί εἶναι τὸ αἴτιον, καὶ μερικαῖς ἡμέραις εὐωδιάζει τὸ στόμα σου; αὐτὴ δὲ προφασιζομένη ἔλεγε, δὲν ἠξεύρει· ἀμὴ βιάζωντάς την. τὸν εἶπεν ἐκείνη· ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ συνηθειαν ἔχομεν, ὅταν ὑπάγωμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἶναι νὰ εὔγωμεν, τότε μᾶς δίδει ὁ παπᾶς ἀπὸ κομμάτι ἁγιασμένο ψωμὶ, καὶ τὸ τρώγομεν, καὶ διὰ τοῦτο εὐωδιάζει τὸ στόμα μου· ὁ δὲ ἐφέντης, ὡς γραμματισμένος, ἐθαύμασε, καὶ εἰς ἀπορίαν ἔπεσε· καὶ θέλωντας νὰ ἰδῇ τὴν τάξιν τῆς ἀκολουθίας τῆς ἐκκλησίας μας, εἶπεν εἰς ἕνα ράφτην ἐδικόν του, καὶ τὸν ἔφερε ροῦχα ὡσὰν τὰ δικά του, τὰ ἐφόρεσεν, ἔγινε τεπτίλι, καὶ ὑπῆγαν μαζὶ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀνήμερα τὴν κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας. Καὶ βλέπει, ὁποῦ ἐλειτουργοῦσεν ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, καὶ ὁ τὸν Ἱεροσολύμων μὲ τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ ἱερεῖς, κατὰ τὴν συνήθειαν διὰ τὸ τῆς ἡμέρας αἰδέσιμον· ὅταν δὲ εὐγῆκαν μὲ τὰ Ἅγια, τὸν ἐφάνηκαν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἱερεῖς, πῶς δὲν ἐπατοῦσαν κάτω τὴν γῆν, ἀλλ' ἐπεριπατοῦσαν ἀπάνω ἀπὸ τὴν γῆν μίαν πιθαμήν. Τοῦτο ἰδὼν αὐτὸς ὀφθαλμοφανῶς, τόσον ἐκατανύχθη, καὶ ἦλθεν εἰς ἄκρον εὐλάβειαν, ὁποῦ εὐγαίνωντας ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἄρχισεν εὐθὺς νὰ κηρύττῃ τὴν πίστην τῶν χριστιανῶν παρρησίᾳ πρὸς τοὺς ἐφέντιδες, τοὺς κιατίπιδες· καὶ τοῦτο δὲν ἔλειπε νὰ τὸ κάνῃ, ἕως ὁποῦ τὸ ἄκουσεν ὁ ρεὶς ἐφέντης, καὶ αὐτὸς ὁ βεζίρης, καὶ φέρωντάς τον ἐμπρός του, καὶ λέγωντάς του νὰ παύσῃ, ἐκεῖνος πάλιν ἔλεγε τὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν Ρωμαίων· ὅθεν τὸν ἔστειλεν εἰς τὸ Ἀτ-μεϊδάνι, καὶ ἐκεῖ τὸν ἐλιθοβόλησαν.

Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον ἂς γυρίσωμεν· ὁ Σερβάνβοδας ἐστάθη ἔνδοξος, καὶ ἐπίσημος, διὰ τὸ βασιλικὸν αἷμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐκατάγετο, ἐστάθη ἐπίσημος καὶ διὰ τὸ ἐπίσημον ἱερὸν μοναστήριον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Κοτροτζάνι λεγόμενον. ὁποῦ ἔκτισε πλησίον τοῦ Βουκουρεστίου,

Domnind Şerban Vodă în Valahia şi fiind domn în Moldova Duca Vodă, s'a întêmplat în Constantinopol acest fapt sânţit şi demn de istorisit, ascultaţi: La *calemul* [94]) luĭ Efendi Reis era un turc, numele sĕŭ Mehmet Efendi Patburun, om învĕţat şi de o purtare respectabilă. Acesta avea metresă pe o sclavă rusă care ţinea credinţa eĭ şi se ducea la biserică cu voia stĕpânuluĭ eĭ. In una din ḑile a întrebat'o stĕpânul care este causa că în unele ḑile mirósă gura eĭ? ĭar ea pretextând ḑicea că nu ştie, dar amenińţindu-o, acea ĭa spus: Noĭ creştiniĭ avem obiceiŭ când ne ducem la biserică şi este să eşim atuncĭ ne dă preutul o bucăţică de pâne sânţită şi o mâncăm şi pentru aceia mirósă gura mea. Dar stĕpânul ca învĕţat s'a minunat şi a căḑut în nedumerire şi voind să vadă ordinea serviciuluĭ bisericeĭ nóstre, a ḑis unuĭ croitor de aĭ sĕĭ să'ĭ aducă strae ca ale luĭ, pe care le aŭ îmbrăcat şi a mers tiptil şi a intrat împreună în biserica Patriarhieĭ în ḑiua Duminiceĭ ortodoxieĭ. Şi a vĕḑut cum liturgisa Patriarhul Ecumenic şi cel al Ierusalimuluĭ cu arhiereĭ şi cu atâta regularitate după obiceiŭ pentru respectarea ḑileĭ. Când a eşit cu sântele ĭ-a părut că arhiereiĭ şi preuţiĭ nu calcă pe pământ ci umblă pe de asupra pământuluĭ ca de o palmă. Acésta vĕḑênd el cu ochiĭ luĭ în atâta s'a schimbat şi a venit la evlavie mare în cât eşind afară din biserică a început îndată să predice credinţa creştinilor pe faţă cătră *Efendiḑĭ Chiatipizĭ* [95]) şi acésta n'a încetat de a o face până când a auḑit Reis Efendi şi însuşĭ Vizirul; şi aducêndu-l înaintea luĭ şi ḑicêndu-ĭ să înceteḑe, acela ĭarăşĭ vorbea de credinţa ortodoxă a Romeilor. Decĭ l-a trimes la *At-Meidani* [96]) şi acolo l-a ucis cu petre.

Dar să ne întórcem la subiectul nostru. Şerban Vodă a fost glorios şi însemnat pentru singele împĕrătesc din care se trăgea. A fost însemnat pentru renumita sânţită monastire a Adormireĭ Maiceĭ Domnuluĭ, ce se numeşte Cotrocenĭ ce a ḑidit'o lângă Bucureştĭ şi aŭ

www.dacoromanica.ro

καὶ τὸ ἀφιέρωσε εἰς τὰ εἴκοσι μοναστήρια τοῦ ἁγίου Ὄρους, καθὼς διαλαμβάνει τὸ αὐθεντικὸν χρυσόβουλον, τὸ ὁποῖον τὸ ἔχω, καὶ διὰ τὴν συντομίαν τὸ ἀφίνω καὶ αὐτό, ὡς καὶ ἄλλα, ὡραιότατον δὲ μοναστήριον καὶ πλούσιον, εἰσόδημα ἔχει ἕως δεκαπέντε πουγγία. Εἰς τοῦτο εἶναι δέκα χρόνοι, ὁποῦ ἡγουμενεύει Ἰγνάτιος ἱερομόναχος Χλωροποταμινὸς Σκοπελίτης, καὶ στέλνει εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος πέντε πουγγία κατ' ἔτος, ἐτήσιον ὁσίμου. Ἐπίσημος πρὸς τούτοις ὁ αὐθέντης Σερβάνβοδας ἦτον καὶ διὰ τὸ ἡγεμονικὸν καὶ σοβαρὸν αὐτοῦ ἦθος· δὲν ἐστόθη φοβεροπρόσωπος, μεγαλόκορμος, καὶ μεγαλόφωνος αὐθέντης τόσον, ὅσον αὐτός· ὁθεν ἠκούσθη ἕως καὶ εἰς τὸν βεζίρη, ἴσως καὶ εἰς τὸν βασιλέα· καὶ ὄντας χρεία βασιλικὴ ἀγᾶς νὰ σταλθῇ εἰς Βλαχίαν, ἐδιωρίσθηκεν ἕνας, τὸν εἶπαν δὲ διὰ τὸν Αὐθέντην, πῶς εἶναι τοιοῦτος, καὶ τοσοῦτον φοβερός· Θαυμάζομαι, εἶπεν αὐτὸς, ὁποῦ μὲ τὸ λέτε τάχα νὰ μὲ ἐξιππάσετε· Τοῦρκος ἐγὼ, καὶ ἀγᾶς, καὶ ἀπεσταλμένος μὲ βασιλικὴν ὑπόθεσιν, καὶ νὰ φοβηθῶ ἕνα γκιάβουρα, καὶ αὐθέντης ἂς ἦναι; ἐγὼ μάλιστα νὰ τὸν κάμω νὰ φοβηθῇ ἐκεῖνος ἀπὸ λόγου μου, ἐκίνησε λοιπὸν, καὶ ὑπῆγαινεν· οἱ δὲ ἄρχοντες καπικεχαγιάδες προλαβόντες ἔγραψαν εἰς τὸν αὐθέντην, καὶ ἐφανέρωσαν τὰ κατ' αὐτόν· ὅθεν ὁ αὐθέντης ἔστειλεν ἄρχοντα εἰς Γκύργκιοβο ἐκεῖ, ὁποῦ ἦτο νὰ ἔλθῃ, περνῶντας τὸν Δούναβιν, εἰς προϋπάντησίν του· τὸν ἐπρόσταξε δὲ νὰ μὴν τὸν φέρῃ ἴσα εἰς Βουκουρέστι, ὁποῦ εἶναι μία ἡμέρα, ἀμὴ νὰ τὸν ὑπάγῃ ἀπὸ ἄλλαις στράταις νὰ τὸν ἀργοπορήσῃ ἑβδομάδα· καὶ οὕτως ἔγινεν. Ἀφ' οὗ δὲ ἦλθεν ὁ ἀγᾶς εἰς Βουκουρέστι, καὶ ἀντάμωσεν τὸν αὐθέντην, καὶ ἐνεχείρισε τὸ μεκτοῦπι τοῦ βεζίρη, καὶ τὸ ἐδιάβασεν ὁ διβὰν-ἐφέντης, τότε σηκώνεται ὁ αὐθέντης ἀπὸ τὸν τόπον του, καὶ πάραυτα γονατίζει, κἀκιζει, Θυμώνει, καὶ ἀπὸ τὸν Θυμόν του κοκκινίζει, καὶ μὲ φωνὴν μεγάλην καὶ τρανὴν, λέγει πρὸς τὸν ἀγᾶ—βασιλικὴ χρεία καὶ βιαστικὴ, καὶ γράμμα τοῦ βεζιραζέμη τοῦ αὐθέντου μας, καὶ εὐθὺς ὁποῦ πέρασεν τὸν Δούναβιν, ἀντὶ νὰ πετάξῃς νὰ ἔλθῃς τὸ γληγορώτερον, σὺ ἔκαμες τόσας ἡμέρας, περιπατῶντας ἀργὰ, βαριὰ διὰ τὸ χουζοῦρί σου; ἔτζι δουλεύουν τὴν βασιλείαν; ἔτζι δουλεύουν οἱ πιστοὶ δοῦλοι, καὶ φρόνιμοι; Ταῦτα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἰπὼν μὲ Θυμὸν πλαστὸν, ἀλλὰ φοβερὸν, καὶ φοβερότερος ἀπὸ τὸ συνειθισμένον γενόμενος διὰ τὸν Θυμὸν, προστάζει τὸν διβὰν-ἐφέντη· τώρα, τούτην τὴν ὥρα, τὸν λέγει, γράψαι τὸν αὐθέντην μας τὸν βεζίρη· καὶ φανέρωσαι τὴν ἀργητα τῆς ἐντιμότητός του, διὰ μὴν ἀποδώσῃ ὁ αὐθέντης μας τὴν ἀργητα τῆς τελειώσεως τῆς βασιλικῆς προσταγῆς εἰς ἡμᾶς, καὶ νὰ σταλθῇ μὲ μετζίλι τὸ γράμμα μας. Ταῦτα ἰδὼν καὶ ἀκούσας ὁ με-

afierosit-o la 20 de monastirĭ din Sântul Munte, după cum trateadză hrisovul sĕŭ domnesc, pe care 'l am, și pentru scurtare 'l las și pe acesta ca și altele, monastire prea frumósă și bogată, și are venit până la 15 pungĭ. La acésta (monastire) dece anĭ sunt de când igumenește Ignatie Ieromonah Scopelit de la Hloropotam, și trimete la Sântul Munte 5 pungĭ în fie care an, dare anuală. Insemnat pe lângă aceste a fost domnul Șerban Vodă și pentru caracterul sĕŭ serios și igemonic. N'a fost domn atâta de impunĕtor cu chipul mare cu corpul, și puternic cu vocea atâta cât acest om, pentru care s'a audit până la Vizir și póte și la împĕratul. Și fiind trebuință ca să se trimétă un Agă împĕrătesc în Valahia, s'a hotărît unul; căruia 'ĭ a spus de domn că este ast-fel și atât de teribil; ĭar acesta a dis mĕ minunez, că-mĭ spuneți ca dóră să mĕ speriați, eŭ sunt turc și agă și trimes cu afacere împĕrătéscă și să mĕ tem de un ghiaur, fie și domn? Eŭ maĭ ales 'l voĭ face pe el să se témă de mine și decĭ s'a pornit și s'a dus. Iar boeriĭ capichihaiade prevenind a scris cătră domn și ĭ-a arĕtat cele relativ de el, decĭ domnul a trimes un boer la Giurgiŭ, acolo unde era să vie și trecênd Dunărea spre întimpinarea luĭ ĭ-aŭ ordonat ca să nu vie de a dreptul la București, unde este (cale) de o dzi, ci să 'l ducă pe alte căĭ și să 'l întârdzie o sĕptĕmână, și ast-fel s'a făcut. După ce a venit Aga la București și a întâlnit pe Domn ĭ-a înmânat *metcupul* [97]) Viziruluĭ și l-a citit *Divan Efendĭ.* [98]) Atuncĭ se scólă domnul curând de la locul sĕŭ, ingenunchie, se întristéză, se mânie și de mânie se înroșește și cu o voce mare și sonoră dzice cătră Agă: trebuință împĕrătéscă și grabnică și scrisórea Viziruluĭ și Domnuluĭ meŭ! Și îndată ce aĭ trecut Dunărea în loc să sborĭ și să viĭ maĭ iute aĭ făcut atâtea dzile primblându-te cu încetul pentru *huzurul* [99]) tĕŭ? Așa se servește împĕrăția? Așa servesc servitoriĭ credincioșĭ și cuminți? Aceste și altele de felul acesta dzicênd cu o mânie prefăcută dar teribilă și maĭ temĕtor devenind de cât obișnuit din causa mânieĭ, ordonă luĭ Divan-Efendi: acum, în acest cés, 'ĭ dice, să scriĭ domnuluĭ meŭ Vizir și arată întârdzierea onorabilitățiĭ sale; ca să nu se dea de domnul meŭ asupra nóstră întârdzierea realisăreĭ ordinuluĭ împĕrătesc și să se trimétă scrisórea mea cu *menzil.* [100]) A-

www.dacoromanica.ro

γάλαυχος ἐκεῖνος ἀγᾶς καὶ ἄρσος, σᾶς ἀφίνω, ἀκροατᾶι, νὰ στοχασθῆτε, καὶ να εἰπῆτε, πόσον ἐφοβήθηκε, τί λογῆς ἐκατεστάθηκε, γάτα βρεμένη, ὡς λέγει ὁ λόγος, ἔγινεν, ἔχασε καὶ φωνὴν καὶ ὄψιν, ἐντράπη, ἐφοβήθη, ἐτρόμαξε. Καὶ, ἀμὰν, λέγει πρὸς τὸν αὐθέντην, ἀμὰν μπέη, νὰ μὴ γίνῃ τοῦτο τὸ κακὸ εἰς ἐμὲ, νὰ μὴ γραφθῇ τὸ γράμμα! ταῦτα, καὶ ἄλλα λέγωντας ὁ ἀγᾶς καὶ παρακαλῶντας τὸν αὐθέντην, ὁ αὐθέντης ἐγέλασε, καὶ τὰ ἔξης. Αὐθεντεύσας δὲ ἔτη δέκα, ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτοῦ· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Κωνσταντῖνος Μπασαράμπας Μπραγκοβάνος, Κοντακουζινὸς, αὐθέντης Βλαχίας ἐξαίρετος. Μπασαράμπας ἐλέγετο μὲ τὸ νὰ ἐκατέβαινεν ἀπὸ τὸ γένος τοῦ περιφήμου, ἐκείνου παλαιοῦ αὐθέντου Σερβάνβοδα Μπασαράμπα, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκαταίβενεν καὶ ὁ ἀνωτέρω Σερβάνβοδας ὁ Θεῖός του, καὶ Μπασαράμπας κ' ἐκεῖνος ἐλέγετο· Μπραγκοβάνος δὲ ἀπὸ τὸ Μπραγκοβένι, χωρίον εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν τῶν Μπραγκοβάνων τὰ σπίτια· Καντακουζινὸς δὲ ἐκ μητρὸς ἀδελφῆς τοῦ Σερβάνβοδα τοῦ Θείου του. Τουτος ἐχρημάτισεν ὄχι ἐπίσημος, ἀλλ' ἐπισημότατος, περιβόητος, καὶ ἐξάκουστος, καὶ διὰ τὴν πολυχρόνιον αὐθεντίαν, ὅτι αὐθέντευσε εἰκοσιπέντε χρόνους καὶ μῆνας ἓξ, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τοῦ πλούτου καὶ διὰ τὰς πολλὰς ἐκκλησίας, καὶ μοναστήρια, ὁποῦ μέσα καὶ ἔξω τοῦ Βουκουρεστίου ἔκτισεν· ἐξεραίτως δὲ τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, κατὰ μεσῆς τοῦ Βουκουρεστίου, ἀφιερωμένον εἰς τὸν ἅγιον Τάφον, καὶ κάθισμα τῶν Πατριαρχῶν, ὅταν ὑπάγουσιν εἰς τὸ Βουκουρέστιον. Τοῦτος εἶναι ἐκεῖνος, περὶ οὗ ἐδῶ εἰς πολλὰ μέρη του καταλόγου ἔγραψα· τοῦτος εἶναι ὁ Αὐθέτης ἐκεῖνος, εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ ὁποίου ἡ Βλαχία ἦτον ὡς τὸ ρόδι ἀπὸ ἀνθρώπους γεμάτι· ἦσαν γὰρ ἑπτακόσιαις χιλιάδες ἀνδρόγυνα καὶ τώρα μόλις ἑβδομῆντα· τοῦτος ὁ Βλαχμπεης ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη καὶ πρίγγιψ τοῦ Ἰνπερίου τῆς Γερμανίας, διὰ δανεικὰ χρήματα, ὁποῦ εἰς καιρὸν χρείας τῶν ἰνπερατόρων ἐδάνεισε. Τοῦτος εἶναι ὁ ἡγεμὼν ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἐν Βενετίᾳ τζέκαν τοῦ ἁγίου Μάρκου ἔβαλε μεγαλην ποσότητα ἀσπρῶν, ὁποῦ οἱ ἔγγονοι καὶ δυσέγγονί του ἕως προχθὲς ἔπαιρναν, δὲν εἰξεύρω ἂν καὶ ἕως τῆς σήμερον, διάφορον μόνον ἐτήσιον πρὸς τρία τὰ ἑκατὸν, ἑξῆντα πουγγία νομίζω. Αὐτὴ δὲ ἡ τόσο πολλὴ ποσότης, δὲν ἐσυνάχθη ἀπὸ τὸ ὑπήκοον, ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς Τζάρας, ἀπὸ χαράτζια δηλαδὴ, καὶ ἄλλα δοσίματα, καθὼς τώρα συνάζουν οἱ τωρινοὶ αὐθέναι, ἀλλὰ ἦτον ὁλη σύναξις τῶν εἰσοδημάτων τῶν πραγμάτων

cestea vĕḑênd și auḑind acel Agă lăudăros și ne temĕtor, vĕ las ascultătorilor, să vĕ închipuiți și să spuneți cât s'a temut, și în ce poziţiune a fost; s'a făcut ca o mâță ploată cum ḑice vorba. [101])

Și a perdut și vocea și privirea, s'a ruşinat, s'a temut și s'a înfricoşat. Şi aman ḑice cătră domn: [102]) aman Beĭ, să nu mi se facă mie acest rĕŭ, să nu se scrie scrisóre. Acestea și altele ḑicênd Aga și rugându-l pe Dómn, Domnul a rîs și cele-lalte. Domnind 10 anĭ a reposat și s'a înmormêntat în monastirea luĭ, eternă amintirea luĭ.

Constantin Basarab Brâncovanul, Cantacuzinean, domn escelent al Valahieĭ. Basarab, se ḑicea, pentru că 'și pogora némul din acel vechiŭ celebru domn Şerban Vodă Basarab, de la care se trăgea și cel maĭ de sus Şerban Vodă moșul sĕŭ, și se ḑicea și acela Basarab, Iar Brâncovanul de la satul Brâncovenĭĭ, unde era casele Brâncovenilor. Cantacuzinén însă după mamă, sora luĭ Şerban Vodă moșuluĭ sĕŭ. Acesta a fost nu însemnat ci fórte însemnat renumit și prea auḑit, și pentru domnia luĭ cea îndelungată, pentru că a domnit 25 de anĭ și 6 lunĭ, și pentru mulțimea bogăției, și pentru multele biserică și monastire ce le aŭ zidit în lăuntru și în afară de Bucureștĭ. Escepțional însă sânta monastire a sântuluĭ Mareluĭ Martir Gheorghie în mijlocul Bucureștilor, dedicată Sântuluĭ Mormênt, și reședința patriarhilor, când venea la Bucureștĭ. Acesta este acela despre care aice în multe locurĭ a catalogului am scris. Acesta este domnul acela în ḑilele căruia Valahia era ticsită de ómenĭ ca o rodie [103]) era 700,000 de familiĭ, ĭar acum abia 70 (de mii). Acesta este acel Vlah-Beĭ ce s'a numit și principe a imperiuluĭ Germanieĭ pentru imprumutul de banĭ cu care a împrumutat la timpul de nevoe pe împĕrat. Acesta este domnul acela, care a pus atâta mare cantitate de aur în Veneția la banca sântuluĭ Marcu, de unde nepoțiĭ și strenepoțiĭ sĕĭ până maĭ alaltă-erĭ cred că luaŭ, nu știŭ dacă nu și până astă-ḑĭ, numaĭ procent anual 3%, 60 de pungĭ. Acéstă cantitate atâta de mare nu s'a adunat de la supuși, de la locuitoriĭ țăreĭ, adică dela haragĭ și alte dărĭ, după cum adună acum domniĭ actualĭ. Ci tótă strînsórea (de banĭ) era din veniturile lucrurilor luĭ de la stupĭ, oĭ, boĭ, caĭ, porcĭ, grădinĭ și pămênturĭ, și din unele venitură domnești

www.dacoromanica.ro

του, μελισσώνων, προβάτων, βοϊδίων, ἵππων, χοίρων, ἀμπελίων, χωραφίων, καί τινων εἰσοδημάτων τῆς αὐθεντικῆς του καμάρας, ὄχι τῆς βιστιαρίας· ἀπὸ τὰ ὁποῖα αὐτὰ ὅλα ἐσυνάζετο τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον, μεγάλη ποσότης, καὶ οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι ἐκείνου τοῦ καιροῦ ἦταν χρυσοῖ εὐτυχέστατοι, ὄχι ὡς οἱ τωρινοί, σιδηροῖ, δυστυχέστατοι. Δὲν ἔτρωγαν καὶ οἱ Τοῦρκοι τότε, ὅσα τρώγουν τώρα, ἤ διὰ νὰ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, δὲν τοὺς ἐτάγιζαν οἱ τότε τόσα, ὅσα τοὺς ταγίζομεν ἡμεῖς τώρα. Τοιοῦτος εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τὸν θρόνον τῆς Βλαχίας τὸν ἀνέβασεν ὑπὲρ τὸν θρόνον τῆς Μπογδανίας, μὲ δόσιν χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ μὲ μέσον τοῦ τότε δραγομάνου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, ὅτι πρότερον ἡ Μπογδανία ἦτο τιμιωτέρα ἀπὸ τὴν Βλαχίαν. Ἐπὶ τῆς αὐθεντείας τοῦ μακαρίτου τούτου αὐθέντου, δύο συγγενεῖς του καὶ ἄρχοντες, μεγάλοι ἄνθρωποι ἐχρημάτισαν, ὁ μέγας στόλνικος Κωνσταντῖνος Καντακουζηνὸς ὁ ἐπιστήμων, καὶ θεῖός του, ἀδελφὸς τοῦ Σερβάνβοδα, περὶ οὗ ἀνώτερον εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς ἔγραψα, καὶ ὁ μέγας σπαθάρης Μιχάλης, ὅστις ἔκτισε τὸ εἰς Βουκουρέστιον ἱερὸν καὶ ἐπίσημον μοναστήριον τῶν ἁγίων τριῶν Ἱεραρχῶν, μὲ τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο καὶ θαυμαστὸν καμπαναρίον τὸ καλούμενον Κόλτζα, καὶ τὸ ἐδιώρισε νοσοκομεῖον κοινὸν, καὶ ἄμισθον. Τέλος πάντων αὐτὸς ἐσυμφώνησε μὲ τὸν βασιλέα Πέτρον ἐναντίον τῶν Τουρκῶν, ὡς προέγραψα, καὶ γνωσθεὶς, καὶ εἰς τὴν Πόλιν φερθεὶς, ἀπεκεφαλίσθη εἰς τὸ κατὰ τὸν αἰγιαλὸν κιόσκι τὸ βασιλικὸν, μετὰ τῶν τεσσάρων αὐτοῦ υἱῶν, αἰωνία ἡ μνήμη αὐτῶν ὁρῶντος τοῦ βασιλέως. Συνειθίζουσι δὲ οἱ Τοῦρκοι, καὶ ὅταν ἦναι νὰ κόψουν χριστιανὸν, τὸ λέγουν νὰ τουρκέψῃ, διὰ νὰ γλυτώσῃ τὴν ζωὴν, τὸν τάζουν καὶ τάματα· τοῦτο τὸ ἔκαμαν καὶ ἐδῶ τώρα εἰς τοὺς μπεϊζαδέδες, καὶ μὲ σπουδὴν μεγάλην τὸ ἔκαμαν, ὡς εἰς νέους καὶ αὐθεντόπουλα· ὁ δὲ πατὴρ αὐτῶν παρὼν καὶ ὁρῶν τὸ γινόμενον, καὶ φοβούμενος καὶ τρέμων, μὴ φοβηθῇ κανεὶς ἐξ αὐτῶν τὸν θάνατον καὶ τουρκέψει, τοὺς ἐπαρακαλοῦσε θερμῶς, τοὺς ἔλεγε, τοὺς ἐφώναζε, νὰ φιλαχθοῦν, νὰ μὴ γελασθοῦν, καὶ προδώσουν τὴν ἁγίαν τους πίστην, καὶ διὰ πρόσκαιρον ζωὴν καὶ τιμὴν, χάσουν τὴν αἰώνιον ζωὴν, καὶ δόξαν, καὶ τιμὴν ἀνεκλάλητον, ἧς καὶ ἐπέτυχον οἱ μακάριοι· ἧς γένοιτο καὶ ἡμᾶς πάντας ἐπιτυχεῖν. Ἀμήν. Δὲν ἠμπόρεσα νὰ βασταχθῶ νὰ μὴ γράψω τὸν πανηγυρικὸν τοῦτον λόγον, διὰ δύο τινὰ, πρῶτον μὲν ὡς μπεγζαδὲ λόγος, καὶ λόγος ρητορικὸς, καὶ μπεγζαδέδων λόγοι καὶ σοφοὶ εἶναι ὀλιγοστοὶ, μᾶλλον οὐδεὶς, ἤ μόνον αὐτὸς εἷς, ὅτι ἐγὼ ἄλλον δὲν εἶδα· δεύτερον δὲ, ὡς πρὸς τὸν ἅγιον Στέφανον τὴν ἁγίαν εὐχήν του νὰ ἔχωμεν, ὁποῦ καὶ

ale cămăreĭ, nu a le vistieriei. [104]) Din tóte aceste se adunaŭ în fie care an mare cantitate și vremele acele a aceluĭ timp era de aur fórte fericite, ĭar nu ca aceste de acum de fer și fórte nenorocite. Nu mâncaŭ șiturcĭ atuncĭ cât mănâncă acum; s'aŭ, ca să spun adevĕrul, nu'ĭ îndopaŭ aceĭ pe atuncĭ atâta cât 'ĭ îndopăm noĭ cești de acum. Acesta este acela care a ridicat scaunul Valahieĭ maĭ presus de scaunul Moldoveĭ cu dare de banĭ la împĕrație și prin mijlocul dragomanuluĭ de atuncĭ Niculaĭ Mavrocordat; pentru ca maĭ înainte Moldavia era maĭ respectată de cât Valahia. Pe timpul domnieĭ acestuĭ fericit domn douĕ nénurĭ de a sale și boerĭ a fost ómenĭ marĭ. Marele Stolnic Constantin Cantacuzin cel învĕțat și moșu-sĕŭ, frate cu Șerban Vodă, despre care maĭ sus la Arhiereĭ am spus; Marele Spătar Mihaĭ care a ḑidit la Bucureștĭ sânțita și însemnata Monastire a celor treĭ Ierarhĭ cu acea înaltă și minunată clopotniță, ce se numește Coltza și a hotărît'o ospiciŭ comun și fără plată. In fine acesta s'a înțĕles cu împĕratul Petru contra Turcilor, precum am scris maĭ sus, și cunoscut fiind și adus în Constantinopol i s'a tăeat capul la chioșcul împĕrătesc de lângă mare, împrennă cu patru fiĭ aĭ sĕĭ, eternă amintirea lor, privind împĕratul. [105]) Ob'cinuesc Turcĭi și când este ca să tae un creștin îĭ ḑice să se turcésca, pentru ca să'și scape viața și îĭ légă și ochiĭ. Acésta a făcut-o și aicea acum la Beisadele și o aŭ făcut cu multă îngrijire, ca la tinerĭ și fiĭ de Domn. Iar Părintele lor present și vĕḑênd cea ce se face și temêndu-se și tremurând ca nu cum-va să se témă vre unul din eĭ de mórte și să se turcéscă, îĭ ruga cu căldură, îĭ sfătuea, li striga să se păzască ca să nu se facă de rîs și să'și trădea sânta lor credință. Și pentru viața trecĕtóre și onóre să piardă viața eternă și gloria și onórea nespusă, pe care a și căpătat'o fericiții, pe care fie să o câștigăm și noĭ. Amin. N'am putut să mĕ opresc de a nu scrie acest discurs panigiric pentru douĕ resóne. Intăĭ pentru că este discurs a unuĭ Beisade, și discurs oratoric, și discursurile înțĕlepte de a le Beisadalelor sunt fórte puține, póte nicĭ unul, afară de acest unul, pentru că eŭ altul n'am vĕḑut; al doilea, că este la Sântul Ștefan, a căruia rugăciune să o avem, pentru că și eŭ 'l respectez și 'l ĭubesc și voĭ

www.dacoromanica.ro

ἐγὼ τὸν τιμῶ, καὶ τὸν ἀγαπῶ, καὶ ὅλοι ἐσεῖς καὶ ὅλοι οἱ χριστιανοί, καὶ ἐξαιρέτως αὐτὸς ὁ Χριστὸς, διὰ τοῦ ὁποίου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν τιμὴν ἐμαρτύρησε· καὶ ἀγκαλὰ ἐτυπώθη ἐν Βουκουρεστίῳ εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους ἕνα, ὀλίγοι δὲ τὸν ἔχουσι. Ἔγινε δὲ ὁ λόγος, καὶ ἐτυπώθη, ζῶντος τοῦ αὐθέντου πατρός του.

Λόγος πανηγυρικὸς εἰς τὸν πρωτομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ Στέφανον, συντευθεὶς παρὰ Στεφάνου υἱοῦ τοῦ γαληνοτάτου καὶ φιλοχρίστου ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας, Κυρίου Κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Μπασαράμπα.

Μακαριώτατοι αἰῶνες ἦσαν ἐκεῖνοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ μαρτυρολογία τῶν ἁγίων ὅταν ἐκηρύττετο, ἐπαρακίνα τοὺς ἀκροατὰς εἰς μίμησιν τῶν Μαρτύρων. Πόσαις φοραῖς ἡ λαμπροτάτη Πανήγυρις τοῦ Πρωτομάρτυρος ἐκαρποφόρησε νέους ἀθλητὰς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως; Πόσαις φοραῖς οἱ αἱματόβαροι λίθοι τοῦ Πρωτοάθλου ἐγέννησαν Μαρτύρων διαδήματα; Ἐγκωμιάζετο ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐγλωττίαν ὁ μέγας ἀνταγωνιστὴς, τῶν ἱερῶν ἀνταγωνιστῶν τὸ καύχημα, τῶν σεπτῶν διακόνων τὸ ἐγγαλόπισμα, καὶ τότε οἱ ἀληθινοὶ τοῦ Χριστοῦ στρατιῶται ἀκούοντες τὰ ἐγκώμια, ἐμελετοῦσαν τὰ μαρτύρια· καὶ ἄλλος ἐζήτα γλυκασμὸν εἰς τοὺς πόνους του ἀπὸ τοὺς αἱματωμένους λίθους. Ἐθήλασαν μέλι ἐκ πέτρας. Δευτερ: λγ΄. Ἄλλος ἐσπούδαζε νὰ ἐκβάλῃ ἔλαιον, διὰ νὰ ἔχῃ δύναμιν εἰς τὴν πάλιν· Καὶ ἔλαιον ἐκ στερεᾶς πέτρας· ὅλοι τους ἤθελαν ὡς Θεμέλια τῆς σταθερότητος, διὰ νὰ μὴ πέσουν πολεμούμενοι ἀπὸ τὴν τυρανικὴν ἀπανθρωπίαν. Ἔστησεν ἐπὶ πέτραν τοὺς πόδας μου· ψαλ: λθ΄. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τώρα δὲν ἐνοχλεῖται τόσον ἡ εὐσέβεια, καὶ δὲν ἀνθοῦσι πλέον εἰς τόσον πλῆθος οἱ Μάρτυρες, ποῖον εἶναι των ἐπαίνων τὸ ὄφελος; ποῖον τῆς πανηγυρικῆς ὑμνολογίας τὸ κέρδος; ὁ γενναιότατος ἀθλητὴς, καὶ πρωτομάρτυς τοῦ Χριστοῦ Στέφανος ἠμπορεῖ μὲ τὴν δύναμίν του, καὶ χάριν, νὰ παρηγορήσῃ τοὺς τεθλιμμένους. Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον· νὰ νουθετίσῃ τοὺς ἱεροὺς διδασκάλους. Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ, καὶ τῷ Πνεύματι, ᾧ ἐλάλει· νὰ παρακινήσῃ τοὺς ὀργίλους, καὶ μνησικάκους εἰς ἀγάπην. Κύριε μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, Πραξ: στ΄. Τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Θεοῦ εἰς εὐσέβειαν. Πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πιστει. Κάθε ἄνθρωπον εἰς ὑπομονὴν, εἰς τὴν πίστιν. Στέφανος δὲ πλήρης πίστεως, καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα, καὶ σημεῖα ἐν τῷ λαῷ. Προσέχετε λοιπὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνικητοῦ στεφηφόρου ὅσοι φιλομάρτυρες, καὶ ἄρχομαι.

toți și toți creștinii și în special însuși Christos pentru a căruia dragoste și onóre s'a martirisat. Și de și s'aŭ imprimat la București la 1701, dar puțin 'l-aŭ. S'a compus discursul și s'a imprimat pe când trăea Domnul Părintele sĕŭ.

Discurs panigiric la întăiul Martir a luĭ Christos Stefan, compus de Stefan, fiĭul prea strelucitului și prea iubitorului de Christos, Domn a tóta Ungro-Valahia, Domnul Domn Ioan Constantin Basarab.

Fórte fericite secule a fost acele în care, când se predica mărturisirea sânților mișca pe ascultătorĭ la imitarea martirilor. De câte orĭ adunarea cea prea strĕlucită a acestuĭ întăĭ martir a fructiferat noĭ atleți aĭ credinței ortodoxe? De câte orĭ petrele pline de sînge a întăiuluĭ atlet a dat cununĭ martirilor? Se laudă de oratoria eclisiastică marele luptător, lauda luptătorilor sânțiți, înfrumusețarea respectată a diaconilor și atuncĭ adevĕrațiĭ soldați a luĭ Christos auḍindu'ĭ laudele îĭ studiaŭ muncile. Și unul caută dulcéța în suferințile luĭ prin pietrele singerate, „ce isvora miere din piatră“. (Deut. 33). Altul se îngrija să iee unt de lemn ca să aiba putere în luptă; „și unt de lemn din piatra cea tare“. Toți 'l voia, ca temelie de statornicie, să nu cadă bătêndu-se de neomenia tiranică. Și a așeḍat pe piatră piciórele mele (psal 39). Dar fiind-că și acum nu ne supără atât de mult piositatea și nu înfloresc maĭ mult în atâta mulțime martiriĭ care este folosul laudelor? Care este profitul imnologieĭ panegirice? Prea generosul atlet și întăiul martir a luĭ Christos Stefan póte cu puterea luĭ și harul sĕŭ să mângăe pe aceĭ întristați „și *ucidea cu petre pe Stefan*“ se îndemne pe sânțiții dascălĭ„ și nu *putea sa se opue cu înțelepciunea și cu duhul la ceea ce vorbea,*“ să îndemñe pe ceĭ mânioși și resbunătorĭ la iubire.„ Dómne nu le considera lor pĕcatul acesta“ (fapt 6); pe servitorĭ luĭ D-ḍeŭ la piositate. Și multă mulțime de acelor sânțiți s'a supus credinței. In fine îndemna pe orĭ care om la răbdare la credință. Iar Stefan plin de credință și de putere făcea minunĭ și semne în norod. Luați aminte, dar la istoria neinvinsuluĭ purtător de cunună, câți sunteți iubitorĭ de martirĭ, și încep:

www.dacoromanica.ro

Ὅλοι οἱ Μάρτυρες ἔδειξαν βέβαια μεγάλην ἀρετὴν εἰς τὸν κόσμον· ἀμὴ ὁ ἀνδρικώτατος ἀρχηγὸς τοῦ μαρτυρικοῦ στρατεύματος, ἐφάνη χάριτος τόσον ἔμπλεως, καὶ δυνάμεως, ὁποῦ ἀνίσως καὶ ἡ ἀρετὴ, καθὼς ἔπλαττον οἱ παλαιοὶ μυθορρήμονες, ἤθελε κατέβῃ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν διὰ νὰ ἐνσαρκωθῇ, δὲν ἤθελεν εὕρῃ ἐπιτηδειότερον ὀργεῖον ἀπὸ τὴν καρτερὰν καὶ ἡρωϊκὴν καρδίαν τοῦ Στεφάνου· φαίνεται πῶς νὰ ἐπρόβλεπαν καὶ οἱ ἐχθροί του τὴν πολλὴν δύναμιν ὁποῦ εἶχεν ὁ φιλόχριστος νέος, μάλιστα ὁποῦ ἔβλεπαν καὶ τὰ θαύματα. Ἐποίει τέρατα, καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐσυνάχθησαν περισσότεροι ἐναντίον του διὰ νὰ νικήσουν ἴσως εὐκολώτερα. Ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ Κυρηναίων, καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Κιλικίας, καὶ Ἀσίας συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ. Μεγάλη ἐπανάστασις ἐναντίον ἑνὸς καὶ μόνου· πολὺ πλῆθος καθ' ἑνὸς ὥρμησεν ἀριστέως. πέντε πόλεων ἄνδρες ἐφ' ἕνα κατέβραμον νεανίαν· μία ἀκέραιος Πεντάπολις κατὰ μόνου ἠγέρθη τοῦ Στεφάνου. Ὦ πόσον ὄχλον ἡ κακία συνήγαγεν· ὡ πόσον δῆμον ὁ φθόνος συνήθροισε, Λιβερτίνους, Κυρηναίους, Ἀλεξανδρεῖς, καὶ τοὺς ἀπὸ Κιλικίας, καὶ Ἀσίας. Ἐλογίαζαν οἱ παμπόνηροι καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Θέας νὰ ἐκφοβήσουν τὸν ἀνίκητον ἀριστέα· καὶ μόλον τοῦτο δὲν παύει Θεολογῶν ὁ Στέφανος· λύει προβλήματα, σαφηνίζει ἀπορίας, καὶ νικᾷ τὸ συνέδριον, καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ, τῷ Πνεύματι, ᾧ ἐλάλει. τοὺς ὑβρίζει μὲ παρρησίαν ὁ ἅγιος, διὰ νὰ συγχίσῃ τὴν ἀσεβῆ τους αὐθάδειαν, ὑμεῖς τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε· Θαυμαστὴ σοφία τοῦ ἱερωτάτου Λευίτου. Πῶς ἐκατάλαβες τοὺς τολμηροὺς Λιβερτίνους, τοὺς φιλομάχους Κυρηναίους, τοὺς μαλακοὺς Ἀλεξανδρεῖς καὶ φιλήδονας, τὰ ψεύδη τῆς Κιλικίας, καὶ τὴν αἰσχρὰν τῆς Ἀσίας ὑπερηφάνειαν· πῶς δὲν ἐφοβήθης τὴν Ἀρχιερέων μανίαν, δὲν ἐδειλίασες τῶν ἱερέων τὴν θρασύτητα· πῶς δὲν σὲ κατέπληξαν οἱ λόγοι τῶν πρεσβυτέρων· πῶς δὲν σὲ διετάραξε τῶν γραμματέων ἡ ἀπειλή. πῶς δὲν ἀπέκοψαν τὴν μεγάλην σου προθυμίαν τῶν συκοφατῶν τὰ ψεύδη· μεγάλην δύναμιν ἔχει ἡ ἀλήθεια, καὶ μάλιστα ὅταν ἀνατρέφεται μὲ τὰ καλὰ ἔργα· ὦ πόσοι ἔχουσι τὸ στόμα μελίρροον, καὶ ῥομφαιρὰν τὴν καρδίαν, χρυσόστομοι ἄνδρες, καὶ σιδηρόκαρδοι. Πόσοι ὡσὰν οἱ γνώμονες ὁποῦ περιέρχονται τριγύρω εἰς τὰ ὡρολόγια, δείχνουσι τὰς ὥρας, καὶ νουθετοῦσι τοὺς ἄλλους, μένοντες αὐτοὶ πάντοτε ἄγνωστοι, καὶ ἀμαθεῖς· ὁ λόγος τοῦ Πρωτομάρτυρος δὲν ἦτον κενὸς, τὸν ἀκολουθοῦσαν τὰ θαύματα· ἐχάριζε χωλοῖς μὲν τὸν δρόμον, παρετοῖς δὲ τὴν ὑγείαν ἀνέπεμπε, παντοίαις τε ἀσθενείαις συνεχομένοις τὴν

Toți martirii a arĕtat de sigur mare virtute în lume; dar începĕtorul cel mai brav al armateĭ martirilor ce s'a arĕtat plin de atâtea har și putere în cât póte și virtutea, după cum o plăsmuĭaŭ vechiĭ mitologĭ, s'ar fi pogorît din cer ca să se încorporeze, n'ar fi aflat o accepțiune maĭ potrivită de cât inima tare și eroică a luĭ Stefan. Se pare că a prevĕdut și inimiciĭ luĭ marea putere, ce avea iubitorul de Christos tênĕr, maĭ cu sémă pentru că vedea și minunele: *Sĕvârșa minunĭ și semne marĭ în popor*. Și de aceea s'aŭ adunat maĭ mulțĭ în jurul sĕŭ pentru ca să'l învingă póte maĭ ușor. S'aŭ ridicat decĭ uniĭ din sinagoga ce se numea a Libertinilor, Cirineilor și a Alexandrenilor și a celor din Cilicea și Asia căutând pe Stefan; mare revoluție în contra unuĭa și singur. Multă mulțime s'aŭ pornit contra unuĭa, cel maĭ bun; 5 politiĭ de bărbațĭ a alergat contra unuĭ tênĕr, o pendapolă complectă s'a revoltat contra unuia, a luĭ Stefan. O! câtă mulțime adună reutatea, o cât popor întrunește invidia, Libertinĭ, Cirineĭ, Alexandrenĭ și pe aceĭ din Cilicea și Asia. Socoteaŭ înrĕutățițiĭ că și prin acéstă privire 'l vor înfricoșa pe neînvinsul atlet; și cu tóte aceste nu incetézā Stefan teologisind, deslégă probleme, determină neînțelegerĭ și învinge Sinedriul; și nu putea să se opue înțelepciuneĭ și spirituluĭ cu care vorbea; îĭ ataca cu presența sântul, pentru a cufunda îndrăznéla lor slabă„ voĭ vĕ opuneți sântuluĭ Spirit"; înțelepciune miraculósă a prea sânțituluĭ levit. Priviți, cum a învins pe îndrăzneții libertinĭ, pe iubitoriĭ de discuțiĭ Cirineĭ, pe molești și iubitoriĭ de plăcere Alexandrinĭ, minciunele Cilicieĭ și îngâmfarea rușinósă a Asieĭ. Cum de nu te aĭ temut de mânia arhiereilor și nu te aĭ înfricoșat de îndrăznéla preoților? Cum de nu te a învins cuvintele bĕtrânilor? Cum de nu te a tulburat amenințarea cărturarilor? Cum de nu 'ți a întretăeat marea ta dorință minciunele clevetitorilor? Mare putere are adevĕrul și maĭ ales când se nutrește cu lucruri bune; o câți aŭ gura oratorică și inima vindicătóre, bărbațĭ hrisostomĭ și cu ínima de fer. Câți ca arĕtătoriĭ ce se preumblă în jurul orologiilor, arată órele și conduc pe alțiĭ, dar eĭ însuși rĕmân tot-déuna necunoscĕtoriĭ și ignoranți. Cuvêntul Proto-Martiruluĭ nu era deșert, 'l succedaŭ minunele: Căcĭ hărăza celor schiopi

www.dacoromanica.ro

εὐρρωστίαν ἐδωρεῖτο, ἐποίει τέρατα, καὶ σημεῖα· ἦτον ὁ λόγος του φωνὴ ὁρατὴ, καὶ φωνὴ ὡσὰν ἐκείνη, ὁποῦ εἶδεν εἰς τὴν Θείαν Ἀποκάλυψιν ὁ μυστογράφος Ἰωάννης· ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν, ἥτις ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, καὶ ἐπιστρέψας. εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς. κεφ: ά. ὁποῦ ἦσαν οἱ φωταυγέστατοι χαρακτῆρες τῆς οὐρανίου φωνῆς· ὅμως ὅσον εἶναι φιλαλήθης ὁ Στέφανος, καὶ ὁμολογεῖ παρρησία, πῶς βλέπει τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους, καὶ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, τόσον πλέον σκληρύνονται οἱ ἐχθροί του, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. Ὅταν ἐκατέβαινε μετὰ τὴν τεσσαρακονθήμερον συνομιλίαν, ἀπὸ τὸ Σινᾶ ὄρος ὁ Θεόπτης Μωϋσῆς, καὶ ἔφερνε τὰς πλάκας τοῦ νόμου εἰς τοὺς Ἑβραίους, ἦτον τόσον δεδοξασμένος· ὁποῦ μὲ τὸ νὰ μὴν ἐχώρει μέσα τὸ ὑπέρμετρον φῶς ἡ ψυχή, ἐπλημμύριζεν ἔξω εἰς τὸ πρόσωπόν του ἡ λάμψις· ἀμὴ τῶν Ἑβραίων ἡ τυφλότης ἐκάλυψε τὸ ἀγλαόμορφον μέτωπον τοῦ Μωϋσέως· ἐξόδου κεφ. λδ'. Τοῦτο συμβαίνει τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν Πρωτομάρτυρα· ἐξηγεῖ τὸν νόμον, ἑρμηνεύει τοὺς Προφήτας, κηρύττει Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἐστράπτει ἀπὸ τὴν εὐμορφίαν· εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον Ἀγίου. Τόσον ὁποῦ μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποφέρουν τὰς ἀκτίνας οἱ ἀσεβέστατοι, προστρέχουν εἰς τοὺς λίθους, διατὶ δὲν ἠμποροῦσι νὰ ἀντιστα(οῦν μὲ τὴν ἄπιστόν του ἀμάθειαν, οὐκ ἠδύναντο ἀντιστῆναι, διὰ τοῦτο ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας. Καὶ τουτο δὲν φθάνει, σπουδάζουσιν οἱ Θηριωδέστατοι νὰ τὸν λιθοβολήσουν, νὰ τὸν θανατώσουν. Καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πολεως ἐλιθοβόλουν· ἔξω τῆς πόλεως. Ὦ μεγάλη δόξα τοῦ Στεφάνου· ἔνθα τὸν βασιλέα ἐσταύρωσαν, ἐκεῖ τὸν στρατιώτην βάλλουσι λίθοις. Ὁ Χριστὸς ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε, καὶ ὁ Στέφανος ὁμοίως ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβολίθη, καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. Ἄγετε λοιτὸν ὦ φιλομάρτυρες, ἐγέρθητε, τί καθεύδομεν; ἂς ἀκολουθήσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν ἀθλιτὴν, ἂς συνοδεύσωμεν εἰς τὴν ἄθλησιν τὸν ἀγωνοθέτην ἂς συντροφιάσωμεν εἰς τὸ στάδιον τὸν νέον ὁπλίτην· ἂς ἀκολουθήσωμεν ἔξω τῆς πόλεως, τὸν Στέφανον τὸν βλέπετε ἐκεῖ, νέον εἰς τοὺς χρόνους, ἀπαλὸν τὴν ἡλικίαν, μὲ πόσην μεγαλοψυχίαν καρτερεῖ, μὲ πόσην καρτερίαν ὑπομένει, μὲ πόσην ὑπομονὴν ὑποφέρει· καὶ ὑποφέρωτας καταφρονεῖ τὴν μεγάλην ὁρμὴν, καὶ ὀργὴν τῶν ἀντιπολεμούντων Ἰουδαίων. Ἰδέτε τον πῶς στέκει δυνατὸς τὴν ψυχὴν, κραταιὸς τὴν γνώμην, γενναῖος τὸ φρόνημα, ἰσχυρὸς τὴν καρδίαν. πῶς ἀρόβως καταβάλλει τοὺς κατ' αὐτοῦ ἀπειτ-

umblarea și trimetea sănătate celor paralisaţĭ; dăruĭa celor cuprinșĭ de variate bóle însănătoșare, și făcea minunĭ și semne; cuvêntul luĭ era vóce vĕḑută și vócea ca aceea ce a vĕḑut în divina descoperire scriitorul misterios Ión. „M'am întors să vĕd vócea ce vorbea cătră mine și înturnându-mĕ am vĕḑut 7 candele de aur“ (capit. 1). Unde eraŭ caracterile sale purtătóre de lumină a vóceĭ cereștĭ; cu cât însă este iubitor de adevĕr Stefan și mărturisește pe faţă că vede cerurile deschise și pe Iisus stând de a drépta luĭ D-ḑeŭ, cu atât maĭ mult se învêrtoșa cu inima inimicilor luĭ și se aprindea în inimele lor și scrișneaŭ cu dinţiĭ asupra sa. Când s'a pogorît după 40 ḑile de convorbire vĕḑĕtorul de D-ḑeŭ Moisi din muntele Sinaĭ și a adus tablele legĭ la Evreĭ, era atâta de glorificat în cât sufletul pentru că nu cuprindea în interiorul sĕŭ lumina cea nemĕsurată, strĕlucirea suprabonda în afară pe faţa luĭ. Dar orbirea Iudeilor a acoperit fruntea cea strĕlucitóre a luĭ Moisi (Exod. cap. 34). Acésta se întêmplă astă-ḑĭ și la întâiul martir. Esplică legea, înterpretă profeţiĭ, predică pe Iisus Nazarinénu și faţa sa luminézĕ de înfrumusețare. Vedea faţa luĭ ca faţa îngeruluĭ, cu cât nu putea să sufere raḑele nepioșiĭ alerga la pietre, pentru că nu puteaŭ să se opue cu necredinciósa lor ignoranţă. Nu putéŭ să se opue de aceea scrișnea din dinţĭ. Și acésta nu este de ajuns, se ocupă aceștĭ prea selbaticĭ să'l ucidă cu pietre, să'l omóre: și s'aŭ aruncat cu toţiĭ asupra luĭ și scoţêndu-l afară din cetate l-a ucis cu pietre. Afară din cetate, o mare glorie a luĭ Stefan, acolo unde a restignit pe Impĕratul aruncă cu pietre asupra soldatuluĭ! Christos a suferit în afară de porţile cetăţiĭ și Stefan aseminea afară de porţile cetăţiĭ a fost ucis cu pietre,—și scoţêndu-l afară din cetate l-aŭ ucis cu pietre. Haide decĭ o iubitorilor de martirĭ, sculaţi-vĕ, ce ședeţi? Haide să urmăm și noĭ la luptă pe atlet, haĭ să asociem la încoronare pe luptătorĭ, haĭ să însoţim în arenă pe tênărul atlet, haĭ să-l urmăm afară din cetate pe Stefan. 'L vedeţĭ acolo, tênĕr de anĭ, fraged cu vrâsta, cu câtă tărie de suflet suportă, cu câtă resistenţă sufere, cu câtă persistenţă îndură; și suferind despreţuește marea lor pornire și mânia iudeilor rebelĭ. Vedeţi'l cum stă tare cu sufletul, decis cu opiniunea,

www.dacoromanica.ro

μήτους τὴν καρδίαν· ἐκεῖνοι τὸν σύρνουν ὡς παράνομον, ὡς ἔνοχον τοῦ Θανάτου, καὶ ὁ Στέφανος γελᾷ· ἄλλοι τὸν ὑβρίζουν ὡς βλάσφημον, τὸν βλασφημοῦσιν ὡς παραβάτην νόμου, καὶ ὁ Στέφανος γελᾷ· ἄλλοι τὸν σύρουσιν, ἄλλοι τὸν βαροῦσιν, ὅλοι κράζουσι μιᾷ φωνῇ, λιθοβολείσθω Στέφανος, καὶ ὁ Στέφανος γελᾷ. Ἐκεῖνοι μεγάλῃ φωνῇ κράζοντες, συνέχουσι τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὡς ἄγριοι λύκοι ὁρμοῦσιν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν· καὶ ὁ Στέφανος ἔχωντας μὲ τὰ μάτια τὰς χεῖρας του ἀνατεταμένας εἰς τὸν οὐρανὸν, κράζει ἐκ βαθους καρδίας: Κύριε μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Οἱ Ἰουδαῖοι διψασμένοι, θέλουν νὰ σβύσουν τὴν δίψαν τους μὲ αἷμα· καὶ ὁ Στέφανος, θαυμάσατε γενναιότητα, καὶ ὁ Στέφανος διψῶντας τὴν σωτηρίαν τους, τοὺς κερνᾷ τὸ ἐδικόν του· οἱ Ἰουδαῖοι ἀγωνίζωνται νὰ τοῦ φέρουσι Θάνατον, καὶ ὁ Στέφανος εὔχεται, νὰ λάβουν συγχώρησιν· οἱ Ἰουδαῖοι τρέχουσιν εἰς τοὺς λίθους, καὶ ὁ Στέφανος γυρίζει εἰς τὰς εὐχάς· οἱ Ἰουδαῖοι φράττουσι τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὁ Στέφανος ἀνοίγει ἐπικαλούμενος τὸ στόμα του· οἱ Ἰουδαῖοι δεν παύουσι λιθοβολοῦντες, καὶ ὁ Στέφανος διὰ τοιαύτην τιμωρίαν δὲν σιωπᾷ ποσῶς τὴν Θεολογίαν· ἀμὴ μὲ ἄτροπον γνώμην, καὶ καρδίαν ἄτρομον κηρύττει· ὢ σταθερότης· ὢ ἀνδρεία· ὢ γενναιώτης τοῦ Στεφάνου. Κηρῦττει τὸν Χριστὸν λιθοβολούμενος, τοὺς λίθους ὡς ἄνθη δεχόμενος. Μεγάλην ὑπομονὴν κατ' ἀλήθειαν ἔδειξεν ἐδῶ ὁ Νέος ἀριστεὺς, νὰ μὴν ὀργίζεται, νὰ μὴ θυμώνεται, ὅσοι ζοῦμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅλοι, καθὼς ἡ δοκιμὴ τὸ ἀποδείχνει, ἐχομεν τὴν ἐδικήν μας δυστυχίαν, πᾶσιν ὁ βίος ἀβίωτος· καὶ μὲ ὅλον τοῦτο ἄλλοι ἅρτουσιν ὡς τὸ θειάφι, καὶ δίδουσι μυσαρὰν δυσωδίαν ἀπὸ θυμὸν, καὶ ἀπείθειαν ἐναντίον εἰς τὸ θέλημα τοῦ Παντοκράτορος. Ἄλλοι καίονται ὡς ἡ δάφνη, κτυποῦντες, καὶ γογγίζοντες μέσα εἰς τὴν φλόγα τῆς ταλαιπορίας. καὶ τῆς θλίψεως ὁποῦ τοὺς δοκιμάζει· καὶ ἄλλοι ὡς τὰ μυριστικὰ βότανα, καὶ ἀρώματα πέμπουσι χαριεστάτην εὐωδίαν χωρὶς γογγυσμὸν, χωρὶς θόρυβον. Εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον ἐφάνη καὶ ὁ Στέφανος, τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρησάντων, πρᾶος, γενναῖος, εἰρηνικός· λοιδορούμενος δὲν ἀντελοιδόρει, ἐμπαιζόμενος ὑπέμενε· τὴν ὕβριν ἐλογίαζεν ὡς τιμὴν, ὡς ἄστρα τοὺς λίθους· τὸ αἷμα ὁποῦ ἔτρεχεν ἀπὸ τὴν ἱεράν του σάρκα, τὸ ἐμελέτα ὡς ἕνα πέλαγος, διὰ νὰ ὑπάγῃ περνῶντας τὸ πρὸς τὸν Δεσπότην καὶ Κύριον· χρηματίσας ἔνθα Χριστὸς (τὸ ψάλλει χαριέστατα καὶ ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν κανόνα ᾠδὴ ά. τροπ. γ'.) χρηματίσας ἔνθα Χριστὸς δι' αἵματος μεταβέβηκεν· ἢ πάλιν ἠμποροῦμεν νὰ εἰποῦμεν, πῶς ἐστοχάζετο τὸ πλῆθος τῶν λίθων, ὡς ἕνα ὄρος· εἰς τὸ ὁποῖον

generos cu cugetarea, tare cu inima. Cu-a fără frică învinge pe ceĭ necircumscrișĭ cu inima contra luĭ. Aceia 'l târăsc ca călcător de lege, ca vinovat de mórte și Stefan rîde; alțiĭ 'l insultă ca blesfemător, 'l înjură ca călcător de lege și Stefan rîde; alțiĭ 'l târăsc, alțiĭ 'l lovesc peste cap, toțĭ strigă în o voce: să se ucidă cu pietre Stefan, și Stefan rîde. Aceia cu o voce mare strigă, astupându-și urechile lor, și ca lupĭ sĕlbatecĭ se aruncă cu furie de o dată asupra luĭ; și Stefan având ochiĭ și mâinele sale întinse spre cer strigă din adâncul inimeĭ: Dómne nu le socoti lor pĕcatul acesta. Iudeiĭ insetând voesc să 'și stingă setea cu sînge și Stefan, admiratĭ generositate! și Stefan dorind mântuirea lor îĭ adapă cu al sĕŭ sînge. Iudeiĭ se nevoesc să'ĭ aducă mórtea și Stefan se rógă ca eĭ se ĭee ertare; Iudeiĭ alérgă la pietre, ĭar Stefan se întórnă la rugăciunĭ; Iudeiĭ 'și astupă urechile lor, ĭar Stefan 'și deschide gura sa rugându-se; Iudeiĭ nu încetéză aruncând cu pietre, ĭar Stefan pentru ast-fel de pedépsă nu încetéză de loc teologisind, ci încă cu opiniune nestrĕmutată și cu inima hotărîtă predică: O! statornicie. O! bărbăție. O! generositate a luĭ Stefan. Predica pe Christos fiind lovit cu pietre și primește pietrele ca florĭ. Mare rèbdare în adevĕr a arĕtat aice noul atlet, să nu se supere, să nu se irite. Câțĭ trăim în lume, toțĭ, după cum experiența o demonstră, avem nenorocirea nóstră, la toțĭ viața este de nesuferit, și cu tóte acestea alțiĭ ard ca puciósa și respândesc o odóre displăcută din causa mânieĭ și a nesupunereĭ contra voințeĭ Creatoruluĭ a tóte. Alțiĭ se ard ca dafinul, lovindu-se și murmurând în flacăra nenorocireĭ și a întristăreĭ unde se ispitesc. Și alțiĭ ca plantele mirositóre și aromatice exaléză un miros fórte plăcut, fără murmur și fără tulburare. In acelaș mod s'a arĕtat și Stefan martirizătorilor pentru Christos, blând, generos, pașnic. Ocărît fiind n'a ocărît în potrivă, ridiculizat fiind a suferit. Insulta o socotea ca onóre, pietrele ca astre. Sîngele ce curge din sânțitul sĕŭ corp îl socotea ca o mare pentru a trece mergênd la Stĕpânul sĕŭ și Domnul, dorind a fi acolo unde este Christos (acésta o cântă fórte plăcut și biserica în canon oda 1. tropar 3), fiind mutat prin sînge unde este Christos, saŭ ĭarăși putem să dicem că socotea mulțimea petrelor ca un munte pe care înălțindu-se

www.dacoromanica.ro

ἀναβαίνωντας, ἤθελε φθάσῃ εὐκολώτερα εἰς τοὺς οὐρανούς, ὁποῦ ἔβλεπεν ἀνεωγμένους. Καθὼς τὸ προεῖπε μὲ στόμα προφητικὸν ὁ Ἰζεκιήλ· ἐν ὄρει ἁγίῳ Θεοῦ ἐγεννήθης σὺ, ἐν μέσῳ λίθων πυρίνων ἐγεννήθης, Κεφ. κή, καὶ καλῶς εἶπε λίθων πυρίνων. Διατί ἦσαν λίθοι κεκαυμένοι ἀπὸ τὴν ὀργὴν, ἀπὸ τὸν Θυμὸν τῶν Ἰουδαίων· οἱ ὁποῖοι διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν.

Ὑπέμενε λοιπὸν ὁ γενναιότατος ἀθλιτὴς τὴν ὀργὴν, τὴν ἀγριότητα τῶν Ἑβραίων· μάλιστα καὶ τοὺς ἠγάπα, μιμητὴς ἐπιμελέστατος τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ λέγει: Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν. Τοῦτο τὸ ἔργον εἶναι χρησιμώτατων βιβλίον, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἔπρεπε κάθε χριστιανὸς νὰναγνώσῃ τὸ χρέος του. Ἐλιθοβολεῖτο ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους ὁ προθυμότατος, καὶ ὄχι μόνον δὲν ἐφρόντιζε την ὕβριν, ἀμὴ ἐζήτα καὶ συγχώρησιν ἀπὸ τὸν πανοικτίρμο α διὰ τοὺς ὑβριστάς. Δὲν ἀνέμενε νὰ συγχωρήσῃ, ἀρ' οὗ χωνεύσῃ τὴν καταφρόνησιν, ἀμὴ ἐσυγχώρει καταφρονούμενος, καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ ὀνειδισμοῦ του, Κύριε μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Ἐπεθύμα νὰ λάβουν ἀπὸ τὸν Σωτῆρα καὶ Θεὸν ζωὴν ἀθάνατον, ἐκεῖνοι ὁποῦ τοῦ ἐπροξενοῦσαν τὸν Θάνατον· ὅταν ἐπολεμᾶτο ἀπὸ τοὺς δυσσεβεῖς, ἐδέχετο μετὰ χαρᾶς τὸν πόλεμον, καὶ ὀρθὸς· ἀμὴ ὅταν ἤθελε νὰ προσευχηθῇ διὰ τοὺς ἐχθρούς του, ἐγονάτιζε, καὶ ἐμψύχωνεν ὅλας τὰς ρανίδας τοῦ ἰδίου του αἵματος, διὰ νὰ τοῦ βοηθήσῃ, ὡς εὔλαλοι φωναὶ, πρὸς τὸν ὕψιστον ζωοδότην. Θεὶς δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ: Κύριε μὴ στήσῃς αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Ὦ φωνὴ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἠχὼ τῆς φωνης ἐκείνης, ὁποῦ ἐκεῖ πάνω εἰς τὸν Γολγοθᾶ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ ζωοδόχον στόμα τοῦ σταυρωθέντος Ἐμμανουήλ. Πάτερ ἄφες αὐτοῖς Πλουσιωτάτην ἀνταμοιβὴν ἐχάρισεν εἰς τοὺς ἀχαρίστους ὁ Στέφανος, ἀντὶ λοιδορίας εὐχὴν ἀξιέπαινον, ἀντὶ λιθοβολισμοῦ πηγὴν χαρίτων, ποταμοὺς χρυσοῦ πολυτίμου· ὢ ψυχὴ γενναιοτάτη τοῦ Πρωτομάρτυρος· τώρα ὁποῦ ἐκοπίασες. ὁποῦ ἐπληρώθη τὸ στάδιον, ὕπαγε εἰς τὴν ἑτοιμασμένην σοι δόξαν. Κύριε Ἰησοῦ δέξαι τὸ πνεῦμά μου· Κύριε Ἰησοῦ, ἐσὺ ὁ ζωῆς χορηγὸς λάβε τὸ πνεῦμά μου· ἐσὺ ὁ ἐμψυχώσας φυσήματι τὸν ἄνθρωπον, χώρισον τώρα τὴν ψυχήν μου τοῦ σώματος· Κύριε δέξαι τὸ πνεῦμά μου· ἐσὺ ὁ κρατῶν τῶν ψυχῶν, μετάστησον τὴν ἀσώματον, τὸν γὰρ δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα. Αἰτοῦμαι σε Κύριέ μου, δέξαι ὅσον τάχος, λάβε ἐκεῖ πάνω εἰς τὰς οὐρανίους του μονὰς, εἰς τὰς λαμπρότητας τῶν ἁγίων σου τὴν κεκοπιασμένην μου ψυχήν. Τὸ ἔργον μου ἐτελείωσα, ἐκήρυξα τὸ ὄνομά σου, ἐφανέρωσα τὴν Θεότητά σου, δὲν

voia să ajungă mai ușor la ceruri, pe care le vede deschise. După cum a prediș'o cu gura profetul *Iezechiil* în muntele sânt a luĭ D-ḑeŭ te aĭ născut tu, în mijlocul petrelor arḑĕtóre te aĭ născut, (cap. 28) și bine a ḑis petre arḑĕtóre; pentru că eraŭ petre arse de urgia și de mânia Iudeilor; care ardea cu inimile lor și scrîșnéŭ cu dinți asupra sa.

Decĭ a suferit prea generosul atlet pornirea și sĕlbătăcia Iudeilor și maĭ ales 'ĭ și iubea, imitător prea îngrijitor a luĭ Christos, care ḑice: „Iubiți pe vrăjmașii voștri". Acéstă acțiune este o carte fórte folositóre în care fie care creștin trebue să 'și cetéscă datoria sa. S'a ucis cu petre de Iudeĭ cel maĭ inocent, și nu numaĭ nu le lua în considerare insulta, dar încă le a cerut și ĭertare pentru insulte de la cel prea milostiv. N'a așteptat să ĭerte după ce va consuma desprețul. dar a ĭertat desprețuind, și la culmea insultelor lor zice: Dómne nu le socoti lor pĕcatul acesta. Dorea să ĭee de la Mântuitorul și D-ḑeŭ viața nemuritóre aceĭ ce 'ĭ căuta mórtea. Când se combătea de nepioșĭ a primit cu bucurie și drept resbelul; dar când a voit să se róge pentru inimiciĭ luĭ a îngenuchet și încuraja tóte picăturile sîngeluĭ sĕŭ propriŭ, pentru ca să voéscă să-l ajute, ca vocĭ eloquente, către cel prea Inalt dătător de viață. Și îngenunchind a strigat cu vóce mare: Dómne nu le socoti lor pĕcatul acesta. O! vóce, s'aŭ maĭ propriŭ ḑicênd ecoŭ al voceĭ acelia ce a eșit de asupra, acolo pe Golgota, din gura cea dătătóre de viață a luĭ Emanuel cel rĕstignit: Părinte ĭartă-le lor. Fórte bogată rĕsplată a hărăzit nemulțămitorilor Stefan, în loc de insulte rugăciune vrednică de laude, în loc de petre ucigătóre isvor de daruri, rîuri de aur de mult preț. O! suflet prea generos al întâiuluĭ martir! Acum când te aĭ ostenit, când ți-aĭ împlinit stadiŭ mergĭ la gloria ce'ți este preparată: Dómne Iisuse primește sufletul meŭ, Dómne Iisuse. tu ce eștĭ dătătorul vieței, primește sufletul meŭ, tu cel ce aĭ însuflețit cu suflare pe om separă acum sufletul meŭ de corpul meŭ. Dómne primește sufletul meŭ, tu care stĕpânești peste suflete, chiamă la Tine pe cel necorporal, căcĭ mergerea am sĕvêrșit, credința am păzit. Mĕ rog ție Dómne al meŭ primește cât maĭ curând, ĭa acolo sus în locuințele cerurilor tale, la strălucirile sânți-

www.dacoromanica.ro

ἔκρυψα τὴν δόξαν σου, ἀντεστάθην ὅσον σθένος τοῖς ἐχθροῖς σου, αἰχμάλωτον κατέστησα τὸν κοσμοκράτορα, ὕβρεις διὰ σὲ ὑπέμεινα, λιθασμὸν ἐδέχθην, ἔδειξα θνητοῖς πῶς παίζεται θάνατος, ἔδειξα βροτοῖς, πῶς αἱ διὰ σὲ πληγαὶ εἶναι ἀθανασίας πηγαί, οἱ ὑπὲρ σοῦ πόνοι εἶναι ἡδοναί, ἡ διὰ σὲ νέκρωσις εἶναι ἀνάπαυσις, ὁ ὑπὲρ σοῦ θάνατος εἶναι ὕπνος. Δέξαι λοιπὸν Κύριε τὸ πνεῦμά μου· κάμεμε κληρονόμον τῆς βασιλείας σου· τὴν ὁποίκν ἐβίασα μὲ τόσους λίθους, μὲ ὅσους κατέβαλλόν με οἱ ἀγνώμονες ἐχθροὶ τῆς θεότητός σου· χάρισαί μοι τὸν δικαιοσύνης στέφανον ἐκεῖ πάνω εἰς τὸν οὐρανόν· τὸν ὁποῖον ἐδὼ εἰς τὴν γῆν οἱ ἀγῶνες μοῦ ἔπλεξαν· Κύριε δέξαι τὸ πνεῦμά μου. Ἀλλ' ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους, τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους, ναί· καὶ δὲν ἔφθανε νὰνοιχθῇ μία θύρα διὰ τὸν Στέφανον; ὄχι. Διατί καθὼς, ὅταν ἐνικοῦσαν εἰς τὰ ὀλύμπια, καὶ εἰσήρχοντο εἰς τὴν Πατρίδα οἱ νικηταὶ ἀθλοφόροι, δὲν ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὴν θύραν τῆς πόλεως τὴν κοινὴν, ἀμὴ ἀπ' ἐκείνην ὁποῦ τοὺς ἄνοιγαν οἱ πολῖται πλατεῖαν καὶ μεγαλοπρεπῆ· ὁμοιοτρόπως καὶ ὅταν ἐξήρχετο θριαμβευτὴς ὁ Στέφανος, ὄχι ἀπὸ τὰ ὀλύμπια, ὡς οἱ παλαιοὶ, ἀλλ' ἀπὸ τὴν μάχην τοῦ διαβολικοῦ στρατεύματος, καὶ ἔμελε νὰ εἰσέλθῃ μέσα εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς οὐρανίου βασιλείας, ἐπρόσταξεν ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς κτίσεως νέον ἀνεωγμὸν εἰς τοὺς οὐρανούς. Καὶ διὰ νὰ μὴν εἰσέλθῃ ὁ Πρωτομάρτυρος ἀπὸ τὴν κοινὴν θύραν, ὁποῦ εἶδεν ὁ Ἰωάννης. Καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεωγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ· ἀποκαλ. κεφ ά. τοῦ ἐκατασκεύασεν ὁ Πάνσοφος Ἀρχιτέκτων πλατυτέραν τὴν εἴσοδον εἰς τὴν χαρὰν, καὶ ἀγαλλίασιν, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους. Καὶ ἦτον κατὰ πολλὰ πρεπωδέστατον νὰ περάσῃ ἀπὸ νέαν θύραν ὁ Στέφανος, ὁ πρῶτος ὁποῦ ὁδήγεσεν εἰς τὴν ἄνω μακαριότητα ὅλους ἐκείνους, ὁποῦ τὸν ἠκολούθησαν εἰς τὸ μαρτύριον· διατὶ ἔμελλε νὰ σύρῃ μὲ λόγου του καὶ ἄλ ους μάρτυρας, διὰ τοῦτο ἠνοιχθη ὁ Παράδεισος. Πολλοὺς τῷ Κυρίῳ προσήγαγες Μαρτυρρας, διὸ ὁ οὐρανός σοι ἡ οἰγη· ψάλλει καὶ ἡ Ἐκκλησία τὴν σήμερον εἰς τοὺς αἴνους τῆς ἑορτῆς τροπ. γ'. ὅσοι ἀνέβησαν ἔπειτα, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν μυστικὴν Ἱερουσαλὴμ, ὅλοι χρεωστοῦσιν εἰς τὸν Στέφανον τὴν εἰσέλευσιν. Κράζω σας μάρτυρας τοῦ λόγου μου ἐσᾶς τοὺς τροπαιοφόρους Γεωργίους, Δημητρίους τοὺς Μυροβλύτας, Γοβδελάας γενναιοτάτους, Χαραλάμπεις τοὺς ἀητήτους, Βλαδημύρους τοὺς ἀξιαγάστους. Ἐλᾶτε καὶ σεῖς Θέκλαι, Βαρβάραι, Αἰκατερίναι, καὶ ὅσοι εἶστε ἀπὸ τὸ τροπαιοφόρον σύστημα τῶν Μαρτύρων, ὁποῦ μὲ τὴν χύσιν τοῦ αἵματός σας ἐβάψετε τὴν πορφύραν τῆς Ἐκκλησίας· φθάσατε, λέγω, τὸ ὀγληγορώτερον· μαρtu-

lor tĕĭ, sufletul meŭ cel ostenit. Lucrul meŭ l'am sĕvârșit, numele tĕŭ l'am predicat, am arĕtat dumnedeirea ta, nu am ascuns gloria ta, m'am opus cât 'i cu putință vrăjmașilor tĕĭ, și am constituit sclav pe stĕpânitorul lumeĭ; insulte pentru tine am suferit, lapidare am primit, am arĕtat muritorilor cum se dejócă mórtea, am arĕtat ómenilor că ranele pentru tine sunt isvóre de nemurire, suferințele pentru tine sunt plăceri, mortificarea pentru tine este liniște, mórtea pentru tine este somn. Primește decĭ Dómne sufletul meŭ; fă-mĕ clironom împĕrățieĭ tale pe care am luat'o cu atâtea petre, cu câte m'a lovit nerecunoscĕtoriĭ vrăjmașĭ aĭ Dumnedeireĭ tale. Hărăzește'mĭ cununa dreptățeĭ acolo sus în cer, pe care aice pe pământ luptele mi-a împletit'o. Dómne primește sufletul meŭ. Dar iată vĕd cerurile deschise, da, cerurile deschise, și încă nu s'a deschis o ușă pentru Stefan? Nu. Pentru că precum când învingeaŭ la jocurile olimpice și intraŭ în patria lor învingĕtoriĭ încoronați, nu intra prin pórta comună a cetățeĭ, ci prin acea mare și largă, ce le o deschidea cetățeniĭ. De aseminea și când a eșit victorios Stefan, nu de la jocurile olimpice, ca ceĭ vechĭ, ci din resboiul armateĭ diabolice și era să intre în metropola împĕrățieĭ cerești, a ordonat Autocratorul creatureĭ o nouĕ deschidere în cerurĭ. Și acésta pentru ca să nu intre întâiul martir pe ușa comună pe care o aŭ vĕdut lón. Și iată ușa deschisă în cer (apocalips cap. 1), ĭ-a preparat Arhitectul cel prea înțelept o ușă maĭ largă respectiv de intrare în bucurie și veselie, vĕd cerurile deschise. Și era cu mult maĭ mărĕță spre a trece prin noua pórtă Stefan, cel întâĭ care a condus la fericirea cea de sus pe toțĭ aceia, ce l'a urmat la martir. Pentru că era să atragă cu el și pe alțĭ martirĭ pentru aceia i s'a deschis Paradisul. Mulțĭ martirĭ aĭ adus D-luĭ, pentru care ți s'a deschis cerul, cântă și biserica astă-dĭ la lăudările sĕrbătoriĭ (troparul 3), câțĭ s'a înălțat după aceea, și a întrat în Ierusalimul mistic, toțĭ datoresc luĭ Stefan intrarea. Strigațĭ voĭ martiriĭ meĭ, voĭ triumfătoriĭ Gheorghiĭ, Dimitriĭ isvorătoriĭ de mir, generoșiĭ Govdela, neînvinșiĭ Haralambĭ și Vladimiriĭ aceĭ prea demnĭ. Veniți și voĭ Thecle, Varvare, Ecaterine și câte sunteți din ordinul triumfător al martirelor, câte cu curgerea

www.dacoromanica.ro

ρήσατε τὴν ἀλήθειαν· δὲν σᾶς ἔδειξεν ὁ Στέφανος τὸν δρόμον, διὰ νὰ εἰσέλθετε ἐκεῖ πάνω εἰς τὰς αἰωνίους ἀναπαύσεις; φαίνετέ μου, εἰ καὶ σιωπῶντες, ὅλους νἀκούω ἐκεῖθεν ἀπὸ τοὺς οὐρανίους Μονὰς, μιᾷ φωνῇ νὰ μαρτυρύσουν. Ἡμεῖς διὰ τὴν μακαριότητα ὁποῦ χαιρόμεθα, ὁμολογοῦμεν χάριν τοῦ Στεφάνου· τοῦτον ὅλοι τιμῶμεν ὡς δάσκαλον· τοῦτον ὅσοι ἐβάδισαν τὸν μαρτυρικὸν δρόμον, ὅλοι, ὅλοι τὸν δοξάζουσιν ὡς ἀρχηγόν τους. Καὶ αὐτὸς ὁ Παῦλος, ὁποῦ ἡρπάγη ἕως τρίτου οὐρανοῦ, ἡρπάγη διὰ μέσου τοῦ πρωτομάρτυρος. Καὶ ἀνίσως καὶ ζῶντας ἀκόμη ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ἐκαυχᾶτο πῶς ἦτον πολίτης τοῦ οὐρανοῦ· ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, πρὸς φιλιπ. κεφ. γ'. Ἂς ἔχῃ τὴν εὐχαριστίαν ὁ Στέφανος, ὁποῦ τοῦ ἄνοιξε τὴν Θύραν· ὦ δόξα τοῦ Πρωτομάρτυρος. Διηγοῦνται οἱ φυσιολόφοι, πῶς ἡ γῆ δὲν δέχεται πλέον μέσα εἰς τὰ σπλάχνα της ἐκεῖνον τὸν ὄφιν, ὁποῦ ἐδάγκασε τινὰ πικρῶς, καὶ θανασίμως· καὶ τοῦτο ἐσυνέβη δικαιότατα εἰς ἐκεῖνον τὸν φαρμακερὸν ὄφιν τὸν Κάϊν· ὅθεν ἐδόα μὲ λύπην ὁ ἀθλιώτατος, ἔσομαι στένων, καὶ τρέμων ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔσται πᾶς ὁ εὑρίσκων με ἀποκτενεῖ με. γενέ. κεφ. δ'. Βλέπωντας λοιπὸν ὁ Πρωτομάρτυς πως οἱ παράνομοι Ἑβραῖοι, ὁποῦ ἦσαν γεννήματα ἐχιδνῶν, τὸν ἐδάγκασαν φαρμακερῶς, διατὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας, καὶ τὸν ἐλιθοβόλουν· διὰ νὰ μὴν ἀπομείνουν διωγμένοι ἀπὸ τὴν γῆν, μὲ τὴν δύναμιν τῶν εὐχῶν του, Κύριε μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, τοὺς ἀνοίγει τὸν οὐρανὸν, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους. Καὶ μὲ τὸ νὰ εὑρίσκετο μὲ τούτους τοὺς λιθοβολιστὰς, ὁ συμβοηθὸς καὶ ὁ Παῦλος, Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ· πράξ. κεφ. ἡ. μὴν ὑποφέρωντάς τον πλέον ἡ γῆ, ἐμεσίτευσεν ὁ Στέφανος πρὸς τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν, καὶ ἐκατέβη, νὰ τὸν ὑψώσῃ ἕως εἰς τὸν οὐρανόν· καθὼς τὸ ὁμολογεῖ μὲ τὸ ἴδιόν του στόμα ὁ αὐτὸς Παῦλος. Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα, ὁ Θεὸς εἶδεν, ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ· πρὸς Κορινθ. β'. κεφ. ιβ'. Ἀνίσως λοιπὸν ἠνεώχθη ὁ Παράδεισος, ὄχι διὰ τὸν Στέφανον μόνον. ἀλλὰ καὶ διὰ ὅλον τὸ πλῆθος ὁποῦ τὸν ἠκολούθησε, ποῖα γλῶσσα νὰ διηγηθῇ τὴν τιμὴν, καὶ τὴν δόξαν, μὲ τὴν ὁποίαν τὸν ἐδέχθησαν αἱ οὐράνιαι δυνάμεις; ποῖον στόμα νὰ εἰπῇ τοὺς κρότους τῶν Ἀγγέλων, τοὺς ἐπαίνους τῶν Ἀρχαγγέλων, τοὺς ἀσπασμοὺς τῶν Προφητῶν, τῶν μακαρίων, καὶ νοερῶν οὐσιῶν τὰ σκιρτήματα; φθάνει μόνον νὰ εἰποῦμεν, πῶς ἔβλεπεν ὁ Θεοφιλέστατος Πρωτομάρτυς τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα, δηλαδὴ ἕτοιμον νὰ τὸν στεφανώσῃ, ὡς γενναιότατον ἀθλη-

sîngeluĭ vostru a-ți văpsit porfira Bisericeĭ; alergați, ḍic, maĭ iute. Mărturisiți adevĕrul, nu v'a arĕtat Stefan drumul, pentru ca să intrați acolo sus în liniștile eterne? Arĕtați-mĭ mie, de și tăcênd, toți ca să aud de acolo din cămările cerurilor, că se mărturisește în o vóce. Noĭ pentru fericirea de care ne bucurăm mărturisim har luĭ Stefan; pe acesta toți 'l respectăm ca învĕțător, pe acesta toți aceĭ care am călĕtorit drumul martiric, toți 'l glorifică ca conducĕtor al lor, și insușĭ Pavel care s'a răpit până la al treilea cer, s'a răpit prin mijlocul acestuĭ întâĭ martir și pentru care, póte și trăind pe acest pământ, se mândrea că era cetățén al ceruluĭ; pentru că cetățenia nóstră este în ceruri (cătră Filips. cap. 3); aĭbă dar mulțumirea Stefan că 'ĭ a deschis ușa. O! glorie a întâiuluĭ martir! Istorisesc fisiologiĭ, că adică pămêntul nu primește maĭ mult în sînul sĕŭ pe acel șarpe, care a mușcat pe cine-va cu otrăvire și mortal; și acésta s'a întêmplat fórte cu dreptul la acel otrăvitor șarpe Cain; de aceia strigă cu întristare nenorocitul: voĭ fi intristat și tremurând pe pământ și cu putință de a mĕ ucide tot acel ce mĕ va afla (facere cap. 4). Vĕḍênd deci întâiul martir că Iudeiĭ ceĭ călcătorĭ de lege care era fiĭ de vipere, că l'a mușcat înveninat pentru care scrișnea cu dinții și l'a ucis cu pietre, pentru ca să nu rĕmâe persecutați pe pământ, prin puterea rugăciunelor luĭ, Dómne ĭartă-le lor pĕcatul acesta, le deschide cerul; vĕd cerurile deschise. Și fiind că se afla cu aceștĭ lapidătorĭ ca conajutător și Pavel, ĭar Savlu era de acord la uciderea luĭ (Fapt. cap. 8). nesuferindu'ĭ maĭ mult pe pământ a mijlocit Stefan cătră iubitorul de ómenĭ D-ḍeŭ și a convenit ca să'l înalțe până la cer, după cum însușĭ Pavel mărturisește prin gura sa: am vĕḍut pe un om în Christos maĭ înainte cu 14 anĭ în trup nu știu, s'aŭ afară din trup nu știu, D-ḍeŭ știe, răpit un asemene până la al treilea cer (cătră Corintenĭ 2. cap. 12). Dacă în fine s'a și deschis Paradis, nu pentru Stefan numaĭ, ci și pentru tótă mulțimea care l'a urmat. Ce limbă va istorisi onórea și gloria cu care l'aŭ primit puterele cerești? Care gură va spune aplausele îngerilor, laudele arhanghelilor. salutările profeților, complimentele fericitelor și spiritualelor ființe? Ajunge numaĭ să zicem: cum a vĕḍut iubitorul de D-ḍeŭ pro-

www.dacoromanica.ro

τήν. Συγκροτοῦμεν καὶ ἡμεῖς οἱ Πιστοὶ, καὶ συμπανηγυρίζομεν τὴν ἐπουράνιον εὐφροσύνην, καλλίνικε τοῦ Χριστοῦ Πρωτομάρτυς· τιμοῦμεν τοὺς λίθους, ὁποῦ ἐπήρωσες μὲ τὸν ζῆλόν σου, ὁποῦ ἔβαψες μὲ τὸ αἷμά σου· τιμοῦμεν τὸ πρόσωπόν σου, ὁποῦ ἐφάνη πρόσωπον Ἀγγέλου, τὴν καρδίαν σου, ὁποῦ ἐφάνη καρδία ἔρωτος· δεῖξαι μας ἐρωτικώτατε ἅγιε τῆς Ἐκκλησίας, νἀγαποῦμεν τὸν πλησίον μας, νἀγαποῦμεν τοὺς ἐχθρούς μας, νὰ γενοῦμεν μιμηταί σου ἐπιμελέστατοι. Εὔχου εἰς τὸν Ἰησοῦν, ὁποῦ εἶδες ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ προανάρχου γεννήτορος, νὰ διαφυλάττῃ σῶαν καὶ πανευδαίμονα μίαν ζωντανὴν εἰκόνα τῆς ἀρετῆς σου, τὸν φιλόχριστον, καὶ χριστιανικώτατον ἡμῶν ἡγεμόνα καὶ κύριον. Δεήθητι αὐτοῦ τοῦ ἐσταυρομένου Ναζωραίου, τοῦ ὁποίου τὴν θεότητα μέχρι θανάτου ἐκήρυξες, νὰ διατηρήσῃ τοὺς εὐγενεστάτους ἄρχοντας, μέλη τίμια, καὶ ἄξια τοιαύτης εὐσεβοῦς πολιτείας. Τρισευδαίμων ὁ νῦν καιρὸς, ὁποῦ ἠμπορεῖ μὲ παρρησίαν νὰ κηρύττει ὁ ῥήτωρ, καὶ νὰ ἐγκωμιάζῃ τὴν πραότητα, τὴν φιλαδελφίαν. Ὦ πόσον χαροποιεῖται ἡ ἐναρετωτάτης σου ψυχὴ μὲ τὴν κήρυξιν, καὶ ἔπαινον τοιούτων ἀρετῶν, θεοφρούρητε, καὶ θεόσκεπτε ἡγεμόν. Σημεῖον εἶναι βέβαια, ἐπειδὴ καὶ χαίρεσαι, ἀκούωντας κηρυττομένην, καὶ ἐγκωμιαζομένην τὴν εὐμένειαν, καὶ τὴν φιλοφροσύνην, πῶς ἔχεις μέρος εἰς τὸ κήρυγμα, πῶς ἔχεις μέρος εἰς τὸ ἐγκώμιον. Διατὶ ἕκαστος οἷς ἥδεται (καθὼς ἐγνωμοθέτησαν οἱ ἐπιστήμονες) τούτοις καὶ τιμώμενος γάννυται. Μὲ τοιοῦτον ἀξιοπρεπέστατον κηδεμόνα, μὲ τοιαύτην ἐνάρετον κεφαλὴν, ἄπρεπον φαίνεται νὰ μὴν εὑρίσκωνται ὅλα τὰ μέλη σύμμορφα, καὶ μὲ τὴν ἰδίαν τους χάριν. Καὶ συναριθμεῖται τάχα μὲ τὸν ἐκλεκτὸν λαὸν τοῦ Σωτῆρος τινὰς μισάδελφος, ἢ χαιρέκακος; Διασκορπισθήτωσαν τέλος πάντων τὰ νέφη, ὁποῦ χωρίζουσι τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ ἄκρον ἀγαθόν· φύγετε ματαιότης, πλάνη, φιληδονία· δὲν ἀνέμεινε πλέον τόπος διὰ λόγου σας εἰς τὴν καρδίαν μας· Θέλομεν νὰ μιμηθοῦμεν τὸν Πρωτομάρτυρα, νὰ μάθωμεν ἀπὸ τὴν διδαχήν του τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας.

Βασιλεύοντος τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμάνη, καὶ βεζιρεύοντος τοῦ Κιοπρουλῆ Μουσταφᾶ πασσᾶ, εὐγῆκε τριῶν λογιῶν χαράτζι εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, ἐλᾶς, ἐφσὰτ καὶ ἐτνᾶς· ὁ ἐλᾶς γροσίων ἐννέα, τὸ ἐφσὰτ τεσσάρων ἥμισυ, καὶ ὁ ἐτνᾶς δύο καὶ ροῦπι· πρῶτα ἦτον ὁ γιοβᾶς, εἰς τὸν ὑπανδρευμένον τέσσαρα ἥμισυ γρόσια, καὶ εἰς τὸν ἀνύπανδρον τρία ἥμισυ· τότε οἱ καλόγεροι καὶ οἱ παπάδες χαράτζι δὲν ἔδιναν, οὔτε οἱ γεμιτζίδες, μὲ τὸ

tomartir pe Iisus stând, adică: gata de a'l încununa ca pe cel mai voinic atlet, aplaudăm și noi credincioșii și conserbătorim bucuria cerească bravule victorios a luĭ Christos întâiule martir. Respectăm pietrele ce te aŭ înflăcărat cu zel și pe care le aĭ udat cu sîngele tĕŭ; respectăm persóna ta care s'a arĕtat persónă de înger, inima ta care s'a arĕtat inimă de dragoste. Arată-ne nouĕ prea iubite sânte a bisericeĭ, să iubim pe aprópele nostru, să iubim pe vrăjmașiĭ noștri și să ne facem imitătoriĭ tĕĭ ceĭ maĭ zeloșĭ. Rógă pe Iisus pre care l-aĭ vĕdut blând din a a drépta Născĕtoruluĭ celuĭ fără de început, ca să conserve complectă și prea fericită o icónă vie a virtuțeĭ tale, pe iubitorul de Christos și pe prea creștinul nostru Egemon și Domn. Rógă-te Nazarinénuluĭ celuĭ rĕstignit a căruia divinitate până la mórte o aĭ predicat, să conserve pe nobiliĭ boerĭ, membre onorate și demne de o ast-fel de cetățenie piósă. De treĭ orĭ este fericit acest timp pentru că póte pe față predicatorul orator să laude blândeța și iubirea de frate. O cât se bucură sufletul tĕŭ cel prea virtuos cu predica și lauda acestor virtuțĭ, păzite de D-ḑeŭ și respectate Egemon! Este semn sigur, fiind că te bucurĭ audind predicându-se și lăudându-se buna voință și înțelepciune, pentru că aĭ parte la predică și parte la laudă; pentru că fie care în aceea ce află mulțămire (după cum a opinat învețațiĭ) în aceea și respectând se bucură. Cu un ast-fel de îngrijitor vrednic de respectat, cu ast-fel de cap virtuos se pare necuviincios ca să nu se afle tóte membrele de acord și cu propria sa bucurie. Conuměrațĭ óre cu poporul cel ales al Mântuitoruluĭ și pe uniĭ urătorĭ de fraț saŭ de aceĭ ce se bucură de nenorocire? Resipéscă-se decĭ nourĭ tuturor carĭ separă pe om de bunul absolut; fugițĭ de deșertăciune, înșelăciune și desfrînare; n'a rĕmas maĭ mult loc pentru voĭ în inimile nóstre; voim să imităm pe primul martir, să învețăm din învețămêntul sĕŭ calea mântuireĭ [106]).

Impĕrățind Sultanul Suleiman și fiind vizir Kioprulogl Mustafa Pașa a eșit treĭ felurĭ de *haragĭ* [107]) la creștinĭ *elas, efsat* și *etnas* [108]); elas 9 leĭ, efsat 4 ½; ĭar etnas 2 leĭ și un ort. Cel întâiŭ aŭ fost *ghiovas* [109]) la cel însurat 4 leĭ și jumătate și la cel neînsurat 3 ½. Atuncĭ călugărĭĭ și preuțiĭ nu da haragĭ și nicĭ *Gemzit* [110]) pentru că sunt *Zaergiĭ* [111]). Insă acest vizir a pus să dee și călu-

www.dacoromanica.ro

νὰ ἦναι ζαερετζίδες· αὐτὸς ὅμως ὁ βεζίρης ἔβαλε νὰ δώσουν καὶ οἱ καλόγηροι, καὶ οἱ παπάδες, καὶ οἱ γεμιτζίδες· οἱ Ἑβραῖοι πρῶτα εἶχαν τὸ χαράτζι τους ξεχωριστὸ, τώρα τοὺς ἔβαλαν καὶ αὐτοὺς μαζὶ νὰ δίδουν, καθὼς καὶ οἱ Χριστιανοί. Αὐτὸς ἐν εὐκολίᾳ ἔδινεν ἄδειαν, καὶ ἐκτίζοντο ἐκκλησίαις· ὅθεν εἰς τὸν καιρόν του πολλαῖς ἐκτίσθηκαν, καὶ ἀνεκτίσθηκαν.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος, ἀπὸ δραγομάνος τῆς βασιλείας αὐθέντης Μπογδανίας δύο φοραῖς, τὴν πρώτην χρόνους τέσσαρας, τὴν δευτέραν ἕνα, αὐθέντης δὲ Βλαχίας ἕνδεκα χρόνους, καί τι πρός· ὀνομαστὸς διὰ τὸν πατέρα, ὅτι ἦτον ὁ ὀνομαστὸς ἐκεῖνος Ἀλέξανδρος ὁ ἐξ ἀπορρήτων, ὀνομαστὸς δὲ καὶ διὰ τὸ ὀνομαστὸν ἱερὸν μοναστήριον τῆς ἁγίας Τριάδος, τὸ καλούμενον Βακαρέστι, ὁποῦ πλησιον τοῦ Βουκουρεστίου ἔκτισε, καὶ εἰς τὸν ἅγιον Τάφον ἀφιέρωσεν· ὀνομαστὸς δὲ καὶ διὰ φιλοσοφίαν, ὡς ἄλλος τῶν αὐθέντων οὐδεὶς, καὶ διὰ τὸ περὶ καθηκόντων βιβλίον, (τὸ ἔχω), ὁποῦ ἐσύνθεσεν ἑλληνικὰ καὶ λατινικὰ καὶ ἐτύπωσε καὶ τὰ δύο. Αὐτὸς πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔχει καὶ ἕτερον σύγγραμμα ὀλίγον, ἕως τρεῖς κόλλαις, οὗ ἡ ἐπιγραφή.

Διάλογος περὶ ζωῆς καὶ Θανάτου· τὰ τούτου πρόσωπα, ἄνθρωποι φιλόϋλοι καὶ φιλόκοσμοι, Θάνατος, δικασταὶ, ψυχαὶ σοφῶν ἀνδρῶν. Ἄνθρωποι.

Μέχρι πόσου ὦ ἑταῖροι τὸ δυστυχὲς τῶν ἀνθρόπων γένος ὑπὸ τοῦ Χάρωνος ξίφους τυραννηθήσεται; καὶ τοσαύτην ὑπέραντλον ὑποστήσεται δουλαγωγίαν, οὐδ' ἀκαρεῖ συγχωρούμενον τῆς τοῦ κόσμου παραπολαύειν ἡδύτητος· ἀλλ' ὅσαι ὧραι τῷ φόβῳ κατατηκόμενον τῶν τε παρόντων, καὶ προσδοκομένων τοῦ Θανάτου δεινῶν, καὶ ἀθυμίας ὅσην πλείστην πίνον τρυγίαν, ὑπό τε τῆς ὀδύνης διεσθιόμενον, καὶ καταδαπανώμενον; Πῶς ἀνεχόμεθα ἄνδρες τοσοῦτοι, καὶ τηλικοῦτοι, τοσούτῳ πλούτῳ περιῤῥεόμενοι, καὶ τοσαύτῃ κτημάτων περιουσίᾳ δορυφορούμενοι· τὸν κατάπτυστον, καὶ μηδαμινὸν, καὶ, κατὰ τὴν παροιμίαν, οὐδὲ τριῶν ὀβολῶν ἄξιον πορθμέα τὸν Χάρωνα, ἡμῶν περιγίνεσθαι, καὶ μονονουχὶ, ὥσπερ Ἐλέφαντας, κατὰ τὸν δημώδη λόγον, ἀπὸ κρόκης δεσμουμένους, ἕλκεσθαι παρ' αὐτοῦ, μηδὲν ἀντιτείνοντας. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τῇ τοσαύτῃ κακουχίᾳ, καὶ τῶν τοιούτων καλῶν ἀποστερήσει, καὶ οἱονεὶ φόρον ὑποτελοῦντας αὐτῷ ἕκαστον ὀβολόν..... καὶ πάγει λέγωντας.

Αὐτὸς ἔχει καὶ ψόγον νηκοτιανῆς, ἤγουν τοῦ τουτουνίου, οὗ ἡ ἀρχή.

Οὐαὶ φασὶ τοῖς λέγουσι τὸ γλυκὺ πικρὸν, καὶ

gării și popiĭ și gemziziĭ. Evreiĭ la început 'șĭ avea haragiĭ lor separați ĭar acum ĭ-a pus și pe aceștia să dea împreună, după cum și creștiniĭ. Acesta cu ușurință dădea permisiune, și se zidea biserică; de aceea în timpul luĭ multe s'a zidit și reînnoit.

Neculaĭ Mavrocordat, din dragoman a împărăției, domn al Moldoveĭ de două orĭ, întâiŭ 4 anĭ al doilea 1; Domn Valahieĭ 11 anĭ și maĭ mult. Renumit pentru părintele sĕŭ, pentru că părintele sĕŭ a fost renumitul acela Alexandru Exaporitul. Renumit și pentru vestita sânțita monastire a sânteĭ Treimi, numită Văcărești ce a zidit-o lângă București, și a afierosit-o Sântuluĭ Mormênt. Renumit și pentru înțelepciune ca nimene altul dintre domnĭ, și pentru cartea *Despre Oficiĭ* (o am) ce aŭ compus'o elinește și latinește, și le a împrimat pe amândouĕ. Acesta pe lângă altele are și altă scriere mică până la treĭ cóle. A căria titlu este:

Dialog despre viață și mórte. Persónele acestuia: ómenĭ materialiștĭ și iubitorĭ de lume, mórtea, judecatoriĭ, sufletele ómenilor înțelepțĭ. Ómeniĭ.

Până când o amicilor nenorocitul gen al ómenilor se va tiranisi de sabia cea nemilósă a luĭ Haron? și va suferi atâta sclavie nesuportată, nicĭ ca unuĭ mic vermușor nu-ĭ este permis de a participa din plăcerea lumeĭ; ci ținuțĭ de frică tot timpul de primejdiile trecute și viitóre ale morțeĭ, și de întristare bând câț maĭ mult din drojdiĭ consumându-ne de durerĭ și nimicindu-ne? Cum să suferim atâțĭa bărbați și ast-fel cuprinșĭ de atâta bogăție și încunjurați de atâta avere imobilă, pe stupidul, și de nimica și cariĭ după proverb nu valoreadă nicĭ treĭ obolĭ, pe conducĕtorul Haron să fie superior nouĕ și maĭ ca Elefanțiĭ, după dicerea populară, deslegați de legătură ne atragem spre el nimica opunând? Dar și pe lângă atâta rĕutate și lipsirea de atâtea bunurĭ 'ĭ maĭ dăm și fie care un obol ca dajdie..... Și urmézá dicênd:

Acesta are și o ocară nicotianeĭ adică tutunuluĭ a căruia început este:

Vaĭ, spun, celor ce dic amarul dulce și

www.dacoromanica.ro

τὸ πικρὸν γλυκύ. Ἀλλ' οὐ μόνον τὸ λέγειν γλυκὺ τὸ πικρὸν οὐ τὰς τυχούσας ἐπικομιζει τῶν εὐθυνῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ παρεᾶν τὸ πικρὸν τοῦ γλυκέος, κατεξανίστασθαι καὶ τοὺς τούτου προστάτας ἐπικροτεῖν, οὐ μικρᾶς κέκριται παρανομίας, καὶ ἀδικίας· καὶ τὰ ἑξῆς παράνω ἀπὸ μίαν κόλλαν. Ἔκαμε τὸν ψόγον αὐτὸν ἐναντίον τοῦ ἐπαίνου, ὁποῦ ἔκαμε Μητροφάνης ὁ Γρηγοράς ὁ προγραφείς, περὶ οὗ καὶ ἐκεῖ, ὡς φαίνεται, ἔγραψε.

Ἰδοὺ καὶ ἡ πρὸς Μητροφάνην τοῦ Νικολάου βόδα ἐπιστολή.

dulcele amar. Dar nu numaĭ a dice dulcele amar nu aduce întêmplătóre eftinătăţi; ci şi lăsând să se înalţe amarul dulceluĭ şi să predomine pe protectoriĭ acestuia, nu micĭ se judecă nelegiuirile şi nedreptăţile . . . . . Şi aşa maĭ încolo maĭ mult de o cólă. A făcut şi acesta ocară în contra laudeĭ ce a scris Mitrofan Grigoraş cel descris maĭ sus, despre care şi acolo cum se vede am scris.

Epistola următóre nepresentând nicĭ un interes istoric pentru noĭ Românĭ o publicăm numaĭ în original.

Τῶν μὴ συνιέντων τὸ γνῶθι σαυτὸν, καθιστορήκασι πάλαι τινὰ συγγράψαντα βίβλον πολύρυλλον, παρατυχεῖν φιλοσόφῳ, ὅπως ἀναγνοὺς ὅπη γνοίη τι οἷον εἰπεῖν παρὰ χορδὴν εἰρημένον, κηρῷ σημειώσει. Μετελθὼν ἀμέλει τὴν βίβλον ὁ φιλόσοφος, καὶ οὐδαμοῦ ταύτης ὀρθὸν λόγον εὑρὼν, ἅπασαν τῷ κηρῷ κατακλύζει καὶ τῷ κακῶς ταύτην συνθέντι τε καὶ πονήσαντι οὕτωσὶ ἀποδίδωσι. Ἔδει μὲν οὖν, ἔδει καὶ ἡμᾶς τὸ σὸν τουτὶ εἰκαῖον λογύδριον μέλανος καὶ ἀσχόλης ἐμπλήσαντας καὶ ἀναχρεμψαμένους ἐς αὐτὸ, οὕτως ἀπορρίψαι σοι τῷ τέκτονι τῶν κακῶν. Ἐκεῖνο ζητῶ πρὸς ἐμαυτὸν κατὰ τὸν παρὰ τῷ Σαμοσατεῖ Λυκίνον, πῶς ἆρ' ἐς λαβύρινθον τοιοῦτον ἐμπέπτωκας, καὶ νόσον μεγίστην ἐνόσησας; Πόθεν τοσαῦτα κακὰ συνελέξω καὶ ἐν ὁπόσῳ χρόνῳ, καὶ ὅτου κατακλείσας εἶχες τοσοῦτον ἐσμὸν ἀτόπων καὶ διαστρόφων ὀνομάτων, ὧν τὰ μὲν αὐτὸς ἐποίησας, τὰ δὲ κατωρυγμένα πόθεν ἀνασπῶν, καὶ τοσοῦτον βόρβορον συνερανίσας κατήντλησας τῶν ἀκουόντων, ἢ μᾶλλον τῆς σῆς κεφαλῆς, διαστρέφων τὴν γλῶτταν, καὶ ἡμᾶς τοὺς νῦν προσομιλοῦντας καταλιπὼν, πρὸ χιλίων ἐτῶν ἡμῖν διαλέγει; καὶ συσκευασάμενος ῥήματα παμπάλαιά τε καὶ ὑπὸ χρόνου αἰνιγματώδη. ἐκπαταγεῖς ἡμῶν τὰ ὦτα· οἰόμενος μέγα τι εἶναι τὸ ξενίζειν περὶ τὰς λέξεις, καὶ τὸ καθεστικὸς νόμισμα τῆς φωνῆς παρακόπτειν; πόθεν δ' ὦ εὐήθης, μεμάθηκας ἐν ταῖς περὶ τῶν καθόλου δείξεσι τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα μάρτυρας παρεισάγειν, τί δέ σοι διὰ τοῦ Φραντζέσκου βεβούληται; ἢ τάχα μηδεμίαν ἔχων ἀπόδειξιν ὑγιᾶ, ἐπὶ τοῖς ἐκείνου λόγοις, ὡς ἐς κρυσῤῥήγετον καταπέφευγας; Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ ψόγῳ τῆς νικοτιανῆς, οὐ διὰ Φραντζέσκων καὶ Γραμπουζέων τοὺς ἐμοὺς ἀποδέδειχα λόγους, οὓς σὺ ῥοὰς ἔφης ἐπισπᾶσθαι στέλλων, τὰς τῇ σῇ μᾶλλον προσαρμοζούσας ὑπήνῃ, ἀλλὰ διὰ στερεμνίων καὶ φυσικῶν ἀποδείξεων· οὐκ ἐπιγέγραφα δὲ τοὐμὸν ὄνομα, οὔμενουν αἰσχυνόμενος, πῶς γὰρ, ὅπου γε καὶ ἐναβρύνομαι τῆς ἀληθείας ὑπερμαχῶν· ἀλλὰ τῷ σοφῷ πειθόμενος Βασιλείῳ, μὴ ἔλεγχε λέγοντι τοὺς κακοὺς φανερῶς δήπουθεν καὶ ἀναίδην, ἵνα μή σε μισήσωσιν. Ἀρκεῖ σοι τὰ γεγραμμένα, ἢ ἔτι ἐλεεῖν ἀνάγκη τὸν κάλαμον· ἀλλὰ κατά γε τὴν ἐμὴν, ὡς ἱστὸς ἀράχνης, ὡς ὕφασμα Πηνελόπης, τὰ σὰ διαλέλυνται ληρήματα· ὅθεν καὶ τέλος τῇ ἐπιστολῇ ἐπιτίθημι· εἴθε δὲ τῶν ἐλέγχων ἀπόναιο.

Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁ αὐθέντης, πρὸς ὃν ἔγραψεν ὁ Μητροφάνης (Γρηγοράς) τὴν ἐπιστολὴν, ὁποῦ ἐκεῖ φαίνεται, καὶ τοὺς στίχους, οἱ ὁποῖοι ἐγράφησαν ἄνωθεν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Τριάδος· ὁ δὲ ἅγιος Νικόλαος, ὁποῦ γράφουν οἱ στίχοι, εἶναι παρακλῆσι εἰς τὸ αὐτὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Τριάδος. Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος, πρὸς ὃν ἔγραψε καὶ ὁ Δρύστρας Ἱερόθεος τὴν ἐπιστολήν· τούτου υἱοὶ καὶ διάδοχοι ἐστάθηκαν, ὁ Κωνσταντήνβοδας, καὶ Ἰωάνβοδας οἱ Μαυροκορδάται, καὶ οὐθένται μου· ὁ μὲν Κωνσταντήνβοδας αὐθέντευσεν εἰς Βλα-

Acesta este domnul acela către care a scris Mitrofan epistola ce se vede maĭ sus şi stihurile ce s'a scris de asupra porţiĭ templuluĭ St. Treimĭ. Iar st. Nicolaĭ unde sunt scrise stihurile, este paraclis la aceeaşĭ monastire a St. Treimĭ. Acesta este acela, către care a scris şi Ieroteĭ al Distreĭ epistolă. Fiĭ şi succesoriĭ a acestuia, a fost Constantin şi Ión Mavrocordaţiĭ Voevodĭ şi domnĭ aĭ meĭ. Constantin Vodă a domnit în Valahia şi Moldova de ḑece orĭ şi a zidit

www.dacoromanica.ro

γίαν καὶ Μπογδανίαν δέκα φοραῖς, ἔκτισε δὲ καὶ τὸ εἰς Βουκουρέστι ἱερὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, ἀφιερώσας αὐτὸ εἰς τὸν τῆς Ἀντιοχείας Θρόνον, διὰ τὴν πρὸς τὸν Σίλβεστρον Ἀντιοχείας εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸ Γιάσι ὑπῆγεν εἰς τὸ Βουκουρέστι· ὁ δὲ Ἰωάνβοδας αὐθέντευσε μιαν φορὰν μόνον εἰς Μπογδανίαν ὑπὲρ τοὺς τρεῖς χρόνους· εἰς τοῦτον ἐγὼ ἐστάθηκα γραμματικὸς μεγάλος, καὶ καμινάρης, καὶ τὰ ἑξῆς, τὰ ὁποῖα εἰς τὸ βιβλίον μου Κῆπος Χαρίτων λεγόμενον εἰς πλάτος φαίνονται ἱστορούμενα. Αὐτὸς ἀπέθανε μανζίλης εἰς τὴν Πόλιν εἰς τὸ εἰς τὸ Μέγα Ρέμα σαράγι του, τῇ δευτέρᾳ τοῦ Πάσχα, καθήμενος εἰς τὸ Θρονὶ μὲ τὸ τζιμποῦκι εἰς τὸ στόμα του· τούτου ὁ υἱὸς Ἀλέξανδρος εἶναι τώρα δραγομάνος τῆς βασιλείας· ὁ δὲ ἀδελφός του Κωνσταντήνβοδας ἀπέθανεν εἰς τὸ Γιάσι εἰς τὸν Θρόνον του, ὅταν τὸ ἐκυρίευσαν οἱ Μόσκοβοι τὸν πρῶτον χρόνον τῆς μαχης, καὶ ἐτάφη εἰς τὴν μητρόπολιν μὲ μεγάλην τιμὴν τῶν Μοσκόβων, τέσσαρες γκενεραλέοι ἐσήκωσαν τὸ νεκροκράβατον εἰς τοὺς ὤμους των· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τούτου ὁ υἱὸς Ἀλέξανδρος αὐθεντεύει τὴν σήμερον εἰς τὴν Μπογδανίαν. Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ Νικόλαος βόδας, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτοῦ· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἀλέξανδρος ὁ Μαυροκορδάτος, ὁ ὁ πατὴρ τοῦ Νικολάου βόδα, ὁ σοφώτατος καὶ ὀνομαστότατος, καὶ ἐξαίρετος τῶν Ρωμαίων, ὁ μέγας δραγομάνος καὶ ἐξ ἀπορρήτων ὀνομασθείς, ὡσὰν ὁποῦ ἐμέτεχε καὶ ἤξευρε καὶ αὐτὸς τὰ τῆς βασιλείας ἀπόκρυφα. Τὸ τζιράκι, καὶ ὁ διάδοχος τοῦ μακαρίτου ἐκείνου καὶ περιφήμου Παναγιωτάκη μεγάλου δραγομάνου, ὅστις ἦτο Πολίτης, ἀπὸ ἀσήμους γονεῖς, ἐχρημάτισε ἐπισημότατος· ὁ πατέρας του ἦτο γούναρης· μικρὸ παιδὶ τὸ ἐπῆρεν ὁ Μελέτιος Συρίγου, ὁ Θεολόγος καὶ σοφώτατος ἄνθρωπος, τὸ ἔβαλε καὶ ἐσπούδαξεν ἑλληνικά, λατινικά, περσικά, ἀραβικά, καὶ τὸν ἔκαμε δραγομάνον τοῦ ἑλτζῆ τῶν Νεμτζῶν, μὲ καιρὸν ἔγινε καὶ δραγομάνος τῆς βασιλείας τῶν ὀθωμανῶν τοῦτος ἀνεκαίνισε μέρος πολὺ τοῦ βασιλικοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τῆς Παναγίας εἰς τὸ νησὶ τῆς Χάλκης, εἶναι καὶ ζωγραφισμένος εἰς τὸ τραπεζάριον· τοῦτος, δὲν ξεύρω διατὶ ἀνάγκην ἔδωκεν εἰς τοὺς Ἀρμενίους τὸ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐπίσημον ἱερὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου· τοῦτος ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ διβανίου ἐφιλονείκησε περὶ πίστεως μὲ ἕναν ἐφέντην, καὶ τὸν ἐθαύμασαν καὶ Τοῦρκοι· ἡ φιλονεικία αὕτη εἶναι γεγραμμένη, καὶ γνωτὴ εἰς πολλούς, λανθασμένη δὲ καὶ διεφθαρμένη ἀπὸ τοὺς ἀντιγραφεῖς, οἵτινες ἀντιγράφουσι βιβλία, καὶ καλὰ κάνουσι, δὲν τὰ διαβάζουσι δὲ ὕστερα νὰ διορθώσουν τὰ λάθη, ὅτι ἀνάγκη νὰ λανθάσωσι, κακὰ κάνουσι·

în Bucureștĭ st. monastire a st. Spiridon, afierosindu-o tronuluĭ Antiohieĭ, pentru evlavia și iubirea cătră Silvestru al Antiohieĭ, care de la Iași a venit la Bucureștĭ. Iar Ión Vodă a domnit numaĭ o dată în Moldova maĭ mult de treĭ anĭ; la acesta am fost eŭ mare secretar, și căminar și altele pe care în cartea mea *Grădina Graților* [112]) dise să věd istorisite pe larg. Acesta a murit mazil în Constantinopol, în seraiul sĕŭ de la Mega-Revma, a doua ḑi după Paște șeḑênd în scaun cu ciubucul în gură. Fiul acestuia Alexandru este acum dragoman a împĕrăției, ĭar fratele sĕŭ Constantin Vodă a murit în Iași în scaunul sĕŭ, când l-a supus Moscoviĭ în întăiul an al rĕsboiuluĭ, și s'a înmormêntat în Metropolie cu mare cinste de către Moscovĭ; patru generalĭ ĭ-aŭ dus sicriul pe umerile lor. Vecĭnică amintirea luĭ. Feciorul acestuia Alexandru domnește astă-ḑĭ în Moldova, a murit și Niculaĭ Vodă și s'a înmormêntat la Monastirea luĭ. Vecĭnică amintirea luĭ.

Alexandru Mavrocordat, părintele luĭ Nicolae Vodă cel prea înțelept și prea renumit și escelent între Romeĭ, marele dragoman numit Exaporitul, pentru-că lua parte și știa și acesta cele secrete ale împĕrăției. Ciracul și succesorul acestuĭ fericit și renumit Panaghiotache marele dragoman carele era Constantinopolitan din ném neînsemnat a devenit însă fórte însemnat. Părintele sĕŭ era blănar. De mic copil l-a luat Meletie Sirigu Teologul [113]) om fórte însemnat; l-a pus și a studiat elina, latina, arabica și persica și l-a făcut dragoman consululuĭ nemților; cu timpul a ajuns și dragoman a împĕrăției Otomanilor. Acesta a reînoit mare parte a sânțiteĭ monastirĭ împĕrătești a Născĕtóreĭ de Dumneḑeŭ din insula Halchi este și zugrăvit la Trapezare. Acesta nu știŭ din ce nevoe a dat Armenilor însemnata sântă Monastire a sântuluĭ Iacob fratelui domnuluĭ din Ierusalim. Acesta în divanul împĕrătesc a discutat despre credință cu un Efendi și l-a admirat și Turcĭĭ; discuția acésta este scrisă și cunoscută la mulți, dar greșită și alterată de prescriitorĭ; carĭ prescriŭ cărți și bine fac însă nu le citesc maĭ la urmă, ca să îndrepte greșelile, de aceia cu necesitate să greșesc și rĕŭ fac, și ast-fel s'a alte-

www.dacoromanica.ro

καὶ οὕτω διεφθάρησαν πάμπολλα βιβλία, καὶ διαφθείρονται καθ' ἑκάστην ἀπὸ τοιούτους ἀμελεῖς, ἢ καὶ ἀμαθεῖς ἀντιγραφεῖς· ὁ Θεὸς νὰ τοὺς κρίνῃ, ὅτι πολὺ κακὸ κάνουσι. Μετὰ δὲ τὸν Θάνατον τοῦ Παναγιωτάκη, ἔγινεν αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ πολυμαθέστατος εἰς τὰ ἑλληνικὰ ὄχι μόνον, ἀμὴ καὶ λατινικὰ, καὶ ἀραβικὰ, καὶ περσικὰ ἐντελέστατος, πρὸς τούτοις καὶ ἰατρὸς ἐξαίρετος. Ἦτον υἱὸς Νικολάου τοῦ Μαυροκορδάτου εὐγενοῦς καὶ πρώτου τῆς Χίου, μητρὸς δὲ τῆς ὁμάνας Ροξάνδρας τῆς σοφωτάτης. Αὐτὴ ἐστάθη μαΰήτρια τοῦ σοφωτάτου, καὶ μεγάλου λογοθέτου τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας Ἰωάννου Καρυοφύλλη, καὶ τόσον εἰς τὰ μαθήματα ἐπροχώρησε, καὶ ἔγινεν ὀνομαστὴ, καὶ ὁποῦ πολλοὶ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην χρήσιμοι ἄνθρωποι εἰς τὴν Πόλιν ἐρχόμενοι, ἤρχοντο, ἐσυνωμιλοῦσαν μαζί της, καὶ τὴν ἐθαύμαζαν. Ἦτον Συμάτηρ ἐκείνου τοῦ περιφήμου ἄρχοντος Σκαρλάτου ὁποῦ εἶχε τόσας βασιλικὰς ἐπιστασίας ἐπάνω του. Πρῶτον ἄνδρα εἶχεν τὸν Ἀλέξανδρον αὐθέντην τῆς Βλαχίας, υἱὸν τοῦ Ράδουλ βόδα τοῦ μεγάλου αὐθέντου τῆς Μπογδανίας. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔμαθε τὰ γραμματικὰ εἰς τὴν Πόλιν εἰς τὸν ρηθέντα Καρυοφύλλην, ἔπειτα ὑπῆγεν εἰς Πάδοβαν, καὶ ἀρχίσας νὰ σπουδάξῃ τὰ φιλοσοφικὰ, καὶ διαφερόμενος μὲ τοὺς σχολαρίους, συνέβη φόνος, καὶ μὲ τὴν αἰτίαν τοῦ φόνου ἔφυγε, καὶ ὑπῆγεν εἰς Ρώμην· ἐδῶ ἐτελείωσε τὴν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ἰατρικήν· ὅθεν ἔκαμε βιβλίον περὶ τῆς κινήσεως τοῦ αἵματος, τόσον σοφὸν καὶ ἀναγκαῖον, ὁποῦ ἐτυπώθη πεντὲξ φοραῖς, καὶ πάλιν εἶναι δυσεύρετον. Ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἔγινεν μέγας ῥήτωρ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, ὕστερα δὲ καὶ μεγάλος λογοθέτης· ἐστάθη καὶ διδάσκαλος εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ εὔγαλε μαθητὰς ἐξαιρέτους, τὸν Σεβαστὸν, ὁποῦ ἐστάθη διδάσκαλος εἰς Βουκουρέστι, καὶ τὸν Σπαντωνῆ, ὁποῦ ἐστάθη διδάσκαλος εἰς τὴν Πόλιν. Ἔκαμε τὴν περὶ συντάξεως γραμματικὴν, ἐξήγησε τὸ περὶ γενήσεως καὶ φθορᾶς βιβλίον τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ τὴν ἐξήγησιν ταύτην τώρα σπουδάζουσιν εἰς ὅλα τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα· ἐσύνθεσε καὶ τὸ βιβλίον τὸ ὀνομαζόμενον Ἰουδαϊκὰ, ὁ δὲ υἱός του Νικόλαος βόδας τὸ ἐτύπωσεν εἰς Βουκουρέστι εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους δεκαέξ.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐστράτευσαν οἱ Τοῦρκοι, ὑπῆγαν εἰς Βιέναν, καὶ Μπέτζι λεγομένην, καὶ τὴν ἔπερναν, ἂν ὁ ῥήγας Λεχίας Ἰωάννης Σομπιετζκης, προσκαλεσμένος ἀπὸ τὸν βασιλέα Νεμτζῶν, δὲν ἐπρόφθανε βοηθός. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ὁποίου, μετὰ Θεὸν, οὐ μόνον τὸ Μπέτζι ἐγλύτωσεν, ἀμὴ καὶ κατὰ κράτος ἐνικήθησαν οἱ Τοῦρκοι. Τότε ὁ βασιλεὺς αὐτῶν σουλτὰν Μεχμέτης, ὤντας εἰς Ἀ-

rat fórte multe cărți și se alterézã dilnicĭ de ast-fel de negligenți și ignoranți prescriitorĭ, D-deŭ sã'ĭ judece cã mult rĕŭ fac. După mórtea luĭ Panaiotache a fost acest Alexandru cel prea învĕțat nu numaĭ la grecește ci și la latinește și arabicește și persicește desĕvêrșit, pe lângă aceste și doctor escelent. A fost fiiŭ luĭ Nicolaĭ Mavrocordat nobilul și cel întâĭ din Hio avênd de mumă pe Ruxandra cea prea înțĕléptă. Acésta a fost elevă prea înțeleptuluĭ și mareluĭ logofăt a mareĭ biserici Ión Cariofil și atâta a progresat în studiŭ și s'a făcut renumită în cât mulți din Europa ómenĭ de valóre venind în Constantinopol se duceaŭ și conversaŭ cu ea și o admiraŭ. A fost fiică a aceluĭ renumit boer Scarlat, care avea atâtea oficiĭ asupra sa. A avut dintâĭ bărbat pe Alexandru domnul Valahieĭ, fiul luĭ Radu Vodă mareluĭ Domn a Moldoveĭ. Alexandru a învĕțat carte în Constantinopol la dișul Cariofil apoĭ s'a dus în Padova și a început să studieze filosofia și certându-se cu scolariĭ s'a întêmplat un omor și din causa omoruluĭ a fugit și s'a dus la Roma, aci a terminat filosofia și medicina. Acolo a făcut carte despre circulația sîngeluĭ atâta de înțĕléptă și necesară în cât s'a tipărit de cincĭ șase orĭ și totuși este grea de găsit. De acolo a venit în Constantinopol și s'a făcut mare orator a mareĭ biserici, apoĭ și mare logofăt. A fost și profesor la scólă și a scos și ucenicĭ escelenți, pe Sevastos, ce a fost profesor la Bucureștĭ. și pe Spandone ce a fost profesor în Constantinopol. A făcut și o gramatică despre sintaxă, a interpretat cartea luĭ Aristotel despre naștere și mórte și acéstă interpretare o studiază acum în tóte scólele grecești. A compus și cartea numită Iudaica, ĭar fiul luĭ Nicolae Vodă a imprimat'o la Bucureștĭ la 1716 [114]).

In timpul acela a făcut expediție Turciĭ și s'aŭ dus la Viena ce se dice și Becĭ, și o luaŭ, dacă regele Polonieĭ Ión Sobieskĭ, chemat de împĕratul Nemților nu sosea cu ajutor; cu ajutorul căruia și cu a luĭ D-deŭ nu numaĭ Beciul s'a eliberat, ci și Turciĭ a fost învinși cu totul. Atuncĭ împĕratul lor Sultan Mehmed, fiind la Adrianopol, ruși-

www.dacoromanica.ro

δριανούπολιν, ἐντραπεὶς καὶ θυμοθεὶς, τὸν βεζίρην ἔκοψε, τὸν ρεὶζ ἐφέντην ἐκρέμασε, τὸν δὲ Ἀλέξανδρον ἐφυλάκωτε μαζὶ καὶ τὴν γυναῖκα του Σουλτάναν, θυγατέρα Ἰωαννάκη Χρυσοσκουλαίου, καὶ τὴν μητέρα του Ρωξάνδραν, ὡς τάχα αὐτοὶ τὸν παρακίνησαν καὶ ἔκαμε τὸν πόλεμον· καὶ ἔκαμε δραγομάνον Τοῦρκον τὸν Σεφὲρ ἀγᾶ· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ροβηθεὶς μὴ χάσῃ τὴν ζωήν του, ὡς οἱ ρηθέντες, ἔταξε τριακόσια πουγγία νὰ τὸν ἀφήσουν, ἐξ ὧν δίδωντας μίαν ποσότητα ἐκεῖ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ τὰ ἀποπληρώσῃ, τὸν ἔφεραν εἰς τὴν Πόλιν, καὶ πάλιν τὸν ἐφυλάκωσαν μέσα εἰς τὸ Ζιντὰν-καπί· δίδωντας δὲ καὶ ἐδῶ ἄλλην ποσότητα, καὶ μὴ δυνηθεὶς οὐδὲ μ' αὐτὰ νὰ τ' ἀπογεμίσῃ τὰ τριακόσια, ἐπῆραν ὅλο του τὸ τίποτες εἰς τὸ μιρί· καὶ μετὰ ἓξ μῆνας ἀπέθανεν εἰς τὴν φυλακὴν ἡ μητέρα του· καὶ μετὰ ἄλλους ἓξ μῆνας ἐλευθέρωσαν καὶ αὐτὸν, καὶ τὴν γυναῖκά του. Τώρα ἐδῶ μέσα εἰς τὴν φυλακὴν ἐγεννήθη ὁ Νικόλαος βόδας· μετὰ δὲ δύο μῆνας τὸν ἀπεκατέστησαν πάλιν εἰς τὴν δραγομανίαν, τὸν ἐχάρισαν τὰ χρεωστούμενα, καὶ ὅλο τὸ τίποτές του, ὁποῦ εἰς τὸ μιρὶ ἐπάρθηκεν. Ἡ ἐλευθερία του λέγουσιν, ὅτι ἔγινε θεόθεν, διὰ ἕνα ὄνειρο, ὁποῦ εἶδεν ὁ βασιλεύς τὸ ἤκουσα, ὅταν ἤμουν καὶ ἐγὼ μέσα εἰς αὐτὴν τὴν φυλακὴν φυλακωμένος διὰ πενῆντα πέντε πουγγία, χρέος τοῦ Ἰωάνδοδα τοῦ αὐθέντου μου, ὁποῦ ἀδίκως μὲ ψευδομαρτιρίας ἐχθροί μου τινές, ὁ Θεὸς νὰ τοὺς συγχωρήσῃ, μὲ τὸ ἐφόρτωσαν· τὸ ὄνειρον φαίνεται εἰς τὸ φυλακῆς ἐγκώμιον, ὁποῦ ἔκαμα, καὶ εἶναι εἰς τὸ βιβλίον μου τὸ καλούμενον Πατερικὸν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, ὁποῦ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐτυπώθη καὶ αὐτό· εἴθε δὲ καὶ τὰ ἐναπολυρθέντα. Ἔχωντας δὲ ὁ ἐξ ἀπορρήτων πολλὰ ἔξοδα τοῦ σεφερίου, καὶ μὴν ὄντας ἀρκετὸ τὸ διωρισμένο παρὰ τῆς βασιλείας ἐτήσιον εἰσόδημα, ἐζήτησε καὶ του ἐδώθη ἀρπαλίκι ἡ Ἀδριανούπολις χηρεύουσα· καὶ ἔκαμεν Ἀδριανουπόλεως τὸν ἀπὸ Καστορίας σοφώτατον Γεράσιμον, ὅστις ἔγινεν ὕστερον καὶ Ἀλεξανδρείας, ὡς γέγραπται· καὶ αὐτὸς μὲν ἐπιτελοῦσε τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης, ὁ δὲ ἐξ ἀπορρήτων ἔπερνε τὸ εἰσόδημα. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἔγινε μεγαλώτατος σεισμὸς, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Σμύρνην, καὶ ἐκρημνίσθηκαν πολλὰ σπήτια, καὶ ἐπλάκωσαν πολλούς. Τότε ὤντας εἰς τὴν Σμύρνην καὶ Παρθένιος ὁ Ἀλεξανδρείας ἐπλακώθη ἀπὸ τὸ σπῆτι καὶ ἀπέθανεν, ὁμοίως καὶ ὁ Ἰγνάτιος μητροπολίτης Σμύρνης· ἔγινε δὲ Ἀλεξανδρείας ὁ ρηθεὶς Γεράσιμος.

Ἐκείνους τοὺς καιροὺς συνέβη καὶ ἐκεῖνο τὸ μεγάλο ζορμπαλίκι εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ ἐκατέβασαν ἀπὸ τὸν θρόνον τὸν ρηθέντα σουλτὰν

nat și supărat a tăiat pe Vizir, a spânzurat pe Reis Efendi ĭar pe Alexandru l-a închis împreună cu femeĭa luĭ Sultana, fiica luĭ Ionachi Hrisoscoleŭ, și pe muma luĭ Ruxanda sub pretext că aceștia l-aŭ îndemnat și a făcut resboĭ și a făcut dragoman turc pe Sefer Agă. Iar Alexandru temêndu-se să nu-șĭ piardă viața sa, ca ceĭ dișĭ, a dat 300 de pungĭ ca să'l lase. Din care dând o cantitate acolo în Adrianopol și neputênd să o împlinéscă l-a dus în Constantinopol și ĭarășĭ l-a închis în lăuntru în *Zintan-Capi* [115]). Dând și aicĭ altă cantitate și neputênd nicĭ cu aceste să împlinéscă cele 300 de pungĭ, ĭ-a luat tot ce avea la *Miri* [116]); după șase lunĭ a murit în închisóre muma luĭ și după alte șase lunĭ s'a eliberat și el și femeia luĭ. Acum aci în lăuntru în închisóre s'a născut Nicolaĭ Vodă, Iar după douĕ lunĭ l-a restabilit ĭarășĭ în dragomanie, ĭ-a hărăzit cele datorite și tótă averea luĭ ce ĭ-o luase la Miri. Eliberarea luĭ dic că s'a făcut de la D-ḑeŭ printr'un vis ce a vĕḑut împĕratul; l-am audit când eram și eŭ în lăuntru în acea închisóre închis pentru 55 pungĭ, datoria luĭ Ión Vodă domnuluĭ meŭ care pe nedreptul mĕ încarcă cu mărturiĭ mincinóse uniĭ din vrăjmașiĭ meĭ. D-ḑeŭ să'ĭ erte [117]). Visul se vede la engomiul ce am făcut închisoreĭ, și este în cartea mea numită Patericul st. Grigorie Dialogu, unde pe lângă altele s'aŭ imprimat și acésta, dea D-ḑeŭ și pentru cele rĕmase. Avênd Exaporitu multe cheltuelĭ la *sefer* [118]) și nefiindu'ĭ de ajuns veniturile hotărîte de împĕrăție a cerut și i s'a dat *arpalîc* [119]) orașul Adrianopol fiind vĕduv. A făcut pe învĕțatul Gherasim din Castoria al Adrianopolieĭ, care a fost în urmă și al Alexandrieĭ, după cum s'a scris. Acesta sĕvêrșea cele ale arhierieĭ, ĭar Exaporitul lua venitul. In timpurile acele a fost mare cutremur, maĭ ales în Smirna, și s'a ruinat multe case și a turtit pe mulțĭ; atuncea fiind în Smirna și Partenie al Alexandrieĭ a fost turtit de case și a murit, de asemenea și Ignatie Mitropolitul Smirneĭ. S'a făcut Gherasim cel amintit al Alexandrieĭ.

In aceste timpurĭ s'a întêmplat și acel mare zorbalâc la Adrianopol și a dat din tron pe amintitul Sultan Ahmet și a rădicat

www.dacoromanica.ro

Μεχμέτην, καὶ ἀνέβασαν τὸν σουλτὰν Σουλεϊμάνην. Ἔχοντες δὲ οἱ Τοῦρκοι συχνοὺς πολέμους μὲ τοὺς Γερμανοὺς καὶ πάντοτε δυστυχεῖς, ἐσυμβουλεύθησαν νὰ στείλουν εἰς τὴν Γερμανίαν πρέσβεις, νὰ ζητήσουν εἰρήνην· καὶ ἐδιαλέχθησαν δύο, ὁ Ζουλφικὰρ ἐφένδης καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ ὑπῆγαν, καὶ ὕστερον ἀπὸ τέσσαρας χρόνους ἐγύρισαν. Δὲν ἐπέρασαν δὲ χρόνοι πολλοί, καὶ ἔχοντες πάλιν οἱ Τοῦρκοι πολέμους μὲ τοὺς Νέμτζους, μὲ τοὺς Μοσκόβους, καὶ μὲ τοὺς Λέχους, καὶ πάλιν δυστυχισμένους, μάλιστα ἀπὸ τὸ μέρος τῶν Νεμτζῶν μὲ τὸ νὰ ἦτον ἀρχιστράτηγος ἐκεῖνος ὁ πριγκὶψ Εὐγένιος, ὅστις ἐνίκησε τὰ στρατεύματα τῶν Τούρκων τόσον, ὥστε ὁποῦ ἠφανίσθησαν, ἐχάθηκεν ὁ βεζίρης, καὶ ὅλοι οἱ μετ' αὐτοῦ πασάδες καὶ τὰ ἀσκέρια ὁποῦ εἶχαν περάσει τὸν ποταμὸν μὲ γεφύρι καὶ ἦλθαν ἐπάνω εἰς τὸν τόπον τῶν Νεμτζῶν· ὁ δὲ βασιλεὺς δὲν ἐπέρασεν, ἔμεινεν εἰς τὴν Σένταν μετὰ τοῦ Μπουγιουκλῆ Μουσταφᾶ πασᾶ, μετὰ τοῦ μουφτῆ, καὶ τῶν καζιασκερίδων ἀπὸ τὸ ἐδῶθεν μέρος, καὶ ἐπρόσταξε καὶ ἐχάλασαν τὸ γεφύρι, διὰ νὰ μὴ γυρίσουν ὀπίσω τὰ ἀσκέρια, ἀλλὰ θέλοντες καὶ μὴ θέλοντες νὰ σταθοῦν εἰς τὸν πόλεμον, διὰ τοῦτο ὅλοι ἐχάθηκαν· καὶ ὁ βασιλεὺς βλέπωντας τὸν τόσον ἀφανισμὸν, καὶ ἀφίνωντας καὶ χαζνὲ, καὶ τζαντήρια, καὶ ὅλα, ἔφυγε καὶ ἦλθεν εἰς Μπελιγράδι, καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς Ἀδριανούπολιν. Ἔχοντες λοιπὸν οἱ Τοῦρκοι τοὺς πολέμους αὐτοὺς καὶ χαλασμοὺς, ἐσυμβουλεύθηκαν περὶ τῶν πρακτέων, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ στείλουν πάλιν ἐλτζῆδες· καὶ οὕτως ἐστάλθηκαν ἀπὸ μέρους τῶν Τουρκῶν, ὁ ρεὶς ἐφέντης Ραμῆ Μεχμέτης, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ὅστις τότε ἐτιμήθη παρὰ τῆς βασιλείας μὲ τίτλον αὐθέντου, τὸ νὰ λέγεται δηλαδὴ ἐκλαμπρότατος μπέης, καὶ ἐξ ἀπορρήτων· καὶ οἱ δύο ἰσότιμοι, καὶ αὐτοδύναμοι πρέσβεις· ὁμοίως ἐστάλθηκαν καὶ τῶν ἄλλων βασιλειῶν οἱ πρέσβεις ὅλο ἀπὸ δύο, καὶ αὐτοδύναμοι πληρεξούσιοι. Καὶ ἔγινεν ἡ συνέλευσις αὐτῶν εἰς τὴν Καρλοβίτζαν, καὶ γενομένης πολλῆς λογοτριβῆς ἔλαβε τέλος ἡ ἀνάμεσον Ὀθωμανῶν, Γερμανῶν, Λέχων καὶ Μοσκόβων ἀγάπη, δίδοντες ὀπίσω εἰς τοὺς Λέχους οἱ Τοῦρκοι τὴν Καμενίτζαν, καὶ ἀντιλαβόντες τὰ πέντε καδηλίκια τῆς Μπογδανίας, Σουτζάβαν, Τζερναοῦτζι, Χιρλέο, Χοτίνι, καὶ Σορόκαν, ὁποῦ εἶχαν πάρει οἱ Λέχοι. Μετὰ τούτους εἰρήνευσαν καὶ μὲ τοὺς Βενετζιάνους, δίδοντες οἱ Βενετζιάνοι ὀπίσω τὸν Ἔπακτον καὶ ἄλλους παραθαλασσίους τόπους, καὶ κρατήσαντες τὸν Μωρέαν, τὴν ἁγίαν Μαύραν, καὶ τὴν Πρέβεζαν. Ἐπιστρέψαντες δὲ οἱ ἐλτζίδες, ρεὶς ἐφέντης καὶ Ἀλέξανδρος, καὶ πλησιάσαντες τρεῖς ὥρας σιμὰ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ὁποῦ ἦτον ὁ βασιλεὺς, εὐγῆκεν ὁ

pe Sultanul Suleiman. Avênd turcii adesea resbóie cu Germanii și tot-déuna nenorocite s'a sfătuit să trimétă soli la Germani ca să céră pace; și s'a ales doi zulficar Efendi și Alexandru, și s'a dus și în urmă după patru ani s'a întors. N'a trecut mulți ani și avênd Turcii ĭarăși resboi cu Nemții, cu Moscovii și cu Leșii, ĭarăși nenorocit maĭ ales din partea Nemților pentru că era generalisim principele acela Eugeniŭ care a mvins armatele Turce în atâta în cât le-a nimicit. S'a perdut vizirul și tóte pașalele cu el și tótă armata ce a fost trecut rîul pe pod și a venit în țéra Nemților; ĭar împĕratul n'a trecut, ci a rĕmas la *Sentan* [120]) cu Bughiucli Mustafa Pașa, împreună cu Muftiul și cu caziascheriḍii de ceastă laltă parte. Și a ordonat și a stricat podul ca să nu se întórcă îndărăt armatele, ci voind și nevoind să stea la resboi și de aceia cu toți s'a perdut. Impĕratul vĕḍênd atâta nimicire și lăsând și haznéua și corturile și tóte a fugit și a venit în Belgrad și de acolo la Adrianopol. Decĭ avênd turcii aceste resbóie și perderi s'a sfătuit despre ce este de făcut și s'a hotărît să trimétă ĭarăși representanți. Și astfel s'a trimes din partea Turcilor Reis Efendi Rami-Mahmed și Alexandru care atuncĭ s'a cinstit de împĕratul cu titlul de efendi adecă de a i se ḍice: prea strălucite beĭ și Exaporit, ambii representanți egalĭ în cinste și deplin împuterniciți. De asemenea s'a trimes și de la alte împĕrății tot câte doi representanți deplin împuterniciți. Și s'a făcut întrunirea lor la Carlovitz, și făcêndu-se multa discuție, a luat sfârșit pacea între Otomani, Germani, Leși și Moscovi, dând îndărăt Turcii Leșilor Cameniṭa și luând înapoi cele cinci districte ale Moldavieĭ: Sucéva, Cernăuți, Hârlău, Hotin și Soroca, pe care le luase Leșii. După acestea a făcut pace și cu Veneții dând Veneții înapoi Epactul și alte locurĭ litorale și ținênd Morea, Sânta Maură și Preveza. Inturnându-se representanții Reis Efendi și Alexandru și apropiindu-se ca treĭ ore de Adrianopol unde era împĕratul, a eșit Tefterdar-efendi spre întîmpinarea lor; apropiindu-se încă depărtare de o oră a eșit și Kehaia beĭ și ĭ-aŭ priimit și venind la lagăr ĭ-a salutat. In urmă cu toții împreună cu alaĭ și cu actele păcei în mână s'a dus la Epitrop, și ĭ-a înbrăcat cu blane de samur. Apoi luându-ĭ s'a dus și la

www.dacoromanica.ro

τερτερδὰρ ἐρέντης εἰς συνάντησιν αὐτῶν· πλησιάσαντες ἔτι μιᾶς ὥρας διάστημα, εὐγῆκε καὶ ὁ κεχαγιάμπεης, καὶ τοὺς ὑπεδέχθη, καὶ ἐλθόντας εἰς τὰ τζαντήρια, τοὺς ἐφίλευσεν· ὕστερα ὅλοι ἀντάμα μὲ ἀλάγι, καὶ μὲ τὰ γράμματα τῆς ἀγάπης βαστῶντές τα εἰς τὰς χεῖρας, ὑπῆγαν εἰς τὸν Ἐπίτροπον καὶ τοὺς ἐφόρεσε σαμουρόγουναις, καὶ περνῶντάς τους ὑπῆγεν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς ἐφόρεσε καὶ ὁ βασιλεὺς σαμουρόγουνας, καὶ οὕτως ἦλθαν εἰς τὰ κονάκια τους. Ἀπὸ τότε λοιπὸν οἱ μεγιστᾶνες δὲν τὸν ἔλεγαν πλέον τερτζιμάνον, ἀλλ' ἐλτζήπεην, ὅστις μετὰ ταῦτα ἔκαμε παραίτησιν τοῦ ὀφφικίου τῆς μεγάλης δραγομανίας εἰς τὸν Νικόλαον βόδαν. Εἶχε δὲ καὶ ἄλλον υἱὸν, ὀνόματι Ἰωάννην, εὐμορφώτατον, ὅστις διεδέχθη τὴν δραγομανίαν, ἀφοῦ ἔγινεν ὁ ἀδελφός του Νικόλας αὐθέντης Μπογδανίας, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του ἔγινε καὶ Βλάχμπεης, καὶ μετὰ δύο χρόνους ἀπέθανε καὶ αὐτὸς εἰς τὸν θρόνον του εἰς Βουκουρέστι· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Τοσαῦτα καὶ περὶ τοῦ ἐξ ἀπορρήτων Ἀλεξάνδρου· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τοῦτος κοντὰ εἰς τὰς ἄλλας ἀρετὰς, ὁποῦ εἶχεν, εἶχε καὶ αὐτὴν, τὸ νὰ μὴ μένῃ ποτὲ ἀργὸς, ἐνθυμούμενος τὸ, χρόνου φείδου· διὸ ἔκανε χρεία, μὴν ὄντας συνομιλία, ἢ νὰ ἀναγινώσκῃ, ἢ νὰ γράφῃ, ἢ τὸ θαυμασιώτερον, ἕνας τοιοῦτος ἄρχοντας νὰ προσεύχεται τόσον, ὥστε ὁποῦ καὶ εἰς τὸ καίκι, καὶ εἰς τὸ ἄλογο καβαλάρης ἐμελετοῦσε ψαλμοὺς καὶ εὐχάς· ἀκούσατε ἡγεμόνες καὶ σύνετε, μάθετε αὐθέντται καὶ ἄρχοντες, καὶ ζηλώσατε! Ἤθελα, καὶ ἔπρεπε, νὰ γράψω ἐδῶ καί τινας εὐχὰς, ὁποῦ αὐτὸς ἐσύνθεσε, καὶ ἐσυνείθιζε κάθ' ἡμέραν καὶ τὰς ἔλεγε, καὶ διὰ νὰ μὴ φανῶ ὀχληρὸς μὲ τὴν πολυλογίαν, τὰς ἄφηκα καὶ αὐτὰς, ὡς καὶ ἄλλα.

Ὕστερα δὲ ἀπ' αὐτὸν ἕως τῆς σήμερον ἐδραγομάνευσαν ἕως εἴκοσιν, ἀμὴ ὡς τοῦτον οὐδείς· καὶ ὕστερον ἀπὸ τὸν Νικόλαον αὐθέντευσαν εἰς Μπογδανίαν, ἕως εἴκοσι, καὶ ἄλλοι τόσοι εἰς Βλαχίαν, ἀλλὰ ὡς τοῦτον, καὶ ὡς τὸν Κωνσταντῖνον, καὶ τὸν Σερμπάνον κανείς· διὰ τοὺς κατωτέρω δύο μόνον ἀκόμη γράφω, καὶ ὄχι ἄλλον.

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, υἱὸς τοῦ ἀγᾶ Γιαννάκη, υἱοῦ χατμάνου Κωνσταντίνου Λαζοῦ, ἀπὸ κεχαγιᾶς ἔγινεν αὐθέντης Βλαχίας, εὐθὺς μετὰ τὴν ἀγάπην. Τοῦτος ἐστάθη ἐπίσημος διὰ τὴν πολυχρόνειον αὐθεντείαν, ὅτι αὐθέντευσεν ὑπὲρ τοὺς ὀκτὼ χρόνους, ὡς ἄλλος οὐδεὶς τώρα εἰς αὐτοὺς τοὺς καιροὺς, ἐπίσημος διὰ τὴν καλοσύνην καὶ ἐλεημοσύνην, καὶ ἄλλα καλὰ ὁποῦ εἰς τὴν Βλαχίαν ἔκαμε, καὶ διδασκάλους ἐδιώρισεν εἰς τὰ σχολεῖα μὲ μεγάλους μισθοὺς, καὶ τροφὰς πτωχῶν μαθητῶν ἐτησίους ὑπὲρ τὰ εἴκοσι πουγγία· ἐπίσημος διὰ τὸ μονα-

împĕratul și ĭ-a îmbrăcat și el cu blane de samur și așa a venit la conacele lor. De atuncĭ dar magnaților nu'ĭ ḑicea maĭ mult *tergiman* [121]) ci *Elgi beĭ*. [122]) Acesta după aceste a dimisionat din oficiul de mare dragoman a luĭ Nicolae Vodă; avea însă și alt fiŭ cu numele Ión fórte frumos, care a succedat în dragomanie după ce s'a făcut fratele sĕŭ Nicolae domn Moldavieĭ și după mórtea luĭ a fost și Vlah beĭ și după doĭ anĭ a murit și acesta în scaunul sĕŭ la Bucureștĭ. Atâta și despre Alexandru Exaporitul eternă amintirea luĭ.

•

Acesta pe lângă altele virtuțĭ ce avea, avea și acésta: să nu fie nicĭ odată fără ocupație amintindu-și proverbul profită de timp. De aceea 'l întrebuința ne avênd convorbirĭ, saŭ să citéscă saŭ să scrie saŭ ceea ce este maĭ curios unuĭ boer să se închine atât în caic cât și călare pe cal. cetea psalmĭ și rugăciunĭ. Ascultațĭ egemonĭ, și învețațĭ minte, învețați-vĕ domnĭ și boerĭ și urmați'l. Am voit și trebuia să scriŭ aci și unele rugăciunĭ ce acesta a compus și avea deprinderea ḑilnică să le pronunțe. dar ca să nu mĕ arĕt greoĭ cu vorba mea multă, le las și pe aceste după cum și altele.

In urmă de la el și până astă-ḑĭ a fost dragomanĭ ca la douĕ-ḑecĭ, da ca el nimene; și în urmă după Neculaĭ a domnit în Moldova ca la douĕ-ḑecĭ, și alțĭ pe atâția în Valahia, dar ca acesta și ca Constantin și ca Șerban nimenea. Scriu însă numaĭ despre ceĭ doĭ de maĭ jos și nu despre altul.

Alexandru Ipsilant, fiul luĭ Aga Ianachi, fiul hatmanuluĭ Constantin Lazu, din Capichihaie s'a făcut domn în Valahia îndată după pace. Acesta a fost însemnat prin domnia cea de mulțĭ anĭ, pentru că a domnit maĭ mult de opt anĭ, ca nimene altul acum în aceste vremurĭ. Insemnat pentru bunătatea și milostivirea sa, și alte bunurĭ ce a făcut în Valahia, a numit și profesorĭ la scóle cu salare marĭ, și nutriment anual elevilor sĕracĭ maĭ mult de douĕ-ḑecĭ de pungĭ. Insemnat pen-

www.dacoromanica.ro

στήριον, ὁποῦ πλησίον τοῦ Βουκουρεστίου ἔκτισε, εἰς τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄροι ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Γρηγορίου τὸ ἀφιέρωσεν· ἐπίσημος καὶ διὰ τὴν νέαν αὐθεντικὴν κούρτην, ὁποῦ ἐκ θεμελίων ἔξω τοῦ Βουκουρεστίου ἔκτισεν, ὅτι ἡ πρώτη ἡ παλαιὰ εἶναι κατὰ μεσῆς· ἡ δὲ προτητερινὴ ἡ ἐξ ἀρχῆς ἦτον εἰς τὸ Τιργόβιστον, τρεῖς ἡμέρας μακρὰν τοῦ Βουκουρεστίου, καὶ διὰ τὸ μάκρος ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι, καὶ τὸν Δούναβιν τὴν ἄφηκεν ὁ Σερβάνβοδας νομίζω, ἢ ὁ ἀνεψιός του Κωνσταντήνβοδας, καὶ ἐλθόντες εἰς Βουκουρέστι ἔκτισαν τὴν κούρτην, τὸ παλάτιον ἤγουν, τὰ αὐθεντικὰ ὀσπήτια. Τέλος ἐμαζιλεύθη, ἐξωρίσθη, ἀνεκλήθη, ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν, καὶ κάθηται τώρα εἰς τὸ εἰς τὸν Κουρούτζεσμε ὀσπήτιόν του, ὁποῦ τὸ λέγουν πεντακοσίων πουγγίων, καὶ περισσότερον, ὅτι ἐσήκωσεν πολὺν πλοῦτον ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, ὡς οὐδεὶς ἕτερος τώρα εἰς αὐτοὺς τοὺς καιρούς.

Γρηγόριος Γκίκας, υἱὸς τοῦ ἀποκεφαλισθέντος Ἀλεξάνδρου Γκίκα μεγάλου δραγομάνου, ἀπὸ δραγομάνος καὶ αὐτὸς ἔγινε Βλάχμπεης, καὶ τὸν πρῶτον χρόνον τῆς μάχης ἐσκλαβώθη ἀπὸ τοὺς Ρούσσους, ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, καὶ ἐστάλθη εἰς Πετρούπολιν· εὐθὺς δὲ ὁποῦ ἐτελείωσεν ἡ ἀγάπη ἐστάλθη ἀπὸ τὴν Πετρούπολιν αὐθέντης εἰς Μπογδανίαν. Καὶ ἐστέρχθη μὲν καὶ ἐβεβαιώθη καὶ παρὰ τῆς βασιλείας τῶν Ὀθωμανῶν, πλὴν σὰν μὲ στανιό, κάνωντας, ὡς λέγει ὁ λόγος, τὰ πικρὰ γλυκά· ὅτε μετὰ δύο χρόνους ἐστάλθη καπιτζίμπασης καὶ ἐπῆρε τὸ κεφάλι του· καὶ ἀγκαλὰ μὲ αἰτίαν ἄλλην καὶ ἔγκλημα, διὰ νὰ μὴ σκανδαλισθῇ ἡ βασιλεία τῶν Ρωσσῶν, ἡ ἀληθινὴ ὅμως αἰτία ἦτο μὲ τὸ νὰ ἦτον ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὴν Ρωσσίαν, καὶ φρονεῖ τὰ τῶν Ρώσσων, καὶ τὸν ἔχουν οἱ Ρῶσσοι κατάσκοπον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀναφέραμεν καὶ περὶ τοῦ πατρός του, ἀκόλουθον εἶναι νὰ γράψωμεν καὶ περὶ αὐτοῦ· καὶ λοιπὸν λέγομεν.

Ἀλέξανδρος ὁ ρηθεὶς ἦτον ἐκ μὲν τοῦ πατρὸς Γκίκας, ἤγουν Ἀρβανίτης· τῶν δὲ Γκίκιδων τὸ γένος τοῦτο ἐπίσημον, ὡς παλαιὸν αὐθεντικόν· ἐκ δὲ μητρὸς Μαυροκορδάτος, υἱὸς Ρωξάνδρας, θυγατρὸς τοῦ ἐξ ἀπορρήτων· εἶχε δὲ ἀδελφὸν Γρηγοράσκον μέγαν δραγομάνον· ἀφοῦ δὲ ἐκεῖνος αὐθέντευσεν, ἔλαβεν αὐτὸς τὴν δραγομανίαν. Κατὰ δὲ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν τεσσαρακοστὸν πρῶτον ἔτος, εἰκοστῇ ἕκτῃ Ἰανουαρίου, πρώτῃ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς, ἔστειλεν ὁ ἐπίτροπος καὶ ἔφερεν αὐτὸν, καὶ εὐθὺς ὁποῦ ἐμβῆκε, χωρὶς νὰ τὸν σογλετιρδίσῃ, τὸν ἐσήκωσεν εἰς τὸ χάψι τοῦ Μουζούραγα εἰς τὸ τουμπροῦκι· τῇ τρίτῃ δὲ ὥρᾳ ὑπῆγεν ὁ μπασπακικουλοὺ Ἀποήγας μὲ καμία εἰκοσαριὰ τζοκαντάριδες εἰς τὸ εἰς τὸ Φανάρι ὀσπήτιόν του, καὶ κτυπῶντας καὶ κλοτζῶντας τὴν

tru monastirea ce a ḍidit lângă Bucureștĭ. Și a afierosit-o la st. Munte, la sânta monastire a sânțuluĭ Gheorghe. Insemnat pentru noua curte domnéscă ce a zidit-o din temelie afară din Bucureștĭ pentru că întâia cea veche era în mijloc; ĭară cea din vechime, cea de la început a fost în Têrgoveștea, treĭ ḍile departe de Bucureștĭ, și pentru depărtarea de Bucureștĭ și Dunărea, socot că a lăsat'o Șerban Vodă saŭ nepotul sĕŭ Constantin Vodă și venind la Bucureștĭ aŭ zidit curtea, adică palatul, casele domnești. In sfârșit s'a mazilit s'a surgunit și s'a chemat și a venit în Constantinopol și șade acum în casa luĭ la *Curucesme*. Ḍic că ca la 500 de pungĭ și maĭ mult a rîdicat bogăție din Valahia, ca nimene altul acum în aceste timpurĭ [123]).

Grigorie Ghica fiul decapitatuluĭ Alexandru Ghica, marele dragoman, din dragoman și acesta s'a făcut Vlah-Beĭ, și în anul întâĭ al resbeluluĭ s'a sclăvit de Ruși, s'a rîdicat din Valahia și s'a trimis în Peterburg. Indată ce s'a terminat pacea s'a trimis din Peterburg Domn în Moldova. Ș'a fost priimit și întărit și de împĕrăția Otomanilor, dar fără de voe făcênd cum ḍice vorba amarul dulce. Pentru că după doĭ anĭ s'a trimis Capigi Bașă și ĭ-a luat capul. Și de și pentru altă pricină și vină, pentru ca să nu se scandalizeze împĕrăția Rușilor. Adevĕrata însă causă a fost pentru că era trimes (pus) de Ruși și că cugeta rusește și-l aveaŭ Ruși ca șpion. Dar fiind că am raportat și despre tatăl sĕŭ urmézĕ să scriem și despre el. și prin urmare ḍicem [124]).

Amintitul Alexandru era din tată Ghica, adică Albanit; ĭar némul acesta al Ghiculeștilor este însemnat ca vechĭ domnitor, ĭar după mamă din Mavrocordat. fiŭ al Ruxandreĭ, fiica luĭ Exaporitu. A avut frate pe Grigorașcu marele dragoman, după ce acela a domnit a luat acéstă dragomanie. Pela anul 1741 Ianuarie 26 în césul întâĭ din nópte a trimes Epitropul și l-a rîdicat și îndată ce s'a dus. și fără să'l *sogletirdisască* [125]) l-a rĕdicat la Hapsi la Mugzuraga în *Tumbruchĭ* [126]). Pe la treĭ óre s'a dus Baș-Bachicul Apdiagas cam cu 20 de ceocadaris la casa luĭ din Fanar și bătênd și lovind la pórtă a deschis'o, a întrat s'a suit în casă, a sigilat camerele și limanul și s'a dus și

www.dacoromanica.ro

πόρταν, τὴν ἄνοιξεν, καὶ ἐμβῆκεν, ἀνέβηκεν, ἐβούλλωσε τοὺς ὀδάδες, καὶ τὸ λιμάνι, καὶ ἔπεσε, καὶ ἐκοιμήθη· τὸ δὲ ταχὺ ἦλθαν ἄνθρωποι τοῦ δεφτερδάρη, καὶ ὁ μεγάλος βασιλικὸς ἰμπροχόρης, καὶ ἀνοίξαντες ὅλους τοὺς ὀδάδες καὶ συντούκια καὶ δολάπια, ἔγραψαν τὰ πράγματα ὅλα· καὶ τὴν αὐτὴν νύκτα ὑπῆγεν ὁ ἰμπροχόρης καὶ εἰς τὸ χωρίων Κουρουὶ-τζεσμὲ, καὶ ἐβούλλωσε καὶ τὰ ἐκεῖ ὀσπήτιά του, καὶ ἔγινε μεγάλη ἐξέτασις διὰ τὸ τίποτές του· καὶ τὸ πλέον πολύτιμον τὸ ἔβαλαν εἰς μαγούνα, καὶ τὸ ἔφεραν εἰς τὸ μπάμπι-χουμαγιοὺν, ἤγουν τὸ βασιλικὸ σεράγι· καὶ τὰ πλέον ἐκλεκτὰ, ἤγουν τζεβαερικὰ, μαλαμοτικὰ καὶ ἀσημικὰ τὰ ἐπῆραν ἴσα εἰς τὸν βασιλέα· ὁ δὲ βασιλεὺς ἄλλα μὲν ἐκράτησε, ἄλλα δὲ ἔστειλε μέσα εἰς τὸ ἐντερούν χασνεσί. Καὶ ὁ μὲν ἄθλιος δραγομανος ἐκείτετο εἰς τὴν φυλακὴν μὲ δύο ἁλυσίδας εἰς τὰ ποδάρια· ὁ δὲ κεχαγιάμπεης ἔστελνε τὸν κιατίπην του ἀκολούθως τὰς τρεῖς ἡμέρας, δύο καὶ τρεῖς φοραῖς τὴν ἡμέραν, καὶ τὸν ἐρωτοῦσε διὰ τὸ τίποτές του· ἐκεῖνος δὲν ἔλεγεν ἄλλο, παρὰ πῶς, ὅ,τι καὶ ἂν ἔχῃ, μέσα εἰς τὸ σπῆτι του εἶναι, καὶ οἱ ἄνθρωποί του τὸ ξεύρουν. Τῇ δὲ πρώτῃ Φεβρουαρίου ἄνοιξαν ὅλα του τὰ χαρτία, τὰ εδιάβασαν, καὶ εὑρέθηκαν ὁμολογίαι τριακοσίων ὀγδοήντα ὀκτὼ πουγγίων, ἄσπρα μετρητὰ ὑπὲρ τὰ εἴκοσι, καὶ μὲ τὴν ὕλιν τῶν ὀσπιτίων, καὶ μ' αὐτὰ τὰ ὀσπήτια ὑπὲρ τὰ ἑπτακόσια. Τὴν ἰδίαν ὥραν ὁποὺ ἐσήκωσαν τὸν δραγομάνον, ἐξώρισαν καὶ τὸν ρεὶς ἐφέντην εἰς τὴν Κανστάνπολιν τὴν πατρίδα του· αἱ δὲ αἰτίαι τῆς τοιαύτης καταδίκης διάφοροι ἐλέγοντο, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι ἐπιάσθηκε γράμμα, ὁποὺ ὁ δραγομάνος ἔγραψεν εἰς τοὺς Γερμανοὺς, πῶς τὰ ὅῶρα ὁποῦ ἔστειλαν εἰς τὸν ρεὶς ἐφένδην, εἰς ἄλλα πρόσωπα τὰ ἔδωκεν. Ἄλλοι λέγουν πῶς εἶναι διὰ τὰ σύνορα τῆς Βόσνας, ἐπειδὴ εἰς τὰ τρατάτα δὲν περιέχονται καθαρὰ τί λογῆς νὰ ξεχωρισθοῦν, ἀλλὰ μὲ λέξεις ἐκβίβοκας, τὰς ὁποίας οἱ Γερμανοὶ τὰς μεταχειρίζονται τώρα καθὼς θέλουν, καθὼς τοὺς συμφέρει· καὶ ἄλλοι, πῶς εἶναι διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Βεγραδίου, τὸ ὁποῖον οἱ Γερμανοι εὐθὺς τότε εἰς τὰς ἀρχὰς ὁποῦ ἐνικήθησαν, ἤτον διὰ νὰ τὸ δώσουν, ὁ δὲ ρεὶς ἐφέντης μετὰ τοῦ δραγομάνου τὸ ἀνάλαβε, λέγωντας πῶς πρέπει νὰ προσμείνουν, ἕως νὰ ἔλθῃ ὁ ἐλτζῆς τῆς Φράντζας, καὶ ἔτζι ἔχοντες καιρὸν οἱ Γερμανοὶ τὸ ἐκρήμνισαν, καὶ τὸ ἔδωκαν κρημνισμένον· τῇ δεκάτῃ Φεβρουαρίου μηνυθεὶς ὁ ἐπίτροπος ἀπὸ τὸν βασιλέα, ὑπῆγε καὶ ἔκαμε μίαν ὥραν, γυρίζωντας ἐπρόσταξε καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὸ χάψι ὁ μουζούραγας, ὁ σούμπασης, καὶ ὁ χασάσπασης, καὶ εὔγαλαν τὸν ταλαίπωρον δραγομάνον, βαστῶντές τον δύο ἀπὸ τὸ ζωνάρι, και τὸν

s'a culcat; apoĭ curând a venit ómeniĭ luĭ Tefterdar și marele imbrohor împĕrătesc și deschidĕnd tóte odăile și sipitele și dulapurele a catagrafiat tóte lucrurile. In aceeașĭ nópte s'a dus imbrohorul și în mahalaua Curucesme și a sigilat și casa luĭ de acolo și s'a făcut mare cercetare de tótă averea luĭ. Și ce era maĭ de preț le a pus în *magune* [127]) și le a dus la Babihumaium, adecă în saraiul împĕrătesc. Iar cele maĭ alese adecă: giuvaericale, aurăriĭ și argintăriĭ le a luat de a dreptul la împĕrăție. Apoĭ împĕratul pe unele le-a luat, ĭar pe altele le a trimis *Enderun-Hasnesi*. Nenorocitul dragoman ședea în închisóre cu douĕ lanțurĭ în picióre. Iar Chihaia beĭ trimitea pe chiatipul sĕŭ continu în treĭ dile de douĕ și de treĭ orĭ pe dĭ și-l întreba despre averea luĭ, acela nu spunea altă de cât că ceea ce are este în lăuntrul caseĭ sale și ómeniĭ luĭ știŭ. Decĭ la 1 Februarie s'a deschis tóte hârtiile luĭ, le a citit și a găsit inscrisurĭ de 388 de pungĭ, banĭ în numĕrar peste 20, și cu obiectele din casă și cu casele făcea maĭ mult de 700. In aceeașĭ óră când a rĕdicat pe dragoman a surgunit și pe Reis Efendi în orașul Castanpole patria luĭ; ĭară causele acesteĭ condemnărĭ le spunea diferite și pe lângă altele, că s'a prins scrisórea ce dragomanul a scris la Nemțĭ, că darurile ce le a trimes luĭ Reis Efendi și altor persóne le a dat; alțiĭ dic, că ar fi confiniile Bosniĭ; fiind-că în tratate nu se cuprindea curat unde se hotărăsc, ci prin cuvinte echivoce. Pe aceste Germaniĭ le întrebuințézĕ acum cum voesc și cum le convine; și alțiĭ că este pentru cestiunea Belgraduluĭ pe care Germaniĭ curând atuncĭ la început când a fost învinși era ca să'l dea. Iar Reis Efendi împreună cu dragomanul a amânat-o dicând că trebue să aștepte până va veni representantul Franțiĭ și așa avênd timp Germaniĭ l-a sfărâmat și l-a dat ruinat. La 10 Fevruarie vestit Epitropul de împĕratul s'a dus și a făcut o oră și maĭ mult, întorcêndu-se curênd a ordonat și a intrat la Hapsiĭ Mugzuraga, Sum Basa și Hasas Basa. Și a scos pe nenorocitul dragoman ținându-l doĭ de supțiorĭ, și l-a dus înainte la Alaĭ Chioschiu la *Demir Capi* unde ședea împĕratul. A strigat Arizic: *Padișahim, bendinu devlete sadacatile hismetigim, adalet egle* [128]). Dar socletirmesdem l-a decapitat. La 11

www.dacoromanica.ro

ὑπῆγαν ἐμπρὸς εἰς τὸ ἀλάϊ-κιοσκιοὺ εἰς τὸ Δεμίρ καπί, ὁποῦ ἐκάθετο ὁ βασιλεύς· ἐφώναξε δὲ ὁ ἀροϊζινος· „Πατισαχὶμ πεντίνου δεβλετὲ, σαὰκκάτιλε χιζμὲτ-ἰτζὶμ, ἀδαλὲτ ἐγλέ!“ ὅμως σογλετίρμεσδεν τὸν ἀπεκεφάλισαν. Τῇ δὲ ἑνδεκάτῃ διὰ προσταγῆς τοῦ ἐπιτρόπου ἐπροβιβάσθη εἰς τὸ ὀφφίκιόν του τὸ τῆς μεγάλης λογοθεσίας τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας ὁ μέγας σκευοφύλαξ ἰατρὸς Μιχαλάκης Μαυρᾶς· ὁ δὲ μέγας χαρτοφύλαξ, καὶ μέγας σπαθάρης Μιχαλάκης Ρωσσέτος εἰς τὸ τοῦ μεγάλου σκευοφύλακος, καὶ μέγας χαρτοφύλαξ ἔγινε ὁ μέγας σουτζλιάρης Ἀλέξανδρος Σοῦτζος· τῇ δὲ εἰκοστῇ ὁ ἐπίτροπος ἐφόρεσε καβάδι διὰ δραγομάνον τὸν Γιαννάκην Μπόγδανον, τὸν ἐπρόσταξε δὲ νὰ μὴν ἀνακατώνεται εἰς τὸ μοὺρ, ὡς ὁ ἄλλος, παρὰ εἰς μόνον τὸ τοῦ δραγομανλικίου.

Τοῦτος ἦτον ἀπὸ τὴν Τζάραν, ὡσὰν νὰ πῇς ἀπὸ τὰ χωρία τῆς Μπογδανίας, τὸ ἐπινόμι Καλμούκης, ποταπὸς τὸ γένος, ἀρχὴ δὲ τοῦ γένους του καὶ τιμή. Ἀπελθὼν δὲ εἰς τὴν Πόλιν, ἔγινε γραμματικὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀποκεφαρισθέντος, εἶτα καὶ καπικεχαγιᾶς τοῦ αὐθέντου τῆς Βλαχίας Γρηγόρβοδα τοῦ Γκίκα, ἀδελφοῦ τοῦ ἀποκεφαλισθέντος, καὶ ἀπὸ καπικεχαγιᾶς δραγομάνος, καὶ ἀπὸ δραγομάνος μετὰ καιρὸν αὐθέντης Μπογδανίας τῆς πατριδος του, καὶ ἀπὸ Καλμούκης μετωνομάσθη δι' εὐφημίαν Καλλιμάχης. Τότε εὑρέθηκα κ' ἐγὼ εἰς Μπογδανίαν ἐλθὼν ἀπὸ Βλαχίαν, μὲ τὸ μέγα, καὶ πηχιαῖον ξύλον τοῦ τιμίου Σταυροῦ, προσκυνοῦμεν τὴν δύναμίν του, ἐλεημοσύνην ζητῶν διὰ τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Χλωροποτάμου, καὶ λαμβάνων πλουσίως. Τότε συνέβη καὶ ἡ ἀπὸ τῆς βασιλείας ἐπιστασία ἑνὸς σουλτάνου ἀδελφοῦ τοῦ Ταταρχάνη, μὲ τὸ νὰ ἐζητοῦσε νὰ εὐγάλῃ τὸν ἀδελφὸν, νὰ γίνῃ αὐτὸς Ταταρχάνης· ἡ δὲ βασιλεία διατὶ δὲν τὸν ἤθελε, ξέχασα τὴν αἰτίαν· καὶ πατήσας τὴν Μπογδανίαν, ὡς γειτονεύουσα τῆς Ταταρίας ἡ Μπογδανία, τὴν ἐλεηλάτησε, καὶ ἐσκλάβωσε πολλοὺς, καὶ ἦλθεν ἕως εἰς τὸν ποταμὸν Προῦτον, πλησίον τοῦ Γιασίου τέσσαρας ὥρας· ἐκίνησε νὰ ἔλθῃ καὶ εἰς τὸ Γιάς, νὰ ἁρπάξῃ, νὰ ρημάξῃ, νὰ σκλαβώσῃ, καθὼς καὶ τὴν Τζάραν. Ἡ δὲ δύναμις τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τοῦ ἐν αὐτῷ σταυρωθέντος μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, (προσκυνοῦμεν τὸ ὄνομά του), φῶς φανερὰ τοὺς ἐμπόδισε, Σεπτεμβρίου δεκάτῃ τετάρτῃ, ἀνήμερα τῆς ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ· τότε γὰρ εἶχαν κινήσει, καὶ εὐθὺς τὴν αὐτὴν ὥραν εἶχαν γυρίσει, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχαν συμφωνήσει. Καθὼς ποτὲ τὸν Χοσρόην βασιλέα Περσῶν, καὶ ἄλλους, ἡ δύναμις τοῦ ἁγίου μανδηλίου ἐμπόδισεν, ὁποῦ ἐπολεμοῦσαν τὴν Ἔ-

prin ordinul Epitropului s'a înaintat la oficiul său Doctorul Mihalache Mamora, logofătul cel mare a mareĭ biserici, marele schevofilax. Iar mare hartofilax și mare spătar Mihalache Rosĕt în oficiul de mare schevofilax; ĭar mare hartofilax s'a făcut marele sluger Alexandru Suțu. La 20 Epitropul a îmbrăcat cu cavadă de dragoman pe Enache Bogdan și ĭ-a ordonat să nu se amestece la *Mur*, [129] ca cel-alt, ci numaĭ la oficiul de dragoman.

Acesta era din țéră. ca cum am dice din țéra Moldoviĭ, cu supra numele Calmuchi, deném de jos și începĕtor némuluĭ sĕŭ și cinsteĭ. Venind în Constantinopol s'a făcut secretar luĭ Alexandru celuĭ decapitat, apoĭ și Capichihaia Domnuluĭ Valahiĭ Grigorie Vodă Ghica, fratele celuĭ decapitat și din Capichihaia, dragoman și din dragoman cu timpul Domn Moldoviĭ patriĭ luĭ, și din Calmuchi s'a numit Eufimic Calimah. Atuncĭ mĕ aflam și eŭ în Moldova venind din Valahia cu marele și cam de un cot lemnul cinstiteĭ crucĭ, să ne închinăm puteriĭ sale, căutând milostenie pentru sânta monastire a Hloropotamuluĭ și luând cu îmbelșugare [130]. Atuncĭ s'a întêmplat și rebeliunea asupra împĕrățiĭ a unuĭ Sultan fratele luĭ Tatar-han pentru că cauta să scótă pe fratele sĕŭ și să se facă el Tatarhan, ĭară împĕrăția pentru că nu-l voia a perdut causa. Și călcând Moldova, ca una ce Moldova este megieșă Tatarieĭ aŭ jefuit-o și aŭ sclăvit pe mulți și aŭ venit până la rîul Prut, în apropiere de Iași de 4 césurĭ. S'aŭ mișcat să vie și la Iași să prăde să jafuiască și să sclavéscă după cum și țara. Iară puterea cinstiteĭ crucĭ, saŭ maĭ bine dicênd, aceluĭ rĕstignit pe ea a mareluĭ D-dĕŭ și Mântuitoruluĭ nostru Iisus Christos, să ne închinăm numeluĭ luĭ, ĭ-a împedicat într'un chip vĕdut la Septembrie 14, în diua Inălțăriĭ Crucĭi, căcĭ atuncĭ se mișcase și îndată în aceeașĭ óră s'a și întors pentru că nu se înțelegea. Dupre cum altă dată Hosroe împĕratul Perșilor și alțiĭ puterea sânteĭ Mahrame ĭ-aŭ împedecat, pe ceĭ ce daŭ resbel Edeseĭ în care era sânta

www.dacoromanica.ro

δεσσαν, εἰς ἣν ἦτο τὸ ἅγιον μανδήλιον, μεγάλη ἡ χάρις του. Τοῦτο δὲ τὸ θαυμαστὸν ἐμπόδιον, φύγοντες τινὲς Μπόγδανοι ἀπὸ τὸ ταμπουρο τῶν Τατάρων, ὁποῦ ἦσαν σκλαβωμένοι καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ Γιάς, τὸ ἐδιηγοῦντο εἰς τοὺς ἄρχοντας, καὶ εἰς ὁλους, καὶ ὅλοι ἐδώκαμεν δόξαν τῷ τὸν ὅλων Θεῷ, ἀπηλπισμένοι ὄντες, τὰ τῶν ἀπηλπισμένων παθόντες, θρήνους, κλαυθμοὺς, καὶ ὀδυρμοὺς, καὶ ὁ αὐθέντης μὴν ὤντας εἰς τὸ Γιάς, ἦτον ἀκόμη εἰς τὴν Πόλιν, προσμένωντας νὰ καταπέσῃ ἡ ἀποστασία, καὶ εἶτα νὰ ἔλθῃ. Ἡ ἱστορία αὕτη φαίνεται εἰς πλάτος μὲ ὅλα τὰ περιστατικά της εἰς τὸ βιβλίον μου, Κῆπος Χαρίτων λεγόμενον. Τοῦτος ὁ ἡγεμὼν ἦτο πρᾳότατος, ἄλλος Διονύσιος Σκοπέλων(?), καὶ μετὰ τρεῖς χρόνους μανζιλευθεὶς, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ζήσας ὡς λέγουσιν, ἕως ἑκατὸν δέκα χρόνους, ἀπέθανεν εἰς τὸ εἰς τὸν Κουρού-τζεσμὲ ὀσπήτιόν του ἐν εἰρήνῃ.

Γρηγόριος τούτου υἱὸς αὐθεντεύσας εἰς Μπογδανίαν· μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρες χρόνους νομίζω, ἐφέρθη εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἀπεκεφαλίσθη, μαζὶ καὶ ὁ Νικολάκης Σοῦτζος μπᾶς καπικεχαγιᾶς του, καὶ μέγας δραγομάνος. τῷ πρώτῳ ἔτει τοῦ πολέμου, ὅταν τὰ εἰς Μπογδανίαν ἀπελθόντα ἀσκέρια τῶν Τουρκῶν ἐνικήθηκαν ἀπὸ τοὺς Μοσκόβους, καὶ ἐδιώχθηκαν, διὰ νὰ σκεπασθῇ ἡ ἐντροπὴ τοῦ διωγμοῦ μὲ τὸν φόνον αὐτῶν τῶν ἀθόων, τάχα πῶς δὲν ἐκυβέρνησαν καλῶς τὰ τῆς Μπογδανίας, καὶ διὰ τὴν κακὴν κυβέρνησιν αὐτῶν δὲν ἐπρόκοψαν οἱ Τοῦρκοι· καὶ ἔγινε τὸ ἴδιον, ὁποῦ ὁ λόγος λέγει, ἔφταιξεν ὁ γάδαρος, κ' ἔδειραν τὸ σαμάρι.

ΑΡΧΟΝΤΕΣ, ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΑΙ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ

Κωνσταντῖνος Δράκος Σοῦτζος, Πολίτης, περιφανὴς, ἐπίσημος, διὰ τὴν ἀρχοντίαν καὶ τὴν προκοπὴν, ὅτι ἦτον εἰς τὰ ἑλληνικὰ, λατινικὰ, καὶ ἀραβικὰ ἄριστος, ὡς ὀλίγοι· ὅθεν ἔκαμε καὶ λεξικὸν ἑλληνοτουρκικόν· εἶχε καὶ βιβλιοθήκην. Ἐστάθη πὰς καπικεχαγιᾶς Κωνσταντήνβοδα, καὶ καπιγιολδάσης μου, καὶ πατὴρ πέντε υἱῶν· ἀπ' αὐτοὺς ὁ ἕνας, ὁ ῥηθεὶς μέγας χαρτοφύλαξ καὶ μέγας σουτζλιάρης Ἀλέξανδρος, ἐκρεμάσθη παρὰ τὸ βεζίρη εἰς τὴν Πόρτα τοῦ εἰς τὸ Φανάρι ὀσπητίου του, διαβληθεὶς, ὅτι εἶχε σκλάβαν Τούρκα καὶ τὴν κοιμᾶται· ἢ τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, ὅτι ὠργάνιζε διὰ νὰ αὐθεντεύσῃ πάλιν ὁ Κωνσταντήνβοδας, μανζίλης ὤντας, καὶ διὰ νὰ μὴ τὸ κατορθώσῃ, διεβλήθη· ὁ ἄλλος ὁ Νικολάκης μέγας δραγομάνος ἀπεκεφαλίσθη, ὡς γέγραπται· ὁ δὲ Μιχαλάκης ὁ μικρότερος αὐθεντεύει τώρα εἰς τὴν Βλαχίαν.

Mahramă, mare este harul eĭ. Acéstă minunată împedecare unii Moldoveni fugind din lagărul Tătarilor unde eraŭ sclăviți venind la Iași o istorisea la boerĭ, și la toți și cu toții dădeaŭ mărire D-ḑeuluĭ tuturor, fiind desperați și suferind ca ceĭ desperați, plângerĭ, lăcrămĭ și vaete. Iar Domnul nefiind la Iașĭ, era încă în Constantinopol, așteptând ca să înceteze rebeliunea și apoĭ să vie. Istoria acésta se vede pe larg cu tóte împrejurările în cartea mea numită *Gradina Graților*. Acest domn era blând, alt Dionisie din Scopel, și după treĭ anĭ mazilit și dus în Constantinopol, și trăind precum ḑic până la 110 anĭ a rĕposat în pace în casa luĭ la Curucesme.

Grigorie, fiul acestuia, domnind în Moldova după 3 saŭ 4 anĭ socot s'aŭ adus în Constantinopol și s'a decapitat împreună cu Niculache Suțu Basa Capichihaia al sĕŭ, și mare dragoman în anul I al resboiuluĭ; când armatele turcești duse în Moldova a fost învinse de Moscovĭ și alungate. Ca să se astupe rușinea alungării cu uciderea acestor nevinovați că adică n'a guvernat bine cele din Moldova, și din reaua lor guvernare n'aŭ reușit Turcii. Și s'a făcut de asemenea cum ḑice cuvêntul: A greșit Măgarul și a bătut șaua.

Boerĭ, Comercianți și Profesorĭ.

Constantin Dracu Suțu Constantinopolit însĕmnat pentru boeria luĭ și pentru procopsala sa, pentru că era cel maĭ tare ca puținiĭ în elină, latină și arabică fórte tare. De aceea a făcut și Lexicon elino-turc, avea și bibliotecă. A fost și Baș-Capichihaia luĭ Constantin Vodă și Capichioldaș al meŭ, și părinte a 5 fiĭ. Dintre eĭ unul, ḑis mare hartofilax și mare sluger Alexandru a fost spînzurat de vizir în pórta luĭ, la casa sa, din Fanar, bănuit că are o sclavă turcă și trăește cu ea, saŭ a spune adevĕrul că organisa ca să domnĭască ĭarăși Constantin Vodă, care era mazilit, și pentru ca să nu reușască a fost acusat. Altul Neculache marele dragoman a fost decapitat, după cum s'a scris. Iar Mihalache cel maĭ mic domnește acum în Valahia.

www.dacoromanica.ro

Ἰακωβάκης, Πολίτης Σταυροδρομίτης, περιφανὴς καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν προκοπὴν καὶ τὴν ἀρχοντίαν, Ρίζου πραγματευτοῦ υἱός, καπιγιολδάσης μου καὶ αὐτός. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὸν Κωνσταντήνδοδα, καὶ εὐδοκιμήσας, ἔφθασε μέγας σπαθάρης, καὶ πενθερὸς δύο αὐθέντων, τοῦ ἀποκεφαλισθέντος Γρηγορίου Γκίκα καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Γκίκα τοῦ ἐξαδέλφου του· τοῦτος ὁ Ἰακωβάκης τόσον ἐστάθη ἐπίσημος, ὥστε εἰς τὸν πρῶτον χρόνον τῆς μάχης ἐδιωρίσθη παρὰ τῆς βασιλείας ἐλτζῆς μαζὶ μὲ ἕνα τοῦ δεβλετίου νὰ ὑπαγουν εἰς τὸ ὁρδὶ τῶν Μοσκόβων διὰ τὴν ἀγάπην, ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴν ἔγινε τότε. Τοῦτος ἔχει εἰς τὸ Σταυροδρόμι, καὶ εἰς τὸν Μπουγιοὺκ-δερὲ σπήτια ἑκατὸν πουγγίων, καὶ περισσότερον, καὶ βιβλιοθήκην. Ἐτύπωσε καὶ αὐτὸς ἕνα τῶν βιβλίων μου, περιέχον ἄλλα τινὰ καὶ τρεῖς λόγους πανηγυρικούς, ἕνα πρὸς Ἰωσὴφ τὸν μνήστορα, καὶ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόθεον, καὶ υἱόν του, δεύτερον πρὸς τὸν ἅγιον Νικόλαον, καὶ τρίτον πρὸς τὸν ἅγιον Γεώργιον, τὴν εὐχήν τους νὰ ἔχωμεν.

Ἡ δὲ βιβλιοθήκη αὐτοῦ, καὶ τοῦ Σούτζου, καὶ ἄλλων ἀρχόντων καὶ ἀρχιερέων, ἔγιναν ἀπὸ τὴν μίαν βιβλιοθήκην Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐξ ἀπορρήτων, Νικολάου βόδα, καὶ Κωνσταντήνδοδα, ἥτις ἐπουλήθη, ζῶντος τοῦ Κωνσταντήνδοδα, διὰ νὰ πληρωθῇ τὸ χρέος του, καθὼς ἐπουλήθη καὶ τὸ εἰς τὸ Φανάρι ὀσπήτιόν του· αὐτὴ δὲ ἡ βιβλιοθήκη ἦτον μεγάλη, εἶχε χιλιάδας βιβλία, ὡς τριῶν τιούτων μεγιστάνων βιβλιοθήκη.

Γεώργιος Πολίτης, υἱὸς Σταυράκη ἰατροῦ ἐπισήμου, ἐπισημότερος δὲ αὐτὸς, ἢ διὰ νὰ εἴπω ἀληθέστερον, ἐπισημότατος πάντων τῶν τότε μεγιστάνων Ρωμαίων, καὶ ἐνδοξότερος, ὅτι ἐχρημάτισεμ εγάλος σπαθάρης, καὶ πρῶτος καπικεχαγιᾶς καὶ ἄλλου αὐθέντου, καὶ τοῦ Στεφάνδοδα Ρακοβίτζα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, αὐθέντης τοῦ αὐθέντου Στεφάνδοδα, εἰς τοῦ ὁποίου τὰς ἡμέρας ὑπερυψώθη, ὑπερπλούτησεν, ὡς πρὸ χρόνων εἰς τοὺς χρόνους μας ὁ Γιαγκούπης Ἀρμένης ὁ ἀποκεφαλισθεὶς, καὶ ἔγινε περίφημος τόσον, ὥστε ἡ φήμη του ἔφθασε καὶ εἰς τὸν βασιλέα. Ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶσα δόξα ἀνδρώπου, ὅσο μεγάλη καὶ ἂν ἦναι, ὡς ὄναρ παρέρχεται, καὶ ὡς ἄνθος μαραίνεται, πολλῷ μᾶλλον Ρωμαίου, καὶ σκλάβου Τουρκῶν, καὶ τοῦτος λοιπὸν παρὰ τῆς βασιλείας καταδικασθεὶς, ἐκρεμάσθη ἐμπρὸς εἰς τὴν πόρτα τοῦ εἰς τὸ Μέγα Ρέμα νεοκτιστου σπητίου του,, καὶ ἔγινε τὸ τίποτές του, ὅλο ἀρεντικὸ, τὸ ὁποῖον τὸ εἶπαν ἄλλοι μὲν ὑπὲρ τὰ χίλια, ἄλλοι δὲ χιλιάδας πουγγία. Καὶ παρῆλθον, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν, καὶ ἐζήτησα καὶ ἐγὼ, ὡς ὁ Δαβὶδ, τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ οὐχ εὑρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ. Ἕως τίνος λοιπὸν, ὦ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἕως πότε ἐστὲ βαρυκάρδιοι; ἵνα

Iacobache Constantinopolitanul Stavrodromit, însemnat și acesta pentru erudiția luĭ și boeria, fecior comerciantuluĭ Rizu capighioldaș al meŭ și acesta. Venind la Constantin Vodă și fiind bine primit a ajuns mare Spătar și socru a doĭ domnĭ, luĭ Grigorie Ghica decapitatul și luĭ Alexandru Ghica vĕrul aceluia. Acest Iacobache atât a devenit de însemnat în cât în anul dintâiŭ al resbeluluĭ s'a orînduit de împĕrăție representant împreună cu unul din divan, ca să se ducă în lagărul Moscovilor pentru pace, de și nu s'a făcut atuncĭ. Acesta are la Stavrodrom și la Buiuc-dere case de 100 de pungĭ și maĭ mult și bibliotecă. A imprimat și acesta una din cărțile mele cuprinzênd alte óre-care și treĭ cuvinte panigerice; unul cătră Iosif logodnicul și Iacov fratele Domnuluĭ și fiul aceluia; al doilea la St. Nicolae și al 3-lea la Sântul Gheorghie, să le avem rugăciunea lor.

Iară biblioteca luĭ și a luĭ Suțu și a altor boerĭ și arhiereĭ s'a format din o bibliotecă din a luĭ Alexandru Exaporitul, Nicolae Vodă și Constantin Vodă, care s'a vîndut trăind Constantin Vodă, ca să se plătéscă datoria luĭ, după cum s'a vîndut și casa luĭ de la Fanar. Iar acéstă bibliotecă era mare avea miĭ de cărțĭ, ca bibliotecă acestor 3 boerĭ [131]).

Gheorghie Constantinopolitanu, fiul luĭ Stavrachi doctor însemnat dar maĭ însemnat acesta, dacă este să spun adevĕrul, fórte renumit între toțĭ boeriĭ de atuncĭ romeĭ, și maĭ glorios. A fost mare spătar și întâiul Capichihaia și altuĭ domn și luĭ Ștefan Racoviță W. saŭ maĭ propriŭ ḑis domn domnuluĭ Stefan Vodă; în ḑilele căruia s'a prea înălțat și prea îmbogățit, după cum cu câți-va anĭ înainte în timpul nostru armanul Iacup cel decapitat. Și a devenit atât de rĕspândită vestea luĭ în cât a ajuns și la împĕratul. Dar fiind-că tótă slava omuluĭ orĭ cât de mare ar fi, ca visul trece și ca flórea se veștejește, cu atât maĭ mult a unuĭ romeŭ și sclav turcilor. Și acesta prin urmare a fost condemnat de împĕrăție și spênzurat înaintea porțiĭ luĭ la casa luĭ cea din nou zidită din Mega-revma, ĭar averea luĭ tótă s'a făcut împĕrătéscă; care spun unĭi, că era maĭ mult de o mie, ĭar alțiĭ miĭ de pungĭ. Și a trecut și ĭată nu era; și l'am căutat și eŭ, ca David locul luĭ și nu am aflat

www.dacoromanica.ro

τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα, καὶ ζητῆτε ψεῦδος; ἰδοὺ να, ἀπ' αὐτὸν, καὶ ἄλλους πολλοὺς, ὡσὰν αὐτοὺς, και σεις γνωρίσατε τὸ τέλος τῆς ματαιότητος νὰι το κέρδος τοῦ ματαίου καὶ ψευδοῦς τούτου κόσμου! Μίαν ἡμέραν μὲ τὴν γυναῖκά του μαζὶ καὶ μὲ τοῦτον συντρώγοντας ἐγὼ, ὄντας εἰς τὴν Πόλιν, ἔχωντας τὸ τίμιον ξύλον, καὶ ἔχωντας τὸ σπῆτί του σπῆτί μου, κονάκι μου, ὅθεν ἔχωντας καὶ τὴν φιλίαν ἐξαίρετον, καθὼς καὶ πάντων τῶν Φαναριωτῶν τέσσαρας χρόνους, ὁποῦ εἰς τὴν Πόλιν διέτριψα, εἶχα τὴν φιλίαν καὶ σπῆτιά τους κονάκια· καὶ μεγαλορρημονῶντας ὁ μακαρίτης, λέγωντας, πῶς διὰ τὴν δικαιοσύνην του καὶ τὴν σωφροσύνην του εὐτυχεῖ, καὶ πολλάκις ἀπὸ Βλάχους, καὶ ἀπὸ Μπογδάνους κατατρεχθεὶς, ὁ Θεὸς τὸν ἐγλύτωσε, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ἄλλους τινὰς κατακρίνωντας, τὸν εἶπα ἐγὼ—δὲν εἶναι, ἄρχον ἀδελφε, ὅλα τὰ γλυτώματα ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀρετήν μας, ἀμὴ μερικαῖς φοραῖς εἶναι καὶ διὰ διόρθωσίν μας, μερικαῖς δὲ καὶ διὰ κακόν μας χειρότερον! Ἕνα καιρὸν (τὸν εἶπα καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτὴν), ἕνας κλέπτης κοιμώμενος ὑποκάτω εἰς ἕνα τειχόκαστρο παλαιὸ, ἐφάνη ἄγγελος, καὶ τοῦ εἶπε, σήκω, παραμέρισαι, ὅτι εἶναι νὰ πέσῃ ὁ τοῖχος· ἐξύπνησεν ὁ κλέπτης, ἐσηκώθη, ἐπαραμέρισεν, ἔπεσεν ὁ τοῖχος· ὅθεν ἐχάρη, καὶ εὐχαρίστησε τὸν Θεὸν, ὁποῦ τὸν ἐγλύτωσεν, καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν ὑπάγει εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ προσφέρει λαμπάδα, λιβάνι, καὶ λάδι δι' εὐχαριστίαν· τὴν νύκτα δὲ βλέπει πάλιν τὸν ἄγγελον, καὶ τοῦ λέγει,—διατί ἐπρόσφερες εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐκεῖνα, ὁποῦ ἐπρόσφερες; τὰ ἐπρόσφερες τάχα διὰ εὐχαριστίαν, ὁποῦ σ' ἐγλύτωσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν Θάνατον, καὶ ἐθάρρεψες, πῶς ἀρέσει τὸν Θεὸν ἡ πολιτεία σου; ὄχι δὲν τὸν ἀρέσει! ἀμὴ σ' ἐγλύτωσε, διὰ νὰ λάβῃς πικρὸν καὶ ἄτοιμον Θάνατον, καθὼς σὲ πρέπει! Δὲν ἐπέρασαν ἡμέραις, καὶ πιάνουν τὸν κλέπτην, καὶ τὸν κρεμνοῦν. Τώρα, καὶ ἡ εὐγενεία σου (καὶ νὰ μὲ συμπαθήσῃς ὅτι μὲ θάρρος καὶ πόνον μιλῶ) μὴ νομίζῃς ὅλα ἐκεῖνα τὰ γλυτώματα διὰ τὴν καλοσύνην σου, καὶ τὰ πέρνεις ὅλα διὰ καλόν σου, ἀμὴ συλλογίσου καὶ τὰ ἐναντία, καὶ πρόσεχε! Τὸν εἶπα καὶ ἄλλην φορὰν ἄλλα, καὶ ὅτι ν' ἀφήσῃ τὴν Πόλιν, νὰ ὑπάγῃ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἕνα μὲν διὰ νὰ προσκυνήσῃ τὸν ἅγιον Τάφον, ὡς ἄλλοι πολλοὶ, δεύτερον, διὰ νὰ δώσῃ ἐλεημοσύνην πολλὴν, ὡς πολὺ πλούσιος, νὰ κυβερνηθοῦν οἱ ἐκεῖσε, καὶ τρίτον, διὰ νὰ λησμονηθῇ τὸ ὄνομά του, μὴ βλέποντες τὸ πρόσωπόν του μερικὸν καιρὸν, ὁποῦ καὶ Τοῦρκοι, καὶ Ἑβραῖοι, καὶ Ἀρμένιδες, καὶ Φράγγοι, καὶ Ρωμαῖοι τὸν Σταυράκογλου καθ' ἡμέραν τὸν εἴχασιν εἰς τὸ στόμα τους, ὡς καὶ ρημάδα τὸν εὔγαλαν μετὰ τὸν Θάνατόν του διὰ στοίχων, καὶ τὴν ἐτύ-

locul luĭ. Până când dar o fiĭ aĭ ómenilor, până când veți fi greoĭ la inimă? Pentru ce iubiți deșĕrtăciunea și căutați minciuna? Iată. na, de la acesta și de la mulți alțiĭ ca acesta și voĭ cunóșteți sfârșitul deșertăciuneĭ, și câștigul deșert și pe mincinoșiĭ lumeĭ! Intr'o ḑi împreună cu femea luĭ și cu el mâncând eŭ, fiind în Constantinopol, avênd cinstitul lemn, și avênd casa mea conac, de aceea îĭ eram și amic sincer, după cum și tuturor Fanarioților timp de 4 anĭ, cât am stat în Constantinopol, avém dar prietenia și casele lor conac. Și îngâmfându-se fericitul ḑicea: Că pentru dreptatea luĭ și pentru înțelepciunea luĭ este fericit; și că adese persecutat de Valahĭ și de Moldovenĭ, D-ḑeŭ l-a scăpat și altele de acestea și pe alțiĭ criticându-ĭ, eŭ ĭ-am ḑis: Nu sunt frate boerule tóte reușitele din partea luĭ D-ḑeŭ pentru virtuțile nóstre, ci une orĭ pentru îndreptările nóstre, ĭar alte orĭ și pentru un rĕŭ maĭ mare al nostru. Intr'un timp (ĭ-am spus asta istorie) un tâlhar dormind subt un zid vechĭŭ a uneĭ cetățĭ i s'a arĕtat îngerul și a ḑis scólă, dă-te de oparte, că are să cadă zidul. S'a trezit tâlharul, s'a sculat, s'a dat de oparte și a căḑut zidul. De acea s'a bucurat și a mulțămit luĭ D-ḑeŭ pentru că l-a scăpat. A doua ḑi se duce la biserică și dă o luminare, tămâe și unt-de-lemn spre mulțămire. Dar în timpul nopțiĭ vede ĭarăși pre înger și îĭ ḑice: Pentru ce aĭ dus aceĭa ce aĭ adus la biserică? Le-aĭ dus óre spre mulțămire, că te-a scăpat D-ḑeŭ de mórte și că cugeți, că îĭ place luĭ D-ḑeŭ purtarea ta? Nu, nu'ĭ place; ci te-a scăpat ca să ĭeĭ o mórte amară și necinstită după cum ți se cuvine. N'a trecut multe ḑile și-l prind pe acest tâlhar și-l spênzură. Acum domnia ta (și mĕ ĭartă că cu îndrăznélă și durere vorbesc) nu socotești tóte acele succese pentru bunătatea ta și să le ĭa-ĭ tóte pentru binele tĕŭ, ci te gândește și la cele din potrivă și ĭa aminte. I-am spus și altă dată alte și că trebue să lase Constantinopolul și să se ducă la Ierusalim, pe de o parte, ca să se închine Sântuluĭ Mormênt ca mulțĭ, pe de alta, ca să dea milostenie multă, ca fórte bogat, ca să'ĭ ajute pre ceĭ de acolo. In sfârșit ca să i se uite numele luĭ nevĕḑêndu-ĭ fața cât-va timp, pentru-că și Turciĭ și Evreiĭ și Armeniĭ și Papiștașiĭ și Romeiĭ avea în fie care ḑi în gura lor pe Stavra-

www.dacoromanica.ro

πωσαν εἰς Βενετίαν. Αὐτὸς δὲ ζῶντας ἔστειλε, καὶ ἐτύπωσεν εἰς Λειψίαν εἰς δύο τόμους τὸ Θεολογικὸν βιβλίον Ἰωσὴφ τοῦ Βρυεννίου, διὰ μέσιτειας τοῦ Πτολεμαΐδος, ὕστερον δὲ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ Βρυέννιος ἔζοῦσεν ὅταν ἡ βασιλεία τῶν Ρωμαίων ἐψυχομαχοῦσεν, ἐπὶ τῆς βασιλείας, Ϛαρρῷ, Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου. Ὁ μακαρίτης Σταυράκογλους ἦτο μεταδοτικὸς, καὶ μεγαλόδωρος· ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας γρόσια ἔστειλε, καὶ ἀνεκτίσθη ἕνας ὁλόλληρος τοῖχος τοῦ εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος ἱεροῦ μοναστηρίου τῶν Ἰβήρων μετὰ κελλία, καὶ ἕνα παρακλῆσι τοῦ ἁγίου Γεωργίου· ἔδωκε κ' ἐμένα πρὸς τοῖς ἄλλοις πεντακόσια γρόσια, καὶ ἀγόρασα τὸ μάλαμα μὲ τὸ ὁποῖον ἐστόλισα τὸ τιμιον ξύλον, τὸ ὁποῖον μὲ τὸ μάλαμα τοῦτο, μὲ τὰ διαμάντια, καὶ τὰ σμαράγδιά του, μ' ἐκόστησεν ὑπὲρ τὰ πέντε πουγγία· ἔτι μ' ἔδωκεν ἑκατὸν πεντήκοντα γρόσια, καὶ ἀγόρασα μίαν κανδήλαν ἀσημένιαν μίαν καὶ ἥμιση ὀκᾶ. Μ' ἔδωκε καὶ ὁ σπαθάρης Ἰακωβάκης ἄλλα τόσα, καὶ ἀγόρασα ἄλλην μίαν παρομοίαν· ἔρερα καὶ ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν μίαν δύο ὀκάδες, καὶ ἀπὸ τὴν Βλαχίαν μίαν δύο ἥμιση ὀκάδες, καὶ εἶναί τις τώρα καὶ ἢ τέσσαρες κανδήλαις εἰς τὸ Χλωροποτάμου ἕνα ἀξιοθέατον θέαμα. Ἔτι, ὅταν ἔγινε εἰς τὴν Πόλιν ὁ βασιλικὸς ὀνονμᾶς διὰ τὴν γένναν τοῦ βασιλόπαιδος μίαν ἑβδομάδα, καὶ ἐκλείσθηκαν τὰ κριτήρια, καὶ ἀνοίχθηκαν ἡ φυλακαῖς, καὶ ἔλλειψε τὸ ἀλισβερίσι, καὶ ἐφεγγοβολοῦσαν τὴν νύκτα διὰ τὰ πολυάριθμα φῶτα, καὶ ἐγελοῦσαν ἡ ἡμέραις διὰ τὰ μυριάριθμα παίγνια καὶ ταῖς χαραῖς, καὶ ἐστολίσθηκαν τὰ τζαρσία, καὶ ἐστολίσθηκαν τὰ σπίτια μικρῶν τε καὶ μεγάλων, Τουρκῶν τε καὶ τῶν ἄλλων, καὶ συνερίζοντο ποῖον τὸν ἄλλον νὰ περάσῃ εἰς τὸν στολισμὸν τοῦ ὀσπιτίου, εἰς καθρέπταις, εἰς πολυκάνδηλα, ὡρολόγια κρεμαστὰ, στρωσίδια, καὶ ἄλλα διάφορα. καὶ σπάνια, καὶ ὅλα πολύτιμα πράγματα. Τότε δὴ τότε ὅταν ταῦτα ἐγίνοντο, ἐγὼ ἐκείτουμουν ἀσθενὴς εἰς τὸ Ἐγρίκαπι, καὶ ἦλθεν ὁ προεστὼς ἐκεῖ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τῆς Ϛαυματουργοῦ νὰ μὲ ἰδῇ· καὶ συνομιλοῦντες, μὲ εἶπε διὰ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ὅτι δὲν ἔχει σκέπασμα καθὼς πρέπει. Καὶ εὐθὺς γράφω πρὸς αὐτὸν, Ἄρχοντα, λέγωντας, τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ὁρίζει, Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ἡ εὐγενεία σου ἀποδίδωντας τὰ Καίσαρος Καίσαρι, ἐστόλισες τὴν αὐλόπορτα στολισμὸν χιλίων γροσῶν καὶ ἀπέκενα, καὶ καλὰ ἔκαμες. Ἀπόδος καὶ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ, καὶ στόλισαι καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας, καὶ Ϛέλεις κάμει καλλίτερα. Δὲν ἄργητεν ὁ ἀρροΐζικος, ἔκαμε, καθὼς ὁ λόγος λέγει, τὸ γοργὸ

coglu, dupre cum și versuri în stihurĭ a eșit după mórtea luĭ, și s'aŭ imprimat în Veneția. Acesta trăind a trimes și a imprimat în Lipsca teologia în două tomurĭ, carte a luĭ Iosif Vrieniu, prin mijlocirea luĭ Sofronie al Ptolemaideĭ și maĭ în urmă al Constantinopoluluĭ. Iosif Vrieniŭ a trăit pe când împĕrăția romeilor 'șĭ da sufletul, mi se pare, pe timpul împĕrățiĭ luĭ Ión Paleologul. Fericitul Stavracoglu era politicos și darnic; maĭ mult de 10000 de leĭ a trimes și a zidit cu zid întreg sânta monastire a Ivirilor cu chiliĭ, care este în sântul Munte și un paraclis al sântuluĭ Gheorghe. Mĭ-a dat și mie pe lângă altele 500 de leĭ și am cumpĕrat aurul cu care am înfrumusețat cinstitul lemn; ceĭa ce cu aurul acesta, cu diamantele și smaragdele m'a costat maĭ mult de 5 pungĭ. Mĭ-a maĭ dat încă și 150 leĭ și am cumpĕrat o candelă de argint de o oca și jumătate. Mĭ-a dat și Spătarul Iacobache pe atâta și am cumpĕrat alta asemenea; am adus și din Moldova una de 2 ocale și din Valahia una de 2 ocale și $^1/_2$, și sunt tóte 4 aceste candele la Hloropotam, o vedere vrednică de admirat. Încă când s'a întêmplat în Constantinopol *Donanma*[182]) împĕrătesc, pentru nașterea unuĭ copil o sĕptămână; și s'a închis judecătoriile și s'a deschis închisorile și lipsa aliș-verișul și să eluminaŭ noptile de luminĭ nenumĕrate și să amusaŭ ḑiua prin jocurĭ și veseliĭ de miĭ de feluri și s'a înfrumusețat *țarșiile*[183]) și s'aŭ împodobit casele și acelor micĭ și acelor marĭ și a Turcilor și altora și să concuraŭ care să întrécă pe altul în înfrumusețarea caseĭ sale cu oglinḑĭ și candelĭ multe, cu ceasornicĭ atârnate, cu covóre și cu alte objecte deosebite și rarĭ, și tóte lucrurĭ de mult preț; atuncĭ, da atuncĭ, când avea loc acestea, eŭ zăcém bolnav la *Egri-Capi*, și a venit superiorul de acolo al bisericiĭ prea sânteĭ Născĕtóreĭ, făcĕtóreĭ de minunĭ, să mĕ vadă; și vorbind mĭ-a spus de sânta masă, că nu are un acoperemênt demn, după cum se cuvine. Și îndată scriu cătră acest boĭer ḑicênd: Sânta Evangelie hotărăște, daț cele ale Cesaruluĭ Cesaruluĭ, și cele ale luĭ D-ḑeŭ luĭ D-ḑeŭ. Deci fiind-că nobleța ta a dat cele ale Cesaruluĭ Cesaruluĭ, aĭ înfrumusețat porțile caseĭ tale cu valorĭ de miĭ de leĭ și maĭ mult, și bine aĭ făcut, dă și cele a luĭ D-ḑeŭ luĭ D-ḑeŭ și trimete și înfrumusețază și sânta masă a

www.dacoromanica.ro

καὶ χάριν ἔχει, καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν στέλνει μὲ τὸν γραμματικόν του Σταθάκη τὸν Ζαγοριανὸν ἕνα κουμάσι χρυσὸ δεκαπέντε γρόσια τὴν πήχην, καὶ μὲ μηνᾶ ὅσο θέλο νὰ χωρίσω, νὰ κρατίσω, καὶ ἐχώρισα δέκα πήχεις· δὲν ἔρθασεν τοῦτο, καὶ τόσο πολύ, ἀμὴ ἔστειλε τὴν ἄλλην ἡμέραν καὶ μίαν λαμπάδα ὀκάδες δέκα· τοιοῦτος μεγαλόψυχος καὶ μεγαλόδωρος ἦτον ὁ ἄρχοντας αὐτὸς, ὁ Θεὸς νὰ τὸν συγχωρήσῃ· καὶ πολλὴν ἐλεημοσύνην ἐκεῖ εἰς τὸ Μέγα Ρέμα ἔδιδε, καὶ πολλῶν χωριανῶν πτωχῶν ἐπλήρονε τὰ χαράτζια. Ἔτι ἦλθαν εἰς τοῦ λόγου μου ὁ Κυπριανὸς Ζαγοριανὸς, καὶ Μακάριος ὁ Ψαριανὸς, οἱ ὁποῖοι ἐκτίζαν μονύδρια, ὁ μὲν Μακάριος εἰς τὰ Σκάντζουρα, ὁ δὲ Κυπριανὸς εἰς τὸ Γυμνοπελαγῆσι, καὶ Κυρὰ Παναγιὰ λεγόμενον, νησιὰ καὶ τὰ δύο μικρὰ ἀκατοίκητα, πλησίον τῆς Σκοπέλου, καὶ ἦλθαν ἐπὶ ταὐτοῦ χάριν ἐλεημοσύνης, καὶ βοηθείας, διὰ νὰ τὰ ἀποτελειώσωσιν. Ἔτυχε δὲ τότε νὰ κτίζῃ τὸ εἰς τὸ Μέγα Ρέμα ὀσπίτιον, καὶ τοὺς ἔστειλα πρὸς αὐτὸν μὲ ἕνα μου γραμματιδιον—ἄρχοντα, λέγωντας, ἡ εὐγενεία σου κτίζεις σπήτια διὰ λόγου σου, κτίζουσι καὶ αὐτοὶ ὀσπίτια διὰ τὸν Θεόν· πῶς καὶ πόσα λοιπὸν πρέπει, καὶ χρεωστεῖς νὰ τοὺς δώσῃς, διὰ νὰ τὰ τελειώσωσιν, ἡ σύνεσις γινώσκει τῆς εὐγενείας σου· καὶ τοὺς ἔδωκε ἑκατὸν γρόσια, τὸν καθ' ἕνα πεντήκοντα.

Κωνσταντῖνος Ξυπόλητος ἀπὸ τὸν Σωτῆρα χωρίον τῆς Ζαγορᾶς, ἐπίσημος καὶ αὐτὸς, ὅτι ἐχρημάτισε μεγάλος γραμματικὸς καὶ ἀγαπητὸς τοῦ Νικολάου βόδα, τοῦ δὲ υἱοῦ του Κωνσταντήνδοδα καὶ ἄγας, καὶ κόμισος, καὶ σύμβουλος μυστικός. Τοῦτος εἶναι ἐκεῖνος, περὶ οὗ, ἀνωτέρω ὡς φαίνεται, γράφει ὁ Μητροφάνης Γρηγορᾶς, καὶ τὸν ὀνομάζει ἀρχιγραφέα. Τοῦτος μὲ ἐπρωτόβαλεν εἰς τὴν αὐθεντικὴν κούρτην, εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τριανταπέντε, καὶ μ' ἐπρόσφερε διὰ δεύτερον γραμματικὸν εἰς τὸν Κωνσταντήνδοδα, εὑρών με εἰς τὸ Βουκουρέστι σπουδάζοντα. Ἀπέθανε δὲ ἀπελθὼν εἰς τὸν τόπον του· ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ. Ἰδοὺ καὶ τὸ ἐν εἴδει ἐπιστολῆς ἐμὸν λογύδριον πρὸς αὐτὸν, ὅταν ἐκίνησε διὰ την πατρίδα του, κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν τριακοστὸν ἕβδομον ἔτος τὸ σωτήριον.

Κωνσταντῖνος Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἐλογίμῳ ἐν Κυρίῳ χαίρειν.

bisericiĭ Născătóreĭ de D-ḑeŭ și veĭ face maĭ bine. N'a întârḑiat bogatul, a făcut după cum ḑice cuvêntul: Iuţéla are și bunul eĭ. In aceeașĭ ḑi trimete cu gramaticul sĕŭ Stataclii Zagorian, un cumaș de aur de 15 leĭ cotul și cu poruncă câtă voesc să taĭ și să ĭeŭ, și am tăiat 10 coţĭ. N'a fost de ajuns acésta și atât de mult. ci a trimis a doua ḑi și o lumînare de 10 ocale. Ast-fel de generos și darnic a fost boerul acesta, D-ḑeŭ să'l ĭerte. Multă milostenie făcea în *Mega-revma* și plătea la mulţĭ ţăranĭ sĕracĭ dările. Incă veniră și la mine Chiprian Zagorénul și Macarie Psarénul, cariĭ zideaŭ Monastirĭ, Macarie la Scanţura, ĭară Chiprian la Ghimnopelagisa ḑisă și Dómna Pelaghia, insule amêndouĕ micĭ nelocuite, lângă Scopel. Și a venit în scop de milă și ajutor, pentru ca să le termine. Să întêmplă atuncĭ, ca să zidéscă case în Mega-revma și ĭ-am trimis cătră el cu o scrisorică a mea: Boerule, am ḑis, dumnéta zideștĭ case pentru dumnéta și aceștia zidesc case pentru D-ḑeŭ. Când și cât trebue să le daĭ ca să sfârșéscă lucrarea, știe conștiinţa nobleţiĭ tale; și le a dat 100 leĭ, fie căruia câte 50.

Constantin Xipolit din Sotira, sat în Zagora, însemnat și acesta pentru că a fost mare secretar și iubit luĭ Nicolaĭ Vodă, ĭar fiĭuluĭ sĕŭ Constantin Vodă și Agă și Comis și Consilier tainic. Acesta este acela despre care scrie, dupre cum se vede maĭ sus, Mitrofan Grigoraș și îl numește Prim Secretar. Acesta m'a întrodus pentru întâĭa dată în curtea domnéscă la 1735 și m'a recomendat pentru al doilea secretar luĭ Constantin Vodă, aflându-mĕ eŭ la Bucureștĭ studiind; și a murit ducêndu-se în ţara sa. D-ḑeŭ să-l odihnéscă. Iată și cuvinţelul meŭ cătră el în formă de epistolă, când s'a dus în patria luĭ la 1737 anul mântuirĭĭ.

www.dacoromanica.ro

Epistola o dăm numaĭ în textul original neavênd nicĭ o importanță pentru Istorie.

Οὐκ ἄξιον, ὦ Ἀλέξανδρε, καὶ τὴν τοῦ φίλου ἡμῶν προπομπὴν παραδοῦναι τῇ λήθῃ· ἐλθούσης γὰρ τῆς προθεσμίας, καθ' ἣν ἔμελεν ὁ ἥρως τῆς Οὐγγροβλαχίας ἀπάραι, (ἦν δὲ αὕτη τῶν τῆς ἑβδομάδος ἡμερῶν τετάρτη, ἑβδόμη ἐπὶ δεκάδι τοῦ τρέχοντος ἀνθεστηριῶνος) καὶ ἀπελθεῖν εἰς τὴν πατρίδα, καὶ τῆς ἡμέρας ἄρτι διαγελώσης, οὐκ ὀλίγον προβαλούσης τὸν φοῖβον, ἑώρων πανταχόθεν τοὺς ἀνθρώπους, ἐπὶ τῷ τὸν ἥρω ἀσπάσασθαι, ὡς ἐπί τι πάνδημον συρρέοντας θέατρον, πολὺν τὸν ἱδρῶτα ἐκ τῶν μετόπων σταλάζοντας, πνευστιῶντάς τε καὶ ἐρυθραινομένους τὰ πρόσωπα, ἵνα μὴ καὐτῆς τῆς ἐσχάτης ἐξιτηρίου προσηγορίας αὐτοῦ, ὥσπερεί τινος ἀπολαύσεως δαιμονίας ἑαυτοὺς ὑστερήσωνται. Παρῆσαν δὲ χοροὶ ἀρχιερέων οὐ τόσον εὐάριθμος, ἱερέων ὅτι πολλότατοι, εὐγενῶν ἀρχόντων χορεία, χρησίμων πραγματευτῶν σμῆνος ἀξιοθέατον· ἐῶ λέγειν τοὺς ἐπ' ἐλέῳ δεδραμηκότας, οἵους τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Κυρίου, τὰς χήρας τῶν γυναικῶν, τὰ ὀρφανὰ τῶν παιδίων, τοὺς κολοβοὺς τῶν ἀνθώπων καὶ παρασήμους, οἵτινες ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐθρήνουν τὴν συμφοράν, ἐπόνουν τὸν χωρισμόν, πατέρα τὸν ἥρω κατονομάζοντες, εὐεργέτην, κοινὸν ἀγαθόν· ἔνθα καὶ τὸ τοῦ σοφισοῦ, (ὅστις ἂν ποτε ἦν) πέρας εἰληφέναι τὸ λόγιον πέπεισμαι, κοινὸν ἀγαθὸν εἰπόντος ἐστὶ χρηστὸς εὐτυχῶν· ὁ δὲ τὰς χεῖρας ἀνοίγων, πάντας εὐδοκίας ἐνεπίμπλα, κατὰ τὸν Θεοπάτορα. Ὑπὸ τοιούτων οὖν καὶ τοσούτων ἀνδρῶν περικυκλούμενος πάντας ἐδεξιοῦτο, τοὺς πάνταν ἠσπάζετο, τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, κατὰ τὸν οὐρανοβάμονα Παῦλον, γενόμενος, τοῖς ἀρχιερευοῦσι μεθ' ὅσης οἷόν τε εὐλαβείας καὶ ὑποκλίσεως προσφερόμενος, ταῖς εὐλογίαις αὐτῶν καταστέφετο, τέκνον ὑπακοῆς, γόνος εὐλαβείας, καὶ υἱὸς ἀρετῆς οἰκότως ὀνομαζόμενος τοῖς ἄρχουσιν, ἄρχων καὶ οὗτος καὶ ὢν καὶ δεικνύμενος ἀσμένως τούτους καὶ καταλλήλως ἠσπάζετο· οὐχ ἧττον δὲ καὶ τοὺς ἐμπόρους τῷ χαρίεντι αὐτοῦ προσώπῳ ἐπατενίζων, ὅλους ὀφθαλμοὺς καὶ αὐτὰς τὰς ψυχὰς, κατὰ τὴν μαγνῆτιν τὸν σίδηρον πρὸς ἑαυτὸν ἑφελκύετο· ὅθεν πάντων ἀλγούντων ἐπὶ τῇ διαζεύξει καὶ ἀναβοώντων, οὐδὲν ἄλλο, ἢ μόνον ἀλεπάλληλοι φωναὶ ἐπηκούοντο—μεῖνον ἔτι μικρὸν μεθ' ἡμῶν· ἐγγὺς τὸ ἔαρ, ἐγγὺς τὸ Πάσχα, καὶ μετὰ τὴν ἑορτὴν ἀποδήμησον· μὴ ἐάσῃς ἡμᾶς ἀθυμοῦντας, οὐ γὰρ ἔζομεν τὸ ἀπὸ τοῦδε τὸν παραμυθήσοντα· οὐ εὐπορήσομεν τοιούτου προστάτου καὶ συνηγόρου πρὸς τὸν αὐθέντην. Ἄθλιοι! ἐκπεπτώκαμεν τῶν ἐλπίδων, τῆς εὐζωΐας ἡμῶν, θάνατον μόνον τὴν εὐζωΐαν ἡμῶν τὸν ἀφαιρέσαντα νενομίκαμν, καὶ ἰδοὺ πρὸ τοῦ θανάτου ταύτην οἱ δυστυχεῖς ἐστερήθημεν. Καὶ ὅλως ταῦτα, καὶ ἄλλα πλεῖστα ἐπιβοῶντες, καὶ δυσανασχετοῦντες ἐπὶ τῷ πάθει, οὐκ ἤθελον τοῦ ἥρωος τὸ σύνολον ἀποστῆναι, ἀλλ' εἷς τὴν δεξιὰν κατεφίλει, ἄλλος τὴν λαιὰν ἐναπέθλιβεν· ὁ μὲν τοῦτον ἐνηγκαλίζετο, ὁ δὲ τὰς χεῖρας τοῖς ὤμοις ἐπετίθει, καὶ ἄλλος τὸ χάριεν αὐτοῦ κατησπάζετο πρόσωπον, εἰσὶν οἵτινες καὶ τῶν γονάτων ἐφήπτοντο· καὶ ἄλλοι, μὴν ἔχοντες διὰ τὸ πλῆθος μέλος τι τοῦ σώματος ἀποδράξασθαι, τῶν ἱματίων ἐπελαμβάνοντο· καὶ ἁπλῶς πάντες ἐν ἔργῳ ἦσαν, πάντα κάλων, κατὰ τὴν παροιμίαν, κινοῦντες, τῆς εἰς τὸ πρόσω ἀπείργοντες. Ἐγὼ δὲ, εἰ καὶ γραφῇ ἀπερίληπτον, τῷ χεῖρε τῇ κεφαλῇ προσαράσσων, καὶ τοῖς ὄνυξι, κατὰ τὰς μυίας ἀποβαλούσας τὰ τέκνα τὰ πρόσωπα καταξαίνων, καὶ ὀδυνηρῶς ὀδυρόμενος, τό: ὤτοι τοι! ἐπεβόων, καὶ τὸ οἴμοι, οἴμοι ὁ δύστηνος! ἀνεκραύγαζον, τὴν αἰσχύνην πόρρω που. ὡσεί τινα ἐπιλεπίδα τοῦ προσώπου ἀποξέσας καὶ ἀποτιναξάμενος, μηδαμῶς τὸ ἀρρενωπὸν τῆς φύσεως ἐπὶ νοῦν βάλλων, καὶ ἐνθυμούμενος· καὶ τὰ δάκρυα τῷ ἐδάφει τῆς γῆς ἐναπέρρεον, τὸν τοῦ Ἀλκιόνου κῆπον ἱκανὰ ποτίσαι καὶ ἀποκλύσασθαι· τῷ τοσούτῳ δὲ πλήθει οὐκ ἐξαρκούμενος πρὸς τὰς νεφέλας τὰ ὄμματα ἀνατείνων, ῥάνετέ μοι τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀνέκραζον κατὰ τὸν μεγαλοφωνότατον προφήτην, ὕδωρ, οὐκ εὐφροσύνην καὶ ἀγαλιάσεως, ἀλλ' ἀθυμίας τε καὶ πικρότητος, ἵνα κλαύσω τὴν ἀπαραμύθητον συμφοράν, τὸ ἀπαράμιλλον πάθος, τὴν στέρησιν, λέγω, καὶ τὸν χωρισμὸν οὐχὶ τοῦ φίλου, ἀλλὰ τοῦ φιλτάτου, οὐχὶ τοῦ εὐεργέτ υ, ἀλλὰ τοῦ πατρὸς, οὐχὶ τοῦ προστάτου, ἀλλὰ τοῦ φιλστοργοτάτου· πᾷ βῷ; πᾷ στῷ; πᾷ κέλσῳ; κατὰ τὴν Εὐριπίδου, Ἑκάβην, ὁ δείλαιος! πρὸς τίνα τοῦ ποιποῦ καταφύγω ὁ ἄθλιος; τίς μου τὰς ξυμβαινούσας συμφορὰς, ὡς ἱστὸν ἀράχνης εἰσέτι διαλύσας παραμυθήσεται; τίς μου τὰ πάθη καὶ τὰ βάρη ἀναλαβὼν, καὶ τὰς ἐμὰς ὡς οἰκείας πληγὰς λογισάμενος, τὸ ἀκεσόδυνον εὕροι, καὶ τοῖς σοφοῖς καὶ ἡδίστοις τῶν λόγων, ὡς παιονίοις φαρμάκοις, καταμαλάσσοι, καὶ ἐξιῷτο; Τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, καὶ τοῦ ἡλίου κατεπειγομένου παρασκευάσαι τοῖς ἀνθρώποις τὸ ἄριστον, καὶ ὁ ἥρως συγκατηπείγετο. Ἔνθα μὲν ἦν ἰδεῖς, ὦ φιλότης Ἀλέξανδρε, οὓς μὲν δακρυρροοῦντας, οὓς δὲ κοπτομένους, ἄλλους δὲ κεκραγότας καὶ ὀλολύζοντας, οἰκείαν συμφορὰν καὶ χωρισμὸν γονέων τὴν ἐκείνου οἰομένους στέρησιν, καὶ αὐτὸν δ' ἐν μέσῳ ἱστάμενον ὅλον ἔρωτα, καὶ αὐτὰς τῷ προσόπῳ ἐπανθούσας τὰς χάριτας προβαλλόμενον, τοὺς πάντας εὐπροσηγοροῦντα, καὶ τὰς ἐξιτηρίους

www.dacoromanica.ro

προσφωνοῦντα προσρήσεις· οἱ δ' ἅμα πάντες εὐφημοῦντες ἐπηύχοντο, καὶ τὰς δεξιὰς προτείνοντες, καὶ ἀλλήλους περιπτυσσόμενοι, τὸν ἥρω ἐκ καρδίας ἠσπάζοντο. Ὡς δ' ἐπέβη τοῦ ἵππου, τὸν ἀναβολέα καὶ τὰ χρυσᾶ χαλινὰ δακρυρροοῦντος ἐμοῦ κατέχοντος, καὶ τὸν τελευταῖον τοῖς παρεστῶσι λαοῖς δακρυρροήσας καὐτὸς ἀσπασμὸν προσεφώνησε, τότε δὴ τότε καὶ τὸ πλῆθος, ὡς μὴ κατὰ καιρὸν ἡ ἀπόλαυσις τοὺς ἵππους ἐπαναβάντες, τῷ ἥρωϊ συνεπόμπευον, σεβοῦντες διὰ τῆς ἀγορᾶς, τὴν ἐκείνου προπομπὴν οἰκίαν ἕκαστος τιμὴν χαριζόμενος· ὁ δ' ἥρως, ἥλιος ὡς ἐνδιαπρέπων τοῖς ἀστράσιν, ὡς ἀκτῖνας τὰς χεῖρας εἶχε, τὸν πλοῦτον ὡς φῶς τοῖς προσαιτοῦσι διασκορπίζων, καὶ πένησιν. Οὕτω τύνοιν τοῦ ἥρωος συμπάντων ἡμῶν ἐφ' ἵππου διαλελεηθότος, καὶ τοῦ Βουκουρεστίου τῆς πόλεως προσελθόντες, τῇ σεβασμίᾳ μονῇ τῇ ἐπὶ τῆς ζωαρχικῆς Τριάδος Βακαρέστιον καλουμένῃ τῷ ἁγίῳ Τάφῳ ὑποτελούσῃ ἅπαντες παραγεγόναμεν ὁ δὲ τοὺς κατ' ἐκείνην οἴακας ἐπιτετραμμένος, πανιερώτατος μητροπολίτης Βηθλεὲμ Ἀνανίας ἀσμένως τοῦτον σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν καὶ φιλοφρόνως ὑποδεξάμενος, τῆς τραπέζης προπαρασκευασμένης, ἅπαντες ἀνεκλίθημεν, τῶν ἀρχιερέων, τριῶν ὄντων προκαθημένων, ἀφ' ὧν ἔνεστι θαυμάσαι τὸ ὑπερέχον τοῦ ἀνδρὸς καὶ πολύτιμον· ἀριστήσαντες δὲ, καὶ τοὺς ἵππους πάλιν ἐπαναβάντες, οὐ πρότερον τοῦ ἥρωος διεζεύχθημεν, ἢ ἡμιωριαίῳ αὖθις διαστήματι προβεβήκειμεν. Ζήλου τοίνυν τὸν ἥρω, Ἀλέξανδρε, ἵνα καὐτὸς ζηλωτὰς ὅτι πλείστους καὶ ἐπαινέτας σαυτοῦ διὰ βίου ἕξει, καὶ μετὰ θάνατον. Ἔρρωσο.

Περιγραφὴ τινὸς συμβεβηκότος ἐν Βουκουρεστίῳ τῷ αὐτῷ ἔτει.

Ἐννάτην Ἰουνίου εἴχομεν, ὁ δὲ ὑψηλότατος ἡμῶν αὐθέντης Κωνσταντήνδοδας τὸ τῶν ἱπποφάγων Ταρτάρων συναχθὲν πλῆθος ὁρῶν καὶ τὸν ἀπὸ τούτου ἐγγινόμενον φόβον τοῖς Βλάχοις προϋφορώμενος, ἐπέταξε τούτους ἐν τῇ κούρτῃ ἅπαντας ἀθροισθῆναι· καὶ δὴ συνελθοῦσι πᾶσιν (ἦσαν δὲ ἓξ καὶ τριάκοντα) τριήμερον ἔτι μεῖναι τῇ πόλει ὡρίσατο, κἄτα τῶν τῆς Βλαχίας ὁρίων ἀπᾶραι· καὶ ταῦτα μὲν τῇ πέμπτῃ τετέλεσται· τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ παρασκευή, περὶ δείλην ὀψίαν, ὁ ἐν τῷ τοῦ ἁγίου Γεωργίου μοναστηρίῳ ἱερὸς καὶ μέγας κώδων πληττόμενος, τοὺς μὲν θάνατόν τινος, τοὺς δὲ πυρκαϊὰν (ἦτις καὶ ἀληθὴς ἦν), λέγειν ἐποίει τὸ συμαινόμενον. Ἀπρότος δέ τις ἐκεῖσε παρευρεθεὶς, τὴν Τατάροι! φωνὴν (εἴθε μὴ ὤφειλεν), ἀνεβόησε, καὶ τοιαύτην, οἵαν ὁ ποιητὴς φησὶν στεντόριον· καὶ δὴ παραχρῆμα τοῖς ὠσὶ πάντων ἐνηχηθεῖσα, διὰ τὴν τῶν Τατάρων αὐτοῖς προενυπάρχουσαν εἴδησιν, ἁπαξάπαντας συνετάραξε· καὶ οἱ μὲν ἔφευγον, οἱ δὲ ἐκρύπτοντο, ἄλλοι δὲ καθωπλίζοντο, καὶ ἄλλοι ἐρραβδοφόρουν· τὰ μοναστήρια κατεκλείοντο, τὰ ξενοδοχεῖα κατησφαλίζοντο, αἱ τῶν πλουσίων οἰκίων περιεστοιχίζοντο φύλαξιν, αἱ τῶν ἐνδεῶν ἐκενοῦντο, οἱ ἄνδρες τὰς ρομφαίας ἐπὶ τὸν μηρὸν περιεζωσμένοι, καὶ τὰ πυροβόλα ὅπλα ἀνὰ χεῖρας κατέχοντες, τὰ τῶν μοναστηρίων καὶ ξενοδοχείων περιέθεον τείχη, τὰς πύλας καὶ τοὺς μετεωρωτέρους τῶν τειχῶν τόπους κατειλημένοι· αἱ γυναῖκες ἀγκαλοφοροῦσαι τὰς οὐσίας, τοῖς μοναστηρίοις κατέφευγον, αἱ δὲ ταῖς ἁρμαμάξαις εἰσδῦσαι, τοὺς ἵππους ἀνὰ τὰ πεδία ἤλαυνον· αἱ οἰκουροῦσαι παρθένοι τὴν αἰδὼ τοῦ προ-

Descrierea întîmplării din Bucureşti în acelaş an.

Era 9 Iunie, Prea Inălţatul nostru Domn Constantin Vodă, vĕḑênd mulţimea adunată a Tătarilor mâncătorĭ de caĭ, şi prevĕḑênd téma Valahilor prevenită din acésta, le-a ordonat, ca să se adune cu toţiĭ în curtea domnéscă. Şi dar adunându-se cu toţiĭ (era 36) a hotărît să rĕmâe în oraş 3 ḑile şi apoĭ să se ducă la confiniile Valahiĭ, ĭar acésta s'a întêmplat Joĭ. Iar a doua ḑi care este Vineri în revĕrsatul zorilor, sunându-se marele clopot din sânta Monastire a Sântuluĭ Gheorghe, uniĭ ḑiceaŭ, că însamnă că s'a întêmplat un mort, ĭar alţiĭ foc (cea ce era şi adevĕrat). Aflându-se un aprod acolo (aprod, céuş, curier) a strigat Tătariĭ! Bine ar fi fost să nu maĭ aibă voce şi ast-fel, dupre cum ḑice poetul, sonoră. Şi dar curênd auḑindu-se la urechile tuturor, pentru că preexista între orăşenĭ ştirea despre Tătarĭ cu toţiĭ s'aŭ turburat. Şi uniĭ aŭ fugit, alţiĭ s'aŭ ascuns, alţiĭ s'aŭ înarmat şi alţiĭ aŭ luat ciomege. Monastirile s'aŭ încueat, otelurile s'aŭ închis, casele bogaţilor s'aŭ înconjurat cu pază, ĭar acelor sĕracĭ s'aŭ deşertat. Bărbaţiĭ punênd pariĭ pe umerĭ şi avênd în mâinĭ armele de foc s'aŭ aşĕḑat pe zidurile Monastirilor şi a otelelor ocupând locurile cele maĭ înalte ale zidurilor şi porţile. Femeile, avênd în braţe averile, alergaŭ în Monastirĭ, ĭar altele punêndu-se în trăsurĭ mâna caĭ spre şesurĭ. Fetele de casă, aruncând ruşinea de pe faţa lor, precurgea stradele văitându-se. Şi era însemnat de a

www.dacoromanica.ro

σώπου αὐτῶν ἀποξέσασαι, τὰς ἀγυιὰς ὀλολύζουσαι περιήρχοντο· καὶ ἦν ἰδεῖν τὰς μὲν λειποθυμούσας, τὰς δὲ δακρυρροούσας, ἄλλας μὲν καταθριπτομένας τὰ πρόσωπα, ἄλλας δὲ τὰς κεφαλὰς προσαρασσούσας τοῖς τείχεσι, τὸν θάνατον κρείσσω τῆς ταπεινῆς αἰχμαλωσίας νομίζουσαι. Καὶ ὅλως οὐδὲν ἄλλο, κατὰ τὸν πολυμαθέστατον Συνέσιον, τῇ πόλει ἠκούετο, ἢ ἀνδρῶν οἰμωγαί, γυναικῶν ὀλολυγαί, παίδων ὀλοφυρμοί. Καὶ εἰς μείζω τὸ πρᾶγμα προὐχώρησεν ἄν, εἰ μὴ ὁ πρωτοσπαθάριος ἀπὸ τῶν πρὸς αὐτὸν προσφυγόντων τὴν αἰτίαν μαθὼν, τὸν ροῦν τῶν δίκην ποταμίων ρευμάτων φευγόντων δυνάμεσιν ἀνεχαίτισε, καὶ τὸν τῆς ψυχῆς αὐτῶν θόρυβον καταστείλας ὀπισθοδρομεῖν καὶ καθηρεμεῖν παρεκάλεσε· τὸν δ' ἀπρότον κολάσας τὸν δυστυχῆ, ταῖς ὄκναις τοῦ ἅλατος ὁ ἡγεμὼν κατεδίκασεν.

Κωνσσαντῖνος Βεντούρας Παριανὸς, δραγομάνος τοῦ βασιλικοῦ στόλου εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ καπιτὰν πασᾶ Τζανοὺμ Χότζα ἐχρημάτισε, καὶ ἀπεκεφαλίσθη, δὲν ξεύρω τῷ διατί· ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ· ἐπίσημος διὰ τὸ δραγομανλίκι, καὶ τὴν ἀξιότητά του. Εἰς αὐτὸν ὁ πατέρας μου, ἔχοντας τὴν φιλίαν του, μ' εὔγαλεν ἀπὸ τὸ σχολεῖον, ὁποῦ ἐτελείωσα τὰ γραμματικὰ, μ' ἐσήκωσεν ἀπὸ τὴν πατρίδα μου, κα μὲ ἔστειλεν εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τριάντα, παιδὶ ἕως δεκαεφτὰ χρονῶν· καὶ αὐτὸς μ' ἔστειλεν εἰς τὸν τότε αὐθέντην τῆς Βλαχίας Μιχάλβεβας Ρακοβίτζα, τὸν πατέρα τοῦ ἀνωτέρω Στεφάνου βόδα, ὅστις μετ' ὀλίγον μαζιλευθεὶς, ἔμεινα ἐγὼ εἰς τὸ Βουκουρέστι εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ ἐσ· οὐδαζα εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ τὰ ἑξῆς φαίνονται εἰς τὸν Κῆπον Χαρίτων.

Νικόλαος Μαυρογένης, ἀπὸ τὴν Πάρον καὶ αὐτὸς, ὁ νῦν δραγομάνος τοῦ βασιλικοῦ στόλου, ἐπίσημος διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ξεχωριστὴν ἀγάπην τοῦ νῦν καπιτὰν πασᾶ Χασὰν πασᾶ Τζεζάερλη, φιλορωμαίου ξεχωριστοῦ καὶ τούτου ὄντος, καὶ ἰσχυροῦ διὰ τὴν ἀξιότητά του, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τοῦ βασιλέως· ὅθεν ἡ μεγάλη ἀγάπη τοῦ καπιτὰν πασᾶ τούτου πρὸς τὸν δραγομάνον τοῦτον, ἐμεγάλωσεν αὐτὸν, καὶ ἐπλούτισεν, ὅσον οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ δραγομάνων, καὶ μετ' αὐτὸν λογιάζω. Τοῦτον δὲν σφάλλω ἂν τὸν ὀνομάσω διφυῆ, ὡς ὠνομάζετο ἐκεῖνος ὁ παμπάλαιος καὶ πολυθρύλλητος Αἰγύπτιος Κέκροψ, ὁ πρῶτος βασιλεὺς καὶ νομοθέτης, καὶ πολιστὴς τῆς Ἀθήνας· ὅτι πρῶτα εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς δραγομανίας χρόνους τρεῖς τέσσαρες ἐφάνη σκληρὸς, καὶ ἔκαμεν ὄχι ὀλίγα δεινὰ, τώρα δὲ χρόνους πεντὲξ ἐναπε καὶ κάνει ὅλο καλὰ, καὶ πολλά· αὐτὴ δὲ ἡ ἀλλοίωσις ἀπὸ τὸ κακὸν ἐπὶ τὸ καλὸν, εἶναι ἀλλοίωσις τῆς φιλανθρωπίας

le vedea pe unele leșinate, pe unele scăldate în lacrămĭ, altele zgâriindu-'șĭ fețele și în fine altele lovindu-se cu capetele de pereți, socotind că mórtea este de preferat de cât sclavia Tătară. Și în general nimic alt, dupre prea învĕțatul Sinesie, să audia în oraș de cât mugetul bărbaților, bocetul femeilor și țipetul copiilor. Și ar fi progresat lucrul maĭ mult dacă Protospătarul n'ar fi oprit cu putere, șuvoiul celor ce fugeaŭ, ca valurile rîurilor, aflând causa de la ceĭ ce fugea la el, și liniștind tulburarea sufletuluĭ lor și rugându-ĭ să se întórcă înapoĭ și să se liniștéscă. Iară pre nenorocitul aprod l-a condemnat Domnitorul la ocnele de sare [134]).

Constantin Ventura Parian a fost Dragoman marineĭ împĕrătești în dilele luĭ Căpitan Pașa Geanum Hogea, și a fost decapitat, nu știŭ pentru ce, D-deŭ să-l odihnéscă. Insemnat pentru dragomania și vrednicia luĭ. La acesta părintele meŭ, avêndu-ĭ amiciția, m'a scos de la scólă, unde terminasem *Gramatica*, m'a luat din patria mea și m'a trimis la 1730, copil fiind ca de 17 anĭ. Și acesta m'a trimes atuncĭ la Domnul Valahiĭ Mihail Vodă Racovitza, părintele luĭ Stefan Vodă celuĭ maĭ de sus; care curênd fiind mazilit, am rĕmas eŭ în Bucureștĭ la Monastirea Sântuluĭ Gheorghe și am învĕțat la scólă, ĭar continuarea să vede în *Gradina Graților* [135]).

Nicolaĭ Mavroghene, și acesta din Paros, Dragoman acum marineĭ împĕrătești. Insemnat pentru dragostea escepțională a luĭ Căpitan Pașa de acum, Hasan Pașa Cesaerli, ĭubitor de Romeĭ, escepțional fiind și acesta și puternic pentru vrednicia luĭ și pentru că-l ĭubia împĕratul. Decĭ marea ĭubire a acestuĭ Căpitan Pașă cătră acest doragoman l-a făcut mare și bogat, în cât cu nimene din dragomaniĭ înainte de el, socot, că nu se póte compara. Pe acesta nu greșesc, dacă îl voĭ numi în douĕ naturĭ, după cum s'a numit acel prea vechiŭ și prea renumit egiptean Cecrops, întâĭul rege și legislator și fundator al Ateneĭ. Pentru că maĭ întâĭ la începutul dragomanieĭ luĭ vr'o treĭ patru anĭ s'a arĕtat aspru și nu puține, rele a făcut. Iar acum de cincĭ șése anĭ a făcut și face numaĭ bune și multe. Acéstă schimbare din rĕŭ în bine este schimbarea luĭ D-deŭ celuĭ ĭubitor

www.dacoromanica.ro

τοῦ Θεοῦ, τοῦ Θέλοντος πάντας σωθῆναι, καὶ εἰς τὸν παράδισον ἐλθεῖν· ὅθεν ἐζωγράφισεν ἐκκλησίας, ἐκαλλιέργησε μοναστήρια, ἐσύστησε σχολεῖα εἰς ἕνα δύο νησία, ἐκατέβασε νερά, ἔκαμε βρύσεις, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἔστειλε καὶ εἰς ἐμένα, ὤντας εἰς Σκόπελον εἰς τὸ πατρικόν μου ἱερὸν μοναστήριον τῆς Παναγίας τῆς Εὐαγγελιστρίας, γρόσια ἑκατόν· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ.

Δημήτριος Σκαναβῆς, Χῖος, ἐπίσημος καὶ αὐτὸς διὰ τὸν ἔρωτα τῆς σουλτάνας, διὰ τὸν ὁποῖον ἐμεγαλύνθη καὶ αὐτὸς, καὶ ἐπλούτησεν, ὡς οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ πραγματευτῶν Χιωτῶν, καὶ μετ' αὐτὸν νομίζω· ὅθεν αὐτὸς εἶναι ὁ νῦν πραγματευτὴς τῆς σουλτάνας, καὶ ὅλων τῶν κατὰ καιροὺς βεζιράδων· καλοπροαίρετος ὁμως ὄντας, ἔκαμε καὶ αὐτὸς, καὶ κάνει πολλὰ ψυχικά, πληρόνει καὶ κάθε χρόνον τριακόσια γρόσια τὸ ἐτήσιον δόσιμον τῶν εἰς τὸ Καψοκαλύβι τοῦ ἁγίου Ὄρους πατέρων· ἔκαμε καὶ γράμμα, διὰ να τὰ δίδῃ μετὰ τὸν Θάνατόν του καὶ ὁ υἱός του· ἔλεος πολὺ καὶ μεγάλο· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ.

Πετράκης Καραμανλὴς, σαράφης τοῦ βασιλικοῦ ταραπχανᾶ, ἐπίσημος καὶ αὐτὸς, ὅτι εἰς ὀλίγους χρόνους ἀπὸ πτωχὸς ἔγινε πλούσιος, ἀπὸ μικρὸς μεγάλος· ὑπηρέτης ἦτον εἰς ἐργαστήριον ἑνὸς σαράφη, καὶ ἀπ' ἐκεῖ δὲν ξεύρω τὸ διατὶ ἐπροχώρησε, καὶ ἐμβῆκεν εἰς τὸ ταραπχανᾶ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον τόσον ἐπλούτησε καὶ ἐτιμήθη, ὁποῦ ὑπερέβη ὅλους τοὺς σαράφιδες· ἔκαμε καὶ σπῆτι εἰς τὰ Θεραπιὰ, ὁποῦ δὲν τὸ ἔχει ἄλλος· ἔχει καὶ εἰς Μαγουλεῖον, τὸ καὶ Μοχλιὸ λεγόμενον, τὸ σπῆτι τοῦ ρηθέντος Γιακούπη, ἔχει καὶ εἰς τὸ Φανάρι. Ὁ δὲ τόσος πλοῦτος δὲν εὐγῆκε μόνον ἀπὸ τὸν ταραπχανᾶ, πλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, ἀπὸ τὸν ρηθέντα αὐθέντην Ἀλέξανδρον, τὸν ὁποῖον ἐδιαφέντευε, καὶ ὑπερασπίζετο. Ὄντας δὲ καὶ αὐτὸς καλοπροαίρετος, ἔκανε καὶ κάνει πολλὰ ψυχικά· δύο τρία μοναστήρια ἁγιορίτικα, τοῦ Ἐσφιγμένου, τοῦ ἁγίου Παύλου, καὶ τοῦ Διονυσίου, ὑπερασπίζεται καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, τὰ ἐλάφροσεν ἀπὸ τὰ μεγάλα χρέη, ὁποῦ ἐχρεωστοῦσαν εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς, κόπτωντας τοὺς τόκους, καὶ πέρνωντας τὰ ὑποστατικά, ὁποῦ δυναστικῶς ἐκρατοῦσαν, καὶ ἀποδίδωντας ταῦτα εἰς τὰ μοναστήρια. Καὶ κοντὰ εἰς αὐτὰ τὰ καλὰ ὁποῦ ἔκανε, πληρώνει καὶ αὐτὸς κάθε χρόνον ἑπτακόσια γρόσια τὸ ἐτήσιον δόσιμον τῶν εἰς τὴν σκήτην τῆς ἁγίας Ἄννης πατέρων· ἔκαμε καὶ γράμμα, νὰ τὰ δίδῃ μετὰ τὸν Θάνατόν του καὶ ὁ υἱός του· ἔργα μεγάλα καὶ καλά· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυχρονῇ. Ὁ Σκαναβῆς αὐτὸν ἐζήλευσε, καὶ ἔκαμεν ἐκεῖνος τὸ εἰς τὸ Καψοκαλύβι ἐκεῖνο ἔλεος.

de ómenĭ, cel ce voește ca toți să se mântuiască și să intre în Paradis. Pentru că a zidit biserică, a înfrumusețat Monastirĭ, a înființat scolĭ la una saŭ douĕ insule, a adus ape, a făcut cișmele și altele de acestea. Mĭ-a trimes și mie fiind la Scopel, la Sânțita Monastire părintéscă a mea, Buna Vestire a Născetóreĭ, 100 de leĭ, D-ḑeŭ să-ĭ înmulțéscă ḑilele.

Dimitrie Scanave, Iliot, însĕmnat și acesta pentru amorul Sultaneĭ cătră el. Din care causă s'a mărit și acesta și s'a îmbogățit ca nimene înainte de el dintre comercianții Hioți. De aceea acesta este acum comerciantul Sultaneĭ și a tuturor Vizirilor din vremĭ. Fiind cu bune plecărĭ, a făcut și acesta și face multe lucrurĭ sufletești; plătește 300 de leĭ dare anuală părinților din Sântul Munte de la Cavsocalive. A făcut și a scris, ca să dea și după mórtea luĭ și fiul sĕŭ milă multă și facere de bine sufletești, D-ḑeŭ să'ĭ înmulțască anĭ.

Petrache Caramanliu, zaraful monetărieĭ împĕrătești, însemnat și acesta pentru că în puțină vreme din sĕrac s'a făcut bogat și din mic mare. Era servitor la un comptoir de zaraf și de acolo nu știŭ pentru ce a înaintat și a intrat la monetărie. De unde atâta s'a îmbogățit și cinstit în cât întrece pe toți zarafiĭ și a făcut și case la Terapia, dupre cum nu are altul. Are și la Maguliŭ, ce să numește și Mulliŭ casa a amintituluĭ Iacup, are și la Fanar. Iar atâta bogăție n'a făcut-o numaĭ din monetărie, ci și din Valahia de la amintitul Domn Alexandru, pe care l-a sprijinit. Era și acesta bine făcĕtor, a făcut și face multe lucrurĭ sufletești. Douĕ treĭ monastirĭ de la sântul Munte a Esfigmenuluĭ, a sântuluĭ Pavel și a luĭ Dionisie, le apăra cu cuvêntul și cu fapta, le a ușurat de datoriele cele marĭ ce datoriaŭ la ceĭ de afară, tăindu-le procentele și luând imobilile, ce cu forță le stĕpâneaŭ și le a redat Monastirilor. Pe lângă aceste bunurĭ ce a făcut, plătește și acesta în fie-care an 700 de leĭ dare anuală părinților de la schitul Aneĭ. A făcut și scrisóre ca să dea după mórtea luĭ și fecioru-sĕŭ; lucrurĭ marĭ și bune, D-ḑeŭ să-ĭ înmulțéscă anĭ. Scanave l'a invidiat, a făcut și acela milă acolo la Capsocalive [186]).

www.dacoromanica.ro

Πάνος Μαρούτζης, Ἰωαννήτης, ὁ νῦν εἰς Βενετίαν οἰκῶν καὶ πραγματευόμενος· τοῦτος, καθὼς ἀκούεται, ὑπερέβη πάντας καὶ πραγματευτὰς, καὶ ἄρχοντας Ρωμαίους, οὐ μόνον τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν Βλαχίᾳ, καὶ Μπογδανίᾳ, καὶ Σερβίᾳ, καὶ τοὺς εἰς τὰς κομπανίας Βιέννας καὶ Μπρασοβοῦ καὶ ἀλλαχοῦ εὑρισκομένους, τοὺς ὑπερέβη δὲ οὐ μόνον εἰς τὸν πλοῦτον ἀμὴ καὶ εἰς τὴν τιμήν. Τοῦτος ὑπῆγεν εἰς τὴν Βιέννην, καὶ τὸν ἐδεξιώθη αὐτὸς ὁ ἴδιος Καῖσαρ· τοῦτος ὑπῆγεν εἰς τὸ Παρίσι, καὶ τὸν ἐδεξιώθη αὐτὸς ὁ ἴδιος ρῆγας, ὁμοίως καὶ ὁ ρῆγας τῆς Ἰγκλητέρας, καὶ ὁ ρῆγας τῆς Προυσίας· ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς Πετρούπολιν, ἔλαβε καὶ ἐκεῖ μεγάλην δεξίωσιν, ἐτιμήθη δὲ καὶ μὲ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἱππέως ἐκ τῆς τάξεως τῆς ἁγίας Ἄννης, καὶ ὠνομάσθη Μόσκοβος καβαλιέρος, καθὼς ταῦτα πάντα φαίνονται εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ τυπωθέντος εἰς Βενετίαν βιβλίου μου, ὀνομαζομένου Χρηστοήθεια. Πρὸ αὐτοῦ οἱ Καραγιάννιδες ἦσαν ὀνομαστοὶ πραγματευταὶ εἰς Βενετίαν καὶ αὐτοὶ, αὐτὸς δὲ πολλῷ τῷ μέτρῳ τοὺς ὑπερέβηκε, καὶ τὸ ὄνομα ἐκεινῶν τώρα μόλις ἀκούεται· καὶ τὸ παράδοξον, ὅτι τὴν ἀρχὴν αὐτὸς ἀπ' ἐκείνους τὴν ἔλαβε, καὶ μέσα εἰς τριάντα χρόνους ὡς τόσον ἀνέβηκεν· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ. Ὁ προγραφεὶς Ἀγκύρας ὑπῆγεν δὶς εἰς Βενετίαν διὰ τύπον βιβλίων, ἐφέτος ἦλθε καὶ εἰς τὴν Σκόπελον. καὶ ἐδίδασκε κάθε Κυριακὴν τὴν μεγάλην τεσσαρακοστὴν, καὶ μὲ εἶπεν ὅτι τὸν εἶπαν, πῶς εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἁγίου Μάρκου, κοντά εἰς τὰ ἄλλα βιβλία, εὑρίσκεται καὶ ἡ ἑρμηνεία τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Διαθήκης χειρόγραφος, εἰς ὀγδοήντα τόμους διηρημένη, καὶ οἱ ἐκεῖσε ἄρχοντες εἶπαν καὶ ἐπαρακίνησαν τὸν Πάνον τοῦτον, νὰ τοὺς τυπώσῃ, εἰς δόξαν Θεοῦ, εἰς ὠφέλειαν τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ μνημόσυνόν του· καὶ ἀκούσας πῶς χρειάζονται ἔξοδα τριακόσια πουγγία, δὲν τὸν ἐβάσταξεν ἡ καρδία του νὰ τὰ κάμῃ. καὶ ἔμειναν, στέκονται ἀργοὶ, ἀνωφελεῖς, ὡς ἀτύπωτοι· φεῦ τῆς ζημίας, ὁποῦ ἐπάθαμεν ὑπὸ τῆς φιλαργυρίας! ἀνάθεμά σε φιλαργυρία!

Ἰάκωβος, καὶ Γιακουμῆς λεγόμενος, Μωραΐτης, φιλόσοφος, διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλοσοφικῆς σχολῆς· τοῦτος πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐσύνθεσεν λόγον ἑλληνικὸν διεξοδικὸν, ἐγκωμιαστικὸν εἰς τὸν ἐξ ἀπορρήτων Ἀλέξανδρον, εἶναί (αὐ)τος εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου τοῦ λεγομένου Ἰουδαϊκὰ, καὶ ἕτερον λόγον εἰς Κωνσταντῖνον τὸν Μπραγκοβάνον· τοῦτος δὲν ἐτυπώθη· ἀπέθανε δὲ τυφλός.

Ἀντώνιος Σπαντωνῆς, Βυζάντιος, ἐπιστήμων, καὶ διάδοχος τῆς αὐτῆς σχολῆς· τοῦτος ἐσύνθεσεν τὴν ἑλληνικὴν Χρηστοήθειαν, ἥτις παραδίδεται

Panu Maruțe, Ioanit trăitor acum în Veneția și care este comerciant. Acesta după cum se aude a întrecut pe toți comercianții și boerii Romeĭ, nu numaĭ pe ceĭ din Constantinopole ci și pe ceĭ din Valahia și Moldova și Serbia, și pe ceĭ din compania Vieniĭ și a Brașovuluĭ, și pe ceĭ ce se află aiurea. Îĭ a întrecut nu numaĭ cu bogăția ci și cu cinstea. Acesta s'a dus în Viena și l-a primit însuși Chesarul; acesta s'a dus și la Paris și la primit chiar regele, dupre cum și Regele Engliterei și regele Pruseĭ. S'a dus și la Petersburg și i s'a făcut și acolo mare primire. A fost cinstit și cu cavaleria de cavaler al ordinuluĭ Sânteĭ Aneĭ și s'a numit cavaler moscovit, după cum aceste tóte să věd la începutul cărțeĭ mele tipărită în Veneția numită Christoithia. Inainte de el Caraghianiziĭ eraŭ renumițĭ comercianțĭ în Veneția. Dar acesta cu mult ĭ-aŭ întrecut și numele lor de abia se maĭ aude acum; și ceia ce este curios, că acesta începutul și l-a luat de la aceĭa și în timp de 30 de anĭ atâta s'a rădicat, D-ḍeŭ să-ĭ înmulțéscă aniĭ. Al Anghireĭ cel amintit maĭ sus s'a dus de douĕ orĭ în Veneția pentru imprimarea cărților. Anul acesta a venit la Scopel și predică în fie-care Duminică din postul mare, și mĭ-aŭ ḍis că i s'ar fi spus, că în biblioteca sântuluĭ Marcu pe lângă alte cărțĭ se află înterpretarea vechiuluĭ și nouluĭ Testament, manuscript divizat în 80 de tomurĭ; și că boeriĭ de acolo a ḍis și a rugat pe acest Panu ca să le imprime spre mărirea luĭ D-ḍeŭ, spre folosul némuluĭ nostru și pentru pomenirea luĭ. Și auḍind că trebuește o cheltuĭală de 300 de pungĭ nu l-a lăsat inima ca să dea și a rĕmas, staŭ părăginite, nefolositóre și neimprimate. Câtă perdere am suferit din causa ĭubireĭ de argint, anatema să fiĭ avariție [187]).

Iacob, ḍis și Ghiacume, Morait, filosof, profesor la scóla de filosofie din Constantinopol. Acesta pe lângă altele a compus un cuvênt elenic amănunțit de lauda luĭ Alexandru Exaporitul. Există la începutul cărțeĭ numită Iudaica, și alt cuvênt luĭ Constantin Brâncovanul, acesta nu s'a imprimat. A murit orb [188]).

Antonie Spandone, Bizantin, învĕțat și succesor la acéstă scólă. Acesta a compus Christoithia Grecéscă, care se predă ca obiect

www.dacoromanica.ro

μάθημα εἰς τὰ σχολεῖα διὰ τὴν καλὴν φράσιν· τὴν ὁποίαν ἐγὼ ἐξήγησα, καὶ ἐτυπώθη, ὡς εἴρηται. Αὐτὸς εἶναι τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων ὁ μαθητὴς, ὁπου ἔγραψα.

Δασκαλάκης (δὲν ξεύρω τὸ ὄνομά του) Πολίτης, διάδοχος τῆς αὐτῆς σχολῆς καὶ ἀπέθανε τρελλός.

Κριτίας Προυσιανὸς, φιλόσοφος, εὔγλωτος, ἄριστος εἰς τὰ ἑλληνικὰ, λατινικὰ, ἀραβικὰ, καὶ μέγας ἐκκλησιάρχης τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. Τούτου φαίνονται διάφορα λογίδρια, καὶ σημειώσεις, καὶ ἐξηγήσεις. Ἐξαιρέτως δὲ ἡ ἀπὸ τὸ λατινικὸν ἐξήγησις τοῦ βιβλίου τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου ἡ ἀξιέπαινος· ἐμεταγλώττισε καὶ τὴν λογικὴν εἰς τὸ ἀραβικὸν, καὶ τὴν ἐπρόσφερεν εἰς τὸν βεζίρην, καὶ τοῦ ἐδιωρίσθη λουφές.

Ἰωάννης Τζανῆς, Μιτυληναῖος, ἐπιστήμων, μέγας πριμμικύριος, καὶ ὕπατος τῶν φιλοσόφων· προνόμιον, τίτλος, ὁ ὁποῖος παρὰ τοῦ πατριάρχου δίδεται εἰς τὸν πλέον προκομένον, ἀρχῆθεν ἀπὸ τὸν καιρὸν τῶν βασιλέων μας παραδεδομένος, καθὼς ἐδόθη καὶ εἰς τὸν Κριτίαν, καὶ εἰς τὸν Γιακουμῆ, καὶ ἄλλους πρὸ αὐτοῦ. Καὶ τοῦτος συνέγραψε διάφορα λογίδρια, καὶ στίχους ἑλληνικούς. ἔτι δὲ καὶ πρὸς τὴν Παναγίαν τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν εὐχαριστηρίους, ὅταν τὸν ἰάτρευσεν ἀπὸ διάρροιαν κοιλίας αἱματώδη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἦλθεν εἰς θάνατον, ἀπελπισθεὶς ἀπὸ ἰατροὺς, ὧν ἡ ἐπιγραφή·

în scóle pentru stilul eĭ cel frumos, pe care eŭ am explicat'o, și am imprimat'o, cum s'a ḍis. Acesta este studentul luĭ Exaporitul ce 'l-am amintit [159]).

Dascalache (nu'ĭ știŭ numele luĭ), Constantinopolitan, succesor la acea scólă. A murit nebun [160]).

Critia Prusianu, filosof, elocvent, și fórte desĕvêrșit în grecește, latinește și arabicește, și Mare eclesiarh a mareĭ Biserică a luĭ Christos. A acestuia se vĕd diferite cuvințele și însemnărĭ și esplicărĭ, cu deosebire traducerea din latinește a cărțeĭ St. Dionisie Areopagitul cea vrednică de laudă. A tradus și logica în limba arabă și a dedicat'o Viziruluĭ și ĭ-a hotărît *lufes* [161]).

Ión Gĭani, Mitilineŭ, om de știință, mare primichir și cel maĭ mare între filosofĭ. Pronomiŭ, titlu, ce se dă de Patriarh celuĭ maĭ învĕțat, de la început din timpul împĕraților noștri predanisit acest obiceĭŭ, dupre cum s'a dat și luĭ Critias și luĭ Ghiacume și altora înainte de el. Și acesta aŭ compus deosebite cuvinte micĭ și stihurĭ grecești. Incă și cătră Născĕtórea de D-ḍeŭ *Zoodohu Pighi* stihurĭ de mulțămire, pentru că l-a vindecat de disenterie, de care era ca să móră, desperând doctorĭ; titlu acestora este [162]):

Στίχοι ἰαμβικοὶ, εὐχαριστήριοι πρὸς τὴν ἀκένωτον Ζωοδόχον Πηγήν.

Βασιλέως μὲν μυστήριον καλύπτειν,
ἔργα δὲ θεῖα πᾶσιν ἀνακηρήττειν,
θεμιτόν ἐστι, τῶντις Πατερων εἶπε.
Προσθεν ἱκανῶν παραρρυέντων χρόνου,
Περὶ θερινὰς ἡλίου τροπὰς ὄντος,
εἰς θεραπεῖα ξυμβὰν ἀποδημῆσαι,
χωρίον παράλιον ἐν καταστένῳ,
φόβῳ λοιμικῆς τὴν Πόλιν κατασχούσης·
καὶ γῆς ἄλλους ἀλλοθι φυγαδευούσης·
κἀκεῖσε διάγοντι, ἐνέσκηψέ μοι
πάθος τι δεινὸν, διάρροια κοιλίας,
αἱματόευσαν τὴν ἔξοδον ποιοῦσα,
καὶ σφοδροῖς με πλήττουσα ὀδεινῶν κέντροις,
οὐ δή τα τροφῆς μεταλαβεῖν, οὐδ' ὕπνου
τῇ συνεχείᾳ τῆς ἐκροῆς ἀνεῖσα·
ὃ γὰρ ἠρούμην βρωτὸν, ἢ ποτὸν ἅπαν,
ἄπεπτον μένον, κἀναλλοίωτον ὅλως
πρὸς σαρκὸς τροφὴν, στομάχου καχεξία,
εἰς χυμὸν μετέβαλε διεφθορότα,
καὶ πρὸς ἔκρισιν ἔσπευδε παραυτίκα·
καὶ τί γὰρ ἄλλο; ἢ ῥύακες αἱμάτων
κατεφέροντο, ἰχῶρι πεφυρμένοι·
ἐντεῦθεν γενόμενος κλινήρης πάντη,
μηδὲ ποσὶν ἵστασθαι ἰσχύων ὅλως,
ὡς παραλυθεὶς τὰ ἔνδον, καὶ τὰ ἔξω,
Νόσου παρανάλωμα οἰκτρὸν ἐκείμην·
ἄρτι δὲ λωφήσαντος τοῦ κοινοῦ βλάβους,
τὸ ἐμὸν προέκοπτεν ἀκμάζον πάθος,
ἀνεπίδεκτον τυγχάνον θεραπείας.
Ἐντεῦθεν μεθίσταμαι, εἰς Βυζαντίδα,
κείμενος οἴκοι ἀκίνητος διόλου,
ἀμενηνὸν σκίασμα, ἄταφος νέκυς,
τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἄντικρυς ἀπεγνωσμένος·
χρόνος ἱκανὸς ἐν μέσῳ παρετάθη,

www.dacoromanica.ro

καὶ ἰατρῶν ἤλεγχε τὸ πάθος χεῖρας,
οὐ βοηθείαις πολυειδῶν φαρμάκων
μαλαυσόμενον, οὐ τέχνῃ καθυπεῖκον,
ἀσκληπιαδῶν σπευδόντων ἀπαρκέσαι,
κοπιώντων δὲ εἰς μάτην, τὸ τοῦ λόγου.
Ἦν γὰρ ἀτεχνῶς κορυφωθὲν καθάπαξ,
καὶ εἰς τελευτὴν τοῦ βίου κατεπεῖγον.
Οὕτως οὖν εἰς ἔσχατα κινδύνου ὄντι,
πάσης ἐλπίδος τοῦ ζῆν ἀπορραγείσης,
πρὸς ἱερὰν Ἄγκυραν ἔδοξε βλέψαι,
λύσειν ἐξευρεῖν τοῦ πάθους ἠλπικότι·
ἅπαξ οὖν καὶ δὶς μετάπεμπτον τὸ πρῶτον
προσενεχθὲν ἔπινον πίστει, καὶ πόθῳ
τὸ ζωήρρυτον τῆς Θεοτόκου νάμα·
εἶτα δὲ συχνοῦ διαλοιπόντος χρόνου,
καὶ πρὸς τὴν Πηγὴν σωματικῶς ἀπήχθην,
ὅθεν ἐκβλύζει τὰ ζωηφόρα ρεῖθρα·
ἦν δ' ἄρα ἔτους ἡ χειμέριος ὥρα,
ἑβδομάδος δὲ τῶν νηστειῶν τῆς πρώτης.
ἡμέρα τὸ Σάββατον, ἐν ᾗ τελεῖται
Θεοδώρου Τήρωνος ἡ σεπτὴ μνήμη·
πυκνὸς δὲ κατέπιπτε νιφετὸς τότε,
ψύχους ὑπερβάλλοντος πιμπλῶν ἀέρα,
ὡς μηδ' ἁπλῶς ἄνθρωπον ὑγιᾶ ὄντα
τολμᾷν προκύψαι μικρὸν του δωματίου·
ἐμὲ δὲ πίστις ὑπέλθαπε ρωννῦσα,
καὶ πρὸς τὴν Πηγὴν φοιτᾷν ἀνεζωπύρει,
δυοῖν πάντως θάτερον εὑρεῖν θαρροῦντα.
ἢ ραΐσαντα ἐπανακάμψαι οἴκοι,
τοῦ τῆς ζωῆς νάματος ἐμφορηθέντα·
ἢ τοῦτο μὴ δόξαν γε τῇ Θεοτόκῳ,
τῆς προθεσμίας τυχὸν καταλαβούσης,
ἐκεῖσε κἂν γοῦν παρὰ τὰς δεξιόδους
τελευτήσαντα τῆς κρήνης ἐνταφῆναι.
Ἀλλ' ἡ χάρις δήπουθεν τῆς Θεοτόκου
εὐμενῶς προσβλέψασα ἐνθέρμῳ πίστει,
ἐκράτει πάντως, καί μοι ζωὴν ἐνέπνει.
Τελεσθείσης γὰρ θυσίας ἀναιμάκτου,
Μετασχὼν πρῶτον τῶν Θείων Μυστηρίων,
Πηγῆς ἔπειτα ἐνεφορούμην πλεῖστα,
καὶ χερσὶν ἐμαῖς ἀρυσάμενος νάμα,
ἀκορέστῳ ἔπεινον ψυχῆς προθέσει,
νίψας ὁμοῦ πρόσωπον, χεῖρας, καὶ μέλη,
ἐν οἷς τὸ ἄγλος καὶ πηλὸν ἐπιχρίσης.
Καὶ ὦ τῶν σῶν Δέσποινα ξένων θαυμάτων,
εὐθὺς ἐμαυτοῦ ράονος ἐπῃσθόμην,
εἰς λειοτέραν μεθαρμοσθέντος ἕξιν,
ρωσθέντων μελῶν τῶν πρὶν ἐκλελυμένων,
καὶ συσχεθείσης κοιλιακῆς ἐκροίας.
Καὶ δῆτα θύσας εὐχαριστίους ὕμνους,
ἐπάνειμι οἴκαδε, τὸν ἀρραβῶνα
κομισάμενος ἧς ἤλπισα ὑγείας·
κατὰ μικρὸν γὰρ παρήκοντος τοῦ χρόνου,
τὸ μὲν πάθος πέπαυται ὑπεκχωρῆσαν·
αὐτὸς δὲ λελύτρωμαι, ἰαθεὶς τούτου
τῷ τῆς ζωοδότειρος ἐλέει πάντως,
ἐξ ἀκενώτου ἀβύσσου κενωθέντι,
καὶ ὑπὲρ ἐμὴν ἀξίαν δωρηθέντι.
Ἀλλ' ὦ Πάναγνε τοῦ Θεοῦ Λόγου Μῆτερ,
σὺ μὲν, ὡς ζωῆς τεκοῦσα τὸν δοτῆρα,
οὐκ ἀδυνατεῖς καὶ τοὺς νεκροὺς ζωῶσαι,
οὐδὲ θαυμαστόν ἐστιν, εἴπερ θαυμάτων,
καὶ ἰάσεων ἀναβλύζεις πλημμύρας.
Ὃ γὰρ φύσει δύναται ὁ σὸς γε τόκος,
τοῦτο χάριτι πλουτεῖς ἀνεκλαλήτῳ
καὶ τὸν σὸν υἱὸν ἐκμιμουμένη πάντως,
τὰ ὑπερφυῆ τερατουργεῖς μεγέθη·
ἡμεῖς δὲ οἱ δοῦλοι σου πῶς δυνηθῶμεν
ἀνθομολογεῖν τὴν χάριν πρὸς ἀξίαν,
ὑπὲρ ὧν εὖ πάσχομεν ἀδιαλείπτως
ἐκ τῆς ἀβύσσου τῆς σῆς εὐεργεσίας
ἀπειροδώρων ἀγαθοεργημάτων,
ὄντων ὑπὲρ ἔννοιαν, καὶ νοῦν, καὶ λόγον,
καὶ σιγῆς μᾶλλον, ἢ λόγου δεομένων;
ὥσπερ γὰρ ὁ τόκος σου ἄφραστος ὤφθη,
καὶ ἀγγελικοὺς ὑπερανίσχων νόας·
οὕτω καὶ τὰ σὰ Παρθένε μεγαλεῖα
ἄρρητα καὶ ἄφατα ἅπασι μένει,
καὶ ὅλως ἀνέπαφα βροτείαις γλώσσαις·
ὅλῃ δὲ μόνον ψυχῇ, καὶ διανοίᾳ,
καρδίᾳ, καὶ χείλεσιν εὐχαριστοῦντες,
ὀφείλομεν ἅπαντες τιμὴν, καὶ δόξαν,
καὶ προσκύνησιν σὺν πόθῳ τε καὶ πίστει
ἀπονέμειν σοι εἰς ἅπαντας αἰῶνας ἀψγ: 118.

(Ne coprinḑînd nicĭ un interes istoric aceste versurĭ, le am dat numaĭ în original).

Σεβαστὸς Τραπεζούντιος, φιλόσοφος, διδάσκαλος τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ αὐθεντικῆς σχολῆς ἐπὶ τῆς αὐθεντείας τοῦ μεγάλου Μπραγκοβάνου, ὅστις τὸν ἀγαποῦσε δυνατὰ διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ μάθησιν, καὶ τὸν ἐπροκάθιζε πρὸ πάντων τῶν ἀρχόντων, τιμὴν ὁποῦ ἄλλος αὐθέντης εἰς ἄλλον διδάσκαλον δὲν τὴν ἔδωκεν, οὔτε τὴν δίδει. Αὐτὸς ἐσύνθεσε, καὶ ἐτύπωσεν εἰς τὸ Βουκουρέστι δύο βιβλία, τὸ

Sevastos Trapezundiul, filosof, profesor scóleĭ domneștĭ din Bucureștĭ, pe timpul domnieĭ Mareluĭ Brâncovanu; care'l ĭubia mult pentru multa luĭ învĕţătură și l-a pus maĭ sus de toţĭ boeriĭ, onóre pe care alt Domnitor n'a dat'o altuĭ profesor și nicĭ o daŭ. Acesta a compus și imprimat în Bucureștĭ două cărţĭ *Eortologiul* și învĕţătura Dogmatică.

www.dacoromanica.ro

Ἑορτολόγιον, καὶ τὴν Δογματικὴν διδασκαλίαν· αὐτὸς ἐξήγησεν εἰς τὸ ἁπλοῦν τὸν τοῦ Συνεσίου λόγον πρὸς τὸν βασιλέα Ἀρκάδιον, καὶ τὰ τοῦ Ἀγαπητοῦ κεφάλαια πρὸς τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν, καὶ τοὺς τοῦ Ἰσωκράτους πρὸς Δημόνικον καὶ Νικοκλέα βασιλεῖς Κύπρου λόγους, καὶ τοὺς ἐπροσφώνησε καὶ τοὺς ἐπρόσφερε τῷ Μπραγκοβάνῳ, συγγράμματα ἀξιολογώτατα, καὶ ἀξιοτύπωτα, ὡς τὰ τοῦ προγραφέντος Δρύστρας Ἱεροθέου, τὰ ὁποῖα τὰ ἔχω καὶ αὐτὰ, ἀλλὰ τίς νὰ τὰ τυπώσῃ; καὶ μακάριος ὅστις τὰ τυπώσει! χρυσὴ δουλειὰ θέλει κάμει ἐπ' ἀληθείας, ὡς χρυσᾶ τῷ ὄντι βιβλία, καὶ τοῦ χρυσοῦ τιμιώτερα καὶ χρησιμώτερα, μάλιστα εἰς αὐθέντας. Αὐτὸς ἔκαμε καὶ εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐξαίρετον, τὸν ἔχω καὶ αὐτὸν, καὶ ἄλλα αὐτὸς ἄξια λόγου τοιαῦτα ἐσύνθεσεν. Αὐτὸς εἶναι ὁ τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων μαθητὴς, ὁποῦ ἔγραψα· ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ.

Μάρκος Κύπριος, διάδοχος τῆς αὐτῆς σχολῆς, ἀπέθανε δὲ ἀπὸ φάγουσαν (ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἐλεήσῃ) καὶ ἡ αἰτία αὐτή· ὁ διαληφθεὶς Γεράσιμος Ἀλεξανδρείας ὑπῆγεν εἰς Βουκουρέστι εἰς τὸν αὐθέντην Μπραγκοβάνον, καὶ τὸν ἐπαρακάλεσε νὰ τυπώσῃ τρεῖς τόμους μεγάλους, ὡς τοῦ Χρυσοστόμου, συγγράμματά του, λόγους πανηγυρικοὺς, διδαχὰς, καὶ ἄλλα, ὁποῦ ἐπὶ τούτου εἶχε φέρει, τοὺς ὁποίους καὶ ἐγὼ τοὺς εἶδα καὶ τοὺς ἐδιάβασα, ἔχωντάς τους ὁ διαληφθεὶς Ματθαῖος Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν Πόλιν· ὁ αὐθέντης τοὺς ἔδωκεν εἰς τὸν Μάρκον ὡς διδάσκαλον νὰ τοὺς θεωρήσῃ, ὁ Σεβαστὸς ὄντας ἀποθαμένος, ὡς φαίνεται· ὁ δὲ Μάρκος θεωρήσας τούτους καὶ ἀναγνοὺς, εἶπε τῷ ἡγεμόνι νὰ μὴ τυπωθοῦν, ὡς ἐσφαλμένοι εἰς μέρη τινὰ, καὶ ἐγγίζοντες τὸ δόγμα τῆς ἐκκλησίας μας· μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ πατριάρχης, εὔγαλε, λέγουν, τὸ καμηλαῦκι του, καὶ εἶπε—Κύριε, εἰ μὲν καὶ εἶπεν ὁ Μάρκος ἀλήθειαν, συγχωρημένος εἴη· εἰδὲ μὴ, φάγουσα νὰ φάγῃ τὸ στόμα του!

Γεώργιος Χρυσόγονος, Τραπεζούντιος ἀνεψιὸς Σεβαστοῦ, διάδοχος Μάρκου, καὶ διδάσκαλός μου εἰς τὰ φιλοσοφικά. Αὐτὸς ἐσύνθεσε διάφορα λογύδρια πανηγυρικὰ εἰς τοῦ Χριστοῦ τὴν γέννησιν καὶ ἀνάστασιν, τὰ ὁποῖα ἐκεῖ εἰς τὸν αὐθέντην συνηθείζουν κατ' ἔτος καὶ τὰ λέγουν οἱ μαθηταί. Ἐσύνθεσε κανόνας καὶ τροπάρια εἴς τινας τῶν ἁγίων, καὶ ἀκολουθίας τελείας εἰς τὸν ἅγιον Χαράλαμπον, διὰ τὴν ἁγίαν κάραν, τὴν ὁποίαν οἱ αὐθέντται στέλλουσι, καὶ τὴν φέρουσιν εἰς τὴν πανούκλαν· ἐτυπώθη δὲ καὶ εἰς τὰ μηναῖα, ὁποῦ Γεώργιος ὁ τυπογράφος ἐτύπωσεν· οὐ μόνον δὲ αὐτὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ εἰς τὸν ἅγιον Ἀχίλλιον, ἀλλουνοῦ ποίημα· ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ ρηθέν-

Acesta a interpretat în limba vorbitóre cuvêntul luĭ Sinesie cătră împĕratul Arcadie şi capitulile luĭ Agapet cătră împĕratul Iustinian şi cuvintele luĭ Isocrat cătră Demonic şi Nicolaĭ împĕraţiĭ Ciprului şi le aŭ pronunţat şi dedicat luĭ Brâncovanu, scrierĭ de fórte mare preţ şi vrednice de a se imprima. dupre cum şi cele amintite a luĭ Ieroteiŭ al Dristreĭ, le am şi pe acestea, şi altele, dar cine să le imprime? Fericit va fi cine le va imprima. Va face în adevĕr un serviciŭ de aur, că în adevĕr sunt cărţĭ de aur şi maĭ scumpe de cât aurul şi trebuitóre maĭ ales Domnitorilor. Acesta a făcut şi la naşterea luĭ Christos un discurs escelent, 'l am şi pe acesta, şi altele de acestea vrednice de laudă a compus acesta. El este student a luĭ Exaporitul precum am amintit. D-ḑeŭ să'l odihnéscă. [143])

Marcu Cipriŭ, succesor la acéstă scólă, a murit de cancer, D-ḑeŭ să'l miluiască şi pentru pricina acésta. Amintitul Gherasim al Alexandrieĭ s'a dus la Bucureştĭ, pe timpul Domnieĭ luĭ Brâncovanu şi l'a rugat să imprime treĭ tomurĭ marĭ ca ale luĭ Chrisostom, scrierile luĭ, discursurĭ panigerice, didahiĭ şi alte, pe care le a adus în acest scop, pe care le am vĕḑut şi eŭ şi le am cetit, avêndu-le ḑisul Mateiŭ al Alexandrieĭ în Constantinopol. Domnitorul le-a dat profesoruluĭ Marcu ca să le observe, fiind mort Sevastos după cum se pare. Iar Marcu observêndu-le şi cetindu-le a spus Domnuluĭ ca să nu le imprime ca greşite în unele părţĭ, ca atacând dogma Bisericeĭ nóstre. Auḑind acésta Patriarhul, a scos, ḑic, calimavca sa şi a ḑis: Dómne, dacă cum-va a spus adevĕrul Marcu să fie ĭertat; ĭar dacă nu cancerul să-ĭ mănânce stomahul luĭ. [144])

Georgie Chrisogon, Trapezuntiŭ, nepotul luĭ Sevastos, succesor luĭ Marcu şi profesorul meŭ în filosofie. Acesta a compus diferite cuvinte panigerice cu ocasia Nascereĭ luĭ Christos şi la înviere, pre care acolo obicĭnuesc scolariĭ anualĭ a le pronunţa la Domnĭ. A compus canóne şi tropare la órecare sânţĭ, şi întréga rânduélă la sântul Haralampie, pentru sântul luĭ cap, pe care Domniĭ trimit de 'l aduc la timp de ciumă. S'a tipărit şi la Minee de Georgie tipograful. El a tipărit nu numaĭ acésta dar şi rânduĭala la sântul Ahileu, compunere a altuia óre-care, sub ḑisul Patriarh Iónichie Caragea,

www.dacoromanica.ro

τος Ἰωαννικίου Καρατζᾶ, ἄνευ εἰδήσεως καὶ ἀδείας αὐτοῦ, μὲ τὸ νὰ μὴν ἦναι εἰς τὰ παλαιὰ μηναῖα· ὅθεν ὡς νεοφανῆ ἐμποδίσθηκαν νὰ μὴ πουληθοῦν, καὶ διαδοθοῦν εἰς τὰς ἐκκλησίας, καὶ μόλις μὲ δόσιν ἀσπρῶν ἔλαβεν ὁ νεωτεριστὴς τυπογράφος ἄδειαν, καὶ τὰ ἐπούλησε. Καὶ οὕτως ἐπολιτεύθησαν ἢ δύο αὐταῖς πανηγυρικαῖς ἀκολουθίαις, μὴν ὄντας πρότερον. Αὐτὸς ἐσύνθεσε καὶ τὸν παρόντα ἰαμβικὸν κανόνα εἰς τὸν αὐθέντην Νικόλαον. οὗτινος ἡ ἀκροστιχὶς διὰ στίχων ἡρωελεγείων.

Σήμερον ἀχράντοιο Πατρὸς παῖς, ἄμβροτος αἴγλη,
κόσμον Νικόλεων δῶκεν ἀριπρεπέα
ὄρχαμον ἡγεμόνεσσι σοφώτατον ἔξοχα φῶτα,
οἷακαι εὐσεβέων ἐν Δακίᾳ διέπειν.

Ὠδὴ ἀ. ἦχος β΄. ὁ εἱρμός· Στίβει Θαλάσσης κυματούμενον σάλῳ.

Στίφη σοφῶν τε, καὶ ἀρίστων ρητότων
ἥρωα θεῖον, εὐσεβοῦς λαοῦ νίκην,
μέγαν σοφόν τε ταινιώσατ' ἐνδίκως,
ἔστεψεν ὅπερ τῆς Δακίης ἡγέτην
ῥώμη κραταιὰ δεξιᾶς ἡ Δεσπότου
Ὄντως ἐδείχθη εὐσθενείαι ὁ χρόνος
νῦν ὀρθοδόξοις τῆς κατοίκοις Δακίας,
ἀπορραγείσης τῆς κακῆς δυσθυμίας·
χαίρουσι πάντες ἡδονῇ σὺν ἁπλέτῳ,
ῥόδον γὰρ εὐκτὸν τῶν σοφῶν κρατεῖ βλάχων.
Ἄναξ ἀνάκτων, τοῦ Θεοῦ παῖς καὶ Λόγε,
νίκας παράσχου Νικολάῳ φαιδίμῳ·
τήρει λοιπούντων εὐμενῶς ἀεὶ ἄνω,
ὄλβον πενήτων, καὶ διώκτην αἰσύλων,
ἵκται γὰρ, ἡμᾶς ἐκσαῶσαι τῶν πόνων.

Ὠδὴ γ΄. ὁ εἱρμός· Ὅσοι παλαιῶν ἐκλελύμεθα βρόχου.

Ὅσοι λατρευταὶ τῆς τριφώτου οὐσίας,
Πατρὸς, γόνου τε, καὶ Παρακλήτου κράτους,
ἀγαλιῶμεν, καὶ κρατήσωμεν χεῖρας,
τῷ δὲ πλέκοντες ἡγέτῃ μελῳδίας,
ῥώμη γὰρ ἐστὶν ἐνδεῶν πεπτωκότων.
Ὄρθρος φαεινὸς δυστυχοῦσιν εὑρέθη,
σωτὴρ πενήτων, κινδυνευόντων λύσις,
παλινδρομοῦσι συμπαθὴς καὶ προστάτης·
ἅπας λάτρης οὖν εὐσεβὴς τοῦ Δεσπότου
ἵνα κραταιὰν τοῦ Θεοῦ δοξάζετο.
Σύμφωνον ᾠδὴν οὐρανῶν τῷ Δεσπότῃ
ἀγνῶς τελῶμεν, τῷ δεδοκότι κλέος,
μοιρηγενῆτε, καὶ φιλόπτωχον σκέπην,

însă fără ştirea şi voĭa luĭ, de óre-ce nu se află în Mineele vechĭ. Pentru care ca novisme s'a oprit a se vinde şi respândi în Bisericĭ. Şi numaĭ după dare de banĭ novistul tipograf luă voĭe de le vîndu. Şi aşa s'a generalisat aceste douĕ rânduelĭ panigerice, ne fiind maĭ 'nainte. El compusă şi presentul canon ĭambic la Domnul Nicolaĭ (Mavrocordat), a căruia acrostih la versurile Eroelegiace în greceşte este următorul [145]).

Astă-dĭ fiĭul tatăluĭ celuĭ neatins, strălucire nemuritóre, a dat pre Nicolaĭ podóbă prea destinsă, primul între principĭ, fórte înţelept cu luminĭ escelente, ca să conducă în Dacia cârmele celor pioşĭ.

Oda I, glas 2. irmos: Valul cel învĕluit al mareĭ.

Adunărĭ de înţelepţĭ şi de ritorĭ eminenţĭ cu dreptul încununaţĭ pre divinul eroŭ, victoria poporuluĭ pios, pre marele înţelept şi pre principele Dacieĭ, pe care l-a încoronat puterea cea tare a drepteĭ stĕpânuluĭ.

Acum în adevĕr s'a arĕtat locuitorilor ortodoxĭ aĭ Dacieĭ timpul vĕrtoşieĭ, perind descurajarea cea rea; toţĭ se bucură cu plăcere nemărginită, căcĭ rosa cea dorită a înţelepţilor stĕpâneşte preste Vlahĭ.

Împĕrate al împĕraţilor, Fiule a luĭ D-ḑeŭ şi Cuvinte, dă învingerĭ strălucituluĭ Nicolaĭ; păzeşte'l pururea în favóre maĭ pre sus de ceĭ ce l'ar supĕra, cel ce este fericirea sĕracilor şi persecutătorul nelegiuiţilor; că a venit să ne mântuiască de necazurĭ.

Oda III, irmos: Câţĭ ne am isbavit din cursele vechĭ.

Câţĭ suntem adoratorĭ aĭ fiinţeĭ ceĭ în treĭ luminĭ, a Tatăluĭ, a Fiuluĭ şi a putereĭ Mângâitoruluĭ, să ne veselim şi să plesnim cu mânele, melodiĭ împletind acestuĭ principe; căcĭ este puterea scăpătaţilor lipsiţĭ.

Zare luminósă s'a arĕtat nenorociţilor, mântuitor sĕracilor, scăpare celor în pericule, compătimitor şi protector celor scăpătaţĭ; decĭ tot închinătorul pios să slăvéscă puterea cea tare a luĭ D-ḑeŭ stĕpânuluĭ.

Cântare armoniósă din inimă să facem stĕpânuluĭ cerurilor, celuĭ ce ne-a dat glorie, acoperemênt norocit şi priitor sĕracilor, gu-

www.dacoromanica.ro

βίον κύβερνον κοιρανοῦντα σωφρόνως,
ρίπτοντα ἡμῖν πρὸς Θεὸν τὴν ἐλπίδα.

Ὠδὴ δ'. ὁ εἱρμός· Πυρσῷ καθαρθεὶς μυστικῆς Θεωρίας.

Ὀρθῶς ἀτεχνῶς ἡγεμὼν προεκρίθης,
τὴν γὰρ κυρείαν τῶν Δακῶν, ὧν ἐκράτεις
ὃν δ' αὖ κατεῖχες Θῶκον Οὐγγροβλαχίας,
σύμφωνον εἰσαῦθις γε ἀρρήτοις λόγοις
ἄντικρυς αὐτὸν πρὸς Θεοῦ ἴσχος πάλιν.
Ἰστᾷ ὁ Πατρὸς Παμφαέστατος Λόγος
γραικῶν ἁπάντων, καὶ σοφῶν, καὶ ρητόρων
λάμπουσαν αἴγλιν ἐν Θρόνῳ τῆς Βλαχίας
ἥδιστον, ἀστράπτουσαν εὐθείᾳ δίκῃ,
κάλλιστον, εὐκτὴν, εὐμενῶς ἑστεμένην.
Οἰκτρὰν προσιδὼν, τ᾽ηπαθῆ τὴν Δακίαν,
σοφῶν ὁ πάντων κηδεμὼν, καὶ Δεσπότης,
μέμνηται αὖθις πλάσματος ἐξαιρέτου,
ὅθεν σε καὶ δέδωκεν αὐτῇ ἀρτίως
νίκην κραταιὰν, εὐσεβοῦς λαοῦ σθένους
Νομὴν πρὸς ἁγνὴν, καὶ φερέσβιον φέρειν,
ἴσοις μὲν ζυγοῖς ὀρθοδόξοις φρουρέειν,
κάλλος δὲ πᾶσι Πνεύματος φωταυγίαν,
ὅσοις γε τυγχάνουσιν ἐν τῇ σῇ σκέπῃ,
λάμψας προσηνῶς νῦν προσῆλθες ὦ κράτορ.

Ὠδὴ ε. ὁ εἱρμός· Ἐχθροῦ ζοφώδους, καὶ βεβορβορωμένου.

Ἐχθροὺς ζοφώδεις, καὶ λυμαντῆρας λύκους,
ὡς σφόδρα πέμψον τῆλε τῆς κακῆς δίκης,
νέαν προσορμιζων δὲ σὴν ποίμνην τρίβον,
δόξαν τ' ἐς εὐάρεστον εὐθείας δίκης,
ὥκα κρατηνθεὶς ἐκ σαώσεις σοὺς λάτρας.
Καθὼς περ εὖχος ἰσραηλίταις πάλαι
ἐπῆλθε ρύστης Θέσκελος Μωσῆς μέγας,
νῦν σ' ἐν πολυστρόφοισιν οὔσῃ ἐν τύχαις,
Ἄναρχος ἐξέπεμψεν οὕτω Παντάναξ
ῥώμην κραταιὰν τῇ πολυτλήτῳ τζάρα.
Ἰδοὺ ἐδείχθη Παντάνακτος ἡ χάρις
πρὸς τοὺς κατοίκους πάντας Οὐγγροβλαχίας
ρύστης ἀπεστάλη γε ἐξ ἀκηράτου
ἔλαμψε παγκράτιστος ἡ Θυμηδία,
πᾶς δῆτα Θερμῶς ὡς πατρὶ προσελθέτω.

Ὠδὴ στ'. ὁ εἱρμός· Ἐκ ποντίου λέοντος ὁ τριέσπερος.

Ἐκ νυκτὸς ἐῤῥύσθημεν ἐκ τῶν Θλίψεων,
ἄραντες ὕμνους, αἰνέσωμεν Κυρίου,

vernator ce cârmuește cumpĕtat viața, ridicându-ne speranța cătră D-ḍeŭ.

Oda IV, irmos: Curățiți cu focul tainicel privirĭ.

Cu dreptul în adevĕr aĭ fost preferit altora de principe; căcĭ domnia Dacilor preste carii stĕpânĭaĭ și apoĭ tronul Ungro-Vlahieĭ pre care'l posedaĭ, îl obțiĭ din noŭ deadreptul de la D-ḍeŭ, conform ĭarășĭ unor rațiunĭ nespuse.

Cuvêntul cel prea luminos al Tatăluĭ, dintre toțĭ grecii, înțelepțĭ și oratorĭ, instaléză în tronul Valahieĭ lumină, ce prea plăcut luminéză și strĕlucește prea frumos prin drépta judecată, cea dorită și cu favóre încununată.

Vĕḍênd Dacia cea nniseră și mult suferitóre îngrijitorul tuturor înțelepților și stĕpânul, și-aŭ amintit ĭarăș de făptura cea alésă; pentru care te-a și dat pre tine eĭ ca o victorie tare și puterea poporuluĭ celuĭ pios.

Ca să ducĭ la pășunea cea curată și de viață dătătóre, păzindu-ĭ cu potrivite regule ortodoxe, aĭ venit acum, stĕpâne luminând cu blândețe pre toțĭ ceĭ ce se afla sub protecția ta prin frumseță și luminarea spirituluĭ.

Oda V, irmos: Spălați prin curățirea spirituluĭ.

Pre dușmaniĭ ceĭ întunecațĭ și pre lupiĭ ceĭ stricătorĭ alungăĭ cât maĭ departe de réua judecată, ĭar pre turma ta îndrépt-o în cale nouă și la slava cea plăcută a drepteĭ judecățĭ, ca în curând întărindu-te, să mântuești pre serviĭ tĕĭ.

Precum spre fala israeliților a venit de demult marele Moisi mântuitor divin, așa acum împĕratul a tóte cel neînceput te-a trimes pre tine putere tare mult pătimașeĭ țărĭ, ce era în întâmplărĭ mult alunecóse.

Iată s'a arĕtat harul împĕratuluĭ a tóte cătră toțĭ locuitoriĭ Ungro-Vlahieĭ; salvator s'a ivit de la cel nepângărit, și veselia a strĕlucit cu multă putere. Decĭ orĭ-cine cu rîvnă să se apropie ca de un părinte.

Oda VI, irmos: Profetul cel de treĭ ḍile din pântecele leuluĭ.

Din nóptea întristărilor ne-am mântuit; înălțind cântărĭ să lăudăm pre Domnul, că

www.dacoromanica.ro

ὃν γὰρ παρέσχε κοιρανεῖν, πατὴρ πέλει,
ῥόδον τὸ καλλίφυλλον εὐσεβοφρόνων,
χάρι τεθεικὼς ἀμπλακημάτων λύσιν.
Ἀνακτόρων δόμοισιν εὐκρινέστατος
μόνος γινώσκει κοιράνων ἀκρώνιον,
ὅθεν πρὸ πάντων ἡγετῶν προεκρίθης,
νεωτέρων πάντων τε, ἀρχαίων ἅμα.
ἥρως γὰρ ἦσθα ὡς σελασφόρος γίγας.
Γεννητόρων πέφυκας εὐγενέστατος,
ἔργοις ἀρίστοις ἐκ πρέπεις ὡς ἥλιος,
μέγα κλείζῃ εὐσεβείας τοῖς τρόποις,
ὀμβροβλύτης πέφυκας τοῖς ὑπηκόοις
νάουσι ῥείθροις δαψιλεστάτοις νόου.

Ὠδὴ ζ'. ὁ εἱρμός· Ἔφλεξε ῥείθρῳ τῶν δρακόντων τὰς κάρας.

Ἔστεψε κράντορ εὐμενεστάτην κάραν
σαυτοῦ ὁ πάντων κηδεμὼν καὶ Δεσπότης,
σὴν εὐσέβειαν εὖ γινώσκων, καὶ μένος,
ἱμερτὸν ἡμῖν εὐμενῆσε προστάτην,
σώστην ἄριστον, ναυαγοῦσι λιμένα.
Ὅρους ὁ τάξας οὐρανοῦ τε καὶ γαίας,
φωστῆρσι φέγγος ἐντιθεὶς ἐν Μαρτίῳ,
ὦ τρισμέγιστε κοιρανούντων ἀκρότης,
τὴν εὐσθένειαν, καὶ κράτος προστασίας
αὖσοι δέδωκε μηνὶ τῷ τοῦ Μαρτίου.
Τῷ τηνικαῦτα μηνὶ ὡς τοῦ Μαρτίου
ὁ ταγματάρχης Γαβριὴλ τῇ Παρθένῳ
Νύμφῃ ἔλεξε τὴν βροτῶν καινουργίου,
εὐκληρίας οὕτω δὴ Οὐγγροβλαχίας
ξένης τέτευχε, σοῦ τεθέντος νῦν θρόνῳ.
Ὄντος ἐν ἕδρᾳ ὥς περ ἥλιος κάθῃ,
χρυσᾶς προπέμπων ἡλιώδεις ἐμφάσεις,
ἄρισθ' ἅπαντας εὐσεβεῖς διοικέων,
φάους λάτρας τε πληρόων, ἡ δὲ ξένους,
ὦ λαμπρότατε, ὀρφανῶν ὁ προστάτης.

Ὠδὴ ἡ. ὁ εἱρμός· Ἐλευθέρα μὲν ἡ κτίσις γνωρίζεται.

Τὰς ἀκρότητας τῶν λόγων τρυγώμενοι
ἀγνῶς ἀρίστων τῶν καλῶν ἐπαινέται,
ὅλον κράτιστον τῶν λόγων τὸν προστάτην,
ἰύγξι μύθων ταινιώσατε πρόφρον,
αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡγεμὼν μουσιτρόφος.
Κροτεῖται Μοῦσαι, ἀγλαόθρονοι κόραι,
αἰνεῖτε λαμπρῶς παμφαῶς μελωδίαις
σειρῆνα θείαν, Νικόλαον ἡγέτην,
εὔθημον ὄντως, εὐσεβῆ, ἀνδροτρόφον,
ὑμῶν κράτιστον, καὶ συνέστιον φίλον.
Σεμναί τε θεῖαι τ', ἀγλαόχρυσοι κόραι,
ἐράσμιαι μὲν, τῶν καλῶν δ' ἀεὶ φίλαι,
βραβεῖα τούτοις ὡς διδοῦσ' εὐφημίας,

părinte este cel ce ni s'a dat spre guvernare; roza cea frumos înfrunditä acelor cu minte piósă, dând har și ĭertare de greșale.

Cel maĭ distins în casele împĕraților singur numaĭ cunoștĭ escelența Domnilor. Pentru aceea aĭ fost preferat înaintea tuturor principilor atât acelor maĭ tinerĭ cât și acelor bĕtrânĭ. Căcĭ eștĭ eroŭ ca un gigant strĕlucitor.

De la natură eștĭ cel maĭ nobil dintre părinți; prin fapte eminente te distingĭ ca Sórele, mult eștĭ slăvit prin purtărele-ți pióse, vărsător de plóie te aĭ făcut supușilor, carii revarsă rîurĭ împelșugate de minte.

Oda VII, irmos: Ars'a în apa capetele balaurilor.

Încoronatu-ți-a, Dómne prea blândul tĕŭ creștet, protectorul tuturor și stĕpânul, bine cunoscênd pietatea și virtutea ta, cel ce eștĭ nouĕ protector dorit și blând, mântuitor prea bun și liman celor primejduiți pe mare. Cel ce a rânduit hotare ceruluĭ și pămêntuluĭ și a pus lumină luminătorilor în Martie, o escelență întreit mare a Domnitorilor, și ție ți-a dat tot în luna luĭ Martie domnia și puterea protecțieĭ.

Precum atunce în luna luĭ Martie Voevodul Gabriel, a spus Fecĭóreĭ mirese înoirea muritorilor, așa da, Ungro-Valahia obținu norocire stranie, punêndu-te acum tu pe tron.

In adevĕr ca un sóre ședĭ pe tron respândind rațe aurite solare, guvernând prea bine pre toți credincioșiĭ și împlând de lumină pre serviĭ tĕĭ și pre strĕinĭ, o lumină strĕlucitóre, protectorul celor lipsiți.

Oda a VIII; irmos: Faptura sloboda se cunóște.

Voĭ culegĕtorĭ aĭ înălțimelor științelor și lăudătorĭ sinceri a celor maĭ escelente frumuseți, cu farmec de cuvinte încununați voĭ pre cel maĭ eminent protector al științelor; că acesta este Domnitor elev al Muselor. Aplaudați Muse, vergure cu tronurĭ ilustre, lăudați la arĕtare cu strĕlucite melodiĭ siréna cea divină, pre principele Nicolaĭ, cel în adevĕr cu bună inimă, pios, nutritor de ómenĭ, amicul și soțul vostru cel maĭ bun.

Venerate și divine vergure ilustru aurite, iubite și pururea iubitóre de artele frumóse, ca unele cele dați premiĭ de renume, încu-

www.dacoromanica.ro

ἕρισμ' ἐπαίνων ὡς ὑπάρχουσαι μόναι,
ᾠδαῖς κάραν δὴ στέψατ' εὐσεβεστάτην.

Ὠδὴ θ'. ὁ εἱρμός· Ὦ τῶν ὑπὲρ νοῦν τοῦ τόκου σου θαυμάτων.

Νῦν τῶν ὑπὲρ νοῦν πᾶν γένος Μυστηρίων
ἔτχε βρότειον πεῖραν ἐμφανεστάτην.
Ναοὶ γὰρ εὗρον παντελῆ εὐκοσμίαν,
δι' ἧς κατακρατοῦσιν τῶν ἐναντίων,
ἄμπαυμ' ἕκαστος, ἕρμα θ' οἱ πεπτωκότες.
Κράξωμεν εὐκτῶς οὐρανῶν τῷ Δεσπότῃ,
ἴσον φύλαττε ἄμβροτε, χρονοκράτορ
ἀρχὸν Βλαχίης ἀκλινῆ ἐν τῷ Θρόνῳ,
δοτῆρα μὲν τελοῦντα τῆς εὐποτμίας,
ἴνδαλμα σεπτὸν δ' εὐσεβῶν μέγα κλέος.
Ἔμπλησον Ἁγνὴ, μητράνδρε, Παρθένε
Πάντων ἄριστον ἀκράτου εὐζωίας
ἐν τῷ δὲ Θεοτώκῳ Οὐγγροβλαχίας πάσης,
ἰδωνὸν ἀεὶ σὺν τέκνοις, καὶ συμβίῳ,
νίκην κράτιστον, Νικόλαον ἡγέτην.

Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν ἕτερος Κανὼν, μετενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ Κανόνος τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως.

Ὠδὴ ά. ἦχος ά.

Ἀναπαύσεως ἡμέρα, λαμπρηνθῶμεν λαοὶ, θεία Κυρίου χάρις, ἐν γὰρ εἰρήνῃ διαρκεῖ, εὐζωία τε λαμπρᾷ, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμᾶς διετήρησεν, ἐπινίκιον ἄδοντας.
Καθαρθῶμεν ἀδικίας, καὶ ὀψώμεθα δικαιοσύνης, φωτὶ καὶ ἀναπαύσεως, ἡμᾶς ἐξαστράπτοντα, καὶ χαίρετε φάσκοντα, Νικόλαον πάνσοφον, ἡγεμόνα θαυμάσιον.
Οὐρανοὶ μὲν ἐπαξίως εὐφραινέσθωσαν, γῆ δὲ ἀγαλιάσθω, ἑορτάζετο δὲ κόσμος, ὁρατός τε ἅπας καὶ ἀόρατος. Αὐθέντης γὰρ δίκαιος ἐν Βλαχίᾳ καθέζεται.

Ὠδὴ γ'.

Δεῦτε πόμα πίωμεν καινὸν, οὐ ἐκ κρήνης βρυούσης ὕδωρ φθειρόμενον, ἀλλ' εὐνομίας Πηγὴν, κοιράνου ἐμβρήσαντος Χριστοῦ, ἐν ᾧ καὶ λυτρούμεθα.
Νῦν πᾶσα πεπλήρωται χαρᾶς, ἡ Δακία καὶ χαίρει τοῖς κατορθώμασιν· ἑορτάζετο γοῦν καὶ κροτείτω, ὡς ἔχουσα χρηστὸν, Αὐθέντην καὶ δίκαιον.
Χθὲς ἐβυθιζόμην τοῖς κακοῖς, ἀνεγείρομαι σήμερον ὑψουμένῳ σοι. Οὐγγροβλαχίᾳ βοᾷ, αὐτός με νῦν κούφισον κακῶν, ἐν τῇ αὐθεντείᾳ σου.

nunaţi deci cu ode creştetul cel prea pios, că singure sunteţi fundament al laudelor.

Oda IX; irmos: O minunele naturei tale.

Acum tot némul muritor avu esperienţa prea arĕtată de minunele cele maĭ pre sus de minte. Că templele aŭ aflat deplină ornamentare prin care întrec pre protivnicĭ; repaus sunt pentru fie-cine şi sprijinire pentru ceĭ scăpătaţi.

Cu rugă să strigăm cătră stĕpânul cerurilor, nemuritorule, Domnule al timpuluĭ, păzeşte întreg pre Domnitoru Valahieĭ, neclintit pe tron, ca cel ce este dătător de fericire, ideal scump şi mare fală a credincioşilor.

Fecióră curată, mamă fără bărbat, umple de nemărginit bun traĭ pre cel maĭ escelent din toţi, în acest tron al întregeĭ Ungro-Vlahiĭ, pre principele Nicolaĭ, voios pururea împreună cu copiĭ şi soţia, şi prea puternic în victoriĭ.

Tot de acela către acelaş, alt Canon imitaţie dupre Canonul purtătoreĭ de lumină învieriĭ.

Oda I, glas I.

Ḑiua învieriĭ să ne luminăm popóre, că harul divin al Domnuluĭ se perpetuă în pace, şi în bun traĭ strĕlucit Christos D-ḑeŭ ne-a conservat pre noĭ cântându-ĭ de biruinţă.

Să ne curăţim de nedreptate şi să vedem pre Nicolaĭ prea înţeleptul, principe admirabil, strĕlucindu-ne cu lumina dreptăţeĭ şi a învieriĭ şi ḑicându-ne: Bucuraţi-vĕ.

Cerurile dupre cuviinţă să se bucure, şi pământul să se veseléscă, serbéză lumea tótă vĕḑută si nevĕḑută; că Domn drept domneşte în Valahia.

Oda III.

Veniţi să bem băutură nouă nu din fôntână isvorâtóre de apă stricăcĭósă, ci de la împĕratul Christos, carele a isvorît isvorul buneĭ legĭ, prin care ne şi eliberăm.

Acum tótă Dacia s'a umplut de bucurie şi se felicită de îmbunătăţirĭ; deci se serbézĕ şi să aplaudézĕ ca una ce are Domn bun şi drept.

Ieri mĕ afundam în rele, astă-ḑi mĕ rĕdic prin înălţarea ta; Ungro-Vlahia strigă: Însu-ţi mĕ uşuréză acum de rele, în domnia ta.

www.dacoromanica.ro

Ὠδὴ δ'.

Ἐπὶ τῆς Θείας φυλακῆς τῶν Θεηγόρων ἐντολῶν, ἵσταται ὁ Δοὺξ καὶ δεικνύει πολιτείαν ἄριστον, διαπρυσίως λέγει γὰρ, σήμερον σωτηρία ἐνταῦθα, ὅτι ὑπάρχω αὐθέντης Θεοδώρητος.

Μαυροκορδάτων εὐγενῶν, ὁ εὐθαλέστατος βλαστὸς, κοίρανος πιστῶν μέγα κλέος εὐθὺς προσηγόρευται, ἄμωμος δὲ ὡς ἄγευστος κηλίδος, τῆς αἰσχρᾶς ἀδικίας, καὶ ποιμὴν ἀληθὴς τέλειος λέλεκται.

Οὐγγροβλαχία ἡ χαρὰ, ὁ εὐφημούμενος ἡμῖν, νίκη τοῦ λαοῦ χριστωνύμου ὑπὲρ πάντων κήδεται, φαύλων τὸ καθαρτήσιον, καὶ αὖθις ἐν τῷ Θρόνῳ ὡραῖος, εὐθυδικίας ἡμῖν ἔλαμψεν ἥλιος.

Ὁ Θεοπάτωρ μὲν Δαϋὶδ, πρὸ τῆς σκιώδου κιβωτοῦ σκιρτῶν, ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ὁ Ἅγιος, τῆς ἀδικίας ἄφεσιν ὁρῶντες, εὐφραινθῶμεν ἐνθέως, ὅτι ἐπέμφθη Θεόθεν ἀπολύτρωσις.

Ὠδὴ έ.

Ὁρθρίσωμεν ὄρθρου βαθέως, καὶ ἀντὶ ὡρῶν τὸν αἶνον προσοίσωμεν Νικολάῳ· καὶ Χριστῷ βοηθήσωμεν, δικαισύνης ἥλιε, πᾶσι χαρὰν ἡμῖν δέδωκας.

Την ἄμετρον κηδεμονίαν, οἱ ταῖς τῶν φαύλων σειραῖς συνεχόμενοι δεδορκότες, πρὸς χαρὰν ἐπείγεσθε τὰ νῦν, ἀγαλλόμενῳ ποδὶ, λύσιν κροτοῦντες αἰώνιον.

Προσελθωμεν λαμπαδιφόροι, τῷ ὑψωθέντι λαμπρῶς ἐν τῷ Θρόνῳ τῷ τῆς Βλαχίας, καὶ συνεορτάσωμεν ταῖς φιλεόρτης τάξεσι, στέροντες τόνδε τοῖς ἄσμασιν.

Ὠδὴ στ'.

Ἀνῆλθες ἐν τοῖς ἀνωτάτοις βαθμοῖς, καὶ συνέτριψας ζυγοὺς βαρυτάτους, κατόχους πεπεδημένων σφοδρῶς· καὶ λαμπρότατος ὡς φωστὴρ ἀεὶ λαμπῆς, ἐπὶ Θρόνου καθέζῃ.

Φυλάξας τὰ δίκαια πάντα καλῶς, ἀνυψώθης ἐν Θρόνῳ ὁ τὰς κλεῖς τῆς κακίας ἐκλυμηνάμενος ἐν τῷ Θώκῳ σου, καὶ ἀνέωξας ἡμῖν εὐνομίας τὰς πύλας

Σῶτερ τὸ ὀρθοδόξων καύχημα, ἡγεμόνα Θαυμαστὸν ἀσινῆ περιέποις, ἀντικειμένων πάντων ἀνώτερον, παγγενῆ σὺν παισὶ, πολυχρόνιον μέγαν.

Oda IV.

La divina strajă a poruncelor celor de D-ḍeŭ spuse, ședе ducele și face arĕtat un guvernămênt prea bun; căcĭ cu glas resunător ḍice: Astă-ḍĭ este aicĭ mântuire, că sunt Domn de la D-ḍeŭ dăruit.

Dintre nobiliĭ Mavrocordățeștĭ vlăstarea cea maĭ înflorită, Domn îndată s'a denumit ca mare fală a credincioșilor, ĭar neprihănit ca negustător de tina urâteĭ nedreptățĭ, și perfect s'a numit ca un păstor adevĕrat.

Bucuria Ungro-Vlahieĭ este cel lăudat de noĭ, că se îngrijește maĭ pre sus de tóte de victoriosul popor creștinesc, prin curățire de ceĭ rĕĭ: acum ĭarășĭ pe tron ne-a strĕlucit frumos sórele dreptеĭ judecățĭ.

D-ḍeescul părinte David alerga săltând înaintea chivotuluĭ umbreĭ; ĭar noĭ poporul cel sânt a luĭ D-ḍeŭ vĕḍênd perirea nedreptățeĭ, să ne veselim D-ḍeește, că s'a trimes de la D-ḍeŭ eliberare.

Oda V.

Să mânecăm cu mânecare adincă și în loc de daruri laudă să aducem luĭ Nicolaĭ; și să strigăm la Christos sóre al dreptățeĭ, nouĕ tuturor bucurie ne-aĭ dat.

Neměsurata protecție vĕḍênd voĭ ceĭ ținuțĭ în cătușe de ceĭ rĕĭ, cu picĭóre vesele alergațĭ acum la bucurie, aplaudând eliberarea cea vecĭnică.

Cu luminĭ în mânĭ să ne apropiem de cel ce s'a înălțat strĕlucit pe tronul Valahieĭ și să serbătorim cu clasele cele ĭubitóre de serbărĭ, încununând pre acesta cu cântărĭ.

Oda VI.

Suitu-te-aĭ în cele maĭ de sus grade, și aĭ sfărîmat juguri prea grele, ce constrîngea pre ceĭ fórte încătușațĭ; și fórte strĕlucit ca un luminător pururea luminos ședĭ pe tron.

Păzind bine tóte drepturile te-aĭ înălțat pe tron, tu carele aĭ stricat cheile rĕutățeĭ în domnia ta, și ne-aĭ deschis nóuĕ porțile buneĭ legiurĭ.

Mântuitorule, fala ortodoxilor, păzește nevătămat pre admirabilul Domnitor maĭ pre sus de toțĭ dușmaniĭ, cu copiĭ și cu tot némul, mare și la mulțĭ anĭ.

www.dacoromanica.ro

Ὠδὴ ζ'.

Ὁ Παιδας ἐκ καμίνου ρυσάμενος, καὶ Βλάχους διέσωσε, πάθους χαλεποῦ τῆς ἀδικίας πανσθενῶς, εὐφροσύνης τ' ἐνδύει εὐπρέπειαν, ὁ μόνος εὐλογητὸς τῶν Πατέρων Θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Γυναῖκες μετ' ἀνέρων χορεύσατε, καὶ χαίρετε σήμερον· ὃν γὰρ ὡς σεπτὸν ἐπεποθοῦμεν Αὐθέντην ἀπελαύσαμεν, κοίρανον ζῶντος Θεοῦ, εὐγνώμονα μηνυτὴν, ὃν Χριστοῦ λατρευταὶ εὐαγγελίσασθε.

Κακίας ἑορτάζομεν νέκρωσιν, βάρους τὴν καθέρεσιν, ἀλλης βιοτῆς δικαιοσύνης ἀπαρχὴν, καὶ σκιρτῶντες ὑμνοῦμεν τὸ αἴτιον, τὸν μόνον εὐλογιτὸν τῶν πατέρων Θεὸν καὶ ὑπερένδοξον.

Ὡς ὄντως εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος, οὗτος ὁ Σωτήριος Δοὺξ καὶ λαμπραυγὴς, τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας τῆς ἀρέσεως ὢν αὐτοδίδακτος· ἐν ᾧ λαμπροτατον φῶς, ἐνδίνως καὶ εὐσεβῶς πᾶσιν ἐξέλαμψεν.

Ὠδὴ ἡ.

Αὕτη ἡ κλητὴ καὶ δικαία ἡμέρα, ἡ μία τῶν Σαββάτων, ἡ βασιλὶς καὶ κυρία, ἑορτῶν ἑορτὴ, καὶ πανήγυρίς ἐστι τῶν πανηγύρεων, ἐν ᾗ εὐλογοῦμεν Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Δεῦτε οἱ πιστοὶ ἐν Δακίᾳ θεᾶσθε, τὴν θείαν εὐφροσύνην, ἐν τῷ λαμπρῷ τὰ νῦν θρόνῳ. καθημένην σεμνῶς, καὶ κραυγάζουσαν τοῖς Πᾶσι καὶ λέγουσαν, ἰδοὺ ἡ σοφία συνῆλθε τῇ δυνάμει.

Ἆρον κύκλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου σεπτὴ Δακία· ἰδοὺ γὰρ ἡγεμών σοι λαμπροφεγγὴς ἐληλύθη, ἐκ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ θαλάστης καὶ ἑώας τὰ τέκνα σου, ἐν σοὶ συναθροίζων, Χριστὸν ὑπερυψοῦντα.

Πάτερ Παντοκράτορ, καὶ Λόγε καὶ Πνεῦμα, τρισὶν ἑνιζομένη ἐν ὑποστάσεσι φύσις, ὑπερούσιε καὶ ὑπέρθεε, φυλάξαις ἀκλόνητον ἐν τοῖς ἡγεμόσι, Βλαχίας τὸν προστάτην.

Ὠδὴ θ'.

Φωτίζου ἀγάλλου Οὐγγροβλαχίας ὁ λαὸς, ἡ γὰρ δόξα Κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνέτειλε· χόρευε νῦν, καὶ εὐφραίνου λαμπρῶς, σὺ δὲ λαμπρὲ κοίρανε ἀγάλλου, δικαιοσύνης τὸ ἄγαλμα.

Ὦ πράος ὢ φίλης, ὢ γλυκυτάτης σου φωνῆς, τῶν κακῶν καθαιρέτη ἐπηγγείλω ἔσεσθαι, μέχρι τερμάτων αἰῶνος τοῦ σοῦ· ἣν οἱ Πιστοὶ ἄγκυραν ἐλπίδος, κατέχοντες ἀγαλλόμεθα.

Oda VII.

Cel ce a liberat pre tinerĭ din cuptor și cu putere mare a scăpat pre Valahĭ de suferința cea grea a nedreptățeĭ, se îmbracă cu ornamentul de veselie, singurul bine-cuvêntat D-ḑeul părinților și prea glorificat.

Femeĭ cu bărbații dănțuiți și vĕ bucurați astă-ḑĭ, căcĭ am dobândit pre augustul Domn ce-l doriam, principe de la D-ḑeŭ cel viŭ, arĕtător de recunoștință pre carele voĭ închinătorĭ a luĭ Christos bine să-l vestiți.

Serbăm perirea rĕutățeĭ, nimicirea sarcinilor și începutul alteĭ vieți de dreptate, și săltând lăudăm pre causatorul, singurul bine cuvêntat D-ḑeul părinților și prea glorificat.

Ca un adevĕrat pios și ĭubitor de D-ḑeŭ, acest duce mântuitor și luminos, este însuși instruitor ḑileĭ ceĭ luminate a ĭertăreĭ; prin tr'însul decĭ cu dreptul și pios a strĕlucit tuturor lumina cea prea strĕlucitóre.

Oda VIII.

Acéstă dorită și dréptă ḑi, una din sâmbete, împĕrătésă și dómnă, serbătóre a serbătorilor și solemnitate este solemnității, în care bine-cuvêntăm pre Christos în vecĭ.

Veniți credincioșilor de vedeți în Dacia divina bucurie mărește șeḑênd în tron cel acum luminat, strigând tuturor și ḑicênd: Iată înțelepciunea s'a unit cu puterea.

Rĕḑică împregiur ochiĭ augustă Dacie; că ĭată Domnitorul tĕŭ a venit strĕlucitor de lumină, adunând în tine de la apus și méḑă-nópte, de la mare și rĕsărit pre fiiĭ tĕĭ, cariĭ prea înalță pre Christos.

Părinte a-tot-ținitorule, Cuvinte și Spiritule, fire unită în treĭ ipostasurĭ, supranaturală, prea divină, păzește neclătit între principĭ pre protectorul Valahieĭ.

Oda IX.

Luminézã-te, veselește-te poporul Ungro-Valahieĭ, că gloria Domnuluĭ preste tine a rĕsărit; dănțuește acum și te bucură strălucit; veselește-te și tu strălucite principe, podóba dreptățeĭ.

O voce blândă, amică și prea dulce, tu aĭ promis să ne fiĭ stĕrpitor de rele, până la terminele véculuĭ tĕŭ; de care credincioșiĭ

www.dacoromanica.ro

Ὦ ὕψιστε κράντος, ὦ Παμφαέστατε Χριστὲ, ὦ σοφία καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ καὶ δύναμις, δίδου ἡμῖν ὑγιέστατον καὶ ἀστεμφῆ, τὸν καθηγεμόνα τὸν μέγαν, τοῦτον Νικόλαον.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν στίχοι καρκηνικοί.

Ὁ πάνυ Ναὸν νωμῶν, νόα νῦν ἄπο
ἀμαθίας ἄλεν, ἴν ἐλάσαι Σαμὰ
νόσων ἀπόρων, νωρῶν νώροπ' ἄνοσον·
ἀρχικὰ Σωτὴρ ἄρα ρητῶς ἃ κιχρᾷ,
ἄρδε νόμιμον Ἄννα νόμιμον ἔδρα.

Ἡ ἐξήγησις.

Ὁ σφόδρα τὸν Ναὸν τοῦ Θεοῦ ἐπιμελούμενος, τὸν νοῦν τώρα μακρὰν ἀπὸ τὴν ἀμάθειαν ἐδίωξε, διὰ νὰ διώκῃ συχνᾶ τὴν ἀσθένειαν τῶν πτωχῶν, ἤγουν τὴν πτωχεῖαν, κάμνωντας τὸν νοῦν λαμπρὸν, ἄνοσον, δυνατόν. Ὦ Χριστὲ Σωτὴρ βασιλεῦ, αὐθεντικὰ, ἤγουν πλούσιε, εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ δίδει ἐλεεῖ ὁ Αὐθέντης αὐτὸς· λοιπὸν πότιζε, πολυπλασίαζε δηλαδὴ τὸν δίκαιον τοῦτον Αὐθέντην δίκαιον εἰς τὸν Χρόνον του.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν ὁμηρόκεντρα.

Ἵστω νῦν τάδε γαῖα, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
πάντῃ ὥς τοι φοῖβε νόμος βεβλήαται ὠδῆς
ἠ μὲν ἀν' ἤπειρον ποστὶ τρόφον, ἡ δ' ἀνὰ νήσους·
πᾶσαι δὲ σκοπαί τοι ἄδον, καὶ πρώονες ἄκροι
ὑψηλῶν ὀρέων, ποταμοὶ θ' ἅλαδε προρρέοντες,
ἀκταὶ τ' εἰς ἅλα κεκλιμέναι, λιμένες τε θαλάσσης,
ἀνδράσιν ὅττι πελεις περιτιμήεις τε, μέγας τε,
πάντας ἐπ' ἀνθρώπους ἐπειὴ πολυώνυμος ἔπι·
μοῦσαι μὲν διὸ πᾶσαι ἀμοιβόμεναι ὀπῇ καλῇ,
αὐτὰρ εὐπλόκαμοι χάριτες, καὶ εὔφρονας ὥρας,
ὕμνον ἀείδουσι, θέλγουσι δὲ φῦλ' ἀνθρώπων·
πᾶσαν τοίνυν ἴδιο χάριν, τέρψαιο δὲ θυμόν·
ἀεὶ τιμήσαιο διαμπερὲς ἤματα πάντα,
ἀντιδοίησιν ἴλαε. δικαιοτάτων ἀγὲ φωτῶν,
χάρμα μέγ' ἀνθρώποισι, κακῶν τ' ἐλατὴρ ὀδυνάων,
καὶ μάκαρ, εὐμενὲς ἦτορ ἔχων, πένησιν ἀρωγὲ,
θεσπέσιε, γλυκερὴ σοῦ ἀπὸ στόματος ῥέει αὐδὴ,
μουσῶν, καὶ χαρίτων καλὸν χορὸν ἀρτυνέων γε·
θνητοῖς δ' ἀνθρώποισιν ὅδ' ὄλβιος, ὄγκεν σὺ θυμῷ
πρόφρων τιμήσεις, τῷ δ' ἄφθονα πάντα πάρεστι·
βρίθει μὲν ἡ ἄρουρα φερέσβιος, ἡ δὲ κατ' ἀγροὺς

ne bucurăm, avêndu-te ancoră de speranță.

O prea înălțate Dómne, o prea luminate Christóse, o înțelepciune și cuvinte a luĭ D-ḑeŭ și putere, dă-ne nouĕ prea sănătos și nebântuit pre acest mare domnitor pre Nicolaĭ. [146])

VERSURĬ CARCINICE

(Saŭ care dupre mersul raculuĭ în grecește cetite de la stânga spre drépta și îndĕrept dau tot aceleaș cuvinte și sens).

Tot ale aceluia către acelaș.

Cel ce se îngrijește fórte de temple, șĭ-a îndepărtat mintea de la ignoranță, ca să îndepărteze adesea bólele lipsiților, făcêndu-șĭ virtutea minței nebolnăvicĭósă; o împĕrate Mântuitorule, domnești sunt darurile ce espres le face Domnitorul, pre care întărește-l ca pre un drept în tronul cel drept.

(Aceste versurĭ carcinice le-a parafrasat însuș autorul, înțelegênd că din causa concisiunei și a cuvintelor cu sens alterat, nu putea fi pricepute de alțiĭ.)

VERSURĬ OMEROCENTRICE

(Saŭ culeș din Omer).

Spre lauda luĭ Nicolaĭ Mavrocordat tot de Georgie Trapezuntiu.

Să știe acum aceste pămêntul, și désupra cerul cel larg, că modul cântăreĭ tale, Febe [147]), s'a respândit pretudindenea preste continentul cel de junice nutritor și preste insule. Te cântă tóte priveliștele, și culmele estreme ale înalților munți, rîurile curgĕtóre în mare, țĕrmurile înclinate la mare și porturile mărei, că eștĭ prea onorat și mare între bărbați, căcĭ preste toți ómenĭĭ eștĭ maĭ renumit. Pentru care tóte musele alternând (preschimbându-se) cu frumósă vóce, încă și grațiele cele cu plete frumóse și órele nopțeĭ îți cântă imne, și fermecă némurile ómenilor. Decĭ fie să veḑĭ tot gratitudinĭ, să-ți înveseleștĭ sufletul, să fiĭ pururea onorat în tóte ḑilele, tu blândule cu ceĭ protivnicĭ, conducĕtorule al bărbaților celor drepți, bucurie mare ómenilor și persecutător de rele suferinți; și o fericite, cu inimă milósă ajutătorule al sĕracilor; divinule, din gura ta curge vorba dulce, în cât formézĕ cor frumos de muse

www.dacoromanica.ro

κτήνεσιν εὐθηνεῖ, οἶκος δ' ἐμπίπλαται ἐσθλῶν,
σοῦ γάρ τοι θυμὸς πρόφρων, καὶ μῆτις ἀρίστη,
ἕς τ' οὖν ὕδωρ τε ῥέῃ, καὶ δένδρεα μακρά τε θήλῃ,
ἠέλιός τε ἀνιὼν λάμπῃ, λαμπρά τε σελήνη,
καὶ ποταμοὶ ῥέουσιν, ἀνακλύζῃ δὲ θάλατσα,
σῦλε τε, καὶ μέγα χαῖρε, θεὸς δέ τοι ὄλβια δοίη·
δὸς μάκαρ εἰρήνης τε μένειν ἐν ἀπήμοσι θεσμοῖς,
δυσμενέων προφυγόντα μόθον, κῆρας τε βιαίους·
ἀθάνατον τ' εἶναι, καὶ ζώειν ἤματα πάντα,
ῥηϊδίως αἰῶνα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν,
εὔκηλον διάγοντα ἑνισφετέρῃσι δόμοισι·
δὸς τῷ τοι χαίροντι ἐς ὥρας πάντας ἱκέσθαι,
ἐκ δ' αὖ ὡράων εἰς πολλοὺς ἐνιαυτούς. 34

și de grațiĭ. Ferice de acela dintre omenĭ muritorĭ, pre care sufletul tĕŭ voios l'ar onora, aceluia tóte îĭ sunt în abondență: țarina cea dătătóre de ale vieței îĭ îmbelșugată, câmpiele abundéză de animale și casa plină de cele bune; căcĭ sufletul tĕŭ îĭ este favorabil și gândul prea bun. Decĭ până când apa ar curge, și înalțiĭ arborĭ ar înflori, sórele rĕsărind și luna lucitóre ar strĕluci, rîurile ar curge și marea s'ar învălui, fiĭ sănătos și multă salutare, ĭar D-ḍeŭ să-țĭ dea tóte fericirile! Fă fericite, să petrécă în dispositiunĭ de pace neturburate, evitânduĭ lupta cu dușmaniĭ și restriștele violente, să fie nemuritor și să trăéscă îndilit ușor petrecêndu-și în anĭ deplinĭ vécul liniștit în palatele sale. Fă ca cel ce salutéză să ajungă în óre pre toțĭ și ĭarăș din óre la mulțĭ anĭ.

(Acésta poesie este un conglomerat de versurĭ din imnile luĭ Omer la Apolon, Ermes, Efest, Dionis.)

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτόν.

Σῶσαις ὑψιμέδον, φαεσίμβροτε. ἄφθιτε, Σῶτερ·
ἐνδικαίως διέποις τ' ἀστεμφέα κράντορα θεῖον,
κοίρανον εὐσεβέα, στάθμην σοφίῃ ἀριγνώτῳ,
ἰδιοσύνῃ θ' ἁπάσῃ θείοις τ' ἐνὶ δόγμασιν ὄντως.
νηφάλιον Νικόλαον, νηπενθέα, νηοχαρῆα.
ἱλαρὸν, ἰσχυρόβουλον, ἰθύντατον, ἱμερόεντα,
κοσμιον, κλειτογενῆ, καλλιστεφέα, κλυτιάδην,
ὄρχαμον, ὀρθόπολιν, ὀλβιστὴν, ὀλβιόδωρον,
λαμπρακυγῆ, λαμπτῆρα, λιγυρὸν, λαμπετόωντα,
ἄσμενον, ἀνθεμόεντα, ἀγακλυτὸν, ἀστερόεντα,
ὄλβιον, ὀβριμέργον, ὁμόγνιον, οὐρανομύστην,
σώφρονα, σεμνότατον, σειρήνων, σεμνολόγημα·
ῥοῦσον δὴ θεράποντ' ὑψίθρονε σὸν Νικόλαον,
οὐγκροβλόχωνμέγ'ἄϊσμα,φάντατονεὐμβροναφῶτα,
ὀνίδιμον ἡγεμόνεσι, σοφώτατον ἔξοχα πάντων,
τέλεσσον ἐς λυκάβαντας ἐν εὐποτμίᾳ,καὶὑγείᾳ. 16

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Αὐθέντην Κωνσταντήνβοδα, υἱὸν τοῦ Νικολάου βοδα διὰ στίχων λεοντίων.

Ἐν τῇ συνέσει Δυναστοῦ
τῇ τοῦ κοιράνου φρονήσει
οὕτω σαυτοῦ τῇ συνέσει
Ἡ γὰρ σαυτοῦ ὑψιλότης
ζητήσει δικαιοσύνην,
ὡς ὢν υἱὸς τῆς εἰρήνης
Ἀρχαὶ, τιμαί τε καὶ θρόνοι
ἡ δ' ἀρετὴ ταῦτα πάντα
διὸ κεκόσμηκας Κράτορ
Ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ,
σὺ δὲ κοιράνων ἀκρότης
ἐν τῷ Θεῷ διαμένεις,
Ἐν τῇ τοῦ βίου κοιλάδι
τοὺς οὐρανίους λειμῶνας
ὡς πέλων τῆς εὐσεβείας

ἡ πόλις οἰκοδομεῖται·
τὰ πλήθη εὐδοκιμοῦσι·
Οὐγκροβλαχίας εὖ ἔξει.
ἀεὶ ἐργάσεται κρίμα,
πραότητα καὶ εἰρήνην,
τοῦ εἰρηνάρχου δεσπότου.
τὴν ἀρετὴν οὐ κοσμοῦσι.
κατακοσμεῖ θαυμασίως,
ἣν εἴληφας κοιρανίαν.
ἐν τῷ Θεῷ πάντως μένει·
σχὼν τὴν ἀγάπην πρὸς πάντας
καὶ ὁ Θεὸς ἐν σοὶ μένει.
στρεσόμενος ἐναρέτως,
σαυτῷ προπαρασκευάζεις,
τὸ εὐκλεέστατον ἄνθος.

www.dacoromanica.ro

Θεὸς ἁπάντων Δεσπότης
αὐτὸς ἰθύνειε ταύτην
ἐς πανευδαίμονας πλείστους

Πηγὴ σοφίας ὑπάρχων,
τὴν πάρεδρον αὐτοῦ θρόνου,
ἵνα καλῶς καὶ πανσόφως

Ἀκράδαντον ἐν τῷ θρόνῳ
ἀκύμαντον ἀστεμφέα,
διατηρῇ τὸ θεῖον

Ἀντιτιμένους δὲ πάντας
ὑπὸ ποσὶ τοῖς ἐκλάμπροις
συντρίψειε κατὰ κράτος

Ἥλιος ὥσπερ ἀνίσχων
κἀκεῖθεν ἐπιδημήσας
νῦν ἐρραπλοῖς τὰς ἀκτίνας

Ἥλιος ὄντως ὑπάρχεις
ὡς ἀρεταῖς ἐστιλβένος,
ὡς ἀθυμίας τὰ νέφη

Φωστὴρ καθάπερ ὁ μέγας
τὸν δὲ περίγειον κόσμιον
ζωὴν παρέχων τοῖς ζώοις,

Οὕτως ὁμότροπε κείνῳ,
ἀπάραις τῆς Κωνσταντίνου,
τῶν ὀρθοδόξων τὰ πλήθη

Θεὸς ὁ πάντων Δεσπότης
ζυγοῖς δικαίας προνοίας
ἀνέδειξέ σε ποιμένα

Στόματα νῦν τῶν ῥητόρων
πρὸς ἔπαινόν τε καὶ δόξαν
τῶν σῶν μεγίστων χαρίτων,

Ὄρθρος λαμπρὸς ἀνεφάνης
φαίνωντε, καὶ περιθάλπων
ἀκτινοβόλους ἐκπέμπων

Οὐρανὸς ἀκούετο
ὁ Παντοκράτωρ Δεσπότης
τέθηκε νῦν θαυμασίως

Πέπαυται νῦν ἀθυμία,
ἀνέτειλεν εὐθυμία,
τοῖς οὖσιν ἐν τῇ Δακίᾳ,

Ἵλεως, πρᾶος, εὐγνώμων,
ἡδυεπὴς συμπαθής τε,
πατὴρ καθάπερ φιλόπαις

ὁ δοίς σοι τὴν ἐξουσίαν,
φυλάττοι, καὶ διεξάγοι
λυκάβαντας μετ' εἰρήνης.

χαρίσαιτό σοι σοφίαν
τὴν θείαν, καὶ ὑπερτάτην,
τὸ ποίμνιον διοικήσης.

Οὐγκροβλαχίας ἁπάσης,
πανεύθυμον, ὑγιέα,
τὸ σὸν περίδοξον κράτος.

ἐν σώμοις, καὶ ἀσωμάτοις
ὦ κράτιστε ἡγεμόνων,
Θεὸς ὁ δούς σοι τὸ κράτος.

τῆς πόλεως Κωνσταντίνου,
ἐς πατρικὸν τὸν σὸν θρόνον,
τοῖς πᾶσι τῆς εὐποιΐας.

ὡς χάρισι χρυσαυγίζων,
ὡς βρύων εὐεργεσίαις,
τῳόντι διασκεδάζων.

αὐγάζει καὶ περιθάλπει
μαρμαρυγαῖς χρυσολάμπροις,
καὶ τοῖς φυτοῖς τε καὶ χλόαις.

πανέκλαμπρε Κωνσταντῖνε,
θάλποις ταῖς σαῖς εὐποιΐαις
τῶν ὑπὸ σὴν ὄντων χεῖρα.

κηδόμενος τοῦ ποιμνίου,
τῆς ἀνωτάτω, καὶ θείας
τῶν πατρικῶν ἐκλογάδων.

καὶ κλάδοι φιλοσόφων
κινοῦνται πάνυ προθύμως
ὧν δέδοκέ σοι τὸ θεῖον.

τοῖς πλήθεσιν Οὐγκροβλάχων
αὐτόχθονάς τε καὶ ξένους,
τῶν δωρεῶν θαψιλείας.

ἐνωτιζέσθω ἡ γαῖα,
τὸν λύχνον τὸ φωτοφόρον
ἐπὶ τὴν ὄντως λυχνίαν.

οἴχεται νῦν δυστυχία,
ἀνέλαμψε εὐτυχία
καὶ πάσῃ Οὐγκροβλαχίᾳ.

καὶ τῶν πταιόντων συγγνώμων.
καὶ χριστομίμητος πέλεις,
φιλόστοργος, φιλοικτίρμων.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν διὰ στίχων πολιτικῶν.

Ὁ παντοκράτορ Κύριος, πηγὴ ἡ τοῦ ἐλέους,
οὐσία ὑπερούσιος, τῶν αἰτιῶν αἰτία,
ἡ χάρις ἡ πανάφθονος, τῶν οἰκτιρμῶν τὸ πλῆθος,
τῆς εὐσπλαγχνίας πέλαγος, τῶν ὄντων ἡ ὀντότης,
εἰδῶς τὴν σὴν εὐσέβειαν τὴν ἀστεμφῆ καὶ θείαν,
ὦ ἡγεμόνων κράτιστε, ὦ ἡγεμόνων δόξα,
κοίρανε θεοκόσμητε, μέγιστε Κωνσταντῖνε·
καὶ ὡς τυγχάνεις ἄριστος πλήρης τῆς εὐλαβείας,
ἄγαλμα πανυπέρλαμπρον, χαρίτων πεπλησμένων,

www.dacoromanica.ro

πηγὴ ἡ χρυσορρύουσα τὰς Θεαρέστους πράξεις,
καὶ εὐποιΐας δαψιλεῖς, καὶ ἀγαθοεργίας
λειμὼν πανευθαλλέστατος, Θάλλων ταῖς εὐποιΐαις,
ταμεῖον τὸ χρυσόῤῥυλον τῶν δωρεῶν τῶν Θείων,
ἔσοπτρον τὸ ἀγνότατον, ἐντρέφων Θεῖον φόβον,
τῶν ἡγεμόνων κορωνὶς τῶν πανεκλαμπροτάτων,
πάντων φροντιστικώτατος ξένων, καὶ αὐτοχθόνων,
πραότατος, πανέκλαμπρος χριστομιμήτοις ἔργοις,
στέμμασι πλείστοις ἀρετῶν κατακεκοσμημένος,
πράξεσιν αἰθερίαις τε, καὶ ὑψηλαῖς, καὶ Θείαις,
πανεύφημος, πανένδοξος, τῶν πάντων εὐεργέτης,
καὶ ὡς ῥιζόθεν ἐκτεμεῖς γενναίως καὶ προθύμως,
πράξεις αἰσχρὰς, καὶ ῥυπαρὰς, καὶ πᾶσαν ἀδικίαν,
δόγματα τὰ ἀλλότρια τῆς φαύλης δυσσεβείας,
ἀποδιοπομπούμενος, ὡς ὄχεων ἀγέλας·
καὶ κυβερνήσεις ἐμμελῶς τῶν εὐσεβῶν τὰ στίφη,
ὡς ἱμερόεις, ὡς λαμπρὸς βλαστὸς τῶν ἡγεμόνων,
κλάδος πανευθαλλέστατος ἐξ ἀγαθῆς τῆς ῥίζης,
τῆς εὐσεβείας ἄγαλμα, ἀστὴρ δικαιοσύνης
παμφαεστάτη ἡ ἀκτὶς ἡλίου τοῦ πανσόφου,
τοῦ Νικολάου τοῦ κλεινοῦ, τοῦ πρώην ἡγεμόνος,
ἀνθ' ὧν ὁ μέγας ἥλιος ὁ τῆς δικαιοσύνης,
Θεὸς, ἡ πάντων τῶν καλῶν πρωταίτιος αἰτία,
ὕψωσεν, ἀνεβίβασεν εἰς Θρόνον τῆς Βλαχίας,
σὲ τὸν πανευσεβέστατον υἱὸν τῆς εὐλογίας,
ἵλεων, εὐμενέστατον, χαρίεντα, καὶ πρᾶον,
τὴν πατρικὴν δικαίως σοι παρέσχε λαμπραυγίαν,
δικαιοσύνης τῆς σεπτῆς ὡς πέλων ἡ ἀκρότης,
τοὺς ἀντιπάλους ἅπαντας, καὶ τοὺς ὑπεναντίους
κατατροπώσας εὐῤῥενῶς ὑπὸ ποσί σου κράτορ·
ὅστις ὡς πέρυκε δοτὴρ τῆς σῆς ἡγεμονίας,
ζυγοῖς δικαιοσύνης τε παρέσχε σοι τὸ κράτος,
οὕτω διαφυλάξοι σε πανεύτυχον καὶ σῶον,
ἐν τῷ ὑψίστῳ καὶ λαμπρῷ Οὐγγροβλαχίας Θρόνῳ,
τῶν ἐναντίων νικητὴν, καὶ ἐνεδρῶν τῶν τούτων,
ἐν παμπληθέσιν ἔτεσιν, ἐν κύκλοις πολλῶν χρόνων,
ὡς Ἡρακλέους μιμητὴν κατὰ τῆς ἀδικίας,
ἢ μᾶλλον χριστομίμητον ἐν τοῖς δικαίοις ἔργοις,
ἀνατροπέα τῶν δεινῶν, καὶ φαύλης πολιτείας,
ἵνα τοὺς λύκους τοὺς δεινοὺς ὀλέσῃς κατὰ κράτος,
καὶ σὺν αὐτοῖς ἀγεληδὸν πᾶν εἶδος αἰσχρουργίας·
καὶ ὡς ποιμὴν πανάριστος, Θεοσεβὴς, καὶ Θεῖος,
τὴν θείαν ποίμνην τοῦ Χριστοῦ, τῶν εὐσεβῶν τὰ πλήθη,
εἰσάξῃς πρὸς παναριστον νομὴν εὐθυδικίας,
ἀπαλλαγῆς τε τῶν χρεῶν, καὶ μεγαλοδωρίας·
ὁ δὲ Παντάναξ ὁ Θεὸς Παμβασιλεὺς καὶ πλάστης,
κρατήνοι, στερεώσειε τὴν σὴν ἡγεμονίαν
εἰς παμπληθεῖς λυκάβαντας, ἐν κύκλοις πολλῶν
χρόνων
πανευτυχῆ, εὐδαίμονα, ἀκράδαντον, καὶ
Θείαν. 58 [148])

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Ἄρχοντα Καμαράσιν
Ἰωάννην.

Δέχου πανένδοξε ἀνδρῶν Σκαρλάτε Ἰωάννη,
ἀρχιταμία φίλτατε, καὶ κηδεστὰ οἰκεῖε
τοῦ σοφωτάτου κρατιοῦ αὐθέντου Νικολάου,
τό δε τὸ πονημάτιον, ἀναγραμματισμόν μοι
τοῦ σοῦ σεμνοῦ ὀνόματος εἰς μνήμην αἰωνία.
(ἀρχιταμίας, καμαράσης, κηδεστὴς, γαμβρὸς).

Ἴν' ἄνω ᾖς.

Ἴν' ἄνω ᾖς παρὰ Θεοῦ τιμαῖς τε καὶ ἀξίαις,
ἵνα τερφθῇς ἐν οὐρανῷ ὁμοῦ μετὰ δικαίου,
ὑπὸ Θεοῦ τετίμισας, καὶ δόξης ἀπολαύεις,
καὶ ἀπολαύσεις ἐς ἀεὶ ἀπείρονας εἰς χρόνους.

Σὴν ναίω.

Σὴν ναίω χάριν ἔνδοξε, καὶ δαψιλῶς λαμβάνω
τὰς χάριτας ἑκάστοτε σὺν πλείστοις ὁμοῦ ἄλλοις·
χαριτοβρύτην, χαριστὴν, καὶ μέγαν δωροδότην
πεποίηκέ σε ὁ Θεὸς, ὁ κηδεμὼν ἁπάντων.

Νῷ ἂν ᾖς.

Νῷ, καὶ φρονήσει ἀκριβεῖ, καὶ λίαν ἐχεφρόνως
πορεύῃ ἂν τὸ στάδιον τὸ τοῦ παρόντος βίου.
ἐμμένων ἀμετράτεπτος τοῖς ἀγαθοῖς, οἷς ἔχεις,
καὶ προστιθεὶς ἄλλ' ἀγαθὰ ἐπὶ τοῖς προλαβοῦσι.

Νῷ ναίῃς.

Σὺν νῷ οἰκήσιας ἀεὶ σὺν νῷ γε καὶ διάξεις,
ὅποι περ ἂν σὺ πορευθῇς, ὑπάρχων ἐστεμμένος
ταῖς χάρισι, ταῖς δωρεαῖς, καὶ ταῖς εὐεργεσίαις,
αἷς καθ' ἑκάστην κέχρησαι, εὐεργετῶν τοὺς πάντας.

Σιὼν νῆα.

Ὡς τινας νῆα ἀρετὰς ὀχούμενος, ἐντεῦθεν
πρὸς τὴν Σιὼν ἀνάδραμε τὴν ἄνω, τὴν ἐν πόλῳ.

Σαίνων ᾖ.

Σαίνων, περιποιούμενος τοὺς ἅπαντας ὑπάρξει
ὁ Ἰωάννης ὁ κλεινὸς, τῶν εὐγενῶν ἡ δόξα.

Αἴνων ᾖς.

Ἀεὶ ἐπαίνων, καὶ τιμῶν, ταῖς ἀγαθοεργίαις
ὑπάρχεις ἀξιούμενος, ὡς τὰ ἐπαίνου πράττων.

Ναῶν ἷς ᾖ.

Υἱός τε χαριτόκομος, υἱὸς τῆς εὐσεβείας,
δύναμις πάντως πέφυκε Ναῶν τῶν σεβασμίων.

Ἄνω ἴσην.

Ἄνω πορείαν τὴν στενὴν, ἴσιν ἀπαραβάτως
ἀδεῶς τρέχεις, ἐντελῶς, τὰς ἐνδολὰς φυλάττων.

www.dacoromanica.ro

Ἴσην νάω.

Ἴσην δικαίαν τὴν ὁδὸν τοῦ βίου διατρέχων,
ἴσην καὶ τὴν πρὸς οὐρανόν, φησὶν, ἐγὼ ἀνέλθω.

Ἴσην ὦαν.

Δικαίως ταύτην τὴν ζωὴν τὴν κάτω κεκτημένος,
δικαίως πρὸς οὐράνιον λειμῶνα κατοικήσεις.

Ἄσων ἠνί.

Ἰδοὺ κἀγὼ σὺν ἅπασιν, ὁρῶν τὰς εὐποιΐας,
αἰνέσω προτεθύμημαι τὸν μέγαν Ἰωάννην.

Ἄσων νηΐ.

Πᾶς τις ἐνωτιζόμενος τὰς πράξεις τὰς ἐνθέους,
καὶ ἐν νηὶ προσέρχεται ἰδεῖν, καὶ ἐπαινέσαι.

Ἄ ὤνησιν.

Βαβαὶ μεγίστην ὤνησιν πολλῶν πτωχῶν, καὶ δούλων
τὸν δὲ Θεὸς ἐξέπεμψε, τῶν εὐγενῶν τὸ κλέος.

Ἰωνᾶς ἦν.

Καὶ ἦν, καὶ ἔσται ἐς ἀεὶ πλήρης τοῦ Θείου ζήλου,
πανευλαβὴς, πανευσεβὴς, ὡς Ἰωνᾶς ὁ Θεῖος.

Ἀΐων νῆς.

Ἀκούων σὺ τῶν ἐντολῶν, φωνῶν τε τῶν πενήτων
πλεύσεις καλῶς, καὶ εὐσταλῶς εἰς οὐρανοῦ λιμένα.

Ἴσα νηῶν.

Τὰ ἴσα δικαιώματα Ναῶν τῶν τοῦ Κυρίου
ἐς σὴν ψυχὴν συνήθροισας πολλῇ τῇ δαψιλείᾳ.

Ἀΐων σήν.

Ἀκούων ἕκαστος τὴν σὴν μεγίστην προστασίαν,
καὶ δαψιλῆ τὸν ἔλαιον, προσέρχεται προθύμως.

Ἄνω ἶς ἦν.

Ἄνω ὑπάρχων τῇ τιμῇ, ἄνω καὶ τῇ ἀξίᾳ,
ἀνώτατος, καὶ δύναμις τοῖς ἔργοις ἐγεγόνει.

Νησῶν Ἰ.

Ἴα τὰ κατορθώματα πανεύοσμα τυγχάνει
νησῶν, καὶ χέρσου, καὶ παντὸς τοῦ περιγείου κόσμου.

Ἰάσων ἦν.

Ἰάσων παναλκέστατος, ὁ νοητὸς καὶ Θεῖος
Αἰήτην τὸν πολέμιον ὀλέσας κατὰ κράτος

Ἴων ἧς ἄν.

Τῶν Ἴων εὐοσμώτερος, καὶ πάντων τῶν ἀνθέων
ταῖς αἰθερίαις πράξεσι τυγχάνεις παραδόξως.

Σάων ἠνί.

Ἰδοὺ τελέθεις ἀγαθὸς, τοῖς πλείστοις εὐεργέτης,
σώζων, φυλάττων, εὐποιῶν, ἀόκνως περισκέπων.

Ἂν νῆς Ἰω.

Ἕκαστος ἐκκηλούμενος ταῖς ἀγαθοεργίαις,
ἔφησεν ἂν πανεμμενῶς, ὅπη περ ἂν ἀπίῃς,
κἀγὼ σὺν σοὶ πορεύσομαι. κράτιστε εὐεργέτα.

Ναίω ἧς.

Ὡς ἄριστος, ὡς δίκαιος, οἰκήσαις ἂν εἰρήνῃ,
τοῖς πᾶσιν ἀγαπώμενος, ἀπόβλεπτος τοῖς πᾶσι.

Νάων ἴης.

Ταῖς παναρίστοις πράξεσιν οἰκήσιον ἀπελεύσῃ
μετὰ τοῦ βίου στάδιον ἐς οὐρανοῦ παστάδα.

Ἂν αἰνῇς.

Ὑπάρχων εὐμενέστατος, πραότατος, ἡ δύς τε
αἰνέσεως, φιλήσεως τοὺς σοὶ οἰκειωθέντας.

Σιὼν ὠνῇ.

Εὐχαῖς, καὶ πίστει εὐσεβεῖ, καὶ πράξεσιν ἐνθέοις
ὠνεῖται εὐμαρέστατα Σιὼν τὴν οὐρανίαν.

Σινᾶ Νηῷ.

Μεγίστην τὴν εὐλάβειαν προσφέρει Θαυμασίως
ἐν τῷ Ναῷ τῷ τοῦ Σινᾶ, ὡς ὄντι ἐν τῷ ὄρει,
ἐν ᾧ Θεὸς ἐτέλεσε παράδοξα Θαυμάτων.

Σιὼν ἂν ἦ.

Σιὼν ἂν ὀνομάζοιτο ψυχὴ ἡ τρισολβία
τοῦδε τοῦ τρισευδαίμονος Σκαρλάτου Ἰωάννου,
ὡς οὖσα οἰκητήριον Θεοῦ τοῦ παμμεγίστου.
Ναὸς γὰρ πέλεται Θεοῦ ὁ ἀρετὴ σοφίσας.

Ἀνίους ὤν.

Τῆς λύπης δὲ γενόμενος θανάτῳ τῆς συνεύνου,
χαρᾶς ἀπείρου ἔμπλεως μετέπειτα γενήσῃ·
ἢ τοὺς ἀνίης τῆς πικρᾶς τῇ τύχῃ γεγονότας
χαροποιῶν, καὶ κυβερνῶν, εἰ ταύτης καθαιρέτης.

Ἰάσῃ νῶν.

Τὰς ἀθυμίας τὰς πικρὰς, ἐλλείματα, καὶ τύχας
ἡμῶν ἰάσῃ ἔνδοξε συχναῖς εὐεργεσίαις.

www.dacoromanica.ro

Ἰῶν ἂν ἧς.

Μόνος ἂν ἧς ἀνάπλεως παντοδαπῶν χαρίτων,
ὡς μόνος τὰ τῆς χάριτος ἀεὶ τελῶν ἐκθύμως.
Πρὸς τούτοις ἐπταγραμμάτων τὸ ὄνομα τυγχάνει
σοῦ τοῦ ἐνδόξου καὶ κλεινοῦ, ὡς πᾶσι καθορᾶται.
Μυστηριώδης ἀριθμὸς ὁ τοῦ Ἑπτὰ τυγχάνει
ἀνθ' ὅτου καὶ ἐξύμνηται ἀνδράσι τοῖς πανσόφοις.
Ἑπτὰ γὰρ καθεστήκασι τοῦ οὐρανοῦ Πλανῆται.
Ἑπτὰ δὲ κλίμασι ἡ γῆ διήρηται ἐντέχνως.
Ἑπτὰ τὰ αἰσθητήρια τυγχάνουσιν ἀνθρώπου.
Ἑπτὰ δὲ καθεστήκασι καὶ πᾶσαι αἱ κινήσεις.
Ἑπτὰ καὶ τὰ φωνήεντα ὑπάρχει τῶν γραμμάτων.
Ἑπτὰ δὲ καὶ τὰ μόρια, ἐπίτασιν δηλοῦντα·
καὶ δὶς ἑπτὰ τυγχάνουσιν αἱ στάσεις τῶν ρητόρων,
Ἑπτὰ καὶ τὰ χαρίσματα τοῦ Πνεύματος τελοῦσι·
Ἑπτὰ δ' αὖ στυλοις ἥδρασται ὁ τῆς σοφίας οἶκος·
Ἑπτὰ δὲ τὰ μυστήρια τελοῦσι ἐκκλησίας·
Ἑπτάκις τῆς ἡμέρας τε αἰνοῦμεν τὸν Δεσπότην·
καὶ λύσιν ἐξαιτούμεθα ἡμῶν ἀμπλακημάτων·
τοιούτου τοίνυν τετευχὼς ὀνόματος τιμίου,
καὶ αἰθερίοις πράξεσιν ὑπάρχων ἐστεμμένος,
ὡς ὄρνις οὐρανόθρεπτος, πέλεια χρυσοπτέρυξ,
γενναίως ἀναπτήσεως ἐς οὐρανοῦ λειμῶνα
μετὰ βαθὺ, καὶ λιπαρὸν, πανεύδαιμον τὸ γῆρας. 106
Ἔχει καὶ ἄλλους εἰς αὐτοὺς τοὺς δύο ἡγεμόνας στίχους, καὶ τοὺς ἄφηκα διὰ βραχυλογίαν· ἔχει καὶ παραινετικὰ τετράστιχα, τἄφηκα καὶ αὐτὰ, δὲν τὰ ἔγραψα, καὶ γράφω τὰς ἐπιστολὰς, ὁποῦ ὁ μακαρίτης ζῶντας σεμέμα ἔγραψε, καθὸ γραφῆς ἀξιας διὰ τὴν σύνταξιν, καὶ τὰς ὑποθέσεις.

Aceste versurĭ nepresentând nicĭ un interes istoric special pentru noĭ Românĭ, le am dat numaĭ în original.

Γεώργιος Κυρίῳ Κωνσταντίνῳ τῷ δευτέρῳ γραμματικῷ, ἀνδρῶν λογίῳ ἐρασμιωτάτῳ, εὖ πράττειν.

ά.) Ἐμελλεν ἄρα καὶ φοιτητὴς οὐχ' ἁπλῶς, οὐδὲ τῶν τυχόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν προὐχόντων, καὶ μάλιστα ξυνήθων, ἐπελαθέσθαι καθηγητοῦ φιλοῦντος οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπερφιλοῦντος, ὡς ἔγνωσται ἡλίου φανώτερον, καὶ οὐδὲ ψιλοῦ προσρήματος ἀξιῶσαι,, καὶ ταῦτα δυστυχήμασι προσπαλαίσαντος, καὶ νόσῳ λοιμώδει καταχρασθέντος, καὶ ὑπερορείου γεγονότος, καὶ διαιτωμένου ἐν ὄρεσιν· ἡνίκα οὐ μόνον τὸν προσφοιτήσαντα, καὶ τὰ εἰκότα φιλιθέντα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἁπλῶς ἐγνωκότα, καὶ θέας μόνης καὶ ὁμιλίας κεκοινωνηκότα, κατοικτεῖραι προσῆκε, καὶ συνάχθεσθαι καὶ μεμνῆσθαι συνεχῶς, ἐπιστεῖλαί τε καὶ παραμυθήσασθαι; Ἀλλὰ τούτων ἁπάντων τὸ ἀνώμαλον τῆς τύχης, ὡς οἶμαι, παραίτιον· αὕτη γὰρ ὑμᾶς μὲν ἐν ἀρχείοις τὰς διατριβὰς ποιεῖσθαι ὁσημέραι, καὶ ἡγεμόσι λαμπροτάτης συνεῖναι, ἀνδράσιν εὐγενέσιν, ἄρχουσι μεγαλοπρεπέσι, λεῳ πολυμιγεῖ τε καὶ πολυγλώσσῳ, φρουράρχαις τε καὶ φρουραῖς περιστοιχεῖσθαι, καὶ ὡς ἓν τινι πολυάνδρῳ τὸ λυποῦν ὑποκλέπτειν θεάτρῳ παρεσκεύασεν. Ἡμᾶς δὲ ἅπαν τοὐναντίον, ἐν ὄρεσι καὶ ὕλαις περιπολεῖν, μετὰ χωρικῶν ἀγραυλεῖν, κολιοῖς τε καὶ κορώναις συγκρώζειν, ἵπποις τε καὶ βουσὶ περιστοιχίζεσθαι, καὶ ἐν πολιχνίῳ περιορεῖσθαι. Ἐν τοσαύτῃ τοίνυν ἀθυμίᾳ, μόνην ἐσχήκαμεν ἂν παραμυθίαν, τὰς παρὰ τῶν εὐνῶν ἐπιστολὰς, ὧν γε ὡς ἐν στερήσει τυγχάνομεν, σὺ αὐτὸς μάρτυς ὁ μᾶλλον πάντων ὀφειλων ἐπιστεῖλαι, καὶ μὴ ἐπιττείλας τὸ σύνολον. Οὕτω παρα-

Gheorghie Domnuluĭ Constantin al doĭlea secretar, îivĕţatuluĭ între barbaţi, prea ĭubituluĭ fericire.

1). Se cuvine óre ca să mĕ uite, nu un simplu elev, nicĭ dintre ceĭ ordinarĭ, ci din ceĭ însemnaţĭ şi încă dintre familiarĭ, pe mine profesorul ce nu numaĭ l-am ĭubit, ci şi prea ĭubit după cum este ştiut maĭ clar de câ Sórele, şi nicĭ măcar de un singur cuvênt să mĕ învrednicesc pe când sunt lovit de nenorocirĭ. şi atins de bóla ciumeĭ, fiind retras şi trăind în munţĭ? Pe când se cuvinea a avea milă, a compătimi şi aţĭ aminti continu, al cerceta şi al mângâea nu numaĭ pre mine la care aĭ învĕţat şi te am ĭubit, dar şi pe un simplu cunoscut pe care l-aĭ vĕḑut numaĭ şi aĭ petrecut conversând. Dar causa tuturor acestora este nestatornicia noroculuĭ, socot. Acesta va dispus a vĕ face ḑilnic petrecerile în cancelariĭ, a vĕ întreţinea cu Domnĭ strĕluciţĭ, cu bărbaţĭ nobilĭ, cu boerĭ măreţĭ, cu norod şi variat şi de alt ném, să vĕ înconjuraţĭ de garde şi de ofiţerĭ de gardă şi ca într'un teatru plin de ómenĭ ţi se alungă urîtul. Iar noĭ în totul din contra ne învârtim prin munţĭ şi crânguri, trăind cu ţăraniĭ, cloncănind ca coţofanele şi ciórele şi ne încunjurăm de caĭ şi boĭ şi ne mărginim într'un sătuleţ. Decĭ în ast-fel de întristare singura mângâere am avea epistolile din partea bine-voitorilor, de care suntem lipsiţĭ; tu singur eştĭ martur, care maĭ ales

www.dacoromanica.ro

μυθοῦνται φίλοι τοὺς φίλους; οὕτω μέμνηνται τῶν ἀποδήμων οἱ ἐπίδημοι; τῶ· ἀνιωμένων οἱ ἐν εὐθυμίαις; Τὸ σαυτοῦ ἐξελληνιζόμενον ὄνομα, στερέμνιον ἄνδρα δηλοῖ, καὶ σταθηρόν. Μὴ τοίνυν ὦ 'γαθὲ τὰς πράξεις ἀσυμφώνους τῷ σῷ ἀποδείξεις ὀνόματι. Ἀλλά γε τοῖς ἀδόλως φιλοῦσιν ἀδόλως σύνεσο, εὐσταθὴς ἐς φίλους, καὶ φιλίας καὶ ὧν, καὶ δυνάμενος· καὶ χαῖρε φιλίας τιμῶν, θεῖόν τι χρῆμα, καὶ σχὸν ἐν ἰσοζυγίᾳ τὸ εἶναι· ἔρρωσο, καὶ φίλει τοὺς σὲ φιλοῦντας, καὶ μέμνησον τῶν σοῦ μεμνημένων. Ἄψλη, Ὀκτωβρίου ιβ'.

δ'.) Τὰ ἔναγχός σοι ἐπισταλέντα μοι γράμματα, τὰ φιλίας ὑπερβαλλούσης, καὶ ἀγάπης ἀνυποκρίτου γέμοντα ἐδεξάμην ἀσμένως, καὶ ἀναλεξάμενος, διεχύθην τὴν ψυχὴν, ὅτι ὑγιαίνοντά σε κατήγγελον. Πρὸς δὲ, ὡς ἐν ἐσόπτρῳ τούτοις διαυγεστάτῳ, ἑνορῶν τὸ σὸν πρός με ὑπερέχον τοῦ ἔρωτος, ἐμαυτὸν εὐδαιμόνισα, ὡς τοιοῦτον σχόντα φοιτητήν τε καὶ φίλον. Τοῦτο μὲν διπλόης ἄνευ καὶ εἰλικρινῶς ἀγαπῶντα, τοῦτο δὲ αὐτοβουλήτως ὑπείκοντά μοι, καὶ ὑπενδοῦντα, ὡς καθηγητῇ φιλοστόργῳ. ἆδε προεγεγράφειν χαριεντισμοῦ τε καὶ ἀστειότητος ἦν, ἀλλ' οὐκ ἐξεπίτηδες· καὶ γὰρ ἀνέκαθεν ἔρως ὑμῶν σφοδρὸς ἐνέστακταί τε καὶ ἐναισκίρρωταί μου τῇ ψυχῇ· καὶ οἷον τεῖχος ἀδιάρρηκτον ὑπ' αὐτοῦ ἐν αὐτῇ ᾠκοδόμηται· ὥστε οὐδὲ ταῖς μεγίσταις ἑλεπόλεσι, καὶ κριοῖς στερροτάτῳ ἐστομωμένοις σιδήρῳ, κατασεισθήσεσθαι, ἐφ' ᾧ ἄγαλμα σὸν πανυ καλὸν ὑπερίδρυται, ὅλους ἀπαστράπτον ἔρωτάς τε καὶ χάριτας· ἴσθι οὖν ὦ λῶστε τὸν σὸν Γεώργιον καὶ φιλίσαντά σε, καὶ φιλοῦντα, καὶ φιλίσοντα. Καὶ ἦν παιδευτὴν ἐσόμενον, διδῶ Θεὸς, ἐλευθερίων μαθημάτων, ὡς πρότερον· τοῦτο γὰρ ἐμοὶ τῶν εὐκτῶν, καὶ ἐφικτοτάτων, ἵν' ἴδοιμί σε τὸν κύκλον τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων ἀπαρτίσαντα, καὶ μή γε τόξον κύκλου, ἤγε ἡμικύκλιον ἡμιτέλεστον γεγραφότα τῶν παιδευμάτων· ἀλλ' ὅλον κύκλον, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον καταλήξαντα, τῶν ἐπιπέδων σχημάτων τὸ κάλλιστόν τε καὶ πολυχωρότατον. Ἔρρωσο, καὶ εὐτύχει, καὶ φίλει, καὶ ἐπίστελλε, ἵνα τῶν ἴσων ἀξιωθείης.

Τὴν παμφιλτάτην αὐτῆς λογιότητα, καὶ Κωνσταντινικὴν γραμματικότητα ἥδιστα προσαγορεύω καὶ ἀσπάζομαι ἐν Χριστῷ.

γ'). Ἐπεὶ τὰ τῶν φίλων κοινὰ, φίλοι δ' ἡμεῖς,

datorind să trimiți, și n'ai trimis de loc. Așa mângâe amicii pe amicĭ? Așa 'și amintesc ceĭ rĕmași de ceĭ duși? De ceĭ ce sufer, ceĭ ce sunt în fericirĭ? Numele tĕŭ grecisat însamnă bărbat neschimbător și statornic. Decĭ, amice, nu arĕta numele tĕŭ neconform cu faptele, ci fiĭ sincer cu ceĭ ce te ĭubesc în sinceritate, constant în amiciție cu amicii și să fiĭ și să te arĕți, și te bucură respectând lucru D-deeșc și să aĭ în cumpănă pre *a fi*. Fiĭ sănătos și ĭubește pre ceĭ ce te ĭubesc, și amintește de ceĭ ce'și amintesc de tine. 1738. Octomvrie 2.

II). Epistolele ce cu grăbire mĭ-aĭ trimis ce sunt pline de o amiciție nemĕsurată și de o ĭubire neipocrită, le-am primit cu plăcere și cetind mĭ-a înveselit sufletul pentru că'mĭ vestĭaŭ că eștĭ sănătos. Pe lângă acésta, ca într'o oglindă strĕvĕdĕtóre zăream ĭubirea cea abundentă a ta cătră mine, că sunt fericit pentru că am ast-fel de elev și amic; pe de o parte pentru că fără duplicitate și sincer mĕ ĭubeștĭ, ĭar pe de alta că benevol mi te supuĭ și mĕ 'asculți ca pe un profesor și ĭubitor de elevĭ. Iar aceea ce am scris era grațiositățĭ și glume și nu seriositățĭ. Căcĭ în tot-déuna dragostea puternică cătră voĭ mĭ-a întărit și mĭ-a împuternicit sufletul meŭ și ca un zid nesurpat mi se zidește de ĭubire, în cât nicĭ cu cele maĭ marĭ mașinĭ și berbecĭ de fĭer prea tarĭ n'ar putea s'o sgudue, pe care statua ta se razimă fórte bine, strĕlucind tuturor ĭubire și grație. Decĭ cunoștĭ, o amice, pe Gheorghie al tĕŭ ce te-a ĭubit, te ĭubește și te va ĭubi. Și dacă va da D-deŭ și voĭ maĭ fi profesor de științele libere, ca maĭ în trecut (căcĭ acésta'ĭ dorința mea cea maĭ aprinsă) ca să te vĕd, că aĭ terminat ciclul științelor Enciclopedice, și nu o parte numaĭ a ciclului orĭ un semiciclu pe jumĕtate desĕvêrșit cuprinșênd studiile; ci tot ciclul începênd de la un știut semn și terminându-se tot acolo, cel maĭ perfect și cel maĭ estins din formele liniilor dintr'un cerc. Fiĭ sănătos și fericit și ĭubește și trimete epistole pentru ca și tu să te învrednicești aseminea.

Salut și sărut în Christos pe prea ĭubitul învĕțat și secretar Constantin.

3). Fiind-că amicilor sunt tóte comune,

www.dacoromanica.ro

κοινα ἄρα τὰ καθ' ἡμᾶς, ἀνθ' ὧν ἐξυφάναι σοι δεῖν ἔγνων τὰ κατ' ἐμὲ ἵνα εἴῃς χαίρου, ὡς ἀλλοτριοφρονῶν, (ὅπερ οὐδ' εἰς νοῦν ποτ' ἀνέλαβον) ἢ ἀχθόμενος, ὡς σαυτοῦ τἀμὰ λογιζόμενος· οἶσθα τοῦ ἡμετέρους σκήνους τὸ ἄδρανὲς, καὶ πρὸς τὰς νόσους εὐκατάφορον, καὶ περὶ τὰς ἰάσεις δυσανάκλητον· καὶ ὥς γε καταποτίοις, καὶ ἑτέροις ἰατρῶν φαρμάκοις ὑπερείδε τότε, καὶ ἀνελαμβάνετο· νῦν δὲ τὸ μὲν σαρκίον ταὐτὸ περιφέρομεν, διὰ δὲ τὸ ὀρεσιτροφεῖσθαι, καὶ πόρρω πη ἀποπλανᾶσθαι πόλεως, φαρμακοπωλείου, καὶ ἀκεστόρων, τῶν ἀλεξινούσων ὑστερούμεθα φαρμάκων. Ἔπεισι τοίνυν, τῷ μὲν σκήνει νοσάζεσθαι, ἀσχάλλειν δὲ τῇ ψυχῇ, καὶ τῶν ἀνιώντων ἀπαλλαγῆναι οὐχ οἷόν τε. Ἄκος ἓν μοι διὸ ὑπολέλειπται, ἐὰν τὰς ἐν ὄρει διατριβὰς, καὶ πρὸς τὴν σώσουσαν πόλιν κατιέναι, θεία δέτε συνάρσει, καὶ ἰατρῶν ἐπικουρίᾳ τὴν ὑγείαν ἀνακαλέσασθαι. Ἔμπαλιν δέ με κατορροδεῖν, καὶ ὑποτρέσαι, καὶ τὴν ὁρμὴν ἀναστέλλειν παρασκευάζει, τὸ τῆς ἐπαπειλούσης νόσου λοιμῶδες, τὸ δίκην ἐφαπλωθὲν τοῦ τληπαθοῦς Βουκουρεστίου νέφους ἰώδους, καὶ πᾶσαν ἡλικίαν καταφαρμάξαν, καὶ ἐκθερίσαν. Ἀνθ' ὅτου δεῖν ἔγνωκα περὶ τῆς ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς ἐπανελεύσεως πυνθάνεσθαι, εἴγε τὸ θεῖον κράτος τὸ τῆς νόσου ἤμβλυνε κέντρον, καὶ, εἴμε δυνατὸν, ἀνοιμωκτεὶ ἐπαινιέναι ἔρρωσο.

noĭ suntem amicĭ. prin urmare ale nóstre sunt comune. Pentru care socotind, că tu nu trebue să râvnești asupra mea, ca să te veselești ca unul ce cugeți alt-fel (lucru ce nicĭ mĭ-aŭ trecut prin minte), s'aŭ că te necăjești ca cugetând cele ce sunt ale mele a fi ale 'ale. Cunoștĭ slăbiciunea corpuluĭ meŭ și că'ĭ plecat spre bóle și cu anevoe de îndreptat prin medicamente și că se sprijină și susține prin bĕuturĭ și alte medicamente de ale doctorilor. Iar acum am tot acel corp, dar pentru că trăesc în munți și sunt prea îndepărtat de farmaciele orașuluĭ și de medicĭ, sunt privat de medicamente preservative. Decĭ fiind-că cu trupul sunt bolnăvicios, ĭar în suflet mĕ mulțumesc, și că nu'ĭ cu putință a scăpa de supărărĭ, de aceea un léc îmĭ lipsește, lăsând petrecerea mea din munți și venind în orașul mântuitor, cu ajutorul luĭ D-ḑeŭ și cu îngrijirea doctorilor să'mĭ recapăt sănătatea. Din contra mĕ tem prea mult și ca nu cumva să nu mĕ întorc înapoĭ și să 'mĭ opréscă pornirea ciuma de bólă amenințătóre, ca una ce s'a întins noriĭ otrăvitorĭ asupra nenorocituluĭ Bucureștĭ răpind și secerând tótă vrêsta. Pentru care socot, că trebue să întrebĭ despre venirea nóstră la voĭ, dacă boldul bóleĭ s'a înfrânt în puterea luĭ D-ḑeŭ, și dacă 'ĭ cu putință ca eŭ să mĕ întorc fără primejdiĭ. Fiĭ sănătos.

δ'). Προφητικαί τε, καὶ εὐαγγελικαὶ διακελεύονται φωναὶ, τοῖς μὲν δεομένοις ἀμελητὶ τὴν κατὰ δύναμιν ἐπικουρίαν προσάγειν· πάντων δὲ μάλιστα τοῖς ἐξ ἑτέρας θρησκείας εἰς τὴν ἡμετέραν μεταskευαζομένοις, καὶ ἐκ τῆς ἀγριελέου εἰς τὴν καλλιέλαιον μετεγκεντριζομένοις. Γνοὺς τοίνυν σαυτὸν προθυμότατον ἐκπληρωτὴν τῶν τοιούτων θείων φωνῶν, πέπομφά σοι τὴν δὲ τὴν ἀναφορὰν ἐγχειρίζειν τῷ ἡγεμόνι, καὶ ἐκτελεῖν τὸ ζητούμενον. Ἔξεστι δέ σοι ραδίως τοῦτο κατεργάσαθαι, κοινολογουμένῳ μετὰ τοῦ ὅλως πνέοντος ἔλεος, καὶ εὐποιΐαν ἡγεμόνος· ὅπερ διαπραξάμενος, χαριέστατος ἔσῃ Θεῷ τε τῷ ἐλεήμονι, κἀμοὶ τῷ ἀξιοῦντι, καὶ Ἰακώβῳ τῷ λίαν χρίζοντι τῆς σῆς βοηθείας· ἔρρωσο.

4). Cuvintele și cele profetice și cele evangelice ordonă de a da curênd după putere ajutor celor ce aŭ nevoe; tuturor dar maĭ ales celor ce de la altă religie a venit cătră a nóstră și s'a altuit cel sĕlbatec în maslin bun. Cunoscêndu-te pe tine gata îndeplinitor unor ast-fel de cuvinte D-ḑeeștĭ, ți am trimis ție acéstă jalubă de a o înmâna Domnitoruluĭ și a îndeplini cerirea. Îți este cu ușurință ție a sĕvêrși acésta, vorbind cu Domnitorul care'ĭ cu totul plin de milă și bine facere; care lucru deseĕvêrșindu-se veĭ fi bine plăcut Milostivuluĭ D-ḑeŭ, mie celuĭ ce pretind și luĭ Iacob celuĭ ce are fórte mare nevoe de ajutorul tĕŭ, fiĭ sănătos.

Τῷ παμφιλτάτῳ μοι τῶν φοιτητῶν, καὶ φίλων, Κυρίῳ Κωνσταντίνῳ ὑγείαν τε καὶ σωτηρίαν καὶ τὴν τῶν ποθουμένων ἐπίτευξιν.

Prea ĭubituluĭ meŭ între studenți și amicĭ, Domnuluĭ Constantin, sanătate și mântuire și îndeplinirea celor dorite.

ε). Ὀστρέων ἐρίεμαι τὸν ἀπὸ τῆς βασιλευούσης, ὧν τυχεῖν, ἐμοὶ δυσχερὲς, διὰ τὸ ἄποθεν οἰκεῖν τῶν ἀρχείων, ἐν οἷς ταῦτα συγκομίζονται· ὅθεν

5). Doresc de stridiĭ de acele din Constantinopol, de care 'mĭ este cu greŭ a găsi, pentru că locuesc departe de deposit, unde

www.dacoromanica.ro

αὐτὸς, ὡς ἐν ἀρχείοις οἰκῶν, καὶ φίλος ὢν, καὶ φίλους πλουτῶν, μάλιστα τοὺς ταῦτα κομίσαντας, πέμψεις, οἶδα, λαβὼν, παρ' ὧν οἶδας· ἔρρωσο φίλτατε.

στ'). Ὁ μὲν πατριάρχης Ἰσαὰκ, ὦ φίλων ἄριστε, πρῶτον εἱστιάθη, ἔπειτα τὴν εὐλογίαν τῷ ἑστιάσαντι παρέσχετο. Ἐγὼ δὲ καὶ πλεῖον τοῦ Ἰσαὰκ ποιήσω, ὡς τῆς νέας χάριτος τελῶν, ἐκεῖνος δὲ τῆς ἀρχαίας, Καὶ πρὶν φαγεῖν, καὶ πρὸ τοῦ τῶν ὀστρέων ἀπογεύσασθαι, παρέχω σοι τὴν εὐλογίαν δαψιλεστάτην· οὐ γὰρ δρόσον οὐράνιον, καὶ ποιότητα γήϊνον κατεγνῶμαί σοι. Ἀλλὰ δέομαι Ὀλυμπίου ἄνακτος ἵνα σχοίης ἀμετάπτωτον τὴν ὑγείαν, προβιβασμὸν ἐπὶ τὰ τελεώτερα τῆς τε μαθήσεως, τῆς τε ἀξίας, καὶ τῆς ἐν Θεῷ προκοπῆς καὶ αὐξήσεως. Εὔθυμός τε διατελοίης, καὶ εὐεργετικὸς, καὶ περιφανὴς, καὶ καταθυμίοις ἐν ἅπασιν ἐπιτυχής. Ἔρρωσο φίλτατε, καὶ αὖθις καιροῦ δραξάμενος τοιούτου, μέμνησο τοῦ σοῦ Γεωργίου.

ζ'). Ἀπὸ τὸ μεγάλωμα τοῦ χάστου ἐκατάλαβα τὸ, πῶς γραμματικὸς αὐθεντικός ἐστιν ὁ πέμψας τὰ δῶρα ἀπίδια, διὰ τὰ ὁποῖα εὐχαρισῶ πολλὰ, ὅτι καὶ τ' ἀπίδια πολλά. Διπλοῦν τὸ δῶρον, τὸ μὲν ὕδιστον, τὸ δὲ ξηρὸν, καὶ στερέμνιον· ὧν τὸ μὲν ἡδὺ, τῆς ἀδόλου φιλίας, καὶ ἀκραιφνοῦς διαθέσεως, καὶ εἰλικρινεστάτης ἀγάπης ἐστὶ τεκμήριον· τὸ δὲ στερεὸν, τὸ τῆς φιλίας στερέμνιον, καὶ μόνιμον, καὶ εὐπαγὲς ὑποδηλοῖ, καὶ οἷον ἀκράδαντον, καὶ ἀπερίτρεπτον· τὸ δὲ πόρρωθεν, καὶ ἀπὸ Στεφανουπόλεως (Μπρασοβὸ) τελεῖν τὰ δῶρα, σημεῖον ὑπάρχουσι τῆς πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἡμῶν φιλίας, καὶ διαρκεσούσης ἐπιμήκιστον· ζῆθι ἐς μακραίωνας τριπόθητε· τὸν σοὶ ὁμωνιμοῦντα, ἐμοὶ δὲ ἄκρα φιλίᾳ ᾠκειωμένον ἄρχοντα ἄγαν κύριον Κωνσταντῖνον (τὸν προγραφέντα Ξυπόλυτον Ζαγοριανὸν λέγει) προσκυνῶ.

Τὴν λογιότητά της ἄρχον γραμματικὲ, κύριε Κωνσταντῖνε Δαπόντε ὁλοψύχως ἀσπάζομαι, καὶ πατρικῶς περιπτύσσομαι.

ή). Χθὲς λαβὼν παρὰ τοῦ παιδὸς τὸ ραβάσιόν της, εἰ καὶ ἐτρώθην τὴν καρδίαν, ἀλλ' ἐνασχολούμενος μετὰ τοῦ ἄρχοντος ἰατροῦ σινιὸρ Δεπάστε, δὲν εἶχα εὐκαιρίαν νὰ ἀποκριθῶ, καὶ ἂς ἔχω συγγνώμην· νῦν δὲ συλλυπούμενος πατρικῶς διὰ τὴν ἀνιαρὰν ἀγγελείαν τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποδημίας τοῦ μακαρίτου αὐταδέλφου της, καὶ ἱεροδιακόνου Φιλοθέου εἰς Κων/πολιν γενομένης, τοῦτο συντόμως λέγω, ὅτι κἀγὼ συναλγῶ, καὶ οἰκτείρω τὸ πάθος, καὶ ταλανίζω ἀδελφὸν, τοιοῦτον

se aduc acestea. Decĭ tu ca unul ce trăeşti la deposite şi 'mĭ eştĭ amic şi bogat de amicĭ, maĭ ales de aceştĭ ce le aduc acestea, 'mĭ veĭ trimite de sigur prin cine ştiĭ. Fiĭ sănătos amice.

6). Patriarhul Isac, o ĭubite amice! Întăĭ a mâncat şi apoĭ a dat bine-cuvêntare celuĭ ce a mâncat; ĭar eŭ voiŭ face şi maĭ mult de cât Isac, ca fiind sub noul har, pe când acela sub cel vechiŭ. Şi înainte de a mânca şi înainte de a gusta din stridiĭ, îţĭ daŭ cea maĭ îmbelşugată bine-cuvêntare. Căcĭ nu 'ţĭ doresc ţie desfătarea cerească şi calitatea pământéscă, ci mĕ rog regeluĭ Olimpuluĭ ca să fiĭ continu sănătos şi să progresezĭ tot maĭ mult în învĕţătură şi demnitate şi în înaintarea şi sporirea cea în D-ḑeŭ şi să fiĭ vesel bine-făcĕtor, însemnat şi câştigător de tóte dorinţele cele bune. Fiĭ sănătos amice, şi de câte orĭ aĭ timp aduţĭ aminte de Gheorghe al tĕŭ.

7). De pe mărimea hărtieĭ am înţĕles, că cel ce mĭ-a trimis presentul de pere este secretar Domnesc, pentru care îţĭ mulţămesc mult, pentru că şi perele sunt multe. Darul este îndoit, pe de oparte dulce, pe de altă uscat şi tare. Decĭ dulcele este dovada de vorbire sinceră şi de o dispoziţie de amiciţie neviclénă şi adevĕrată; ĭar tăria arată soliditatea amiciţieĭ, persistentă şi tare, adică nestricată şi neprefăcută. Apoĭ de departe a-mĭ trimite presente, de la Braşov, este semn a amiciţieĭ nóstre ceĭ de mulţĭ anĭ şi care va continua cât maĭ mult. Să trăeştĭ la mulţĭ anĭ mult ĭubite. Mĕ închin celuĭ cu un nume ca tine, şi cu care am trăit în cea maĭ mare prietenie. boeruluĭ Aga Constantin. (Aminteşte pe cel ḑis maĭ sus Zagorianul Xipolit).

Salut din suflet şi părinteşte îmbrăţişez pe învĕţatul, boerul secretar Domnul Constantin Daponte.

Erĭ luând de la servitor epistola ta, de şi mi s'a rănit inima, dar ocupându-mĕ cu boerul doctor Senior Depasta, n'am avut timp să'ţĭ rĕspund, şi să am ertare. Acum însă compătimind cu tine părinteşte pentru întristătórea veste a reposăreĭ în Constantinopol a fericituluĭ tĕŭ frate şi Ierodiacon Filoteiŭ întêmplată în Constantinopol, acésta ḑic în scurt, pentru că şi eŭ compătimesc şi regret suferinţa, şi deplâng de mórtea unuĭ ast-fel de frate prea

www.dacoromanica.ro

τον φίλτατον ἀδελφὸν ἀποβεβληκότα, καὶ μηκέτι τοῦτο ὀψόμενον. Ἀλλὰ τί τούτων ὄφελος; τί δὲ καὶ τὸν ἀπελθόντα τοῖς θρήνοις ὀνήσαιμεν; τοιγαροῦν ὡς νουνεχὴς, καὶ πεπαιδευμένος, ἀνάλαβε σεαυτὸν, καὶ ἐπὶ τῷ τοιούτῳ φιλοσόφησον πάθει· θνητοὶ γὰρ πάντες ἐσμὲν, καὶ ἐπίκηροι, καὶ ὁδὸν τὴν αὐτὴν πορευόμεθα· ξύμπαντες, εἰ καὶ ὁ μὲν τάχιον, ὁ δὲ βράδιον. Ἐκεῖνος οὐκ ἔτι ἀναστρέψει εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπελευσόμεθα· ὡμολόγει τοίνυν τῷ κρείττονι χάριτας, ὅτι τὸν σαυτοῦ ἀδελφὸν ἐκ τῶν τοῦ βίου τούτου ἀνωμαλιῶν καὶ κλυδώνων ἀνήρπασε, καὶ ἐν τῇ οὐρανίῳ μακαριότητι προσελάβετο. Ἔρρωσο τοίνυν τὸ ἀπὸ τοῦδε ἀλύπως, καὶ φιλοσόφῳ φρενὶ σαυτὸν παραμύθησον.

Ἰδοὺ δὲ καὶ τὸ ἐμὸν πρὸς αὐτὸν εὐτελὲς, καὶ ἀτελὲς πονημάτιον· ἀφ' οὗ ἔξω ἀπὸ τὴν Τζάραν, ὁποῦ ἦτον φευγάτος διὰ τὴν πανούκλαν, ἦλθεν εἰς Βουκουρέστιον, καὶ μετ' ὀλίγον ἀπὸ φίαγγον ἀπέθανεν· ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ.

Ἔμελλεν ἄρα, Πανιερώτατε, καὶ Θεοπρόβλητε μητροπολί-α, εὐγενέστατοι ἄρχοντες, χρήσιμοι πραγματευταὶ, περίλυποι συμμαθηταὶ, καὶ ἅπας ὁ τοῦ Κυρίου λαὸς περιούσιος. Ἔμελλε, λέγω, ἡμῖν, καὶ τοῦτο τῆς τλησιπαθοῦς Βλαχίας τὸ ἀπολειφθὲν κάλλος ἰδεῖν ἀμαυρούμενον, τῆς ἐκτακείσης ἀρούρας τὸν πολύχουν στάχυν ἐκθερυζόμενον, τὸ ἀγλαόκαρπον δένδρον τοῦ κατανεμηθέντος λοιμῶνος ἀπορριζούμενον ἐκρυῆσαν τὸ ἄνθος, καὶ τῆς κυψέλης τὴν σοφὴν ἀποπτύσασαν μέλισσαν, καὶ τῷ ἐπουρανίῳ προσφοιτήσασαν μελισσῶνι, μελισσουργήσασαν ἐπὶ γῆς τῶν μελιστογῶν ἐπιστημῶν τὴν ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον διδασκαλίαν καὶ ἔκδοσιν. Βαβαὶ τοῦ κακοῦ, φεῦ τῆς συμφορᾶς, οἴμοι τῶν δεινῶν! ὑπέστης μὲν γὰρ, ὦ ἱερὸν πέδον, ὀρθόδοξος γῆ, ὀνομαστὴ Βλαχία, ὑπέστης δεινὰ, καὶ πέρα δεινῶν κακο῀ προσωμίλησας! Κατανικαὶ ἔρροδοι τοῦ σοῦ προσώπου τὸ κάλλος ἀνήλωσαν, τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ τὰ ὅπλα τὸ στῆθος κατῆραξαν, τοὺς μαστοὺς ἡ Ταταρικὴ λύσσα ἀπέθλιψε, τὴν νηδὺν ὁ πικρὸς λοιμὸς συγκατέστειλεν, ἡ πανώλης τὰς χεῖρας ἀπέταμεν, ἡ φλογινὴ ρομφαία (πυρκαϊὰ) τὴν κόμην ἐκείρατο. Ἀλγεινὰ ταῦτα πάντως, καὶ δύσποιστα, καὶ ἱκανὰ ἐκπλῆξαι ἀκοήν τε καὶ ὅρασιν! ἀλλ' οὔπω τὴν καρδίαν ἐτέτρωσο, οὔπω τὰς ὄψεις πεπήρωσαι.....

Τοῦτον τὸν ἄνθρωπον, ὡς καλὸν ἄνθρωπον καὶ διδάσκαλον, καὶ ἀστεῖον, τὸν ἀγαποῦσαν πάντες οἱ ἄρχοντες, πρὸ πάντων δὲ ὁ πάντων ἐξαίρετος Δουδέσκουλος, περὶ οὗ ἔπρεπε νὰ γράψω εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἀρχόντων, καὶ ἀλησμόνησα· ἰδοὺ δὲ τὸν γράφω ἐδῶ.

ĭubit și pe care nu'l voĭ maĭ videa. Dar ce folos cu acestea? Ce am folosi pe reposat cu lacrămile? Decĭ ca un om cu minte sănătósă și înveţat făţi curaj, și filosofézĕ asupra acesteĭ suferinţĭ. Cu toţiĭ suntem muritorĭ și trecĕtorĭ, și acelaș drum avem al urma cu toţiĭ, de și unul maĭ curênd, altul maĭ târdiŭ. Acela nu se va reîntórce maĭ mult la noĭ, dar noĭ ne vom duce la el. Decĭ arată mulţămirĭ celuĭ prea puternic pentru că a scos pe fratele tĕŭ din vijeliile și desordinele vieţeĭ acestĭa, și l-a luat în fericirea ceréscă. Fiĭ sănătos dar de acum neîntristat și te mângâe cu judecata filosofică.

Iată și lucrarea mea catra acela fara valóre și nedesĕvêrșită, dupa ce afara din Ţară, unde era fugit din pricina ciumeĭ, a venit în Bucureștĭ și curênd a murit de diabet. D-ḑeŭ să'l odihnésca.

Era óre Preasfinţite și de D-ḑeŭ păzite Mitropolite, prea nobililor boerĭ, comercianţĭ trebuitorĭ, triștilor consșcolarĭ și tot poporul ales a luĭ D-ḑeŭ, era óre vĕ repet să videm și acéstă nenorocire a Valahieĭ, frumuseţa remasă înegrită, smuls spicul cel bogat din brasda topită, smuls arborele cel fructifer de distrugĕtórea cĭumă, flórea dispărută și înţelépta matcă sburată din faguri și îndreptându-se cătră matca ceréscă, producênd mĭere pre pământ din dulceţile știinţelor prin învĕţătură și compunere, mierea și céra cea maĭ dulce! Vaĭ! câtă rĕutate! Vaĭ câtă nenorocire! Vaĭ câtă întristare! Căcĭ aĭ suferit, o sântă ţară, pământ ortodox, renumită Valahie, aĭ suferit întristare și maĭ mult de cât întristare, stând în împrejurărĭ grele! Năvălirile din partea învingĕtorilor asupra ţăreĭ tale ţi-a vestejit frumuseţa, ţi-a sdrobit pieptul sabia celor din Agar, ţi-a stors ţiţile turbarea tatarică, te a împuţinat amara cĭumă, ţĭ-a tăiat mânele pesta, focul consumator ţĭ-a ars cóma. Dureróse sunt tóte aceste și de jelit și îndeajunse se spărie orĭ ce audire și vedere! Dar încă nu ţĭ-a vulnerat inima, încă nu ţĭ-a strivit vederile....

Pe acest om ca bun bărbat și profesor și cetăţén 'l ĭubĭaŭ toţiĭ boerĭĭ maĭ ales cel maĭ escelent Dudescu, despre care trebuea să scriŭ la rândul boerilor, dar am uitat. Dar ĭată îl scriŭ aicea [149]).

www.dacoromanica.ro

Κωνσταντῖνος Δουδέσκουλος· οὗτος εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν ἡγουμένους τῆς Βλαχίας ἐστάθη καὶ σπαθάρης, καὶ λογοθέτης, καὶ Βόρνικος, καὶ μπάνος, ἐτιμήθη μὲ ταῖς μεγαλειτεραις ἀρχοντίκις, ὡς ἄξιος καὶ ξεχωριστὸς ἀπὸ ὅλους· ἦτον γὰρ ἄνθρωπος μεγαλοπρεπὴς, ὡς ἦτο καὶ μεγαλόσωμος, καὶ πολιτικὸς, καὶ καλογερικὸς, εὐβλαβὴς, φιλακόλουθος, φιλόπτωχος, καὶ φιλομόναχος. Μὲ ἔδωκεν, ὅταν ἤμουν εἰς Βουκουρέστι μὲ τὸ τίμιον ξύλον, ὡς πεντακόσια γρόσια· ὑπεσχέθη, ἔβγαλε καὶ μετάνοιαν εἰς τὸ τίμιον ξύλον, νὰ ἔλθῃ μαζί μου εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, τὸν ἐμπόδισε δὲ ἕνας ἱερομόναχος, καὶ ἔμεινεν· ἔγινε δὲ καλόγηρος, καὶ μετωνομάσθη Κλήμης, καὶ ἀπέθανεν· ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ· τοιοῦτος ἄρχωντας Βλάχος καὶ Μπόγδανος δὲν ξαναγεννᾶται!

Ἀλέξανδρος Λαρσινὸς, διδάσκαλος, διάδοχος Γεωργίου, μαθητὴς δὲ καὶ αὐτὸς τοῦ ρηθέντος Μακαρίου τοῦ Πατμίου.

Δημήτριος Μωραΐτης Νοταρᾶς, ἀνεψιὸς Χρυσάνθου τοῦ πατριάρχου, ἰατροφιλόσοφος, ἀμφοτεροδέξιος, ἤγγουν ἐπιστήμων εἰς τὰ ἑλληνικὰ καὶ λατινικὰ, ἀπέθανεν εἰς τὸ Βουκουρέστι· ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ. Τοῦτος κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα μετέφρασεν ἀπὸ τὸ λατινικὸν εἰς τὴν γλῶσσάν μας, καὶ Γεωγραφίαν, τὴν ἔχω, ἧς ἐπιγραφή. „Σύντομος μερισμὸς τῆς ὑδρογείου σφαίρας“· ἔχει δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν τοὺς στίχους τούτους.

Constantin Dudescu. Acesta în timpurile Domnitorilor Valahieĭ a fost și Spătar și Logofăt și Vornic și Ban; a fost onorat cu cele maĭ marĭ boeriĭ ca un vrednic și deosebit între toți, era om imposant dupre cum era și corpolent, și politicos, și călugăros, și pios, și ĭubitor de rânduéla bisericéscă, și ĭubitor de săracĭ și ĭubitor de monahĭ. Mĭ-a dat când eram la Bucureștĭ cu cinstitul lemn ca cincĭ sute leĭ. A promis, a luat și hotărîre la cinstitul lemn să vină împreună cu mine la Sântul Munte, dar l-a împedecat un ieromonah și a rĕmas. Și s'a călugărit și s'a numit Climent și a murit. D-ḑeŭ să'l repauseze. Ast-fel de boer Valac și Moldovan nu se maĭ arată [150]).

Alexandru Larisiu, profesor, succesor luĭ Gheorghie, elev și acesta a amintituluĭ Macarie Patmianul [151]).

Dimitrie Morait Notara, nepot luĭ Chrisant Patriarhul, filosof și doctor, învĕțat în în ambele, știia grecește și latinește, a murit în Bucureștĭ. D-ḑeŭ să'l odihnéscă. Acesta pe lângă altele a tradus din latinește în limba nóstră și Geografia (o am) a cărueĭa titlu este: *Scurtă împărțire a sfereĭ pamênteștĭ*; are la început stihurile următóre:

Γεωγραφία σύντομος φωνῆς ἐκ λατινίδος
εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν ἁπλῆν καλῶς μεταφρασθεῖσα
παρὰ σοφοῦ ἀκέστορος, τοὔνομα Δημητρίου
τὸ γένος ὄντος Νοταρᾶ τοῦ Πελοποννησίου,
ἧς ἡ ἐπιδιόρθωσις καὶ κρίσις ἡ τελεία
ἐγένετο νοὶ λεπτῷ τοῦ μακαριωτάτου
ἁγιωτάτου τε πατρὸς, ὁμοῦ καὶ σοφωτάτου
ἱεράρχου προσκυνητοῦ τῶν Ἱεροσολύμων,
δεσπότου, καὶ ποιμάντορος κυρίου κὺρ Χρυσάνθου,
τοῦ ἐπωνύμου πάντως γε ἄνθους χρυσαυγεστάτου,
παρ' οὗ καὶ ἀρχιέρωται κυρίῳ Γρηγοράσκῳ *)
Γκίκᾳ τῷ πάνυ, καὶ κλεινῷ, καὶ πανευγενεστάτῳ
τῆς γραταιᾶς τῷ ἑρμηνεῖ μεγάλῳ βασιλείας·
ὃν ὁ τῶν πάντων Κύριος Θεὸς διατηροίη
ἔνδοξον καὶ περίβλεπτον, λίαν τετιμημένον
εἰς ἔτη μαθουσάλια, πανευτυχῆ τε ἅμα,
μετ' ἀγαθῶν τε τῶν λοιπῶν καὶ τῶν καταθυμίων,
μετὰ τῶν οὐρανίων τε ὁμοῦ καὶ ἐπιγείων.

*) Τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἀποκεφαλισθέντος; Ἀλεξάνδρου λέγει.

Αὐτὴ ἡ Γεωγραφία εἶναι ὡς τέσσαρες κόλλαις, ἀξιόλογος δὲ καὶ ἀξιοτύπωτος. Ἔχαι καὶ μίαν πλαστὴν ἐπιστολὴν, τὴν ὁποίαν δὲν ἠμπορῶ παρὰ νὰ γράψω καὶ καὶ αὐτὴν, ὡς ἀξιαν γραχῆς καὶ εἶναι αὐτή.

Acéstă Geografie este ca de patru cóle, însemnată însă și vrednică de a fi împrimată. Are și o epistolă fantastică, pe care nu pot de cât s'o transcriŭ și pe acésta, pentru că și acésta este demnă de a fi scrisă [152]).

www.dacoromanica.ro

Ἐπιστολὴ πρὸς φιλόσοφον, ἐν ᾗ περιγράφεται οἰκία ἐρημική.

Εἴχαμεν χθὲς ἡμέραν, ἡ ὁποία ὡμοίαζε Φίλιππον τὸν Ἀμύντου· διότι ἐμποδίζωντας τὰς ἀκτίνας τοῦ καυστικοτάτου φοίβου νέφη, ἐπάνω εἰς τὸν ὁρίζοντα τοῦτον ἐκτεταμένα, ἔγινε μία γλυκυτάτη δρόσος ἀνάμεσα εἰς τὸ φῶς, καὶ εἰς τὴν σκιὰν τόσον, ὥστε μᾶς ἐφάνη ὄχι ἡμέρα καιροῦ· ὅταν ὁ οὐράνιος σκύλος ἀρχηνᾷ νὰ λυσσᾷ μαινόμενος, καὶ ποιεῖ τὰ πάντα πυρίκαυστα, καὶ δίδει ἐρωμανίαν οἴστρον εἰς τὰς γυναῖκας περισσότερον. Ἀλλ' ὅταν αἱ ἀηδόνες ἀπὸ ἐαρινοὺς ἔρωτας ἐρεθιζόμεναι, καὶ ἀπὸ νέαις πρασινάδες παρακινούμεναι, προσκαλοῦσι καὶ νέαις, καὶ νέους, ὡς καὶ τοὺς γέροντας εἰς ἀκοὴν τῆς ἠδίστης φωνῆς, ὁποῦ εἰς τοὺς φραγμοὺς, καὶ εἰς τὰ δάση μουσικόλαλον κάμνουσι τὴν ᾠδήν· μὴ φοβούμενοι λοιπὸν καῦσιν ὁ φιλέρημος, καὶ ἐγὼ, ἐκατέβημεν εἰς μίαν λίμνην, διὰ νὰ τέρψωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ τὴν θέαν τῶν ὑδάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουσι τρεῖς πηγὰς εἰς τόπους ἐξίσης πεδινοὺς, καὶ ἐξίσης εἰς τὴν ποσότητα, καὶ ποιότητα. Ἐπειδὴ, ὡς λέγουσιν οἱ ὀχετηγοὶ, ὁποῦ φέρουσι τὰ νερὰ μὲ σωλῆνας εἰς τὰς πόλεις, ἔχει κάθε μία δέκα οὐγγίας ὕδατος· τὸ ὁποῖον εἶναι τόσον καθαρὸν, ὁποῦ ἠμποροῦσαν νὰ γίνουν καὶ ἄλλοι νάρκισοι νεκροὶ, Θεωροῦτες τὰς ἰδίας εἰκόνας. Καὶ ἂν, πρὸ τοῦ νὰ χυθοῦσιν εἰς τὴν λίμνην, ἐσμίγοντο, ἤθελαν κάμῃ αὗται αἱ πηγαὶ ποταμὸν ὄχι εὐκαταφρόνητον, διότι ἠθέλαμεν τὸν ὀνομάσῃ ἄλλον Ἀλφειὸν, ἢ Εὐρώταν. Εἶχε δὲ ἡ λίμνη τόσην γαλήνην, ὅσην ἂν εἶχε τὸ Αἰγαῖον ποτὲ, ἢ τὸ Κάερ, δὲν ἤθελε στείλῃ μήτε λινάρι, μήτε ζαχορικὰ εἰς τὴν Βασιλεύουσαν, καθὼς μήτε ἡ Βενετια, μήτε ἡ Ἰγκλητέρα εἰς τὴν Σμύρνην τὰ χρυσᾶ, καὶ τὰ μάλινα. Ἀντὶ προβάτων, καὶ κτηνῶν εὑρήκαμεν ἀγέλας διαφόρων πτηνῶν· καὶ ἄλλα μὲν ἐβύθιζαν, κυνηγῶντας τοὺς ἀφώνους οἰκήτορας· ἄλλα δὲ ὡσὰν συλλογιζόμενα ἐστέκασιν εἰς τὰ ἀκρόλιμνα, εἰς φιλακὴν τῶν τέκνων· τὰ ὁποῖα ὄντας ἀκόμι ἄπτερα δὲν ἔδερνε τὸν ἀέρα ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς πιθαμαῖς περισσότερον. Κλίναντες ἔπειτα κατὰ τὰ ἀρκτῶα, εὑρήκαμεν μίαν νέαν λίμνην, ἡ ὁποία δὲν ἦτον, ὡς ἡ πρώτη, μελάνυδρος, ἀλλὰ μιμουμένη τὸν χρυσὸν, τῶν ἀνθρώπων τὸν τύραννον, ἔκαμνε χρυσοφεγγῆ τὰ αὐτῆς κύματα· τὰ ὁποῖα τόσον ἤδυναν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὁποῦ μὲ ἀπάτην πλησίον μᾶς ἔσυραν, καὶ τὸ θαῦμα ἦτον, ὁποῦ μέσα εἰς τόσον πέλαγος δὲν ἔβλεπες μηδαμῶς ἐξοχήν· αἴτιον δὲ τοιαύτης ἰσότητος εἶναι τὰ ὕδατα τῶν τριῶν πηγῶν· τὰ ὁποῖα οἱ ἐπιμελεῖς γεωργοὶ κατὰ εὐθέτους περιόδους χωρὶς πολλοῦ κόπου στρέφοντες, ποτίζουσιν ἐξίσης τὰ γεννήματα· τὰ ὁποῖα ὄντας σπαρμένα εἰς γῆν ἐξίσης γόνιμον, καὶ ὁμαλῶς εἰργασμένην, τρέφονται ὅλα ἰσοστάσια. Ἀπ' ἐδῶ προβαίνοντες ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἀντικρύζει εἰς τὰ ὄμματά μας μία εὐρυχωροτάτη κοιλὰς, ἤτις ὅμως εἰς τόσον κρυφία, ὁποῦ μόλις γνωρίζεται· διότι πάντοθεν ἀπὸ ὑψηλότατα ὄρη στεφανοῦται, πλὴν μιᾶς ὁμαλὶς πύλης, διὰ τῆς ὁποίας εἶναι τὸ ἔμπασμα. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν κοιλάδα, ἀπὸ τὰ πολλὰ δένδρα, ἄλλα ἀειθαλῆ, ἄλλα φιλορροοῦντα, καὶ ἀπὸ τὰ πολλὰ ὕδατα, ἐξορίζεται ἡπερισσὴ ζέστη, καὶ γελῶσι πάντοτε ἡ πρασινάδες· βλέποντες ἡμεῖς τόσην εἰρήνην, ἔχοντες καὶ διάφορον τὴν τῶν πτηνῶν μελωδίαν, ἐδιετρίψαμεν μὲ μεγάλην, ὅμως ἀθῴαν ἡδονήν. Καὶ τόση ἦτον ἡ γαλήνη, ὁποῦ ἀγκαλὰ καὶ ὁ τολμηρὸς, καὶ αἱμοβόρος Ἄρης συγκροτεῖται εἰς ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα μὲ τὰ ἅρματα, ἡμεῖς μηδὲ φωνὴν, μηδὲ ἤχον τοῦ τοσούτου θορύβου δὲν αἰσθανόμεθα. Καὶ στοχαζόμενοι, ἐθαυμάσαμεν, πῶς ὁ πάνσοφος Ἀριστοτέλης δὲν ἤγειρεν ἐδῶ τὸ αὐτοῦ Λύκειον, ἢ τὴν Ἀκαδημίαν του ὁ γενναῖος Ἀκάδημος. Ἐλυπήθην καταπολλὰ ὁποῦ δὲν ἐγεννήθην, μήτε ἀνετράφην ἐδῶ· διότι ἤθελα ἔχῃ περισσοτέραν ὠφέλειαν ἀπὸ τὴν ἄγνοιαν τῆς κακίας, παρὰ ἀπὸ τὴν γνῶσιν τῆς ἀρετῆς· καὶ τοῦτο εἶναι φανερὰ, διότι ὅσοι ἀπὸ τοὺς προπάτορας τὴν ἔρημον ἐκατοίκησαν, μετὰ τὴν τελευτὴν ὅλοι εἰς τὸν οὐρανὸν ἐξαπέταξαν. Μετὰ τὴν διατριβὴν ταύτην ἔσυρα τὸν φιλέρημον εἰς ἕνα μου περιβόλιον· τὸ ὁποῖον ἐγὼ νομίζω ἀπὸ τοὺς κρεμαστοὺς κήπους τῆς Σεμιράμιδος τιμιώτερον· καθὼς ἡ φυσικὴ τροφὴ εἶναι ὠφελιμωτέρα ἀπὸ τὴν κατασκευαστὴν εἰς τὰ σώματα, διότι ἡ φύσις, ὡς λέγει μοι ἡ φιλοσοφία σου, ἀγαπᾷ, καὶ κάλλιον ἀναπαύεται εἰς τὰ ἁπλούστερα. Αὐτοῦ τὸ ῥόδον, ὁ κρῖνος, αὐτοῦ ἡ ἀνεμώνα, αὐτοῦ τὸ ἴον, εἶναι ὁ λαὸς ἐκεῖνος, μὲ τὸ ὁποῖον συνομιλοῦμεν· ἡ βρύσις, καὶ τὰ δένδρα μᾶς κάμνουσι, καὶ αἰσθανόμεθα, ὅτι ἀγροικηκαὶ Θεότητες εὐμενῶς ἐφεδρεύουσι τοῦ τόπου, καὶ ἡμεῖς εὐλαβῶς καὶ καθόμεθα, καὶ περιπατοῦμεν· φαρμακερὰ θηρία αὐτοῦ δὲν ἐμφολεύουσι, φασιανοὶ δὲ, κόσσυφοι, περιστεραὶ, πέρδικαις, καὶ τρυγόνες τοὺς κλάδος βαρύνουσι· καθὼς καὶ τὰ πωρικὰ ἕως εἰς τὴν γῆν τὰ φυτὰ κλίνουσι, μήτε ἀφήνουσι τοὺς καρποὺς, ἐὰν χεὶρ ὀρεγωμένη δεν τοὺς μαζώξῃ. Διότι τὰ στοιχεῖα εἶναι τόσον καλὰ συγκερασμένα, ὁποῦ τὸ ἕνα εἰς τὸ ἄλλο δὲν ἀντιστέκεται· ἀλλὰ γλυκεῖς ζέφυροι παντονινὰ σχεδὸν πνέουσι, βορέας δὲ, ἢ νότος, ἢ ποτὲ δὲν θορυβοῦσιν, ἢ σαγανάκια, καὶ ὀλίγον γνωρίζονται, διότι καὶ τὰ δένδρα, καὶ τὰ ὄρη τοὺς ἐμποδίζουσιν. Εἰς μίαν ἄκραν τοῦ περιβολίου εἶναι κτισμένος ὁ οἰκός μου· τὸν ὁποῖον δὲν στολίζουσι χρυσὸς, καὶ ἄργυρος, μήτε Ἀπελλοὺς, ἢ Φειδίου

www.dacoromanica.ro

θαυμάσια εἰς τοὺς περιέργους τεχνάσματα· μήτε κρύπτεται εἰς αὐτὸν τὸ πολύτιμον τοῦ Ξέρξου κλῆμα, μὲ τὰ ὁλόχρυσα, καὶ τζεβαερένια σταφύλια· μήτε κομπάζεται ἡ εὐρυχωρία τοῦ Παλατίου τοῦ Νέρωνος, μήτε τοῦ Βατικανοῦ ἡ πολύαντρος μηχανή. Ἀλλὰ πέτρα ἁπλῶς πελεκητὴ εἶναι τριῶν οἰκιδίων μετὰ τοῦ γραμματίου, καὶ ὕλη, καὶ κειμήλιον· πλὴν τούτων διὰ ξεχωριστὴν ψυχαγωγίαν ἔχω μέσην οἰκίαν, τὴν ὁποίαν ἐγὼ ὀνομάζω μουσεῖον μου· ἴσως ἄλλος τινὰς ἤθελε τὴν ὀνομάσῃ ἄντρον τῆς Καλυψοῦς δίας θεάων, ἀγκαλὰ καὶ ἐκεῖνο ὄστρακα, καὶ πῶροι ἐλάμπρυναν. Εἰς τοῦτο φιλακωμένος ἐγὼ, διὰ τῶν κτισμάτων, ὡς διὰ κλιμάκων, ἀναβαίνων εἰς τὰ οὐράνια, τόσον ὑψηλὰ μὲ τὴν μελέτην, ὁποῦ ἔχω πάντοτε ἔμπροσθέν μου τὰ κάλλη τὰ ἀνεκλάλητα τοῦ ἐμπυρίνου οὐρανοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ἀναμφίβολος τῶν μακαρίων ψυχῶν καθέδρα. Μέσα εἰς τοῦτο ἄλλο δὲν εἶδεν ὁ φιλέρημος παρὰ τὰς ἐννέα Μούσας, τῶν ὁποίων ἡ κάθε μία ἰδίαν ὠδὴν ἔψαλεν. Ἄλλη δηλαδὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἄλλη τοῦ Ἀχιλλέως τοὺς πολέμους, ἄλλη τοῦ Ὀδυσσέως τὴν πλάνην, ἄλλη τῆς Διδοῦς τοὺς ἔρωτας, ἄλλη Ἰάσωνος καὶ Μηδείας, Θησέως καὶ Ἀριάδνης ταῖς ἀγάπαις, ἄλλη Πυράμου, καὶ Θίσβης, Λεάνδρου, καὶ Ἡροῦς τοὺς δυστυχεῖς πόθους· ποῖα τῶν Ἡρώων, ποῖα τῶν ἠμιθέων τὰ κατορθώματα· ἄλλη ἀναβαίνουσα ὑψηλότερα, τὴν τοῦ Ἰκάρου καὶ φαέθοντος πτῶσιν ἐτραγώδησεν. Ἀναμεταξὺ τούτων ἔκαμνε προκαθεζόμενος ὁ ροῖβος Ἀπόλλων τὸ ἐνδόσιμον. Θαυμαστὴ ἡδονή, καθαρὰ ἡδονή· τρυφὴ ἀξία τῶν μακαρίων ψυχῶν, ἐδῶ ὁ φιλέρημος· ὦ ὁποίαν ἡμέραν ἔχασες· ὦ φιλόπολι! διὰ ποίαν αἰτίαν ἠμέλησες νὰ ἔλθῃς εἰς ταύτην τὴν ἔρημον; Ἐγὼ δὲ εἶπα, θέλω νὰ τοῦ γράψω τὰ πάντα, ἴσως καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν μισήσει τοὺς θορύβους, καὶ βδελιροὺς ἔρωτας τῆς Πόλεως. Ἐγαίνοντες ἡμεῖς ἔξω ἀπὸ τὸ μουσεῖον, ἴδαμεν, ὅτι ὁ ἥλιος εἶχεν ἀναβῇ ἕως εἰς τὸ μεσουράνημα· καὶ ἀκολουθοῦσε τόσο καλὰ ἡ ἀρχὴ τῆς ἡμέρας ὁποῦ τὸ φῶς δὲν ἤθελε δυνηθῇ νὰ βλάψῃ τῶν ἀσθενούντων τὰ ὄματα· μήτε ἤθελε φανῇ εἰς τὰ πρόσωπα τῶν γυναικῶν, ἂν φυσικὴ ἢ τεχνικὴ εἶναι ἡ κοκκινάδα, ἢ ἡ ἀσπράδα ἀλάθαστα. Τοιαύτη κράσις ἀπὸ φῶς καὶ σκότος ἔκαμνεν ἕνα τρίτον καιρὸν, ὁποῦ δὲν ἐχει ὄνομα, ἢ ἂν ἔχει σιμὰ εἰς τοὺς σοφοὺς, εἰς ἐμένα εἶναι ἀγνώριστον. Τότε τὸ σῶμα διὰ νὰ ἀποκτίσῃ τὴν δύναμιν, ὁποῦ ματὰ τὴν νηστείαν ἔχασεν, εἰς τροφὴν μᾶς ἐπαρακίνησε· τὴν ὁποίαν ἐπήραμεν, μετρίαν, καὶ λιτὴν τράπεζαν ἔχοντες, σιμὰ εἰς τὴν δροσερὰν, καὶ κρυσταλλοειδῆ βρύσιν, τρώγοντες λευκὸν ἄρτον, τυροὺς, γάλατα, χόρτα ἰαματικὰ, γλυκύτατα πωρικὰ, καὶ σβένοντες τὴν δίψαν μὲ τὸ νερὸ τόσο κρύο, ὁποῦ ἐραίνετο, ὅτι ἡ τοῦ Μαΐου δρόσος ἀπέστιψεν. Ἠμπορούσαμεν νὰ φάγωμεν ἀπὸ κυνήγια ἐξαίρετα· ὅμως ἡ σωφροσύνη τῆς ἐρήμου συνειθίζῃ νὰ τὰ διαφυλάττῃ, καὶ ὄχι νὰ τὰ φονεύῃ, χύνωντάς των τὰ αἵματα. Μετὰ μιᾶς ὥρας συνομιλίας ὀλίγος, καὶ γλυκὺς ὕπνος μᾶς εὔφρανε· καὶ ἀφήνοντες τὸν μορφέα, πάλιν τὴν περιήγησιν ταύτης τῆς ἐρημικῆς μου βασιλείας ἠκολουθήσαμεν· τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι δίκαιον νὰ τὴν ἀποξενώσῃ τινὰς ἀπ' ἐμέ· ὅτι ἐγὼ ἤμουν ὁ Κολόμβος ὁποῦ τὴν ηὗρα· ἐγὼ ὁ Φερδινάνδος ὁποῦ τὴν ἐκυρίευσα· μήτε ὅμως φοβοῦμαι τὰ φιλοκερδῆ ἅρματα τῶν Κελτῶν, μήτε τὸν ριψωκίνδυνον τύφον τῶν Βρετανῶν, μήτε τὰς φιλαργύρους χεῖρας τῶν Βαταβῶν, μήτε τὴν ὑπεριφάνιαν ὀφρὺν τῶν Ἱσπανῶν. Διότι ἡ χώρα ὅλη τῆς βασιλείας μου ὑστερεῖται ἀπ' ἐκεῖνα τὰ μέταλλα, καὶ τὰ βάλσαμα διὰ τὰ ὁποῖα αὐτοὶ τόσα αἵματα ἀθώων δεσποτῶν καὶ βασιλέων ἔχυσαν· καὶ τόσον εἶναι ἀγαπητὴ, καὶ πολύτιμος, ὁποῦ δὲν ἤθελα νὰ ἔχω μήτε τὸν πατέρα μου συμμέτοχον, μήτε ἄλλον τινὰ, πλὴν Χρυσάνθου Νοταρᾶ, τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Ἱεροσολύμων, τοῦ ἀνεψιοῦ, καὶ διαδόχου τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου Δοσιθέου, καὶ Νικολάου Μαυροκορδάτου, τοῦ περιωνύμου ἡγεμόνος Οὐγκροβλαχίας, τοῦ καὶ πρότερον Μολδαβίας χρηματίσαντος, τοῦ υἱοῦ, καὶ διαδόχου τῆς δραγομανίας τοῦ ἀοιδήμου ἐκείνου Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐξ ἀπορρήτων· ὅτι αὐτοὶ καὶ οἱ δύο ἠμπορεῖσαν ἀναμφιβόλως νὰ αὐξήσουν, καὶ νὰ στολήσουν, τὸ μουσεῖον μου. Ἀγκαλὰ καὶ πολλοὶ νομίζουσιν, ὅτι δὲν εἶναι ἄλλοῦ ἄνδρες ἄξιοι, καὶ θαυμάσιοι, παρὰ ὅσοι πλέουσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸν Ἀδρίαν, καὶ μεσόγαιον· καὶ ὅσοι περιϊόντες τὸν Ρῆνον, καὶ τὸν Ἴστρον, κατεβαίνουσιν εἰς τὴν Θράκην, καὶ Μακεδονίαν· οἱ ὁποῖοι ὅμως ὁμοῦ μετὰ σώματά των καὶ μελέτας μᾶς φέρουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ πολοστὸν μέρος τῆς ἀγρίας, καὶ ψυχροτάτης αὐτῶν ἄρκτου. Διὰ νὰ περιγράψω τὴν ἀρετὴν, καὶ σοφίαν τοῦ Χρυσάνθου, ἐτύχαινε νὰ ἔχω γλώσσαν γρυσῆν, καὶ νοῦν δημηρικόν. Διατὶ καθὼς ἀναμεταξὺ τῶν Θεῶν, ὁ Ζεὺς ἦτον κράτιστος, μέγιστος, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀναμεταξὺ τῶν τωρινῶν σοφῶν, ἐνομίσθη ὁ ἐξαίρετος ὕπατος. Καὶ καθὼς ὁ ἡγεμὼν Νικόλαος, τοῦ ἦτον φίλος ἀπὸ τῶν ὀλίγων ὁ πρῶτος, οὕτω καὶ εἰς τὴν μάθησιν τοῦ ἦτον ὁ πλησιέστατος· ζεῦγος φήμης πολλῆς, ζεῦγος μνήμης καλῆς, ζεῦγος σοφίας, ζεῦγος ἀξιαγάστου ἀρετῆς· ἦσαν καὶ οἱ δύο πολύγλωσσοι, ὅμως ὁ αὐθέντης Νικόλαος, ὡσὰν ὁποῦ ἐστάθη καὶ δραγομάνος τῆς Βλαχίας, ἐσυνωμίλει μὲ ὅλους τοὺς Εὐρωπαίους, καὶ μὲ πολλοὺς τῶν Ἀσιανῶν εὐγραδέστατα. Ἡ ἐρημία μου ποτὲ δὲν μὲ ἐλύπησε, παρά μόνον ὅταν ἤκουσα, εἰς αὐτὴν ὤντας,

www.dacoromanica.ro

τὸν Θάνατον τούτων δύο περιβλέπτων ἀνδρῶν. Ἠθέλησε δὲ ὁ Θεὸς, νὰ μᾶς ἀφήσουν μεγάλην παρηγορίαν, καὶ ἀείμνηστον μνημόσυνον τῆς αὐτῶν ἀρετῆς. Ὁ γὰρ Πατριάρχης φαίνεται εἰς τὴν ὀνομαστοτάτην αὐτοῦ εἰς τὰ σφαιρικὰ εἰσαγωγὴν, ἀναβιοὺς Πρόκλος, καὶ Ἀρχιμήδης· ὁ δὲ Νικόλαος εἰς τὴν περὶ καθηκόντων βίβλον, δὶς μέχρι τοῦ νῦν τύποις ἑλληνικοῖς, καὶ λατινικοῖς ἐκδοθεῖσαν, νέος Κικέρων, καὶ Ἀμβρόσιος. Τὰ δ. τούτου φιλοθέου πάρεργα ἔχουσιν ἐντιμον τόπον ἐν τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων χειρόγραφα. Πρὸς τούτοις ἄφηκεν ὁ εὐκλεέστατος ἡγεμὼν καὶ ζώσας εἰκόνας τοῦ προσώπου του, καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ θρόνου του τέσσαρα τούτων ἡ πρώτη ὁ Κωνσταντῖνος Θάλπει μετὰ πραότητος, καὶ δικαιοσύνης τὴν καθέδραν του· ἡ δὲ δευτέρα Ἰωάννης ὁ περίβλεπτος Μπεϊζαδὲς μὲ ἐλπίδας χρηστὰς ἑτέρων δύο βλαστῶν, Ἀλεξάνδρου, καὶ Σουλτάνας. Μετὰ ταῦτα, ἐπανερχόμενος εἰς τὸ προκείμενον, ἐνθυμοῦμαι, ὅτι οὐ πολὺ προβαίνοντες, παρακινοῦντος μὲ τοῦ ἀγαπητοῦ φιλερήμου, διότι ἤλπιζε νὰ λάβῃ ἀκόμι περισσοτέραν τέρψιν, μηδαμῶς ἀποτύμενος· ἠκούσαμεν ἦχον τινὰ γλυκύτατον, καὶ ὑδάτων πολλῶν μουρμούρισμα, καὶ ἀκολουθοῦντες τὴν βοὴν, ἀνέβημεν εἰς παραμικρὸν λόφον· ὅθεν ἴδομεν ἕνα ποταμὸν, τοῦ ὁποίου ἡ πηγὴ εἰς μικροὺς λίθους, καὶ ρίζας δένδρων οὖσα περιπεπλεγμένη, καὶ διὰ ὀλίγον διάστημα ὀξὺ ρέουσα, ἐκείνην τὴν βοὴν ἐσχημάτιζεν· ἔπειτα ἔπιπτεν εἰς πεδιάδα τόσον ὁμαλὴν, διὰ τῆς ὁποίας τόσον ἥσυχα ἔτρεχεν, ὁποῦ ἂν δὲν εἴχαμεν ἰδῇ τὴν πηγὴν, δύσκολα ἠθέλαμεν γνωρίση πόθεν ἔρχεται, καὶ ποῖον μέρος ὑπάγει νὰ ποτίζῃ· δὲν ἔπαυε νὰ χαίρεται ὁ φιλέρημος· δὲν ἔπαυε δὲ καὶ νὰ ἐπαινῇ τὸν παντοτινὸν ἴσκιον τῶν δένδρων, τὴν κατάψυχρον δρόσον, τὴν χροερὰν, καὶ καταπράσινον Θέαν τῶν τοῦ ποταμοῦ χειλέων, τὰς λεπτοτάτας αὔρας, ὁποῦ τὰ ὕδατα ἔπεμπαν, τὸ μελίφθογγον τῶν ποιητικῶν κύκνων κελάδημα· οἱ ὁποῖοι φιλόζωοι ὄντες, ἐκ πάντων τῶν μερῶν εἰς τὴν ἐρημίαν μου, ὡς εἰς ἄσυλον τόπον κατέφυγαν. Καὶ μὴ θαυμάσῃς, ὅτι τοιοῦτος λαὸς συντρέχει εἰς ταῦτα τὰ μέρη, διότι ὄντες τῶν Μουσῶν τρόφιμοι οἱ κύκνοι, καὶ τῆς ἀκακίας τέκνα, ἀγαπῶσι τὴν ἡσυχίαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἀφθόνως προξενεῖ ἡ ἐρημία, ἀθόρυβον κατοικίαν χορηγοῦσα. Ἔπαιζαν εἰς τὰ ἀμφότερα χείλη τοῦ ποταμοῦ, ἀπὸ ἔμφυτον ἔρωτα παρακινούμεναι δορκάδες, ἔλαφοι, αἶγες, λαγοὶ, καὶ ἄλλα παρόμοια, εἰς τόσον ὁποῦ τὰ βασιλικὰ ζωοτροφεῖα ἔχουσι τὶ νὰ φθονήσουν εἰς ἡμᾶς· καὶ δὲν μᾶς ἀφίνουσι νὰ ἐπιθυμήσωμεν, νὰ ἔχωμεν τὰ διάφορα, καὶ πολυάνθρωπα ἔθνη τῆς βασιλευούσης τῶν πόλεων Βυζαντίου, μήτε τῆς εὐρυχωροτάτης καθέδρας τῆς Γαλλίας Παρισίου. Ἀπ' ἐδῶ ἐξοριζονται κάντε ἑρπετὰ, κάντε πτηνὰ, κάντε τετράποδα αἱμοβόρα, ἢ ἰοβόλα ὁποῦ ἐνεδρεύουσι. καὶ ἐπιβουλεύονται τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων· τόσων, ὥστε πολλαῖς φοραῖς διὰ τὸ καῦμα παραδίδομεν εἰς τὰ χόρτα ἀναμεταξὺ τῶν ἀνθέων τὰ ἡμέτερα σώματα· καὶ μήτε σφῆκες βοῶσιν εἰς τὰς ἀκοάς μας, μήτε ὄρεις τριγύρωμας συρίζουσι· καὶ εἰς τὰ μέσα, καὶ πυκνότατα δάση ἄρκτων, ἢ λύκων ἁρπάγιον ἴχνη δὲν φαίνονται, καὶ τὰ ἥμερα ποίμνια δὲν φοβερίζουσιν. Ἀλλ' εἶναι ὅλα εἰρήνη, ὅλα ἡσυχία, ὅλα ἀσφάλεια, ὅλα χαρὰ, ὅλα ἄκακος ἡδονὴ, ὅλα δαψιλεστάτη τρυφὴ· τόσον ὁποῦ δὲν ἀμφιβάλλω πλέον ὅτι γράφοντες οἱ σοφώτατοι ποιηταὶ τὸν χρυσοῦν αἰῶνα, δὲν ψεύδονται· καθὼς μερικοὶ σοφισταὶ, ὁποῦ χάσκουσι μόνον εἰς τὰ νέα ἀναιδῶς τε καὶ ἀσυλλογίστως, καταφρονοῦντες τὴν σεβασμίαν παλαιότητα, διϊσχυρίζονται. Ταῦτα εἶναι τὰ κάλλη, καὶ ἡ τρυφαῖς ταύτης τῆς οἰκίας μου· ὅμως μὴ καταπειθῆς φιλόπολι, ὅτι ἐδυνήθην ἐγὼ νὰ τὰ περιγράψω ὅλα καὶ εἰς τρόπον ὁποῦ ἄλλος νὰ μὴν ἔχῃ τί νὰ προσθέσῃ· ἢ ὁποῦ τὰ ὄμματα νὰ μὴν ἠμπορέσουν νὰ ἰδοῦσι πολλὰ περισσότερα, καὶ ὡραιότερα· ὅθεν ἔρχου, καὶ ἴδε, καὶ ἔρρωσο.

Ἐκ τῆς ἀγροικῆς οἰκίας.

Δημήτριος Πιμπέρης Προκόπιος, ἀπὸ τὴν Ὀχριδα ἦτον Θαρρῶ, ἢ ἀπὸ τὴν Μοσχόπολιν, ἰατροφιλόσοφος καὶ αὐτὸς, καὶ ἀμφοτεροδέξιος, ἤγουν ἐπιστήμων καὶ εἰς τὰ ἑλληνικὰ, καὶ εἰς τὰ λατινικὰ, καὶ συνωνόματος, καὶ σύγχρονος μὲ τὸν ἀνωτέω· ἀπέθανε δὲ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ Βουκουρέστι, ὁ Θεὸς νὰ τοὺς συγχωρίσῃ καὶ τοὺς δύο, καλοὶ ἄνθρωποι καὶ οἱ δύο, καὶ στολὴ τοῦ Βουκουρεστίου καὶ οἱ δύο, καὶ ἔντιμοι κοντὰ εἰς τοὺς Αὐθέντας καὶ εἰς τοὺς Ἄρχοντας. Τοῦτος ἐσύνθεσε

Dimitrie Pamber Procopie, ni se pare că este din Ohrida, saŭ din Moshopol şi acesta doctor şi filosof şi desĕvêrşit în amândouĕ, adică ştiutor şi la grecește şi latinește şi cu acelaşĭ nume şi în acelaş timp cu cel maĭ de înainte. A murit şi acesta la Bucureştĭ. D-ḑeŭ săĭ ĭerte pe amândoĭ, că eraŭ ómenĭ bunĭ amândoĭ şi îmfrumuseţarea Bucureştilor amândoĭ şi respectaţĭ de cătră Domnĭ şi boerĭ. Acesta a compus diferite scrierĭ, prin

www.dacoromanica.ro

διάφορα, ἐξόχως δὲ τὸ ὑπόμνημα, ἤγον ἑρμηνεία εἰς τὴν ἀσπίδα τοῦ Ἡρακλέους, ποιηθεῖσαν ἀπὸ τὸν Ἡσίοδον, τὴν ἔχω· ἔτι καὶ δύο ἑκατοντάδας ἑλληνικῶν ἱστοριῶν πλατύτερον πρὸς σαφήνειαν ἔγραψεν· ὧν ἡ ἐπιγραφή.

escelente amintirĭ saŭ înterpretărĭ la scutu luĭ Hercul, făcută de Esiod, o ani; apoĭ și doĭ seculĭ din scriitoriĭ grecĭ le aŭ scris maĭ pe larg pentru a fi înțeleșĭ, a cărora titlu este:

Le dăm numaĭ în original.

Συλλογὴ μύθων, καὶ ἱστοριῶν, ἐν ἐνίοις τῶν λόγων, καὶ διαλόγων τοῦ Λουκιανοῦ, καὶ ἐν ἄλλοις σποράδην, καὶ ἀκροθιγῶς μνημονευομένων· ἐρανισθεῖσα ἐκ διαφόρων Λατίνων καὶ Ἰταλῶν, καὶ εἰς ἑλληνικὴν φράσιν συνθεῖσα παρὰ Δημητρίου Παμπέρη Προκοπίου τοῦ ἰατροῦ, εἰς εὐχερεστέραν κατάληψιν τῶν σχολαζόντων εἰς τὰ μαθήματα· εἰσὶ δ' ὀλίγ' ἄττα καὶ αὐτολεξὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἑλληνικῶν βίβλων ἀντιγεγραμμένα. Τοῦ δὲ ὑπομνήματος προηγοῦνται αἱ δύο αὗται ἐπιστολαί.

Γεωργίῳ τῷ ἐλλογιμωτάτῳ διδασκάλῳ Δημήτριος ὁ ἰατρὸς χαίρειν.

Συνεθέμην μὲν, οὕπω δ' ἐθεασάμην εὐμενεῖ ὄμματι τὰ παρόντα ὑπομνήματα εἰς τὴν ἡσιόδειον ἀσπίδα τοῦ Ἡρακλέους, εὐλαβούμενος τὸ φύσει φίλαυτον· ὑφ' οὗ συμβαίνει κολακεύεσθαι ῥᾳδίως, καὶ παραλογίζεσθαι ὡς τὰ πολλὰ τοὺς συγγράφοντας περὶ τὰ οἰκεῖα συγγράμματα· ταύτῃ τοι δίχ' ἀναβολῆς, ὑποτίθημι, φέρων αὐτά, τῇ σῇ κριτικωτάτῃ εὐθύνῃ. Κωμιζόμενος οὖν ἀσμένως, παραθεωρῶν τε τῷ ὀρθῷ τῶν λόγων κανόνι, ἀδεπάστῳ προθέσει, καὶ φιλαληθείας πνεύματι, μετάθες, ἄφελε, πρόσθες τὰ μὴ καλῶς ἔχοντα, τὰ περιττὰ, τὰ ἐλλείποντα· ἵν' ἐπαναλύσῃ πρὸς τὸν πέμψαντα, τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον, ἀντὶ Θερσίτου νηρεὺς, ἔρρωσο.

αφλζ'. Ταμιλιῶνος ἑκτῃ μεσοῦντος.

Δημητρίῳ τῷ ἐξοχοτάτῳ ἰατρῷ Γεώργιος διδάσκαλος χαίρειν.

Ἀνέγνων τὴν ἐφαιστότευκτον ἀσπίδα τοῦ εὐσθενεστάτου τῶν ἡρώων, τὴν ἔπεσι μὲν ποιητῇ τῷ Ἡσιόδῳ ἐκφρασθεῖσαν, ὑπομνηματισθεῖσαν δέ σοι κάλλιστα, καὶ σαφέστατα· ἥτις σιδηροαργυροδιάχρυσος οὖσα, σχολίοις τοῖς σοῖς, οἷον ἀδαμασίτισι διακεκόσμηται. Ἀνθ' ὅτου ὡς Θεότευκτος. ἀντίτυπος τε καὶ δημητριοκόσμητος, ἐ τις τῶν βασκάνων βέλη κατ' αὐτῆς ἐπαφιέναι τολμήσειε μώμου, ταῦτα στερρῶς ἀποκρούσεται, καὶ ἀντεπαφήσει κατὰ τοῦ βαλλοντος ἔρρωσο [153]).

Λάζαρος Σκρίβας, Τραπεζούντιος, ἐπιστήμων· ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς ἐπαινεῖ τὸ ὑπόμνημα, διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης.

Lazăr Scriba Trapezundian, om de știință, care și acesta laudă scrierea amintită prin acéstă epistolă [154]).

Dăm acéstă epistolă numaĭ în original.

Διελθόντι μοι μετὰ σκέψεως τὰ παρόντα σχόλια, πολλοῦ ἄξιον μέχρι τέλους ἀπήντησε τὸ ὑπόμνημα, τῷ ὄντι τοῦ σοῦ νοὸς γνήσιον ἀποκύημα. Ἑρμηνεύθη καλῶς, συνθήκην φέρει λέξεων τῇ ὑποθέσει κατάλληλον· ἐμέλησε δὲ αὐτῷ καὶ τῶν μύθων, ὧν ἡ ἄγνοια μακρὰν ἐμποιεῖ, ἀηδίαν τοῖς τῶν παλαιῶν συγγράμμασιν ἐντυγχάνουσι. Καὶ καθόλου τὸν τῶν ἀρχαίων μιμεῖται τύπον, οὔτε τοῦ δέοντος ἀποδέον, οὔτε μὴν περιττεύον τῆς χρείας, ἔρρωσο. Ἑκατομβαιῶνος ἐννάτῃ μεσοῦντος [155]).

Ἰωακεὶμ Βοῦρος Καββάκος, Χῖος, διδάσκαλος τῆς ἐν Χίῳ σχολῆς, ὁ ἐλεήμων, ὅθεν ὅταν ἀπέθνεν, εἴπασιν, ὅτι ἐφάνη τυπωμένος σταυρὸς εἰς τὴν δεξιάν του.

Εὐστράτιος Ἀργέντης Χῖος, ἰατροφιλόσοφος, ἀμφοτεροδέξιος πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀλεξανδρείας Κοσμᾶς ἔγραψε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην.

Ióchim Buros, Cavac, Hiot, profesor în scóla din Hio, milostiv, de acea când a murit, ḑic, că s'a arĕtat o cruce imprimată în mâna sa cea dréptă.

Eustratie Argente, Hiot, doctor și filosof abil, către acesta Cosma al Alexandrieĭ a scris următórea epistolă:

www.dacoromanica.ro

O dăm acéstă epistolă numaĭ în original.

Ἐντιμότατε, σοφολογιώτατε, καὶ εὐγενὴ. ἐν ἰατροῖς τε ἄριστε, καὶ ἀξιέπαινε, ἅγιε διδάσκαλε κύριε Εὐστράτιε Ἀργέντη, υἱὲ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητ τῆς ἡμῶν μετριότητος. χάριν, ἔλεος, καὶ ὑγείαν ἀπὸ Θεοῦ ἀξιοῦμεν εἶναι σοι· παρ' ἡμῶν δὲ ἀποστολικὴν εὐλογίαν, καὶ εὐχὴν πνευματικήν.

Τέκνον ἡμῶν πνευματικὸν, εὐγενέστατε κὺρ Εὐστράτιε· καιρός ἐστιν εὐστρατεῦσαί σε στρατεῖαν τὴν Θεοφιλῆ, φωνῆς ἐκείνης μεμνημένος γε τῆς προφητικῆς· ἥτις ἐν τῷ τῶν παροιμιῶν κεφαλαίῳ 8-ῳ φησί. Σὺ τὴν σοφίαν κήρυξον καὶ τὴν ἀλήθειαν εἰπέ· νοήσατε ἄκακοι πανουργίαν, οἱ δὲ ἀπαίδευτοι ἔνθεσθε καρδίαν· εἰσακούσατέ μου, σεμνὰ γὰρ ἐρῶ, καὶ ἀνοίσω ἀπὸ χειλέων ἐνθέων ἀνδρῶν διδάγματα ἀληθῆ, δόγματά τε εὐσεβῆ· τοιαύτην οὖν τὴν πνευματικὴν σοφίαν, υἱὲ ἀγαπητὲ, δι' ἧς τοῦ Θείου λόγου ἡ ἀλήθεια φανεροῦται, προτρέπομέν σε πρὸς Θεοῦ, παρακινοῦντες σε διὰ Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸν, εἰς σωτηρίαν τῶν πολλῶν, ἐγγράφως κήρυξον, καί γε παρά τε βιβλίων κανονικῶν, ἑλληνικῶν καὶ λατινικῶν εὐκρινῶς διασάφησον· τοῦτο μὲν πρὸς ὁδηγίαν τῶν τε ἁπλουστέρων Χριστιανῶν, καὶ κατάληψιν τῶν ἀπεριέργων φιλευσεβῶν. Τοῦτο δὲ, ὅπως γνῶσι τὴν τῶν διεστραμμένων σοφιστῶν πανουργίαν τὴν ἀκάθεκτον· οὕτως οὖν ποιῶν, τὰ μὲν τῇ λήθῃ συγχωσθέντα δόγματά τε καὶ διδάγματα ὀρθόδοξα εἰς φῶς ἐξάξεις τῇ φιλοπονίᾳ σου· τοῖς δὲ βαρέως ταῦτα διακρίνειν, καὶ κατανοεῖν ἔχουσι, σύνεσιν ὀρθὴν, καὶ κατάληψιν δώσεις ἀληθῆ τῇ τῆς διαλέκτου ἁπλότητι. Ἡμεῖς δήπουθεν υἱὲ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὲ κύριε Εὐστράτιε πολυμαθέστατε, πνεύματι ἀληθείας, ζέσειτε πίστεως ὀρθοδόξου, τὴν τοιαύτην σοι προτροπὴν, ἤγε παράκλησιν ἐνεθέμεθα· σὺ δὲ ψυχὴ Θεῷ παραθεμένη, τὴν πρὸς Θεοῦ μισθαποδοσίαν ἐλπίζουσα, ἔξεις ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν ζωὴν τὴν αἰώνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, Ἀμήν.

ᾳϡμα', Ἀπριλλίῳ.

Ὁ ἐλέῳ Θεοῦ Πάπας, καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Κοσμᾶς ὁ καλοκάγαθος, καὶ εὐχέτης αὐτῆς.

Κωνσταντῖνος Γοδράτος Χῖος, ἐπιστήμων, ἔχει καὶ τυπωμένον βιβλίον περὶ σφαιρῶν χρήσεως.

Δημήτριος Ρόδιος, ἐπιστήμων, μαθητὴς καὶ αὐτὸς Μακαρίου τοῦ Πατμίου, καὶ διδάσκαλος εἰς Ρόδον.

Βασίλειος Κουταλιανὸς, μαθητὴς καὶ αὐτὸς τοῦ Μακαρίου, καὶ διδάσκαλος εἰς Πατμον.

Γεώργιος Σιατιστινὸς, διδάσκαλος εἰς τὸ Γιάσι· ἀπέθανε δὲ τυφλὸς εἰς τὴν Πόλιν εἰς τὸ Φανάρι.

Νικόλαος Λιαδρομίτης, διδάσκαλος καὶ αὐτὸς εἰς τὸ Γιάσι, μαθητὴς δὲ τοῦ Μακαρίου.

Νικόλαος Στίγνης ἐξ Ἰωαννίνων, ἐπιστήμων, διδάσκαλος εἰς Βοσκόπολιν, καὶ ἀλλοῦ· καὶ ζήσας ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα ἔτη, ἀπέθανε.

Νικόλαος Τζουρτζούλης, Μετζοβίτης, ἐπιστήμων, μαθητὴς τοῦ Μπαλάνου· αὐτὸς ἐστάθη καὶ εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, καὶ εἰς τὸ Γιὰς διδάσκαλος. Ἐξήγησε καὶ τὸν τοῦ σοφοῦ βασιλέως Λέοντος χρησμὸν περὶ τῆς ἀναστάσεως Κωνσταντινουπόλεως τὸν, Βύζαντος αὐλὴ, ἐστία Κωνσταντίνου, καὶ τοὺς λοιποὺς στίχους. Ἐξήγησε καὶ τὸν τοῦ Στεφάνου Ἀλεξανδρέως, τοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ διδασκάλου, χρησμὸν τὸν, φῦλον τὸ βαβυλώνιον τρὶς ἑκατὸν κατάρξει, τῆς Ἑπταλόφου καί τι πρὸς, καὶ τοὺς ἑφεξῆς στίχους· ὁ χρησμὸς τοῦτος ἔγινε ἐν ἔτει ἑπτακοσιοστῷ, ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἡρακλείου βασιλέως Ρωμαίων, ὅταν ἄρχισε νὰ ἀκούεται τὸ

Constantin Godrat, Hiot, om de ştiinţă, are şi o carte imprimată despre întrebuinţarea sferelor.

Dimitrie Rodianul, om de ştiinţă, student şi acesta a luĭ Macarie Patmianul profesor la Rod.

Vasilie Cutalianul, student şi acesta a luĭ Macarie şi profesor în Patm.

Gheorghie Siatistianul, profesor la Iaşĭ, a murit însă orb la Constantinopol în Fanar [156]).

Nicolaĭ Liadromit, profesor şi acesta la Iaşĭ, student a luĭ Macarie [157]).

Nicolaĭ Stignu din Iónina, om de ştiinţă, profesor la Voscopol, şi pe aiurea, şi trăind peste opt-ḑecĭ de anĭ a reposat [158]).

Nicolaĭ Cercel, Metzovit, om de ştiinţă, student a luĭ Balan, acesta a fost şi la sântul Munte şi la Iaşĭ profesor. A interpretat şi profeţia înţeleptuluĭ împĕrat Leon despre reînvierea Constantinopoluluĭ, curţeĭ bisantine, locuinţa luĭ Constantin, (cel Mare) şi următórele stihurĭ. A explicat şi Profeţia luĭ Ştefan al Alexandrieĭ, ecumenic profesor, viţa Babilonică 'l va stĕpâni de treĭ orĭ o sută pe cel cu şapte munţĭ (eptalofŭ) şi ceva maĭ mult şi următórele stihurĭ. Acéstă profeţie s'a făcut în anul şapte sute, pe timpul împĕrăţieĭ luĭ Heraclie Impĕratul Romeilor

www.dacoromanica.ro

ὄνομα τοῦ Μωάμεθ, ἔχω τὴν ἐξήγησιν· ἥτις ἔγινε παρ' αὐτοῦ ἐν Γιασίῳ, ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑξικοστῷ ὀγδόῳ· δὲν ἐπέγραψε δὲ τὸ ὄνομά του, τοὺς Τούρκους φοβούμενος, ἀλλ' ἐπέγραψεν οὕτως. Ἑρμηνεία παρὰ Ποσειδῶνος τοῦ σοφωτάτου, καὶ ἐπιστημονικωτάτου. Εἰς αὐτὴν ἀποδείχνει, ὅτι εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους ἑβδομῆντα τέσσαρας, ἤγουν εἰς τοὺς τριακσίου εἴκοσι χρόνους, ἀφ' οὗ οἱ Τοῦρκοι ἐπῆραν τὴν Πόλιν, θέλει τὴν πάρη ὁ Μόσκοβος. Ἐψεύσθη δὲ καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ χρησμοὶ αὐτοὶ οἱ δύο, καὶ ἄλλοι ἕως δέκα, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἔγραψα· ἐψεύσθησαν δὲ, διὰ τὴν ἀνοξιότητα ἡμῶν τε καὶ τῶν Ρώσσων, καὶ ἀχρειότητα, ἡ ὁποῖα τώρα εἰς τοὺς ἓξ τούτους χρόνους τῶν πολέμων ἐφάνη ἡλίου φανώτερον. Δὲν ἐντρέπομαι νὰ τὸ εἰπῶ, καὶ τὸ εἶπα πολλάκις· οὔτε φοβοῦμαι, ὁποῦ νὰ τὸ σιωπήσω· ὅτι ἐὰν ἐγὼ σιωπήσω, οἱ λίθοι κεκράξονται.

ᾳψπθ'. Μαρτίου κζ'. ἀπόθανεν ὁ σουλτὰν Χαμίτης, ὅστις ἐβασίλευσε χρόνους δέκα καὶ πέντε, καὶ μῆνας δύο· ἔζησε δὲ τὰ πάντα τῆς ζωῆς του χρόνους ἑξήκοντα καὶ πέντε· ἐβασίλευσε δὲ ὁ Σελίμης υἱὸς τοῦ Μουσταφᾶ, ὁ ὁποῖος εἶναι χρόνων εἴκοσι καὶ ὀκτὼ Μαρτίου κζ'. ἡμέρα τρίτη.

Μετὰ τὴν ἅλωσιν, ἀπὸ Γενναδίου δηλαδὴ ἐχρημάτισαν πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως 118 μὲ τὸν ἤδη πατριαρχεύοντα κὺρ Νεόφυτον, ἐξ αὐτῶν ὅμως τῶν πατριαρχῶν, ἄλλος ἐστάθη δύο φοραῖς, καὶ ἄλλος τρεῖς, καὶ ἄλλος δώδεκα μόνον ἡμέρας, ἐξ αἰτίας τῶν ἐπαράτων κληρικῶν.

când a început a se auḑi numele luĭ Mohamet, am explicarea care s'a făcut de el în Iași în anul una mie șépte sute șase ḑecĭ și opt, nu s'a subsemnat însă numele sĕŭ, temêndu-se de Turcĭ, dar a subscris ast-fel: Interpretarea de cătră Posidon cel maĭ înțelept și maĭ învĕțat, în care dovedește, că la una mie șapte sute șapte ḑecĭ și patru, adică la treĭ sute douĕ ḑecĭ de anĭ, după ce Turciĭ a luat Constantinopolul, 'l vor lua Moscovitul. A minţit dar și acesta și amândouĕ aceste profeţiĭ, și altele ca la ḑece, dupre cum am spus și maĭ înainte. A minţit dar pentru nevrednicia nóstră și a Rușilor și bicisnicia care acum în acești șase anĭ a resbelelor s'a arĕtat maĭ luminat de cât sórele. Nu mĕ rușinez s'o spun ș'am spus'o adese. Și apoĭ nicĭ mĕ tem, pentru ce s'o tac; pentru că dacă eŭ voiŭ tăcea pietrele vor striga [159]).

1789. Martie în 27 a reposat Sultanul Hamit, care a împĕrăţit cincĭ-spre-ḑece anĭ și douĕ lunĭ. A trăit toţĭ aniĭ vieţeĭ sale șase-ḑecĭ și cincĭ de anĭ. A împĕrăţit Selim fiĭul luĭ Mustafa, care este de douĕ ḑecĭ și opt de anĭ, Martie 27, ḑiua de Marţĭ.

După luarea Constantinopoluluĭ. adică de la Ghenadie, a fost Patriarhĭ la Constantinopol 118 cu cel ce este acum patriarh Chir Neofit. Din acești Patriarhĭ însă, altul a fost de douĕ orĭ, și altul de treĭ orĭ, ĭar altul numaĭ douĕ-spre-ḑece ḑile, din causa blestemaţilor clericĭ.

www.dacoromanica.ro

NOTE EXPLICATIVE

LA

Catalogul Istoric al ómenilor însemnați din Secului XVIII, asupra persónelor și cuvintelor streine ce se întîmpină în acéstă scriere.

1). *Seroglan,* se numește cetățén, acéstă explicație este pusă pe marginea manuscriptuluĭ autograf a luĭ C. Daponte.

Câtă influență avea Constantin Brâncovénu la Constantinopol din punctul de vedere religios, ne-o spune Athanasie Comnen Ipsilant în cartea sa: Τὰ μετα τὴν ἁλωσιν. (pag. 216 și 217).

„Fiind Vizirul în Valahia amintitul Domn înșelat a mijlocit să se facă Patriarh Dionisie al IV Muselin, ce trăĭa atuncĭ în Bucureștĭ. Săvêrșindu-se acésta s'a dus Dionisie în Andrianopol și de acolo la Constantinopol cu epistole recomendătóre cătră Caĭmacam ca să se facă Patriarh și cu ajutorul acestuĭa s'a suit pe tronul Ecumenic, fără știrea și socotința Mitropoliților și a clericilor și a tótă obștia creștină". Iar în anul 1694 istorisește următórele despre Dionisie: „Incoronându-se Vizirul la Andrianopol, din causă că Dionisie administra rĕŭ Biserica, aŭ vestit uniĭ pe Calinic, și a venit la Andrianopol. Auḍind despre acésta Dionisie a venit și el acolo, și întêmplându-se multe scandale și acuzărĭ diferite la Impĕratul, în urmă s'a dat Patriarhatul luĭ Calinic în luna luĭ Aprilie; Iar Dionisie fugind la Bizanț și de acolo în Valahia a repausat în Tèrgoviște".

2). Iacob Patriarhul și acesta s'a refugĭat din Constantinopol și a trăit ca privat în Bucureștĭ, unde a și murit.

3). Calinic a fost unul din ceĭ maĭ eruditĭ Patriarhĭ aĭ timpuluĭ, de la el posed un manuscript în grecește, în care se plânge în prefață de ignoranța cleruluĭ ortodox. Manuscriptul cuprinde explicarea liturgieĭ tradusă din rusește; apoĭ o scriere a sa despre mărturisire, fórte amenunțită, făcută cu întrebărĭ și respunsurĭ și explicarea articulilor credinței. De sigur după acest manuscript a lucrat maĭ în urmă și Iacob Putnénu Sinopsul sĕŭ și în care este fórte bine tratată taĭna mărturisireĭ.

4) și 5). Acești Patriarhĭ să succed fără nicĭ un interes unul pe altul și contractéză datoriĭ pe socotéla Biserice mariĭ prin ambițiĭ nedescrise etc.

6). Atanasie din Andrianopol, ḍis și Patelar. Relativ de intrigile iesuiților asupra luĭ Ciril Lucaris Iată cum se exprimă Ath. Comnen Ipsilant (pag. 134). „Auḍind Rușiĭ de calomniile iesuiților asupra luĭ Ciril Lucaris, a trimis cătră Theofan Patriarhul Ierusalimuluĭ, ce petrecea atuncea în Iașul Moldovieĭ, întrebându-l dacă în adevĕr spun iesuiții de acestea. Contra cărora Theofan conpunênd 16 capitule a demonstrat că atât prea înțeleptul Ciril cât și Biserica de Rĕsărit nu sunt vinovate de ast-fel de calomniĭ. De aicea se maĭ constată că Iașul era locul cel maĭ însemnat, și că din Moldova sub influența Domnitoruluĭ Vasilie Lupu s'aŭ lucrat fórte mult la apărarea și sprijinirea ortodoxismuluĭ. atât contra intrigilor țesute de iesuiți, cât și contra Calvinilor, cariĭ și aceștia invadasă în Transilvania și 'șĭ formaŭ prin amenințărĭ și înșelăcĭunĭ adepți la secta lor. Ast-fel se explică pentru ce Atanasie Patriarhul veni la Iașĭ cătră Domnitorul Vasilie Lupu. Vĕḍend că nu maĭ póte sta în Constantinopol și-a ales lângă Iașĭ pentru locuință schitul orĭ Mŏnăstirea din dealul Paun și unde între altele a scris maĭ multe imne spre lauda Domnitoruluĭ Vasilie Lupu.

7). *Burzuga,* să se citéscă Musur-agà, adică ĭ-aŭ trimis în închisórea, ce purta acest nume.

8) Γιαν-χιντ—probabil: *ĭ-an poftim în lăuntru în Seraiŭ.*

9). *Sfachia,* Capitala orașuluĭ Creta, cunoscută atât de bine în timpurile nóstre.

10). Pentru anul 1775 consultă Ἀθανασίου Κομνινοῦ Τὰ μετὰ τήν ἅλωσιν. pag. 540—541.

11). Domnitorul Constantin Basarab a exercitat o influență fórte mare asupra mersuluĭ și progresuluĭ ortodoxismuluĭ fie prin banĭ, fie prin influența sa morală. In tóte faptele politice petrecute în Orient se surprinde amestecul și înrâurirea sa prin agenții ce-ĭ avea acolo. Epistole ce cunosc, dintre cele ce ni s'aŭ conservat, dovedesc îndeajuns acest fapt.

12). Dosoteiŭ Moraitul, este cunoscutul bărbat al Ortodoxismuluĭ, Patriarhul de Ierusalim, și care ș'a desfășurat activitatea sa, grație mijlócelor bănești ce i-s'a dat cu îmbelșugare de către Domnitoriĭ Principatelor Române. (Consultă Satha Νεοελληνικὴ φιλολο-

www.dacoromanica.ro

γία şi pe Βρετοῦ Παπαδοπούλου, idem Epistolaire grec: Recueil de lettres adressées pour la plupart à Chrysanthe Notaras, publié par Emile Legrand. Paris, 1888.

13). Se póte orĭ cine convinge numaĭ din declaraţia Patriarhuluĭ Dosoteiŭ că maĭ tótă viaţa sa a petrecut-o între Românĭ, pentru că până la data 1698 deja de patru orĭ a venit în ţările Române.

14). *Sinĭ*, Σῖναι, stă în original, şi însémnă *China*, Imperiul Chinez.

15). *Metzitiĭ*, probabil, geamiĭ, temple.

16). Din aceste corespondenţĭ se constată că Necolaĭ Spătarul era grec de origină şi romanisat numaĭ.

17). Acéstă epistolă are mare valóre istorică, pentru că dovedeşte cât de mult ne persecutaŭ papiştiĭ şi se rógă luĭ Inocentiŭ Papă al Romeĭ să încete persecuţiile între bisericele luĭ Christos.

18). Se constată că pe când Daponte era încă mirén şi mare secretar la Ioan Neculaĭ Mavrocordat i s'a dat şi titlu de mare Eclisiarh, însă onorific, ca semn de distincţiune. In acest timp el era încă civil.

19). Acesta-ĭ renumitul autor al istorieĭ bisericeştĭ rĕsăritene, şi a căruĭ operă în treĭ volume o a tradus în Româneşte nemuritorul Mitropolit Veniamin Costache, şi maĭ apoĭ Protosinghelul Naum Râmnicénul, dar care stă până acum în manuscript. Posed numaĭ vol. II şi III.

20). Cuvintele luĭ, sub numele de Ilie Miniat, sunt traduse şi în Româneşte şi cunoscute de ómeniĭ bisericeştĭ.

22). Dionisie Hiul ajuns Patriarh prin sprijinul Domnitoruluĭ Mavrocordat.

23). Acesta-ĭ Neofit Mitropolitul Ungro-Vlahieĭ de la 1738—1754. Pe el l'a pus Metropolit Constantin Mavrocordat. Era grec de neam.

24). Acest'aĭ Chesarie Episcopul de Rômnic de la 1773—1780, renumit prin erudiţiune.

25). Este fórte curiósă credinţa multora în date şi evenimente indentice. Tot aşa se întêmplă cu numĕrul *şapte* şi numĕrul *treĭ*.

26). Sunt curióse stihurile formate dupĕ literile alfabetuluĭ. D-l Satha în vol. III Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, editând după o copie catalogul istoric a luĭ C. Daponte a omis aceste stiluri, sub cuvênt că n'ar fi de vre-o importanţă, dar a mutilat cu acésta scrierea autoruluĭ.

27). Acest Serafim a făcut mare serviciŭ Caramanlizilor Ortodoxĭ, cărţi de felul acesta cunosc şi prin România.

28). Chiril Criticos era om erudit.

29). Posed acéstă carte ce este scrisă fórte liber şi bazată pe autoriĭ profanĭ maĭ mult de cât pe ceĭ bisericeştĭ, din care causă se vede că a fost criticat.

30). *Itlachi*, adică surgunit la muntele Sinaia; a fost pus în libertate.

31). Acésta însémnă cât de puţine cunoştinţĭ exacte aveaŭ învĕţaţiĭ secululuĭ trecut asupra Chineĭ.

32). Acesta a fost Director scóleĭ: Academia Domnéscă din Iaşĭ, pe care o a şi organisat după poruncă cu studiĭ nouĕ şi înzestrat-o cu maĭ mulţĭ profesorĭ.

33). Acesta-ĭ cel întâiŭ profesor de literatură a luĭ Constantin Daponte, pe când era încă în insula Scopelo, locul nascereĭ sale.

34). Şi acesta a fost prin Bucureştĭ profesor.

35). Aicea ni se istoriseşte faptul că eresiile luĭ Molin strĕbătuse între călugăriĭ orientalĭ şi că a trebuit să facă un exemplu cu el Patriarhatul spre a'şi abjura opiniile eretice, ceea ce s'a şi întêmplat.

36). Despre acest Mitrofan Ipsilant Comnem în cartea sa Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν se pronunţă că ar fi şi corectorul, ba póte şi autorul scrierilor luĭ Constantin Mavrocordat şi care se daŭ sub numele sĕŭ, pe când în realitate n'ar fi, compuse de el ci de acest Mitrofan. El a trăit tot timpul activităţeĭ sale literare în Bucureştĭ.

37). Mitrofan a scris şi serviciul st. Ieromonah Antim, după cererea Mitropolituluĭ Ungro-Vlahieĭ — renumitul Antim Ivirénul, care a voit de sigur a'şi sĕrbători numele, după cum a făcut-o maĭ în urmă maĭ mulţĭ şi Sofronie Miclescu, formulând serviciul la st. Sofronie etc. etc.

38). Viaţa luĭ Mitrofan este peste un secul, prin urmare a avut timp şi să profeseze, pentru că acésta ĭ-aŭ fost ocupaţia sa principală, şi să scrie şi alte operĭ.

39). Acest Gordie era un om prea învĕţat şi Doctor în Medicină.

40). Anastasie Ierom. Criticos....
41). Antonie Catifor..
42). Visarion Macri
43). Macarie Cuful.
44). Neculaĭ Ierom. Mavroid.
45). Partenie Ierom. Morait
46). Agapie Ieromonah Mesolonghi.
47). Teodosie Ieromonah Schiliţă
48). Gherasim Ieromonah Cuşcĭungĭuchi
49). Cosma Ieromonah din Limn.
50). Cosma Ieromonah din Mesolonghi
51). Chrisant Ieromonahul
52). Dionisie Iromonahul din Portaria.
53). Ioan-Iosif Ieromon. din Rodo
54). Rafail Ieromonahul Artinianul
55). Paisie Ieromonahul, Mitilineŭ din Cavsaocalivia....
56). Francise Iereu, Scufu
57). Ioan Patusa
58). Avraam Preot.

Unele din aceste persóne aŭ fost prin ţĕrile româneştĭ, altele aŭ stat în legăturĭ ştiinţifice cu ómeniĭ învĕţaţĭ din Principate, consultă: Satha Νεοελληνικὴ φιλολογία, idem Il. Βρετοῦ. Παρανίκα relativ de acest nume.

Multe manuscripte am vĕdut în bibliothecele din ţĕrile nóstre purtând nume de a acestor persóne. Din aceste manuscripte unele a servit şi de cărţi didactice pe timpul Academiilor greceştĭ în ţĕrile nóstre.

59). Gheorghe Preot Maiota. A trăit în Bucureştĭ.

60). Macarie Patmianul, a învĕţat în Academia din Bucureştĭ.

61). Antim Diaconul, a fost profesor în Academia Domnéscă din Iaşĭ sub Constantin Mavrocordat.

62). Neofet Diaconul, profesor în Academia din Bucureştĭ, numit şi Cavsocalivitul.

63). Auxentiu diacon Andriot renumit în ascetism.

64). Agapie Monahul Criticos, acesta a scris cartea mântuireĭ pĕcătoşilor, tradusă în Româneşte de Antim Ivirénul, şi pe care o posed în manuscript, apoĭ este imprimată şi în Mŏnăstirea Neamţuluĭ din Moldova.

www.dacoromanica.ro

65). *Casab-olganii,* cu *casab-alganii,* servitorii de pe la căsăpii dănțuiaŭ cu alți servitori de pe la alte căsăpii. *Rufetii,* adunături, întruniri de ómeni la privelișți.

66). Se vede că C. Daponte dispunea de multe documente și manuscripte și care în urmă s'a pierdut.

67). Agapie Monah din Galitza, localitate, sat.

68). *Scheparna,* cuvênt grecesc σκεπάρνον, rendea. cuțitóe, teslă.

69). *Cursarii,* corsari, pirați de mare.

70). *Prinochochii,* cocul ce-l produce finicul, numele unui arbore ce produce gogoșe pentru vĕpsele stacojii.

71). De sigur că Cesarie Daponte scriind în catalogul sĕŭ Impĕrației Rusiei a făcut-o acésta avênd în vedere întinderea acestei Impĕrății, și speranța Grecilor de a-i elibera de Turci. In alt mod nu să explică introducerea lor în catalog, prin urmare lucrarea lui trebue considerată ca un act de curtenire.

72). Gerasim Vlahul, de loc din Creta și unde sunt mulți Valahi, refugiați din timpurile de nesiguranță. El și-a păstrat, se vede numirea originei lui. El este autor a mai multe scrieri cea mai însemnată este lexiconul sĕŭ în patru limbi, cea ce denotă erudițiunea lui.

73). Să se știe că fără de vre-un cuvênt s'a pus darea de 8,000 galbeni de cătră generalul rus Münih, pentru că nu cuprinsese orașul Iași cu sabia!

74). Și acesta este un alt jaf, pentru că țara nu era inimică Austriei, ci Rusia se lupta cu Austria care din ele se posedă aceste țĕri ale Românilor!

75). Aci este vorba de Cetatea Azof (Tanais) pe care aŭ sfărîmat-o Rușii atunci.

77). *Cumbarale,* Cumbara turcește — bombă umplută și care aruncată asupra inimicilor priciuuia omoruri, cam ca obusile de astă-dĭ.

78). Insémnă tot felul de avuții în bani, juvaeruri și proprietăți.

79). In timpurile vechi se întêmpină aseminea curiosități, când pentru un rĕspuns bun ori o idee sănătósă pronunțată înaintea Impĕraților, cel ce o a pronunțat să fie rîdicat la o mare demnitate, d. e. Moisi etc.

80). *Domnii și Dragomanii.* Autorul după ce a enumĕrat pe Impĕrații Ruseștĭ se întórce la Domnitorii țĕrilor Românești, la ómenii învĕțați, politici și la profesorii timpului sĕŭ.

81). Nu este exact că sub Duca Vodă s'a făcut în țară întâia tipografie în Iași; cu mult mai înainte, cum știm s'aŭ imprimat cărți în Iași de Varlaam Mitropolitul, sub Vasile Lupu Vodă. Probabil că sub Duca Vodă s'a mai întemeiat și alte tipografii și anume grécă în Iași.

82). *Mărturisirea Ortodoxă,* nu s'a imprimat de cât târdiŭ în românește, pentru că pătura societătei culte între Români se servea de textul grecesc, imprimat în trei limbi.

83). Asupra zidirei și a peripețiilor cum și asupra lui Duca Vodă să se consulte cartea întitulată: Βιβλίον ἱστορικὸν, συλλεχθὲν ὑπὸ Μητροπολίτου Μονεμβασίας Κυρίου Δωροθέου. 1792, în Veneția, prefața.

84). Biserica st. Ioan este acea ce se numește astă-dĭ în Iași, din Beilic, și care a fost mai în urmă din numĕrul celor închinate.

85), C. Daponte face alusia la Cartea Mitropolitului Matheiŭ al Mirilor, compusă in versuri, și prin care laudă bravurile lui Mihaĭ Vitézul. Este tradusă și în românește și publicată de rĕposatul Papiŭ Ilarian în Tesaurul sĕŭ de monumente istorice. Titlul acestei scrieri să se vadă în Tesaurul istoric, pagina 327—384. Tot asupra acestor timpuri a scris în versuri grecești și Stavrinos Vistiarul, publicate în Tesaurul de monumente, pag. 285—326 cu o introducere aluĭ Neofet Cavsocalivitul.

86). *Ghelmuniŭ,* sunt ómenii de prin piață care la un semnal dat, pentru curiositate, se adună în mare numĕr la moment. Prin acest act se arată și resbunarea Turcilor contra Vitézului Mihaiŭ.

87). *Cucĭuc Tefterdar,* o boerie saŭ oficiŭ la curtea împĕrătéscă.

88). *Cifti-lichiile,* fermele, proprietățile mișcătóre, oi, boi, vaci etc. etc.

Seĭtan-oglu, fiŭ de demon, drac.

90). *Celebi.* La început se da numaĭ membrilor din familia împĕrătéscă și însémnă *Excelență,* astă-dĭ însă se întrebuințéză la orĭ-ce persónă dintre cetățeni.

91). *Hasnedarul,* casierul, sameșul acel ce ține sămele de venituri și cheltueli a unui oficiŭ, orĭ ale unui stat.

92). *Lachirdi,* turcește este locul, camera în care se fac între-vorbirile oficiale la marele visir.

93). Acesta era în tot-déuna la modă în Turcia de a extermina pe creștinii bogați și a li se jefui în urmă averile, sub pretexte imaginate.

94). *Calemul,* casă de oficiŭ, cancelarie, etc.

95) *Efendizi Chiatipizi,* amploiații din cancelarie, oficialii unui oficiŭ, Minister, Prefectură etc.

96). *At-maidani,* localitate în Constantinopol unde se trimit spre închisóre ceĭ preveniți, carieră etc.

97). *Metcup,* cartea, scrisórea din partea Vizirului cătră Domnitor.

98). *Divan Efendi,* era amploĭatul ce cetea în Divan cărțile oficiale de la Turci.

99). *Husurul,* plăcerea, cheful ce'și face cineva.

100). *Mendil,* om trimis înadins cu porunci orĭ cărți domnești în țară și afară la Constantinopol, curier.

101). Acest proverb există și la Români și de bună samă că Daponte l-a grecisat.

102). *Aman,* exlamație în timp de nevoe și necas, expresiune întrebuințată și de Români, care este împrumutată de la Turci.

103). Valahia era tixită de ómeni ca o rodie, rodia are semințele sale fórte îndesite, și autorul voește a dice că așa era și populația Valahiei, atunci avea adică 700,000 familii, dar carii curênd s'aŭ împrăștiat. Resbelul între Rușĭ și Austriaci apoi între aceștia cu Turcii a făcut mult timp fluctuantă populația: De aceea unii Români Valahieni s'aŭ retras peste Dunăre, alții în Austria și mulți în Moldova în secului trecut. Nici Românii din Moldova n'aŭ avut o stare mai stabilă, ci aŭ emigrat și eĭ pe unde aŭ putut! Prin triste timpuri am trecut!

104). Aceste notițe asupra averii lui Constantin Brâncovénu sunt de mare preț, pentru că justifică că nu prin jafuri și imposite s'a făcut averea sa cea enormă, ci prin întreprinderi: agricultură, viticultură etc. etc...

105). Insuși Impĕratul a fost față la execuția lu

www.dacoromanica.ro

Constantin Brâncovénul şi a fiilor sĕĭ! Atâta de mare era pornirea intrigilor Fanaruluĭ asupra sa!

106). Prin întêmplare Ştefan Brâncovénu, fiĭul luĭ Constantin Brâncovénu scrise în greceşte acest discurs la st. Martir Ştefan, de la carĭ atâta ni-aŭ rĕmas, ca o presimţire că şi el era a fi martirisat de Turcĭ, fără nicĭ o vină. Tótă familia decapitatuluĭ Constantin Brâncovénu sunt în adevĕr martirĭ aĭ némuluĭ românesc, pentru că a preferat decapitarea, de cât a'şĭ renega religia strĕmoşéscă şi neamul. Acestora li s'ar cuveni a li se rădica cu dreptul statue, pentru că sunt martirii neamuluĭ nostru Românesc.

107). *Haragi-capitatie,* dare pe cap.

108). *Elas, Efsat, Etnas,* numirĭ de dărĭ impuse populaţieĭ din Imperiul turcesc.

109). *Ghiovas,* numirea de contribuţie...

110). *Gemzii,* adunătură de sărăcime, ómenĭ fără căpătâiŭ ca servitoriĭ.

111). *Zaergii,* sĕracĭ, lipiţĭ, miserĭ etc.

112). *Grădina graţiilor,* titlul unia din multele opere scrise de C. Daponte, şi în care'şĭ descrie viaţa sa.

113). *Meletie Sirig Teologul.* Acesta-ĭ acel renumit învĕţat ce a lucrat la recensiunea mărturisireĭ ortodoxă în Sinodul din Iaşĭ, unde a participat, a scris şi el însuşĭ o carte de mare valóre teologică combătênd eresurile Calvinilor. A trăit mult timp în Moldova. Acesta a compus şi serviciul Cuvióseĭ Paraschevеĭ din Iaşĭ. adusă acolo în timpul sĕŭ. Era omul cel maĭ erudit al timpuluĭ;

114). Acesta-ĭ renumitul Alexandru Exaporitul, din care'şĭ trag origina toţĭ Mavrocordăteştiĭ, ce aŭ domnit în Principatele Moldova şi Valahia.

115). *Zindan-Capi,* o localitate unde se încarceraŭ ceĭ învinuiţĭ pentru ceva.

116). *Miri,* Vistierie, casierie, tesaur public.

117). Aci face alusia C. Daponte la închisórea sa în Constantinopol. unde a scris şi o carte Καθρέπτης τῶν γυναικῶν în versurĭ şi în care'şĭ descrie suferinţile sale.

118). *Sefer,* expediţie, armată, mergere la rĕsboiŭ.

119). *Arpalic,* pentru întreţinere, nutrimênt, subvenţia ce se da la întĕiĭ Mollaḑi şi la ceĭ întĕĭ judecătorĭ, fie în banĭ fie în proprietăţĭ de ale statuluĭ, din care percepeaŭ veniturile în profitul lor propriŭ.

120). *Sentan*—localitate în Serbia de astă-ḑi.

121). *Tergiman terdzuma,* interpret, tălmacĭn, διερμηνεύς.

122). *Elgi-Beiu,* Mare, distins *Beĭu,* Domn, Seigneur,

123). Cam multişor a furat, din Valahia când s'a dus în Constantinopol. Apoĭ C. Daponte spune pe faţă că toţĭ Fanarioţiĭ furaŭ, orĭ cu expresiunea luĭ „rîdicaŭ banĭ", dar acesta ĭ-a întrecut pe toţĭ. Noĭ ştim că alţiĭ aŭ luat şi maĭ mult încă, ş'apoĭ a permis şi altor grecĭ veniţĭ cu eĭ să fure, dând slujbele ţării prin mezat. Cât despre banĭ, Fanarioţiĭ ne aŭ rîdicat din ţărĭ sume colosale! Ar fi un studiŭ însemnat a face cineva statistica sumelor jăfuite!

124). In acest loc C. Daponte arată altă causă pentru care a fost decapitat Grigorie Ghica,—că era amic al Ruşilor, ĭar nu numaĭ luarea Bucovineĭ.

125). *Soglatirdisască?* probabil fără să'l cerceteze.

126). *Tumbruchi,* localitate de siguranţă, închisóre preventivă.

127). *Magune,* lădĭ, case de fer pentru siguranţă, loc asigurat, musĕŭ.

128). După aceste cuvinte pronunţate de Sultan, calăul l'a decapitat.

129). *Mur,* afaceri de judecată, tribunal (?).

130). Arată de unde 'şĭ trage origina familia *Calimah.* Din Calmuchi, numirea uneĭ proprietăţĭ în Basarabia de sus, s'a numit eufimic, maĭ tărḑiŭ, Calimah. Apoĭ C. Daponte ni spune că era în Iaşĭ în acel timp şi presupun că 'l-a cunoscut pe Calimah numindu-se încă Calmuche.

131). Biblioteca veche a Mitropolieĭ Valahieĭ, ce a trecut la Seminariul Central, cuprinde încă multe cărţi ce a fost in Biblioteca luĭ Alexandru Exaporitul, încă şi manuscripte, de aceea presupun că din cărţile vîndute atunci prin mezat multe aŭ fost aduse în Valahia de învĕţaţiĭ grecĭ şi cu timpul depuse de Mitropoliţĭ în biblioteca Mitropolieĭ.

132). *Donamna,* serbare generală, cu iluminaţiĭ şi petrecerĭ populere, obiceiŭ turcesc, care ţine maĭ multe ḑile, când se naşte un fiŭ împĕrătesc, saŭ şi când se tae împrejur.

133). *Jarşiile,* pieţele publice, casele publice.

134). Se întêmplă aseminea spaĭme prin surprinderĭ şi care aduc populaţia în cea maĭ cumplită desordine, producênd şi pagube şi nenorociri marĭ prin oraşe. Un aseminea fapt s'a întêmplat şi cu vestea năvălireĭ Turcilor în Bucureştĭ la 1806, Maiŭ 20, Iată ce ḑice o însemnare ce cetesc pe un manuscript: „La leatul 1806. Maiŭ 20 s'aŭ făcut bejenia, când norodul Bucureştilor socotea că Generalul Miloradovicĭ, cu puţină óste ce avea, vĕḑêndu-l că trece podul Colentineĭ, lasă Bucureştiĭ şi se întórce, fuge spre Focşanĭ. Dar n'a fost aşa, ci el s'a îndreptat către Obileştĭ, şi ajungênd Sâmbătă nóptea, fórte de diminéţă Duminică. în ḑiua de sânta Troiţă, a lovit urdia cea mare. care era trimisă de Visirul de la Dorostol, şi spărgêndu-o fórte cu grabă s'aŭ întors ĭar spre Bucureştĭ asupra ordieĭ al doilea, care ajunsese până la Argeş, să dea năvală în Bucureştĭ. Dar nu putu trece, că din multele ploĭ Argeşul cu Sabarul se făcu tot una. Iar la Iunie 29 a sosit veste în Bucureştĭ că Alexandru Impĕratul a făcut pace cu Napoleon Bunaparte, acolo la ţara Leşéscă 1806, unde se bătea".

135). Aicea C. Daponte ne spune unde a învĕţat carte în Bucureştĭ şi unde era pe atunci scólă, adică la st. Gheorghe. Descrierea maĭ amănunţită se vede în altă scriere a luĭ Κῆπος Χαριτων (Grădina Graţiilor.

136). St. Munte Athos este plin de bine-faceri ce a luat de la Domnitoriĭ şi Boeriĭ Românĭ. Multe Mŏnăstirĭ sunt de eĭ clădite, fórte multe reînoite şi reparate, case din noŭ făcute, atenanse, apeducuri etc. Apoĭ când este vorba de zugrăvie şi sculptură, de odóre bisericeştĭ, de vestminte şi alte daruri, de cărţĭ, etc. etc. te minunezĭ; se pare că privirea Domnitorilor Românilor şi a boerilor era numaĭ şi numaĭ de a îmbogăţi acel loc. Pe unde te ducĭ numaĭ şi în trécăt prin Monastirĭ, veḑĭ Corbul şi Capul de boŭ pe ziduri, acoperĕminte, clopotniţe, uşile bisericilor, aşa că rĕmâĭ în extas. Faptul spune: că noĭ Românii în

www.dacoromanica.ro

realitate am sprijinit şi apĕrat ortodoxia în timpurĭ grele şi cu banĭ şi cu alte mijlóce şi cu puterea influenţeĭ morale, pe care o aveaŭ Domnitoriĭ noştri la Pórta Othomană.

137). *Familia Panu* este din Ioanina, prin urmare grécă. Aicea C. Daponte vorbind despre avariţia acestuĭ avut, ne spune că în Veneţia era un manuscript de 80 de volume, tóte înterpretărĭ în Vechiul şi Noul Testament, lucrat în limba grécă.

138). *Iacob Ghiacumi.* El a fost şi prin Bucureştĭ spre a se angaja ca profesor la Academia grécă din st. Sava, pe timpul luĭ Constantin Brâncovénu, în lauda căruĭa a făcut şi un cuvênt şi care'ĭ neimprimat. Unde va maĭ fi acum?

139). *Antonie Spandone.* A scris o Christoithie (orĭ tratat despre bunele moravurĭ). Şi Naum Rômnicénu a scris asemenea carte în versurĭ greceştĭ rimate şi în stihurĭ albe românește; se vede că urmându-ĭ acestuĭ din urmă a scris şi Anton Pan, şi în care scriere, fie dis în trécăt, multe a decopiat de la Protosinghelul Naum Rômnicénul, după cât am putut constata.

140). *Dascalache.* Există între manuscriptele greceştĭ din ţară şi de ale luĭ Dascalache, după care de sigur că învĕţaŭ studenţiĭ din Academiile de Iaşi şi Bucureştĭ.

141). *Lufes,* salariŭ, leafă, póte şi pensie.

142). Multe din stihurĭ şi alte poesiĭ nu sunt imprimate de D-nul Satha reproducênd scrierea acésta a luĭ C. Daponte, eŭ însă am publicat'o întrégă scrierea sa, cum să află în manuscriptul original.

143). Asupra acestuĭ Profesor veḑĭ Revist. Teologică anul al III. In Academia Română din Bucureştĭ se află manusctiptul original al luĭ Sevastos Trapesundiul, aflat de mine în Biblioteca Monastireĭ Căldărușanĭ şi în care se află scris de mâna sa anul venireĭ sale la Academie. Manuscriptele sale din Bibliotheca Seminariuluĭ din Bucureştĭ cuprind între altele şi discursurĭ pronunţate de eleviĭ Academieĭ la ḑile festive în faţa luĭ Constantin Brâncovénu.

144). *Marcu Cipriu* a fost profesor de filosofie în Academia de Bucureştĭ maĭ tótă viaţa sa.

145). *Gheorghie Crisogon* din Trapesunda, a fost profesor de filosofie tot în Academia de Bucureştĭ în timpul luĭ Necolaĭ şi Constantin Mavrocordat.

146). Din acest canon se constată câtă lingușire arĕtaŭ învĕţaţiĭ timpuluĭ cătră persóna Domnitorilor, aşa căĭ divinisaŭ chĭar. Greciĭ luaŭ textul canónelor din ritualul bisericesc şi în care, persóna principală cătră care eraŭ îndreptate tóte laudele şi rugele fiind Iisus Christos, eĭ înlocuĭaŭ pe Iisus Christos cu persóna Domnitoruluĭ, ĭar fericirea ceréscă şi paradisul cu Valahia! Multe şi marĭ sunt slăbăciunile omeneştĭ, dar acest sistem de laude le întrece pe tóte.

147). *Febe.* Epitet a luĭ Apolon.

149). Aicea C. Daponte a transcris, şi conrespondenţa sa cu profesorul sĕŭ de filosofie, Gheorghie din Trapezund, şi din care se constată că C. Daponte nu urmase tot cursul regulat al ştiinţelor ce se preda în Academia de Bucureştĭ. Din epistole se maĭ constată că în Academiĭ se preda un curs complect de ştiinţĭ.

150). *Constantin Dudescu.* Boer mare din Bucureştĭ şi care de sigur locuia în partea despre apus de la Mitropolie, şi care localitate se numeşte şi până acum Mahalaŭa Dudescu. Cu acest boer era amic C. Daponte, cătră el scrie acea admirabilă epistolă prin care descrie starea Valahieĭ şi în special Oltenia, după jumĕtata secoluluĭ trecut, cu colorĭ fórte viĭ, dovedind că a ajuns populaţia la sapă de lemn, numaĭ în câte-va ḑecimĭ de anĭ, ĭar pământul proprietate a Turcilor şi ţĕraniĭ sclaviĭ lor.

151). *Alexandru Larisiu.* Şi acesta a fost profesor în Academia din Bucureştĭ.

152). C. Daponte interpune acéstă epistolă, prin care se descrie şi laudă viaţa singuratică, dar neavênd nicĭ un interes pentru Istoria Românilor am publicat'o numaĭ în original.

153). Şi aceste însemnărĭ nepresentând vre-un interes pentru noĭ le-am publicat numaĭ spre a se conserva intregimea scriereĭ luĭ C. Daponte.

154). *Lazăr Scriba,* a fost profesor în Academie şi a scris o istorie a Românilor după Cronicariĭ Ureche, Miron Costin etc. Manuscriptul se află în Museul Naţional din Bucureştĭ.

155). N'are nicĭ un interes pentru noĭ, de aceea n'am dat'o de cât în original.

156). *Gheorghie Siastisianul.* Acesta a fost profesor la Academia din Iaşĭ.

157). *Nicolaĭ Leadromit,* profesor la Academia din Bucureştĭ.

158). *Necolaĭ Stignu,* probabil a fost profesor la Academia din Bucureştĭ.

159). *Neculaĭ Cercel,* profesor, Director şi reformator Academieĭ din Iaşĭ. El a lucrat şi la marele lexicon grecesc, a publicat maĭ în urmă un numĕr însemnat de traducerĭ şi scrierĭ proprii în ştiinţele exacte şi filosofie. (Veḑĭ Σάθα Νεοελληνική φιλολογία pag. 499 şi 500, idem Revist. Theologica vol. III. II. Βρετοῦ etc.

Erorĭ tipografice strecurate în Catal. Istorĭc a ómenilor însemnaţĭ din Sec. VIII.

pag. 88. Τεταγμένοις—ceteşte τεταραγμένοις.
„ 96. Ὕμνος, adauge, τοὺς ἔχω.
„ 102. Λιβύης ceteşte: al Livieĭ, ĭar nu Miviul.
„ 140. Εἰς τὸ ἅγιον Τάφον—la st. Mormînt, nu st. Munte.
„ 144. Εἰς τοιαὐτην νίκην—victorie strălucită, în loc de nópte lucind.
pag. 157. Μοσκοβίας şi Χαμπεσίας—adauge şi Hambesieĭ (Etiopieĭ).
„ 181. Γεμιδζίδες—Gemicizii, şi nu Gemziĭ.
„ 186. Σουλτὰν Μεχμέτην—Sultanul Mehmet şi nu Ahmet.
„ 196. Κυρία παναγία; D-na Panaghia nu Palahia.
„ 208. Ἐν τῷδε θώκῳ şi nu ἐν τῷδε θεοτώκῳ.

www.dacoromanica.ro

IV.

VIAȚA LUĬ IOAN NECULAĬ PETRU MAVROGHENI

DE

PROFESORUL THEODOR

Ἔγκώμιον, ἤτοι βίος τοῦ ἐν ἡγεμόσιν ὑψηλοτάτου, εὐσεβεστάτου τε, καὶ μεγαλοπρεπεστάτου Κυρίου Κυρίου

ΙΩΑΝΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗ

κατὰ τὸ ᾳψπστ΄ ἔτος

χρηματίσαντος ἐπὶ Χαμίτου τοῦ ἐν βασιλεῦσι κραταιστάτου, καὶ γαλινοτάτου, καὶ τοῦ ἐν ἁλικρείοσιν ὑψηλοτάτου Χασὰν πασσᾶ τοῦ Γιζάερλη.

Οὐδὲν οὕτω τῶν πάντων (οὔτε γὰρ ἡ πατρὶς, οὔτε τὸ γένος κἂν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν κατάγοιτό τις, κἂν ἀπὸ Κόδρου, ἢ Κέκροπος) χαρακτηρίζει τὸν ἄνδρα, ὡς ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ ἄσκησις· ἐκεῖνο μὲν, ὅτι φησὶ Πιττακὸς ὁ Μιτυληναῖος φιλόσοφος, ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι, τοῦτο δὲ, ὅτι ἀνὴρ ἀδόκημος. οὐδενὸς λόγου ἄξιος κατάγε τὸν εἰπόντα, διότι τοῦτο ἐπαινῶ τὸν νηΐτην νόμον· ὃς τὴν κώπην πρότερον ἐγχειρίσας τῷ νῦν κυβερνήτῃ, κἀκεῖνον ἐπὶ τὴν πρῴραν ἀγαγὼν, καὶ πιστεύσας τὰ ἔμπροσθεν, οὕτως ἐπὶ τῶν οἰάκων καθίζει μετὰ τὴν πολλὴν τυρθεῖσαν θάλασσαν, καὶ τὴν τῶν ἀνέμων διάσκεψιν. Ὅπερ δὲ ἐπὶ τῆς νηὸς ὁ κυβερνήτης, τοῦτ'

Engomiŭ saŭ viața prea înalțatuluĭ, prea piosuluĭ și prea marețuluĭ între principĭ Domnuluĭ Domn.

IOAN NICOLAĬ PETRU MAVROGENI.

La anul 1786.

Carele a domnit în timpul luĭ Hamit prea puterniculuĭ și prea serenisimuluĭ între împĕrațĭ și a luĭ Hasan Paşa Ghizaerli prea înalțatuluĭ între Capitaniĭ pe Mare.

Nimic din tóte: nicĭ patria, nicĭ némul chiar de s'ar trage de la rĕsăritul sóreluĭ, saŭ de la Codru orĭ Cecrops, nu caracteriséză aşa pre un bărbat ca funcția și esperiența. Căcĭ despre una, Pitacus, filosof Mitilineŭ, ḑice, că *domnia arată pre barbat*, ĭar despre alta, că adică un bărbat neîncercat nu este de nicĭ o valóre; óre-cine se esprimă aşa: „Pentru aceĭa laud legea marinarilor, care maĭ întâiŭ punênd vêsla în mâna celuĭ ce are a fi cârmaciŭ, și aducêndu-l la proră și încredințându-ĭ partea dinnainte a corăbieĭ, aşa numaĭ îl instaléză la cârme,

www.dacoromanica.ro

ἐπὶ τῆς πόλεως ὁ ἡγεμών. Διὸ καὶ ὀφείλει οὐ πλουτίνδην ἀλλ' ἀριστίνδην, ὥσπερ ἐπὶ τῆς νηὸς ἐκεῖνος ἐκλεγεσθαι, καὶ μὴν καὶ προκινδυνεύειν τῆς πόλεως, μηδ' ὡς οἱ πολλοὶ, ἄλλα μὲν φρεσὶ κεύθειν, ἄλλα δὲ βάζειν ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπω· πολλοὶ μὲν γὰρ λέγουσιν ὡς ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων τὰ χρηστὰ τοῖς σοφοῖς κατάγεται ἔθη, καὶ πλείστοις τῶν τε θύραθεν καὶ τῶν τῆς ἡμετέρας αὐλῆς σοφῶν λόγος ἐγένετο εἰπεῖν τι ἢ γράψαι παιδείας πέρι καὶ ἀρετῆς, καὶ πᾶσι τὸ καλὸν ἀμφοῖν τούτοιν πρόδηλον, ὀλίγοι δέ τινες καὶ ταῦτα ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἐζήλωσαν, καὶ τοὺς ζηλώσαντας περιεποίσθησαν, μᾶλλον δὲ οὐδ' ὀλίγοι, ἀλλὰ μόνος, ἢ μετ' ὀλίγων μόνος αὐτὸς, ὦ ἡγεμόνων ἀγλάϊσμα, ἅτε δὴ μόνος, ὢν ὥσπερ φιλάρετος, οὕτω καὶ φιλόμουσος, καὶ ἐνικῶν ἅπαντας ὥσπερ τῷ μεγάθει τῆς ἀρχῆς οὕτω καὶ τῷ ὕψει τῶν ἀρετῶν· ἀνθ' ὧν καὶ οἱ δήποτέ τι τῶν τοῦ βίου κεκτημένοι ἀγαθῶν ὡς μηδὲν ἔχοντες δοκοῦσι πρὸς σὲ συγκρινόμενοι, καὶ οἷς ἐπί τινι ἐναμβρύνεσθαι οἷόν τε, κἀκεῖνοι καὶ πάντες σοὶ παραχωροῦσι τῶν πρωτείων, καὶ δι' εὐφήμου γλώττης ἄγουσι, σέμνωμα τοῦ γένους καὶ ὅρμον προσαγορεύοντες· καί γε οὐκ ἀπεικότως καθάπερ γὰρ ἐπ' ἀγκύρας καὶ ὅρμος πεποίθασιν οἱ ἐν μετεώρῳ τῷ πελάγει ναυτιλλόμενοι, ὡσαύτως καὶ οἱ τὴν τοῦ βίου διανηχόμενοι θάλασσαν καὶ σάλῳ ποικίλων κλιδωνιζόμενοι παθῶν ἐπὶ μιᾶς ἱερᾶς ἀγκύρας σταλεύουσι, λέγω δὴ ἐπὶ σοῦ καὶ μόνου μετὰ Θεὸν ἐφ' ὃν δὴ καὶ ὡς ἐπί τινα πλατὴν καὶ εὔδιον λιμένα προστρέχουσι χειμαζόμενοι· ταῦτ' ἄρα καὶ ἡ τὰ πάντα καλῶς οἰκονομοῦσα καὶ κατὰ τὸν εἰπόντα λήθην βαίνουσα εἰς τὰς τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς, αὐχένα τε γαιρούμενον κλίνουσα, ὑπὸ πῆχυν τε ἀεὶ βιοταὶ κρατοῦσα τοῦ Θεοῦ πρόνοια (οὐδὲν γὰρ ἀπρονόητον οὐδὲ ἠμελημένον) ἐπὶ τὸν ἔκλαμπρον καὶ ἡγεμονικὸν τῆς Δακίας ἀνήγαγέ σε θρόνον (ὡς διὰ πολλῶν ἐγγεγυμνασμένον πραγμάτων, καὶ τῆς ἡλικίας πρεσβύτερον τὸ φρόνημα ἔχοντα, καὶ πρὸς μὲν τοὺς καιροὺς λογισμὸν, πρὸς δὲ τοὺς ἐναντίους τόλμην) καὶ ὑψηλότατον ἀνέδειξεν ἡγεμόνα, ἵνα καὶ τὰ πράγματα τὴν προσήκουσαν λάβοι ἐπιστασίαν, καὶ αὐτοῦ δοξασθείη τὸ ἅγιον ὄνομα, καὶ σοῦ ὁ περὶ τὴν σοφίαν καὶ ἀρετὴν ἀναδειχθείη ἔρως, ὃν ἄνωθεν ἐν τῇ ψυχῇ σου ὑπέτρεφες, δὸς δ' εἰπεῖν καὶ ἵνα μὴ ἂν αὐχμώσῃ τοῦ χρόνου φορᾷ ἀμαυρωθείη καὶ λήθης ἔργα γένοιτο τὰ τοῦ ἡμετέρου γένους αὐχήματα· ταῦτά τοι φημὶ ἀνύψωσέ σε ὁ Ὕψιστος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὰ πράγματα διὰ σοῦ ἀνύψωσεν· ἐτίμησας γὰρ αὐτὰ μᾶλλον ἢ παρ' αὐτῶν ἐτιμήθης. ἐπειδὴ καὶ τοιοῦτον ἀρετὴ οὐκ ἔξωθεν δανείζεται τὰς τιμὰς, ἀλλ' αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ περιφέρει ταύτας, τιμὴν τοῖς ἀξιώμασι τούτοις

după multă bătae a mărei și observare a vînturilor.“ Și ceĭa ce cărmaciul este pe corabie, tot aceĭa și domnitorul într'un stat. Pentru aceĭa trebue a fi ales, ca și căpitanul naveĭ, nu dupre avere, ci dupre escelența calităței ca să apere statul chiar cu periculul sĕŭ; ĭar nu ca ceĭ mulțĭ carii *altele ascund în minte și alte vorbesc*, spre a mĕ esprima cu Omer. În adevĕr, mulțĭ ḑic, că bunele moravurĭ se propagă de ceĭ înțelepțĭ spre salvarea ómenilor, și fórte mulțĭ din înțelepțiĭ profanĭ și de ceĭ din cercul nostru aŭ întrepins a cuvênta și a scrie învĕțăturĭ chiar despre virtute, și de ambele părțĭ binele fu admis, dar numaĭ puțin aŭ râvnit aceste în timpurile nóstre, și aŭ stimat pre ceĭ ce le-a râvnit, ba chiar nicĭ puținĭ, ci tu singur, orĭ numaĭ tu cu puținĭ o podóbă a principilor! De óre-ce, precum eștĭ singur ĭubitor de virtute așa și de învĕțăturĭ, și învingĭ pre toțĭ pre cât cu mărimea domnieĭ pre atâta și cu înălțimea virtuților. Respectiv de care și ceĭ ce posedă óre-care bunurĭ ale vieței, în comparare cu tine par a nu avea nimic, și ceĭ ce pot a se mândri în ceva, cu toțiĭ împreună îți cedéză ție întâetatea, și cu limba lăudătóre te denumesc: fala némuluĭ și alinare. Și acésta nu fără sémăn de adevĕr. Că precum ceĭ ce navigă pe marea cea înflată se bizue în ancore și limanurĭ așa și ceĭ ce plutesc pe marea vieței și se învălue de valul feluritelor patimĭ înnótă cu speranța într'o unică ancoră sacră, vreaŭ a ḑice că, după D-ḑeŭ, numaĭ la tine periclitându-se alérgă ca la un liman larg și alinător. Pentru aceste decĭ și pronia luĭ D-ḑeŭ, care tóte bine le economisește, și dupre ḑisa óre-cuĭ. „Tainic pătrunde sufletele ómenilor, plecând jos cerbicea cea încordată și ținênd pururea sub cotul (mĕsura) sĕŭ viața“, (că nimic nu este neprevĕḑut și neîngrijit), te-a adus pre tine pe tronul cel strĕlucit și domnesc al Dacieĭ (fiind-că eștĭ exercitat prin multe afaceriĭ și aĭ minte maĭ matură de cât vrêsta, și dupre împregiurărĭ chibsuință, ĭar contra ininicilor îndrăsnire), și te-a înstalat Domn prea înălțat, ca lucrurile să ĭee o direcție cuviincĭósă și numele cel sânt al luĭ D-ḑeŭ să se glorifice, și ĭubirea ta pentru înțelepciune și virtute să se arate, nutrind-o de maĭ nainte în sufletul tĕŭ. Pot a ḑice, că și pentru ca în secetosul curs al timpuluĭ, să nu se întunece gloriele némuluĭ

www.dacoromanica.ro

παρέχουσα, οὐκ ἐκείνη παρὰ τούτων λαμβάνουσα, καὶ ὅταν αὐτὴν μὴ χωρῇ κατιοῦσαν ὁ χλόνιος χῶρος μένει παρὰ τῷ Θεῷ, πρὸς ἡμᾶς ἐνδίκως ἀνειποῦσα τὸ, οὔ τι με ταύτης χρεὼ τιμῆς, φρονέω δὲ τετιμῆσθαι διὸς ἐν αἴσῃ· ταῦτα μὲν ἐκείνη, τὰ δὲ ἀνθρώπινα πράγματα παρούσης τε αὐτῆς καὶ ἀπούσης χείρω, καὶ βελτίω καὶ παντελῶς εὐδαίμονα καὶ κακοδαίμονα γίνεται. Ἀλλ' εἶεν, οἶμαι δὲ, μᾶλλον δὲ καλῶς πέπεισμαι ὅτι σιγὴν ἀσκεῖν ἔδει ἵνα μὴ θράσους γραφὴν φύγωμεν, ἅτε δὴ μικροὶ μὲν ἐν λόγοις ὄντες καὶ τὴν τέχνην μέχρι τοῦ σχήματος περικείμενοι, ἐγκωμιάζειν δέ σε τολμῶντες, ὃν οὐδ' ἂν οἱ πόρρω σοφίας ἐλαύνοντες τοῦ κατ' ἀξίαν ἐφίκοιντο ἐπαινεῖν ἐπιχειρήσαντες, ἀλλ' ἐπειδὴ ὅπου τῶν ἐπαινούντων τὰ τῶν ἐπαινουμένων καλὰ περιγίνεται, δέξαι τ' ἂν ἕκαστος εἰπὼν κοινωνῆσαι τῷ κρείττονι τῆς ἥττης, ἢ τὴν ἡσυχίαν ἀγαγὼν μὴ μετὰ τῶν εἰπόντων ἀριθμεῖσθαι, καὶ τὸ πλέον ἐπειδὴ φησὶν ἡ παροιμία: κωφὸς ἀνὴρ, ὃς Ἡρακλεῖ στόμα μὴ παραβάλλῃ, καὶ πᾶν τὸ ἐξ εἰλικρινοῦς προσαγόμενον διαθέσεως οὐκ ἐν καιρὸς μοίρᾳ τὸ δὴ λεγόμενον, ἄγεται, κἂν σμικρὸν τυγχάνει ὄν, καὶ πόρρω που τῆς ἀξίας τοῦ δεχομένου, ἀλλ' ὡς ἐπίπαν θαυμάζεται, τούτου χάριν παραβαλεῖν στόμασιν ἐτόλμησα, καί μου δέξαι τὴν παρῃσίαν, ὑψηλότατε Αὐθέντα, μιμούμενος τῶν μὲν πατέρων τοὺς φιλοστόργους (φίλα γὰρ αὐτοῖς καὶ εὐπρόσδεκτα εἶναί φασι καὶ τὰ τῶν ἰδίων παίδων ψελίσματα) τῶν δὲ βασιλέων τῶν Ἀρταξέρξην· ᾤετο γὰρ οὗτος οὐχ ἧττον βασικικὸν καὶ φιλάνθρωπον εἶναι τοῦ μεγάλα διδόναι τὸ μικρὰ λαμβάνειν· δι' ὃ καὶ ἐλαύνων ποτὲ καθ' ὁδὸν, ἐπείπερ αὐτουργὸς ἄνθρωπος καὶ ἰδιώτης οὐδὲν ἔχων ἕτερον ἐκ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ ἀμφοτέραις ὕδωρ ὑπολαβὼν προσενήνοχεν, ἡδέως ἐδέξατο καὶ ὑπεμειδίασε, τῇ προθυμίᾳ τοῦ διδόντος οὐ τῇ χρείᾳ τοῦ διδομένου μετρήσας τὴν χάριν· προειδεῖα γοῦν, ὡς ἔφθην εἰπὼν, ἡ ἀγαθαρχικὴ πρόνοια τὸν ἔνθεόν σου ζῆλον, καὶ ὅτι ἀναλήψῃ τοὺς κεκακωμένους, καὶ δικαιώσεις τοὺς ἀδικουμένους, καὶ τὰ πεπονηκότα ἀνακτίσεις, καὶ τὰ κακῶς ἔχοντα διορθώσεις, καὶ ὠρήσῃ μὲν τοὺς κατορθοῦντας, ἐλεήσεις τοὺς ἁμαρτάνοντας καὶ τοὺς περὶ σὲ λαμπρυνεῖς, ὡς ἄλλον ἥλιον ἐξ ἀνατολῶν εἰς δυσμὰς ἐνταῦθα σὲ ἐξαπέστειλεν· ἢ καὶ κατὰ βραχὺ προσαύξειν σοι τὴν ἀνάβασιν θέλουσα ἐρμηνέα πρότερον τοῦ βασιλικοῦ ἀνέδειξέ σε στόλου ἵνα ὡς ὁ Ἰσαὰκ προβαίνων μείζων γένοιο· ὑψώθη γὰρ, φησὶν, ὁ Ἰσαὰκ καὶ προβαίνων μειζων ἐγίνετο, ἕως οὗ μέγας ἐγένετο σφόδρα· ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα, ἃ δέ σοι ἐπ' ἀγαθῷ καὶ πρὸς τὸ κοινὸν κατώρθωται ὄφελος, τίς κατ' ἀξίαν ἐκφράσειε; μαρτυροῦσι τῷ λόγῳ αἱ μετὰ τὴν βασιλεύουσαν (ὑπεξεῖλον δὲ ταύτην

nostru, şi să nu fie date uităreĭ. Pentru acésta, ḑic, te-a înălţat cel prea înalt, orĭ maĭ bine ḑicênd, prin tine a înălţat lucrurile ţereĭ. Căcĭ tu maĭ mult le-aĭ onorat de cât te-aĭ onorat de dênsele, fiind-că unuĭ atare bărbat virtutea nu-ĭ înprumută de pe afară onoruriĭ, ci ea în sine-şĭ le compórtă, dând onóre demnităţilor, ĭar nu dênsa luându-le de la aceste. Şi când spaţiul pământesc n'ar încăpe-o pogorîndu-se în el, atuncĭ ea rĕmâne la D-ḑeŭ, cu dreptul strigând cătră noĭ: „Eŭ nu am trebuinţă de acéstă onóre, şi socot a fi onorat dupre cuviinţă de Joĭe“. Acestea respectiv de ea, dar lucrurile omeneştĭ conform presenţeĭ orĭ absenţeĭ eĭ, devin maĭ rele orĭ maĭ bune şi cu totul fericite orĭ nefericite. Fie aşa. Socot însă, ba chiar sunt bine convins, că se cuvinea a petrece în tăcere, ca să nu fiŭ acusat de sumeţie, întru cât eŭ mic fiind în cuvinte, şi arta scriereĭ posedându-o numaĭ de formă, totuş am îndrăsnit a te lăuda pre tine, pre care nicĭ ceĭ progresaţĭ departe în înţelepciune, de ar întreprinde a te lăuda, n'ar face acésta dupre demnitate. Dar fiind-că în cas când calităţile frumóse ale lăudaţilor întrec pre lăudătorĭ, fie cine ar primi a ḑice, că preferă a face parte din învinşiĭ în ceva maĭ bun de cât petrecênd în tăcere să fie nenumĕrat între ceĭ ce îşĭ daŭ cuvêntul lor. Şi ce este maĭ mult, fiind-că proverbul ḑice: „Tîmp bărbat este acela ce nu şĭ-ar pune gura în comparare cu Ercul“, şi tot ce se aduce din dispoziţiunĭ sincere, nu se consideră, cum se ḑice, drept nimica, chĭar de s'ar întêmpla a fi mic şi departe de demnitatea primitoruluĭ, ci maĭ tot-déuna se admiră; pentru acésta şi eŭ am îndrăsnit a-mĭ compara gura cu tine; şi să-mĭ primeştĭ cutezanţa, prea înălţate Domn, imitând dintre părinţĭ pre ceĭ ĭubitorĭ de fiĭ (căcĭ spun că acestora le sunt ĭubite şi bine primite chiar şi gângurilele copiilor), ĭar dintre împĕraţĭ pre Artaxerxe. Acesta socotĭa, că nu este lucru maĭ puţin împĕrătesc şi uman de a lua puţine în locul celor maĭ date. Pentru care, călĕtorind odată pe drum, fiind-că un om lucrător şi particular neavênd alt-ceva ĭ-a adus apă luată cu amêndouĕ mânele dintr'un rîŭ ce aprópe curgea, Artaxerxe cu plăcere a primit-o şi a zimbit, redându-ĭ mulţemire după bună-voinţă dătătoruluĭ, ĭar nu dupre folosul lucruluĭ dat. Decĭ precum maĭ sus am ḑis, providenţa

www.dacoromanica.ro

αἰσχυνθεὶς τοὺς ἀγνώμονας) ἅπασαι αἱ οἰκούμεναι πόλεις, χῶραί τε καὶ κωμοπόλεις, ναὶ μὴν καὶ αἱ κυκλάδες νῆσοι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς περικαλλῆ καὶ εὐαγῆ τεμένη, νοσοκομεῖά τε καὶ ἑλληνομουσεῖα τὰ παρὰ τῆς ὑμετέρας πλουτοδότιδος οἰκοδομηθέντα δεξιᾶς καὶ στηριχθέντα, ὧν ἕν τί ἐστι καὶ πρῶτον τὸ ἐν νήσῳ τῇ Πάτμῳ. Οὗ δὴ κἀγὼ ηὐλίθην χρόνον οὐ μικρόν, καὶ ἀπωνάμην τὰ μέγιστα. Διὸ καὶ οὐ δέδοικα ἐξελεγχθῆναι ὑπό τινος ὡς τὰ μὴ ὄντα φθεγγόμενος, ἢ ὡς τοῖς μικροῖς κατὰ τοὺς σοφιστὰς περιτιθέμενος μέγεθος, ὅτι ταῦτα οὐδὶ ἀκοῆς ἢ ξυγραφῆς γινώσκω, ἀλλ' αὐτόπτης πάντων καὶ αὐτήκοος γέγονα. Ἐὼ λέγειν τὰς ἐν Πελοποννήσῳ ἀριστείας σου, καὶ τὰς ἀναρρυδδίσεις τῶν ὑδάτων, ἃς ἐν διψώσαις Γαίαις ἐκαινοτόμησας· τὸ γὰρ τοῖς εἰδόσιν, ἃ ἴσασι λέγειν πίστιν μὲν ἔχει, χάριν δὲ οὐ φέρει ὥσπερ οὖν ἐκ τοῦ κρασπέδου παραδηλοῦται τὸ ὕφασμα, κἀκ τοῦ ῥάμφους ὁ ἀετὸς; καὶ ὁ λέων ἐξ ὄνυχος, ὥσσ' ὑτως κἀκ τῶν προσεχῶς ἀνωτέρω εἰρημένων τὸ μεγαλοπρεπῶς τῆς ὑμετέρας ἀναδείκνυται ψυχῆς. Ἐπὶ δὲ οὐκ εὐμαρὲς, ἀλλὰ δὴ καὶ λίαν ἐργῶδες λόγῳ περιλαβεῖν, καὶ ὡς ἔχει ἐξειπεῖν ἕκαστον τῶν ἐπὶ σοῦ γενομένων, σιγῇ κατήχθην τὸ ὑμέτερον αἰδεσθεὶς ὕψος, καὶ τὴν ἐμὴν ἐπαισχυνθεὶς ὕφεσιν, καὶ τὸ κατεπεῖγον τῆς ὥρας, καὶ τοῦ χρόνου τοὐπιτρομον ἐνθυμηθεὶς, πλείω οὔτε λαλεῖν, οὔτ' ἐπακροᾶσθαι ἤδη ἐπιτρέποντος.

Ἐγὼ μὲν οὖν ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος, πέρας αὐτῷ ἐπιθήσομαι, τὸ δὲ τούτου ἀκόρητον, ἢ ἐλλεῖπον διακοσμηθῆναι, καὶ ἀναπληρωθῆναι τοῖς κρείττον ἐμοῦ τὴν γλῶτταν πρὸς τοὺς ἐπαινους

cea promovătóre a bineluĭ prevĕdênd zelul tĕŭ cel divin, și că veĭ ajutora pre ceĭ în suferințe, veĭ face dreptate celor nedreptățiți, cele surpate le veĭ rezidi, cele în rea stare le veĭ restaura, pre ceĭ meritoși îĭ veĭ remunera, ĭară pre ceĭ greșiți îĭ veĭ milui și pre ceĭ din prejuru-ți îĭ veĭ ilustra, te-a trimis aice ca pre un alt sóre de la rĕsărit la apus. Acéstă providență voind câte puțin a-ți cresta înălțarea. maĭ întâiŭ a dispus să fiĭ Dragoman la flota imperială, pentru ca, precum Isaac, sporind maĭ mare să deviĭ. Căcĭ ḑice scriptura:„ S'a înălțat Isaac și progresând se făcu maĭ mare, până ce se făcu mare fórte.“ Decĭ acestea sunt așa. Dar cele ce s'aŭ efectuat de tine spre binele și folosul comun, cine le va espune dupre demnitate? Vor servi de marturĭ cuvêntuluĭ meŭ, după capitală (esceptăm pre acésta rușinându-mĕ de nerecunoștința eĭ), tóte orașele locuite, țerele și comunele, ba chĭar și insulile Ciclade, și prea frumósele temple sânte, spitalele și museele grece, ce s'aŭ zidit și s'aŭ ajutorat de drépta ta cea îmbogățitóre. Unul și cel întâĭ din aceste temple este cel din insula Patmos; unde și eŭ m'am adăpostit nu puțin timp și m'am folosit prea mult. Pentru care nu mĕ tem a fi înfruntat de cine-va, că vorbesc despre cele ce n'ar fi, orĭ că cum fac sofiștiĭ, la cele micĭ așĭ adaugi mărime; fiind-că aceste le cunosc nu din auḑite orĭ din scrierĭ, ci am fost însușĭ vĕḑĕtor și auḑitor al tuturor. Las a grăi de vitejiele tale din Pelopones și de conductele apelor ce le-aĭ construit din noŭ în pământurĭ însetate. Căcĭ a vorbi cunoscĕtorilor despre cele ce știŭ, produce credință, dar mulțămire nu aduce. Decĭ precum materia se cunóște de pe bată, vulturul de pe cĭoc și leul de pe unghie, aseminea din cele cu puțin maĭ nainte ḑise, se arată mărimea sufletuluĭ tĕŭ. Apoĭ fiind-că nu este ușor, ci chiar fórte greŭ a cuprinde cu cuvêntul și a nara cum este fie-care din cele făcute de tine, m'am cuprins de tăcere, roșindu-mĕ de înălțimea ta și rușinându-mĕ de înferioritatea mea, și amintindu-mĭ de urgența óreĭ și de scurtimea timpuluĭ, care nu permit nicĭ a grăi nicĭ a asculta maĭ multe.

Decĭ eŭ întinḑându-mĕ până aicĭ cu cuvêntul, îĭ voiŭ pune capĕt. Iar în ce privește neîngrijirea și lipsa luĭ de ornamente și îndeplinire, acésta o las celor ce știŭ

www.dacoromanica.ro

ἀδεήσασι παραλιμπάνω, ὧν δὴ καὶ συγγνώμης ἀξιῶσαί με (εἴτί που παρημέληται) δέομαι.

Σὲ δὲ τὸν ἐν ἡγεμόσι μόνον ὑψηλότατον ὡς μόνον παρασήμων ἡγεμονίας τριῶν ἀξιωθέντα, καὶ ἐν εὐπατρίδαις μόνον εὐγενέστατον, ὡς μόνον ἢ μετ' ὀλίγων μόνον ὄντα μεγαλοπρεπέστατον περιφρουρεῖν καθικετεύω τὸν Κύριον, καὶ στερεοῦν ἐφ' ὃν καὶ κατέπεμψεν ἔκλαμπρον καὶ ἡγεμονικὸν θρόνον, καὶ δωρήσασθαι βίον ἐπιμήκιστον, ὑγιείαν πανευφρόσυνον, εὐδαιμονίαν ἀμετάπτωτον, γῆρας λιπαρὸν καὶ βαθύτατον, καὶ στερέωσιν διηνεκῆ καὶ ἀνεπηρέαστον. Ναὶ ἅγιε Ἰησοῦ, διατήρησον αὐτὸν ἀσινῆ καὶ ἀλώβητον, καθυπόταξόν τε ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον, καὶ ἀξίωσον αὐτὸν εἰρηνικῶς διάγειν, καὶ θεαρέστως διεξάγειν, ὃν παρὰ τῆς σῆς ἀγαθότητος ἐπιστεύθη χριστεπώνυμον καὶ ὀρθόδοξον λαὸν ἵνα καὶ ἐπ' αὐτῷ δοξάζηταί σου τὸ πανάγιον ὄνομα, ὅτι σοὶ καὶ τῷ προανάρχῳ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις ἐπ' ἀϊδίου αἰῶνος ὡς συναϊδίοις. Ἀμήν.

Ἐπίγραμμα ἡρωελεγεῖον.

Ἔγρεο Μαυρογένη Πέτρε μάκαρ ὀλβιόδαιμον
Ὄφρ' ἐπίδῃς Δακίης σὸν τέκος ἡγεμόνα.
Μήκων Αἴαντος τάφε τέρπεο πάτρα ἑοῦσα
Νικόλεω λαμπροῦ Κράντορος Οὐγγροβλάχων.
Ξεῖνοι τ' ἄρχοντές τ' αὐτόχθονες, ἠδ' ἰδιῶται
Χαίρετε ὡς τοῖον κτώμενοι ἡγεμόνα.

exercitat mai bine de cât mine limba spre laude. Pentru care decĭ, mĕ și rog a căpăta ĭertare, dacă am negligiat ceva.

Pentru tine însă, cel singur între principĭ prea înălțat, căcĭ singur te-aĭ învrednicit de treĭ insignĭi ale Domnieĭ, și cel singur dintre nobilĭ prea nobilĭ, căcĭ singur saŭ cu puținĭ numaĭ tu eștĭ cel maĭ măreț, rog pe Domnul, să te păzĭască și întărĭască pe strĕlucitul și domnescul tron, la care te-a trimis, și să-ți dărŭască viață îndelungată, sănătate cu totul desfătată, fericire nescăḑută, bĕtrânețe de ticnă și prea adâncĭ, și întărire necontenită și nebăntuită. Așa, sânte Iisuse, conservă-'l întreg și nevătămat, supune-ĭ sub picĭórele luĭ pe tot dușmanul și resboinicul, și învrednicește-l a petrece în liniște, și a conduce dupre plăcerea luĭ D-ḑeŭ, poporul cel pronunțat dupre Christos și ortodox, carele i s'a încredințat de bunătatea ta, ca și în acésta să se glorifice prea sântul tĕŭ nume, că ție și Părinteluĭ tĕŭ celuĭ fără început și prea sântuluĭ, bunuluĭ și viu-făcĕtoruluĭ tĕŭ spirit, se cuvine tótă gloria, onórea și închinăciunea în vécul de vecĭ, ca unor împreună vecĭnicĭ. Amin [1]).

Epigrama Eroelegiacă.

Deștéptă-te Petre Mavroghene, fericite, norocite, ca să veḑĭ pre fiĭul tĕŭ Domn al Dacieĭ.

Micon [2]) morminte a luĭ Eant bucură-te, că eștĭ patrie a ilustruluĭ Nicolaĭ Domnuluĭ Ungro-Vlahilor.

Strĕinĭ și boerĭ indigenĭ, și particularĭ, bucurați-vĕ *că posedațĭ un* ast-fel de principe.

www.dacoromanica.ro

V.

PROTOSINGHELUL NAUM RÎMNICEANU

Despre originea Românilor

ΑΝΑΘΗΜΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ἐπιφώνημα Α΄.

Τῷ ὑψηλοτάτῳ, ἐκλαμπροτάτῳ, μεγαλοπρεπεστάτῳ τε καὶ Θεοφρουρήτῳ Αὐθέντῃ πάσης Βλαχίας γῆς, Κυρίῳ Κυρίῳ

ΙΩΑΝΝΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΩ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΟΥΡΟΥΖΗ ΒΟΕΒΟΔΗ,

τὴν μετὰ πάσης ὑποκλίσεως βαθεῖαν προσκύνησιν.

„Ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ". (Φιλιπ. β΄.)

Ὄντως ὁ πάντων τῶν λίαν καλῶν αἴτιος Θεὸς, οὐ μόνον ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὀνόμασι τῆς κτίσεως, ἐθαυμάστωσε τὴν Θείαν αὐτοῦ σοφίαν καὶ δύναμιν ἑνὸς ἑκάστου τῶν κτισμάτων, κατὰ τὴν στάσιν, καὶ χρῆσιν, καὶ φύσιν, τὴν προσιγορίαν παρ' αὐτοῦ λαβόντος. Εἰ γὰρ ὑπὸ τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδὰμ τὰ τῆς κτί-

DEDICAȚIA SCRIERIĬ

EPIFONIMA I. [1])

Prea înalțatuluĭ, prea strĕlucituluĭ, prea mărețuluĭ și prea păzituluĭ de D-ḑeŭ Domn și Egemon a tot pământul Valahieĭ, Domnuluĭ Domn

Ión Alexandru Constantin Moruz Voevod,

închinăciune cu tótă adânca supunere.

„Pentru ca în numele luĭ Iisus tot genunchiul să se plece." (Filip. 2).

Causa tuturor lucrurilor celor prea bune este în adevĕr D-ḑeŭ; nu numaĭ în numele luĭ, dar și însăși în numirele creatureĭ s'a admirat divina luĭ înțelepciune și putere de fie-care dintre făpturĭ, luând și de la el numirile după starea, trebuința și natura lor. Căcĭ dacă numirile s'aŭ dat creatureĭ

www.dacoromanica.ro

σεως ἐκαλέσθη ὀνόματα, οὐ ἀφ' ἑαυτοῦ μέν. „'Αλλ' ἕως ὅτε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ συνῆν αὐτῷ, καὶ ἡ ἐντολὴ εἶχε πάντα, αὐτὸς ὁ λόγος ἦν αὐτῷ κληρονομία, αὐτὸς ἔνδυμα καὶ δόξα σκέπουσα αὐτὸν, αὐτὸς διδασκαλία. Ὑπετίθετο γὰρ αὐτῷ καλέσας πάντα· τοῦτο εἰπὲ Οὐρανὸν, τοῦτο Ἥλιον, τοῦτο Σελήνην, τοῦτο γῆν, τοῦτο πτηνὸν, τοῦτο θηρίον, τοῦτο δένδρον". (μακ. Αἰγ. ὁμ. ί.) ὅθεν φησίν. „'Εν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος. κτ." ('Ιωάν. ά.)

Τοιγαροῦν ὁ θαυμαστὸς ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ Θεὸς, τινὰ μὲν τῶν ὀνομάτων, εἰς πλείονα ἔμφασιν τῶν ἑαυτῶν ὑποκειμένων, δι' ἑαυτοῦ μόνου ἐψήφισε, καθάπερ τὸ 'Αβρὰμ λέγεσθαι 'Αβραὰμ, ὅ ἐστι πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν, ὡς 'Αρχηγὸς τῆς τοῦ θείου λόγου πίστεως πρὶν τοῦ ἐλθεῖν ἐν σαρκί· τὸ 'Ιακὼβ 'Ισραὴλ, τουτέστι νοῦς ὁρῶν τὸν Θεὸν, ὡς ἐγγὺς γενόμενος Θεοῦ· τὸν δὲ Σίμωνα ἐπωνόμασε Πέτρον, ὡς ὁμολογήσαντα διὰ τῆς πίστεως τὴν πέτραν Χριστόν. Τινὰ δὲ δι' 'Αγγέλων, ὥσπερ τὸ τοῦ Κυρίου 'Ιησοῦ ὄνομα καὶ 'Ιωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ· ὧν τὸ μὲν ἑρμηνεύεται Σωτὴρ, τὸ δὲ χαρά· ὥστε κἂν ἡμῖν ἐλάχιστά τινα δόξειε τῶν ἔργων Θεοῦ, τῷ ὄντι μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τυγχάνει σφόδρα, ὡς ἔργα τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.

Οὐ χάριν οὖν καὶ τὸ μεγαλοπρεπέστατον καὶ θεοφρούτητον ὕψος ὑμῶν τὸ 'Αλέξανδρον κεκλήρωται ὄνομα, ἀλλὰ καὶ λίαν, ὡς οἶμαι κατά τινα θεῖαν νεῦσιν, ἵνα ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος ἔκδηλον γένηται τὸ ἀμφοτεροδέξιον τοῦ θεοφρουρήτου ὕψους ὑμῶν, καὶ τὸ μεγαλοτρεπὲστατον ὑποκείμενον αὐτὸ, ἐπιφέρῃ τὸ εὐάρμοστον ὄνομα. Βοηθὸς γὰρ ἅμα καὶ ἀνδρεῖος ἀνὴρ ἐξηγούμενον, τὸ μὲν ὄνομα συμφέρει τὸ ἔργον, τὸ δὲ ἔργον τοὺς μυρίους ἐπαίνους· ὥστε τοὔνομα τοῦτο τοῖς ἀδυνάμοις ἀνδράσιν ἀνάρμοστον, καθάπερ ἀνδρία τοῖς ἀνοήτοις ἐπιβλαβές· μόνοις δὲ τοῖς ὑπὸ Θεοῦ προωρισμένοις δοξαν εὐάρμοστον, οἷα τῷ θεοφρουρήτῳ ὕψει ὑμῶν· τὸ μὲν γὰρ βοηθὸς δύναμιν ἔχει τὴν ὑψηλὴν ἐξουσίαν, ἧ σύνεστι τῆς εὐεργεσίας ἡ πρᾶξις· τὸ δὲ ἀνδρεῖος συνεργὸν τὴν σοφίαν, ἧ σύνεστι τῶν ἀγαθῶν ἡ καρποφορία.

Φιλοῦντες οὖν οἱ σοφοὶ, κατὰ δύναμιν ἕκαστος ἐγκωμιάζειν τοὺς λίαν ἐνδόξους τῶν ἀνδρῶν καὶ μεγάλους, ἐν οἷς καὶ 'Αγαπητὸς διάκονος τὰ ἐν τῷ τέλει τοῦ Αἰσώπου κεφάλαια συγγράψας, τῷ μεγάλῳ αὐτοκράτορι 'Ιουστινιανῷ προσήνεγκεν. 'E-

de cel întăĭ făcut Adam, nu însă de la sine, „Cĭ întru cât cuvêntul luĭ D-ḑeŭ locuia în el și avea ordin pentru tóte; acesta, cuvêntul era luĭ clironomie, acesta îmbrăcăminte și mărire cel adumbrea, acesta, învĕțătură. Căcĭ i s'a impus luĭ tóte să le numească: pe acesta numește'l ceriŭ, pe acesta sóre, pe acésta lună, pe acesta pământ, pe acésta sburătóre, pe acésta fiară. pe acesta arbore. (Macarie Egipténul Omilia I). De aceea să ḑice: La început era cuvêntul. (Ioan I).

Decĭ D-ḑeŭ cel minunat întru tóte lucrurile luĭ, pe unele din numirĭ pentru importanța lor, spre o maĭ mare emfasă el însușĭ le-a numit: dupre cum pe Avram de a se ḑice Avraam, adică: Părinte a multe popóre, ca începĕtorul credinței D-ḑeesculuĭ cuvênt, maĭ înainte de a veni în corp. Pe Iacob Israil, adică: minte privitóre de D-ḑeŭ, ca unul ce s'a apropiat de D-ḑeŭ. Iar pe Simon l'a numit Petru, ca unul ce a mărturisit prin credință pe pétra Christos. Pe unele (numirĭ) prin Angheli, ca numele Domnuluĭ Iisus și a luĭ Ioan Botezătoruluĭ. Dintre carele unul se explică *Mântuitor*, ĭar altul *Bucurie*. In cât de și nouĕ unele dintre făpturile luĭ D-ḑeŭ ni s'ar părea prea micĭ, ele sunt în adevĕr fórte marĭ și minunate, ca făpturi a prea Inaltuluĭ D-ḑeŭ.

De aceea dar și numele prea măreț și prea păzit de D-ḑeŭ al Inălțimeĭ Vóstre Alexandru ce Vĕ este dat prin sorț, și încă dupre cum socot, după o prea Inaltă aprobare divină, pentru-ca prin acest nume de D-ḑeŭ păzit al Inălțimeĭ vóstre să se facă cunoscut că eștĭ accesibil de amândouĕ, și măreția persóneĭ tale să pórte acest nume prea plăcut. Căcĭ ajutător și bărbat brav tot de odată însamnă; numele se potrivește făptureĭ, ĭar făptureĭ miĭ de laude. In cât numele acesta este nepotrivit bărbaților neputincioșĭ, dupre cum bărbăția este periculósă celor nebunĭ. Numaĭ celor pre însemnațĭ de D-ḑeŭ spre glorie este potrivit, precum vouĕ păziteĭ de D-ḑeŭ înălțimĭ, căcĭ ajutorul are puterea înalteĭ autorităț cu care se potrivește fapta bine-facereĭ. Iar bărbăția contribue la înțelepciune, cu care se unește fructiferarea bunurilor.

Decĭ plăcêndu-le înțelepților fie-care după putință, de a lăuda pe ceĭ maĭ marĭ și maĭ glorioșĭ dintre ómenĭ, între cariĭ și ĭubitul între Diaconĭ, scriind capitulile de la finele luĭ Esop, le-aŭ afiorosit Mareluĭ autocrator

www.dacoromanica.ro

λαβον κἀγὼ παραδείγματα, Κράτιστε καὶ φιλοσοφώτατε Ἡγεμὸν, μετ' ἐγκωμίων, ὡς ἐκ πηγῆς ἐξηραμένης καὶ θησαυροῦ πενιχροῦ, δῶρον εὐτελὲς τὸ παρόν μου προοιμιακὸν πονημάτιον ἀνατιθέναι τῷ θεοφρουρήτῳ ὕψει ὑμῶν· ὥσπερ γὰρ τὸ θεοφρούρητον ὕψος ὑμῶν, τὸ βοηθὸς καὶ ἀνδρεῖος, πρακτικῶς τῷ κοινῷ ἀγαθῷ ἀφοσιοῦται, οὕτω καὶ τὸ παρὸν μελετώμενον γραφῆνα σύγγραμμα, εἰς κοινὴν ἀποβλέπει ὠφέλειαν. Δεχθείη οὖν αὐτεῦ τὸ προοίμιον ὥσπερ ὁ Κύριος τῆς χάρας τὰ δύο λεπτὰ, καὶ Ἀρταξέρξης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, ὕδωρ βραχὺ ἐκ χειρὸς ἰδιώτου ἀνδρὸς, οὐ τὸ εὐτελὲς τοῦ προσφεροιμένου προσβλέπων, τὴν δὲ προθυμίαν τοῦ προσφέροντος· καί τοι οὐδὲ ὃ οὐκ ἔλαβον προσφέρω, ἀλλ' ὅπερ οὐκ ἔχω, λαβών· τοῦ Θεοῦ πάντων ὄντων.

Ἴσον δὲ νῦν δευτέρας ἀρχῆς προοιμίῳ, καὶ τὰ τοῦ προσφέρειν αἴτια εἰπεῖν. Πρώτον μὲν οὖν αἴτιον ἐγὼ προβάλλομαι τὴν τοῦ παρόντος δεκάτου καὶ ἐννάτου αἰῶνος ἀρχήν. κἀγὼ γὰρ ἀρχὴν ποιοῦμαι συγγράμματος διὰ τοῦ παρόντος προοιμίου, καὶ οὐχὶ ὁμοῦ νῦν ὅλον τὸ σύγγραμμα προσφέρω, δι' ἣν αἰτίαν ἐπιδείξω ἐν τῷ πρὸς Πατριώτας λόγῳ. Δεύτερον δὲ προβάλλομαι τοῦ πλησίου τὴν ἀγάπην καὶ τῆς πατρίδος αἴτιον, κατά τε χρέος, καὶ παραίνεσιν καὶ ἐθνικοῦ τινος φιλοσόφου, ὅστις ἀποφαίνεται, ὅτι οὐ γεννᾶται ὁ ἄνθρωπος ὑπὲρ ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν συγγενῶν, καὶ πατρίδος, καὶ φίλων. Τρίτον δὲ τὸ φιλόσοφον τοῦ θεοφρουρήτου ὕψους ὑμῶν, ὑπὲρ τοὺς πρώην ἀγαποῦν τὴν φιλοσοφίαν· διόπερ οὐκ ἠβουλήθην ἑτέρῳ τινὶ ὕστερον ἀνατιθέναι τὸ σύγγραμμα· ταῦτα τὰ αἴτια.

Λαμπρὰν οὖν εὐτυχίαν οὐ μόνον ἐμαυτῷ ἡγοῦμαι τὴν προσφορὰν ἐν καιρῷ ποιούμενος, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι αὐτῇ διοικουμένῃ ὑπὸ τοῦ θεοφρουρήτου ὕψους ὑμῶν, δι' οὗ πλουτεῖ πολλῶν χαρισμάτων τῆς φίλης θεοῦ σοφίας· καὶ ὅτι οὐδὲν τούτου τιμιώτερον, δῆλον ἐκ τῶν ἑπομένων· „οὐθὲν γὰρ ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς, εἰμὴ τὸν σοφίᾳ συνοικοῦντα. Πλῆθος δὲ σοφῶν σωτηρία κόσμου“· (σοφ. ζ'. καί. στ'.) ὅθεν προστίθησι λέγων. „Βασιλεὺς φρόνιμος εὐστάθεια δήμου“· καὶ φιλόσοφος δέ τις μαρτυρεῖ, ὅτι „καὶ πόλις τότε εὐδαίμων, ὅτε ἢ φιλόσοφος βασιλεύει, ἢ φιλοσοφεῖ βασιλεύς· (Πλατ.) ὥστε κατὰ τὸν Ἰώβ, λίαν ἐράσμιον τὰ τῆς σοφίας γραφῆναι ἐν γραφείῳ σιδηρῷ καὶ μολίβῳ, ὅπως ἂν γνῷ γενεὰ ἑτέρα, καὶ ἀπαγγέλοντες αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, ἑαυτοὺς μὲν κατ' ἄμφω ὠφελῶσι, τῆς δὲ σοφίας ἡ μνήμη ἀθάνατος διαμένῃ. (Ἰώβ. ιθ'.)

Iustinian. Am luat și eŭ exemplu, prea bunule și prea înțelepte Egemon, prin engoniĭ, ca din o fôntână secată și din un tesaur sĕrac, se dedic păziteĭ de D-ḍeŭ înălțimeĭ Vóstre acéstă lucrare începetóre a mea ca dar neînsemnat. Dupre cum păzita de D-ḍeŭ înălțimea vóstră ajutătóre și bravă este devotată practic bineluĭ comun, de aseminea și lucrarea viitóre ce are a se scrie are în privire folosul comun. Primește decĭ acéstă întroducere ca și Domnul ceĭ doĭ banĭ aĭ vĕduveĭ, ca și Artaxerx Regele Perșilor cantitatea de apă din mânile unuĭ om particular, privind el nu la micșurătatea prosforeĭ ci la buna-voința proaducătoruluĭ. De și eŭ proaduc din cea ce n'am luat, dar cea ce nu am, luând, căcĭ tóte sunt ale luĭ D-ḍeŭ.

De aseminea acum făcênd început întroducereĭ a doua să spun și causele dedicațiuneĭ. Intâĭa causă, o pun începutul secululuĭ al nouĕ-spre-ḍecilea, de aceia și eŭ încep scrierea prin acéstă întroducere și nu dedic acum tótă scrierea pentru causa pe care o voĭ arĕta în tratatul cătră patrioțĭ. In al doilea loc, pun ĭubirea cătră aprópele și causa Patrieĭ, după datorie, și după îndemnul și a unuĭ filosof păgân, care opinéză, că nu se naște omul numaĭ pentru sine ci și pentru rude și Patrie și amicĭ. Iar a treia, înțelepciunea păziteĭ de D-ḍeŭ Inălțimeĭ Vóstre, care ĭubește pe ceĭ ce s'aŭ ocupat maĭ înainte cu filosofia. De acea n'am voit altuĭ-cuiva maĭ în urmă aĭ dedica scrierea. Acestea sunt causele.

Socot, că este o strĕlucită fericire nu numaĭ pentru mine, făcênd acéstă dedicație la timp dar și chiar însășĭ Patrieĭ, guvernată de păzita de D-ḍeŭ înălțimea vóstră, care este bogată de multe harurĭ a ĭubiteĭ de D-ḍeŭ înțelepcĭunĭ. Apoĭ că nimic nu este maĭ prețuit, acésta se vede din cele ce urmézā: „Nimic nu'ĭ place luĭ D-ḍeŭ maĭ mult de cât acela în care locuește înțelepciunea. Mulțimea înțelepților este salvarea lumeĭ“ (Înțelepciunea 6 și 7); de acea adauge ḍicênd:„ Regele înțelept este buna siguranță a societățeĭ“ și un filosof mărturisește că„ atuncĭ și societatea este fericită când saŭ filosof împĕrățește, saŭ când impĕrat filosofisește“ (Platon). In cât după Iob este fórte plăcut de a scrie cestiunĭ de filosofie cu condeiul de fier și de plumb, ca să cunóscă și altă generațiune și povestindu-le fiilor lor acelea

www.dacoromanica.ro

Ἀρετὰς δὲ πάσας τοῦ Θεοφρουρήτου ὕψους ὑμῶν, κατ' ἀξίαν εἰπεῖν οὐχ ἱκανός· τὸ Θεοφοβούμενον, ὡς ἀρχὴν σοφίας· „φιλάνθρωπον γαρ πνεῦμα σοφίας“. (Ἐκκλ. ά.) Τὸ πρᾷον, τὸ ἐλεήμων, ὡς ἰδιώματα Θεῖα· τὸ φιλοδίκαιον, ὡς βασιλικὸν καὶ χριστιανικόν· τὸ ὑψηλὸν τῆς Θεωρίας, ὡς τεκμήριον τῆς εὐφυΐας. Σὺν πᾶσι, δὲ ὑπὲρ πάντα τὸ φιλόμουσον, ὡς οἰκεῖον τῆς ἀμαράντου σοφίας. „Ἀρχὴ γάρ αὐτῆς ἀληθεστάτη, παιδείας ἐπιθυμία· φροντὶς δὲ παιδείας, ἀγάπη. Ἀγάπη δὲ, τήρησινόμον αὐτῆς· προσοχὴ δὲ νόμων, βεβαίωσις, ἀφθαρσίας. Ἀφθαρσίας δὲ, ἐγγὺς εἶναι ποιεῖ Θεοῦ“. (Σοφ. στ'.). Ὥστε πάντα τὸν μὴ περιπατοῦντα ἐν σοφίᾳ, τοῖς ἀλόγοις συναριθμεῖσθαι· καὶ γὰρ τὸ κατ' εἰκόνα Θεοῦ μᾶλλον ἐν κατόπτρῳ σοφίας Θεωρεῖται, ἵνα καθὼς ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ πεποίηκεν, οὕτω καὶ τὸ κατ' εἰκόνα ποιήσῃ, πάντα τὰ τῆς ζωῆς ταύτης διοικοῦν ἐν σοφίᾳ.

Ρέουσιν οὖν πάντοθεν οἱ τῶν χαρισμάτων ποταμοὶ τῆς σοφίας. Πόθεν ὤῆλον; κατὰ τὸν φιλόσοφον ζῆλον τοῦ Θεοφρουρήτου ὕψους ὑμῶν, ᾠκονόμησεν ὁ Θεὸς εὑρεῖν ἄνδρας ἀξίους καὶ ἐπιστημονικοὺς, τοὺς σοφολογιωτάτους, φημὶ, Λάμπρον Φωτιάδην, καὶ Κωνσταντῖνον Ἰωάννου, καύχημα ἀμφοτέρους Ἰωαννίνων, οὓς ἅπασα ἡ Βλαχία ἐπιγινώσκει κορυφαίους καθηγητὰς τῆς ἐνταῦθα πανδήμου τοῦ Βουκουρεστιου σχολῆς, ταῖς τῶν Μουσῶν χάρισι καταγλαΐζοντας αὐτὴν, καὶ τὸ φῶς τῆς ἀγαθῆς παιδείας ὡς ἄλλον Ἥλιον πᾶσι προθύμως παρατείνωντας ὧν κἀγὼ πρωτόπειρος μαθητὴς, εἰ καὶ οὐκ ἄξιος κληθῆναι, ἀλλ' ἢ καταχρηστικῶς, ὡς ἀκροατὴς ἐν βραχεῖ καιρῷ· πολλὴν δὲ χάριν ἔχω τῷ Θεῷ ἐς τοσοῦτον ὀνομάζεσθαι. Εἰδὼς ὅτι καὶ ὁ τοῖς ὀλίγοις εὐχαριστούμενός ἐστιν εὐτυχὴς καὶ ἥσυχος.

Ἕπεται λοιπὸν τῇ πατρίδῃ χρέος ἀπαραίτητον, οὐ μόνον θερμῶς εὐχαρισκεῖν τῷ Θεῷ καὶ διηνεκεῖς εὐχὰς ἀναπέμπειν, ὑπὲρ τοῦ τοιούτου ἀγαθοῦ καὶ σοφοῦ ἡγεμόνος, ἀλλὰ καὶ εἰλικρινῶς αὐτῶν ἀγαπᾷν, καὶ ἐκ καρδίας αὐτῷ ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὸν φόβον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. „Οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία, εἰμὴ ἀπὸ Θεοῦ· πᾶσα οὖν ψυχὴ, φυσὶν, ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· ὁ γὰρ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκε“. (Ρωμ. γ'.) Τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ προφήτου φησίν. „Εἰ κύριος ἐγώ εἰμι, ποῦ ἐστιν ὁ φόβος μου;“ ἔνθα φόβον μᾶλλον τὴν συνείsă'ĭ foloséscă pe eĭ îndoit, ĭar amintirea filosofieĭ să rĕmână nemuritóre. (Iob 19).

Tóte virtuţile păziteĭ de D-ḑeŭ înălţimeĭ vóstre a le spune după vrednicie nu's capabil: Temerea de D-ḑeŭ, ca început înţelepciuneĭ. Umanitatea, „Căcĭ umanitatea este spirit al înţelepciuneĭ“. (Eclesiast. I) Blândeţa, îndurarea, sunt atribute divine. Iubirea de dreptate, calitate regală şi creştină. Sublimul teorieĭ este dovadă de genialitate. Pe lângă tóte acestea maĭ presus avênd ĭubirea de învĕţătură, care este proprietatea înţĕlepciuneĭ neveştejite. „Inceputul cel prea adevĕrat al eĭ este dorinţa de învĕţătură. Ingrijirea de învĕţătură este ĭubirea. Iar ĭubirea, păzirea legeĭ eĭ. Păzirea legilor, asigurarea necorupţiuneĭ. Necorupţiunea te face a sta aprópe de D-ḑeŭ“; (Inţel. 6.) în cât cel ce nu merge pe calea înţelepciuneĭ se connumĕră cu necuvêntătórele. Apoĭ *a fi după tipul luĭ D-ḑeŭ* se vede maĭ cu samă în oglinda filosofieĭ, căcĭ dupre cum D-ḑeŭ tóte le-a făcut întru înţelepciune, aşa şi cel după tipul sĕŭ să le facă tóte ale vieţeĭ aceştia condus de înţelepciune.

Curg în tóte părţile rîurile harurilor înţelepciuneĭ. De unde se constată? După zelul ĭubitor de înţelepciune a păziteĭ de D-ḑeŭ înalţimeĭ vóstre, a economisit D-ḑeŭ să găsiţĭ ómenĭ demnĭ şi de ştiinţă; numesc pe prea învĕţaţiĭ Lambru Fotiade şi Constantin Ión ambiĭ fala oraşuluĭ Ioanina, pe cariĭ tótă Valahia 'ĭ recunóşte de profesoriĭ corifeĭ aĭ scóleĭ publice de aicea din Bucureştĭ, înfrumuseţând'o cu graţiile Muselor şi cu lumina buneĭ învĕţăturĭ, ca un alt sóre tuturor, întinḑêndu-se cu promtitudine. Al acestor scolar începĕtor sunt şi eŭ, de şi nu sunt vrednic a mĕ numi, cu tóte acestea abusiv mĕ numesc ca auditor pentru scurt timp. Mulţămesc luĭ D-ḑeŭ că mĕ pot numi aşa măcar, ştiind că cel ce să mulţămeşte cu puţin este fericit şi liniştit.

Decĭ urmézĕ o datorie indispensabilă pentru Patrie, nu numaĭ cu căldură a mulţămi luĭ D-ḑeŭ şi să'ĭ înalţe rugăciunĭ neîncetat pentru un aşa bun şi înţelept Egemon; dar încă să'l ĭubéscă cu sinceritate şi să i se supue din inimă, nu numaĭ de fricĕ, ci din conştiinţă. „Căcĭ nu este autoritate fără numaĭ de la D-ḑeŭ. Tot sufletul, ḑice, să se supue autorităţilor maĭ înalte. Pentru că cel ce se opune autorităţeĭ, să opune ordinuluĭ luĭ D-ḑeŭ“ (Rom. 3). Acésta şi D-ḑeŭ o ḑice prin Profet: „Dacă eŭ sunt D-ḑeŭ, unde

www.dacoromanica.ro

δησιν ἐνοοῦμεν, (πάντες γὰρ ἡμεῖς γῆ καὶ σποδὸς ἐνώπιον αὐτοῦ·) ἄλλως δὲ οὐδεὶς ἀντερεῖν δυνήσεται. „Καρδια γὰρ Βασιλέως ἐν χειρι Θεοῦ, οὗ ἐὰν θέλων νεῦσας ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν· (οὐδὲ γὰρ ὁ Θεὸς τοῖς πᾶσιν ἀρέσκει, ὁ μὲν θέλων βροχήν, ὁ δὲ τοὐναντίον·) „ὥστε Θεοῦ δίδοντος οὐδὲν ἰσχύει φρόνος, καὶ μὴ δίδοντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος". (Γρηγ. Θεολ.)

Ταῦτα δὲ οὐ μόνον ἅπασα ἡ πατρὶς κοινῶς, ἀλλὰ καὶ εἷς ἕκαστος ἰδίᾳ φρονεῖν ὀφείλει· ὥστε εἰ οἷόν τε μηδὲ διὰ ψιλοῦ λογισμοῦ ἀναβῆναι ἐπὶ καρδίαν τινὸς τὸ τεκταίνεσθαί τι πονηρὸν ἐπὶ τὸν χριστὸν Κυρίου, τόπον ἐνταῦθα ἐπέχοντα τοῦ βασιλέως· οἴδαμεν γὰρ τὴν λέγουσαν γραφήν· „ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον, εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν μεν τῶν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν". (ά. ἐπιστ. Πετρ. β'.) Πάντα γὰρ πρὸς τὸ συμφέρον ἡμῶν παρὰ Θεοῦ ᾠκονομήθη, καθὼς καὶ οἱ πάλαι τῶν σοφῶν συμμαρτυροῦσιν, ὅτι ὅπου ἀναρχία ἐκεῖ καὶ ἀταξία· εἷς καὶ Ὅμηρος συμφωνεῖ λέγων· „οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω. Ὥστε ἡ ἐξουσία μήτηρ ἐστι τῆς εὐταξίας, καλῶς τοῖς νόμοις χρωμένη ὅθεν φυσί. „Βασιλέως ἐν ἀληθείᾳ κρίνοντος πτωχοὺς, ὁ θρόνος αὐτοῦ εἰς μαρτύριον καταστηθήσεται. (παρ. κθ'.)

Οὕτω φρονῶ, ταῦτα ἀσπάζομαι, καὶ ὡς γνήσιον τέκνον τῆς πατρίδος ἡμῶν Δακίας, τῷ μὲν θεοφορεῖτῳ ὕψει ὑμῶν, μεθ' ὅσης ὑποκλίσεως καὶ βαθείας προσκυνήσεως, τὸ ὀφειλόμενον σέβας προσφέρω· τῷ δὲ ἐπὶ πάντων Θεῷ τὴν οἰκτρὰν ἱκεσίαν, ἵνα σκέπῃ καὶ περιφρουρῇ τὸ Μεγαλοπρεπέστατον καὶ φιλοσοφώτατον ὕψος ὑμῶν, σὺν τῇ Ἐκλαμπροτάτῃ Κυρίᾳ Δόμνῃ, καὶ τοῖς χρυσοβλάστοις τοῦ ὕψους ὑμῶν διαδόχοις, ἄκρως ὑγιαίνοντα, μακρόβιόν τε, καὶ κατ' ἄμφω πανόβλιον, μετὰ συνεχοῦς διαμονῆς ἐπὶ τὸν πανέκλαμπρον ἡγεμονικὸν θρόνον, ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Ἀμήν.

este téma de mine". Unde se ḑice témă, înţelegem mai cu samă conştiinţa (căcĭ noĭ toţĭ suntem pămênt şi pulbere înaintea Luĭ). Şi apoĭ nimenea nu va putea a i se opune. „Inima Regeluĭ este în mânile luĭ D-ḑeŭ, căruĭa unde va voi să'ĭ arĕte, într'acolo va înclina ea". (Nicĭ D-ḑeŭ nu place tuturor, căcĭ unul voeşte ploe, ĭar altul din contră). „In cât ceea ce dă D-ḑeŭ, nicĭ o ură n'are putere, şi nedând munca, n'are nicĭ o valóre. (Grigorie Teolog).

Acestea se cuvine să le cugete în deconun nu numaĭ Patria tótă, dar şi fie-care în parte; în cât nicĭ prin o subtilă cugetare să nu fie cu putinţă a se însedi în inima cuĭ-va de a meşteşugi ceva rĕŭ asupra unsuluĭ Domnuluĭ, ce ţine loc aicea Impĕratuluĭ. Pentru că ştim ce ḑice Scriptura:„ Să i se supună tótă făptura omenéscă pentru Domnul, saŭ Regeluĭ ca celuĭ maĭ Inalt, saŭ Egemonilor, ca unor representanţĭ aĭ luĭ, spre condemnarea făcĕtorilor de rele, şi spre lauda făcĕtorilor de bine (1. Epist. Petru 2). Căcĭ tóte s'aŭ economisit de D-ḑeŭ pentru interesul nostru, dupre cum mărturisesc şi vechiĭ înţelepţĭ, pentru-că undeĭ anarhia acolo şi desordinea. Cu carĭ este de acord şi Omer ḑicênd: „Nu este bună mulţimea Domniilor, ci să fie un singur Domnitor." Decĭ autoritatea este muma ordineĭ, întrebuinţând legile bine, de aceea se ḑice: Când Regele judecă după dreptate pe sĕracĭ, tronul luĭ se întemeéză pe mărturie (Parim. 29).

Ast-fel cuget, acestea admit, şi ca sincer fiĭu a Dacieĭ, Patrieĭ nóstre, cu tótă supunerea şi adâncă închinăciune depun datoritul respect păziteĭ de D-ḑeŭ Inălţimeĭ vóstre. Iar luĭ D--ḑeŭ celuĭ preste tóte aduc cerire cu umilinţă, pentru ca să acopere şi să păzéscă pe prea nobila şi prea înţelépta înălţimea vóstra, împreună cu prea strĕlucita Dómnă şi cu auritele vlăstare, clironomĭ aĭ înălţimeĭ vóstre, pe deplin sănătos, îndelung îndilit şi de ambele fericit cu o perpetuă stare pe prea strĕlucitul tron Egeuonic din ném în ném. Amin *).

www.dacoromanica.ro

Ἐπιφώνημα Β'.

Τῷ πανιερωτάτῳ, λογιωτάτῳ τε καὶ Θεοπροβλήτῳ Δεσπότῃ Μητροπολίτῃ πάσης Βλαχίας γῆς,

Κυρίῳ μοι Κυρίῳ ΔΟΣΙΘΕΩ·

τὴν μεθ' ὅσης αἰδοῦς τε καὶ εὐλαβίας ἐδαφιαίαν προσκύνησιν.

„Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με". (ψαλ. ξή.)

Νῦν μὲν διὰ Σιὼν οὐ σιωπήσομαι, καὶ διὰ Ἱερουσαλὴμ οὐκ ἀνήσω. Σιὼν μὲν φημὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῶν πρωτοτόκων, Ἱερουσαλὴμ δὲ τὴν ἄνω, τὴν μένουσαν πόλιν αὐτῶν, εἰς ἣν καθοδηγῆσαι τοὺ πιστοὺς, τέθεινται παρὰ Θεοῦ ποιμένες καὶ ἀρχιποιμένες· ἐν οἷς μὲν ἡμῖν ἀρχιποιμὴν ὁ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος ἀφοσιωμένος τῷ Θεῷ, ὁ πανιερώτατος, λογιώτατός τε καὶ Θεοπρόβλητος Δεσπότης ἡμῶν καὶ Μητροπολίτης πάσης Βλαχίας γῆς, Κύριός μοι Κύριος Δοσίθεος, τὸ Ἰώννων σεβασμιώτατον γέννημα· ὅστις χάριτι κεκοσμημένος, καὶ ταῖς ἀρεταῖς ἐστεμμένος προεδρεύει ἐν τῇ ἐνταῦθα Ἐκκλησσίᾳ τοῦ Θεοῦ, καὶ διηνεκεῖς καὶ ἐνθέρμους εὐχὰς ἀναπέμπει τῷ ὑψίστῳ Θεῷ ὑπὲρ πάντων τῶν κατὰ πνεῦμα γνησίων τέκνων τῆς αὐτοῦ πανιερότητος.

Ἄρα λοιπὸν οὓς προέγνω ὁ Θεὸς, τούτους καὶ καθέστησε ποιμένας ἐπὶ τὸν περιούσιον λαὸν αὐτοῦ· „οὐ γὰρ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος Θεοῦ". (Ρωμ. θ'.) Πλὴν οὐ πάντας ὁ Θεὸς δι' ἑνὸς τρόπου ἐλεεῖ, ἀλλὰ τοὺς μὲν οὕτω, τοὺς δὲ ἄλλως. Πάντες δὲ ἀγαπώμενοι ἐλεοῦνται, εἴτε τιμώμενοι, εἴτε παιδευόμενοι, κατὰ τό· „ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει"· τιμᾷ μὲν γὰρ ὠφελίμως, καὶ οἰκονομικῶς ἐλεῶν· παιδεύει δὲ εἰς σωτηρίαν, ἀλλὰ καὶ καταδίκην ἐσθ' ὅτε· ὅθεν μοι ὑπερήδιστον καὶ βαθέως προσκυνεῖν, καὶ εἰλικρινῶς ἀγαπᾷν, καὶ κατὰ δύναμιν ἐγκωμιάζειν τὸν ὑπὸ Θεοῦ ἠλεημένον πανιερώτατον καὶ Θεοτρόβλητον Δεσπότην μου· οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς Θεοπροβλητος, ἀλλὰ καὶ ἀγχινούστατος, καὶ λογιώτατος, τά τε φυσικὰ ἰδιώματα τοῦ σώματος, ἔχων τοῦ μεγάλου Βασιλείου, καὶ ἔνθερμος ζηλωτὴς τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ τῆς λογικῆς ποίμνης τῆς αὐτοῦ πανιερότητος, καὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν Δακίας.

Οὕτως ὀφείλει καὶ πᾶς τις τῶν κατὰ πνεῦμα

EPIFONIMA II.

Prea sânțituluĭ, prea învĕțatuluĭ și de Dumneḑeŭ alesuluĭ Stĕpân, Mitropolit a tot pământul Valahieĭ,

Domnuluĭ Domn DOSOTEIŬ,

cu tot respectul și religiositatea închinăciune până la pământ.

„Zelul caseĭ tale m'a mâncat". (Psalm. 68).

Acum despre Sion nu voĭ tăcea și despre Ierusalim nu voiŭ înceta. Prin Sion, înțeleg Biserica celor întâĭ născuțĭ, Ierusalimul cel de sus, cetatea reservată lor, spre care se conduc credincioșiĭ, asupra căria se pun de D-ḑeŭ păstorĭ și Arhipăstorĭ, între carĭi nouĕ ne este Arhipăstor cel cu acest nume afierosit luĭ D-ḑeŭ, preasânțitul, prea învĕțatul și de D-ḑeŭ alesul nostru Stĕpân și Mitropolit a tot pământul Valahieĭ, Domnul Domn Dosoteiŭ, sémânță prea respectabilă din Ióninа. Care împodobit cu harurĭ și încununat cu virtuțĭ representéză Biserica luĭ D-ḑeŭ de aicea și înalță celuĭ prea înalt neîncetate și ferbințĭ rugăciunĭ pentru toți fiiĭ sinceri sufletești aĭ Preasânțieĭ sale.

Prin urmare pe care ĭ-a cunoscut maĭ înainte D-ḑeŭ pe aceștia ĭ-aŭ așeḑat păstorĭ asupra poporuluĭ sĕŭ celuĭ ales. „Căcĭ nu celuĭ ce voește, nicĭ celuĭ ce alérgă, ci aceluĭa pe care 'l-aŭ miluit D-ḑeŭ." (Romanĭ 9) Dar D-ḑeŭ nu miluește pe toți după acelaș chip, ci pe unii într'un fel, pe alțiĭ în altul. Toți însă ceĭ ce îl ĭubesc se miluesc, saŭ onorându-se saŭ edificându-se, dupre ḑicerea:„ Pe care 'l ĭubește D-ḑeŭ 'l edifică". Onoréză miluind cu folosință și economie; edifică spre mântuire dar și cértă câte odată. De aceea 'mĭ este prea plăcut și de a mĕ închina cu supunere și de a lăuda după putință pe cel miluit de D-ḑeŭ, pe Prea sânțitul și de D-ḑeŭ alesul stĕpânul meŭ. Căcĭ nu este pus de D-ḑeŭ ca un om simplu, ci 'ĭ și genial și prea învĕțat, avênd calitățile corporale fisice ale mareluĭ Vasilie și un zel ferbinte pentru binele comun, pentru turma rațională a Preasânțieĭ sale și a Patrieĭ nóstre Dacia.

De aseminea datorește și orĭ care fiŭ spi-

www.dacoromanica.ro

τέκνων τῆς αὐτοῦ πανιερότητος, ὡς ἑαυτοῦ γνήσιον Δεσπότην καὶ Ἀρχιποιμένα, καὶ βαθέως προσκυνεῖν, καὶ εἰλικρινῶς ἀγαπᾷν, καὶ τὸ Ἱερὸν πρόσωπον εὐλαβεῖσθαι· τοῦτο γὰρ καὶ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ προφήτου φησίν· „υἱὸς δοξάζει πατέρα, καὶ εἰ πατὴρ εἰμὶ ἐγὼ, ποῦ ἐστιν ἡ δόξα μου;“ (μαλ. ά.) ἔνθα δόξα, τὸ σέβας καὶ τὴν εὐλάβειαν νοοῦμεν· ὁποῖον γὰρ δόξαν ἡ γῆ καὶ σποδὸς ἐμποιήσει τῷ Θεῷ; Ἀλλ' ἐγὼ καὶ ἕτερον εἶδος ἐπαίνου εὑρίσκω τῷ κυρίῳ μοι Δεσπότῃ. Τίνες γὰρ ἦσαν οἱ ποτὲ παντόχοῦ περίφημοι Ἀθηναῖοι; Ἀλλ' ἢ τὰ τέκνα κυρίως Ἰώνων· μᾶλλον δ' Ἴωνες καὶ ρίζα πάντων τῶν Ἑλλήνων. Ἑλλήνων δὲ λέγω τῶν ἐκλεκτῶν μόνων κυρίως, σπέρμα τοῦ Ἰάφεθ, ἐξ οὗ ἡ Εὐρώπη πᾶσα. (Μελ. Γεωγρ.) Καὶ ἡμῖν δ' αὐτοῖς Ρωμάνοις, ὡς ἐκ τῶν Λατίνων· καὶ γὰρ οἱ Λατῖνοι, τέκνα τοῦ Κιτίου. Κίτιος δὲ τέκνον, Ἴωνος υἱοῦ Ἰάφεθ. (Μελ. Γεωγρ.)

Μέγας κλέος οὖν Ἰώνων αἱ φιλοσοφοτρέψασαι Ἀθῆναι. Αὗται γὰρ καὶ τὰ τέκνα τῶν λαμπρῶν παλατίων τῆς Ρώμης ἐπαδαγώγησαν. (βίος τοῦ ἁγ. Κλημ.). Καὶ τούτων μέμνημαι διὰ τότε καιρὸν, εἰς τιμὴν τοῦ πανιερωτάτου καὶ λογιωτάτου Δεσπότου μου, Κυρίου μοι Κυρίου Δοσιθέου. Τὰς δὲ φυσικὰς ἀρετὰς τῆς αὐτοῦ πανιερότητος ἀκριβῶς εἰπεῖν, οὐκ ἔστιν ἐμόν. Τὸ Θεάρεστον τοῦ βίου, τὸ ὕψος τῆς ταπεινοφροσύνης, τὸ ἐπιεικὲς τῆς ὑποδοχῆς, τὸ φιλοσοφικὸν τῆς προσοχῆς τὸ ἄγρυπνον τῆς τοῦ ποιμνίου σωτηρίας, τὸ φιλευπρεπὲς τοῦ Θείου ναοῦ, τὸ ἀγαπητὸν τῆς ἐν πᾶσιν εὐταξίας, τὸ ταχὺ τῆς βοηθείας, καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια. Ἀποσιωπῶ τὴν ἀρίστην οἰκονομικὴν, τὰς πολλὰς προσθήκας οἰκοδομῶν, ὅσας ἐνταῦθα, καὶ ὅσας τὸ πρότερον εἰς Βουζέου. Εἴθε Κύριος ὁ Θεὸς διασώζει τὴν αὐτοῦ πανιερότητα εἰς χρόνους ἐπιμήκεις, ὑγιαίνουσαν, καὶ εὐδοκιμοῦσαν κατ' ἄμφω, τέως δὲ καταξιοῖ τοῦ ἀνεσπέρου φωτὸς μετὰ πάντων τῶν ἁγίων. Αἱ δὲ πανίεροι εὐχαὶ, καὶ εὐλογία τῆς αὐτοῦ πανιερότητος εἶεν μετὰ πάντων ἡμῶν. Ἀμήν.

ritual, al Prea sânţieĭ vóstre, ca unuĭ adevĕrat stĕpân şi Arhipăstor al sĕŭ, a i se închina cu respect şi al ĭubi cu sinceritate şi a se purta cu religiositate cătră sânţita vóstră persónă. Acésta o ḑice şi D-ḑeŭ prin Profetul: „Fiul aduce mărire părinteluĭ, şi dacă eŭ sunt părinte, unde este mărirea mea“? (Malahia I) Unde există mărire, acolo înţelegem respect şi religiositate. Pentru că ce mărire va aduce luĭ D-ḑeŭ pământul şi pulberea? Dar eŭ şi alt fel de laudă găsesc pentru Domnul meŭ stĕpân. Cine eraŭ altă dată pretutindenea renumiţiĭ Atenienĭ? De nu principalminte fiiĭ Ionilor? Decĭ Ioniĭ sunt maĭ cu samă tulpina Elinilor. Iar Elinĭ înţeleg, cu deosebire pe ceĭ maĭ aleşi, sĕmênţa luĭ Iafet din care a eşit tótă Europa (Meletie. Geografia). Din care se trag şi aĭ noştri Romanĭ ca din Latinĭ; pentru că Latiniĭ sunt fiiĭ luĭ Chitiu, ĭar Chitiu fiŭ a luĭ Ion, fiŭ a luĭ Iafet (Meletie. Geogr.).

Mare fală Ioninilor este Atena, nutritórea de filosofĭ; ea aŭ educat şi pe fiiĭ strĕlucitelor palate a Romeĭ (Viaţa st. Climent). Amintesc acele timpurĭ de atuncĭ pentru onórea prea sânţituluĭ şi prea învĕţatuluĭ meŭ stĕpân, Domnul Domn Dosoteiŭ. Iar virtuţile fisice a Prea sânţieĭ sale ale spune pe deplin nu este treaba mea. Viaţa sa îndumneḑeită, înălţimea smereniei, primirea familiară, atenţiunea filosofică, neadormita îngrijire de mântuirea turmeĭ, ĭubirea cuviincĭósă a templuluĭ divin, ĭubirea de ordine în tóte, promptitudinea în a ajuta şi tóte cele aseminea acestora. Tac despre îngrijirea cea maĭ mare zidind multe adausurĭ aicea (în Metropolie) şi maĭ înainte la Buzĕŭ. Fie, ca Domnul D-ḑeŭ să păzască pe Prea sânţia sa în anĭ îndelungaţĭ, sănătos şi fericit dupre amêndouĕ. In fine să'l învrednicéscă de lumina cea neînserată, cu toţĭ sânţiĭ. Iar Prea sânţitele rugăciunĭ şi bine-cuvêntărĭ fie cu noĭ cu toţĭ. Amin.

www.dacoromanica.ro

Ἐπιφώνημα γ'.

Τοῖς εὐγενεστάτοις. εὐπάτρισί τε καὶ ἐνδόξοις ἄρχοντες Δακίας, πᾶσι τοῖς οὖσι καύχημα τοῦ ἡμετέρου Δακικοῦ γένους, καὶ στέφανος τῶν γερόντων, ἔν τε περιφήμῳ πολιτείᾳ ταύτῃ Βουκουρεστίου, καὶ ἐν παντὶ περιχώρῳ αὐτῆς. Τὴν ὀφειλομένην προσκύνησιν ταπεινῶς ἀπονέμω.

„Μεγιστὰν, καὶ κριτὴς, καὶ δυνάστης δοξασθήσεται". (Σειράχ. ί.)

Ὄντως ἡ τῶν ἀρχόντων τάξις καὶ στάσις παρὰ Θεοῦ ἐστι, διὰ πολλῶν μαρτύρων τῆς ἁγίας γραφῆς· ὅθεν φησί. „Καὶ ἔλαβον ἐξ ὑμῶν ἄνδρας σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονας καὶ συνετοὺς, καὶ καθέστησα αὐτοὺς ἡγεῖσθαι ἐφ' ὑμῶν χιλιάρχους, καὶ ἑκατοντάρχους, καὶ πεντηκοντάρχους, καὶ δεκάρχους, καὶ γραμματοεισαγωγεῖς ταῖς κριταῖς ὑμῶν". (Δευτ. ά.) Ὥστε καὶ αὐτὴν τὴν ὑψηλὴν ἐξουσίαν ἐν τῷ πλήθει τῶν πολιτῶν, καὶ στρατιωτῶν, καὶ ἐντίμων ὑπηρετῶν καυχᾶσθαι. „Δόξα γὰρ βασιλέως φησιν, ἐν πολλῷ ἔθνει" (παρ. ιδ'.). Ταῦτα δὲ πάντα οὐ μόνον ὀφθαλμὸν ἐὐφραίνει, ἀλλὰ καὶ εὐταξίας, καὶ εὐτυχίας ἐμφαίνει τὰ προνόμια, μίμησιν ἔχοντα τῆς οὐρανίου εὐταξίας. οὐ γὰρ Ἄγγελοι μόνον ἐν οὐρανοῖς, ἀλλὰ καὶ Ἀρχιστράτηγοι Ἀγγέλων, καὶ Ἀρχὰς, καὶ Κυριότητες, καὶ δυνάμεις, καὶ ἐξουσίαι, καὶ Θρόνοι, καὶ Χερουβὶμ, καὶ τὰ φρικτὰ Σεραφεὶμ, τὰ ἔγγυον τῆς ἀπροσήτου Θεότητος.

Ὥσπερ οὖν ὁ ὕψιστος Θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἔχων τὸν Θρόνον αὐτοῦ ἐπὶ πάντων δεσπόζει, οὕτως ἐπὶ τῆς γῆς ὁ Βασιλεὺς, ὁ Ἡγεμὼν, καὶ οἱ Ἄρχοντες τὰ οὐράνια μιμοῦνται. Διάφοροι ταξεις ἐν οὐρανοῖς, διάφοροι ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐκεῖ Ἄγγελοι διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ, ἐνταῦθα οἱ πλησιέστεροι τῆς ὑψηλῆς ἐξουσίας. (Ματθ.) Ἐκεῖ ὁ Θεὸς οὐ τοῖς μακρὰν διαλέγεται, τὰ δὲ λειτουργικὰ πνεῦματα ἀποστέλλει εἰς διακονίαν. (Πλὴν τῶν γνησίων φίλων Θεοῦ, εἰς αὐτὸς ἀμέσως ὁμιλεῖ πολλάκις) (Συμ. νέος Θεολ.). Ἐκεῖ τὰ μεγάλα τῶν μυστηρίων τοῖς Ἀρχαγγέλοις ἐμπιστεύεται, (ὥσπερ τὸ Γαβριὴλ τὸ πρὸς τὴν Παρθένον μυστήριον), ἐνταῦθα ὡσαύτως τὰ μεγάλα εἰς μεγάλους, καὶ αἱ διακονίαι τοῖς οἰκείοις διακόνοις, οὐχὶ δὲ τοῖς ξένοις.

Πάντα οὖν ἐν Σοφίᾳ ποιήσας ὁ Θεὸς, ἡ τῆς εὐταξίας Ἀρχηγία καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀλόγοις Θεωρεῖται. Τρεῖς γὰρ γενικαὶ κεφαλαὶ διαθρυλλοῦνται ἐν πᾶσι τῇ ἀλόγῳ κτίσει. (Μακ. Αἰγ. ὁμ. ά.) Ἀετὸς βασιλεὺς πάντων τῶν πτηνῶν.

EPIFONIMA III.

Prea nobililor iubitorĭ de Patrie și glorioșĭ Boerĭ aĭ Daciei, tuturor cariĭ sunteți fala némuluĭ nostru Dacic și cumna betrânilor și în renumita acéstă politie București și în tóta întinderea eĭ, cu supunere proaduc datorita mea inchinaciune.

„Boerul și judecătorul și cel puternic se va glorifica" (Sirah. 10).

Cu adevĕrat ordinea și starea Boerilor este de la D-ḑeŭ întărită prin multe mărturiĭ a sânteĭ Scripturĭ. De aceea se ḑice: „Și voiŭ lua dintre voĭ ómenĭ înțelepți și învĕțați și prudenți și 'ĭ voiŭ pune pre eĭ spre a vĕ conduce preste miĭ. preste sute, preste cinci ḑeci și preste ḑece și judecătorĭ preste judecăților vóstre" (Deutor. I). In cât și acéstă înaltă autoritate se laudă în mulțimea politiilor, a armatelor și a oficialilor întegri. „Căci mărirea împĕratuluĭ este, ḑice, în ném mult" (Paral. 14). Tóte acestea nu numaĭ înveselește ochiŭl, dar arata calitățile și ordinea și fericirea, imitând ordinea cerésca. Nu numaĭ Angheli sunt în ceruri, dar și Arhistratigĭ asupra Anghelilor, și începĕtoriĭ și Domniĭ, și puteri, și stĕpâniĭ, și tronuri și Heruvimi și înfricoșațiĭ Serafimi, ceĭ maĭ apropiați de neapropiata divinitate.

Dupre cum deci Prea Inaltul D-ḑeŭ, avênd în ceruri tronul sĕŭ, stĕpânește preste tóte, așa și pre pământ Regele, Egemonul și Boeriĭ imitéză cele cerești; se deosebesc ordinele în ceruri, se deosebesc și pe pământ. Acolo Anghelii continu vĕd fața luĭ D-ḑeŭ (Mateĭ), aicea ceĭ maĭ apropiați de înalta autoritate. Acolo D-ḑeŭ vorbește nu cu ceĭ îndepărtați, ĭar pe spiritile servitóre le trimete spre slujbă (esceptăm pe adevĕrații fiiĭ a luĭ Dumneḑeŭ, cu cariĭ D-ḑeŭ adesea vorbește direct. Simeon noul teolog.) Acolo misteriile cele marĭ se încredințéză Arhanghelilor (dupre cum luĭ Gavriil misteriul Prea sânteĭ Fecióre), aicea de aseminea cele marĭ afaceri se încredințéză celor marĭ, și serviciile, servitorilor casniciĭ și nu streinilor.

Deci tóte întru înțelepciune făcêndu-le D-ḑeŭ, conducerea ordineĭ se observă și în creaturile neraționale. Treĭ ordine generale, deci în tótă creatura nerațională (Macarie Egipt. Omil. 1). Vulturul este regele tuturor

www.dacoromanica.ro

Λέων βασιλεὺς πάντων τῶν τετραπόδων. Καὶ δράκω βασιλεὺς πάντων τῶν κινουμένων ἐν ὕδασι. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς πᾶσι κατὰ μέρος Ἀρχιγοὶ φαίνονται· τράγος ἡγούμενος αἰπολίου, ἀλέκτωρ ὀρνίθων, μήτηρ μελισσῶν· καὶ πᾶς οἰκοδεσπότης μικρὸς ἀρχιγὸς καὶ μονάρχης τοῦ ἰδίου οἴκου. Ἀβασίλευτοι δὲ κατὰ τὸν Σολομῶντα μόνον αἱ ἀκρίδες, ἀφ' ἑνὸς μὲν κελεύσματος Θεοῦ ἐν τάξει πορευόμεναι εἰς φθορὰν καρπὸν δι' ἁμαρτίας ἀνθρώπων· αἷς ἐφομοιούμενοι οἱ φιλάναρχοι, ἀφ' ἑνὸς κελεύσματος τοῦ Πατρὸς αὐτῶν διαβόλου κινοῦνται εἰς φθορὰν ἀρετῆς καὶ τῆς εἰς Θεὸν εὐσεβείας· ἀντίζηλοι γὰρ τῷ πατρὶ αὐτῶν, οὗτινος πᾶς ὁ ἀγὼν ἀπολέσας ψυχὰς ᾧ τινι ἂν δυνηθείη τρόπῳ. Οὐδὲν δὲ θαυμαστόν, ὁ γὰρ κοσμοκράτωρ ἐκ τῆς τοῦ ἀνθρώπου παραβάσεως, ὁ ἄρχων τοῦ σκότους, ὁ ἔτι ἐξουσίαν ἔχων προσκαίρως ἐνεργεῖν τὰ θελήματα αὐτοῦ, οὔπω ἐβλήθη εἰς τὴν παρὰ τῇ ἀποκαλύψει λίμνην τοῦ πυρός, ἐγγὺς δὲ τὸ τέλος αὐτοῦ· διὸ καὶ παντίοις τρόποις ἀγωνίζεται, ὅπως κἂν μὴ μόνος βληθῇ.

Ἡμεῖς οὖν τοὺς ἐν πάσῃ τῇ κτίσει θείους ὅρους ἀσπαζόμενοι, καὶ τοὺς τἀναντία φρονοῦντας καταπτύοντες, τιμῶμεν τὴν ἀξιοσέβαστον τάξιν τῆς ὑψηλῆς ἐξουσίας καὶ τῶν ἀρχόντων, δοξάζοντες τὸν ἐπὶ πάντων Θεόν. Ὅθεν τῇ Ἁγίᾳ γραφῇ συμφωνοῦντες, λέγομεν σὺν τῷ σοφῷ Σειρὰχ καὶ Σολομῶντι. „Κύριος ἐδόξαζε πατέρα ἐπὶ τέκνοις. Καὶ στέφανος γερόντων τέκνα τέκνων, καύχημα δὲ τέκνων οἱ πατέρες αὐτῶν".

Αἰνέσωμεν οὖν ἄνδρας ἐνδόξους, τῶν τε τέκνων τὸ καύχημα, καὶ τῶν γερόντων τὸ καύχημα.

Τί τὸ καύχημα τέκνων; Ὄντως οἱ ἀοίδιμοι ἥρωες ἐκεῖνοι, οἱ πατέρες τῆς πατρίδος ἡμῶν Δακίας, ὧν τὰ ὀνόματα γέγραπται ἐν βίβλῳ ζωῆς. Πόθεν δῆλον; Πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ ὃν ἔχει κόσμου ἡ πατρὶς ἐν τοσαύταις ὡραίαις οἰκοδομαῖς μοναστηρίων τε καὶ καὶ κοινῶν ἐκκλησιῶν, ἔν τε ἡμετέρᾳ κυρίως Βλαχίᾳ, καὶ τῇ συναδελφῇ ἡμῶν κυρίως Οὐγγροβλαχίᾳ τοῦ Βανατίου Κραϊόβας· ἅπερ ἀριδήλως ἐμφαίνει τόν τε θεάρεστον αὐτὸν ζῆλον καὶ κόπον, τήν τε πρωτίστην φροντίδα, καὶ τὴν ἣν εἶχον εὐλάβειαν εἰς τὰ θεῖα· διάπερ καὶ ἐπεγνώσθησαν παρὰ Θεοῦ, χαρισαμένου αὐτοῖς ἔνδοξα τρόπαια, καὶ δι' ὧν ζῶντα καὶ ἐπίμονα ἀρετῆς, παραδείγματα τοῖς μεταγεστέροις τέκνα αὐτῶν κατέλιπον.

Δεύτερον δὲ ἐκ τῆς ἀμώμου ὀρθοδοξίας· ἧς τὰ μὲν τῆς πίστεως σπέρματα διέμεινεν ἐν ἡμῖν ἔτι ἐξ

păsĕrilor, leul regele tuturor fiarelor patrupede și draconele regele tuturor vietăților din ape. Dar încă și în restul tuturor celor lalte se vĕd în parte conducĕtorĭ: Țapul conducĕtorul turmeĭ, cocoșul al găinilor, matca albinelor. Și orĭ ce gospodar este un mic șef și monarh al proprieĭ sale case. Neguvernate sunt numaĭ locustele, după Solomon, care plécă în ordine, după o știută permisiune a luĭ D-ḍeŭ, spre nimicirea fructelor pentru pĕcatele ómenilor. Cărora asemănându-se iubitorĭi de anarhie prin o îndemnare a părinteluĭ lor diavolul, se mișcă spre corupția virtuței și a religiosității cătră D-ḍeŭ. Căcĭ prea zeloșĭ părinteluĭ lor a căruia tótă lupta este de a pierde suflete prin orĭ ce chip ar putea. Nu este lucru de minune, căcĭ stĕpânul lumeĭ, din causa cădereĭ omuluĭ, începĕtorul întunericuluĭ, care încă are stĕpânire temporală de așĭ sĕvârși voințele luĭ, încă nu s'a aruncat în lacul de foc, după Apocalips, dar este aprópe sfârșitul luĭ. De aceea și în tot modul se luptă, ca să nu fie aruncat singur.

Noĭ însă respectând dumneḍeeștile ordine în tótă creațiunea, desprețuind pe ceĭ ce cugetă cele contrariĭ, respectăm ordinea cea demnă de respect a înalteĭ autorități și a boerilor, glorificând pre D-ḍeŭ cel preste tóte. De aceea conform sânteĭ Scripturĭ ḍicem cu Ințĕleptul Sirah și Solomon; „Domnul a glorificat pe părinte în fiĭ" și „Cununa bĕtrânilor sunt fiĭ fiilor, ĭar lauda fiilor sunt părinții lor".

Să lăudăm dar pe bărbații măriți și fama fiilor și cununa bĕtrânilor.

Ce este lauda fiilor? Sunt în adevĕr aceĭ fericiți eroĭ, părinții Patrieĭ nóstre a Daciei, a cărora nume este scris în cartea vieței. De unde știm? Maĭ întâĭ, din frumosul ce posede Patria prin atâtea mărețe monumente, monastirĭ și Bisericĭ comune și în Valahia propriŭ ḍisă, și în sora nóstră numită în special Ungro-Vlahia Banatuluĭ Craioveĭ. Aceste prea evident arată zelul, strĕduința și de aprópe îngrijirea precum și religiositatea, ce aŭ avut cătră cele D-ḍeești. De aceea s'aŭ și recompensat de D-ḍeŭ, dăruindu-le lor trofee glorióse și pentru care aŭ lăsat exemple viĭ de virtute urmașilor și fiilor lor.

Al doilea, din neîntinata ordodoxie; a cărĭ semințe de credință persist în noĭ încă din

www.dacoromanica.ro

ἡμερῶν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου τῶν πρώτων Κυρύκων ἐν τοῖς Ρωμάνοις. Ἡ δὲ αὔξησις, διὰ τοῦ ἁγίου καὶ ἰσαποστόλου Μεγάλου Βασιλέως Κωνσταντίνου· ἔπιτα ἐθεμελιώθη.

Τρίτον δὲ, ἐκ τῆς ἀνδραγαθίας μαχαίρας, ἧς τὰ τρόπαια θεία συνάρσει, μεγάλῃ τῇ φωνῇ κηρύττει τὸ κατὰ πάντα ἐλεύθερον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἡμῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐθίμων, ὥστε καὶ κρότους καμπάνων ἀνεμποδίστως ἔχειν. Ταῦτα δὲ οὐ μεγαλαυχοῦντες λέγομεν, ἀλλὰ τὸν τῶν πατέρων παριστάνοντες ἔπαινον.

Στέφανος δὲ γερόντων νῦν οἱ ἑπόμενοι οἶκοι εἰσίν· τῶν ἐνδόξων Βραγκοβάνων, τοῦ ἐνδόξου Γήκα, τοῦ ἐνδόξου Ρακοβίτζα, τοῦ ἐνδόξου Μουρούζη, τοῦ ἐνδόξου Βακαρέσκου, τοῦ ἐνδόξου Δουδέσκου, τοῦ ἐνδόξου Κορνέσκου, τῶν ἐδόξων Φιλιππέσκων, τῶν ἐνδόξων Κρετζουλέσκων, τῶν Φαλκοϊάνων, τῶν Δραγανέσκων, τοῦ Καμπινάνου, τοῦ Γολέσκου, τοῦ Μπαλένου, τῶν Καντακουζινῶν, τοῦ Γουλιανοῦ, τῶν Σλατινάνων, τῶν Μπαλατζάνων, τῶν Φλορέσκων, τῶν Μπρεζοϊάνων, τοῦ Γραδιστάνου, τοῦ Χερέσκου, τῶν Γρετζάνων, καὶ ἑτέρων πολλῶν. Ἐν οἷς εἰ καί τινες οὐκ ἀπ' ἀρχῆς πατριῶται, διὰ δὲ συνελεύσεως γάμου καὶ τεκνοποιΐας, δι' ἑνώσεως αἵματος, τέκνα τῶν γερόντων, καὶ συγκληρονόμοι, καὶ γνήσιοι πατριῶται γεγόνασιν. Ἕτεροι δὲ τῶν ἀρχότων πατριωτῶν, μακρὰν τῆς τοῦ Βουκουρεστίου καθήμενοι ἐσμίκριναν τὸ ἑαυτὸν ὅπερ εἶχον ὄνομα μεῖζον, καί τοι αὐτῶν περίφημοι τὸ πάλαι χρηματίσαντες, μάλιστα ἐν πολέμοις· ὧν τὰ ὀνόματα καὶ αἱ ἀριστεῖαι μέχρι καὶ νῦν διὰ κοινῶν ᾀσμάτων ἀναμιμνήσκονται καὶ εὐφημοῦνται.

Τῶν δὲ εὐγενεστάτων ἀρχόντων Βανατίου Κραϊόβας, τινῶν μὲν καύχημα ὑπάρχουσιν οἱ πατέρες αὐτῶν οἱ διαβάντες ἐκ ξένης γῆς τῆς Μυσίας· τινῶν δὲ, οἱ καταβάντες ἐκ τοῦ ἀνωτέρου μέρους τῆς Δακίας, ἔκ τε τοῦ Χατζιγίου Τρανσιβανίας, καὶ ἐκ τοῦ ἀνωτέρου Βανατίου, (ἀφ' οὗ τὸ ὄνομα Οὐγγροβλαχία), (Πρόβ. Καντακουζινόν. Μελ. Γεωγρ.) ὅθεν καὶ τὸ ἐνδοξότατον γένος τῶν Βραγκοβάνων ἐκ περιφανῶν Σέρβων κατέβη.

Ὁ δὲ στέφανος τῶν γερόντων αὐτῶν νῦν οἱ ἑπομένοι οἶκοι εἰσίν· τοῦ ἐνδόξου Βρανκοβάνου, τοῦ Τζάνογλου, τῶν Μπεντζέσκων, τοῦ Στιρμπεΐ, τῶν Μπραϊλόων, τοῦ Ζηάνου, τοῦ Φαρφαρᾶ ἰδίως, τῶν Ὀτητιλησάνων, τῶν Βλαδαϊάνων, τῶν Λουπουϊάνων, τοῦ Πλιάνου, καὶ ἑτέρων τινῶν. Ἡ δὲ

dilele sânților Apostoli Petru și Pavel, primii predicatori la Romani. Iar (desvoltarea) creștirea s'a făcut prin sântul și întocmai cu apostolii Constantin, și apoi s'a întemeiat.

Al treilea, din bravurile sabiei, a cărora trofee prin ajutorul lui D-deŭ, cu glas mare se predică libertatea pretutindenea a credinței nóstre ortodoxe, și a celor lalte obiceiuri, în cât și sunetul clopotelor este neîmpedicat. Acestea nu mândrindu-ne le spunem, ci representând gloria strămoșilor.

Cununa bătrânilor sunt acum următórele familii: a glorioșilor Brâncovenĭ, a gloriosului Ghica, a gloriosului Racovitza, a gloriosului Moruzi, a gloriosului Văcărescu, a gloriosului Dudescu, a gloriosului Cernescu, a glorioșilor Filipești, a glorioșilor Crețulești, a Fălcoianilor, a Drăgănești lor, a lui Câmpinénu, a lui Golescu, a lui Bălénu, a Cantacuzinilor, a lui Gulian, a Slătinenilor, a Bălăcenilor, a Floreștilor, a Brezoianilor, a lui Grădișténu, a lui Herescu, a Grecenilor și a altora multora, dintre carii de și unii nu sunt din început (origine) patrioți, iar prin unire de căsătorii și prin facere de copii, prin unirea sîngelui aŭ devenit fii aĭ bătrânilor și conclironomi și adevărați patrioți. Alții dintre boerii patrioți, stând departe de București, s'aŭ micșurat pe sine, de și aveaŭ nume maĭ însemnat și unii dintre eĭ renumiți din vechime, maĭ ales în resbóe, a cărora nume și bravurĭ până și acum se amintesc și se laudă prin cânturĭ populare.

Iar dintre prea nobilii boerĭ a Banatului Craioveĭ, la unii laudă sunt părinții lor, carii aŭ venit din pământul strein al Mysieĭ. Iar alții pogorîndu-se din partea cea maĭ înaltă a Dacieĭ și din Hațegul Transilvanieĭ și din Banatul de maĭ sus (de unde și numele de Ungro-Vlahia). (comp. Cantacuzin. Meletie. Geografia). De unde și prea gloriosul ném al Brâncovenilor din renumiții Sêrbĭ se derivă.

Cununa bătrânilor lor acum sunt familiile următóre: a gloriosului Brancovanu, a lui Geanoglu, a Bengeștilor, a Știrbeilor, a Brăiloilor, a Jianului, a lui Farfara în special. a Otetelișanilor, a Vlădoianilor, a Lupuianilor, a lui Paian și a altor câți-va. Iar aju-

www.dacoromanica.ro

ἀπ' ἀρχῆς ὑπέρμαχος βοήθεια τοῦ ὑψίστου Θεοῦ, εἴη μετὰ τῆς πατρίδος ἡμῶν Δακίας, καὶ μετὰ πάντων τῶν συμπατριωτῶν. Ἀμήν.

ΑΙΝΕΣΙΣ ΓΕΝΟΥΣ ΡΩΜΑΝΩΝ

Ρίζα Ρώμη τῶν Ρωμάνων, ἀλλ' ἐμφύλισις Δακοῖς. Ἀνδρειότατοι Δακοὶ, ἐν πολέμοις τοῖς Ρωμάνοις. Ὑπερίσχυσε δὲ ὅπλα, Καίσαρος τοῦ Τραϊανοῦ· Ρωμαΐζουσι Δακοὶ, καὶ Δακίζουσι ωμᾶνοι. Εἰ Ρωμάνους ἡμᾶς εἴποις, ἔλεις γλώσσης μαρτυρίαν. Εἰ Δακοὺς δὲ πάλιν εἴποις, Θ' αἵματε καὶ γλώσσης μέρη. Εἰ λεγόμεθα Ρωμᾶνοι, Ρώμης ἄπο τοῦνομα. Τραϊανοῦ μὲν ἀποικία, τοῦ αὐτοῦ συμμαρτυρσῦντος. Ἐν τῆς Ζάρμης, πόλεως βασιλευούσης, βασιλέως τοῦ Δεκέβαλ, οὐ μακρὰν Μαρισσοῦ οὔσης (Μελ. Γεωγ.). Εἰ λεγόμεθα καὶ Βλάχοι, Ἰταλῶν ἐπωνυμία· τοὺς γὰρ Ἰταλοὺς Βολόχους, εἴωθε καλεῖν Εὐρώπη. (Μελ. Γεωγ.) Ρώμη δ' οὖσ' ἐν Ἰταλίᾳ, οὐ μακρὰν ἐπωνυμία. Δακοὶ δὲ Δακίας ἄπο τῆς ἡμῶν κληρονομίας. Λέγεσθαι δὲ καὶ Μουντάνους, κατὰ τινῶν τὴν γνώμην, ἔστ' ἀλοῦτα ἡ αἰτία τῶν βουνῶν δ' ἐπωνυμία. Τῶν ὑπωρειῶν πλησίον χρηματίσασα καθέδρα, τῶν ἀρχῆθεν ἡγεμόνων, καὶ τῶν μεταγενεστέρων. Πρῶτον ἐν Καμπουλουγγίῳ, δεύτερον ἐν Ἀρτζεσίῳ, τρίτον ἐν Τιργοβεστίῳ, νῦν δὲ ἐν Βουκουρεστίῳ. Πᾶς τις οὖν ἐπωνυμίαν, ἐκ τοῦ κρείττονος λαμβάνει· ποῦ δ' ἀλοῦτα ποτὲ εἶχε, μειζον. καθέδρα βάνου;

Μήτε γὰρ Ἀσὰν καὶ Πέτρος, τῆς Κραϊόβας οἱ ἀρχαῖοι, εἶχον τινὰ ἐξουσίαν, κατὰ τάξιν δεσποτείας. (Νικ. χον. καὶ προβ. Καντ.) Ἡγεμόνες δὲ Βλαχίας, οἱ ἡμέτεροι Δακίας, ὑπὸ μὲν τῶν βασιλέων Κωνσταντινουπόλεως Ρωμαίων, ὠνομάζοντο Δεσπόται, ὑπὸ Λέχων Βοϊβόδες. Γοσποδὰρ δὲ ὑπὸ Βουλγάρων, Ἀθηνῶν Μελέτιος φησί. (Μελ. Γεωγ.) Πάντες οὖν κοινῶς Ρωμᾶνοι, καίτοι Μῦσσοι τινὲς ἦσαν· ἡμῖν μὲν συναδελφοὶ, καὶ Μολδάβοι συνδακοί.

ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΓΕΝΟΥΣ ΡΩΜΑΝΩΝ

Εὔροις μὲν εἰ ἐξετάζοις, τοὺς Ρωμάνους ἀπ' ἀρχῆς. Δόξα τῆς Εὐρώπης πάσης, καὶ Κυρίους οἰκουμένης. (Λουκ. β'.) Πᾶσαν δύσιν καὶ Ἑῴαν, ἔπλησαν λαμπρῶν κτισμάτων. Κἂν τῇ πόλει, κἂν

torul ocrotitor din început a luĭ D-dĕŭ celuĭ prea înalt, fie cu Patria nóstră Dacia și cu toți patrioțiĭ. Amin.

Lauda némuluĭ Românilor.

Rădăcina Românilor este Roma, dar altuită cu Dacĭ. Fórte bravĭ eraŭ Dacii în resbelele cu Romaniĭ; dar s'aŭ învins de armele Cesarului Traian. Dacii romaizază, Romaniĭ dacizază. Dacă ne veĭ numi pe noĭ Romanĭ, ai mărturie limba, ĭar dacă de ne veĭ dice Dacĭ, și sîngele și limba în parte (mărturisește). Dacă ne numim Romanĭ, ne numim de la numele Romeĭ. Suntem coloniĭ de a luĭ Traian, dupre însuși a sa mărturie în inscripția Zarmeĭ, politie regală, a regeluĭ Decebal, care nu era departe de Mureș. (Meletie. Geogr.). Iar dacă ne numim și Vlahĭ, este denumire Italică; căcĭ pe Italienĭ s'a deprins a'ĭ numi Europa Volohĭ. Roma fiind în Italia, nu este denumirea îndepărtată. Iar Dacĭ de la Dacia, clironomia nóstră (Meletie. Geogr.). Ne numim și Muntenĭ, nu după opinia unora, că Aluta este causa, ci denumirea de Muntenĭ de la munțĭ. Lângă confiniĭ fiind capitala Egemonilor de la început și a celor maĭ noĭ. Maĭ întâiŭ în Câmpul-Lung, al doilea în Argeș, al treilea în Târgoviște și acum în Bucureștĭ. Orĭ ce denumire decĭ să ĭa de la cel maĭ însemnat. Unde era Aluta altă-dată, era capitala cea maĭ însemnată a Banuluĭ.

Nicĭ Asan, nicĭ Petru, vechiĭ despoțĭ aĭ Craioveĭ, n'aveaŭ vre-o autoritate, după ordinea de stĕpânire (Nichifor. Cronol. Comp. Cantacuzin). Iar Domnitoriĭ Valahieĭ, aĭ Dacieĭ nóstre, se numĭaŭ Despoțĭ de cătră Impĕrațiĭ Romeĭ aĭ Constantinopolului, ĭar de cătră Leșĭ Voevodĭ, Gospodarĭ de cătră Bulgarĭ, dupre cum dice Meletie al Ateneĭ (Melet. Geogr.). Decĭ cu toțiĭ îndecomun suntem Romanĭ, de și uniĭ eraŭ Mysĭ (din Mysia); confrațĭ cu noĭ sunt și Moldovenĭ împreună cu Dacii.

Bravurile némuluĭ Romanilor.

Veĭ afla, dacă veĭ cerceta pe Romanĭ de la început, gloria a tótă Europa și Domnĭ aĭ Universuluĭ (Lucian 2). Tot apusul și rĕsăritul s'a umplut de edificiĭ mărețe și în

www.dacoromanica.ro

τῷ ὄρει. Κἂν ἁγίᾳ Παλαιστήνῃ. Τίς καὶ οἰκουμενικὰς συνόδους, ἤρξατο ποιεῖν ἐν κόσμῳ; σπέρμα δὲ ὀρθοδοξίας, ἐν ἡμῖν ὡκονομήθη. Τοῦ Θεοῦ μὲν φειδομένου, τῶν ὑδρώτων κορυφαίων, κηρυξάντων ἐν τῇ Ρώμῃ, τὴν ἀρχὴν Εὐαγγελίου. Ἔσωσεν οὖν ὥσπερ Νῶε τοῦ κοινοῦ κατακλυσμοῦ. Δύσεως λέγω τῆς πλάνης, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Εἶπε Παῦλος γὰρ τῇ Ρώμῃ, προφητείας μὲν ἐν εἴδει· μὴ ὑψηλοφρόνει πόλις, φοβοῦ δὲ Θεὸν τὸν μέγαν. (Ρωμ. ια.) Εἰ γὰρ κατὰ φύσιν κλάδων, οὐκ ἐφείσατο Ἑβραίων· μήπως οὐδὲ σοῦ φείσηται πόλις ἐπεὶ καὶ ἐκκοπήσῃ. Θείᾳ οὖν προνοίᾳ ἦλθον ἀπὸ Ρώμην ἐν Δακίᾳ, καί γε δόξαν μὲν ἐνεύρης, ἀμφοτέροις οὐ σμικράν. Πορὰ μὲν τοῖς ἀπὸ Ρώμης, τὴν εὐγένειαν λαμπρὰν, παρὰ δὲ Δακεῖς τὰς πόλεις, καὶ πολίτας οὐκ ὀλίγους. Βασιλεὺς ἡμῶν Δεκέβαλ, ἔδωκε τόπον Ρωμάνοις. Ἀποικίᾳ δ' αὐτοῦ πολιν, την δὲ κεφαλὴν τῇ Ρώμῃ. Τοὺς δὲ δούλους εὐγενέσιν, εἰς αἰώνιον δουλιαν, τὴν δ. γῆν τοῖς ἐλευθέροις, τοῖς Ρωμάνοις καὶ Δακοῖς. Ἐμελλον γὰρ συμμιγῆναι, τὰ δύο γένη εἰς ἕν. Οἱ Ρωμᾶνοι τοῖς Δακοῖς, οὐ μὴ γένει ἀνοξίῳ. Καὶ ἡρόδοτος ἐν ἄλλοις, εἴπῃ σοι Δακῶν ἀνδρείαν. Ὥστε καὶ φόρον τελεῖν, τοῖς Δακοῖς ὁ πρώην Καίσαρ.

politiĭ și în munți și în sânta Palestină. Cine a început a face în lume și Sinóde Ecumenice? economisindu-se în noĭ sĕmênța ortodoxieĭ. Bine-voind D-ḍeŭ, prin sudórea Corifeilor s'aŭ predicat în Roma începutul creștinismuluĭ. Ĭ-a salvat, ca pe sĕmênța luĭ Noe de potopul general; ḍic de erórea Apusuluĭ până astă-ḍĭ. Pentru că a ḍis Pavel în formă de profeție: „Nu te sumeți politie aĭ témă de Marele D-ḍeu“ (Rom. 11). Dacă după natura ramurilor (popórelor) n'a cruțat pe Evreĭ, nu cum va să nu te cruțe nicĭ pe tine cetate, pentru că și pe tine te va sfărâma. Prin Providența divină aŭ venit (creștinismul) din Roma în Dacia, și veĭ afla nu mică glorie la amândouĕ popórele. La ceĭ din Roma o nobleță strĕlucită, la Dacĭ politiĭ și cetățenĭ nu puținĭ. Regele nostru Decebal a lăsat pământul Romanilor. Cu colonisarea luĭ s'a aședat orașe, cu Roma i s'a dat șeful. Pre sclavĭ (li s'a dat) celor nobilĭ spre vecĭnic serviciŭ, ĭar pământul Romanilor și Dacilor liberĭ. Urma dar a se contopi aceste douĕ némurĭ în unul, Romanĭĭ cu Dacĭĭ, nu însă cu un ném nevrednic. Și Erodot între alțiĭ îți va spune bărbăția Dacilor, pentru că și tribut plătea Cesarul de maĭ înainte Dacilor.

ΣΥΜΒΕΒΗΚΟΤΑ ΓΕΝΟΥΣ ΔΑΚΩΝ

Τῶν Δακῶν μὲν ἀπ' ἀρχῆς, ἀπ' ἐθνῶν διασπορᾶς, ὄντος τόπου τῆς Δακίας, ἀπὸ Πόντου μέχρι Τίσσης, μετ' Οὐλπίαν ἀποικίαν, ἀπὸ Ρώμης Τραϊανοῦ, εἰς διάστημα ἐτῶν πεντακοσίων σχεδὸν, τρεῖς καταστροφαὶ ἐπῆλθον, τὸν δὲ τόπον τῆς πατρίδος, μετὰ τρίτην ἡ πατρὶς, ὑπ' ἐθνῶν κυριευθεῖσα, ἔμειναν οἱ Πατριῶται ὑπὸ ξένην ἐξουσίαν. Ἕκαστος οὖ ἐδυνήθη κλῖναι κεφαλὴν καὶ ζῆν. Οἱ μὲν ἔξω ἐν Μυσίᾳ, καί τοι προμετοικισθέντες. Οἱ δὲ ἔσω ἐν πατρίδι, ταπεινούμενοι τοῖς ξένοις. Περί τε Δεκέβαλ πόλιν, καὶ ἐν Μαραμαρισσῷ. Καί τοι δ' οὗτοι ἐν πατρίδι, πλὴν καὶ ὄνομα Δακῶν, ἦν ὑπὸ σιγὴν μεγάλην, μήτοι γέ τις ἐξουσία. Μετὰ δὲ τὸ βαπτισθῆναι, τοὺς Βουλγάρους πανδημεί, ὥσπερ ἄνθραξ καλυπτὸς, τῷ θείῳ θελήματι, πρῶτον εἰς τὸν Σεβερῖνον, ὤφθη γένος ἐκ Ρωμάνων, οὗ καὶ μικρὰν ἕδραν Βάνου, ἔστησεν ἐν Τζερνετζίῳ. Ἔπειτα δὲ εἰς Στρεχάϊαν, ὕστερον δὲ ἐν Κραϊόβᾳ Λαβὸν οὖν κληρονομίαν ἐν πατρίδι τῆς Δακίας, γέγονε καλὴ ἀρχὴ, ἐξουσίας τῶν Δακῶν. (Διαφοροι ἱστορ. Μελ. Γεωγ. προβ. Καντ.)

Intêmplarile némuluĭ Dacilor.

Origina Dacilor este de la împrăștierea popórelor, pământul Dacieĭ este de la Pont până la Tisa. După colonisarea Ulpiană, de la Traian al Romeĭ în restimp cam de cincĭ sute de anĭ, în pământul Patrieĭ a avut loc treĭ învasiunĭ; ĭar după a treia invasiune avem Patria; cucerindu-se pământul Patrieĭ de cătră popóre, a rĕmas patrioții sub stĕpânire streină; împrăștiindu-se fie-care, unde a putut să-și plece capul și să trăiască. Unĭĭ afară în Mysia, de și se strĕmutară maĭ înainte, ĭar alțiĭ înlăuntru Patrieĭ supunêndu-se streinilor în jurul capitaleĭ luĭ Decebal și în Maramureș. De și aceștia eraŭ în Patrie, cu tóte acestea numele de Dacĭ era în mare tăcere și fără nicĭ o autoritate (stĕpânire). După ce s'aŭ botezat Bulgariĭ în masă, ca un cărbune acoperit, cu voința luĭ D-ḍeŭ, maĭ întâĭ a apărut némul Românilor la Severin, unde a înființat și o mică reședință de Ban în Cerneț, apoĭ în Strehaia și în urmă în Craiova. Luând dar ereditatea în patria Dacieĭ s'a făcut un bun început a stĕpânirei Dacilor. (Diferiți istoricĭ. Meletie Geogr. Compar. Cantacuzin).

www.dacoromanica.ro

Σὺν Δακοῖς γὰρ ἐν Βλαχίᾳ κατῆλθεν Ἡγεμονία, διὰ Νέγρου Βοεβόδα, πρίγκιπος ἡμῶν πρωτίστου. (Πρέπον ἦν Δεκέβαλ πόλει, ἐν κόλποις αὐτῆς πλησίον, σπέρμα εὐγενείας σώζειν, ὅπως ἐν καιρῷ καὶ δώσῃ τέκνοις αὐτῆς ἐξουσίαν, ἁρπαχθεῖσαν ὑπ' ἐθῶν, παρανόμως καὶ ἀδίκως, ἀλλοτρίους δὲ ἐξώσῃ. προβ. Καντ.). Τότε οὖν οἱ εὐγενεῖς, ἅμα ἦγον πλῆθος δούλων, πλείους μέν τοι ἐλευθέρους, εἰς Δακίαν κατοικίαν. (χρονολογ.) Ἐκ Δακίας ἐν Δακίᾳ, ἔλαβον κληρονομίαν, ἣν καὶ εἶχον ἀπ' ἀρχῆς, καὶ πρὶν τῆς καταστροφῆς. Ἐξηγόρασαν τὴν γῆν πατρίδος, αἵματος διὰ δευτέρου. Οὐχ' ἅπαξ καὶ δὶς πολέμοις, ἀλλὰ πάλιν καὶ πολλάκις. Εἰς δόξαν αὐτῶν τῶν τέκνων, τῶν ἀρχόντων ἡμετέρων. Καύχημα πατριωτῶν δὲ, καὶ κατάσχεσιν αὐτῶν τῆς γῆς. Οἷς κἀγὼ συναριθμοῦμαι, ὡς Δακὸς καὶ πατριώτης. Καὶ τὸ γένος, καὶ τὴν γλῶσσαν, καὶ καρδίᾳ καὶ τῷ ζήλῳ. Καὶ τῇ πράξῃ καὶ τοῖς πόνοις, καὶ ὑδρώτοις ἀρεδῶς. Εἴθε πάντες οὕτως εἶεν, ὡς κἀγὼ τῇ ἐνεργείᾳ.

Χαῖρε πατρὶς τῆς Δακίας, μᾶλλον ἡμῶν τῆς Βλαχίας. ἅμα καὶ τῆς Μολδαβίας, Ἡγεμονίοι Δακίδες. Οὐ γὰρ μόνον ἐξουσίᾳ, ἀπ' ἀρχῆς κληρονομίᾳ, τὴν πατρίδος γῆν κοσμεῖτοι, ἀλλὰ καὶ ὀρθοδοξίᾳ. Τρισόλβιοι Ἀδελφαὶ Ἡγεμονίαι Δακίδες. Δύο στύλους ὑμᾶς κόσμος, εὐσεβείας πάντως ἔχει. Δύο καὶ δένδρα λαμπρά, παραδείσου θαυμαστά, ὑφ' ὧν σκιὰν καταφεύγει, πᾶς ὀρθόδοξος πιστός. Πάτριος ἀγρὸς πατρίς, Εἴθε σὲ Θεὸς ὁ μέγας, εὔδον ἀεὶ φυλάττοι, μέχρι συντελείας πάντων. Ἀμήν.

ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ

Πατρὶς μὲν πατέρων ἄπο προσηγόρευται ἐν κόσμῳ· σχέσιν ἅμα ἐκδηλοῦσα, τῶν πατέρων πρὸς τὰ τέκνα. Αὕτη μνήμην αἰωνίαν ἑκατέρωθεν φυλάττει· τῶν πατέρων πρὸς τὰ τέκνα, καὶ τῶν τέκνων πρὸς πατέρας. Ταύτης ζῆλος καὶ ἀγάπη, πάντα λόγον ὑπερβαίνει· τῶν πλουσίων καὶ πενήτων, πάντων αὐτὴν ἀγαπώντων. Καὶ πλουσίῳ μὲν ἐν ξένῃ, πένητι δε ἐν πατρίδι, ἀμιλλᾶσθαι εὐτυχίᾳ, πολλαχῶς ἐστιν ἰδεῖν.

Πάτρη ὄνομα γλυκὺ, ὥσπερ μνήμη πατρική. Ἀρχῆθεν κληρονομία, ἣ συνέχεται καρδια! Πάντα

Împreună cu Dacĭ a venit în Valahia Domnia prin Negru Voevod cel întâĭ principe al nostru. (Se cuvinea oraşuluĭ luĭ Decebal aprópe în sînurile luĭ se salveze sĕmênţa nobleţeĭ, spre a da la timp stĕpânirea fiilor eĭ, care era răpită de barbarĭ arbitrar şi pe nedreptul, şi se alunge pe streinĭ. Veḑĭ Cantacuzin). Decĭ atuncĭ nobilĭ aŭ adus cu eĭ mulţime de servĭ şi maĭ mulţĭ încă liberĭ pentru popularea Dacieĭ. Din Dacia aŭ luat ereditatea în Dacia, pe care o avea de la început şi înainte de invasiune. A rescumpărat pământul Patrieĭ de a doua óră cu sînge. Nu o dată şi de douĕ orĭ prin resbele, ci narăşĭ şi adese, spre gloria fiilor lor, a boerilor noştri. Fala patrioţilor este rescumpărarea pământuluĭ lor. Cu aceştia mĕ conumĕr şi eŭ ca Dac şi patriot şi cu némul şi cu limba, şi cu inima şi cu zelul, şi cu fapta şi cu ostenelele şi cu sudorĭ necruţate. Dea Domnul ca toţĭ să fie ast-fel, dupre cum eŭ cu activitatea.

Bucură-te patrie a Dacieĭ, maĭ cu samă noĭ Valahiĭ împreună cu Moldova, Domniate Dacice. Pentru că nu numaĭ cu stĕpânire de la început clironomisită, întrumuseţaţĭ cu stĕpânire pământul Patrieĭ, dar şi cu Ortodoxia. De treĭ orĭ fericite surorĭ, Domniate Dacice. Douĕ colóne constituesc ornămêntul vostru, ce aŭ religiositatea îndecomun. Doĭ arborĭ strĕluciţĭ, minunea paradisuluĭ, sub a cărora umbră se refuge tot ortodoxul credincios. Pământe strĕmoşesc al Patrieĭ, fie ca marele D-ḑeŭ, să te conserve tot-déuna prosper până la sfârşitul tuturor vĭacurilor. Amin.

Lauda Patrieĭ.

In lume Patria dupre părinţĭ se recunóşte, arĕtând tot odată şi relaţia dintre părinţĭ şi fiĭ. Acésta conservă amintirea vecĭnică din ambele părţĭ a părinţilor cătră fiĭ, şi a fiilor cătră părinţĭ. Zelul şi ĭubirea aceştia întrece orĭ ce cuvênt. Pentru că şi bogaţiĭ şi săracĭ cu toţiĭ o ĭubesc. Pretutindenea se observă, că se întrec în a o face fericită şi cel bogat în pământ strein şi cel sĕrac în Patrie.

Patrie, nume dulce, ca o amintire strĕmoşéscă, clironomie din început cu care

www.dacoromanica.ro

κόρον ὑπερβαίνεις, ἐν τῇ μνήμῃ ἀεὶ μένεις· Θέλω τὰ καλὰ τοῦ κόσμου, ἐν πατρίδι καὶ λαῷ μου. Ὁ δὲ θέλων καὶ εἰς πόλιν, ὕπαγε κάλλη θεώρει. καί τοι χάρις περὶ πάντα, καρδία ἐς τὴν πατρίδα. Δεῦρο καὶ πρὸς ἀσκητὴν, μελετῶντα προσευχήν· κἀκεῖ μὲν αὔρης πολλάκις, αἰτίαν δακρύων πάτρην.

Ἥδιστον ἐστὶ πατρὶς, δόξης δ' αὐτῆς κορωνὶς, πίστεως ὀρθοδοξία, δεύτερον ἡ ἐξουσία. Τρίτον δόξα τῆς πατρίδος, ἄρχοντες πρώτης πεντάδος. Εἶτα πάντες οἱ λοιποὶ, κατὰ τάξιν ἀκριβῆ. Τάξεως ἕως ἐμπόρων, καὶ συνάξεως τεχνήτων· μεθ' οὓς τῶν στρατιωτῶν, καὶ λοιπῶν ὑπηρετῶν. Μεθ' οὓς πλῆθος γεωργῶν, ἕως ζώων φυλακτήρων. Ἔπαινος πάντες πατρίδος, κατὰ λόγον τῆς μερίδος.

Ἥδιστον ἐστὶ πατρὶς, πάσης ἀλλοτρίας γῆς· κινδυνεύειν κἀποθνήσκειν, ἥδιον ἐν τῇ πατρίδι. Δεινὸν γάρ ἐστιν ἑκάστῳ, πάτρης ἔξω τελευτῆσαι, καὶ μετὰ τὸν θάνατον, ἐν γῇ ξένῃ θάπτεσθαι. Διὰ τοῦτο πᾶς τις σπεύδει εἰς τὰ ἴδια ἐλθεῖν, προτιμῶν πατρίδος τάφον, ὑπὲρ ζῆν ἐν ἀλλοτρίᾳ. (Ἑβρ. ά.) Τίς σε ὦ πατρὶς αἰνέσει, ὥσπερ δεῖ καὶ εὐφημήσει; Τὸ πικρὸν γὰρ καὶ γλυκὺ, ἰσοστάθμιον ἐν σοί.

Ζηλωτὴ δὲ μᾶλλον ἔσῃ, εἰ σοφίαν ἀγαπήσοις· φορτικώτερον γὰρ γῇ τῆς σκαιότητος οὐδέν. Ἔσῃ δὲ καὶ τοῦτ' εὐδαίμων, εἰ σοφοὺς μὴ ὑπερείδῃς· σοφοῖς γὰρ συνομιλοῦσα, καὶ αὐτὴ σοφὴ ἐκβήσῃ (Ἰωβ στ'.) Κορωνὶς δ' ἂν εἴη πάντως, ἔχειν σοφοὺς καὶ κατ' ἄμφω· οἱ γὰρ μόνοι τῆς νεκρᾶς, οὐδὲν ἔχουσ' ἢ νεκρά. Πρόσεχε οὖν ἀκριβῶς, εἰ εὑρεῖν τοιούτους βούλει· μήτοι γε καταπατῆς μαργατίτας πολυτιμους. Ρίζα τῶν κακῶν γινώσκεις, ὑπὸ Παύλου λεγομένην· δι' αὐτῆς οὐχ εὕρῃς μέν τοι φίλους σοι εἰλικρινεῖς· ὅπερ οὖν ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἀγαθὸν, τοῦτο καὶ ποίει.

se unește inima! Intrecĭ orĭ ce dorință, și'mĭ eștĭ tot-déuna în memorie! Doresc bunurile lumeĭ în Patrie și în némul meŭ. Cel ce voește și în oraș, ducĕ-se se observe frumusețа, de și plăcere este la tóte, dar inima la Patrie. Vino și la acest, cə gândește la rugăciune, și acolo veĭ găsi adesea Patria causa lacrimilor.

Lucrul cel maĭ desfătător este Patria, apogeul glorieĭ eĭ este credința Ortodoxă și în al doilea loc autoritatea. In al treilea loc, gloria Patrieĭ sunt Boeriĭ pendadeĭ întâiŭ; apoĭ toțĭ ceĭ-lalțĭ după o știută ordine. Clasele până la negocianțĭ și societățile meseriașilor, o constituesc împreună cu soldațiĭ și ceĭ lalțĭ servitorĭ, și împreună cu aceștia mulțimea țăranilor până la păzitorul de animale. Lauda Patrieĭ sunt toțĭ, fie-care în partea sa.

Lucru cel maĭ desfătător este Patria de cât tot cel-lalt pământ strein. Dacă se întêmplă să morĭ este maĭ plăcut în Patrie; căcĭ este dureros orĭ cuĭ a se sfârși afară din țara sa și a se îngropa după mórte în pământ strein. Pentru acest cuvênt orĭ cine se grăbește să se reîntórcă la locul sĕŭ, preferând mormêntul în Patrie, de cât a trăi în țara streină (Evreĭ 1). Cine, o Patrie! te póte lăuda și cânta cât se cuvine? Căcĭ amarul și dulcele sunt deopotrivă în tine.

Te veĭ arĕta maĭ rîvnitóre, dacă veĭ ĭubi înțelepciunea. Nimic nu este maĭ greŭ pământuluĭ de cât prostia. Veĭ fi și în acésta fericită, dacă nu veĭ desprețui pe învĕțațiĭ; căcĭ conversând cu învețațiĭ și tu veĭ deveni învĕțată (Iob. 6). Apogeul tĕŭ ar fi în adevĕr să aĭ învĕțațĭ și filosofĭ. Căcĭ ceĭ ce sunt aĭ morțeĭ, nimic n'aŭ de cât mórtea. Ia aminte dar cu acurateță, dacă voeștĭ să afli de acest-fel de ómenĭ, și numaĭ călca în picióre mărgăritarele valoróse. Cunoștĭ rădăcina rĕutăților, spusă de Pavel, prin ea nu veĭ găsi de sigur amicĭ sinceriĭ; cea ce este bun în ochiĭ tĕĭ, acea și fă.

ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΩΤΑΙΣ ΠΑΣΗΣ ΔΑΚΙΑΣ ΧΑΙΡΕΙΝ

„Ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ, ἡ δὲ ἐλπὶς „αὐτοῦ πλήρης ἀθανασίας". (Δαβὶδ καὶ Σολομ.)

Ἄγε δὴ πλούσιοι καὶ πένητες, ἐλεύθεροι καὶ δοῦλοι, μεγιστᾶνες καὶ κριταὶ γῆς. Ἄγε πᾶσα ἡλικία καὶ στάσις, ἐκ παντὸς γένους καὶ πατρίδος·

Bucurie Patrioților din tótă Dacia.

„Ḍilele omuluĭ ca érba, ĭar speranța luĭ plină de nemurire" (David și Solomon).

Veniți acum bogați și sĕracĭ, liberĭ și sclavĭ, boerĭ și judecătorĭ aĭ pământuluĭ, vie tótă vrêsta și starea, din tot némul și Patria

www.dacoromanica.ro

ἅπαν λέγω τὸ σύστημα τῶν ὀρθοδόξων συναδελφῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Σωτῆρι καὶ Θεῷ ἡμῶν, καὶ ἀσπάσομαι ὑμᾶς ἐν χαρᾷ μεγάλῃ ὑπὲρ τῆς ἣν ἐπικρατεῖτε ὀρθοδοξίας τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν πάσῃς ὑπομονῇ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας· τοσοῦτον γὰρ τρισόλβιοι γεγόνατε ἐν πᾶσι τοῖς ὑπ' οὐρανόν, ὥστε πάντων ἀνθρώπων τιμιωτέρους εἶναι πρὸ προσώπου Θεοῦ, καὶ δι' ὑμᾶς ἔτι ἵστασθαι τὸν ὁρατὸν κόσμον τοῦτον.

Ἄγε δὴ πρὸ πάντων οἱ πλησιέστεροί μου, οἱ ὁμογενεῖς καὶ συμπατριῶται ὀρθόδοξοι. Ἄγε δὴ πάντες ἀπὸ περάτων ἕως περάτων Δακίας, ἀπὸ Πόντου καὶ Νίστρου μέχρι Τίσσης καὶ πέραν τοῦ Μαρισσοῦ ποταμοῦ. Καὶ ἀπὸ τοῦ Ἴστρου, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν Τίσσης ἐν τῷ Ἴστρῳ, καὶ πάλιν τοῦ Ἴστρου ἐν τῷ Πόντῳ, μέχρι τῶν περικύκλω συνόρων Λεχίας καὶ Οὐγγαρίας. Ἀληθὴς γὰρ ὁ λόγος, ὅτι ὥσπερ γέρων γέροντι, καὶ στρατιώτης στρατιώτῃ ἡδέως ὁμιλεῖ, καὶ πᾶν ὅμοιον πρὸς τὸ ὅμοιον καταλύει, οὕτως ὁμογενὴς τοῦ ὁμογενοῦς ἡδύων ἀκούει, καὶ ἁμαρτωλὸς ἁμαρτολοῖς οὐδὲν συστέλλεται εἰπεῖν ἐν πᾶσι ταπεινωθείς, ὅπερ ἐμόν.

Ὁρῶν δὲ τὴν μεγάλην ταύτην καὶ μυριάριθμον ὁμήγυριν ὑμῶν, καὶ ἐν αὐτῇ πολλοὺς σοφοὺς καὶ πολυμαθεῖς πλήρεις σοφίας καὶ συνέσεως καὶ ζήλου πολλοῦ κατὰ τὸν λέγοντα Ἀπόστολον. „Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖον αἰτοῦσι, καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν“ (ά. Κορ. ά.), ὅλως αἰδούμενος συνέχομαι φόβῳ, καὶ τολμᾷν ὁμιλεῖν σχεδὸν οὐκ ἔχω δύναμιν. Πάλιν δὲ ὁρῶν τοὺς πλείστους καὶ ἀναριθμήτους ἐν ὑμῖν, ὀξυνόους ἐν τοῖς οὐ ὠφελίμοις, ἐν δὲ τοῖς χρησίμοις τυφλοὺς, βιάζομαι σὺν τῷ Σολομῶντι εἰπεῖν. „Ἀνὴρ ἄφρων καὶ παράνομος πορεύεται ὁδοὺς οὐκ ἀγαθάς· ὁ δ' αὐτὸς ἐννεύει ὀφθαλμῷ, σημαίνει δὲ ποδὶ, διδάσκει δὲ ἐννεύμασι δακτύλων“ (παρ. στ'.). Καὶ πάλιν ἑτέρους ὁρῶν λίαν πανούργους τοῦ παραλογίζεσθαι τοὺς συναδελφοὺς αὐτῶν, καὶ ἀδικεῖν καὶ ἁρπάζει ἀθεοφόβως, βιάζομαι σὺν τῷ Ἱερεμίᾳ εἰπεῖν. „Σοφοὶ εἰσὶ τοῦ κακοποιῆσαι, τὸ δὲ καλῶς ποιῆσαι, οὐκ ἐπέγνωσαν (Ἱερ. δ'.) Αἱ τεχνῶν κενῶν! Φεῦ δόλων ἀναριθμήτων! σοφός τις εἶπε.

Ἔτι πάλιν ὁρῶν τὸ πολυάριθμον πλῆθος ὑμῶν πάνυ πολυποίκιλον· διαφόρους στάσεις, διάφορον προφορὰν μιᾶς διαλέκτου, σχεδὸν καὶ διαφόρους ἰδέας προσώπων, κατά τε τὸ τοῦ ἑνὸς ἑκάστου τόπου κλῆμα, καὶ κατὰ τὴν τῆς ζωῆς διαγωγὴν, ἀλλὰ καὶ κατὰ διάφορον μίξιν ἐν τῷ αἵματι ἑτέρων ἐθνῶν. (Ὅσοι γὰρ Ἕλλησι τὸ πάλαι ἐξ Ἰταλίας,

dic tótă societatea confraților ortodoxĭ în Christos Iisus Mântuitorul și D-ḑeul nostru, și vĕ salut cu bucurie mare pentru credința vóstră ortodoxă, ce o păstrați cu tótă răbdarea pentru adevĕrătatea eĭ; căcĭ atât de fericiți aț devenit sub ceriŭ în tóte, în cât maĭ mult de cât toți ómenii sunteți onorați înaintea feței luĭ D-ḑeŭ, și numaĭ pentru voĭ maĭ stă încă lumea acéstă vĕḑută.

Veniți maĭ ales toți ceĭ maĭ aprópe de mine, rudele și compatrioții ortodoxĭ; veniți toți de la o margine până la altă margine a Dacieĭ, de la Pont și Nistru până la Tisa și dincolo de rîul Mureș; și de la Dunăre, de la revărsarea Tiseĭ în Dunărea și ĭarășĭ de la Dunărea în Pont prin prejur, până la confiniile Polonieĭ și Ungarieĭ. Adevĕrat este cuvêntul, că dupre cum bĕtrânul cu bĕtrân, și soldatul cu soldat vorbește cu plăcere, și tot cel aseminea luĭ cu cel aseminea se asociază, ast-fel cel de un ném ascultă cu plăcere pe cel de un ném, și pĕcătosul cu pĕcătoșiĭ nu se sfiește întru nimic de a vorbi, smerindu-se în tóte, precum eŭ.

Vĕḑênd acéstă măréță și nenumĕrată adunarea a vóstră, și în ea mulțĭ înțelepțĭ și învĕțați plinĭ de înțelepciune și prudență și de zel mult, după cum ḑice Apostolul: „Find-că și Iudeiĭ semn cer și Eliniĭ înțelepciune caută“ (I Corint. I), cu totul rușinându-mĕ sunt cuprins de frică și maĭ că n'am putere de a îndrăsni să vorbesc. Apoĭ ĭarășĭ vĕḑênd pe ceĭ maĭ mulțĭ dintre noĭ ingenioșĭ în cele ce nu sunt de folos, ĭar în cele de trebuință orbiți, mĕ grăbesc a ḑice împreună cu Solomon: „Bărbatul nebun și călcător de lege nu umblă pe căĭ bune, un aseminea face cu ochiul, bate cu picĭorul, învață amenințind cu degetul“. (Proverb. 6). Și ĭarășĭ vĕḑênd pe alțiĭ vicleni spre a înșela pe confrații lor, a nedreptăți și a răpi fără témă de D-ḑeŭ, mĕ grăbesc a ḑice cu Ieremia: „Sunt înțelepțĭ a face rĕŭ, ĭar a face bine nu știŭ“ (Ieremia. 4). Vaĭ deșerte machinațiuni! Fugĭ de înșelătoriĭ nenumĕrațĭ! A ḑis un filosof.

Maĭ vĕḑênd încă ĭarășĭ mulțimea vóstră nenumĕrată și fórte variată, de deosebite stărĭ, de deosebită pronunție a aceliașĭ limbĭ, și maĭ și deosebite ĭdeĭ la persóne, și după clima loculuĭ fie-căruia și după ducerea vieței, ba încă și după deosebita amestecare în sîngele altor popóre; (câțĭ sunt din vechime

www.dacoromanica.ro

ἢ ἑτέραις γενεαῖς μετὰ ταῦτα, γνωστοί εἰσι). Ἔτι ὁρῶν καὶ διάφορα ἐνδύματα, κατά τε τῶν ἐπικρατούντων δεσποτείαν, καὶ κατὰ τὴν τῶν πλησιοχώρων συναναστροφήν, ὥστε τινὰς καὶ περιγελᾶσθαι ἴσως ἀλλήλους, καίτοι ὁμογενῆς, καὶ ἀλλήλους ἐρυθριᾷν, τολμῷ εἰπεῖν ὅτι σχεδὸν ἀπορήσειε τις εἰ πάντες ἓν εἰσι γένος, ἀποδίδωμι δὲ τοῖς ἀπαιδεύτοις τὴν ἀπορίαν, ὡς μηδὲν πλέον γινώσκουσι.

Τῶν δὲ τοιούτων ἀπαιδεύτων πολλῶν ὄντων τῶν ἐπασσιτομάτων, καὶ μόνον τὸ Βλάχος ἢ τὸ Ρωμοῦν ἱκανοῦ ὄντος ἐν ἑτέραις γενεαῖς εἰς ταπείνωσιν μετὰ τὸ προβάλειν με παράδειγμα ἓν, ἐν τοῖς ἑξῆς τοῖς οἷς γινώσκουσι τὴν τοῦ λόγου δύναμιν ὁμιλήσω μόνοις· (δεῖ γὰρ τὸν εὐγενῆ κατὰ πάντα τῇ γνώσει καὶ πράξει διαφέρειν τῶν κοινῶν, οἱ δὲ λοιποὶ τοὺς εὐμαθεῖς μιμήτωσαν). Οὐ γὰρ δύναμαι τῆς πολυλογίας ἕνεκα λεπτομερῶς ὁμιλῆσας κατὰ γνώμην τῶν βραχεῖαν ἐχόντων κατάληψιν· οὓς μηδὲ ἀνάγκη ἀκριβῶς πάντα γινώσκειν· ἔστω οὖν εἰς παράδειγμα ζωγραφία τις, ἔχουσα μὲν πολλοὺς ἐζωγραφισμένους, ἀγνώστους δὲ τοὺς πλείους, διά τε τὸ διάφορον τῆς χρωματουργίας, καὶ διὰ τὸν ἀγνοούμενον σκοπὸν τοῦ ζωγράφου· εἰ γὰρ βασιλεὺς τῷ τοῦ προβατοβοσκοῦ ἐζωγράφισται ἐνδύματι, κἀκεῖνος τῷ τοῦ βασιλέως, ὁμολογήσοι ἂν ὁ ἀγνοῶν ἓν' ἀντ' ἄλλου.

Τοιούτων οὖν ὄντων τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, εἴπωμεν ἐν συντόμῳ καὶ περὶ γένους καὶ διαλέκτου Δακῶν. Ἔχομεν ἀληθῆ πληροφορίαν, ὅτι τὸ μὲν γένος ἡμῶν ἐκ διγενείας συνῆλθεν, ἔκ τε Λατίνων καὶ Ἰταλῶν, ὅπερ συναριθμεῖται μία γενεὰ, καὶ ἐκ τῶν ἀπ' ἀρχῆς κληρονόμων Δακίας Δακῶν. Ἡ δὲ διάλεκτος τῶν νῦν Δακῶν, διερουμένη εἰς δέκα μερίδια, δι' ἀκριβοῦς παρατηρήσεως εὑρίσκομεν τέσσαρα μερίδια γλώσσης Λατίνων. Δύο μερίδια Ἰταλῶν, καί τοι διεφθαρμένα, δύο μερίδια τῶν παλαιῶν Δακῶν, διεφθαρμένα καὶ ταῦτα τοῖς ἀνωτέροις ἓν ἥμισυ μερίδιον Βουλγάρων ἢ Σέρβων, ἐκ τῆς συνεχούσης μαθήσεως τῶν γραμμάτων αὐτῶν καὶ συναναστροφῆς· διεφθαρμένον καὶ τοῦτο· τὸ ἥμισυ δὲ μερίδιον ἐκ διαφόρων γλωσσῶν συνιστάμενον, μάλιστα δὲ ἐν τοῖς ξένοις τῆς ἐμπορικῆς ὀνόμασι. Εἰ δὲ βούλεσθε καὶ περὶ τῶν βασιλέων ἡμῶν ἀκούσάς τις γνωστὸν ἔστω, ὅτι ὥσπερ οἱ τῆς Αἰγύπτου ἐλέγοντο Φαραὼ, οὕτως οἱ τῶν Δακῶν βασιλεὺς ὠνομάζοντο Δεκέβαλ· οὗτινος τὴν βασιλικὴν σφραγίδα διὰ μνήμης ἄγουσιν οἱ δύο λέοντες, οἱ νῦν ἐν τῇ σφραγίδι τοῦ Ἡγεμόνος· ὁ γὰρ κόραξ ἀπὸ τοῦ

din Italia amestecaţi cu Grecii saŭ cu alte némurĭ după aceea, sunt cunoscuţi). Apoĭ maĭ vĕdênd şi deosebitele îmbrăcămintĭ, conform stĕpânireĭ ce predomina şi conform contactuluĭ cu vecinii, în cât unĭĭ probabil să şi derîd întreeĭ, de şi de acelaşĭ ném, şi să ruşinézĕ între eĭ, îndrăsnesc a ḑice că maĭ s'ar îndoi cine-va dacă cu toţiĭ sunt de un ném; atribuesc îndoiala despre acésta celor neînvĕţaţĭ, ca unĭĭ ce nu ştiŭ maĭ mult.

Fiind-că nişte ast-fel de defecte ale neînvĕţaţilor sunt multe şi numaĭ cuvêntul de Valah saŭ Român este de ajuns spre înjosire faţă de alte némurĭ; după ce voĭ aduce un exemplu în cele următóre voĭ vorbi numaĭ pentru ceĭ ce cunosc puterea cuvêntuluĭ. (Căcĭ se cuvine ca cel nobil să se deosebéscă în totul şi prin ştiinţă şi prin faptă de vulg, ĭar restul să imiteze pre ceĭ învĕţaţĭ). Nu pot din causa vorbireĭ deşarte a trata amărunţit după opinia fie-căruĭa, pe când unĭĭ aŭ înţelegerea uşóră şi nicĭ nu este nevoe a le spune tóte cu démăruntul. Să luăm exemplu o imagine avênd pre mulţĭ zugrăviţĭ, necunoscuţĭ ceĭ maĭ mulţĭ, şi din causa deosebireĭ colorilor şi din causa scopuluĭ necunoscut a zugravuluĭ; căcĭ dacă Regele se zugrăveşte cu veşmêntul ciobanuluĭ, şi acela cu a Regeluĭ, cel neştiutor va lua pre unul în locul altuĭa.

Ast-fel fiind lucrurile omeneştĭ, să vorbim în scurt şi despre némul şi limba Dacilor. Avem adevĕrată dovadă, că némul nostru se derivă din douĕ némurĭ şi din Latinĭ şi din Italĭ cea ce se socoteşte un singur ném, şi din Dacĭ, din vechime ereditarĭ aĭ Dacieĭ. Iar limba Dacilor celor de acum, diviḑată în ḑece părţĭ, prin o observare scrupulósă aflăm că patru părţĭ a limbeĭ sunt latine, douĕ părţĭ italiene, de şi corupte, douĕ părţĭ a vechilor Dacĭ, corupte şi aceste prin cele de maĭ sus; o parte şi jumătate din limba Bulgarilor şi Serbilor, din o continuă învĕţătură a cărţeĭ lor şi a contactuluĭ, coruptă şi acésta; ĭar jumătate de parte constând din diferite limbĭ, maĭ ales în numirile strĕine a comerţuluĭ. Iar dacă voeştĭ a asculta ceva şi despre Regiĭ noştrĭ, să ştiĭ, că dupre cum ceĭ din Egipet se numĭaŭ Faraon, asemenea şi Regiĭ Dacilor se numĭaŭ Decebal, a căruĭ stemă regală ne-a conservat'o ceĭ doĭ leĭ de acum de pe stema Domnitoruluĭ. Pentru-că corbul predominézĕ de

www.dacoromanica.ro

πρωτίστου μεγίστου τε καὶ αὐτοδεσπότου πρίγκιπος, πατρὸς πατρίδος ἡμῶν, Ράδου Βοεβόδα τοῦ Νέγρου ἐπικρατεῖται. Ταῦτα περὶ τοῦ γένους ἐν συντόμῳ, ὡς πρόσκαιρα καὶ γήϊνα, καὶ φαντασιώδη.

Τὰ δὲ ἑπόμενα εἰς πνευματικὴν ἔσται οἰκοδομήν. Ἄγε νῦν οὖν οἱ συναδελφοὶ ὀρθόδοξοι πάντες ὁμοῦ, προσέχετε τοῖς λεγομένοις. Γέγραπται ὅτι ὁ καυχώμενος, εν Κυρίῳ καυχάσθω. Ἀγὼν οὖν κατ' ἐμοῦ, ὑπὲρ τῆς μελλούσης ἐλπίδος ἡμῶν, καθ' ἑκάστην ποιούμενος, εἴτε νικῶν, εἴτε ἡττώμενος, καὶ εἴτε πάλιν νικῶν, καὶ βεβαίαν πληροφορίαν ἐκζητῶν ἐν πᾶσι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ σκεπτομένοις, ἔκ τε τῆς Ἁγίας καὶ Θεοπνεύστου γραφῆς, ἔκ τε συγγραμμάτων τῶν Ἁγίων καὶ ἐκ τῆς τῶν ἔξω σοφίας, καὶ ἐκ τῆς κατὰ δύναμιν πείρας, πρὶν τῆς τούτων πληροφορίας, πάντων τῶν ἐθνῶν τοῦ κόσμου ἓν ἕκαστον εὗρον καὶ ἔγνων ὁμοφωνοῦν ἐν μιᾷ, πλάνῃ ἢ εἰδωλολατρείᾳ, ἢ ἀθείᾳ. Τοὺς δὲ Χριστιανοὺς ἀνομοίους, καὶ διηρημένους εἰς διαφόρους αἱρέσεις, ὥστε ἀπορεῖν, ποῦ ἡ πολυμάθεια; ποῦ ἡ φιλοσοφία; ποῦ οἱ ἀπέραντοι λόγοι τῶν τρισκακοδαιμόνων ἀνθρώπων; Εὔκολος δὲ ἡ περὶ ἐθνικῶν καὶ χριστιανῶν λύσις τῆς ἀπορείας· ἐκείνων μὲν γὰρ οὐδὲν μέλει τῷ διαβόλῳ, (καί τοι καὶ αὐτὸν μὴ εἶναι τινὲς ὀνειροπολοῦσιν, οὗ πέρι ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ ρηθεῖσεται), διὸ καὶ ἡσυχάζειν ἓν ἕκαστον ἐν τῇ ἰδίᾳ πλάνῃ ἀφίησιν, οὐδὲν γὰρ πλεῖον τῆς ἀπωλείας αὐτῶν ἐπιζητεῖ· τοὺς δὲ χριστιανούς, ἵνα μᾶλλον καὶ πλείους πλανήσῃ, εἰς διαφόρους παρέσυρεν αἱρέσεις.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πλεῖστοι τῶν ὀρθοδόξων εὐμετάβλητοι φαίνονται εἰς διαφόρους γνώμας τῶν ἑτεροδόξων, ἀναγινώσκοντες, ἢ ἀκούοντες τοὺς λόγους ἐκείνων, καὶ τὰς πράξεις προκρινοντες, μᾶλλον δὲ ἡνίκα καὶ παραμικρά τις ἐξουσία ἐκείνων κηρυχθῇ, πρόθυμοι τοῦ ὁμοφωνειν ἐκείνοις, ὢ δυστυχία! ὥστε καὶ αὐτοὺς μὴ εἶναι στερεοὺς καὶ ἑδραίους ἐν τῇ Ἁγίᾳ καὶ ἀμώμῳ τοῦ Χριστοῦ πιστει, καὶ πολλοὺς αὐτῶν οἰκονομικῶς, καὶ ὡς σύνηθες, καὶ ὄνομα, καὶ πρᾶξιν, καὶ λόγον χριστιανικὸν ἔχειν· στρέφει ὁ τοιοῦτος τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ κάτω, δογματίζει μόνος, φαντάζεται πολυμάθειαν καὶ σοφίαν, κατηγορεῖ τῶν ἄλλων ὡς ἀσυνέτων, συναντᾷ τῷ ὁμοίῳ αὐτῷ τυφλῷ, συγχαίρει αὐτῷ, καὶ τέως τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγῶν ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ἐμπιπτουσι.

Τρισάθλιοι υἱοὶ ἀνθρώπων, ἆρα ἀμήχανον τοῦ τοῦ εὑρεῖν καὶ εἰδέναι τὴν εὐθεῖαν ὁδόν; ἆρα ὁ ἀνθρώπινός νοῦς ὁ πάσας τὰς ἐπιστήμας τοῦ κό-

la cel maĭ întâĭ şi maĭ mare şi principe independent, părinte al Patrieĭ nóstre, Voevodul Radu Negru. Acestea în scurt despre acéstă cestiune, ca de ocasiune şi lucrurĭ pământeştĭ şi imaginare.

Iar cele ce urméză vor fi spre edificare sufletéscă. Veniţĭ acum confraţĭ ortodoxĭ împreună, luaţĭ aminte celor ḑise: Este scris că cel ce să făleşte, în Domnul, să se fălescă. Luptându-mĕ tot-déuna contra mea despre viitórea nóstră speranţă, saŭ învingênd saŭ învingêndu-mĕ, saŭ ĭarăşĭ învingênd şi căutând o singură încredinţare asupra celor cugetate de mine şi din sânta şi de D-ḑeŭ inspirată Scriptură şi din scrierile sânţilor părinţĭ şi din înţelepciunea profană şi din experienţa'mĭ proprie după putere; înainte de încredinţarea acestora, am aflat pe fie-care din popórele lumeĭ şi am cunoscut, că sunt de acord asupra înşelăciuniĭ, saŭ în idolatrie, saŭ în ateism; ĭar pre creştinĭ nedeopotrivă şi diviḑaţĭ în deosebite eresurĭ în cât te îndoeştĭ unde este multa învĕţătură? Unde'ĭ filosofia? Unde sunt discursurile ómenilor de treĭ orĭ fericiţĭ? Este uşor a se deslega nedumerirea despre păgânĭ şi creştinĭ. Acelora nu li pasă de loc de Dracu (de şi uniĭ conjecturéză, că el n'ar exista, despre care voĭ vorbi într'un loc propriu), de aceea să lasă fie-care a se linişti în părerea sa greşită, şi nu se îngrijesc maĭ mult de perderea lor; ĭar pe creştinĭ, pentru ca şi maĭ mult să'ĭ facă a greşi, ĭ-aŭ atras în diferite eresiĭ.

Dar şi ceĭ maĭ mulţĭ dintre ortodoxĭ se arată uşorĭ schimbătorĭ spre diferite opiniunĭ ale eterodoxilor, cetind saŭ ascultând cuvintele acelora şi judecându-le faptele, maĭ ales când predominéză în cât-va stĕpânirea acelora, sunt gata a fi de aceéşĭ opinie cu aciea, o nenorocire! în cât şi aceştia nu sunt statornicĭ şi tarĭ în sânta şi nepătata credinţă a luĭ Christos, şi mulţĭ din eĭ aŭ şi numele şi fapta şi cugetarea economicos şi de obiceiŭ, şi pórtă numire creştinéscă. Un aseminea îşĭ aruncă ochiĭ în sus şi în jos, dogmatizază singur, îşĭ închipue că este prea învĕţat şi filosof, calomniéză pe alţiĭ ca neînţelepţĭ, se adună cu cel aseminea luĭ orb, se desfătéză cu el, şi în fine orb pe orb conducêndu-se cad amândoĭ în prăpastie.

De treĭ orĭ nefericiţi fiĭ aĭ ómenilor! Oare este cu neputinţă a afla şi a cunóşte calea dréptă? Oare mintea omenéscă care învaţă

www.dacoromanica.ro

σμου μαθὼν, τοσοῦτον ἀσθενὴς τοῦ μὴ δύνασθαι μαθεῖν καὶ ταύτην τὴν ἐπιστήμην; πῶς δηλαδὴ ἀναβαίνειν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ Θεὸν εἰδεῖν, καὶ ὀρθῶς περιπατεῖν; ὅθεν νῦν ἐν συντόμῳ λέγω, ὅτι αἴτιον πλάνης ἐν μὲν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν ἡ ἀπ' ἀρχῆς αὐτῶν ἀπιστία, ἥτις κατὰ διαδοχὴν μένει ἐν τοῖς μεταγενεστέροις αὐτῶν. Ἐν δὲ ταῖς διαφόροις αἱρέσεσι, τὸ ἀπ' ἀρχῆς ψεῦδος τοῦ διαβόλου, ὅπερ δι' ἀπροσεξίας καὶ ἀκρασίας εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς. Ἐν δὲ τοῖς εὐμεταβλήτοις τῶν ὀρθοδόξων, πρῶτον μὲν αἴτιον τὸ πείθεσθαι μᾶλλον ἀνθρώποις ἢ Θεῷ· δεύτερον δὲ ἡ τῶν ἡδονῶν τύφλωσις, καὶ ἀμέλεια τῆς ἀρετῆς, τότε γὰρ ὑψοῖ αὐτοὺς ὁ ἀόρατος ἐχθρὸς εἰς ὑπερηφανίαν καὶ καταφρόνησιν· ἔνεστι δὲ ἰαθῆναι πᾶσαν πλάνην, καὶ αἵρεσιν, καὶ ἀθεΐαν, καὶ λήθην, καὶ ἀμφιβολίαν, διὰ τῆς πνευματικῆς ἐπιστήμης, ὡς δειχθήσεται ἐν τῷ περὶ πίστεως τμήματι, καὶ τότε γνώσηται πᾶς τις ὅτι ἀμαθεῖς καὶ βαρβαρός ἐστι καὶ ὁ μειζων φιλόσοφος τοῦ κόσμου τούτου ἐν τῇ ἣν οὐ γινώσκει ἐπιστήμη, ὅθεν δέεται ταπεινώσεως.

Τούτου χάριν, ζήλων ἐζήλωκα ταῖς πολλαῖς βίβλοις τῶν ἀλλογενῶν, ἐνδεῶν ὄντων ἡμῶν, καὶ μισῶν μεμίσηκα τὰς πολλὰς βίβλους αὐτῶν, ἐπικαίρων μὲν ἐχούσας πάσας τὰς ἐπιστήμας, ἀθανάτων δὲ μηδὲν ὑγιές. Ὅθεν τῷ Θείῳ Ἀποστόλῳ πειθόμενος λεγοντι. „Πάντα δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατατέτε“ (ά. Θεσσαλ. έ.).“ Εγνων γράψας ἐμοί τε καὶ τῷ γένει μου καὶ παντὶ εὐσεβοῦντι, μίαν τρὶς τριπλάσιον τριήρην Διδασκαλίας· δι' ἧς πάντα τὸν βουλόμενον ἀκινδύνως δύνασθαι διαπλεύται τὸ τῆς ζωῆς ταύτης πέλαγος. Ἔτι τοῖς μὲν εὐμαθέσιν εἰς στερέωσιν καὶ ἀσφάλειαν, τοῖς δὲ ἀμαθέσιν εἰς εὐμάθειαν, τοῖς δὲ ἀλλοτρίοις εἰς ἐπίγνωσιν εἰ βούλοιντο ἀληθείας. Ἔχει μὲν γὰρ πάντων τὴν πληροφορίαν ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, καὶ γεγραμμένα εἰσι πάντα, λίαν δὲ διεσπαρμένα, ἔν τε τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ, καὶ ἐν ταῖς τῶν Ἁγίων ἑρμηνίαις καὶ διδασκαλίαις. Ἄλλα δὲ παρακεκαλυμμένα ὑπὸ γράμματι. „Τὸ μὲν γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ“ (ά. Κορ. γ'.). γράμμα μὲν τῆς Παλαιᾶς, πνεῦμα δὲ τῆς Νέας διαθήκης.

Πάντως οὖν οὐ δεῖ ἡμᾶς ἀδελφοὶ, ἀνθρώπους ὄντας, ἐπὶ μεγίστην ἐλπίδα καὶ χάριν κτισθέντας, κτηνοδῶς καὶ τυφλῶς τὸν δρόμων τῆς ζωῆς ταύτης διήκειν, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀκριβῶς γινώσκειν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κεχαρισμένα ἡμῖν. „Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς, (ἢ θέλοντας ἢ μὴ θέλοντας), φανεροθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα

tóte ştiinţele lumeĭ să fie atât de neputincĭósă de a nu putea învĕţa şi acéstă ştiinţă? Cum adecă să se înalţe la ceriŭ, să cunóscă pre D-ḑeŭ şi să se pórte corect? De aceea acum în scurt ḑic, că causa înşelăciuneĭ în cele lalte popóre este necredinţa lor de la început, care prin succesiune rĕmâne în ceĭ următorĭ aĭ lor. Iar în deosebitele eresiĭ causa este minciuna cea din început a diavoluluĭ, care prin neascultare şi lăcomie s'aŭ întrodus în eĭ. Iar în ceĭ uşorĭ la convingerĭ dintre ortodoxĭ causa întâĭa este, că se supun maĭ mult ómenilor de cât luĭ D-ḑeŭ; a doua, orbirea plăcerilor şi negligenţa virtuţeĭ. Atuncĭ îĭ înalţă pe eĭ inimicul nevĕḑut la mândrie şi despreţ. Este cu putinţă a se curarisi tótă înşelăciunea şi eresia şi ateismul şi întinăciunea şi îndoĭala prin sciinţa spirituală, dupre cum se va demonstra în partea despre credinţă, şi atuncĭ va cunóşte orĭ cine, că este ignorant şi barbar şi cel maĭ mare filosof a lumeĭ aceştia îu ştiinţa pe care nu o cunóşte, de acea are nevoie de modestie.

Pentru aceea cu zel am studiat multe cărţĭ ale celor de alt ném, pentru că noĭ suntem sĕracĭ de aceste, şi cu ură am urît pe cele maĭ multe din ale lor, pentru că tóte ştiinţele le aveaŭ pe deasupra şi nimic sănătos despre cele nemuritóre. De aceea convingêndu-mĕ de ceea ce ḑice divinul Apostol: „Tóte le cercaţĭ, ce este bun ţineţĭ“ (I Tesalonicenĭ V). M'am hotărît să scriŭ, pentru mine şi pentru némul meŭ şi pentru orĭ ce religios, o întreită învĕţătură, cu care orĭ cine voeşte, fără pericol să pótă percurge marea acesteĭ vieţĭ. Celor învĕţaţĭ va fi spre întărire şi siguranţă, celor neînvĕţaţĭ spre învĕţătură, ĭar celor străinĭ spre cunoştinţă, dacă doresc adevĕrul. Biserica luĭ Christos posede învĕţătura tuturor, şi tóte sunt scrise, dar fórte împrăştiete şi în sânta scriptură şi în interpretările şi învĕţăturile sânţilor părinţĭ, dar ascunse sub literă„ Căcĭ litera ucide, ĭar spiritul face viu“ (1. Corint. 3). Litera este a Vechiuluĭ Testament, spiritul a Nouluĭ Testament.

Decĭ nu trebue noĭ fraţilor, ómenĭ fiind, creaţĭ fiind pentru o maĭ mare speranţă şi graţie, în mod animal şi orbiş să percurgem drumul acesteĭ vieţĭ, ci să cunóştem şi fórte cu deamăruntul harurile date nouĕ de D-ḑeŭ. „Căcĭ noĭ toţĭ (saŭ vrênd saŭ nevrênd), trebue a ne înfăţişa înaintea tronuluĭ luĭ

www.dacoromanica.ro

κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακόν“ (β'. Κορ. ε.). Δι' ἣν αἰτίαν καὶ ἀγωνίσομαι καθ' ὅσον ἔξω δυνάμεως, διὰ θείας βοηθείας παραστῆσαι ζῶσαν ἑνὶ ἑκάστῳ πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν πιστῶν· οὐ μέντοι νῦν, ἀλλὰ νῦν τὴν ὑπόσχεσιν ποιοῦμαι, ἐνασχολούμενος ἐν τοῖς περὶ τῆς ὀρθῆς συντάξεως, καὶ τοῖς ἑπομένοις μαθήμασι. Μὲ τὰ δὲ ἓξ μῆνας, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, καὶ εὐκαιρίαν ἡσυχίας λαβὼν, ἄρξωμαι συγγράφειν ὅσα μετ' ὀλίγον δειχθήσεται κεφαλαιωδῶς.

Τὰ δὲ ἐν τῷ παρόντι προοιμίῳ ἐκτεθέντα, χάριν προοιμίου, ἀναγκαῖον ὂν πρῶτον τὸ α, μαθεῖν, εἶτα τὸ β, καὶ τὰ ἑξῆς· ἤτοι πρῶτον τὰ πλησιέστερα ἡμῶν, ἔπειτα τὰ πορρωτέρω, ἵνα περὶ πάντων ἰδέαν ἔχωμεν, κατὰ δύναμιν· διότι περὶ τῶν τοιούτων ὕστερον οὐ σχολή μοι διαλαβεῖν. Ὅθεν ἀπὸ τῶν μικρῶν τὰ προοίμια πεποίηκα, πολλοὶ γὰρ φανταζόμενοι πάντα μεμιλῆκέναι, κἂν τοῖς ἐλαχίστοις εἰσὶν ἀτελεῖς, παραδείγματος χάριν, ἤτις αὐτοὺς ἐρωτήσοι τοὐλάχιστον εἰ γινώσκουσι τὸ Πάτερ ἡμῶν, γελῶντες ἀποκρίνονται, ὅτι τοῦτο καὶ τὰ μικρὰ παιδία ἐπίστανται. Ἀλλ' ἐὰν καὶ τὴν ἔννοιαν ἐρωτήσῃ, ἄρχονται ἡττᾶσθαι, μηδὲν εἰδότες, ὅπερ ἦν πρώτιστον ἀναγκαῖον εἰδέναι, ὡς πιστοὶ ἐν Χριστῷ· τὰ γὰρ λοιπὰ ἐκ περισσεύματος λόγον ἐπέχουσι.

Ταῦτα οὖν πάντα ἐκδίδωμι διά τε τὴν ἀνωτέρω, καὶ τὴν ἐν τῷ πρὸς Ἡγεμόνα λόγῳ δειχθεῖσαν αἰτίαν· Ἔτι δὲ καὶ περὶ τοῦ γινώσκειν ἐκ προοιμίων τί τὸν μέλλοντα κόπον θεμέλιον δύναται ἔχειν· καὶ γὰρ βοηθείας δέομαι, εἴς τε εὐκολίαν τῶν νῦν μαθημάτων μου, καὶ εἰς ἀπόλαυσιν ἐν καιρῷ τῆς περιποθήτου ἡσυχίας. Ἤδη γὰρ ἐν τῷ τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης μοναστηρίῳ διατρίβων, καὶ σχολεῖον κοινὸν κρατῶν, ὅτι πορίζομαι ἀπὸ τῶν μαθητῶν καὶ τοῦ μοναστηρίου, δίδομαι τοῖς διδάσκουσί με διδασκάλοις· ὥστε καὶ διπλῆν φροντίδα ἔχειν, τῆς τε κυβερνήσεως, καὶ τῆς μαθήσεως, καὶ μὴ δύνασθαι προκόπτειν ὡς ἂν δυναίμην ἐλεύθερος ὢν τῆς πρώτης φροντίδος· εἰς εἴδησιν οὖν πάντα.

Διαιρεθήσεταί μοι δὲ τὸ σύγγραμμα εἰς τμους τρεῖς, ἕκαστος δὲ τόμος εἰς τρία τμήματα, καὶ ἕκαστον τμῆμα εἰς τρία κεφάλαια. Ὅθεν ἕκαστον τμῆμα μιμήσεται ἓν ἀγγελικὸν τάγμα τοῦ οὐρανοῦ, ὥσπερ ἐν τοῖς ἑκάστου τμήματος στίχοις δείχθήσεται ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ.

Ὁ μὲν οὖν πρῶτος τόμος, ἐν τῷ πρώτῳ τμήματι διαλήψεται περὶ προσοχῆς, περὶ θεωρίας τοῦ

Christos, că să'şĭ ia fie-care cele ce aŭ lucrat prin trupul sĕŭ saŭ bine saŭ rĕŭ“ (2. Corint. 5). De aceea mĕ voĭ şi lupta după cât 'mĭ va fi cu putinţă cu ajutorul luĭ D-ḑeŭ de a presenta vie fie-căruia din voĭ tótă voinţa luĭ D-ḑeŭ pentru noĭ credincioşiĭ; nu acum, ci acum fac numaĭ promisiunea, ocupându-mĕ cu regulele drepteĭ sintaxe, şi cu cele lalte învĕţăturĭ. După şase lunĭ, cu buna vrere a luĭ D-ḑeŭ şi avênd şi timpul liniştit, voĭ începe a scrie câte în curênd voiŭ arĕta în resumat.

Iar cele expuse în presenta precuvêntare, ca pentru precuvêntare, este de nevoe maĭ întâĭ a se învĕţa *a*, apoĭ *b* şi cele-lalte; saŭ maĭ întâiŭ cele maĭ aprópe de noĭ, apoĭ cele maĭ îndepărtate spre a avea idee despre tóte dupre putinţă. Pentru-că despre aceste nu mĕ voĭ maĭ ocupa după aceea. De acea am început precuvêntarea de la ceĭ micĭ. Căcĭ mulţĭ îşĭ închipuesc, că tóte le aŭ învĕţat de şi sunt nedesĕvêrşiţĭ şi în lucrurile cele maĭ micĭ; de exemplu: dacă ĭ-ar întreba cine-va, dacă cunosc măcar „Tatăl nostru“, rîḑênd respund: că acéstă rugăcĭune şi copiĭ ceĭ micĭ o ştiŭ. Iar dacă 'ĭ întrebĭ şi sensul, încep a fi învinşĭ, neştiind nimic, lucru care este de prima necesitate a şti ca credincioşĭ în Christos. Cât despre cele-lalte din prisosinţa cuvêntuluĭ le ştiu.

Tóte acestea decĭ le edaŭ pentru causa amintită maĭ sus şi pentru cuvêntul cătră Domnitor. Apoĭ şi pentru a cunóşte din întroducere, ce temelie póte să aibă ostenéla viitóre, pentru-că am nevoe de ajutor şi în uşurinţa studiilor mele de acum şi în obţinerea liniştеĭ dorite la timp. Căcĭ acum petrecênd în Monastirea sânteĭ Ecaterina şi ţinênd scólă publică, şi cea ce câştig de la scolarĭ şi monastire daŭ dascălilor celor ce mĕ învaţă şi pe mine; în cât am o ocupaţie îndoită, şi de administraţie şi de învĕţătură, şi nu pot să progresez după cum aşĭ putea fiind liber de cea dintâĭ ocupaţie. Decĭ spre ştiinţă ḑic aceste tóte.

Se va divide scrierea în treĭ volume, fie care volum în treĭ părţĭ şi fie-care parte în treĭ capitule. In cât fie-care parte va fi o imitare a ordinilor angelice din ceriŭ, dupre cum în stihurile fie căriĭ părţĭ se va arĕta la locul sĕŭ.

Tomul întâiŭ, în partea întâiŭ va trata despre observare şi despre teoria lumeĭ vĕḑute

www.dacoromanica.ro

ἀοράτου, καὶ τοῦ ὁρατοῦ κόσμου. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, περὶ κτίσεως ἀνθρώπου, περὶ τοῦ Κάϊν καὶ Ἄβελ, καὶ περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ. Εἰκόνα ἔχοντος τῆς μελλούσης κρίσεως. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ διαμερισμοῦ τῆς γῆς, περὶ διασπορᾶς ἐθνῶν, καὶ περὶ τοῦ γραπτοῦ νόμου, προσημένοντος τὴν Νέαν διαθήκην.

Ὁ δὲ δεύτερος τόμος, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τμήματι περὶ γνώσεως τῶν ὄντων, τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ ἀέρος, καὶ τῆς γῆς. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ τοῦ γνῶσι σαυτὸν, διαφορικῶς τῶν ἀλόγων, σωματικῶς ἐξ ἐνεργείας, καὶ ψυχικῶς ἐκ συνδέσμου. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ τρίτῳ περὶ γνώσεως Θεοῦ, νοητῶς, ἐνεργητικῶς, καὶ αἰσθητῶς, ὅσον ἐφικτὸν ἀνθρώποις.

Ὁ δὲ τρίτος τόμος, ἐν τῷ πρώτῳ τμήματι περὶ πίστεως, διὰ γραφῆς καὶ διδ σκαλίας, διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, καὶ διὰ τῆς πράξεως, ἀμετάβλητος μαρτυρία. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περι ἐλπίδος, διὰ τῶν προσδοκομένων, διὰ σημείων καὶ τεράτων, καὶ διὰ τῆς αἰσθήσεως τῶν μελλόντων ἀπὸ τοῦ νῦν ἔτι. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ ἀγάπης, διὰ τῆς Θείας προσταγῆς, διὰ λυσιτελείας ἀνθρώπων, καὶ διὰ τῆς ἐν τῷ Θεῷ ζωῆς ἀτελευτήτου, ἥτις ἐστὶν ἡ τελεία μακαριότης.

Μή τις οὖν τῇ ἐμοὶ ἀξίᾳ ἢ ἐμπειρίᾳ ταῦτα ἀποδώῃ, τῇ δὲ χάριτι Θεοῦ, τῇ δυναμένῃ ἐνεργῆσαι πολλάκις καὶ δι' ἀναξίων εἰς ὠφέλειαν· οὐδὲ γάρ τι ἀφ' ἑαυτῶν ἔχομεν, οὐ νοῦν, οὐ λόγον, οὐ ζωὴν, οὐ πνοήν. Ἀλλὰ οὐδὲ ἡμεῖς ἑαυτοῖς ἐσμέν. „Αὐτοῦ γὰρ ἐσμὲν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ Θεὸς, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν· ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολαύωμεν“. (Ἐφ. β΄.)

Πρὸς δὲ γινώσκειν δεῖ ὅτι οὐ πάντες ἐν ἑνι λόγῳ τῇ πατρίδι βοηθοῦσιν, ἀλλ' ὁ μὲν μαχαίρᾳ, ὁ δὲ γεωπονίᾳ, ὁ δὲ χειροτεχνίᾳ, ὁ δὲ ἐπιστήμαις, ὁ δὲ διδασκαλίᾳ, ὁ δὲ δικαίᾳ κρίσει, ὁ δὲ ἐπιγνώσει καὶ εὐποιίᾳ πρὸς τοὺς καλῶς κοπιόντας καὶ ἕτερος ἑτέρως.

Εὔχεσθαι οὖν ὑπὲρ ἐμοῦ συναδελφοὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα μοι δοθείη λόγος ἐν ἀνοίξῃ τοῦ νοὸς καὶ διαφωτισμῷ τῆς διανοίας, ὅπως εὐδοκίμως γράψω πάντα ὅσα ἂν ἡμῖν χαρίσηται ὁ Θεὸς εἰς νουθεσίαν ἡμῶν. „Πλὴν γὰρ αὐτοῦ, οὐ πρᾶξις, οὐ λόγος τελεῖται“. Ἀμήν.

și nevĕḍute. In al doilea despre crearea omuluĭ, despre Cain și Avel și despre potop, fiind icóna judecăţeĭ viitóre. In al treilea despre divisiunea pămêntuluĭ, despre împrăștierea popórelor și despre legea scrisă, preînchipuire a Nouluĭ Testament.

Iar tomul al doilea, în partea întâĭa, va trata despre cunoștinţa fiinţelor, a ceriuluĭ, a aeruluĭ, a pămêntuluĭ. In a doua despre cunoștinţa de sine, deosebitóre de animale, corporală prin activitate și spirituală prin legătură. In a treĭa despre cunoștinţa de D-ḍeŭ întelectuală, energică și sensuală, cât este posibil omenilor.

Iar Tomul al treilea, în partea întâĭa, va trata despre credinţa din scriptură și învĕţătură, din mintea sănătósă și din practică, mărturie nesupusă îndoeleĭ. In a doua despre speranţa, în cele așteptate, prin semne și minuni și prin simţirea celor viitóre încă de pe acum. In a treia despre ĭubire prin D-ḍeeasca poruncă pentru folosinţa ómenilor și pentru viaţa nesfârșită în D-ḍeŭ, care este fericirea absolută.

Să nu'mĭ atribue vredniciеĭ și experienţeĭ mele cine-va acestea, ci haruluĭ luĭ D-ḍeŭ, care póte să lucreze adese și prin ceĭ nevrednicĭ spre folos. Nimic de la noĭ nu avem, nicĭ mintea, nicĭ cuvêntul, nicĭ viaţa, nicĭ suflarea; dar încă nicĭ noĭ nu suntem aĭ noștri: „Căcĭ a luĭ făptură suntem, creaţĭ în Christos Iisus spre lucruri bune, pe care leaŭ pregătit D-ḍeŭ spre a umbla in ele ca să câștigăm înfierea“ (Efes. 2).

Pe lângă acestea trebue să cunóștem, că nu toţĭ în acelaș chip ajută Patria, ci unul cu sabia, altul cu agricultura, altul cu meșteșugul, altul cu știinţele, altul cu învĕţătura, altul cu drépta judecată, altul cu prevederea și bine-facerea cătră ceĭ ce să ostenesc bine și alţiĭ în alt mod.

Rugaţi-vĕ pentru mine confraţilor în Christos Iisus spre a mi se da cuvênt spre deschiderea minţeĭ și luminarea înţelegînţeĭ ca să scriŭ după cum se cade tóte câte ne va înhărui D-ḍeŭ pentru învĕţătura nóstră. „Căcĭ fără El nicĭ fapta, nicĭ cuvêntul nu se sĕvêrșește“. Amin.

www.dacoromanica.ro

ΤΗ ΝΕΑ ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΕΠΙΦΩΝΗΜΑ

Τῷ ὑψηλοτάτῳ, ἐκλαμπροτάτῳ, Θεοσεβεστάτῳ τε καὶ Θεοφρουρήτῳ Αὐθέντῃ καὶ Ἡγεμόνι πάσης Βλαχίας γῆς, Κυρίῳ Κυρίῳ

ΙΩΑΝΝΗ ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΟΥΤΖΟΥ ΒΟΕΒΟΔΑ,

τὴν μεθ' ὅσης ὑποκλήσεως βαθεῖαν προσκύνησιν.

Ὁ ὀρθόδοξος χριστιανισμὸς, ὑψηλότατε καὶ Θεοφρούρητε Ἡγεμὸν, ἐν τῇ κατ' ἄμφω εὐταξίᾳ καυχώμενος, ἤτοι ἔν τε τῇ ἐκκλησιαστικῇ καὶ πολιτικῇ, πάντως καὶ τὴν κατ' ἄμφω ἀληθεστάτην ἔχει πληροφορίαν, (ἅτε δὴ μηδὲν ὧν ἔχει ἐπικρατῶν ἄνευ τῆς ἁγίας Γραφῆς μαρτυρίας, εἴτε Παλαιᾶς εἴτε Νέας), τῆς τε ὁσιότητος καὶ ἁγιότητος· καὶ ταῦτα διὰ πολλῆς πείρας καὶ δοκιμῆς λόγῳ τε καὶ ἔργῳ, καθάπερ οἱ λόγοι καὶ αἱ πράξεις συμμαρτυροῦσιν ἡμῖν.

Ταύτης οὖν ἕνεκεν τῆς εὐταξίας ἐγένοντο Θεοῦ ἀποκαλύψεις, ταύτης ἕνεκεν σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνῳ καὶ ἐπὶ γῆς κάτω· ταύτης ἕνεκεν διδασκαλίαι οὐράνιοι, Θεῖοι φωτισμοὶ, καὶ πᾶν ὅ,τι ἂν εἴποι τις εἰς χρῆσιν καὶ ὠφέλειαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· συντόμως εἰπεῖν τὰ πάντα διέταξε κατὰ τὴν τοῦ ἄνω κόσμου εὐταξίαν, ἵνα τὸ ἅγιον Θέλημα Θεοῦ κατὰ πάντα δοξάζηται, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

Οὐκ ἔστιν ἄρα μῶμος οὐδὲν ἐν πάσῃ τῇ κατ' ἄμφω εὐταξίᾳ τοῦ χριστιανισμοῦ. Πόθεν δῆλον; πρόδηλον ἐκ τῆς οὐρανίου μιμήσεως. Ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ Κύριος ἡτοίμασε τὸν Θρόνον αὐτοῦ, καὶ διαφόρους τάξεις οὐρανίου δυνάμεων, οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἡτοίμασε δόξαν καὶ τιμὴν ἀνθρώπῳ. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς, διὰ δὲ τοῦ Βασιλέως ὁ Ἡγεμὼν, ἔμψυχος εἰκών ἐστι Θεοῦ. Οὐρανίων δὲ ἀρχῶν οἱ ἄρχοντες· τῶν δὲ λοιπῶν ἀγγέλων, οἱ τῆς Βασιλείας καὶ Ἡγεμονίας ὑπηρέται, καὶ τὸ ὑπήκοον.

Φιλονεικίας δὲ πάσης ἐκτὸς, καὶ πᾶς ἄνθρωπος εἰκὼν ἔμψυχός ἐστι Θεοῦ, κατά τε τὸ αὐτεξούσιον καὶ τὸ ἀρχικὸν ἁπάντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· δι' ἣν αἰτίαν παρὰ τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ κατ' εἰκόνα μαρτυρεῖται Θεοῦ· ὥστε κατὰ τοῦτο μηδὲν διαφέρειν ἄνθρωπον ἀνθρώπου, δοῦλον ἐλευθέρου, πλούσιον πτωχοῦ, καὶ Βασιλέα τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, ἅτε δὴ πάντας ἐπίσης κατ' εἰκόνα Θεοῦ κτισθέντας, καὶ κατ' οὐδὲν ἧττον τὸ τριμερὲς τῆς ψυχῆς ἔχοντας· ὧν καὶ τὴν σωτηρίαν ἐπίσης ἐθέλει.

EPIFONIMA LA NOUA DOMNIE.

Prea Inalțatuluĭ, prea strĕlucituluĭ, prea piosuluĭ și păzituluĭ de D-ḑeŭ Domn și Egemon a tot pămêntul Valahieĭ, Domnuluĭ Domn

Ioan Mihail Constantin Suțu Voevod,

închinaciune cu tótă adânca supunere.

Crestinismul Ortodox, Prea Inalte și de D-ḑeŭ păzite Domn, lăudându-se în ordine îndoită, adică în cea Bisericéscă și cea politică, și în adevĕr are și cea maĭ sigură încunoștiințare pentru amândouĕ (pentru că nu are nimic din ceea ce posede fără mărturiele sânteĭ scripturĭ a Vechĭuluĭ și a Nouluĭ Testament), și despre piositate și despre sânțenie. Iar acésta prin multă experiență și încercare și cu cuvântul și cu fapta, dupre cum ne mărturisesc și cuvintele și faptele.

Decĭ pentru acéstă ordine s'aŭ făcut descoperirile de la D-ḑeŭ, pentru acésta semne și minunĭ în cerĭŭ sus și pe pămênt jos; pentru acésta învĕțăturĭ cerești, luminĭ Dumneḑeești, și orĭ ce ar ḑice cine-va spre trebuința și folosul némuluĭ omenesc. In scurt ḑicênd, tóte le aŭ așeḑat, după ordinea lumeĭ de sus, pentru ca sânta voință a luĭ D-ḑeŭ întru tóte să se măréscă precum în cerĭŭ și pre pămênt.

Nu este dar nicĭ un defect în tótă îndoita ordine a Creștinismuluĭ. De unde se probézĕ acésta? Este evident, din imitarea (ordineĭ) ceriuluĭ. Dupre cum în cerĭŭ Domnul a gătit scaunul sĕŭ, și diferite ordine sunt de puterĭ cerești, ast-fel și pe pământ a gătit omuluĭ mărire și cinste. Și întâĭ împĕratul, ĭar prin împĕrat Domnitorul este icóna insuflețită a luĭ D-ḑeŭ. Incepĕtoriile sunt puterile cerurilor, ĭar puterile celor lalțĭ înger sunt servitoriĭ Impĕrăției și Domnieĭ și supușiĭ.

Orĭ ce discutie este de prisos, tot omul este icóna însuflețită a luĭ D-ḑeŭ în cea ce privește liberul arbitru și conducĕtor tuturor celor de pe pămênt; din care causă în sânta scriptură se mărturisește, că omul este făcut după icóna luĭ D-ḑeŭ. In cât din acest punct de vedere întru nimic nu se deosebește om de om, serv de liber, bogat de sĕrac și împĕratul de ceĭ lalțĭ ómenĭ, pentru că toțĭ sunt creațĭ egalĭ dupre icóna

www.dacoromanica.ro

Ἴσως δὲ τῶν πολλῶν τὸ ἀπαίδευτον καὶ βάρβαρον, καὶ κατὰ τοῦτο διαφορὰν ἐν ἀνθρώποις νομίζειν, δι' ἣν αἰτίαν καὶ διαφέρει ἄνθρωπος ἀνθρώπου καθ' ὅσον οἱ νεκροὶ τῶν ζώντων, ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης. Ἡμεῖς δὲ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου τέκνα ὑπάρχοντες καὶ συναδελφοὶ ἐν Χριστῷ, οὐδὲν κατὰ τοῦτο διαφέρειν οἴδαμεν πάντας ἀνθρώπους, εἰμὴ τῶν αἱρετικῶν καὶ ἐθνικῶν οἱ Χριστιανοὶ διαφέρουσιν, ἐκεῖνοι μὲν ἔχοντες τῆς ἀσεβείας τὴν δυσωδίαν, ἡμεῖς δὲ Χριστοῦ τὴν εὐωσμίαν.

Λόγον οὖν ταῦτα πάντα τῆς εὐταξίας τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανισμοῦ ἐπέχοντα, χρὴ τὸν μεν δοῦλον τῷ κυρίῳ αὐτοῦ, τὸ ὑπήκοον τῇ ἐξουσίᾳ, τὸν μείονα τῷ μείζονι, τὸν ἀπαίδευτον ταπεινοῦσθαι τῷ πεπαιδευμένῳ· οὐδένα δὲ ὑπὲρ φρονεῖν ἐνώπιον Θεοῦ, γῆν καὶ σποδὸν πάντας ὑπάρχοντας, μηδὲ τὸν μικρὸν ὀλιγοψυχεῖν, ὥσπερ γὰρ πλούσιος πλουσίου, καὶ σοφοῦ σοφώτερος ἄλλος, οὕτω καὶ πτωχοῦ πτωχότερος, καὶ μικροῦ μικρότερος ἄλλος, καὶ γὰρ δεδεμένος ἄλλος καὶ ἀλύσεσι δοῦλος.

Ἄγε δὴ εἰπεῖν, τίς ὁ καλὸς οἰκονόμος τῆς ζωῆς ταύτης, τοῦ διοικεῖν ἑαυτὸν ἐν πᾶσιν εὐτάκτως καὶ θεαρέστως, καὶ εὐχαριστεῖσθαι ἐν ᾗ ἕστηκε τάξει; Βασιλεία γὰρ οὐράνιος πᾶσιν ἐπίσης ἡτοίμασται πιστοῖς. Μὴ γὰρ ματαίως ἔκτισεν ὁ Θεὸς πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων; μὴ εἰς μάτην ἀνατέλει τὸν ἥλιον αὐτοῦ καὶ φωτίζει πᾶσαν τὴν οἰκουμένην; μὴ εἰς μάτην δίδωσιν ἡμῖν ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον; μὴ εἰς μάτην τρέφει ἡμᾶς ψυχικῶς; μὴ εἰς μάτην ἐφανερώθη ἐν σαρκί;

Ῥάβδον οὖν δυνάμεως καὶ ὅπλον σωτηρίας πᾶσιν ἔδωκε τὴν γνώσιν· καρδίαν τοῦ συνιέναι τὰ περὶ ἑαυτοῦ ἕκαστος· ὀφθαλμοὺς ὁρᾶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς τὸ κάλλος· ὦτα ἀκούειν τοῦ ποιητοῦ ἐν αἰσθήσει τοῦ λογικοῦ· νοῦν ἡγεμόνα τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι· λόγον ἃ δεῖ λαλεῖς καὶ δοξάζειν τὸν εὐεργέτην· ζωὴν δὲ κατὰ χάριν ἀθάνατον· ἀλλὰ τὴν πρώτην ἀθανασίαν ἀπολέσας ὁ ἄνθρωπος, διὰ τῆς οἰκονομίας Θανάτου τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ζωοποιηθήσεται.

Ἔχειν οὖν θάρρος δεῖ πάντα πιστὸν, καὶ τῷ Θεῷ χάριτας ὁμολογεῖν, πρῶτον μὲν καθ' ὅ,τι τύχῃ ἔλαβε λογικὸν ἄνθρωπον γεννᾶσθαι, καὶ οὐκ ἄλογον ζῶον· δεύτερον ὀρθόδοξον εἶναι καὶ οὐκ ἀσεβῆ, ἢ αἱρετικόν· καί τοι καὶ ὁ αἱρετικὸς συναριθμεῖται τοῖς ἀσεβέσιν, ὡς φασὶν οἱ τῶν Ἀποστόλων Κα-

luĭ D-ḑeŭ și nimic avênd maĭ inferior sufletul lor cel triplu, de aceea și voește mântuirea tuturor.

Posibil că necultivarea și barbaria multora se socotește pentru acésta o diferință între ómenĭ, din care causă se și deosebește om de om, dupre cum ceĭ morțĭ de ceĭ viĭ, cum se exprimă Aristotel. Dar noĭ fiind fiĭ a sânțituluĭ Evangeliu și confrațĭ în Christos, întru nimic nu cunóștem, că se deosebesc toțĭ ómenĭ, afară de eretičĭ și etnicĭ, de care creștiniĭ se diferesc, căcĭ acia aŭ murdara nepiositate ĭar noĭ mirosirea luĭ Christos.

Fiind vorba în tóte acestea de buna disciplină a Creștinismuluĭ Ortodox, se cuvine, ca servul să se supună Domnuluĭ luĭ, supusul autorităței, cel maĭ mic celuĭ maĭ mare, cel neînvěțat să se umiléscă celuĭ învěțat. Pe nimenĭ să nu disprețuim față de D-ḑeŭ, pămênt și cenușă suntem cu toțiĭ și nicĭ pe cel mic al deconsidera; dupre cum bogat de bogat, și înțelept de alt maĭ înțelept se deosebește, așa și sĕrac de cel maĭ sĕrac și mic de cel maĭ mic, de și un serv este legat. ĭar altul pus în fiare.

Dar să ḑicem: Care este econom bun a vieței aceștia, de a se conduce pe sine în tóte în ordine și bine plăcut luĭ D-ḑeŭ și să se mulțuméscă în ordinea în care este pus? Căcĭ împĕrăția celuluĭ tuturor credincioșilor deopotrivă este gătită. Nu cum-va îndeșert a creat D-ḑeŭ pe toțĭ fiiĭ ómenilor? Nu cum-va îndeșert rĕsare sórele sĕŭ și luminéză tótă lumea? Nu cum-va îndeșert ne dă nouĕ plóe diminéța și sara? Nu cum-va în zadar ne nutrește pe noĭ sufletește? Nu cum-va îndeșert s'a arĕtat în trup.

Ca toĭag de putere și armă de mântuire a dat tuturor cunoștința, ĭar inimă de a înțelege cele din jurul sĕŭ fie-care; ochiĭ de a videa frumusețа ceriuluĭ și a pămêntuluĭ, urechile de a auḑi prin simțurĭ pe creatorul înțelept, mintea Domn sufletuluĭ și corpuluĭ, cuvêntul de a vorbi ce se cuvine și a preamări pe bine-făcĕtor, viața nemuritóre prin har. Dar întâia nemurire perḑênd'o omul, prin economia morțeĭ fiuluĭ luĭ D-ḑeŭ se reînvie.

Aibă dar curaj orĭ ce credincios, și se dea mulțămire luĭ D-ḑeŭ maĭ întâĭ pentru că prin sórtă este că se nasce om rațional și nu animal nerațional. Al doilea, că este ortodox și nu nepios saŭ eretic, de și și ereticul se conumĕră cu nepiosiĭ, după cum se exprimă.

www.dacoromanica.ro

νόνες· τρίτον ὅτι πάντων ἔδωκεν αὐτῷ τὴν γνώσιν καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀμέσως ἐδιδάχθη, καὶ ζωὴν αἰώνιον ἐπὶ πάντων χαρίζεται αὐτῷ, τόπον ἐκπληρῶν τῶν ἐκπεσόντων Ἀγγέλων.

Τούτου χάριν πιστεύομεν τῷ Θεῷ καὶ τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ, ὅτι καὶ σωθήσεται πᾶς ὁ ὑποτασσόμενος τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, διὰ διαφόρων κριμάτων Θεοῦ· ὁ μὲν διὰ πενίας, ὁ δὲ διὰ τῆς εὐποιίας· ὁ μὲν δι' ὑπομονῆς, ὁ δὲ διὰ τῆς εὐχαριστίας· ὁ μὲν δι' ἀσθενείας, ὁ δὲ διὰ κόπων· ὁ μὲν διὰ παιδεύσεως, ὁ δὲ δι' ἐλέους Θεοῦ· ὁ μὲν δι' ὑποταγῆς, ὁ δ διὰ δικαίας Δεσποτείας· καὶ ἕτερος ἑτέρως.

Οὐ σωθήσεται δὲ ὁ ὑπὲρ τὸν Θεῖον νόμον φρονῶν, ὁ πάντων τῶν Θεοῦ βουλήσει διατεθημένων κατηγορῶν, καὶ μὴ τὴν ἑαυτοῦ ἀσθένειαν γινώσκων· τὸ γὰρ πεσεῖν, ἐξ ἀσθείας, καὶ ἀνίστασθαι διὰ Θείας βοηθείας, ἀνθρώπινον· τὸ δὲ μηδ' ὅλως πεσεῖν, ἀγγελικὸν μᾶλλον· τὸ δὲ μὴ θέλειν ἀνίστασθαι, δαιμονικὸν καὶ τῶν δούλων αὐτοῦ, οἷς πάντα τὰ φάρμακα τῶν Θείων κριμάτων οὐδὲν ὠφελεῖ· διὸ καὶ προαρπάζονται τινὲς εἰς κόλασιν· οὕτω νοεῖν μοι ταῦτα καὶ ἐπὶ ἐδεσμάτων.

Νόμοις οὖν πειθόμενος, τοῖς τε Θείοις καὶ ἀνθρωπίνοις διὰ Θελήματος Θεοῦ, πᾶς τις εὐταξίαν τιμήσει, καὶ τὸν βίον αὐτοῦ καλῶς διαπεράσει, καὶ τῆς ἐλπίδος ἀντιμισθίας οὐ ζημιωθήσεται· ὁ δὲ ἀπειθῶν, τήν τε ἀτιμίαν αὐτοῦ ἐπὶ πρόσωπον οἴσει, καὶ τὴν ζωὴν μετ' ὀνείδους ἕξει, καὶ τῆς ἐλπίδος ἀντιμισθίας ζημιωθήσεται, καὶ τὸ κρίμα βαστάξει, ἐν τῷ νῦν, μᾶλλον δὲ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι· οὐ γὰρ εἰς μάτην ἔκτισται τὰ πάντα, καὶ πάντα ἐν σοφίᾳ διέτακται.

Ἆρα λοιπὸν ἡ τοῦ Θεοφρουρήτου ὕψους ὑμῶν ὑψηλὴ ἐξουσία παρὰ Θεοῦ διαταττομένη, εὐταξίας κεφαλὴ διὰ τετάρτης ἤδη ἡγεμονίας ἐπὶ τῆς Δακικῆς Βλαχίας, συναριθμουμένης καὶ τῆς Δακικῆς Μολδαβίας μιᾶς. Πρὸ πάντων εἷς ἕκαστος ἕως τοῦ ἐλαχίστου ὑπηκόου, οἷς κἀγὼ, ὀφείλομεν τῷ Θεῷ εὐχαριστηρίους ὕμνους, ὑπὲρ τῆς καὶ αὖθις ἀπολαύσεως τοῦ Θεοφρουρήρου καὶ ἀγαθοῦ ὕψους ὑμῶν εἰς κεφαλὴν εὐταξίας τοῦ ἡμετέρου Δακικοῦ γένους, οὗτινος καὶ δόξα καὶ εὐτυχία ὑπάρχει.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῷ βαθεῖ τοῦ γήρως παντας σχεδὸν ὑπερέχον, καὶ τῇ ἀρετῇ πρωτεύον, πᾶσι καὶ

canónele Apostolilor. Al treilea, că pe lângă tóte i-a dat luĭ cunoștință și de către el imediat s'a învĕțat și i se hărăzește viața vecinică preste tóte, îndeplinind locul îngerilor căduți.

De aceea credem în D-ḑeŭ și în sânta Scriptură, pentru că are a se mântui tot cel ce să supune legeĭ luĭ D-ḑeŭ, prin deosebitele judecăți a luĭ D-ḑeŭ. Unul prin sĕrăcie, altul prin bine-faceri, unul prin răbdare, ĭar altul prin mulțămire; unul prin bólă, ĭar altul prin ostenele; unul prin învĕțătură, ĭar altul din mila luĭ D-ḑeŭ; unul prin ascultare, ĭar altul prin o dréptă stĕpânire, și altul în alt fel.

Nu se va mântui cel ce va cugeta maĭ presus de legea divină cel ce va calomnia tóte cele așeḑate prin voința divină, și cel ce nu'șĭ va cunóște slăbiciunea sa. Căcĭ a cădea din causa slăbiciuneĭ și a te rădica cu ajutorul luĭ D-ḑeŭ este lucru omenesc. Iar de loc a nu cădea este maĭ mult îngeresc. Apoĭ a nu voi de a te rădica este lucru diavolesc și a servilor luĭ, cărora nimic nu folosesc tóte medicamentele judecăților divine; de aceea și se condémnă unĭĭ în Infern. Acestea așa le înțĕleg eŭ și despre mâncărĭ (posturĭ).

Decĭ supunêndu-se cine-va legilor divine și umane prin voia luĭ D-ḑeŭ prin acesta va cinsti buna ordine, și viața luĭ o va petrece bine și nu se va priva de speranța recompenseĭ. Iar cel nesupus și desonórea luĭ i se va aduce în față și o va lua cu rușine și se va priva de speranța recompenseĭ, și judecata o va conserva și în acesta și maĭ ales în seculul viitor; căcĭ nu în zadar a creat tóte, și tóte cu înțelepciune le a orînduit.

Prin urmare autoritatea păziteĭ de D-ḑeŭ Inălțimeĭ vóstre, așeḑată de D-ḑeŭ, este principala bună-ordine, numĕrându-se pentru a patra óră deja a Domnieĭ în Valahia Dacică și odată în Moldova Dacică; maĭ cu samă fie-care până la cel maĭ de pe urmă supus, între care și eŭ, datorim luĭ D ḑeŭ imne de mulțămire pentru și cea de acum obținere a păziteĭ de D-ḑeŭ și înalteĭ bunătăți a Inălțimeĭ vóstre, ca cap a disciplineĭ némuluĭ nostru Dacic, căruia îĭ este și mărire și fericire.

Dar încă și cu adâncă bĕtrânețe întrecênd maĭ pe toțĭ, și fiind cel întâiŭ cu virtutea,

www.dacoromanica.ro

σωφροσύνης ὑπόγραμμον δέδοται· ὥστε πάντων εἰς πέρας, δέον τὸ Σολομόντιον εἰπεῖν λόγιον. „Πολιὰ ἐστὶ φρόνησις ἀνθρώποις, καὶ ἡλικία γήρως βίος ἀκηλίδωτος“. (Σοφ. δ΄.). Καὶ ἀγαπητὴ δὲ, καὶ ἔντιμος, καὶ χάριν πολλὴν ἔχουσα παρὰ τῷ Θεῷ, ὡς δῆλον ἐκ τῶν παρὰ τῇ ἀποκαλύψει εἴκοσι καὶ τεσσάρων πρεσβυτέρων, ὧν οἱ θρόνοι κυκλόθεν ἦσαν τοῦ θείου θρόνου. (Ἀπ. δ΄.).

Μέγαςα οὖν ὁ τοῦ παντὸς ποιητὴς, μεγάλα καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ ἔνδοξα σφόδρα· διόπερ φησὶν, ὅτι ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεὺς, διὰ δὲ τοῦ βασιλέως ὁ ἡγεμὼν, ἅμα δὲ σὺν αὐτοῖς ἅπαν τὸ ὑπήκοον, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένους ἰδὸν αὐτούς· ὅθεν κἀγὼ ὁ ἐλάχιστος εἰς σημεῖον χαρᾶς καὶ σπουδαίας μου εὐφημίας. ἄλλο τι μηδὲν ἄξιον ἔχων, τὸ σύνηθες ἐπιφωνῶ ἐγκώμιον. „Πολυχρόνιον ποιήσοι Κύριος ὁ Θεὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ ὑψηλότατον ἡμῶν Αὐθέντην, Κύριον Κύριον Ἰωάννην Μιχαὴλ Κωνσταντίνου Σούτζου Βοεβόδα, καὶ ἡγεμόνα πάσης Οὐγγροβλαχίας. Κύριε φύλαττε αὐτὸν εἰς πολλὰ ἔτη.

se dă tuturor exemplu de prudenţă. In cât ca conclusiune a tuturor celor ḑise se cuvine să amintim ḑicerea luĭ Solomon: „Bĕtrâneţa este prudenţa ómenilor, şi vrêsta bĕtrâneţeĭ viaţă nepătată“. Şi ĭubire şi cinste şi har mult va avea de la D-ḑeŭ. Dupre cum se vede din Apocalips despre ceĭ douĕ-ḑeci şi patru de presbiterĭ, a căror scaune eraŭ în jurul Tronuluĭ D-ḑeesc.

Mare deci fiind fácĕtorul a tóte, marĭ şi lucrările luĭ şi mărite fórte. De aceea să ḑice, că întru puterile luĭ se veseleşte împĕratul, prin împĕrat Domnul împreună şi cu toţĭ supuşĭ sĕĭ, vĕḑêndu'ĭ încununaţĭ cu mărire şi cinste. De aceea şi eŭ cel maĭ mic, în semn de bucurie şi a serióseĭ mele veseliĭ, alt nimic demn avênd, exclam lauda obicĭnuită: „Mulţĭ anĭ dee Domnul D-ḑeŭ prea piosuluĭ şi prea înălţatuluĭ nostru Domn, Domnul Domn Ión Mihail Constantin Suţu Voevod, şi Egemon a tótă Ungro-Vlahia. Dómne păzeşte'l pre el întru mulţĭ anĭ“. [3]).

www.dacoromanica.ro

VI.

CRONICUL PROTOSINGHELULUI NAUM RÎMNICEANU

DE LA

1768—1810

1768. Ἐπὶ τῆς βασιλίας τοῦ Σουλτὰν Μουσταφὰ υἱοῦ Ἀχμὲτ, καὶ τοῦ Ἀμζᾶ πασσᾶ Βεζίρη ἄνοιξεν ἡ Πόρτα τὸν μετὰ τῶν Ρώσσων πόλεμον: μετὰ τὸν Ἀμζᾶ πασσᾶν ἐχρημάτισε Βεζίρης ὁ Μεχμὲτ πασσᾶς Νισαντζῆς, ὅστις καὶ ἀπεκεφαλίσθη ἐπάνω εἰς τὸν μετὰ τῶν Ρώσσων πόλεμον: μετὰ τὸν Μεχμὲτ πασσᾶν ἐχρημάτισεν ὁ Μολδοβαντζῆς· ἔπειτα ὁ Χαλὶλ πασσᾶς καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Σιλικτὰρ Μεχμὲτ πασσᾶς ὁ Δαναντζῆς.

1768. Γρηγόριος Γκίκας Βοεβόδας, ἀπὸ Δραγουμάνος ἔγεινεν αὐθέντης τῆς Βλαχίας, ἐπὶ τούτου ἄνοιξεν ὁ πόλεμος μεταξὺ Ρωσσίας καὶ Πόρτας.

1769 Νοεμβρίου 6. Ἐμβῆκαν οἱ στουπαΐδες εἰς τὸ Βουκουρέστι μὲ τὸν πολκόβνικον Ἠλίαν Λαποσνιάνου καὶ ἐσύκωσαν τὸν αὐθέντην Γρηγόριον Βοεβόδαν, οἱ δὲ ἄρχοντες ἔφυγον εἰς Βρασόβον.

1770. Μανουὴλ Ρωσσέτος Βοεβόδας, ἀπὸ ποστέλνικος, ἐλθὼν μὲ στρατεύματα τούρκικα, τὸν ἐδίωξαν οἱ Ρῶσσοι καὶ ἔμειναν εἰς τὸν τόπον τῆς Βλαχίας, ὄντες εἰς τὸ κομάντα τοῦ Φερμαρσιὰλ Κόμητος Πέτρου Ῥωμαντζόφ.

1773. Ἐτελεύτησεν ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς καὶ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάνου, Ἀπλοὺλ Χαμίδ.

1774. Ὁ Μουσούνογλος Βεζίρης ὁ χρηματίσας

1768. Pe timpul împărăției Sultanului Mustafa, fiiul lui Alimed și a lui Amza Pașa Vizir, a deschis Pórta resboiu cu Rosia; după Amza Pașa a fost Vizir Mehmed Pașa Nisangis, care a fost și decapitat în timpul resboiului cu Rușii. După Mehmet Pașa a fost Moldovangis. După aceĭa Halil Pașa și după el Silictar Mehmed Pașa Danangiul.

1768. Grigorie Ghica Voevodul, din dragoman s'a făcut Domnitor Valahieĭ, în timpul acestuĭa s'a deschis resboiul între Rusia și Pórta.

1769. Noemvrie 6. Aŭ intrat Stupaiziĭ [1]) în Bucureștĭ cu Polcovnicul Ilie Lăpușnénu și aŭ rîdicat pe Domnitorul Grigore Voevod, ĭar boeriĭ aŭ fugit în Brașov.

1770. Manuel Roset Voevod, din Postelnic, viind cu armatele turcești, pe care l-a alungat Rușiĭ și aŭ stat în pămêntul Valahieĭ, fiind sub comanda feldmareșalului Conte Petru Romianțov.

1773. A murit Sultanul Mustafa și s'a rîdicat la scaun fratele luĭ, Sultanul Abdul Hamid.

1774. Musunoglu Vizirul, numit după Si-

www.dacoromanica.ro

μετὰ τὸν Σιλικτὰρ Μεχμὲτ πασσᾶν Δαναντζῆν πολυορκιθεὶς ἐν Σούμλᾳ, ἐσφάλισε τὴν μετά τῶν Ρώσσων εἰρήνην, μετὰ ἐφεξῆς ἀρτίκουλα.

1774 Ὀκτωβρίου. Ἀλέξανδρος Ἰωάννου Ὑψηλάντης Βοεβόδας ἀπὸ δραγουμάνος τῆς Πόρτας, ἔγεινεν αὐθέντης Βλαχίας, ἐπὶ τοῦ Ἰζὲτ Μεχμὲτ πασσᾶ καὶ αὐθεντήσας χρόνους 7 καὶ μῆνας δύω ἐμαζιλεύθη διὰ τὴν φυγὴν τῶν μπεϊζαδέδων τοῦ Κωνσταντίνου καὶ Δημητράσκου εἰς τὴν Νεμτζίαν.

1782 Ἰανουαρίου 6. Νικόλαος Κωνσταντίνου Καρατζᾶς Βοεβόδας ἀπὸ δραγομάνος τῆς Πόρτας αὐθεντήσας χρόν. 1, μῆνας 5 καὶ ἡμέρας 24.

1783 Ἰουλίου 1. Μιχαὴλ Κωνσταντίνου Σοῦτζος Βοεβόδας, ἀπὸ δραγομάνος τῆς Πόρτας, αὐθεντήσας χρόνους 3, μῆνας 7 καὶ ἡμέρας 24.

1787 Μαρτίου 25. Νικόλαος Πέτρου Μαυρογένης Βοεβόδας, ἀπὸ δραγομάνος τοῦ στόλου, ἐπὶ τοῦ Ἰουσοὺφ πασσᾶ Βεζίρης, ὅστις ἄνοιξε τὸν μετὰ τῶν Ρώσσων πόλεμον ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν, ἐκυρήχθη δὲ ὁ πόλεμος εἰς τὴν Πόλιν τῇ 5 Αὐγούστου 1787, καὶ ἐσφαλίσθη εἰς τοὺς 7 Γουλάδες ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ρωσσικῶς Μινίστρος Μπουλγακόβ. Τῇ δὲ 29 Ἰανουαρίου 1787 ἐκυρήχθη ὁ πόλεμος τῆς Πόρτας καὶ κατὰ τῆς Αὐστρίας. Τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1787 ἐκυρήχθη καὶ ἐν Πετρουπόλει ὁ κατὰ τῆς Πόρτας πόλεμος μὲ τὸ ἑξῆς μανιφέστο. Ὁ Ἰουσοὺφ πασσᾶς Βεζίρης προχωρήσας εἰς Μεχαδίαν διὰ τῆς Ρουσόβας ἔφθασε εἰς Καρὰ-σέμπες, καὶ λαβὼν πολὺν αἰχμαλωσίαν ἐπέστρεψε διὰ τὰ παράπονα τῆς Αὐστρίας ὅτι ἡ προχώρησις αὕτη τοῦ Βεζίρης ἔγεινε συνεργείᾳ τοῦ Φελδμαρσιάλου Ρωμαντζὸφ, ὠργίσθη ἡ Βασίλισσα Αἰκατερίνα τὸν Ρωμαντζὸφ καὶ τὸν ἐπρόσταξε νὰ κάθεται ἀργὸς εἰς τὴν ζίζιαν τῆς Μπογδανίας, τὸ δὲ κομάντα τῶν ρωσσικῶν στρατευμάτων τὸ ἔδωσεν εἰς τὸν Πρίγκιπα Ποτεμκίν. Ἐξωσθεὶς ὁ Ἰουσοὺφ πασσᾶς ἀπὸ τὸ ἀξίωμά του, ἔμεινε σερασκέρης εἰς μερικὸν στράτευμα εἰς Βιδίννι, ἀντ' αὐτοῦ δὲ διωρίσθη Βεζίρης ὁ Τζενεζῆς Χασὰν πασσᾶς, ὅστις συγκροτήσας μπαταλίαν μὲ τὰ Αὐστρορωσσικὰ στρατεύματα εἰς τὸ Τίργουλ Κούκουλουϊ τοῦ Φωξανίου ἐχάθη εἰς τὸν πόλεμον, ὁ δὲ αὐθέντης Μαυρογένης ἐξωρήσας τοὺς τρεῖς Φιλιππέστιδες ἄρχοντας, τῷ 1788 κατὰ τὸν Ἰανουάριον εἰς τὰ μετέωρα καὶ ἄλλους ἄρχοντας εἰς Νικόπολιν, κατὰ τὸν Φεβρουάριον καὶ Μάϊον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἐξ ἐκείνων ἐξώρησεν ἓξ ἄρχοντας εἰς τὴν Ρόδον, τὸν Μπάνον Νικόλαον Μπραγκοβάνον, Βόρνικον Μανολάκην Μπραγκοβάνον, Βόρνικον Γιαννάκην Μουρούζην, Βιστιάρην Γιαννάκην Βακαρέσκον, Λογοθέτην Κωστάκην Γκίκαν καὶ Λογοθέτην Σκαρλάτον Γκίκαν, δι' αἰτίαν ὅτι εὐγῆκαν μὲ Ἄρζι κατὰ τοῦ Μαυρογένου ἐνώπιον τοῦ Βεζίρου Ἰοσοὺφ πασσᾶ, ὅτε κα-

lictar Mehmed Paşa Danangiul, asediat în Şumla, a întărit pacea cu Rosia cu următórele articule [2]).

1774. Octomvrie. Alexandru Ioan Ipsilant Voevod din dragoman al Porţeĭ s'a făcut Domn al Valahieĭ pe timpul luĭ Izet Mehmed Paşa şi domnind 7 anĭ şi douĕ lunĭ s'a mazilit, din causa fugeĭ beizadelilor luĭ Constantin şi Dumitraşcu în ţara Nemţască.

1782. Ianuarie 6. Nicolaĭ Constantin Caragea Voevod, din dragoman al Porţeĭ, domnind un an, cincĭ lunĭ şi 24 ḑile.

1783. Iulie 1. Mihail Constantin Suţu Voevod, din dragoman al Porţeĭ, domnind anĭ 3, lunĭ 8, ḑile 24.

1787 Martie 25. Nicolaĭ Petru Mavrogheni Voevod, din dragoman al marineĭ, pe timpul luĭ Iusuf Paşa Vizir, care a deschis şi resboĭul cu Ruşiĭ în Orient; s'a declarat resboĭul în Constantinopol la 5 August 1787 şi s'a terminat la cele 7 Gulade [3]) în Constantinopol de Bulgacov Ministru Rusesc. Iar la 28 Ianuarie 1787 s'a declarat resboĭul de Pórtă contra Austrieĭ. Iar la 9 Septemvrie 1787 s'a declarat şi în Petersburg resboĭŭ contra Porţeĭ prin următorul manifest [4]). Iusuf Paşa Vizirul înaintând în Mehadia prin Ruşova a ajuns până la Caransebeş şi luând mulţĭ robĭ s'a reintors din causa plângerilor Austrieĭ, că acéstă înaintare a Viziruluĭ s'a făcut cu conlucrarea feldmareşaluluĭ Romianţov; s'a supărat Impĕrătésa Ecaterina pe Romianţov şi ĭ-a ordonat să stea neactiv în ţara Moldavieĭ [5]), ĭar comanda armatelor ruseştĭ s'a dat Principeluĭ Potemchin. Suspendat Iusuf Paşa din demnitate sa a rĕmas Seraschier pe o parte de armată la Vidin, şi în locul luĭ s'a numit Vizir Ţenegi Hasan Paşa, care făcênd bătălie cu armatele austriace la Tîrgul Cuculuĭ la Focşanĭ a murit în rĕsboĭu; ĭar Domnitorul Mavrogheni a surgunit pe ceĭ treĭ boerĭ Filipescĭ, la 1788 în Ianuarie la marginea ţĕreĭ; şi pe alţĭ boerĭ la Nicopol în luna luĭ Fevruarie şi Maĭu a aceluĭaşĭ an, din carĭ a surgunit pe 6 în insula Rodos: pe Banu Nicolaĭ Brancovénul, Vornicul Manolachi Brancovénul, Vornicul Ianache Moruzi, Vistierul Ienache Văcărescu, Logofĕtul Costachi Ghica şi Logofĕtul Scarlat Ghica, din causă că aŭ eşit cu Arz înaintea Viziruluĭ Iusuf Paşa, contra luĭ Mavrogheni, când acela se pogo-

www.dacoromanica.ro

τέβαινεν ἀπὸ Μιχαδίαν εἰς Σούμλαν, ἐκεῖθεν δὲ ὁ Ἰουσοὺφ πασσᾶς διὰ τοῦ Ἰουστζουκίου ἐμβῆκεν εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ ἀνταμωθεὶς μὲ τὸν Μαυρογένην εἰς Βουκουρέστι ἐπέστρεψεν πάλιν εἰς τὴν Τουρκίαν. Χαλασθέντος τοῦ Χασὰν πασσᾶ Τζανετζῆ, ἔγεινε Βεζίρης ὁ Χασὰν πασσᾶς Τζιζάερλης ἀπὸ Καπουδὰν πασσᾶς.

1788 Νοεμβρίου 1. Ἐμβῆκαν τὰ αὐστριακὰ στρατεύματα εἰς Βουκουρέστιον, ὁ δὲ Μαυρογένης ἔφυγεν εἰς Γκίργεβον καὶ Ρουστζούκι, ἐκεῖθεν ἐπέρασεν εἰς Σούμλαν εἰς τὸν Βεζίρην Τζιζάερλην. Ἐκεῖθεν τῇ 23 Δεκεμβρίου ἐπῆγεν εἰς ἀλβανιτοχῶρι τοῦ Τουρνόβου, ὅπου ἐκάθησεν ἕως τὸν Φεβρουάριον μῆνα καὶ ἔπειτα διὰ προσταγῆς τοῦ Βεζίρου Τζιζάερλη ἐπῆγεν εἰς Συστόβι. Εἰς τὸ αὐστριακὸν στράτευμα εἰς τὴν Βλαχίαν ἦτον ὁ Πρίγκιψ Κόμπουρκ Φελμαρσιάλος, εἰς τὰ πολιτικὰ ὁ Μπαρόνος Ἔντζιμπεργ καὶ ὁ Καβαλῖνος εἰς τὰ περατεινὰ 5 Καδιλίκια, εἰς τὰ πολεμικὰ ὁ Κλαίρφετ. Τῷ 1789 ἔτει περὶ τὰ τέλει Φεβρουαρίου ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ Τζιζάερλης, καὶ ἐδιορίσθη Βεζίρης ὁ Χασὰν πασσᾶς ὁ Ροστζουκλῆς, ἐχθρὸς τοῦ Μαυρογένου, ἔχων τὸ ὀρδὶ εἰς τὸ Ρουστζούκι, ὅστις ἀμέσως τὸν ἐδιόρησε νὰ ἀπέλθῃ εἰς Βιδίννι παρὰ τῷ Ἰουσοὺφ πασσᾷ, καὶ νὰ ἐνεργήσουν μαζὶ τὸν κατὰ τὸν Νέμτζην πόλεμον εἰς τὰ περατεινά.

1789 Ἀπριλίου 7. Τελευτήσαντος τοῦ Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶδ ἀπὸ ἀποπλεξίαν ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ὁ ἀνεψιός του Σουλτὰν Σελίμης, υἱὸς τοῦ Σουλτὰν Μουσταφᾶ. Τῷ αὐτῷ ἔτει Ἀπριλίου 15 ὅλοι οἱ ἐξωρισθέντες ἄρχοντες εἰς μετέωρα καὶ Ρόδον συγχωριθέντες ἦλθον εἰς Ἀλβανιτοχῶρι τοὺ Τουρνόβου καὶ σχήματος μεταξύ των γενομένου, οἱ μὲν ἔμειναν εἰς Ἀλβανιτοχῶρι, οἱ δὲ ἀπῆλθον εἰς Ἀνδριανούπολιν.

1789. Περὶ τὸν Μάϊον κατεβάντας τὰ αὐστριακὰ στρατεύματα μὲ τὸν Πρίγκιπα τοῦ Κομπούργ διὰ νὰ κτυπήσουν τὸ Γκίργιωβον ἐνίκηθησαν, ἔχασαν καὶ τὰ μεγάλα τόπια τους καὶ ἄλλα πολεμικὰ σκεύη καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸ Βουκουρέστι μὲ πολλὴν κατεσχύνην τους· ὅθεν ἀμέσως ἔκαμαν ἁρμιστίτζιαν, καὶ ἐσφάλησαν καὶ τὴν εἰρήνην εἰς Συστόβι μὲ τοὺς διορισμένους Μουσαχάσιδες. Ἀπὸ μέρος τῆς Νεμτζίας ὁ Μπαρὸν Ἔρμπερτ, καὶ ὁ Κόμης Φραγκίσκος Ἐστερχάζης-Γαλάντας, ἀπὸ μέρος τῆς Τουρκίας ὁ Ρεΐζ Ἐφέντης, Μπιρὶ Ἀβδουλὰχ Ἐφέντης, ὁ Ὀρδοῦ Καδισῆς Ἰσμὲτ Ἰμπραχὴμ μπέγης, ὁ Ρουζναμετζῆ Δουρὶ Μεχμὲτ Ἐφέντης καὶ ὁ μέγας δραγομάνος Ἀλέξανδρος Μουρούζης. Μεσολαβούντων τῶν πρέσβεων τῆς Ἀγγλίας, Προυσσίας, καὶ Ὁλανδίας, τῷ ἔτει 1790 κατὰ μῆνα Ἰούλιον· τὰ δὲ κεφάλαια τῆς

rea de la Mehadia la Şumla; ĭar de acolo Iusuf Paşa prin Rusciuc întrând în Valahia şi întâlnindu-sĕ cu Mavrogheni la Bucureştĭ s'a întors ĭarăşĭ în Turcia. Perdêndu-se Hasan Paşa Ţanegi s'a făcut Vizir Hasan Paşa Ţzizaerli din Capudan Paşa.

1788 Noemvrie 1. Aŭ întrat armatele Austriace în Bucureştĭ, ĭar Mavrogheni a fugit în Giurgiŭ şi Rusciuc şi de acolo a trecut la Şumla la Vizirul Ţzizaerli. De acolo la 23 Decemvrie s'a dus la satul Albanit din Târnova unde a stat până în luna luĭ Fevruarie şi de acolo prin ordinul Vizirulŭi Ţzizaerli s'a dus în Şistov. La armata Austriacă din Valahia era Feldmareşal Principele Coburg, ĭar în cele politice baronul Eintzinberg şi Cabalin la cele 5 districte mărginaşe, ĭar la cele ale resboĭuluĭ Clerfet. In 1788 pe la finele luĭ Fevruarie a murit Ţzizaerli şi s'a numit Vizir Hasan Paşa de la Rusciuc, inimic luĭ Mavrogheni, avênd urdia la Rusciuc, care îndată a ordonat să se ducă la Vidin la Iusuf Paşa şi să proecteze împreună cu el resbel contra Nemţilor la marginea ţăreĭ.

1789 April 7. Murind Sultanul Abdul Hamid de apoplexie s'a înălţat pe tron nepotul sĕŭ Sultanul Selim, fiul Sultanuluĭ Mustafa. In acestaş an la Aprilie 15, toţĭ boerĭ ceĭ surguniţĭ preste frontieră şi Rodos ertaţĭ, s'aŭ reîntors la satul Albanet al Târnovuluĭ şi făcêndu-se ruptură între cĭ, uniĭ aŭ rĕmas la satul Albanet, ĭar alţiĭ s'aŭ dus la Adrianopol.

1789. Pe la Maĭu pogorîndu-se armatele Austriace cu Principele Coburg, ca să lovéscă Giurgiul, aŭ fost învinse şi aŭ perdut şi tunurile cele marĭ ale lor şi alte muniţiunĭ de resboĭŭ, şi s'aŭ întors la Bucureştĭ cu mare ruşine; de aceĭa îndată aŭ făcut armistiţiŭ şi aŭ întărit şi pacea la Şistov cu Musahasiziĭ orânduiţĭ. Din partea Nemţilor Baronul Herbert şi comitele Francisc Esterhaz-Galand, ĭar din partea Turcieĭ Reis Efendi, Biri Abdulah Efendi, Ordu Cadis Esmed Ibraim Beĭ, Ruznameji Duri Mehmed Efendi şi marele dragoman Alexandru Moruzi. Intervenind consuliĭ Angliei, Prusieĭ şi Olandieĭ în anul 1790 luna luĭ Iulie; ĭar articulile armistiţiuluĭ şi a păceĭ se vĕd dupre cum urmézăᵉ). In acelaşĭ an pe la Iulie,

www.dacoromanica.ro

ἀρμιστίτζιας καὶ τῆς εἰρήνης φαίνονται ἐν τῷ ἐφεξῆς. Τῷ αὐτῷ ἔτει περὶ τὸν Ἰούλιον μετεπέμφθησαν εἰς τὸ Γοστζοῦκι ὅλοι οἱ ἄρχοντες διὰ προσταγῆς τοῦ Βεζίρη καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὀρδὶ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Βόδας Μαυροκορδάτος, ὑποψήφιος ὢν δὲ αὐθέντης τῆς Βλαχίας. Τοῦ αὐτοῦ ἔτους τῷ Αὐγούστῳ μηνὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἀρχόντων ἀπὸ τὸ ὀρδὶ προσεκλήθη καὶ ὁ Μαυρογένης ἀπὸ Βιδίννι νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸ ὀρδί, καὶ ἀφοῦ ἔφθασεν εἰς ἕνα Βολγρικὸν χωρίον λεγόμενον Βέλα, ἀπέστειλεν ὁ Βεζίρης στράτευμα κατ' αὐτοῦ, μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του Τζελεπῆ ἀγᾶν, μὲ τὸν Σουλτάνον Βαρπίτζας καὶ ἄλλους, καὶ τὸν ἀπεκεφάλησαν ἐκεῖ, τὸν ὁποῖον ἔθαψαν οἱ ἄνθρωποί του εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ἐκεῖσε ποταμοῦ, γυμνὸν τὸν ἄθλιον. Τῷ αὐτῷ μηνὶ ἐδιώχθη ἀπὸ τὸ ὀρδὶ ὁ Ἀλέξανδρος Βόδας Μαυροκορδάτος, καὶ ἐφέρθη ὁ Μιχαὴλ Βόδας Σοῦτζος ἀποφασισθεὶς τῆς Βλαχίας, τὸ δὲ ὀρδὶ μετοίκησεν εἰς Σουμλαν.

1791. Περὶ τὸν Μάϊον μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Ἰσμαϊλίου ἀπὸ τοὺς Ρώσσους, ἥτις ἔγινε τῇ 11 Δεκεμβρίου 1790 ἀπεκεφαλίσθη ὁ Βεζίρης Χασὰν πασσᾶς ὁ Ρουστζουκλῆς ἐν Σούμλᾳ, ὁμοίως καὶ ὁ ἀδελφός του Τζελεπῆ ἐφένδης εἰς Σταπαδάγη. Βεζίρης δὲ ἔγινε πάλιν ὁ Ἰουσοὺφ πασσᾶς.

1791 Σεπτεμβρίου 4. Εὐγῆκαν τὰ Αὐστριακὰ στρατεύματα ἀπὸ Βουκουρέστιον μὲ τὸν Φελμαρσιάλην τους Μητρόφσκην καὶ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον του ὁ Μιχαὴλ Βόδας, αὐθεντήσας χρόν. 1, μῆνας 4 καὶ μετετέθη εἰς Μπογδανίαν. Ἐπὶ τούτου πολὺ θανατικὸν ἐθέρισε τοὺς ἀθλίους κατοίκους τῆς Βλαχίας. Ἐσφαλίσθη πρὸς τούτοις ἐπὶ τούτου καὶ ἡ εἰρήνη μεταξὺ Ρωσσίας καὶ ὀθωμανικῆς Πόρτας διὰ τῶν διορισμένων Μουραχάσιδων, ὡς ἐξῆς φαίνεται. Τῷ αὐτῷ ἔτει Φεβρουαρίου 20 ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ Ἰωσὴφ Β'. Βασιλεὺς τῆς Γερμανίας, τὴν δὲ εἰρήνην μετὰ τῆς Πόρτας τὴν ἐσφάλησεν ὁ Πέτρος Λεοπόλδης ἀδελφός του καὶ διάδοχος.

1793 Ἰανουαρίου 3. Ἀλέξανδρος Κωνσταντίνου Μουρούζης Βοεβόδας μετατεθεὶς ἀπὸ Μπογδανίαν, ἐκύρωσε τὸ θανατικὸν καὶ ἔκαμε πολὺν ἀφανισμὸν, ὁμοίως καὶ πεῖνα ἀρκετὴ, ὥστε πολλοὶ ἄνθρωποι ἀπέθανον καὶ μάλιστα εἰς τὰ μέρη τῆς Κραϊώβας. Ἐπὶ τούτου ἀπεκεφαλίσθη ὁ ἄθλιος Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουΐγκης ΙΣΤ', Ἰανουαρίου 21 περὶ τὴν δεκάτην ὥραν παρὰ τῶν καταράτων Φραντζέζων ζορμπάδων. Ἐπὶ τούτου ἐγένετο καὶ εἰς τὴν Λεχίαν οἱ πόλεμοι τοῦ περιφήμου Ζόρπα Κοτζιούκου, πολεμήσαντος πρῶτον μετὰ τῶν Προυσσιάνων, ἔπιτα μὲ τῶν Γερμανῶν, τελευταῖον καταπολεμηθεὶς ἀπὸ τοὺς Ρώσσους, ἐπιάσθη ζωντανὸς καὶ ἐφέρθη αἰχμάλωτος εἰς Πετρούπολιν, ὅπου καθή-

s'aŭ trimes la Rusciuc toți boerii, din ordinul Vizirului și după treĭ ḑile a venit la ordiĭ și Alexandru Vodă Mavrocordat, fiind candidat de Domnie la Valahia. In acelaș an la August, după întórcerea boerilor de la ordiĭ, chemat fiind și Mavrogheni din Vidin să vină la ordie, și după ce a sosit la un sat bulgăresc numit Bela a trimis Vizirul armate în contra luĭ împreună cu fratele sĕŭ Celebi Aga, cu Sultanul Barbița și alțiĭ și l-aŭ taĭat acolo pe care apoĭ l-aŭ îngropat ómeniĭ luĭ în malul rîuluĭ de acolo, gol nenorocitul. In aceĭașĭ lună a fost alungat de la ordiĭ Alexandru Vodă Mavrocordat și s'a adus Mihail Vodă Suțu, hotărît fiind Domn al Valahieĭ, ĭar ordia s'a strĕmutat la Șumla.

1791 luna luĭ Maĭu. După luarea Ismailuluĭ de Rușĭ, care s'a întêmplat la 11 Dechemvrie 1790, s'a decapitat Vizirul Hasan Pașa de Rusciuc în Șumla, de aseminea și fratele sĕŭ Celebi Efendi la Stapadaghi. Și s'a făcut ĭarășĭ Iusuf Pașa Vizir.

1791 Septemvrie 4. Aŭ eșit armatele austriace din Bucureștĭ cu feldmarșalul lor Metrovschi și s'a suit în tronul sĕŭ Mihail Vodă, domnind un an și 4 luni și s'a strĕmutat în Moldova. In timpul acestuĭa mare mortalitate a secerat pe nenorociții locuitorĭ aĭ Valahieĭ. Pe lângă acestea s'a încheiat în timpul sĕŭ și pacea între Rusia și Pórta Otomană prin Murahasiziĭ numiți, dupre cum se vede[7]). In acest an la Fevruarie 20 a murit Iosif al II Impĕratul Germanieĭ, ĭar pacea cu Pórta o a întărit Petru Leopold, fratele și succesorul luĭ.

1793 Ianuarie 3. Alexandru Constantin Voevod, strĕmutat din Moldova, a predominat mortalitatea și a fost mare afanisire de asemenea și fómete îndeajuns, în cât mulțĭ ómenĭ aŭ murit și maĭ ales în părțile Craĭoveĭ. In timpul acestuĭa s'a decapitat nenorocitul Rege al Franțieĭ Ludovic al XVI-lea la Ianuarie 21, pe la óra 10, de blestemații Franțujĭ revoltați[8]). Pe timpul acestuĭa s'a întêmplat și în Polonia resbóele vestituluĭ Zorpa Cociusco, bătêndu-se maĭ întâĭu cu Prușiĭ, apoĭ cu Germaniĭ și în fine învins de Rușĭ a fost prins viŭ și dus sclav în Petersburg, unde stând timp

www.dacoromanica.ro

σας καιρὸν ἱκανὸν, ἔλαβεν ἄδειαν νὰ ἀναχωρίσῃ ὅπου θέλει, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Φράντζαν, τὸ δὲ Βασίλειον τῆς Πολονίας ἐμοιράσθη ἀπὸ τὰς τρεῖς γειτνιαζούσας Δυνάμεις Ρωσσίαν, Γερμανίαν καὶ Προυσσίαν.

1796. Ἀλέξανδρος Ἰωάννου Ὑψηλάντης Βοεβόδας ὁ γέρων, β'. φορὰν, ἐπὶ τούτου ἔτι μᾶλλον ἐπετείνετο εἰς αὔξησιν τὸ πῦρ τοῦ πολέμου εἰς τὴν Φράντζαν. Ἔσωθεν μὲν μεταξὺ ροϊαλίστων καὶ λιμπερτέζων, ἔξωθεν δὲ μὲ τοὺς Ἐγγλέζους, Γερμανοὺς, Προυσσιάνους, Ἱσπανοὺς καὶ ἄλλους. Ἐπὶ τούτου ἤρξατο καὶ ὁ Παζβάντογλους Ὀσμὰ ἀγᾶς νὰ ἐνοχλῇ τὸν τόπον διαφόρως, ἐπειδὴ καὶ διὰ προσταγῆς του ἦλθεν ὁ Καρα Μουσταφᾶς μὲ 150 ἀτλῆδες διὰ νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ πάρῃ ἀπὸ τὸ Βακαρέστι τὰσυντούκια τοῦ Χατζῆ Μεμὶς ἀγᾶ Νικο (τὸν ὁποῖον εἶχε πάρῃ αἰχμάλωτον ὁ Παζβάντογλους καὶ τὸν ἀπεκεφάλισεν), ὁ δὲ αὐθέντης Ὑψηλάντης ἐδικαιώθη μὲ τὸ ἀποδεικτικὸν ἰδιόχειρον τοῦ Μεμὶς ἀγᾶ, δηλωτικὸν ὅτι ἦτον μὲν τὰ συντούκια εἰς τὸ Βακαρέστι, ἔστειλεν ὅμως ὁ Μεμὶς ἀγᾶς ἔτι ζῶν καὶ τὰ ἐσύκωσε.

1797. Κωνσταντῖνος Γεωργίου Χαντζερῆς Βοεβόδας, ἀπὸ δραγομάνος τοῦ στόλου, προστασίᾳ καὶ ὑπερασπίσει τοῦ ἀγᾶ τοῦ Χουσεὶν πασσᾶ, Καπουδὰν πασσᾶ· ἀντ' αὐτοῦ δὲ δραγομάνος τοῦ στόλου ἔγινεν ὁ Ἀλέξανδρος Νικολάου Σοῦτσος. Ἐπὶ τούτου ἡ Πόρτα ἐσύκωσε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ ἀποστάτου Ὀσμὰν ἀγᾶ Παζβάντογλου διορήσασα τὸν Καπουδὰν πασσᾶν κατ' αὐτοῦ μὲ μεγάλας δυνάμεις, ὅστις ἀπελθὼν εἰς Βιδίννι καὶ συγκροτήσας πολεμον καὶ ἀπὸ μέρος τῆς Τουρκίας καὶ ἀπὸ μέρος τῆς Βλαχίας δὲν κατόρθωσε τίποτες, ἀλλὰ χάνωντας ὅλην τὴν ἀποσκευήν του, πλῆθος στράτευμ καὶ τὴν ἀρτιλερίαν, ἐγύρησε μετ' αἰσχύνης εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἐκεῖθεν ἐπῆγεν εἰς τὸ Ρουστζοῦκι. Ὁ αὐθέντης Χαντζερῆς κάμνωντας ἓν κίνημα ἀστόχαστον διὰ τὰ τέλη του μὲ γράμματά του εἰς τὸ Δεβλέτι, κατηγορητικὰ κατὰ τοῦ Καπουδὰν πασσᾶν καὶ ἰδιόχειρα τοῦ ἀνεψιοῦ του Γεωργάκη Λαπάτη Καϊμακάμης τῆς Κραγιώβας μὲ τὰ ὁποῖα ἀπεδείκνυε ὅτι ἐξ αἰτίας τοῦ Καπουδὰν πασσᾶ, διὰ τὰ λάθη του, δὲν ἐπάρθη τὸ Βιδίννι, ἐφωράθη, ἔπεσαν τὰ γράμματα εἰς χεῖρας τοῦ Καπουδὰν πασσᾶ σταλέντα, ὡς λέγουσι, παρὰ τοῦ ἰδίου Βασιλέως, ὅθεν τῇ 8 Φεβρουαρίου 1799 ἐμαζιλεύθη ὁ Χαντζερῆς, καὶ τῇ 18 τοῦ αὐτοῦ ἀπεκεφαλίσθη ἐν τῇ αὐθεντικῇ κούρτῃ παρὰ τοῦ ἀπεσταλμένου βασιλικοῦ μουμπασίρη Πεσκερτζῆ καὶ τοῦ Ἀράπη. Τὰ πράγματά του ἐπωλήθησαν ὅλα εἰς τὸ Σουλτὰν-μεζάτι, καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὸ βασιλικὸν μέρι, καὶ ὅσοι εἶχον νὰ λάβουν μὲ σοῦλφι μόλις ἐπῆραν τὰ μισὰ, τὸν Ἄγαν Λαπάτην Καϊ-

îndeajuns i s'a dat voe să se ducă unde va voi și s'a dus în Franța, iar regatul Poloniei s'a împărțit între cele trei puteri megieșite Rusia, Austria și Prusia [9]).

1796. Alexandru Ioan Ipsilant Voevod a doua oră. Pe timpul acestuia încă mai mult s'aŭ întins în răspândire focul răsboiului în Franța. In lăuntru între regaliști și liberali, în afară cu Englejii, Germanii, Prusiacii, Ispaniolii și alții. Pe timpul acestuia a început și Pasvantoglu Osman Aga să neliniștéscă țara în deosebite chipuri, fiindcă și din causa ordinilor luĭ a venit Cara Mustafa cu 150 luptători, ca să céră și să ieie de la Văcărești lăcile luĭ Hagi Mimis Aga Nico (pe care-l luară sclav Pasvantoglu și-l decapitară), iar Domnitorul Ipsilant s'a justificat cu adeverința autografă a luĭ Mimis Aga doveditóre, că a fost lăcile luĭ la Văcărești, dar a trimes Mimis Aga, pe când încă trăia și le-a luat.

1797. Constantin Gheorghe Hangerli Voevod, din dragoman de marină, cu protecțiunea și sprijinul luĭ Aga Husein Pașa, Capudan Pașa; iar în locul luĭ s'a făcut dragoman la marină Alexandru Niculaĭ Suțu. Pe timpul acestuia Pórta a rîdicat resboiŭ asupra revoltatuluĭ Osman Aga Pasvantoglu, numind pe Capudan Pașa cu marĭ puterĭ contra luĭ, care viind la Vidin și încingênd răsboiŭ și din partea Turcieĭ și din partea Valahieĭ n'a reușit în nimica, ci a perdut tótă muniția sa, mulțime de armată și artilerie și s'a reîntors cu rușine la București și de aicea s'a dus la Rusciuc. Domnitorul Hangerli, făcênd o mișcare nesocotită, pentru imposite luĭ, cu scrisorĭ la Devlet, catigorisitóre asupra luĭ Capudan Pașa, în care eraŭ și autografe de ale nepotuluĭ sĕŭ Iordache Lapati, Caĭmacamul Craioveĭ, în care se arĕta, că din causa luĭ Capudan Pașa și a greșalelor sale nu s'a luat Vidinul; prin spionĭ a căḑut acele scrisorĭ în mâna luĭ Capudan Pașa, care ḑicea, că i s'a trimes de însuși împĕratul, de acea la 8 Fevruarie 1799 s'a mazilit Hangerli, iar la 18 a aceliași lunĭ s'a decapitat în curtea domnéscă de cătră trimesul bumbașul împĕrătesc Pescherzi și de cătră Arap. Lucrurile luĭ s'aŭ vîndut tóte la Sultan-mezat și s'aŭ pus la partea împĕrătéscă și câțĭ aveaŭ să ieie cu adeverință abea aŭ luat pe jumĕtate, pe

www.dacoromanica.ro

μακάμην τῆς Κραγιώβας τὸν ἐσύκωσεν ὁ Καπουδὰν πασσᾶς μὲ ξεχωριστὸν μουμπασίρην καὶ φέροντάς τον εἰς τὸ Ρουσζούκι ἀπὸ ἐκεῖ τὸν ἐπῆρε μαζί του εἰς τὴν Πόλιν, ὅπου καὶ τὸν ἐσκότωσε. Τὸν δὲ Παζβάντογλον, διὰ νὰ τὸν ἡσυχάσῃ ἡ Βασιλεία, τὸν ἔκαμε Γιουτζτουϊλοῦ πασσᾶν Βιδην Μουχαφιζῆ, καὶ οὕτως ἡσύχασαν ὀλίγον τὰ πράγματα, αὐτὸς ὁ Χαντζερῆς εὔγαλε τὸ βακαρίτον εἰς τοὺς 1797 Δεκεμβρίου 6.

1798 Ἰουλίου. Ἐπὶ τοῦ Ἰζὲτ Μεχμὲτ πασσᾶ Βεζίρη, ἀπατήσας ὁ Μπονπάρτε τοὺς Τούρκους, καὶ διαπεράσας μὲ τὸν στόλον του τὸ Ἀρχιπέλαγος, ἔκαμε διζπάρκω εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν καταπολεμήσας αὐτήν. Ἐκεῖθεν στέλλοντας τὸ ἐξῆς μανιφέστον πρὸς τοὺς κατοικους τοῦ Καίρου, ὥρμησε κατα τῆς Αἰγύπτου, καὶ μὲ διαφόρους πολέμους τὴν ὑπέταζε.

1798 Σεπτεμβρίου 10. Ἐκήρυξεν ἡ Πόρτα τὸν κατὰ τῶν Φραντζέζων πόλεμον μὲ τὸ ἐφεξῆς μανιφέστο, καὶ μὲ πατριαρχικὸν γράμμα πρὸς τοὺς Ραγιάδες, κατοίκους τῶν Κορυφῶν καὶ λοιπῶν νήσων.

1799 Φεβρουαρίου 8. Μετὰ τὸν Κωνσταντῖνον Βοεβόδας Χαντζερῆς ἔγινεν αὐθέντης Βλαχίας ὁ Ἀλέξανδρος Βοεβόδας Μουρούζης, αὐθεντεύσας χρόνους δύο, μῆνας..... Ἐπὶ τούτου αὔξησαν πάλιν τὰ Βιδινικὰ κακὰ, ἐπατήθη ἡ ἀθλία Κραγιώβα ἀπὸ στράτευμα τοῦ Ὀσμᾶν πασσᾶ Παζβάντογλου διὰ τοῦ Καρᾶ Μουσταφᾶ ἐπὶ τῆς Καϊμακαμίας τοῦ Νικολάκη, ἔφυγον οἱ ἐκεῖ ἄρχοντες, καὶ πολεμήσαντες οἱ βασιλικοὶ ἀνακατωμένοι μὲ καζάκους ζαποροζάνους διὰ τοῦ Ἰμπραὶλ Ναζιρῆ μὲ τοὺς Παζβαντογλῆδες κατέκαυσε τὸ παζάρι τῆς Κραγιώβας καὶ τὰ περισσότερα ἀρχοντικὰ ὀσπήτια.

1801 Μαρτίου 24 Θανατωθέντος τοῦ Βασιλέως Ρωσσίας Παύλου Πέτροβιτζ ὑπὸ τῶν αὐλικῶν του, ὡς ὁμόφρονος μὲ τοὺς Φραντζέζους συνεργείᾳ Ἐγγλέζων, διεδέχθη τὸν ρωσσικὸν θρόνον ὁ υἱὸς Ἀλέξανδρος Παὺλοβιτζης. Οὗτος ἐσφάλισε τὴν μετὰ τῶν Γάλλων εἰρήνην μὲ τὰ ἐφεξῆς ἄρθρα.

1801 Νοεμβρίου. Μετὰ τὸν αὐθέντην Μουρούζην, ἔλαβε τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας ὁ αὐθέντης Μιχαὴλ Βοδας Σοῦτζος. Ἐπὶ τούτου ὥρμησαν εἰς τὰ πέντε καδηλίκια τὰ Βιδινικὰ στρατεύματα μὲ δύο κορυφαίους ἀπὸ δύο δρόμους, ὁ μὲν Κουσάνιζαλης ἀπὸ Καλαφάτι κατ' εὐθείαν εἰς Καράκαλον, ἀφήσας τὸν Ἰμπραὶλ Ναζιρῆν μὲ τὸ ὀρδί του ὀπίσω. Ὁ δὲ Μανὰφ Ἰμπραχίμης κτυπήσας τὸ πανηγῦρι Κλιανόβι εἰς Μεχεδίντζι καὶ πέρνων σκλάβον τὸν Σερδάρην Δίνκα Μπιμπέσκον μὲ τὴν ἀρχόντισάν του, ἐπέρασεν ἀπὸ Τίργου Ζίουλουϊ, καὶ ἀπὸ ταῖς μεγά-

Aga Lapati, Caimacamul Craioveĭ l-a rîdicat Capudan Paşa cu bumbaşir deosebit şi ducêndu-l la Rusciuc de acolo l-a luat cu el la Constantinopol, unde l-a şi ucis. Iar pe Pasvantoglu, pentru ca să-l liniştéscă l-a făcut împĕrăţia Muhafizi Gĭustuil Paşa de Vidin şi ast-felĭu s'a liniştit tot lucru, acest Hangerli a scos văcăritul la 1797 Decemvrie 6.

1797 Iulie. Pe timpul luĭ Izet Mehmed Paşa Vizir înşelând Bonaparte pe Turcĭ şi percurgênd cu stolul Arhipelagul a debarcat în Alexandria, bătênd'o. De acolo, trimiţênd manifestul sĕŭ cătră locuitorĭi din Cair, a năvălit în Egipet şi l-a supus prin diferite resbóe.

1798 Septemvrie 10. A declarat Pórta resboĭu contra Franţujilor, prin manifestul următor şi cu scrisóre patriarhală cătră raĭale, locuitorĭ din Corifon şi din alte insule.

1799 Fevruarie 8. După Constantin Voevod Hangerli s'a făcut Domnitor Valahieĭ Alexandru Voevod Moruzi, domnind anĭ 2 şi lunĭ.... Pe timpul acestuĭa aŭ sporit ĭarăşĭ rĕlele la Vidin, s'a călcat nenorocita Craĭova de armatele luĭ Osman Paşa Pasvantoglu, prin Cara Mustafa, pe timpul căĭmăcămieĭ luĭ Niculache; aŭ fugit boerĭi de acolo şi luptându-se armatele împĕrăteştĭ amestecate cu cazacĭ zaporojenĭ prin Ibrail Nazir cu a luĭ Pasvantoglu aŭ ars péţa Craĭoveĭ şi casele cele maĭ însemnate ale boerilor [10]).

1801 Martie 24. Ucidêndu-se împĕratul Rosieĭ Pavlu Petrovicĭ de cătră ómenĭi curţiĭ. pentru că ar fi de consens cu Franţujiĭ, prin conlucrarea Englejilor, a luat tronul Rusesc fiul sĕŭ Alexandru Pavlovicĭ. Acesta a întărit pacea cu Francejiĭ sub condiţiile următóre [11]).

1801 Noemvrie. După Domnitorul Moruzi a luat Domnia Valahieĭ Domnitorul Mihail Vodă Suţu. Pe timpul acestuĭa aŭ năvălit în cele 5 districte de la Vidin armate cu doĭ căpitanĭ, pe douĕ drumurĭ, pe unul Cusanizal de la Calafat, venind deadreptul la Caracal, lăsând pe Ibrail Nazir cu urdia luĭ în urmă. Iar Mustafa Ibraim lovind ĭarmarocul Clianoveĭ la Mehedinţi şi luând sclav pe Sĕrdarul Dincă Bibescu cu soţia sa, a trecut de la Têrgul Jiuluĭ şi Ocnele marĭ a

www.dacoromanica.ro

λαις Ὄκνοις τῆς Βούλτζας, καὶ ἦλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ Καράκαλον ἐπαπειλῶν νὰ περάσῃ τὸν ποταμὸν Ὄλτον, καὶ νὰ ὁρμήσῃ εἰς τὸ Βουκουρέστι, πολλὰ κακὰ ποιήσας καθ' ὁδόν, ὅθεν ἀπέρασε, καὶ πολλοὺς τῶν λακοϊτόρων φονεύσας καὶ πολλοὺς ἀκροτηριάσας.

1802 Μαΐου 19 Δευτέρα. Ὁ Μιχαὴλ Βόδας προσποιηθεὶς φόβον διὰ τὴν τοῦ Μανάβη καὶ Κιρτζαλήδων ἐπαπειλουμένην ἔφοδον κατὰ Βουκουρεστίου, ἔφυγεν εἰς Βρασσόβιν μὲ ὅλου τοὺς Ἀχιερεῖς καὶ ἄρχοντας, ἔσπασε πρὸς τούτοις ὄχι μόνον ἡ πολιτεία τοῦ Βουκουρεστίου, ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ τζάρα, καὶ ἔφυγον ἄλλοι εἰς Νεμτζίαν, καὶ ἄλλοι εἰς τὰ βουνά. Ὁ δὲ Μπανος Νικόλας Μπραγκοβάνος μὲ τὴν φαμέλιαν του, μὲ τὸν Ἀπδῆ ἐφένδη Διβὰν ἐφενδισῆ καὶ μὲ μερικοὺς τῶν ἀρχόντων ἔφυγον εἰς Φωξάνι, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέστρεψαν πάλιν εἰς τὸ Βουκουρέστι τῇ 3 Ἰουνίου, ὅπου εὗρε τὸν Χασὰν πασσᾶν καὶ Ἰσμαὴλ ἀγᾶν Τρεστενικλῆν μὲ τούρκικα στρατεύματα ἐλθόντας εἰς ἀποδίωξιν τῶν Κιρτζαλήδων καὶ φύλαξιν τοῦ τόπου.

1802 Ἰουνίου 29. Ἦλθεν ἀπὸ Μπογδανίαν εἰς Βουκουρέστι ὁ αὐθέντης Ἀλέξανδρος Νικολάου Σοῦτζος Βοεβόδας, διορισθεὶς παρὰ τῆς Βασιλείας αὐθέντης τῶν δύω Πριγκιπάτων, Βλαχίας καὶ Μπογδανίας.

1802 Αὐγούστου. Ἐμαζιλεύθη ὁ αὐθέντης Ἀλέξανδρος Βοεβόδας Σοῦτζος, οἱ ἐν Βρασσοβῷ φύγοντες ἄρχοντες μὲ Ἀρτζι-μαγζάρι τους πρὸς τὴν Πόρταν διὰ τοῦ ἐλθεῖσε ρωσσικοῦ Ἐλτζῆ Ταμάρα ἐπιμονῇ τῆς Ρωσσίας κατώρθωσαν τὸν Κωνσταντῖνον Ἀλεξάνδρου Ὑψηλόντην Βοεβόδα αὐθέντης τῆς Βλαχίας ἐπὶ ἑπταετίᾳ, καὶ μετὰ μικρὸν ἐδιορίσθη διὰ τοῦ αὐτοῦ ρωσσικοῦ πρέσβεως καὶ ὁ Μουρούζης αὐθέντης τῆς Μπογδανίας πάλιν ἐπὶ ἑπταετίᾳ. Ὁ αὐθέντης Ὑψηλάντης ἔφερεν ἐνταῦθα καὶ τὸ ἐφεξῆς Βασιλικὸν Χατισερίφι, περιέχον δεσμοὺς τινὰς διὰ τὸν τόπον, ὁποῦ ἐζήτησεν ἡ Ρωσσία. Οὗτος ὁ αὐθέντης καθὼς ἐπάτησε τὰ χώματα τῆς Βλαχίας Ὀκτωβρίου 14, περὶ ὥραν 6 ιῆς ἡμέρας, φθάσας ἕως τὸ Ραδοβάνο, μοῦλκι τοῦ ἄρχοντος Μπάνου Σκαρλάτου Γκίκα, συνέβη ὁ φοβερὸς ἐκεῖνος σεισμὸς, ὁποῦ κατεκάησεν εἰς Βουκουρέστι καὶ ἔξω κάμποσα κτήρια. Ἀφ' οὗ ἦλθεν εἰς τὴν αὐθεντικὴν κούρτην ἄρχισε νὰ ἐσφαλίζεται μέσα κάμνωντας μεζγάλια τρηγύρω εἰς τὸ δουβάρι τῆς περιοχῆς τῆς κούρτης, καὶ τοπικὸν στράτευμα ἐντοπίων πάνδουριδων. Αὐτὸς ἔφερε καὶ φηρμάνι Βασιλικὸν, καὶ ἀνέτρεψε μὲ αὐτὸ ὅλα τὰ ὀφίκια καὶ τὰς βούλλας τῶν δύω αὐθέντων, Σούτζιδων, Μιχαὴλ Βόδα, καὶ Ἀλεξάνδρου Βόδα. Τῷ 2 ἔτει τῆς ἡγεμονίας του κατεβάρυνε τὴν τζάVâlceĭ și a venit și acesta la Caracal. Amenințând să trécă rîul Olt și să năvăléscă spre Bucureștĭ; făcênd multe rĕle pe dramul pe unde a trecut, ucigând și pe mulțĭ dintre locuitorĭ și pe unii cĭuntindu-ĭ.

1802 Maĭŭ 19, Lunì. Mihail Vodă prefăcêndu-se, că se teme de năvălirea asupra Bucureștilor de către Manavi și Chirzaliziĭ, [17]) a fugit la Brașov cu toțĭ Arhiereiĭ și boeriĭ; aŭ sfărâmat pe lângă acestea nu numaĭ orașul Bucureștĭ, dar și tótă țara și aŭ fugit uniĭ în țara Nemțască și alțiĭ la munțĭ. Iar Banul Nicolaĭ Brancovénul cu familia sa, cu Abdi Efendi, Divan Efendisi și cu uniĭ din boerĭ aŭ fugit la Focșanĭ; de acolo s'a întors ĭarășĭ la Bucureștĭ la 3 Iulie unde a găsit pe Hasan Pașa și Ismail Aga Trestenicli cu armate turcești, venind de a alunga pe Chirzaliziĭ și a păzi locul.

1802 Iunie 29. A venit din Moldova la Bucureștĭ Domnitor Alexandru Nicolaĭ Suțu Voevod, numit de împĕrăție Domnitor peste amândouĕ Principatele, a Valahieĭ și a Moldavieĭ.

1802 August. S'a mazilit Domnitorul Alexandru Voevod Suțu. Boeriĭ fugițĭ în Brașov cu Arz-magzar către Pórtă prin Consulul de acolo rusesc Tamara prin stăruința Rusieĭ aŭ reușit a numi pe Constantin Alexandru Ipsilant Voevod, Domn Valahieĭ pe 7 anĭ și după puțin s'a rânduit prin acelașĭ Consul rusesc și Moruzi Domn în Moldova, ĭarășĭ pe 7 anĭ. Domnitorul Ipsilante a adus aicea și următorul Hatișerif împĕrătesc cuprinzênd și unele prerogative pentru țară, ce le-a cerut Rusia. Acest Domnitor îndată ce a păsit pe pămêntul Valahieĭ, la Octomvrie 14, pe la órele 6 din ḑi, sosind până la moșia Radovanu, a boeruluĭ Banu Scarlat Ghica, s'a întêmplat acel înfricoșat cutremur de pământ, ce a dărâmat în Bucureștĭ și afară îndeajunse zidirĭ. După ce a ajuns la curtea domnéscă a început să se asigure în lăuntru făcênd zidirĭ împrejur la duvarĭ[18]) în împrejurimea curțeĭ și cu armată locală din panduriĭ locali. Acesta a adus și firman împĕrătesc și a schimbat cu acesta tóte oficiele și hrisóvele celor 2 Domnĭ Suțeștĭ, Mihail Vodă și Alexandru Vodă. In al doilea an al Dom-

www.dacoromanica.ro

ραν μὲ δεσήματα διπλᾶ χιζμέτια βιναρίτζου, διζμαρίτου, καὶ ὀγιαρίτου, ἐπιθεὶς αὐτὸ τὸ δόσιμον τῶν χιζμετίων καὶ ἐπάνω εἰς τὰς ἐπαρχίας, μοναστήρια, καὶ ἄρχοντας ὅλους (πλὴν μονὸν ὄχι διπλοῦν), ἐπὶ προφάσει ὅτι ὁ τόπος χρεωστεῖ ἓξ χιλιάδε πουγγεῖα διὰ τὰ προλαβόντα δεινά, ἐσύναξε καὶ ὅλας τὰς ραμασίτζας τοῦ Μιχαὴλ Βόδα καὶ Ἀλεξάνδρου Βόδα Σούτζου. Τῷ αὐτῷ ἔτει συνέβη ὁ μέγας ἐμπρεσμὸς τῇ 1 Αὐγούστου τὸ δειλινόν, ὅς τις κατετέφρωσε τήν τε παλαιὰν κούρτην καὶ ὅλον τὸ παζάρι, καὶ πολλὰ μέρη τῶν μαχαλάδων. (Τῷ αὐτῷ ἔτει 1804 Ἰανουαρίου 19 ἀπέτισε τὸ κοινὸν χρέος καὶ ὁ μακαρίτης ἄρχων Μπάνος Νικόλαος Μπραγκοβάνος). Τῷ 3 ἔτει συνέβησαν δύο πλημμῦρας τῆς Διμποβίτζας ὁποῦ ἔκαμαν πολλὴν ζημίαν κατακλύσασαι ὅλην τὴν λούνκαν τῆς Διμποβίτζας, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ὀσπήτια. Τούτου συνεχὲς ἡ μετὰ τῶν Σίρμπων κορεσπονδέντζα διὰ τοῦ Μανολάκη Κλοτζιάρη, καὶ Καμινάρη Γιάνκου, ἀνθρώπου του. Ἄπειρον ζαχιρὲν ἐσύκωσεν ἀπὸ τὸν τόπον καὶ ζῶα, καὶ ἐκατζίρδεσεν εἰς Νεμτζίαν διὰ τοῦ Ποστελνίκου Γρηγορίου Καλλιάρχη. Ἐπὶ τούτου καὶ τὸ φοβερὸν ἀσεζεμοῦντο τῆς τζάρας, ὅπερ ἠφάνισε τοὺς ἀθλίους πτωχοὺς ἐγκατοίκους, καὶ ἐγέμησε τὰ πουγγεῖα τῶν ἀνθρώπων τους, καὶ κατ' ἐξοχὴν τοῦ Μπάνου Γεωργίου Μαυροκορδάτου καὶ Βιστιάρη Φιλιππέσκου. Τῷ 4 ἔτει ἔφυγεν εἰς Ρωσσίαν, καὶ ἄρχησαν τὰ περισσότερα κακὰ καὶ δυστυχίας εἰς τὴν Βλαχίαν, ὡς ἐφεξῆς ρηθήσεται.

1804. Διὰ συνεργείας καὶ πολλῶν χρημάτων τῆς Ἐγγλητέρας ἔγινε κρυφὴ συμμαχία τῶν Ρώσσων, Νέμτζων, Προυσσιάνων, Σαξόνων, Σβέτζων καὶ Ἐγγλέζων κατὰ τῆς Φράντζας νὰ ὁρμήσωσιν ὅλοι καὶ νὰ τὴν κτυπήσωσι παρακινουντες ἢ καὶ βιάζοντες καὶ τὸν Τούρκον εἰς αὐτὸ τοῦτο νὰ τὸν ἔχουν εἰς τὴν συμμαχίαν των ὁποῦ νὰ σφαλήσῃ καὶ αὐτὸς ὅλους τοὺς λιμένας τοῦ εἰς τὰ Φραντζέζικα καράβια. Τοῦτο κατώρθωσεν ἡ Ἐγγλετέρα μὲ τὰς γνινέας της καὶ μὲ τὰς ὑποσχέσεις καθε βοηθείας, φοβουμένη τὸ διζπάρκο ὁποῦ ἡτοιμάθετο ὁ Μποναπάρτε νὰ κάμῃ εἰς τὴν Ἰρλανδίαν, ἀφ' οὗ πρότερον μεταχειρίσθη καθε δολιότητα καὶ ἐπιβουλὰς διὰ πολλῶν Φραντζέζων, ὡς καὶ διὰ τοῦ Πισιεγροῦ, (μὲ τὸν ὁποῖον ἐνοχοποιήθη καὶ ὁ περίφημος Μορὼ, καὶ ἐξωρίσθη εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ) δὲν ἐτελεσφόρησε. Μαθὼν ὁ Μποναπάρτε αὐτὴν τὴν νέαν συμμαχίαν, καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἐγγλέζοι ἐπρόλαβαν μὲ ναυμαχίας καὶ ἐχάλασαν τὸν γαλλικὸν στόλον (ὅτε ἐσκοτώθη καὶ ὁ περίφημος Νεέλσον ἀδμιράλιος τῆς Ἐγγλιτέρας) καὶ ἐσφάλησαν ὅλους τοὺς λιμένας τῆς Φράντζας, ἡτοιμάσθη ὁ Μποναμπάρτε εἰς ἐκ-

nicĭ sale a îngreuét ţara cu dări, cu îndoite hismete[14]), vinărit, dejmărit şi oerit. Punênd acéstă dare a hismetelor şi asupra Eparhielor, Monastirelor şi tuturor boerilor (nu însă duplu), sub pretext că ţara datoreşte 6,000 pungĭ din împrejurările nenorocite trecute; a strîns şi tóte rĕmăşiţele luĭ Mihaĭ Vodă şi Alexandru Vodă Suţu. In acestaşĭ an s'a întêmplat focul cel mare la 1 August în revărsatul ţilei, care a prefăcut în cenuşă şi vechea curte şi tótă pĭaţa şi multe părţĭ din mahalale. In acestaşĭ an 1804 Ianuarie 19 ş'a plătit datoria comună şi fericitul boer Banul Nicolaĭ Brâncovénul. In al treilea an s'a întêmplat 2 inundări a Dâmboviţeĭ, care a făcut multă perdere, nimicind tótă lunca Dâmboviţeĭ şi casele din ea. Pe timpul sĕŭ era o continuă corespundenţă cu Sêrbiĭ prin Manolache Cluceru şi Căminarul Iancu, omul sĕŭ. A rîdicat zaharale nesfêrşite de multe animale din ţară şi de oĭ, în ţara Nemţéscă, prin Postelnicul Grigore Caliarh. Pe timpul luĭ s'a făcut şi înfricoşatul aşeḑĕmênt al ţăreĭ, care a stîns pe nenorociţiĭ sĕrmanĭ locuitorĭ şi a umplut pungile ómenilor sĕĭ, cu deosebire a Banuluĭ Gheorghe Mavrocordat şi a Vistieruluĭ Filipescu. In al 4 an a fugit în Rusia şi a început maĭ multe rĕle şi nenorociri în Valahia, după cum se va istorisi maĭ pe urmă.

1804. Prin conlucrarea şi baniĭ ceĭ mulţĭ aĭ Angliei s'a făcut coaliţia secretă a Ruşilor, Nemţilor, Prusilor, Saxonilor, Sveḑilor şi Englezilor contra Franţieĭ, să se mişte cu toţiĭ şi s'o lovéscă, îndemnând saŭ şi silind pe Turcia la acéstă ca s'o aibă în coaliţia lor pentru ca să închidă şi ea tóte porturile corăbielor francese. Acésta a făcut Englitera cu baniĭ eĭ şi cu promisiunĭ de orĭ ce ajutor, temêndu-se de debarcarea ce prepara Bonaparte să o facă în Irlanda, după ce maĭ întăĭ a întrebuinţat tótă viclenia şi înşelăciunea prin mulţĭ Francejĭ; precum şi prin Pişegru (cu care a fost înculpat şi renumitul Moro, ş'a fost surgunit în America), dar n'a reuşit. Auḑind Bonaparte de acésta nouă alianţă, şi fiind-că Englejiĭ îl provocaŭ la resbel pe mare a perdut Francejiĭ marina, (când s'a ucis şi renumitul admiral Nelson al Englitereĭ), şi a închis tóte porturile Franţieĭ; ĭar Bonaparte s'a preparat

www.dacoromanica.ro

στρατείαν νὰ κτιπήσῃ τὸν κάθε ἕνα τῶν συμμάχων ξεχωριστά.

1806. Ὀρμήσας ὁ Μποναπάρτε ἀπὸ τὸν Ρήνον κατὰ τῆς Νεμτζίας καὶ μὲ γκενεράλ μπαταλίαν εἰς Ὀστερλὶτζ κατατροπώσας τοὺς Νέμτζους ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τοῦ ἰδίου Ἀλεξάνδρου Βασιλέως Ρωσσίας, μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Κωνσταντίνου, ἐλθόντων εἰς βοήθειαν μὲ ἐννενῆντα χιλιάδας στράτευμα, ἐκτὸς τοῦ Προυσσιακοῦ στρατοῦ, ἐμβῆκεν εἰς Βιέννην, καὶ Φεβρουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐσφάλησε τὴν εἰρήνην μετὰ τῆς Γερμανίας μὲ τὰ ἀκόλουθα ἄρθρα: ἔπειτα εἰσβαλὼν εἰς τὴν Σαξωνίαν, ἔκαμε τὸν Βασιλέα Σάξωνα σύμμαχον καὶ συγγενῆ δίδωντας τὸν μικρότερόν του ἀδελφὸν Ἱρώννυμον γαμβρὸν εἰς τὴν μονογενῆ θυγατέρα του.

1806 Ἰουλίου. Ἀπέρασεν ὁ Σεμπαστιανὸς ἀπὸ Κραγιώβαν καὶ Βουκουρέστι καὶ ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, σταλεῖς ἀπὸ τὴν Φράντζαν διὰ νὰ βαστάζῃ τὴν Πόρταν εἰς συμμαχίαν τῆς Φράντζας.

1806. Αὐγούστου 6, ἡμέρα Τρίτη. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐφόρεσε καβάδι ὁ Ἀλέξανδρος Βοεβόδας Σοῦτζος διὰ αὐθέντης εἰς τὴν Βλαχίαν, ὁμοίως καὶ ὁ Σκαρλάτος Βόδας Καλλιμάχην διὰ αὐθέντης εἰς τὴν Μπογδανίαν. Μέγας δὲ δραγομάνος τῆς Πόρτας ἔγεινε ὁ Μπάνος Ἀλέκος Χαντζιρλί.

1806 Αὐγούστου 15, ἡμέρα Πέμπτη. Περὶ τὴν 9 ὥραν τῆς ἡμέρας μαθὼν ὁ Κωνσταντῖνος Βόδα Ὑψηλάντης ὅτι εἶναι μαζίλης, καὶ ἔρχέται κατ' αὐτοῦ καπουτζὶ μπασᾶς βασιλικὸς, ἔφυγεν ἀπὸ τὸν θρόνον πανοικὶ, καὶ μὲ τοὺς Ρομαίους ἀνθρώπους του τοὺς πρώτους, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ρωσσίαν διὰ τῆς Νεμτζίας κατοικήσας εἰς Καμενιτζαν.

1806 Αὐγούστου 16, ἡμέρα Παρασκεβὴ, ἑσπέρας, ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Κραγιώβαν ὁ Καϊμακάμης ἄρχων Ποστέλνικος Γεωργάκης Ἀργυρόπουλος, ἐλθὼν ἐνταῦθα εἰς Βουκουρέστιον, καὶ ἐντεῦθεν ἀπελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀμέσως ἔσπασεν ὅλη ἡ Κραγιώβα, καὶ τὰ πέντε καδελίκια δι' ἀπάτης τοῦ Ὑψηλάντου μὲ πιτάκι τοῦ Ποστελνίκου Γρηγορίου Καλλιάρχου.

1806 Σεπτεμβρίου 13, ἡμέρα Πέμπτη. Πρὶν χαράξι τὸ πρωὶ διὰ προσταγῆς τοῦ Ὀσμὰν πασσᾶ Παζβάντογλου, Βιδὶν μουχαφιζῆ, ἐπάτησε τὴν Κραγιώβαν ὁ Τζελεμπῆ ἀγᾶς Ράχοβα ἀγιανῆς μὲ 500 Τούρκους, καὶ συκώσας τὸν Καϊμακάμην Λογοθέτην Κωνσταντῖνον Καλλιάρχην, τὸν καὶ Κιανῆν λεγόμενον, τὸν λογοθέτην Δημήτριον Μπιμπέσκον, καὶ τὸν Κλωτζιάρην Κορνίτζαν Ἰμπραϊλόην, τοὺς ἔστειλεν εἰς τὸ Βιδίννι ἐξ ὧν ὁ μὲν λογοθέτης Μπιμπέσκος ἔμεινεν ἐκεῖ σφαλισμένος, οἱ δὲ λοποὶ δύω ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Κραγιώβαν.

de expediție spre a ataca pe fie-care din aliați separat.

1806. Pornind Bonaparte de la Rin asupra Austrieĭ și prin o bătălie generală la Austerlițŭ sfărămând pe austriacĭ, în presența însușĭ a luĭ Alexandru Împĕratul Rusieĭ și a fratelui sĕŭ Constantin, venind în ajutor cu 90 miĭ armată afară de armata Prusiană, a întrat în Viena și în Fevruarie acelaș an a încheĭat pace în Germania cu următórele articole [15]); apoĭ întrând în Saxonia a făcut pe Regele Saxonieĭ aliat și rudă, dându-ĭ pe fratele sĕŭ cel maĭ mic Ieronim de ginere unicĕĭ sale fiice.

1806 Iulie. A trecut Sebastian prin Craĭova și Bucureștĭ și s'a dus în Constantinopol trimes de Franța pentru ca să susție alianța Porțeĭ cu Franța.

1806 August 6, ḑiua Marțĭ. A fost îmbrăcat cu cavade în Constantinopol Alexandru Voevod Suțu ca Domnitor în Valahia, de aseminea și Scarlat Vodă Calimah ca Domnitor în Moldova. Mare dragoman la Pórtă s'a făcut Banul Alecu Hangerli.

1806 August 15, ḑiua Joĭ pe la 9 óre din ḑi încunoștiințat Constantin Vodă Ipsilant, că este mazilit și că vine în contra luĭ Capugi Basa împĕrătesc, a fugit din tron cu repegiune și cu boerĭ Grecĭ aĭ seĭ și s'a dus în Rusia prin țara Nemțască așĕḑêndu-se la Cameniția.

1806 August 16, ḑiua Vinerĭ séra, a fugit din Craiova Caimacamul boer Postelnicul Iordache Arghiropol venind aicĭ în Bucureștĭ și de aicea ducêndu-se în Constantinopol, și îndată s'a nenorocit tótă Craĭova și cele 5 districte prin înșĕlăcĭunea luĭ Ipsilant, cu pitacul Postelniculuĭ Grigorie Caliarh.

1806 Septemvrie 13, ḑiua Joĭ. Inainte de a se lumina de ḑiuă prin ordinul luĭ Osman Pașa Pasvantoglu, Vidin Muhafizi, a călcat Craĭova Celebi Aga, Rahova Aghianes, cu 500 de Turcĭ și ridicând pe Caimacamul, Logofĕtul Constantin Caliarh, ce se numea și Kiani, pe Logofĕtul Dimitrie Bibescu și pe Clucerul Corniță Ibrăiloĭ ĭ-a trimis la Vidin; dintre care Logofĕtu Bibescu a rĕmas acolo închis, ĭar aceĭ 2 s'aŭ întors la Craĭova. S'au făcut multă prădă-

www.dacoromanica.ro

Ἔγεινε πολλὴ διαρπαγὴ, καὶ ξεγυμνομὸς ἀπὸ τοὺς Τούρκους σχεδὸν εἰς ὅλους τοὺς Κραγιωβάνους ἄρχοντας, οἵτινες μόλις ἐγλύτωσαν τὴν ζωήν των καὶ τὴν τῶν φαμηλιῶν των μὲ τὴν φυγήν. Βίᾳ καὶ δυναστείᾳ ἐπῆρε τότε ὁ Ὀσμὰν πασσᾶς δύω χιλιάδας πουγγεῖα ἄσπρα ἀπὸ τὸν τόπον, 500 ἀπὸ τὸν λογοθέτην Μπιμπέσκον, 110 ἀπὸ τὸν Θανασούϊκαν πραγματευτὴν καὶ 15 ἀπὸ κᾶπιον Χατζῆ Γεώργιον Τζελέμπην, τὸν ὁποῖον καὶ τὸν ἀπεκεφάτισε.

1806. Ἡμέρᾳ, ἐμβῆκεν εἰς τὸ Βουκουρέστι ὁ αὐθέντης Ἀλέξανδρος Βοεβόδας Σοῦτζος μαζὶ μὲ τὴν Δόμναν του, ὁ δὲ αὐθέντης Σκαρλάτος Βόδας Καλλιμάχης ἀπέρασε διὰ τὴν Μπογδανίαν.

1806 Ὀκτωβρίου 1. Ἔγεινεν ἐν Κων/πόλει νέα ἀλεάντζα μεταξὺ Γωσσίας καὶ Ὀθωμανικῆς Πόρτας διὰ ἐννέα χρόνους μὲ τὰ ὄπισθεν ἕνδεκα ἄρθρα ὡς εἴπομεν. Μὲ ὅλον ὁποῦ ὡς λέγουν δὲν ἀληθεύει τοῦτο.

1806 Ὀκτωβρίου 11, ἡμέρα Πέμπτη. Καθ' ἣν ἦτον διὰ νὰ γένῃ τὸ μέγα ἀλαΐ τῆς αὐθεντείας ἐμαζιλεύθησαν ὅ, τε αὐθέντης Σοῦτζος καὶ ὁ αὐθέντης Καλλιμάχης, καὶ τῇ Κυριακῇ Ὀκτωβρίου 14 ἀπῆλθεν ὁ Σοῦτζος εἰς Βασιλεύουσαν πανοικὶ, καὶ μετὰ μικρὸν καὶ ὁ Καλλιμάχης περάσας ἀπὸ Ἀφουμάτζι, ἐπειδὴ καὶ διὰ προσταγῆς τῆς Πόρτας, κατὰ τὴν ἐπιμονὴν τῆς Ρωσσίας, διωρίσθησαν αὐθέντται ἐπὶ τελείᾳ ἑπταετίᾳ, πάλιν ὁ Ὑψηλάντης εἰς Βλαχίαν, καὶ ὁ Μουρούζης εἰς Μπογδανίαν, ὁ ὁποῖος ἀπελθὼν μόνον ἕως εἰς Φωξάνι, καὶ μαθὼν τὸν ἀρχομὸν τῶν Ρωσσικῶν στρατευμάτων ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Βουκουρέστι, καὶ ἐκεῖθεν πέρνωντας μαζί του καὶ τὸν Μπάνον Γεώργιον Μαυροκορδάτην δραπετεύσαντα ἀπὸ Καμενίτζης ἀπέρασεν εἰς Ρουστζούκι.

1806 Ὀκτωβρίου. Ὁ Μποναπάρτε κατατροπώσας τὸν Σάξωνα ἐν πρώτοις, ἔπειτα τὸν Προυσσίας μὲ πέντε πολέμους, γενομένους εἰς τὰς 7, 9, 10, 11, 12 Ὀκτωβρίου, τελευταῖον κατὰ τὴν 14 τοῦ αὐτοῦ μὲ ἕνα γενικὸν πόλεμον εἰς Γιεναν ἐμβῆκεν εἰς τὸ Βερλῖνον, καὶ ἐκεῖθεν ἐμβῆκεν εἰς τὴν Προυσσικὴν Λεχίαν μὲ τριακοσίας χιλιάδας στρατοῦ, καὶ μεθ' ἡμέρας τινὰς περάσας τὸν ποταμὸν Βίστουλαν ἐμβῆκεν εἰς τὴν Βαρσάβιαν, καὶ ἐκεῖ ἔστησε τὸ στρατόπεδόν τον, καταγινόμενος εἰς τὸν κατὰ τῶν Ρώσσων πόλεμον.

1806 Νοεμβρίου 3. Ὁ παρὰ τῷ Μποναπάρτε Δοπρόβσκης Βιπίνι ἀπὸ Βερολῖνον ἐξέδωκε γράμμα του πρὸς τοὺς Λέχους παρακινητικὸν διὰ νὰ συκωθοῦν καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ ἅρματα μετὰ τῶν Φραντζέζων κατὰ τῶν Ρώσσων.

1806 Νοεμβρίου 10. Οἱ Ρῶσσοι ἐν δυνάμει τοῦ 4 ἄρθρου τῆς μετὰ τῆς Πόρτας νέας ἀλεάντζας

cĭune și golăcĭune de Turcĭ maĭ pe la toți boerii Craĭovenĭ, carii abea ș'aŭ scăpat viéța lor și a familielor lor prin fugă. Prin violență și tirănie a luat atuncĭ Osman Paşa doŭĕ miĭ de pungĭ de galbenĭ din țară, 500 de la Logofĕtul Bibescu, 110 de la Tanăsuĭcă negustorul și 15 de la un Hagi Gheorghie Celebi, căruĭa ĭ-a tăĭat și capul.

1806. Ḑiua a întrat în Bucureștĭ Domnul Alexandru Voevod Suțu împreună cu Dómna luĭ, ĭar Domnul Scarlat Vodă Calimah a trecut în Moldova.

1806 Octomvrie 1. S'a făcut în Constantinopol o nouĕ alianță între Rusia și Pórta otomană pentru 9 anĭ, în 11 articule, cum am ḑis în urmă. Cu tóte că ḑic, că n'ar fi adevĕrat acésta.

1806 Octomvrie 11, ḑiua Joĭ. In care era să se facă marele alaĭu Domnesc s'aŭ mazilit și Domnul Suțu și Domnul Calimah, și la 14 Octomvrie Duminică s'a dus cu tótă familia Suțu la împĕrăție și curênd după aceĭa și Calimah trecênd pe la Afumați; fiind-că din ordinul Porțeĭ prin întervenți-unea Rusieĭ s'aŭ numit Domnĭ pe termen de 7 anĭ, ĭarăși Ipsilant în Valahia și Moruz în Moldova, care viind numaĭ până la Focșanĭ și auḑind de venirea armatelor rusescĭ s'a reîntors la Bucurescĭ și de acolo luând împreună cu el și pe Banul Gheorghe Mavrocordat fugind de la Camcnița a trecut la Rusciuc.

1806 Octomvrie. Bonaparte sfărămând maĭ întâĭ pe Regele Saxonieĭ, apoĭ pe al Prusieĭ în cincĭ resbele întêmplate la 7, 9, 10, 11 și 12 Octomvrie, în fine la 14 a aceliași într'un resbel general la Iena a intrat în Berlin și de acolo a trecut în Polonia prusacă cu treĭ sute miĭ soldați, și după câteva ḑile trecênd rîul Vistula a întrat în Varșavia și s'a pus acolo lagărul sĕŭ, ocupându-se de resbelul contra Rusieĭ.

1806 Noemvrie 3. Dobrovschĭ Bipine, ce era pe lângă Bonaparte, a trimis din Berlin scrisórea sa către Polonĭ îndemnătóre să se scóle și eĭ la arme cu Francejiĭ contra Rușilor.

1806 Noemvrie 10. Ruși în puterea articoluluĭ 4 a noueĭ alianțe cu Pórta, cea de

www.dacoromanica.ro

τῶν ἐννέα χρόνων κατέβασαν στρατεύματα εἰς τὴν Μπογδανίαν παρασπονδήσαντες ὅμως, εὐθὺς ὁποῦ ἀπέρασαν τὰ σύνορα ἔκαμαν ζάπτι χωρὶς πόλεμον τὰ δύω φυλικὰ τουρκικὰ κάστρα Χοτίνι καὶ Βενδέρι.

1806 Νοεμβρίου 30. Ἐμβῆκαν εἰς τὸ Βουκουρέστι τὰ στρατεύμα τοῦ Μουσταφᾶ Μπαϊρακτάρη ἀγιάνη τοῦ Ρουστζουκιοῦ ἕως δώδεκα χιλιάδες, ὧν κορυφαῖοι στρατηγοὶ ὁ Κιοσὲ Ἀχμὲτ Κεχαγίαν του, ὁ Ἀϊδὲν πασσᾶς Ἰκίτουϊλοῦς, ὁ Μαχμὲτ Τυράννης, ὁ Κὲλ Ἀλῆς, ὁ Νουζοὺλ Ἐμενῆς Ἰμπραχὶμ καὶ ἄλλοι.

1806 Δεκεμβρίου 11. ἡμέρα Τρίτη. Ἐκτυπήθησαν οἱ Τοῦρκοι μὲ τοὺς Ρώσσους εἰς Χερπίντζι, καὶ Γλοδίανο εἰς τὴν Γιαλομίτζαν, ἐσκοτώθη ἕνας ὀφφικιάλος Ρῶσσος (ὅστις ἐφέρθη μετὰ τοῦτα καὶ ἐνταφιάσθη εἰς τὴν Μητρόπολιν ἐντίμως) καὶ χαλασθέντες οἱ Τοῦρκοι ἔφυγον μέσα εἰς τὸ Βουκουρέστι, οἱ δὲ ἄρχοντες κρυφίως ἔφυγον εἰς τὰ βουνὰ μὲ τὰς φαμιλείας των, ἔφυγον τινὰς καὶ μέσα εἰς τὴν Νεμτζίαν, δηλαδὴ ὁ ἄρχων Μπάνος Μανολάκης Μπραγκοβάνος, ὁ ἄρχων Βόρνικος Γρηγόριος Μπραγκοβάνος, ὁ ἄρχων Μπάνος Δημήτριος Ρακοβίτζας, ὁ ἄρχων Μπανος Κωστάκης Γκίκας, ὁ ἄρχων Βιστιάρης Κωνσταντῖνος Φιλιππέσκος καὶ ὁ ἄρχων Λογοθέτης Γρηγόριος Γκίκας.

1806 Δεκεμβρίου 12. ἡμέρα Τετράδη. Ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα ἐκήρυξεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸν κατὰ τῶν Ρώσσων πόλεμον, καὶ ὁ ἐλτζῆς τῆς Ρωσσίας ἔφυγεν εἰς τοὺς Κωρυφούς.

1806 Δεκεμβρίου 13, ἡμέρα Πέμπτη. Εἰς τὰς 6 ὥρας τῆς ἡμέρας ἔφυγον ὅλοι οἱ Τοῦρκοι ἀτὸ τὸ Βουκουρέστι, καὶ ἐμβῆκαν τὰ ρωσσικὰ στρατεύματα μὲ τὸν Γενεράλ Πορούτζικον Μιλοράδοβιτζ.

1806 Δεκεμβρίου 15, ἡμέρα Σαββάτω. Περὶ 3 ὥραν τῆς νυκτὸς, ἐμβῆκεν ὁ αὐθέντης Κωνσταντῖνος Βοεβόδας Ὑψηλάντης εἰς τὸ Βουκουρέστι μαζὶ μὲ τὸν ἀνσὲφ Γενεράλιν Μίχελσον καὶ ὁ μὲν αὐθέντης ἐκόνευσεν εἰς τὸ ὀσπῆτι τοῦ ἄρχωντος Μπάνου Γκίκα τοῦ γέρωντος, ὁ δὲ Μίχελσον εἰς τὸ ὀσπῆτι τοῦ ἄρχωντος Βιστιάρη Φιλιππέσκου.

1806 Δεκεμβρίου 17. Ἀνεγνώσθη τὸ Βασιλικὸν τῆς Πετρουπόλεως γράμμα ἐκδοθὲν πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας.

1806 Δεκεμβρίου 16. Ἐξεδόθησαν καὶ συνοδικὰ τῆς Πετρουπόλεως ἔγγραφα τυπωμένα, εἰς ρωσσικὴν καὶ ρωμαϊκὴν διάλεκτον κατὰ τοῦ Μπονάπαρτε καὶ τῶν Φραντζέζων τὰ ὁποῖα ἦλθον καὶ ἐδώ.

1807 Ἰανουαρίου 10. Διὰ πανεκλάμπρου ἔγγράφου αὐθεντικῆς προσταγῆς εἰς τὴν ἁγιοτάτην Μητρόπολιν ἔκαμαν τὸν ὅρκον τῆς ὑποταγῆς εἰς

9 ani, a pogorît armate în Moldova, călcând însă alianța, îndată ce a trecut confiniele a apucat cu hapcă, fără de resboiu, cele două castre amice Turcești Hotinul și Benderul.

1806 Noemvrie 30. Aŭ întrat în București armatele luĭ Mustafa Bairactar, Aghianes de Rusciuc, până la 12,000, dintre care generalĭ superiorĭ eraŭ: Chiose Ahmet Chehaĭa al sĕŭ, Aidi Paşa Ichituĭli, Mahmet Tiranul, Chel Ali, Nuzul Ameni Ibraim și alțiĭ.

1806 Dechemvrie 11, ḑiua Marțĭ. S'aŭ lovit Turciĭ cu Rușiĭ la Herbinți și Glodeanu pe Ialomița, s'a ucis un comandant rus (care s'a adus după aceĭa și s'a înmormêntat în Mitropolie cu onóre), și sdrobindu-se Turciĭ aŭ fugit la Bucureștĭ; ĭar boeriĭ pe ascuns aŭ fugit la munțĭ cu familiele lor, aŭ fugit uniĭ și în lăuntru țăreĭ Nemțeștĭ, adecă: boerul Banul Manolache Brâncovanu, boerul Vornic Grigore Brâncovanu, boerul Banu Dimitrie Racoviță, boerul Banul Costache Ghica, boerul Vistiar Constantin Filipescu și boerul Logofĕt Grigore Ghica.

1806 Dechemvrie 12, ḑiua Mercurĭ. Inalta Pórtă a proclamat resboiu în Constantinopole contra Rușilor și Consulul Rusieĭ a fugit la Corf.

1806 Dechemvrie 13, ḑiua Joĭ. La 6 óre din ḑi aŭ fugit toțĭ Turciĭ din Bucureștĭ și aŭ intrat armatele Rusești cu Generalu Porușcic Miloradovicĭ.

1806 Dechemvrie 15, ḑiua Sâmbătă. Pe la 3 óre de nópte, a intrat Domnitorul Constantin Voevod Ipsilant în Bucureștĭ, împreună cu anșef General Michelson și Domnitorul a trasu la casa boeruluĭ Banu Ghica cel bĕtrân, ĭar Michelson la casa boeruluĭ Vistier Filipescu.

1806 Dechemvrie 17. S'a cetit scrisórea împĕrătéscă de la Petersburg trimésă către locuitoriĭ Moldavieĭ și a Valahieĭ.

1806 Dechemvrie 16. S'aŭ publicat și scrisorile sinodale în Petersburg, imprimate în rușește și în limba grecéscă contra luĭ Bonaparte și a Franțujilor, care aŭ venit și aicĭ.

1807 Ianuarie 10. Prin decretul prea strĕlucituluĭ Domnitor din poruncă s'a făcut jurământ în sânta Mitropolie de supunerę

www.dacoromanica.ro

τὸ ρωσσικὸν κράτος ὅλοι οἱ ἄρχοντες, τὰ ἰσνάφια, καὶ ὁ κοινὸς λαός· ἔκτοτε ἄρχησαν νὰ κάμουν νέον σύλλεκτον στρατὸν ἀπὸ ἐντοπίους, φορροῦντες ρούχα καζάκικα, καὶ μανθάνοντές τους τὴν πολεμικὴν τάξιν, πρὸς δὲ καὶ ὑποχρεώνοντές τους νὰ κάμουν τὸν ὅρκον τῆς ὑποταγῆς εἰς τὴν Μητρόπολιν κατὰ τὴν τάξιν.

1807 Φεβρουαρίου 3. Ὁ ἐν Κω σταντινουπόλει Μηνίστρος τῆς Ἐγγλητέρας διὰ νότας του εἰς Πόρταν κάμνωντας ἀνέλπιστα ζητήματα, καὶ πρετενδέρων ἀπόκρησιν ἐγγράφως, καὶ μὴ λαβὼν ἀνεχώρησε νυκτὸς μὲ τὴν φεργάδαν του.

1807 Φευρουρίου 6. Ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα ἐξέδωκε μανιφέστον εἰς τὰς φίλας αὐλὰς ὑπερασπολογουμένη διὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Μηνίστρου τῆς Ἀγγλίας, καὶ ὅτι πάντοτε αὐτὴ μετριοφρονοῦσα δι' αὐτὸ τὸ ἀπροσδόκητον, φυλάττει μίαν σταθηρὰν φιλίαν μὲ τὴν αὐλὴν τῆς Ἀγγλίας.

1807 Φευρουαρίου 13. Ἕνδεκα ἐγγλέζικα πολεμικὰ καράβια εἰσχωρήσαντα ἀπὸ τὸ στενὸν τῶν Δαρδανελίων, καὶ ἀράξαντα εἰς τὸ κοντόσκαλι μετ' ἀπειλῆς ὅτι κ-ίουν τὴν πόλιν, ἔκαμαν τὰ ἑξῆς ὀκτὼ ζητήματα νὰ τοῖς δοθῶσιν: 1 τὴν Αἴγυπτον. 2 τὴν Μωρέαν νὰ ἑνωθῇ μετὰ τῆς Ἠπείρου καὶ Ἑπτανήσου. 3 τὴν Ρόδον, Κρίτην, Κῶ καὶ Κύπρον. 4 Ὅλον του τὸν στόλον. 5 Ὅλην τὴν Βασσαραβίαν καὶ Βλαχο-Μποβδανίαν. 6 Τὸ ἀνεξάρτητον τῶν Σέρβων. 7 Εἰς τοὺς λιμένας του νὰ ἀράξουν ἐλευθέρως τὰ πολεμικά των καράβια. 8 Τὸν γαλλικὸν πρέσβην Σεμπαστιανόν, μὲ ὅ ἰν του τὴν καντζελαρίαν. Μεθ' ἡμέρας ὅμως τινὰς ἀνεχώρησαν πάλιν αὐτὰ τὰ ἐγγλέζικα καράβια τραβιχθέντα ἔξω εἰς τὰ Δαρδανέλια.

1807 Μαρτίου 2, ἡμέρα Σαββάτῳ. Ἐκίνησαν ἐντεῦθεν τὰ ρωσσικὰ στρατεύματα μαζὶ μὲ τὸν Μίχελσον, Μιλοράδοβιτζ, Δεζοὺρ, Ὀλάνιον καὶ λοιποὺς στρατηγοὺς καὶ ὀφφικιάλους, διὰ νὰ κτυπήσουν τὸ κάστον Γκίργιωβον.

1807 Μαρτίου 7, ἡμέρα Πέμπτη. Ἐν Βασιλευούσῃ ἐφόρεσε καββάδι ὁ μέγας δραγομάνος Ἀλέξανδρος Χαντζερλῆς διὰ αὐθέντης τῆς Μπογδανίας, ἐπὶ πατριαρχείας τοῦ Γρηγορίου, καὶ ὁ μπεϊζαδὲς Ἀλέκος Σοῦτζος υἱὸς τοῦ μακαρίτου Μιχὰλ Βόδας ἐφόρεσε καββάδι διὰ μέγας δραγομάνος τῆς Πόρτας.

1807 Μαρτίου 25. Εὐγῆκε τὸ Σαντζὰκ Σερὺφ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν μαζὶ μὲ τὸ Κιὸρ Ἰουσοὺφ πασσᾶν βεζύρην, ἡ δὲ ἐκστρατεία πρὸς τὰ μέρη τοῦ Δουνάβεως κατὰ τῶν Ρώσσων.

1807 Ἀπριλίου 12. Τῇ μεγάλῃ Παρασκευῇ ἐπέστρεψεν εἰς Βουκουρέστι καὶ Κοπατζένι, ὅλη ἡ ρωσσικὴ ἄρμια χωρὶς νὰ κατορ(ώσῃ τίποτε εἰς τὸ Γκίργιωβον.

cătră stĕpânirea împĕrătéscă, toţĭ boeriĭ, oficialiĭ şi poporul comun; de atuncea a început să se facă recrutare de armată dintre pământenĭ, purtând strae căzăceştĭ şi învĕţându-ĭ instrucţiele militare, pe lângă acestea îĭ şi îndatora să facă jurământul de supunere la Mitropolie după grad [16]).

1807 Fevruarie 3. Ministrul Angliei din Constantinopol prin nota sa catră Pórtă propunênd cestiunĭ neaşteptate şi pretinḑênd respuns în scris şi neprimind a plecat nóptea cu fregata sa.

1807 Fevruarie 6. Inalta Pórtă a dat manifestul sĕŭ către Curţile amice apărându-se de plecarea ministruluĭ Angliei şi că ea tot-déuna reservată pentru acéstă faptă neaşteptată, păzeşte o amiciţie statornică cu curtea Angliei.

1807 Fevruarie 13. Un spre-ḑece corăbiĭ de resboĭu Engleze aŭ întrat în strîmtórea Dardanelelor şi ancorând la Condoscali [17]) cu ameninţare-ı de a da-foc Constantinopoluluĭ, a făcut să li se dea aceste 8 cereriĭ, care urméză: 1 Egipetul, al 2-lea Morea să se ụnéscă cu Epirul şi Eptanisul, al 3-lea Rodul, Creta, Co şi Ciprul, al 4-lea tótă marina, al 5-lea tótă Basarabia şi Moldo-Românía, al 6-lea indepedenţa Sêrbilor, al 7-lea la porturile sale să ancoreze liber corăbiele de resboĭu, al 8-lea Consulul Francez Sebastian cu tótă cancelaria luĭ. După câteva ḑile aŭ pornit ĭarăşĭ aceste corăbiĭ Engleze eşind afară din Dardanele.

1807 Martie 2, ḑiua Sâmbătă. S'aŭ pornit de aicea armatele Ruseştĭ împreună cu Michelson Miloradovicĭ, Dejur, Olan şi ceĭal-alţĭ generalĭ şi oficialĭ ca să lovĭască cetatea Gĭurgĭu.

1807 Martie 7, ḑiua Joĭ. In cetatea împĕrătéscă s'a îmbrăcat cu cavade marele dragoman Alexandru Hangerli pentru Domnia Moldavieĭ; pe timpul patriarhuluĭ Grigore şi Beizadea Alecu Suţu, fiul fericituluĭ Mihail Voevod, s'a îmbrăcat cu cavada de mare dragoman al Porţeĭ.

1807 Martie 25. A eşit Sanjac Serif afară de Constantinopol împreună cu Chĭor Iusuf Paşa Vizir, ĭar expediţia s'a îndreptat către părţile Dunăreĭ contra Ruşilor.

1807 Aprilie 17. In Vinerea cea mare s'a întors în Bucureştĭ şi Copăceni tótă armia Rusască, fără să sĕvêrşască ceva la Gĭurgĭu.

www.dacoromanica.ro

1807 Ἀπριλίου 12. Ἦλθεν ἀπὸ Γιάσι ἐδῶ εἰς Βουκουρέστι ὁ Μαγιῶρος Νικόλαος Γαβριηλόβιτζης, Πάγγαλος τὸ γένος μανιάτης, (ἔχων ὑπ' αὐτὸν καὶ τὸν Κωστάκην Τρελομάνον τοῦ πίλην ποντῆ, υἱὸν τοῦ μακαρίτου Λογοθέτου Σκαρλάτου Μάνου, πενθεροῦ τοῦ λογοθέτου Δουδέσκου) μὲ προσταγὴν Βασιλικὴν νὰ κάμῃ ἓξ χιλιάδας νεοσύλλεκτον στρατὸν ἀπὸ Μπογδάνους καὶ Βλάχους, καὶ Ἀλβανίτας, τοὺς ὁποίους ὀνόμασαν Ἕλληνας, καὶ Μακεδόνας, αὐτὸς ἔκαμε κοντράκτον μὲ τὸν Ὑψηλάντην διὰ τὴν ἐνδυμασίαν, λουφέδων καὶ ἄρματα, καὶ ἄλογα τῶν νεοσυλλέκτων.

1807 Ἀπριλίου 17. Τετράδι τῆς διακαινησήμου ἦλθεν ἐδῶ εἰς Βουκουρέστι ὁ μπεϊζαδὲς Γιάνκος υἱὸς τοῦ μακαρίτου Σκαρλάτου Βόδα Γκίκα ἀπὸ Πετρουπόλεως, γενεράλ Πορούτζικος καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὴν Μουρουζόγιαν.

1807 Ἀπριλίου 22, Δευτέρα. Ἐκίνησεν ἐντεῦθεν ὁ Ἡσαΐας γενεράλης μὲ τοπικοὺς κλζάκους καὶ Ρώσσους, καὶ μὲ μερικὸν στράτευμα ρεγουλάτον, πιχότας καὶ μὲ ὀκτὼ τόπια διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ μέρη τῆς Κραγιώβας.

1807 Ἀπριλίου 24, Τετράδι. Εἰς τὸν ὀνδὰν τῶν βελίτζιδων συναχθέντων δι' αὐθεντικῆς προσταγῆς ὅλων τῶν ἀρχόντων χάλια καὶ μαζιλήδων καὶ τῶν ἀρχιερέων, ἀνεγνώσθη τὸ ἐφεξῆς αὐθεντικὸν πιτάκι, διὰ νὰ συναχθῶσιν ὅλων τῶν ὀφφικίων τὰ ἰράτια εἰς τὴν Βιστιαρίαν, καὶ οἱ ἔχοντες τὰ ὀφφίκια νὰ λαμβάνουν λουφέδες μόνον, ἕκαστος κατὰ τὸν βαθμὸν καὶ δούλευσίν του. Πρὸς τούτοις νὰ διορισθῇ καὶ ἓν Δεπαρταμέντο συνιστάμενον ἐκ δύο ἀρχόντων οἵτινες νὰ ἔχωσι τὴν φροντίδα τῶν ἐνδυμάτων ἁρμάτων, ἀλόγων, καὶ τροφῆς τῶν τοπικῶν στρατευμάτων, καὶ πρὸς τούτοις νὰ συσκεφθῶσιν ἅπαντες, καὶ νὰ ἄρωσι πόρον ποθεν νὰ εὕγωσι τὰ ἔξωδα αὐτῶν τῶν στρατευμάτων. Οἱ ἀρχιερεῖς ὅμως καὶ ὅλοι οἱ ἄρχωντες βελίτζηδες ἀντέτεινον μὲ ἀναφοράν των ὅτι τὰ ἰράτια τῶν ὀφφικίων των εἶναι ἓν ἀπὸ τὰ παλαιὰ πριβιλέγια τοῦ τοπου, καὶ ὅτι εἶχον χρηστὰς ἐλπίδας εἰς τὴν ὑψηλότιτά του ὄχι μόνον τὰ παλαιὰ πριβιλέγια νὰ μείνουν ἀπαρασάλευτα, ἀλλὰ καὶ ἄλλα νεώτερα νὰ ἀπολαύσουν κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν, ὁποῦ τοῖς ἐδόθη. Περὶ δὲ τῶν ἐξώδων τῶν στρατευμάτων ἀπεκρίθησαν ὅτι δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐφεύρουν κανένα τρόπον, καὶ μένει ἡ ὑψηλότης του, καθὼς οἰκονόμησε τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἄχρι τοῦδε, νὰ τὸ οἰκονομίσῃ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς· ἦσαν καὶ ἄλλα τινὰ προβλίματα τοῦ αὐθέντου μυστικώτερα (ὡς ἐν τοῖς ἐφαξῆν), τὰ ὁποῖα δὲν ἐξεδόθησαν, οὔτε ἐπροβλήθησαν. Ὁ δὲ Παχάρνικος Δημήτριος Βαρλαὰμ ἐναντίον τῆς ἀναφορᾶς τῶν ἀρχόντων, ἔδωκε τῷ αὐθέντι ἰδικὴν ἀναφορὰν ὑπογεγραμμένην παρ' αὐτό τε, καὶ παρὰ τοῦ Σερδάρη Ἀντωνίου

1807 Aprilie 12. A venit de la Iași aicea la București Maiorul Nicolae Gavrilovicĭ Pangal de ném Maniat (avênd sub el și pe Costache Treloman numit și Ponténul, fiul fericitului Logofĕt Scarlat Manu, ginerile Logofĕtului Dudescu) cu poruncă împĕrătéscă ca să facă 6,000 de recruți soldați dintre Moldoveni, Valahieni și Albanejĭ, pe carii ĭ-aŭ numit Greci și Macedoneni. El a făcut contract cu Ipsilant pentru îmbrăcăminte, întreținere, arme și caĭ pentru recruți.

1807 April 17. Mercurĭ după Pascĭ aŭ venit aicĭ la București Beizadea Iancu, fiul fericitului Scarlat Vodă Ghica de la Petersburg, general Porușcic și aŭ găsduit la Moruzóea.

1807 April 22 Lunĭ. Aŭ pornit de aicĭ Isaiof generalul cu Cazacii și Rușii localnicĭ și cu o parte din armata regulată, pihotă și cu opt tunurĭ ca să se ducă în părțile Craĭoveĭ.

1807 April 24, Mercurĭ. La camera Veliților adunându-se din ordin Domnesc toți boerii halia și maziliĭ și Arhiereiĭ, s'a cetit următorul pitac Domnesc, ca să se adune iratiele tuturor oficielor la Visterie și ceĭ ce aŭ oficiele să ĭeĭe numaĭ întreținerea fie-care după grad și serviciŭ. Pe lângă acestea să se hotărască un departament compus din 2 boerĭ, care să aĭbă îngrijirea îmbrăcămintelor, armelor, cailor și a nutrimêntuluĭ armateĭ pămênteștĭ, și pe lângă acestea să se cugete cu toțiĭ și să afle venit de unde să scótă cheltuelele acestor armate. Arhiereiĭ însă și toți boerii veliți s'aŭ opus cu anafora, că iratiele oficielor lor sunt una din privilegiele vechĭ a țăreĭ și că aŭ bune nădejdĭ la Inălțimea sa, ca nu numaĭ vechile privilegiĭ vor rĕmânea nestrĕmutate, dar că și altele nouĕ vor obținea după făgăduința ce le-a dat. Despre cheltuelele armatelor aŭ respuns, că nu pot să afle nicĭ un mijloc și rĕmâne la Inălțimea sa, după cum a iconomisit lucrul până acum, să-l iconomisască și de acum înainte. Aŭ fost și alte propunerĭ mistice a Domnitoruluĭ (după cum vom vedea maĭ la urmă), care nu s'aŭ dat nicĭ s'aŭ propus. Iar Paharnicul Dimitrie Varlaam contra anaforaleĭ boerilor a dat Domnitoruluĭ anaforaua subscrisă de el și de Serdariul Antonie Fotino și Serdarul Stroe, cuprinḑênd cele ce urmézĭ[18]).

www.dacoromanica.ro

Φωτεινοῦ καὶ τοῦ Σερδάρη Στρόγη, διαλαμβάνουσαν ὡς ἐν τοῖς ἐφεξῆς.

1807 Ἀπριλίου 23. Ἦλθον τρεῖς ὁεπουτάτοι Σέρβοι, ζητοῦντες παρὰ τοῦ αὐθέντου ἄσπρα, ζαχιρέν, καὶ τζεπχανέν, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχεν ὁ Ὑψηλάντης κανένα ἀπὸ αὐτὰ νὰ τοὺς δώσῃ ἐπέστρεψαν ἄπρακτοι.

1807 Ἀπριλίου 25. Ἐκίνησαν αὐ'εντικοὶ ἄνθρωποι διὰ τὴν Καμενίτζαν να φέρουν τὴν μὲν Δόμναν μὲ ὅλον τὸ χαρέμι εἰς τὸ Γιάσι, τὴν δὲ Δομνίτζαν Ροξάνδραν τοῦ Μαυρογένους μὲ τὴν ἀγώγιαν τοῦ Περσιάνου, καὶ Χατμανέσαν τοῦ Ἀντωνίου ἐδῶ εἰς Βουκουρέστι εἰς τὴν Κούρτην.

1807 Μαΐου 1, Τετράδι. Εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι ὅλον τὸ στράτευμα εἰς τὸ Βακαρέστι καὶ ἔκαμαν λάγαρον.

1807 Μαΐου 3. Ἐξεδώθησαν μανιφέστα ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Ἑλληνο-Μακεδονικοῦ διὰ τοῦ Παγκάλου, καὶ Τρελομάνου διὰ νὰ σταλῶσιν εἰς ὅλην τὴν Ρούμελην ὁποῦ νὰ συκωθῶσιν ὅλοι οἱ ραγιάδες εἰς τὰ ἅρματα κατὰ τῶν Τούρκων.

1807 Μαΐου 4. Διὰ προσταγῆς αὐθεντικῆς ἐσυνάχθησαν ὅλοι οἱ ἄρχοντες εἰς τὴν Μητρόπολιν, διὰ νὰ ἀναγνωσθῇ ἐν ἐπηκόῳ πάντων τὸ πρὸς τὸν αὐθέντην βασιλικὸν δεκρέτον νεωστὶ ἐλθὼν, μὲ τὸ ὁποῖον τῷ δίδει ἄδειαν νὰ κάμῃ ὀρφίκια στρατιωτικὰ εἰς τοὺς ἐντοπίους, ἀπὸ πορούτζικον ἕως Γενεράλην, καὶ τὰ ὀρφίκια αὐτὰ νὰ ἔχουν τὸ κῦρος των, νὰ ἦναι ὅμως ἀπὸ τὰ τῆς Ρωσσίας μὲ ἕνα βαθμὸν παρακάτω, συναχθέντων ἀρχόντων τὸ βασιλικὸν δεκρέτον δὲν ἀνεγνώσθη, ἀλλ' ἐκ στώματος εἶπεν ὁ Μητροπολίτης τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς συναχθέντας.

1807 Μαΐου 6. Ὅλα τὰ στρατεύματα ὁποῦ ἦσαν εἰς Καλογαρένι, καὶ Κοπατζένι, ἦλθον εἰς τὸ Βουκουρέστι μὲ ὅλα τους τὰ τόπια, καὶ ἐκόνευσαν εἰς τοὺς μαχαλάδες τοῦ ἐξωπαζάρου.

1807 Μαΐου 8, ἡμέρα Τετράδη. Περὶ τὴν 8 ὥραν τῆς ἡμέρας ἐκίνησε διὰ τὸ Ἰσμαῆλι ὁ Γενεράλ ἄνσεφ Ἰβὰν Ἰβάνοβιτζ Μίχελσον μετὰ τοῦ Γενεράλ Δὲ Ζούρσκη Συζηρόφσκη, καὶ Γενεράλ Δὲ Ἰντζινιὲρ Χάρτιγγ, Γενεράλ μαίωρ Σίβερη, Πολκοβνίκου Κίκην βασιλικοῦ ἀδιοτάντου, Πολκοβνίκου Μακάρωβ ἀδιοτάντου Πρίγκιπος Βολχόνσκη βασιλικοῦ σεμπελάνου (καμεριέρου) καὶ Γενεράλ Κουτούζοφ ἐρχομένου κατόπι μὲ 600 στρατιῶτας. Ὁ Γενεράλ Δολγουρούκης ἀπῆλθεν ἄντικρυ τῆς Συλίστρας ἐν τόπῳ τοῦ Καμένσκη μὲ τὸν στρατόν του καὶ ὁ Γενεράλ Καμένσκης μὲ τὸν στρατόν του ἀπῆλθεν εἰς Γράδισταν ἄντικρυ τῆς Ἰμπραΐλας. Καθ' ὁδὸν εὑρέθη καὶ ὁ Πολκόβνικος Φατζάρδας καὶ τὸν ἐπῆρεν ὁ Μίχελσον εἰς τὴν συνοδίαν της. Ἔμειναν δὲ εἰς Βουκουρέστι ὁ Γενεράλ πορούτζικος

1807 Aprilie 23. Aŭ venit doĭ deputaţĭ Sêrbĭ cerênd de la Domnitor banĭ, zaharale şi zephané [19]) şi fiind că nu avea Ipsilant nimica din acestea să le dea, s'au întors fără reuşită.

1807 Aprilie 25. S'aŭ pornit ómeniĭ Domnitoruluĭ pentru Cameniţa, ca să aducă pe Dómna cu tot haremul la Iaşĭ, ĭar pe Domniţa Ruxandra a luĭ Mavrogheni, cu nepóta luĭ Persianu şi Hătmănésa luĭ Antoniu (să-ĭ aducă) aicĭ la Bucureştĭ la Curte.

1807 Maĭu 1, Mercurĭ. A eşit din Bucureştĭ tótă armata la Văcăreştĭ şi a făcut lagăr.

1807 Maĭu 3. S'a dat manifest de corpul Elino-Macedonic prin Pangal şi Treloman, ca să se trimétă în tótă Rumelia, pentru ca să rîdice pe tóte raĭalele la arme contra Turcilor.

1807 Maiŭ 4. Prin ordin Domnesc s'aŭ adunat toţĭ boerĭ la Mitropolie, pentru ca să se cetéscă în auḑul tuturor decretul împĕrătesc venit noŭ cătră Domnitor ; prin care-ĭ da voe să facă grade în armată dintre pământenĭ de la porușcic până la General, şi aceste grade să-şĭ aĭbă puterea lor, să aĭbă însă un grad maĭ jos de cât cele ale Rusieĭ. Adunându-se boerĭ nu s'a citit decretul împĕrătesc, ci din gură a spus Mitropolitul sensul luĭ cătră ceĭ adunaţĭ.

1807 Maiŭ 6. Tóte armatele care eraŭ la Călugărenĭ şi Copăcenĭ aŭ venit la Bucureştĭ cu tóte tunurile lor şi s'aŭ încazarmat în mahalale de prin prejuru târgului.

1806 Maiŭ 8, ḑiua Mercurĭ. Pe la 8 óre din ḑi aŭ plecat pentru Ismail General anşef Ivan Ivanovicĭ Michelson cu Generalul de Zurschi Sizirovschi şi Generalul Inginer Harting şi Generalul maĭor Siverĭ, Polcovnicul Chiche, adiutant împĕrătesc, Polcovnicul Macarov, adiutant Principeluĭ Volhonschi, şambelanul împĕrătesc, şi Generalul Cutosov, ce venea în urmă cu 600 de soldaţĭ. Iar Generalul Dolguruchi s'a dus în faţa Silistreĭ în locul luĭ Camenschi cu armata sa şi Generalul Camenschi s'a dus la Gradiştea în faţa Brăileĭ ; pe drum a întâlnit şi pe polcovnicul Faţarda şi 'l-a luat Michelson în compania sa. A remas la Bucureştĭ Generalul Porușcic Mihail Andrievicĭ Miloradovicĭ comandant în locul

www.dacoromanica.ro

Μιχαὴλ Ἀνδρέϊοβιτζ Μιλοράδοβιτζ, κομανδίρης ἐν τόπῳ τοῦ Μίχελσον, ὁ Γενεράλ Ὀλλάνιος, Γενεράλ Παχμέτης, Γενεράλ Ροδοφοίνιξ, Γενεράλ Μιτζούρης καὶ Γενεράλ τῶν Καζάκων Ἡσαίωβ εἰς τὰ περατεινὰ καδηλίκια. Γενεράλ Προζορόβσκης καὶ Γενεράλ Κνώρηγγ προσδοκώμενοι νὰ ἔλθουν ἀπὸ μέσα μὲ νέον στράτευμα.

1807 Μαΐου 17, Παρασκευῆ. Ὁ Ὑψηλάντης μὲ τὸ πιτάκι του καὶ μὲ πριστάβοι ἐκήρυζεν εἰς ὅλον τὸ Βουκουρέστι νὰ παραμερήσουν ὁ κόσμος ἔξω ὅπου ἠμπορέσουν διὰ τὸν φόβον τῶν Τούρκων· λέγουν ὅτι τραβηχθέντος τοῦ Δολγουρούκη ἀπὸ τὴν ἄκραν τῆς Συλίστρας, ἐπροχώρησαν τὰ στρατεύματα τοῦ Βεζύρη ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος, καὶ ἑνωθέντα μτεὰ τοῦ Γκιργιώβου ἐστρατοπέδευσαν παρὰ τῷ ποταμῷ Ἄρτζεσῃ.

1807 Μαΐου 19. Κυριακή, ἔφυγεν ὁ Ὑψηλάντης ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι καὶ ἔσπασεν ὅλο τὸ Βουκουρέστι, ὁποῦ δὲν ἔμεινε ψυχή, εἰ μὴ μόνον ὁ Μιλοράδοβιτζης μὲ τὸ ρωσσικὸν στράτευμα, ὁποῦ ἦτον ἔξω ἐστρατοπεδευμένον, οἱ περισσότεροι τῶν κατοίκων τοῦ Βουκουρεστίου σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐμβῆκαν εἰς τὸ Βρασοβὸν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐν ὄρεσι καὶ σπλαίοις καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς. Ὁ δὲ Ὑψηλάντης ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν φίλον του Ροδοφοίνικα καὶ τοὺς αὐλικούς του καὶ ὅλα του τὰ καλαμπαλίκια ἐπῆρε τὸν δρόμον τοῦ Φωξανίου, ἐκοιμήθη βράδι εἰς τὸ Ἀφουμάτζι: τῇ ἐπαύριον Δευτέρα εἰς Οὐρτζιτζένι· Τρίτη βράδι 21 Μαΐου φθάσας εἰς τὸ Μπουζοῖον, καὶ εὑρὼν τὸν ποταμὸν πλημμυρισμένον εἶχε σκοπὸν νὰ μείνῃ ἐκεῖ, ὁ Ροδοφοίνιξ τὸν ἐβίασε νὰ ἀπεράσῃ τὸν ποταμὸν χωρὶς νὰ χάσῃ οὐδὲ στιγμὴν, καὶ νὰ εὐθύνῃ τὸν δρόμον του εἰς τὸ Φωξάνι διὰ τὰ ἐνδεχόμενα, ὅθεν εἰς τὰς 12 τὸ δειλινὸν, μετὰ πολλοῦ κόπου καὶ κινδύνου, ἀπέρασε τὸν ποταμὸν, καὶ Τετράδη Μαΐου 22 ἑσπέρας ἦλθεν εἰς τὸ Φωξάνι τῆς Βλαχίας κονεύσας εἰς τὸ Ἰσπραβνικάτον: τῇ αὐτῇ Τετράδῃ πρωῒ ἔφθασε μὲ βίαν εἰς Μπουζαῖον ὁ Ἰμπαὶλ Ναζιρῆς μ τὸν Γκιαοὺρ Χασάνην καὶ μὲ ἀρκετὸν στράτευμα ἕως δύο χιλιάδας, ὡς λέγουσιν, ἐπίτηδες νὰ πιάσουν τὸν Ὑψηλάντην, καὶ μὴ εὑρώντες τον, ἐσκότοσας μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ ἐντοπίους, ἕως 230 καὶ μερικοὺς ἐσκλάβωσαν, ἔλαψαν καὶ μερικὰ ὀσπήτια, εὗρον καθ' ὁδὸν τέσσαρα ἁμάξια μὲ καλαμπαλίκια τοῦ Ὑψηλάντου, καὶ τὰ ἐπῆραν, ἐσκλάβωσαν καὶ δύο χωριὰ τοῦ καδηλικίου Μπουζαίου: Σατζάτα καὶ Γκαλμπινέϊ, καὶ ἐπέστρεψαν εὐτυχῶς εἰς Ἰμπραΐλαν, χωρὶς νὰ λάβῃ κάμμίαν φροντίδα περὶ τούτου τοῦ ὀλεθρίου συμβάντος ὁ ἐκεῖσε ἀντιπαρατατόμενος Γενεράλ Καμέσκης, ὁ δὲ Ὑψηλάντης στέλλωντας ὅλα του τὰ καλαμπαλίκια εἰς τὸ Γιάσι ἔμεινε σάλτης εἰς τὸ Φωξάνι μὲ τοὺς γαμ-

luĭ Michelson, Generalul Olan, Generalul Bahmet, Generalul Radofinix, Generalul Miţuri şi Generalul Cazacilor Isaiov la districtele mărginaşe. Generalul Prozorovschi şi Generalul Cnoring aşteptaţi să vină din lăuntru cu armată nouĕ.

1807 Maiŭ 17 Vineri. Ipsilant cu pitacul sĕŭ şi cu pristavĭ aŭ publicat în tot Bucureştiul ca să se retragă lumea afară, pe unde pot, de téma Turcilor; se ḍice că pe când trecea Dulgoruchi din faţa Silistreĭ aŭ înaintat armatele Vizirului de la acea parte şi unindu-se cu cele din Giurgiu aŭ făcut lagăr pe lângă rîul Argeş.

1807 Maiŭ 19. Duminică, a fugit Ipsilant din Bucureştĭ şi s'a spart tot Bucureştiul în cât n'a rĕmas suflet, de cât Miloradovicĭ cu armata Rusască, care era postat afară. Ceĭ maĭ mulţĭ dintre locuitorĭ aĭ Bucureştiului împreună cu femeĭ şi copiĭ aŭ fugit la Braşov, ĭar restul în munţĭ, în peşterĭ şi în crăpăturile pămêntuluĭ; ĭar Ipsilant avênd cu el pe prietenul sĕŭ Radofinix şi pe curtesaniĭ luĭ şi tóte calabalâcurile, şi-a luat drumul spre Focşanĭ, şi a dormit sara la Afumaţĭ, a doua ḍi Luní la Urziceni, Marţĭ séra la 21 Maiŭ a sosit la Buzĕŭ şi aflând rîul revărsat 'şĭ-a propus să rămâe acolo, Radofinix însă l-aŭ nevoit să trécă rîul fără să pérdă un moment şi să ĭea drumul sĕŭ cătră Focşanĭ, pentru orĭ-ce întêmplare; decĭ la 12 în revĕrsatul zorilor cu multă ostinélă şi primejdie a trecut rîul şi Mercurĭ Maiŭ 22 séra a sosit în Focşaniĭ Valahieĭ găzduind la Isprăvnicie. In aceĭaşĭ Mercurĭ de diminéţă a sosit în iuţală la Buzĕŭ Ibraim Nazir, cu Ghĭaur Hasan şi cu armată îndeajunsă, ca la 2,000, după cum spun, într'adins ca să, prindă pe Ipsilant şi neaflându-l aŭ ucis câţĭ-va din localnicĭ până la 230 şi câţĭ-va aŭ sclăvit, aŭ ars şi o parte din case; aflând pe drum patru trăsurĭ cucalabalâc de a luĭ Ipsilant le aŭ luat, aŭ sclăvit şi douĕ sate din districtul Buzĕŭ: Săgéta şi Galbineĭ, şi s'aŭ reîntors norociţĭ la Brăila, fără să aĭbă nicĭ o îngrijire pentru acéstă nenorocită întêmplare Generalul Camenschi ce era postat acolo.—Iar Ipsilant trimiţênd tóte calabalâcurile luĭ la Iaşĭ a rĕmas singur la Focşanĭ cu ginerĭi sĕĭ Antonie Postelnicul, Hatmanul Persianul şi cu Varlaam şi Petrache

www.dacoromanica.ro

βρούς του Ἀντώνιον Ποστέλνικον, Χάτμανον Περσιάνον καὶ μὲ τὸν Βαρλάμην καὶ Πετράκην Ρητορήδην, ἐλθόντες μετὰ ταῦτα. Διεσκορπίσθησαν τῷ φόβῳ καὶ τῷ ἐρχομῷ τοῦ Ὑψηλάντου εἰς Φωξάνι τὸ καδιλίκι τοῦ Μπακοβίου, Μπουρλαδίου, Τεκουτζίου καὶ τὸ πλεῖον μέρος τῆς Πούτνας, διατρίψας δε ὁ Ὑψηλάντης μερικὰς ἡμέρας εἰς Φωξάνι, καὶ φοβούμενος νὰ μὴ τὸν πιάσουν καὶ ἐκεῖ ἀπῆλθεν εἰς Μπουρλάδι. Αὐτὸς ὁ ἐπάρατος μὲ πιτάκι του καὶ μὲ τελάλην ἔσπασεν ὅλον τὸ Βουκουρέστι τῇ 17 Μαίου καὶ ἐπομένως ἄδειασεν ὅλη ἡ Βλαχία, ὁ δὲ Μιλοράδοβιτζ ἀντιπαραταχθεὶς μὲ τὸν στρατόν του καὶ μὲ τὸ περὶ τὸν Πάγγαλον ἑλληνικὸν εἰς τὸ Ὀπιλέστι καὶ πολεμήσας μὲ τοὺς ἐκεῖσε Τούρκους τοὺς ἐσκόρπισε, τῇ δὲ Μαίου 26 ἐξέδωκεν ἔγγραφον ἐκφώνησίν του εἰς τὰ καδηλίκια νὰ συναχθῶσιν οἱ ἐσκορπισμένοι πληροφορῶν αὐτοὺς ἀφοβίαν. Χεὶρ Κυρίου ὅμως ἐφύλαξε τὴν πολιτείαν Βουκουρεστίου, μὲ τὴν π. ημμύραν τοῦ ποταμοῦ Ἀρτζεσίου.

1807 Μαίου 18. Κατέβασαν τοῦ θρόνου εἰς τὴν Πόλιν οἱ γιανίτζαροι τὸν βασιλέα Σουλτὰν Σελίμην καὶ ἀνέβασαν τὸν Σουλτὰν Μουσταφᾶ, πρῶτον υἱὸν τοῦ ἀποθανόντος Σουλτὰν Ἀπδοὺλ Χαμὶδ, ἐχάλασαν καὶ ὅλον τὸ σύστημα τοῦ Νηζὰμ Τζεδιτίου

1807 Ἰουνίου 9. Καθ' ἡμᾶς, φράγκικα δὲ 21, ἔγινεν ἀνακωχὴ μεταξὺ Φραντζέζων καὶ Ρώσσων καὶ $^{11}/_{28}$ τοῦ αὐτοῦ ἀνταμωθέντες οἱ δύο βασιλεῖς Ἀλέξανδρος καὶ Ναπολέων Μποναρτε ἐπάνω εἰς τὸν ποταμὸν Νέμεν μεταξὺ τῶν πόλεων... καὶ μετὰ τὴν εἰς Φριελδλὰνδ φρηκώδη γενεράλ μπαταλίαν μὲ παντελῆ φθορὰν τὸν Ρώσων, ἐσφάλισαν μεταξύ των τὴν εἰρήνην μετὰ ἐφεξῆς ἄρθρα, χωρὶς νὰ συμπαραλάβουν τοὺς ἀπὸ μέρους τῆς Ρωσσίας συμμάχους.

1807 Ἰουνίου 30. Ἐστάλησαν ἐπίτηδες μὲ αὐτὴν τὴν τῆς εἰρήνης εἴδησιν δύο κορριστίοι ἕνας Φραντζέζος, καὶ ἕνας Ρώσσως εἰς Ἰσμαῆλι καὶ λοιπὰ σερχάτια νὰ εἰποῦν διὰ νὰ σταλοῦν τὰ ἅρματα κάτω, οἱ αὐτοὶ ἔπειτα ἀπέρασαν μὲ βίαν καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐσυστήθη ἀνακωχὴ Ρωσσίας καὶ Τουρίας ἓξ μηνῶν.

1807 Ἰουλίου 3, ἡμέρα Τετράδη. Ἦλθεν εἰς Βρασσοβὸν ὁ δεύτερος Βιστιάρης Κωστάκης Ξανθόπουλος, ἀπεσταλμένος ἐπίτηδες ἀπὸ τὸν Ὑψηλάντην ἀπὸ Μπουρλάδι μὲ πιτάκι ἰδιαίτερον πρὸς τὸν Μητροπολίτην καὶ γράμμα κοινὸν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἄρχοντας εὐαγγελιζόμενον τὴν χαροποιὰν ἀγγελίαν ὅτι τὰ τῆς πατρίδος ἡμῶν ἔλαβον καλλίστην μορφὴν, καὶ προτρεπτικὸν νὰ εἰσέλθουν ἅπαντες εἰς τὸ Βουκουρέστι ὅπου μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἔχει νὰ ἔλθῃ καὶ ὁ ἴδιος.

Ritoride, viind după aceĭa. S'a împrăștiat de acéstă frică și de venirea luĭ Ipsilant în Focșanĭ, districtul Bacăuluĭ, Bărladuluĭ, Tecuciuluĭ și cea maĭ mare parte a Putneĭ, rĕmâind Ipsilant câte-va ḑile cu câțĭ-va în Focșanĭ și temêndu-se să nu-l prindă și aicĭ s'a dus la Bărlad. Acest blestemat cu pitacul și cu telalul sĕŭ a sfărămat tot Bucureștiul în 17 Maiŭ și prin urmare a sĕcătuit tótă Valahia. Iar Miloradovicĭ postând cu armata sa și cu cea elenică din prejurul luĭ Pangal la Obileștĭ, și lovindu-se cu Turciĭ de acolo, ĭ-aŭ împrăștiat la 26 Maiŭ, apoĭ a dat în scris publicarea sa în districte să se adune ceĭ împrăștiațĭ înștiințându-ĭ de netemere. Mâna luĭ D-ḑeŭ însă a păzit orașul Bucureștĭ prin înundarea rîuluĭ Argeș.

1807 Maiŭ 18. Ianiceriĭ aŭ dat jos de pe tron în Constantinopol pe împĕratul Sultanul Selim și aŭ înălțat pe Sultan Mustafa, întâiul fiu a reposatuluĭ Sultan Abdul-Hamid aŭ sfărmat și tótă sistema luĭ Nizam Țeditiu.

1807 Iunie 9, după noĭ, franțuzește 21, s'a făcut armistițiŭ între Francejĭ și Ruși și la $^{11}/_{28}$ a aceleașĭ lunĭ, întâlnindu-sĕ ceĭ doĭ împĕrațĭ, Alexandru și Napoleon Bonaparte pe podul Niemen, după generala bătălie înfricoșată de la Frieldland, în care aŭ fost bătuțĭ cu desĕvêrșire Rușiĭ, și aŭ întărit între eĭ pacea cu următórele condițiĭ, fără să se ĭea în considerație aliațiĭ din partea Rusieĭ [30]).

1807 Iunie 30. Aŭ trimes înadins după acéstă pace înșciințare prin două stafete, unul Francez și altul Rus la Ismail și celel-alte serhaturĭ, ca să spue să stea armatele pe loc; ĭar eĭ după aceĭa aŭ trecut cu repejune în Constantinopol și aŭ făcut armistițiŭ între Rusia și Turcia pe șase lunĭ.

1807 Iulie 3, ḑiua Mercurĭ. A venit în Brașov al doilea Vistier Costache Xantopol, trimis înadins de la Ipsilant de la Bârlad, cu pitac special către Mitropolit și scrisóre comună către Arhiereĭ și Boerĭ, anunțându-le vestea îmbucurătóre, că afacerile patrieĭ nóstre aŭ luat o față maĭ bună și-ĭ îndémnă să vină cu toțiĭ la Bucurescĭ, unde peste câte-va ḑile va veni și el însușĭ.

www.dacoromanica.ro

1807 Ἰουλίου 26, Παρασκευῆ, ἐμβῆκεν ὁ Μίχελσον εἰς Βουκουρέστι ἐπιστρέψας ἀπὸ Ἰσμαῆλι, καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ γέροντος Μπάνου Γκίκα.

1807 Ἰουλίου 27. Σάββατον περὶ 3 ὥραν τῆς νυκτὸς ἐμβῆκεν ὁ Ὑψηλάντης εἰς Βουκουρέστι ἐπιστρέψας ἀπὸ Μπουρλάδι, καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ μακαρίτου Μπάνου Σκαρλάτου Γκίκα, ὅτι διεκηρύχθη ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν ὅτι ὁ Β σιλεὺς τῆς Ρωσσίας Ἀλέξανδρος τὸν ἀποκατέστησε ρῆγα Μπασσαραβίας, Μολδαβίας, Βλαχίας καὶ Σερβίας καὶ ὅτι ὁ υἱός του Μπεϊζαδὲς Ἀλέκος ἔχει νὰ στεφανωθῆ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Βασιλέως.

1807 Ἰουλίου 29, Δευτέρα. Ἐμβῆκεν εἰς τὸ Βουκουρέστι ὁ καβαλὲρ Σέργιος Λάσκαρωβ, καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τῆς Φλωρέσκας, διωρισμένος ὢν νὰ σφαλήσῃ πρελιμινάρια εἰρήνης μὲ τὰ τῶν πληρεξουσίων τῆς ὀθωμανικῆς Πόρτας.

1807 Ἰουλίου 30. Ἐκίνησεν ὁ Σέργιος διὰ τὸ ὀρδὶ νὰ ἀνταμώσῃ τὸν Βεζίρην.

1807 Αὐγούστου 12. Ἦλθεν ἓν πακέτο βουλλωμένον μὲ γράμματα ἀπὸ τὸν Λάσκαρωβ πρὸς τὸν Μίχελσον, διὰ τοῦ Πολκοβνίνου Φατζόρδη (ἐν οἷς καὶ τὰ τῆς εἰρήνης πρελιμηνάρια διηρημένα εἰς κεφάλαια), νὰ τὸν ἀνοίξῃ, νὰ τὸν ἀναγνώσῃ καὶ δ᾽ ἀ τοῦ αὐτοῦ Φατζάρδη νὰ ἀποκριθῆ ὁ Μίχελσον τῷ Λάσκαρωβ. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Μίχελσον ἔπνεε τὰ λοίσθια, ἔμεινε τὸ πακέτο βουλλωμένον, ἕως οὗ ἢ νὰ ἀναλάβῃ, ἢ νὰ ἀποθάνῃ.

1807 Αὐγούστου 16. Παρασκευὴ, περὶ ὥραν 8 τὸ δειλινὸν, λαβὼν ὁ Ὑψηλάντης μὲ μενζῆλι μίαν ἔγγραφον εἰδοποίησιν τοῦ Λάσκαρωβ ἀμέσως ἐσυκώθη καὶ ἔφυγε μὲ τοὺς δύο του γαμβροὺς, ἐξελθὼν ἀπὸ τὸν πόδον δὲ παμοὺντ καὶ περάσας ἀπὸ Γιάσι ἐπῆρε τὴν Δόμναν του, τὰ παιδιά του, καὶ λοιπά του καλαμπαλίκια, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Κίοβον.

1807 Αὐγούστου 19. Δευτέρα τὸ πρωὶ ἔφυγεν ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι, καὶ ὁ Ποστέλνικος Ἀντώνιος μὲ τὸν Χάτμανον Περσιάνων, καὶ μὲ ὅσα καλαμπαλίκια εἶχον μείνῃ τοῦ Ὑψηλάντου.

1807 Αὐγούστου 19. Δευτέρα τὸ πρωὶ ἔδωσε τὸ κοινὸν τέλος ὁ Μίχελσον, τὸν ἔσχισαν, τὸν ἐβαλσάμωσαν, καὶ μὲ παράταξιν τὸν ἐπῆγαν εἰς τὴν Μητρόπολιν, Σάββατον Αὐγούστου 24 καὶ τῇ Τρίτῃ Αὐγούστου 27 τὸν ἔβαλαν εἰς ἓν βουτζὶ μὲ σπύρτον, καὶ τὸν ἐξεκίνησαν διὰ τὴν Ρωσσίαν.

1807 Αὐγούστου 20 Τρίτη ἦλθεν εἰς Βουκουρέστι ὁ ἄνσεφ Γενεράλης Μέλενδορφ, διορισθεὶς ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ἀποθανόντος Μίχελσον.

1807 Αὐγούστου 20. Τρίτη, ἐπέστρεφεν ὁ Λάσκαρωβ ἀπὸ τὸ Ρουστζοῦκι εἰς τὸ Βουκουρέστι

1807 Iulie 26. Vineri a intrat în Bucuresci Michelson, întorcêndu-se din Ismail și a găsduit în casa bătrânului Ban Ghica.

1807 Iulie 27. Sâmbătă pe la óra patru din nópte a intrat Ipsilant în Bucuresci întorcênduse de la Bârlad și a găsduit în casa fericitului Ban Scarlat Ghica, când s'a răspândit de cătră ceĭ din jurul sĕŭ, că împĕratul Rusieĭ Alexandru l-a aședat Rege al Basarabieĭ, Moldoveĭ, Valahieĭ și Serbieĭ, și că fiul sĕŭ Beizadea Alecu are să se cunune cu sora împĕratuluĭ.

1807 Iulie 29 Lunĭ. A intrat în Bucuresci Cavalerul Serghie Lascarov și a luat ospitalitate în casa Floréscăĭ, numit fiind ca să asigure preliminările păceĭ cu representanțiĭ Porțeĭ Otomane.

1807 Iulie 30. S'a dus Serghie prin ordie ca să întimpene pe Vizirul.

1807 August 12. A venit un pachet cu scrisorĭ sigilate de la Lascarov cătră Michelson, prin Polcovnicul Fațardi (în care era și preliminările păceĭ dividate în capitole), ca să-l deschidă și să-l citĭască, și prin acest Fațardi să rĕspundă Michelson luĭ Lascarov. Dar fiind că Michelson îșĭ dădea sufletul a remas pachetul sigilat, până când saŭ va muri, saŭ sĕ va îndrepta.

1807 August 16. Vineri pe la óra opt de diminéță luând Ipsilant prin curier o scrisóre însciințătóre a luĭ Lascarov, îndată s'a sculat și a fugit cu ceĭ doĭ gineri aĭ sĕĭ, eșind pe la Podu de Pămênt și trecênd prin Iași 'și-a luat Domnița și copii luĭ și cela-l-alt calabalîc al sĕŭ și s'a dus la Chiev.

1807 August 19. Lunĭ diminéță a fugit din Bucuresci și Postelnicul Antonie cu Hatmanul Persian și cu câte bagaje ĭ-aŭ fost rĕmas luĭ Ipsilant.

1807 August 19. Lunĭ diminéță și-a dat sfîrșitul obștesc Michelson, ĭ'aŭ făcut autopsie, l-aŭ îmbălsămat și cu ceremonie l-aŭ dus în Mitropolie, Sâmbătă August 24, și Marțĭ August 27 l-aŭ pus într' un cosciug cu spirt și l-aŭ pornit spre Rusia.

1807 August 20. Marțĭ a venit în Bucuresci anșef generalul Melendorf, numit în locul reposatuluĭ Michelson.

1807 August 20. Marțĭ s'a întors Lascarov de la Rusciuc la Bucuresci.

www.dacoromanica.ro

1807 Αὐγούστου 23. Παρασκευὴ, ἐπῆγεν πάλιν ὁ Λάσκαρωϐ εἰς τὸ Ρουστζοῦκι.

1807 Αὐγούστου 29. Πέμπτη, ἐπέστρεψεν ὁ Λάσκαρωϐ ἀπὸ Ρουστζοῦκι φέρων μαζί του τὸν λογοθέτην Μπιμπέσκον καὶ τὸν ἐν Βλαχίᾳ ποτὲ ρωσσικὸν Κόνσουλον Κήρυκωϐ.

1807 Αὐγούστου 31. Ἐν δυνάμει τῶν πρελιμιναρίων ἔκαμαν ἀρχὴν τὰ ρωσσικὰ στρατεύματα νὰ τραϐιχθῶσιν ἀπὸ τῆς Βλαχίας, καὶ τῇ ἐπαύριον διὰ προσταγῆς βασιλικῆς ἀπὸ Πετρουπόλεως ἐλθούσης μὲ βίαν ἐπέστρεψαν πάλιν ὀπίσω, ἐπειδὴ ἡ αὐλῆ τῆς Πετρουπόλεως δὲν ἐνέκρινεν αὐτὸ τὸ κεφάλαιον, τὸ νὰ συκωθοῦν τὰ στρατεύματα.

1807 Σεπτεμϐρίου 12. Τετράδη, ἐκίνησεν ἀπὸ Βουκουρέστι ὁ Σέργιος Λάσκαρωϐ μὲ ὅλον του τὸ καλαμπαλῆκι διὰ τὸ Γιάσι, ὁμοίως καὶ ὁ Γενεράλ Μέλενδορφ μετὰ μερικὰς ἡμέρες. Εἶτα ὑποπεσόντες καὶ οἱ δύο εἰς βασιλικὴν ὀργὴν, ἐσυκώθησαν μέσα. Τὸ δὲ ἑλληνικὸν σῶμα τὸ ἐχάλασαν οἱ Ρῶσσοι ὅλον, καὶ ἐπῆραν τὰ ἅρματά τους.

1807 Ὀκτωϐρίου 12. Σαϐϐάτῳ περὶ τὴν 9 ὥραν τῆς ἡμέρας ἐμϐῆκεν εἰς τὸ Βουκουρέστι ὁ Κνέζης Ἀλέξανδρος Προζοροϐσκης φὲλδ-μαρσάλης, γέρων ἐννενηκοντούτης, πληρεξούσιος νὰ σφαλήσῃ τὴν εἰρήνην μετὰ τῆς Τουρκίας, καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ ὀσπῆτι τοῦ μακαρίτου Μπάνου Σκαρλάτου Γκίκα. Γράψας δὲ ὁ αὐτὸς ἄντικρυ τῷ Ρεὶζ Ἐφένδη νὰ διορήσῃ καὶ ἐκεῖνος Μουραχάσηδες διὰ τὴν εἰρήνην, ἔλαϐεν ἀπόκρισιν ὅτι τὸ κογκρέσο μετετέθη εἰς τὸ Παρήσι. Ἐσυστήθη δὲ ἀνακοχὴ Ρωσσίας καὶ Τουρκίας ἕξη μηνῶν, ἀπὸ 3 Ὀκτωϐρίου ἕως 3 Ἀπριλίου.

1807 Ὀκτωϐρίου 23, Παρασκευή. Ἐκίνησεν ἀπὸ Βουκουρέστι ὁ Προζοροϐσκης διὰ τὴν Κραγιώϐαν καὶ μετὰ ἓξ ἡμέρας πάλιν ἐπέστρεψε, διατρίψας δὲ μερικὰς ἡμέρας εἰς τὸ Βουκουρέστι ἀπῆλθεν εἰς τὸ Γιάσι.

1808 Φεϐρουαρίου 18. Στασιάσαντες τινὲς τῶν τῆς 2 καὶ 3 τάξεως ἀρχόντων, ἐκινήθησαν προπετῶς κατὰ τῶν παρὰ τοῦ Ὑψηλάντου διωρισμένων Καϊμακάμηδων τῆς Βλαχίας, ἀνελθόντες καὶ εἰς τὴν Μητρόπολιν, καὶ ζητοῦντες λογαριασμὸν τῆς Βιστιαρίας καὶ τοῦ τόπου. ἐπομένως νὰ γένουν ἀκριϐεῖς ἐξετάσεις καὶ εἰς τὰ καδηλίκια ὅλα, διὰ νὰ φανῶσιν πόθεν οἱ τοσαῦται ἀδικίαι καὶ ἡ ἄκρα δυστυχία τοῦ τόπου, μὲ αὐτὸν τὸν βασιλὲν ἐμϐῆκαν μεταξὺ τῶν Διϐανίων καὶ ἔγιναν καϊμακάμηδες σὺν τοῖς λοιποῖς ὁ Μητροπολίτης, ὁ Ἀρτζεσίου, ὁ Μποζαίου, ὁ Μπάνος Κωστάκης Γκίκας καὶ ὁ Βιστιάρης Φιλιππέσκος.

1808 Μαρτίου 26. Ἀνεγνώθη ἐν τῇ Μητροπόλει νότα τοῦ Προζοροϐσκη ἀπὸ Γιάσι ὅτι διὰ τροσταγῆς βασιλικῆς, ἐκδοθείσης ἀπὸ Πετρουπό-

1807 August 23. Vineri s'a dus ĭarăși Lascarov la Rusciuc.

1807 August 29. Joi, s'a întors Lascarov de la Rusciuc, aducênd cu el pe logofĕtul Bibescu și pe consulul Rusesc Chiricov, fost când-va în Valahia.

1807 August 31. In puterea preliminariilor aŭ început armatele Ruseștĭ să se retragă din Valahia și a doua ḑi prin ordin împĕrătesc, venit de la Petersburg cu repejune, s'aŭ întors ĭarăși înapoi, pentru că Curtea din Petersburg n'a admis acest capitul, ca să se rîdice armatele.

1807 Septemvrie 12, Mercurĭ. A plecat de la Bucureștĭ Serghie Lascarov cu tot bagagĭul sĕŭ la Iași, de aseminea și generalul Melendorf după câte-va ḑile. După aceia căḑênd amândoi în urgia împĕrătéscă aŭ fost chemaţi în lăuntru, ĭar armata elenică aŭ desfăcut'o Rușiĭ tótă și ĭ-aŭ luat armele.

1807 Octomvrie 15. Sâmbătă pe la óra 9 din ḑi a întrat în Bucureștĭ Cnézul Alexandru Prozorovschi feld-marșal, bĕtrân de 90 de anĭ, plenipotent, ca să întărĭască pacea cu Turciĭ și s'a găsduit la casa fericituluĭ Ban Scarlat Ghica. Scriind acesta peste Dunăre luĭ Reiz Efendi, ca să hotărască și acela Murahasiziĭ pentru pace, aŭ luat respuns că congresul s'a mutat la Paris. S'a stabilit însă armistițiŭ între Rușĭ și Turcĭ pe 6 lunĭ, de la 3 Octomvrie până la 3 Aprilie.

1807 Octomvrie 23 Vineri. A plecat din Bucureștĭ Prozorovschi pentru Craiova și după 6 ḑile ĭarăși s'a reîntors, stând câteva ḑile în Bucureștĭ s'a dus la Iași.

1808. Fevruarie 18. Revoltându-se uniĭ din ceĭ de a doua și a treia clasă de boerĭ, s'aŭ mișcat cu pornire în contra celor numiţĭ de Ipsilant caimacamĭ Valahieĭ, și ducându-se și la Mitropolie și cerênd socotélă visterieĭ și ţereĭ; prin urmare să se facă cercetare seriósă la tóte districtele, spre a se vedea de unde atâtea nedreptăţi și extremă nenorocire a ţereĭ. Cu acest împĕrĕtesc [21]) a întrat între divaniștĭ și s'aŭ făcut caimacamĭ între alţiĭ Mitropolitul, Argeșiul, Buzăónul, Banul Costache Ghica și Vistierul Filipescu.

1808 Martie 26. S'a cetit în Mitropolie nota luĭ Prozorovschi de la Iași, cu care prin ordin împĕrătesc dat din Petersburg

www.dacoromanica.ro

λεως, τῇ 13 Φεβρουαρίου ἐξώσθη ὁ Ὑψηλάντης ἀπὸ Βλαχίαν καὶ Μπογδανίαν, καὶ διωρίσθη πρεζεδέντης τῶν δύο Πριγκιπάτων εἰς τὰ πολιτικὰ ὁ Κύσνικωβ, ὡς ἐν τοῖς ἐφεξοῖς. Ἀμέσως εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν δουλείαν ὁ Ἀντώνιος, ἐξωσθέντων καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων τοῦ Ὑψηλόντου, καὶ μετέβη ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ διοίκησις τοῦ τόπου εἰς τοὺς ἐντοπίους, κατὰ τὸ κεφάλαιον τῶν πρελιμιναρίων.

1808 Ἀπριλίου 10. Ἄλλαξαν ὅλα τὰ ὀφφίκια, ἔγινε καὶ ὁ Βόρνικος Παλατζάνος καϊμακάμης Κραγιώβας, ὁ ἐκεῖσε ὅμως Γενεράλ Ἰσαΐωβ ἔγραψεν ὅτι δὲν δέχεται ἄλλον πλὴν τοῦ Σημουρκάση.

1808 Ἀπριλίου 14. Ἀνεγνώθησαν εἰς τὴν Μητρόπολιν τέσσαρας νότας τοῦ Κύσνικωβ: 1 νὰ πωληθῶσιν αἱ ὄκναι, νὰ ἠξεύρουν ὅμως ὅτι οἱ σκάλαι τῆς Τουρκίας εἶναι σφαλισμέναι, 2 νὰ δώσῃ τὸ Διβάνι τὴν ἀναγκαίαν βοήθειαν εἰς τοὺς βαμμέσιδες διὰ τὸ χουζμέτι τους, δὲν εἶναι ὅμως ἄδεια οὔτε νὰ ἔλθῃ πρᾶγμα ἀπὸ Τουρκίαν, οὔτε νὰ περάσῃ ἄντικτυ, 3 περὶ τοῦ Σαμουρκάση νὰ μείνῃ εἰς τὴν δουλείαν του εἰς τὴν Κραγιώβαν, νὰ μὴν ὀνομάζεται ὅμως καϊμακάμης, ἀλλὰ πρεζηδέντης τοῦ ἐκεῖ Διβανίου καὶ κοινῇ γνώμῃ ὅλων τῶν Διβανίτων νὰ κοιτάζεται ἡ κάθε δουλειά, 4 περὶ τοῦ προβιάντ-μάϊστερ, νὰ τῷ δίδωνται ὅλα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τροφὴν τοῦ βασιλικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ζώων.

1808 Ἀπριλίου 19. Παρὰ τοῦ Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας ἐπισκόπων καὶ ἀρχόντων ἐστάλη γράμμα εἰς Πετρούπολιν πρὸς τὸν βασιλέα Ἀλέξανδρον. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπρόσταξεν καὶ τὸ ἐτύπωσαν εἰς ταῖς γαζέταις.

1808 Ἀπριλίου 22, ἡμέρα Τετράδη. Περὶ τὴν 6 ὥραν νυκτὸς ξημερώνωντας Πέμπτη ἔφθασεν ἐνταῦθα εἰς Βουκουρέστι ὁ Σεβαστιάνης, Γαλλικὸς πρέσβυς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, ἀπερχόμενος διὰ τὸ Γιάσι, νὰ ἀνταμώσῃ (ὡς ἔλεγον) τὸν ἐν τόπῳ τοῦ Προζοροβσκης ἐρχόμενον Κουτούζοβ, ἢ τὸν Προζοροβσκην αὐτὸν καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Νεντζουλέσκου: τῇ αὐτῇ νυκτὶ ἔπεσε τὸ δουβάρη τοῦ χανίου Σερμπᾶν Βόδα, ἡ πρὸς τὸν πόδον τῆς Μογοσόϊας λίνια, καὶ ἐσκότωσεν ἓν καλόγερον καὶ τὴν γυναῖκα ἑνὸς βουτζᾶ μὲ τὸ παιδί της. Τῇ ἐπαύριον Ἀπριλίου 23 ἐπῆγαν ὅλοι οἱ ἄρχωντες καὶ ἀρχιερεῖς εἰς ἀντάμωσίν του καὶ τὸ μεσημέρι τὸν ἐπῆρεν ὁ Γενεράλ Μιλοράδοβιτζ μὲ τὴν καρέταν του καὶ τὸν ἐφίλευσεν εἰς τὸ κονάκι του. Τῇ ἐφεξῆς Παρασκευῇ ἐπῆγεν εἰς τὴν Μητρόπολιν κοντραβιζητάρωντας τὸν Μητροπολίτην. Καὶ τῇ νυκτὶ τῆς αὐτῆς Παρασκευῆς, περὶ τὴν 8 ὥραν ξημερώνωντας Σάββατον, Ἀπριλίου, 25 ἐκίνησε

la 18 Fevruarie s'aŭ scos Ipsilant din Valahia și Moldova și s'a numit președinte a amânduror Principatelor în cele politice Cușnicov de aicĭ înainte.—Curând a eșit din sclăvie Antonie, alungându-se și toți ómenii luĭ Ipsilant și a trecut guvernarea și administrarea țereĭ la localnicĭ, după capitulul preliminarielor[22]).

1808 Aprilie 10. S'aŭ schimbat aicĭ tóte ofițiile, s'a făcut și Vornicul Bălăcénu caimacan Craioveĭ, dar generalul de acolo Isaiov a scris, că nu primește pe altul afară de Samurcaș.

1808 Aprilie 14. S'a cetit la Mitropolie patru note a luĭ Cușnicov: întăĭ. să se vîndă ocnele, să știe însă că porturile Turcieĭ sunt închise; al doilea, să dea Divanul ajutorul necesar vameșilor pentru husmetul[23]) lor și nu este învoit nicĭ să vie lucruri din Turcia, nicĭ să trécă peste Dunărea; al treile, despre Samurcaș să rĕmâe în ocupația sa la Craiova, să nu se numĭască însă caimacam, ci președinte a Divanuluĭ de acolo, și cu socotința comună a tuturor divaniților să se îngrijască orĭ ce serviciŭ; al patrulea, pentru maistrul de proviant să i se dea tóte cele necesare pentru nutrimentul armateĭ și a animalelor împĕrătești.

1808 Aprilie 19. De cătră Mitropolitul Ungro-Valahieĭ, Episcopiĭ și Boeriĭ s'aŭ trimis o scrisóre la Petresburg cătră Impĕratul Alexandru, ĭar Impĕratul a ordonat de a se tipări în gazete.

1808 Aprilie 22, ḍiua Mercurĭ. Pe la 6 óre din nópte în spre luminatul spre Joĭ, a sosit aicĭ în Bucureștĭ Sebastian, consul Francez din Constantinopol, mergênd la Iașĭ ca să întêlnéscă (după cum spuneaŭ) pe Cutusov, care vine în locul luĭ Prozorovschi, saŭ pe Prozorovschi însușĭ, și s'aŭ găsduit în casa luĭ Nențulescu. In aceĭașĭ nópte a căḍut plafondul hanuluĭ Șerban Vodă, linia cătră podul Mogoșóeĭ și a ucis pe un c'lugăr și pe femeia unuĭ curĕlar cu copilul sĕŭ. A doua ḍi Aprilie 23 aŭ mers toți boeriĭ și arhiereiĭ spre întîmpinarea luĭ, și pe la amiḗḍă-ḍi l-a luat generalul Miloradovicĭ cu careta și l-a ospătat la conacul sĕŭ. A doua ḍi Vineri s'a dus la Mitropolie și a dat contra-visită Mitropolituluĭ. In aceĭașĭ nópte a aceliașĭ Vineri pe la 8 óre spre luminatul Sâmbeteĭ Aprilie 25, s'a pornit

www.dacoromanica.ro

διὰ τὸ Γιάσι καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸ Παρίσι.

1808 Μαΐου 2. Ἀνεγνώσθη εἰς τὸ Διβάνι νότα τοῦ Κύσνικωβ περιεκτικὴ νὰ μείνουν καλὰ τὰ ὀφφίκια ὁποῦ ἔκαμαν ἐδῶ οἱ ἄρχοντες, ἐκτὸς τοῦ Μπαλατζάνου ὁ ὁποῖος νὰ ἔχῃ τὸ πρῶτον του ὀφφίκιον, καὶ ὁ Σαμουρκάσης ὁμοίως νὰ ἦναι στερεὸς εἰς τὸ ἐν Κραγιώβᾳ μεμουργιέτη του, Ἰσπραβνιτζίαι δὲ νὰ μὴν ἀλλαχθῶσιν ἕως νὰ ἔλθῃ ὁ ἴδιος ἐδῶ, καὶ ἕτερα νότα μὲ τὴν ὁποίαν προστάζει νὰ γείνῃ ἡ ἀπογραφὴ ὅλων τῶν κατοίκων τῆς Βλαχίας καὶ νὰ σταλλῶσιν οἱ λογαριασμοὶ τῆς Βιστιαρίας εἰσώδων καὶ ἐξώδων ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐμβῆκεν ἡ ρωσσικὴ ἄρμια εἰς τὴν Βλαχίαν.

1808 Μαΐου 10. Κυριακῇ περὶ τὴν 4 ὥραν τῆς ἡμέρας ἔφθασεν εἰς Βουκουρέστι ὁ Κύσνικωβ καὶ γευματίσας εἰς τὸν Γενεράλ Μιλοράδοβιτζ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ ἄρχοντος Μπάνου Ράκοβιτζα, καὶ πλέον συνεχῶς ἐπήγαινεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ ἄρχοντος Μπάνου Μανολάκη Μπραγκοβάνου ὅπου τὸ πρυτανεῖον καὶ διοικητήριον τοῦ τόπου, δηλαδὴ τὸ Διβάνι.

1808 Μαΐου 16. Σαββάτῳ νυκτὸς, ἐξώρησεν ὁ Μιλοράδοβιτζης τὸν μαγιώρον Νικόλαον Πάγκαλον ἀπαιτοῦντα τοὺς λουφέδες τοῦ ὑπ' αὐτὸν ἑλληνικοῦ στρατοῦ συμποσουμένα εἰς 600 πουγγεῖα καὶ ἀπειλοῦντα ὅτι ἔχει νὰ κλαυθῇ περὶ τούτου μὲ μεμουριγιάλι του εἰς τὴν Πετρούπολιν, ἀφ' οὗ πρότερον τὸν ἐβιασε νὰ δωθῇ ἀπόδειξιν του ἔγγραφον ὅτι δὲν ἔχῃ νὰ λάβῃ τίποτες.

1808 Μαΐου 17. Περὶ τὸ δειλινὸν εἰς τὰς 8 ὥραν ἐκίνησεν ὁ Ποστέλνικος Ἀντώνιος διὰ τὴν Ρωσσίαν λαβὼν περὶ τούτου γράμματα ἀδείας ἀπὸ τὸν αὐθέντην του Ὑψηλάντην.

1808 Μαΐου 20. Ἦλθον εἰς Βουκουρέστι ὅτε καϊμακάμης Κραγιώβας ὁ Σαμουρκάσης καὶ τέσσαρες τῶν ἀρχόντων Κραγιωβάνων δεπουτάτοι ἐκ μέρους καὶ τῶν λοιπῶν, ἤτοι Κλωτζιαρίου Δημητράκης Μπραΐλόγης, Κλωτζιαρίου Ἰωαννίτζας Βλαδογιάνου, Κλωτζιαρίου Δίνκας Μπραΐλόγης καὶ Κλωτζιαρίου Κωνσταντίνου Χαραλαμπης: αὐτοὶ οἱ Κραγιωβάνοι ἔκαμαν ζητήματα νὰ διαιρέσουν τὸ ὅλον σῶμα τοῦ Πριγκιπάτου Βλαχίας εἰς δύο (τάχα ὡς ἐπὶ Νεμτζῶν) δηλαδὴ, νὰ ξεχωρισθῶσιν τὰ περατεινὰ πέντε καδηλίκια, τῶν ὁποίων τὴν ἀρχὴν καὶ δεσποτείαν νὰ ἔχουν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, νὰ ἔχουν ξεχωριστὴν Βιστιαρίαν διὰ τὰ ἐλεῖσε ὅλα εἰσωδήματα, καὶ Βιστιάρην μεγάλον, Σπαθάρην, Ἄγαν, Ἀρμάσην καὶ καθεξῆς: αὐτοὶ νὰ κάμουν Ἰσπραβνίκους εἰς τὰ ἐκεῖ καδηλίκια ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους των, χωρὶς νὰ προχωρέσουν οἱ τῶν ἐντεῦθεν 12 καδηλικίων ἢ τοῦ Βουκουρεστίου

la Iași și de acolo să se ducă la Paris.

1808 Maiŭ 2. S'a cetit în Divan nota luĭ Cușnicov cuprinzătóre ca să rĕmâe bune oficiile ce aŭ făcut aicĭ boerĭi, afară de a luĭ Bălăcénu, care să aĭbă oficiul sĕŭ de maĭ înainte; ĭar Samurcaș să rĕmâe statornic în Craĭova în memurighietul sĕŭ [24]). Isprăvniciele să nu se schimbe până nu va veni el însuși aicĭ; și altă notă în care ordona ĭarăși ca să se facă recensiment de toți locuitorii Valahieĭ și să i se trimétă socotelile Visterieĭ de veniturĭ și cheltuelĭ din diua de când a întrat în Valahia armata Rusască.

1808 Maiŭ 10. Duminică pe la 4 óre din di a sosit în București Cușnicov și ospătând la Generalul Miloradovicĭ și-a luat locuința în casa Boeruluĭ Banu Racoviță, și după aceĭa adesa se ducea în casa boeruluĭ Manolache Brancovénu, unde era curtea și administrația țereĭ, adică Divanul.

1808 Maiŭ 16. Sâmbătă nóptea a surgunit Miloradovicĭ pe Maiorul Neculaĭ Pangal, ce pretindea salare pentru armata grecéscă de sub el, ce compunea suma de 600 pungĭ, și amenințând că are să se plângă despre acésta prin memoriul sĕŭ la Petersburg, după ce maĭ întâĭ l-a nevoit să dea declarația sa în scris, că nu are să ĭee nimic.

1808 Maiŭ 17. Duminică de diminéță la 8 óre a plecat Postelnicul Antonie în Rusia luând pentru acésta scrisóre de învoire de la Domnul sĕŭ Ipsilante.

1808 Maiŭ 20. A venit în București Caimacanul Craioveĭ Samurcaș și 4 boerĭ Craioveni deputați din partea și a celor-l-alți, adică: Clucerul Dumitrache Brăiloĭ, Clucerul Ióniță Vlădoianu, Clucerul Dinca Brăiloĭ și Clucerul Constantin Haralamb. Acești Craioveni aŭ făcut cerere să se despartă tótă țara Principatuluĭ Valahieĭ în douĕ (adică cum era pe timpul Nemților), adică: să se deosebiască cele cincĭ districte de la margine a căror guvernare și stĕpânire să le aĭbă eĭ înșiși, să aĭbă Visterie separată pentru tóte veniturile de acolo, și Vistier mare, Spătar, Agă, Armaș și cele-l-alte. Aceștia se numéscă Ispravnicĭ la acele districte de acolo din localnicii lor, fără ca să se amestece cele 12 districte de dincóce, saŭ ale Bucureștiuluĭ, la nicĭ un manzup [25]) saŭ hesmet acolo, și a-

www.dacoromanica.ro

εἰς κἀνένα μανσούπι ἢ χεζμέτι ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ νὰ δώσουν λογαριασμὸν εἰσώδων καὶ ἐξώδων τοῦ τόπου των ἢ ὑποθέσεις κρίσεων ἀμέσως εἰς τὸν Βασιλικὸν διωρισμένον, καὶ ὄχι εἰς τὸ ἐδῶ Διβάνι.

1808 Μαΐου 25. Δευτέρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εὐγῆκαν στρατεύματα ρωσσικὰ εἰς τὸ λάγαρον, ἔξω εἰς τὸ Σιντέστι ἕως 3,000.

1808 Μαΐου 30. Σαββάτῳ βράδι εἰς τὰς 12 ὥρας ἐκίνησεν ὁ Κυσνικὼβ διὰ τὸ Γιάσι.

1808 Ἰουνίου 3. Ἔγιναν νέοι Ἰσπράβνικοι εἰς τὰ καδηλίκια, διόλου ἀτέργιαστοι ἐκλογῇ τινῶν τῶν μεγάλων (τοῦ Βιστιαρίου Φιλιππέσκου) καὶ ἀποφάσει τοῦ Κύσνικωβ.

1808 Ἰουνίου 5. Ἐδιωρίσθη ἡ κομίσια διεγέρσει τοῦ Φιλιππέσκου διὰ νὰ κατατρέξῃ τὸν Βαρλαὰμ καὶ Σαμουρκάσην: καὶ ἀποφάσει τοῦ Κύσνικωβ εἰς τὰ 12 καδηλίκια διωρίσθησαν μεγάλοι κομισάροι, ὁ Βόρνικος Γολέσκος καὶ ὁ Βόρνικος Μπάρμπος Βακαρέσκος, εἰς δὲ τὰ πέντε καδηλίκια ὁ Βόρνικος Μπαλατζάνος, καὶ ὁ Κλωτζιάρης Γλογοβάνος, αὐτοὶ οἱ τέσσαρες μεγάλοι ἔχουν καὶ πληθὴν μικρῶν, ὅλοι ὅμως ἐνόμωτοι καὶ μὲ ἐπιτίμια εἰς τοὺς λακουϊτόρους, νὰ δείξουν τὴν ἀλήθειαν: εἶναι δὲ τῶν ἐξετάσεων ἄρθρα ἐν τοῖ ἑφεξῆς.

1808 Ἰουνίου 26, Παρασκευῇ. Διὰ νότας τοῦ Προζορόβσκη καὶ νότας τοῦ Κύσνικωβ ἔλαβεν ὁ Φιλιππέσκος τὴν Βιστιαρίαν.

1808 Ἰουνίου 27. Μὲ φύλλα τυπομένα ἐδόθησαν εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας νὰ μνημονεύωνται τὰ ὀνόματα τῆς ρωσσικῆς φαμηλίας, ἔν τε τῷ ἑσπερινῷ, τῷ ὄρθρῳ καὶ τῇ λειτουργίᾳ.

1808 Ἰουλίου 10. Παρασκευῇ βράδι ὁ Γενεράλ Μιλοράδοβιτζης φωνάξας τὸν Μπάνον Κωστάκην Γκίκαν, Βιστέρνικον Βαρλαὰμ καὶ Λογοθέτην Γεωργάκην Σλατινιάνον, τοῖς εἶπεν ὅτι εἶναι προσταγὴ διὰ νότας τοῦ φελδμαρσάλου Προζορόβσκη μετὰ τρεῖς ἡμέρας νὰ μὴν εὑρεθῶσιν εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἀλλὰ νὰ ὑπάγουν μὲ τὰς φαμηλίας των νὰ κατοικήσουν ἔξω εἰς τὰ μούλκια τους, καὶ νὰ δώσουν ἐγγράφως εἰς ποῖον μούλκι ἕκαστος ἐχει νὰ κατοικήσῃ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ χωρίου, ἐξ ὧν ὁ μὲν Βαρλαὰμ ἐπῆγεν εἰς τὸ μοῦλκι του, ὁ δὲ Κωστάκης Γκίκας καὶ ὁ Λογοθέτης Σλατινιάνος προσπεσόντες εἰς τὸν Μιλοράδοβιτζ ἔλαβον συγχώρησιν, δόντες ὁμολογίαν ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θέλουν ἀνακατωθῇ τελείως, οὔτε θέλουν κάμῃ ταραχὰς εἰς τὸ κοινόν. Τό ἔγκλημά των ἦτον, μὲ τὸ νὰ εὑρέθησαν τὰ σχέδια τοῦ γράμματος ὁποῦ κρυφίως ἔμελλον νὰ γράψουν εἰς τὸν βασιλέα εἰς τὴν Πετρούπολιν, κατηγορῦντες τὸν Μιλοραδοβίτζην καὶ τὸν Φιλιππέσκον.

Βράδι μετὰ τὰς 12 ὥρας ἐμβῆκεν εἰς τὸ Βουκουρέστι ὁ Ἔξαρχος τῆς ἐν Πετρουπόλει συνόδου,

ceștia să dea socotélă de veniturile și cheltuelile loculuĭ lor saŭ pricinile de judecată să se hotărască îndată la împĕrătescul (representant) și nu la Divanul de aĭcĭ.

1808 Maiŭ 25. Lunĭ după Pogorîrea St. Duh au întrat armele Ruseștĭ în lagăr, afară la Sinteștĭ până la 3,000.

1808 Maiŭ 30. Sâmbătă séra la 12 óre s'a pornit Kușnicov la Iașĭ.

1808 Iunie 3. S'a făcut noĭ Ispravnicĭ la districte, în general fără dare, prin alegerea celor marĭ (a Vistieruluĭ Filipescu) și cu acceptarea luĭ Kușnicov.

1808 Iunie 5. S'a numit comisia prin însistența luĭ Filipescu de a urmări pe Varlaam și Samurcaș; și cu hotărîrea luĭ Kușnicov la cele 12 districte s'aŭ orânduit marĭ comisarĭ: Vornicul Golescu și Vornicul Barba Văcărescu; ĭar la 5 districte Vornicul Bălăcénu și Clucerul Glogovanu, aceștĭ 4 marĭ comisarĭ aŭ și mulțime dintre ceĭ micĭ, toțĭ însă juraț și cu amenințărĭ cătră locuitorĭ ca să arăte adevĕrul; articolele de cercetare sunt următórele [26]).

1808 Iunie 26 Vinerĭ. Prin nota luĭ Prozorovschi și a luĭ Kușnicov a luat Filipescu Visteria.

1808 Iunie 27. Prin foĭ imprimate s'a dat la tóte bisericile, ca să se pomenéscă numele familieĭ (împĕrătești) Ruseștĭ, la vecernie, utrenie și liturgie [27]).

1808 Iulie 10. Vinerĭ séra Generalul Miloradovicĭ chemând pe Banul Constantin Ghica, Visternicul Varlaam și Logofétul Iordache Slătinénu le-a dis că este ordin prin nota Feldmareșaluluĭ Prozorovschi, preste treĭ ḑile să nu se afle în Bucureștĭ, ci să se ducă cu familiile lor să locuĭască afară la moșiile lor, și să dea înscris la care moșie fie-care voește să locuĭască și numele satuluĭ. Din carĭ Varlam s'a dus la moșia luĭ, ĭar Costache Ghica și Logofĕtul Slătinénu căḑând la Miloradovicĭ aŭ luat ertare, dând mărturie că de acum înainte nu se vor maĭ amesteca de loc, nicĭ vor face turburărĭ în obștime. Vina lor era pentru că s'a aflat copiile scrisoreĭ ce pe ascuns voĭaŭ să scrie Impĕratuluĭ la Petersburg, înculpând pe Miloraḑovicĭ și pe Vistiernicul Filipescu.

Sara la 12 óre a întrat în Bucureștĭ Exarhul Sinoduluĭ din Petersburg, Mitro-

www.dacoromanica.ro

Μητροπολίτης Γαβριὴλ, πρώην Κιοβίας καὶ χάλια Μολδαβίας, ἔχων τὸν ἀρχημανδρίτην τῆς Μητροπόλεως τοῦ Ἰασίου Φιλόθεον, ἄνδρα ἐνάρετον, ὅ τι ἦν τζιράκι τοῦ πρώην Μολδαβίας Μητροπολίτου Βενιαμὶν καὶ ὅλον τὸ τάγμα τοῦ περὶ αὐτὸν ἱερατείου, ἔτι δὲ καὶ τὸν πρώην Προϊλάβου Κύριλλον εἰς τὴν συνοδίαν του. Αὐτὸς ἐλθὼν ἀμέσως ἐσύκωσε τὰ δωσίματα καὶ ὅλας τὰς ἀγγαρείας ἀπὸ ὅλον τὸ ἱερατεῖον τῆς Βλαχίας.

1808 Ἰουλίου 22, Τετράδη. Μὲ τάταρην τοῦ Μουσταφᾶ πασσᾶ εἰς τὸ Ρουστζοῦκι καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μὲ γράμματα τοῦ Μανούκη ἐδῶ εἰς τὸν Σερδάρην Δήνουλαν Τζέρβεν βοδανλῆν, ἔτι δὲ καὶ μὲ σταφέταν ξεχωριστὴν εἰς τὸν Γενεράλην Μιλοράδοβιτζ, ἦλθον εἰδήσεις διὰ τὰ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ὀλέθρια συμβάντα, δηλαδὴ τὸν σκωτομὸν τοῦ Σουλτὰν Σελήμη, τὴν καθαίρεσιν τοῦ Σουλτὰν Μουσταφᾶ καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον τοῦ Σουλτὰν Μαχμοὺτ, ἡ δὲ ἱστορία τρέχει οὕτω.

1808 Ἰουλίου 28. Ἡμέρα Τρίτη, ἄλλαξεν ὁ Βιστέρνικος Φιλιππέσκος τὰ καλέμια τῆς Βιστιαρίας, διὰ προσταγῆς ἐλθούσης εἰς τὸ Διβάνι: τὸ δὲ Διβάνι ἔκαμε πιτάκι πρὸς τὴν εὐγένειάν του.

1808 Αὐγούστου 2. Ἐδιωρίσθη κομίσια μὲ πιτάκι τοῦ Διβανίου διὰ νὰ ἐξετάσουν τὸν Στόλνικον Ἀλέκον Νεντζουλέσκον πρώην σάμμεσην τῆς Βιστιαρίας, ὁ Λογοθέτης Ἰσάκης Ραλέτος, ὁ Σπαθάρης Γρηγόρης Γκικας, ὁ Κλωτζιάρης Βασίλιος Λακουστάνος καὶ ὁ Παχάρνικος Στέφανος Μπέλιος, τὰ ὅσα δηλαδὴ ἐσφετέρησεν ὁ Νεντζουλέσκος ἀπὸ τῆς Βιστιαρίας ἢ μὲ ἄλλους τρόπους.

1808 Αὐγούστου 3. Ἐδιωρίσθη σαράφης εἰς τὴν Βιστιαρίαν ὁ 2 Βιστιάρης Δίνουλος Μπορανέσκος ἐν τόπῳ τοῦ Φωτάκη υἱοῦ τοῦ μακαρίτο Ἀποστόλου σαράφη.

1808 Αὐγούστου 4. Τρίτη πρωὶ περὶ τὴν 11 ὥραν τῆς νυκτὸς ἐκίνησε διὰ τὸ Γιάσι ὁ Ἔξαρχος Γαβριήλ.

1808 Αὐγούστου 5. Διωρίσθη σαράφης εἰς τὴν Βιστιαρίαν ὁ Πολκόβνικος Ἀλέξανδρος, ἀδελφὸς τοῦ εἰς τὸ Κοκάνι Λογοθέτου Γιακοβάκη, ἐν τόπῳ τοῦ χατζῆ Ἰωαννίτζα.

1808 Αὐγούστου 6 Διωρίσθη σαράφης εἰς τὴν Βιστιαρίαν ὁ Πολκόβνικος Δημήτριος Γκιζδαβέτζης ἐν τόπῳ τοῦ Δίνουλου υἱοῦ τοῦ Ραχτηβάνη.

1808 Αὐγούστου 20. Πέμπτη ὥρα 4 τῆς ἡμέρας ἐμβῆκεν εἰς τὸ Βουκουρέστι ὁ γέρων Χασὰν πασσᾶς, Ἀγὰ πατσᾶς, ἐλθὼν ἀπὸ Ὀδέσας ἐλευθερωθεὶς δηλαδὴ ἀπὸ τὴν σκλαβιάν του ὁποῦ τὸν εἶχον σκλαβῶσῃ οἱ Ρῶσσοι πέρνοντές τον ἀπὸ τὸ κάστρον τοῦ Μπενδερίου καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ Πόδο-καλίτζιλορ, εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Γραδιστιάνου.

politul Gabriel, fost al Chievuluĭ și Exarh [28]) al Moldoveĭ. avênd pe Arhimandritul de la Iași Filoteĭu, bărbat virtuos, care era cirac a fostuluĭ Mitropolit al Moldoveĭ Veniamin și tot cinul bisericesc împrejurul sĕŭ, încă și pe fostul al Proilaveĭ Ciril în sinodia luĭ. Acesta viind îndată a ridicat dările și tóte angăriile de pe clerul Valahieĭ.

1808 Iulie 22 Mercurĭ. Cu Tatarul luĭ Mustafa Pașa de la Rusciuc, și de acolo cu scrisórea luĭ Manuche aicĭ la serdarul Dinula Cerven-Vodanli, încă și cu ștafetă deosebită la Generalul Miloradovicĭ, a venit înștiințare pentru întêmplările nenorocite din Constantinopol, adică: uciderea luĭ Sultan Selim, suspendarea luĭ Sultan Mustafa și reîntronarea în scaunul împĕrătesc a luĭ Sultan Mahmud, ĭar istoria se întêmplă așa..... [29])

1808 Iulie 28. Ḑiua Marți a schimbat Vistierul Filipescu calemiile Vistierieĭ din ordinul venit la Divan; ĭar Divanul a făcut pitac cătră nobleța s.

1808 August 2. S'a decis comisie cu pitacul Divanuluĭ ca să cerceteze pe Stolnicul Alecu Nențulescu, fostul Sameș al Vis terieĭ, Logofĕtul Iordache Ralet, Spatarul Grigore Ghica, Clucerul Vasile Lŏcusténu și Paharnicul Stefan Belu, câte adică a substras Nențulescu din Visterie saŭ cu alte chipurĭ.

1808 August 3. S'a numit Casier în visterie al doilea Vistier Dinu Borănescu în locul luĭ Fotache, fĭiul fericituluĭ bancher Apostol.

1808 August 4. Marți diminéța pe la 11 óre din nópte a plecat spre Iași Exarhul Gabriel.

1808 August 6. S'a numit Casier la Visterie Polcovnicul Alexandru, fratele Logofĕtuluĭ Iacovache din Cocanĭ, în locul luĭ Hagi Ioniță.

1808 August 6. S'a numit Casier la visterie Polcovnicul Dimitrie Ghizdavicĭ în locul luĭ Dinul, fiul luĭ Rahtivan.

1808 August 20. Joĭ, óra ' din ḑi a întrat în București bĕtrânul Hasan Pașa, Aga Pașa, venind din Odesa eliberat din sclavia în care l-aŭ fost luat sclav Rușiĭ, când aŭ ocupat castrul Bender, și și-a luat locuința la Podul Calicilor, în casa luĭ Grădișténu.

www.dacoromanica.ro

1808 Αὐγούστου 20. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ δηλαδὴ ὁ Γενεράλ Μιλοράδοβίτζης ἐξώρισε τὸν Γεωργάκην Σλατινέανον εἰς τὸ μουλκι του Πλοεστόρι, διὰ τὰς φλυαρίας του.

1808 Αὐγούστου 23, Κυριακῇ Ἐκίνησεν ἐντεῦθεν ὁ Χασὰν πασσᾶς διὰ τὸ Ρουστζοῦκι.

1808 Σεπτεμβρίου 6, Κυριακή. Ἀνεγνώθη νότα τοῦ Προζορόβσκη καὶ Κύσνικωβ εἰς τὴν Μητρόπολιν ἐν ἐπηκόῳ πάντων, καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτης ἔγινεν ἀμέσως ρεφόρμα, τοιούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου οὕτως:

ὁ Μητροπολίτης
ὁ Ἀρτζεσίου
ὁ Βιστιάρης Φιλιππέσκος
ὁ Βόρνικος Στέφανος Βακαρέσκος
ὁ Λογοθέτης Ἰσαάκης Ραλέτος.

Αὐτοὶ οἱ πέντε νὰ ἦναι εἰς τὸ κομητέτον, δηλαδὴ ἡ σύναξις αὐτῶν νὰ λέγεται κομητέτον, αὐτοὶ νὰ διοικοῦν ὅλην τὴν Βλαχίαν, αὐτοὶ νὰ μπουργιουρδιζουν καὶ αὐτοὶ νὰ δίδουν τὰς τελείας ἀποφάσεις.

Μπάνος Μανολάκης Κρετζουλέσκος μὲ τὴν μπανίαν του, Ραδουκάνος Γολέσκος Βόρνικος ἄνω τζάρας, Κωνσταντῖνος Κρετζουλέσκος Βόρνικος κάτω τζάρας καὶ μὴν εὐχαρηστηθεὶς ἐβαζγέστασε, καὶ ἔγινεν ὁ Βόρνικος Μιχαλάκης Μάνος, Μιχαλάκης Μάνος 3 Βόρνικος, ἔγινεν ὁ Βόρνικος Ἰστράτης, Πετράκης Ρητορίδης 4 Βορνικος, Μανολάκης Κουπάρης Βόρνικος τῶν κοινοτήτων, Γρηγόριος Γκίκας Σπαθάρης, Κωνσταντῖνος Δουδέσκος Λογοθέτης τῆς ἄνω τζάρας, Δημήτριος Γκίκος (ὁ τάκις) Λογοθέτης τῆς κάτω τζάρας, Γρηγόριος Μπαλιάνος ἄγας, Θεοδωράκης Βακαρέσκος Βόρνικος τῆς πολιτίας.

1808 Νοεμβρίου 5. Πέμπτη βράδι εἰς τὰς δύο ὥρας τῆς νυκτὸς, ἦλθεν ὁ κνεζης Προζορόβσκης εἰς τὸ Βουκουρέστι καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ μακαρίτου Μπάνου Σκαρλατου Γκίκα, ἐπῆγεν εἰς τὸ λάγαρον, ἐδιώρησε τὰ στρατεύματα μέσα εἰς τὸ Βουκουρέστι καὶ εἰς τὰς ἔξω πολιτείας νὰ ξεχειμάσουν: ἔστειλε καὶ εἰς τὸ Τιργόβιστον 1000 καβαλαρέους κιμπούρσκη δραγόνσκη μὲ ἕνα σέφην.

1808 Δεκεμβρίου 17, Πέμπτη. Ἦλθεν ὁ Γενεράλ Κύσνικωβ καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Μπάνου Ράκοβιτζα.

1808 Δεκεμβρίου 19. Σαββάτῳ τὸ δειλινὸν ἐκίνησεν ὁ Προζορόβσκης διὰ τὸ Γιάσι.

1808 Δεκεμβρίου 22. Τρίτη ἔλαβον τέλος αἱ ὄκναι καὶ τὰ βάμματα, τὰς μὲν ὄκνας ἐπῆρεν ὁ Σερδάρης Δηνοὺλος Τζέρβεν βοδαλῆν μὲ τὸν Παχάρνικον Μανούκην διὰ 1400 πουγγεῖα, νὰ συκωθῇ καὶ ἡ σαραρία νὰ πωλῇ δηλαδὴ ἄλας ὅποιος θέλει, ἐσυκώθη καὶ ἡ λουμουναραρία τοῦ ἁγιοκηρίου: ἂν ἀνοιχθῶσιν αἱ σκάλαι νὰ δώσουν ἄλλα 210 πουγγεῖα, νὰ γένουν ὅλα πουγγεῖα 1610. Τὰ δὲ

1808 August 20. In aceĭaşĭ ḑi Generalul Miloradovicĭ a surgunit pe Iordache Slătinénu la moşia luĭ Ploeştorĭ pentru vorbile luĭ.

1808 August 23, Duminică. S'a dus de aicea Hasan Paşa la Rusc̆uc.

1808 Septemvrie 6, Duminică. S'a cetit nota luĭ Prozorovschi şi Cuşnicov la Mitropolie în auḑul tuturor, şi după sensul eĭ s'a făcut îndată reformă în administraţia ţăreĭ în acest mod:

Mitropolitul
Argeşiul
Vistierul Filipescu
Vornicul Stefan Văcărescu
Logofĕtul Isache Ralet [30]).

Aceştia cincĭ să fie în comitet, adică întrunirea lor să se numéscă comitet, aceştia să administreze tótă Valahia, aceştia să boeréscă şi aceştia să dea hotărîrile definitive.

Banul Manolache Creţulescu cu Bănia luĭ, Răducanu Golescu Vornic ţăreĭ de sus, Constantin Creţulescu Vornic ţăreĭ de jos. Şi nemulţămit a demisionat şi s'a numit în locul luĭ Vornicul Manolache Manu, al treĭlea Vornic s'a făcut Istrate, în locul luĭ Manolache Manu, Petrache Ritoride al patrulea Vornic, Manolache Cuparu, Vornicul obştieĭ, Grigorie Ghica Spătar, Constantin Dudescu Logofĕt ţăreĭ de sus, Dimitrie Ghica, Logofĕt ţăreĭ de jos, Grigorie Bălénu Agă, Tudurache Văcărescu, Vornicu oraşuluĭ.

1808 Noemvrie 5. Joĭ séra la 2 óre din nópte a venit Cnézul Prozorovschi la Bucureştĭ şi a găsduit în casa fericituluĭ Ban Scarlat Ghica, s'a dus la lagăr şi a regulat armatele în Bucureştĭ şi în oraşele din afară să ĭerneze. A trimis şi în Tîrgovişte a 1,000 de cavaleri Chimburschi Dragonschi cu un şĕf.

1808 Dechemvrie 17, Joĭ. A venit Generalul Cuşnicov şi a locuit la casa Banuluĭ Racoviţă.

1808 Dechemvrie 19. Sâmbătă diminéţă a plecat Prozorovschi la Iaşĭ.

1808 Dechemvrie 22. Marţĭ a luat sfârşit ocnele şi vămile; ocnele le-a luat Sardarul Dinul Cerven-vodali cu Paharnicul Manuche, pentru 1,400 pungĭ, ca să scótă şi să vêndă sare cine va voi; s'a ridicat şi lumânărăria cereĭ sânte. Dacă se vor deschide porturile, să maĭ dea 210 pungĭ, ca să fie tóte pungile 1,610; ĭar vămile le-a

www.dacoromanica.ro

βάμματα τὰ ἐπῆρεν ὁ Βιστιάρης χατζὴ Μόσχος διὰ 850 πουγγεῖα, ἐσυκώθη ὅμως τὰ βάμματα διόλου ἀπὸ κάθε εἴδους ζαχηρὲ, κερεστὲ ξύλλων φωτιᾶς καὶ ἀπὸ καθε εἴδους φαγουλάτα, ἔμεινεν εἰς τὸ ὁμπόρι μόνον τὸ βάμμα τῶν ζώων.

1808 Δεκεμβρίου 22. Τρίτη, ἐκίνησεν ὁ Κύσνικωβ διὰ τὸ Γιάσι.

1808 Νοεμβρίου 3. Ἀσθενήσας ὁ μακαριώτατος Ἱεροσολύμων Ἄνθιος, τῇ 10 τοῦ αὐτοῦ ἔδωσε τὸ κοινὸν χρέος, Πατριάρχης δὲ Ἱεροσολύμων ἀντ' αὐτοῦ ἔγινεν ὁ πρώην Βηθλεὲμ Πολύκαρπος.

1808 Νοεμβρίου 17. Ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἡ θλιβερὰ εἴδησις ὅτι κατεκάη ἡ ἁγία ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Τάφου.

1808 Νοεμβρίου 17. Ἐπανέστησαν οἱ Γιανίτζαροι εἰς τὴν Πόλιν κατὰ τοῦ Βεζύρου Μουσταφᾶ πασσά ὁ Ροστζουκλοῦ, ἐσκότωσαν τὸν Τεφτερδὰρ Ἐφένδη καὶ τὸν Κεχαγιᾶ Μπεην, ὁ δὲ Μουσταφᾶ πασσᾶς ἀπελπισθεὶς εμβῆκεν ὑπὸ κάτω τοῦ τζεπχανὲ, ἔβαλε φωτιὰν εἰς τὸν τζεπχανὲν καὶ ἔγινεν κάμποση φθορὰ, ἐπνίγη ὅμως καὶ αὐτὸς ὑπὸ κάτω ἀπὸ τὸν καπνὸν, τὸν εὕγαλαν νεκρὸν καὶ τὸν ἐκρέμασαν ἀπὸ ἕνα ποδάρι, τὸν εἶχαν ρίξῃ πρότερον καὶ γιεφτὰν λέγοντα οὐτωσὶ: Ρουμεληδὲν γνελμὶς μπὶρ-τζιτὰκ, Σουλτὰν Μαχμουδὶ ἔτι τζιράκ. Ἐπῆγαν καὶ εἰς τὸ βασιλικὸν σερράγι νὰ κατεβάσουν ἀπὸ τὸν βασιλικὸν θρόνον τὸν Σουλτὰν Μαχμοὺτ καὶ νὰ βάλουν πάλιν τὸν πρώην Σουλτὰν Μουστεφᾶν ἀπὸ τὸ καφάσι: αὐτὸς ὅμως προειδὼς ὁ Μαχμοὺδ ἐπρόλαβε καὶ ἐσκότωσε τὸν Μουσταφᾶ καὶ τὴν μητέρα του καὶ οὕτως ἔπαυσεν ἡ ἐπανάστασις. Ἔκαμαν Βεζύρην τὸν Τζαβοὺς μπάσην, Ὁ Καπουδὰν πασσᾶς ὡς σύμμαχος τοῦ Βεζύρη Μουσταφᾶ ἐγλύτωσε τὴν ζωήν του μὲ τὴν φυγήν. Ὁ Μανούκης ἐγλύτωσεν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Βουκουρέστι. Ὁ Μηζρώπης, Πογώζης καὶ Καπρέλης μὲ καράβι διὰ τῆς μαύρης θαλάσσης εὐγῆκαν εἰς τὴν Ὀδέσαν.

1808 Νοεμβρίου 27. Ἐξεδόθη ἔγγραφον τυπωμένον τοῦ Ἐξάρχου Γαβριὴλ ὅπερ κατεγράφη ἔμπροσθεν.

1808 Σεπτεμβρίου 18. Ἔγινεν ἡ ἀντάμωσις τῶν δύο βασιλέων Ναπολέωντος Μποναπάρτε καὶ Ἀλεξάνδρου Ρωσσίας εἰς τὸ Ἐρφοὺρδ τῆς Θουριγγίας ἐν τῇ Σαξωνίᾳ.

1808 Ὀκτωβρίου. Ἀπέρασε διὰ τὴν πόλιν ὁ Κρασνακοβσκης ἀποσταλεὶς παρὰ τοῦ Προζοροβσκη μὲ γράμμα πρὸς τὸν Βεζίρην Μουσταφᾶ πασσᾶν, διὰ νὰ διορήσῃ μουραχάσιδες νὰ ὑπάγουν εἰς τὸ Γιάσι, ὁποῦ νὰ γένῃ ὁ μουκιαλεμὴς ἐκεῖ: αὐτὸς ὁ Κρασνακόβσκης ἔτυχεν ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὸ

luat vistierul Hagi Mosca pentru 850 pungĭ, a ridicat însă vămile cu totul de la orĭ ce fel de zaharea, herestea, lemn de foc și de la orĭ-ce faget, a rĕmas la Obor numaĭ vama vitelor [31]).

1808 Decheinvrie 22, Marțĭ a plecat Cușnicov la Iași.

1808 Noemvrie 3. Bolnăvindu-se prea fericitul Ierusalimilor Anthim, la ḑece a aceliași și-a plătit datoria comună, ĭar Patriarh al Ierusalimilor în locul luĭ s'a făcut fostul Vitleemuluĭ Policarp.

1808 Noemvrie 17. A venit la Constantinopol durerósa știință, că a ars sânta Biserică a Sântuluĭ Mormênt.

1808 Noemvrie 17. S'aŭ revoltat Enicerĭ în Constantinopol contra Viziruluĭ Mustafa Pașa Rusciucliu, aŭ ucis pe Tefterdar Efendi și pe Chihaia beiu; ĭar Mustafa Pașa desperat a întrat în Gephané dedesupt, a pus foc la Gephané și s'a făcut destulă mortalitate, s'a asficsiat însă și el dedesupt de fum, pe care l-aŭ scos mort și l-aŭ spânzurat de un picior, l-aŭ fost tărît mort maĭ întăiŭ și ḑicêndu-ĭ ast-fel: *Rumeliden gelmis bir-ţitac Sultan Mahmudi eti cirac.* S'aŭ dus și la Seraiul împĕrătesc, ca să dea jos de pe tronul imperial pe Sultan Mahmud și să pue ĭarășĭ pe fostul Sultan Mustafa din Cafas (închisóre), prevĕḑênd însă acésta Mahmud a anticipat și a ucis pe Mustafa și mama sa, și ast-fel a încetat revoluția. A făcut Vizir pe Ceauș Pașa. Capudan Pașa, ca asociat Viziruluĭ Mustafa, și-a scăpat viața prin fugă, Manuche a scăpat pe uscat și a venit la Bucureștĭ. Mizrop, Bogoz și Caprel cu corăbiĭ pe marea Négră aŭ scăpat la Odesa.

1808 Noemvrie 27. S'a dat publicație tipărită de cătră Exarhul Gavriil care s'a înscris maĭ înainte [32]).

1808. Septemvrie 18. S'a făcut întâlnirea celor doĭ împĕrațĭ, a luĭ Napoleon Bonaparte și a luĭ Alexandru al Rusieĭ la Erfurd în Turingia din Saxonia.

1808 Octomvrie. A trecut pentru Constantinopol Crasnacovschi trimis de Prozorovschi cu scrisorĭ cătră Vizirul Mustafa Pașa, ca se hotărască representanțĭ spre a merge la Iași, unde să se facă preliminările păceĭ acolo. Acest Crasnacovschi s'a întâmplat a

www.dacoromanica.ro

ζορμπαλῆκι τῶν γιανιτζάρων καὶ ἐγλύτωσεν εἰς τὸ σεράγι τοῦ ἐλτζῆ τῆς Νεμτζίας καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἦλθεν εἰς τὸ Βουκουρέστι.

1809 Ἰανουαρίῳ 2, Σαββάτῳ. Ἦλθε νότα τοῦ Κύσνικωφ ἐδῶ εἰς τὸ Διβάνι ἐλεγκτικὴ διὰ τὸ ταράφι τοῦ Βαρλάμη καὶ ἀπειλητικὴ καὶ διορισθεὶς ὁ πολιτζ-μέϊστερ περιῆλθεν ὅλους τοὺς ὑπογράψαντας εἰς τὴν ἀγωγὴν ὁποῦ ἔδωκαν τῷ Κύσνικωφ (εἰς τὴν ὁποῖαν ἐκατηγοροῦσαν τὴν τωρηνὴν διοίκησιν, δηλαδὴ τὸ κομητέτο καὶ ζήλῳ πατριοτισμοῦ τάχα ἐζητοῦσαν νὰ πάρουν λογαριασμὸν εἰσόδων τῆς Βιστιαρίας καὶ νὰ γίνωνται γνωσταὶ καὶ εἰς αὐτοὺς αἱ ὀρενδουιάλαι ὁποῦ ἀκολουθοῦν, ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν ὑποφέρουν νὰ βλέπουν τὴν πατρίδα των διαρπαζομένην καὶ ληστευομένην, περὶ οὗ καὶ διὰ ζώσης φωνῆς εἶχον ἀναφέρη ἅπαντες τῷ τε Προζορόφσκη καὶ τῷ Κύσνικωφ πρὶν κινήσουν ἐντεῦθεν: καὶ ὠνειδίσθησαν ἱκανῶς καὶ μετ' ἀπειλῆς) ζητῶν ἀπὸ τὸν καθ' ἕνα ὑπογραφὴν ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θέλει ἀνακατωθῆ εἰς καμμίαν δουλείαν τῆς κοινότητος, οὔτε θέλει λαλίσῃ, οὔτε θέλει ἐνοχλήσῃ μὲ ἀγωγάς.

1809 Ἰανουαρίῳ 7. Πέμπτη βράδι εἰς τὰς δύο ὥρας τῆς νυκτὸς ἐσκοτώθη ὁ πρώην προβίαντ-μέϊστερ Κουρλικόφσκης μέσα εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Σαμουρκάση, ὅπου ἐκάθητο. Αὐτὸς ἔφαγε μίαν μεγάλην ποσότητα πουγγείων, ἄσπρα βασιλικὰ καὶ ἐξώσθη, διορισθεὶς ἀντ' αὐτοῦ ἄλλος προβιαντ-μέϊστερ λεγόμενος Καβάγκας καὶ μὲ τὸ νὰ ἠθέλεσεν ὁ Μιλοραδοβίτζης νὰ θεορίσῃ τὰ κατάστιχά του, αὐτὸς ἀπελπισθεὶς ἐσκοτώθη μὲ τὴν πιστόλαν.

1809 Ἰανουαρίῳ 16, Σαββάτῳ. Ἐξώσθη ὁ Μιχαλιώτης Κύριλλος ὡς φθορεὺς τοῦ μοναστηρίου παρὰ τοῦ Διβανίου καὶ ἀντ' αὐτοῦ διορίσθη κάπιος Σύγγελος Σαμουὴλ, πρώην Σαδοβάνος ἐπὶ δεκαπενταετείαν, νὰ ἐξοφλήσῃ ὅλον τὸ ὑπέρογκον χρέος, ὁποῦ ὁ Κύριλλος ἔβαλεν εἰς τὸ μοναστῆρι, ἀναβαῖνον, ὡς λέγουσιν, εἰς 300 πουγγεῖα, αὐτὸς δὲ ὁ Κύριλλος διὰ νὰ ἀποφύγῃ κάθε κακὸ, ἔγινε σούδιτος Φραντζέζος.

1809 Ἰανουαρίου 17. Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου ἐξεκινήθη ὁ Βιστιάρης Βαρλαὰμ διὰ προσταγῆς μὲ ὀφφικιάλ᾽ον, ἄνευ τῆς φαμηλίας του, εἰς τὸ Γιάσι ἀφ' οὗ εἶχε περιορισθῆ πρότερον προημερῶν εἰς τὸ σπῆτί του, μὲ φύλαξιν ὀφφικιάλων καὶ σολδάτων διὰ νὰ μὴ τὸν ἀνταμώσῃ κἀνένας.

1809 Ἰανουαρίῳ 20, Τετράδη. Διὰ προσταγῆς ἐξεκινήθη καὶ ὁ Σαμουρκάσης εἰς τὴν Κραγιώβαν.

1809 Ἰανουαρίῳ 23, Σαββάτῳ. Διὰ προσταγῆς τοῦ φελδμαρσαλίου Κνέζη Προζορόφσκη ἐξεδόθησαν σφοδραὶ προσταγαὶ, νὰ ἀγορασθῶσι μὲ ἄσπρα

fi acolo la revoluția Ianicerilor și a scăpat în Seraiul consululuĭ Nemțesc și de acolo a venit la Bucureștĭ.

1809 Ianuarie 2, Sâmbătă. A venit nota luĭ Cușnicov aicĭ în Divan mustrătóre și amenințătóre pentru partida luĭ Varlaam și numindu-se Poliț-maistru a cutrierat pe la toți ceĭ ce aŭ subscris în acusarea ce aŭ dat'o luĭ Cușnicov (în care înculpa administrația presentă, adică comitetul și ca și cum din zel patriotic cerea să ĭea socotéla veniturilor și cheltuelilor Visterieĭ și să fie cunoscute și lor rânduelile ce urméză, pentru cuvênt că nu sufĕr să vadă patria lor furată și jefuită, despre care și prin viu glas aŭ spus cu toțiĭ și luĭ Prozorovschi și luĭ Cușnicov înainte de a pleca de aĭcea; și s'a certat în deajuns și amenințat), cerênd de la fie-care subscriere, că de aicea înainte nu se vor maĭ amesteca în nicĭ un servicĭu obștesc, nicĭ vor vorbi, nicĭ vor supăra cu judecățĭ.

1809 Ianuarie 7. Joĭ séra pe la 2 óre din nópte s'a ucis fostul proviat-maistru Curlicovschi în casa luĭ Samurcaș, unde locuia. Acesta a mâncat o mare cantitate de pungĭ de galbenĭ împĕrătești și s'a destituit numindu-se în locul luĭ alt proviant-maistru ḑis Cavanga, și pentru că a voit Miloradovicĭ să-ĭ observe socotelile luĭ, acesta desperat s'a ucis cu un pistol.

1809 Ianuarie 16, Sâmbătă. S'a destituit Mihaliot Chiril, ca ruinător Monăstireĭ, de Divan și în locul luĭ s'a numit un Singhel Samuil, fost la Sadova pentru 15 anĭ, pentru ca să plătéscă tótă datoria enormă pe care Ciril a lăsat-o la Monastire, ridicându-se, după cum spun, la 300 de pungĭ, ĭar acest Ciril pentru a se feri de orĭ-ce rĕŭ s'a făcut sudit francez.

1809 Ianuarie 17. Duminica Vameșuluĭ și a Fariseuluĭ, a plecat Vistiarul Varlaam din poruncă cu un slujbaș, fără familia luĭ, la Iașĭ, după ce a fost închis maĭ întâiŭ câteva ḑile în casa luĭ cu pază de slujitorĭ și soldați spre a nu comunica cu nimene.

1809. Ianuarie 20, Mercurĭ. Din ordin a plecat și Samurcaș în Craĭova.

1809 Ianuarie 23, Sâmbătă. Din ordinul feldmareșaluluĭ Cnéz Prozorovschi s'a dat aspre ordine să se cumpere cu banĭ Viste-

www.dacoromanica.ro

τῆς Βιστιαρίας βόδια ἐκλεκτὰ τοῦ ζυγοῦ 4,500, ἀπὸ 4 χρόνων τὸ βόδι ἕως τῶν 7, ὄχι μεγαλήτερον, νὰ γίνουν καὶ 500 ἁμάξια καλὰ σιδηροδεμένα, εἰς τὰ ὁποῖα νὰ βάζωνται ἐκ τῶν ἄνωθεν βοδίων ἀνὰ 6 εἰς κάθε ἁμάξι, οἱ ἁμαξάδες νὰ ἦναι Ρῶσσοι καὶ 1500 βόδια νὰ ἦναι ἐλεύθερα γεδέκι, ἔτι δὲ καὶ ὅλον τὸ σιτάρι ὁποῦ εἶναι εἰς ὅλα τὰ μαγαζιὰ νὰ ἁλεσθῇ, νὰ γίνῃ ἀλεῦρι καὶ νὰ πατηθῇ εἰς σακκιὰ ἀνὰ 100 ὀκάδες εἰς κάθε σακκὶ, αὐτὰ ὅλα νὰ γένουν ἕτοιμα ἀφεύκτως ἕως 20 τοῦ ἀρχομένου Φεβρουαρίου, ἐπειδὴ αὐτὰ ἔχουν νὰ συναπέλθωσι μὲ τὸν στρατὸν ὅπου τὸ καλέσῃ ἡ χρεία. Εὔγαλαν καὶ νέον δόσιμον ἀνὰ 6 γρόσια εἰς τὸ λούδουρον, οἱ μαζήληδες 4, τὰ νιάμουρα 4, οἱ παππάδες 4, αἱ μπράσλαι 4, οἱ σοκοτελνίκοι 2, καὶ οἱ ποσλούσνικοι 1.

1809 Ἰανουαρίῳ 26. Τρίτη βράδι ἐξεκινήθησαν μπούτκαι, καρέται, καρούτζαι καὶ ἁμάξια εἰς Κραγιώβαν νὰ φέρουν τοὺς μουραχάσηδες, μεχμανδάρης δὲ ὁ Κλωτζίαρος Ἀλέκος Νικολέσκος.

1809 Ἰανουαρίῳ 27, Τετράδη. Ἦλθε τῷ Μητροπολίτῃ Οὐγγροβλαχίας καβαλερία τῆς ἁγίας Ἄννης καὶ ἐγκόλπιον σταυρὸς, ὁμοίως καὶ τῷ ἁγίῳ Ἀρτζεσίου ἐγκόλπιον σταυρός.

1809 Φεβρουαρίου 5. Παρασκευὴ τῆς τυρινῆς ἐκίνησεν ὁ Ἐπίσκοπος Ἀρτζεσίου Ἰωσὴφ διὰ τὸ Γιάσι, προσκληθεὶς παρὰ τοῦ Ἐξάρχου Γαβριήλ.

1809 Φεβρουαρίου 7, Κυριακὴ τῆς τυρινῆς. Διὰ προσταγῆς βασιλικῆς ἔγιναν λειτανίας εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας τοῦ Βουκουρέστι διὰ τοὺς ἀρραβῶνας τῆς ἀδελφῆς τοῦ β σιλέως Ἀλεξάνδρου μετὰ τοῦ Γεωργίου Πρίγκιπος τοῦ Ἀλτεμπουργ.

1809 Φεβρουαρίου 12. Παρασκευὴ βράδι εἰς τὰς 12 ὥρας, ἐμβῆκαν οἱ μουραχάσιδες τῆς Πόρτας εἰς τὸ Βουκουρέστι καὶ ἐκάθησαν, ὁ μὲν Γαλὶπ Ἐφένδης, Ρεὶζ Ἐφένδης εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Μπάνου Ρακοβίτζα, ὁ δὲ ἐλτζῆ πασσᾶς υἱὸς τοῦ Μουρὰτ Μολλᾶ εἰς τὸ σπῆτι τοῦ ἄρχωντος Βορνίκου Γρηγορίου Μπραγκοβάνου, ὁ δὲ Μπεϊλικτζῆ Ἐφένδης εἰς τὸ σπῆτι τῆς Δομνίτζας Καρατζᾶς καὶ ὁ μέγας δραγομάνος, Μπεϊγζαδὲς Δημητράκης Μουρούζης εἰς τὴν Σειτζαν του δραγομανέσσαν, εἰς τὸ σπῆτι τοῦ μακαρίτου Μπάνου Σκαρλάτου Γκίκα. Τῷ αὐτῷ ἑσπέρας ἐπῆγεν ὁ Μπεϊγζαδὲς δραγομάνος ἐκ μέρος τῶν μουραχασίδων καὶ ἐχαιρέτησε τὸν Γενεράλ Μιλοράδοβιτζην, λέγουν ὅτι οἱ μουραχάσιδες εἶχαν μαζί τους 24 μησοφέγγαρα ἐγκεκοσμημένα μὲ πετράδια, νὰ τὰ προσφέρουν ἂν ἀποδῶσιν αἰσίως τὰ τοῦ σκοποῦ των. Ἦτον μαζί τους καὶ ὁ Ποστέλνικος Λουκάκης Ἀργυρόπουλος κονεύσας εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Βορνίκου Μανολάκη.

1809 Φεβρουαρίου 13. Ἐδέχθη ἡ ὀθωμανικὴ

rieĭ boĭ aleșĭ 4,500 de jug, de la 4 anĭ boul până la 7 anĭ, nu maĭ mare, și să se facă și 500 de cară bine ferecate, la care să pue din boiĭ de maĭ sus, câte 6 la fiecare car, căruțașiĭ să fie ruși și 1,500 boĭ să fie liberĭ ghedechĭ [33]); pe lângă aceea tot grâul cât este la tóte magasiile să se macine și să se facă făină și să se pue în sacĭ câte 100 ocale în fie-care sac, tóte acestea să fie gata fără smintélă până la 20 a viitóreĭ Fevruarie, fiind-că acestea aŭ să mérgă împreună cu armata, unde o va chema trebuința; a scos si o nouĕ dare, câte 6 leĭ de ludur, mazîliĭ 4, némura 4, preoțiĭ 4, breslele 4, scutelniciĭ 2 și poslușniciĭ 1 [34]).

1809 Ianuarie 26. Marți séra aŭ plecat butce, carete, căruți și trăsurĭ la Craĭova ca să aducă pe representanți; ĭar mehmandar Clucerul Alecu Niculescu [35]).

1809 Ianuarie 27, Marți, A venit Mitropolituluĭ Ungro-Valahieĭ cavaleria sânteĭ Aneĭ și engolpiu, cruce, aseminea și Sfințituluĭ Argeșiu engolpiul, cruce.

1809 Fevruarie 5, Vineri, săptămêna brânzeĭ, a plecat Episcopul de Argeș Iosif la Iași, chemat de Exarhul Gabriil.

1809 Fevruarie 7, Duminica brânzeĭ. Din ordin împĕrătesc s'aŭ făcut litaniĭ în tóte bisericele Bucureștiuluĭ pentru logodna surorei împĕratuluĭ Alexandru cu Gheorghe Principele de Aldemburg.

1809 Fevruarie 12, Vineri séra, la 12 óre, aŭ întrat representanțiĭ Porțeĭ în București și s'aŭ așezat Galep Efendi, Reiz Efendia în casa Banuluĭ Racoviță, ĭar Elgi Pașa, fiul luĭ Murat Mola, în casa boeruluĭ Vorniculuĭ Grigorie Brâncovanul, ĭar Beilicgi Efendi în casa Domniteĭ Caragea, și marele dragoman, Beizadea Dumitrache Moruzi, la mătușa luĭ dragomănésa în casa fericituluĭ Ban Scarlat Ghica. In aceĭași sară s'a dus Beizadea dragomanul din partea representanților și a felicitat pe Generalul Miloradovicĭ. Dic că representanțiĭ avéŭ cu eĭ 24 de semi-lunĭ, cavalerĭ bătute cu petre scumpe pentru a le da, dacă vor reuși în bine la scopul lor. Era cu dênșiĭ și postelnicul Luchache Arghiropol ospitalier în casa Vorniculuĭ Manolache.

1809 Fevruarie 13. A primit pórta Oto-

www.dacoromanica.ro

Πόρτα τὸν ἐλτζῆν τῆς Ἐγγλιτέρας μέσα εἰς τὴν Πόλιν.

1809 Φεβρουαρίου 15. Δευτέρα πρωὶ εἰς τὰς δύο ὥρας ἐκίνησαν οἱ μουραχάσιδες διὰ τὸ Γιάσι.

1809 Φεβρουαρίου 20. Σαββάτῳ εἰς τὰς 8 ὥρας τῆς ἡμέρας ἐκίνησεν ὁ Γενεράλ Μιλοράδοβιτζης διὰ τὸ Γιάσι διωρισμένος ὢν μουραχάσηδες ἐκ μέρους τῆς Ρωσσίας μαζὶ μὲ τὸν Γενεράλ τῆς ἀλτιλερίας Χάρτιγγ καὶ Γενεράλ Κυσνικὼβ καὶ ἔφθασαν ἐκεῖ Δευτέρα 22 τοῦ μηνός.

1809 Φεβρουαρίου 28. Κυριακὴ ἀνεγνώσθη ἐπ' ἐκκλησιῶν προσταγὴ τοῦ ἐξάρχου Γαβριὴλ περιληπτικῆ τοῦ ὅτι καλόγηροι ὁποιουδήποτε βαθμοῦ νὰ μὴ ἀνακατώνωνται εἰς πολητικὰς καὶ κοσμικὰς ὑποθέσεις, οὔτε ἀρένδας μουλκίων νὰ βαστοῦν, οὔτε εἰς σπήτια κοσμικῶν νὰ ἦναι δεκτοὶ ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει, ἀλλὰ νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὰ κοινόβια ἔνθα ἔχουσι τὴν μετάνοιάν των. Καὶ ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς οἱ ἡγούμενοι τῶν μοναστηρίων ἐν γένει νὰ μὴ δανείζωνται πλέον ἄνευ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ἐξάρχου.

1809 Μαρτίου 3. Ἀνεγνώσθη νότα τοῦ Κυσνικὼβ περὶ τῶν Κρητιρίων, ὡς ἑξῆς.

1809 Μαρτίου 3. Τετράδι ἑσπέρας ἔφθασεν ἐνταῦθα ὁ Γενεράλ Μιλοράδοβιτζης ἐπισρρέψας ἀπὸ Γιάσι, κινήσας ἐκεῖθεν Δευτέρα Μαρτίου 1.

1809 Φεβρουαρίου 27. Σαββάτῳ ἐξεκινήθη ἀπὸ Γιάσι ὁ Πολκόνικος Χύτρωβ κοριέρος, νὰ ὑπάγῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀναφέρωντας εἰς τὴν Πόρταν τὰ δυσκολεύοντα τὴν εἰρήνην αἴτια, νὰ φέρῃ ἀπόκρισιν. Τὸ μόνον αἴτιον ὁποῦ ἀπελπίζει τὴν εἰρήνην εἶναι, μὲ τὸ νὰ ἐδέχθῃ ἡ Πόρτα τὸν Ἐλτζῆν τῆς Ἐγγλιτέρας μέσα εἰς τὴν Πόλιν, τὸν ὁποῖον ζητεῖ ἡ Ρωσσία νὰ τὸν διώξουν οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἔπειτα νὰ ὁμηλήσουν περὶ ἀγάπης. Ἐρχόμενος ὁ Χύτρωβ ἀπὸ Γιάσι καθ' ὁδὸν εἰς Μπουζαῖον ἔπεσεν ἀπὸ τὴν καρότζαν του καὶ ἐσύντιψε χεῖρας καὶ πόδας, εἰς τὸν τόπον του δὲ ἐκίνησεν ἐντεῦθεν ὁ Καπιτάνος Πασκεβίτζης τῇ Τετάρτῃ Μαρτίου καὶ ἀμέσως ἄρχησαν οἱ Ρῶσσοι νὰ κάμουν τὴν πολεμικὴν ἑτοιμασίαν.

1809 Μαρτίου 4. Ἦλθεν εἰς Βουκορέστι ἡ γυναῖκα τοῦ Μανούκη μαζὶ μὲ τὰ χαρέμια τῶν ἄλλων ἀρμενίδων, δηλαδή: Μεζρώπη, Πογώζη καὶ Καπρέλη, αὐτοὶ ὅμως πρὸ πολλοῦ ἦλθον ἐδῶ εἰς Βουκουρέστι καὶ ὁ Χατζὴ Ἀπδουλάχης πενθερὸς τοῦ Πογώζη μὲ ὅλην τὴν φαμήλιάν του.

1809 Μαρτίου 13. Ἐκήρυξεν ἡ Πόρτα τὸν κατὰ τῶν Ρώσσων πόλεμον μὲ μανιφέστον ὡς ἐν τοῖς ἐφεξῆς.

1809 Μαρτίου 14. Ἐδιωρίσθη παρὰ τοῦ Προζορόβσκη, βίτζα-πρεζεδέντης τοῦ Διβανίου ὁ Γενεράλ μαϊὼρ Ἐγγελγκὰρδ, ἡμέρᾳ Σαββάτῳ καὶ τῇ

mană pe (Consulul) Engliteréĭ în Constantinopol.

1809 Fevruarie 15. Luní diminéța la 2 ore a plecat representanțiĭ la Iași.

1809 Fevruarie 20. Sâmbătă la 8 óre din ḑi a plecat Generalul Miloradovicĭ la Iași, numit fiind plenipotent din partea Rusieĭ, împreună cu Generalul de artilerie Harting și Generalul Cușnicov și aŭ sosit acolo Luní, la 22 a luneĭ.

1809 Fevruarie 28. Duminică, s'aŭ cetit în biserică ordinul Exarhuluĭ Gabriil cuprinḑĕtor: ca călugăriĭ de orĭ-ce grad să nu se amestice în afacerile politice și lumeștĭ, nicĭ arende de moșiĭ să ție, nicĭ în casele laicilor să nu fie primiți sub nicĭ un pretext, ci să se ducă în chinoviile unde-și aŭ metaniile lor și că de acum înainte egumeniĭ Monastirilor în general să nu se împrumute maĭ mult fără isccălitura Exarhuluĭ [36]).

1809 Martie 3. S'a cetit nota luĭ Cușnicov despre judecătoriĭ, cum urméză [37]).

1809 Martie 3. Mercurĭ séra a sosit aicea Generalul Miloradovicĭ întorcêndu-se de la Iași, plecênd de acolo Luní, Martie 1.

1809 Fevruarie 27. Sâmbătă a plecat din Iași Polcovnicul Hitrov curierul, ca să se ducă la Constantinopol și să refere Porțeĭ causele dificultățeĭ păceĭ și să aducă rĕspuns. Singura causă care desperéză pacea este că a primit Pórta pe Consulul Engliteréĭ în Constantinopol, pĕ care-l cer Rușiĭ să fie isgonit de Turcĭ, și apoĭ să vorbéscă despre pace. Venind Hitrov de la Iași pe drum la Buzĕŭ a căḑut din trăsura luĭ și s'a frânt mâinile și picĭórele; în locul luĭ s'a pornit de aicea Căpitanul Pașchevicĭ la 4 Martie și îndată a început Rușiĭ să facă prepărare de resboiŭ.

1809 Martie 4. A venit la Bucureștĭ femeia luĭ Manuc împreună cu haremurile altor armence, adică: Mezropi, Bogozi și Capreli, aceștia însă de mult a venit la Bucureștĭ și Hagiul Abdulah, ginerele luĭ Bogozi cu tótă familia luĭ.

1809 Martie 13. A declarat Pórta resboiul contra Rușilor cu manifest, precum în cele următóre se va arăta [38]).

1809 Martie 14. S'a numit de către Prozorovschi vice-președinte de Divan aicea pe generalul maĭor Engelhard, în ḑiua de Sâm-

www.dacoromanica.ro

ἐπιούσῃ Κυριακῇ ἐλθὼν εἰς τὸ Διβάνι ἐζήτησε νὰ τῷ δοθῶτιν ἐγγράφως ὅλαι αἱ ὑποθέσεις αἱ ἀτελεῖς, ὁποῦ εἶναι διορισμέναι εἰς ὅλα τὰ κριτήρια καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν ἔλαβον τέλος.

1809 Μ ρτίου 16. Τρίτη βράδι ἦλθον ἐδῶ εἰς Βουκουρέστι ὁ πρώην Καπετὰν πασσᾶς, Καδὴς πασσᾶς, (ὁ ἐπὶ τοῦ Βεζύρη Μουσταφᾶ πασσᾶ) ὁ Κιοσὲ Κεχαγιὰς ὁ Ρουστζουκλῆς, ὁ Μεμὴς ἀγᾶς, Ἀγιάνης τοῦ Τουρνόβου καὶ ὁ χαζνατάρης τοῦ Καπητὰν πασσᾶ καὶ ὁ Ἰντζὲ μπέγης, ἔχωντες συνοδίαν ἕως ἑκατὸν ἀνθρώπους. Αὐτοὶ ἔφυγον ἀπὸ ἀντικρυ Σαββάτῳ βράδι 13 Μαρτίου καὶ ἐκρατήθησαν εἰς Φαλαστόκαν ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ Πολκοβνίκους Ρώσσους, ἔπειτα πέρνοντες τὴν ἄδειαν διὰ προσταγῆς τοῦ Γενεράλου ἦλθον ἐδῶ, κονεύσαντες ὁ μὲν Κιοσὲ Κεχαγιᾶς Ἀχμὲτ εἰς τὸ σπῆτι τῆς Δομνίτζας τοῦ Βακαρέσκουλου, ὁ δὲ Καδὴς καπητὰν πασσᾶς εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Βορνίκου Θεοδωράκη Βακαρέσκουλου Φουρτούνα, ὁ δὲ Μεμὴς ἀγᾶς, Ἀγιάνης Τουρνότου, εἰς τὸ σπῆτι τῆς Φλορέσκας, ὁ δὲ Ἰντζὲ μπέγης 2 ἀδμηράλιος τῆς Πόρτας μὲ τὸν χαζνατάρην βοῦ Καπετὰν πασσᾶ εἰς τὸ σπῆτι τῆς Γουλιανέσκας, πολλοὶ δὲ ἐκ τῆς συνοδίας των δι' ἀδείας ἔφυγον εἰς Βιδύννι.

1809 Μαρτίου 20. Σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου νυκτὸς εἰς τὰς 7 ὥρας πρὸς τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων ἐκίνησαν τὰ ρωσσικὰ στρατεύματα ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι μὲ ὅλην τὴν ἀλτηλερίαν, μὲ τὰ παντόνια καὶ μὲ σκάλας, μετὰ μεγάλης βίας παγαίνοντες εἰς τὸ Τουρπάτο διὰ νὰ κτυπήσουν τὸ Γκίργιωβον.

1809 Μαρτίου 20. Εἰς τοῖς Φραντζέζικαις γαζέταις ἦλθε τὸ γράμμα ὁποῦ ἐστάλη ἀπὸ Ἐρδφοὺρδ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἐγγλιτέρας παρὰ τῶν δύο ἰμπερατόρων Ρωσσίας καὶ Γαλλίας.

1809 Μαρτίου 22. Τῇ μεγάλῃ Δευτέρᾳ νυκτὸς εἰς τὰς 7 ὥρας ἐπῆγε καὶ ὁ Γενεράλ Μιλοράδοβιτζης εἰς τὸ στρατόπεδον διὰ νὰ κτυπήσῃ τὸ Κάστρον τοῦ Γκιργιώβου, ἀπέρασε πρὸς τούτοις καὶ ὁ Φελδμαρσάλος Προζοροβσκης καὶ ἐπῆγε διὰ τὸ Γκίργιωβον, ἔφθασεν ὅμως περὶ τὸ τέλος, ὅτε δηλαδὴ χαλασθέντες οἱ Ρῶσσοι ἐπέστρεφον.

1809 Μαρτίου 23. Τῇ μεγάλῃ Τρίτῃ ἑσπέρας ἐπέστρεψεν ὁ Ἐπίσκοπος ἅγιος Ἀρτζεσίου ἀπὸ τὸ Γιάσι διωρισμένος ὢν ἔφορος ὅλων τῶν ἐν τῇ Βλαχίᾳ μοναστηρίων καὶ ξένων καὶ ἐντοποίων

1809 Μαρτίου 24. Τῇ μεγάλῃ Τετράδῃ τὸ πρωὶ ἐκτυπήθησαν οἱ Ρῶσσοι μὲ τοὺς Τούρκους εἰς τὸ Γκίργιωβον, ἐπῆραν τὴν Σλομποζίαν, ἔκαψαν τὸ Βαροῦσι, τὸ δὲ κάστρον δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸ πάρουν, ἐπῆραν μερικὰ μπαϊράκια τὰ ὁποῖα εὐ-

bătă și în cea următóre Duminica venind la Divan a cerut înscris să i se dea tóte pricinile ce sânt nesfârșite, care sînt citate la tóte judecătoriile, și pentru care pricină n'aŭ luat sfârșit.

1809 Martie 16. Marți séra a venit aicĭ în Bucureștĭ fostul Căpitan pașa Cadi Pașa (acel din timpul Vizirului Mustafa Pașa), Chiosé Chihaia Rusciucliul, Memis Aga Aghianis de Târnova și Casierul luĭ Căpitan Pașa și Ingè Beĭu, avênd o sinodie pănă la 100 de ómenĭ. Aceștia aŭ fugit de peste Dunărea Sâmbătă séra la 13 Martie și s'aŭ ținut sub pază la Falaștoca de Polcovniciĭ de acolo Rușĭ, după aceĭa luând învoire prin porunca Generalului aŭ venit aicĭ luând conac: Chiosé Chihaia Ahmed la casa Domniței Văcărescu, ĭar Cadis căpitan Pașa în casa Vorniculuĭ Tudurache Văcărescu Furtună, ĭar Memis Aga Aghĭani de Târnova în casa Floréscăĭ, ĭar Ingè Beĭu, al doĭlea amiral al Porțeĭ, cu Casierul luĭ Căpitan Pașa, în casa Gulianéscăĭ. Mulți din sinodia lor cu permisiune s'aŭ întors la Vidin.

1809 Martie 20. Sâmbăta luĭ Lazăr, nóptea la 7 óre spre Duminica Stâlpârilor s'aŭ mișcat armatele ruseștĭ de la Bucureștĭ cu tótă artileria cu pantóne și cu scărĭ în mars grabnic ducându-se la Turbați ca să lovĭască Giurgiul.

1809 Martie 20. In gazetele franceze a venit epistola ce s'a trimes de la Erdfurd la regele Engliterei din partea a doĭ Imperatorĭ, al Rusieĭ și al Franțieĭ.

1809 Martie 22. In Lunea sĕptămâneĭ patimilor, nóptea la 7 óre, s'a dus și Generalul Miloradovicĭ în lagăr ca să lovĭască cetatea Giurgiu. A trecut pe lângă aceștia și feldmareșalul Prozorovschi și s'a dus prin Giurgiu, a sosit însă acolo spre sfârșit. când adică bătuți Rușiĭ se întorceaŭ.

1809 Martie 23. Marți în septămâna mare séra s'a întors Prea sânțitul de Argeș de la Iașĭ, fiind numit Efor asupra tuturor Monastirilor din Valahia, strĕine și pămêntene [89]).

1809 Martie 24. In Mercurea sĕptâmâneĭ marĭ, diminéța s'a lovit Rușiĭ cu Turciĭ la Giurgiu, a luat Slobozia, aŭ ars Varușiĭ, ĭar cetatea n'a putut să o ĭea; a luat câteva bairacurĭ, câte s'a găsit împrăștiate în

www.dacoromanica.ro

ρέθησαν ἀπερριμμένα εἰς τὴν Σλομποζίαν καὶ ἕξη τόπια, ἔχασαν ὅμως οἱ Ρῶσσοι εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον 4,000 εἰς σκοτωμένους καὶ λαβωμένους, τὸν Σταβίσκη Γενεράλην τῶν χουσάριδων, ὅστις ἐνεταφιάσθη μετὰ πομπῆς ἐνταῦθα εἰς τὴν Μητρόπολιν τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ καὶ ἕως 50 ὀφφικιάλους εἰς σκοτωμένους, λαβωμένους καὶ σκλαβωμένους, ἔφθασε περὶ τὰ τέλη εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον καὶ ὁ ἴδιος φελδ-μαρσάλιος Προζορόβσκης, ὅθεν νικηθέντες τοιούτῳ τρόπῳ οἱ Ρῶσσοι, ὑπέστρεψαν ὅλοι εἰς Κοπατζένι, Σαμπάρι καὶ περίχωρα καὶ ἔκαμαν λάγαρον, ὁ δὲ Προζορόβσκης ἀπῆλθεν εἰς Φωξάνι, παραγγείλας τὸν Γενεράλ Κουτούζωφ, Γενεράλ Καμένσκιν καὶ Γενεράλ Μάρκωβ νὰ κτυπήσουν τὴν Ἰμπραΐλαν.

1809 Μαρτίου 29 καὶ 30. Ἐφέρθησαν εἰς τὸ Βουκουρέστι πολλαὶ φαμηλίαι χρηστιανῶν κατοίκων τῆς Σλομποζίας καὶ Βαρουσίου τοῦ Γκιργιώβου, ὅλοι γυμνοὶ, τετραχηλισμένοι οἱ ἄθλιοι.

1809. Τετράδη τῆς διακαινισμοῦ τὸ πρωὶ εἰς τὰς τρεῖς ὥρας ἔγινε δοξολογία εἰς τὴν Μητρόπολιν παρόντων ὅλων τῶν ἀρχόντων του κλήρου καὶ πολλοῦ λαοῦ, διὰ τὴν νίκην τῶν Ρώσσων εἰς τὴν Σλομποζίαν καὶ Βαροῦσι τοῦ Γκιργιώβου, ὁποῦ ἀνεγνώσθη ἡ νοτα του Γενεράλ Μιλοράδοβιτζ.

1809 Ἀπριλίου 6. Τρίτη μετὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ, ἄρχησαν νὰ κτυποῦν τὴν Ἰμπραΐλαν οἱ Ρῶσσοι μὲ σαράντα χιλιάδαις στράτευμα.

1809 Ἀπσιλίου 6. Ἐξεδοθη ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τοῦ ἀρχιδουκὸς Καρόλου τὸ μανιφέστον πρὸς ὅλον τὸν στρατὸν τὸν αὐστριακὸν συμποσούμενον εἰς ὀκτακοσίας χιλιάδας, ὃν ἤγειρε κατὰ τῶν γάλλων.

1809 Ἀπριλίου 10. Σαββάτῳ διὰ προσταγῆς τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ βίτζα-πρεζεδέντου τοῦ Διβάνιου Γενραλ μαϊὼρ Εγγελγκὰρδ ἐξεδόθησαν τὰ πιτάκια ἀπὸ τὸ Διβάνι εἰς τὰ δεπαρταμέντα.

1809 Ἀπριλίου 26, Δευτέρα. Διὰ νότας τοῦ πρεζεδέντου Κυσνικὼβ ἔγιναν τὰ τεβτζιχάτια.

1809 Μαίου 17. Ἀπελπισθέντες πλέον οἱ Ρῶσσοι τοῦ νὰ πάρουν τὸ κάστρον τῆς Ἰμπραΐλας, ἀφ' οὗ ἔχασαν κάμποσον στράτευμα καί τινας σημαντικοὺς ὀφφικιάλους, ἐκινδύνευσε καὶ ὁ Γενεράλ Καμέντζσκης χάσας τὸ περισσότερον μέρος τῆς διβίζας του, ὑπέστρεψαν συκώσαντες τὴν πολιορκίαν.

1809 Ἰουλίου. Ἀπέρασε ὁ Προζορόβσκης τὸν Δούναβιν ἀπὸ τὸ Γαλάτζι ἀντικρὺ εἰς τὴν Τουρκίαν, μὲ ὅλον τὸ στράτευμα, καὶ ἐπροχώρησαν οἱ καζάκοι κάμποσον διάστημα.

1809 Αὐγούστου 23. Ἀπέθανεν ὁ Προζορόβσκης ἐπιστρέψας ἀσθενὴς εἰς τὸ Γαλάτζι, καὶ παρέδωκε τὸ κομάντο τῶν στρατευμάτων εἰς τὸν Κνέζην Παγκρατίον, ἄνσεφ γενεράλην, Τκιουρτζῆν τὸ γένος, ὅστις κτυπήσας ἐπῆρε τὸ Ματζίνι, Ἰ-

Slobozia și șase tunurĭ. Aŭ perdut însă Rușiĭ în acest resboiu 4,000 de uciși și rănițĭ, pe Stavinschi Generalul de Husarĭ, care s'a înmormêntat cu pompă aicea la Mitropolie în Sâmbăta cea mare, și până la 50 de ofițerĭ uciși, răniți și robiți. A ajuns pe la finitul acestuĭ resboiŭ și însuși feldmareșalul Prozorovschi. Decĭ învinși fiind cu acest mod Rușiĭ, s'aŭ întors cu toțiĭ la Copăcenĭ, Sabar și împrejurimĭ și aŭ făcut lagăr. Prozorovschi s'a dus la Focșanĭ, ordonând Generaluluĭ Cutusov, Generaluluĭ Camențchi și Generaluluĭ Marcov ca să atace Brăila.

1809 Martie 29 și 30. S'aŭ adus la Bucureștĭ multe familiĭ creștine, locuitoriĭ din Slobozia și Varușul Giurgiuluĭ, cu toțiĭ goĭ și afanisiți nenorocițiĭ[40]).

1809. Mercurĭ în săptămâna luminată diminéța la 3 óre s'a făcut Tedeum în Mitropolie presenți fiind toți boeriĭ, clerul și mult popor pentru învingerea Rușilor la Slobozia și Varușul Giurgiuluĭ, când s'aŭ cetit și nota Generaluluĭ Miloradovicĭ.

1809 Aprilie 6. Marți după Duminica Tomeĭ a început să lovĭască Brăila Rușiĭ cu 40,000 armată.

1809 Aprilie 6. S'a edat în Viena de către Arhiducele Carol manifest către tótă armata Austriacă, compusă din 800,000, pe care o rîdica contra Francezilor.

1809 Aprilie 10. Sâmbătă din ordinul Vice-președinteluĭ Divanuluĭ din Bucureștĭ, Generalul Maior Engelhard s'a dat pitacele de la Divan la Departamente.

1809 Aprilie 26 Lunĭ. Prin nota președinteluĭ Chușnicov s'aŭ făcut tevțihatiile[41]).

1809 Maiŭ 17. Desperând Rușiĭ ca să maĭ ĭea cetatea Brăileĭ, după ce a perdut îndeajunsă armată și câți-va ofițerĭ însemnați, s'a periclitat și generalul Camențchi, și perdênd cea maĭ mare parte a divizieĭ luĭ s'a retras rîdicând asediul.

1809 Iulie. A trecut Prozorovschi Dunărea pe la Galați de cea-l-altă parte în Turcia cu tótă armata și a înaintat Cazaciĭ o îndestulă depărtare.

1809 August 23. A murit Prozorovschi întorcêndu-se bolmav la Galați și a predat comanda armatelor Cnézuluĭ Pangrate anșef General, georgean de ném, care lovind a luat Măcinul, Isaccea, Tulcea și Hărșova,

www.dacoromanica.ro

σάκτζιαν, Τούλτζιαν καὶ Χύρσοβα, καὶ διὰ προστα-
γῆς ἄρχησε νὰ γίνεται ὁ μεγάλος πόδος ἐπάνω
εἰς τὸν Δούναβιν ἀντικρὺ τῆς Χύρσοβας διὰ νὰ
γίνετσι συντομωτέρα ἡ κοινωνία τῆς Βλαχίας μὲ
τὸ ρωσσικὸν στρατόπεδον καὶ ἡ μετακόμησις τῶν
ἀναγκαίων, τὰ δὲ στρατεύματα προχωρήσαντα ἐ-
πολιόρκησαν τὸ κάστρον τῆς Συλίστρας.

1809 Αὐγούστου 25. Ἀπέρασε καὶ ὁ Μιλορά-
δοβιτζ μὲ τὴν διβίζιάν του ἀντικρὺ ἀπὸ τὸ Γαλάτζι
καὶ ἡνώθη μὲ τὸ μεγάλον σῶμα, ἀντ' αὐτοῦ δὲ
διωρίσθη εἰς τὸ Βουκουρέστι ὁ γενεραλ λεϊτενάντ
Λαντζερό.

1809 Σεπτεμβρίου 13. Παρεδόθη τὸ περίφημον
κάστρον τοῦ Ἰσμαϊλίου ἀπὸ τὴν στενοχωρίαν τῆς
πείνας, μὲ καπιτολατζίονε νὰ ἔχουν τὸ ἐλεύθερον
οἱ ἐντόπιοι νὰ ὑπάγουν θέλουν.

1809 Ὀκτωβρίου. Ἐπέστρεψε πάλιν ἐδὼ ὁ Μι-
λοράδοβιτζ, ὁ δὲ Λαντζερὸ ἀπέρασεν ἀντικρύ.

1809 Ὀκτωβρίου 9, 10, 11, 12 δηλαδὴ Σαβ-
βάτῳ, Κυριακῇ, Δευτέρᾳ καὶ Τρίτῃ, ἔγινε πόλε-
μος σφοδρὸς ἔξω τῆς Σιλίστρας μεταξὺ τοῦ ρωσ-
σικοῦ στρατεύματος καὶ τοῦ τουρκικοῦ μὲ τὸν Πε-
χλιβὰν ἀγὰν καὶ κατεχαλάσθησαν οἱ Ρῶσσοι, ὥστε
καὶ ὁ ἴδιος Πλατὼφ ἐκινδύνευσε νὰ πέσῃ αἰχμά-
λωτος μ ὅλους τοὺς περὶ αὐτῶν καζάκους, τὸν
ὁποῖον μόλις ἐδυνήθη νὰ διασώσι ὁ Παγκρατιὸν,
κινδυνεύσας καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἐπειδὴ ἓν κουρσοῦμι
τούρκικον ἔκοψε τὸ πτερὸν ἀπὸ τὸ καπέλον του,
ἐπῆραν οἱ Τοῦρκοι καὶ πέντε τόπια ἀπὸ τοὺς
Ρώσσους.

1809 Ὀκτωβρίου 14, Πέμπτη. Ἐλθὼν πάλιν
ὁ Πεχλιβάνης ἐν παρατάξει πολεμικῇ μὲ σαράντα
τόπια, ἐκτύπησε τοὺς Ρώσσους μὲ μεγάλην ὁρμὴν
ὥστε μόλις ἠδυνήθησαν νὰ διαφθεντευθοῦν μὲ τὸ
ρετρέτον, καὶ τῇ ἐπιούσῃ Παρασκευῇ συκώσαντες
οἱ Ρῶσσοι καὶ τὴν πολιορκίαν τῆς Συλίστρας ἐ-
τραβίχθησαν εἰς τὴν Χύρσοβαν.

1809 Ὀκτωβρίου 13. Τετράδη ἦλθε προβίβα-
σμὸς τῷ Μιλοράδοβιτζ διὰ ἄνσεφ γενεράλην.

1809 Νοεμβρίου 28, Κυριακή. Ἔγινε δοξολογία
διὰ τὴν παράδωσιν τῆς Ἰμπραΐλας μὲ καπιτουλα-
τζίονε, παρεδοθη δὲ καὶ αὐτὸ τὸ κάστρον πάλιν
διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς ζωοτροφίας.

1809 Δεκεμβρίου 12, Κυριακή. Ἔγινε δοξολογία
διὰ τὴν μεταξὺ Ρωσσίας καὶ Γερμανίας εἰρήνην.

1809 Ὀκτωβρίου 14. Ἔγινε εἰρήνη μεταξὺ
Φράντζας καὶ Αὐστρίας μὲ τὰ ἀκόλουθα ἄρθρα.

1809 Δεκεμβρίου 12. Κυριακὴ ἑσπέρας εἰς τὰς
τρεῖς ὥρας τῆς νυκτὸς ἔγινε σεισμὸς, πλὴν ὀλίγος.

1809 Δεκεμβρίου 14, Τρίτη. Ἦλθεν ὁ Σερδά-
σης Κωστάκης, υἱὸς τῆς Ἰσπραβνιτζέσσας χήρας,
ἄνθρωπος τοῦ δραγομάνου Μπεϊζαδὲ Δημητράκη
Μουρούζη μὲ ἕνα Ἴπζαγὰν τοῦ Βεζύρη ἀπὸ τὸ

și din poruncă aŭ început să facă marele pod peste Dunărea, pentru ca să fie maĭ comodă comunicaţia Valahieĭ cu armata rusască și transportarea celor necesare ; ĭar armatele înaintând aŭ asediat cetatea Silistra.

1809 August 25. A trecut și Miloradovicĭ cu divisia luĭ în faţa Galaţuluĭ și s'a unit cu corpul cel mare. ĭar în locul luĭ s'a orânduit în Bucureștĭ Generalul Leitenant Langero.

1809 Septemvrie 13. S'a predat renumita cetatea Ismailuluĭ prin constrângerea fómeteĭ, cu capitulaţiune ca să fie liberĭ localniciĭ să se ducă unede voesc.

1809 Octomvrie. S'aŭ întors ĭarășĭ aicĭ Miloradovicĭ, ĭar Langero a trecut dincolo.

1809 Octomvrie 9. 10, 11, 12 adecă Sâmbătă, Duminică, Luni și Marţi s'aŭ făcut resboĭ înfricoșat, afară de Silistra, între armata Rusască și Turcéscă cu Pehlivan Aga și aŭ fost striviţĭ Rușiĭ, în cât și însușĭ Platov aŭ fost în pericol să cadă cu toţĭ Cazaciĭ din jurul sĕŭ robit, pe care abea a putut să-l salveze Pangrat, fiind în pericol și el însușĭ, pentru că un cursar turcesc a tăĭat pana de la casca sa ; a luat Turciĭ și cincĭ tunurĭ de la Ruși.

1809 Octomvrie 14 Joĭ. Venind ĭarășĭ Pehlivan în marș de resboiŭ cu 40 tunurĭ a lovit pe Ruși cu multă pornire și ĭ-a sdrobit în atâta grad, în cât de abea aŭ putut să se salveze în retragere ; ĭar a doua ḑi Vineri rîdicând Rușiĭ și asediul Silistreĭ s'aŭ retras la Hârșova.

1809 Octomvrie 13. Mercurĭ aŭ sosit înaintarea luĭ Miloradovicĭ de Anșef General.

1809 Noemvrie 28 Duminică. S'a făcut Tedeum pentru predarea Brăileĭ cu capitulaţiunĭ, s'a predat și această cetate ĭarășĭ pentru lipsă de nutriment.

1809 Dechemvrie 12 Duminică. S'a făcut Tedeum pentru pace dintre Ruși și Nemţĭ.

1809 Octomvrie 14. S'a făcut pace între Francia și Austria cu următórele condiţiĭ [42]).

1809 Dechemvrie 12, Duminică séra la 3 óre nóptea a fost cutremur, dar puţin.

1809 Dechemvrie 14. Marţi a venit Serdarul Costache, fiul vĕduveĭ isprăvniceseĭ,

www.dacoromanica.ro

ὀρδὶ τὸ ὀθωμανικὸν, τὸ ἐν Σούμλᾳ, μὲ γράμματα, τὰ ὁποῖα γράμματα ἐστάλισαν ἀμέσως ἀντικρὺ εἰς τὸν Κνέζην Παγκρατίον, αὐτοὶ δὲ διὰ προσταγῆς ἐκόνευσαν εἰς τὸν Μανούκην.

1809 Δεκεμβρίου 16. Πέμπτη ἦλθαν εἰς Βουκουρέστι 120 ἁμάξια μὲ πρᾶγμα τούρκικον ἀπὸ Πόλεως, διαφόρου εἴδους, περάσαντα ἀπὸ Ροστζούκι καὶ Γκίργιωβον καὶ κατόπι τούτων καὶ ἄλλα πολὰ ἁμάξια ἦλθαν μὲ πρᾶγμα τούρκικον παντὸς εἴδους, ἐδὼ ὅμως οἱ ὥσσοι τὰ ἐκράτησαν ὅλα νὰ τὰ κάμουν μπόνα πρέζα, ὡς πρᾶγμα ἐχθρικὸν καὶ τοῦτο κατὰ τὸ φαινόμενον, τῇ ἀληθείᾳ δὲ ἐζήτουν σούμμαν φλωρίων μεγάων.

1810 Ἰανουαρίῳ 6 Πέμπτη. Ἔφθασεν ἐντεῦθα ὁ λόγος ὁποῦ ἐξεφώνησεν ὁ Ναπολέων Μποναπάρτε εἰς τὸ νομικὸν σῶμα ἐν Παρισίῳ, ἐν ᾧ ἐμπεριέχεται καὶ περὶ Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, ὅτι τὰς ἔνωσεν ἡ Ρωσσία εἰς τὸ ἰμπέριόν της.

1810 Ἰανουαρίῳ 8. Σαββάτῳ πρωῒ ἐμβῆκεν εἰς τὸ Βουκουρέστι ὁ Ἔξαρχος Γαβριὴλ καὶ ἐκόνευσεν εἰς τοὺς Ἁγίους Πάντας.

1810 Ἰανουαρίῳ 9. Κυριακὴ τὸ δειλινὸν περὶ τὴν 9 ὥραν ἐμβῆκεν ὁ Κνέζης Παγκρατίος μὲ ἀλάϊ εἰς τὸ Βουκουρέστι καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ μακαρίτου Μπάνου Σκαρλάτου Γκίκα.

1810 Ἰανουαρίου 15. Σαββάτῳ ἀνεγνώσθησαν εἰς τὸ Διβάνι τὰ οὐκάζα διὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ Δοσιθέου Οὐγγροβλαχίας ἀπὸ τὴν Μητροπολιν καὶ ἀντ' αὐτοῦ διωρίσθη ὁ πρώην Ἄρτης Ἰγνάτιος.

1810 Ἰανουαρίῳ 21 Παρασκευή. Ἐξεδόθη προσταγὴ τοῦ Κνέζου Πέτρου Ἰβάνοβιτζ Παγκρατίου πρὸς τὸν βίτζα πρεζεδέντην Ἐγγελγκαρδ καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὸ Διβάνι καὶ μὲ ἐγκύκλια τοῦ Διβανίου εἰς ὅλην τὴν τζάραν διὰ νὰ ἐμποδισθῶσιν οἱ ζαχερέδες παντὸς εἴδους νὰ μὴν ὑπάγουν εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ νὰ κόπτωνται διόλου οἱ κορεσπονδέντζιαι ὅλων τῶν σουδίτων μὲ τὴν Τουρκίαν.

1810 Ἰανουαρίῳ 13. Πέμπτη ἐκίνησεν ὁ μονσιοῦ Λεδοῦ κόνσουλος Γαλλίας διὰ τὸ Παρίσι.

1810 Ἰανουαρίῳ 23. Κυριακὴ, συναχθέντων ὅλων τῶν ἀρχόντων εἰς τὸν Κνέζην Πέτρον Ἰβάνοβιτζ Παγκρατιον, ἀνεγνώσθη ἐν ἐπηκόῳ πάντων ἓν ἔγγραφον ρωμαϊκὸν, ελεγκτικὸν πρὸς τοὺς ἄρχοντας καὶ ἀμέσως ἄρχησαν αἱ ψηφοφορίαι τῶν ὀφφικίων.

1810 Ἰανουρίῳ 26. Τετράδι εἰς τὰς 4 ὥρας τῆς ἡμέρας ἐκινησεν ὁ Γενεράλ Μιλοράδοβιτζης διὰ τὴν μαλορωσσίαν διορισθεις ἐκεῖσε κομανδιρης ἐπάνω εἰς 45,000 στράτευμα, πέρνωντας μαζί του καὶ τὸν ἰατρὸν Κωνσταντινάκην Καρακάσσην.

omul luĭ Beizadea dragomanul, Dumitrache Moruzi, cu un *Ipzagan* [43]) a Vizirului de la armata otomanică din Şumla cu scrisorĭ, cari scrisorĭ s'aŭ trimis îndată peste Dunărea la Cnézul Pangratie, ĭar aceştia din ordin aŭ găzduit în casa luĭ Manuc.

1809 Dechemvrie 16. Joĭ a venit în Bucureştĭ 120 carĕ cu lucrurĭ turceştĭ din Constantinopol, de tot felul, trecênd pe la Rusciuc şi Giurgiu, şi după aceste şi alte multe trăsurĭ aŭ venit cu lucrurĭ turceştĭ de tot felul; aicĭ însă Rusiĭ le aŭ sechestrat tóte ca să le fie o bună pradă, ca lucrurĭ vrăjmaşe şi acésta după aparenţă, ĭar în realitate eĭ cereaŭ sume marĭ de banĭ.

1810 Ianuarie 6 Joĭ. A sosit aicea discursul ce a pronunţat Napoleon Bonaparte în Corpul legislativ la Paris, în care se cuprinde şi despre Valahia şi Moldova că leaŭ unit Rusia la Imperiul sĕŭ!

1810 Ianuarie 8. Sâmbătă diminéţa aŭ întrat în Bucureştĭ Exarhul Gavriil şi 'şĭ aŭ luat locuinţa la Biserica Tuturor Sânţilor.

1810 Ianuarie 9. Duminică diminéţa pe la 9 óre a întrat Cnézul Pangratie cu alaĭ în Bucureştĭ şi 'şĭ-a luat locuinţa în casa fericitului Ban Scarlat Ghica.

1810 Ianuarie 15. Sâmbătă s'a cetit în Divan *ucazele* [44]) pentru darea afară a luĭ Dosofteĭ al Ungro-Valahieĭ de la Mitropolie şi în locul luĭ s'a numit fostul al Arteĭ Ignatie.

1810 Ianuarie 22 Vineră. S'a dat poruncă de Cnézul Petru Ivanovicĭ Pangratie cătră Vice-preşedintele Enghelhard şi prin el la Divan şi prin circulara Divanuluĭ în tótă ţara de a se împedica zaharalile de tot felul ca să nu trécă în Austria şi să se întretae orĭ-ce conrespondenţă a tuturor sudiţilor cu Turcia.

1810 Ianuarie 13. Joĭ a plecat Monsieur Ledu, Consulul Franţieĭ, la Paris.

1810 Ianu rie 23. Duminică întrunindu-se toţĭ boerĭ la Cnézul Petru Ivanovicĭ Pangratie, s'a cetit în auḑul tuturor un înscris al sĕŭ în grecește, mustrător cătră boerĭ şi îndată a început votările oficiilor.

1810 Ianuarie 26. Mercurĭ la 4 óre din ḑi a plecat Generalul Miloradovicĭ în Malo-Rusia, numit fiind acolo comandant asupra a 45,000 armată, luând cu el şi pe doctorul Constantinache Caracaş.

www.dacoromanica.ro

1810 Φεβρουρίου 12. Σαββάτῳ πρωὶ ἐκίνησεν ὁ Κνέζης Παγκρατίος διὰ τὴν Κραγιώβαν καὶ ἐπέστρεψε Φεβρουαρίου 22 Τρίτῃ βράδι.

1810 Ἰανουαρίῳ 28. Ἐξεδώθη νότα τοῦ Κνέζου διὰ τὸν διορισμὸν τῶν νέων ὀφφικίων.

1810 Φεβρουαρίου 8. Προσταγαὶ ἀπὸ τὴν Πολίτζιαν εἰς ὅλαις ταῖς μπογιαῖς διὰ τοὺς μουσαφίρηδες ὁπου κονεύουν, νὰ χρεοστῇ ὁ κάθε σπητονοικοκύρης νὰ φανερώσῃ ἀμέσως τῷ τζασνα πρίσναβῳ.

1810 Φεβρουαρίου 17. Πέμπτη περὶ τὴν 9 ὥραν τὸ δειλινὸν ὁ Βιστιάρης Φιλιππέσνος ἔχων ζηγιαφέτι εἶχε προσκαλεσμένους πολλοὺς εἰς τὸ σπῆτι του: γενεραλέους, ὀφφικιάλους καὶ μερικοὺς ἄρχωντας, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἔξαρχος, ἐν ᾧ δὲ ἐκαθησαν εἰς τὴν τράπεζαν, ἦλθεν ὁ γενεράλις Ζὰς (ὁ ἐν τόπῳ τοῦ Μιλοράδοβιτζ κομανδίρης ἐν Βλαχιᾳ) καὶ τῷ ἔδειξε τὴν βασιλικὴν προτταγὴν νὰ συκωθῇ ἐν διαστήματι 48 ὡρῶν καὶ κινήσῃ διὰ τὴν Ρωσσίαν μαζὶ μὲ ὅλην τὴν φαμήλιάν του, δηλαδὴ μὲ τοὺς τρεῖς υἱούς του, νύμφας του, θυγατέρας του καὶ ἐγγόνιά του, καὶ νὰ κατοικήσῃ εἰς Μπελγορὸδ, καὶ τῷ Σαββάτῳ Φεβρουαρίου 19 περὶ τὴν 6 ὥραν τῆς ἡμέρας ἐκίνησεν μὲ ὀφφικιάλον μπουμπασίρη καὶ γάμποσους καζάκους, λέγουν ὅτι ἐφωράθη ἡ κορεσπονδέντζα ὁποῦ εἶχε μὲ τοὺς Τούρκος ἀντίκρυ, καὶ μὲ τοὺς Αὐθέντας.

1810 Φεβρουαρίου 24. Ἐσυστήθη κομίσια διὰ ὅσαις φαγούραις ἔγιναν ἀπὸ καιρὸν ὁποῦ ἔγινεν ὁ Φιλιππεσκος Βιστιαρης, εἰς τὴν ὁποίαν κομίσιαν ἐδιωρήσθησαν ὁ γενεράλ Ναζηνὸδ, ὁ γενεράλ Μπαχμέτιος, ὁ Μπάνος Κωστάκης Γκίκας, ὁ Βόρνικος Μπαλατζιάνος, ὁ Βιστιάρης Βαρλαὰμ καὶ ὁ Σαμουρκάσης: αὐτοὶ οἱ ἄρχωντες ἔδωσαν ὑπόσχεσιν ἐγγράφως μὲ τὰς ὑπογραφάς των ὅτι μὲ τὴν κομίσιαν αὐτὴν ἐμποροῦν να εὐγάλουν τέσσαρα μιλιούνια γρόσια φαγοῦρα καὶ ὅτι ἂν δὲν τὰ εὐγάλουν αὐτὰ, νὰ τὰ πληρώσουν ἀπὸ τὰ ὀσπήτιά των. Αὐτὸ ἦτον ἓν κούρδισμα τῶν ἐχθρῶν τοῦ Φιλιππέσκου ἀκόμη ἀπὸ τὸ καλοκαῖρι, δηλαδὴ τοῦ Βαρλάμη, Σαμουκάση, Μπαλατζιάνου καὶ τῶν λοιπῶν, οἵτινες διά τινων μικρῶν ἀνθρώπων τοῦ Ὑψηλάντου, ἐν εἴδει μαργιδάνων, ἐσύστησαν κορεσπουνδέντζαν ἀντικρὺ εἰς τὴν Συλίστραν καὶ Χύρσοβαν μὲ τὸν Κνέζην Παγκρατίον καὶ τελευταῖον ἔγραψαν κοινὸν γράμμα φανερώσαντες τῷ Κνέζῃ Παγκρατίῳ ταῖς φαγούραις τοῦ Φιλιππέσκου μὲ τοὺς ἀνθρώπους του, δι' ἣν αἰτίαν κατήντησεν ὁ τόπος εἰς ἄκραν δυστυχίαν, εἰς τὸ ὁποῖον γράμμα ὑπέγραψαν ὄχι μόνον οἱ φίλοι τοῦ Βαρλάμη, ἀλλὰ καὶ μερικοὶ τῶν τοῦ Φιλιππέσκου, δηλαδὴ ὁ Δοσίθεος πρώην Οὐγγροβλαχίας καὶ ὁ Μπάνος Μανολάκης Κρετζουλέσκος.

1810 Fevruarie 12. Sâmbătă diminéța aŭ plecat Cnézul Pangratie la Craĭova și s'aŭ întors la 22 Fevruarie, Marți séra.

1810 Ianuarie 28. S'a dat nota Cnézuluĭ pentru numirea noilor oficiĭ.

1810 Fevruarie 8. Porunci de la poliție cătră toțiĭ otelieriĭ pentru musafiriĭ carĭ vin, îndatorind pe fie-care otelier să arăte îndată *Cesno-Pristavuluĭ* [45]).

1810 Fevruarie 17. Joĭ pe la 9 óre diminéța Vornicul Filipescu avênd zaiafet (petrecere). a chemat pe mulți în casa luĭ, generalĭ, oficiali și câți-va boerĭ între care și Exarhul, și pe când ședeaŭ la masă a venit generalul Zas (numit în locul luĭ Miloradovicĭ comandant în Valahia) și i-a arătat poruncă împărătéscă ca să se rîdice în timp de 48 óre și să se ducă în Rusia, împreună cu tótă familia sa, adică: cu treĭ fiĭ aĭ luĭ, nurorele sale, fiicele sale și nepoțiĭ luĭ și să se așeze la Belgorod; și Sâmbătă la 19 Fevruarie pe la 6 óre din ḑi a plecat cu un oficial bunbașir și cu câți-va cazacĭ; se ḑice că i s'a surprins corespundența ce avea cu Turciĭ de peste Dunărea și cu Domniĭ.

1810 Fevruarie 24. S'a înființat comisie de câte mâncătoriĭ s'aŭ făcut în timpul cât a fost Filipescu Vistier, în care comisie s'a numit Generalul Nazinov, Generalul Bahmet, Banul Costache Ghica, Vornicul Bălăcénu, Vistierul Varlaam și Samurcaș, acești boerĭ aŭ dat înscris făgăduințe prin iscăliturile lor că cu acéstă comisie pot să scótă 4,000,000 leĭ mâncătorie și că dacă nu le vor scóte să le plătéscă cu casele lor. Acésta a fost o încordare a inimicilor luĭ Filipescu încă din vară, adică a luĭ Varlaam, Samurcaș, Bălăcénu și a celor-l-alți, carĭi prin niște ómenĭ micĭ ai luĭ Ipsilant, în formă de marchidanĭ, aŭ înstituit o corespundență peste Dunărea la Silistra și Hârșova cu Cnézul Pangratie, și la urmă aŭ scris o epistolă comună arătând Cnézuluĭ Pangratie mâncăturile luĭ Filipescu cu ómenĭ luĭ, din care causă a ajuns țara la o nenorocire extremă, în care scrisóre a subscris nu numaĭ amicii luĭ Varlaam, dar și câți-va din a luĭ Filipescu, adică Dosoteĭu fostul al Ungro-Vlachieĭ și Banul Manolache Creţulescu.

www.dacoromanica.ro

1810 Μαρτίου 4. Παρασκευὴ ἀνεγνώσθη εἰς τὸ Διβάνι νότα τοῦ Κνέζου καὶ τελευταῖον ὁ βίτζα-πρεζεδέντης Ἔγγελγκαρδ ἐξεφώνησε παρρησίᾳ ὅτι διὰ προσταγῆς βασιλικῆς ὁ Κνέζης Παγκρατίος ἔγινεν ἄζλι ἀπὸ τὸ κομάνδο του καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐδιωρίσθη ὁ ἄνσεφ γενεράλης Νικόλαος Μιχαήλοβιτζ Καμένσκης.

1810 Μαρτίου 8. Τρίτη ἐξεκινήθη καὶ ὁ Δοσίθεος ἐντεῦθεν μὲ ὀφφικιάλην μπουμπασίρην εἰς ἕν μοναστῆρι τῆς Μπογδανίας. Ὁ δὲ Μπάνος Κωστάκης Γκίκα καὶ ὁ Γενεράλης Μπαχμέτιος ἐτραβίχθησαν ἀπὸ τὴν κομίσιαν.

1810. Ὁ γενεράλ Σιζερόβσκης ὑποπεσὼν εἰς ὀργὴν βασιλικὴν διὰ 8,000 φλωριὰ, ἄσπρα βασιλικὰ ὁποῦ ἔφαγεν, ἐστάλη εἰς τὸ Ἰσμαῆλι.

1810 Μαρτίου 9. Ἦλθεν ὁ γενεράλ Ἔσσεν ὁ μεγάλος.

1810 Μαρτίου 10. Ἦλθαν ἕτεροι δύο γενεράληδες καὶ ἔγιναν ὅλοι οἱ γενεράληδες ἐν τῇ Βλαχίᾳ 42, ἐξ ὧν μερικοὶ ἐστάλησάν μὲ στρατεύματα εἰς ταῖς ὅλαις ταῖς γράνιτζαις τῆς Νεμτζίας καὶ ὁ γενεράλ Ὀζακὼβ ὁμοίως εἰς Βαλένι δὲ μούντε διὰ τὸν ὑποπτευόμενον ὅτον οὔπω πόλεμον Νεμτζίας καὶ Φράντζας κατὰ Ρωσσίας.

1810 Μαρτίου 12. Σαββάτῳ ἔγινε δοξολογία εἰς τὴν αὐθεντικὴν ἐκκλησίαν τῆς παλλαιᾶς κούρτης διὰ τὴν στέψιν τοῦ Ἀλεξάνδρου Ἰμπεράτορος Ρωσσίας, λειτουργήσαντος τοῦ Ἐξάρχου Γαβριὴλ, παρόντος τοῦ Κνέζου Παγκρατίου, καὶ ἄλλων γενεράληδων καὶ πολλῶν ὀφφικιάλων, ἐρρήφθησαν καὶ τόπια, ἔγινε καὶ βράδι λουμινάτζια εἰς τὸ κονάκι τοῦ Κνέζου.

1810 Μαρτίου 12. Σαββάτῳ εἰς τὰς 7 ὥρας ἦλθεν ὁ ἄνσεφ γενεράλης Νικόλαος Μιχαήλοβιτζ Καμένσκης, νέος κομανδίρης εἰς τὴν κατὰ Τούρκων ἄρμιαν ἐν Βλαχο-Μπογδανίᾳ ἐν τόπῳ τοῦ Παγκρατίου.

1810 Μαρτίου 19. Σαββάτῳ εἰς τὰς 5 ὥρας ἔγινεν εἰς τὴν αὐθεντικὴν ἐκκλησίαν τῆς παλαιᾶς κούρτης κοινὴ δέησις διά τε τὰς ἀριστείας τοῦ Ἡσαϊὼβ Γενεράλι εἰς τὴν Κλάδωβαν καὶ Ὀστρόβι τὸ ἐκεῖσε καὶ διότι μέλλει νὰ ἐξέλθῃ ὅλος ὁ ρωσσικὸς στρατὸς ἀντικρὺ εἰς πόλεμον κατὰ τῶν ὀθωμανῶν, εἰς αὐτὴν τὴν τζερεμόνιαν παρῆσαν ἀμφότεροι οἱ κομανδίρηδες ὅ τε Παγκρατίος καὶ ὁ Καμένσκης μετὰ πάντων τῶν γενεράληδων καὶ ὀφφικιάληδων καὶ ἀρχόντων.

1810 Μαρτίου 20. Κυριακὴ εἰς τὰς τρεῖς ὥρας ἐκίνησεν ἐντεῦθεν ὁ Παγκρατίος, ἔφαγεν τὸ μεση-

1810 Martie 4. Vineri s'a cetit în Divan nota Cnézuluĭ și în urmă Vice-președintele Enghelhard a pronunțat în presența tuturor, că din ordinul împărătesc Cnézul Pangratie s'a suspendat de la comanda luĭ și în locul sĕŭ s'a numit anșef general Necolaĭ Mihailovicĭ Camenski.

1810 Martie 8. Marți s'a pornit Dosoteĭu de aĭcĭ cu un oficial bumbașir la o monastire în Moldova, ĭar Banul Costache Ghica și Generalul Bahmet s'a scos din comisie.

1810. Generalu Șizerovschi căḍênd în urgia Impĕrătéscă pentru 8,000 galbenĭ, banĭ împĕrățeștĭ ce aŭ mâncat, s'aŭ trimis la Ismail.

1810 Martie 9. A venit generalul Hessen cel mare.

1810 Martie 10. A venit alțĭ doĭ generalĭ și s'aŭ făcut toțĭ generaliĭ de aicĭ din Valahia 42, dintre care uniĭ s'aŭ trimis cu armatele la tóte granițele Austrieĭ, ĭar generalul Ozacov de aseminea la Văleniĭ-demunte, pentru că să presupunea cât de curând rĕsboiŭ între Nemțĭ și Francezĭ contra Rusieĭ.

1810 Martie 12. Sâmbătă s'a făcut Tedeum în Biserica domnéscă din Curtea-veche pentru încoronarea luĭ Alexandru Impĕratul Rusieĭ, liturgisînd Exarhul Gavriil, fiind present Cnézul Pangratie și alțĭ generalĭ și multĭ oficialĭ, s'a dat și tunurĭ, și séra s'a făcut luminație la casa Cnézuluĭ.

1810 Martie 12. Sâmbătă la 7 óre a venit anșef generalul Nicolaĭ Mihailovicĭ Camenschi, noul comandant la armatele contra Turcilor din Vlaho-Bogdania în locul luĭ Pangratie.

1810 Martie 19. Sâmbătă la 5 óre s'a făcut în biserica domnéscă la Curtea-veche rugăciune comună pentru învingerile luĭ Isaiov generalul la Cladova și Ostruvul de acolo, și pentru că are să ĭasă tótă armata rusască peste Dunărea la rĕsboiŭ în contra Turcilor; la acéstă cerimonie eraŭ de față ambiĭ comandanțĭ și Pangratie și Camenschi, cu toțĭ generaliĭ, oficialiĭ și boeriĭ.

1810 Martie 20. Duminică la 3 óre s'a pornit de aicĭ Pangratie și a ospătat de

www.dacoromanica.ro

μέρι εἰς τὸ 'Αφουμάτζι μετὰ πάντων τῶν γενεράληδων καὶ ὀφρικιάλων πολλῶν καὶ τῇ ἐννάτῃ ἀνεχώρησεν.

1810 Μαρτίου 26. Σαββάτῳ πρωὶ εἰς τὰς 11 ὥρας ἐκίνησεν ὁ Καμένσκης διὰ τὴν Χύρσοβαν νὰ ἰδῇ τὸ ἐκεῖσε ρωσσικὸν ὀρδὶ καὶ τὸν αὐτάδελφόν του.

1810 Μαρτίου 31. Πέμπτη εἰς τὰς δύο ὥρας τὸ πρωὶ ἐπέστρεψεν ὁ Γράφος Νικόλαος Καμένσκης.

1810 'Απριλίου 5. 'Εξεδόθησαν ἰνστρούκτζιαι διὰ τοὺς 'Ισπραβνίκους καὶ τὸν δεύτερον Βιστιάρην.

1810 'Απριλίου 9. 'Εξεδόθη διὰ προσταγῆς εἰς τὸ Διβάνι νότα τοῦ βίτζα-πρεζεδέντου Ἔγκελγκαρδ διὰ τὸν σενιὼρ Φόνδερ Ρένερ νὰ τὸν γνωρίσουν ὅλοι διὰ σεκρετάριον τῆς νεμτζικῆς ἀγεντζίας καὶ βεκίλην τοῦ ἀγέντου καὶ διὰ ὅλους τοὺς νέμτζικους σουδήτους μὲ τὰ πριβελέγιά των, ὁποῦ τὰ εἶχαν καὶ πρότερον καὶ τὸ Διβάνι ἔκαμε πουμπλικάτζιαις.

1810 'Απριλίου 20. Τετράδη τῆς διακαινησίμου, ἐκίνησαν τὰ ρωσσικὰ στρατεύματα, τὰ ἀπὸ Βακαρέστι, καὶ ἔκαμαν λάγαρον καὶ ὁ Ζας γενεράλης ἐξελθὼν ἐκάθησαν εἰς τὸ ἀμπέλι τοῦ Γολέσκου.

1810 'Απριλίου 23. Σαββάτῳ τῆς διακαινησίμου, εὐγῆκε καὶ ὁ Γράφος Νικόλαος Καμενσκης ὁ γενικὸς κομανδίρης καὶ ἔμεινεν εἰς τὸ Βουκουρέστι μόνον ὁ γενεράλ Ζήνοβ διὰ πολίτζιαν.

1810 Μαΐου 2. Δευτέρα βράδι εἰς τὰς 12 ἦλθεν ὁ πρῶτος πρεζεδέντης Βλαχί ς καὶ Μπογδανίας, ὁ ἐν τῷ τόπῳ τοῦ Κύσνισκωβ διωρισθεὶς, σενατόρος καὶ καβαλιέρος καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ μακαρίτου Μπάνου Γκίκα τοῦ γέρωντος, Βασίλειος Κρασνομηλόσεβιτζ.

1810 Μαΐου 5. Πέμπτη πρωὶ εἰς τὰς δύο ὥρας τῆς ἡμέρας ἐμβῆκεν ὁ Μητροπολίτης 'Ιγνάτιος εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἔγινεν ἡ τζιριμόνια εἰς τὴν Μητρόπολιν παρόντων τῶν ἀρχόντων καὶ ὅλου τοῦ κλήρου, ὅπου καὶ ἔβαλε λόγον ὁ νέος Μιτροπολίτης εἰς τὸν Θρόνον του καθήμενος.

1810 Μαΐου 12. 'Εσυνάχθησαν εἰς Βουκουρέστι ὅλοι οἱ ἄρχοντες Κραγιωβάνοι, κραυγάζωντες κατὰ τοῦ Λογοθέτου Σαμουρκάση, ὅτι δὲν τὸν δέχονται εἰς τὴν Κραγιώβαν, οὔτε λόγῳ ἐπιστασίας Μπανίας, οὔτε λόγῳ Καϊμακάμης, οὔτε λόγῳ διοικητοῦ.

1810 Μαΐου 15. Κυριακὴ τὸ πρωὶ ἐκίνησεν ὁ σενάτορος Μιλόσεβιτζ διὰ τὴν Κραγιώβαν.

1810 Μαΐου 20. Παρασκευὴ ἑσπέρας ἐπέστρεψεν ὁ σενάτορος ἀπὸ τὴν Κραγιώβαν.

1810 Μαΐου 21. Σαββάτῳ πρωὶ τοῦ ἁγίου

amézã la Afumați cu toți generalii și mulți oficialî și la 9 a plecat.

1810 Martie 26. Sâmbătă diminéța la 11 óre a plecat Camenschi la Hârșova ca să vadă lagărul rusesc de acolo și pe fratele sĕŭ.

1810 Martie 31. Joi la 2 óre diminéța s'a întors Graful Nicolaĭ Camenschi.

1810 Aprilie 5. S'a dat instrucțiĭ Ispravnicilor și Vistieruluĭ al doilea.

1810 Aprilie 9. S'a dat din ordin la Divan nota Vice-președinteluĭ Enghelhard pentru seigneur Fonder Rener, ca să-l cunóscă toți de secretar al agenței nemțești și vechil agentului și pentru toți sudiții nemțești, cu privilegiile lor, pe care le-aŭ avut și maĭ înainte, și Divanul a făcut publicațiĭ.

1810 Aprilie 20. Mercurea luminată s'aŭ pornit armatele rusești de la București și aŭ eșit în câmpul Văcărescilor și aŭ făcut lagăr, ĭar Generalul Zas eșind s'a stabilit în via luĭ Golescu.

1810 Aprilie 23. In Sâmbăta luminată a eșit Graful Nicolaĭ Camenschi, comandantul general și a remas la Bucurescĭ numaĭ generalul Zinov pentru poliție.

1810 Maĭu 2. Luni diminéța la 12 a venit întâiul Președinte al Valahieĭ și Moldoveĭ, în locul luĭ Kușnicov numit senator și cavaler și s'a luat locuința în casa fericituluĭ Banu Ghica bătrânul, Vasilie Ivanovicĭ Krasnomilosevicĭ.

1810 Maĭu 5. Joi diminéța la 2 óre din ḑi a intrat Mitropolitul Ignatie în Bucurescĭ și s'a făcut ceremonia la Mitropolie, presenți fiind boeriĭ și tot clerul, când a facut și cuvênt noul Mitropolit, șeḑênd pe scaunul sĕŭ.

1810 Maĭu 12. S'aŭ adunat la București toți boeriĭ Craĭoveni strigând asupra logofĕtuluĭ Samurcaș, că nu-l primesc în Craĭova, nicĭ ca Ban epitrop, nicĭ ca Caimacam, nicĭ ca Guvernator.

1810 Maĭu 15. Duminică diminéța a pornit senatorul Milosevicĭ la Craĭova.

1810 Maĭu 20. Vineri sara s'a reîntors senatorul de la Craĭova.

1810 Maĭu 21. Sâmbată diminéță în ḑiua

www.dacoromanica.ro

Κωνσταντίνου εἰς τὴν τζερεμόνιαν τῆς ἐκκλησίας ἔκαμεν ὁ Μητροπολίτης λόγον ὡς ἐξεφεξῆς.

1810 Μαΐου 24 Τρίτη πρωὶ ἐκίνησεν ὁ σενάτορος διὰ τὸ Γιάσι, ἔφαγεν 600 πουγγεῖα ἀπὸ τὸν Βαρλάμη καὶ Σαμουρκάσην καὶ τοὺς ἄφησεν εἰς τὴν δουλιάν.

1810 Μαΐου 15. Κυριακὴ τὸ δειλινόν, ἐκίνησεν ὁ Ἔξαρχος διὰ τὸ Γιάσι.

1810 Μαΐου 25. Τετράδη ἔγινεν ἐσπέρας λουμινάτζια εἰς ὅλον τὸ παζάρι ὅτι οἱ Ρῶσσοι καταστροπώσαντες τοὺς Τούρκος εἰς τὸ Μπαζαρτζίκι, ἔπιασαν ζωντανὸν τὸν Πεχλιβάνην μὲ αἰχμαλώτους 1656.

1810 Μαΐου 26. Πέμπτη τῆς Ἀναλείψεως, ἔγινε δοξολογία μὲ καμπάνες καὶ μ. τόπια διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.

1810 Ἰουνίου 3. Εἰς Ράζγραδι ἔπιασαν οἱ Ρῶσσοι μὲ πόλεμον ἕνα πασσᾶν, καὶ τὸν αὐθέντην Σκαρλάτον Καλλημάχην, καὶ τὸν μὲν πασσὰν ἔφεραν ἐδῶ εἰς Βουκουρέστι εἰς τὸ σπῆτι τοῦ μακαρίτου Μπάνου Σκαρλάτου Γκίκα, μὲ ὅλον του τὸ τακίμη, τὸν δὲ Καλλημάχην ἐκράτησεν ὁ Καμένσκης κοντά του.

1810 Ἰουνίου 3. Ἐσύστησεν ὁ Βεζύρης μετὰ τοῦ Καμένσκη ἀνακωχὴν διὰ ἐννέα ἡμέρας.

1810 Ἰουνίου 16. Εὐγῆκαν ἀπὸ τὴν Κωνσαντινούπολιν εἴκοσι, καράβια μεγάλα τοῦ πολέμου τούρκικα καὶ ἐπῆγαν κατὰ τοῦ Κριμίου εἰς τὴν Σεβαστούπολιν.

1810 Ἰουνίου 23. Εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν πόλιν ὁ βασιλεὺς Σουλτὰν Μαχμούδης ἐκστρατεύσας καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, εὐγῆκε μὲ ὀκτὼ ἡμέρας πρότερον ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἱερεμίας μὲ δώδεκα χιλιάδας στράτευμα Ρωμαϊκόν, πάλιν εἰς Ἀδριανούπολιν.

1810 Ἰουνίου 22. Παρασκευὴ βράδι, ἔκαμεν ὁ Καμένσκης πανστρατί ἀσάλτο κατὰ τοῦ Ρουστζουκίου καὶ ἀφανίσθησαν οἱ Ρῶσσοι.

1810 Αὐγούστου 25. Πέμπτη κατεπολέμησαν οἱ Ρῶσσοι τὸ ὀρδὶ τοῦ Μουχτὰρ πασσᾶ εἰς Μπέλαν καὶ τὸ ἠφάνισαν.

1810 Αὐγούστου 30. Τρίτη παρεδόθη εἰς τοὺς Ρώσσους τὸ Συστόβι.

1810 Σεπτεμβρίου 16. Παρασκευὴ ἦλθεν εἴδησις ὅτι παρεδόθη καὶ τὸ Ρουστζοῦκι, Πέμπτη 15 Σεπτεμβρίου.

1810 Σεπτεμβρίου 21. Τετράδι, ἐπῆγεν ὁ Μητροπολίτης μὲ μερικοὺς ἄρχωντας ἀντικρὺ εἰς Ρουστζοῦκι διὰ νὰ συγχαροῦν τὸν Γρόφον Καμένσκην διὰ τὰς νίκας του.

1810 Νοεμβρίου 11. Παρασκευῇ, ἐμβῆκεν ὁ γράφος Καμένσκης μὲ θρίαμβον εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἐκόνευσε εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Φακᾶ, ἐπῆγεν ὁ

st. Constantin a ţinut Mitropolitul în Biserică la hram discursul următor [46]).

1810 Maĭu 24. Marţĭ diminéţa a plecat senatorul la Iaşĭ, a mâncat 600 de pungĭ de la Varlaam şi Samurcaş şi ĭ-aŭ lăsat în servicilĭ.

1810 Maĭu 15. Duminică diminéţa a plecat Exarhul la Iaşĭ.

1810 Maĭu 25. Mercurĭ s'a făcut séra luminaţie pe tótă piaţa, pentru că Ruşiĭ aŭ sdrobit pe Turcĭ la Bazarzic. aŭ prins viŭ pe Pehlivan cu 1656 prizonierĭ.

1810 Maĭu 26. Joĭ de Inălţare s'a făcut Tedeum cu tragere de clopote şi tunurĭ pentru aceaşĭ pricină.

1810 Iunie 3. La Rasgrad aŭ prins Ruşiĭ în rĕsboĭu pe un Paşă şi pe Domnul Scarlat Calimah; şi pe Paşă 'l-aŭ adus aci în Bucureştĭ în casa fericitului Ban Scarlat Ghica cu tótă suita luĭ, ĭar pe Calimah 'l-a ţinut Camenschi lângă el.

1810 Iunie 3. A făcut Vizirul cu Camenschi armistiţiŭ pentru 9 ţile.

1810 Iunie 16. Aŭ eşit din Constantinopol 20 de corăbiĭ marĭ de rĕsboĭu turceştĭ şi s'aŭ dus contra Crimeeĭ la Sevastopol.

1810 Iunie 23. A eşit din Constantinopol Impĕratul Sultan Mahmud în expediţie şi s'a dus la Adrianopol; a eşit cu opt ţile maĭ înainte însă Patriarhul ecumenic Ieremia cu 12,000 armată grecéscă, ĭarăşĭ la Adrianopol.

1810 Iunie 22. Vinerĭ séra a făcut Camenschi cu tótă armata asalt la Rusciuc şi aŭ fost învinşĭ cu totul Ruşiĭ.

1810 August 25. Joĭ aŭ dat rĕsboĭu Ruşiĭ armateĭ luĭ Muctar Paşa la Bela şi aŭ nimicit'o.

1810 August 30. Marţĭ s'a predat Ruşilor Şiştovul.

1810 Septemvrie 16. Vinerĭ a venit ştiinţă că s'a predat şi Rusciucul, Joĭ la 15 Septemvrie.

1810 Septemvrie 21. Mercurĭ s'a dus Mitropolitul cu câţi-va boerĭ peste Dunărea la Rusciuc ca să feliciteze pe Graful Camenschi pentru victoriile luĭ.

1810 Noemvrie 11. Vinerĭ aŭ întrat Graful Camenschi cu triumf în Bucureştĭ, şĭ-aŭ luat locuinţa în casa luĭ Faca; s'a dus Mi-

www.dacoromanica.ro

Μητροπολίτης μὲ ὅλους τοὺς ἄρχωντας, καὶ τὸν ἐπροσκύνησαν, ὁ δὲ Μητροπολίτης ἐξεφώνησεν εἰς γαλλικὴν διάλεκτον τὴν ἀκόλουθον ὁμιλίαν

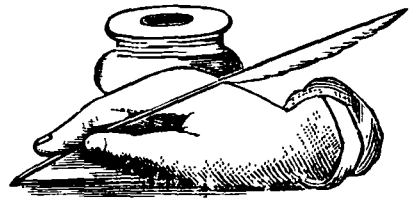
1810. Ἦλθεν ὁ Ἰταλίνσκης διὰ μουραχάσης εἰρήνης καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ ἄρχωντος Βιστιάρη Φιλιππέσκου.

1810. Ἦλθεν ὁ σενάτορος πρῶτος πεζεδέντης καὶ ἐκόνεισεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Βερνίκου Μανολάκη.

tropolitul cu toţi boerii şi i s'a închinat, iar Mitropolitul a pronunţat în limba franceză următorul discurs [47]).

1810 A venit Italinschi ca împuternicit pentru pace şi a luat locuinţa în casa boeruluĭ Vistierul Filipescu.

1810. A venit senatorul, primul-preşedinte şi şĭ-a luat locuinţa la casa Vorniculuĭ Manolache.

www.dacoromanica.ro

NOTE EXPLICATIVE

IN

Scrierea Protosinghelului Naum Râmnicénu despre originea Românilor și în Cronicul sĕŭ.

1). *Epifomenă*—Ἐπιφώνημα-acclamațio însémnă, aicĭ discursurĭ saŭ tratate adresate Patrieĭ și patrioților, spre a'ĭ deștepta și îndemna la patriotism și datoriile cătră Patrie.

2). In acéstă epifonimă adresată Domnitoruluĭ Valahieĭ, Ioan Alexandru Constantin Moruz Voevod, între altele 'și descrie Naum singur instrucția ce avea, unde și cum a studiat științele maĭ înalte, spunêndu-ne precis că în Bucureștĭ la Academia din st. Sava, la care eraŭ pe acele timpurĭ ceĭ maĭ însemnațĭ profesorĭ grecești.

3). In ultima Epifomenă voește să stabilĭască principiul de autoritate necesar într'un stat, cum și obligațiunile oficianților și datoriile cetățenilor de a se supune legilor statuluĭ, prin care numaĭ se póte ajunge la fericirea Patrieĭ.

2) IN CRONICUL SĔŬ.

1). *Stupaizii*—probabil se înțeleg Cazacii, armată ruséscă.

2). Articulele păceĭ din 1774 nu le transcrie în cronicul sĕŭ, dar se găsesc decopiate de el tot în acest manuscript, însă separat. (Manuscriptul este proprietatea Academieĭ din Bucureștĭ și porta No. 322).

3). *Çele șépte gulade*, este traducerea cuvêntuluĭ Ἑπτάπυργος—Edicule, adică închisórea cea cu șapte turnurĭ.

4). Și acest manifest este transcris tot separat de Naum în manuscriptul citat No. 322.

5). Pentru a îmblânzi pe Austria a schimbat comandantul. In politică se fac aseminea suspendărĭ spre a se pacifica conflictele între Puterĭ.

6). Și aceste articule tot separat de Cronic le are autorul, și tot în manuscriptul citat.

7). Tot aseminea nu pune textul în Cronic, ci aparte.

8). Acest calificativ le dădeaŭ puterile theocratice francesilor ce s'aŭ revoltat contra Regeluĭ Ludovic XVI detronându-l și proclamând Republica.

9). Este vorba de împĕrțirea Polonieĭ.

10). Despre câte jafurĭ și arderĭ aŭ avut loc, din causă că țĕrile Românilor eraŭ tétrul resbelelor în tot secului trecut și aprópe jumĕtate din acest present; ar trebui o expunere specială și din care și cea maĭ împetrită inimă s'ar mișca, vĕdênd nedreptățile ce am suferit și pagubele la care am fost expușĭ noĭ Românii în aceste timpurĭ!

11). Condițiile tot aparte le-a transcris Naum în manuscriptul citat.

12). Alt jaf și alte prădăcĭunĭ din partea Turcilor, așa că trebue să ne mirăm cum ni-aŭ maĭ rĕmas documente, măcar atâtea câte posedăm, căcĭ multe de sigur aŭ fost mistuite prin focurĭ!

13). *La Duvarĭ*, o localitate.

14). *Hismete*—hidmet și hizmet, însémnă serviciŭ, îndatorire ce se impune de un superior; aicea servilism, spre a fi bine vĕdut de marele Visir a impus dărĭ îndoite.

15). Nicăirĭ în Cronic nu transcrie tractate, ci le are separat.

16) Acest jurĕmênt cu forma sa este de maĭ multe orĭ publicat în românește și cunoscut de istoricĭĭ noștri.

17). Un debarcader ce pórtă acest nume.

18). Acest Antonie Fotino este din familia istoriculuĭ Dionisie Fotino.

19). *Zephanè*—dzeb-hané, ĭarbă de pușcă, praf, și orĭ ce alt material trebuitor la armate.

20). Friendland, oraș în Prusia.

21). Se înțelege ordin, poruncă împĕrătéscă.

22). Preliminariile sunt actele preparatorĭĭ pentru

www.dacoromanica.ro

o nouă reformă a Principatelor, după vederile Rusieĭ.

23). Husmet, vedĭ No. 14.

24). *Memurĭghetul*-în partea, localitatea încredințată administrației cuĭva.

25). *Mansup,* localitate, parte de loc etc.

26). Nu sunt intercalate, ci separat exist în manuscriptul citat.

27). Acest pomelnic este în manuscriptul citat și la Naum, dar este și publicat.

28). Mitropolitul Gavriil Bănulescu se știe că este român de origină.

29). Nu o intercaléză însă în Cronic.

30). Aicea arată persónele ce compuneaŭ Comitetul Administrativ al țĕreĭ.

31). Se vede că la Obor până la acest timp era vama orașuluĭ Bucureștilor pentru maĭ multe dărĭ, și apoĭ atunci a rĕmas numaĭ pentru vite.

32). Nicĭ maĭ înainte n'a reprodus acea publicație Naum.

33). *Ghedechĭ* însémnă, că pe lângă boiĭ de la jug să maĭ fie încă 1,500 boĭ aduși pe lângă care, spre a servi la nevoe, când ceĭ de la jug ar cădea.

34). Clasificație de dărĭ impuse după starea locuitorilor.

35). *Mehmemdar*—funcționar îndatorit a observa o afacere.

36). Să vede că marĭ abusurĭ făceaŭ Egumeniĭ Monăstirilor, împrumutând pe comptul lor banĭ sub iscălĭturĭ particulare, ceea ce era un abus din cele maĭ nelegale.

37). Și acéstă notă nu există în textul Cronicul luĭ, ci separat.

38). In tot Cronicul nu se găsește acest act.

39). De sigur că eraŭ marĭ abusurĭ din partea Egumenilor de óre-ce a trebuit să se numéscă un Efor special, și încă peste ambele Principate.

40). Adese a fost reduși la sapă de lemn locuitoriĭ Principatelor din causă că pe aceste locurĭ se băteaŭ ceĭ puternicĭ avêndu-le theatru de rĕsboiŭ, și să nu uităm că se abăteaŭ de la ele, care adică din puterĭ să și le anexeze. Numaĭ Dumnedeŭ ne-a scăpat!

41). *Tevțihatiile*—devtzihat, numire în slujbe.

42). Condițiile lipsesc în Cronic.

43). *Ibzagan*—om de la o autoritate maĭ înaltă.

44). *Ucasele;* decretele împĕrătești rusești se dic *ucasurĭ.*

45). *Cesno pristavniculuĭ*, cuvênt rusesc, oficiant administrativ.

46). Discursul lipsește.

47). De aicea se constată cât era de erudit Mitropolitul, căcĭ putea ținea și discursurĭ în limba franceză.

www.dacoromanica.ro

VII.

CRONICUL LUI PETRU DEPASTA PELOPONISIANUL

ASUPRA VIEȚEI

DOMNITORULUI CONSTANTIN NECOLAI MAVROCORDAT

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΟΕΒΟΔΑΣ

ἤτοι

Δακικῶν ἀπομνημονευμάτων ξυγγραφὴ τῶν περὶ ἑκατέραν δηλαδὴ ἐν τῇ Δακίᾳ ἐπικράτειαν τῆς τε τῶν Βλάχων καὶ Μολδαβῶν, ὑπὸ τοῦ ἐκλαμπροτάτου, εὐσεβεστάτου, καὶ ὑψηλοτάτου αὐθέντου, καὶ ἡγεμόνος μεγαλοπρεπεστάτου πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΟΕΒΟΔΑ

διῳκημένων ἡγεμονιῶν. Συνείλεκτος μὲν αὕτη ἐξ ἀνεκδότων ἐφημερίδων ἔκ τε ἰδίας αὐτοψίας παρὰ τοῦ ἐξοχωτάτου ἰατροφιλοσόφου Πέτρου Δεπάστα τοῦ Πελοποννησίου, ὑφ᾽ οὗ καὶ χρονολογικῇ τάξει συναρμοσθεῖσα τῷ γαληνοτάτῳ αὐτῷ προσπεφώνηται ἡγεμόνι. Ἐνετίησι

Προσφωνητικὴ ἐπιστολή.

Τῷ ἐκλαμπροτάτῳ, εὐσεβεστάτῳ, καὶ ὑψηλοτάτῳ αὐθέντι, καὶ ἡγεμόνι μεγαλοπρεπεστάτῳ πάσης Ουγγροβλαχία. Κῡρίῳ Κυρίῳ

ΙΩΑΝΝΗι ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩι ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΟΕΒΟΔΑι εὖ πράττειν.

Κράτιστε ἡγεμών,

Τὸ μὲν τοῦ παντὸς εὐπαγὲς καὶ παναρμόνιον σύνταγμα κύκλῳ τινὶ τῶν πραγμάτων φιλο-

CONSTANTIN VOEVOD

SĂŬ

Scriere de faptele memorabile Dacice ale Principatelor, adecă ale fie-căruĭ stat din Dacia al Valahilor şi al Moldavilor, carmuite de prea luminatul, prea piosul şi prea înalţatul Domn, şi prea mareţul Principe al tóteĭ Ungro-Vlahiĭ Domnul Domn

Ioan Constantin a luĭ Necolaĭ Voevod.

Acésta scriere s'a adunat din efimeride needate şi din propria vedere de catra prea escelentul medico-filosof Petru Depasta Peloponisianul, carele coordinandu-o în şir cronologic, a şi dedicat-o însuşĭ serenisimuluĭ Principe. În Veneţia.

Epistolă de dedicaţiune.

Prea luminatuluĭ, prea piosuluĭ şi prea înălţatuluĭ Domn, şi prea mareţuluĭ Principe al tóteĭ Ungro Vlahiĭ Domnuluĭ Domn

Ioan Constantin a luĭ Necolaĭ Voevod salutare.

Prea puternice Principe!

Filosofiĭ pretind că sistema cea prea armoniósă şi bine închegată a universuluĭ se

www.dacoromanica.ro

σόφων ἠξίωσαν παῖδες, καὶ ἀκμήτῳ παλιρροίας περιστροφῇ διασώζεσθαι. Καί γε μὴν τὰ σύμπαντα εἴτε ἰδίᾳ κινήσει, εἴτε πρὸς ἄλληλα ἐμμελῶς ρυθμιζομένῃ περιδινούμενα, τοιανδέ πως ἀνακυκλήσεως ἀποτελοῦντα ροὴν, καὶ περιέλιξιν πρὸς εὐστάθειαν καὶ εὐαρκῆ διαμονὴν καταρτίζεσθαι συμπληρούμενα. Καὶ γάρ τοι οὐρανοὺς μὲν καὶ πλανήτας (Κομήτας δή τις οὐ κἄν εἰδείη κυκλοφορίας πέρασι χρόνου τῇ ἡμῶν ὄψει προσγενομένοις;) ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς δυσμὰς, ἔμπαλίν τε καὶ ἀμοιβαδὸν διαφέρεσθαι προσηλαύνοντας, ἡμέρας ἔνθεν καὶ νυκτὸς ἀλλήλας ἐκδεχομένων ἀλληλόπλοκον τὴν ἀντισήλευσιν καὶ ἐν περιόδῳ ὑποδοχὴν, γενέσεως δὲ καὶ φθορᾶς ἀπείρους ἀντικαταλαγὰς, καὶ ὡρῶν ἔτους διακεκριμένας ἐπελεύσεις, καὶ ἐπ' ἀμοιβῇ καθεστώσας δρᾶσθαι καὶ συντελεῖσθαι· ἀνθ' ὅτου τῷ τῆς φύσεως εὐπαλάμῳ ἐπιτεχνήματι ὁσημέραι προσεδρέυοντες τῶν παγκοσμίων ὑδάτων τῆς ἁλὸς, πηγῶν τε ποταμῶν καὶ χειμάρρων εἰς ταυτηνὶ τὴν κυκλοτερῆ τρίβον καὶ περιφορὰν ἑωράκαμεν τεθηπότες, πρός γε ὑετῶν ὁμαλῶς βληχρῶν τε καὶ κατερρωγότων ὄμβρων, ὑγρῶν τε μετεώρων, καὶ ἀναπυρουμένων τὴν ἐξ Ἠπείρου καὶ Πόντου ἀναπεφυκυῖαν καὶ συμπεφυρμένην πολυσπερμίαν, καὶ ἐπὶ γῆς αὖθις καὶ θαλάσσης εὐκατάφορον καὶ κατολισθαίνουσαν ὑπ' αἰσθήσει παρειληφότης, καὶ νῷ προσδιασκεπτόμενοι ἐναργέστερον συμφρονούμεθα.

Κύκλος δέ τις ὡσαύτως παρεμφερὴς, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν πολιτικῶν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου περιέστη πραγμάτων, πολυτρόπως δὴ ἀμοιβαῖς καὶ περιπετείαις κραδαινομένων, καὶ δυναστειῶν, ἀρχῶν τε περιτροπῇ, καὶ οἷς κατὰ χρόνων διαδοχὰς πλειστα-χόθεν παρέλαβον, ἐθισμῶν, τεχνῶν τε, καὶ διαταξεων ταῖς τῶν ἀνθρώπων δόξαις μεταπίπτουσι, χρωματισμοῖς καὶ νενομισμοῖς ποικίλμασι, καὶ τῇ τούτων δῆθεν παραλλαγῇ τε καὶ περιφορᾷ ἐμφανῶς συνταραττομένων· ταῦτα γὰρ κυκλικῆς συνεμπιπτόντων πραγμάτων περιδινήσεως τῇ νύξει ποικίλως διέστικται, ταῦτα αὖ χρόνῳ συγκαθαρρεῖ καὶ μεθίσταται, καὶ ὥσπερεὶ κυκλώδει περιστολῇ συνεχόμενα, εἰς ποικίλας μορφὰς μεταβάλλει ἀμοιβαδὸν ἄλλοτε ἄλλως ἐπιρρυθμιζόμενα, καὶ μεταπλασθέντα, ὡς δήπου τοῦ θείου ἀπορρήτῳ ὑφάσματι τουτονὶ τὸν ἱστὸν τοῦ βίου παριξυφαίνοντος, καὶ οὕτω πως αὐτὸν κύκλῳ ροῆς παλινδρομοῦντι διαπερατουμένου.

conservă prin o mișcare circulară a făpturilor și prin o rotațiune necontenită de venire și întórcere.

Și în adevĕr, tóte creaturile învĕrtindu-se cu o mișcare orĭ proprie orĭ armonic proporționată între dênsele, sevêrșesc un astfel de curs și vêrtejŭ de circumvoluțiune, în cât se întocmesc deplin în stabilitate și permanență îndestulătóre. Așa stelele cerești și planeții înaintând se pórtă în dĕrĕpt și alternativ de la rĕsărit spre apus (ĭar revoluțiunele cometilor cine n'ar putea a le vedea în termine de timp efectuate sub privirea nóstră?); de aicĭ se face și îndeplinește reciproca preschimbare a ₫ileĭ și a nopțeĭ ce urmézĕ între dênsele, și succsiunea lor periodică, de aicĭ infinite permutărĭ de nașterĭ și pierirĭ, și sosirĭ deosebite de anotimpurĭ ce se fac spre schimbare. Pentru care ₫ilnic asistând la întocmirea cea artificiósă a natureĭ, cu uimire privim acéstă cale circulară și învĕrtire a tuturor apelor mărei, a sorgintelor rîurilor și a torentelor; ba încă precepênd cu simțirea și cugetându-ne cu mintea, maĭ clar înțelegem mulțimea isvórelor ploilor, precum a celor line cât și a grindinilor rĕpeₔĭ, a meteorelor umede și înfocate, care producêndu-se de pe continent și mare și conamestecându-se, ĭarășĭ lesne se revarsă pe pămênt și alunecă în mare.

Un cerc cam tot aseminea încungiură și pre cele maĭ multe din actele politice ale vieței umane, care, da, în multe chipurĭ se învĕlue de schimbărĭ și peripețiĭ, și de prefacerĭ ale dinastielor și ale domnielor, și de cătră colorațiunele și legĭuitele variațiunĭ ale datinelor, artelor și instituțiunilor ce se schimbă dupre opiniunele ómenilor și pre care în succsiunea timpurilor le luară eĭ din prea multe părți, arĕtat decĭ se conturbură chĭar și de schimbarea și permutarea acestora. Căcĭ aceste felĭurit s'aŭ pestrițat din causa[1]) (înboldirea) învĕrtireĭ circulare a lucrurilor ce se reîntâlnesc, acestea ĭarășĭ cu timpul cad și se prefac, și ca cum ar fi cuprinse de o mișcare circulară, se schimbă pe rând în felĭurite forme, din timp în timp alt-fel combinate și refăcute; ca și cum adecă divinitatea ar țese acéstă pânză a vieței în o țesătură misteriósă, și așa cum-va ar deplini-o prin învêrtirea unuĭ curent ce revine în sineșĭ.

www.dacoromanica.ro

Κἀντεῦθεν ἄρα μηθὲν ἂν εἴη καινὸν καὶ ξενίζον, εἴγε καὶ ξυγγραφὴ αὕτη οἷα, ἣν ἔλαχε σπάρταν, ταύτην διακοσμοῦσα, πρύτανι, κηδεμονικώτατα, ἅτε δὴ ὑπὸ τὴν σὴν διατυπωθεῖσα ἀντίληψιν, κἂν δίνῃ χρόνου περιειληθεῖσα, καὶ κύκλου ἐτῶν καμπὴν παραλλάξασα, ὡς σῆς τὰ νῦν ἐναποκειμένης χρηστότητος τε καὶ ἐπιεικείας ἀλέῃ ἀναζωπυρηθησομένη, πρὸς σὲ αὖθις ἥκει τὰ σοὶ κομίζουσα, καί σοι μόνον ἀνηκούσας τὰς κατὰ τὸν σὸν βίον πράξεις ὡς ἀκροθήνια παραθεῖσα.

Καὶ μὴν ταῖς ὄψεσι προσομιλοῦσα τῶν ἀπὸ σοφίαν πεπαιδευμένων, ταῦτα γε τῶν ἀμφιλαφῶς κρατούντων, καὶ, ὧν μὲν τὸ μέγεθος ὑποπτήξασα, ὧν δὲ μὴ ἀνεσχομένη τοῦ τετυφομένου φρονήματος, μάλα μολις τὸ παράβολον ἀποφυγοῦσα, τὸ σὸν, καί περ ἐν ψελλισμασι βατταριζουσα, παρεισδύεται κράτος, τοῖς τῆς κατὰ σὲ εὐμενείας γαληναίοις καὶ μειλιχρίοις νάμασι, καὶ ἐπ' ἠθῶν πρότητι μὴ θορυβουμένοις, ἀλλὰ εὖ μάλα ἠπίοις καὶ ἀτρέμα περιλιμνάζουσι ρείθροις, ὥς περ ὅρμῳ τινὶ ἐπαναπαυσομένη, καὶ ἡρεμήσουσα.

Καὶ γὰρ εἰ δοξομανίας Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος Ἀχιλλεῖ ἐπιφθονήσαντος καὶ τῆς καθ' Ὅμηρον ὠδῆς ἐκεῖνον τετυχηκέναι καταζηλώσαντος, οὐκ ἂν καθήψατο μῶμος, οὐδὲ ἑνίους κατέτρωσε τῶν ἡρώων, κἂν ἰδιοις ὑπομνήμασιν (ἢ Καῖσαρ καὶ Συλλας) τοὺς σφῶν αὐτῶν ἄθλους ἀποταμιευσάμενοι, τῷ ῥῳ τοῦ χρόνου παρέθεντο, οὐκ ἂν ἦπου εἴη σκολιοῖς τισι καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἀποδυσετοῦσι, σκευωρίας καὶ ψόγου παρόρμησις, εἰ ἄλλος δή τις, κἂν σοῦ τοῦτο διαμπερὲς ἀναδυομένου, καὶ μὴ τῷ βουλήματι προστιθεμένου, τὰς ἐν τοσαύταις ἡγεμονίαις ἀναφανείσας δήπουθεν πράξεις, τῷ ὡς εἰκὸς διατηροῦντι αἰῶνι ἐπεκδηλῶσαι καὶ παρακαταθέσθαι προελοιτο.

Πλεῖστοι μέν γε τρόπαια, καὶ ἀνδριάντας ἀναστησάμενοι, καὶ προσπήξαντες σηκοῖς ναοῖς τε καὶ ἄλσεσι, Πυθοῖ τε καὶ ἑκασταχοθι δόρατα καὶ σαρίσσας, πέλτα τε φαρέτρας, καὶ Θυρεοὺς, λάφυρά γε ποικίλα ἄσμενοι προσηρτήσαντο, τῇ ἀενάῳ μνήμῃ τοῦ παραρρέοντος χρόνου τἀνδραγαθήματα καθοσιῶσαι βουλόμενοι. Σοῦ δὲ τὸ τῶν εἰκείων σεμνολογημάτων μείλιγμα, καὶ εἰς τύφον ὑποκνίζουσαν φρμην ἀπολέγοντος καὶ προβαλλομένου· Μὴ δή τις μοι ἐπιφυέσθω τῶν ῥᾳστα κἂν τοῖς θεμιτοῖς δυσανασχετούντων, καὶ λογομάχων, τὰ σὰ ἐπ' εἰκοσαετηρίου σατραπείας ὑποτιθεμένῳ διοικήματά τε καὶ πολιτεύματα.

De aceea póte n'ar fi nicĭ cum ceva noŭ şi straniŭ, dacă şi o scriere ca acésta, înfrumseţând, Principe, prea cu îngrijire partea ce ĭ-a căḑut, de óre-ce se întocmisă sub ocrotirea ta, cu tóte că cuprinsă de vêrtejul timpuluĭ, şĭ-a schimbat în cursul anilor planul, pentru a fi reînsufleţită de căldura bunĕtăţeĭ şi a blândeţeĭ aflătóre acum în tine, ĭarăşĭ la tine veni, aducêndu-ţĭ ale tale şi punêndu-ţĭ înainte, ca nişte premiţiĭ, numaĭ faptele, ce aparţin vieţeĭ tale.

Şi dar punênd în raport cu privirile bărbaţilor înţelepţĭ faptele marilor domnitorĭ şi prea cu greŭ fugind de pericul, pentru că se sfiĭa de măreţia unora şi nu suferia superbia altora, acéstă scriere, deşi găngureşte îngăimat, pătrunde (se mărgineşte) în statul tĕŭ, ca într'un port, spre a se repausa şi linişti în apele cele dulcĭ şi line ale clemenţeĭ tale, şi care pentru blândeţa moravurilor nu se turbură, ci maĭ ales prin curgerĭ line cu totul se alinéză.

Căcĭ dacă nebunie de glorie nu s'a putut înputa luĭ Alexandru Macedonénu, carele a pizmuit şi invidiat pre Achil pentru că a fost cântat de Omer, nicĭ defăimarea n'a rănit pre uniĭ Eroĭ, deşi, descriindu-şĭ luptele lor în comentariele făcute de dênşiĭ (precum Cesar şi Silla), le-a transmis cursuluĭ timpuluĭ; nu ar putea fi de sigur motiv de întrigă şi bănuire unor ómenĭ strimbĭ şi nemulţemiţĭ de tóte, dacă altul óre-care şĭ-ar fi propus a arăta faptele tale cele neîndoĭos manifestate în atâtea domniĭ, şi a le depune secululuĭ spre conservarea cuvenită, cu tóte că tu pururea aĭ renunţat şi nu te-aĭ învoit la acésta.

Prea mulţĭ încă şĭ-aŭ ridicat trofee şi statue, şi înfingêndu-şĭ în temple, în edificiĭ sacre şi dumbrăvĭ, la Pitia şi orĭ-unde aĭurea, şĭ-a atârnat cu plăcere sulițile scurte şi cele lungĭ, lăncele, tolbele, scuturile şi felurite prăḑĭ de resbel, voind aşa a-şĭ consacra vitejiele în memoria perpetuă a timpuluĭ celuĭ trecĕtor. Iar tu renunţĭ la mulţumirea proprielor tale laude şi înlăturĭ faĭma ce înteţeşte la mândrie. Decĭ să nu se acaţe de mine cine-va dintre ceĭ ce prea uşor se idignéză şi dispută chĭar contra celor cuviincĭóse, daca îmĭ propun a trata administraţiile şi faptele politice ale Domnieĭ (satrapieĭ) tale [2]) în timp de douĕ-ḑecĭ de anĭ.

www.dacoromanica.ro

Ταῦτα γάρ τοι ἐθελοντὴς προὐβαλλόμην τῶν ἀνθρώπων τοῖς ἐπιγιγνομένοις, οὐ σοὶ τῷ μὴ περὶ τὴν περὶ αὐτὰ ταῦτα σπουδὴν ἐπτοημένῳ τοῖς ἰδίοις, οὓς τὸ σύννουν καὶ νῆφον τοῦ οἰκείου φρονήματος ἀποπτύεται ἀφοσιούμενον, προθήσων ἐπαίνους, ἀλλ' ὅπως τοῖς τῇ δε ἄρξαι καταζηλοῦσι τουτὶ ὑπογραμμὸς ἔσοιτο ἔμφρονος γνώμης καὶ βεβηκείας, σοί τε κατ' ὀφθαλμῶν διειδὲς ἔσοπτρον προσπαγῆναι συμβαίη, ἐφ' ᾧ ὑπὸ ἀνανακλάσει ἑκάστοτε· ἃ διεπράξω, ἐνοπτριζόμενος, ὧν ἂν δράσων καὶ διαπραξόμενος εἴης, τῶν τύπων εὐμαρῶς ἀντιλάβοιο καὶ ἐνδαλμάτων, τῶν ἀγαστῶν σοι λογισμῶν καὶ διαπεπονημένων ἔργων ὁμιλητὴς ἅμα παρενδεικνύμενος, καὶ σαυτοῦ προοδηγὸς, οὐχ ἥκιστα μὲν καὶ τῶν ἄλλων εἰς μίμησιν προσαγωγεὺς ἐποτρύνων, καὶ τὰ καθήκοντα προμνηστευόμενος.

Ἱλαρᾷ τοίνυν ὄψει, καὶ μειδιάματι χάριτος διακεχυμένῃ, ὥς σοι ἀμέλει προσήκοντι, καὶ ἄλλοις τὸ παραπλήσιον λυσιτελοῦντι τουτωὶ τῷ φιλοπονήματι, κἂν ἀκάνθιος, τὸ δὴ λεγόμενον, ἐπελήλυθε τέττιξ, καὶ ἀμουσότερον λειβηθρίων, προσχαριζόμενος τὸν μετὰ χρόνου περιστροφὴν, καὶ πλείστων παρεληλυθότων πεῖραν δεινῶν ἐπανακαμπτόμενον καὶ προσηνεχθέντα σοι φόρον, τῆς κατ' ἐνδιάθετον εὐμένειαν προσηνεστέρας μὴ ἀπαξιώσας ὑποδοχῆς, τῷ σῷ μεγέθει ἀπάλλαξον, περικαλύψας δήγματος ἰοβόλου γλώσσης ῥαδιουργίᾳ ἐντρυφωμένης, καὶ βωμολόχου τερθρείας σκοπτομένων τε καὶ ἐρεσχηλούντων, καὶ παρὰ δούπους πολυκρότους, καὶ τύρβην πολύηχον αὐλικοῦ κυκεῶνος μὴ διασπαραχθῆναι ἐάσας, ῥαστώνης καὶ εὖ μάλα ταῖς μούσαις φίλης ἀταραξίας τὸ ἡρεμαῖον καὶ ὑπερήδιστον προσδεδώρησο καταγώγιον.

Ἔρρωσο ὑπὲρ νεστόρειον γῆρας ὑγεμόνων κορωνὶς, κῦδος κρατούντων.

Μάλα γὰρ σ' ὁρόω καλόν τε μέγα τε,
Ἄλικμος ἐσσ' ἵνα τὶς σε καὶ ὀψιγόνων εὖ εἴπῃ. (Ὁμήρον ὀδυσσ: ῥαψῳδ: α: 301).
Παντοίῃς ἀρετῇσι κεκασμένον ἐν Δαναοῖσιν.
Ἔσθλὸν τοῦ κλέος εὐρὺ καθ' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος. (Ὀδυσσ: ῥαψῳδ: δ': 725).

Τῆς σῆς Θεοφρουρήτου ὑψηλότητος
ἐλάχιστος οἰκέτης

Πέτρος Δεπάστας ὁ Πελοποννήσιος

Acestea da bucuros mi le-am propus pentru ómenii ce aŭ să fie, nu dóră că aşĭ voi a înfăţişa ţie, celuĭ ce nu te răpeştĭ de rĕvnirea acestora, propriele tale laude, pre care mintea ta cea înţeléptă şi deştéptă le respinge din devotament, ci pentru ca acésta pe deoparte să fie exemplu de minte înţeléptă şi statornică celor ce vor rêvni a domni aşa, ĭar pe de alta, să facă a se fixa dinaintea ochilor tĕĭ o oglindă lucĭósă, ca sub reflecţiunea eĭ privindu-te tot-déuna în cele ce aĭ lucrat, să poţĭ cu uşurinţă pricepe tipul şi forma celor ce aĭ maĭ avea de lucrat şi efectuat ; arătându-te tot-de-odată învĕţăcel şi povĕţuitor ţie însuţĭ în minunatele tale cugetărĭ şi chipzuitele lucrărĭ, dar nu maĭ puţin iniţiator şi al altora îndemnându-ĭ la imitare şi amintindu-le datoriele.

Decĭ, cu privire veselă plină de zimbetul graţieĭ dăruind favorul tĕŭ acesteĭ opere, care pre cât este în adevĕr cuviincĭósă ţie, pre atâta folositóre şi altora, deşi a trecut prin ea, cum ḑice proverbul, griere din spinĭ, şi maĭ ignorant de cât Libetriĭ [3]), să nu considerĭ nedemn de o primire cât maĭ indulgentă dupre blândeţa ta înăscută, tributul cel după învêrtirea timpuluĭ, şi esperienţa prea multor adversităţĭ trecute, reîntors şi adus ţie, ci să-l protegĭ cu măreţia ta, acoperindu-l de muşcarea veninósă a limbeĭ înbuibate de rĕutăte, şi de bărfirea próstă a batjocoritorilor şi glumeţilor, şi nelăsându-'l a fi sfâşiat prin sgomotele mult-trăsnitóre şi de tumultul mult-vuitor al amesteculuĭ curtén, dărueşte-ĭ locaşul cel pacĭnic şi prea plăcut al repausuluĭ şi a linişteĭ ceĭ maĭ ales ĭubite de muse.

Să trăeştĭ maĭ mult de cât bătrîneţele luĭ Nestor, coróná a Principilor şi glorie a Domnitorilor.

„Te vĕd prea frumos şi mare
„Eştĭ puternic, în cât şi dintre posteriorĭ te va grăi cine-va de bine (Omer. Odis. A. 301).
„Infrumuseţat eştĭ între Danaĭ cu tot felĭul de virtuţĭ,
„Brav, a căruĭa glorie este întinsă (respândită) în Elada şi în mijlocul Argosuluĭ (Om. Od. D. 725)."

Al Inălţimeĭ tale ceĭ de D-ḑeŭ păzite
cel maĭ umil Servitor

Petru Dapasta Peloponezianu.

www.dacoromanica.ro

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Πάνυ μὲν οὖν ἄντικρυς τὸ ἀνθρώπειον ἦ φιλόσοφος δεδογμάτικε λόγος τῷ ὑφηγουμένῳ τοῦ ἐνδομυχοῦντος ἐν αὐτῷ λόγου ποδηγετούμενον οἶακος, καὶ ἣν οἴκοθεν παρείληφε φωτὸς μαρμαρυγαῖς ὑποστίλβουσαν τουτωὶ τὴν κυνόσουραν αὐτομάτως προθέμενον παραμείβεται διαπόντιον τὰ τοῦ βίου πελάγη, καὶ πανταχόσε τῆς ποντοπορίας ἀσφαλῶς διελαῦνον τῶν προκειμένων ἀφικνεῖται πως καθηκόντων ὥστε ἅμα τῷ τὰς ἕλικας ἀποφυγεῖν τῶν ῥευμάτων, καὶ δίνας τοὺς τε ἀκροσφαλεῖς τῶν προστυχόντων κινδύνων τοῦ ὅρμου δῆθεν ἐπιλαβέσθαι τοῦ δέοντος, καὶ δυσπελάστου καὶ πρὸς ἀνάπαυλαν ἐκεῖσε καταίρειν μηδέπω τοῖς κύμασιν ἐγκαλινδούμενον. Καὶ μὴν τῶν σπερμάτων τῆς ἀρετῆς τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει αὐτοφυῶς ἐγκαταπαρέντων, Θεῖός τις τῇ ἐν ἡμῖν ἐπιχωριαζούσῃ περὶ λόγον δυνάμει, καὶ παναρμονήρατῳ μορφῇ τῆς ψυχῆς ἐγκεχάρακται νόμος τῷ νῷ δὴ πάρεδρος συνιζάνων, ἔμφυτός τε καὶ ἐνδιάθετος προσαγορευόμενος λόγος. Οὗτος δήπου ἀειθαλλὴς τυγχάνει γε ὤν, ὁμοῦ καὶ ἀδιάφθορος, τῷ τε πυθμένι τῆς νοερᾶς δυνάμεως οἷα ἐν παραβύστῳ συνανακείμενος, καὶ αὐτόθι καταδεδυκως, τὰ περὶ τό ζῆν, ὡς ἔνι μάλιστα, ὀρθῶς πρυτανεύεται, ὑποφήτου γε μην, ἢ ἄλλου οἵου τε οὖν ἁρμοστοῦ μὴ δεόμενος, ἐν κύρβει δὲ ἢ ἄξονι καὶ δέλτοις παντάπασι μὴ ἀναγραφόμενος. τοιγαροῦν ὑπερφυῶς πως τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει τοίονδε ἀπημάχθαι χαρακτῆρα, φαίη οὖν ἄντις κατεσκεμμένως, καὶ μηδαμῶς ἀπαλειφόμενον ἀπρίξ ἐγκεκολάφθαι, τό ἐντεῦθεν ἐκμαγεῖον γενόμενον τελαυγὲς τῆς κατὰ Θεὸν φύσεως, καὶ ἀκραιφνέστατον ἀείποτε κρηπῖδα ἀναφανῆναι τῶν καθηκόντων οὐμὴν οὐδαμῶς ἐξοκέλλουσαν τῆς ἀληθείας, τόγε δίκαιον ὁμαλῶς καὶ σῶφρον, τὸ εὔρυθμον καὶ νηφάλιον, τὸ στερρὸν καὶ ἄλκιμον, τότε συνετὸν καὶ πολυδερκὲς, καὶ καθάπαξ ἅπασαν τῆς ἀρετῆς τὴν φιλοκαλίαν ἐνδελεχῶς ὑποτιθεμένην, οὐμὴν, ἀλλὰ δυσπραγίας, ὡς ἔοικε, τινὸς οἰονεὶ ἐπιγιγνομένης τῷ εὐτυχήματι, ζόφου τέ ἀποφθορᾶς τῷ φωτὶ ἐπισκοτίσαντος, ὑφ' ὧν τὸ συμφυὲς πλεονέκτημα κεκηδδήλευται· πάθη μὲν ποικίλα καὶ κακῶς ἐπιφύντα τῇ φύσει, καὶ ἐπεμβαίνοντα, καίγε τὰ πλείω φορᾷ κατασινάζοντα βιαίᾳ καὶ Θορυβοῦντα, ἀμηγέπως κατεξανίστανται τῇ λογικῇ εὐβουλίᾳ γλίσχρως ἐπιφυόμενά τε καὶ ἐπισκήπτοντα. Ταύτης γοῦν τὸ ἀμήχανον κάλλος, πολλαχῶς ἀμαυρῶσαι διαπειρώμενα τὰ ἀπὸ λόγου ἐπισκιρτήματα τῶν παραπεφυκότων πανθῶν πῇ μὲν ἔλαθεν ἐπ' ὀλέθρῳ καὶ ἥττῃ τοῦ ἀνθρωπείου ὑποικουροῦντα καὶ σκευωρίαις παντοδαπαῖς ἀποχρώμενα καὶ ἐνεδρεύοντα· πῇ δὲ τῆς ἐπιπεφυ-

Introducere.

Omenirea condusă fórte nemerit de cârma îndreptătóre a raţiuneĭ ce residă în ea, precum opinézǎ graiul filosofic, şi avênd firește în vedere stéua polară, ce de la început i s'a dat spre a-ĭ luci cu rade de lumină, trece pe mare furtunele vieţeĭ şi pretutindene înaintând cu siguranţă în acéstă plutire pe mare, îşĭ plinește óre-cum datoriele ce-'ĭ prestaŭ; în cât tot de-o-dată, evitând vĕrtejele curentelor şi volburile cele periculóse ale restriştelor întîmplătóre, ajunge în portul cel de folos, de şi greŭ de apropiat, şi se adăpostește acolo spre repausare, ne maĭ fiind învăluită de valurĭ. Apoĭ, întru cât seminţele virtuţeĭ natural sunt semĕnate în firea omenéscă, o lege divină este întipărită în facultatea permanentă în noĭ a intelegenţeĭ, şi în forma cea prea nestricăcĭósă a sufletuluĭ, care lege asistând maĭ ales mintea ca un asesor, se maĭ numește raţiune înăscută şi interióră. Acésta fiind pururea verde şi neperitóre şi şedênd în adêncul facultăţeĭ înţelegătóre şi tăĭnuită acolo ca într'un ascuns, dispune cât se póte maĭ drept cele ce privesc viaţa, neavând trebuinţă de vre un învĕţător, orĭ alt óre-care guvernator, şi fără a fi de loc înscrisă pe colóne séŭ table şi cărţĭ [4]). Prin urmare, un astfel de caracter (séŭ întipărire a legeĭ divine), într'un chip minunat este întipărit în firea omenéscă, ar dice un bărbat cu reflecţiune, şi este strîns alipit spre a nu se maĭ şterge. Din care causă, devenind tip luminos a fireĭ luĭ D-deŭ, s'a arĕtat pururea temelia cea maĭ statornică a datorielor, carea nicĭ cum nu se abate de la adevĕr, ci cu stăruinţă propune dreptatea precum şi înţelepţirea, cumpatarea şi tresvia, statornicia şi vêrtoşia, prudenţa şi agerimea vedereĭ, şi într'un cuvênt, tóte virtuţile cele oneste şi frumóse. Dar cu tóte acestea, fiind-că o nenorocire, cum se pare, a venit într'un chip óre-care preste acéstă fericire şi întunericul pĭerdĕreĭ a întunecat lumina, din care cause s'a alterat prerogativa cea firéscă; în urmare, pasiunĭ feluurite şi rele născêndu-se în natura omenéscă şi apăsându-o, ba cele maĭ multe cu o pornire vidéntă stricându-o şi turburându-o, aceste în tot chipul se revoltă contra bunuluĭ cuget al minţeĭ necontenit hărădindu-l şi atacându-l.

www.dacoromanica.ro

κυίας τῷ γένει ἡμῶν συνέσεως ταῖς προτροπαῖς καὶ παραινέσεσιν ἐσθ' ὅτε ἐντρυφώμενα, τύφῳ καὶ χλευασμῷ ἀναφανδὸν ἐπέθητο γεφυρίζοντα καὶ ἀναιδῶς κατορχούμενα. ἐπὶ τούτοις μὲν ἄρα (φεῦ τῆς ἀνοίας) ἐναργῶς τοὺς πλείστους ἔγνωμεν τῶν ἀνθρώπων τὸν λόγον ἐκποδὼν ποιησαμένους, καὶ παρασπόνδῳ φρονήματι τὰς ὑποθήκας αὐτοῦ ἀποκεκρουκότας, καὶ δι' ἧς ἀναχθέντες τῆς θείας ἄν τοῦ καθήκοντος καὶ ὑπερφυοῦς ἀκρωρείας ἐφίκοιντο, ὁ δοῦ ἀτεχνῶς παρατρα πέντας, καὶ ὕας, τὸ τοῦ Κράτητος, ἐν βορβόρῳ ἱλισπωμένους, ἐς ἄλογον ἦθος καὶ κτηνῶδες ῥῦμη διολισθαίνοντας. Ταύτης τοίνυν τῆς διαφθάρεισης ἕνεκα φύσεως, τοῦ θείου γε ἐπεικῶς τἀνθρώπινα ἐπιθεραπεύοντος, ἀναγεγραμένους ὅτωσοῦν ἄνθρωποι ἐν πυξίοις τῆς κατὰ βίον πολιτείας παρεθεσπίσαντο νόμους, οὐχ ἧττον τῷ ἐμφύτῳ μὴ ἀπάδοντας λόγῳ ἤ τῆς ἐγγενομένης ἡμῖν λογικῆς δωρεᾶς ὑποφητικοὺς καὶ ἐκφάντορας· ταύτῃ ὁήπουθεν ἀξιοῦντες τὰ ἀφηνιάζοντα τῶν παθῶν κεχαλινῶσθαι, τὸ κόσμιον διατετηρῆσθαι καὶ ἐναρμόνιον, λογικόν τε καὶ ἔμμελῆ ἀποδεδεῖχθαι τὸν ἀνθρώπινον βίον. Καὶ γὰρ συμπεφυκείας τοῖς νόμοις ἀρχῆς τε καὶ ἐξουσίας, καὶ ὡς ὑπὸ πτοίᾳ ταύτης καὶ ἀπειλῇ σθένος προσπαραλαβούσης τῆς νομοθησίας καὶ ῥῶσιν, ἤδηπως τῶν ἀνθρώπων ἀθρόως τὸ σφῶν αὐθαίρετον ὑποβεβλημένων τῷ κράτει ἐπ' εὐαρμοστίᾳ καὶ στερρότητι πολιτεύματος, ἀπερηρεῖσθαι τὰς βασιλείας, ἐπεστηρίχθαι δυναστείας τῇ τῶν ἐθνῶν συγκεκραμένας ροπῇ, καὶ συμπαραγῆναι ἡγεμονίας καὶ ἀρχὰς ἁπάσας, πρὸς τῇ τοῦ εὐπραγοῦντος βίου περιουσίᾳ ἐπὶ δεόντων καταρτισμῷ καὶ χαλιναγωγίᾳ εἰς ἀθέσμους πράξεις ἐναλλομένων ἀνθρώπων. Διὸ περ τῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ἀπομνημονευομένων ἐθνῶν τοὺς γε σπαρτιάτας παρ' Ἕλλησι, Κρῆτας καὶ Ἀθηναίους ἐπὶ Λυκούργου, Μίνωός τε καὶ Σόλωνος, παράγε Ῥωμαίοις τε καὶ Λοκροῖς, Ῥωμύλον, Νουμάν τε καὶ Ζάλευκον, καὶ ἀλλοδαπεῖς μέντοι, ὅσοι κλεινῶς ἐν τῇ ὑφ' ἥλιον διατεθρύλληνται, στιβαραῖς οἶδαμεν διαπρέψαντας νομοθεσίαις, οὓς μὲν λιτότητι διαιτωμένους καὶ ἀφελείᾳ αὐθ' ἕκαστον δικάζοντας δίκην, οὓς δὲ φρενήρει σοφίᾳ πολιτεύματος διανεμομένους πηδάλια, οὓς δὲ ἀλκῇ ἐῤῥωμενέστερον στρατηγοῦντας· ἄλλως γε διαφόροις ὀλιγαρχίας δημοκρατίας τε καὶ ἀριστοβουλίας συγκλήτου, ἐφ' ὅρων ἐπισκοπῆς, βασιλείας γε καὶ τυραννίδος ἀλλήλων ἀφεστῶσι προσχήμασιν, ἅπαντας τῷ τῶν προσηκόντων πληρώματι καὶ ἀπαρτισμῷ τοῦ δικαιου προσανεχομένους, καὶ ἀστεμφῶς ἐπικαρτεροῦντας. Καὶ γὰρ δὴ τοὺς τῶν ἄλλων κατακρατοῦτας, προσῆκον ἐν τῷ ἄρχειν ἄρχεσθαι ὑπὸ δίκης καὶ τοῦ ἀκεραιου ἐμφύτου λόγου ὀρθῶς γε ἐπὶ νόμοις προσυφηγου-

Decĭ sburdările neraționale ale anormalilor pasiunĭ încercând a înnegri în multe chipurĭ nespusa frumseţe a acestuĭ cuget: uneorĭ pe ascuns încuĭbându-se în el, întrebuinţază şi uneltesc toţ felĭul de măestrĭ pentru înfrângerea şi perderea omenireĭ; alte-orĭ făţiş atacă înţelepcĭunea cea dobândită de némul nostru, când ademenind-o prin îndemnări şi sfătuirĭ, când bătându-şĭ joc de ea cu semeţie şi dispreţ şi nerușinos desonorând-o.

Decĭ în urmarea acestora lămurit am cunoscut că cea maĭ mare parte din ómenĭ dând la o parte raţiunea (vaĭ ce nebunie), aŭ respins şi sfaturile eĭ cu socotinţă nedréptă, şi abătându-se de tot dela calea, pe care înaintând ar fi ajuns la culmea cea divină şi supremă a datorieĭ, se alunică cu răpegĭune în obiceĭurĭ neraționale şi bestiale, ca niște porcĭ întinaţĭ în noroĭ, cum ḍice Crates [4]). Decĭ, pe lângă că Divinitatea se îngrijește cu blăndeţă de cele umane, pentru acéstă fire coruptă, unĭĭ bărbaţĭ aŭ maĭ prescris despre conduita vieţeĭ óre-care legĭ înscrise pe table şi care nu se abat nicĭ cum de la raţiunea naturală, ci încă sunt explicătóre şi revelătóre daruluĭ întelectual ce se află în noĭ. În așa mod adecă eĭ credéŭ potrivit a se înfrăna pasiunele cele desfrânate, a se conserva ordinea şi armonia socială, şi viaţa omenéscă a se manifesta raţională şi regulată. In adevĕr, fiindcă legile aŭ o înascută autoritate şi putere, pentru care, sub frica şi amenințarea acesteia, şi legislaţiunea şĭ-a câştigat putere şi vigóre, întru cât acum şi ómenĭĭ îşĭ supusesă cu toţĭĭ liberul lor arbitru puterеĭ, în scopul buneĭ-rânduelĭ şi a consolidăreĭ societăţeĭ, așa s'aŭ fundat împĕrăţiele s'aŭ întărit dinastiele fiind în acord şi cu consemţimêntul naţielor, tot-o-dată s'aŭ ivit şi tóte domniele şi autorităţile ce aŭ de scop, pe lângă comoditatea unuĭ traĭ fericit, înlesnirea celor necesare şi înfrânarea ómenilor ce se alunecă în fapte nelegĭuite. Pentru care, dintre popórele ce se amintesc în tot timpul, ştim că s'aŭ destins prin legislaţiunĭ solide între Elenĭ Spartaniĭ, Cretenĭĭ şi Atheneĭĭ sub Licurg, Minos şi Solon, la Romanĭ şi Locrienĭ, Romul, Numa şi Zaleuc şi alţiĭ pe aĭurea încă, câţĭ cu faimă sunt vestiţĭ pe pământ: din care, pre unele naţiunĭ le-aŭ făcut a trăi în frugalitate,

www.dacoromanica.ro

μένου, καὶ τὴν ἀναχαιτίζουσαν ἔστιν οὗ, καὶ παράφορον τῆς ἀφηνιαζούσης φύσεως ῥοπὴν συνιόνως καὶ ὡς εἰκὸς παρακαλ πάζοντος. „Τὶς οὖν τὸ πυκινὸν τοῦ σοφοῦ Χαιρωνέως ἡμῖν ὑφίσταται λόγιον, ἄρξει τοῦ ἄρχοντος; ὁ νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς θνητῶν τε καὶ ἀθανάτων, ὥς φησι Πίνδαρος οὐκ ἐν βιβλίοις ἔξω γεγραμμένοις, οὐ δὲ τισι ξύλοις ἀλλ' ἔμφυτος ὢν ἑαυτῷ λόγος ἀεὶ συνοικῶν καὶ παραφυλάττων, καὶ μηδὴποτε ἐῶν ἔρημον ἡγεμονίας". (Πλουτ: λόγον πρὸς ἀπαίδευτον ἡγεμονα).

Ἔνθέν τοι μεν, ὅπερ δὴ συμβαίνειν εἴωθε περὶ τοὺς κρατοῦντας τῆς αὐτῆς τοῖς προθεσπίσασι νόμους ἐπὶ τηρήσει νόμων μετειληχότας φιλοτιμίας (οὐγὰρ ἀδοξότερον τοῦ κλέος τι πρότερὸν γε ἱδρύσασθαι τὸ ἀσφαλῶς αὐτὸ τοῦτο διὰ παντὸς τετηρηκέναι) Κἄνταῦθα ἐπ' ἐμφανείᾳ ὀρθοῦ ἐναποκειμένου λόγου, προδηλώσει τε δικαιοπραγίας, καὶ παρετάσει νόμων καθηκούσης ἡγεμονίας, στάθμῃ τε τοῦ δέοντος ὁμαρτεῖ μέντοι καὶ τρυτάνῃ, ἐπὶ κακῶν παντοίων ἀπαλλαγῇ, ῥυθμοῦ εἰσαγωγῇ τε καὶ περιθάλψει, ἐν αἴσῃ δυνάστου πεφυκὼς πρόκειται διαμιλλησάμενος ἥρως οὗ καὶ τὰς κατὰ τὸν ἡμέτερον αἰῶνα γεγονυῖας πράξεις ἐπ' αὐτοψίας ἐρανισάμενοι, καὶ λοχάδην συνειλοχότες, μικρὸν τε κυπτάζοντες περὶ τὴν γραφὴν, τὸν βίον ὅσον σθένος διεληλύθαμεν· ὡς οὖν πέρας ἀληθείας μὴ ὑπεραμειψαμένης τῆς ἀφηγήσεως, καὶ ἀφ' ὧν τοῖς ἄθλοις καὶ κατορθώμασιν ὁ ἀνὰ χεῖρας χρόνος ἐτέλει τοῖς πλείοσιν ἀντικρὺ διαμαρτυρούμενος, τὴν ἐπ' ἔθη ἐν δυναστῶν μεγάροις πρὸ πυλῶνος ἐφιζάνουσαν κολακείαν ἀποδιοπομπουμένου τοῦ λόγου ἐπὶ τὴν πραγματείαν, ὥς περ τὸν πώλον περὶ τὴν νύσσαν θήγουσιν ἤδη ἡμῖν, ὧ δε πως ἐκπροόδου δέδεικται κατιέναι.

împărțind în simplitate dreptatea fie-cuĭ, ĭar altora le administrau cu adêncă înțelepciune cârmele statuluĭ, și pre altele maĭ viguros cu putere le comandaŭ. Deși de alt-fel prin diferite forme de oligarhie, de democrație și de senat constituit din optimațĭ, se deosebiaŭ între sine sub nume de supra-inspecțiune (episcopie) de regat maĭ ales, și de guvern absolut, însă cu toțiĭ se aplicaŭ și neclintit stăruiaŭ în complectarea datorielor și deplinirea justițieĭ. Și, în adevĕr, ceĭ ce stĕpânesc pre alțiĭ, în timp ce domnesc, se cade a fi domniță de justiție și rațiunea înascută cea sănĕtósă, care cu dreptul se prescrie în legĭ, și continuu și dupre cuviință strunesce aplecarea cea une-orĭ sburdatecă și nebunatecă a neînfrânateĭ naturĭ. Cine óre susține în fața nóstră înțelépta maximă a înțeleptuluĭ din Cheronea:„va domni preste domnitor? Legea, care este împĕratul „tuturor celor muritorĭ și nemuritorĭ, cum „dice Pindar [5]), nu în cărțĭ afară scrise, nicĭ „pe óre-care scânduri, ci rațiunea în sine „însuflețită, pururea conlocuitóre și observa„tóre și care nicĭ-o-dată nu lasă pre cineva lipsit de autoritate" (Plutarh. orat. cătră un principe ignorant [6])

Din acéstă causă ceea ce obicinuit se întêmplă, că adecă domnitoriĭ se cuprind pentru păḑirea legelor tot de aceeașĭ ambițiune de onóre ca și ceĭ ce din început aŭ dictat legele (căcĭ tocmaĭ a conserva ceva nesmintit tot-déuna, nu este maĭ nemeritos de cât a crea dintru'ntêĭ ce-va glorios), și în acéstă împrejurare are loc: vréŭ a ḑice că ne prestă un Eroŭ născut cu sórta de domnitor, ce și-a dat silințe pentru manifestarea drepteĭ rațiunĭ aflătóre în el, pentru arĕtarea acțiuneĭ sale ceĭ drepte, pentru mănținerea legelor uneĭ domniĭ acomodate cu mĕsura ba chiar și cu cumpăna trebuinței, pentru eliberarea de tot telĭul de rele și introducerea ordineĭ și a consolațiuneĭ. Adunând decĭ prin propria privire faptele acestuia sĕvêrșite în vécul nostru, întrunindu-le în grupe, și ocupându-ne puțin cu scrierea lor, am pertractat dupre putință viața luĭ. Prin urmare, întru cât narațiunea nu întrece dincolo de adevĕr și din cele ce timpul present continuŭ atestă în fața celor maĭ multĭ despre luptele și isbânḑele aceluĭa, precum cursierul alérgă la țintă, așa și noĭ, animațĭ acum pentru acest scop, am creḑut cuviin-

www.dacoromanica.ro

ΒΟΕΒΟΔΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Ἔτει Χριστοῦ ᾠψια. Γένος μὲν οὖν οὗτος ἔσχεν ἐν Βίζαντος ἀποτεχθεὶς τὸ ἐν τῇ βασιλίδι πόλει ἐν τοῖς μάλιστα λαμπρὸν καὶ ἐπιφανές, ἐκπατρὸς μὲν Νικολάου τοῦ τηνικαῦτα ἑκατέραν Δακίαν ἐκτάδην ἐπὶ συνέσει πρυτανευσαμένου, καὶ εὐβουλίᾳ τῇ περὶ τοὺς λόγους ἀσκήσει, καὶ ἐμβριθεῖ φιλομαθίᾳ εὐκλεῶς διαβεβλημένου, ἄλλως γε καὶ τὸν περὶ τὴν Ἑλλάδα ὁρίζοντα καθ' ἡμᾶς διαυγάσαντος. Μητρὸς δὲ Πουλχερίας ἰδίᾳ τὸ τῆς σεμνότητος κάλλος, καὶ τῆς εὐσεβείας τὸν πέπλον ὑπερφυῶς ἀναβαλλομένης· ἦν δὲ αὐτῷ πρὸς πατρὸς πάππος ὁ ἐπὶ τῶν ἀπορρήτων τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους ἀρίγνωτός τε καὶ περιώνυμος Ἀλέξανδρος, ὅν γε τῷ μὲν ἐπὶ σοφίᾳ τῶν τηνικαῦτα Ἑλλήνων αὐτὸν περιόντα καθεστηκέναι καὶ ἅπαντας ὑπερπαίοντα, ἅτε καὶ οἷα περ ἐλλυχνίων ὄδωδε καὶ ληκύθου, συγγράμματα, ὡς δὴ πρὸς τὸν τοῦ Ἐπικτήτου λίχνον στιβαρῶς ἐπεξειργασμένα, ἰουδαΐ κῶντε ῥωμαϊκῶν καὶ φροντισμάτων πολιτικῶν, περί γε ὀργάνων ἀναπνοῆς διαπονησάμενον, τῷ δὲ καὶ τῇ τῆς πολιτικῆς συνέσεως ἐμβριθείᾳ ἐγγυμνασάμενον τὸ φρόνημα καὶ ὑπερείσαντα ἀνακτορείων ἀδύτων κοινωνίας μετειληφέναι, ἅτε δὴ ἐπὶ τῶν ἀπορρήτων καὶ ἐν πρεσβείαις προὔχοντα τῆς περὶ τὴν ἀρχὴν διοικήσεως, εἰκότως ἄν φαίημεν δόξαν παρασχεῖν ἐπὶ τῆς οἰκτρῶς καταβεβλημένης Ἑλλάδος καὶ ὑποπεπτωκυίας κύδιστον ἐκδωρεᾶς διαφανῆναι καὶ περικλεᾶ. Καὶ μὴν ὑπὲρ τοῦ μὴ ἐρήμην ἀπολελεῖφθαι ἐκείνην, τὰ μικροῦ δεῖν ἀπεσβυκότα αὐτῆς ὑπεκαύματα ἀναῤῥιπισάμενον εἰς πυρσὸν ἐφάψαι περιαυγάζοντα, ὡς τοῦτο δήπουθεν τὴν πρόνοιαν ἔστιν οὗ ἀπεργαζομένην, καὶ ῥοῇ παρατείναντος χρόνου ἄλλοτε ἄλλως τὸ σύμπαν διανέμουσαν, καὶ ἀκαταλήπτῳ ῥυθμῷ συμπλακέντων ἐν βίῳ πραγμάτων εἰς ταυτὰ θαυμασίως ἐνιαχοῦ μεταπίπτουσαν, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν πανσόφως διαπεραίνουσαν.

Τοιᾶς δὲ γοῦν οὔσης τῶν γεναμένων τῆς ἀρετῆς καὶ προγόνων, οἷα ἐστιν ὅτε φιλούσης παροχετεύεσθαι εἰς τὰ ἔνγονα καὶ διαπερανοῦσθαι, πρὸς τοῦ δὲ τοῦ πρέμνου τηλικοῦτος ἀκρέμων ἀναβεβλάστηκεν, ὅν καὶ πρὸς τὸ αὐξεσθαι διαυγέσιν ὑδασι σώφρονος ἀναγωγῆς ἀρδευθέντα, καὶ ἠρέμα

cios a ne opri din trécăt la acéstă pertractare respingênd din cuvênt lingușirea, care de obiceĭ șéde dinaintea porțeĭ palatelor Domnitorilor.

Constantin Voevod.

(Anul de la Christos 1711).

Acesta născut în Bizant, avu un ném dintre cele maĭ strălucite și maĭ însemnate în cetatea împĕrătéscă; tatăl sĕŭ Necolaĭ atuncĭ domnise preste fie-care provincie a Dacieĭ în tótă lungimea pentru înțelepciunea și prudența sa era renumit și pentru ocupațiunele literare și seriósă ĭubire de studiĭ, de altminterea strălucise în timpul nostru și în orizontul Grecieĭ. Iar mama sa Pulheria era minunat împodobită maĭ ales cu frumseța onestitățeĭ și cu vestmêntul pietățeĭ. Moș de pe tată avea pre prea cunoscutul și renumitul Alexandru, consilierul de tainĕ al statuluĭ Otoman. Acesta, pe de oparte, ajunsese a fi în înțelepciune superior grecilor de atuncĭ și pre toțĭ îĭ întrecea, fiind-că compusese opere Iudaice și Romanice, Meditațiunĭ politice și despre organele respirațiuneĭ, scrierĭ ce mirosia a feștilă și orcĭor de oleŭ, ca și cum ar fi fost cu anevoe lucrate la lampa luĭ Epictet [7]); Iar pe de altă parte, avêndu-șĭ mintea exercitată și susținută de gravitatea prudențeĭ politice, luară parte la relațiele secretelor curților, și fiind-că escelă în comunicațiunele secrete și în ambasadele guvernuluĭ statuluĭ, cu dreptul am putea ḑice că el a adus glorie Grecieĭ ceĭ miser înjosite și căḑute, arătându-se cu prisosință glorios și prea ilustru. Și încă pentru ca Grecia să nu rămână pustie, aținḑ scânteele eĭ, ce puțin lipsisă a se stinge, a făcut a se aprinde o flacără pretutindenea luminătóre; cum adecă Provedența câte-o-dată face acésta, și nu guvernéză universul altă-dată alt-felĭŭ în cursul îndelungatuluĭ timp, și prin o lege ritmică neînțelésă a lucrurilor ce se complică în viață, minunat le reîntórce une-orĭ tot la aceléșĭ, și le sfîrșește prea înțelept tot prin aceléșĭ. [8])

Decĭ, natura escelentă a născĕtorilor și străbunilor fiind de felĭul aceleea, ce une-orĭ obicĭnuește a se transmite și pătrunde în descendențĭ, din acéstă tulpină a rĕsărit o așa de mare ramură, care pentru a crește fiind rourată și lin udată cu apele limpeḑĭ

www.dacoromanica.ro

τεγγόμενον, ἅμα τῷ τῆς ἡβης ὀλισθηρῷ προσπελᾶσαι, εἰς σκάμματα παιδείας, καὶ πένταθλον ἀρετῆς προσηνεχθέντα ὡς παγκρατείαν ἐσόμενον, καὶ τὸ τῆς ἡλικίας ἀναπεταννύμενον δολιχεύσαντα στάδιον, ὁ φύσας παρ' ἐγκυκλίῳ παιδείᾳ προσαγαγὼν ταῖς ἀμφὶ τοὺς λόγους μελέταις ἥσκει μέν, καὶ καμμάτῳ παρέτριβεν, ἀτρέμα δὲ πολιτικοῖς προσγυμνασάμενος ἐπιτηδεύμασιν, ἐπὶ διαδοχῇ δυνάμεώς τε καὶ ἀξιώματος, προπαιδείας τινὰ παρενέπλεκε, πάλην τὴν ἐναγώνιον τοῦ ἄρχειν τὸν νεανίαν μυούμενος, ὅπως ἐμπράκτου βίου ὑπὸ γενναίῳ λήματι ἐπιλαβόμενος, μετὰ χρόνου παροίχησιν ἀρηρότως προκύψας, ἐπικρατείας, καὶ λαῶν διαιτητὴς ἐπιγένοιτο, ὁ πάλαι ταῖς μούσαις, καὶ τοῖς περὶ αὐτὰς ἐγγυμνάσμασι, καὶ πολιτικῶν φροντισμάτων ἡβητηρίῳ κατακόρως προεντεθραμμένος, καὶ ἔτη ἐν τουτωὶ προσαναλώσας τῆς βιωτῆς.

Ὡς οὖν τῷ τῆς ἡβώσης ἡλικίας γενναίῳ φρονήματι ἡ κατάλληλος παιδεία προσεπιφοιτήσασα, καὶ τὸ εἰς τὰ κάλλιστα αὐτοῦ ἐκπρεπὲς τοσαὐταις διατριβαῖς ἐπεξεργασαμένη, τὸν ἄνδρα διετυπώσατο, ῥέων ὁ χρόνος ἀμοιβαδὸν, οἷὸν αὐτὸν τὴν διάνοιαν, καὶ ἀκμαῖον, τὰς ἐπινοίας ἄχρι λεπτοῦ καταδιελόμενον ἀνεδείξατο, τὴν δίαιταν νηφάλιον, τῇ προσρήσει εὐέντευκτον καὶ εὐπρόσοδον, ἐμβριθῆ τὸ πολίτευμα, ἐπὶ τῶν δεομένων προσηνῆ καὶ εὐδιάλλακτον, τῷ τῆς θέμιδος ζήλῳ σπαργῶντα, καὶ περὶ τό Θεῖον ζέοντα τῇ εὐσεβείᾳ· τοῦ μὲν γὰρ καλοῦ γλιχομένην οἴκοθεν φύσιν ἐκπαιδαγωγήσασα ἐλευθέριος τέχνη, καὶ τὰ ἐκείνῃ ἐμπεφυκοτα τῆς φιλοκαλίας σπέρματα, ὡς εἰκὸς καταρδεύσασα, καρπῷ βρύθοντα ἀρετῆς, πέφυκε στάχυν ἀποτεκεῖν, καὶ τὰ πλεῖστα ἐπὶ τοῖς μέλλουσιν ἄρχειν, ὑφ' ὧν ἑκασταχόθι τρόπος δια κεκόσμηται τῶν κρατούντων, ἀρετῶν ἀλλήλαις, συμβαλλουσῶν ξυνωρίδας συνίστησι πρὸς ἔμφασιν κάλλους ψιχῆς καί ἀρχομένων εὐδαιμονίαν. Ταύτῃ τοίνυν τῷ κάλλει τῆς ὑπερφυοῦς ἀρετῆς, ἧς τὰ μὲν σπέρματα τῇ φύσει ἐγκαταβέβληται, τὴν δὲ ἄσκησιν ἡ ἐν παιδείᾳ πεπυκνωμένη ἀναγωγὴ προσεπέθετο, διαῤῥήδην ἀκμάζοντος τοῦ νεανίου, τὸ προανίσχον ἐκεῖνο σέλας ὑποτοπάζων καὶ οἱ ωνισάμενος ὁ ἀοίδιμος ἔτι βιωτεύων πατὴρ, καὶ οἷα ἐκ τοῦ κρασπέδου προαισθόμενος τοῦ ὑφάσματος, τῷ κατὰ τὴν πολιτείκν δώγματι ὁσημέραι ἀπαρτίζων ἐξήσκει, καὶ τῆς τῶν Μολδάβων αὐτὸν ἡγεμόνα ἀποκαθηστάναι διαβουλεύετο· παραινέσεις τοὕνεκα αὐτῷ καὶ συνέσεως τὰ εἰς Θεὸν καὶ πολίτευμα ὑποθήκας ἰδίαις ἐγκεχαραγμένας

ale unei educaţiunĭ înţelepte, îndată ce s'a apropiat de punctul alunecos al vrêsteĭ, adus fiind Constantin în arena învĕţăturei şi la lupta incincită [9]) a virtuţeĭ, ca cum avea a fi în tóte învingĕtor, şi îndelung acum călătorind în studiul întins a etăţeĭ, tatăl sĕŭ întroducêndu-'l în învĕţătura enciclopedică, îl aplică la studierea ştiinţelor şi-'l deprindea cu ostenéla; apoĭ încet îl exercita şi cu ocupaţiunile politice şi pentru aĭ fi succesor la putere şi demnitate, îĭ întrepunea câte o dată o învĕţătură preliminară, iniţiând pre tênĕr în lupta cea agitată a domnieĭ, pentru că, începênd viaţa practică sub o voinţă generósă, şi cu trecerea timpuluĭ mereŭ aplicându-se, să devină diriguitor statuluĭ şi popórelor, acel ce când-va până la saţiŭ fu educat în ştiinţĭ şi în ocupaţiunele cu dênsele, şi crescut în scóla meditaţiunelor politice, consumându-şĭ aniĭ vieţeĭ în acésta.

Decĭ, de óre-ce în inteleginţa generósă a etăţeĭ ceĭ tinere a pătruns o învĕţătură cuviincĭósă, şi prin atâtea studiĭ îndeplininduĭ înclinarea luĭ spre cele maĭ frumóse calităţĭ, se formă acest bărbat aşa că cu timpul următor s'a manifestat pe rând a fi: ager şi matur la minte, distinguind până în fir cugetele, cu viaţa cumpătată, dulce la vorbă şi accesibel serios în conduită, milos cătră ceĭ lipsiţĭ şi îmbunător, răpit de zelul dreptăţeĭ şi aprins de pietatea în cele divine. Căcĭ ştiinţa liberală educêndu-ĭ natura ce de la sine poftia frumosul şi rourând dupre cuviinţă semînţele ĭubireĭ de bine aflătóre în ea, o făcu să producă un spic plin de fructul virtuţeĭ; şi să nască o părechiă de virtuţĭ, de care pretutindenea s'a înfrumseţat conduita stĕpânitorilor, şi care contribue maĭ cu samă asupra celor ce voesc a domni spre arătarea frumseţeĭ sufletuluĭ lor şi spre fericirea supuşilor. Decĭ, făţis escelând tênĕrul cu acésta frumseţa de virtute estra-ordinară, a căreea semînţĭ le avea depuse în natura sa, ĭar cultivarea lor şĭ-o câştigasă prin neîntrerupta aplicare la învĕţătură, şi tatăl sĕŭ, de fericită amintire, încă în viaţă observând şi prepuind acea lumină rĕsăritóre, şi de maĭ nainte cunoscênd materia de pe bată, dilnic îl exercita perfecţionându-l prin arătarea celor privitóre la stat, şi se gândĭa a-'l face domn în ţéra Moldavilor. Pentru care propunêndu-ĭ sfătuirĭ şi învĕţă-

www.dacoromanica.ro

χερσὶν ὑποτιθέμενος· οὐκ ἔδοξε μὲν τοι τῷ νουνεχεστάτῳ ἥρωϊ ἅμα τε καὶ γεννήτορι, ἀεὶ γὰρ δεύτεραί πως, ὥς γε εἰπεῖν, φροντίδες σοφώτεραι· τὸ τηλικοῦτον εἰς πέρας ἀγαγεῖν διαβούλημα, ἅτε δὴ τὸ τῶν ἀνθρώπων ἐπίφθονον αἰδεσθέντι, καὶ τὸν τῆς διοικήσεως ὄγκον ἄγαν ἐπὶ νεότητι παιδὸς δεδιότι καὶ ἀπειπόντι.

ᾳψλ. Οὐχ ἥκιστα μὲν τοι τουτὶ τὸ τῆς περὶ τὴν δυναστείαν αἱρέσεως ἔργον, οὐκ ἐς μακρὰν ἀπειργμένον τὸ χρεὼν ὑπερέθετο, ἄλλα τοῦ κλεινοῦ πατρὸς ἀπαλλαξαμένου, ἅμα ἔπος, τὸ δὴ Θρυλλούμενον, ἅμα ἔργον, ὅ τε τοῦ Ἱεροῦ συστήματος σύλλογος τῶν τε μεγιστάνων ὁ θίασος, ἐρανῳ συναρχαιρεσιάσαντες, καὶ ξυμβολῇ διασκέψεως, ᾗ οὖν δυνάμεως εἶχον καὶ τάχους ὑπὸ συμπνοίᾳ τινὶ ἡγεμόνα Δακίας τῶν ἄλλων προελόμενοι τουτονὶ παμψηφεὶ ἐξελέξαντο, καὶ ὥς περ πρὸς ἄνακτος δυνάστην τηνικάδε αὐτὸν αἰτησόμενοι, ὅπως τε τὴν γεγονυίαν σφῶν αὐτῶν ἐκλογὴν ἀνακτορείῳ κελεύσματι ἐμπεδώσειαν ἱκετηρίας καὶ παραγγέλματα εἰς βασιλεύουσαν προενηνοχότες, τῷ τοῦ ἀνδρὸς παραστήματι ἐπιμαρτυρούμενα, καὶ οὐκ ἔλαττον ταῖς μὴ ἀποδούσαις τῶν ἀπὸ τῶν ἐπιπελαζόντων διοικημάτων προσμαρτυριῶν ἐπικυρώσεσιν ἐνισχύμενά τε καὶ ἐρυμνούμενα· καὶ γὰρ ἐν τοσῷδε ὁ περὶ τὴν ἀκρόπολιν Βιδύνης ἐν τέλει φρουράρχου διατελῶν ἄχρις οὗ πρὸς τῆς ἀνάσσης τῶν πόλεων ἀφικνοῖτο τὸ ψήφισμα πρὸς τῷ τῷ λήμστι τοῦ κατὰ χώραν προαιρεθέντος ἐπιμαρτυρήσασθαι, καὶ τὰς ἡνίας αὐτῷ οὐδὲν ἠμφισβήτει ἐπιτρέψαι διοικήσεως· αὐτίκα μὲν οὖν τῶν προσχωρίων καὶ τῆς βουλῆς προϊσταμένων Συγκλητικῶν εἰς του τονὶ τὸν ἀγῶνα ὁρμησάντων, ὡς τῷ ἡγεμονικῷ αὐτὸν Θώκῳ ἐγκαθιδρύσωνται, καὶ ἐπὶ τοῦ ἀρχικοῦ διαστέψωνται οἴακος ἡγεμόνα, οὑτοσὶ τοῦ βασιλικοῦ νεύματος προσαναρτώμενος τὴν ἐγκαθίδρυσιν οὐ προσήκατο. Καὶ δὴ τότε οὐκ ἔλαθεν ἀναδούμενος τὸ τοῦ κράτους ἀμφίασμα, καὶ τῇ παραδοκίᾳ στέργων καὶ προσκαρτερῶν τῆς ἀνακτορικῆς παρεγκελεύσεως. Καὶ μὴν αὕτη γε ἅμα μὲν τῷ τὰς ἐγγραφὰς τῇ μεγίστῃ πύλῃ προσενεχθῆναι τῆς ἐξουσίας, οὐχ ἧττον δὲ καὶ τῆς πρὸς τὸν τεθνεῶτα γεννήτορα ἐπὶ τοῦτο γε συναρηγούσης εὐνοίας τοῦ ἄνακτος, καὶ μεγιστάνων συναντιλήψεως περὶ τρίτην ἡμέραν μετὰ τὴν εἰς βασιλεύουσαν ἄφιξιν λαμπρῶς ἐξεδέδοτο, ὥστε τῷ κατὰ τὴν ἀρχὴν δίφρῳ αὐτὸν μετ' οὐ πολὺ ἐπικαθεσθῆναι, καὶ τῶν πηδαλίων παραχρῆμα ἀντιλαβόμενον τοῦ διοικήματος τοῖς ἔργοις ἐπαποδύεσθαι· ἔδαφος μὲν γὰρ τῇ ἥν ἄρτι περιβέβλητος ἀρχῇ συμπεπηγὸς καὶ ἑδραῖον πάλαι που προκαταλαβόμενος διεστορέσατο τὴν προαίρεσιν, γνώμονα ἔχουσαν κρίσιν, καὶ λόγον, ἀλλὰ

turĭ cu însăşĭ mâna sa scrise pentru înţelepţirea în cele divine şi ale statuluĭ, totuşĭ înţeleptul Eroŭ şi părinte n'a creḑut cuvincĭos (că pururea cugetările de al doilea ca să ḑic aşa, sunt maĭ înţelepte), a aduce la capăt un plan aşa de mare; căcĭ sfiinduse de invidia ómenilor, s'a temut şi a renunţat la sarcina cea prea mare a administraţiuneĭ unuĭ stat, în comparaţiune cu tinereţa fiĭuluĭ sĕŭ. (An. de la Chr. 1730). Dar ceea ce trebuĭa a se face, acest lucru adecă a dobândireĭ putereĭ nicĭ cum nu s'a amânat în delung, ci după mórtea vestituluĭ sĕŭ tată, odată cu cuvêntul, cum ḑice proverbul, avu loc şi fapta; căcĭ colegiul tagmeĭ sânţite şi adunarea boerilor alegênd colectiv şi prin comuna deliberare, cât s'a putut maĭ ĭute, prin conînţelegere preferind între alţiĭ, aŭ ales în unanimitate pre acesta domn Valahieĭ (Dacieĭ), şi atât pentru a-l cere atuncĭ de la împĕratul Otoman pre dênsul domnitor, cât şi ca alegerea făcută de dênşiĭ să se întăréscă prin ordin împĕrătesc, trimiseră maĭ nainte în capitală rugăciunĭ şi înştiinţărĭ atestătóre despre demnitatea bărbatuluĭ, şi care numaĭ puţin se întăriaŭ şi sprijiniaŭ de confirmările conglăsuitóre ale mărturielor din partea paşalicurilor vecine [10]). Căcĭ atuncĭ Paşa de pază a cetăţeĭ Vidinuluĭ, până să vină din capitală decisiunea, pe lângă mărturia luĭ dată conform dorinţeĭ celuĭ ales de ţară, nu se opunĭa aĭ ceda şi frînele administraţieĭ. Decĭ fiind-că vecinĭĭ şi fruntaşĭĭ senatorĭ aĭ divanuluĭ se porniră numaĭ de cât spre acéstă trébă ca să-l înstaleze în tronul domnesc şi să-'l încoroneze domn la cârma statuluĭ, acesta n'a primit înstalarea atârnând-o de voinţa împĕrătéscă. Da, atuncĭ făţiş evită investitura putereĭ, şi mulţămindu-se cu speranţa aştepta ordinul împĕrătesc [11]). Apoĭ, odată-ce scrisorile autorităţilor fură date la Pórta cea prea mare, nu maĭ puţin contribuind la acésta şi favórea Împĕratuluĭ cătră părintele sĕŭ mort, şi ajutorinţa boerilor, a treĭa ḑi după sosirea lor în capitală, solemnelŭ s'a edat şi ordinul aşteptat, în cât nu după mult timp se aşeḑă în scaunul domnieĭ şi îndată apucênd cârmele guvernuluĭ, se puse pe lucru. Căcĭ, de maĭ nainte când-va ocupând un teren statornic şi în strînsă relaţie cu autoritatea, cu care acum se învestisă, îşĭ desvelisă voinţa avênd de

www.dacoromanica.ro

μὴ πτοίαν ὑπὸ κενῆς δόξης καὶ μηδαμῆ θράσος τὸ παράπαν ἀβελτηρίας· θυμηδίας ἄρα ἔμπλεω γενομένης τῆς χώρας, καὶ τὸ ἐπὶπαν διαγελώσης τῷ εὐτυχήματι, ἁπαξάπαν τὸ ὑπήκοον γαυρούμενοι ἔχαιρον, οἷα κατὰ ῥοῦν φέρεσθαι δοξαντες, καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀποδιώσεως τοῦ προαρξαμένου πατρὸς ἐπεισαχθεῖσαν αὐτοῖς ἀνίαν τε καὶ πένθος τῇ τοῦ ἀρχομένου τὸ γε νῦν ἔχον οἱοῦ παρουσίᾳ διακηλούμενοι ἐνηβρύνοντο.

Περὶ τοῦτο δὲ καιροῦ ἐμπεσούσης ἥ τότε εἴωθε κυμαινομένῃ τῇ βασιλείᾳ ἀποστασίας δεινῆς, καὶ ὑπὸ στρατιωτῶν φύρδην συστρεφομένων καὶ ἐπαχθέστερον στασιαζόντων ἄρδην συντεταραγμένης τῆς πολιτείας τὰ πάντα θορύβῳ συγκέχυται, καὶ τῶν τῆς ἀρχῆς θεμελίων καὶ ἐρυμάτων ἀναπαλλομένων, ὁ μὲν ἄρτι ἀνάσσων τοῦ κράτους ἀποσεσόβηται, εἰς δὲ τὴν ἀκρώρειαν τῆς δυνάμεως ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ ἀναβιβασθεὶς βασιλεὺς ἀνηγόρευται. Κἂν ταῦθα γοῦν πρὸς τοῦ ἀρτιπαγέντος ἄνακτος θέμιδος προτρεπτικαὶ τῷ ἀναῤῥηθέντι ἡγεμόνι ἔγγραφαι ἀπεστάλησαν, αἷς δήπουθεν ὁ μονάρχης πρὸς δίκης εὐθύτητα καὶ τήρησιν αἴσσης ἐπαλείφειν εἴωθε τοὺς κρατοῦντας ἁπανταχῇ· οὐμὴν ἀλλὰ ἐπεὶ τῆς παγίας ὁδοῦ ἀποπλανηθέντες οἱ ἐξωλέστατοι ἀντάρται (οὐ γὰρ ἔγνω τὸν καθήκοντα λόγον μεμηνυῖα ἡ στασις, τοῦ νοὸς τῶν κατὰ ἀγέλας στασιασάντων ὑπὸ τῆς ἄπαξ ἐνθουσιώσης ἐκδρομῆς τῷ παθει ἀμηγέπως ἀμαυρωθέντος) ἀντιστραμμένως τὰ ἀμείνω τῆς διοικήσεως ἀπελοβῶντο παρατρέποντες, καὶ εἰς χεῖρω παραγαγόντες, προβατέμπορον μήν τινα καὶ ἐπὶ τῆς στρατιωτικῆς κρεωδαισίας, ἀγελαῖον δὲ καὶ δυσγενῆ ἐν Μολδαβίᾳ ἡγεμόνα ἑαυτοῖς παρακελευσάμενοι, τὸν τῆς Βλαχίας νέον δυνάστην, αντ' αὐτοῦ Μιχαὴλ Ῥακοβίτζαν ἀνακεκληκότες, ῥᾶστα τῆς ἀρχῆς ἀπεσύσαντο· τοῦ γοῦν προστάγματος ἐπενεχθέντος ὁ τῷ τῆς ἐπαναστασεως σθένει ἀντεισαχθεὶς, τὴν ἀπέχθειαν αὐτοβοεὶ ἐνδεικνύμενος, καὶ πρὸς τῷ τὴν κατ' αὐτὸν περιουσίαν καὶ τοῦ πατρὸς καταγράψασθαι, ἄρχοντας τουτοὶ καὶ οἰκείους θεράποντας εἱρκτῇ καθυποβαλλόμενος αὐτὸν κἂν ὑπὸ δυοῖν βασιλέοιν ἀνακηρυχθέντα, καὶ ἐστεμμένον τῆς ἡγεμονικῆς ἐπωνυμίας οὐκ ἀντάξιον ἀπεφήνατο, τῇ ἀναῤῥήσει προσλοιδορούμενος, ὡς καὶ οἷς ταῖς πολιτικαῖς αὐτοῦ προσρήσεσιν ἀνταποκρινάμενος ἐπέστελλεν, ἐναργῶς προσεδείκνυντο· τοιγαροῦν οὑτοσὶ τῆς ἐπικρατείας ὧδε νῦν ἐξωθούμενος, πρύμναν ἀνακρούεται, εἰς Βιζάντιον ἀπαλλαγείς, σχέδην καθ' ὁδον διελαύνων εἰς ἄν ὁ τῆς στάσεως κλύδων, καὶ ὁ χειμὼν τοῦ τολιτικοῦ θορύβου βαθμηδὸν κοπάσας ἐλώφησεν. ἐνταῦθα τοίνυν μεγιστάνων φιλοφροσύναι, ἑταίρων καὶ συγγενῶν

normă judecata și rațiunea, ĭar nu răpire de glorie deșértă și nicĭ de cum sumeția nerozieĭ. În urmare țara împlêndu-se de veselie și în genere zimbind de norocire, toți supușiĭ se mândrĭaŭ de bucurie, credêndu că le va merge dupre dorința și supărarea și doliul ce-ĭ cuprinsesă pentru mórtea tatăluĭ sĕŭ, ce maĭ 'nainte domnisă, stĕmpărându-l se veselĭa de presența fiĭuluĭ, carele pentru presență începuse a domni.

În acest timp întâmplându-se o însurecțiune cumplită în împĕrăție, care atuncĭ maĭ în genere se învĕluia, și statul cu totul sguduindu-se de soldațiĭ, ce se stringĭaŭ la un loc și maĭ înfricoșat se rĕsvretiaŭ, totul era confusat de turburare, în cât clătinându-se temeliele și columnele putereĭ, împĕratul de până acum al statuluĭ s'a alungat, ĭar la culmea putereĭ râdicat fiind nepotul sĕŭ s'a proclamat împĕrat [12]). In acéstă împregĭurare din partea noŭ întărituluĭ împĕrat s'a trimis domnuluĭ recunoscut scrisorĭ îndemnătóre la justiție prin care adică monarhul de obiceŭ invita pre toți guvernatorĭ la dreptatea judecățeĭ și la observarea dreptuluĭ fie-cuĭ. Dar cu tóte acestea, fiind-că înrĕutățițiĭ însurgenți rătăcise de la calea dréptă (căcĭ insurecția furiósă nu cunóște mĕsura cuvenită: pentru că mintea trupelor rĕsvretite se întunecă întru cât-va de insubordinarea ce odată din patimă a ajuns la entusiasm), întornând lucrurile pe dos, își bătea joc de dispozițiile cele maĭ bune ale cârmuireĭ și întorcêndu-le spre maĭ rĕŭ, și-aŭ rânduit pentru dênșiĭ de domn în Moldova pre un negustitor de oĭ, însărcinat cu împărțire de carne la soldați, om de rând și de ném prost, ĭar pre noul domnitor al Valahieĭ prea ușor l'aŭ respins din domnie, rechĭemând în locu-ĭ pre Mihael Racoviță [13]). După edarea ordinuluĭ, cel întrodus prin puterea revoluțieĭ, de la început își arătă dușmănia sa, și pe lângă catagrafierea avereĭ luĭ Constantin și a tatăluĭ sĕŭ, aruncă pre boerĭi acestuĭa și pre servitorĭi luĭ la închisóre, ĭar pre dênsul deși proclamat și încoronat de doĭ împĕrați, nu-'l socotĭa demn de supranumele de domn, batjocorindu-i rădicarea la domnie, precum evident s'a demonstrat chĭar din Epistolele de corespondență la felicitările luĭ politice. Decĭ Constantin respins acum așa din domnie, își caută scăparea în Bizant încet călătorind pe

www.dacoromanica.ro

περιθάλψεις, οἷον ἐκ πρώτης βαλβίδος τὸν προσελήλυθότα ὑποδεξάμενοι, οὐχ ἥκιστα σὺν τῇ τοῦ ἄνακτος εὐμενείᾳ ὑπὲρ πᾶσαν συναντελάβοντο ἐπικουρίαν, ὥστε ἅμα τῷ τῇ πατρῴᾳ ἑστίᾳ σχολάζοντά τε καὶ ἐλιννύοντα ἐφιζάνεσθαι, ἤδη ταῖς τῶν ὑπισχνουμένων τὰ βέλτιστα καὶ κρατούντων ἐπαγγελίαις καὶ πρὸς τὸ δυσέφικτον τῆς ἀρχῆς ἀναπτεροῦσθαι καὶ προσπελάζειν· ὁ δὲ Μηχαὴλ ἐν τούτοις τὴν τοιαύτην εὔνοιαν ὑφορώμενος, καὶ ἀσχάλλων, ἐφ' ἡνπεροῦν καθεξῆς ὡρμήσειεν βυσσοδομεύων μηχανὴν, τὸν πραέος ἤθους ἀντιποιούμενον ἡγεμόνα, καὶ γε εἰς ῥῶσιν φιλότητος ὡς συνοικήσουσαν τὴν ἐκείνου προσμνησάμενον θυγατέρα ὑπὸ στυγεροῦ πάθους ἧπτην φρονήματος καθυπεμφαίνων, δεινῶς ἀπεκρούετο.

αψλ. Τηνικαῦτα οὖν τοῦ ἐν Βιδήνῃ φρουράρχου ὑπάτου ἐπιγενομένου τῇ βασιλίδι πόλει, καὶ τὴν πανσθενῆ ἐπιτραπέντος σφραγῖδα, αὖθις μετ' εἰκοστὴν ἡμέραν ἐπὶ τῷ τῆς Βλαχίας διοικήματι ἔφορος ἀνακεκήρυκται καὶ δυνάστης, ὅς γε καὶ ποικίλαις τῶν αὐλικῶν λογου Θωπείαις περιθαλπεὶς ἐς τὸν σατραπικὸν ἀπάρας προσκάθηται Θῶκον. Ἐνταυθὶ μὲν ἀμοιβαίαις ἐπιχωρίων στοργαῖς καὶ πειθηνίοις φρονήμασιν ἐποχούμενος, αὐτίκα τῶν πηδαλίων ἐπιδράττεται τοῦ σκάφους, καὶ ἅπαντα ὡς ἐχέφρων διανειμάμενος τὰ τῆς χώρας, κἀιτῶν προσόδων ὡς ἔνι βέλτιστα ἀρξάμενος προδιατίθεται. Καινὸν μέντοι σάλον κεκινηκότος τέως τοῦ Μηχαὴλ καὶ χαμαιζήλους τινὰς καὶ βαναύσους ἀναγειραμένου, καὶ πρὸς σχετλιασμὸν καὶ ὀλόφυρσιν ἐ ὶ τοῦ ἄνακτος, ὡς ἀρόρητα δῆθεν ὑφισταμένους ποτνιάσασθαι συνορμήσαντας παρεγγελεύσαντος, τὸ δεινὸν μάλα ἐπέστη τοῦ διωγμοῦ, καὶ ψοφώδης ἀνέκυψε κλύδων, ὅπερ καὶ δὴ δεδρακότα τὸν συρφετὸν, σύγκλητος ἐγχωρίων ἀρχόντων κοινῷ μ.ν ἀναδραμοῦσα ψηφίσματι, καὶ τῷ παρ' ἄνακτι δικαστηρίῳ προσηγγίσασα, γενναίως τὲ ἀπελάσασα εἰς Λέσβον ὑπερόριον τὸν οἷαπερ γέγονεν ἐπιτεχνασάμενον γενέσθαι διεπράξαντο. Καὶ γοῦν ἐπειδὴ κατὰ τὴν ὑπερορίαν ἐπὶ ξένοις γε ὧν τὴν κόρην αἰτηθεὶς, τὴν αἴτησιν αὖ πάλιν παραιτησάμενος ἀκλινὴς καὶ ἀντίτυπος ἐξεκρούετο, τοῦ προκειμενου σκοποῦ ἡμαρτηκὼς ὁ ἀρχηγέτης, τὴν δέσποιναν Αἰκατερίναν ἀρχαίου κ.ὶ ἡγεμονικοῦ πρέμνου ἐκπεφυκυῖαν, τὸ γε ἀκριβὲς ἐκτύπωμα τῆς σεμνότητος, κλεινῶς ἑαυτῷ σύννομον ἐγγκυώμενος ἐπὶ νυμφῶνος τὴν ἄνθρωπον προσηγάγετο, καὶ ταύτῃ συνῴκησε, παῖδας αὐτῇ συναράμενος,

drum până ce ferberea rescóleĭ și furtuna turburăreĭ politice liniscindu-se treptat s'a alinat. In acéstă împregiurare, magnaţiĭ cu amabilităţĭ, amiciĭ și rudele cu bune tratărĭ l'a întimpinat ca pre unul ce reviniа din întâiul pas al carieреĭ și dinpreună cu favorul împĕratuluĭ, îĭ procuraŭ tot ajutorul, în cât abĭa se puse a șidea în liniște și rĕsuflu în vatra părintéscă, când prin promisiunele celor de la putere și acelor ce dădéŭ maĭ bune speranţe, se și încumetă acum a reajunge la puterea cea grea de obţinut. Intre acestea, Mihail, pismuind și nesuferind o așa favóre, plănui o nouă machinaţiune de care se determină maĭ departe, și arată că de pasiune cumplită îșĭ perdu mintea, căcĭ în mod crud respinsă pre acest principe, ce se părea a fi de un caracter blând și carele pentru întărirea amiciţieĭ îĭ peţisă fata spre a o lua în căsătorie.

(1730). Decĭ Pașa de Vidin devenind atuncĭ Vizir [14]) în capitală și încredinţându-i-se sigilul de omnipotenţă, ĭarășĭ după a doua-ḑecea ḑi Constantin s'a proclamat guvernator și domn în principatul Valahieĭ, când și încuragiat de felurite măgulirĭ de vorbe ale curtenilor, plecând sosește la scaunul guvernatorial (satrapic). Aicĭ, atras de dragostea mutuală a localilor și de sentimentele de subordinare, îndată și apucă cârmele naveĭ, și ca un înţelept destribui tóte dregătoriele ţăreĭ, și începênd cu veniturile le dispune cât se póte maĭ bine. Intre aceste, Mihail stîrni o nouă învăluire și rădicând nișteómenĭ de rênd și proștĭ, le porunci ca împreună alergând, de supĕrare și necaz să se plângă la împĕratul ca și cum ar suferi adecă lucrurĭ nesuportabile. Atuncĭ maĭ ales avu loc o prea cumplită persecuţie și se iscă o furtună sgomotósă, la care luă parte maĭ ales mulţimea ĭar senatul boerilor din ţară, prin comuna coînţelegere alergând și apropiindu-se de tribunalul împĕrătesc, și cu curagĭŭ interind pre acusatorĭ,aŭ făcut ca uneltitorul celor întêmplate să fie exilat în Lesbos [15]). Decĭ, după ce ĭ-a cerut fata și când acum era în exiliŭ între străinĭ, și Mihail refuzându-ĭ ĭarășĭ cererea, îl respinsă aspru și neomenos, principele Constantin nereușind în scopul propus, măreţ atuncĭ șĭ-a logodit consórtă pre dómna Ecaterina, născută dintr'o tulpină vechĭe și princiară, [16]) adevĕrat model de demnitate, și șĭ-a adus-o

www.dacoromanica.ro

οὕς καὶ τίτθαις ταῖς μούσαις καθωσιώσατο, τὸ σπουδαῖον τῆς πατρικῆς φιλομαθίας καὶ στιβαρὸν ὑπὸ φιλοπόνῳ ἀνατροφῇ ὀψέποτε κληρωθησομένους· ἀλλὰ τῶν μὲν κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην βουλημάτων ἐν ῥαστώνῃ καὶ εὐκοσμίᾳ διὰ συνέσεως προϊόντων, ἐθελοντεὶ χαιρέκακοί τινες καὶ παλίμβολοι τῶν πολιτειῶν αἱ κῆρες καὶ λυμεῶνες τῶν καθηκόντων Γρηγόριον Γκίκαν τηνικάδε σατραπεύοντα Μολδαβίας δόλῳ καὶ μηχανῇ παρατρέποντες, καὶ σφίσιν αὐτοῖς προσχαριζόμενοι κρύφα διερέθιζον παροτρύνοντες, καί γε λιπαρωτέρων τὴν κάτω Δακίαν ὑποβαλλόμενοι ἐς μεταθέσεως ἀρχῆς πεῖραν κατίασιν, ἐπὶ τὰ νέα παρωθιζόμενοι, καὶ οὕτωσὶ ὑπερμεγέθει ἀναλωμάτων ὄγκῳ, ὁ μὲν ἀπὸ Μολδαβίας ἐπὶ Βλαχίας ἔδραν, ὁ δὲ ἀπὸ τῆς τῶν Βλάχων πρὸς Μολδαβίας δίφρον μετέστησαν ἀμοιβαδὸν, περαιωθέντες καὶ παραμείβοντες τὴν ἀρχήν· εἶτα μέντοι τὸ Φωξανίου μεθόριον ἀμφοῖν καταλαβόντων τῶν ἡγεμόνων, καὶ ἐνταυτὸ συνεληλυθότων, ὁ μὲν ἐπὶ τῷ καινοτομήσαντι Γρηγορίῳ οὐδὲ τὸ σύνολον δυσχεράνας ἠπίοις αὐτὸν προσρήμασιν ὑπεδέχετο, τὴν ἔντευξιν ἑαυτῷ ἀγχώμαλος παρεστὼς, καὶ παρατείνας ἐπὶ τὸ πόσφορον τὸν τῆς διαλέξεως εἰρμὸν ἐς τουτοὶ κατέπεισε παραινέσας, ὥστε τὸν ἤδη γεγηρακότα Μιχαὴλ καὶ ὑπερόριον κοινῇ ἀμφοτέρων συνεισφορᾷ τῆς φυγῆς ἀπαλλαγέντα, καὶ τὴν κάθοδον προσκτώμενον ἐς τὰ ἴδια κατελθεῖν, ὅπερ καὶ προτροπῇ τοιαύτῃ τοῦ κρείττονος γέγονε συνερομένου τοῦ Θείου.

ᾳψλγ. Οὐκοῦν οἱ περὶ τὸν ἡγεμόνα ἐπὶ τὴν Μολδαβικὴν ἀφικόμενοι, καὶ τῇ προσφάτῳ ἡνιοχείᾳ ἐφεδρεύσαντες, ἅπασι μὲν τοῖς ἐκεῖσε, εὖ μάλα δὲ τοῖς τοῦ προηγεμονεύσαντος ἐπιτηδείοις, τοῖς γε πλείοσι τῶν ἀγχιστέων τοῦ Μιχαὴλ ὑπογραμμὸν πάντως τῶν ἰδίων ἔργων τὴν ἐπιείκειαν προπηξάμενοι χάριτας ἐπηδαψιλεύσαντο καὶ τιμὰς, τοῦτο μὲν ἀτεχνῶς συμφρονούμενοι, ὅπως τοὺς τε ἑταίρους καὶ ἀλλοτρίους συνήθεις τε καὶ γνώμην ἀφεστηκότας, τῇ τοῦ εὐεργετήματος περιουσίᾳ τῶν καθηκόντων ἀπηρτῆσθαι συμβῇ. Ἡνίκα δ'οὖν παρατεινομένης τῆς περὶ τὴν ἐκλογὴν Στανισλάου καὶ Φριδερίκου ἀμφισβητήσεως τῇ λεχικῇ ἐμβαλόντες οἱ Μόσχοι, στρατεύμασι τὸν ἐκεῖσε χῶρον ἐνέπλησαν ἐπὶ ἀναιρέσει τῶν ὑπεναντιων καὶ ἀποτροπῇ, καί Θεραπείᾳ τῷ Ὀθωμανικῷ κράτε ἐπιγιγνομένης ὑπονοίας, Σκῦθαι μὲν πλεῖστοι ὑπὸ βασιλεῖ αὐτόχθωνι ἐγκελευσθέντες, καὶ περὶ τὸν Νίστρον ποταμὸν ἑξάμηνον ἀγραυλοῦντες, κἀκεῖσε

de femee în camera sa nuntală, cu care și conlocuind și-a rădicat cu dênsa copiĭ, pre care i-a și consacrat muselor ca unor nutrice spre a cleronomisi când-va prin o creștere laboriósă, seriósă și statornică iubire de învĕțătură a tatăluĭ lor. Dar pe când dispositiunele luate în acéstă domnie înainta cu prudență în liniște și bună regulă, niște voitorĭ de rele și netrebnicĭ, destrugătorĭ de state și bântuitorĭ acelor stabilite, cu viclenie și ghibăcie ademenind pre Grigorie Ghica ce guverna atuncĭ Moldova, și atrăgêndu-'l la dênșiĭ pe ascuns îl escitaŭ cu sfaturĭ, și propunându-ĭ principatul Dacieĭ de jos ca maĭ avut, îl aduc la încercare de schimbarea domnieĭ, înpingêndu-'l la întreprinderĭ noue; și așa cu o prea mare sumă de cheltuelĭ s'a strămutat alternativ preschimbându-și domnia și trecênd unul din Moldova la tronul Valahieĭ, ĭar altul de la cel al Valahilor la scaunul Moldoveĭ. Apoĭ ambiĭ principĭ sosind la confinia Focșanĭ, și întâlnindu-se la un loc Constantin nicĭ-cum suparat contra intrigătoruluĭ Grigorie la prinit cu cuvinte dulcĭ presentându-se la întimpinare egal cu sineșĭ, și întinḑênd șirul conversațiuneĭ cât maĭ potrivit, la convins cu sfatul la aceea în cât prin comună contribuțiune a ambilor să readucă pre bĕtrânul acum și disțeratul Mihail la propia sa casă, eliberându-l de exiliŭ și recăștigându-ĭ întórcerea; ceea ce se și făcu ajutând și divinitatea la o ast-fel de stimulare spre maĭ bine [17]). (Anul 1733).

Decĭ, sosind Domnul cu curtea sa în Moldova, și așeḑêndu-se în noua cârmuire, a împlut de grațiĭ și onorurĭ pre toțĭ ceĭ de acolo, ĭar maĭ ales pre amiciĭ precedentuluĭ domnitor și pre ceĭ maĭ mulțĭ din afiniĭ luĭ Mihail, avêndu-și în adevĕr de maĭ nainte stabilită blândeța ca program faptelor sale; ĭar acésta din considerațiune, cum amiciĭ și străiniĭ, intimiĭ și ceĭ de alte opiniunĭ, prin abodența bine-facereĭ, să pótă fi pușĭ în dependență de îndatorirele lor. Dar când pe de oparte, din causa disputeĭ prelungite între Stanislau și Frederic pentru electiunea la tronul Polonieĭ, Moscaliĭ năvălind în țara Leșască a împlut localitatea aceea cu armate pentru alungarea și stârpirea contrarilor lor; ĭar pe de alta, dupre chibzuirea făcută pentru apărarea statuluĭ Otoman, fórte mulțĭ Tătarĭ (sciți) cu sultanul (regele) lor îndi-

www.dacoromanica.ro

ἐπαυλιζόμενοι, παρελόχων ἐπιτηροῦντες, ὅπου καὶ σπουδαῖον πολίτευμα γενναίου φρονήματος ὑποπιμπλάμενον στιβαρά τε φρόνησις τοῦ πρυτάνεως, τὸν ἄλλως αὐτῷ εὔνουν καὶ προσηνῆ σκυθικὸν κοίρανον λόγοις τε καὶ δωρήμασιν ἐπιθωπεύουσα ἐλογῶντα Σκυθῶν πλήθη, ἐπὶ λύμῃ ὡς εἴωθεν ἐπιόντα ἐπιδρομαῖς τε κεχηνότα καὶ ἁρπαγμοῖς νουνεχῶς ἀνεστείλατο, καὶ λείας ἐπὶ τῇ χώρᾳ ἁπάσης, συλαγωγίας τε καὶ λαφύρων οἱονεὶ τὴν ἀκατάσχετον ἵππον ἀναχαιτίζουσα. τὸ ὀρρωδοῦν ὑπήκοον προσφυῶς ἀνερρύσατο· ἐπὶ τούτοις μὲν γε τῆς περὶ τὴν λεχικὴν οὐ σμικρὸν τάραχον καὶ ψόφον ἐπαγαγούσης τῶν Μόσχων στρατοπεδευσεως, ἄνακτος παρεγγελεύσεις μεγάλαι τε καὶ συνεχεῖς, ἀλλεπαλληλίᾳ ἐπιφοιτῶσαι, ὀργανων δὴ πολεμικῶν τεκτονικῆς ὕλης ἐργολαβούντων καὶ ἁμαξῶν, μηχανημάτων ἐς ἐρυμνότητα πόλεων, καὶ φρουρείων ἀσφάλειαν ἐκπομπαί, ἀεὶ τὸ ἐπὶ τὴν ἐργασίαν τοῦ βασιλικοῦ νεύματος κατεπεῖγον αὐτοῦ καὶ ἐντριχὲς ἐξήσκουν καὶ παρενέφαινον.

Ἐπεὶ μέντοι γε τὴν παράσπονδον ἀτραπὸν τῆς μὴ τοιαύτης ἀνθαιρούμενος ὁ Γρηγόριος. καὶ φρενοβλαγέσιν ὑπούλων τινων ἐπῳδαῖς καθυπείκων οὐ λέληθε τὴν σφηκίαν κινήσας, ἀλλὰ ἀπεχθείᾳ καὶ λώβῃ ἤρξατο προσομιλῆσαι λοχάδην, ἵνα τῆς τῶν Μολδάβων τοῦτον ἀπώσηται· Ταύτῃ τοι οὐχ ὑπερορῶν οὗτος τὴν ὕβριν, καὶ ἀμυνόμενος νέος μετὰ τοῦ Μιχαὴλ ἐπὶ ἀνακράσει κηδεστίας συνεῖρε σπονδάς, καὶ τὴν μὴ ἀνυπόκριτόν γε ἐκείνου ἁρμογὴν καὶ συνάφειαν ἀποπτόμενος, σὺν ἐπικουρίᾳ τῶν τῆς αὐλῆς προσταττούντων, τὴν ἀκροτάτην τότε οὖν ὑπατείαν ἐπιτετραμμένου τοῦ ἐν Βαβιλῶνι προδεσποτεύσαντος, οὗθις ἐς Βλαχίας Θῶκον ἀπέπτη τῷ οἴακι ἐπικαρτερῶν τῆς δεσποτείας, καὶ γεραρῶς προσκαθεζόμενος. Καὶ ἄρτι μὲν τῷ πάλαι προπαγέντι τῆς εὐμενείας κανόνι ἀπριξ ἐφεπόμενος, ἀδαπόνητος γὰρ, Θεσπίδου φήσαντος, τῆς εὐποιΐας ὁ πλοῦτος, ἅμα τοῖς ἰδίοις Θεράπουσι τοὺς γε ὑπὸ Γρηγορίου εὖ πεπονθότας ἐπίδοξος ἦν ὁμαλῶς πως προσηνοῦς φιλευεργεσίας νάμασιν ἀναψύχων καὶ καταρδεύων· Εἶτα μὲν γε τοῦ τῶν Γερμανῶν τῷ προαρξαμένῳ τῶν Μόσχων κατὰ τῆς ὀθωμανικῆς βασιλείας προσδιαῤῥαγέντος πολέμου, ἐπεὶ ὁ περὶ τὴν Τρανσιλβανίαν ἀρχιστράτηγος οἱονεὶ τὰ βελτίω σκεψάμενος, ὅπως ἦν διεφρούρει ἡγεμονίας ἀρχὴν τῷ καισσαρικῷ ὑποτάξειε κράτει, ἁμαξιάιοις ῥήμασιν ἐπικομπάζων παρήνει καὶ προετρέπετο· φόρους ἐπὶ τούτοις καὶ τέλη ἐς ἀνακουφισμὸν ᾗ ἐπεδείκνυτο

gen luând poruncă s'aŭ aședat pentru sase luni pe lângă rîul Nistru și tăbărînd pândeaŭ de aprópe mișcarile inimicilor [18]); atunci guvernarea cea seriósă, plină de îngrijire generósă și prudența cea deștéptă a capului statuluĭ, măgulind cu cuvinte și daruri pre sultanul Tătarilor carele de alt-feliŭ îĭ era favorabil și prieten, cu înțelepciune a stavilit mulțimele Tătarilor cele pânditóre, de obiceiŭ năvălitóre spre stricăciuni și dedate la incursiuni și prădăciuni; și așa înfrânând călărimea cea întru cât-va nereținută de la orĭ-ce pradă în țară, de la devăstări și jafurĭ, scăpă într'un chip nemerit pre supușiĭ sĕĭ ceĭ înfricați. Intre aceste, fiind-că tăbărîrea Moscalilor în Lehia căuzasă nu mică turburare și sgomot, necontenite și marĭ ordine împĕrătești sosind unul preste altul țineaŭ pururea în activitate și făceaŭ a se manifesta silința și stăruința domnitoruluĭ la împlinirea voinței împĕrătești, prin trimiterĭ de instrumente resbelice, de cherestea, de întreprenorĭ, de care și unelte spre întărirea oreșelor și asigurarea forțereților [19]).

Dar fiind-că Grigorie apucă pe o cale nelegală și nedréptă, plecând urechia la lingușirele măgulitóre ale unor ómenĭ viclenĭ, și stîrnĭ vespele nu într'ascuns, ci viclenește începu a lucra cu ură și rĕutate ca să alunge pre Constantin din Moldova. De aceea acesta nesuferind î juria și resbunându-și începu a contracta cu Mihail noue învoelĭ de înrudiri [20]), și respingênd contactul și corelațiunea fățarnică a aceluĭa, cu ajutorul protectorilor sĕĭ de la curte (Pórtă) căcĭ atuncĭ obținusă înalta demnitate de Vizir Pașa din Babilon [21]), sbură ĭarăși în scaunul Valahieĭ (1735), întărindu-se la cârma statuluĭ și cu onóre aședêndu-se. Și acum strîns ținêndu-se de principiul de mult înainte stabilit al buneĭ-voințĭ, că cum dice Tespid: „avuția bine-facereĭ este necheltuită“ [22]), de-o-dată s'a ilustrat de o potrivă recreând și adăpând cu apele uneĭ înbucurătóre bine-facerĭ, atât pre sevitoriĭ sĕĭ, cât și pre ceĭ ce fură bine-făcuțĭ de Grigorie. Apoĭ când se iscă resbelul Nemților, preste cel de maĭ nainte început al Moscalilor, contra împĕrăției Otomane (1737), fiind-că generalisimul din Transilvania, după cugetărĭ adecă maĭ bune, fălindu-se îndemnă cu vorbe marĭ și sfătuia pre domn ca să supue statuluĭ Austriac guvernul principatuluĭ ce

www.dacoromanica.ro

τοῦ ὑπηκόου προσδιαθέμενος· ἐκεῖνος μὲν τοι τοῖς λήροις ἀρράγης, καὶ παρεγγὺς φάναι μέγιστος ἄκμων οὐ φοβούμενος τοὶς ψόφους, καὶ νοῦς ἐχέφρων τὴν ἕλκουσαν βίαν, οὐκ ἔστιν, ἔφη, πρὸς ἐμοῦ δοῦναι ὅπερ οὐκ ἐμὸν· ὅτῳ δὲ ἄν οὖν τὸ θεῖον τὴν νίκην ἐπιβραβευόμενον δῴη κτήσεσθαι, ᾧδὲ ἐν πίστει ἀπεριτρέπτῳ ὑπουργησάμην ἀποσκιρτῶντα βασιλέως ἐκστῆναι, θεῖος ἀπείργει με καὶ πολιτικὸς νόμος· οἱ οὖν Γερμανοὶ ἐντοσῷδε τῇ χώρᾳ ἐνέβαλον, καὶ ἅμα ἀντιπαρεξαγαγόντος τοῦ ἡγεμόνος τὸ πᾶν τῇ ἐπελεύσει τῶν πολεμίων συντεθόλωται, ὁ τῶν συγκλητικῶν ὅμιλος διεσπάρη, καὶ πρὸς τῷ μηδαμῇ περαίνεσθαι τὰ δημόσια σπάνει στρατοῦ ἀντιπραταχθησομένου διέθλιβε τὸν κρατοῦντα, καὶ μονονοὺ ἐς ἀμηχανίαν παρώθει καὶ κατεπείγετο· ἀλλὰ τῆς μὲν μεγαλονοίας τῶν ἡρώων τὰ πλεῖστα περὶ τὰ δεινὰ ἐπεμφαινομένης (καὶ γὰρ κατηθήγουσα ἀκόνη ἡ δυσπραγία τοῦ παραστήματος τὸ τῆς φύσεως βλιχρὸν ἐπαίρουσα, καὶ τὸ ὑποκύπτον πλειστάκις καὶ χαμερπὲς ἀνεπτερώσατο) τους ἐν παραβύστῳ σπινθῆρας τῆς ἐνδομυχούσης φρονήσεως ὡς παρεκθλίβων καὶ ὑπεκκαύσας τὸ κατὰ τὴν ἀτυχίαν σκαιὸν ὑπερέβαλεν ἀντιπαλαίων τῷ λήματι· τῶν μὲν οὖν πολεμίων εὐθὺ ἐπὶ τὴν τῶν ἀρχείων καθέδραν ἀναζευξαμένων ἄντικρυς πρὸς Ἴστρον ποταμὸν ὤχητο ἀπιών, μέγος καὶ θυμὸν ὀτρυνάμενος, οὗ περὶ τὰς ὄχθας ἐν σκηναῖς καταυλιζόμενος, στρατιὰν συγκατελέγετο, πολημιστὰς ἀπαρτύων, ὅτε δὴ καὶ ἐν βραχεῖ τὸν στρατὸν ἰδίοις ἀναλώμασι σὺν τῷ παρὰ τῆς βασιλείας ἐπιφοιτῶντι συνειλοχῶς, καὶ ἀπαρτίσας αὐθημερὸν ἀναλύων προσέσχε τῇ πόλει, περὶ τὴν αὐτὴν στρατοπεδευσάμενος χώραν· ὁ δὲ γερμανικὸς στρατάρχης δυσχιλίοις ἐν τοσούτῳ ἐς Βουκουρέστιον παρελάσας, καὶ τὴν ἄφιξιν ἀκηκοὼς τοῦ ἐπερχομένου στρατοῦ ὑποστρέψας ἀπετράπη αὐτόχρημα τῆς ὁδοῦ, ἀλλαχόσε ἐπεκδημήσας, καὶ πρὸς τὸ ἀντιπαρεξιέναι καὶ ἐνυβρίσαι στρατηλάτην χιλίαρχον, μετὰ καὶ τριακοσιων ψιλῶν στρατιωτῶν ἐκπεμψάμενος, οἵγε τοὺς ἐπὶ τῆς βουλῆς, καὶ τὴν τοῦ θρόνου ἐτιτετραμμένους φυλακὴν ἅμα τῷ ἐνταυθι ἱεράρχῃ ἄφνω συλλαβόντες ἐζώγρησαν ἐκεῖθεν ἀπαγαγόντες· τῇ οὖν ἐπιούσῃ χάρακα περὶ τὴν παρεμβολὴν διορυξάμενος ὁ στρατοπεδάρχης ἡγεμὼν, καὶ τῇ τῶν γενηθησομένων μελέτῃ καὶ εὐαρμοστίᾳ τῆς ἐκστρατείας ἐνδελεχῶς διασχολούμενος τοῦ τῶν ὑπεναντίων στρατηγοῦ κατὰ χώραν προνομεύοντὸς τε καὶ σποράδην ἐπιλυμαινομένου τὸν ἐπιχώριον δῆμον, στρατιώτας εἰς διατήρησιν καὶ κατασκοπὴν παρέπεμπεν ἐπὶ τοὺς ἀντιβαίνοντας κάρτα τὴν ἐπέλασιν ἐντειλάμενος οἵτινες καὶ γερμανῶν, τὰ μὲν δορυαλώτων καὶ ζωγρηθέντων οὐκ ὀλίγους, τὰ δὲ τράυμασι καὶ φόνῳ

are în pază: reformând pentru acésta contribuțiele și dările spre ușurarea supușilor așa cum de dênsul i se arăta [23]). Acesta neatins de bărfele și așa ḍicênd ca un prea mare ilău ce nu se teme de plesnituri și o minte înțeléptă de forța ce o atrage, ḍisă: nu-ĭ în puterea me a da, ceea ce nu este al meŭ. Ci cuĭ divinitatea a dat a câștiga victoria ca un premiŭ, aceluĭa servesc cu credință nestrămutată, ĭar a mĕ desbina de la împĕratul prin revoltă, mĕ oprește legea divină și politică. Intre aceste Nemțiĭ aŭ invadat în țară și în timp ce domnitorul voi ale eși înainte cu armată, cu venirea inimicilor totul s'a turburat: céta divaniștilor s'a împrăștiat și pe lângă că afacerile publice nicĭ cum nu se maĭ mdepliniaŭ, din lipsa armateĭ de opus inimiculuĭ, Domnitorul chĭar era strimtorit, și de aprópe constrîns și redus la nedomerire [24]). Dar geniul Eroilor apare maĭ cu samă în dificultăți, (căcĭ restriștea ca o cute de ascuțit agerind têmpirea naturală a curagĭuluĭ, îĭ rîdică adesa umilirea și înjosirea); drept care, scoțênd óre-cum afară și aprinḍênd scânteele cele ascunse în adêncul înteligenței sale, principele păși preste nenorocirea cea sinistră luptând cu curagiŭ. Decĭ pre când inimicĭĭ porniră răpede la reședința autorităților. și Constantin de mânie și de supĕrare cuprins, plecând se dusă drept la rîul Dunărea, pe lângă țĕrmurile căreĭa așeḍîndu-se în corturĭ, își strîngea armată, adunând luptătorĭ, când chĭar în scurt și formându-și armia cu cheltuelele sale și cu cea sosită de la împĕrăție, și pregătindu-o, în aceeași ḍi purcesă și apropiindu-se de oraș, îșĭ așeḍă tabăra în o posiție aprópe. Iar generalul némț în acest timp înaintând spre Bucureștĭ cu douĕ miĭ de soldați și auḍind de sosirea armateĭ ce venia, întorcêndu-se se abătu cu totul din cale, plecând aĭurea, și pentru a se presenta contra armateĭ principeluĭ și a o batjocori, trimisă un comandant de o mie din preună și cu treĭ sute de soldațĭ sprintenĭ (călărĭ), carii fără veste prinḍênd pre boeriĭ divaniștĭ însărcinați și cu paza tronuluĭ, precum și pre Ierarhul local, ĭ-a luat captivĭ îndepărtându-ĭ de acolo [25]). In urmare Domnitorul comandant al armateĭ pusă a doua ḍi de se săpă șanț împregĭurul tabereĭ, și necontenit ocupându-se cu îngrijirea celor ce urmaŭ a se face și cu întoc-

www.dacoromanica.ro

διεφθορότων, καὶ συγκατεσφαγμένων κεφαλὰς ὁ σημέραι ἀποκομισάμενοι, τὸ ἐκεῖσε πολεμικὸν ὅσον οὔπω κατεστραμμένον διετάραξαν καταπλήξαντες· τοῦ μὲν ἄρα τῶν γερμανῶν στρατηγοῦ πάνυ γε ἀπηνῶς καὶ ἀσπόνδως κατὰ τῶν ἑλκυκότων παρέδρων, ὁμοῦ τοι καὶ λοιπῶν ἀρχομένων ἐξορμήσαντος, καὶ ἐπηρεάζοντος, ἐφοδοις γὰρ οὗτος μηδόλως κοὶ τῶν ἱερῶν φειδόμενος ἐνδιετέλει λεηλατῶν καὶ περιαιρούμενος τῇ δε κἀκεῖσε καταδραμὼν, τοὺς πλείστους ὁ γενναδας τηνικαῦθα τῶν ἐγχωρίων προσηνῶς ἑαυτῷ κατεκήλει, τῶν ἰδίων μεν, οἴκτου δὲ μεστῶν ἀπαρτησάμενος παραινέσεων. Ἐπείπερ δὲ διασπαρέντα τὰ πλήθη τῶν ὑπὸ δυσμενοῦς ἔριδος τετρυχωμένων λαῶν ἔς ὄρη κατέφυγε καὶ δρυμοὺς, τὸ μέγεθος ἐκπλαγὲντα τῆς συμφορᾶς, τῶν ἐπιτηδειων ὑστερήσας (τοῦτο δὴ τὸ τῆς μάχης δυσχερές καὶ ἀμήχανον, δεινὸν μὴν ὑποθολῶσαι τὰ νάματα τῆς στρατηγικῆς εὐκοσμίας) καὶ στρατιωτικῆς ἀγορᾶς ἐν σιτοδείᾳ σπανίζων, τηνάλλως ἐξ ἐρήμης τὰς τροφὰς ἀπεκαραδόκει, καὶ δὴ τὴν ἀφ' ἱερᾶς ὡς εἰπεῖν, κεκινῆσθαι δεῖν, μήτε μὴν τηλικούτους οἰόμενος παραβαλέσθαι κινδύνους, τὴν μὲν σιτοπομπείαν ἐκ τῶν πέραν τοῦ Ἴστρου εὐποριστοτέραν ἀποφερόμενος τὰ ἐς μισθοφόρων σύνταγμα διανεμηθησόμενα χρήματα ἀπὸ τῆς τῶν πόλεων πρωτευούσης κυρίως ἤδη καθείλκυσεν, ὥς τε τὴν εὐπορίαν ὑπὸ προνοίᾳ συνέσεως τῇ ἀπορίᾳ προσγιγνομένην, τροφὰς ἐξαπίνης καὶ μισθοδοσίας ἀπαντλῆσαι καὶ δωρεᾶς ἐς στρατιώτας καὶ κατασκόπους, καὶ ταύτῃ τὸ δυσήνιον προσφόρως τῆς ῥᾴδιον βρενθυομένης ὀθωμανικῆς στρατιᾶς χαλιναγωγῆσαι, καὶ τῆς βιαίας αὐτῶν ἐκδρομῆς καὶ λαφυραγωγίας τὸ χωρίον προσαπαλλάξασθαι.

Ὡς δ' οὖν ὕστερον ἡ τῆς τῶν γερμανῶν ἐς Ἰλλυρίους ἐξορμήσεως διακεκοίνωται φήμη, καὶ Θρᾷξ τις τὸ τῆς Νήσης φρούριον ἁλῶναι ὑποτετονθώρισται, τὸ μὲν αὐτῷ παρεκστρατευόμενον ἱππικὸν τῶν βοσνίων τὰ τῆς ἐπιστροφῆς ἐξαρτύσαντες, τῷ τῆς πατρίδος ἄλγει εξαπιναῖοι τῆς ὁδοιπορίας ἐγένοντο, ὥς περ οὖν εἶχον ὁρμῆς τὴν τρίβον ἀνυσόμενοι, καὶ προσαμυνούμενοι τοὺς ἀντιπάλους· διὸ περ καὶ τοὺς ὑποκεχωρηκότας ἄλλοις μὲν ἀναπληρωσάμενος ἐπιτάγμασι, καὶ στρατιωτῶν λόχους αὖ νεωστὶ ἀντιτάξας καὶ ἰλαρχίας,

mirea expediției, trimetea soldați spre observarea și spionarea generaluluĭ inimicilor, carele prăda în țară pentru hrana cailor și pe icĭ colea jăfuĭa poporul local; Domnul dădu încă ordine soldaților ca tare să respingă pre atăcatorĭ, pentru care aceștĭa în fie-ce ḑi aducênd Nemțĭ, nu puținĭ captivĭ prinșĭ viĭ, ĭar ale altora, rănițĭ și căḑuțĭ în luptă [26]) numaĭ capetele tăĭate, cu spaĭmă turbură pre dușmanul de acolo aprópe destrus [27]). Decĭ generalul Nemților se porni fórte aspru și trata dușmănește pre dregătorĭĭ captivĭ, precum și pre ceĭ-lalți supușĭ, căcĭ dênsul necontenit prada și atacând-ĭ în cóce și în colo jăfuĭa necruțând nicĭ chĭar templele, atuncĭ vitézul pre ceĭ maĭ mulțĭ dintre locuitorĭĭ țăreĭ îĭ atrăgea cu blândețа la sine, făcêndu-ĭ a se lua dupre îndemnările sale, cele însă pline de milă. Dar fiind-că mulțimele poporuluĭ celuĭ struncinat de certele dușmane refugisă la munțĭ și pădurĭ, împrăștiindu-se pentru spaima de mărimea restriștеĭ, Constantin se lipsi de cele necesare (ceea ce tocmaĭ face greutatea și imposibilitatea resbeluluĭ, și este în stare a turbura apele disciplineĭ militare) și neavând în lipsă de hrană, de unde cumpĕra pentru armată, în zadar aștepta nutrimente din pustiŭ, pentru care trebuind a se mișca așa ḑicênd, din acéstă estremitate, și ne maĭ creḑênd bine a se espune la atâtea pericule, începu a aduce nutrimente maĭ cu înlesnire din țările de preste Dunărea, ĭar baniĭ de împărțit la corpul mercenarilor ĭ-a tras acum tocmaĭ din capitală, în cât îmbelșugarea, prin o provedere inteligentă înlocuind lipsa, de-o-dată făcu a se destribui nutrimente, lefurĭ și darurĭ la soldațĭ și la spionĭ, și așa nemerit se înfrênă insubordinarea armateĭ otomane, ce ușor se sborșește, și scăpă țara de violenta lor încălcare și prădăciune.

Dar îndată-ce maĭ în urmă s'a comunicat faĭma de pornirea Nemților în Iliria și s'a șoptit un murmur despre luarea cetățeĭ Nisa [28]), călărimea Bosniacilor ce era cu Constantin tăbărită pregătindu-se de reîntórcere, pentru durerea patrieĭ numaĭ decât porniră pe drum, spre a termina cât maĭ răpede călătoria și a respinge pre inimicĭ. Pentru care îndeplinindu-se ceĭ retrașĭ cu alte trupe și maĭ înrolându-se din noŭ alte cete de soldațĭ și de cavalerie, după treĭ ḑile a ple-

www.dacoromanica.ro

περὶ τριταίαν ἐπὶ Τυργόβιστον οἷα δὴθεν βασίλειος ὀφθαλμὸς κατὰ τῶν πολεμίων παρεξηλάσατο· τοῦ δὲ γερμανικοῦ ἀνταγωνιστοῦ μετὰ τετρακισχιλίων καταφράκτων ἐς Καμπουλούγκιον ἀνασωθέντος, τό γε πλεῖστον τοῦ ἐκεῖσε χωρίου ἐνίων τῶν κατὰ τὴν ὀθωμανικὴν φάλαγγα πυρὶ διαπρησάντων ἅμα τῷ τὸν στρατὸν ἀνακάμψαι πεντακοσίους ἐπὶ χιλίοις ἀνδρείᾳ πρὸς μάχην ὀργῶντας ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ στρατοπέδου παρειληφὼς, πρός γε ἐκ τῶν ἐγγὺς παρακειμένων φρουρείων, ἄνακτος ἐπινεύσει δυσχιλίους παραδεξάμενος ἐπὶ τὸν ἐκεῖσε προαναστηλέντα ἐχθρὸν ἀντιπαραξιών ἀνεζεύγνυτο.

Συναντήσαντες οὖν τοῖς περὶ τὸν στρατάρχην πολεμίοις τὸ οὕτω συντεταγμένον ἄγημα, καὶ ὁμόσε χωροῦντες προσηράξαντο σφοδρῶς ἐπιθέμενοι, καὶ μάλα προϊόντος τοῦ ἄθλου τῇ μάχῃ πρὸς καρτερήσαντες τοὺς ἐῤῥωμένως ἀντιστρατευομένους, διαμπερὲς σκεδαννύμενοι καὶ ὑπερακοντίζοντες προσαπώλεσαν, ὧν τετρακοσίους μὲν μετὰ τοῦ πεσόντος στρατηγοῦ διεχρήσαντο, τριακοσίων μάλιστα πως αἰχμαλωσίᾳ ἁλισκομένων, οἱ δὲ Σκνάτου μὴ μετασχόντες τὴν ἧτταν πεπληγμένοι, καὶ ὅλως διαπορούμενοι δραπέται γεγόνασι, τραυμάτων γέμοντες, καὶ προτροπάδην ἀποδεδρακότες· καὶ γὰρ τοῦ καισσαρικοῦ ἀρχιστρατήγου ἐπὶ τῇ προαγγελθείσῃ φθορᾷ τῆς στρατηλασίας ἀποκεχωρηκότος, τοὺς μὲν διαδράντας, τῇ δευτεραίᾳ διώκοντες οἱ ὁπλῖται, καὶ οὐ σμικρὸν δηώσαντες τῆς ἧς ὁ τῶν πολεμίων στρατὸς ἀπήλλακτο χώρας, ἄχρι τοῦ ὁμόρου συμπαρεκτείνοντο, γεναῖκας στρατιωτῶν καὶ ἁμάξας ἀποσκευῆς μιτειληφότες, καὶ αἰχμαλώτους ἁρπασάμενοι. Συνεκρότει γοῦν ἐπὶ τοιοῖς δὲ τὰ πρὸς τὸν φερέπονον ἔπαρχον τῆς βασιλείας γράμματα καὶ ἐπαίνοις τῷ ἔμφρονι συνέχαιρε διοικήματι, πρός γε καὶ δωρεαῖς τοὺς ἐπ' ἀριστείᾳ μαχεσαμένους εὐφήμως ἐπέστεφε καὶ διεκόσμει· ἐνίους μέντοι γε οὗτος τῶν στρατιωτῶν τῇ κατὰ νίκην ἀλαζονίᾳ τὴν διάνοιαν πεφυσιωμένους, παῖδας μὲν ἀδεῶς τῶν ἐνοικούντων καὶ παρθένους ἁφηρηκότας (καὶ δήπου οὐκ ἀπεικὸς ἐπὶ πολεμικῇ ἀλογίᾳ τοῦτι καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ ὁρᾶν τοὺς ζυγομαχοῦντας βαρβάρους) δραστήριον γε καὶ ἄκαμπτον ἐπενδεικνύμενος, τὸ τῆς γνώμης εὔζηλον πρὸς ὑπηκόων ἐπαρωγὴν συνέστειλε τῆς στρεβλώσεως, καὶ ἀδίκου αἰχμαλωσίας ἀποσπασάμενος τοὺς ἁλόντας· διάτοι ταῦτα περὶ τὴν ἐκστρατείαν ἐκείνην τῆς συγκλήτου τινῶν προκαταπεφευγότων εἰς Ἐρδηλίαν ὁ πάλαι ἐπτοημένος ὄχλος ἄχρι δεῦρο ὄρεσι καὶ δρυμοῖς ἐμφωλεύσας τῆς φθορᾶς ἤδη τῶν ἀλλοτρίων ἀπαλλαγέντες συνῆεσαν ἐξεληλυθότες, καὶ ταῖς οἰκείαις παρακαθεζόμενοι ἕδραις· ἄρτι μὲν ἄρα τὰ σκεδασθέντα πλήθη ἀναῤῥωννύμενα, συμcat în fruntea armateĭ contra dușmanilor la Târgoviștea, ce este ca un ochiŭ împĕrătesc [29]). După ce adversarul Németș se retrase cu patru miĭ de chĭuraserĭ la Câmpu-lung, uniĭ din armata otomană pârjolind cu foc cea maĭ mare parte din acea localitat îndată după reîntórcerea armateĭ [30]), Vodă luă din lagărul împĕrătesc ómenĭ cinci-sute de voĭnicĭ arḑĕtorĭ de bătae, pe lângă carii maĭ primind cu învoirea împĕratuluĭ douĕ miĭ de la cetățele situate în apropiere, plecă spre a se opune dușmanuluĭ ce de maĭ nainte se retraseră acolo.

Decĭ armia așa constituită întâlnindu-se cu trupa generaluluĭ Austriac, și înaintând aprópe, tare s'aŭ lovit în atac și în cursul lupteĭ maĭ mult încă persistând în bătae și de tot împrăștiind pre adversariĭ ce puternic se luptaŭ în contra, ĭ-aŭ învins și încă pre maĭ mulțĭ aŭ perdut: dintre cariĭ patru sute aŭ omorît din preună cu generalul căḑut în luptă, ca la vr'o treĭ sute fură prinșĭ captivĭ ĭar ceĭ scăpațĭ de mórte spăriindu-se de înfrângere și cu totul buĭmăciță a rupt-o de fugă, plinĭ de rane, și fugind cât le lua călcâele [31]). Apoĭ fiind-că generalisimul Austriac s'a retras după ce i s'a anunțat perderea espediției sale, soldațiĭ din armata principeluĭ gonind și a doua ḑi pe fugarĭ, și devăstând nu mică parte din localitatea, de unde se retrăsese armata inimică, se întinseră până la hotar, când aŭ prins femeĭ de ale soldaților și cară de bagagiŭ și a răpit captivĭ. În urmare pentru acestea compusă scrisorĭ către infatigabilul Vizir al împĕrăției felicitându-'l cu laude pentru înțelépta administrare, încunună încă frumos și remuneră cu daruri pre ceĭ ce se bătusă brav. Dar fiind-că uniĭ din soldațĭ, sumețițĭ în mintea lor de fala victorieĭ, răpise fără sfiire copiĭ și fete de a le locuitorilor (lucru ce probabil din causa furieĭ resbelice, barbariĭ bătându-se între sine îl fac chĭar și in țara lor), Vodă arătându-se ager și necedător în zelul sĕŭ pentru apărarea supușilor îĭ înfrână, luându-le cu sila pre ceĭ răpițĭ și scăpându-ĭ de o captivitate nedréptă și de la perḑare [32]) Pentru acestea fiindcă în espediția aceea unii dintre senatorĭ (divaniștĭ) de maĭ nainte refugiță în Ardeal și mulțimea spăriată încă de mult, până acum se acĭuasă în munțĭ și pădurĭ, acum eliberațĭ de încălcarea strainilor a consimțit

www.dacoromanica.ro

βάλλει αὖθις πρὸς ἄλληλα καὶ συναγελάζεται, καὶ τὸ ἀλλοιε ἀλλῃ ἄπονοσφισθὲν ἕκοστα διέγνω τὸ ὁμόφιλον καὶ ἐφ' ἑστίας εἰσοικισθέντα κάλλιστά πως συνέστη. Ἐκεῖνος δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν ἐπὶ τὴν πολεμικὴν διολισθησάντων, τὸν ἐπαπειλούμενον τῆς ἀποστασίας κίνδυνον ἀφοσιούμενος, πίστιν ἀκήρατον ὑπισχνεῖτο τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐπ' ἀγγύῃ στερρᾶς καὶ ἀπαρατρέπτου δουλείας αὐτοῖς ἐπαμύνων, καὶ φερέγγυος, διαγροφὴν βασιλικῆς περιάλψεως γέμουσαν καὶ εὐνοίας πρὸς τὴν ἐπὶ τὴν πατρῴαν γῆν αὐτῶν κάθοδον, τὰ κρείττω ἐμπορυσάμενος ἐπηκομίσατο· ὧδε τοίνυν ἦν τὸ πολεμικὸν διεπόρθει λεηλατούμενον πολλαχῶς τρυχωμένην, καὶ χοραὶ ῥιφεῖσαν χώραν, οὐχ ὅπως γένεσχετο δούρειον, ὃ δὲ Θεμιστοκλῆς ἀπεφήνατο λόγος ἵππον γενέσθαι, ἀλλ' ἐγέφρονι εὐβουλίᾳ ἀῤῥενουμένῳ φρονήματι ἐπανακραθείσῃ καιρίας προσαπαλλάττων κακώσεως. Καὶ δὴ πόνον κατ' Εὐριπίδην, εὐκλείας πατέρα ἀεὶ γεγονέναι. ἑαυτῷ συνεγνωκὼς, ἀκαμάτῳ σπουδῇ διετήρει ὅσα πατὴρ ἐγκωλπωσάμενος· τῇ δὲ παρεκροῇ τοῦ χρόνου ἐπιμηκέστερον ὁ τῶν Μόσχων ὑ ερτείνων καὶ Γερμανῶν πόλεμος, καὶ τῆς κατ' αὐτῶν μελλούσης τῶν Ὀθωμανῶν ἐκστρατείας τὴν παρασκευὴν προαπαγγειλάμενος ἀλλεπαλλήλως παρὰ τοῦ βασιλικοῦ ἄστεος πρὸς αὐτὸν ἐπηνέγκατο τὰς ἐγκελεύσεις ἐς κριθὴν, σῖτον, ἄλευρον, ἑκάτια φορτηγὰ, γεφυροτέκτονας καὶ ἁμάξας διὰ τε τὸ πλῆθος, καὶ γε ὀξύῤῥοπον τῆς ἐκτελέσεως ἐπὶ δυσπραγοῦντος χρόνου ἀνωμαλίᾳ, δυσχερῶς μὲν διαπονούμενα, τῇ τῆς ἐφέσεως δὲ φερεπονίᾳ καὶ τάχει διαπεπονημένα καταρτισάμενος συνεσκεύασεν. Ἀλλὰ μὴν τοῦ Θέρους ἐπανιόντος καινῆς ἐκστρατείας ῥυμὸν συνορμισάμενος πρὸς τοὺς ἐν Κραγιόβῃ ἐπὶ καταλύοντας ψιλοὺς τῶν Γερμανο-κατάνων στρατιώτας ἀντιπαρῆγε, δύναμιν ὁπλιτῶν ἐπιλεξάμενος, μεθ' ὧν κατὰ δυσφορίαν τινὰ παρεμπεσοῦσα, καὶ μυρίων σκυθῶν ἵππος ἁπανταχῇ ἐπὶ τοπικὴν συλαγωγίαν ἀπὸ ῥυτῆρος ἐλάυνουσα, καὶ τὸ χωρίον ἀναμίξ ἐπορχουμένη, ἐν πορθήσει καὶ προνομίᾳ αἰχμαλωτουμένων γε ἐπιχωρίας ἀλώσει ἀκόσμως διεγαυροῦντο· οὐκοῦν ταυτηνὶ τὴν ἀκαθεκτον καὶ τῷ παμβρωτάτῳ ἔθνει οἴστρον ἐμβαλοῦσαν λαφυρομανίας ἐπὶ σκεψιν ἀποσβέσαι ζηλωσάμενος, πάντα κάλων κεκίνηκε, καὶ πρὸς τῷ τοὺς ζωγρηθέντος τῆς ἐπιγιγνομένης δουλείας ἀνταναῤῥύσασθαι ἐπιταγῆς πρὸς τοῦ μεγίστου ἀρχιστρατήγου προγράμματι πᾶσαν ἀπείργοντι σύλην τὸν σκυθικὸν τάραχον κατευνάσατο· ἄλλοι μέντοι τῶν ὀθωμανῶν καὶ σκῦθαι ἀλλοδαπεῖς τε μιγάδες ἐν πολιχνίοις Θράσος τὸ πολεμικὸν γαυριῶντες, διὰ μισθοφόρων ἐς κακῶν ἀποτροπὴν συνεστάλησαν τηνικαῦτα, χιλιαρχίας ἀφωρισθέντων οἷα φιμοῦ ταῖς

să ĭasă și să se așeḑe în propriele lor locuinți. Deci mulțimele împrăștiate încurênd înbărbătându-se [83]). se înnrunesc ĭarăși între dênsele și se connadună, și de și altă dată plecasă care în cotro, fie-care și-a recunoscut consăteni și întrând în vetrele lor fórte frumos s'a așeḑat. Iar Vodă spre a înlătura periculul de rebeliune (hainire) amenințător pentru ceĭ ce fugisă în ţara dușmană, promitea împĕratuluĭ credința curată și sprijinindu-ĭ sub garanție de servire statornică și nestrămutată, și însușĭ garantând, a adus stăruind tot spre maĭ bine, scrisóre de ĭertare plină de miluire împĕrătéscă și de bună-voință pentru reîntórcerea lor în ţara părintéscă. Așa ţara cea destrusă și mult risipită pre care beligeranțiĭ o boșturasă prin prădăcĭune nu numaĭ n'a lăsat-o să devină dupre vorba luĭ Temistocles ca un cal duriŭ saŭ de jaf, ci prin o chibsuință înțeléptă însoțită de o pregetare bărbătósă o scapă de cumplită devastare. Și apoĭ știind în sine că, dupre ḑisa luĭ Euripid, munca tot-dé una este părinte al glorieĭ, cu neobosită silință supraveghĭa îmbrățășind ţara ca un părinte. Dar cu trecerea timpuluĭ resbelul Moscalilor prelungindu-se maĭ în delung de cât al Nemților și de maĭ nainte vestindu-i-se preparațiunea viitóreĭ espediținnĭ a Otomanilor contra lor, necontenit primĭa din capitala porunci pentru orḑ, grâŭ, făină, plute de catarguri pentru transport, construitorĭ de poduri și care tóte aceste din causa mulțimieĭ și încă a ĭuțimeĭ execuțieĭ, într'un timp nefericit și neliniștit cu greŭ se efectuaŭ dar cu voința laboriósă și silitóre gătindu-le tóte deplin le-a efectuat. Insă sosind vara, Vodă combinând un plan de espediținne noue contra catanilor Nemți, soldați sprinteni, ce se așeḑase în Craĭova [84]), le opuse o putere de soldați într'ales cu care întêmplându-se a lua parte la o neisbutire óre-care și călărimea Tătara de ḑecemiĭ, acésta s'a răpeḑit în fugă pretutindenea spre prădăcĭune locală și încalcând orĭ în cotro localitatea, nerușinat se făliaŭ de devastarea, prădarea și prinderea captivilor ţaranĭ. In urmare apucându-se cu zel de a stâmpăra acéstă neînfrânată pornire la prădăcĭune, ce escită ca o strechie pre acéstă nație a tóte perḑétóre, Vodă a pus totul în mișcare și pe lângă scaparea din robie a captivilor a potolit turburarea Tătarilor prin

www.dacoromanica.ro

σιαγόσι περιτεθέντος, καὶ τοῦ ἰταμοῦ χαλινωθέντος τῇ εὐρυθμίᾳ· κἄτα τῶν Γερμανο-κατανῶν τῆς Κραγιόβης, καὶ τῶν πέριξ ἀποδράντων, ἐπεί τινων μὲν τῶν ἐπὶ τῆς συγκλήτου αὖθις ἐπτηχότων, καὶ τῇ Ἐρδελίᾳ προσχωρησάντων, οἱ γοῦν λοιποὶ σὺν ἅπαντι τῷ ἐπιχωρίῳ πλήθει ἐς ὑλώδη ὄρη καταπεφεύγασι καὶ γηραμοὺς, στρατηγοῦ ἐπὶ διατηρήσει τῆς χώρας ἐκείνης κοθεστηκότος, αὐτὸς κἀκεῖνον τὸν χῶρον συνδανέμεσθαι ἐγκελευόμενος, καὶ τοὺς φυγάδας προσηνῶς ἀναθαῤῥύνων τὸν τῆς βασιλείας οὐτοῖς ἄρδην καθυπέστη ἔλεον, καὶ ἐπιείκειαν ἐπὶ τῆς τῶν προγενεστέρων ἑστίας καθελκῦσαι βουλόμενος, ὥστε τῶν ὀρέων καταβάντας, καὶ τερπναῖς πεποιθοτας ἐλπίσι, δεσπότην ἑαυτὸν ἤδη προελέσθαι ἐπὶ Κραγιόβης, τὸν δὴ ᾀδόμενον μπάνον.

ᾳψλη. Τῇ δὲ μετὰ ταῦτα διελεύσει τοῦ χρόνου τῆς κατὰ χώραν γερμανικῆς μάχης ἐπὶ τὰ πρόσω ἔτι σροδρότερον ἐπιτεινομένης, καὶ δὴ ἑπομένως τῇ ζάλῃ τῶν ἐπιφυέντων δεινῶν τῆς ἀρχῆς καθάπαξ ἰλιγγιώσης. τῆς ἐντεῦθεν κατὰ τὴν ἐπικράτειαν συντηρήσεως ἐνδιαθέτως ἱμειρόμενος, καὶ ἀειποτε περὶ τὰς παρεμβολὰς καὶ στρατείας ἀκάμπτως ἐμμίσθῳ στρατῷ νήκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐνδιατρίβων, ἅμα γοῦν τῷ τῶν Γερμανῶν ἐπὶ τῆς χώρας φρουρείῳ ἄφνω τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ καθορμήσαντα ἐμβαλεῖν, καὶ ἐπὶ Μόσχων τῆς ὀρεινῆς παρεκδραμόντων τὴν εἰσέλασιν ἀντιπαρελᾶσαι ὑπὲρ τῆς ἀπειλουμένης τῆς πολεμίας τῶν Γερμανῶν φάλαγγος ἐπισκήψεως ἀλεωράν τινα ἐν περιωπῇ καὶ ὁρμητήριον ὀχυρωσάμενος, καὶ οἷα ἀνθεστηκὼς ὑπὲρ γῆς καὶ ὑπηκόου πρὸς αὐτοὺς ἑτοίμως ἀντιπαραταχθησόμενος, διετέλει μὲν τὸ πᾶν συνέσει τε καὶ ῥυθμῷ εὐβουλίας κατακοσμῶν, οὐκ ἔλαττον δὲ ἀλκίμῳ ψυχῇ καὶ ὑπὲρ τῶν ὅλων πρὸς τούτους διαμαχόμενος.

ᾳψλθ. Εἰρήνην μέντοι γε τελευταῖον τό τοῦ πολέμου δυσήνυτον ἐκπεραίνουσαν, συγκεκροτηκότες οἱ ἀντιμαχεσάμενοι βασιλεῖ, χαρᾶς τὰ πάντα ὡς ἀληθῶς ἐνεπίμπλασαν καὶ εὐρυθμίας, καὶ δήπου ἡ τὸ τοῦ βίου ἀνθηρὸν καταμαραίνουσα ἔρις παρεσκέδασται, διαστολεὶς κατευνάστη ὁ βρασσόμενος τάραχος, ὁ συρφετώδης ὄχλος διακέκριται καὶ διήγαστ.ι, καὶ ὁ ἐπὶ τὸ συνέφελόν τε καὶ ἄκοσμον

ordin de la comanda supremă, care cu totul le înterdicea prădarea [35]), ĭar alţĭ Turcĭ, Tătarĭ şi amestecătură de străinĭ prin orăşele, sumeţindu-se de cutezanţa resboĭnică, tură atuncĭ înfrânaţĭ şi întorşĭ de la rĕutăţĭ de către lefegiĭ, căci daţi afară din trupa militară, ca cum li s'ar fi pus căluş în gură, aşa prin disciplină li se înfrână sumeţia. După retragerea Catanilor Nemţĭ din Craĭova şi de prin prejur, fiind-că uniĭ dintre senatorĭ ĭarăşĭ speriaţi aŭ trecut în Ardeal, ceĭ-lalţĭ cu tótă mulţimea locuitorilor s'aŭ retras în pădurile munţilor şi în poene ascunse, de aceea se aşedă un comandant de armată pentru paza aceleĭ ţărĭ, ĭar Vodă luă poruncă să administreze şi acel loc [36]); pentru care îmbărbătând cu blândeţe pre ceĭ fugiţĭ, le promisă în totul mila şi buna-voinţă a împĕrăţieĭ, voind a-ĭ atrage la vetrele străbunilor, în cât pogorîndu-se din munţĭ şi încredêndu-se în frumóse speranţe, l-aŭ şi ales de stĕpânitor Craĭoveĭ, adecă, cum se ḑice. Ban.

(1738). După acestea, în decursul timpuluĭ, resbelul nemţesc în ţară întărindu-se din ce în ce maĭ vêrtos, şi prin urmare, din causa furtuneĭ restriştelor ce supraveniaŭ, autoritatea domnieĭ perdêndu-se cu totul, firește se cuprinse de dorul conservăreĭ eĭ maĭ departe în Stat şi pururea ḑiua şi nóptea neobosit ocupându-se de tabere şi espediţiunĭ cu armata cea mercenară; totodată când generalul sĕŭ, plecând fără veste, atacă citadela Nemţilor din ţară, şi mersă întins şi în contra incursiuneĭ Moscalilor ce alergaŭ în spre munţĭ [37]), şi Vodă din partea ameninţată a ţăreĭ fortifică o culme înaltă ca de refugiŭ şi de năvălire contra ataculuĭ duşman al armateĭ nemţeştĭ; şi ca unul ce trebuĭa a fi gata de a se lupta contra lor cu resistenţa pentru ţară şi supuşĭ, continuŭ combina tóte cu înţelepcĭune şi plan bine chipzuit dar numaĭ puţin se bătea cu suflet curagĭos şi până la estreme contra lor.

(1739). In fine Impĕraţiĭ beligeranţĭ contractând pacea, ce pusă capĕt resbelului celuĭ greŭ de terminat, pre toţĭ în adevĕr ĭ-a împlut de bucurie şi veselie, şi dar, cérta ce veşteja flórea vieţeĭ se împrăscia, tumultul cel clocotitor potolindu-se se alină, întunecimea cea pulberósă s'a desfăcut şi limpedit, şi focul cel la început fumegos şi

www.dacoromanica.ro

παρεισαχθεὶς δι ὑγέστατος τῆς γαλήνης καὶ εὐκοσμίας πυρσὸς, ἅπαντ· χῇ περιέλαμψε ταύτης ἄρα τὴν μήνυσιν, τὰ πρὸς τοὺς ἐπιόντας ἀγγέλους μήνυτρα ἐκχεόμενον, πρὸς τῷ εὐθύμως παραδέξασθαι, καὶ ἐν πολυδωρίᾳ ἀντιβραβεύσαι πόθος · ὑτοχρημα κατείληφε τῆς των δυσχερειῶν ἀνακύψεως, καὶ δὴ τῆς τρυχωθείσης χώρας τῇ παραθάλψει πάνυ ἐγκεκυφὼς, καὶ ἤδη ἀνέκαθεν ἐπὶ τοὺς κατατρυχῶντας ἐπιχωρίους ὑγρὸν καὶ ἤπιον ἀναφήνας τὸν τρόπον ἐς τὴν πολέμῳ ποσχερσωθεῖσαν τῆς Κραγιόβης περίμετρον, σποδῇ ἐφίπτατι ἐξικνούμενος τοὺς ἐκεῖσε ἀπαλλάξων τῶν ἀλγηδόνων, καὶ ἃ πάλαι κατορώρυκται δίκαια, ἀσφαλέστερον ἀναπτυξόμενος. Ἐνθάδε μὲν γὰρ ἐμπελάσαντι καὶ σκολιοὺς τινας μετιέναι βουλευσαμένῳ ἡ τοὺς ἐγχωρίους στυφελίζουσα καὶ οἰστροδίνητος μανία τῶν ἐκεῖσε ἐπὶ φθορᾷ διαγυρουμένων, τῆς λύσης παραχωρήσασα, ὧν μὲν φυγῆς ζημίᾳ προστιμωμένων, ὧν δὲ δίκης ἀκριβείᾳ ἐπιταγεῖς καὶ λοιποῖς προστιμήμασιν ἀνασταλέντων, δρ· στήριον πως ἀνετραπη συνόλως καθαιρεθεῖσα· ταῦτα τοίνυν τῇ περὶ πολέμους συνέσει καὶ σοβαρᾷ περὶ χρόνου δεινοπραγίαν, φρονήσει τε καὶ ἐμπειρίᾳ διαπρ·ξάμενος, οὐ μέντοι φιλοτιμίας πνεύματι φυσιουμένην, καὶ θράσει φιλοδοξίας ὀλεγμαίνουσαν περιειλεῖτο τὴν προαίρεσιν, ἀλλὰ ἀντεχόμενος τῆς ἀσφαλείας, τὰ μὲν τῆς δοξομανίας θέλγητρα, καὶ περ οὐ νωθρᾶς οὐδὲ χαμαιζήλοις φύσεσιν ἐγγίγνεσθαι πεφυκότα, καὶ ὑπὸ τοῦ ὀχλικοῦ ἐπαίνου συνεξαίροντος αὐτὰ πολλαχῇ, καὶ συνεξωθοῦντος κορυβαντιῶν τε καὶ ἀκατάσχετα ἐξελύνων καὶ ἀποσοβοῦμενος, τὸν οἰκεῖον εὖ μάλα, κατὰ Πλάτωνα, ἀδιάφορόν τε καὶ ἀκήρατον χρυσὸν τῆς ἐκφύσεως ἐπὶ τὴν ψυχὴν διατεινούσης ἀρετῆς ἐπι τοῖς μεγίστοις, ἣν ἀφειδῶς καταναλισκων. καὶ τὸ δέον προσδαπανώμενος· ὧδε πως ἡ προαίρεσις διαφεύγουσα τὸ θορυβητικὸν τῆς φιλοτιμίας καὶ μανιώδες, στιβαρᾷ διαθέσει, καὶ πυκνῷ τῷ φρονήματι οὐ προλέλοιπε χειμῶνος ἐπιπεσόντος σφαλλομένην καὶ κινδυνεύουσαν τὴν ἀρχὴν, ἀλλὰ τῷ γαληνιῶντι προσεπέλασεν ὅρμῳ, ὡς περ ῥᾶστα ἄγκυραν ἱερὰν ἁραμένη τὴν ἐξ αὐτῆς παῤῥησίαν.

Οὐμὴν, ἀλλὰ περὶ τὴν δυναστείαν ταύτην οὐχ ἧττον ἢ τοῦ πολέμου τῆς πολιτικῆς προσαντεχόμενος ἀσχολίας. τὸν κατὰ τὰς προσόδους ἀναβασμὸν καὶ τάξιν ἐπ' ἐκτίσει τελῶν, καὶ φορολογίας δημοτικῆς ἀποδιασαφήσας ἐξέθετο, κα θ' ἣν καὶ τὸ πρόσθεν πιεζούμενον ὑπήκοον ἀνεκουφίζετο, καὶ τὰ τῆς ἀρχῆς δημόσια τοῖς βασιλείοις ἐξαρκει τέλεσι, τὸν πόκον γὰρ ἠβούλετο, καθὰ Τιβέριος

uricĭos, străluci pretutindenea ca un farĭ prea luminos de înseninare și bună ordine. Decĭ. primind Domnul bucuros anunțarea păceĭ și-a revĕrsat recompensele sale către anunțătoriĭ veniți a-'l înscĭința și ĭ-a resplătit cu multe darurĭ, apoĭ îndată fu cuprins de dorința de a înlătura nevoile, aplicându-se fórte mult la ușurarea țăreĭ ceĭ struncinate, și dupre cum obicĭnuit se arăta nióle și blând cu locuitorĭi striviți și atuncĭ ĭute sbóră să ajungă la ținutul cel boșturat de resboĭ al Craĭoveĭ, ca pre ceĭ de acolo să-ĭ elibereze de suferinți, și să reîntregĭască maĭ statornic drepturile ce de mult fusese cu totul surpate [38]). In adevĕr după ce ajunse acolo și se apucă de pedepsit pre niște înrĕutățiți, atuncĭ și furia turbată a celor ce strivĭa pre locuitorĭ și se îmbuĭba în rĕutatea lor, restrîngêndu-se de la nedreptățire, energic fu nimicită dispărênd cu totul; căcĭ unĭĭ se pedepsiră cu desțărare, ĭar alțiĭ se înfrânară cu ordine severe ale justițieĭ și cu alte amende. Decĭ aceste efectuându-le cu prudență în ce privește resbelul și cu profundă înțelepcĭune și esperiență față cu restriștele timpuluĭ. nu-'și învăluĭa gândul de spiritul îmflat al ambițiuneĭ, nicĭ se înflăcăra de cutezanța gloriеĭ vane, ci ținêndu-se de ce este sigur, înlătura și respingea cu stăruință și se irita contra farmeculuĭ pasionat al gloriеĭ, de și natural acesta se naște nu în firĭ tîmpe orĭ înjosite, și se rădică și împinge de lauda mulțimeĭ în tot chipul; Constantin însă cu necruțare cheltuĭa și dupre trebuințe consuma, dupre dișa luĭ Platon, maĭ ales propriul, neperitorul și curatul aur al capacitățeĭ sale virtuóse, care în ómenĭĭ marĭ se întinde de la natură asupra sufletuluĭ. Așa voința sa evitând întărîtarea și furia ĭubireĭ de onorurĭ, cu dispositie statornică și cu minte prudentă nu părăsĭ domnia alunecată în pericul în fața vijelieĭ întîmplate, ci o adusă la portul de liniște, prea ușor plutind prin curagĭul sĕŭ propriŭ, ca cu o ancoră sacră.

Dar în acéstă domnie ocupêndu-se încă de aprópe numaĭ puțin de partea civilă de cât de resbel, și regulând deslușit repartițiunea dărelor dupre venitурĭ, ordinea de plata dărilor și a contribuțiuneĭ populare, a publicat tóte aceste, dupre care se ușuraŭ supușiĭ, maĭ 'nainte apăsați, și veniturile publice ale domnieĭ satisfăceaŭ dările către îm-

www.dacoromanica.ro

ἔφη περικείρεσθαι τῶν προβάτων, ἀλλ' οὐ ξυράσθαι δυσμενῶς ἄχρις ἐπιδερμίδος· ὧν ἕνεκα ἔτι γε τῇ δεσποτείᾳ προσήρμοσε τάξεις ἀρχῶν ποικίλων ἀναῤῥήσεις, καὶ βαθμοὺς ἐν εὐαρμοστίᾳ, τεχνίτας τε ἐμπορικοὺς καὶ βαναύσους ἐπὶ καλλονῇ ἄστεος, καὶ ἐπιτηδείων περιουσίᾳ, ἱερὰ καταγώγια ἐπὶ θείων σπουδῇ καὶ στιβαρότητι βίου, μουσῶν ἡδητήρια, ἐπὶ κάλλει ἐγκυκλίου φιλομαθίας, καὶ ὁπλοστασίαν ἅπασαν τῶν ἐπιτηδευμάτων τὴν ποικιλίαν ὑπερσέμνῳ βουλήματι, τότε δὴ μεταῤῥυθμισθῆναι συνέβη, τοὐντεῦθεν δὲ λαμπρότερον αὐτὸν διαμορφώσασθαι τὸ χωρίον· τοιάνδε γὰρ τηνικαῦτα ἐν τῇ περὶ τὴν πολιτείαν διανομῇ τε καὶ διοικήσει κατεδείκνυτο ἀπομαξάμενος τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρὸς τὴν εἰκόνα, οἵαν δεῖν εἶναι καὶ ἀπαράφθορον, οὐμὴν τερατευόμενος ἐν τοῖς πολιτικοῖς παραγγέλμασι προσφυῶς ἐξωνυχίσατο Πλούταρχος· „πρῶτον μεν ἔφη, εὐπρο„σήγορος καὶ κοινὸς ὢν πελᾶσαι καὶ προσελθεῖν „ἅπασιν, οἰκίαν τε παρέχων ἄκλειστον ὡς λιμένα „φύξιμον ἀεὶ τοῖς χρῄζουσι, καὶ τὸ κηδεμονικὸν „καὶ φιλάνθρωπον οὐ χρείαις οὐδὲ πράξεσι μόνον, „ἀλλὰ καὶ τῷ συναλγεῖν πτοίοισι καὶ ατορθοῦσι „συγχαίρειν ἐπιδεικνύμενος· οὐδαμῇ δὲ λυπηρὸς, „οὐ δὲ ἐνοχλῶν οἰκετῶν πλήθη περὶ λουτρὸν, ἢ „καταλήψεως τόπων ἐν θεάτροις, οὐδὲ τοῖς εἰς τρυ„φὴν καὶ πολυτέλειαν ἐπιφθόνοις παράσημος, ἀλλ' „ἴσος καὶ ὁμαλὸς ἐσθῆτι καὶ διαίτῃ, καὶ τροφαῖς παίδων, καὶ θεραπείᾳ γυναικὸς, οἷον ὁμοδημεῖν καὶ συνανθρωπεῖν· ἔπειτα σύμβουλον, „εὔνουν, καὶ συνήγορον ἄμισθον, καὶ διαλλακτὴν „εὐμενῆ πρὸς γυναῖκας ἀνδρῶν, καὶ φίλων πρὸς „ἀλλήλους παρέχων ἑαυτὸν, οὐ μικρὸν ἡμέρας μέ„ρος ἐπὶ τοῦ βήματος ἢ τοῦ λογίου πολιτευόμενος, „οὔτε μὴ παρὰ τῶν ἄλλων εἶτα ἤδη πάντα τὸν „ἄλλον βίον ἔλκων ἐφ' ἑαυτὸν, ὥστε καικίας νέφη „τὰς χρείας καὶ τὰς οἰκονομίας πανταχόθεν, ἀλλὰ „δημοσιεύων ἀεὶ τοῖς φροντίσι καὶ τὴν πολιτείαν, „βίον, καὶ πρᾶξιν οὐκ ἀσχολίαν ὥς περ οἱ πολλοὶ „καὶ λειτουργίαν ἡγούμενος". Πᾶσι τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐπιστρέφει καὶ προσάγεται τοὺς πολλοὺς νόθα καὶ κίβδηλα τὰ τῶν ἄλλων θωπεύματα καὶ δελεάσματα πρὸς τὴν τούτου κηδεμονίαν καὶ φρόνησιν ὁρῶντας· τοσαύτην δὲ ἐμμέλειαν πολιτικοῦ φρονήματος ἐκδεικνύμενος καὶ ῥυθμὸν διοικήσεως τηλικοῦτον παρυφήνας τῇ ἐξουσίᾳ, τῆς ἀρχῆς ἄν (κοθόρνου γὰρ εὐμετρώτερον, καὶ πάνυ εὐανάτρεπτον τὸ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἐς τοὐμφανὲς ἔδρασμα) παρατέτραπται, καὶ τοῦ Μιχαὴλ εἰσφρηθέντος ἐς Μολδαβίαν προπεμπεύεται, κἀκεῖσε τὰ πρὸς ἁρμονίαν διαθησόμενος.

pĕrăție; căcĭ voĭa, dupre ḑisa luĭ Tiberiu, a tunde numaĭ lâna de pe oĭ ĭar nu a le rade dușmănește până la pele [89]). Pentru care înzestră domnia încă cu ord ne, oficiĭ și grade de diferite dregătorĭ în bună regulă, cu maestri neguțitorĭ și de rind spre înfrumusețarea orașuluĭ și procurarea celor necesare; tot atuncĭ avu loc prin o voință superióră, să fie reformate unele locașurĭ sânțite pentru studiul învĕțăturilor divine și pentru coregiarea vieței; scólele tinerilor pentru ornarea cu învĕțăturile umanióre și în genere se întroduse tot felĭul de întreprinderĭ; în cât el făcu ca țara să ĭa o transformare maĭ frumósă [40]). Căcĭ atuncĭ prin repartițiunea și administrarea Statuluĭ s'a arĕtat că este în stare să represinte îmaginea unuĭ bărbat politic așa, cum trebue a fi și a rĕmânea neperitóre, și pre care Plutarh în Preceptele politice, fără să aĭureze, nimerit a ilustrat-o, așa: „Maĭ întâiŭ, ḑice, bărbatul politic fiind „afabil și comun să vină în apropiere și „relațiune cu toțĭ, avêndu-și casa neînchisă „ca un liman de refugiŭ pururea celor cu „trebuința, și să-și arĕte î grijirea și uma„nitatea nu numaĭ la trebuințĭ nicĭ numaĭ în „fapte, ci și prin compătimirea cu ceĭ ce „greșesc și prin felicitarea celor ce reușesc; „să nu fie încă nicĭ cum întristător, nicĭ „supărător mulțimeĭ domesticilorŭ la bae, „orĭ la ocuparea locurilor în teatre, nicĭ „destins de ceĭ pismuitorĭ pentru resfățare „și lux, ci egal și simplu în îmbrăcăminte „și traiŭ, în creșterea copiilor și în tratarea „femeeĭ, de o potrivă ca și concetățenĭĭ sĕĭ „și ceĭ-lalțĭ ómenĭ. Al doilea, să devină sfătui„tor, bine-voitor și advocat neplătit, oferindu-se „pre sine favorabil împăcĭuitor bărbaților cu „femeile și amicilor între dênșiĭ; să și petrécă „nu mică parte din ḑi la tribună, orĭ la scena „tétruluĭ; și după aceea să nu tragă de la „a țiĭ la sine tot cela-lalt traiŭ, necesitățile „și economia caseĭ de pretutindenea, ca vên„tul nord-ostic nourĭĭ, ci tot-déuna ocupându„se cu afacerile publice să socótă Guvernul „societățeĭ ca viață și acțiune a sa, ĭar nu „ca ocupațiune și funcțiune publică, ca ceĭ mulțĭ". Prin tóte acestea și cele de aceste întórce și provócă pre ceĭ maĭ mulțĭ să vadă momelele și ademenelele celor-lalțĭ ca falșe și prefăcute, în comparare cu îngrijirea și înțelepcĭunea acestuĭa. Arătând decĭ el atâta abilitate de prudență politică și înzestrând

www.dacoromanica.ro

puterea cu o administrație așa de armonióșă, ĭarășĭ fu resturnat din domnie (căcĭ fundamentul lucrurilor omenești evident este fórte lesne de resturnat, și maĭ schimbător de cât conturnul tragic [41]), ĭar în locu ĭ întrând Mihail, el este cu pompă transferat în Moldova, ca să disposeze și acolo cele cuvenite.

(1742). Indată ce Constantin a apucat puterea a și reformat administrația Moldovenéscă, dar cu supărare privind la un ținut ce se revoltasă fățiș contra stĕpânireĭ și nu se supunea nicĭ cum Domnuluĭ, anume Câmpu-lung Rusesc [42]), s'a aplecat cu naturala sa agerime la potolirea luĭ, și pentru a înlătura sburdăcĭunea anarhieĭ, porunci de se trimese soldațĭ din gendărmărie cu căpitanul lor și cu alțiĭ óre-care, și așa se frânsă îndrăsnéla poporuluĭ revoltat, supuindu-'l la contribuția împĕrătéscă. Fiindcă unĭ din Leșĭ, sărind preste șanțurile de hotar, încălcaŭ țara trecênd preste marginĭ, Vodă stărui puternic pentru confiniele Moldoveĭ, și după ce se întruniră arbitriĭ de ambele părțĭ la punctul atacat de contestare, cu tărie respingênd atacul, revandică prerogativele Principatuluĭ. Apoĭ îșĭ încordă tótă atențiunea asupra Turcilor din țară, cariĭ întețiți de resboiŭ, cu sumeție se întărâtaŭ contra locuitorilor. În adevĕr aceĭa, sub pretext de negoț, împunênd locuitorilor sĕracĭ și de la țară grele procente de banĭ. și cele maĭ de multe orĭ și în multe locurĭ pre toțĭ nedreptățindu-ĭ și în tot chipul cu strimbătățĭ trăind, Vodă s'a cugetat înțelĕpțește: căcĭ cu ordinul din capitala Impĕrățieĭ și prin un bărbat însărcinat spre urmărirea tuturor rĕutăților celor îndărătnicĭ, făcêndu-se exactă cercetare în tótă țara și raportându-se comisaruluĭ ales pentru acésta, fură alungațĭ din tot Principatul desființându-li-se tot o-dată și pĭețele negușitorești și bâlcĭurile ba chĭar li se dărîmară cu totul și locuințele lor [43]). Apoĭ în acéstă împregĭurare, cumpănind ĭarășĭ în mintea sa cea studiósă cu mĕsura de maĭ nainte educațiunea filosofică a tinerimeĭ, a poruncit a se funda scolĭ de învĕțăturĭ în capitală și în tótă țara, cu abondență dăruind încă ca resplată celor ce primiră acésta a fi scutiți de contribuțiunea veniturilor comune în acéstă privire [44]).

Iar în regimul certelor civile (căcĭ precum în natură dupre ḑisa luĭ Empedoclu,

ἀψμδ. Ἅμα δὲ τῷ τῆς ἐξουσίας περιδραξάμενον τῆς Μολδαβικῆς μεταποιήσασθαι διοικήσεως, χώραν τινὰ ἀναφανδὸν ἐπὶ τῆς ἐπικρατείας ἀφηνιάζουσαν, καὶ τῷ κρατοῦντι μηδέπω πειθαρχοῦσαν τὸ Κιμπουλούγγιον δῆθεν τὸ Ῥωσσικὸν ἀνιαρῶς καθορῶσα, καὶ ἐπὶ τὴν ταύτης ἀναστολὴν παρακύψασα ἡ ἐμφιλόχωρος ὀξυδέρκεια, καὶ τὸ τῆς ἀναρχίας διασκίρτημα ἀποτρεπομένη, στρατιώτας τοὺς ἀπὸ τῆς δορυφορίας μετὰ οἰκείου ποδηγέτου καὶ ἄλλων τινων ἀποσταλῆναι διακελεύσασα οὕτω πως, τοῦ τῇδε ἀποσκιρτήσαντος δήμου τὴν τόλμαν συντέθραυκε, βασιλείῳ καθυποβαλοῦσα φορολογήματι· περὶ ὧν δὲ τῶν τινες Λεχῶν ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδῶντες, καὶ τέρατα ὑπερκύψαντες κατεπατουν, μεθορίων τῆς Μολδαβίας διατεινάμενος ἀντισχυρίζετο, καὶ τῶν διαιτητῶν ἤδη ἀμφοτέρωθεν ἐπὶ τὸ εὐεπηρέαστον τῇ ὑποψίᾳ συνόμορον προσελθόντων, ἀστεμφῶς τὴν ὕβριν ἀποσοβούμενος τά γε τῆς ἡγεμονίας παραθαλψάμενος προνόμια ἐπὶ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ ἄρει ἐξοιστρουμένους, καὶ θράσει σφριγῶντας κατὰ τῶν ἐπιχωρίων Ὀθωμανοὺς, τὸ συντονώτερον μετέλετο τῆς σπουδῆς· τούτους μὲν γὰρ τῷ τῆς ἐμπορίας προσχήματι τοῖς πένησι καὶ ἀγροίκοις τῶν ὑπηκόων στιβαρὸς χρημάτων ἐπεισάξαντας τόκους, καὶ τὰ πλεῖστα καὶ πολλαχόθι ἐπὶ πάντας ῥαδιουργήσαντας, καὶ τὸν ἑνόντα τρόπον ἀδικήμασι προς διαιτησαμένους, τῷ ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ ἄστεος ἐπιτάγματι, καὶ τῇ τοῦ προσδιορισθέντος ἀνδρὸς τὰς κακουργίας τῶν δυστροπούντων ἀνιχνευσομένου εἰς κομιδῇ, πανταχῇ μὲν τῆς νεμομένης γῆς τῷ ἐς τουτοὶ προαιρεθέντι ὁδηγῷ τῆς ἀκριβοῦς ἐπενεχθείσης ἐρεύνης, πάσης μὲν τῆς ἐπικρατείας ἅμα τῇ τῶν ἐμπορικῶν ἀγορῶν ἀναιρέσει καὶ πανηγύρεων ἀπεληλάσθαι, τὰ γε αὐτῶν κατηγόρια ὅλως ἀναιρεθῆναι ἐμφρόνως διαβεβούλευται· κἀνταῦθα οὖν πάλιν τῇ προτέρᾳ στάθμῃ τῆς φιλομούσου γνώμης τὴν τῆς νεολέας φιλόσοφον ἐκμετρούμενος παίδευσιν, σχολὰς μαθημάτων ἐπὶ τῆς ἀρχούσης καθέδρας, καὶ ἁπανταχῇ τοῦ χώρου διεκελεύσατο προσπαγῆναι μισθαποδοσίαν τοῖς τουτὶ ἐπιδεξαμένοις τὸ τῶν κοινῶν προσόδων ἐπὶ τούτοις ἀφορολόγητον ἀρθόνως προσδωρησάμενος.

Τὴν δὲ ἐν τῷ διαιτήματι τῆς πολιτικῆς ἔριδος (νεῖκος γὰρ ἦ ἐν τῇ φύσει, οὕτω καὶ ἐν τῷ βίῳ

www.dacoromanica.ro

κατὰ Ἐμπεδοκλῆ φάναι τὸ πᾶν συνίστησι καὶ φιλία) ἀκραιφνεστάτην δικαιοσύνην τὸν τελαυγέστατον δῆθεν τῆς ἐξουσίας ἄνθρακα καὶ ἑδραῖον θεμέλιον ἀντὶ πάντων προελόμενος, δίκῃ μὲν εὐπάρεδρον προὔθετο, καὶ ἀῤῥαγέστατον κανόνα, τὸ εὐθὲς καὶ ἀδέκαστον, τούτου ὃ ἐχομένως τοῖς ἅπαντ χῇ χώρας ἐξουσίας μετειληφόσι, καὶ ὅσημέραι δικάζουσι τοὺς ὅρους τῆς δικαστικῆς ἀκριβολογίας τῇ τῶν πραγμάτων παμποικιλίᾳ προσηρμοσμένους, καὶ τὸ τοῦ δικαίου ἐν πᾶσιν ὀρθὸν καὶ ἀπερίτρεπτον, ἐπὶ λεπτοῦ προανεκθεμένου ἀμφικτιωνικὸν ἤδη ἀπείργασται Θέμιδος καταγώγιον, τὸ τῇ δε κοινὸν δικαστήριον καὶ ἀῤῥαστείας, ἥ νεμέσεως ἐνδιαίτημα, ὡς τοῦ λοιποῦ ἡ μὲν δίκη μηδόλως καπηλεύηται, τοῖς δὲ δούλοις οὐ κατὰ Δημάδην ἡ ἀνάγκη νόμος, ἀλλὰ τούτοις γε ἴσα καὶ ἐλευθέροις ὁ νόμος ἀνάγκη γίγνοιτο· ἔνθεν τοι μὲν ἐν δικαστηρίῳ γενόμενος, πλείστων ἦν ὅτε τῶν ὑπευθύνων ἐλέους ἐνδεομένων, καὶ πρὸς αὐτοῦ τῆς σῆς ὁτιοῦν ἀπηρτήμεθα προσκελεύσεως ἀποφηναμένων, εἰς τὸ ἀυθέκαστον ἀφορῶν τῆς δικαιοσύνης, οὐ προσδεῖται ἔρη, ὦ ἄνδρες, ἐλέους ἡ Θέμις, οὔτε μὴν ἐγκελεύσεσι πεπεράτωται, καὶ γὰρ ἐχρῆν τὸ δίκαιον ἀειπερ καὶ ἑκ σταχῇ τετηρῆσθαι ἀμίαντον καὶ εἰδέποτε δέοι ἐπὶ τῇ ἀσθενούσῃ φύσει τῷ οἴκτῳ πρὸς τοὺς κάμνοντας ἐπανακραθῆναι, οὐμὴν οὐδὲν οἶμαι δεῖν τῆς καθεστηκυίας, ἧ προσανέσχετο τοῦ εὐθέος ἐκτραπέσθαι κρηπῖδος, ἀλλὰ στερεμνὸν ἐγκαρτερεῖν καὶ ἀκίβδηλον· ἐς τοῦτο μὲν γὰρ ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀθέσμως ἀλλήλοις καταψηφίζεσθαι, καὶ ἐρήμην ἁλῶναι ὑπὲρ γε τοῦ τὸ πρὸς ἑκάστου ἐπινέμεσθαι ἄνωθεν τὸ θεῖον ἐπ' ἀνθρώπους κυθεῖναι τὴν δίκην· καταλληλον μέντοι εἰρμὸν καθεστηκέναι τῶν ἀρετῶν, ἃς καὶ κοσμίως περιπλακείσας πρὸς ἐπεξεργασίαν νιὸς, ἀλλήλαις ἐγκαταμίγνυσθαι, ἀλλὰ τὴν δικαιοπραγίαν ἐπὶ τοῖς ἔργοις τοῦ δικάζοντος, ἀρμοστοῦ στάθμην μὲν εὐθεῖαν καθεστᾶσθαι ὅσαγε σπάρταν, τὸ δὴ λεγόμενον, ποτὶ τὰν λίθον, τὸν δὲ ἔλεον καλλίστην παραφυάδα, καὶ κράμα τι μειλίχιον πυραπεφυκέναι καὶ συγκεκρᾶσθαι· οὕτως ὄρειλε πολιτικὸς ἀνὴρ ἀποφαίνεσθαι πρὸς τὸ ἀρχόμενον τὸν κυβερνῶντα ἐν ἑαυτῷ νοῦν ἔχων, καὶ τὸν ἐγκελευόμενον λόγον. Περὶ μὲν οὖν τὴν ἀρχὴν ταύτην πλεῖσται ἐπικουρίαι ὑπό τῆς εἰς αἴτησιν ἐπισπερχούσης τῶν ὀφλημάτων βίας, καὶ ἐπὶ τοὺς πατριαρχικοὺς ὀεδαπάνηνται. αὖθις δὲ τῆς ἀναιδοῦς σκολιότητος τῶν τῷ οἰκτρῷ καὶ πενομένῳ τῶν πτωχῶν δήμῳ νεωστὶ ἐν πολιχνίῳ τινὶ ἐπιθεῖντο ἐμπόρων Ὀθωμανῶν ἀναδρομούσης, τῇ συνήθει δραστηριότητι τοῦ κρατοῦντος τὸ δεινὸν αὖ τῆς τρυχώσεως ἀπεσκοράκισθαι· τοιγάρ τοι γοῦν τὴν Μολδαβικὴν δυοῖν ἐτῶν τοιόν δε τρόπον διωκημένην ὑπὸ τοῦ

așa și în viață, cérta și amiciția constitue totul [45]), preferând mai mult de tóte dreptatea cea mai curată, ca una ce este cărbunele cel mai luminos și basa cea mai statornică a puterei, și-a propus de regulă neînfrântă și constantă în judecăți: dreptatea și împarțialitatea. In urmarea acesteea tribunalul comun de aicĭ și reședința Adrastiei orĭ Nemeseĭ (a justiției neevitabile și a sentimentului moral ce resbună nedreptatea), ca un locaș acum de apel al justiției, fu însărcinat de prelucră pentru dregătoriĭ autorității din tótă țara și judecătoriĭ, de tótă ḑiua, definițiunile casurilor speciale judecătorești aplicate la tot felĭul de afaceri, și dreptatea și nestrimbarea justiției în tóte deslușită până în fir*; că de aicĭ înainte dreptatea la judecată să nu se mai vîndă, ĭar servilor nu sila să le fie lege, dupre ḑisa luĭ Demade, ci aseminea celor liberĭ și lor legea să le fie silă [46]). In urmare, fiind odată în tribunal și mulțĭ dintre ceĭ acusațĭ, avênd nevoe de milă, se adresară către dênsul ḑicênd: „Atârnăm de la porunca ta, orĭcare a fi ea; Vodă privind la indepedența dreptățeĭ ḑisă: „O bărbațĭ, justiția n'are ne„voe de milă, nicĭ se sevêrșește prin po„runcĭ; căcĭ se cade ca dreptatea pururea „și pretutindenea să se păzască neatinsă, și „dacă ar trebui vre-o-dată pentru slăbicĭu„nea fireĭ a fi amestecată cu îndurarea către „ceĭ pătimașĭ, totuși socot că nicĭ cum nu „se cuvine a fi resturnată de pe temelia cea „stabilă a dreptuluĭ, pe care stă, ci a stărui „într'ênsa tare și fără prefacere. Căcĭ în a„cest scop pentru ca ómeniĭ să nu se con„demne între sine fără lege și să fie pedep„siți ca în pustie, și pentru ca să se împar„tă, ce se cuvine fie-cuĭ, divinitatea trimise „de sus dreptatea către ómenĭ. Prin acésta însă „se institui un șir convenabil de virtuțĭ, care „armonic împletite spre perfecționarea min„teĭ se amestecă între dênsele, dar dreptatea se

*) Daca în loc de προανεκθεμένου se va ceti προανεκθέμενος, sensul acestuĭ period ar fi așa: — Iar urmator acesteea, facênd public cunoscut în amĕrunțime dregatorilor din tótă țara, și judecetorilor în permanență, definițiunele casurilor speciale judecătorești acomodate la marea variațiune a afacerilor, și dreptatea și nepervertirea justiției în tóte, constitui în fine localu apelativ al justiției, tribunalul comun de aicĭ ca locuință a Adrastieĭ orĭ Nemeseĭ (a justiției prevĕḑetóre și resbunatóre).

www.dacoromanica.ro

ὁμοίμονος Ἰωάννου, ἀπονοσφιζόμενος τελευτῶν παρελλάξατο, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπειπὼν τῷ ἀνακτορειῳ προσεχώρησεν ἄστει, κ ὶ γε μετ' οὐ πολὺ ἐπὶ τὴν τῆ τῶν Βλάχων προσδιοίτησιν τέταρτον ἀνακεκήρυκται.

αψμδ. Αὐτὶκα μὲν οὖν τῷ κατὰ τὴν δε τὴν ἀρχὴν Θώκῳ ἐφιζά οντος ἐπὶ τῷ μὴ οὐδενὶ ὡς δικεῖσθαι τὸν πάλαι τετριμμένον λεὼν ἐς δικαιοσύνης ὡς ὁλητῶς συνοικείωσιν, κατεσφραγισμένη δέλτος τὴν τῆς ἀδικι ς λώβην ἀπείργουσα διὰ ῥαστώνην τοῦ ἀρχομένου πρὸς ἅπαντας διακεχάρακται· καὶ χαλεπὴν μέντοι γε ἐπὶ τούτοις δουλείαν δεδουλωμένων πλ ε στων τῶν ἐπιχωρίων καὶ τὴν ἀνέκ θεν τῆς φυσεως ἐλευθερίαν ἀφῃρημένων, κἀν τούτῳ τῆς Θεμιδ ς ἀντιποιουμένου, καὶ λύτρα προθέντος ἡ πολυδάπανος γέγονε τῆς τοῦ γένους ἀυθαιρέτου αἰχμαλωσί ς ἀνάῤῥυσις· Τηνικαῦτα δὲ πάλιν τοὺς ἀφηνιάζοντας τῶν Ὀθωμανῶν τὸ πεπυκασμένον καὶ δυσπόρθητον πάντως κακὸν, καὶ ἐπὶ τῆς οὐτῷ πρυτανευομένης γῆς καταλύματα ἐπιπτξαντας, πῇ μὲν βασιλείοις ἐντάλμασιν, πῇ δὲ ἐξουσιαζόντων σθένει, καὶ συνεκδρομῇ, καὶ Θεραπόντων ἀγῶσι. καὶ μὴν δαπάναις ἀδιαλείπτοις ἐν τουτωὶ ἀτεράμνον τὸ ἦθος ἐπὶ δικαίῳ εἰσικισμῷ διάμπ ξ ἀπεώσατο, τὸν σκαιὸν ὅμιλον πανοικὶ ἀνάστατον ποιησάμενος.

αψμη. Ἐκ τούτου μὲν ἄρα ἐς τὴν Μολδαβικὴν μετενεγκάμενος τὴν σατραπείαν, Γρηγορίου Γκίκα τέως ἐπὶ τὸν τῆς Βλαχίας δίφρον εἰσφοιτῶντος, παραχρῆμα τοῖς περὶ τὴν διοίκησιν εὐσθενῶς ἐπεχείρησε, καὶ δὴ τῇ ἐμβριθείᾳ τοῦ διοικήματος, ᾗ ἤδη ἐπὶ δεινοῖς νοσηλευομένη, καὶ ὑπερορᾶσει ἐν τῷ πρό τοῦ χρόνῳ χερσεύουσα ἐπιῤῥάτειᾳ, ἀτρέμα

„stabilește în lucrările judecătoruluí, ca o „cumpănă dréptă de arbitru și cum se dice „ca o sfóră la zidire, ĭar mila rĕsare alătu„rea ca o lăstare prea frumósă, și se con„amestecă ca o mixtură dulcie.“ Așa se cădea a se esprima către supușĭ un bărbat politic ce are în sine minte guvernătóre și rațiune ordonătóre. În acésta domnie prea multe ajutoruri s'aŭ cheltuit din causa asupririeĭ creditorilor grabnicĭ la cereri, și către Patriarhĭ [47]). Apoĭ ĭarăși ivindu-se nerușinata strîmbătate a unor neguțitorĭ Turcĭ, carĭi într'un orășel din noŭ asupria populația cea miseră și lipsită a sĕracilor, prin naturala energie a Domnitoruluĭ asprimea strivireĭ fu ĭarăși înlăturată. Decĭ, pe când Moldova era în acest chip administrată acum de doĭ anĭ, îndepărtat de frate-sĕŭ, Ioan. în fine fu schimbat, și lăsându-se de domnie plecă la cetatea împĕrătésca, dar nu după mult timp fu denumit a patra óră la administrarea țăreĭ Valahilor.

(1744). Decĭ, îndată ce se așeḍă pe tron în acéstă domnie, pentru ca să nu se nedreptățéscă nicĭ cum poporul, ce se deprinsese de mult a fi familiar într'adevĕr cu dreptatea, a scris către toți carte cu sigiliu domnesc, prin care pentru resuflul supușilor se opria orĭ-ce vătămare nedréptă. Apoĭ fiind-că cea mai mare parte din țăranĭ robĭau în grea robie și eraŭ lipsiți de libertatea naturală de la început, Vodă și în acéstă privire reclamând dreptatea, pusă prețurĭ de rescumpĕrare, și se făcu mult costisitórea eliberare a némuluĭ din robia cea arbitrară. Atuncĭ, niște Turcĭ nesubordinați legilor,—care este reul cel cumplit și în adevĕr greŭ de stîrpit,—în țara cărmuită de el fundându-și locuințĭ, une orĭ cu poruncĭ împĕrătești, alte-dăți cu învoirea și concursul celor de la putere și cu silințele servitorilor și încă cu multe cheltuelĭ stătéŭ neclintiți în acésta, sub pretext de dréptă stabilire în țară, deodată Vodă îĭ respinse, silind mulțimea cea îndărătnică a se strămuta cu totul.

(1748 an.). Dar de aicĭ transferat în satrapia (domnia) Moldoveĭ, de óre-ce acum Grigorie Ghica întrase în scaunul Valahieĭ, de îndată vêrtos se apucă de ale administrațieĭ, și decĭ, prin o seriósă guvernare, domnia ce acum era infirmă de rele și se pustiise de negligența de mai 'nainte, sub

www.dacoromanica.ro

καθ' αὑτὸν ὑπολωφήσαντος τοῦ κακοῦ, αὖθις ἐς εὐεξίαν ἀνέσφηλεν· ἐμπόριας μὲν γὰρ Ἀγαρηνῶν (Λαζοὺς κατὰ γλῶσσαν εἴποιτις ἄν) ἐν πολυχνίοις καὶ κώμαις τῆς τῶν Μολδάβων πάλαιπως ἱδρυσαμένων τὰ κατοικήματα, καὶ παρ' ὅλον τὸν ῥοῦν τοῦ ἐπιτρέχοντος χρόνου τὰ ἑαυτῶν κτήματα τῷ κατὰ τὴν ἐμπορίαν κερδαλέῳ λιπαρῶς ἐπαυξησάντων πλεονεξίᾳ τε ἅμα καὶ ἁρπαγῇ (δυσκόρεστον γὰρ πάθος ὁ γλίσχρος καὶ δυτέκλυπτος τῆς χρυσομανίας ἔρως) ἐπὶ τόκοις χρημάτων, καὶ ἀγορᾶς διαθέσει συνεπετίθεντο τοῖς τετυχωμένοις τῶν ὑπηκόων, καὶ ἡ ὀρθησίς τις ἀσίδηρος ἀνὰ τὴν Μολδαβικὴν προσεχώρει συλαγωγοῦσα τοὺς πένητας, καὶ δὴ φιλοπλουτίαν ἐμπορικὴν κορεννῦσα, καὶ τὸ ἐπίπαν εἰς ἕδειαν τελευτῶσα καὶ ἀπορίαν. Κῆρα γοῦν τηλικαύτην καὶ ῥυθμὸν ἐμπεδόφρονος βουλῆς συγχέαντα πόρον παντὶ σθένει ἀποσκεδᾶσαι οἱ περὶ τὸν ἡγεμόνα προελόμενοι τοῦ πρόσθεν κλεινοῦ ὑπάτου τῆς βασιλείας καὶ περὶ τὸν Ἴστρον τηνικαῦτα ἐνδιατρίβοντος ἀρωγῇτε ἐχρήσαντο καὶ συνδιαπράξει, καὶ δέλτους ἐπὶ τῇ χρείᾳ ἀπὸ τῆς βασιλίδος πόλεως ἐνταλτικὰς παρακομισάμενοι, χιλιάρχου τε πρὸς γε μετὰ στρατοῦ πρὸς τοῦ συνηγορεύοντος ὑπάτου ἐπιπευφθέντος τῷ ἔργῳ, καὶ δίκας ἐν τοσῷδε ἠδικηκόσιν ἐπὶ τοῖς παρωχημένοις ἀδικήμασι λαγόντων τῶν ἐνοίκων τῆς χώρας, οὕτω μὲν τοὺς τῇ ἐμπορικῇ πολυμηχανίᾳ καὶ ὕβρει ἐγγενομένους, καὶ πλειστου χρόνου τρυχώσαντας τὸ ὑπήκοον μετ' εὐ[illegible]είας καταστειλάμενοι ἀνεχαίτιζον· ὧδε τοίνυν ἐξεληλαμένων τῶν ἐπὶ προσχήματι συνεμπορίας οὐτόθι ἐνδιαιτωμένων βιομηχάνων δυσμενῶν ἀπηλλάγη τὸ ἐνταῦθα ὑπήκοον τῆς πρὸ πολλοῦ ὑπερπούσης, καὶ ἤδη ὡς οἷον τε προσχωρησάσης ληστείας, καὶ δὴ ἐπ' ἀμεινόνων οἰωνῶν τῇ τοῦ διέποντος συνέσει τὸ διεπόμενον ἐπάυσατο τῆς ἀδικίας οἰκτρὸν γενόμενον παρανάλωμα.

Οὐμὴν, ἀλλὰ καὶ παρὰ ταῦτα τῶν μουσῶν κηδομένου τοῦ ἀριστεῦ κάλλος τῇ τῆς ἐγκυκλίου παιδείας ἀσκήσει παρεμβέβληται, καὶ γὰρ ἐγγυμνάσμασι καὶ μελέταις ὁ τῆς φιλομαθείας διεκοσμεῖτο ἀγών, τὰ μὲν δαψιλαῖς ἐπικουρίαις, καὶ καθελκούσαις εἰς διδασκάλων τιμαῖς προκαλουμένων καθηγητῶν, τὰ δὲ ἐρήδων καὶ ὁμιλητῶν δωρεαῖς καὶ παραινέσεσι πρὸς λυσιτελῆ καταθηγομένων ἐπίδοσιν, ὥστε τῶν ἐκεῖσε τρίποδι μουσῶν ἐγκαθεζομένων, Ἑλλάδος ἐν Γετικῇ εἰκόνα τινα παρεμφαίνεσθαι, καὶ ἀττικῆς δεινότητος ἀνυδρόντι ἐκτύπωμα καὶ αὐτοσχέδιον. Οὐκ ἔλαττον μέντοι τῆς πολιτικῆς σεμνότητος, ἐπιπολαζούσης τῆς περὶ τὸ θεῖον σπουδῆς ὀκλάζουσαν τηνικαῦτα ἔντισι

dênsul încet scăpând rĕul, ĭarăşĭ reveni în vigóre. In adevĕr, niște neguțitorĭ Agarinenĭ (carĭĭ s'ar putea numi pe limba lor Lazĭ), de mult acum așezându-și locuințele în orașele și satele Moldovenilor, și în tot cursul timpuluĭ trecut mult crescêndu-și averele lor cu câștigul din negoț, ba încă cu lăcomia și răpirea (căcĭ dragostea aurului cea lipicióșă și grea de respins este o patimă grea de săturat), asupriaŭ pre locuitorĭĭ scăpătațĭ cu procente de banĭ și cu instalărĭ de tîrgurĭ; așa că prin țara Moldoveĭ se respândisă o prădăcĭune neînarmată ce jăfuĭa pre ceĭ sĕracĭ, ĭar acésta spre a sătura ĭubirea de avuție negustoréscă, care la urma urmeĭ se sfârșĭa prin lipsă și sĕrăcie [48]). De ĭ Domnitorul cu aĭ sĕĭ propunêndu-și a stêrpi cu orĭ-ce preț o ast-fel de rană și obiceĭŭ, ce rĕpunea orĭ-ce plan de sfat cu minte, aŭ recurs la ajutorul și confăptuirea vestituluĭ Vizir de maĭ 'nainte al Impĕrăției, carele atuncĭ petrecea la Dunărea, și și-aŭ adus din capitală cărțĭ poruncitóre în acéstă afacere; pe lângă acésta fu trimis de Vizirul ce-'l conajuta și un Pașă cu armata spre acest lucru, ĭar locuitorilor țăreĭ atunci li se permise a trage în judecățĭ, pentru nedreptățile trecute, pre ceĭ ce atâta îĭ nedreptățise. Și așa cu fală înfrânându-ĭ opriră în loc pre ceĭ dedațĭ la viclenie și obrăsnicie neguțitoréscă și carĭĭ de fórte mult timp strivĭaŭ pre locuitorĭ. Decĭ așa fiind alungațĭ industriașĭĭ inimicĭ ce trăĭaŭ aicĭ sub pretext de împreună neguțitorie, scăpară supușĭĭ țăreĭ de tîlhăria de mult furișată și acum respândită cât se putu maĭ mult; în urmare prin prudența Guvernatoruluĭ, sub auguriĭ maĭ bunĭ, țara încetă de a fi vectimă miserabilă acesteĭ nedreptățĭ.

Dar cu tóte acestea, guvernatorul îngrijindu-se de ale învĕțătureĭ, făcu a se întroduce o ordine frumósă în cultivarea învĕțătureĭ umanióre, căcĭ stadiul instrucțiuneĭ se ornă cu exercițiĭ și studiĭ. Pe deoparte profesorĭĭ fură provocațĭ prin ajutoruri abondente și onoruri ce-ĭ atrăgeaŭ la scóle, ĭar pe de altă tinerĭĭ și discipulĭĭ cu daruri și sfătuirĭ ce-ĭ întețiaŭ la un progres util, în cât musele instalându-se pe altarul de acolo făcĕŭ să apără în Geția imagina Greciеĭ și o mică asemănare și improvisare a iscusinței atice. Nu maĭ puțin de cât buna ordine politică, fiind negligeat și studiul despre

www.dacoromanica.ro

τῶν ἱερῶν δμηγύρεων καθορῶν τὴν ἄλ)ως καθεστῶσαν καὶ ἀμόλυντον τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας ἀγραίφνειάν τε καὶ στερρότητα θείου ζήλου πυρσῷ καταπίμπραται, καὶ πρὸς τῆς νοσηρᾶς ταύτης κηλῖδος αὐτίκα τῇ ἀποσμήξει γενόμενος, τὰ θεῖα τοῖς θείοις πατράσι παρακατέθετο, ἱερὸν συγκροτησόμενος ἄθροισμα, καὶ αὐθεκάστως ἅπαντα κατὰ τοὺς πάλαι κανόνας ἀνακριθῆναι ἐγκελευσάμενος· συρρέοντος τοίνυν πανταχόθεν τοῦ θεοφόρου τῶν μυσταγωγῶν καταλόγου, καὶ ἡγεμονικῷ κελεύσματι ἐν τῷ νεῷ ὡς εἰκὸς ἐπὶ προϊσταμένων ἱεραρχῶν γενομένης τῆς συνελεύσεως, τημελῶς καὶ ὡς οἷόν τέ ἄριστα ἐξηκρίβωται τὰ ἀμφισβητούμενα καὶ ὁμόφωνα τοῖς τῶν παρελθόντων οἰκουμενικῶν συγκροτημάτων χρησμωδήμασι, θεσπίσματα γέγονε, τοῖς θεοπνεύστοις πυξίοις συνάδοντα τῶν γραφῶν, καὶ λιγυφθόγγοις συνηχοῦντα δόγμασι τῶν συνόδων, ὥστε τὰς τοῦ τρόπου ἐπ' ἠθῶν καταχρήσει ἀναφανδὸν σφριγώσας διαφθορὰς ἀνασταλῆναι τῶν πλημμελούντων, καὶ μὴν πρὸς τὸ τοῦ βίου ἀσόλοικον μετατυπούμενον τὸν πάλαι διακαῆ καὶ οὐρανοῦ ἐφάμιλλον ζῆλον, οὗθις ἀναφανῆναι καὶ περικλεῶς ἀποστράψαι. Οὕτως οὖν θειός τις ἀεὶ ἐπὶ τῶν κρατούντων χαρακτὴρ καὶ ἀσύλητος, πρός γε πολεμίοις ἀπόρθητον ἔρυμα, καὶ δυσπρόσοδον ἡ περὶ τὸ θεῖον εὐλάβεια, καὶ τὴν τῆς εὐσεβείας περιπόρφυρον τήβεννον περικείμενον κράτος τῆς σκολιᾶς ἀντιδιέσταλται τυραννίδος, καὶ ὥς πεο ἀπομαχθεῖσα εἰκὼν τῷ ἀρχετύπῳ παρείκασται τῆς θεί ς ἀρχῆς.

Τοιῷ δε γοῦν μέχρι δεῦρο περιπετειῶν ὡς εἴωθε τὰ ἀνθρώπινα ἀλλήλαις συμπαρυφαινομένων δεσμῷ, καὶ ποικίλη τῆς ἐξουσίας μεταῤῥυθμίσει τε καὶ διαπερτιώσει τῇ δε κἀκεῖσε διαφερομένου τοῦ ἡγεμόνος τὸ δεινὸν ἐξαπίνης παρεισελήλυθε τῆς δυσπραγίας, καὶ λυγροτέρα πτῶσις αὐτῷ περιέστηκε τῶν παρελθουσῶν, καὶ γὰρ τῆς μέχρι νῦν διακοσμηθείσης ἡγεμονίας, ἀθρόον μὲν δόλῳ τῶν ἀντιπαραταξαμένων ἀποσπώμενος δι' ὀλίγων ἡμερῶν ἔφθη ἑαυτὸν συσκευάσας, καὶ τὰ ἐφόδια ἀρτυσάμενος· καὶ ἤδη ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν πρόσεισι τῷ βασιλείῳ καθυπείκων προστάγματι.

αψμθ. Ὀπηνίκα δ' οὖν τῷ τῶν ἁμπλακημάτων πλήθει τῶν ἡμετέρων ἐκνεμεσῶντος τοῦ θείου τῆς δακικῆς ταύτης ἐκπεπτωκότες ἀρχῆς ἐς Βύζαντος κατενηνέγμεθα, πολλοῖς δὲ τηνικαῦτα δεινοῖς καὶ κακῶν ἰλιάδι περιπεσόντες, ναὶ μὴν τὸν ἀβίωτον καὶ περ ἄκοντες προελόμενοι βίον, ὀλοφυρμοῖς γε ἀδιαλείπτοις συνεσχέθημεν καὶ ἀνίαις,

cele divine, Domnul observând că atunci la órecare solemnităţi sacre schiopăta puritatea şi firmitatea culturei bisericeşti, de alt-feliŭ constantă şi nepângărită, se aprinse de focul zeluluĭ divin şi îndată venind cu buretele preste acéstă pată bolnăvicĭósă, espuse în faţa părinţilor divinĭ cele divine, poruncind să se întruniască în adunare sânţită şi tóte pe rând să le cerceteze dupre vechele canóne [49]). Deci întrunindu-se de pr-tutindenea colegiul sacru al preoţilor şi dupre porunca domnésca adunarea făcêndu-se cum se cuvenea în templul sĕŭ sub preşedinţa Ierarhilor, cu amăruntul şi cât se putu maĭ bine s'aŭ deslușit punctele discutabile şi conform inspiratelor decisiunĭ ale anteriórelor Sinóde Ecumenice, se făcură poruncĭ consunătóre cu cărţile de D-ḑeŭ inspirate ale Scripturelor şi coglăsuitóre cu dogmele cele armonióse ale Sinódelor, în cât se înfrânară corupţiele purtăreĭ celor greşitorĭ, carii făţiş tindeaŭ la stricarea moravurilor, şi zelul cel maĭ 'nainte ferbinte şi rêvnitor la ceriŭ, fiind prefăcut dupre desordinea vieţeĭ, acum ĭarăşĭ s'a aretat şi glorios a strălucit. Aşa deci, un caracter pururea divin şi nepângărit al celor ce domnesc, maĭ mult încă, pietatea către D-ḑeŭ este o întăritură nedistrusă şi greŭ de apropiat inimicilor; ĭar Statul ce se învesteşte cu toga cea porfirică a euseviĕĭ (cucerniceĭ) se distinge de tirania cea strîmbă şi se asémăna uneĭ imagine decopiate de pe originalul împărăţieĭ divine. Deci până aicĭ principele Constantin păşind în viaţă prin o aşa înodare de peripeţiĭ ce se ţeséŭ între dênsele, cum se obicĭnueşte în lucrurile omeneştĭ, şi prin o variată reformare a putereĭ şi scótere la capĕt a domnieĭ pe icĭ pe colo, deodată sosi greul nenorocireĭ şĭ-'l cuprinse o cădere maĭ tristă de cât cele trecute; căcĭ prin viclenia adversarilor, smuls cu totul din domnia ce guvernase până acum abia apucă în puţine ḑile a se strînge şi a-şĭ pregăti cele de drum, şi îndată şi plecă spre capitală cu ceĭ de pe lângă dênsul supunêndu-se ordinuluĭ împĕrătesc.

(1749). Când după mânia luĭ D-ḑeŭ pentru mulţimea pĕcatelor nóstre. căḑênd din acésta domnie a Dacieĭ, am ajuns în Bizant, atunci dar periclitându-ne în multe restriște şi în o iliadă (infinitate) de rele am întrat în adevĕr. de şi fără voie, în o viaţă de nevĭeţuit, şi furăm cuprinşĭ de înfristărĭ ne-

www.dacoromanica.ro

ἀεὶ ἐπὶ τὸ τῆς ἀμηχανίας ἄπορον ἐπισπερχούσας. Καὶ γὰρ τῆς ἀποβαλλομένης ἀρχῆς ὁ πηδαλιοῦχος, ᾧ καὶ τὸ ἐπ' εὐπραγίᾳ τῆς ἡμετέρας ζωῆς ἐπερήρειστο Θάρσος, ὀστράκου, ἦ Πλάτων ἔφη (Πλάτ: ἐν Φαίδρῳ:), μεταπεσόντος οἴεται φυγῇ μεταβαλών, καὶ ἄφνω πάντων ἡμῶν ἀποσχοινιζόμενος εἰς τὴν ἡφαιστίαν νῆσον ὑπερόριος ᾤχετο, πάντας τοὺς ὑπ' αὐτὸν σχετλίως καταλιπών, τῷ κλύδωνι τῆς ἀτυχίας ἑαλωκότας, καὶ τῶ χειμῶνι τῆς συμφορᾶς παραθέμενος· τοι γὰρ τοι τοῦ πρυμνήτου τῶν πηδαλίων ἀποκρουσθέντος κατερράγη ἂν δήπου τὸ χειμαζόμενον σκάφος ταῖς ὑφάλοις προσαρρασσόμενον, εἰμὴ τοῦτο Θείας τινὸς ἐπιπνοίας ζέφυρος τὸ τῆς ζάλης ῥόθιον κατευνάσας ἀμως γέπως ἂν τῷ τῆς νηνεμίας λιμένι προσώρμισε· τοι γαροῦν τοῦ μὲν πρώτου λαίλαπος καὶ τῆς ἐξαπιναίως ἐπιδραμούσης Θυέλης τοῦ δυστυχήματος ἀπηλλάγη ὁπωσοῦν τὸ κυμαινόμενον πλοῖον ἐκτός που τοῦ ναυαγιου γενόμενον, ἀλλ' οὐκ εἰς μακρὰν τῇ τῶν λυπηρῶν ἐπαλληλίᾳτε καὶ ἐφόδῳ οἰκτρῶς πιεζούμενον τῶν ὑπεναντίων δήπουθεν πνευμάτων, ροιζηδὸν ἐπισκηπτόντων, κἂν τῷ εὐόρμῳ δοκοίη ἐπινήῳ ἐλλιμενίζεσθαι, δεινῶς πως ἐκλυδωνίζετο ὅσον οὔπω περιτρεπόμενον· κἀνταῦθα δὲ τό τε ἦν γνόφον συνορᾶν ἐφ' ἡμῶν συναλιζόμενον τῆς ἀπορίας, καὶ ἐπιλυγάζοντα τῆς διανοίας τὸ διαυγές, κατήγοροι γὰρ καὶ σκῶπται σωρηδὸν ἐξορμῶντες ἡμᾶς οἷα τοῦ ἡγεμονικοῦ Θώκου παρ' ἀξίαν κεκρατηκότες, οὐκ ἔπαυον αἰτιώμενοι καὶ μυκτηρίζοντες· ταύτῃ γοῦν τῷ γε ὁ στρακισθέντι καθηγεμόνι, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τοῖς ἐν μόχθῳ παραλειφθεῖσι μῶμον οὐ τὸν τυχόντα προστρίβοντες· τοὐντεῦθεν ἄρα τοῦ κακοῦ προϊόντος, ἐπιχλευασμοὶ ἀνὰ πόλιν ἐν οἴκοις, καὶ καταλύμασιν ἀγοραῖοι ψηθυρισμοὶ ἐν λαύραις καὶ λεωφόροις, μυρίων τε ψόγων βέλη παντοδαπὰ καθ' ἡμῶν ἐκσυριττομένων τε καὶ δυσπραγούντων· Οὕτως οὖν στηλιτευτικῷ δήγματι ἐρεσχελίζοντες οἱ πολέμιοι καὶ ὑπερφρονοῦντες, παντα χῇ τῆς σκολίοτητος ἐκτραχηλιζομένης ἐπὶ τὰ χείρω, σκαιὰν ἅμα καὶ ἀδολεσχοῦσαν τὴν μισοκαλίαν αὐτῶν προὐτίθεντο· τίς δ' ἂν εἴποι τοὺς λόγους καὶ τὰς ἐνέδρας τῶν δυσμενῶν, οἳ τῷ περὶ τοὺς ἀτυχοῦντας μώκῳ καὶ καγχασμῷ τὴν μοχθηρὰν καὶ πικρίας γέμουσαν σκευωρίαν παραμίξαντες, τῆς ἐπιβουλῆς ἀναμιξ καὶ χλευασίας τὸ στυφελὸν καὶ ἐτώδυνον κράμα τοῖς ἤδη ἐν ὠδίναις κατεσκληκόσι προσηνέγκαντο· πλαζομένους μέντοι, καὶ τῇ δὲ περὶ τὸ ἄστυ ἀβουλίας περιουσίᾳ ἀλύοντας τοὺς τοῦ εἰς τὴν ἀλλόδαπῆ μετενεχθέντος οἰκέτας, τέως εἰρκταῖς καθυπέβαλον. δανειστῶν αἰκίαις παρέδωκαν, καὶ ἄρτι τῷ τῆς τύχης βλοσυρῷ ἐκδειματοῦσθαι εἰωθότας, κινδύ-

întrerupte și de supărări, ce pururea ne espunéŭ la nedomirirea de a eși la vre-un capăt. Căcĭ cărmaciul domnieĭ perdute, în carele rezema și bizuirea pentru fericirea vieței nóstre, resturnându-se bila, cum ḍice Platon [50]), cugetă a se depărta prin fugă, și de-o-dată despărțindu-se de noĭ toți se duse desțărat în insula Lemnos [51]), lăsând desolați pre toți ceĭ de sub dênsul, cuprinși de furtuna nenorocireĭ, și espunêndu-ĭ la vijelia restriștеĭ. In adevĕr pilotul înlăturat de la cârme, vasul cel cuprins de furtună, de sigur s'ar fi spart lovindu-se de stâncĭ, dacă vêntul (zefirul) suflăreĭ divine liniștind întru cât-va rĕpegĭunea furtuneĭ, n'ar fi înlesnit întrarea vasuluĭ în portul de liniște. Decĭ, nava cea învăluită scapâ întru cât-va de întâĭa grindină și de furtuna, ce fără veste amenința cu nenorocire, și evitâ naufragiul; dar nu după mult timp, din causa neîntreruptuluĭ atac al întristărilor jalnic fiind apăsată (căcĭ vênturile contrare o lovĭaŭ cu furie), de și părea a se adăposti în portul de alinare, cumplit se învăluia și puțin lipsi a nu se resturna. Chĭar și aicĭ putea a se vedea o negură de nedomerire adunându-se preste noĭ și întunecându-ne agerimea minței; căcĭ acusatoriĭ și batjocoritoriĭ noștri, ca uniĭ ce fără demnitate apucase tronul domnesc, cu grămada aruncându-se asupra nóstră, nu încetaŭ a ne acusa și batjocori; și în așa chip căusaŭ nu mică insultă atât principeluĭ exilat, cât și celor remași în suferință. De aci rĕul progresând, se aruncară asupra nóstră celor persiflați și nenorociți defăimărĭ prin oraș, în case și ospătătoriĭ vorbe próste în strade și drumurĭ, și tot felĭul de săgetaturĭ de nenumĕrate bănuelĭ. Așa dușmaniĭ și desprețuitoriĭ noștrĭ bărfind vorbe desonorătóre, și preste tot locul strîmbătatea lor sumețindu-se tot maĭ rĕŭ, pe față îșĭ arătaŭ ura lor cea négră și vicléně. Cine ar putea spune cursele și mréjele inimicilor, cariĭ amestecând întriga cea rĕutăcĭósă și plină de amărăcĭune cu defăimarea și derîderea celor nenorociți, adăpaŭ pre ceĭ acum svêntați de durerĭ cu o mixtură vĕtămătóre și oțețită de viclenie tot-o-dată și defăimare. Iar pre serviĭ celuĭ deportat aĭurea, cariĭ rătăcĭaŭ și de multă nepricepere pribegĭaŭ pre aicĭ prin oraș, în fine îĭ aruncară în închisorĭ, îĭ trădară maltrătărilor creditorilor, și pre ceĭ abĭa deprinși

www.dacoromanica.ro

νοις ὧδε ἐπτοημένους παρέθεντο λαθραίοις τε καὶ ἐναργέσι.

Τηνικαῦτα μὲν ἐπὶ τοὺς δειλαίους καὶ δυσφοροῦντας ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων παροιστρῶν ὁ φθόνος ἐξήμεσεν, οὐκ ἔλαττον ἐν τῷ τῆς ὑπερορίας δυστήνῳ χώρῳ βληθέντα τὸν ἀρχηγὸν καταβαλλούσης τῆς βασκανίας· Λῆμνος ἦν τότε τῆς λυγρᾶς ἐξορίας τὸ πολυτελέστατον μέγαρον, ἐπὶ ψόγῳ τεθρυλλημένη, ἀνιαρὰ καὶ κατάξηρος νῆσος, πάλαι που τῶν ἐξωσθέντων τὸ δεσμωτήριον, ἢ τὸν σκάζοντα καὶ μεμυθευμένον Ἥφαιστον τοῦ τῶν ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων ὁμίλου, ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπω, παρωθούμενον καὶ ἀποσοβησθέντα ἀνοδεξαμένη ἄορτα τὸ τῶν πειρατῶν ὁρμητήριον, τῶν λημναίων κακῶν ἡ παρεγκύκλιος σκηνή, τῶν ὄφεων καὶ ἐχιέων ἡ καλιά, καὶ τοῦ ὑπ' ἐχίδνης δακέντος Φιλοκτήτου τὸ πολυστένακτον ἐνδιαίτημα· ὁ ἐπάρατος οὖν οὗτος καὶ ἀριδάκρυτος χῶρος, ὡς ποτε σὺν Ὀδυσσεῖ Νεοπτόλεμον τουτονὶ κατέσχεν ἄρτι ἐφέστιον τὸν ἐνθάδε πάροικον καὶ παρεπίδημον ἄνδρα, κἀκεῖσε γὰρ αὐτὸν οἶμαι ἐπ' ὠνήσει κατάραι, ἵνα τοῦ κατὰ τὴν συμφορὰν ἀκμαίου πεπειραμένος ἔχοι τὸ τοῦ βίου ἐν περιπετείαις ἀκάθεκτον καὶ ἀκατάσχετον γνῶναι, καὶ τοῦτον πάνυ ἀριδήλως ἐπόψηται μάλα εὐπερίτρεπτόν τε καὶ εὐμετάβολον ὄντα· ἔνθα γοῦν ἐξῆν καὶ παρατετηρημένως θεάσασθαι ὄγκον περιθεώντων κακῶν, ἅτε τὸ γαληνὸν καὶ εὔδιον, ζόφῳ συσκιαζόμενον τὸ κῦδος εἰς ἀτιμίαν, εἰς αἶσχος τὸ κλέος, τὴν τῶν ἁπάντων εὐπορίαν εἰς πενίαν καὶ στέρησιν, εἰς ἐρημίαν καὶ μόνωσιν τὴν πρόπομπὴν ἀμοιβαδὸν ἀντικαταλλασσόμενα· ἀλλὰ μὴν ἐν ἅπασι στερρὸν τοῦ γεννάδος, τὸ ἀνένδοτον φρόνημα, ἀκλινῶς τε καὶ ἀστεμφῶς διακείμενον, ἠρέμα τῶν ἐμπιπτόντων ἠνέσχετο, οὐ μὴ δυσανασχετούσης τῆς ἀρετῆς τῇ τῶν δεινῶν ἐπισκήψει· πέτρας γὰρ δίκην ἐν μέσῳ πελάγει προσβλιβομένης τῷ ῥεύματι, καὶ κύμασιν ἀῤῥαγοῦς ἀεὶ ταῖς ἀπὸ φιλοσόφου γνώμης παρακλήσεσι προσομιλῶν, ἀκράδαντον τὴν ἀριστείαν ἀντεπεδείκνυτο παλαίουσα δῆθεν ταῖς ἐπηρείαις ἡ καρτερία, καὶ οἱονεὶ ἐπὶ πένταθλον συμπαριστῶσα τὸ λῆμα τοῦ ἥρωος οὐκ εἴα διακλασθῆναι ταῖς συμφοραῖς, ὥστε δυοῖν θάτερον μηδαμῇ τὸν νουνεχῶς περιεσκεμμένον, ῥᾳδίως ἄν ἐπιλέγεσθαι ἢ τοὺς ἐπιγιγνομένους αὐτῷ πόνους ἐκτραγωδῆσαι, ἢ τὴν ἀνταθλοῦσαν στερρότητα, ἐπαίνων στέμμασιν ἀναδήσασθαι· τῆς σκηνῆς τοίνυν τῶν καθ' ἡμᾶς οὕτω πως πανδημεὶ θεατριζομένης, θιασώτης κἀγὼ τυγχάνων τῶν ἀναβλαστησάντων δυσχερῶν, καὶ συγκοινωνὸς φορτηγοῦ ἐνθένδε πλοίου ἐπιβὰς, καὶ ἀπάρας τῆς πόλεως περὶ δείλην ἑῴαν τὴν γε εἰς Λῆμνον κατιθύνας πορείαν, ὅτι τάχιστα τῷ τοῦ Ἑλλησπόντου προσεγενόμην

cu spaima sórteĭ ceĭ crude, așa speriațĭ îĭ espuseră la pericule ascunse și fățișe.

Ast-feliŭ atuncĭ cu turbare se vărsă pisma asupra celor miserĭ și necăjițĭ din capitală, nu maĭ puțin de cum invidia apasâ pre principele aruncat în localul trist al exilăreĭ. Palatul cel prea luxos al tristuluĭ exiliŭ era atuncĭ Lemnos, insulă în defăĭmare vestită, uricĭósă și stérpă, de demult încă închisórea celor exilațĭ ; teren ce a primit pre schĭopul și fabulosul Vulcan, respins și alungat spre a mĕ esprima cu Omer [52]) din céta celor ce-'șĭ aŭ locuințele în Olimp ; locul de plecare al piraților, scenă teatrală de rele înspăĭmântătóre, cuĭbul șerpilor și al viperilor, și prea trista locuință a luĭ Filoctet cel mușcat de viperă [53]). Acest loc blestemat și plin de lacrimĭ, precum altădată ținu pre Neoptolem împreună cu Odiseu [54]), așa acum poseda pre acest bărbat de curênd sosit aicĭ și petrecĕtor departe de vatra sa. Socot însă că el și acolo sosise spre folosul sĕŭ, ca adecă încercând culmea nenorocireĭ să pótă cunóște că viața nu resistă, nicĭ se póte opune peripețielor, și așa să vadă arĕtat ca acésta este fórte mutabilă și schimbăcĭósă. În care împregĭurare era posibil celuĭ ce observă de aprópe a vedea o mulțime de rele întrunite ; căcĭ serenitatea și liniștea se obscură de întuneric, gloria la rîndul sĕŭ se preschimbă în desonóre, fala în rușine, abondența de tóte în sĕrăcie și lipsă, întîmpinările pompóse în singurătate și pustiu. Cu tóte aceste, caracterul cel inflexibil al vitézuluĭ tare în tóte cu o dispositie statornică și neclintită, liniștit suferĭa accidentele, fără ca virtutea să răpștéscă contra ataculuĭ restriștelor. Căcĭ ca o stâncă în mijlocul măreĭ bătută de curente și nesurpată de valurĭ, pururea avênd în minte consolațiunile cugetăreĭ filosofice, îșĭ arĕtă bărbăția neclintită. În adevĕr răbdarea luptând cu supărările și întărind curagĭul Erouluĭ ca pentru o învingere totală, nu-'l lăsa a se frânge sub nenorocirĭ, în cât orĭce cugetătorĭ cu minte n'ar putea ușor alege una din aceste douĕ : orĭ să deplângă suferințele venite asupra luĭ, orĭ să încununе cu cununĭ de laude tăria luĭ în lupte. Decĭ, fiind ast-fel representată în fața tuturor scena întêmplărilor nóstre, și eŭ încă fiind asociat și coparticipător la restriștele supravenite, m'am îmbarcat pe un vas de trans-

www.dacoromanica.ro

πελάγει· λυγαίας δὲ τηνικαῦτα ἐπελθούσης νυκτὸς καὶ ἄφνω κατειληφείας τὸ σκάφος, τυφῶνες πολλῷ τῷ βείζῳ διαῤῥηγιύμενοι τὰ πρότονα, καὶ σὺν ἱστίοις πρυμνήσια τά τε πηδάλια τῆς νεὼς διεσπάραττον ἄυτανδρον, ταυτηνὶ τῷ βυθῷ καταβαπτίσαι βουλόμενοι· ἐνταῦθα δὴ τῷ σκότῳ τῆς ζάλης, καὶ τοῖς τῶν ἀλλήλοις ἀντιφερομένων λάβρων πνευμάτων προσκρούμασι, τῶν τε ἐῤῥωμένων κυμάτων ταῖς προσβολαῖς σφόδρα κατειλημμένοι, οἷα καὶ τῆς Θαλάσσης ὥς περ ἐκ συνθήματος ἡμῖν ἀντιπαρατασσομένης τὴν ἐς ᾅδου ταχίστην ἐθέομεν, ἐν μεταιχμίῳ ζωῆς καὶ θανάτου γενόμενοι, καὶ τοῦ ζῆν προσωτέρω ἤδη ἀπεγνωκότες· ἀπειρηκότας δ' οὖν καὶ ὀδυρμοῖς στένοντας ὅλως, καὶ ἀπειπόντας τῷ τοῦ κινδύνου μεγέθει περὶ τὸ ἐωθινὸν σέλας κοπαζούσης τῆς τρικυμίας ἀνίσχων ὁ φαεσφόρος πλανήτης, καὶ γε τὴν διακεχυμένην ὁμίχλην ἀποσκεδνάμενος διαγελώσῃ ἡμέρᾳ καταυγάσας παρεμυθήσατο, καὶ ἠπιωτέραις αὔραις τῷ τῆς νήσου ὅρμῳ τῇ ὑστεραίᾳ ἀντιπροσήγαγε.

Ἤδη μὲν οὖν τῇδε κατάραντες, καὶ ἐν τῷ ἄστει παρακείμενον πρόσαντες καὶ ἀπότομον ὄρος ἔνθα ἡ ἀκρόπολις ἀσθμαινούσῃ προσαναβάντες πνοῇ τὸν ἐκεῖσε μεμενωμένον καὶ ἀφιδιάζοντα εὕρωμεν ἀριστέσ φιλοσόφῳ δὴ γε φρονήματι τῶν ἀφορήτων τὸ νέφος ἀποσοβοῦντα· καὶ δῆτα αὐτῷ συντυχίᾳ διηνεκεῖ ὁσημέραι παριζάνοντες, προτρεπτικοὺς ἐς πένθους ἀπαλλαγὴν παρενείραμεν λόγους, παράκλησιν δήπου τῷ πεπονθότι τινὰ ὑποθησόμενοι· οὐ μὴν ἀλλὰ τὴν ἐμφιλοχωροῦσαν τῇ αὐτοῦ ψυχῇ ἀλκήν τε καὶ ἀνδρείαν τηνάλλως οἴδαμεν παραθήγοντες, ἐν γὰρ ταῖς ὑποθήκαις ταῖς ἡμετέραις, καὶ προτροπαῖς τὸ τοῦ θυμοῦ στερεμνὸν καὶ φιλοκαλίας δυσαπότρεπτον ὑποβάλλοντες, ἵνα μὴ πάντως τῇ ἀθυμίᾳ ἄγαν ὑποβρύχιος γένοιτο, καὶ πάνυ ἐπιτείνας τὸ πένθος, ὡς ἔπος εἰπεῖν, διαῤῥήξηται τὸ καλῳδιον, ἔγνωμεν γλαῦκα, τὸ τοῦ λόγου, ἐς Ἀθήνας φέροντες, καὶ τὸν δελφῖνα νήχεσθαι ἐκδιδάσκοντες· οὕτω πως οὖν ἐπὶ τῷ στυγερῷ καταλύματι ἀπαρκῆ ἐν διατρίψαντες χρόνον, καὶ γε ταῖς τῶν ἀλγηδόνων ἐνδιαιτησάμενοι ἀναφυσούσαις ἀκάνθαις, τοτὲ μὲν παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Θαλάσσης διεγενόμεθα, τὸ ἐκπυρούμενον καῦμα ἀναψύξοντες τῆς ὑποσμυχομένης καρδίας, τοτὲ δὲ τῇ ἀκρωρείᾳ, ἤ τῶν λειμώνων τινὶ προσπελάσαντες τῇ θέᾳ τοῦ τῆς φύσεως κάλλους παρεπεφερόμεθα ἄσμενοι, ὥστε τὸ τραῦμα ἀκέσασθαι πως, καὶ ἐπ' ὀλίγον τῆς δυσφορίας ἀπαλλαγῆναι.

port și plecând din oraș după rĕsăritul sóreluĭ, apucaĭ calea spre Lemnos, care mĕ duse cât maĭ răpide în marea Elespontuluĭ. Atuncĭ venind o nópte întunecósă și fără veste cuprinḑênd vasul, o vijelie cumplită rupse cu multă răpegĭune funiele de dinainte, sfâșie vêntrele cu frănghiele și cărmele naveĭ, în cât acésta risca a se cufunda în adênc cu ómenĭ cu tot. In acéstă împregĭurare fiind fórte amenințațĭ de întunericul furtuneĭ, de isbirele vênturilor răpeḑĭ, ce se bățéŭ între dênsele. și de loviturele puternicilor talazurĭ, de óre-ce și marea pare-că într'adins se luptă cu noĭ, ne duceam cât maĭ iute la infern, stând la mijloc între viață și móite, ba de ce în ce maĭ mult desperându-ne de viață [55]). Decĭ, cu totul desperațĭ suspinând cu bocete. și încremeniți de mărimea pericululuĭ, maĭ contenind furtuna în ḑorĭ de ḑiuă, cu rĕsărirea sóreluĭ, împrăștiindu-se și negura cea întinsă, și strălucind o ḑi zîmbitóre am maĭ prins la suflet și a doua ḑi cu vênturĭ maĭ line întrarăm în portul insuleĭ.

Decĭ, dupa-ce debarcarăm aicĭ, suindu-ne cu respirare gâfuitóre pe un munte situat lângă oraș, înalt și drept în sus, în care era cetățuia, am aflat pe Eroul cel isolat acolo și în singurătate, respingênd prin o cugetare în adevĕr de filosof nourul calamităților. Și decĭ în necontenitele întâlnirĭ cu dênsul de tótă ḑiua înșiram cuvinte sfătuitóre de înlăturarea tristeței, voind a da órecare consolațiune celuĭ în suferințe. Dar ne-am încredințat că în van îmboldĭam vigórea și bărbăția permanentă în sufletul sĕŭ căcĭ în preceptele și sfaturile nóstre amintindu-ĭ de tăria curagĭuluĭ și de nepăsărisea frumóselor luĭ dispositiunĭ, pentru ca să nu se afunde de tot în descuragĭare, și întinḑênd prea mult tristeța, să se rupă așa ḑicênd sfóra, ne am convins cum ḑice vorba, că ducem cocovauă la Atena, și învĕțăm delfinul să înnóte [56]). Decĭ petrecênd așa îndestul timp în acéstă locuință abjectă, și veṭuind între spiniĭ ceĭ rĕsăriți din durerĭ, câte-o-dată ne ducém la litoralul măreĭ spre a ne recori arșița cea înfocată a inimeĭ ceĭ învăpăete, altă-dată pe culmea munteluĭ, orĭ apropiindu-ne de vre-o grădină, veselĭ ne recream de aspectul frumuseței natureĭ, în cât rana se vindecă întru cât-va, și pentru puțin scăparăm de suferința.

www.dacoromanica.ro

Κόρον δὲ τελευταῖον τῆς ἐκεῖσε διατριβῆς ἐσχηκότες, καὶ τὸν ὀδυνηρὸν τοῦ χρόνου ῥοῦν ἀποτροπιαζόμενοι ἐς τὸ ἀνακτόρειον πάλιν ἄστυ ἀναλύειν βεβουλεύμεθα. Καὶ γὰρ τοῦ λημναίου ναυστάθμου ἅπαντες ἀναπεπετυσμένοις καὶ πνεύματος ῥύμῃ διογκουμένοις ἱστίοις τὴν ἐξόδριας διεπλεύσαμεν ναυτηλίαν, τὸν πορθμὸν ὅσον τάχος τὸν ἑλλησπόντειον παραμείψαντες· κυμαινομένης οὖν τηνικαῦτα ἐξ ὑπογυίου τῆς Θαλάσσης, καὶ αὖθις περὶ τὸν ἡράκλειον πόντον ἡ ναῦς σάλῳ κεκίνηται, καὶ καταιγίδι ἐμπεριπεσοῦσα δεινῇ, μάλα μόλις παρὰ τὴν δευτεραίαν τὸν τῆς προποντίδος πλοῦν παρηλλάξατο, δυσχερῶς πως ἐφικνουμένη τῆς πόλεως· ἐπείπερ δέ καὶ δέλτον τινὰ ἐληλύθαμεν φέροντες πρὸς τοῦ ὑπερορίου ἄρχοντος ἀναγεγραμμένην, ἐν ᾗ τὰ τῇ προλαβούσῃ ἀρχῇ ἐμπαροιμαρτήσαντα, καὶ γε οὖν τῆς καραδοκουμένης τῇ ἀνακτήσει, καὶ τῇ τῶν λυπηρῶν ἀπαλλαγῇ προσανήκοντα, νουνεχῶς ἐσχεδίασται, νέα παραχρῆμα καθ' ἡμῶν διεῤῥάγη ἐκβολὴ τῶν δεινῶν, ἁπανταχῇ τοῦ χωρίου ἐκπλημμυροῦσα, καὶ προσκατακλύζουσα· αὐτίκα μὲν γὰρ οἱ τοὔμπροσθεν ἑταῖροι τῶν πυξίων τοὺς κομηστάς, ἅτε τῇ σφῶν σκευωρίᾳ ἀπάδοντα ἐνηνοχότας ἐντάλματα, λήροις τε καὶ φληνάφοις διηκόντιζον τοὺς ἐχέφρονας οἱ ἐμβρόντητοι, καὶ τοὺς ἐλευθέρους τὴν διάνοιαν οἱ χαμαίζηλοι, φρενολήπτους καὶ παραπλῆγας ἀποφαινόμενοι· οἱ δὲ τέως πολέμιοι τὸν ἡμέτερον κατεπείγοντες ὅλεθρον, ὀξὺ διεμάχοντο, καὶ μοχθηρᾷ ὅτιοῦν παλάμῃ προσμηχανώμενοι τῷ τῶν παλαμναίων δεσμωτηρίῳ τὸν πόῤῥω που τοῖς ὀδύναις ἐντεθραμμένον, καὶ ἀνυπεύθυνον, τελευτῶντες προσήγαγον.

ᾳψν. Φεῦ τῆς ἀθεμίτου πράξεως, βαβαὶ τοῦ μιαροῦ ἀνομήματος, ἐνταῦθα μοι ἀναπολοῦντι τὸ γεγονὸς, ἀνεπίσχετοι πηγαὶ δακρύων καταῤῥέουσι τῶν παρειῶν, καὶ μὴν ἐπισχετλιάζων ἐφ' οἷς τετόξευμαι βέλεσι, καὶ τῇ θρηνωδίᾳ προστετηκὼς τῷ ἐμβριθεῖ ἄλγει ὁλοσχερῶς ἐκλύομαι προσδαπανώμενος· κῆρα μ ν γὰρ τὶς ἂν διανοήσε·ε στυφωδεστέραν; τὶς ἂν ἴδοι ἱστὸν πεπρωμένης δεινότερον; κατοίδαμεν γὰρ τοι κλονούμενα τὰ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἑδράσματα, ἅττα ᾗ ἄν ποιοίη χειμάῤῥους καταῤῥέων χαράδρας περιετρέψατο παρασύρων ὁ χρόνος· τεθεάμεθα οὖν τὸν πρὸς τοῦ ἄνακτος κύδιστον καὶ προεστεμμένον ὀλιγωρίᾳ παρεντυχόντα τὸν ποδηγέτην τοῦ λαοῦ εἱρκτῇ ἐμπεπεδημένον, τὸ τῆς Ἑλλάδος κλέος ἀμαυρωθὲν, καὶ ἁπαξάπασαν κατεστραμμένην τὴν ὄψιν τῆς παρελθούσης εὐκλείας, καὶ μηδαμῇ μένουσαν τὸ παράπαν· ἀλλὰ μὴν καὶ τούτοις ὁ ἄλκιμος προσκαρτερήσας οἷα τῇ πείρᾳ μεμαθηκὼς οὐ διεκάμπτετο τὴν εὐανδρίαν, καὶ μάλα κολοφῶνος τῆς ἀ-

In fine, săturându-mĕ de petrecerea de acolo și voind a înlătura supĕrăcĭosul curs al timpuluĭ, am decis a mĕ reîntórce ĭarășĭ în orașul împĕrătesc. Pornind decĭ din portul Lemnos cu ventrele deschise și îmflate de răpegĭunea vêntuluĭ, am plutit bine pe mare, trecênd cât maĭ ĭute strîmtórea Elespontuluĭ. Dar atuncĭ de-o-dată învăluindu-se marea, nava ĭarășĭ se agita de val, tot în marea Eracleĭană, și cuprinsă de o cumplită furtună abĭa-abĭa scăpă a doua ḑi de plutirea în Propontida, cu anevoe ajungênd în oraș. Dar fiind-că cu venirea nóstră am adus și o scrisóre scrisă de principele exilat, în care raționat eraŭ descrise cele ce urmasă în domnia precedentă, și maĭ ales cele cuvenite pentru recâștigarea uneĭ domniĭ așteptate, și pentru scăparea de supărărĭ, de-o-dată irupsă asupra nóstră o nouă revĕrsare de nenorocirĭ, revĕrsându-se ca un potop preste tot locul. Căcĭ îndată socĭĭ noștri de maĭ 'nainte începură a împroșca cu bârfirĭ și fleacurĭ pe purtătorĭĭ scrisorilor, de óre-ce adusese informărĭ nepotrivite intrigeĭ lor, pentru care îusușĭ fiind smintiți, numĭaŭ nebunĭ pre ceĭ cu minte, și eĭ tărîtorĭĭ trataŭ de nesimțitorĭ pre ceĭ cu cuget liber. Iar dușmanĭĭ de până acum grăbind perderea nóstră, cumplit luptaŭ, și cu reutăcĭósă uneltire intrigând în tot chipul, în fine întroduseră în temnița criminalilor pre cel îndelung acum trăit în suferinți și neresponsabil.

1750. O ce faptă nelegală! vaĭ ce nelegĭuire pângărită! Aicĭ amintindu-mĭ de acea întêmplare, sorginți de lacrimĭ fără voe îmĭ curg pe față, văetându-mĕ încă de săgețele cu care fuĭ săgetat, și topit de bocete, mĕ perd cu totul consumat de adêncă durere. Că cine 'șĭ-ar închipui o ursită mai apăsătóre? Cine ar putea vedea o urzire de sórtă maĭ aspră? Vĕḑut-am în adevĕr clătindu-se temeliele lucrurilor omenești, pre care tîrindu-le timpul le-a resturnat, cum ar face un torent revărsându-se prin surpăturĭ. Așa fel am privit pre cel ilustru și maĭ 'nainte încununat de împĕratul, întîmpinat cu despreț, pre conducĕtorul poporuluĭ legat în carceră, gloria Eladeĭ întunecată, și aspectul faleĭ trecute cu totul distrusă și nelăsând nicĭ o urmă. Cu tóte acestea, vitézul persistând ca cel ce avea esperiență în aceste, n'a slăbit în bărbăție, ci maĭ ales dorind

www.dacoromanica.ro

ρετῆς ἐφιεμένος ἐς κορωνίδα ἐπαίνων προσελήλακεν ὄλβιος.

Ὧ δὲ μὲν οὖν προπηλακισμοῖς τηλικούτοις ἐνειλημένους, καὶ τοσαύταις ἀτυχίαις περιπλακέντας ἐξαίφνης ἐπιστίλβουσα θεία τις ἐπικουρία τοῦ κρείττονος πλοκῆς ἀνέπτυξε τῆς γορδίας, καὶ δὴ τῆς τε εἰρκτῆς καὶ ὑπερορίας τοὺς ἀμφὶ τὸν ἡγεμόνα ἐξέλκουσα ἐς τὴν βασίλειον ἕδραν δημοσίῳ κελεύσματι ἀναποδίσαντα ἡμῖν τὸν ἐπέραστον ἐχαρίσατο· τότε μέντοι πλοίῳ κατάραντα, καὶ προσεληλυθότα τῇ ἠϊόνι τῆς χώρας γαμετὴ, τέκνα, ὁμαίμονες. ἄρχοντες, πρόσπολοι καὶ οἰκέται, θεραπαινίδες, καὶ φίλοις ἅμα ἅπας ὁ ὅμιλος τῶν ἐκεῖσε παραγενομένων, οὐχ ἥκιστα καὶ ἀλλαχόθεν προσφοιτώντων μετὰ πλείονος τῆς θυμηδίας προσεδέξαντο, δακρύοις θαμὰ ἀποῤῥέουσι τῶν ὀμμάτων, τὴν τῆς παρεκπηδώσης ψυχῆς διάχυσιν ἐπενδεικνύμενοι· μετήλλακται γοῦν δαιμονίως τὰ ἔχθιστα καὶ δυσχερῆ ἐς ἥδιστα καὶ τερπνὰ, εἰς εὐπρόσωπα καὶ εὐδιάλλακτα τὰ αἴσχια καὶ δυσέντευκτα· ἀλλαμὴν οὔ παρεξετάνθη οἴμοι τῷ μήκει τοῦ ἐπιῤῥέοντος χρόνου ἡ προσβαλοῦσα αἰθρία, ἀλλὰ τοὐναντίον αὖ ἐπαιωρούμενα τὰ νέφη καὶ ἀθροιζόμενα νυκτὶ τὸ φαεινὸν καὶ εὔδιον παρεκάλυπτο, καὶ ὄμβρους παρέχεον πικροτέρων ναμάτων· πρὸ πάντων μὲν γὰρ οὐκ ἔλαθον οἱ πρόκριτοι τῶν θεραπόντων οἱ συμμῦσται τῆς βουλῆς οἱ ἀμύητοι πάνυ ἀγνωμονοῦντες, καὶ ἀριδήλως καταλελοίπασιν οἱ εὖ πεπονθότες τὸν εὖ ποιούμενον, τὸν πλουτίσαντα οἱ πεπλουτηκότες, τὸν εὐμενῆ καὶ γενναῖον οἱ ἀγελαῖοι καὶ ἀπαναίσχυντοι δυσμενεῖς· οὗτοι μὲν ἀγαθὰ κεκτημένοι οἱ ἀναιδεῖς, καὶ πλούτου περιουσίαν ἐν μεγάροις πολυτελέσιν οἰκουροῦσι χλιδῶντες, καὶ ἄγαν διαθρυπτόμενοι, ἀνέστιον δὲ οἱ προγάστορες καὶ ἐν πολυτελείᾳ ῥαστωνεύοντες, καθορῶσι τὸν σφῶν αὐτῶν εὐεργέτην πενίᾳ τε συζῶντα καὶ κακουχούμενον· τοῖς δὲ γοῦν κἄπειτα τοῖς ἀπωμότοις ἐφ' ᾧ τῶν ἀτυχημάτων τὴν πληθὺν ἀπαρτίσασθαι, καὶ τραπεζῖται συνεμίγησαν δεινοποιοὶ δανεισταί τε βιομήχανοι ἐπὶ χρήμασι πάρενοχλοῦντες, καὶ φυλακῇ καθειργνῦντες, τὸν ἐν ἀδρανείᾳ ἀμηχανοῦντα· οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ οἱ ὑπὸ μιαρᾷ παλάμῃ καὶ πολυσχεδοῦς διαβολῆς συσκευῇ τὸ δίκαιον ψευσάμενοι ἀναιδῶς πλαστοῖς καὶ μηθὲν ἐχομένοις τῆς ἀληθείας τεχνάσμασιν, ἐς δικαστήρια διασύροντες, καὶ πολλαχῇ ἐπισπῶντες τὸν μὲν ἀνυπόδικον, πᾶσι δὲ ἐῤῥωμενέστατα προσπαλαίοντα.

ᾳψγ. Καὶ μέντοι ἅτε δὴ εὐπορούσης ἐπὶ μηχανήμασι τῆς μισοκαλίας, καὶ πολυγονίας δεινῶν ὁσημέραι ἀντιποιουμένου τοῦ φθόνου οἱ τῶν πολεμίων ὑπουλότεροι, ὧν τέως ἔδρασαν τῇ σκαιότητι

culmea virtuței se înalță fericitul la cununa laudelor.

Deci, asupra celor așa copleșiți de atâtea batjocuri și străbătuți de atâtea nenorociri, de-o-dată lucind un ajutor divin de la cel prea puternic, desfăcu nodul gordianu [57]), și prin urmare scoțând din închisóre și de la exiliu pre principe cu ceĭ ce-'l însoțiaŭ, prin ordin public reîntors în capitală ni se dărui cel prea ĭubit. Atunci venind cu corabia și apropiându-se de țĕrmul țĕreĭ cu multă bucurie l'aŭ primit soția, copiĭ, consângeniĭ, boerĭ, domesticĭ, servitorĭ servitóre și împreună cu amiciĭ tótă mulțimea celor ce venise acolo, pre cum și ceĭ ce alergase de pe aĭurea; și multe lacrimĭ curse din ochiĭ lor arătând veselia sufletuluĭ celuĭ emoționat. In urmare, într'un chip minunat să prefăcu dușmăniile și supărările în plăceri și veseliĭ, urîtoriĭ și neprimitoriĭ în zâmbitori și îmbunători. Insă, vaĭ! seninul arĕtat nu se prelungi îndelung în decursul timpuluĭ, ci din contra ĭarășĭ rădicându-se și adunându-se nuoriĭ acoperiră cu nópte lucirea și alinarea, și vĕrsau gridinĭ de ape maĭ amare. Căcĭ se arĕtară pe față fórte nerecunoscĕtoriĭ maĭ cu sémă ceĭ maĭ distinșĭ dintre servitorĭ, compărtașiĭ și necompărtașiĭ sfatuluĭ sĕŭ, și fórte arĕtat părăsiră ceĭ bine-făcuțĭ pre bine-făcător, ceĭ înavuțițĭ pre înavuțitor, rĕŭ-voitoriĭ josnicĭ și nerușinațĭ pre cel bine voitoriŭ și generos. Aceștĭ nerușinațĭ posedând bunurĭ și prisos de avere petrec în palate luxóse resfățându-se și fórte desmerdându-se, ba pânticoșiĭ și ceĭ ce se îmbuibéză în luxurie privesc pre bine-facĕtorul lor fără vatră trăind și chinuindu-se în sĕrăcie. Și în urmă, spre a se deplini mulțimea nenorocirilor. cu aceștĭ abjurătorĭ se amestecară zărafĭ asupritorĭ, și creditorĭ industriașĭ, carĭ supĕraŭ pentru banĭ pre cel lipsit din neputința de a lucra, și-'l închidéŭ în închisorĭ. Numaĭ puțin și ceĭ ce cu mână criminală și prin uneltire de multiplă viclenie, nerușinos falsificând dreptul, cu măestriĭ plăsmuite și necuprinzĕtóre de nicĭ un adevĕr, trăgeaŭ la tribunale și în tóte părțile tîraŭ pre cel ce nu era de dat judecățeĭ, dar carele vĕrtos se lupta cu toțĭ.

(1753). Însă fiind-că rĕutatea abundéză în intrigĭ și pisma întreprinde ḍilnic sporirea nenorocirilor, dușmaniĭ ceĭ maĭ vicleni spre a face vêrf mulțimeĭ rĕutăților, ce lucrasă

www.dacoromanica.ro

καὶ πληγοῖ κολοφῶνα ἐπιθησόμενοι ἐπὶ καταλύσει τῶν περὶ τὸν ἡγεμόνα, νόσου τινὸς ἄρτι ἀνασφηλάντων, ἕτερον αὖ ἀπογραφῆς ψήφισμα ἐξήνεγκον, ὡς δὴ τὰ τῆς Δακίης καταστασιάζοντα, καὶ συνθράττοντα τὸ ὑπήκοον, τουτονὶ ἐς Λέσβον αὖθις ἀποκρουσόμενοι ὑπερόριον. ὧδέ πως οὖν τῆς μοχθηρίας τὴν τοῦ δικαίου περιβολὴν ἠμφιεσμένης, καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐλῆς ὥσπερ ἐν δράματι τῷ τῶν δεόντων προσαπείῳ τὰ τῆς Θέμιδος ὑποκρινομένης, καιρίως ὁ ἀνυπεύθυνος τέτρωται, καὶ τῷ τῆς δικαιοσύνης προσχήματι ὁ τῇ δίκῃ προσεδρεύων κατήργηται στηλιτευόμενος· ἀλλὰ μὴν τοῦ Θείου ὁπηνίκα ὁ ῥοῦς τῶν δεινῶν ἀκατασχέτῳ φορᾷ καθορμησάμενος, στιβαρώτερον ἐπεσκήψατο, τηνικαῦτα ὡς εἰκὸς ἀρωγῇ ἀντιτρυτανεύσαντος τὴν ῥοπὴν, ἡ ὑπὲρ τῶν πεπτωκότων προσουνομένη δύναμις, καὶ καταβεβλημένους ἀντεπερείδουσα καὶ ἀνιστῶσα, φροῦδα κἀνταῦθα ἀπέφηνε καὶ κενὰ τῶν ἐνεδρευσάντων ἐναντίων τὰ μηχανήματα, τοῖς ἀμφὶ τὸν ἡγεμόνα ἐξ ὑπογείου ἄμυναν παρασχοῦσα κἀκεῖνον τοῦ ὑπερορίου γενέσθαι ἀνθέλξασα, καὶ ἐξελοῦσα ἐς χρόνου παράλαξιν, μετ' οὐ πολὺ αὖ βασιλείῳ νεύματι τῆς παρενεχθείσης προγραφῆς ἀπαλλαγέντα, καὶ τῆς ἐπὶ τὴν εἰς τὰ ἴδια ἐπάνοδον ἀδείας τετυχηκότα.

αψνε. Ἀλλ' ἐν τούτοις μὲν οὐκ ἐπάυσατο τῆς κατ' αὐτὸν περιπετείας τὸν τάραχον ἐπικυμαίνων ὁ σάλος, οὐ δὲ τοὐτεῦθεν ἀχείμαστος ἐν εὐδίᾳ ὁ πλοῦς διηνυται τῷ ἀριστεῖ· καὶ δὴ τῆς τῶν συμφορῶν ἐπηρείας συνακμαζούσης τῷ χρόνῳ, τῆς γε ἀτασθαλίας τῶν πολεμίων ἀποστόργου σκευωρήματος ἀνενδοιάστως ἐμφορουμένων, ὁ σημέραι ἐπὶ τὰ δεινότερα οἰστρηλατούσης, καινῷ αὖ πάλιν ἀπογροφῆς ἐπιτάγματι ἐρήμην ἐάλω, καὶ δὴ ἐς Χῖον τὰ νῦν παραπέμπεται ὑπερόριος· τοιγαροῦν νέου ἄνακτος τὰς ἡνίας τοῦ κράτους ἐπὶ καταστροφῇ βίου τοῦ προανάξαντος βασιλέως ἄρτι ἐν Βύζαντος προσαναδεξαμένου, ἐπειδὰν ὁ τῆς μεγάλης ἀρχῆς ὕπατος ἅμα τῷ τῶν πραγμάτων οὐτὸν προστάντα ἐπὶ τὸ ποδηγετεῖν ἡνίοχον ἀναρρηθῆναι, τῆς ἡνιοχείας ἐξοπίνης ἀφίστατο ἐκκρουόμενος, ἐχθαίροντες ἁπαξαπλῶς οἱ ἀντίπαλοι, καὶ τῇ κατὰ τὴν ἡγεμονίαν ἑαυτοῦ ἀνακλήσει περὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἀνιώμενοι προσεσχηκένοι τὸν ἄνδρα, τὸν ὀστρακισμὸν ἐφ' ᾧ πρόῤῥιζον τοῦ ἄστεος αὐτὸν ἀνασπάσασθαι, ἔχθους παραμυθίαν ἐνενόησαν, οὐχ ὅπως τὸ Θεῖον συνόλως καταιδεσθέντες, ἀλλὰ καὶ τὰς λοιδορίας τῶν εὖ φρονούντων, μηδὲ τὸ παράπαν καταδυόμενοι, λύσσης γὰρ φιλοπλουτούσης ἐς ἀπειροκαλίαν μυωπίσοι δεινῆς, καὶ ἐκτόπου μανίας ἐυπνέοντες οἷα τοῖς ἑαυτῶν κέρδεσι προσπεπνθότες, τὸν μὴ ταῖς εὐθύ-

până acum, pentru ruina celor din gĭurul principeluĭ, rîdicaţi decurênd de pe o bólă, aŭ făcut a se eda ĭarăşĭ un decret de proscriere, că adecă el ar rescula şi turbura locuitoriĭ Dacieĭ, pentru care voĭaŭ ĭarăşĭ a-'l îndepărta exilat în Lesbos. In aşa chip rĕutatea învestind mantia dreptuluĭ şi presentându-se la curtea împĕrătéscă, ca în dramă, sub masca celor ce cer dreptate, răni greu pre cel nevinovat şi sub pretextul dreptăţeĭ, pusă la oprire desonorat pre cel ce adăsta dreptatea. Dar când şiroĭul calamităţilor, pornit cu o răpegĭune neoprită se aruncă preste dênsul maĭ tare, atuncĭ divinitatea prin ajutorul sĕŭ, cu dreptul contra-cumpănind pornirea, şi cu puterea sa ajutorând celor căduţi, sprijinind şi rîdicând pre ceĭ surpaţi, şi în acéstă împregĭurare, făcu vane şi deşerte machinaţiunile intriganţilor contrarĭ, pe neaşteptate înlesnind ajutor celor din gĭurul principeluĭ, şi oprind ca dênsul să fie dus în exil, îl scăpă până la schimbarea timpuluĭ; nu mult însă după accsta eliberat ĭarăşĭ prin voinţa împĕrătéscă de proscripţiunea cea nedréptă, obţinu permisiunea de reîntórcere la casa sa.

(1755). Dar între acestea valul n'a încetat învăluind turburarea peripeţieĭ luĭ de atuncĭ, nicĭ de aicĭ înainte vitézul nu 'şĭ-a terminat navigarea în linişte fără furtună. In adevĕr, atacul nenorocirilor crescênd cu timpul, şi cutezanţa inamicilor, plinĭ fără îndoire de uneltire duşmană, întărîtându-se pe fie-ce ḑi tot maĭ cumplit, făcu a fi ĭarăşĭ condemnat în lipsă prin un noŭ ordin de proscripţiune, şi dar de astă dată este si trimis exilat în Chios. In acest timp un noŭ împĕrat primise de curând în Bizant frînele statuluĭ după mórtea precedentuluĭ împĕrat, şi fiind-că vizirul mareĭ împĕrăţiĭ îndată ce fu proclamat cârmuiror suprem spre conducerea afacerilor, şi fu îndepărtat, fără veste fiind respins de la cârmă [58]), atuncĭ adversariĭ principeluĭ întărîtându-se cu totul şi supărându-se contra luĭ pentru că în aceĭe ḑile încercase rechĭemarea sa la domnie, 'şĭ-aŭ pus în minte, spre resuflul duşmănieĭ lor, ostracĭsmul luĭ, ca aşa să-'l desrădăcineze cu totul din oraş, nu numaĭ neruşinându-se nicĭ cum de D-ḑeŭ, dar nesfiindu-se de loc nicĭ de mustrările celor înţelepţi: căcĭ turbarea ce prea se resfăţéză în despreţul bineluĭ era în stare a-ĭ înfuria.

www.dacoromanica.ro

ναις ὑπόδικον, ὡς πάσης τῶν δεινῶν ἀνακύψεως, ἐλπιδος τε μετεωρισμοῦ ἀποστήσαιντο, καὶ τὴν παρ' αὐτῶν τυραννουμένην ἀρχὴν τὸ ἀμφίκρημνον τοῦ καιροῦ δεδιότες νευρώσειαν ἐμπεδώσαντες τῷ τῆς ὑπεροχίας προστημήματι ὑπαγαγέσθαι, μάλαγε ἀπειρότως ἐμηχάνησαντο. Τοῦτο δήπου ὡς ἔοικε διημφισβήτουν τρανῶς οἱ δοκόφρονες, καὶ οἷοι τῷ δέοντι μὴ ἀνασειράζεσθαι τῶν ἀνθέσμων, τὸ τῆς ἀρχῆς ἐγκαλλώπισμα σφίσιν αὐτοῖς ὡς ἐπιβάλλοντι ἰδίᾳ προσῳκειῶσθαι, καὶ μόνοις ἐφαρμοσθῆναι, ἐξὸν ὡς ἔοικε πάντων ἀναίδην καθυλακτεῖν, καὶ ἄσχετον καταστρηνιᾶν τοῖς δυσπαράδεκτον εἶναι ἐπιλογιζομένοις τὸν πάλαι γεννάδα, καὶ περιττὸν τὴν ἐμβρίθειαν, ἐμφρόνως τε τῷ πολιτεύματι ἐπεγγεγυμνασμένον, μὴ τῇ ἀλλοδαπῇ, ἵνα αὐτοὶ ἢ ἂν τύχῃ κατάρξωσι, προσδιαιτᾶσθαι λυγρῶς, καὶ τηκεδόνι ὑποπιέζεσθαι· τοῦτο τοίνυν φιλαυτίας, καὶ ταύτῃ παρεφεστηκότος φθόνου τὸ ἐπ' ἀνθρώπους ἐξεμούμενον φάρμακον, καὶ ἡ ὕπουλος μαγγανεία τῆς μὲν ἀναφανδὸν ἀποσυλώσης τὰ δίκαια, τοῦ δὲ ἐς τοσοῦτον τοῖς καθήκουσιν ἐπιλυμαινομένου λαθραίως, καὶ αὐτῶν κατατολμῶντος, ὥστε τοὺς θεοστυγεῖς ἐκείνους πρὸς τῷ ἦν ἔλαχον χώραν συλοχρηματοῦντας λείζεσθαι, τῇ κατὰ τὸ ἐγχωροῦν ἰχνηλασίᾳ τῶν τοῦ δυσπραγοῦντος ταπάρχου πράξεων, καὶ τῷ περὶ αὐτὰς ῥεμβασμῷ τῆς πονηρίας ἑαυτοῖς ἐξαρεσκουμένους, καὶ ὡσανεὶ ἔναυσμα μισοκαλίας τὴν ἀρετὴν εἰληφότας, αὐτὸν ἐκπολλοῦ τοῦ περιόντος ἐπὶ τὴν νῆσον φυγάδα, καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἑστίας ἀπεσχημένως παρεκρούοντα συγκαθελκῦσαι· ἐνταυθὶ μὲν οὖν τοῦ χωρίου τῇ τῶν λυπηρῶν ἀπερισπάστῳ διαδοχῇ ἐξησκημένης ἤδη τῆς γνώμης, καὶ δῆθεν τὸ ἐπὶ τὰ δεινὰ οἱονεὶ ἀντίτυπον καὶ τολμῶδες, τῇ πείρᾳ προσκτησαμένης ὡς περ πάλαι που λήμματι εἴωθε ταῖς συμφοραῖς ἐνδιατρίψαι τοῦ βλοσυροῦ τῆς τύχης ὑπερφρονήσας ὁ ἥρως τῇ περὶ τὰ θεῖα μελέτῃ, καὶ περὶ λόγους διατριβῇ, τὴν φιλόσοφον αὖ ἀντιτεθωράκισται πανοπλίαν, τὴν περιπέτειαν ἀποδεξάμενος τῶν ἀνθρωπίνων, καὶ ἄττα οὐκ ἂν ἔνι ἀποφυγεῖν, ταῦτα ἀντίῤῥοπος στέγων καρτερόφρονι λογισμῷ, καὶ προθύμως ἐγκολπιζόμενος.

Τοιᾷ δε ἄρα εἰσβολῇ τῶν ἐπηρεαζόντων κακῶν τὸ τηλαυγὲς κατερῥύη καὶ ἀνθηρὸν τῆς ἐπιθαλλούσης ἡμῶν εὐδαιμονίας, καὶ δὴ ἑπταετίαν μέχρι

Pentru care respirând turbare nesocotită ca ceĭ ce eraŭ alipiţĭ numaĭ de câştigurile lor, ca să facă pre cel nevinovat de vr'o culpă să renunţă la orĭ ce gând a se maĭ rîdica din nevoĭ şi a trage speranţe, prea cu nedreptul aŭ intrigat de a'l supune la pedépsa exiliuluĭ, ca aşa statornic să-şĭ întărĭască domnia lor tiranică, temêndu-se de nesiguranţa timpuluĭ. Acésta, cum se pare, o disputaŭ arĕtat părutĭĭ înţelepţĭ şi carĭĭ eraŭ în stare a nu se retrage la trebuinţă chĭar de la nelegĭuirĭ: că adecă demnitatea onorifică a domnieĭ s'ar potrivĭ şi acomoda numaĭ lor ca cuvenindu-li-se a parte, şi credeaŭ că le-ar fi permis de a lătra nerușinat şi a se revolta nemĕsurat contra tuturor celor ce raţionaŭ, că ar fi greu de admis că vitézul de maĭ 'nainte, cel de o gravitate fără sémăn, şi cu înţelepcĭune esperimentată în ale guvernămêntuluĭ să trăĭască trist în streinătate şi să se topĭască în putregĭune. pentru ca dênşiĭ să domnĭască orĭ-cum s'ar întêmpla. Decĭ, acest venin al egoismuluĭ şi al invidieĭ ce-'l însoţeşte, revĕrsându-se asupra ómenilor şi viclénul farmec al unuĭa răpind făţiş drepturile, ĭar al celeĭ-l-alte distrugând pe furiş datoriele, şi sumeţinduse întru atâta contra acestora, în cât urîtorĭĭ de D-ḑeŭ aceĭa, pe lângă că prădaŭ ţara ce le căḑuse în mânĭ strîngênd banĭ cu sila, apoĭ făcêndu-şĭ plăcere în urmărirea dupre putinţă a faptelor nefericituluĭ domnitor şi în agitaţiunea viclénă despre aceste şi luând virtutea ca o escitare a ureĭ lor, preste alte multe, la urmă uneltiră ca eĭ să fie deportat ca exilat în insula amintită, depărtându-l cu totul de la casa sa. Decĭ în acest loc, firea sa deprinsă fiind acum cu neîntrerupta succesiune a supărărilor, şi întru cât-va prin esperienţă căpătând o învĕrtoşare şi resistenţă contra restriştelor, de óre-ce de mult acum cu curagĭŭ se îndatinasă a persista în nenorocirĭ, Eroului rîdicându-se cu mintea mai pre sus de sĕlbătăcia sórteĭ, prin meditarea în cele divine, şi prin ocuparea cu literile, se întrarmă ĭarăşĭ cu armătura filosofieĭ, primind peripeţiele omeneştĭ şi îndurându-le de o potrivă. cu judecată pacientă bucuros îmbrăţoşa cele ce era cu neputinţă de evitat.

Decĭ prin o atare irupţiune a relelor băntuitóre se ruină strălucirea şi frumseţa înfloriteĭ nóstre fericirĭ, maĭ ales că de şépte

www.dacoromanica.ro

τοῦ δὲ ἐν κακουχίᾳ προσαναλώσαντες τὴν ἀρίδακρυν ἐπιτρέχομεν, κήδεσι συζῶντες, καὶ ὡσανεὶ ποντίῳ σάλῳ προκαλινδούμενοι, τῇ δὲ κἀκεῖσε διαπεραιούμεθα, ἐς ἂν τὸ Θεῖον ἡμῖν τἀπίχειρα τῆς καρτερίας, καὶ γέρα τὴν ἐκεχειρίαν καὶ ἀνεσώδυνον γαλήνην ἀντιδωρήσεται ἐκδυσωπούμενον.

Εἴωθε μὲν γὰρ ἡ τοῦ Θεοῦ εἰ καὶ ἀδέκαστος δίκη τῷ συμπαρομαρτοῦντι ἀφάτῳ ἐλέει ἀντιταλαντεύεσθαι, καὶ οὕσπερ πρὸς τὸ συνιέναι ἐκπαιδεύουσα πλήττει καὶ τιμωρεῖ οὐ μὴ ἐς ὄλεθρον ὁλοσχερῶς ἀνελέσθαι· τὸ ἀνθρώπινον γένος παντοίῳ παραπεφυκὼς ἀνομήματι ὑδάτων ἀβύσσῳ κατέκλυσεν, ἀλλὰ Νῶε καὶ τοὺς ποῖδας συνετηρήσατο τὸ καταπωθὲν σπέρμα τῶν βρωτῶν ἀναστήσοντας, ἀπημπόληται οἰκτρῶς τοῖς κατεζηλοκόσιν ἀδελφοῖς τὸ ἄμαχον κάλλος τοῦ Ἰωσήφ, ἀλλὰ τοῦτον ὁ τοῦ Θεοῦ ἀνεξιχνίαστος πλοῦτος τῆς Φαραωνίτιδος ἐν Αἰγύπτῳ ἀρχῆς δυνάστην προεξελέξατο καὶ ἀρχηγέτην· τὸ πικρὸν πῶμα τῆς αἰγυπτιακῆς δουλείας παρὰ Φαραῶ ἀρυσάμενος Ισραὴλ, ἐς τὸ τῆς Θαλάσσης ἐμβατεύσας ἀδιεξόδευτον ἀβρόχοις ποσὶ προαγαγόντος Μοσέως διεπεραιώθη τῆς ἐρυθρᾶς, καὶ τὴν αἰγυπτίαν ἀποφυγὼν τυρανίδα, οὐρανίῳ ἐν ἐρήμῳ ἐπισιτιζόμενος μάννᾳ, καὶ ὕδατι πέτρας ἀναβλύζοντι καταψυχόμενος, νεφέλης τε διαυγαζούσης τε φωτὶ, γῆν ἀνεμετρήσατο τῆς ἐπαγγελίας. Δαβὶδ τὸν ἀναπτύσσοντα προφέτην, καὶ παρηβῶντα, σθένει τῶν πολεμίων καὶ διωγμοῖς ἀστόργως ἀντιμαχομένου υἱοῦ, ἤδη κεκμηκότα καὶ ἀπαυδήσαντα, Θεία τις δύναμις ὑπερφυῶς προσπαλαίουσα πάσης ἀπηλλάξατο δυσμενείας. Ἑβραίους ὑπὸ Ἀσσυρίων ζωγρηθέντας, καὶ τὴν χαλεπωτέραν ὑπεισελθόντας αἰχμαλωσίαν Αἰσθὴρ ἡ τῷ κρατοῦντι ἐπέραστος τῆς τοῦ Θεοῦ συμαχίας ὄργανον γεγονυῖα, καὶ τοῦ δυνάστου τὸ τραχὺ ἀποξέσασα τῆς ταλαιπωρίας, ᾗ ἐμπέπορται ἡ πληθὺς τῇ τοῦ Ἀμαν ἀναιρέσει σθεναρῶς ἀπηλευθερώσατο. Ἑβραίων αὖ παῖδας παρακμάζοντας τὴν βασιλείαν ἐπὶ τοῦ Ναβουχοδονόσορ, καὶ μάλα τὴν πολιορκίαν ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς ἱσταμένους, Θείῳ πως βουλήματι ἡ μὲν ὀξεῖα ὑπιδέσθαι καὶ ἀντιάνειρε Ἰουδὴθ τὴν Ὀλοφέρνειον ἀποτεμοῦσα κεφαλὴν ἐς ἀπροσδοκητον ἀντεισήγαγε σωτηρίαν· Βασιλεῖ Ἰουδαίων νόσῳ πάνυ κατεσχημένῳ, καὶ δῆθεν συνημμένως Θανάτῳ προσομιλοῦντι Θεὸς ἐκλιπαρούμενος χρόνον συμπαρατείνει ζωῆς εἰς ἀνάνηψιν· Κύρου Βαβυλῶνος ἀρχὴν ἀνατρέψαντος Ἰσραηλίτην λάον τοῦ ἑβδομηκοντερίου ζυγοῦ τίς ἄν, ἀλλ' ἢ Θέος ἐπὶ προπάτορσιν ἀπογόνους οἰκτείρας ἀνασπάσας ἐρύσαιτο; οὗτος γὰρ καὶ Δανιὴλ ἀνέπαφον λίχνων λεόντων βορᾶς ἀδδηφάγου ἀπέστησέ, καὶ πυριφλέκτου καμίνου καταναλίσκουσαν δύναμιν τριῶν παίδων ἀ-

anĭ până acum petrecênd în miserie, mergem în calea cea plină de lacrimĭ, trăind cu grije și ca și cum restogoliți în talazul mărei, suntem purtați în cóce și încolo, până ce divinitatea îmblânzită ne va redărui resplata răbdărei și ca premiĭ repausul și liniștea cea alinătóre de durerĭ.

In adevĕr dreptatea luĭ D-ḑeŭ de și nepărtinitóre, în genere se contra-cumpănește de nespusa luĭ milă, ce de aprópe o însoțește și nu dărâmă cu totul în peire pre ceĭ ce-'ĭ bate spre învĕțare, și-'ĭ pedepsește spre înțelepțire. Așa pre genul omenesc cel crescut cu tot felĭul de nelegĭuire l'a cofundat în adêncul apelor, dar a conservat pre Noe și fiiĭ luĭ spre a rîdica semênța ómenilor cea înnecată; s'a vêndut miser de frațiĭ ceĭ pismătareți frumusețea cea neînvinsă a luĭ Iosif, dar bogăția cea neurmărită a luĭ D-ḑeŭ l'a ales de principe și guvernator împĕrăției Faraonice din Egipt. Israil bênd paharul cel amar al robieĭ Egiptene la Faraon, și mergênd cu picĭóre neudate pre calea cea neîmblată a mărei sub conducerea luĭ Moise, trecu marea Roșie și scăpând de tirania egipténă, nutrit în deșert cu mană cerésc㎠, rĕcorit cu apă isvorită din pétră, și iluminat cu nuor de lumină, în fine obținu pământul promisiuneĭ. Pre David profetul cel deslușit de și îmbătrânit, acum slăbit și obosit de puterea inamicilor și de persecuțiele fiĭuluĭ, ce dușmănește lupta contra luĭ, o putere divină luptând pentru el minunat l'a scăpat de tótă dușmănia. Pre Ebreiĭ robiți de Asirienĭ, și intrați sub o captivitate încă maĭ cumplită, Estera, socia prea ĭubită a împĕratuluĭ devenind instrumentul ajutoruluĭ luĭ D-ḑeŭ, și înblănḑind asprimea Stĕpânitoruluĭ, îĭ eliberă puternic, prin mórtea luĭ Aman, de terórea ce pătrunsă mulțimea poporuluĭ. Pre descendinții Ebreilor, slăbiți în privirea regatuluĭ, în timpul luĭ Nabucodonosor, dar susținênd vêrtos asediul până la ascuțitul sabieĭ, prin o voință divină ludita cea bărbătósă și ageră la vedere tăind capul luĭ Olofern, îĭ adusă la o salvare neașteptată. Regeluĭ Iudeilor cuprins tare de bólă și acum în raport de aprópe cu mórtea, D-ḑeŭ după ruga luĭ îĭ prelungește timpul vieței spre revenirea în sine. Sub Ciru, cel ce a distrus împĕrăția Babilonuluĭ, cine óre altul de nu D-ḑeŭ, scoțênd de sub jugul de șépte-ḑecĭ de anĭ, a mân-

www.dacoromanica.ro

πήλασεν· Οὕτω τοίνυν φιλεῖ Θεὸς τῶν αὐτοῦ τραυματιῶν ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ ἡ βαλοῦσα αὐτοῦ χεὶρ τῆς παρ' ἑαυτῆς ἐγχαραχθείσης πληγῆς ἀντιποιουμένη, τὸ ἄκος ἀντεισφέρει τῇ σηπεδόνι φάρμακον ἀνερμηνεύτως ἐναποτυποῦσα, καὶ αὐτοσχέδιον τὴν θεραπείαν ἀπαραλείπτως ἐπιπροσάγουσα.

Τὸν νόμον πρὸς γε περιαθροῦντι τῆς χάριτος τῆς ἀρχαίας σκιᾶς τὸν ἐκφάντορα, τὴν σφραγίδα τοῦ πανσόφου βουλήματος μηδέν μοι ἄλλο ἀντικρὺ προσαντᾷ ἐμφανέστερα διευκρινούμενον, ὅτι μὴ τῆς ἀπείρου καὶ ἀκατακλήπτου (ἐς οἶκτον γὰρ τὸ θεῖον εὐάγωγον) ἐπὶ τοὺς κατ' ἄμφω ἐν δυσπραγίᾳ κάμνοντας ἀγαθότητος καὶ φιλανθρωπίας τὰ ἐναργέστατα σύμ(εἶα) ὁ θεῖος μὲν γὰρ καὶ ἔνσαρκος λόγος τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς, τὸ συναίδιον φῶς καὶ ἀπαύγασμα παρ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἐν τῇ ἐπεκδημίᾳ τῆς σαρκὸς ἀκατανόητον ἐπὶ γῆς ἐνδιαίτησιν, τὴν ἐπὶ πάντας ἀνεξάντλητον πηγὴν, ἄρδην κατέχει τοῦ ἐλέους καὶ τῶν χαρίτων· πρὸς γὰρ τῷ πραγματεύσασθαι τῆς πεπτωκύιας φύσεως τὴν ἀνάκλησιν, καὶ μέλη παραλυτικῶν χαλασθέντα καὶ παρειμένα ἐμπεπέδωκε, τυφλώττουσί γε τὴν ὄψιν προσεδωρήσαιο, καὶ δι' αὐτοῦ τεθνεῶτες ἠγέρθησαν, ὅμιλος καμνόντων ἀνέσφηλε, πόρναι, τελῶναι, λησταὶ τὰ τῆς ἁμαρτίας ἀνδράποδα, ἀθανάτου μονῆς ὑπερόλβιοι γεγονασιν ἄποικοι· ὡ σάυτως δὴ καὶ ἀποστόλων συλλόγου, πατέρων δὲ χορείας, μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν, καὶ ἐκκλησιας ὅπασης τουτὶ μὲν τὸ φιλοπονούμενον ἔργον, τουτὶ δὲ τὸ μεγάλαυχον ἀνδραγάθημα, τῶν δεινῶν δήπουθεν ἀνακυφίσαι τὰ ἐμβριθῆ καὶ κατασκήψαντα τῶν ἀνιαρῶν ἐφορμήματα, ἀρωγὴν τοῖς ἀπειρηκόσι προθέσθαι, καὶ μαγγανείας ἀπελᾶσαι ἐπιῤῥεόντων κακῶν· ταῦτα δὲ ἄντικρυς ἐν παντὶ γέγονε χρόνῳ, καὶ ἀνεφάνη λαμπρῶς, ᾗ γὰρ ἄν, τὸ πρόστιμον τοῦ δεινοῦ ὀντινοῦν προκατεβάλετο, ἐκεῖ καὶ τῆς τοῦ θεοῦ ἀντιλήψεως ἡ ἀντεπεμβαλλουσα δύναμις, τὸ νηπενθὲς δηλαδὴ καὶ λυσώδυνον ἴαμα συμπροσάγουσα τὴν ἀλγηδόνα ἐσκέδασε, καὶ τὸ τραῦμα ἠκέσατο· τουτοὶ μέν τοι καὶ ἐθνικοῖς πάλαι διατετηρῆσθαι ἑωράκαμεν, οὓς καί περ τῷ ζόφῳ τῆς νεμεσητῆς καὶ στυγερᾶς εἰδωλομανίας τυφλώττοντας, τῇ τῶν αὐτοῖς ὀνειροπολουμένων θεῶν προστασίᾳ ἀποχρώντως ἴσμεν τεθαῤῥηκότως· διὸ καὶ τῶν ἐπικειμένων κακῶν, ἤ καὶ ἤδη καταῤῥαγέντων, τὴν θεραπείαν ἀναμαστεύοντες, ἐν ναοῖς πρὸς γε τοῖς βωμοῖς ἐνασχολούμενοι ταῖς εὐχαῖς ἀπετροπιάζοντο τὰ δεινὰ, χρηtuit pre poporul Israelit, îndurându-se de urmaşi pentru străbuni. Tot acesta feri pe Daniil neatins de mâncarea lacomă a leilor celor flămânzi; şi îndepărtă de la ceĭ treĭ tineri puterea consumătóre a cuptoruluĭ celuĭ înfocat. Decĭ aşa voeşte D-ḑeŭ a ajutori pre răniţiĭ sĕĭ, şi mâna luĭ cea lovitóre, cercetând rana causată de dênsa, întroduce medicamentul în putregĭune, aplicându-ĭ neesplicabil leacul, şi aducând apoĭ numaĭ de cât curênda vindecare.

Maĭ departe, voind a espune legea haruluĭ, deslușitórea umbreĭ vechĭ, nimic alta nu-'mĭ vine înainte spre a mĭ lămuri maĭ clar sigilul sfatuluĭ celuĭ a tot-înţelept, ca semnile cele maĭ evidente ale ĭubireĭ de ómenĭ şi ale bunătăţeĭ ceĭ nemărginite şi neînţelésă (că divinitatea este plecată spre milă) asupra celor căḑuţĭ în nefericire în ambele priviri. Căcĭ Cuvêntul cel divin şi încărnat a luĭ D-ḑeŭ şi părinteluĭ, lumina şi splendórea cea eternă, în tot traĭul luĭ cel neînţeles pe pământ, în viaţa corporală, revărsâ cu totul preste toţĭ sorgintea cea nesecată a mileĭ şi a graţielor. Căcĭ, pe lângă că a făptuit rechĭemarea fireĭ ceĭ căḑute, a întărit membrele slabe şi infirme ale paraliticilor, a dăruit vedere orbilor, şi prin el s'aŭ sculat morţiĭ, mulţime de bolnavĭ s'aŭ însănătoşat, curve, vameşĭ, tălharĭ,— sclavĭ aĭ păcatuluĭ, s'aŭ făcut prea fericiţĭ coloniştĭ aĭ locuinţeĭ ceĭ neperitóre. De aseminea acéstă operă lucrată de colegiul apostolilor, de céta părinţilor, de martirĭ, de mărturisitorĭ, şi de tótă Biserica, şi acéstă isbândire de mare falĕ, adecă: a uşura pornirele grele ale rĕutăţilor, motivele asupritóre ale supĕrărilor, a propune ajutor desperaţilor şi interi înşelăciunele relelor inundătóre. Acestea făţis avură loc în orĭ-ce timp, şi s'a arĕtat luminos, că orĭ-unde s'ar lovi [59]) maĭ nainte rĕul cu o pedépsă óre-care, acolo şi puterea intervenitóre a ajutoruluĭ luĭ D-ḑeŭ, aducênd leacul cel nedureros şi alinător, împrăştie durerea şi vindecă rana. Acésta vedem că şi din vechime s'a observat încă de păgânĭ, carĭĭ deşi eraŭ orbiţĭ de întunericul uriteĭ şi abjecteĭ idololatrĭĭ, îĭ ştim că în destul se încredeaŭ protecţieĭ ḑeilor închipuiţĭ de dênşiĭ. Pentru care cautând vindecare relelor ce-ĭ ameninţaŭ, orĭ care acum îĭ şi lovisă, speraŭ a se scuti de calamităţĭ dedându-se la rugĭ în temple şi maĭ ales la

www.dacoromanica.ro

στηρίοις τε καὶ χρησμοῖς, Θεσπρωτοῖς τε καὶ χρησμολογοις ἐς τὴν τούτων ἐχρῶντο ἀποσκοράκισιν· τούτου δ'ἕνεκα καὶ ἀποτρόπαιοι παρ' ἕλλήσι, καὶ ἀλεξίκακοι καὶ ἀποπομπαῖοι, ὡσανεὶ τῆς αὐτοῖς λυπηροῖς συμμαχίας οὐκ ἀφιῶς ἔχοντες, οἱ πλείους τῶν Θεῶν προσεκλήθησαν.

Ἐπεὶ οὖν τῷ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἱστῷ οὕτωπως πέφυκε χαλεπὰ κυκᾶσθαι τερπνοῖς, καὶ ἥδιστα λυπηροῖς ἀμοιβαδὸν συμπερυφαίνεσθαι καὶ ἀναμεμίχθαι, καὶ μηδαπῶς πη, εἴγε ἐνιαχοῦ δεινῶν ἐμβολὴ συμβαίη πεσοῦσα, προσβάλλον ἀτύχημα γίγνεται, ὅ μὴ ἐπικουροῦσα καὶ ἀλεξίκακος ἀποτρέψειε πρόνοια, καὶ τὰ ἡμέτερα ἄρα κἂν δεινότητι ἀργαλέα καὶ πολυώδυνα ἐς ἀμείνω μεταβησόμενα δόξειε ἂν ἐξεῖναι προκαταγγέλλεσθαι, οὐ γὰρ ἀποκέκμηκε λειψυδρία τῶν Θείων οἰκτιρμῶν καὶ ναμάτων ἡ ἀκάματος καὶ ἀένναος πηγή, οὐ δὲ πως ἐπάυσατο συμπαθείας ῥεῖθρα προχέουσα, καὶ πολυχεύμονα τὸν ῥοῦν, καὶ προσκατακλύζοντα ἀναβρύουσα· εἴθε ἄρα καὶ ἡμῖν ὁ ἀκένωτος οὗτος καὶ ὑπερμεγέθης Θησαυρὸς ἐκ τῶν ἐν παραβύστῳ κειμένων δωρεῶν ἀνακούφισμα προσχαρίσαιτο τῶν ἐπικρατούντων δεινῶν, καὶ ἀμηγέπη δῶη τοῖς δυστυχοῦσι τὸ εἰδεχθὲς καὶ ῥωγαλέον ἀνακαινίσασθαι περιβόλαιον, ἡμᾶς τε τῇ ἀμάχῳ πάνυ ἐπερειδομένους ἰσχύϊ τὴν μέλαιναν νεφέλην ἀποσκεδάσασθαι, καὶ τῇ τῆς εὐδίας ἐπελεύσει τὴν γαληναίαν εἰσπνεῖν, καὶ μειλιχίαν αὔραν τῆς εὐμοιρίας.

ᾳψνζ. Καὶ μέντοι γε οὖν ἐπὶ ναυαγίᾳ ὑπὲρ τῶν ὅλων κύβους ἀναῤῥιπτοῦντες, καὶ εὐέλπιδες ἅμα τῷ λιμένι τῆς Θείας φρουρᾶς προσνέοντες, ἀθρόως ὥ τῆς ἄνωθεν περισθενοῦς ἀρωγῆς, διερρωγότος τοῦ νέφους, καὶ ἀποσκεδασθέντος, αἰθρίας τε ἐπιγενομένης, τὸν οὔριον αὖ πλοῦν μετειληχότες τοῦ γαληνιῶντος ἐπελαβόμεθα ὅρμου.

Τοιγαροῦν Θεοῦ κατὰ παροιμίαν φάναι, ὥσπερ ἀπὸ μηχανῆς ἐπιφανέντος, ὁ ἐν μόχθοις ἀριστεύσας, καὶ τὸ στερρὸν κληρωσάμενος ἔθναρχος, ἀρτιφυοῦς καὶ λαμπροῦ ψηφίσματος τὸν ὀστρακισμὸν ἤδη ἀνατρεψαμένου, καὶ τῇ κατὰ ἀντίῤῥοπον δύναμιν τοῦ βασιλείου ἐπιτάγματος ἀντιπαραθέσει τοῦ διωγμοῦ συνθλασθέντος τῶν ἀντιμάχων φαιδρῶς ἐπὶ Βυζαντίου προκύψας ἀφίκετο, καὶ δίμηνος ἐκεῖσε ἠρέμα παρεξιὼν ἐς τὴν τῶν Βλάχων κλεινῶς προκεκήρυκται, καὶ ἄλλοτε μητρυίην, ὥς γε ἄντις εἴποι, πέλειν ἡμέραν, ἄλλοτε μετέρα τῇ δεινοπαθείᾳ ὑπαινιξάμενος, ἅπερ προὔκειτο ἐπαθλα τῆς πολυτλήμονος καρτερίας τὸ τῆς ἀρχῆς λαμπρὸν

altare, și se serviaŭ pentru îndepărtarea lor de oraculi și profetisme, de profeți și de esplicători de oracule. Pentru acésta ceĭ maĭ mulți dintre Deĭ fură numiți de Eleni, înlăturătorĭ, respingĕtorĭ de rele și îndepărtătorĭ, ca și cum n'ar fi necapabilĭ de ajutor în întristărĭ.

Decĭ, de óre-ce în urzirea vieței omenești firește cam așa se amestecă supărările cu veseliele, și pe rând se țese și confundă plăcerile cu întristările, și nicăirĭ nu are loc vre-o nenorocire supărătóre, (de s'ar întêmpla a cădea unde-va vre-o împilare de adversități), pre care n'ar înlătura-o providența cea ajutătóre și respingĕtóre de rele; de aceea póte și sórta nóstră, deși cumplit de grea și durerósă, nu mi s'ar părea imposibil a o anunța de maĭ nainte că se va strămuta în spre maĭ bine. Căcĭ sorgintea cea nesecată și deapururea a divinilor îndurărĭ n'a contenit din lipsa de ape, și nicĭ-cum n'a încetat a revărsa curente de compătimire, și a isvori un vîŭ abondent și revărsător. Fie dar ca acest tesaur prea mare și nedeșertat să ne dăruïască și nouĕ din darurile cele tăĭnuite, ușurare de adversitățile împilătóre, și măcar întru câtva să permită celor nenorociți a-și renoi vesmêntul cel uricĭos și rupt, să împrăștie de la noĭ, ceĭ ce ne încredem tare în puterea cea neînvinsă, nŭorul cel negru, și să inspirăm cu sosirea alinăreĭ, lina și dulcea adiere a fericireĭ.

(1757). Între aceste aruncându-ne în pericul estrem de înnecare și tot-o-dată cu bune speranțe plutind la portul divineĭ supravegherĭ, de-o-dată, o prea puternic ajutor de sus! desfăcêndu-se și împrăștiindu-se nŭorul, se arătâ seninul, și noĭ avênd parte ĭarăși de plutire favorabilă, întrarăm în portul cel liniștit.

În urmare, cum ḑice proverbul: apucând pre D-ḑeŭ [60]) de picĭóre, principele némuluĭ nostru, cel ce escelasă în necasurĭ, și avea de moștenire statornicia, vesel arătându-se sosi în Bizant, după ce se redică ostracismul prin un noŭ decret strălucit, și persecuția adversarilor se nimici de opunerea puterĕĭ contrapusă a ordinuluĭ împĕrătesc; apoĭ petrecênd acolo în liniște douĕ lunĭ, cu strălucire fu proclamat domnitor Valahilor, și din causa releĭ suferinți venind la ideea, cum ar ḑice cine-va, că o ḑi îĭ este ca maștihă (vitrigă), ĭar alta ca mamă, se încununâ cu stema

www.dacoromanica.ro

ἀνεδήσατο στέμμα, καὶ δόξης περιβέβληται τὴν ἀλουργῖδα· ἐνταυθὶ τοίνυν αὐτοῦ τά νῦν πρυτανεύοντος, τῇ κατ' ἔμπεδον λόγον προεμφανείσῃ βουλῇ, τά γε παρηκμακότα δεινὰ χάριτι πρὸς τοὺς τῶν λυπηρῶν αὐτουργοὺς, καὶ εὐτραπελίᾳ ἀντιπελαργοῦντος, τὸ τῆς Ἀμαλθίας ἤδη προχεῖται ἀφθονώτατα κέρας, καὶ τῆς δυσημερίας ἐξηλλαγμένης, ὑπο θέμιδος στάθμῃ, καὶ ἔμφρονι λόγῳ ἀγαθῶν μυρμηκιὰ πάνυ τοι ἑκασταχόθι περιέστη τοῦ χώρου.

Καὶ τοι γε τοῦ τηνικαῦτα ἐνόντος πολιτεύματος τὸ διοίκημα, καὶ περ πολλῷ τῷ μέτρῳ δεινοτέροις ἀτυχήμασι περιπεσὸν, κἂν ἔδοξε, μικροῦ δεῖν, τῇ προγεγονυίᾳ τρυχώσει τῆς ὑπὸ τῶν προαρξάντων καταβαλομένης χώρας ὑποκραδαίνεσθαι, ἀλλά γε μὴν τῇ στιβαρᾷ ἐμβριθείᾳ τοῦ πολιτευομένου δυνάστου ἀμηγέπως ἀντερήρεισται καὶ προσεπάγη· καὶ γὰρ φθάσασα στάσις συνταραττωμένου τοῦ δήμου, καὶ ὄγκος δημωσίων τελῶν ἐπαχθέστερος ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς πρὸ ἐτῶν διαθορυβήσας τοὺς ὄχλους, ἄρτι ἀναπολούμενα Ἡράκλειον ὅσον οὔπω τῷ διέποντι προὐβάλετο τὸν ἀγῶνα, τὸ πρόσαντες παρασημήναντα τῆς ἀνυθησομένης ὁδοῦ, καὶ δεῖν εἶναι, αὐγίου σταθμὸν, ὡς εἰπεῖν, ἐκκαθῆραι, καὶ συκοκορεῖν παραδεικνῦντα· οὐ μέντοι γε οὖν τοῦ λήματος ἐπὶ τούτοις κατα πλαγέντος, αὐτίκα ἐπεχείρει τοῖς οἴαξι ἀπριξ ἀντεχόμενος, κἀκεῖνον εἰς καὶ πολύῤῥοθον τὸν πλοῦν, καὶ ἀκροσφαλῆ διαπορθμεῦσαι, κόπαις γε ἅμα. ὡς ἔπος, καὶ ἱστίοις διατεινόμενος.

Καὶ μὴν λοιμοῦ γε τέως περὶ τὴν ἄφιξιν τοῦ κρατοῦντος συγκαταλαβόντος τὴν χώραν, καὶ πονήρως τὰ πλήθη διασπαράττοντος (τῶν ἐν ἄστει δυσχερῶν τουτὶ τὸ μέγιστον καὶ μάλα δυσκαταγώνιστον) ἅτε δὴ τοὐντεῦθεν ἀπειργομένης τῆς συναφείας, οὐ μετρίως διακεκώ υται τὸ πολίτευμα, καὶ τὰ πάντα κατήργηται, ὡς ἐπὶ πολὺ τοὺς ἀμφὶ τὸν ἡγεμόνα ἐν σκηναῖς διαιτᾶσθαι ἀγραυλοῦντας, καὶ δήπου νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τοῦ πρωτίστου ἔργου τῆς δίκης ἀφισταμένους, τὸν τῆς νόσου σκηπτὸν καὶ πυρίφλεκτον ὄλεθρον πάνυ πως δεδιέναι· μετὰ δὲ ταῦτα καιροῦ γε παραμείψαντος, τῇ τοῦ Θείου ἐπαρωγῇ, ἀθρόον μὲν τὸ ἐπιπολλάζον λοιμῶδες ἐσκέδασται, καὶ τῇ ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολῇ, τὸ εὔδιον ὑπεφάνη καὶ εὐκραὲς καὶ δῆθεν τὰ διασπαρέντα ἠρέμα ἐς ῥυμὸν συνεστάλη, τάτε ἀπηγορευκότα ἀνερρώνυμενα εἰς τὴν προτέραν μετήνεκται ἰσχὺν καὶ ἐμμέλειαν.

Τῆς πολιτικῆς τοιγαροῦν ἐργασίας ἐπιδραξάμε-

cea strălucită a domniei, și se investi cu porfira gloriei, care îi prestaŭ ca remuneraţiuni ale mult suferitórei pacienţi. Domnind decĭ acum aicĭ, prin chibzuirea de maĭ nainte cunoscută a raţiuneĭ ceĭ solide, resplăteşte suferinţele trecute cu favóre și graţiositate către causătoriĭ acestor supĕrări, și așa revarsă cu prisos cornul Amaltieĭ (abondenţeĭ), și prin cumpĕna dreptăţeĭ și sfatul celuĭ înţelept schimbându-se starea cea rea, se respêndi maĭ pretutindenea în ţéra un furnicar de bunĕtăţi.

De și guvernamêntul statuluĭ de atuncĭ căḑusă în desordinĭ peste mĕsură cumplite, în cât părea că puţin lipsea a nu se surpa ţara fiind dărâmată de strivirea anterióră a domnilor precedenţi, totuși întru cât-va se sprijini, și consolidâ prin gravitatea fermă a domnitoruluĭ administrător. Căcĭ o rescólă precedentă a poporuluĭ turburat, și o sarcină de dări publice maĭ grea din ceea-l-altă domnie, de maĭ nainte frământând populaţiele; acum din noŭ repeţindu-se, făcu ca munca Domnitoruluĭ să fie maĭ ca a luĭ Ercul preînsemnându-ĭ ce cale grea avea de suit, și arătându-ĭ că era nevoe, așa ḑicênd, de a curăţi staulul luĭ Augia și a mĕtura tărle de oĭ [61]). Dar curagiul luĭ nu se spăriâ de aceste, și strîns apucând cârmele, întreprinsă a scóte la capĕt și acea navigare, de și mult sgomotósă și periculósă, întinḑênd într'un cuvênt,de o-dată vĕslele și vĕntrelele.

Intre acestea, încă de la sosirea domnuluĭ ţara fu cuprinsă de Cĭumă, care cumplit prăpădea mulţimea poporuluĭ, (acesta însĕ este rĕul cel maĭ mare și maĭ greŭ de învins pentru ceĭ din oraș); apoĭ fiind-că din acéstă causă s'a întrerupt comunicaţia, nu puţin administraţia fu împedicată, și tóte se paralisară, căcĭ, fórte temêndu se de trăsnetul bóleĭ și de perirea cea înfocată, princepele cu aĭ sĕĭ petreceaŭ maĭ mult la câmp în corturĭ, și dar nóptea și ḑiua se abstinéŭ de la lucrul cel maĭ principal al justiţieĭ. După acestea, schimbându-se timpul, cu ajutorul luĭ D-ḑeŭ, să împrăscĭă cu totul cĭuma cea băntuitóre, și cu prefacerea spre maĭ bine, se arătă alinare și însănătoșare, și prin urmare, ceĭ împrăsciaţĭ încet se strinseră de la locul lor, și ceĭ descuragĭaţĭ reîntărindu-se revenirĭ la puterea și ordinea de maĭ nainte.

Maĭ departe, principele apucându-se de

www.dacoromanica.ro

νος ὁ ἀρχηγέτης, καὶ παμμεγέσι κακοῖς ἀντιπαραβαλόμενος, ἐς σκάμματα κατηνέχθη παλαίων· ὅτε γοῦν καὶ τὸ σύντονον ἐπιτείνας τῆς γνώμης, καὶ τὴν διάνοιαν ἀναπετάσας, τὰ πάλαι δὴ προφύντα κακὰ ἀνέσπακε πρόῤῥιζα, καὶ τὰς ἀντικειμένας ἁπανταχῇ προσβολὰς χειρωσάμενος τὴν αἰθρίαν ἀντεισήγαγε καὶ ῥαστώνην· καὶ μέντοι τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ ἀνέκαθεν δι' ἐπιστροφῆς ἔχων, καὶ περὶ αὐτὰ ἐπιεικῶς προθυμούμενος μηδ' ὅπως οὖν ἔλαθεν ὅλως τῇ εὐρυθμίᾳ αὐτῶν, καὶ στερρότητι προσγενόμενος, τὰ περὶ τούτων καθήκοντα ἀείπου ὑφηγησάμενος καὶ παρακελεύσας· ἐπὶ τούτοις μὲν οὖν τοῖς γε περὶ τὴν πολιτείαν σπουδαίως ἐγκατασχολούμενος, προσόδων τε καὶ τελῶν μεταριθμήσεις, βασιλείων ἐπιταγμάτων ἐξεργασίας, ἀνορᾶς πρὸς ἀστικὸν κάλλος, καὶ ἐμπόρων διατάξεις, ἡδόντων μουσεῖα, καὶ ἅπαξ ἅπασαν τοῦ καθεστῶτος καιροῦ τὴν συναρμογὴν, καὶ τοῖς χρείαις συνάδουσαν εὐτ-ξίαν διετέλει φιλοτιμούμενος, ἐς ἂν διετίαν μὲν ὧδε πως, καὶ ἐπέκεινα ἐπὶ τῆς δεσποτίας παρελήλακὸς, εἶτα δὲ ὑπὸ θορύβου τῶν ἀπὸ Κραγιόβης στάσει αὐτομολούντων. καὶ ἐνίων ἐπιστολῶν ἀπόῤῥητά τινα ἐξοχουμένων τῷ βασιλεῖ, ἄφνω τῆς ἀρχῆς ἀποσειόμενος, καὶ τὴν ἐπὶ τῆς πατρίδος κάθοδον ἐπὶ τὰ ἀνάκτορα διανύσας, αὖ πάλιν ὑπὸ χρεῶν, καὶ δανείων τῇ εἰρκτῇ ἀνιαρῶς καθυποβέβληται.

ἀψνη. Ἀμέλει γοῦν ἐντούτῳ καιροῦ τῆς κατὰ τύχην φαύλης παιδιᾶς, καὶ αὐτομάτου περιπετείας ταὐτὶ τὰ ἀθύρματα τὸ πεπρωμένον ἐξέφηνε· καὶ γὰο τὸ τῆς τύχης ἀμφιῤῥεπὲς, καὶ παλίμβολον προσεξείκασται ῥεύμασι ἄμπωτιν παλινδρομούσης θαλάσσης, καὶ πλάστυγξι τρυτάνης παρέυικε, ὑπὸ φυσήματι ἀνέμου κενεμβατούσαις, καὶ παλλομέναις ἀστάτως, ἔνθα δόξῃ τῷ πνεύματι· ἐνθέντοι τοίνυν οἱάπου ἐπὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις εἴωθε πλειστάκις ἀναμοχλεύεσθαι τὰ ἑδράσματα, τῶν κατὰ βίον Πρωτέως δίκην μετηλλαγμένων, καὶ τῇ δε πάντως εὖ μᾶλα τουτωνὶ ὑτὸ τῇ ὠθωμανικῇ ἀρχῇ ῥᾴστα περιτραπέντων, ἅμα τῇ ἀπ-λλαγῇ τοῦ δυνάστου, τὴν ἡνιοχίαν κλεινῶς διεδέξατο, ὅ γε τῆς Μολδάβων πρύτανις Σκαρλάτος Γρηγορίου· ἀνὴρ μὲν ἀγαθοφυὴς, καὶ τῇ εὐμενείᾳ ἐπιεικέστατος, τὸ γε ἄχολον καὶ μειλίχιον τῆς γνώμης ἑκασταχοῦ κρατύνων. οὐ μᾶλλον δὲ τῇ μεγαλοφυΐᾳ, καὶ τῇ τῶν ἐνόντων πείρᾳ· ἀρτίτοκος γὰρ ἐν ἡγεμόσι, διανεμόμενος τὰ πηδάλια, ἤ τῷ πειθήνιον αὐτὸν τυγχάνειν γε ὄντα, καὶ μάλα δήπου εὐάγωγον τοῖς ἀτακτέως ὑποτιθευένοις τὰ δέοντα· ταύτῃ τοίνυν προσηνεστάτην μὲν τὴν φυὴν, καὶ πραεῖαν μετειληχὼς (ὅπου γε καὶ οὐ πάνυ εὐμαρῶς τὸ ἥπιον

activitatea politică și măsurându-se cu relele cele fórte marĭ, se pogorî la luptă pe teren. Atuncĭ decĭ întinḑêndu-șĭ puterea rațiuneĭ și desvĕlindu-șĭ cugetarea, smulsă din rădăcină relele acum de mult crescute, și învingênd atacurile opuse luĭ de pretutindene, întroduse liniștea și înlesnire de tóte. Apoĭ avênd tot-dé-una în gând cele divine și sacre și mișcat de cuvenita ardóre pentru ele nicĭ cum nu le-a uĭtat ocupându-se fórte de buna lor rânduélă și întărire, pururea prescriind și ordonând cele cuvenite la dênsele. Peste aceste, serios ocupându-se maĭ ales cu cele ce privesc guvernul, ambiționa a se distinge continuŭ în reforme de venitурĭ și dărĭ, în executărĭ ale ordinelor împĕrătești, în facere de pieţe publice spre frumseța orașuluĭ în regulamente pentru negustorĭ, în scóle pentru tinerĭ, și în genere în tótă buna întocmire pentru timpul de atuncĭ și în ordinea conformă cu trebuințele. În cât, continuându-șĭ în așa chip domnia doĭ anĭ și maĭ bine, în urmă, din causa turburăreĭ celor ce trănsfugise după revolta din Craĭova, și a unor epistole ce destaĭnuĭaŭ niște secrete la împĕratul [62]), de o-dată este îndepărtat de la domnie, și reîntorcêndu-se în patrie la palatul princiar, ĭarășĭ trist fu aruncat în carceră din causa datorielor și a împrumuturilor.

(1758). Cu adevĕrat, destinul în acest timp a arĕtat aceste păpușerĭ de joc neînseminat al sórteĭ, și de peripeție a întêmplăreĭ. Căcĭ învăluirea și nestatornicia sórteĭ se asémănă cu curentele măreĭ ce se mișcă în flux și reflux, și cu talerile cumpeneĭ ce în aer se clatină de suflarea vêntuluĭ și necontenit înclină, în cotro ar bate vêntul. De aicĭ urmâ, că precum în lucrurile omenești adesa se întêmplă a se scormoli fundamentele, căcĭ cele ce privesc viața se schimbă ca Proteŭ [63]), așa în adevĕr și aicĭ prea ușor se resturnară aceste maĭ ales sub guvernul Otoman, în cât odată cu plecarea domnuluĭ, glorios primi cârma guvernatorul Moldovenilor Scarlat Grigoriu. Bărbat de la natură bun și de o blândeție fórte plăcut, întinḑênd pretutindenea nesupărăciunea și dulcéța caracteruluĭ sĕŭ; Iar acésta nu atâta din mărime de geniŭ și esperiența lucrurilor (că decurênd întrat între principĭ administra cârmele). pre cât pentru că s'a întêmplat a fi docil si maĭ cu samă ușor de condus de cătră ceĭ ce-ĭ esplicaŭ lămurit îndatorirele. Decĭ așa

www.dacoromanica.ro

εὕροι τις ἂν ἐπὶ τῶν κρατούντων, τῆς ἐπὶ δυνάμει ὑπερφιλοτιμίας κομιδῆ ἀναφυσώσης, καὶ ἐπὶ τὸ θυμικὸν καὶ εὐπαράφορον ὑποθηγούσης τὸ φρόνημα) ἀναλγητότερον ἢ που, καὶ προσφυῶς διευθετεῖ τὸ ἀρχόμενον.

ᾰψλθ. Καὶ δὴ ὑπό τῇ τὴν ἀρχὴν κεκυρωκυίᾳ πρὸς ἄνακτος δέλτῳ, ἐς τριετίαν ἐμπεδοθέντος τοῦ διοικήματος, νῦν γε τὸν ἐπὶ Κραγιόβης χῶρον πρὸς ὠθομανῶν ἰᾳκεῖσε προλυμηναμένων, καὶ τὸ πᾶν ἀνακυκώντων, σχετλίως πιεζούμενόν τε καὶ τρυχωθέντα, τοῦ πασσυδίῃ ἀναῤῥύσασθαι, καὶ μεθαρμῶσοι ἀντιπεποίηται· καὶ γὰρ ἀπὸ τῆς ἀνάσσης πόλεως τῇ αὐτοῦ προτροπῇ ἀφικόμενοι οἱ τοῦ ἄνακτος πρόκριτοι λειτουργοί, καὶ τἀκεῖσε ἀναμαστεύσαντες ἀκριβῶς τοὺς ἀναφανδὸν ἠδικηκότας τὰ δημόσια τέλη καὶ τοῦ ὑπηκόου ἄρδην καταστρηνιάσαντας, τῇ ἀναχείρας βασιλείᾳ ἐπιταγῇ ἐντεῦθεν ἐξήλαυνον, ὥς γε καὶ τοὺς προδιαῤῥηγνυμένους ἐπιχωρίους τῆς λύμης ἀπαλλαγέντας βραχύ τι λελωφηκέναι, κἀκεῖνον τῆς ἐπιῤῥοίσης τὸν συρφετὸν ἑπτακοσίαις σκευοφόροις ἁμάξαις ὅτι τάχιστα ἐκφορηθῆναι τοῦ χώρου· ἐπὶ τούτοις μὲν οὖν ἵνα ἅπας ὁ βόρβορος ἐκκασταχόθι ἀποκαθαιροιται τῶν ἐς τοῦτο σταλέντων βασιλείων ὑπουργῶν καὶ περὶ τὰ τῆς κάτω Δακίας χωρία ἀφικνουμένων, οὐκ ἔλαττον τῶν ἐκεῖσε ἐπηρεαζόμενα, κῶμαι, πολύχνιά τε, καὶ ἀγροὶ ἅμα τῷ πένητι δήμῳ πάλαι που κατασυλληθέντα τοῖς λυμεῶσι, παραχρῆμα τῆς ὑπεναντίας ῥύμης ἀπήλλακται, καὶ συλλήσεως ἀπειργομένων τῶν πολεμίων.

Οὕτω τοίνυν διωκημένης περὶ τὴν ἡγεμονίαν ταύτην τῆς χώρας, ἐδόκει ἄν τὸ πολίτευμα ταῦτα γε ὑπ' ἀνδρὸς τὴν φυὴν πραέως τε καὶ ἡπίου πρυτανευόμενον, ἐν εὐρυθμίᾳ ραστώνῃ χωρεῖν καὶ κατὰ ῥοῦν φέρεσθαι, εἰμὴ λώβης τινὸς προσεπησκηψάσης τὰ τῆς θέμιδος ἀναφανδὸν κατεπεπάτοιτο δίκαια· ἀλλὰ γοῦν ταῦτα παρημέληται καὶ ὅλως ἀποκέκρουσται τοῦ βήματος, οὐκ οἴδαμεν ὅπως, θάτερον δὲ, ἤ ὑπό τῆς τοῦ δυνάστου ἀφυΐας, καὶ ἀνειμένου φρονήματος εἰκάσειεν ἄντις ἐπὶ δικαστηρίων τὰ ἀθέμιτα παρεισβληθῆναι· πολλάκις γὰρ πραότητος ὑπὸ προσχήματι ἔστιν οὗ ὑποσκήπτουσα ἐναβρύνεται βλακείᾳ τε καὶ νωθρότης, καὶ τῷ τῆς ἡπιότητος προσωπείῳ παρεγκεκάλυπται τὸ τῆς γνώμης εὔηθες, καὶ γε ἀτεχνῶς πραέα. καὶ εὐμενῆ φαίη τις ἂν ἄνδρα, ἄλλως γε ἀφυῆ καὶ ἀξύμβολον, ἤ ὑπὸ πλουτομανίας ἰμέρῳ τουτὶ γεγονέναι δόξειε· ἐπείπερ χρηματολόγος, καὶ τοῖς κειμηλίοις ἀενάως προστριβόμενος νοῦς, χρυσὸν

avênd parte de o natură fórte docilă și blândă, de sigur póte conduce supușiĭ potrivit natureĭ și maĭ fără asprime. (maĭ ales că nu s'ar putea prea ușor afla blândeța la ceĭ ce domnesc, căcĭ ambițiunea cea prea mare a putereĭ în genere îĭ îngânfă, și le escitéză mintea spre mânie și pornire neraționată).

(1759) In urmare, stabilit fiind guvernul pentru treĭ anĭ, prin cartea împĕrătéscă de confirmarea domnieĭ, de o cam dată Scarlat se apucă a regula și salva cât maĭ curênd laturea Craĭoveĭ, cea cumplit asuprită și strivitĭ de Otomaniĭ, carĭĭ pe acolo maĭ nainte prădase și boștĭurasă totul. Așa, dupre îndemnarea luĭ venind din capitală ceĭ maĭ distinși dregătorĭ aĭ împĕratuluĭ, și examinând scrupulos cele de acolo, cu ordinul împĕrătesc în mână aŭ alungat de acolo pre ceĭ ce făță strîmbătățisă imposite publice și se sumețisă de tot contra supușilor; în cât și locuitoriĭ maĭ nainte striviță, eliberați de calamitate începură în scurt timp a răsufla, și acea adunătură de împilătorĭ, încărcați în șépte sute de care de transport fură cât maĭ ĭute espediță din localitate. După aceste, pentru ca tot nămolul rĕuluĭ de pretutindene să se curĕță, ministriĭ împĕrățeștĭ trimiși pentru acésta, venind și în părțile de jos ale Dacieĭ, nu maĭ puțin vătămate de cât acelea pre cum sate, orașe și țarinĭ dinpreună cu poporul sĕrac de mult încă prădate de jăfuitorĭ, de îndată fură eliberate de sila contrară și de pradăcĭune, înfrânându-se dușmaniĭ.

Decĭ țara fiind în acéstă domnie așa cârmuită, se părea că statul administrat maĭ ales de un bărbat de natură blândă și móle, ar fi propășit cu înlesnire în buna ordine și condus dupre dorință, de nu prin o vătămare cotropitóre, s'ar fi călcat fățiș dreptu-rile justițieĭ. Da, aceste în adevĕr fură negligĭate și cu totul îndepărtate de la tron nu știŭ cum, dar pentru una din douĕ: saŭ ar putea presupune cine-va că nelegĭuirele se introduse la tribunale din causa simplicității domnitoruluĭ și a caracteruluĭ sĕŭ celuĭ indolent: că adesa sub forma blândețeĭ furișindu-se pe une-locurĭ se înmândrește prostia și tîmpirea, și sub masca bunătățeĭ se acopere ușurimea și stupiditatea mințeĭ, așa că maĭ în genere s'ar putea numi bărbat blând și bun, cel ce de alt-fel ar fi incapabil și netrebnic; orĭ s'ar părea ca acésta s'a

www.dacoromanica.ro

ἐκ τοῦ παντὸς ἀποξέσθαι διαπειρώμενος, κόρον οὐκ οἶδε ποτὲ, τῇ ἀργυροβόρῳ λύσσει ὑποβρύχιος οὐδαμῶς προσέσχε καθήκουσι, θεσμοὺς οὐκ ἀναμαστεύει, τῆς δίκης ἐ ωθεν ὑπερφρονεῖν· κριταῖς δεκαζομένοις ἤδη πῶς ἀνῆκε ῥυτῆρας· τοὐντεῦθεν ἄρα ἐν πολλοῖς τρανῶς κατηδίκηται κερματιζόμενον τὸ ὑπήκοον, οἷς γὰρ δέδοται τὸ δικάζειν, θέμιστας δίκης ἐκαπηλεύσαντο, καὶ δὴ μᾶλλα τῶν συγκλητικῶν ὁ ἐν τοῖς δικανικοῖς θεμιστεύων, καὶ περ τὴν ἡλικίαν γεγηρακὼς, καὶ μόνον οὐκ ἤδη πέμπελος καὶ τυμβογέρων, τύφῳ ἐγκειμένης ἀλαζωνίας ἰλιγγιῶν οὐχ ἥκιστα δὲ λιμώττων χρυσοῦ, ὡς ἔδοξεν ἐπ᾽ ἀδικήμασιν αὐτοῦ τῷ παραφόρῳ βουλήματι, ἄρδην τοὺς νόμους διεσυλήσατο.

Ταύτῃ μέντοι γε περὶ δίκας καὶ διαστὰς ὑποσκάζουσα ἡ τοῦ πολιτεύματος κίβδηλος τηνικαῦτα διοίκησις, τοὺς ἐν ἄστει, καὶ ἀλλαχόθεν τοῦ χώρου ἐπιφοιτήσαντας κατέθλιβε καὶ διεθορύβει· κἀντεῦθεν πως ἐδόκει τὸν πάλαι ἐκ τῆς κηδεμόνα ἡ δυναστεία, δυοῖν ἐτῶν τῆς ἀρχῆς προολισθήσαντα ἀναζητεῖν, ῥύθμισιν κράτους ἐπάξοντα πρὸς φυεστέραν, καὶ πόλεως κεχηνότα ἰασσόμενον τραύματα· ὅν γε καὶ θεία τὶς τοῦ κρείττονος πρόνοια, πρὸ ἔτους μὲν νεύματι βασιλείῳ τῆς εἱρκτῆς ἀπαλλαγέντα· ἄρτι δὲ τὴν ἡγεμονικὴν τήβενναν ἀμπεχόμενον, ἐς τὴν τῶν Βλάχων ἐπὶ τῆς ἀρχικῆς ἕδρας περικλεᾶ μετήνεγκε καὶ ὑπερόλβιον.

ἄψῃ. Ὅτε γοῦν καὶ θέμις αὐτόχρημα δικαστηρίοις ἅμα παρεκαθέζετο, θεῖά τε καὶ ἀνθρώπινα ὑπὸ διευθύνοντι συνέσεως λόγῳ ἐμμελῶς συντέτακται, πάντα πέπαυσται τὰ δεινὰ, ἀρχῶν μεταπτώσεις, διωγμοὶ, εἱρκταὶ, ὀστρακισμοὶ, περιήρηνται, ὁ χειμέριος κλύδων ἐκόπασε, τέρψις δήπου κεκράτηκε, καὶ θυμηδία πανταχῶσε τῆς ἀρχομένης καθήκουσα.

Τοιγαροῦν ἀλλεπαλλήλου τε, καὶ ἀμοιβαίας εἰρμὸν τροπῆς ἀείπου παρείληφε τὰ ἀνθρώπινα, ἀστάτως φερόμενα, καὶ ἐς ποικίλας μορφὰς μεταπίπτοντα, ἐξ ὅτου δήπουθεν γενέσεως, καὶ φθορᾶς καθάπερ ἐν τῇ φύσει πολυσχεδῆ ἀναπέφυκε φάσματα, ἐκ σπερμάτων μεμιγμένων τῶν μορίων τῇ ἀναπτύξει ζώοντε εἴδη ἀλλήλων διενηνοχότα, καὶ φυτῶν δένδρων, ἀνθῶν, καρπῶν, πεπείρων μυριόχροα κάλη, σκόλυξι δ ἀποτικτόμεναι, ψυχαί τε καὶ χρυσαλίδες, χέρσος ἐξ ὕδατος, ὧραι παραλλαττόμεναι ἀμοιβαδὸν, ὡς γε τῷ ἔαρι,

întêmplat din iubirea de înbogăţire: căcĭ o minte socotitóre de banĭ, pururea frecându-se prin odóre şi încercându-se a rade aur depretutindene, nu cunóşte nicĭ un saţiŭ, ci cufundată în turbata fóme de argint nu este atentă nicĭ cum la îndatoririĭ, nu observă legele, se deprinde a despreţui dreptatea şi în fine lasă frâul în voia judecătorilor corupţĭ [64]). Din acéstă causă, supuşiĭ pungiţĭ făţiş, în multe furĭ strămbătăţiţĭ: căcĭ ceĭ însărcinaţĭ cu judecarea vindeaŭ drepturile judecăţeĭ, iar maĭ ales dintre divaniştĭ preşedintele judecătorilor de şi bătrân de vrêstă şi aprópe căḑĕtură şi cu un picĭor în mormênt, ameţit de fumul înnăscuteĭ luĭ îngămfărĭ, dar numaĭ puţin flămând de aur desfiinţâ cu totul legele, precum s'a arĕtat din prea pornita luĭ voinţă la nedreptăţĭ.

Decĭ aşa schĭopătând în privirea judecăţilor şi a judecătorilor corupta administrare de atuncĭ a statuluĭ, apăsa şi turbura pre orăşenĭ şi pre ceĭ ce veniau de aĭurea din ţară. Pentru care, se părea că domnia doreşte pre vechiul eĭ cârmuitor, alunecat cu doĭ anĭ maĭ nainte de la putere, pentru ca să aducă statuluĭ o ordine maĭ naturală şi să vindece ranele cele adâncĭ ale oraşuluĭ. Pre acesta, adevĕr eliberat din carceră cu un an înainte prin voinţa împĕratéscă, şi de curând investit cu mantia domnéscă, providenţa divină aceluĭ prea Puternic îl transferă glorios şi prea fericit pe tronul domnesc al Valahilor.

(1761). Când decĭ se instalâ tot-o-dată în tribunale însăşĭ dreptatea, şi armonios se întocmiră cele divine şi umane de raţiunea, ce cu înţelepcĭune guverna; atuncĭ tóte relele încetară, prefaceriĭ de dregătoriĭ, persecuţiunĭ, închisoriĭ şi ostracisme (exilăriĭ) dispărură, furtuna cea vijelósă se alină, şi predomni veselia şi bucuria respândindu-se preste toţĭ supuşiĭ [65]).

Prin urmare, evenimentele omeneştĭ totdé-una aŭ avut un şir de întórcere alternativă şi reciprocă, necontenit mişcându-se şi prafăcêndu se în felĭurite forme, de când adecă s'aŭ arătat precum în natură multiple forme de nascere şi perirĕ, deosebite speciĭ de animale şi plante provenite din desvoltarea părticelelor schimbate încă din seminţe, frumuseţi de coloriĭ înfinite de arboriĭ, floriĭ şi fructe cópte, fluturiĭ şi chrisalide născuţĭ din vermĭ, uscat din apă, anotimpuriĭ preschim-

www.dacoromanica.ro

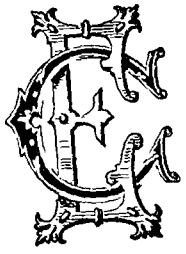
ἅττα χειμὼν κατέλυσε, θάλλοντα ἀνανιεύεσθαι, καὶ πλείω που ἕτερα ὁσημέραι περιαθρούμενα, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων, ἄλλων ἄλλως παρατραπέντων, ἤθη, νομοθεσίας, πόλεις τε καὶ δυναστείας ἀκάθεκτος χρόνου καταβιβρώσκει φορά, ἄλλατε ἀλλοίᾳ μεταρυθμίσει ἀναφυόμενα διαμπερὲς ἀντεισάγεται· σκύλλαν τὸν χρόνον φαίη τις ἄν, δεινὸν καὶ κατάπτυστον τέρας, τοὺς παραπλέοντας ἁρπάζουσαν, χάρυβδιν ἀναταρασσομένην ἥ γε τῆς συστροφῆς, καὶ δίνης τῇ παλιρροίᾳ ἐκτραχηλίζουσα, ἐς βυθὸν τὰ σκάφη ἀναρροφοῦσα καθίησι· πλοῦν ὑπὸ θυέλλῃ καὶ ναυαγίᾳ κλυδωνιζόμενον, καινῶν ἔμπης ἑκάστοτε πραγμάτων ἠπείρους ἀνακαλύπτοντα· πόλεμον βίου ἀλλοπρόσαλλον, μεταβολαῖς θορυβούμενον, περιστροφαῖς σκολιὸν λαβύρινθον, καὶ δυσδιεξίτητον, θέατρον, συνελόντι φᾶναι ζώντων βροτῶν, ἐν ᾧ σκηναὶ καὶ δράματα ἀμμοιγῆ, ἅττα πῃ μὲν γελοίως ὑποκριταῖς κωμωδούμενα πληθὺς μυκτηρισμῷ παραμείβεται, πῃ δὲ τραγικὴν προτείνοντα λύμην, θρήνῳ κοπτόμενος ὄχλος τακερὸν ὀλοφύρεται· τοὔνεκα „οὐκ ἀπεικότως ὁ κόσμος, Δημοκράτης φησί, σκηνή, „ὁ βίος πάροδος, ἦλθες, ἴδες, ἀπῆλθες· καὶ ἐχομέ„νως ἀλλαχόθι, ὁ κόσμος ἀλλοίωσις, ὁ βίος ὑπό„ληψις. (Δημόκρ: γνῶμ:).

Ταύτης οὖν ἐπὶ τοῦ δακικοῦ κράτους νυνὶ γενομένης τῆς παραμείψεως ἥ γε καὶ ἄλλας ἐφεξῆς ὀψέποτε συμπαρομαρτ(ουμένας), προκαταγγέλουσα ἡ τῶν πραγμάτων προϋπεμφαίνει ἀλλοίωσις, ἵνα μὴ ἐπ' ἀδολεσχίαν ἄσχετον καθορμῶσα ἡ ξυγγραφὴ προσαράξῃ, καὶ γε ἐπιμηκέστερον ὑπερτείνει μακρολογίᾳ παρεκδραμοῦσα, πέρας ἔστω κἀμοὶ τοῦ λόγου, τὸ τῆς παριππευσάσης δυσπραγίας τέλος, καὶ ἡ τῆς εὐκλείας ἐμφάνεια, δίκας, εἰμὴ τῇ γραφῇ, εὐτραπελείας δήπου και χάριτος τοῦ λόγου χηρεύοντος, ὥσπερ ἐξ ανειμένης νευρᾶς οὐκ εὐστόχως ἐπεβάλομεν, μηδαμὴ πως ὑφιξοντι, ἅτε δὴ τὸ σύντονον τῆς σπουδῆς πρὸς τὸν ἥρωα, καὶ ἀξιέραστον φίλτρον τῇδε διατρανώσαντι.

bate pe rând, în cât primăvara înflorind reîntineresc cele ce ĭarna le-a destrus, și multe altele care în fie-ce ḑi se observă; așa și în cele omenești, altele alt-felĭu se schimbă; națiunĭ, moravurĭ, legislațiĭ, orașe și dinastiĭ, pre care neîntreruptul curs al timpuluĭ le consumă, și neîncetat prin prefacere întroduce altele alt-feliŭ formate. In cât, ar ḑice cineva că timpul este ca Scila, monstru teribil și uricĭos ce răpește pe plutitorĭ; Charibda turburată, care resturnându-se prin vĕrtejirea volbureĭ și a vultóreĭ, și înghițînd vasele le duce în adânc [66]); navigare învăluită de vijelie și amenințată de naufrângere, dar care descopere tot-dé-una continente de noŭĕ lucrurĭ. Resbel mutual al vieței agitat de prefacerĭ; labirint cu învĕrtiturĭ resucite și fără capĕt; într'un cuvênt, teatru de muritorĭ viĭ. în care apar scene și drame amestecate, care une-órea fiind ridiculisate comic de actorĭ, mulțimea trece pre lângă ele cu despreț, ĭar altă-dată înfățișînd-o nenorocire tragică, poporul cuprins de plâns le jălește duĭos. Pentru care nu fără sémĕn de adevĕr Democrat ḑice [67]) că: „lumea este o scenă, „ĭar viața cântarea întroductivă: aĭ venit, aĭ „vĕḑut, aĭ plecat. Deaseminea aĭurea ḑice: „lumea este o prefacere, ĭar viața o recepți„une". (Democr. Sentențe).

Decĭ întêmplându-se acum în statul Dacic acésta schimbare, cum prefacerea lucrurilor de maĭ nainte arată prevestind că maĭ departe când-va aŭ să urmeze și altele, apoĭ pentru ca acésta scriere să nu se alunece înclinând spre nemĕsurata vorbire, și să nu se întindă prea mult scăpătând în lungă cuvêntare, sfîrșitul nefericireĭ ce ne-a însoțit pênă aicĭ, și arĕtarea glorieĭ, să facă capĕt și cuvêntuluĭ meŭ; sperând a nu fi criticat de cât doar din partea scriereĭ, că adecă cuvêntul meŭ ar fi lipsit de grațiĭ și glume ca și cum săgetând cu arc móle n'așĭ fi lovit la țel; dar cutez a ḑice că prin acéstă scriere mĭ-am manifestat zelul cel ferm și ĭubirea cea ardentă cătră Eroŭ.

www.dacoromanica.ro

www.dacoromanica.ro

NOTE EXPLICATIVE

La Cronicul luĭ Constantin Depasta Peloponisianul.

1). În genere acéstă espunere de principiĭ a faptelor omenescĭ este subtilă şi grea de înţeles, căcĭ *Depasta* admite în istorie ideele contimpurane luĭ, ale luĭ J. B. Vico (Scienza Nuova), dupre care evenementele istorice se desfăşură în treĭ marĭ cercurĭ: Vĕrsta divină, cea Eroică şi cea Umană.

2). Principatele sub Fanarioţi ajunsesă atât de subordinate Turcilor, încât Depasta adesa le numeşte Satrapiĭ séŭ Paşalîcurĭ ale împĕrăţieĭ Turceştĭ.

3). Locuitoriĭ din Tracia, trecuţĭ în proverb pentru ignoranţa şi prostia lor.

4). Κύρβις şi ἄξων colóne şi table de lemn ce se învêrtĭaŭ în jurul uneĭ osiĭ şi pre care la ceĭ vechĭ se scrĭiaŭ legĭ, ordine ect. Ear δέλτας tablă triunghiulară ca △ tot pentru acest usŭ.

5). *Filosof Cinic* din Teba, înflori în Sec : IV ante Chr.

6). *Pindar* poet liric din Beotia, înflori în secl. al V ante Chr.

7). *Plutarh* celebru biograf grec, a înflorit în secl. II după Christ.

8). *Epictet* filosof stoic din Frigia, înflori în secl. II post Chr. renumit pentru estrema sa răbdare şi suferinţă.

9). Aicĭ se face aluzie la legea ricorsi a luĭ J. B. Vico, învĕţat Italian, carele admitea că Istoria omenireĭ se desvoltă perpeturĭ în treĭ marĭ cercurĭ.

10). La grecĭ pentru a fi excelent învingĕtor la luptele olimpice se cerea a învinge în săritură, disc, alergare, trântă şi asvârlire cu lancea. La acéstă grea, dar' gloriósă luptă se face alusiune.

11). *Paşiĭ de Vidin*, *Silistra* şi *Babadag* eraŭ însărcinaţĭ, de pórtă a supraveghia pre Domnĭ şi gerarea afacerilor politice din Valahia.

12). Vedĭ ce ḑice despre acest început de domnie şi Neculcea, pag- 368, editura de Bucureştĭ 1872.

13). Impĕratul căḑut este Ahmet, ĭar cel noŭ înstălat Muhmud. Vedĭ maĭ pre larg de acéstă revoluţiune Neculcea pag. 368. Opul citat.

14). Domnul neguţitor de oĭ de care se aminteşte aicĭ este Butucachi, sîrb de neam, carele însĕ n'a apucat a veni în Moldova, omorît fiind pe loc. Vedĭ neculcea pag. 368.

15). Acesta este Topal Paşa, amicu luĭ Constantin. Vedĭ Neculce pag. 370. — Depasta consideră principatele ca niştе paşalîcurĭ Turceştĭ, pentru care le şi numeşte adesa *Satrapiĭ*.

16). Despre acéstă intrigă vedĭ Neculcea pag. 371.

17). Cine este Dómna Ecaterina, vedĭ Neculcea, pag. 370—371.

18). Vedĭ Neculcea, pag. 377.

19). Vedĭ atât despre Moscalĭ, căt şi de Tătarĭ Neculcea, pag. 382.

20). Despre acéstă a doua Domnie a luĭ Const. Mavrocordat vedĭ Necul. pag. 376 şi următórele; şi Enachi Cogălnicénu pag. 203, ect.

21). Care înrudirĭ nu s'aŭ făcut. Neculce, pag. 388.

22), Acesta este Ismail paşa, Neculce. p. 379.

23). *Tespid* primul poet tragic, înflori în secl. VI în Atena.

24). Vedĭ Neculcea, pag. 391; şi En. Cogăln. pag. 201.

25). Despre acest rezbel vedĭ Neculce pag. 394.

26). Vedĭ Neculce, pag. 394 şi 395.

27). Despre aceste hărţielĭ, dar maĭ ales despre bătaĭa dicisivă ce a avut loc la Târgovişteа, Piteştĭ, şi Perşinarĭ din district. Dâmboviţeĭ; vedĭ Fotino Tom. II pag. 315, edit. Viena 1818; şi Tunusli pag, 292, Viena 1806.

28). Vedĭ Neculcea, pag. 396.

29). Vedĭ Neculcea pag. 394 şi 396.

30). *Neculcea*, pag. 397.

31). Acésta este armata Turcéscă ce se întorcea de la Vidin, unde bătusă pe Valis generalisimul Némţ, şi alungasă pre Nemţĭ în spre Transilvania. Neculcea 396 pag,

32). Vedĭ Fotîno şi Tunusli citaţĭ maĭ sus, ediţia Viena 1818.

33). Vedĭ Neculcea p. 397.

34). In ochiĭ luĭ Depasta, pur grec Peloponisian, poporul român n'are alt nume de cât de mulţime, turmă.

35). De la 1718 Oltenia fu cedată Nemţilor la pacea de Pasaroviţĭ până la 1739, când li se reluă prin pacea de Belgrad 1739.

36). *Neculcea* pag. 337, 401 402. — Despre pur-

www.dacoromanica.ro

tarea sălbatică a Tătarilor în aceste ţĕrĭ, chiar când eraŭ ordonaţi de Pórtă a ajuta pre Domn în resbóe, veḑĭ şi cele ce spune N. Chiparisa în viaţa luĭ Mihaĭl Kacoviţă Voevod.

37). *Neculcea* pag. 405. Cogăln. pag. 201.

38). Despre acéstă incursiune a Cazacilor Donţĭ, veḑĭ Neculcea, pag 410.

39). Cu ocuparea Olteniei de Nemţi la 1718. Acum însĕ bătuţi fiind de Turcĭ prin pacea de Belgrad 1739, se reîntórse Ţăreĭ Româneşţĭ.

40). Despre reformele ce a făcut în Valahia se póte înţelege din cele ce spune Ión Canta (ediţia Bucureşţí, Letopiset. Tom. III. pag. 183) că a făcut în Moldova Const. Mavrocordat în a doua a sa domnie. Dar despre cele ce se amintesc aicĭ veḑĭ D. Fotino, Tom. II pag. 317 şi Tom. III pag. 346 despre reformă. Şi Tunusli, Cap. 28, reforma luĭ C. Mavrocordat.

41). Papucul Tragedianilor, carele se potrivĭa la ambele picĭóre şi dară schimbăcĭos.

42). *Neculcea,* pag. 412 şi 416.

43). Veḑĭ Conta pag. 185, ediţia de Bucureştĭ, 1874 (în Letopiseţile ţĕreĭ Moldoveĭ de M. Cogălnicénu).

44). *Canta*, pag. 183, Neculce p. 420 şi Cogăln. Enachi 203.

45). *Empidoclu* celebru filosof Pitagoric înflori în secl. V în Sicilia. Ante Christ.

46). *Neculcea*, pag. 417. Canta pag. 183. En. Cogălnic. p. 203.

47). *Neculcea*, pag. 420. — Patriarhii Alexandrieĭ şi a Ierusalimuluĭ. En. Cogălnic. p. 204.

48). Veḑĭ Cogălnic. Enachi, pag. 216.

49). *Enac. Gogălnicénu* pag. 213.

50). *Platon* în Fedru.

51). Loc de exilare la Turcĭ.

52). *Omer, Iliad.* A.

53). *Areas* vestit şi eroŭ grec, Sofoclu l'a descris în fragedia Filoctetu.

54). *Odiseŭ* renumitul Eroŭ din Itaca: Omer 'i-a descris peripeţiele în Odisea. Neoptolem fiĭul luĭ Achil, fu adus împreună cu Filoctet la rezbelul Troeĭ de cătră Odiseŭ.

55). Descrierea periculelor marine era la grecĭ fórte îndatinală, ca loc comun se vede şi din Epistola luĭ Sinezie cătră frate-săŭ Evopţiŭ.

56). Cucoveĭcele sunt aşa de multe la Atena în cât proverbul: γλαῦξ εἰς Ἀθήνας însemna ceva de tot ordinar şi cunoscut de toţĭ. Delfinul peşte maritîm.

57). Nodul gardian din Frigia, pre care Alexandru cel mare îl tăe cu sabia. Ca proverb însémnă orĭ ce lucru greŭ de efectuat.

58). După Mahmud urmă Osman fratele precedenteluĭ. Ear Vizirul schimbat este Mustafa Paşa. Veḑĭ Enachi Cogălnic. p. 228.

59). Acéstă propoziţiune se póte traduce aşa: *orĭ unde s'ar plăti de maĭ 'nainte pedépsa réuluĭ, orĭcare ar fi ea;* dar mi s'a părut clară cea înserată în text.

60). Proverbul grec luat de la representările teatrale: *D-ḑeŭ dupe maşină*=deus ex machina, corespunde întru cât-va proverbuluĭ nostru citat în text; pentru care am şi făcut us de dînsul.

61). Staulul luĭ Augia regele Elideŭ, în care în 30 de anĭ stătusă 3 miĭ de vacĭ, şi pre care l-a curăţit Ercul într'o ḑi.

62). Despre aceste Epistole vĕḑu En. Gogăln. pag. 233.

63). Proteŭ ḑeŭ marin, carele avea facultatea a se preface în orĭ-ce voĭa.

64). Din acéstă caracterisare a luĭ Scarlat Grigoriu, se vede că el îşĭ trăgea origina din vre un zaraf de la Fanar.

65), *Enache Coyălnic.* pag. 245 şi 248.

66). *Omer. Odis.* M. 85 şi 104.

67). *Democrat* (de nu póte Democritu) un bărbat politic Atenén, contimpuran cu Demostenu. Ear' democrit vestitul filosof atomistic, carele a scris şi un tratat despre Lume. Dupre mine citatul din text este a luĭ Democrit. Acesta înflori în secul al V ante Christ.

www.dacoromanica.ro

INDICE DUPA ALFABETUL ROMANESC

DE

Numele proprii, persóne și localități ce se întimpină în Cronicarii Grecești, lucrat în limba greacă și română.

Ἀαρὼν-βόδα, 68.	Aron Vodă.
Ἀββὰ Κύριος Νικόλαος Κομνηνὸς Παπαδόπουλος 109.	Aba Kir Nicolae Comnen Papadopol.
Ἀβράμιος Ἀμπατζᾶς 110 111.	Abraam Ambagea.
Ἀβράμιος ἱερεὺς 136.	Abram preot.
Ἀβρὰμ 236.	Abram.
Ἄβελ 254.	Abel.
Ἀγχίαλον 20, 68.	Anhial.
Ἁγία Μάυρα 55, 187.	Sânta Mavra.
Ἀγὰ Καπισὶ 63.	Aga Capisi.
Ἀγᾶδες 72.	Agade.
Ἀγραφιώτης 97.	Agrafiot (din Castania).
Ἀγκότης 102.	Angoteĭ (prov).
Ἀγγαρηνοὶ 106, 143, 147, 319.	Agarinenĭ.
Ἀγράφαι 122, 130, 135.	Agrafelə (oraș).
Ἀγκύρα 123, 129, 201.	Anghira.
Ἀγάπιος 125.	Agapie.
Ἀγαθάγγελος 129.	(Sânt) Agatanghel.
Ἀγάπιος Ἱερομόναχος Μεσολογγίτης 133.	Agapie Ierom. din Mesolonghi.
Ἁγίος Νικόλαος 133, 193	Sântul Nicolae.
Ἀγαθάγγελος Ἱερομ. Μοραΐτης 134.	Agatanghel Ierom. Moraitul.
Ἀγάπιος μοναχὸς Κρητικὸς 139.	Agapie Monahul Criteanul.
Ἀγαπιος μοναχὸς Ἰθακήσιος 139.	Agapie Monahul din Ithaca.
Ἁγιοπαυλῖται 156.	Aghiopavliții.
Ἀγαμέμνον 165.	Agamemuon.
Ἀγαπητὸς 204.	Agapet.
Ἀγγλία 261, 270.	Anglia.
Ἀγᾶ Χουσεΐν Πασσὰ 263.	Aga Husein Pașa.
Ἄγαν Λαπάτην 263.	Aga Lapatin.
Ἀγὰ πασσᾶς 280.	Aga Pașa.
Ἁγίους Πάντας 289.	[Bis.] tuturor Sânților.
Ἅγιος Δημήτριος 45, 114, 129, 133, 134.	(Sânt) Dimitrie.
Ἀδριανούπολις 7, 13 15, 18, 27, 29, 30, 32, 39, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 96, 113, 169, 185, 186, 187, 261, 293.	Adrianopol.
Ἁδριανὸς 91, 93.	Adrian (patriarh).
Ἀδραμέριος 123.	Adrameriu.
Ἁδριανὸς Πατριάρ. τῆς Μοσκόβιας 145.	Adrian Patriarh Moscoveĭ.
Ἀδὰμ 236.	Adam.
Ἀδραστείας 317.	Adrastia (provincie)
Ἀζάκι 53, 148.	Azachĭ.
Ἀζαμὲτ Γκιρὲη 77, 78.	Azamet Ghireĭ [Sultan].
Ἀζοβας 143, 144.	Azovul.
Ἀθανάσιος 96, 97, 111.	Atanasie (din Adrianopol)
Ἀθῆναι 103, 104, 111, 129, 146, 199, 241, 245, 323.	Athena.
Ἀθηναῖοι 104, 241, 300.	Athenienĭ.
Ἀθηνογένος 129.	Atinogen.
Ἀθανάσιος Ἱερομ. ἀπὸ τὴν Πάρον 135.	Atanasie Ierom. din Paros.
Ἀθανασίος Πατριάρχος 164.	Atanasie Patriarh.

www.dacoromanica.ro

Ἀθανάσιος Κρητικὸς 131.	Atanasie Criteanul.
Ἄδης 102.	Adia [provinc.].
Αἰσώπος 236.	Esop.
Αἰκατερίνα, 124, 143, 163, 260.	Ecaterina (Imp. Rusieĭ)
Αἰκατερινα Θυγάτηρ Δοῦκα βόδας 24.	Ecaterina fiĭca luĭ Duca Vodă.
Ἀιδὲν πασσᾶς Ικιτουϊλοῦς 269.	Aiden Paşa Ichituili.
Αἰγύπτος 102, 104, 135, 156, 250, 264, 270, 328.	Egipt.
Αἰθιοπία 101, 102, 146.	Ethiopia.
Αἰμιλιανὸς ἑλτζῆς 57.	Emilian Consul.
Ἀκάκιος μοναχὸς 141.	Achachie Monahul.
Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος 17, 18, 32, 37, 38, 127 62, 165, 184, 182 185, 186, 187, 188, 189, 193, 200, 201, 202, 204, 262, 302.	Alexandru Mavrocordat Exaporitul.
Ἀλέξανδρος βόδας τζελ Μάρε 18.	Alexandru Vodă cel mare (bun).
Ἀληβερδὴ Τάταρι 23.	Alibert tatar.
Ἀλῆ ἀγᾶ 35.	Ali-aga.
Ἄλβανίτης 40, 44.	Albanez (popor).
Ἄλτεμπουργ 284.	Aldemburg.
Ἀλὴ πασᾶ 41, 44, 48.	Arabagi Ali-Paşa(vizir)
Ἀλέξανδρος δραγουμάνος 44, 54, 55, 56, 89.	Alexandru Dragoman.
Ἀλεξάνδρεια 97, 99, 100, 102, 103, 137, 142, 145, 155, 156, 186, 204, 225, 226, 264.	Alexandria.
Ἀλέξανδρος Μακεδὼν 112 130, 147, 151, 152, 297.	Alexandru Macedon.
Ἀλύπιος ὁ Στυλίτης (cuvios) 136.	Alipie Stilitul.
Ἀλμπασὰνι 141.	Albasanĭ [local.]
Ἀλέξιος 143, 146, 147, 148, 155.	Alexie (Imp. Rusieĭ).
Ἀλεξανδρέοι 175.	Alecsandrineniĭ.
Ἀλέξανδρος τῆς βλαχίας 185.	Alexandru al Valahieĭ fiul luĭ Radu Vodă.
Ἀλέξανδρος Σοῦτζος 191, 265, 266.	Alexandru Şuţu.
Ἀλεξανδρος Σλουγέρος 192	Alexandru Slugeru.
Ἀλέξανδρος Λαρισὸς 221.	Alexandru Larisiu.
Ἀλοῦτα 245.	Aluta [Olt].
Ἀλέξανδρος Ὑψήλαντης 188, 260, 263, 275, 276, 277, 278.	Alexandru Ipsilant.
Ἀλβανίτο 261.	Albanit, (sat în Têrnova).
Ἀλέξανδρος Μουρούζης (dragoman) 261.	Alexandru Moruzi.
Ἀλέξανδρος Κωνσταντίνου Μουρούζης βοέβοδας 262, 264.	Alexandru Const. Moruzi Voevod.
Ἀλέξανδρος Νικολάου Σοῦτζος 263, 265, 268.	Alexand. Neculaĭ Şuţu
Ἀλέξανδρος βασιλεὺς τῆς Ρωσίας 267, 274, 275 277, 282, 284, 291.	Alexandru Imp. Rusieĭ.
Ἀλέκος Χαντζιρλὶ 267. 270.	Alecu Hangerli.
Ἀλβανίται 271.	Albaneziĭ.
Ἄλέκο Νεντζουλέσκος 280	Alecu Nenţulescu.
Ἄλέξανδρος πολκόβνικος 280.	Alexand. Polcovnicul.
Ἀλέκος Νικολέσκος 284	Alecu Nicolescu.
Ἀλέξανδρος Παβλοβίτζης 254.	Alexandru Pavlovicĭ.
Ἀλέξανδρος Γκίκας 193.	Alexandru Ghica. D. Mol.
Ἄμβης 102.	Ambis [provinc.].
Ἀμπὲρ ἀγὰ 41.	Aber aga.
Ἀμαρῆς 102.	Amariseĭ [provinc.].
Ἀμφιόνια 128.	Amfionia (Siria).
Ἀμζᾶ πασσᾶ βεζίρη 259.	Amza Paşa Vizir.
Ἀμερικὴ 266.	America.
Ἀμὰν 328.	Aman,
Ἀμαλτία 331.	Amaltia [provinc.].
Ἀντὼν βόδα 13, 14, 18, 19.	Anton Vodă.
Ἀντίοχος βόδας 46, 52, 56, 57, 58, 61, 62.	Antioh-Vodă.
Ἀνατόλης 49, 58.	Anatol.
Ἀνδρέας 71, 72.	Andreiŭ (căpitan).
Ἄννης 97, 284.	Ana.
Ἀντώνιος Ἀνδριώτης 103,	Antonie Andriotul.
Ἀντιοχεία 103, 124. 123, 142, 145, 180.	Antiohia.
Ἄνθιμος 129.	Antim (Ieromartir).
Ἀνδρέος 129.	Andreiŭ (cuvios).
Ἀναστάσιος Σιναΐτος 123.	Anastasie (Sinaitul).
Ἀντιμίσια 103.	Antimensia.
Ἀναστάσιος Γόρδιος 130, 131, 133.	(Ierom). Anastasie Gordul.
Ἀντώνιος 130, 131, 135, 136.	Antonie.
Ἀνανίας Διάκονας 137.	Ananie Diacon.
Ἀνατολὴ 137, 138, 184, 194.	Orient.

www.dacoromanica.ro

Ἄννα Ἰαννόβνα 148, 163.	Ana Ionovna (Imper. Rusieĭ.
Ἄννα (σκήτης) 201.	Schitul Ana.
Ἀντώνιος Σπαντωνὴς 201.	Antonie Spandone.
Ἀντώνιος Φωτεινὸς (serdar) 271, 272.	Antonie Fotino.
Ἀντώνιος Ποστέλνικος 273, 275, 277, 278.	Antonie.
Ἄνθιος ἱεροσολύμων 282	Antiŭ Ierusalimiténul.
Ἄϋγιος 331.	Augia.
Ἀντώνιος Κατηφόρος 172	Antonie Catifor.
Ἀπράξης 152.	Apraxin (sub-colonel).
Ἀπδήαγας 189.	Apdiagas Baș Bachiul.
Ἀπδοῦλ Χαμὶδ 259, 261, 274.	Adul Hamid.
Ἀπδῆ ἐφένδη 265.	Abdi Efendi.
Ἀπόστολος 280.	Apostol (nume de om).
Ἀπδουλάχης Χατζὴ 285.	Abdulah Hagi.
Ἀράπης 41.	Arap (nume de om).
Ἀραμπατζὴς Ἀλὴ πασᾶς (βεζίρι) 44.	Arabagi Ali paşa, (Vizir)
Ἀρδελίαν 61, 311, 313.	Ardeal.
Ἀρσλᾶν Μίρζα 71.	Arslan Mirza.
Ἀρζουχάλι 98.	Arzuhali.
Ἀριστοτέλης 103, 185.	Aristotel.
Ἀργυρόκαστρον 125.	Arghirocastru.
Ἄρζι 260.	Apd.
Ἀράπη 263.	Arap.
Ἀρχιπέλαγος 264.	Arhipelagul.
Ἄρτζεση 273, 274.	Argeşul.
Ἀρτζεσίου 276, 281.	Al Argeşuluĭ (Eparhie).
Ἀρτζέσιος 245 284, 286.	Argeş (jud).
Ἄργος 298.	Argos.
Ἀραπάχη 134.	Arapachŭ.
Ἀρμένιοι 97, 137, 138, 184, 194.	Armeniĭ.
Ἄρεως 145.	Marte (ḑeul).
Ἀρτζεσίας 157.	Argeş (Episcopie).
Ἀραβία 146.	Arabia.
Ἀρταξέρξης 231, 237.	Artaxerse.
Ἀρκάδιος 204.	Arcadiu.
Ἄρτης 111, 124, 142.	Arta.
Ἀσδερχὰζ 77, 82.	Asderhaz (general).
Αστραχανέος 94.	Astrahanul.
Ἀσία 106, 127, 130, 175.	Asia.
Ἀσλάνη 113.	Aslan.
Ἀσσύρια 146.	Asiria.
Ἀσαλκία 157.	Alsacia.
Ἀσὰν 245.	Asan (Despot Craioveĭ)
Ἀσσύριοι 328.	Asirieniĭ.
Ἀττάλεια 123.	Atalia.
Ἄτλας Ὄλυμπου 106.	Atlas Olimpianul.
Ἄτλας 145.	Atlante.
Ἀὐξέντιος Διάκονος Ανδριώτης 137, 138.	Avxentie Diacon Andriot.
Ἀὐστριακὰ 261, 267.	Austriace.
Ἀὐστρία 157, 260, 263 267, 288, 289, 291.	Austria.
Ἀφροδίτη 144, 145.	Afrodita (ḑeiță).
Ἀφουμάτζι 208. 273, 282.	Afumaţiĭ.
Ἀχμέτης (Σουλτάν) 5, 43 50, 60, 61.	Ahmet Sultan.
Ἀχμὲτ Πασσᾶ 10, 11, 18, 41, 59, 60, 63.	Ahmet Paşa.
Ἀχίλλιος 204.	Ahileu (Sânt).
Ἀχμὲτ 259.	Ahmet.
Ἀχιλλεὺς 297.	Achile.
Μπαγδάτι 6, 10.	Bagdat.
Μπασαράμπας Κωνσταντῖνος 7, 45, 46, 47, 48 49, 52, 55, 57, 58, 59.	Basarab Constantin.
Μπαινδέρι 10, 280.	Bender.
Μπαμπαδὰγ 16, 18, 32, 59.	Babadag.
Μπακόβι 31.	Bacăn.
Μπαΐνσκι 31.	Bainschi.
Μπαλτζίμπασης 52.	Balgi-başa.
Μπαχτζὲ καπισὶ 59.	Balcé Capisi.
Μπαλοὺκ πατζάρι 59.	Baluc-pazar.
Μπαλατᾶ 59.	Balata.
Μπάνος Ἄρχον 77.	Banul (boer).
Μπάγια 84.	Baia.
Μπᾶς Καρακουλάκης 98.	Basa Caraculachi.
Μπάκτροι 104.	Bactriŭ.
Μπαϊκάλης 107.	Baical (lac).
Μπάρι 157.	Baru.
Μπαμπ-χουμαϊοὺμ 190.	Babihumaium.
Μπας καπικεχαγιὰς 102.	Başi-Capichihaïa.
Μπαλάνος 226.	Balan.
Μπαλένος 244.	Bălénu.
Μπαλατζάνοι 244, 278 290.	Bălăceniĭ (familie).
Μπάνος Δημήτριος Ρακοβίτζας 269, 278, 284.	Banul Dimitrie Racoviţă.
Μπαλάνος Ριζος (preot) 136.	Balan Rizu (preot).
Μπάνος Κωστάκης Γκίκας 269.	Banul Costache Ghica.
Μπακόβιος 274	Al Bacauluĭ.
Μπασσαραβία 275.	Basarabia.
Μπάρμπος βακαρέσκος 279.	Barbu Văcărescu (Vornicul).
Μπαλατζάνος βόρνικος 279.	Bălăceanu Vornicul.

www.dacoromanica.ro

Μπαχμέτιος 290, 291.	Bahmet (General).
Μπαζαρτζίκι 293.	Bazarzic.
Μπέλλα 18, 233.	Bella.
Μπελγράδι 27, 29, 38, 40, 44, 45, 47, 54, 80 187, 290.	Belgrad.
Μπέτζι 27. 155, 185.	Beciul (Viena).
Μπὲγ Μιρζᾶ 71.	Beg Mirza.
Μπεράτι 133.	Berat (sat).
Μπεστοφὲν Ριούμης 150.	Bestofen Riumin.
Μπεστουζι᾽φ Ριούμην 153	Bestuzief Riumin.
Μπεντζέσκοι 244.	Bengeşti.
Μπεϊλικτζῆ Ἐφένδης 284	Beilicci Efendi.
Μπίλαλ ἀγὰν Ἀράπι 7.	Bilal-aga Arapi.
Μπίστριτζα 77, 79.	Bistriţa.
Μπιρὶ Ἀπδουλὰχ ἐφένδης 261.	Biri Abdulah efendi.
Μπιμπέσκος 276.	Bibescu.
Μπογδανία 7, 10, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 24, 25, 27.	Bogdania.
Μπόστζα Γίανος 7.	Borţa Iani.
Μπουρλάδι 23, 73.	Bârlad.
Μπουδίμη 28, 29, 31, 32	Buda.
Μπογδάνοι 31, 70, 71, 73, 74, 75, 165, 192 194.	Bogdanii (Moldoveniĭ).
Μπουγιουκλῆ Μουσταφᾶς βεζίρες 45, 46, 53.	Bughiucli Mustafa Vizir.
Μπουζάκι 60, 68, 72, 73	Bugeac.
Μποσταντζὶ μπάση 63, 98.	Bostangi başa.
Μπογδὰν-μπέγη 71.	Bogdan Beiŭ.
Μποτοσάνι 77.	Botoşanĭ.
Μπογδάνος 107.	Bogdan.
Μπουκόβιτζα 122.	Bucoviţa,
Μποεμία 157.	Boemia.
Μπουργουντία 157.	Burguduia.
Μποζόνιος 157.	Bozoniu.
Μπουγιουκλῆ Μουσταφᾶ πασσᾶ 187.	Bughiucli Mustafa Paşa
Μπουγιοὺκ-δέρε 193.	Buiuc-dere.
Μπουλγακόβ 240.	Bulgacov (Ministru Rusesc.
Μπουζαῖον 273, 285, 276	Buzĕŭ.
Μπουρλάδιος 274, 275.	Al Bêrladuluĭ.
Μπροῦσα 8, 16.	Brusa.
Μπρασόβος 65, 66, 69, 70, 81, 83, 84.	Braşovu.
Μπρανγκοβάνου 136.	Brancovanul (Domnul ţĕreĭ Rom).
Μπραπαντία τῆς ἀνωτέρας 157.	Brabantele de sus.
Μπραγκοβένοι 172.	Brâncoveniĭ (famil.).
Μπρεζοϊάνοι 244.	Brezoianiĭ.
Μπραΐλόοι 244.	Brăiloĭ.
Τζαούσης 48.	Ceauş.
Τζαοῦρος 66, 70, 72.	Ceaur (boer mold.)
Τζαβοὺς πάσην 282.	Ceauşu Paşa.
Τζετατζούγια 14, 15, 68, 69.	Cetăţuĭa (Monastire).
Τζεχρίνη 19, 29.	Cehrini.
Τζερκὲζ Χουσεὶν 42.	Cerihez Husein.
Τζερναοῦτζι 55.	Cernăuţĭ.
Τζερνικοβίας 94·	Al Cernicovuluĭ.
Τζερκάζιοι 94.	Cercasieni.
Τζελεπῆ ἀγὰ 262.	Celebi-Aga.
Τζελεπῆ ἐφένδης 262.	Celebi Efendi.
Τζοτζόρα 14.	Ţuţora
Τζορλοῦ 34.	Ciorlu.
Δαμὰτ Χαμὲτ 5, 49.	Damat Hamet.
Δαμπίτζα-βόδα 10, 11.	Dabija Vodă.
Δαρισαδὲτ 42.	Darisadet.
Δαμὰτ χασὰν πασᾶς 61.	Damad Hasan Paşa.
Δανιὴλ χῖος 103.	Daniil din Ĭlio.
Δαμασκήνος Ἀλβανίτης 122.	Damaschin Albanitul.
Δαλματία 146, 157.	Dalmaţia.
Δαρεῖος 147, 150, 152.	Dariŭ (regele Perşilor).
Δάκια 205, 206, 208, 210, 230, 233, 239, 240, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 295, 302, 303, 307. 320, 326.	Dacia.
Δάκοι 206. 245, 246, 247 250, 333.	Daciĭ.
Δαυὶδ 193, 209, 248, 328	David (profet Impĕrat).
Δασκαλάκης 202.	Dascalache (profesor).
Δαρδανέλια 270.	Dardanele.
Δανάοι 298.	Danaiĭ.
Δανιὴλ 328.	Daniil.
Δέρκων 97.	Al Dercelor.
Δεμὶρ καπὶ 191.	Demir Capi.
Δεκέβαλ 245, 246, 247 250.	Decebal.
Δεζοὺρ 270.	Dejur (General).
Δζεμοΐδος 150, 152.	Djiemid.
Δημητράσκος βόδα 16, 18 46, 58.	Dimitraşcu Vodă.
Δημήτριος Γαλιτζῖνος 57.	Dimitrie Galitin (consul rusesc).
Δημητριάδος 97, 134.	Al Dimitriadeĭ [provincie].
Δημητρὰσκος χάτμανος 68.	Dimitraşcu Hatman.

www.dacoromanica.ro

Δημήτριος Φαληρεὺς 104 105.	Dimitrie Falereŭ.
Δημητράσκος Καντακουζινὸς 165.	Dumitrașcu Cantacuzin.
Δημήτριος σκανάβης χῖος 200.	Dimitrie Scanave Hiot.
Δημόνικος 204.	Demonic (Imp. Ciprului).
Δημήτριος Μωραΐτης Νοταρᾶς 221.	Dimitrie Morait Notara.
Δημήτριος Παμπέρης Προκόπιος 224.	Dimitrie Pamper Procopie.
Δημήτριος Ρόδιος 226.	Dimitrie Rodianul.
Δημητράσκος 260.	Dimitrașcu (beizadéua)
Δημήτριος Μπιμπέσκος 267, 268.	Dimitrie Bibescu.
Δημήτριος Βαρλαὰμ 271	Dimitrie Varlaam.
Δημητράκης Μπραΐλόγης 278.	Dimitrache Brăiloiu.
Δήνουλος Τζερβὲν βοδανλῆ 280, 281.	Dinul Cerven Vodanli.
Δημήτριος Γκιζδαβέτζης 280.	Dimitrie Ghisdavecĭ.
Δημήτριος Γκίκας (logofĕt) 281.	Dimitrie Ghica.
Δημητράκης Μουρούζης 284, 289.	Dumitrache Moruz.
Δημάδης 317.	Demade.
Δημοκράτος 355.	Democrat.
Διονύσιος πατρ. 12, 94, 96.	Dionisie Patriarh Constantinop.
Διονύσιος Σερογλὰν 13, 15 19, 33, 46, 47, 48, 53 87, 90, 99, 100, 111.	Dionisie Seroglan.
Δίος 104, 231.	Joe.
Διογένης 104, 130.	Diogen.
Διονύσιος χῖος 113.	Dionisie din Hio.
Διονύσιος Σκοπελίτης 114	Dionisie Scopelitul.
Διονύσιος Δαπόντες 123.	Dionisie Daponte.
Διονύσιος Ιερομ. ἀπὸ τὴν Πορταριὰ 134.	Dionisie Ierom. din Portaria.
Διβὰν ἐφέντη 171.	Divan Efendi.
Διονύσιος [μοναστήριον] 200	M-rea St. Dionisie.
Διονύσιος Ἀρεοπαγίτος 202	Dionisie Areopagitul.
Δίνκα Μπιμπέσκος 264.	Dincă Bibescu.
Διβὰν ἐφένδης 265.	Divan efendi.
Διμποβίτζας 266.	Dâmboviţa.
Δινκας Μπραΐλόγης 278.	Dincă Brăiloĭ (Clucer).
Δίνουλος Μπορανέσκος 280.	Dinul Borănescu Vistier.
Δίνουλους Ραχτηβάνης 280	Dinul Rahtivan.
Δούκας βοεβόδα 9, 12, 13 14, 16, 19, 20, 22, 23 24, 25, 27, 29, 31, 38 46, 164, 165, 166, 168, 170.	Duca Voevod.
Δοσίθεος πατρ. 12, 37, 105.	Dositheĭ Patr.
Δοροσένκο 15, 18, 19.	Dorosencu.
Δογὰν 23.	Dogan.
Δογὰν Καλεσὶ 24.	Dogan Calesi.
Δομνέστι 31. 165.	Domneşti.
Δούναβις 31, 45, 47, 83, 168, 171, 189, 249, 270, 276, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 293, 309, 310, 519.	Dunărea.
Δόνιτζε βόρνικος 73, 77.	Donicĭ Vornic.
Δοσιθέος Μωραΐτης 103, 104, 107, 111.	Dositheiŭ Moraitul.
Δολγορουκὸφ 151. 166, 168, 170.	Dolgorucoff.
Δοσιθέος Μητροπολίτης Βλαχίας 240, 241, 289	Dositheŭ Mitrop. Valahieĭ.
Δοπρόβσκης βιπίνι 268.	Dobrovshi Bipini.
Δουδέσκος 271.	Dudescu (logofătul).
Δολγουρούκης 272, 273.	Dolguruchi (General).
Δοσίθεος πρώην τῆς Οὐγγροβλαχίας 290.	Dositeiŭ fost al Ungro-Vlahieĭ.
Δρόσουλος 23, 24.	Drosul.
Δρύστρας 111, 204.	Distra.
Δράμας 129.	Drama.
Δραγανέσκι 244.	Drăgăneştiĭ (familia).
Δύσιν 137, 145, 246.	Occident.
Δωδώνης 125.	Dodona.
Δωρόθεος Ιερομ. Μιτιληναῖος 133.	Doroteiŭ Ierom din Mitilini.
Ἑβραῖοι 43, 97, 133, 137 176, 178, 182, 194, 246, 248, 328.	Ebreiĭ.
Ἐγρίκαπι 195.	Egri-Capi.
Ἐγγλέζοι 263, 264, 266 270.	Engleziĭ.
Ἐγγελκάρδ γενεραλ μαϊὼρ 285, 287. 289, 291, 292.	Enghelhard.
Ἐδερνὲ καπισὶ 59.	Edrene-Capisi.
Ἐδέσσα 191.	Edesa.
Ἐλμᾶς Μεχμὲδ (πασᾶς) 51.	Elmas Mehmed (paşă).
Ἐλισάβετ (Impĕrăteasa Rusieĭ) 97.	Elisabeta.
Ἑλλὰς 104.	Elada.
Ἐλευτέριος 129.	Eleŭterie.

www.dacoromanica.ro

Ἐλισάβετα Πετρόβνα 148 149, 154, 155, 156, 157, 165	Elisabeta Petrovna.
Ἑλένη 156.	Elena (fiĭca luĭ Roman cel bĕtrân).
Ἕλμινα 157.	Elmina (Ducat).
Ἕλληνες 249, 271, 300 330.	Elenĭĭ,
Ἑλλάδα 147, 298, 302, 319, 324.	Grecia.
Ἑλληνο-Μακεδονικὸς 272.	Elino-Machedonic.
Ἑλτζῆ πασσᾶς 284.	Elgi-Paşa.
Ἐλλήσποντος 322, 324.	Elespontul.
Ἐμπεδοκλῆ 317.	Empedoclu.
Ἔντζιμπεργ (baron austriac) 261.	Eintzinberg.
Ἑπτὰ Γουλάδης 9,10, 11.	Şapte turnurĭ.
Ἔπακτος 55, 187.	Epactul.
Ἐπικούρος 104.	Epicur.
Ἑπτάννησος 270.	Eptanisul.
Ἐπίκτητος 302.	Epictet.
Ἑρδελεία 7, 31, 34, 42, 43.	Erdelia-Ardeal.
Ἔρσης 128.	Ersa (una din femeile luĭ Danaŭ).
Ἑρμῆς 144, 145.	Ermis (ḑeŭ).
Ἔρμπερτ (μπαρὸν) 261.	Erbert. (Herbert. baron).
Ἐρφοὺρδ 282, 286.	Erfurd.
Εσφιγμένος 200	Esfigmenul (Monast.)
Ἔσσεν ὁ μεγάλος 291.	Hesen (General).
Ἐτ-μεϊδάνι 59.	Et-maidan.
Εὐρώπη 17, 185, 241, 245.	Europa.
Εὐφημία 91, 94, 95.	Eutimia (călugăriță).
Εὔριπος 98.	Euripul.
Εὐφημία 111.	Eufimia (Sântă).
Εὐεργετίνος 123.	Everghetinul (operă).
Εὐγένιος Κορφιάτης 123, 124.	Eugeniu Corfiatul.
Εὐγένιος 187.	Eugeniŭ (principe).
Καλλιμάχης δι' εὐφημίας 191.	Eufimic Calimah.
Εὐστράτιος Αργέντης χῖος 225.	Eustratie Argente Hiot.
Εὐριπίδης 312.	Euripid.
Ἐφένδης Ρεῒς 55, 170, 186, 187, 190, 261, 276, 284.	Efendi Reis.
Ἐφραὶμ Ἀθηναῖος 110.	Efrem Ateneauul.
Ἐφραὶμ 124.	Efrem (Sirul).
Φανάρη 136, 139, 141 189, 192, 193, 200.	Fanar.
Φαναριῶται 194.	Fanarioţiĭ.
Φαλκοΐανοι 244.	Fălcoianiĭ (familia)
Φαρφαρᾶ 244.	Farfara.
Φαραὼ 250, 328.	Faraon.
Φατζάρδα 272, 275.	Faţarda (Polcovnicul).
Φαλαστόνας 286.	Falaştoca.
Φακᾶ 293.	Faca.
Φεντιγὸρ 102.	Fentigor [provincie].
Φερειδοῦνος 150, 152.	Feridin.
Φερετιμπούργης 157.	Feredemburgul.
Φερεκύδες 167.	Ferechide.
Φιλιππούπολις 33, 38, 44 97.	Filipopol.
Φιραρὶχ χασὰν πασᾶς 60 63.	Firarih Hasan Paşa.
Φιλήμων 103.	Filimon.
Φίλιππος 104, 147.	Filip (rege Macedonieĭ).
Φιλόθεος Κύπριος 111.	Filoteu Chiprianul.
Φιλάρετος Ζακύνθιος 114.	Filaret Zatchintul.
Φιλοκαλία 123.	Filocalia (operă).
Φιλαδέλφια 136, 141, 148.	Filadelfia.
Φιλανδρία 157.	Filandra.
Φιλόθεος Ἱεροδίακονος 218	Filoteu Ierodiacon.
Φιλιππέσκοι 244.	Filipeştĭ (familia).
Φιλιπέσκος (Vistier) 266 276, 279, 280, 281, 290, 294.	Filipescul.
Φιλόθεος 280.	Filoteiu.
Φιλόκτητος 322.	Filoctet.
Φλωρέσκοι 244.	Floreştĭ (familia).
Φλωρέσκα 275.	Floreasca [femeie].
Φοῦρνον 98.	Furn.
Φούρνα 135.	Furna.
Φοινίκη 146.	Fenicia.
Φοῖβε 211.	Febe.
Φόνδερ Ρένερ 292.	Fonder Rener.
Φράντζα 33, 47, 190, 263, 266, 267, 286, 288.	Francia.
Φραντζεσκάνος 40, 43.	Francescan.
Φραντζα (căpitan) 67, 69	Ferenţ.
Φράγγοι 97, 137, 138, 141.	Franghiĭ (Papistaşĭ).
Φριδερίκος 123, 154, 155	Frederic (al Prusieĭ).
Φρανγίσκος 136.	Francisc (preot din Scufu).
Φρυγία 146.	Frigia.
Φραγκίσκος 154.	Francisc (Imp.)
Φριδερίκος βασιλεὺς Σφετζίας 163.	Frideric regele Suedieĭ.
Φραγκίσκος Ἐστερχάζης γαλάντας 261.	Francisc Esterhaz Galante.

www.dacoromanica.ro

Φραντζεζοι 194, 264, 268 269, 270, 274, 287.	Francezii
Φριελδλανδ 274.	Frieldland.
Φριδερικος 307.	Frederic (al Polonieĭ).
Φωκσάνι 23, 73, 74, 75, 76, 82, 148, 260, 265 268, 273, 274, 287, 307.	Focşanii.
Φῶκαι 49, 50.	Foche [localitate].
Φώτιος μοναχὸς 141.	Fotie Monahul.
Φωτάκη 280.	Fotache.
Γαλατᾶ 40. 133, 137, 140.	Galata.
Γαβριὴλ Χαλκηδόνος 48	Gavriil al Halcedonului
Γαβριὴλ 57.	Gavriil (Patriarh).
Γαβριὴλ 90, 92, 93, 94, 96, 280.	Gavriil (Mitrop).
Γαβριὴλ Σμυρναῖος 99.	Gavriil Smirenénul.
Γαβριὴλ ὁ χαλκιδόνος 111	Gavriil din Halchedon.
Γαβριλάκης ἀπὸ τὰ βουρλὰ 123.	Gavrilache din Vurla.
Γαλησίος 135.	Galisiu (munte).
Γαλίτζα 141, 157.	Galiţa [localitate].
Γαλλία 146, 262.	Galia.
Γαβριὴλ ὁ ταγματάρχης 207, 242.	Gavriil Voevodul (Arhangel).
Γαβριὴλ ἔξαρχος 280, 281 284, 285, 289. 291.	Gavriil Ecsarhul.
Γαλίπ ἐφένδης 284.	Galep Efendi.
Γαλάτζι 287, 288.	Galaţi.
Γερμανὸς πατρ. 15.	Gherman Patr.
Γερμανοὶ 11, 31, 38, 43, 53, 54, 65, 68, 70. 44 54, 65, 172.	Germanii.
Γεράσιμος Καστορίας 32.	Gherasim al Castorieĭ.
Γεκὲν πασᾶ 38.	Gheghen Paşa.
Γεράσιμος Κρητικὸς 99, 101	Gerasim Criteanul.
Γεράσιμος Λέριος 103, 111 123.	Gerasim din Leriu.
Γεννάδιος ἀπὸ τὸν ἐν πεντατείχιον 120.	Ghenadie din Pentatih.
Γεράσιμος Κύπριος 122.	Gherasim Cipreanul
Γεώργιος Μαγίοτα 129, 136	Gheorge Maiota.
Γεράσιμος Ιερομ. ἀπὸ Κουζγουντζούκι 133.	Gherasim Ieromo. din Cuscungĭucu.
Γεώργιος ἱερεὺς φατζέας 36	Georghe preot frangeŭ.
Γεννάδιος χαλέπιος 137.	Ghenadie din Halep.
Γεράσιμος πατριάρχης Αλεξανδρείας 145, 204.	Gherasim Patr. Alexandrieĭ.
Γεράσιμος βλάχος 147.	Gherasim Vlahul (din Creta).
Γεώργιος Σκαλώτος 147.	Gheorghe Scalotu.
Γεώργιος 156, 193, 195	Gheorghie (sânt).
Γεὼργιος 172.	Martirul Gheorghe.
Γεράσιμος ὁ ἀπὸ Καστορίας 186.	Gherasim din Castoria
Γεμιτζίδες 181.	Gemicizii.
Γερμάνοι 187, 190, 262 263.	Germanii.
Γεώργεος Πολίτης 193.	Gheorghe Constantinopolitanul.
Γεώργιος χρυσόγονος Τραπεζούντιος 204, 211, 216, 216, 219, 221.	George Crisogon Trapezundianul.
Γεώργιος ὁ τυπογράφος 204	George Tipograful.
Γεώργιος Σιατιστιανὸς 226	George Siatistianul.
Γεννάδιος ὁ Κωνσταντινοπόλεως 227.	Ghenadie (Patriarh) al Constantinopolului.
Γερμανία 262, 267.	Germania.
Γεωργάκη Λαπάτη καϊμακάμης 263.	Iordache Lapati Caĭmacam Craĭoveĭ.
Γεώργιος Μαυροκορδάτος (ban) 266, 268.	Gheorghe Mavrocordat.
Γεωργάκης Αργυρόπουλος 266.	Gheorgache Arghiropulo.
Γεώργιος Τζελεμπὴς 268	Gheorghie Celebi.
Γεωργάκης Σλατινίανος 279, 281.	Iordachi Slătinénu, logofĕt.
Γεώργιος Πρίγκιπος Ἀλτεμπουργ 284.	Gheorghe Principele de Aldemburg.
Γερμάνοι Κατάνοι 313.	Germanii catani [sold.].
Γετικὴ 319.	Geţia.
Γζεπχανὲ 282.	Ghephané.
Γήκα 244, 292.	Ghica Domn.
Γιαννάκης χρυσοσκολέως 18.	Ianachi Chrisoscoleŭ.
Γιαννάκης Καντακουζίνος 20.	Ianachi Cantacuzin.
Γιοβάσκος Μπαλιάνος 22, 23.	Ivaşcu Băleanu.
Γιόκα Βασίλη 24.	Gheŭca Vasilie.
Γιοργάκη Μουσελίμη 24.	Iordachi Muselim.
Γιάννης 25.	Iani.
Γιανίκι 26, 27, 40.	Ghianichi [castru].
Γιουρούκ χασὰν πασᾶς 60	Ghiuruc Hasan Paşa.
Γιοῦρα 124.	Ghiura [insulă].
Γιακούμη 133, 136.	Giacumi (filosof).
Γιάνη 137.	Giani.
Γιανάκης 168.	Ianachi (Capichihae).
Γιλδρία 157.	Ghildria [provincie].
Γιαννάκη ἀγᾶ 188.	Ianachi Aga.
Γιαννάκης μπογδάνος 191	Ianachi Bogdan.
Γιαγκούμης 193, 200.	Giancum Hogea.
Γίανκου Καμινάρη 266.	Iancu Căminarul.
Γιαννάκης Βακαρέσκος 260	Enache Văcărescu (vistier).

www.dacoromanica.ro

Γιένα 268.	Iena [oraș].
Γιάλομιτζα 269.	Ialomița.
Γιάνκος (fiĭul luĭ Vodă Ghica) 271.	Iancu.
Γίασι 192, 272, 273, 275 276, 277, 278, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 293.	Iașiĭ.
Γιακωβάκη (logofĕt) 280	Iacobache logofĕtul.
Γκίκας βόρνικος 7.	Ghica Vornic.
Γκίκας Βλαχίας 8.	Ghica Domn Valahieĭ.
Γκίκα 23.	Ghica (căpitan).
Γκόλια 56, 96	Golia (monastire)
Γκύργκιοβο 171, 261, 270 271, 286, 287, 289.	Giurgiu.
Γκίκας ἀρβανίτης 189.	Ghica Albanitul.
Γκίαουρ χασάνη 273.	Chiaur Hasan.
Γκαλμπινέϊ 273.	Gălbiniĭ.
Γλοδίανο 169.	Glodianu.
Γλογοβάνος 279.	Glogovanu (Clucerul).
Γουλιάνος 8.	Gulian [mare logofĕt]
Γοάνης 102.	Guane [prov.].
Γοκάμνης 102.	Gocamnis [prov.].
Γόρδιος 130.	Gordie Ierom.
Γολοβίνος 149.	Golovin.
Γορικίας 157.	Gorichia [prov.].
Γολγοθᾶ 178.	Golgota.
Γολέσκος 244.	Golescu [familie].
Γουλιάνος 244.	Gulian [familie].
Γολέσκος βόρνικος 279, 292.	Golescu Vornicul.
Γρηγὸρ βόδα 9, 11, 13, 14, 16, 20, 46, 56.	Grigorie Vodă.
Γρηγόριος τῶν Νυσσαέων 90.	Grig. al Niseĭ.
Γρουθινικαὶ 94.	Gruthinile [prov.].
Γρηγόριος δημητριάδος 97.	Grigore al Dimitriadeĭ.
Γρηγόριος βλάχος 113.	Grigorie Vlahul.
Γρηγόριος 114.	Grigorie (Episc. Rômniculuĭ).
Γρηγόριος ὁ διαλόγος 114 186.	Grigorie Dialog.
Γρηγόριος Λυχνιδῶν 122	Grigorie al Lihnidelor.
Γρηγορᾶς Μητροφάνης 127 128.	Grigoraș Mitrofan.
Γρηγορίος βόδας τοῦ Γκίκα 148, 168, 189, 191 192, 193, 259, 307 308, 318.	Grigorie Vodă a luĭ Ghica.
Γρηγοράσκος δραγομάνος 189.	Grigorașcu dragoman.
Γρηγόριος Θεολόγος 139	Grigorie Teologul.
Γραδιστάνος 244, 280.	Grădișténu.
Γρετζάνοι 244.	Greceniĭ.
Γρέκοι 250.	Greciĭ.
Γρηγόριος βοεβόδας 260.	Grigorie Voevod.
Γρηγόριος Καλλιάρχης 266, 287.	Grigore Caliarhi (postelnic)
Γρηγόριος Μπρανκοβάνος (ἄρχων βόρνικος) 269, 284.	Grigorie Brâncoveanu (Vornic).
Γρηγόριος Γκίκα λογοθέτης 269	Grigorie Ghica Logofĕt.
Γρηγόριος ὁ πατριάρχης 270.	Grigorie Patriarhul.
Γράδιστα 272.	Gradiștea.
Γρηγόριος Γκίκας 280. 281	Grigorie Ghica, Spătarul.
Γρηγόριος Μπαλιάνος 281	Grigorie Bălénul.
Γυμνοπελαγῆσα 196.	Ghimnopelaghisa [insulă].
Χασὰν ἀγὰ 33.	Hasan-aga.
Χατιζὲ 33.	Hatige.
Χατζὶ Γρηγόρη χαλεπλὴ 40.	Hagi Grigorie Halepli.
Χαΐζιλερ 42, 52.	Heizlerd (General Nemțesc.
Χαυσὰν 59.	Havsan.
Χαυσὰ 60.	Havsa [localitate].
Χατιτζὲ σουλτάναν 63.	Hatige Sultana.
Χαλκηδόνος 90, 91, 92, 93, 94, 95, 97, 111, 120, 134, 156.	Halchedon.
Χάλκης 97, 84.	Halche [insulă].
Χαντζερλὴς 97.	Hangerli.
Χαμπέσια 101, 102, 103	Hampesia (prov.).
Χαλέπιος 103, 120, 137	Halepul.
Χάνης 130.	Hanul (Tatarilor).
Χαμπούργης 157.	Hamburgul.
Χαμύρα 157.	Hamira (provincie)
Χάρων 182.	Haron.
Χασασπάσης 190.	Hasas Pașa.
Χασὰν πασσᾶ τζεζάερλη 199, 229.	Hasan Pașa Cesaerli.
Χαραλάμπος 204.	Haralambie (sânt).
Χαμίτης σουλτάν 227, 229.	Hamit Sultan.
Χατζίγος 244.	Hațegul.
Χαλλὶλ πασσᾶ 259.	Halil Pașa.
Χασὰν πασσᾶ τζανετζῆ 261.	Hasan pașa Țanegi.
Χασὰν πασσᾶ τζιτζάερλης 261.	Hasan pașa Țițaerli.
Χασὰν πασσᾶ [de la Rusciuc] 261, 262, 265, 280, 281.	Hasan pașa
Χατζῆ Μεμὶς ἄγα Νίκο 263	Hagi Mimis Aga Nico.

www.dacoromanica.ro

Χαντζερὴς 263, 264.	Hangerli [Domnitorul].
Χατζῆ Ἰωαννήτζα 280.	Hagi Ioaniță.
Χατζὴ Μόσχος 281.	Hagi Moscu.
Χάρτηγγ 285.	Harting.
Χαρύβδις 335.	Charibda.
Χαιρωνέα 301.	Cheronea.
Χερέσκος 244.	Herescu.
Χερπίντζι 269.	Herbinți.
Χῖος 17, 25, 41, 49, 50, 51, 96, 103, 113, 122 123, 129, 133, 134, 135, 185, 200, 225.	Hio. (insulă).
Χιρλέος 55, 187.	Hârlău.
Χλωροπόταμος 121, 124 133, 156, 171, 191, 195.	Hloropotamul.
Χμὴλ χάτμανος καζάκων 10.	Himil Hatmanul Cazacilor.
Χουμχούμης 19.	Humhum.
Χουσεὶν πασᾶ 42, 43, 48, 49, 50, 54, 57, 59.	Husein Pașa.
Χοτίνις 55, 77, 187, 269	Hotinul.
Χορμουζάκης 135.	Hurmuzache.
Χοσρόης 152. 191.	Hosroe.
Χουσάριδοι 287.	Husarĭ.
Χρίζα βιστιάρος 23.	Hrisa Vestiar.
Χριστὸς 86, 88, 90, 91, 93, 94, 100, 101, 102 108, 109, 120, 126, 129, 133, 138, 139, 140, 141, 147, 174, 176, 177, 178, 180, 181, 191, 202, 208, 209, 210, 211, 217 249, 251, 252, 253, 254, 302.	Hristos.
Χρύσανθος πατριάρχος 106, 107, 108, 109, 111, 125, 221.	Hrisant Patriarh.
Χρυσόστομος νέος 111.	Hrisostom cel nou (Ilie Mineat).
Χρύσανθος Ἱερομόναχος 134.	Hrisant Ieromonah.
Χριστόφορος μοναχὸς Αρτινὸς 140.	Hristofor Monah Artinénu.
Χριστούγεννα 165.	Crăciunul.
Χύτρωβ πολκόβνικος 285	Hitrov Polcovnicul.
Χύρσοβα 288, 290, 292	Hârșova.
Ἰάσι 14, 15, 23, 32, 56, 67, 68, 70, 71, 73, 82 83, 85, 96, 102, 103 110, 132, 148, 164, 165, 184, 191, 226, 227, 271.	Iași.
Ἰάκωβος πατρ. 24, 33, 34, 56, 96.	Iacob Patriarh.
Ἰανιτζάροι 60.	Ianicerii.
Ἰαροσλάβια 94.	Iaroslavia [provincie].
Ἰάκωβος 129.	Iacob (cuvios).
Ἰάκωβος τοῦ Χίου 129.	Iacob din Xio.
Ἰάκωβος μοναχὸς Πάτμιως 140.	Iacob Monahul din Patmu.
Ἰακωβάκης πολίτης Σταυροδρομίτης 193.	Iacobache Constantinopol. Stravrodromit.
Ἰακωβάκης Σπατάριος 195	Iacobache Spatariu.
Ἰάκωβος Μωραΐτης 201, 202.	Iacob Moraitul (Ghiacume).
Ἰάφεθ 241.	Iafet.
Ἰβηρία 94.	Ibiria.
Ἰβήριοι 121, 195. 122, 124, 125, 141.	Iviriĭ.
Ἰβὰν Ἰβάνοβιτζ Μιχελσον 272.	Ivan Ivanovicĭ Mihelson.
Ἰγνάτιος Σμύρνης 38. 168	Ignatie al Smirneĭ.
Ἰγνάτιος ἱερομόναχος Σκοπελίτης 171.	Ignatie Ieromonah Scopelit.
Ἰγνάτιος Ἄρτης 289.	Ignatie al Arteĭ.
Ἰγνάτιος μητροπολίτης 292	Ignatie Mitropolit.
Ἰγκλιτέρα 54, 201, 266 285, 286.	Englitera.
Ἰδουμαῖα 146.	Idumea.
Ἰενιτζέρ ἀγασῆ 60, 63.	Ienicer Aga.
Ἱερεμία πάτμιος 97, 125	Ieremia Patmiul.
Ἱεροσόλυμος 103, 104, 105, 108, 110, 111, 142, 145, 184, 194, 240.	Ierusalimul.
Ἱερόθεος Κομνηνὸς 111. 183 204.	Ierotheiŭ Comnen (doctor, filosof, Mitropol. al Distreĭ).
Ἱερόθεος Μωραΐτης 124,	Ierotheiŭ Moraitul (Ieromon).
Ἱερόθεος 129.	Ieroteiŭ (Ieromartir).
Ἱερόθεος μοναχὸς Ἰθακήσιος 140.	Ierotheiŭ Monahul din Ithaca.
Ἱερεμία 249.	Ieremia (profetul).
Ἱερώννυμος 267.	Ieronin (fratele luĭ Bonaparte).
Ἱερεμία 293.	Ieremia Patriarh Ecum.
Ἱζεκιὴλ 178.	Izechil (profet).
Ἱζὲτ Μεχμὲτ πασσᾶ 260 264.	Izet Mehmet Pașa.
Ἰησοῦς (Mânt.) 101, 102 136, 176, 178, 181,	Iisus Mântuitorul.

www.dacoromanica.ro

233, 236, 249, 254,	
Ἰθάκη 139, 140.	Ithaca.
Ἰλιάς [Ἀλέξ] βόδα 12, 13, 18.	(Alex) Iliaș Vodă.
Ἰλιάσκου βόδα 45.	Iliaș Vodă.
Ἰλίας Μηνιάτης 111.	(Episcop) Ilie Miniat.
Ἰλίας Λαπουσνίανος 259	Ilie Lăpușnénu (polcovnic).
Ἰλλύρια 310.	Iliria.
Ἰμπραχίμη [Sultan] 5, 44, 59, 60, 129.	Ibrahim.
Ἰμπραχίμ πασᾶς 60.	Ibrahim Pașa.
Ἰμάμη 168, 169.	Imami.
Ἰμπραΐλ Ναζιρῆ 264, 273	Ibrail Naziri.
Ἰμπραΐλα 272. 287, 288	Brăila.
Ἰννοκέντιος XIII 108.	Inochentie XIII (Patriarh).
Ἰνδία 107 151.	India.
Ἰντζινιὲρ Χάρτιγγ γενεράλ 272.	Inginer Harting general.
Ἰντζὲ μπέγης 286.	Ingè Beiŭ.
Ἰούδα 69.	Iuda.
Ἰουγορία 24.	Iuguria.
Ἰουδαΐα 146.	Iudea.
Ἰσίοδος 225.	Esiod.
Ἰουδαῖοι 249, 328.	Iudeiĭ.
Ἰουσοὺφ πασσᾶ βεζίρης 260, 264.	Iusuf Pașa Vizirul.
Ἰουδὴθ 328.	Iuditha.
Ἰπεκίος 97.	Ipecul.
Ὑπερανίαται 131.	Ivereniate.
Ἤπειρος 270.	Epirul.
Ἡράκλεια 48, 103, 123	Iraclea.
Ἡρακλῆς 84. 225, 231, 331.	Hercule.
Ὑρκανία 151, 152.	Ircania.
Ἡράκλειος βασυλευς Ρωμαίων 226.	Iracle Imp. Remeilor.
Ἰρλανδία 266.	Irlanda.
Ἰσμαὴλ πασᾶ 37.	Ismail Paașa.
Ἰσούφ πάσας 59.	Isuf Pașa.
Ἰσνὰς 97.	Isna (Monăstire).
Ἰσπανία 146.	Spania.
Ἰσοκράτης 147, 204.	Isocrate (ritor atenian).
Ἰσαὰκ πατριάρχης 219.	Isac Patriarhul.
Ἰσαὰκ 232.	Isac (tatăl luĭ Iosif).
Ἰσμαΐλιος 262, 272, 274 275, 288, 291.	Ismail.
Ἰσπανοὶ 263.	Ispanioliĭ.
Ἰσμαὴλ Ἄγα Τρεστενικλῆς 265.	Ismail Aga Trestenicliu
Ἰσαίωβ 271. 273, 277. 291.	Isaiov (General).
Ἰσάκης Ραλέτος 280.281.	Isache Raletos (logofĕt)
Ἰστράτης βόρνικος 281.	Istrate Vornicul.
Ἰσάκτζια 287.	Isacea.
Ἰσραὴλ 328.	Israil.
Ἰτάλικοι 245.	Italică.
Ἰτάλοι 245.	Italienĭ.
Ἰταλία 245, 250.	Italia.
Ἰταλίνσκης 294.	Italinschi.
Ἰωάννης Καντακουζινός 18, 111, 168.	Ioan Cantacuzin.
Ἰωαννης Μιχαὴλ Ράκοβιτζα βοεβόδα 65, 66, 84	I. Mihail Racoviță Voevodul).
Ἰωάννης Ἀχεξιοβίτζης 90 94, 148, 161.	I. Alexievicĭ.
Ἰωαννης Βασιλεὺς 96.	Ión Impĕratul.
Ἰωαννίκος Καρατζᾶς βυσάντιος 97.	Iónichie Caragea bisantinul.
Ἰωάννης Κωνσταντῖνος βοεβόδα 99, 174.	Ión Constantin Basarab Voevod.
Ἰωάννης βόδας 102, 103 110.	Ión Vodă.
Ἰωάννης Φίλιππος Μεδιολάνος 108.	Ión Filip Mediolanul.
Ἰωάννης Νικόλαο, βοεβόδας 110.	Ión Nicolae Voevod.
Ἰωάννινα 111, 132, 136 226, 238.	Ioanina.
Ἰωανῖτοι 111, 241.	Ioanienĭ.
Ἰωσὴφ Τορνόβου.	Iosif al Târnovuluĭ.
Ἰωσὴφ ὁ γέρων 120.	Iosif cel bătrîn.
Ἰωάννης Θεολόγος 130.	Ion Teologul.
Ἰωαννίκιος Ἱερομόναχος Κύπριος 133.	Ioanichie Ierom. (Chiprian).
Ἰωασάφ Ἱερομόναχος 134	Iosaf Ierom. (din Rodos).
Ἰωάννης Πατούσας 136.	Ión Patusa (preot din Atena).
Ἰωσὴφ 136, 193.	Iosif (logod. St. Marii).
Ἰωάννης Χρυσόστομος 138, 204.	Ión Chrisostom.
Ἰωάννης Ἰσμαήλοφ 150.	Ivan Ismailoff.
Ἰωάν βόδας Μαυροκορδάτος 183, 184, 186.	Ión Vodă Mavrocordat.
Ἰωάννης Καρυοφύλλης, 185	Ión Coriofil (Logofăt).
Ἰωάννης Σομπιέτζκης 185	Ión Sobieschi (Regele Poloniei).
Ἰωαννάκη Χρυσοσκουλαῖος 186.	Ioanichi Hrisoscoleŭ
Ἰωάννης 188.	Ioan (Dragoman).
Ἰωσὴφ βρυέννιος 195.	Iosif Vrieniu.
Ἰωάννης Παλαιολόγος 195	Ión Paleologu (Imper. Const).

www.dacoromanica.ro

Ἰωάννης Τζανῆς 202.	Ión Geani.
Ἰωανίκιος Καρατζᾶ πατρ. 205.	Ioanichie Caragea.
Ἰωακεὶμ βοῦρος Καββᾶκος Χῖος 225.	Ioachim Buros Cavac Hiot.
Ἰωάννης Νικόλαος Πέτρος Μαυρογένη 229, 233.	Ioan Nicolae Petre Mavroghene.
Ἰωάννης Ἀλέξανδρος Κωνσταντῖνος Μουρουζης βοέβοδα 235, 236	Ion Alexandru Constantin Moruz Voevod.
Ἰωάννης ὁ βαπτίστης 236	Ión Botezătorul.
Ἰωάννης 241.	Ión (fiĭul luĭ Iafet).
Ἰὼβ 248.	Iob.
Ἰωάννης Μιχαὴλ Κωνσταντῖνος Σοὺτζος βοεβόδα 255, 258, 267.	Ion Mihail Const. Şuţu Voevod.
Ἰωσὴφ β' βασιλέυς της Γερμανίας 262.	Iosif al II Imper. al Germ.
Ἰωαννίτζας βλαδογιάνος 278.	Ioniţă Vladoianu (clucer).
Ἰωσὴφ Αρτζεσίου 284.	Iosif al Argeşuluĭ.
Ἥφαιστον 322.	Vulcan.
Καλλίπολις 6.	Calipolis.
Καζακία 8, 15.	Cazăcia.
Καρὰ Μουσταφὰ πασᾶ 9 14, 18, 19, 263, 324.	Cara Mustafa Paşa.
Καντακουζινοὶ 14, 244.	Cantacuziniĭ.
Καμενίτζα 14, 15, 16, 55 137, 272.	Cameniţa.
Κασάνδρα 18.	Casandra.
Καρᾶ Ἰμπραχὴμ 18, 29	Cara Ibrahim.
Καζάκο 27, 77, 271, 287, 288.	Cazaciĭ.
Καπί Ἀρασὶ 33.	Capi-Arasi.
Καλλίνικος πατρ. 37, 39 47, 48, 57. 96, 97.	Callinic Patriarh.
Καρυοφύλλης 737.	Cariofil.
Καπουτζινοι 40.	Capuciniĭ.
Καλαϊλικὸζ 47.	Calailicoz.
Καπιτζίμπαση 52, 98, 140, 169.	Capigi-basa.
Καζιασκερίζοι 53.	Caziascheriziĭ.
Καρλοβίτζα 54, 187.	Carlovitz.
Καβάλας 59.	Cavala.
Κάσινον 66, 70, 71, 72, 73, 74, 76.	Caşin (Monastire).
Καρταληνοὶ 94.	Cartaliniĭ.
Καβαρδινῆς 94.	Cavardia.
Καζάνιος 94.	Cazanul.
Καισαρεία 97, 103, 109 110, 111.	Chesarea.
Καφάτης 102.	Cafati. (prov).
Καθόη 104. 105, 106.	Cathoĭa. (prov).
Καισάριος 107.	Cesarie.
Καλαβρῦται 111.	Calavrioţiĭ.
Καισάριος βλάχος 114.	Chesarie Vlahul.
Κόρινθος 122.	Corintul.
Καραμανλίδες 123.	Caramanliḑiĭ.
Καμπάνια 123	Cambania.
Καστόρια 125.	Castoria
Καπὶ κεχαγιᾶ 134, 191 193.	Capi-Chihaia (boer).
Καρυαῖς 135.	Caries.
Καψοκαλύβιος 135, 141 200.	Cavsocaliviu.
Κατίρλι 137, 138.	Catirli.
Καισάριος Ἱερομ. 142.	Cesarie Ierom.
Καλλίνικος Πατριὰρ. Κωνσταντ. 145.	Calinic Patriarh Consstantin.
Καντεμίρης μπεϊζαδὲ 148	Cantemir Beizadea.
Καίσαρος 150.	Cesar.
Κάρολος 154.	Karol (tatăl Marieĭ Teresia).
Καλγατία 157.	Calgatia. (prov).
Καρινθία 157.	Carniţia. (prov).
Καρνιολία. 157.	Carniolia.
Καλβίνοι 164.	Calviniĭ.
Καντεμίρης βοεβ. 166.	Cantemir.(Domnitorul)
Καπὴ πασσᾶ 169, 189.	Kapi-Paşa.
Καντακουζινὸς 172.	Cantacuzin. (Constan-Brâncovanu).
Κάϊν 180, 254.	Cain.
Καστορία 186.	Castoria.
Κανστάνπολιν 190.	Canstapolea.
Καλμούκης 191.	Calmuchi. (Calimah Vodă).
Καραγιάννιδες 201.	Caranghianiziĭ.
Καμπινάνος 244.	Câmpinénu.
Καρὰσέμπες 260.	Caransebeş.
Καβαλῖνος 261.	Cabalin.
Καπουδὰν πασσᾶς 261, 263, 264, 282.	Capudan Paşa.
Καΐρος 264.	Cair.
Καλαφάτι 264, 265.	Calafat.
Καράκαλος 264, 265.	Caracal.
Καπουτζὶ μπάσσας 267.	Capugi Başa.
Καμένιτζα 257, 268.	Cameniţa.
Καλογαρένι 272.	Călugăreniĭ.
Καμένσκης 272, 273, 287.	Cameschi General.
Καπρέλης 282.	Caprela.
Καβάγκας 283.	Cavanga.
Καδῆς πασσὰς 286.	Cadi Paşa.
Καπετὰν πασσὰς 286.	Capitan Paşa.

www.dacoromanica.ro

Κάρολος 'Αρχιδούκας 286.	Carol Arhiduce.
Καμένσκη γράφων 293.	Camenschi Grafu l.
Καῖσαρ 297.	Cesar (Impĕratul Romanilor).
Καϊμακάμης 60.	Caĭmacam.
Κεσάριος Δαποντε 5, 87	Chesarie Daponte.
Κεχαγιάμπεης 55, 188, 190.	Chihaia Beiŭ.
Κεσάριος βυσάντιος 96.	Chesarie Visante.
Κερνίκης 111.	Cernica.
Κεφαλλόνια 132. 146.	Cefalonia.
Κεράσια 135.	Cherasia.
Κεχαγεασῆ 140.	Chehaghiasi (Vizir).
Κεχαγεαμπέης 140. 282.	Chehaghia Beiŭ.
Κέρκυρα 146.	Cercira.
Κεχαγιᾶς 169.	Chehaia.
Κέκρωψ 199.	Cecrope (Rege Egiptén)
Κὲλ 'Αλῆς 269.	Chel Ali.
Κηρυκὼβ 276.	Kiricov.
Κιπρουλὴ Μεχμὲτ πασσᾶ 5, 10.	Chipruli Mehmet Paşa.
Κικέρων 17.	Cicero.
Κισνόβι 19.	Chişinov.
Κιπρουλόγλου Μουσταφᾶ πασᾶ 33, 39, 41, 44	Chĭuprulo glu Mustafa Paşa.
Κιουτζοὺκ Τζαούση 35.	Chĭucĭuc-Ceauş.
Κιουφουρὶ 'Αχμέτης 39.	Chĭufuri-Ahmet.
Κιζλάραγα 46.	Chizlaraga.
Κίοσνα 77, 82.	Chioşna.
Κιόβιος 94 147, 275, 280.	Chiovul.
Κιτάϊα 106, 107.	Chitaĭ.
Κίνα 124.	China.
Κιλικία 146, 175.	Cilicia.
Κίτιος 241.	Chitiu.
Κιρτζαλῖδοι 264, 265.	Chirzaliziĭ.
Κιοσὲ 'Αχμὲτ Κεχαγιᾶς 269.	Chiose Ahmet Chehaia.
Κιὸρ 'Ιουσοὺφ πασσᾶ 270	Chior Iusuf Paşa.
Κίκης Πολκόβνικος 272.	Chiche Polcovnic.
Κιμπούρσκη δραγόνσκη 281.	Chimburschi Dragonschi.
Κιοσὲ Κεχαγιὰ ὁ Ρουστζουτλῆς 286.	Chiose Chihaia Ruscĭucliul.
Κιοσὲ Κεχαγίας Αχμὲτ 286.	Chiose Chihaia Ahmet.
Κλεάνθης 104.	Cleante.
Κλήμης. 'Αγκύρας 129.	Climent al Anghireĭ.
Κλήμης 'Αδριανουπόλεως 129.	Climent al Andrianopoluluĭ.
Κλαίρφετ 261.	Clerfet.
Κλιανόβι 264.	Chĭanobi.
Κλάδωβα 291.	Cladova.
Κνώρηγγ 273.	Cnoving.
Κουρου-τζεσμὲ 13, 190, 192.	Curu-cesnie.
Κόπτζα Δημητρέσκος 24.	Copcea Dimitrescu.
Κομαράνι 26.	Comărani.
Κουστζῆ Μουσταφᾶ πασᾶ 29.	Cugi Mustafa Paşa.
Κορώνη 31.	Coroni.
Κοντζέσκουλος 66.	Coţiescu.
Κολτζὰκ 'Αγὰ 77, 78, 79 80, 81, 82.	Colgeag-Aga.
Κουμπουλούγκι 77, 82, 84, 245, 316.	Câmpu-Lung.
Κοντινία 94.	Continia. (prov).
Κοσμᾶς 97.	Cosma.
Κοσμᾶς Πάτμιος 101.	Cosma din Patm.
Κουτλουμούσιον μοναστήριον 101, 141, 156.	Cutlumus monăstire.
Κόπται 101, 102.	Copţiĭ.
Κοσμᾶς Ἱερομ. ἀπὸ τὴν Λήμνων 133.	Cosma Ier. din Limn.
Κοσμᾶς Ἱερομ. Μεσσολόγγίτης 133.	Cosma Ierom din Mesolonghi.
Κουρσάροι 141.	Cursariĭ.
Κορακὴν 149, 152.	Corachin (Principe).
Κουμανία 157.	Comania.
Κόμης Χαμπούργης 157	Contele Hamburguluĭ.
Κόμης Χαμυρίας 157.	Contele Hamireĭ.
Κοτροτζάνι 170.	Cotroceni.
Κόλτζα 173.	Colţa.
Κορινθένοι 180.	Corintenĭi.
Κοσμᾶς ὁ Αλεξανδρείας 225.	Cosma al Alexandrieĭ.
Κόδρος 229.	Codru.
Κορνέσκος 244.	Cornescu.
Κομπούργ 261.	Coburg (prinţ austriac)
Κορυφαὶ 264.	Corifé.
Κουσανιζάλης 264.	Cusanizal.
Κὸρνὶτζας Ιμπραϊλόης 267	Corniţă Brailoĭ.
Κοντοσκάλι 270.	Contoscali.
Κοπατζένι 270, 272, 287	Copăceni.
Κουτουζὸφ γενεράλ 272, 277, 287.	Cutosov general.
Κουρλικόβσκης 283.	Curlicovschi.
Κρουπέντζκης 73.	Crupense i.
Κραγιόβα 114, 245, 263 267, 271, 276, 277 278, 283, 284, 290 292, 312, 313, 314, 332, 333.	Craiova.

www.dacoromanica.ro

Κρὴτη (Καντία) 12, 14, 98, 103, 132, 133, 136, 146, 147, 270.	Creta (luarea eĭ).
Κρίμι 130. 293.	Crimea
Κριτία 138.	Critia (prof).
Κρόνος 144, 145.	Cronos (ḑeŭ).
Κροβατία 157.	Corvatia.
Κριτία Προυσιανὸς 202.	Critia Prusianul.
Κρετζουλέσκοι 244.	Creţuleştiĭ (familia).
Κραγιωβάνοι 268.	Craioveniĭ.
Κρασνακόβσκης 282.	Crasnacovschi.
Κράτη 300.	Crates.
Κρῆται 300.	Cretenii
Κύπρος 48, 49, 56, 99, 103, 111, 133, 142, 204, 270.	Cipru.
Κουσκουντζοῦκι 48, 133.	Cuscumgĭuc.
Κυπροβιτζάνος 58.	Chiproviţanu.
Κύριλλος Κυζίκου 97.	Chiril din Chizic.
Κυπριανὸς 97.	Ciprian.
Κύριλλος 97.	Chiril Moraitul.
Κύκος 99.	Chicu (Monastire).
Κυπριανὸς Αντιοχείας 103 137, 145.	Chiprian (din Cipru, filosof).
Κύριλλος Κρητικὸς 123.	Chiril Criticos,
Κυζίκος 127.	Chizic.
Κύριλλος Ἱερομ. ἀπὸ τα Φουρνὰ 135.	Ciril Ierom. din Furna.
Κυπριάνος Διάκονος Κρητικὸς 137.	Ciprianŭ Diacon din Creta.
Κυριναῖος 175.	Cirineŭ.
Κυπριάνος Ζαγοριανὸς 199	Chiprian Zagorianu.
Κυκλάδες 232.	Cicladele.
Κύσνικωβ 277, 278, 279 281, 282, 283, 285, 287, 292.	Chuşnicov.
Κύριλλος 280.	Chiril.
Κύρος 328.	Ciru.
Κωνσταντῖνος Καντακουζινὸς 11, 111.	Constantin Cantacuzin.
Κωνσταντινούπολις 5, 7, 17, 52, 56, 57, 58, 59 70, 87, 88, 90, 93, 94 96, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 107, 109, 110, 111, 124, 125, 130, 133, 134, 137, 139, 140, 141, 142, 145, 155, 164, 165, 169, 170, 184, 185, 186, 191, 192, 194, 195, 201, 204, 219, 226, 227, 245, 260, 264, 267, 268, 269, 270, 274, 297, 280, 282, 285, 289, 293.	Constantinopole.
Κωνσταντῖνος Μπραγκοβάνις 22, 39, 42, 43, 58, 101, 102, 110, 111, 113, 132, 137 143, 172, 196, 201, 203, 204, 244,	Const. Brâncovénu.
Κωνσταντῖνος Δούκα βόδα 46, 52, 57, 58, 59, 61, 63.	Const. Duca Vodă.
Κωνσταντῖνος βόδα Καντεμίρης 46, 52.	Const. Vodă Cantemir.
Κωνσταντῖνος βυζάντιος 73, 77, 86.	Const. Vizante (Postelnic).
Κωνσταντῖνος Γαβριλίτζης 77.	Const. Gabriliţa (boer)
Κωνσταντῖνος Δαπόντες 110, 216, 217, 218, 219.	Constantin Daponte.
Κωνσταντῖνος 130.	Constantin.
Κωνσταντῖνος Μονομαχὸς 135.	Constantin Manomahul
Κωνσταντῖνος Δουκουλέτζης 165.	Constantin Duculeţ.
Κωνσταντῖνος Ποστέλνικος 168.	Constantin Postelnicul
Κωνσταντῖνος Καντακουζινὸς στόλνικος 14 173.	Constantin Cantacuzin Stolnicul.
Κωνσταντὶν βόδας Μαυροκορδάτος 148, 183, 184, 188, 189, 192 193, 196, 198. 295, 302, 303, 305, 306 307, 308, 309, 310, 314, 316, 320.	Constantin Vodă Mavrocordat.
Κωνσταντῖνος Λάζος 188	Constantin Lazu.
Κωνσταντῖνος Δράκος Σούτζος 192.	Constantin Dracu Şuţu
Κωνσταντῖνος Ξυπολήτος 196.	Constantin Chsipolit.
Κωνσταντῖνος βεντούρας παριανὸς 199.	Constanţiŭ Ventura Parian.
Κωνσταντῖνος Ἀγὰ 219.	Constantin Agà.
Κωνσταντῖνος Δουδέσκουλος 220, 221, 244, 281.	Constantin Dudescu (boer).
Κωνσταντῖνος Γοδράτος Χῖος 226.	Const Godrat Hiot.

www.dacoromanica.ro

Κωνσταντῖνος 226, 244,	Constantin (cel Mare).
Κωνσταντῖνος Ἰωάννης 238.	Constantin Ión (înveţat din Ioanina).
Κωνσταντῖνος 260.	Constantin (Beizadéua).
Κωστάκης Γκίκας 260, 276, 279.	Costache Ghica (logofăt).
Κωνσταντῖνος Γεωργίου Χαντζερῆς βοεβόδας 263, 264.	Constantin Gheorghe Hangerli Voevod.
Κωνσταντῖνος Ἀλέξανδρου Ὑψηλαντης βοέβοδα 265, 267, 268, 269, 271, 272, 273, 274.	Constantin, Alexandru Ipsilant Voevod.
Κωνσταντῖνος 267.	Constantin fratele Imperiului Rus. Alex.
Κωνσταντῖνος Καλλιάρχης 267.	Constantin Caliarh.
Κωρυφοὶ 269.	Cort.
Κῶ 270.	Co.
Κωστάκης Τρελομάνος 271	Costache Treloman.
Κωστάκης Ξανθόπουλος 274.	Costache Xantupolo.
Κωνσταντῖνος Χαραλάμπης 278.	Constantin Haralampie (Clucer).
Κωνσταντῖνος Κρετζουλέσκος 281.	Const Creţulescu Vornic.
Κωστάκης Σερδάρης 288	Costache Serdarul.
Κωνσταντινάκης Καρακάσης 289.	Constantinache Caracaș.
Κωστάκης Γκίκας μπάνος 290, 291.	Costache Ghica ban.
Λαρίσσα 13, 97, 114.	Larisa.
Λαοτίζινα 18.	Laotizina.
Λάσκαρος Ῥωσσέτης 18 48, 49.	Lascar Rosseti.
Λακεδαίμων 104, 122.	Lacedemona.
Λατῖνοι 106, 130, 241, 250.	Latinii.
Λαύρα 134, 135.	Lavra (Monast).
Λάζαρος 135, 286.	Lazăr (sânt).
Λάτιη Μόσκοβος 161.	Lasie Moscovitul (Feldmareșal).
Λάζαρος Σκρίβας Τραπεζούντιος 225.	Lazăr Scriba Trapezundian.
Λάμπρος Φωτιάδης 238.	Lambru Fotiade.
Λάζοι 319.	Lazii.
Λέχοι 16, 31, 55, 57, 81, 84, 165, 187, 245, 262, 268. 316.	Leşii.
Λεχία 28, 29, 52, 54, 80, 81, 85, 249, 268, 307, 308.	Lehia (Polonia).
Λεσίνσκη 57.	Lesinschi (Consul polon.
Λέριος 103.	Leriŭ.
Λείψια 111, 123, 195.	Lipsca.
Λέων βασιλέυς 226.	Leon Impĕrat.
Λεϊτενάντ Λαντζερὸ 288.	Leitenant Langero.
Λεδοῦ Κόνσουλος Γαλλίας διὰ τὸ Παρίσι 289.	Ledu Consul. Francieĭ.
Λειβήθριοι 298.	Libetriĭ.
Λέσβος 306, 326.	Lesbul.
Λημνὸς (ἅλωσις) 6, 133 142, 321, 322, 323, 324.	Limnul [luarea luĭ].
Λιμπεράκης Μανιαμπέγης 38.	Lamberachi Mania beĭul.
Λιπόβη παλάγκαν 51.	Lipova-Palanca.
Λιπκᾶνοι 79.	Lipcaniĭ.
Λιβύη 101, 102, 103.	Libia.
Λιδομερὶα 157.	Lidomeria.
Λιαμπούργη 157.	Lemburgul.
Λιβερτίνη 175.	Libertini.
Λουκᾶ 99.	Luca Evanghelist.
Λουτερο-καλβῖνοι 148.	Lutero-Calviniĭ.
Λουτατία 157.	Lituania.
Λογγοβάρδια 157.	Longobardia.
Λοταρίγγια 157.	Lotaringia.
Λουπουϊάνοι 244.	Lupuianiĭ.
Λουΐγκη ΙΣΤ' 262.	Ludovic al XVI, Regele Francieĭ.
Λουκακης Αργυρόπουλος 284.	Lauchache Arghiropol
Λόκροι 300.	Locrieniĭ.
Λυχνίδαι 122.	Lihnidele.
Λυκούργος 300.	Licurg.
Μάρκος 6, 172.	Marcu.
Μακάριος Ψαριάνος 196.	Macarie Psarianul,
Μακάριος εἰς τὰ Σκαντζόνρα 196.	Macarie la Scanţura.
Μαγουλεῖον 200.	Maguliu.
Μάρκος 201.	St. Marcu (biblioteca din Scopel).
Μάρκος Κύπριος 204.	Marcu Ciprianul (prof.)
Μαυροκορδάτοι 209.	Mavrocordăteștiĭ (fam).
Μακάριος Αἰγύπτιος 236, 242.	Macarie Egipténul.
Μαλαχία 241.	Malahia.
Μάρισσος 245, 249.	Mureșu.
Μανοὴλ Ρισσέτος βοεβόδας 259.	Manuel Rosset Voevod.
Μαβρογένης 260, 261, 262.	Mavrogeni (Domn).
Μανάβη 265.	Manavi.
Μανολάκη Κλοτζίαρη 266.	Manolachi Clucerul.

www.dacoromanica.ro

Μανολάκι Κιουρκτζίμπασα 13.	Manolachi Chĭuregibaşa.
Ματαίη Μπεϊζαδὲ 46, 56	Matheiŭ Beizadea.
Μάνια μπέη 53.	Manea-Beiŭ.
Μαστακανέστι 77.	Măstăcăneştĭ.
Μαραμόροσι 80, 81, 84, 246.	Maramureşu.
Μαρία 96.	Maria (Născ. de D-zeŭ).
Μαυροβοῦνι 98.	Monte-negru.
Μάρθα 101.	Marta (Muma Regeluĭ Etiopieĭ).
Μάνης 98.	Mane.
Ματθαῖος Ἀντριώτης 101	Mateiŭ Andriotul.
Ματθαῖος Λιβύης 102.	Matheiŭ Mitrop. Libieĭ
Μακεδόνοι 104.	Macedoneniĭ.
Μακάριος Νοταρᾶς 122.	Macarie Notara.
Μαχμοὺτ Σουλτὰν 129. 280, 282.	Mahmut (Sultan).
Μακάριος ὁ Κουφὸς 132, 133.	Macarie Cuful.
Μακάριος πάθμιος 136, 140, 221, 226.	Macarie Patmianu.
Ματθαῖος Ἀλεξανδρείας 137 155, 204.	Matheiŭ ai Alexandrieĭ.
Μακεδονία 146, 271.	Macedonia.
Μαχλεμπούργ 148, 154.	Meclemburg (nume de om).
Μαριὰμ 151, 153·	Maria Teresia.
Μάντουα 157.	Mantua.
Μαρσία 157.	Marsia.
Μαχόνη 157.	Mahonia (prov.).
Μανολάκης Μπρανκοβάνος Μπάνος 260, 269 278.	Manolache Brâncovénu Ban.
Μανιάτης 271.	Maniat.
Μακαρὼφ Πολκόβνικος 282.	Macarov Polcovnie.
Μανούκη 280, 281, 282, 285, 289.	Manuc.
Μανολάκης Κρετζονλέκος μπάνος 281, 290.	Manolache Creţulescu ban.
Μανολάκης Κονπάρης (βόρνικος) 281, 284.	Manolache Cuparu (Vornic).
Μαύρη Θάλασσα 282.	Marea Négră.
Μάρκωφ Γενεράλ 287.	Marcov general.
Ματζίνι 287.	Măcinul.
Μαλορωσσία 289.	Malo Rusia.
Μαχμούδης 293.	Mahmud.
Μανολάκης βόρνικος 294	Manolache Vornicul.
Μεθόδιος πατρ. 12, 13.	Methodie Patr.
Μεσσία 12.	Mesia.
Μεθόνη 31.	Methona.
Μέτζο Μόρτος 49, 50.	Metzo Morto.
Μεγιστάνες 56.	Megistaniĭ.
Μελέτιος Τενέδιος 97.	Meletie Tenedios.
Μελέτιος 98, 109,	Meletie Patriarh.
Μέτρνι 103.	Metrele (Episcopie).
Μελέτιος Μακρῆ 103, 125	Meletie Macri (Ierom).
Μεδιολάνος 108, 157.	Mediolan.
Μελέτιος Ἰωαννίτης 111.	Meletie din Ioanina.
Μελενίκος 122.	Melenicu.
Μελέτιος πολίτης 123.	Meletie Constantinopolitanul.
Μεθόδιος ἱερομόναχος Ἀνθρακεὺς 125.	Metodie Ierom. Antacian.
Μεσολόγγη 133.	Mesolonghi.
Μελέτιος Ἀρχιμ. 155.	Meletie Arhimandrit.
Μελιδία 157.	Meledia.
Μεχμὲτ ἐφέντη πατμπουροὺν 170.	Mehmet Efendi Patmburum.
Μέγα Ρέυμα 184. 193, 196.	Mega-Revna (Seraiŭ).
Μελέτιος Συρίγου ὁ Θεολόγος 184.	Meletie Sirugu Theologul.
Μελέτιος Ἀθηνῶν 245, 246.	Meletie al Atheneĭ.
Μεχεμὲτ Πασσὰ Νισαντζῆς 259.	Mehmet Paşa Nisangis.
Μεχάδια 260, 261.	Mehadia.
Μεχεδίντζι 264.	Mehedinţĭ.
Μεχμὲτ Τύραννης 269.	Mahmet Tiranul.
Μέλενδορφ 275, 276.	Melendorfu General.
Μεζρώπη 285.	Mezropi.
Μεμὴς Ἀγᾶς Ἀγίανης 286.	Memis Aga Aghianis.
Μεχμέτης Σουλτὰν 5, 50, 60, 14, 27, 34, 185	Mehmet (Sultan).
Μεχμὲτ πασᾶ 5, 33.	Mehmet Paşa.
Μηχαὴλ Καντακουζινὸς 18, 21, 46.	Mihail Cantacuzin.
Μηχάλ βόδα 20, 63.	Mihail Vodă.
Μηχαὴλ Τζελεμπὶ Καντακουζινὸς (Σεϊτανόγλος 20.	Mihail Celebi Cantacuzin (Seĭtanoglu).
Μηχαὴλ Ἄπαφη 27, 34	Mihail Apafi.
Μητροφάνης Γρηγορᾶς 125, 126, 129. 136, 183. 196.	Mitrofan Grigoraş (Ierom).
Μηλιαῖς 134.	Milies (loc).
Μήκον 233.	Micone (local)
Μητρόφσκη 262.	Mitrofschi.
Μισιρλόγλος 49, 50, 51 53.	Misirloglu
Μιχάλης Σπαθάρης 58.	Mihail Spătarul.
Μιχὰλ βόδας Ράκοβιτζας 61.	Mihail Racoviţă.

www.dacoromanica.ro

Μισὶρ πασᾶ 33, 35.	Misir Paşa.
Μιρζάδες 71, 75, 79, 80, 81.	Mirzacii.
Μιτυλήνη 98. 133, 135	Mitilini
Μιχὰλ βόδας Ρακοβίτζας 129, 199.	Mihail Vodă Racovit.
Μεταμορφόσεως 135.	M-rea Schimb. la faţă (lângă Scopel).
Μιχὰλ βόδα 168, 169, 262.	Mihail Vodă
Μιχάλη Καντακουζηνὸς 168, 169.	Mihail Cantacuzin.
Μιχάλης σπαθάρης 173.	Mihail Spătarul.
Μιρί 186.	Miri (local).
Μιχαλάκης Μαμορὰς 191.	Mihalache Mamora.
Μιχαλάκης Ρωσσέτος 191. 192.	Mihalache Roset.
Μιχαὴλ Κωνσταντῖνος Σοῦτζος Βοεβόδας 260. 262, 264. 265, 266, 270.	Mihail Const. Şuţu Voevod.
Μίχελσον Γενεράλ 269, 270, 272, 273, 275.	Michelson General.
Μιχαὴλ Ανδρεῖοβιτζ Μιλοράδοβιτζ 273, 274, 277, 278, 279, 280, 281, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290.	Mihail Andrievicĭ Milovadovicĭ.
Μιτζούρης Γενεράλ 273.	Miţuri general.
Μιχαλάκης Μάνος 281.	Mihalache Manu.
Μιχαλώτης Κύριπος 283	Mihailot Chiril.
Μιλόσεβιτζ 292.	Milosevitz.
Μίνως 300.	Minos.
Μιχαὴς Ῥακοβίτζας 305 306, 307, 308, 316.	Mihail Racoviţă.
Μίχνια (τζομπὰν) 7.	Mihnea (Cioban, Domn)
Μόσχοι 18, 26, 53, 55, 56, 57, 97, 98, 99, 106, 107, 133, 141, 148, 154, 155, 163, 164, 184, 187, 192, 193, 227, 307, 308, 312, 313.	Moscoviĭ.
Μολδαβία 25, 46, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 65, 66, 68, 69, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 80, 82, 83, 84, 85, 87, 96, 102, 112, 143, 148, 164, 465, 166, 168, 170, 182, 183, 184, 185, 187, 188, 189, 191, 192, 195, 201, 247, 257, 260, 262, 265, 267, 268, 269, 270, 275, 277, 280, 289, 291, 292, 303, 307, 308, 316, 318.	Moldavia.
Μορεζίνη 31.	Morezini.
Μουσταφᾶ πασᾶ Μουσαϊμπὶ 33, 38, 41.	Mustafa Paşa Musaibi.
Μουσταφὰ χιαπίτης 40.	Mustafa Chiapit.
Μοναστήριον τοῦ Ράδουλ βόδα 53.	Monastirea Radu-Vodă
Μουφτὴς 53, 58, 59, 60, 187.	Muftiul.
Μουσταφὰ πασᾶς Ταλταμπὰν 57, 58.	Mustafa Paşa Taltamban.
Μουζουγαρα 98. 189190	Mugzuraga.
Μολδο-βλαχία 110.	Moldo-Vlahia.
Μολίνος 125.	Molin (italian).
Μούνιχ Φελτ-μαρεσὰλ 148, 150.	Munih Feld-Mareşal.
Μουχαμὲτ Χουσεὶν 149.	Muhamet Husein.
Μόγολ 157.	Mogol.
Μουσταφὰ πασσᾶ Κιουπρουλῆ 181.	Mustafa Paşa Chiuprulogu).
Μοναστήριον τοῦ ἁγιοῦ Γεωργίου 198, 199.	M-rea St. Gheorghe.
Μοσχόπολις 224.	Moshopol.
Μουσταφᾶ Σουλτὰν 227, 259, 261, 274.	Mustafa Sultan.
Μουρούζη 244, 265.	Moruz.
Μυσία 244, 245, 246.	Misia.
Μουντάνοι 245.	Muntenia.
Μολδάβοι 245, 271, 303, 319, 332.	Moldoveniĭ.
Μολδοβαντζὴς 259.	Moldovangis.
Μουσούνογλος Βεζίρης 259.	Musunoglu Vjzirul.
Μουσαχασῖδες 161.	Musahasiḍiĭ.
Μουραχασίδιοι 262.	Murahasiziĭ.
Μουχαφιζῆ Γιοντζτουίλοῦ 264.	Muhafizi Giunţuil (Paşa de Vidin).
Μουσταφὰ Ἰμπραχίμης 264.	Mustafa Ibraim.
Μουρούζης 268.	Moruzi.
Μουσταφὰ Μπαϊρακτάρη 269.	Mustafa Baviactar.
Μουρουζόγια 271, 276.	Moruzóea.
Μογοσόϊα 277.	Mogoşóia.
Μουσταφὰ Πασσας τοῦ Ρουστζοῦκι 280, 282.	Mustafa Paşa de la Rusc̆iuc.
Μουσταφᾶν βεζύρης 282.	Mustafa.
Μουρὰτ Μολλᾶ 284.	Murat Mola.

www.dacoromanica.ro

Μουσταφά πασσὰς Βεζύρη 286.	Mustafa Paşa Vizir.
Μουκτὰρ πασσὰς 293.	Muctar Paşa.
Μοσεὺς 328.	Moiŝi.
Μουσταφὰ (Σουλτὰν) 5, 50, 60, 61, 280.	Mustafa (Sultan).
Μουτζινίγος 6.	Mucenic.
Μουράτης (Σουλτὰν) 6.	Murat (Sultan).
Μοσχοβία 7, 54, 56, 91, 93, 94, 95, 122, 124 143, 145, 146, 147. 148, 155, 156, 157, 163, 164, 173.	Moscova.
Μυρώνης 61.	Miron (Cronicar)
Μῦρα 73, 74, 75, 76.	Mira (Monăstire).
Μυρέα 113.	Mira (Lichieĭ).
Μωυσής 176, 206.	Moisi (autorul Pent).
Μωάμεθ 227.	Mohamet.
Μωρέα 12, 53, 55, 98, 122, 146, 187, 270.	Morea.
Μωυσὴς Συλυβρίας 'Αράμπης 40.	Moise al Silivrieĭ Arapul.
Μωυσὴς σερδάρης 52.	Moisi Serdar.
Μωραβία 157.	Morabia.
Νακὶπ Εφένδη 58.	Nachip Efendi.
Νατταλία 99.	Natalia [luĭ Petru Imp. Rusieĭ).
Ναδὶρ Μτέκαν 151, 153.	Nadir Becan.
Ναρίσκη 152.	Narischi (crucifer).
Ναπολέων Μποναπὰρτιν 264, 266, 268, 269, 271, 282, 289.	Napoleon Bonaparte.
Ναζηνὸϐ 290.	Nazinob [General].
Ναβουχοδονόσορ 328.	Nabucodonosor.
Νεμτζῶν (ἐκστρατεία) p. 11, 26, 27, 32, 34, 38, 40, 42, 42, 43, 44, 46, 47, 49, 51, 52, 53, 54, 71, 79, 80, 82, 148, 185, 187, 261, 266, 278, 288, 291, 308, 309, 310, 312, 313.	Nemţiĭ (expediţie).
Νεμτζία 11, 13, 14, 260, 265, 266.	Nemţasca (ţara).
Νεκτάριος Πατρ. 12.	Nectarie Patr.
Νεμιρόϐα 25.	Nemirova.
Νεόφυτος 'Αδριανουπόλεος 39, 96.	Neofet al Adrianopoluluĭ.
Νεόφυτος 'Ηρακλείας 48.	Neofit al Iraclieĭ.
Νέμτζος 67, 68, 69.	Némţu (cetate).
Νεμεσσῆδες, 79.	Nemesiḑiĭ.
Νεὸφυτος Πάτμιος 97.	Neofit din Patmos.
Νεῖλος 102.	Nil (rîŭ).
Νεκτάριος Κρητικὸς 103, 111.	Nectarie Criteanul.
Νεόφυτος Κρητικὸς 113.	Neofit Criticul.
Νεόφυτος Λέριος 113.	Neofit Leriu.
Νέα Σερβία 123.	Noua Serbie.
Νεόφυτος 'Αρτης 124, 125 142.	Neofit al Arteĭ.
Νεοχώριος 136, 141.	Neohorul.
Νεόφυτος Διάκονος 137.	Neofit Diacon.
Νεκταριος Πατριαρ 142, 164.	Nectarie Patriarch.
Νεόφυτος ὁ Κωνσταντὶν. 227.	Neofit (Patr). al Constantinopoluluĭ.
Νέγρος Βοεβόδα 246, 251.	[Radu] Negru Voevod.
Νεέλσον ἀδμιράλη τῆς 'Εγγλιτέρας 266.	Nelson.
Νέμεν 274.	Nemen.
Νεντζονλέσκος 277.	Nenţulescu.
Νέστορ 298.	Nestor.
Νεοπτόλιμος 322.	Neoptolem.
Νηζὰμ Τζεδιτίον 274.	Nizam Ţeditiu.
Νὴσης 310.	Nisa.
Νικόλαος Μαυροκ ρδατος 17, 65, 127, 173, 182, 184, 185, 186, 188, 192, 205, 207, 208, 209, 211, 295, 302. 55, 56, 62, 111, 125, 130.	Neculaĭ Mavrocordat.
Νικόδημος τῶν Δέρκων 48.	Nicodim al Derculuĭ.
Νικόδημος τοῦ Γάγου και Χώρας 48.	Nicodim al Ganuluĭ şi Horeĭ.
Νικομήδεια 49, 58, 122, 137.	Nicomidia.
Νικόπολις 52, 260.	Nicopole.
Νικόλαος Κυπαρίσσα 65.	Niculae Chiparisa.
Νικομηδεὺς 97, 123.	Nicomidén.
Νικόλαος Σπαθάριος 104, 107, 108.	Nicolae Spătarul.
Νικηφόρος Θεοτόκης Κορφιάτης 124.	Nichifor Theotochi Corfiatul.
Νικόλαος Ιερομόναχος Μαυροειδὴς 132	Nicolae Ierom. Mavroidul.
Νικὸλαος Σκορδιλης Παριανὸς 173.	Nicolae Scordili Parianul.
Νικόδημος ἀπὸ τὸ Αλμπασάνι 141.	Nicodim din Albasanĭ
Νικόλαος Μολδάβιας 188, 193.	Nicolae (Domn) al Moldavieĭ.
Νικολάκης Σοῦτζος 192, 193.	Nicolache Şuţu.
Νικόλαος Βόδα 196.	Nicolaĭ Vodă.

www.dacoromanica.ro

Νικόλαος Μαυρογένης ἀπὸ τὴν Πάρον 199 260.	Neculaĭ Mavrogheni din Paros.
Νικόλαος 204.	Nicolae (Imp. Ciprului)
Νικόλαος Στίγνης 226.	Nicolae Stignul.
Νικόλας Τζουρτζόυλης 226.	Nicolae Cercel.
Νίστρος 249, 308.	Nistrul.
Νικόλαος Κονσταντίνου Καρατζᾶς Βοεβόδας 260.	Nicolaĭ Const. Caragea Voevod.
Νικόλαος Μπρανγκοβάνος 260, 265, 266.	Nicolae Brâncovénu.
Νικολάκη Καϊμακάμης 264.	Nicolache Caimacanul.
Νικόλαος Γαβριλόβιτζης Πάγγαλος 271.	Nicolae Gavrilovicĭ Pangal.
Νικόλαος Παγκάλος (μαγιόρος) 278.	Nicolaĭ Pangal [Maior].
Νικόλαος Μιχαήλοβιτζ Καμένσκης 291, 292, 193.	Neculaĭ Mihailovicĭ Camenschi.
Νοβογράδιος 94.	Novogradul.
Νουβία 102.	Nubia.
Νοταρᾶς 107.	Notara.
Νουμιδία 146.	Numidia.
Νουσιρβάν 152.	Nusirvan.
Νουζὸυλ Ἐμενῆς Ιπραχίμ 269.	Muzul Emeni Ibraim.
Νούμας 300.	Numa.
Νύσσι. 40, 43.	Nișul
Νῶε 246, 328.	Noe.
Ὀβδοία 94.	Ovdia.
Ὄβιος 107.	Obi [rîŭ].
Ὀθομανὸς 32, 36, 41, 53, 54, 55·	Othoman.
Ὀδέσα 280, 382.	Odesa.
Ὄδυσσεύς 322.	Odiseŭ.
Ὀζακὼδ 291.	Ozacob [General].
Ὀϊτούζι 76, 83.	Oituz.
Ὀθωμάνοι 165, 184, 187, 189, 312, 333.	Otomaniĭ.
Ὀκράϊνα 15, 18, 19, 25, 27, 164.	Ocraina.
Ὄκναι 23, 76 82.	Ocne.
Ὠκεανὸς 105, 106.	Ocean.
Ὄκνοι τῆς βούλτζας 264.	Ocnile din Vâlcea.
Ὀλάνδα 54, 261.	Olanda.
Ὀλύμπιος 219, 322.	Olimpiul [grecesc].
Ὄλτον 265.	Oltul.
Ὀλλάνιος Γενεράλ 273. 370.	Olaniĭ General.
Ὀλοφέρνειος 328.	Olofern.
Ὅμηρος 86, 165, 211, 212, 230, 239, 297, 298, 322,	Omer.
Οπιλέστι 274.	Obilești.
Ὀρθοδοξία 37.	Orthodoxia.
Ὄρος ἅγιος 96, 97, 101, 120, 122, 133, 134, 134, 137, 138, 141, 156, 171, 189, 195, 196, 226.	Muntele [Athonul].
Ὀρδοῦ Καδισῆς ἐσμὲτ ἰμαδφαχὴμ μπέγης 261.	Ordu Cadis Esmed Ibraim beĭ.
Ὀστρογὸν 29.	Ostrog.
Ὄσεχι 44.	Osechi.
Ὄστερλὶτζ 267.	Austerliță.
Ὀσμὰν Πασσᾶ Παζβαντόγλος 267, 268.	Osman Pașa Pasvantoglu.
Οστρόβι 291.	Ostrovul.
Ὀτοπέστι 74, 75, 76.	Odobești.
Ὀτητιλησάνοι 244.	Oteteleșaniĭ.
Ὄχρὶδα 224.	Ohrida.
Παρθενάκη Χῖον 7, 8.	Parthenachi Hiul.
Παρθένιος Χουμχούμης 8, 12.	Parthenie Humhume.
Παναγιωτάκης 8, 11, 13, 17, 18.	Panaghiotachi
Πάτρα 12, 13, 99.	Patra.
Πάδοβα 17, 185.	Padua.
Πατμπούρα Μεχμέτ 25.	Patbur Mehmet.
Παρθένιος Σμύρνης 38.	Parthenie al Smirneĭ.
Παρθένιος 90, 92, 94, 95.	Partenie (Ierod).
Παρασκεβὴ 96.	St. Parascheva.
Παγώνι 96.	Păun (Mănăstire).
Πάτμιος 97.	Patmianul.
Παΐσιος 97.	Paisie (Chiumurțoglu).
Πάτμος 97, 101, 133, 137, 140, 226, 232.	Patmos.
Παρασκέυα Συναΐτικο 102	Parascheva Sinactica. (monast).
Παλαιστίνη 103, 104, 105, 110, 145, 246.	Palestina.
Παυσανία 104.	Pausania.
Πατάβιος 109.	Patavia.
Παρθένιος Μοντόφθαλμος 110.	Partenie Miopul.
Παρθένιος τοῦ Λήμνου 120.	Parthenie (Mitrop). al Limnuluĭ.
Παλιοχάτουνο 122.	Paliocătun.
Πάυλος (σκήτης) 122.	Pavel (schit).
Παρθένιος Ἰωαννήτης 122.	Parthenie Ioanitul.
Παλαῖαι Πάτραι 122.	Vechele Patre.
Πάτμιος 123.	Pathmiu (nume de om)

www.dacoromanica.ro

Παῦλος 124.	Pavel (al Rusieĭ).
Παρθένιος Ἱερομόναχος Μωραΐτης 132.	Partenie Ieromi. Moraitul.
Πάρος 134.	Parŭ.
Παΐσιος Ἱερομ. 135.	Paisie Ieromi.
Παναγίας τῆς εὐαγγελιστρια 135, 136, 200.	M-rea Buneĭ Vestirĭ.
Παῦλος 136, 138, 180, 244, 246, 248.	Pavel (Apostol).
Παΐσιος 137.	Paisie (Patriarh).
Παχώμιος Ροῦσσος 141.	Pahomie Rusul.
Πανάρετος 142.	Panaret din Cipru.
Πάφος 142. 146.	Paful.
Παύλος 156.	Pavel (fiul luĭ Mihail Rangabe).
Πάρμας 157.	Parma.
Πάυλος 163.	Pavel (fiĭul luĭ Petru Imp).
Παρθένιος ὁ Αλεξανδρείας 186.	Partenie al Alexandrieĭ.
Παναγία 196. 202.	Pelaghia (Dómna).
Πάυλος (μοναστήριον) 200	M-rea St. Pavel.
Πάνος Μαρούτζης Ἰωαννήτης 201.	Panu Maruţe Ioanit.
Παρίσι 201. 276, 278, 289.	Paris.
Παρθένια 207, 208.	Fecióra [Maria].
Παϊάνος 244.	Paianu.
Πασζβαντόγλος Ὀσμάν Ἄγας 264	Pasvantoglu Osman Aga.
Πανγάλος 272. 274,	Pangal.
Παλμέτης 273.	Bahmet [general].
Παύλον Πέτροβιτζ 264.	Pavel Petrovicĭ [Imp. Rusieĭ].
Παλατζάνος (βόρνικος) 277.	Bălăcénu [Vornicul].
Πασκεβίτζης Καπιτάνος 285.	Paschevicĭ Căpitan.
Παχγκράτιος Κνέζης 287, 288, 289, 290, 261.	Pangrate Cnéz.
ὁ Πεκίου 8, 97.	(al) Peculuĭ (Episcop).
Πετριτζέϊκο Βόδα 15, 16, 31.	Petriceĭcu Vodă.
Πετράσκο Οὐρτζιτζιάνος 23.	Petraşcu Urzicénu.
Πετροβαραδίνι 49.	Petrovaradin.
Πρεβέζα 55.	Preveza.
Πέτρῳ Ἀλεκσιοβίτζης 90. 94.	P. Alexievicĭ.
Περμία 94.	Permia.
Πέτρομπουργ 97, 189, 201, 260, 262, 269, 271, 276, 277.	Petersburg.
Πεζίνος 106.	Pecking.
Πέτρα Σκανδάλου 111.	Pétra Scandaleĭ (operă a luĭ Ilie *Mineat*).
Πεντατείχιος 120.	Pentalı.
Πρεμέτι 133.	Premeti.
Πέτρος 136, 236, 244.	Petru (Apost).
Πέτρος ὁ μέγας 143, 145, 146, 148, 163, 173.	Petru cel Mare (Imp. Rusieĭ Petru Alexievicĭ).
Περσία 146, 147, 149, 154.	Persia.
Πέρσαι 149, 151, 154, 191, 237.	Perşiĭ.
Πέτρος Τζιαδάεφ 150.	Petru Ţadaef.
Πετράκης Καραμανλὴς 200.	Petrache Caramanlăŭ.
Πελοπόννησος 232.	Pelopones.
Πέτρος 245.	Petru [Despot al Craioveĭ].
Πέτρον Ρωμαντζόφ 259.	Petru Romanţov.
Πέτρος Λεοπόλδης 262.	Petru Leopold.
Πεσκερτζῆ 263.	Pescherzi.
Περσιάνος 272, 273, 275	Persiani.
Πετράκης Ρητορήδης 274, 281.	Petrache Ritoride.
Πεχλιβὰν ἀγὰν 288, 293.	Pehlivan aga.
Πέτρος Δεπάστα τοῦ Πελοποννησίου 219, 295	Petru Depasta Peloponisianul.
Πισίδεια 101, 123.	Pisidia.
Πιπέρι 134.	Piperi. (insulă).
Πιττακὸς ὁ Μιτυληναῖος 229.	Pitac Mitilineu.
Πισιεγρὸς 266.	Pişegru [numit Moro].
Πίνδαρος 301.	Pindar.
Πλαταμὼν 141.	Platamon.
Πλάτανος 141.	Platan.
Πλακεντία 157.	Placentia.
Πλάτων 237, 314, 321	Platon.
Πλοεστόρι 281.	Ploestorii.
Πλατὼφ 288.	Platov (General rus).
Πλούταρχος 301, 315.	Plutarh.
Ποδόλια 15, 31.	Podolia.
Πούτνα 31, 165. 274.	Putna.
Πολτάβα 123, 124.	Pultava.
Πορταριὰ 134.	Partaria.
Πορτόγαλλον 146.	Portogalia.
Ποσειδὼν 227.	Posidon.
Πόντος 246, 249.	Pontul [Euxin].
Πόρτα 250, 260, 262, 263, 264, 270, 275.	Pórta [Turcia].
Ποτέμκιν 260.	Potemchin [Generalŭ Rus].
Πολονία 263.	Polonia.

www.dacoromanica.ro

Πορούτζικος Μιλοράδοβιτζ (Γενεραλ) 269, 271.	Porusc̆iuc Miloradovicĭ [general].
Ποδοκαλίτζιλορ 280.	Podul-Calicilor.
Πολύκαρπος Βηθλεὲμου 282.	Policarp al Vitleemuluĭ.
Πογώζης 282. 285.	Bogoz.
Πουλχέρια 302.	Pulheria [muma luĭ N. Mavroc].
Προκόπιος 26.	Procopie.
Προύσα 37, 110. 123, 154, 201, 261, 263, 267, 268.	Brusa.
Πρίγκιψ Εὐγένειος 53.	Principele Eugeniŭ (general).
Προϊλάβος 97, 280.	Proilav.
Προκόπιος Ζαγοραῖος 111.	Procopie Zagoreul.
Προῦτος 143, 191.	Prutul.
Πρεβέτζα 187.	Preveza.
Προυσσιάνοι 262, 263, 266.	Prusiani.
Προζορόβσκης 273, 276. 277, 279, 281, 282, 283, 285, 286, 287.	Prozoravsclii [general].
Προποντὶς 324.	Propontida.
Πτολεμαΐς Ἱεροσολύμων 98.	Ptolemaida Ierusal.
Πτολεμαῖος 104, 106.	Ptolmeŭ (regele Egiptuluĭ).
Ψευδο-Μεσσία 12.	Psendo-Mesia.
Ψκοβία 94.	Pscovia.
Ῥακότζη 7.	Racoţi.
Ῥάδουλος Λέων βόδας 11 13, 17, 25.	Radu Leon Vodă.
Ῥαμαδανότζκι 19.	Ramadanoschi.
Ῥάδουλος βιστιάρις 23.	Radu Vestiaru.
Ράδουλ μπεϊζαδὲ 45.	Radu-Beizadea.
Ραμῆ Μεχμέτης 54, 57, 58, 187.	Rami-Mehmet.
Ρανίτη 74, 75.	Ranit.
Ραφαὴλ Ιερομ. 135.	Rafail Ierom.
Ραψάνη 141.	Rapsanì.
Ρόδουλ βόδας 185.	Radu Vodă.
Ρακοβίτζα 244, 281.	Racoviţă.
Ραδοβάνος 265.	Radovanu.
Ράχοβα ἁγιανῆς 267.	Rahova Aghianes.
Ραδοφοίνιξ γεν. 273.	Rodofinix (general).
Ραδουκάνος Γολέσκος 281	Răducan Golescu (bornic).
Ράζ-γραδ 293.	Rasgrad.
Ῥετζὲπ-πασᾶ 35.	Recep Paşa.
Ρεζανία 94.	Rizania.
Ρήνος 267.	Rinul.
Ριφαῖα 107.	Rĭfeeniĭ.
Ριμνίκος 114.	Rômnicul.
Ρίτεμπουργης 157.	Ritemburgul.
Ρίζου καπιγιολδάσης 193	Rizu Capighioldasis.
Ῥούμιλη 27. 272.	Rumelia.
Ῥουστζοῦκι 32, 45, 47, 261, 262, 263, 264, 268, 269, 275, 276 280, 281, 289, 293	Rusc̆iuc.
Ρουσάβα 52, 260.	Rusava.
Ρόδνα 78, 79, 82.	Rodna.
Ροστοβία 94.	Rostovul
Ρόδιος 134, 226, 260, 270.	Rodos.
Ρουτία 157.	Rutenia.
Ροξάνδρα 185, 186, 189	Ruxandra (muma luĭ Alexandru Mavrocordat).
Ρουζναμετζῆ Δουρί μεχμὲτ ἐφέντης 261.	Ruznameji Duri Mehmet efendi.
Ρουξάνδρα τοῦ Μαυρογένους 272.	Rucsandra luĭ Mavrogheni.
Ρούμελη 272.	Rumeli.
Ῥωξάνδρα (δόμνα) 17, 30.	Ruxandra (Dómna).
Ῥώμη 17, 108, 185, 201, 241, 245, 246.	Roma.
Ρωσσία 90, 91, 93, 98, 106, 111, 123, 143, 147, 150, 151, 152, 153, 156, 259, 260, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 272, 274, 275, 278, 285, 286, 289, 290, 291.	Rusia.
Ρώμη νέας 90, 93, 94.	Roma Nouĕ (Constant.)
Ρωμαῖοι 97, 102, 103, 104, 130, 133, 138, 139, 140, 143, 156, 170, 184, 194, 198, 226, 245.	Romeiĭ.
Ρώσσοι 106, 130, 189, 227, 259, 260, 269, 270, 271, 274, 276, 280, 285, 286, 287, 288, 289, 293.	Ruşiĭ.
Ρωμανὸς Καρπενησιώτης 141.	Roman Carpenisiotul.
Ρωμανὸς ὁ γέρων 156.	Romȃn cel batrîn (Imperator).
Ρωμάνοι 114, 235, 240 241, 244, 245, 246, 300.	Romaniĭ.
Ρωμαντζὼφ 260.	Romanţof.

www.dacoromanica.ro

Ῥωμύλος 300.	Romul.
Καοὺς πασᾶ 33.	Ceaușĭ Pașa.
Κάρχος Μουσταφᾶ 37.	Sarha Mustata.
Κάμταρα Μπουλουσὶ 48	Samtara Bulusi.
Καμουὴλ 97.	Samoil (fiul luĭ Hangerliu).
Καμουὴλ 100.	Samoil (Patriarh de Alexandria).
Καβαΐμ 102.	Savaim.
Καββᾶ 102.	Sava (regină).
Κάλπηξ 123.	Trompeta (operă a luĭ Patmiŭ).
Καλονίκης 134, 135.	Salonic.
Καββᾶ 146.	Sava (prov).
Καββᾶς 151, 153.	Sava.
Καῦλος 180.	Savlu.
Καξόνοι 266, 267.	Sacsoniĭ.
Ζαξόνια 268, 282.	Saxonia.
Ζαντζὰκ Σερὺφ 270.	Sanjac-Serif.
Κατζιάτα 273.	Săgeata.
Καμουρκάση 277, 278, 279, 283, 290, 292, 293.	Samurcaș.
Καδοβά 283.	Sadova.
Καμπάρι 287.	Sabar.
Σβέτζοι 266. 161.	Sveziĭ.
Σερβὰν βόδα Καντακουζινοῦ 11, 14, 22, 24, 25, 29, 32, 39.	Serban Vodă Cantacuzin.
Σερπάνος Καντακουζινὸς λογοθέτης 20, 23.	Șerban Cantacuzin Logofăt.
Σέσον 23.	Șesŭ (?).
Σεφὲρ ἀγὰ 30. 186.	Sefer-Aga.
Σεμένδρα 40, 43.	Semendra.
Σέντα 53.	Senta.
Σεϊμέν πασᾶς 59.	Seimen Pașa.
Σέχη 69.	Sechul.
Σεϊζαδὲς 60.	Seizadea.
Σεϊμενίδες 68.	Seimeniĭ.
Σεραφεὶμ 97.	Serafim (din Nicomid)
Σεραφεὶμ ὁ ἀπὸ Πισσίδειας 123.	Serafim din Pisidia.
Σέρραι 123.	Sere.
Σερβία 157, 201.	Serbia.
Σερβὰν βόδας 168, 170, 171, 172, 173, 188, 189.	Șerban Vodă.
Σεντὰν 187.	Sentan.
Σεβαστὸς Τραπετζούντιος 17. 185 203, 204.	Sevastos Trapezundiul (prof).
Σελίμη (Σούλταν) 227, 274.	Selim, Sultan.
Σειρὰχ 243.	Sirah (înțeleptul).
Σέρβοι 244, 250, 266. 270, 272, 275.	Serbiĭ.
Σεβερίνος 246.	Severin.
Σελίμης 261, 280.	Selim (Sultan).
Σεμπαστιανὸς 267, 270 277.	Sebastian..
Σέργιος Λασκαρὼβ 275, 276.	Serghie Lascarob.
Σερμπὰν βόδας 277.	Șerban Vodă (Han, Cârciuma).
Σεβαστούπολιν 293.	Sevastopol.
Σηλυβρία 60.	Silivria.
Σήβερη γενεράλ 272.	Sever (general).
Σιλιγδάρης 33.	Siligdarul.
Σιρέτιος 71, 72, 73, 74, 83.	Siretul.
Σιμπίνιος 80, 83.	Sibiul.
Σιβηρίος 94.	Siberia.
Σισίνιος 101.	Sisiniu.
Σιλβέστρος Κύπριος 103.	Silvestru al Ciprulu.
Σίνας 105, 107.	China.
Σιὼν 108, 240.	Sion.
Σιναῖος 123, 176.	Sinaĭ (munte).
Σινᾶ 123.	Sina.
Σιλέσια ἡ καποτέρα 157.	Silezia de jos.
Σιλβέστρος ὁ Ἀντιοχείας 164, 184.	Silvestru al Antiohieĭ.
Σιλικτὰρ Μεχμὲτ πασσᾶς δαναντζὴς 259, 260.	Silictar Mehmet Pașa Danengiul.
Σιντέστι 279.	Sinteștĭ.
Σιζερόβσκης 291.	Sizerovschi (general).
Σκούταρι 6, 48.	Scutari.
Σκαρλάτος ἄρχων 17.	Scarlat mare boer.
Σκοπελίτης 102.	Scopelit.
Σκοπέλαι 114.	Scopelele.
Σκοπέλος 124, 125, 134 135, 139, 164, 200 291.	Scopel (loc).
Σκυλίτζης 133.	Schiliță.
Σκοῦφος 136.	Scufu.
Σκλαβωνία 157.	Sclavonia.
Σκαβωνία 157.	Scavonia.
Σκαρλάτος 185.	Scarlat (mare boer).
Σκαναβῆς 200.	Scanave.
Σκαρλάτον Γκίκαν 260, 265, 274, 275, 276, 281, 289. 284.	Scarlat Ghica (Logof).
Σκαρλάτος βόδας Καλλιμάχης 267, 268, 293	Scarlat Vodă Calimah.
Σκαρλάτος βόδας Γκίκας 271, 293.	Scarlat Vodă Ghica.

www.dacoromanica.ro

Σκαρλάτος Γρηγόριος 332 333.	Scarlat Grigoriu.
Σκύλλα 335.	Scila.
Σλατινάνοι 244.	Slătineniĭ.
Σλομποζία 286, 287.	Slobozia.
Σμολέντζκος 94.	Smolenica.
Σμύρνη 97, 113, 136, 140, 186.	Smirna.
Σουλτάνα 17, 30.	Sultana.
Σομπέσκη 28.	Sobieschi.
Σουλεϊμὰν βεζίρης 31, 32 33.	Suleĭman Visir.
Σουλεϊμὰν Σουλτὰν 33, 34, 44, 181, 187.	Suleĭman Sultan.
Σοφία 40.	Sofia.
Σουτζάβα 55, 187.	Suceava (jud).
Σορόκα 55, 187.	Soroca.
Σοχαρδὸ 77.	Sohard.
Σολομὼν 151, 152, 243 248, 249, 258.	Solomon (al Iudeilor).
Σουλτάνα 186, 200.	Sultana (femeia luĭ Al. Mavroc).
Σουμπάσης 190.	Sum-Paşa.
Σούμλα 260, 261, 262, 289.	Şumla.
Σόλων 300.	Solone.
Σπαντονάκι 17.	Spandonachi.
Σπάρτη 146.	Sparta.
Σπυρίδων 184.	Spiridon (bis. în Buc).
Σπαντωνῆς 185.	Spandone.
Σκαντζούρα 196.	Scanţura (localitate).
Σπαρτάνοι 300.	Spartaniĭ.
Στέφανος Γεωργίου 7.	Stef. Gheorghe (Domn).
Στεφανίτζα βοεβόδα 9.	Stefaniţă Vodă.
Στέφανος μέγας λοθέτης 10	Stefan Mare Logofăt.
Στέφαν βόδα 10.	Stefan Vodă.
Στόϊκα Μερισάνος 22, 23	Stoĭca Merisanu.
Στεφανίτζα Βεϊζαδὲ 24.	Stefăniţă Beizadè.
Στομπελιγράδη 32.	Stobeligradi.
Στέφανος 40, 98.	Stefan.
Στάνκα 45.	Stanca (fiĭca luĭ Const). Basarab).
Στανισλάβος Ρηγὸς 57.	Stanislav Rege.
Σταμπὸλ Ἐφένδη 50.	Stambol Efendi.
Σταιβίλλε 67.	Stainvill (conte).
Στέφανος Ἱερομονάχος 101, 102.	Stefan Ierom.
Σταυροδρόμι 124, 193.	Stavrodom (local).
Στράτης 133.	Strati.
Στροβηλέα 147.	Strovilea (monăst).
Στίρια 157.	Stiria.
Στέφανος Πετρετζέϊκο βόδας 165.	Stefan Petriceicu Vodă.
Στέφανος[ἁγίος]173, 175 176, 177, 174, 178, 179 180. 199.	St Stefan.
Σταυράκης 193.	Stavrache (doctor).
Στέφανος Ρακοβίτζα 193	Stefan Racoviţă.
Σταβρακόγλος 194, 195.	Stavracoglu.
Σταθάκη Ζαγορίανος 196	Statache Zagorian.
Στέφανος Ἀλεξανδρέως 226.	Stefan al Alexandrieĭ.
Στιρμπέϊ 244.	Stirbeĭ.
Στουπαΐδες 259.	Stupaiḍiĭ.
Σταπαδάγη 262.	Stapadaghi.
Στρόγη 271.	Stroe (Serdarul).
Στέφανος μπέλως 280.	Stefan Belu (Paharnic).
Στέφανος βακκρέσκος[βόρνικος] 281.	Stefan Văcărescu Vornicul.
Σταβίσκη γενεράλ 287.	Stavinschi general.
Στανισλάος 307.	Slainslaŭ (reg. Polon).
ὁ Συρίγου (Μελέτιος) 8.	Sirig (Meletie).
Συναγῶβι 11.	Snagov.
Συμεὼν 129. 134, 142.	Simeon (cuvios).
Συνέσιος 204.	Sinesiu!
Συστόβι 261. 293.	Şiştovul.
Συλίστρα 272, 273, 288 289, 290.	Silistra.
Σύγγελος Σαμουὴλ 283	Singhel Samuil.
Σύλλα 297.	Sila (Imp. Rom).
Σφακιὰ 98.	Sfachia (munţi).
Σφετζία 163.	Suediĭ.
Σωτῆρα τῆς Ζαγωρᾶς 97	Sotira (sat).
Σωφρόνιος πτολεμαῖος 98 110, 195.	Sofronie Ptolemaitul.
Σωφρόνιος Κωνσταντινουπόλεως 164.	Sofronie (Patriarh al Constantinopoluluĭ).
Σωτὴρ 196.	Sotira Zagoreŭ
Θάλασσα τῆς Γένοβας 146	Marea Genovesă.
Θανασούικας πραγματευτὴς 268.	Tănăsuĭcă negustorul.
Θεοδόσιος Κρὴς 98.	Teodosie (Critul).
Θεόφιλος Κορυδαλεὺς 103.	Teofil Coridaleŭ.
Θεοδώρητος Μοραΐτης 122.	Teodoret Moraitul.
Θεοφάνης 122.	Theofan.
Θέατρον τὸ Βασιλίκον 123	Tétrul Impĕrătesc (opera a luĭ Patmiŭ).
Θεόφιλος Ἰωαννίτης 123	Teofil Ioanitul.
Θεοδόσιος 133.	Teodosie (Patr. cel orb)
Θέοδορος Μπούμοφ 150.	Theodor Bumod.
Θεραπιὰ 200.	Terapia.
Θεόδωρ 229.	Teodor (Profesor).
Θεοδωράκης Βακαρέσκος (βόρνινος) 281, 286.	Tudurachi Văcărescu
Θεμιστοκλὴς 312.	Themistocli.
Θήβαι 125, 127.	Thebe.

www.dacoromanica.ro

Θουκυδίδης 105.	Tucidid.
Θουρίγγια 282.	Turinghia.
Θράκη 105.	Tracia.
Θωμᾶ Καντακουζινὸς 58	Toma Cantacuzin.
Θώμα 102.	Toma (Apostol).
Τατάροι 14, 15, 19, 28, 60, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 106, 107, 112, 192, 198, 199, 307, 308, 312, 313.	Tătarii.
Τάφος (ἅγιος) 43, 101, 110, 135, 139, 164, 172, 182, 194, 282.	Mormântul (Sânt).
Τατιστίεφ 152.	Tatistief.
Τατάυλα 133.	Tataula (biserică).
Ταχμάσκουλ 157.	Tahmascal.
Ταταρία 191.	Tataria.
Ταταρχάνη 191.	Tatar-Hanu.
Ταμαρὰ 265.	Tamara.
Τένεδος ἅλωσις 6.	Tened (luarea).
Τέκελη Κούρσος 27, 42,	Techeli Cursu.
Τεφτερδάρης Ἀλῆ 45, 48, 51, 55, 60.	Tefterdar Ali.
Τετροῦσι 83.	Trotoșu.
Τεσσαλονίκη 98, 122, 123.	Tesalonic.
Τερόλη 157.	Tirolul.
Τεφτερδὰρ Ἐφέντη 188. 190, 282.	Tefterdar Efendi.
Τεκουτζίος 274.	Tecuciŭ.
Τζάλικ Ἀχμέτης 60, 62, 63.	Ţalic Ahmet.
Τζοτζόρά 77, 82, 85.	Totora.
Τζίνα 106.	Ţina.
Τζυρῆγο 136.	Cirigo.
Τζιεκαλέυστο 153.	Ceacalenschi.
Τζετατζούγια 164.	Cetăţuea. .
Τζερναοῦτζι 187.	Cernăuţi.
Τζάνογλος 244.	Geanoglu.
Τζερνέτζιος 246.	Cerneţul.
Τζενεζῆς χασὰν πασσᾶ 269.	Ţenegi Hasan Paşa.
Τζελεμπῆ Ἀγᾶ 267.	Ţelebi Aga.
Τικερδάγι Μούσταφᾶ Πασᾶ 37.	Ticherdaghi Mustafa Paşa.
Τιμισβάρι 65.	Temişvar.
Τίγε 65, 66, 67, 70.	Tige (general).
Τίργ-Φρουμὸς 67.	Târgul-Frumos.
Τιμόθεος 92.	Timoteŭ.
Τίνεδο 98.	Tenedos.
Τιγρεμαὼν 102.	Tigremaon.
Τιμάνι 130.	Taman (local).
Τιργόβιστι 189, 245, 281, 311.	Tîrgovișteа.
Τίσσης 246, 249.	Tisa.
Τιργουλ Κουκουλουϊ 260	Târgul Cuculuĭ.
Τιργου Ζίουλουϊ 264.	Têrgul Jiuluĭ.
Τιβέριος 314.	Tiberiu.
Τούρκοι 5, 6, 11, 16, 19, 29, 31, 32, 42, 43, 44, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 65, 66, 80, 99, 133, 137, 140, 143, 146, 147, 148, 151, 164, 166, 173, 184, 185, 187, 192, 195, 227, 267, 268, 269, 272, 273, 274, 276, 285, 286, 288, 290, 293, 313, 316, 318,	Turciĭ.
Τορνὸβος 15, 286.	Târnova.
Τουερία 94.	Toveria.
Τουλιμένη 157.	Tulimena.
Τουρκία 261, 263, 274 277, 287, 289.	Turcia.
Τουρπάτοι 286.	Turbaţiĭ.
Τούλτζια 288.	Tulcea.
Τρεῖς Ἱεράρχαι 10, 96, 173.	Treĭ Ierarhĭ (Biserica).
Τρανσιλβανία 27, 47, 244, 308.	Transilvania.
Τραδικία 157.	Tradicia.
Τραΐανος 245, 246.	Traian (Imperator Roman).
Τρελομάνος 272.	Treloman.
Τώβια 87.	Tobie.
Οὐγγαρία 7, 31, 43, 66, 70, 76, 77, 79, 81, 82, 83, 84, 154, 157, 174, 249.	Ungaria.
Οὔγγροι 27, 43, 69, 78.	Ungurii.
Οὐγγροβλαχία 66 99, 105, 113, 127, 129, 206, 207, 208, 209, 210, 243, 244, 258, 277, 283, 295.	Ungro-Vlahia.
Οὐγγροβλάχοι 233,	Ungro-Viahiĭ.
Οὐδορία 94.	Hudora.
Οὔϊβαρ 11, 32.	Uĭvar.
Οὐμάνος 18.	Uman (castru).
Οὐρτζιτένι 273.	Urziceni.
Βασὶλ-Βόδα 10. 164.	Basile Vodă.

www.dacoromanica.ro

Βασλεῖος 90, 137, 138, 240.	Vasile cel mare.
Βασιλεῖος Ἀλβανίτης 96.	Vasile Albanitu.
Βατοπαιδινὸς 96.	Vatopedian.
Βάρος 102,	Varul (popor).
Βαλιγουνάζης 102.	Valigunaziĭ.
Βαγονομέτρο 102.	Vagonametru.
Βαγγουτζη 102.	Vanguziĭ.
Βαρναγγάσης 102.	Varnaugasiĭ.
Βαρδα Φόβος 134. 142.	Barda Fovos (Ieromonah).
Βαβυλωνία 146.	Babilonia.
Βακαρὲστι 182.	Văcăreștĭ (Mon).
Βασίλειος Κουταλιανός 226.	Vasilie Cutalianul.
Βακαρέσκος 244, 263, 272, 282.	Văcărescu.
Βανάτιος Κραϊόβας 243, 244.	Banatul Craioveĭ,
Βαρπὶτζα 262.	Barbița (Sultan).
Βαρσὰβια 268.	Varsovia.
Βασσαράβια 270.	Basarabia.
Βασίλειος Λακουστάνος 280	Vasile Locusténu, clucer.
Βαροῦοι 286, 287.	Barușiĭ.
Βαλένι δὲ μούντε 291.	Văleniĭ de munte.
Βασίλειος Κρασνομηλόσεβιτζ 292.	Vasile Krosnomilovicĭ.
Βαβιλών 308, 328.	Babilon.
Βαρλάμης 274, 279, 283 290, 293.	Varlaam.
Βεζὶρ-άζέμη 5, 9, 44, 45, 46, 47, 50, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 169.	Vizirazemi.
Βενετζιάνοι 6, 12, 31, 38, 49, 50, 51, 53, 55 56, 146, 172, 187.	Venețieniĭ.
Βενετία 31, 40, 54, 114, 123, 136, 147, 148, 168, 195, 201, 295.	Veneția.
Βεζίρης Δαμὰς Χασάν. Πασᾶς 63.	Vizir Dama Hasan Pașă
Βελίσκος 66, 69.	Velișco.
Βελοζερία 94.	Belozeria.
Βέλα 262.	Bela.
Βερλῖνος 268.	Berlin.
Βενιαμὶν 280.	Veniamin Mitropolit.
Βελιγράδιον 190.	Belgradul.
Βελίτζιδοι 271.	Veliții (boerĭ).
Βενδέρι 269.	Benderul.
Βηθλεὲμ 110.	Betleem.
Βησσαριὼν Μοναχὸς 141	Visarion Monahul.
Βησσαριὼν Μακρῆς 132.	Visarion Macri (Ierom).
Βιένα 27, 28, 31, 55 111, 185, 201, 267, 287.	Viena.
Βιδίνι 40, 43, 260, 261, 262, 263, 264, 26â, 284, 303, 306.	Vidin.
Βιτεράνος γενεράλης 52.	Viteran gen. (Nemților)
Βιατκία 94.	Viatca.
Βιγγούη 102.	Viguis (popor)
Βιζάντιος 111, 302, 305, 320, 326, 330.	Bizant (Constant).
Βιζία 122.	Viza.
Βιδὶν Μουχαφιζῆ 267.	Vidin Muhafizi.
Βίστουλα 268.	Vistula.
Βλαχία 7. 9, 14, 16, 19, 20, 25, 26, 29, 39, 42, 46, 47, 52, 56, 58, 65, 74, 75, 70, 87, 114, 143, 148, 164, 168, 170, 171, 172, 173, 182, 183, 185, 188, 189, 191, 192, 195, 199, 200, 201, 206, 208, 209, 210, 220, 221, 235, 238, 240, 243, 245, 247 255, 257, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 271, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 280, 281, 286, 288, 289, 290, 292, 303, 305, 306, 295, 307, 308, 318, 330.	Valahia.
Βλάχοι 75, 194, 198, 205, 210, 220, 245, 307, 334.	Valahiĭ.
Βλάχμπέης 188, 189.	Vlah-beiŭ.
Βλαδημὶριος 94.	Vlademirul.
Βλάχο μπογδανία 29, 92, 270, 291.	Valaho-Bogdania.
Βλαδοϊάνοι 244.	Vladoianiĭ.
Βουκουρέστιον 11, 17, 45, 52, 53, 56, 95, 101, 110, 114, 125, 129, 132, 136, 137, 170, 171, 172, 174, 182, 184, 185, 188, 189, 196, 199, 203, 204, 220, 221, 224, 238, 242, 244, 245, 259, 261, 267, 268, 269.	Bucureștĭ.

www.dacoromanica.ro

270, 271, 272, 273, 274, 275, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 292, 293.
Βούλκουλος Βόρνικος 23. Vâlcu vornic.
Βόρνικος Δόνισζες 68. Vornicul Donicĭ.
Βουλογαρία 94, 156. Bulgaria.
Βυσάντιος 97. Bisantiu.
Βουρλὰ 123. Vurla.
Βοϊάνοβης Πέρσης 149. 150. Voianov Persul.
Βουλγάροι 150, 245, 246, 250. Bulgariĭ.
Βόσνα 190. Bosnia.
Βοσκόπολις 226, Voscopole.
Βουζέος 241. Buzĕŭ.
Βολόγοι 245. Volohi.
Βούλτζα 265. Vâlcea.
Βολχόνσκη Πρίγκιπος 272 Volhonschi Principe.
Βόσνιοι 316. Bosniaciĭ.
Βρεττάνια 146. Britania.
Βρουνδίζιον 146. Brundiziul
Βραγοβάνοι 244. Brâncovenĭĭ (familia).
Βρασὸβος 259, 265, 274. Braşovul.
Ξανθοὶ 19, 55. Bolonziĭ (Ruşiĭ).
Ξενοφὼν 105, 135. Xenofon.
Ξηροπόταμος 96. Xiropotamul.
ΞυπόλυτοςΖαγοριανὸς 219 Xipolit Zagorian.
Ζάγορα 97, 196. Zagora.
Ζακύνθιος 132. Zachintén.
Ζαχαρίας Ἱερομ. ἀπὸ Μηλιαῖς 134. Zaharia Ierom. din Milies.
Ζάκυνθος 146. Zachintul.
Ζάρμης 245. Zarme.
Ζὰς 270, 292. Zas (General).
Ζάλευκος 300. Zaleuc.
Ζεὺς 144, 145. Joe.
Ζήνων 104. Zenone.
Ζήχνα 129. Jih(v)na
Ζηανος 244. Jianuluĭ.
Ζήνοβ 292. Zinov (general).
Ζιντὰν-καπὶ 186. Zintan-Capi (local).
Ζορμπατζίδες 33, 34, 36 Zorbagiĭ.
Ζουλφικὰρ ἐφένδης 38, 44 52. 187. Zulficar Efendi.
Ζορμπά μπὰση πατρώνα 129. Zorba Paşa Patrona.
Ζόρπα Κοτζιούκον 262. Zorpa Cocĭucŭ.
Ζούρσκη Συζηρόφσκη 272 Zurschi Sisirovschi(General).
Ζωοδόχος πηγὴ, 88. Zoodohu Pighiĭ (Isvorul Maĭceĭ Domnuluĭ—Biserică)

www.dacoromanica.ro